

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE

PARTIJ, HAAR PROPAGANDA- EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk,
Mr C. J. Verplanke, R. Gosker (Secretaris).

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuypersstraat 3, Den Haag, Tel. 115935.

Administratie-adres: Dr Kuypersstraat 3, Den Haag, Tel. 115935.

Giro 89673 ten name van de Antirevolutionaire Partij

Verschijnt 15 maal
per jaar

Prijs per abonnement
f 3.— per jaar

Dr J. SCHOUTEN

Einde en Begin

Schuld, Bede, Zegen

Het jaar 1950 is verleden tijd. Het is, en daarmee de eerste helft van de twintigste eeuw, geschiedenis geworden.

Een nieuw jaar, tevens de tweede helft van deze eeuw, is aangevangen.

Daar zijn mensen, die het woord: het oude is voorbijgegaan, zo verstaan, althans gaarne willen verstaan, dat op 31 December niet alleen de tijdkring zijn afsluiting heeft gevonden, maar daarmee ook alle kwaad, dat zij daarin hebben gedaan, verleden is geworden. Zij zeggen of denken: gelukkig is het jaar voorbij, want het was oud geworden en vol gebreken. Het was zwaar belast tengevolge van onze tekortkomingen en fouten. Wij zijn nu van dat alles af. Wij kunnen er een dikke streep onder zetten, en opnieuw beginnen met een schone lei of een nog geheel onbeschreven boek. Wij zijn vrij van dat verleden. Wij nemen er, vanzelfsprekend, het goede van mee, maar laten het kwade, dat wij deden, achter ons. Het hangt in ieder geval geheel van ons af of dit laatste nog nadelige gevolgen zal hebben in de toekomst.

Wat een oppervlakkigheid. Welk een dwaling. Alsof ons doen en laten in het oude jaar zich wat betekenis en strekking betreft tot dat jaar beperkt en niet van grote invloed is op het nieuwe. De tijdkring vond wel een einde, maar niet hetgeen wij in hem deden. Het jaar ging voorbij, maar niet het gevolg van ons doen. Dat zet zich voort.

Zij, die daarvoor niet zijn gevluht, hebben bij de jaarovergang een terugblik geworpen op het leven

in het algemeen, maar in het bijzonder op hun eigen leven. Zij hebben getracht het geheel daarvan te overzien, de resultaten van hun werkzaamheid te bepalen, de balans opgemaakt. Zij hebben, daarmee bezig zijnde, gezien, dat hun daden van vóór 1950 belangrijke gevolgen hebben meegebracht in het afgelopen jaar, dat veel van wat 1950 voor hen heeft gekenmerkt zijn oorsprong en oorzaak heeft in vroegere gebeurtenissen. Zij zijn bij het opmaken van de eindbalans, en bij de vergelijking daarvan met de openingsbalans, weer zeer concreet voor twee feiten gesteld. Ten eerste, dat vele posten van de openingsbalans mee hebben bepaald de resultaten van het jaar. Ten tweede, dat de eindbalans van 1950 tevens de openingsbalans is van 1951, en dus de balanspositie mee van invloed zal zijn op de ontwikkeling in het nieuwe jaar.

Dit geldt over de gehele lijn. Voor personen en gezinnen, voor levensverbanden en organisaties, voor volken en Overheden, voor de betrekkingen tussen Staten en werelddelen, voor de verhoudingen in de wereld. „In het verleden ligt het heden, in het nu wat worden zal”. Geschiedenis, heden en toekomst zijn onlosmakelijk aan elkander verbonden. Het heden is afhankelijk van het verleden, en de toekomst van het heden.

Het geldt dus ook voor ons politiek werk en onze partij. Nalatigheid, onafgewerkte taken, ontrouw aan roeping en plicht in 1950 missen hun uitwerking niet op ons politieke leven en onze staatkundige werkzaamheden in 1951. Wat de organen van onze partij, de besturen, de functionarissen en de gewone leden in 1950 hebben verzuimd of verkeerd gedaan, en inmiddels niet werd hersteld, is bij het heengaan

Nieuw-Guinea

Dr J. SCHOUTEN

Toen bekend werd, dat Nederland en Indonesië het niet eens waren geworden over de politieke status van Nieuw-Guinea, wekte dit geen verwondering bij hen die de loop van zaken enigmata kenden.

Wij geven nog even, ten gerieve van onze lezers, de hoofdpunten uit de geschiedenis van de laatste 1½ jaar beknopt weer.

Ter Ronde Tafel-Conferentie, welke in 1949 is gehouden, bleek, dat Nederland en Indonesië op een volstrekt tegenover gesteld standpunt stonden, zodat men niet kon komen tot een van beide zijden te aanvaarden oplossing. De Nederlandse Regering was de overtuiging toegedaan, dat Nieuw-Guinea in het belang van de bevolking van dit gebied bij Nederland moest blijven. De Indonesische vertegenwoordiging was van mening, dat Nieuw-Guinea bij Indonesië behoorde en dus ook de souvereiniteit over dit gebiedsdeel aan de Regering van Indonesië diende te worden overgedragen.

Om de Ronde Tafel-Conferentie niet te doen mislukken, is toen overeengekomen, dat de staatkundige status van Nieuw-Guinea binnen een jaar na de overdracht van de souvereiniteit over Indonesië aan de republiek der Verenigde Staten van Indonesië zou worden bepaald door onderhandeling tussen genoem-

de republiek en ons Koninkrijk. De bestaande toestand zou gedurende die tijd voor Nieuw-Guinea worden gehandhaafd, d.w.z. het bleef onder de souvereiniteit van Nederland.

Op de eerste Ministerconferentie van de Nederlands-Indonesische Unie, welke op 25 Maart 1950 is aangevangen, werd vervolgens besloten, de onderhandelingen over de staatkundige status van Nieuw-Guinea te doen voorbereiden door een gemengde Commissie, welke zou zijn samengesteld uit een gelijk aantal Nederlanders en Indonesiërs.

Deze commissie kwam, na de nodige onderzoeken te hebben verricht en na bespreking in eigen kring, tot de conclusie, dat er niet een gemeenschappelijke oplossing aan de hand kon worden gedaan. De opinies lagen zelfs zo ver uit elkander, dat het niet eens mogelijk was een gemeenschappelijk rapport uit te brengen. De Nederlandse leden van de Commissie waren unaniem van oordeel geworden, dat Nieuw-Guinea bij Nederland moest blijven, en hebben dit oordeel uitvoerig gemotiveerd in hun deel van het rapport. De Indonesische leden van de Commissie waren eveneens unaniem van gevoelen, dat Nieuw-Guinea naar Indonesië moest overgaan, en hebben getracht van dit gevoelen rekenschap te geven in

van het jaar niet mee heengegaan, noch als zodanig, noch in zijn gevolgen. Het is gebeven en werkt door in het nieuwe jaar.

Zijn wij daaraan indachtig geweest bij onze overdenkingen rondom de jaarwisseling? Zo niet, dan was én ons jaareinde én ons jaarbegin verkeerd. Dan hebben wij ons van die verkeerdheid te bekeren.

* * *

Velen schijnen van oordeel te zijn, althans gedragen zij zich daarnaar, dat het levensgebeuren een derde is, aan wiens macht wij mensen zijn onderworpen, en op wie wij niet vermogen enige invloed te oefenen. Het fatalisme beheerst en leidt hen. Het gaat zo het gaan moet, en niet anders. Er is niets aan te doen. Zij aanvaarden dit niet alleen voor het leven in het algemeen, maar ook voor hun eigen leven en dat der hunnen. Lijdelijk ondergaan zij het gebeuren. Van een taak en een werkzaamheid met betrekking tot de richting en de ontwikkeling daarvan willen zij niet weten. Het enige wat wij nog kun-

n'en pogen — zo zeggen zij als zij zich rond uitspreken — is zo lijdzaam mogelijk hetgeen geschiedt te ondergaan, en de gevolgen daarvan voor ons zelf zo dragelijk als doenlijk is te maken.

Alzo mag het onder ons niet zijn. Want dit is een groot kwaad onder de zon. Zeker, God maakt de geschiedenis. Hij alleen. Maar de mensen hebben daarin naar Zijn bestel hun plaats en hun taak. Hij heeft hen daarvoor geschapen. Hij roept hen dagelijks op tot medewerking aan de uitvoering van Zijn plan en bestek. Zij hebben dit te doen in gehoorzaamheid aan Zijn ordinantiën. Wij staan in de geschiedenis, wij maken haar mede, niet alleen in die zin, dat wij haar ondergaan, maar ook zo, dat wij een bepalende invloed hebben op haar loop en haar gevolgen. Wij maken, als instrumenten in Gods hand, mede de geschiedenis.

En Gods voorzienigheid én 's mensen verantwoordelijkheid moeten worden geloofd en beleden. Over de verhouding tussen die beide raken wij hier nooit uitgedacht. Wij kunnen haar niet doorgronden, maar in geloof handhaven en beleven wij de voorzienigheid

het door hen samengestelde deel van het rapport, dat nog veel uitvoeriger was. Zakelijke vergelijking van beide delen van het rapport leidde in brede kringen tot de uitspraak, dat het deel van de Nederlanders sterk was, en dat van de Indonesiërs zwak, om niet een scherper woord te gebruiken. Dit rapport schijnt overigens in de laatste tijd niet of weinig aan de orde te zijn geweest. Zakelijke gegevens en overwegingen speelden voor de Indonesische Regering geen rol. Zij stelde in de onderhandelingen, los van alles, de eis: de souvereiniteit over Nieuw-Guinea moet aan mij worden overgedragen; wordt aan die eis voldaan, dan kan over andere dingen worden gesproken.

Dat het zo zou gaan, was reeds lang te voorzien. Toen de gemengde Commissie nog maar betrekkelijk korten tijd aan het werk was, ging men van Indonesische officiële zijde de zaak in het publiek bespreken, en in zeer excessieve vorm. Niemand minder dan de president van de republiek Indonesië, de heer Soekarno, hield er openbare redevoeringen over. De inhoud daarvan laten wij hier verder buiten beschouwing. Deze kwam hierop neer: Nieuw-Guinea moet bij Indonesië komen, anders..... De activiteit van Indonesische zijde was zó groot, dat ten slotte de Nederlandse Regering er toe moest overgaan in het openbaar te verklaren, dat zij het vroeger door haar ingenomen en medegedeelde standpunt onverzwaakt handhaafde.

De komst van de Indonesische parlementaire commissie, die ongevraagd onze parlementaire kringen van voorlichting kwam dienen over de inzichten in Indonesië met betrekking tot Nieuw-Guinea, en hetgeen zich tijdens haar kort verblijf hier te lande heeft afgespeeld, laten wij thans onbesproken. Wij volstaan met de opmerking, dat die voorlichting direct nadat de commissie op Schiphol was geland van een zeer eigenaardige soort bleek te zijn.

Ten laatste kwam het tot de officiële onderhandelingen tussen de Nederlandse Regering en de Indonesische, via Regeringsdelegaties.

* * *

Deze onderhandelingen liepen al spoedig vast. Men kon, gelet op de geschiedenis, niets anders verwachten. De zienswijzen waren, wat het kernpunt aangaat, volstrekt tegenstrijdig. Het was niet mogelijk daaruit een gezamenlijk uitgangspunt voor verder overleg af te leiden, aangezien zij zich tot elkander verhielden als ja en neen. Indien beide Regeringen bij haar zienswijze volhardden, was dus een gemeenschappelijke oplossing onbereikbaar. Wat dit zou hebben betekend? Dat er geen wijziging kwam in de tegenwoordige staatkundige status van Nieuw-Guinea, en de loop van zaken moest worden afgewacht.

De Indonesische Regering hield voet bij stuk. De Indonesische delegatie deelde mede, dat zij alleen concessies in' uitzicht kon stellen op de grondslag van de overdracht van de souvereiniteit over Nieuw-Guinea aan haar Regering.

Men mocht aannemen, dat de Nederlandse Regering eveneens voet bij stuk zou houden. Zij had zich in de volksvertegenwoordiging over de zaak uitgesproken, en verklaard, dat naar haar inzicht de Nederlandse souvereiniteit over Nieuw-Guinea niet mocht worden prijsgegeven. Zij had dit haar woord niet teruggevraagd.

De Nederlandse Regering hield echter niet stand. Zij begaf zich op de weg van concessies. Eerst stelde zij de vorming van een Nieuw-Guineeraad voor, samengesteld uit een gelijk aantal Nederlanders en Indonesiërs. De souvereiniteit en diensvolgens het bestuur over Nieuw-Guinea bleven aan Nederland, maar in die raad zouden de daarvoor in aanmerking komende zaken worden besproken, en daaromtrent,

Gods én onze verantwoordelijkheid, omdat God ons die beide in Zijn Woord heeft geopenbaard.

* * *

Met het vorenstaande mag niet worden volstaan. Onder de heerschappij van de zonde, **onze** zonde, kunnen wij onze scheppingsopdracht niet vervullen. Daardoor zijn wij van medewerkers Gods tot Zijn haters en tegenwerkers geworden, en onder de macht van Satan gekomen. Tot de vervulling van onze opdracht worden wij in beginsel alleen weer in staat gesteld door en in het geloof, dat God in Jezus Christus Zijn Zoon schenkt aan allen die hun zonden belijden en Zijn genade aannemen. Alleen dat geloof herstelt ons in de rechte verhouding tot God, en doet ons weer Zijn medewerkers worden. Hij gaf aan Jezus Christus alle macht in hemel en op aarde, en alle gelovigen zijn en worden telkens opnieuw geroepen tot de dienst in Zijn regiment, niet alleen in hart en huis, maar in alle levensverhoudingen. Dat is de taak en het heerlijke voorrecht van allen die Gods Naam

belijden en roemen in het kruis van de Here Jezus Christus.

In dat licht hebben wij al ons werk, dus ook dat op politiek gebied, te zien. In dat licht moeten wij onze staatkundige werkzaamheid in 1950 beschouwen en beoordelen. Het is een scherp en fel licht. Het doet alles duidelijk aan de dag treden. Alle verzuimen, alle tekortkomingen, alle fouten, alle zonden. Het noopt ons bij het opmaken van onze balans met eerlijkheid te werk te gaan, en doet ons alle schulden zien, waarmede wij 1950 hebben afgesloten.

Verplettert dit ons? Indien wij recht voor God staan niet. Hem zij dank. Wie zijn zonde belijdt en laat, zal barmhartigheid geschieden. Hij kan schade herstellen, verzuimen goed maken, achterstand inhalen, een goede orde voor het werk tot stand brengen, en helpen brengen.

Zijn wij zó 1951 ingetreden? Beginnen wij alsnog zo? Moge dit het geval zijn door Godes gunst. Dan mogen wij het slot van het gebed van Mozes bidden (Psalm 90), ook voor onze staatkundige arbeid. De bede om zegen op ons voornemen.

gemeenschappelijk kunnen worden geconcludeerd. Dit was al mis. Allerlei praktische bezwaren ter zijde gelaten, zou Indonesië door en in die raad een inspraak krijgen met betrekking tot de gang van zaken in Nieuw-Guinea, welke de Nederlandse souvereiniteit twijfelachtig zou doen worden, en tot een bron van conflicten zou leiden. De Indonesische Regering wees echter dit voorstel van de hand. Zij wilde daarin niet treden. Daarop gaf de Nederlandse Regering in overweging de souvereiniteit over Nieuw-Guinea op te dragen aan de Nederlands-Indonesische Unie. Die Unie kan daarvoor echter krachtens haar aard, wijze van werken en bevoegdheden niet in aanmerking worden gebracht. Doch afgezien daarvan gaf onze Regering, door met dit denkbeeld te komen, eenvoudigweg de Nederlandse souvereiniteit over Nieuw-Guinea prijs. De Indonesische Regering verwierp ook dit denkbeeld. Daarna kwam onze Regering, teneinde raad, met het voorstel de Unie of een ander internationaal orgaan in te schakelen om tot een

oplossing van het conflict te geraken. Ook daarvan kan alleen worden gezegd, dat het, behalve gevaarlijk, kwaad is. De Indonesische delegatie kon daaromtrent geen standpunt innemen. Haar instructie liet dit niet toe. De Indonesische Regering moest daarover beslissen. Zo is de conferentie uiteengegaan.

* * *

De Indonesische Regering heeft haar standpunt onverzwakt gehandhaafd. De Nederlandse Regering heeft het hare gesloopt. Zij is van concessie tot concessie gegaan, en met negatief resultaat. Zij heeft zich opnieuw overgegeven aan afglijden, afglijden. Zij heeft telkens weer haar gezag gedevalueerd. Van kracht, van beslistheid, van standvastigheid is in dit haar beleid geen sprake. Zij staat daar, zwaar gehavend door eigen schuld. En de strijd is nog niet afgelopen.

DE PARTIJ in actie

1. De nieuwe redactie.

De reorganisatie van het kaderorgaan en het contactorgaan heeft tevens met zich gebracht, dat een nieuwe redactie is gevormd. Deze bestaat thans uit de Heren T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk en Mr C. J. Verplanke. Twee der nieuwe leden zijn journalist van professie en kennen uit dien hoofde het vak. De Heer Cnossen is een oude bekende, die eveneens met de journalistiek volledig op de hoogte is. Op deze wijze is de vakbekwaamheid der nieuwe redactie gewaarborgd. Wij hopen dat de nieuwe redactie er in zal slagen van ons kaderblad en contactorgaan iets goeds te maken en wensen haar alle goeds toe in haar werkzaamheid ten dienste van onze Antirevolutionaire Partij. Groot is de verantwoordelijkheid welke deze redactie op zich genomen heeft. Want zal er vooral van het contactorgaan iets terecht komen, dan zal daaraan grote zorg moeten worden besteed. Wij zijn dankbaar dat genoemde heren de taak aandurven.

2. Adres der administratie.

Het adres der administratie was tot nog toe bij Drukkerij Libertas te Utrecht. Dit verandert nu. Voortaan is dit adres het bureau van het Centraal Comité te Den Haag. Men gelieve hiervan goede nota te nemen. Alles, wat betrekking heeft op ons blad, hetzij redactie, hetzij administratie, moet voortaan naar Dr A. Kuyperstraat 3 worden gezonden. De secretarissen der kiesverenigingen moeten er zich nu aan gewennen, dat alle adresveranderingen der leden ook worden medegedeeld. Dat heeft een zeer goede zijde. Want wanneer zij tevens meedelen waarheen een bepaald persoon is vertrokken, kan het bureau de kiesvereniging ter plaatse terstond inlichten. Dat zal nog wel wat voeten in de aarde hebben, maar de organisatie wordt er mede gediend. Dat is een ding dat zeker

is. Dit alles brengt meer werk mee voor de secretarissen der kiesverenigingen. Maar wil onze partijorganisatie op de hoogte zijn met de tijd waarin wij leven, dan moet dit ook. Bovendien kan dit aanleiding zijn om het werk wat meer te verdelen en dus ook anderen er bij te betrekken.

3. Twee veteranen gingen van ons. W. van Egmond en R. P. Kale.

Te Utrecht is op 81-jarige leeftijd overleden de heer W. van Egmond. De kiesvereniging te Urk betreurt het heengaan van R. P. Kale, die nog in de kracht van zijn leven door de dood werd weggenomen.

De heer van Egmond was jarenlang, onafgebroken en onvermoeid, een der drijvende en stuwende krachten van de kiesvereniging te Utrecht. Hij trad niet op de voorgrond. Veelal werkte hij in de schaduw. Tot op hoge leeftijd bleef hij als penningmeester of als secretaris werkzaam.

De Heer Kale was jarenlang secretaris van de kiesvereniging te Urk. Als zodanig had hij het niet altijd gemakkelijk. Want op het eiland, dat een bolwerk van de Antirevolutionaire Partij zou moeten zijn, ook wat de organisatie betreft, is het desondanks niet zo gemakkelijk om het verenigingsleven op gang te houden. Maar de Heer Kale deed zijn werk. Ook gedurende de bezetting. Opgejaagd en vluchtend voor lijfsbehoud, terwijl zijn vrouw gevangen was, heeft hij zijn plicht verstaan en gedaan. Het is goed een woord ter nagedachtenis aan deze beide broeders te wijden. Zolang de Antirevolutionaire Partij beschikt over mannen als Kale en van Egmond, heeft zij toekomst. Mannen die plaatselijk voortdurend actief bezig zijn. God de Heere troostte de nabestaanden van deze beide trouwe mannen, die de zaak van de Antirevolutionaire Partij met liefde hebben gediend.

4. *De contributieregeling.*

Het Centraal Comité heeft in zijn laatste vergadering een beslissing genomen inzake de contributieregeling. Er deed zich immers een moeilijkheid voor in verband met het feit, dat vaak meer dan één lid van een gezin als lid van de kiesvereniging is ingeschreven, terwijl het niet nodig is om aan één adres meer dan een exemplaar van het contactorgaan te zenden. De algemene regel is dat voor ieder lid f 1.25 per jaar aan het Centraal-Comité verschuldigd is. Slechts één uitzondering wordt gemaakt en wel voor de gehuwde vrouw. Voor haar is een afdracht verschuldigd van f 0.80 per jaar.

Voor alle overige gezinsleden, die veelal reeds een zelfstandige positie in het maatschappelijk leven bekleden en dientengevolge ook over eigen inkomsten beschikken, is dus eveneens f 1.25 per jaar verschuldigd ook al ontvangen zij het contactorgaan niet. Een voorbeeld om de kwestie duidelijk te maken. Een kiesvereniging telt 110 leden. Het contactorgaan wordt gezonden aan 80 adressen. Onder deze leden zijn 10 gehuwde vrouwen. De contributie bedraagt derhalve $100 \times f$ 1.25 = f 125.— en $10 \times f$ 0.80 = f 8.—, tezamen dus f 133.—. Er zijn derhalve 20 gezinsleden, werkende zoons of dochters, die lid van de kiesvereniging zijn. Voor hen moet dus eveneens f 1.25 per jaar worden betaald. Maar nu moet men niet zeggen dat dit een voordeeltje is voor het Centraal Comité. Het feit ligt er toe dat ook bij f 1.25 de afdracht nog altijd aan de lage kant is. En dat voor inwonende gezinsleden, die een zelfstandige werkring hebben, de normale contributie in rekening wordt gebracht, is niet buitensporig.

5. *Het College van Advies.*

Het College van Advies zal op 7 Februari a.s. in plenaire zitting bijeenkomen. De voorzitter van het Centraal Comité heeft zich bereid verklaard allerlei vragen te beantwoorden. Tot deze vergadering worden uitgenodigd de A.R. leden der Staten Generaal, de leden van het Centraal Comité en de leden van het College van Advies. Deze vergadering wordt gehouden te Utrecht in Esplanade. Het is de eerste maal dat een dergelijke bijeenkomst wordt belegd. Zoals men weet zijn een tiental commissies ingesteld, welke over allerlei onderwerpen zullen rapporteren. Deze commissies vergaderen regelmatig.

6. *De Propaganda-Centrale.*

Ook de Propaganda-Centrale hoopt binnen niet al te lange tijd in vergadering bijeen te komen. Het voorstel van de Propaganda-Centrale met betrekking tot het contactorgaan en de daaruit voortvloeiende contributieverhoging, is door de Buitengewone Deputatenvergadering in grote lijnen aanvaard. Het initiatief door de Propaganda-Centrale genomen, is dus met succes bekroond. De veranderde omstandigheden zullen haar nu wel aanleiding geven na te gaan wat er verder dient te geschieden.

7. *Een interessante rubriek?*

Deze rubriek kan interessant zijn. Maar dan moeten de kiesverenigingen daaraan medewerken. Te hooi en te gras lezen wij in de courant wel eens iets over een vergadering die hier of daar wordt gehouden en waar een spreker een belangrijk onderwerp heeft behandeld. Dat geeft dan een andere kiesvereniging wel eens

aanleiding om datzelfde onderwerp te gaan behandelen. Het zou daarom goed zijn wanneer de secretarissen er een gewoonte van maakten om van alle convocaties een exemplaar te zenden aan het bureau van het Centraal-Comité. Dit geldt natuurlijk tevens voor de Kamerkieskringen en de Statencentrales. Uit de gegevens die op deze manier worden verkregen, kunnen dan mededelingen worden gedaan in deze rubriek. Zo sprak onlangs Prof. Zuidema voor een goedgeslaagde vergadering van de Kamerkieskring Leiden. Ir van Riessen sprak over het onderwerp „Souvereiniteit in eigen kring” voor de Statensectie Delft. Toezending van een kort verslag van deze vergaderingen wordt uit de aard der zaak ook zeer op prijs gesteld, al kan niet worden toegezegd dat deze korte verslagen ook zullen worden opgenomen. Voor de samenstelling van deze rubriek zijn zij evenwel van betekenis. Aan de Kamerkieskringen is een en ander maal om deze medewerking gevraagd. Tot nog toe werd evenwel weinig resultaat verkregen. Vandaar ons hernieuwd verzoek. Laat men er een gewoonte van maken de convocatie ook aan het bureau van het Centraal-Comité te zenden. Dit kan dan een keuze doen voor de verzorging van deze rubriek. Ongetwijfeld zal daardoor de activiteit worden bevorderd.

8. *Adreslijsten.*

Nog lang niet alle kiesverenigingen hebben aan het verzoek voldaan de adreslijst der leden in te zenden. Men rekent er toch niet op, dat het adressenmateriaal van de Antirevolutionaire Stem daarvoor kan worden gebruikt? Dat materiaal is verouderd en kan op een enkele uitzondering na voor dit doel niet dienen. Verscheidene kiesverenigingen zijn bezig eerst orde op zaken te stellen, alvorens de adreslijst op te zenden. Dat is goed, want alle adresplaatjes kunnen toch niet tegelijkertijd worden vervaardigd. Toch is het goed op spoed aan te dringen, want deze zaak moet op zo kort mogelijke termijn in orde worden gemaakt.

9. *Werken voor ons kaderorgaan.*

Het werven van nieuwe abonné's voor ons kaderorgaan blijft urgent. Met grote nadruk wordt aan de besturen der kiesverenigingen verzocht daaraan toch de zo nodige aandacht te geven. Uit de nu toegezonden adreslijsten is bovendien gebleken dat er nog kiesverenigingen zijn, die ons kaderorgaan in het geheel niet lezen. Deze kiesverenigingen kregen natuurlijk omgaand een brief waarin op deze onhoudbare toestand werd gewezen. Voorts delen wij mede, dat de oude regeling betreffende de premies van kracht blijft. Ieder, die een nieuwe abonné aanbrengt, heeft het recht uit de door de Antirevolutionaire Partijstichting uitgegeven brochures een keuze te doen tot een waarde van één gulden. Dit is vooral voor onze studieclubs van belang. Immers voor twee nieuwe abonné's ontvangt men reeds één exemplaar van de schetsenbundel en één der kleine brochures.

10. *Maar wij doen meer!*

Maar wij doen meer! Wat dat is zult U vernemen uit het eerste nummer van het contactorgaan. Wij gaan n.l. boeken beschikbaar stellen als premie en zullen daardoor iedere kiesvereniging en iedere studieclub in de gelegenheid stellen een kleine bibliotheek te vormen. Nadere bijzonderheden zullen echter in het volgend nummer worden medegedeeld. Het wordt een zeer aantrekkelijke aanbieding, die met name voor onze Jongeren Studieclubs allerlei mogelijkheden schept.

* * * Dubbele betekenis

De beslissingen in de Tweede Kamer gevallen inzake de topsalarissen en de beroeps- en studiekeuze zijn van tweërlei betekenis.

Primo vanwege de overwegingen, die er aan ten grondslag liggen.

Secundo voor de verhouding van Kamer en Regering.

Er is geklaagd over de verminderde invloed van de Staten Generaal op het beleid der Regering.

Het scheen soms of de Ministers, ieder voor zich, eigen partij floten, zonder dat het tot samenspel kwam.

Waarbij, achter de schermen, de ambtelijke instanties de maat aangaven.

Beslissingen, als nu gevallen, hebben een paedagogische strekking.

Zij herstellen de juiste verhoudingen. Dienen daardoor zowel de regeerkracht, als de gezonde volksinvloed.

* * * De Overheid voorop

Als in de Kamer over bezuiniging wordt gesproken, komt van de Regeringstafel dikwijls de invitatie: noem eens voorbeelden.

Die uitnodiging is dikwijls een chicanerie. Want bedoeld wordt: er valt niet te bezuinigen.

Wij zijn van mening, dat, wil het in Nederland niet misgaan, er ingrijpend versoberd moet worden.

In het volksleven, maar voor alles op de Staatshuishouding.

In het groot en in het klein.

Uit hoofde van een waachtige sociale rechtvaardigheid en om het behoud van de koopkracht van de gulden.

Daarbij ga de Overheid, gezien haar beangstigende verantwoordelijkheid, voorop.

* * * Onvoldoende samenspel

Afgezien van een veel te zware personeelsbezetting bij de ambtelijke instanties — we noemen hier slechts de voorlichtings- en persafdelingen — heeft de uitzetting van de overheidsdiensten geleid tot een onoverzichtelijke en oncontroleerbare administratie. Ook in dit opzicht is er tussen de Departementen onvoldoende samenspel.

Dit leidt tot een langzame afdoening der zaken, onnodig tijds- en arbeidsverlies en soms tot verkwisting.

Een voorbeeld!

In Indië was in dienst van het mi-

nisterie van oorlog een burger-contractant op een salaris van f 800 per maand.

De dienstbetrekking werd beëindigd, de man gedemobiliseerd.

Met vrouw en vier kinderen wenste hij rechtstreeks naar Australië te gaan.

Neen — zei men in Djakarta — u is geen militair, dit gaat niet.

Dus zond men de man en zijn gezin op rijkskosten naar Nederland.

Hier werd hem een belangrijk wachtgeld toegekend.

Pogingen om naar Australië te emigreren werden met succes bekroond. Het Rijk was verplicht om de reiskosten van Nederland naar Australië te betalen.

Na het verkrijgen van het landingspermit wilde hij zo spoedig mogelijk vertrekken.

Doch alle pogingen om hem op een der emigrantenboten te boeken faalden. Men gaf geen voorrang. Met als resultaat maandenlange uitkering van het wachtgeld, moeilijkheden voor de familie inzake de huisvesting en een deprimerend wachten op de kans elders aan de slag te gaan.

Een klein geval, misschien!

Doch vele kleine maken één grote.

* * * De wil voorop

In 1927 zei *Dr Colijn* in Genève: de klok staat op vijf voor twaalf.

En hij doelde op de onwil der Europese landen om op economisch gebied tot overeenstemming te komen.

In Genève applaudisseerden de ministers en gedelegeerden der verschillende landen, in hun hoofdsteden lieten

zij het bloot eigenbelang toch weer de boventoon.

Thans is het niet veel beter.

De Benelux is een martelgang.

De Europese betalings-unie werkt stroef.

De Westeuropese federatieve samenwerking stuit op tegenwerking van Engeland.

Het lijstje is hiermede allerminst vol. Zoals bij de militaire verdediging de morele defensie vooraf dient te gaan, zo ook op economisch-monetair gebied.

De goede wil moet voorop.

* * * Wijze woorden

Dr K. P. van de Mandele heeft onlangs wijze woorden gesproken.

Als voorzitter van de Rotterdamse Kamer van Koophandel sprak hij over het Moerdijkkanaal. Een delicaat onderwerp.

Hij zeide (volgens de N.R.C.):

„Zou het voor de welvaart van West-Europa bepaald bevorderlijk zijn dat het Moerdijkkanaal gegraven zou worden, dan zou Nederland dit behoren toe te staan. Maar indien zulks niet het geval is, dan behoren de honderd miljoen gulden of zoveel meer als dit werk kosten zal, op andere wijze ten bate van de Europese gemeenschap te worden besteed”.

En hij stelde de vraag, of het nuttig kan zijn een dergelijke waterweg te ontwerpen, die geen enkele ton nieuw vervoer schept . . .

Hier wordt de spijker op zijn kop geslagen.

Te veel plannen en maatregelen van vandaag brengen niets op.

Van kwaad tot erger

De optimisten, die gedacht hebben dat met de Ronde Tafelconferentie de slotact zou zijn opgevoerd van het Indonesische drama, zijn voo de zoveelste maal bedrogen uitgekomen. Nu is Nieuw Guinea aan de beurt en moeten de Ambonnezen het gelag betalen. Alsof het al niet genoeg is dat het vaderland der Ambonnezen op last van de „vrijheidsheld” Soekarno door brute overmacht is overweldigd, worden nu ook nog de Ambonnezen, die deel uitmaken van het Knil in de steek gelaten. Het betreft maar enkele duizenden soldaten. Zij hebben hier geen vakbond die demonstraties ontwikkelen kzn. Weerloos zijn zij overgeleverd aan de lafheid van onze regering. Wanneer een soldaat deserteert wordt hij met de kogel gestraft. Maar heeft U ooit gehoord dat een regering haar eigen soldaten, die honderd maal hun leven hebben gewaagd, lafhartig aan hun lot overlaat. Het past Minister 's Jacob niet om voor deze landdienaren uit te maken wat naar zijn mening het beste is. Deze mensen voelen zich bedreigd. Zij willen niet overgaan naar de April. Zij willen niet terug naar Ambon, dat hun eigen vrije vaderland niet meer is. Zij willen niet op Java worden gedemobiliseerd. Zij duchten lijfs- en levensgevaar. Welke garantie geeft minister 's Jacob voor hun veiligheid? Wat zijn de waarborgen dat zij rustig zullen kunnen leven? Wat een martelende kleinzieligheid! Sociale zekerheid! Ja, dat is goed, maar eerst levenszekerheid voor de Ambonnezen! Dit is een eis van het recht. Maar zover is Nederland reeds dat het een Regering heeft die doelmatigheid stelt boven recht en de machtsverhoudingen boven de rechtvaardigheid.

De Deputatenrede

Dr Ir H. VAN RIESSEN

„De Kracht der Zwakheid”

Het is verheugend dat onze voorzitter, Dr Schouten zijn rede, gehouden op de laatste en ditmaal buitengewone deputatenvergadering, in hoofdzaak gewijd heeft aan de internationale situatie in verband met Nederland's positie en te voeren politiek. Wij maken immers een belangrijke en snelle omzetting op het politieke veld mede, waarbij de buitenlandse politiek sterk op de voorgrond treedt. Niet zonder bedoeling zal Dr Schouten juist deze rede verbonden hebben aan 2 Korinthe 12 : 10, en haar de titel: De kracht der zwakheid, gegeven hebben. Wie de situatie nuchter beschouwt zal moeten toegeven, dat onze invloed op internationaal gebied, vergeleken met andere mogendheden, gering is en dat de huidige politieke verschuiving voor de inspraak van de antirevolutionaire beginselen ongunstiger is dan voor de andere grote partijen in ons land. Het is goed, dat wij ons van die zwakheid bewust zijn; dan weten wij tenminste waar onze kracht schuilt.

Dat er kracht in deze rede schuilt, zal niemand, die haar las, kunnen ontkennen. Zij heeft niets van mijding uit een gevoel van onmacht, noch van extremisme, dat die onmacht pleegt te camoufleren. Zij geeft ons volk integendeel een vaste en bruikbare koers voor de internationale politiek. Nuchter, evenwichtig en voorzichtig is deze rede, en binnen dit frame van ingetogenheid inspireert zij ons, wekt dit woord ons op de hand aan de ploeg te slaan, zonder een defaïtistische berekening van de uitkomst en ziende op onze roeping. Wij zijn blij daarin de heer Schouten te herkennen.

Misschien menen sommigen, dat deze rede iets te evenwichtig en te voorzichtig is. Ik wil daar bij voorbaat iets van zeggen, omdat men op dit bezwaar met betrekking tot hen, die aan de practische politiek leiding geven, nog wel eens stuit. Wij moeten bij de beoordeling van de woorden van deze voorgangers in de politiek in 't oog houden, dat men als het goed is, voorzigtiger, evenwichtiger, ingetogener moet spreken en schrijven naarmate men directer betrokken is bij de ten uitvoer legging van zijn woorden. En in die situatie verkeren onze politici.

Ik wil daarmee niet zeggen, dat een tekort aan die eigenschappen in het betoeg van hen, die verder van de practijk der politiek afstaan, zonder meer te veroordelen is. Men kan immers zeer wel één zijde van zo'n politiek vraagstuk in het zoeklicht der belangstelling plaatsen, zodat alle aandacht daarop valt en de lezer of hoorder vooral bepaald wordt bij de gunstige of ongunstige kenmerken van die ene zijde. B.v. in ons geval bij de eschatologische tendenzen van de internationale ontwikkeling. Dat geschiedt dan terecht en is soms zelfs zeer gewenst — de mens kan niet altijd alles tegelijk verwerken —, mits het publiek

niet gesuggereerd wordt, dat nu verder niets bestaat dan dit ene ter sprake gebrachte punt.

Maar als rekenschap gegeven wordt van de antirevolutionaire politiek, zoals in een deputatenrede, dan is een dergelijke eenzijdigheid misplaatst, dan dient het zoeklicht over het gehele vraagstuk te spelen, zodat men een evenwichtig beeld krijgt. En dan is het ook misplaatst, te ver vooruit te hollen in de gedachten-gang, waar men uiteraard gevaar loopt speculatiever, onvoorzichtiger te worden. Een politicus is immers verplicht, in zo'n rede zijn woorden te richten op wat aanstonds mogelijk en noodzakelijk is.

Wij zullen ons nu tot de hoofdlijnen van deze rede bepalen.

De heer Schouten wijst drie oorzaken aan van de groeiende internationale verbindingen, waarin ons land mede begrepen is.

Het herstel van de ontredde, voortgekomen uit de jongste wereldoorlog, vordert samenwerking tussen de volkeren.

Intussen was bovendien reeds geruime tijd als gevolg van de ontplooiing van techniek en wetenschap, een wereldhuishouding in wording, zich openbarend in een arbeidsverdeling onder de volkeren.

Behalve deze niet politieke oorzaken (die tot economische, technische en wetenschappelijke integratie leiden) bestaat dan nog de politieke noodzaak voor een samenwerking, als verweer tegen de imperialistische bedreiging door Rusland c.s., welker doel de heer Schouten in ronde woorden aangeeft als: „de **wereldheerschappij** van het communisme”.

Met deze punten is naar mijn gevoelen inderdaad de oorzaak zowel als de noodzaak van de huidige ontwikkeling gesteld.

Voor Europa leidt deze noodzaak nu tot samenwerking en vereniging der volkeren in een federatief verband.

Dr Schouten wijst er in verband met de eerste twee punten nog op, dat tussen de beide wereldoorlogen op economisch gebied een streven naar afzondering bestond, dat thans nog hinderlijk nawerkt en overwonnen dient te worden. „De vrijmaking van het handels- en betalingsverkeer is een eis des tijds”.

Verder vestigt hij de aandacht op het feit, dat de afspraken met Rusland t.a.v. de afloop van de oorlog gemaakt, dit land een bedenkelijke winst aan macht gegeven hebben.

Ook bij de bezwaren tegen medewerking aan de internationale integratie op politiek en economisch gebied staat de heer Schouten stil. Bij de denkbeeldige en bij de gegronde.

De geschetste ontwikkeling brengt mede, dat Neder-

land vóór het Westen en tegen het huidige Rusland kiest. Het bezwaar daartegen vanwege de praktijk en de geestesgesteldheid in de grote westerse landen wordt afgewezen op grond van de prioriteit van het vrijheidsprobleem. De totale bedreiging van de christelijke vrijheid door Rusland geeft ons een trefpunt met het Westen.

Men trekt de lijn van dit bezwaar ook wel verder door en wijst dan op de schrikbarende verwereldlijking en de daarmee samenhangende kenmerken, die aan de komst van de Anti-Christ en van het laatste der dagen doen spreken. De Christen zou zich in deze situatie hebben te onthouden. Dr Schouten zegt van deze toestand: „Maar rechtvaardigt dit alles, hoezeer het ons moet aangrijpen, de conclusie, dat de Christen zich heeft te onthouden van deelneming aan het staats- en maatschappijleven, in deze zin, dat hij geen medewerking mag verlenen aan het tot stand komen van voorzieningen, welke als zodanig bij hem geen principiële bezwaar ontmoeten en voor het leven nodig zijn? Wij geloven het niet”.

De beperking van de soevereiniteit der nationale overheden bij deelneming aan een federatie kan niet op principiële bezwaar stuiten, daar deze soevereiniteit naar haar aard reeds beperkt is. De regeling van internationale problemen is bovendien een zaak van de volkeren, niet van de een of andere overheid. Wie verstaat, dat de overheid een (beperkte) soevereiniteit gegeven is om daardoor de ontplooiing van het leven te dienen, zal in de internationale beperking van die soevereiniteit geen beletsel zien om aan

een federatief verband mee te werken.

Dr Schouten erkent het praktische bezwaar van een afnemende invloed van de christelijke levensovertuiging, maar wijst er op, dat dit niet geldt voor de nationale zaken, die in eigen beheer behoren te blijven.

Als ik het goed zie, brengt Dr Schouten een tweetal moeilijkheden of wellicht zelfs gevaren van de huidige ontwikkeling naar voren. Het buitenlands beleid is altijd in belangrijke mate aan de beoordeling door de volksvertegenwoordiging onttrokken geweest. Nu de internatio-

nale zaken van zoveel groter gewicht worden, is het dringend nodig, voor de parlementaire invloed op het buitenlands beleid zodanige voorzieningen te treffen, dat ook internationaal de parlementaire garantie gaat optreden.

Het feit, dat de integratie zowel van politieke als van economische aard is en de laatste in belangrijke mate via de politieke kanalen voltrokken wordt, brengt mede, dat zich internationaal en zodoende ook nationaal de geleide economie ontwikkelt. Politiek en economie in één hand levert ernstig gevaar van machtmisbruik op. En dat blijft zo, zolang niet afzonderlijke organen de economische internationale bundeling onder hun beheer krijgen. Voorlopig zullen de regeringen dit werk moeten doen.

Deze moeilijkheid — in andere woorden: het gevaar voor de soevereiniteit in eigen kring van het economisch leven — acht ik ernstiger dan de voorgaande, omdat in dit geval de weg naar de oplossing zelfs niet te zien is. Ik kan n.l. niet inzien, dat genoemde organen iets anders kunnen doen dan een kwade zaak in één net pakje steken. Zij zullen immers evenals de regeringen het economisch leven in toenemende mate gaan dirigeren en zulks onvermijdelijk in nauw overleg met die regeringen en met de politieke organen van de federatie. Ja, zelfs zal het zwaartepunt van de internationale zaken — als wij eens even afzien van de koude oorlog — ook voor de politici steeds in deze economische zaken, de structurele oorsprong van de integratie, komen te liggen.

Het komt mij voor, dat deze internationale bedreiging van de soevereiniteit in eigen kring een probleem van de eerste orde is voor de antirevolutionaire politiek. Het Marshall- en het Schumannplan b.v. zijn — en daarmee bestrijd ik althans de noodzaak van het eerste niet — naar het mij voorkomt, op dit punt veel minder onschuldig, dan velen menen. Intussen, Dr Schouten heeft op het gevaar ten deze gewezen, en daar kan het antirevolutionaire denken bij aanknopen om de weg naar een oplossing te gaan zoeken.

Rest mij nog op te merken, dat de heer Schouten een korte beschouwing wijdt aan de P.B.O. en de ondernemingsraden, waarvan ik terloops wil opmerken, dat de laatste in de praktijk van veel geringer betekenis zullen zijn dan de eerste en ook geringer dan velen menen.

Tenslotte staat Dr Schouten stil bij de politieke toestand en bij de taak van onze partij. Onverschilligheid voor de publieke zaak, samenhangend met de geestesgesteldheid in onze tijd, oefent op ons land een funeste invloed uit. Overwegend, dat antirevolutionaire staatkunde nationale staatkunde behoort te zijn, roept hij onze partij op tot opgewekt politiek leven en dan tot de bearbeiding en opwekking van ons volk. Het is te wensen, dat antirevolutionairen, die beschouwd willen worden als belangstellenden in de politieke zaken, terdege kennis nemen van deze voor ons standpunt op internationaal gebied zo belangrijke rede.

1) Dr J. Schouten: De kracht der zwakheid. — Verkrijgbaar bij de Antirevolutionaire Partijstichting, Dr Kuypersstraat 3, Den Haag.

Prof. Anema

Beneden de waardigheid

Dr J. SCHOUTEN

Onlangs schreef een weekblad („Vrij Nederland”), dat het tegenwoordig stil is rondom de Antirevolutionaire partij.

Of het was om dit te logenstraffen, is ons niet bekend, maar een ander weekblad (Elsevier) maakte juist een eigenaardig „leven” rondom onze partij. Het stelde, dat de tegenwoordige antirevolutionairen niet meer zijn gesneden uit het harde hout van vorige generaties, dat hun de principiële oppositie niet meer ligt, en dat aan deze koerswijziging het verlangen om deel te nemen aan de bezetting van posten niet vreemd schijnt te zijn.

Het geponeerde werd niet met enig bewijs gestaafd. Het beroep, dat is gedaan op enkele artikelen van „Trouw” over de plaats, het karakter en de taak van de oppositie in ons Nederlandse staatsbestel en naar antirevolutionaire beschouwing, was niet ter zake, en kon dus zelfs niet als een poging tot bewijs worden aangemerkt.

Op een zeer duidelijke en o.i. afdoende reactie van „Trouw” is het genoemde weekblad niet ingegaan. Zij die gedacht hebben: daar zal wel een antwoord op volgen, de redactie van „Elseviers Weekblad” zal nu haar grove en karakter aantastende beschuldiging wel bewijzen of intrekken, hebben zich vergist. Die redactie schijnt voor dit geval — voor *dit* geval, want overigens is het voor haar geen regel geweest — de woorden van Pilatus tot de haren te hebben gemaakt: „Wat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven”.

Enkele weken daarna achtte een dagblad („De Telegraaf”) het noodzakelijk het door Elsevier verwekte „leven” in stand te houden en dit wellicht nog te versterken. Het tapte, met enige wijziging, uit het betreffende vaatje, en eveneens zonder bewijs.

De wijziging bestond hierin, dat er

een onderscheid werd gemaakt tussen zuivere en andere anti-revolutionaire figuren. Dit maakte de zaak niet beter. De beschuldiging droeg daardoor voor die „andere” Antirevolutionairen een nog des te grievender karakter.

In dezelfde tijd liep er een gerucht van soortgelijke strekking, waarop echter geen verhaal was. Men had het „van horen zeggen”, of „vertrouwelijk” vernomen en mocht zijn zegsman zonder toestemming niet noemen enz.

Het wonderlijke van dit alles was, dat ons, die nog al een en ander weten van hetgeen er in onze partij en partijkringen omgaat, schijn noch schaduw van iets in die richting bekend was geworden.

Waar komt het vandaan? Waarvoor wordt het gelanceerd? Op welke „gegevens” steunden de beweringen van de genoemde redacties?

Op die vragen moeten wij het antwoord schuldig blijven, en wij zijn de enigen niet. Zoals de zaken thans staan is er niemand die op deze vragen een antwoord kan geven, dat het praedicaat van serieus verdient. Feitelijke en/of zakelijke gronden kunnen daarvoor niet worden aangevoerd. Aan de in het vorig voorjaar door Prof. Anema in de Eerste Kamer gehouden redevoering kunnen zulke gronden niet worden ontleend. Bovendien is over die rede van onze zijde in de Tweede Kamer bij de algemene beschouwingen over de Rijksbegroting voor 1951 uitvoerig gesproken, en bleef er voor een objectief luisteraar niets twijfelachtigs over, stel voor een ogenblik — des neen — er waren tevoren redenen voor twijfel. De in dat debat gegeven uiteenzetting is — hoewel daarvoor gelegenheid te over was — niet tegengesproken, behalve door Prof. Romme. Die achtte het nodig, althans wenselijk de woordvoerder van onze kant scherp aan te vallen, en wilde blij-

baar een tegenstelling ingang doen vinden tussen Prof. Anema en de voorzitter van onze Tweede Kamerclub, waarvoor al evenmin een grond aanwezig was.

Wij zijn van oordeel, dat het overbodig is voor de lezers van dit orgaan een opsomming te geven van de bewijzen — zij liggen voor het grijpen —, waaruit blijkt, dat onze groep een standpunt heeft ingenomen, en nog inneemt, dat volstrekt tegenovergesteld is aan hetgeen haar door „Elseviers Weekblad”, en een deel van haar door „De Telegraaf”, is toegedicht.

Willen deze bladen de anti-revolutionairen bestrijden, dat is hun zaak, en tevens hun goed recht, mits zij het doen naar de regels, welke voor de publieke discussie en de politieke strijd behoren te gelden.

Die regels laten, minimaal genomen, niet toe het gebruik van fantasieën, welke tevens grofheden zijn, die het karakter aantasten van degenen die men bestrijdt.

Toch namen de genoemde bladen de toevlucht tot dit gebruik. Nog wel zonder zweem van bewijs.

Dit is infra dignitatem, beneden de waardigheid, welke ten minste in acht moet worden genomen.

CONSERVATIEF

Wij hadden in lange tijd niets van de staatsman Schermerhorn gehoord. Langzamerhand was hij een vergeten kamerlid geworden. En opeens verscheen hij weer ten tonele. Hij had zijn ervaren veldheersblik laten gaan over het politieke slagveld. Hij had opgemerkt hoe smadelijk zijn fractieleider, de Heer van der Goes van Naters, de afdocht blies. En dat was nu uitgerekend het geschikte moment om Dr Drees nog eens de dolk in de rug te steken, en dat met een beroep op het feit, dat zijn opvatting zou worden gesteund door de groepen, die grote Nederlandse financiële en economische belangen op Java en Sumatra hebben. De Heer Schermerhorn wordt bedankt voor deze openhartigheid. Wij hebben al meer geconstateerd, dat het met de Partij van de Arbeid maar een droevig conservatief zaakje is. Dat het grootkapitaal de Partij van de Arbeid reeds voor zijn wagen gespannen had, wisten we echter nog niet. Maar nu de Heer Schermerhorn het zo rondborstig verklaart, moeten wij dit wel voor waar aannemen.

Uit het Parlement

DR. A. VEERMAN

Honderd kikkers

Wij hebben een rustig parlement. Het gaat in de grafelijke zalen en de stadhoudelijke kwartieren altijd heel kalm toe. De vertogen, die er gehouden worden, verdienen maar hoogst zelden de naam van redevoering, het zijn meest referaten, colleges, uiteenzettingen. De interrupties zijn er niet talrijk, applaus een uitzonderlijke gebeurtenis.

Dat ligt aan het temperament. In Zuidelijke landen, waar het bloed heet door de aderen stroomt, daar spelen zich andere tonelen af. In Brussel al. En hoe dichter men bij de zon komt, hoe heter het toegaat.

Het ligt aan het temperament. En ook aan de temperatuur. In een baaien borstrok smooit iedere interruptie en voor een spreker zich al redevoerend uit de vrieskou opgewerkt heeft tot een goede Kamertemperatuur is zijn spreektijd om. Zo heeft onze volksvertegenwoordiging de stijl gekregen, die past bij dit Kikkerland.

Maar..... zelfs kikkers kan het te bar worden. Als de sloot is toegevroren, dan kwekken ze niet en dan kwakken ze niet.....

Half December was het zover in de Ridderzaal. De thermometer kon, ook op plaatsen, waar het niet tochtte, de kamertemperatuur niet bereiken. De blinden bleven dicht, de kachel deed zijn best. Maar het kwik bleef, koppig, waar het was. De voorzitter hulde zich in een wollen plaid, de kamerleden ijsbeerden heen en weer.....

Gelukkig, toen de hevigste kou kwam, was men juist op reces gegaan. En men hoopt, dat na 16 Januari, de datum waarop de vakantie voorbij is, ook de winter vertrokken zal zijn. Want in een toegevroren sloot kunnen onze honderd kikker-vertegenwoordigers niet kwekken.

Corvee

De laatste weken voor het reces hadden drie ministers hun begroting voor 1951 te verdedigen: Struycken, de nieuwe man op Justitie, Spitz en Joekes. Van elk van hen een glimp. Minister Struycken had zijn eerste begrotingsdebat. Hoe hij het vond? Hoor het hem zelf zeggen: „Het is eigenlijk niet prettig een begroting van Justitie te moeten verdedigen, Mijnheer de Voorzitter”. De minister zei er nog wel wat bij, om deze uitspraak te verklaren. Maar kennelijk vond hij het maar een twijfelachtig genoeg, het justitiebeleid te moeten uiteenzetten en verdedigen. Vooral ook, naar men mag aannemen, omdat dit beleid hem nog niet in scherpe lijnen voor de geest staat. Dat bleek wel uit het woordje „eigenlijk”, dat ook in ons citaatje voorkomt en dat tientallen malen uit Zijne Excellentie's mond klonk. „Eigenlijk is het zo.....”, „Eigenlijk ben ik van oordeel.....”, enz.

Justitie is dan ook eigenlijk een zwaar departement. Er zijn problemen, om van te beven. De minister orakelde bijvoorbeeld op een gegeven moment: „Het is een verschrikkelijk moeilijke zaak voor de politie om die indruk niet te wekken. Het zijn akelige en nare zaken geweest en de bewijsvoering was verschrikkelijk moeilijk”. U ziet het, minister-zijn is geen kleinigheid.

Het zwaartepunt van het debat lag bij deze begrotingsafdeling zeker niet bij de minister, maar bij Kamerleden als

mr Terpstra, die in een rustig, maar zakelijk verantwoord betoog aan de minister een leidraad gaven voor het door hem te voeren beleid. Wij kunnen niet alle punten noemen. Het meest interessant vonden we „eigenlijk” de opmerkingen bij het gevangeniswezen.

Is de straf een vergelding voor het bedreven kwaad of een poging de misdadiger te verbeteren, te reclasseren. Er zijn mensen, die het woord vergelding een hard en kwaad woord vinden, die van zedelijke schuld niet willen horen. Zij kiezen in plaats van dit harde oordeel over de misdadiger het humanitaire standpunt van de opvoeding en verbetering van een verdoold mens.

Mr Terpstra handhaaft standvastig: straf is primair vergelding. Het is de Goddelijke taak van de overheid het geschonden recht te herstellen.

Evenwel, alle eenzijdigheid is hem vreemd. De gevangene moet men zinvolle arbeid laten verrichten, zo beaamde hij. Maar daar behoort bij, dat men die arbeid redelijk beloont, zodat daarvan een stimulerende invloed uitgaat. 15 hele centen per dag, dat is al te zeer uit de oude doos. De staat, die de misdadiger gevangen zet, is daardoor verantwoordelijk ook voor zijn moreel welzijn.

Zo vindt ge bij mr Terpstra het juiste uitgangspunt, maar ook de goede practijk.

Onzuiver beleid

Zegt men „verkeer”, dan zegt men: Algera. En vervolgens zegt men in één adem: W.A.P.

Dat is de Wet Autovervoer Personen. Om met minister Struycken te spreken: een akelige en nare zaak.

Wij zullen die niet van het begin af ophalen. De kern is, dat het departement van Verkeer sinds een jaar of tien bezig is, de particuliere autobusdiensten op te rollen en heel het autobusverkeer samen te brengen in grote vervoerondernemingen, waarvan een groot deel nauw of zeer nauw verbonden is aan de Nederlandse Spoorwegen. In de bezettingstijd kon het departement ongestoord zijn gang gaan. Sinds 1946 echter staat de Kamer op de bres voor de particuliere ondernemers. We hebben b.v. al gauw een motie-Serrarens gehad. Elk jaar hamerde men telkens weer op hetzelfde aambeeld.

En het akelige en nare is nu, dat het departement, de minister dus, toch altijd nog weer probeert de duidelijke wensen van de Kamer te omzeilen en een eigen politiek te voeren. De politiek van de minderheid door te drijven.

Het instrument daarvoor is de C.V.P., de commissie vergunningen personenvervoer, die uitmaakt aan wie vergunningen voor het verrichten van personenvervoer per autobus gegeven worden. Om deze C.V.P. zoveel mogelijk in de hand te kunnen houden, heeft mr Algera bij de behandeling van de W.A.P. gezorgd, dat door de minister richtlijnen gegeven moeten worden, waaraan zij zich bij het verlenen van vergunningen houden moet. Richtlijnen, die gepubliceerd moeten worden, die dus door de Kamer gecontroleerd kunnen worden.

In die richtlijnen nu trekken de particuliere vervoerders weer aan het kortste eind. De heer Algera rafelde deze voorschriften grondig uiteen. Hij wist minister Spitz tenslotte te bewegen, de geuite critiek te overwegen en eventueel de richtlijnen te wijzigen.

Veel vertrouwen schenkt dit nog niet. Want maar al te zeer is het dusver gebleken, dat men op „Verkeer” zijn eigen opvattingen heeft over parlementaire democratie. Politieke strijd moet gestreden worden met open vizier. Tegenwoordig voelt men echter meer voor camouflage.

Nattigheid

Naast het verkeer te land is er het verkeer op het water. Naast de — wat tegenstrijdige — droge Waterstaat heeft men de natte Waterstaat. Daar aan en op het water, bij de vissers en de schippers, treft men Ds v. d. Zaal. Er behoeft in de Kamer maar een beetje „nattigheid” te wezen, of Ds v. d. Zaal staat op zijn post.

Een teer punt is b.v. de kwestie van de Zuiderzeesteun, vandoord een zaak, waarbij generaal Duymaer van Twist niets door de mazen liet glippen en die nu even trouw behartigd door Ds v. d. Zaal. De vissers, die door de afsluiting en inpoldering van de Zuiderzee hun bestaan verliezen, hebben recht op vergoeding. Dat is geen steun, geen ondersteuning, maar schadevergoeding.

Nu wil men deze aangelegenheid overbrengen van het departement van Waterstaat naar dat van Sociale Zaken. Wat betekent dat echter? Het lijkt er veel op, dat de schadevergoeding, waarop men recht had, vervangen zal worden door een verzorging, die alleen maar een gunst is. Dat is zo de geest van de tijd: wij leven en werken bij de gunst van de almachtige staat. Terecht legde Ds v. d. Zaal daar direct de vinger bij. Wat destijds, na veel overleg en discussie, als een recht is erkend, mag nu niet tot een fooi worden.

Regen en wind

Een van de barometers om het oordeel van de Kamer over het beleid van een minister te leren kennen, is het aantal moties, dat hij tegen zich krijgt — communistische moties, die als (oneetbare) paddestoelen uit de grond schieten, uitgezonderd —. Minister Joekes zag er verscheidene om zijn hoofd dwarrelen, al werden er ook een paar om tactische redenen ingetrokken, of niet ingediend.

De aangenomen motie betrof de beroepskeuze. Minister Joekes vindt dat een „neutrale” aangelegenheid. De voorlichting inzake beroepskeuze is, zo zei hij, een voorlichting over de mogelijkheden in de maatschappij, over de beste kansen, die men daar heeft in verband met zijn capaciteiten. Dat kan best door een openbaar orgaan (in casu de arbeidsbureaux) met als aanvulling advies en voorlichting van particuliere personen of bureaux.

Sinds enige jaren vindt de minister de Kamer in meerderheid tegenover zich. Beroepskeuze, zo verklaarde de heer Stapelkamp, staat voor ons gelijk met onderwijs: het is allereerst een zaak van de ouders. Trouwens, niet het rijk, maar particuliere verenigingen zijn ermee begonnen. Het kan best wezen, dat de minister van oordeel is, dat de levensbeschouwing met de beroepskeuzevoorlichting niets te maken heeft; dit maken echter in Nederland — gelukkig — nog de ouders uit en niet de minister. Daarom was de eis: ook hier financiële gelijkstelling. Als de bureaux, die uitgaan van vrije organisaties, voldoen aan door de staat te stellen eisen van bekwaamheid en wat dies meer zij, dan behoren aan deze bureaux dezelfde bedragen ter beschikking gesteld te worden als aan de rijksbureaux.

Toen de minister op zijn stuk bleef staan volgde de motie. De enige. Maar er hing meer in de lucht. Zelfs de partijgenoten van de minister waren vertoerd en wel over de verdere compensatie voor de huurverhoging, die de minister in uitzicht stelde. Was het niet de heer Joekes geweest, het zou gedaverd hebben. Dan was het niet bij regen en wind gebleven, dan zou er compleet storm gekomen zijn.

Maar de P. v. d. A. slikt van haar geestverwante ministers al evenveel, als de K.V.P. van de hare.

Onder in de kan.....

Onder het Indonesisch beleid is een jaar geleden een streep gezet. Het was het bankroet van vier jaar verkeerde koers. Na het bankroet-gaan komen thans de rekeningen nog binnen. De positie van de ambtenaren, de huisvesting van de gerepatrieerden, de demobilisatie van de vroegere K.N.I.L.-militairen, dat zijn enkele van de zwaarste rekeningen, die gepresenteerd worden, maar die door de Regering slecht gehonoreerd worden.

De laatste weken van het jaar waren het vooral de Ambonense ex-K.N.I.L.-militairen, die de aandacht trokken. Mr Roosjen sprak over hen, Prof. Gerbrandy wijdde een interpellatie aan hun lot, de heer Algra zette het voort in de Eerste Kamer.

Tussen deze Kamerdebatten door speelde de procedure voor de Haagse Rechtbank, waar de Ambonnezen in het gelijk werden gesteld. Afvoer van de oud-K.N.I.L.-militairen tegen hun wens werd verboden.

Deze uitspraak wekte merkwaardige reacties in de P. v. d. A. „Een politiek vonnis”, riep haar fractievoorzitter uit. Spaak maakte school! De begrippen werden in hun tegendeel omgezet. Dit rechterlijk vonnis, de uitspraak van de onafhankelijke rechter, heette een aantasting van de rechtstaat.

Daartegenover stelde Prof. Gerbrandy en met hem gelukkig vele anderen, dat de staat tegenover haar onderdanen gebonden is aan de voorschriften, die hij heeft gemaakt. De Regering heeft het vonnis van de rechter te houden, aangenaam of niet, zolang dat vonnis rechtskracht heeft.

In de Eerste Kamer was het standpunt van minister 's Jacob iets positiever dan in de Tweede. Maar de volksvertegenwoordiging zal moeten blijven eisen, dat de Staat de particulieren, die slachtoffer zijn geworden of dreigen te worden van zijn fatale politiek, niet op krenterige maar op royale wijze schadeloos stelt.

Maar al te zeer lijkt het er op, dat deze Regering, die geen kracht bezit, wanneer zij werkelijk weerstand ontmoet, zich bij voorkeur „sterk” toont, waar zij geen weerstand te vrezen meent te hebben.

Oud en vertrouwd geluid

Na meer dan een jaar van gedwongen zwijgen is mr de Wilde weer gaan spreken. En het was als vanouds; een pittige rede, een boeiende voordracht, een luisterende Kamer.

Het ging over de nieuwe belastingontwerpen, die inmiddels al zijn ingevoerd. De Tweede Kamer heeft deze zeer uitvoerig behandeld. Dat gaf onze senaat de vrijheid, slechts bij enkele hoofdzaken stil te staan. Mr de Wilde concentreerde al zijn aandacht op één punt: de verhoging van de omzetbelasting, die op het allerlaatste moment nog in de ontwerpen was opgenomen.

Hoe komt een wet tot stand?! was het motto van deze rede. De K.V.P. wenste een verdere verlaging van de loon- en inkomstenbelasting. Zij stond daarin niet alleen. Maar minister Lieftinck wilde dat alleen aanvaarden, als het offer, dat hij zou moeten brengen, ergens anders weer zou worden goed gemaakt. In de binnenkamer werd men het eens. Vlak voor de beslissende vergadering vernam de Kamer de verhoging van de O.B. Zonder behoorlijke bestudering, zonder overleg met betrokkenen, in blind vertrouwen neemt de Tweede Kamer het voorstel aan.

Wat te denken van de houding der P. v. d. A.! Als er een De Geer, een Colijn of een Oud achter de regeringstafel gezeten had, zou dit voorstel geen schijn van kans gemaakt hebben. Maar — wij zeiden het hierboven al — wat de P. v. d. A. van haar geestverwante ministers slikt, dat is gewoonweg verbazingwekkend.

De middenstand, zo betoogde mr de Wilde, zal de last weer moeten dragen. Dat is het ezeltje, waarop het ene pak na het

wordt voortgezet

JAC. S. HOEK

Men zou het huidige kabinet kunnen vergelijken met een vos, die wel zijn haren maar niet zijn streken verliest. Hoevele malen werd in het Indonesische conflict in de afgelopen jaren een bepaalde regeringsdaad niet als de hoogste slimheid aangeprezen. Wij herinneren ons nog uit de tijd van minister Logeman, hoe het praten met Soekarno werd aangeprezen als een besluit, dat uiteindelijk diens ondergang tot gevolg zou hebben; wij herinneren ons nog dat het plan-Beel van de vervroegde soevereiniteitsoverdracht een geniaal plan werd genoemd, omdat daardoor werd voorkomen, dat de verkiezingen in Indonesië niet in het teken zouden komen te staan van voor of tegen Nederland; wij herinneren ons nog zeer goed, dat onze diplomaten in stomme bewondering waren voor het antwoord, dat minister Van Maarseveen, de Veiligheidsraad gaf: Nederland zou de resolutie van 28 Januari 1949 uitvoeren voorzover dat met zijn verantwoordelijkheid overeenkwam. En er is allemaal niets van terecht gekomen. Een politiek van slimmigheden en opportunisme kan ook tot niets leiden. Is het wonder dat men zijn hart vasthoudt in de Nieuw-Guinea-zaak?

Zowel socialisten als rooms-katholieken hebben jarenlang gemeend, dat een kardinaal meningsverschil over de grondbeginselen van de staatkunde omzeild kon worden met een juridische formulering of een banaal kansspel, dat voor de gokker in het algemeen pleegt te eindigen in een lege portemonnaie. Een van de figuren, die mede de hoogste verantwoordelijkheid draagt voor de Indonesische politiek, merkte enige maanden na de soevereiniteitsoverdracht, toen de federale staatsvorm in Indonesië aan de dijk werd gezet, op, dat hij nooit geloofd had in de federale staatsvorm. En toch werd de federale structuur door hem aan het parlement aangeprezen als een voldoen aan de voorwaarden, die de gewijzigde grondwet stelde voor een deugdelijk en gezond bestuur. Ditzelfde kabinet zou in de kwestie Nieuw-Guinea anders kunnen handelen? Herhaaldelijk verklaarde minister Van Maarseveen in de beide Kamers en werd van regeringswege aan de pers verzekerd, dat Nederland op het punt van de soevereiniteit over Nieuw-Guinea geen water in de wijn zou doen, maar voordat de Nieuw-Guinea-conferentie begon, had de waterkruik aan de regeringstafel reeds

de ronde gedaan. Voor het kabinet stond vast, dat er toegegeven moest worden. Het accepteerde indertijd ter Ronde-Tafelconferentie het door de Unci voorgestelde compromis, dat binnen een jaar na de overdracht van de soevereiniteit aan de Verenigde Staten van Indonesië de politieke status van de residentie Nieuw-Guinea door middel van onderhandelingen tussen de V.S.I. en Nederland zou worden bepaald. Onderhandelen sluit in dat men wijf geven en nemen. Voor de socialistische ministers in het kabinet stond eind 1949 reeds vast, dat Nieuw-Guinea moest worden prijsgegeven. Zij begrepen echter dat men de boog in de volksvertegenwoordiging niet te strak kon spannen. Per slot van rekening kan men zijn doel ook in étappes bereiken. Een jaar na de soevereiniteitsoverdracht zouden de overgebleven materiële belangen van Nederland in Indonesië wel zo zwaar wegen, dat zelfs reactionnaire kapitalisten geen voet meer zouden willen verzetten voor Nieuw-Guinea. De rooms-katholieke ministers in het kabinet, die met zo'n vuur de formidabele gok van de soevereiniteitsoverdracht aan de republiek Djokja bepleitten en daarbij miljoenen eilandbewoners

andere geladen wordt. Deze nieuwe last zal voor velen de druppel zijn die de emmer doet overlopen. Een wellicht geringe verzwaring, voor de buitenstaander uiterlijk niet gewichtig, kan in individuele gevallen hoogst belangrijk zijn. Mr de Wilde illustreerde dit met een persoonlijke herinnering. Hij vertelde: „Ik herinner mij, dat ik, toen ik nog als jong advocaat in Goes woonde, elke Woensdag met de trein naar Middelburg ging om de rol van de rechtbank bij te wonen. Die was meestal tegen kwart over tien afgelopen, en mijn trein terug ging pas tegen één uur. Ik had dus tijd genoeg over, en ik woonde daarom dikwijls de pleidooien van oudere confrères bij, vooral als er gepleit werd door de toenmalige deken van de Orde van Advocaten, de oude mr J. de Witt Hamer. Naar hem luisteren was niet alleen een juridisch, maar ook een literair aesthetisch genot. Zo heb ik het meegemaakt, dat hij pleitte in een belangrijk proces, waarbij het ging over een aanvaring op de Schelde. Een zeeschip had een ander geramd en een schade aangericht van f 300.000 of f 400.000. Dat zou tegenwoordig meer dan een miljoen zijn. Ook de tegenpartij had een bekwaam advocaat, de oude mr Van Gigh uit Amsterdam, naar Middelburg gezonden. Toen de pleidooien waren afgelopen, bracht ik, zoals ik wel meer deed, de heer De Witt Hamer

naar huis en toen ik voor zijn deur stond en afscheid wilde nemen, zei hij, waarschijnlijk om een vriendelijkheid te lanceren: Ik zie jongeman, dat je al een aardige practijk krijgt. Ik antwoordde daarop: Ik mag niet klagen, maar een gewichtige zaak heb ik er nog niet een. Hij vroeg toen wat ik onder een gewichtige zaak verstond. Ik antwoordde: Bij voorbeeld dat proces van vanmorgen over 3 of 4 ton. Daarop merkte hij op: Of ik dat proces nu win, dan wel of Van Gigh het wint, er is geen sterveling op de gehele wereld, die er een halve minuut minder om zal slapen. Achter die procederende rederijen staan twee verzekeringmaatschappijen, die niets anders doen dan risicocontracten afsluiten, premies innen, schaden vaststellen en met elkaar procederen. De maatschappij, die achter mijn rederij staat, is internationaal georiënteerd. Ik ben er van overtuigd, dat zij op het ogenblik wel vijftien van die processen heeft over de gehele wereld en daarom is dit niet zo belangrijk. Maar als je morgen een dienstmeisje bij je krijgt, dat je onder tranen mededeelt, dat zij nog f 30 van haar mevrouw tegoed heeft, die zij niet krijgen kan, omdat haar mevrouw denkt, dat zij wat weggenomen heeft, dan slaapt dat kind er in geen week van. Dat is een gewichtige zaak, adieu”.

uitleverden, zouden toch zeker de zaak niet laten springen op een miljoen Papoea's. Minister Stikker, de grote voorman van de V.V.D., was voor de socialisten een mak schaap. Wanneer hij al niet onder de indruk zou zijn van het geschreeuw, dat het Java-kapitaal zou aanheffen, dan kon men er toch wel zeker van zijn, dat een vlotte internationale oplossing bij hem in goede aarde zou vallen. De heer Stikker denkt tegenwoordig bij voorliefde internationaal. Daarbij is bekend, dat hij zich als Europese staatsman onmisbaar acht, zodat hij zich niet teveel door het standpunt van zijn partij laat beïnvloeden.

Toen minister Van Maarseveen in de loop van het jaar enkele malen in het parlement verklaarde, dat Nederland zou vasthouden aan de soevereiniteit over Nieuw-Guinea, gingen de socialisten hiermee accoord. Soekarno beweerde immers het tegenovergestelde en in het vooruitzicht van de onderhandelingen werd Van Maarseveen's verklaring wel tactisch gevonden. Geen ogenblik kwam het echter bij hen op om dit standpunt ook met hand en tand te verdedigen. Toen in het laatst van September het rapport van de gemengde Nieuw-Guinea-commissie aan de Kamer werd aangeboden, waaruit bleek dat de Indonesische en de Nederlandse leden van deze commissie het op vrijwel alle punten met elkaar oneens waren, wilden de socialisten geen debat.

Jhr. Van der Goes van Naters, de fractie-leider van de Partij van de Arbeid, noemde het „gewoon idioot” een debat te gaan houden over een rapport zonder dat er een regeringsverklaring was. Het was onjuist om de regering vast te pennen op een bepaald standpunt voordat de onderhandelingen begonnen. Prof. Romme, de leider van de r.k. kamerfractie, begreep wel dat een openbaar debat een hopeloze verdeeldheid over de oplossing van het Nieuw-Guinea-probleem aan het licht zou brengen tussen de socialisten en de rooms-katholieken. Hij was bereid concessies te doen, maar om de regering een kans te geven moest het in het geheim worden gespeeld. Naar buiten was het beter de schijn zo lang mogelijk op te houden. Het Nieuw-Guinea-rapport zou volgens hem het beste in comité-generaal behandeld kunnen worden. De rege-

ring kon dan consultatief deelnemen aan het debat. Van vastleggen zou dan geen sprake zijn. Wij weten niet wat er in comité-generaal uit de bus is gekomen. De Tweede Kamer heeft twee middagen en een avond over het rapport gedebatteerd. Een concrete uitspraak moet echter door de Kamer niet zijn gedaan. Het kabinet wist inmiddels hoe verward de zaken in het parlement lagen. De vraag was nu op welke wijze het Prof. Romme mogelijk kon worden gemaakt om geruisloos in het schuitje van een concessie-politiek over te stappen. Het was van meet af aan voor de socialisten in het kabinet en de kamers duidelijk, dat Romme en zijn mensen via de Ned. Ind. Unie konden worden gevangen. Hij was immers de man die als geen ander met de Unie-conceptie had gedweept.

Op 4 December begon de Nieuw-Guinea-conferentie. Natuurlijk werd begonnen met nummer een van het lijstje, dat het kabinet had opgesteld. Het laatste punt was de overdracht van de soevereiniteit en het bestuur aan Indonesië. Voor de Indonesische delegatie was het laatste Nederlandse punt uiteraard hun eerste. Beide delegaties brachten hun eerste punt naar voren. Na een schriftelijke nota-wisseling van een paar dagen deed Nederland de volgende zet: handhaving van de soevereiniteit over Nieuw-Guinea maar het instellen van een paritair samengestelde Nieuw-Guinea-raad, waarin het beheer gezamenlijk zou kunnen worden gevoerd. De Indonesische delegatie had echter een instructie meegekregen, die wel erg eenvoudig luidde; n.l. alles of niets. En daar hielden zij aan vast. Wilde Nederland deze stelling accepteren, dan was Indonesië bereid tegemoet te komen aan de economische, sociale en culturele belangen van Nederland in Nieuw-Guinea. Na het Nederlandse voorstel vertrok Mohammed Roem naar Indonesië om het jongste Nederlandse voorstel aan zijn kabinet uiteen te zetten. Na een week was hij weer terug. Het bleef bij: „alles of niets”. De mislukking van de conferentie was niet meer te ontgaan, doch het Nederlandse kabinet wilde deze mislukking internationaal en binnenlands zo gunstig mogelijk spelen. De Zaterdagmiddag voor Kerst-

mis kwam het Nederlandse kabinet bijeen. Tot dusver konden socialisten en rooms-katholieken in het kabinet het over de onderhandelingspolitiek wel eens worden. De socialisten waren echter steeds van mening geweest, dat men op het punt van de soevereiniteit en het feitelijk bestuur over Nieuw-Guinea veel meer moest toegeven. Nieuw-Guinea was nu eenmaal in de eerste plaats een internationaal probleem. Internationale bemiddeling zou na mislukking van de conferentie de enige oplossing zijn. Het moet in die kabinetszitting hebben gespannen. De meeste ingewijden verwachtten de Kerstdagen niet anders dan een regeringscrisis. Maar blijkbaar kwam men tenslotte tot de overtuiging, dat het geen zin had om uiteen te gaan, omdat wat er ook zou worden voorgesteld, dit nooit door de vereiste twee derde meerderheid van het Nederlandse parlement en door de Indonesiërs tegelijkertijd zou kunnen worden geaccepteerd. Waarom dan niet met een voorstel gekomen, dat internationaal goed ligt, dat de Indonesiërs niet helemaal voor het hoofd stoot, maar toch door hen niet kan worden aanvaard en dat door het Nederlandse parlement daarom niet scherp zal worden afgekeurd en het in de toekomst toch bindt? Tweede Kerstdag hield de regering besprekingen met het seniorenconvent en de commissies voor uniezaken uit de Eerste en Tweede Kamer. Dat plegen geheime besprekingen te zijn, maar men behoeft geen grote fantasie te bezitten om de stemming in de partijen tegenover het laatste Nieuw-Guinea-voorstel van het kabinet te raden.

Prof. Romme was natuurlijk reeds lang voor dien gepeild door minister Van Maarseveen over de oplossing, waarbij aan de Ned. Ind. Unie de soevereiniteit over Nieuw-Guinea werd „opgedragen”. Wij zeggen „opdragen”, omdat Prof. Romme blijkens zijn hoofdartikelen in de „Volkskrant” aan dit woord de voorkeur geeft boven „overdragen”. Trouwens de verklaring van Nederlandse zijde afgelegd na de mislukking van de Nieuw-Guinea-conferentie, gebruikt ook het woord „opdragen”. Dus prof. Romme heeft alle recht tot gebruik van dit woord. Het geeft hem trouwens de juridische uitweg om eventueel de zaak van de

SPREEK MET P.V.D.A., EN HET KOMT IN ORDE !

overdracht van de soevereiniteit appetijtelijker te maken.

De meeste mensen zullen vergeten zijn, dat deze spitsvondigheid al eens eerder gebruikt is, n.l. in de Indonesische affaire. Maar één punt bevatte het laatste Nederlandse voorstel, dat de woede van de leider der Kath. Volkspartij opwekte. Dat is de bereidheid van de Nederlandse regering om de onderhandelingen voort te zetten door middel van het inroepen van de goede diensten van een derde partij, wanneer Indonesië het voorstel tot het opdragen van de soevereiniteit aan de Ned. Indon. Unie niet mocht aanvaardden. Dat hadden de socialistische ministers in de kabinetszitting van Zaterdagmiddag voor Kerstmis bereikt. Daarop had Prof. Romme niet gerekend. De ervaring met internationale bemiddeling opgedaan in de Indonesische kwestie heeft hem kunnen leren, dat de zaak op internationaal niveau behandeld in de sfeer der machtspolitiek wordt getrokken. En dat kan voor Nederland nooit iets goeds op-

leveren, zeker niet in het Verre Oosten. Daar helpt geen „opdragen” of „overdragen” aan. Zodra derde partijen in het geschil betrokken worden, kan men erop zijn minst op rekenen, dat het eerste Nederlandse voorstel en het laatste, n.l. het monstrem van gemeenschappelijk beheer in de Nieuw-Guinea-Raad en soevereiniteitsoverdracht ten behoeve van de Ned. Indon. Unie punt van uitgang voor verdere onderhandelingen zullen worden. De socialisten hadden reeds voorgesteld het beheer over Nieuw-Guinea gemeenschappelijk in de Ned. Indon. Unie te doen plaatsvinden. De rooms-katholieken wilden dit niet vastleggen in het laatste Nederlandse voorstel, maar bij verdere onderhandelingen op internationaal niveau zal de principiële bereidverklaring uit het eerste voorstel, n.l. het gemeenschappelijk beheer in de Nieuw-Guinea-Raad natuurlijk weer op het tapijt worden gebracht.

De verwerping van de Nederlandse voorstellen door de Indonesiërs heeft voorlopig de ruzie in kabinet en

volksvertegenwoordiging niet aan het licht gebracht.

De Indonesiërs dreigen thans met opzegging van de Ned. Indon. Unie en met herziening van de R.T.C.-overeenkomsten. De socialisten zullen deze ontwikkeling ongetwijfeld aangrijpen om de rooms-katholieken tot verder toegeven te bewegen. Minister Stikker en zijn diplomaten zullen in de naaste toekomst wel weer met de druk van de grote mogendheden voor de dag komen. Het grootkapitaal op Java, dat de laatste maanden in Nederland en de Ver. Staten heeft „ge-lobbied” dat de stukken eraf vlogen, zal doorgaan met het verwekken van een angstpsychose. Er zullen komen crises en geruchten van crises en langzaam maar zeker ontglipt Nieuw-Guinea aan Nederlandse handen. Het woord van het huidige kabinet is in de loop der jaren ernstig gedevalueerd, omdat zijn beleid op opportunisme was gebaseerd. Niemand stelle zich dan ook voor, dat het in de kwestie Nieuw-Guinea thans een principiële politiek wil en kan voeren.

Oranje en de K.V.P.

Hoe de Rooms-Koningin Juliana waarden, moge blijken uit De Volkskrant (K.V.P.) d.d. 27 December, waarin men onder de rubriek „Ten geleide” het volgende kon lezen:

Bij het einde van het vijf-en-twintigste Heilig Jaar — dat het begin is geworden van een vol jaar verlenging zijner gunsten en zegeningen — heeft Paus Pius XII een Kersttoespraak gehouden, waarvan de inhoud als een ster uitschiet boven alle andere Kerstredevoeringen en -boodschappen van gekroonde en ongekroonde staatshoofden.

Men behoeft met de inhoud van de Kersttoespraak van Koningin Juliana niet volledig in te stemmen. Ze was dan ook opgesteld onder verantwoordelijkheid van een Rooms-humanistisch kabinet. Maar dat nu diezelfde Rooms-Koningin de rede van hun Paus als een ster daarboven zien uitschieten, is ons wel wat al te bar.

Klare taal

Naast het kloeke, robuuste en principiële weekblad Elsevier is Nederland ook nog een dagblad van hetzelfde kaliber arm. Dat dagblad is De Telegraaf. Langs de lijnen, die dit blad in de bezettingstijd reeds zo vast wist te trekken, beweegt het zich ook nu nog. Dat blijkt duidelijk uit het nummer van 22 December, waarin o.m. het volgende te lezen staat:

Er lopen op het ogenblik allerlei geruchten, dat onze regering gereconstrueerd zal worden. Met name zou men verlangend zijn, het kabinet een meer nationaal karakter te geven en dit zou kunnen geschieden door de anti-revolutionairen mede de verantwoordelijkheid te doen dragen. Inmiddels ontveinzen wij ons niet, dat er in de Anti-Revolutionaire Partij een groep lieden is, die niets liever zou willen dan meedoen. In deze oude, oerdegelijke partij van voorheen is na de oorlog een element gekomen, dat men met zorg moet gadeslaan.

Dat slaat dan zeker niet op het na-oorlogse dagblad Trouw, waarin het na-oorlogse Tweede Kamerlid Dr Bruins Slot op 29 December onomwonden schreef:

Er is maar één weg om aan de politiek der deviaties een einde te maken. En dat is deze dat de Kamer het Kabinet dwingt om heen te gaan.

Op wie het dan wel slaat, wordt ook uit het vervolg

van het Telegraaf-artikel niet duidelijk, alhoewel het dan in „ronde woorden” gaat spreken. Men oordele zelf:

Laat ons het maar met ronde woorden zeggen: naast zuivere figuren als dr Schouten, prof. Gerbrandy en zovele anderen, treden lieden op de voorgrond, die met leedwezen zien, dat een oppositiepartij nu eenmaal veel ontgaat. Wij willen niet zeggen, dat zij uit het stoere hout van de echte „issues de Calvin” zijn gesneden. Zij behoren meer tot degenen, die de wind voelen opsteken en gaarne de zeilen hijsen, om scheep te gaan met de stuurman, wiens kompasnaald alle streken doorloopt.

Boven het artikel stond de vraag „Ook wij?” Het antwoord mag wel luiden: „Wij zijn niet zoals gij.”

Buiten de botsing der meningen.....

Over de houding der Regering bij de onderhandelingen met betrekking tot Nieuw-Guinea lopen de meningen uiteen. Zelfs binnen het Roomse kamp bestaat er geen eenheid van waardering. In De Volkskrant d.d. 28 December schrijft Prof. Romme:

Wij voor ons willen bijvoorbeeld helemaal niet verhelen, dat wij het royale voorstel betreffende soevereiniteits-overdracht aan de Nederlands-Indonesische Unie, onder handhaving van het Nederlands bestuur, heel wat meer appreciëren dan de procedurale gedachte om internationale bijstand in het gesprek te mengen.

en in De Volkskrant d.d. 3 Januari:

De verdienste van het Nederlandse voorstel — om, met handhaving van het Nederlandse bestuur, de soevereiniteit over Westelijk Nieuw-Guinea op te dragen aan de Nederlands-Indonesische Unie — was naar onze mening hierin gelegen, dat het de kern van de zaak aanpakte, en een poging inhield, geëigend om een impasse te doorbreken.

Maar in De Maasbode (eveneens K.V.P.) d.d. 28 December lezen we:

Men herinnert zich de uittaling van min. Logemann, de eerste minister van Overzeese Gebiedsdelen na de bevrijding: „Praten met Soekarno is onvruchtbaar en onwaardig”. Sinds die tijd hebben de verschillende regeringen niets anders gedaan dan telkens haar woorden inslikken en achter de feiten aanlopen, als men in de gaten kreeg, dat

er aan de feiten niets te veranderen viel of wat meer geschiedde, als men deze feiten niet aandurfde. Over de Nederlandse delegatie zweeft, naar wij vrezen, de geest van concessies en deze geest schijnt weer een gevolg te zijn van de onenigheid in het kabinet, m.n. van de houding van verschillende ministers der P.v.d.A., daarbij gesteund, naar men beweert, door de heren Stikker en s'Jacob.

..... staat De Waarheid

Alleen De Waarheid (C.P.N.) staat op het standpunt, dat de Nederlandse Regering niet ver genoeg is afgeleden. In het nummer d.d. 28 December wordt het „kolonialisme van Willem Drees” als volgt aan de kaak gesteld:

Uit de verklaring van de Nederlandse delegatie blijkt, dat de Nederlandse regering nog het volgende voorstel heeft gedaan:

De souvereiniteit van West-Nieuw-Guinea zou worden overgedragen aan de Nederlands-Indonesische Unie (d.w.z. in werkelijkheid aan Nederland!), terwijl het feitelijke beheer in Nederlandse handen blijft(!).

De geurende vrouw

Een oud gezegde luidt: de vrouw is een bloem, die alleen in de schaduw haar geur verspreidt. Hoe meer schaduw, hoe meer geur derhalve.

In hoeverre de vrouw in de politieke schaduw staat, moge blijken uit het volgende berichtje in Paraat d.d. 8 December:

In „Women's Bulletin” is een lijstje opgenomen over het aandeel van vrouwen in de verschillende volksvertegenwoordigingen. Daaruit blijkt: Rusland 20.7 %, Israël 12 %, Finland 12 %, Denemarken 9 %, Polen 7.5 %, Zweden 6.6 %, Frankrijk 5.4 %, China 5 %, Australië 4.5 %, Noorwegen 4 %, Nieuw Zeeland 3.7 %, België 3.5 %, Joegoslavië 3.5 %, India 3.3 %, Cuba 3.2 %, Japan 3.2 %, Engeland 3.2 %, Uruguay 3 %, Nederland 3 %, Turkije 2.6 %, Panama 2.4 %, USA 1.4 %, Canada 1 %, Zuid-Afrika 1 %, Philippijnen 0.8 %, Zwitserland 0.0 %.

In Zwitserland geurt de vrouw dus het sterkst, maar als het mannelijke aandeel in de Nederlandse volksvertegenwoordiging niet vermindert, verspreidt zij daar ook nog een aangename reuk.

Stofjassen en slaapmutsen

Nu Nederlandsche Gedachten met ingang van dit nummer is gemoderniseerd, kan het nuttig zijn, kennis te nemen in welke andere opzichten wij ons volgens de heer H. Algra, blijkens een hoofdartikel in het Friesch Dagblad d.d. 24 October, ook hebben aan te passen aan de huidige tijd:

Sommige politieke partijen lijken op ouderwetse firma's. Zij hebben in de bestuurskamer een portrettengalerij. Groen was eens de man en zijn portret is in ere. Na hem komen de anderen. Kuyper en Lohman. Zij hebben vele goede dingen gezegd en geschreven. Wij zijn een oude,

gerenommeerde firma. Wij denken er over, om reclames uit te geven in gothische letters.

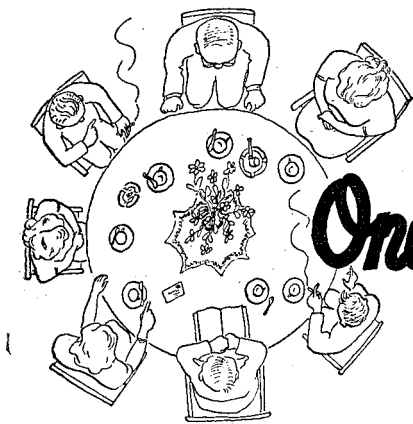
Maar we hebben onze organisatie niet aangepast aan den nieuwen tijd. Onze drukwerken en periodieken zien er uit als in de dagen van Höveker en Wormser — Amsterdam-Pretoria. En we hebben een centraal bestuur, dat af en toe vergadert. We zijn in zoverre wat opgeschoten, dat er al een klein landelijk bureautje is gevormd met een of twee mannen en twee of drie juffrouwen voor het typen, de telefoon en het schrijven van adresbandjes. Maar dat bewijst al dat we helemaal een gerenommeerde firma zijn geworden uit den ouden tijd.

Er zal heel wat gemoderniseerd moeten worden, zal een politieke partij werkelijk meedoen in dezen tijd.

Het gaat vooral om twee dingen, om het werk van de staf en om de paraatheid.

Een politieke partij moet vandaag beschikken over een behoorlijke staf van mensen, die ieder voor zich gespecialiseerd zijn. Een man voor de internationale politiek, een man voor het contact met geestverwanten in het buitenland, een specialist voor economische en een voor sociale zaken, een financieel deskundige, een militaire man. Zij behoeven niet allemaal aan het partijbureau verbonden te zijn op deze wijze, dat zij er als ambtenaren elken dag verschijnen. Maar zij moeten wel in verband staan met de partij op een speciale wijze. Zij dienen gehonoreerd te worden en waar voor hun geld te leveren. Die waar is tweemaal: deskundige adviezen over alle mogelijke actuele vraagstukken op hun terrein én het toezicht en de leiding van een documentatie-afdeling. Dat laatste is niet minder belangrijk dan het eerste. Als overmorgen de volgende vragen binnenkomen: 1. Wie is Omar Bradley en welke functies heeft hij op het ogenblik? 2. Hoe is in Engeland het L.O. geregeld, in het bijzonder het godsdienstonderwijs? 3. Hoever is het met een toeslag op de pensioenen van burgerlijke ambtenaren? 4. Wordt weduwenpensioen berekend naar de eerste drieduizend gulden salaris of is dat veranderd en zo ja, op welke wijze? 5. Is het Engels in India nog een officiële taal? 6. Wat is in de socialistische pers geschreven over Ambon? 7. Is de Stichting Landverhuizing wel onpartijdig jegens verschillende organisaties, die zich met emigratie bezighouden, enz. Dan moeten daar binnen vier en twintig uren antwoorden op gegeven worden. Zo niet het definitieve antwoord, dan toch een voorlopig antwoord. Oriëntatie en documentatie, daar gaat het om. En daarbij komt als derde punt het stafwerk, het opleiden en vormen van specialisten. Een partij, b.v. die er niet voor zorgt, dat er stafofficieren worden opgeleid in verband met de huidige internationale organen en vraagstukken, die heeft het aan zich zelf te wijten, dat zij bij het behandelen van die vraagstukken geen debat op behoorlijk peil kan voeren wegens gebrek aan informatie.

De tweede eis, waaraan een partij moet voldoen, wil zij niet gaan lijken op de oude gerenommeerde zaken met een uithangbord en een man met een stofjas, is de paraatheid. Ik bedoel het zo: de partij moet onmiddellijk kunnen reageren. Zij moet in staat zijn, om in tijden van politieke strijd en spanning zich tot het volk te wenden. Als er morgen een kabinetscrisis komt, moet zij overmorgen haar manifest al gedrukt hebben. Als er een plotselinge crisis komt op bepaalde gebieden, moet zij onmiddellijk haar stem laten horen, zodat heel het volk het verneemt. De dagbladen helpen daaraan mee, dat dit gebeurt. En terecht schreef een onzer lezers ons, dat men nooit moet menen, dat men politieke belangstelling kan kweken, door zes maal per jaar een contactorgaan te sturen aan mensen, die elke dag de neutrale of progressieve of socialistische pers lezen. Maar er moet ook aandacht worden besteed aan de radio. Het is thans zo, dat de socialisten voortdurend door

Onder ons gereid...

Onder ons gezeid ben je hoofd van 't gezin, of je bent het niet. In alle bescheidenheid mag ik zeggen, dat ik het wèl ben, al word ik door mijn egade weleens in de oppositie gedrongen. Het stond trouwens in die pikzwarte oorlogstijd ook op mijn stamkaart.

Als gezinshoofd heb ik mijn plichten, maar als staatsburger heb ik ze óók. En als vader heb ik de plicht, dat staatsburgerschap tot gelding te brengen. Als ik ga stemmen, denk ik altijd aan mijn kinderen en aan hun toekomst en dan spreekt het vanzelf, dat het lijst 3 wordt!

Als een staatsburger met plichten en rechten ging ik dus gisteravond naar de Kiesvereniging, al zou van die zeurende kies links-onder best een uitvlucht te maken zijn geweest. Maar onder ons gezeid ben ik er de man niet naar om mij door een afgetakelde kies mijn staatsburgerrechten te laten ontnemen.

Ik liet mijn vrouw en zeven welgeschenpe kinderen achter om te gaan luisteren naar de notulen en naar de doorbraakmislukking, die zou worden ingeleid door meneer Willem uit de Kuyperlaan.

— Zal vader niet doorgebroken thuis-komen? vroegen de twee oudste spruiten, die al Arjos-ianen zijn en waarvan één, namelijk Riekje, onder ons

gezeid wel wat onmatig veel correspondentie ontvangt van de Arjos-secretaris van de afdeling. Maar dat laat ik maar rusten, want daar heb ik als gezinshoofd aan te dokteren, maar niet als staatsburger.

Meneer Willem heeft het mooi gedaan. Laat dat grossiertje in vistuigen, leefnetten en aanverwante artikelen maar uit vissen gaan! Hij heeft letters gotten en geloof maar, dat hij Groenen van Prinsterer van a tot z in zijn bovenkamer heeft zitten. 't Was prima — en ik dacht op slag aan mijn beste vader-zaliger, die altijd zei: Beginselstudie, dát moet onze kracht zijn. . . . Meneer Willem brak de doorbraak af tot op het fundament — en toen viel er niets meer af te breken, want de doorbraak hééft geen fundament. Principieel trok hij van leer en dat is tenslotte je ware, want met goedkope smoesjes gelijk je veel op een soldaat, die alleen met zijn etensketel naar het front trekt en verder met lege handen staat.

Ik zat vooral na de pauze te genieten, toen de vragen loskwamen. Meneer Willem was voor geen schepnet te vangen en Pluizenstein, die altijd een beetje averechts wil zijn, kwam met dik hout aandragen naar hij meende, maar meneer Willem gaf hem principiële planken, waar geen speld tussen te

krijgen was. Onder ons gezeid voelde ik toen weer eens, hoe goed het me doet, antirevolutionair te zijn en in voor- en tegenspoed tot een beginselpartij te behoren.

En laat nu aan het slot van de vergadering de secretaris nog even droogweg uit de hoek komen door te vertellen, dat hij zeventien nieuwe leden kon inschrijven door de activiteit van de andere leden! Dat vond ik om zo te zeggen weer een bewijs te meer, dat de doorbraak in ons lieve landje nooit zal lukken en dat meneer Willem in principe en practisch gelijk had.

Toen ik weer thuis kwam, welgemoed en hartelijk begroet door egade en spruiten, zat aan de tafel ook (en nog liefst in mijn stoel) de Arjossecretaris.

— Dag meneer Krabbelaar, hoe was 't op de vergadering? zei hij, mij de hand reikend.

— Dag Boudewijnse, de doorbraak zal niet lukken, mannetje, zei ik.

Daarop werd hij vuurrood tot achter zijn jeugdige oren. Maar politiek was hij genoeg, want hij grinnikte zenuwachtig en zei:

— Nee, meneer Krabbelaar, maar ik ben A.R. en. . . en Riekje. . . .

— Ik heb de bui al zien groeien, zei ik toen, we zullen eens ernstig praten, Boudewijnse.

Laat het overigens onder ons gezeid genoeg zijn als ik verklaar, als gezinshoofd principieel over de ernst van een verloving te hebben gesproken. Tenslotte heb ik kunnen toestemmen; en mijn vrouw kwam evenmin in de oppositie.

En Riekje wist geen woorden te vinden om uiteen te zetten, hoe nuttig politieke voorlichting voor jongeren wel is.

— De A.R.P. is mijn partij, zei ik tenslotte.

Riekje knikte mij hevig toe.

— En de Arjos is mijn organisatie, zei ze. — En de politiek raakt het persoonlijk leven!

— Da's waar, dacht ik toen.

JORIS KRABBELAAR.

middel van de Vara ons volk overstromen met hun propaganda. De Prot. Chr. partijen kunnen dat niet. Voor de N.C.R.V. is de politiek taboe. Het wordt tijd, dat dit verandert. Wij zouden er niet voor zijn, dat de radio reclame ging maken voor een bepaalde politieke partij. Maar zoals het C.N.V. zijn kwartiertje heeft, zo dienen ook de Prot. Chr. partijen hun kwartiertje te kennen, opdat zij niet minder dan de P.v.d.A. van hun beginsel getuigenis kunnen afleggen voor de oren van het volk en in staat zijn om onmiddellijk zich te laten horen, als er wat bijzonders aan de hand is. Maar naast die paraatheid van pers en radio moet de partij ook beschikken over de middelen, om

door folders en strooibiljetten en door het aanplakken van manifesten binnen enkele uren te reageren, als het nodig is. Daarvoor is kapitaal nodig en een publiciteitschef, die in overleg met het Dagelijks Bestuur op een bepaald moment snel een boodschap aan het volk kan doen uitgaan.

Alleen wanneer men in die richting gaat zoeken naar middelen tot modernisering, voorkomt men, dat de zaak zo oud en zo gerenommeerd wordt, dat op haar kantoren niet alleen stofjassen worden gedragen maar ook slaapmutsen.

Prosit!

en Huurverhoging

Op verzoek van de Redactie van Nederlandsche Gedachten geven we hier enige opmerkingen over genoemde onderwerpen.

Het kan uiteraard niet de bedoeling van dit verzoek zijn, deze beide onderwerpen ook maar met een schijn van volledigheid te gaan behandelen. Wie de gewisselde stukken over beide onderwerpen raadpleegt, de Handelingen der Tweede en Eerste Kamer over bedoelde aangelegenheid, verstaat onmiddellijk dat slechts enkele hoofdzaken in het oog gevat kunnen worden. De hoofdzaken waar het in beide kwesties over gaat zijn de volgende:

- 1e. de noodzaak van verlaging der directe belastingen;
- 2e. de hieruitvoortvloeiende noodzaak, bij het huidig uitgavenniveau om de indirecte belastingen te verhogen;
- 3e. de noodzaak van verhoging der huren;
- 4e. het verband dat gelegd is tussen huurverhoging en belastingverlaging.

Bij het bespreken van deze dingen zullen we de techniek van diverse belastingwetten met uitzondering van één bepaald punt, onbesproken laten. Dit ene punt is de omzetbelasting en haar praktische werking voor de middenstand.

Wat de noodzaak van belastingverlaging betreft, bepalen we ons tot de economische zijde van de huidige belastingtarieven.

We gaan dus voorbij aan de onaangenaamheden van allerlei hoge belastingen, aan allerlei op zich belangrijke vragen van rechtvaardigheid en onbillijkheid in de huidige belastingpolitiek voor allerlei personen, maar bepalen ons tot de economische werking der belastingen.

De huidige druk der belastingen is zowel vóór als na de belastingherziening, veel te hoog.

Om dit te illustreren is nodig dat we ons realiseren wat ons volk thans nodig heeft.

Men kan dit op allerlei wijs omschrijven. Een van deze omschrijvingen is: een sluitende handels- en betalingsbalans.

Deze sluit thans op verre na niet, ondanks de Marshall-hulp.

Behalve misschien wat inperking van de consumptie is dus nodig verhoging van de productie. Deze kan voor een klein gedeelte misschien verkregen worden in de agrarische sectoren in de visserij, doch de hoofdzaak moet komen uit de industriële sector.

We moeten dus ons industrieel apparaat uitbreiden, ook om nog een andere reden nl. het opnemen van jaarlijks ongeveer 45.000 arbeiders in het productieproces. Met ongeveer dit cijfer neemt de arbeidersbevolking, na aftrek van wat emigratie en vergrote dienstplicht, toe.

Voor de financiering van deze uitbreiding van bestaande industrieën en vestiging van nieuwe industrieën is kapitaal nodig.

Minister Van den Brink raamde in zijn 4½ jaren plan nodig te hebben, 5,8 miljard.

We gaan op de industrialisatie-problemen nu verder niet in, maar bepalen ons in verband met ons onderwerp tot het benodigde kapitaal.

We nemen nu maar aan, dat de ramingen van de Minister van Economische Zaken juist zijn. We hebben geen reden om aan de schatting van het benodigd kapitaal te twifelen, wat de juistheid der raming betreft. Dit betekent dus dat jaarlijks 1160 miljoen gulden kapitaalsuitbreiding in de industrie nodig is, afgezien van de gewone behoeften.

Voor de eerste paar jaren is een groot deel van het benodigde kapitaal verkregen door interne investeringen, dat zijn dus de aanwending van oude reserves en de winsten van de laatste paar jaren.

Er kan niet op gerekend worden dat ook voor volgende jaren deze bronnen op dezelfde wijze beschikbaar zijn. Alles bijeengenomen zal toch een bedrag van ongeveer 1000 miljoen gulden aan nieuw kapitaal gevormd dienen te worden om de nodige productieverhoging en vergrote werkgelegenheid te verkrijgen.

Het slagen van deze beide dingen noemt Minister Van den Brink terecht een kwestie van te zijn of niet te zijn voor ons volk.

Het grote gegeven voor onze sociaal-economische-financiële politiek is dus:

het vormen jaarlijks van omstreeks een miljard nieuw kapitaal. In dit licht moet nu ook de belastingpolitiek worden gezien.

Ons volk moet dus van hetgeen het als inkomen heeft, nadat het zijn dagelijks levensonderhoud bekostigd heeft en hetgeen overblijft van dit volksinkomen na haar aanraking met de fiscus en na hetgeen in andere sectoren aangewend wordt, dit miljard te besparen.

Kan dit?

Het zal alleen kunnen wanneer harder wordt gewerkt en soberder wordt geleefd.

We denken bij soberder leven hier niet in de eerste plaats aan de mensen met niet-grote lonen en salarissen. Zonder te willen zeggen, dat met name de uitgaven voor genotmiddelen en vermaak niet verminderen kunnen — ook in kringen van lager gesalarieerden — zal toch de hoofdzaak moeten komen uit het bedrijfsleven en de hogere inkomens.

De belastingdruk nu veroorzaakt deels de praktische onmogelijkheid, deels de psychologisch belemmering voor deze noodzakelijke besparing.

Ter illustratie van onze stelling dat de nodige besparing praktisch onmogelijk is en psychologisch belemmerd wordt, wijzen we op het volgend vijftal bezwaren (we noemen ze slechts zonder ze nader toe te lichten):

- 1e. Remt het sterk progressief tarief der loon- en inkomstenbelasting de arbeidslust. Immers hogere prestatie's worden door dit sterk progressief tarief zwaarder belast dan normale prestaties;
- 2e. Remt deze sterke progressie de ondernemersactiviteit om dezelfde reden;
- 3e. De zware druk voor het toegenomen inkomen doet afschrikken van het nemen van risico's. Immers de eventuele extra winst gaat voor een groot deel naar de fiscus terwijl verlies is voor de belastingplichtige. De angst voor het nemen van risico's en de vlucht in obligatie's is een symptoom van dit verschijnsel;
- 4e. Veroorzaken de zware belastingen

der topinkomens helaas in de bedrijven het tegenovergestelde van een zuinig beheer.

Wordt er in een bepaald jaar wat veel winst gemaakt, welke zo uitnemend voor de kapitaalvorming kan worden aangewend, dan zoekt men het weg te werken in allerlei half productieve uitgaven onder het motto „De fiscus betaalt toch de helft”, of door andere verkwisting.

- 5e. Is vooral in de bedrijven welke door natuurlijke personen worden gedreven, de spaarmogelijkheid zeer gering omdat hetgeen van de winst na de belastingen overblijft veelal meer dan nodig is voor het levensonderhoud.

Zonder enig gevaar voor overdrijving mogen we dus zeggen dat de huidige belastingdruk vermoordt wat we dringend nodig hebben, n.l. grotere arbeiders- en ondernemersactiviteit en spaarzin en daarentegen bevordert wat we in 't geheel niet hebben kunnen in dit zo hachelijk economisch tijdsgewricht, namelijk verkwisting en oneconomisch handelen.

In het licht van dit alles zal nu wel duidelijk zijn waarom de antirevolutionaire fractie van harte heeft medegewerkt aan de verlaging der loon- en inkomstenbelasting.

De betekenis dezer verlaging is op zichzelf niet onbelangrijk.

We gaan hieromtrent nu geen cijfers geven, omdat in alle bladen van allerlei groepen belastingplichtigen de verlagingen zijn aangegeven.

Het voornaamste euvel echter van onze directe belastingen is het sterk progressief karakter. Dit sterk progressief karakter is op zichzelf uit een oogpunt van het beginsel, belasting naar draagkracht uitnemend te verdedigen, maar de geschetste economische euvelen vinden vooral hun oorzaak in de zware belasting van het toegenomen inkomen.

Dit bezwaar moet in het oog gehouden worden ook indien men om andere dan sociale redenen niet tot afschaffing der progressie kan overgaan.

We komen nu tot het tweede punt de verhoging van de indirecte belastingen.

Deze was, indien men niet in staat en bereid is de verlaging der directe belastingen op te vangen door versobering van de Staatsdienst, nodig.

Immers een niet sluitende begroting is een nog groter kwaad dan hoge belastingen.

Zulk een permanent niet sluitende begroting voert bijna onverbiddelijk tot

een verdere waardevermindering van het betaalmiddel.

Dit is economisch gezien, lettend op onze grote importbehoeften ruïneus; het is sociaal gezien het meest antisociale wat zich denken laat. Men treft er medé de minstdraagkrachtigen. Dit gevoelen heeft de antirev. fractie er toe gebracht aanvankelijk steun te verlenen aan de verhoging van de omzetbelasting.

Eenzijds was dit niet zo moeilijk omdat de eerste levensbehoeften vrij zijn van omzetbelasting.

(In het nr. van 25 Febr. 1950 van Nederlansche Gedachten hebben we op blz. 75 de vrijgestelde artikelen opgesomd).

Aan de andere zijde was er wel een groot bezwaar omdat de practijk der omzetbelasting, in tegenstelling met opzet en bedoeling voor een gedeelte is geworden een bedrijfsbelasting voor de middenstand. De verwachting echter dat dit maar zeer tijdelijk zal zijn omdat bij inwerkingtreden van de Economische Unie met België we een eenmalig tarief krijgen, geheven bij de bron, deed over dit bezwaar heenstappen.

Beter was het geweest reeds nu hierover te gaan. De bezwaren hier tegen waren allerminst steekhoudend. De A.R. fractie zou aan de verhoging van de omzetbelasting stellig haar steun hebben gegeven, indien daar niet een belangrijke wijziging was opgetreden. Dit aanvankelijk voornemen is mogelijk door een bepaalde omstandigheid mede beïnvloed en zou over een ander bezwaar hebben doen heenstappen.

Daar was namelijk ook nog het bezwaar, zoals de zaken aanvankelijk stonden, dat volstrekt niet vaststond dat de compensatie voor het verlies aan inkomstenbelasting door een verhoogde omzetbelasting geheel of grotendeels nodig was.

De opbrengst toch van de Rijksmiddelen overtrof zo ver de raming (voor de niet kohier belastingen; over 11 maanden van 1950 440 miljoen gulden) dat gerechte twijfel kon rijzen aan de noodzaak der verhoogde omzetbelasting.

Voor het huidig Kabinet is er maar één middel om te dringen tot de nodige soberheid: het krap in de middelen zetten.

Intussen kwam daar iets anders bij wat een ander aspect aan de zaak gaf n.l. de noodzakelijk te verhogen uitgaven voor de defensie.

Nu kon er weinig twijfel meer bestaan aan de noodzaak der verhoogde omzetbelasting. Voorts kwam daar nog weer iets anders bij (men ziet hoe dikwijls

de situatie verandert). Door een iets verdere verlaging van de inkomstenbelasting meende de Minister dat hij nog 81 miljoen gulden meer moest halen uit de Omzetbelasting.

Grotendeels werd dit verkregen door een verhoging van de omzetbelasting geheven op diensten van 3 op 4 pct., met uitzondering van de bouwnijverheid en het vervoer en het brengen van een groot aantal artikelen onder het weeldetarief van 15 pct.

Dit was een zodanige ongehoorde handelwijze dat de antirevolutionaire fractie niet alleen tegen dit onderdeel haar stem uitbracht, maar aanleiding vond om tegen de gehele verhoging van de omzetbelasting te stemmen toen daarin was opgenomen het uitgebreide weeldetarief en de verhoging van de diensten.

De verhoging van de diensten betreft juist een groep van veelal economisch zwakke middenstanders, kappers, schoenmakers, klompenmakers en meer van deze handwerkslieden.

De uitbreiding der weeldebelasting werd vooral onmogelijk door de korte termijn waarop dit zo maar rauwelings werd voorgesteld. Enkele uren voor de behandeling werden zo maar een groot aantal artikelen als turfbakken, waterbakjes, klerenhangers en zulk soort artikelen gebombardeerd tot weeldeartikelen.

Voor al voor jonge mensen die gaan huwen en die toch reeds zo grote moeite hebben zich enigszins te installeren, is deze verhoging funest.

Niet minder voor het bedrijfsleven dat deze producten fabricceert.

Elke gelegenheid voor het bedrijfsleven ontbrak, om de Volksvertegenwoordiging voor te lichten over de economische werking van dit geïmproviseerde weeldetarief. Elk inzicht in de economische gevolgen van deze wijze van invallende gedachte voorgestelde weeldebelasting moest men missen.

Daarbij kwam dan nog dat tegelijkertijd allerlei verhoogde uitgaven, buiten de defensie, in uitzicht werden gesteld, welke meer bedroegen dan de 22 miljoen uit de verhoogde diensten en de verhoogde weeldebelasting.

(Tegen 9 miljoen van de 31 miljoen der laatste compensatie was geen bezwaar).

De tegenstem der antirevolutionairen tegen de verhoging der omzetbelasting hield niet in, op andere wijze niet te willen medewerken aan een redelijke dekking der uitgaven.

Voor wat nu de huurverhoging betreft is er op zichzelf generlei verband tussen deze maatregel en de belastingherziening.

NATIONAAL en INTERNATIONAAL

Dr M. C. SMIT

Het is voor velen langzamerhand duidelijk geworden, dat de positie van Nederland in de internationale verhoudingen sinds de Tweede Wereldoorlog grondig is gewijzigd.

Dat dit feit ook voor de interne politieke verhoudingen belangrijke consequenties met zich brengt, ligt voor de hand. We behoeven hier alleen maar te wijzen op de reactie van de Nederlandse socialisten op de houding door de Engelse en Duitse socialisten tegenover de Europese samenwerking aangenomen.

Hoewel Nederland nog maar sinds een luttel aantal jaren zijn weg heeft moeten zoeken in de gewijzigde omstandigheden, hebben zich nu reeds een aantal vraagstukken voorgedaan die een sterke overeenkomst vertonen met die waarmee wij in onze geschiedenis reeds eerder te maken hebben gehad. Het zal aanstonds duidelijk zijn dat de oplossingen die men daarvoor in Neder-

land heeft gevonden, niet zonder meer op buitenlandse en internationale toestanden over zijn te brengen. Maar het zal evenzeer duidelijk zijn, dat, nu wij in de internationale verhoudingen onze weg nog veelszins tastend moeten gaan, de ervaringen die wij in een langdurige strijd voor echt Christelijk leven hebben opgedaan, voor het volbrengen van onze nieuwe taak van betekenis kunnen en zullen zijn.

Wij willen hier een ogenblik de vraag onder ogen zien, welke de aard is van de verhouding van de drie grote geestelijke stromingen in het Nederlandse volk en welke taak Nederland inzake de samenwerking van deze drie stromingen in internationaal opzicht heeft te vervullen. De scheidslijn tussen de protestants-reformatorische, rooms-katholieke en humanistische levensovertuiging is van religieuze aard. Dit houdt op zichzelf nog niet in dat ze ook van

antithetische aard zou zijn, aangezien de scheiding het gevolg zou kunnen zijn van verschil van inzicht omtrent religieuze zaken van bijkomstige betekenis. Maar ten aanzien van de drie genoemde levensovertuigingen gaat het niet om gebrekkelijk inzicht in dingen, die voor de mens te hoog of te diep zijn, doch om de meest elementaire verhouding waarin de mens geplaatst is. Naar humanistische opvatting zijn mens en wereld volstrekt autonoom tegenover God en naar rooms-katholieke overtuiging zijn beide betrekkelijk autonoom, d.w.z. slechts op natuurlijk gebied, echter met deze beperkingen dat het natuurlijke in harmonie moet blijven met de boven-natuurlijke genade-orde en zelf uiteindelijk tot deze moet worden opgeheven. De Reformatie daarentegen heeft steeds iedere autonomie van het geschapene ontkend en de diepe afhankelijkheid en onderworpenheid van het schepsel aan de soevereiniteit Gods erkend.

De scheidslijn tussen de drie levensovertuigingen wordt dus bepaald door de verhouding tot God, nader door het al of niet erkennen van de soevereiniteit Gods over mens en wereld. Maar dat betekent dat tussen de richting die deze soevereiniteit erkent en die welke haar

Dit verband is door de Regering ten onrechte gelegd. Dit binden belemmert de Volksvertegenwoordiging de zaken op eigen merites te beoordelen. Vooral echter is deze binding te veroordelen omdat het onder geen enkel beding te verdedigen zou zijn geweest, deze verhoging niet te doen doorgaan. De huurpolitiek is trouwens wel het sterkste voorbeeld voor de anti-sociale instelling van het huidig kabinet.

Men heeft het durven bestaan om alle lonen en salarissen, tot de hoogste toe, aan te passen aan de gewijzigde omstandigheden; om alle diensten en producten, voorzover de Overheid de prijzen bepaalt, eveneens aan te passen aan het gestegen prijsniveau, alleen de huiseigenaren heeft men belet niet slechts om hun inkomen evenredig tot aan de gewijzigde omstandigheden te verhogen, maar zelfs de gestegen onderhoudskosten mochten niet in de huren worden verdisconteerd.

We hebben geen parlementaire woorden voor deze politiek en onthouden

ons daarom van verdere kwalificatie. Zelfs indien alle huiseigenaren rijke mensen zouden zijn ware zulk een politiek te veroordelen. Hoeveel te meer nu onder de huizenverhuurders zo velen zijn, voor welke deze huizen zijn de spaarpenningen van een werkzaam leven en die hiervan moeten bestaan. Zulk een politiek is het tegendeel van Christelijk-sociaal

Christelijk-sociaal is: te beschermen het zwakke. Weerloos staan de werkers van het verleden en hun weduwen in het huidig sociaal bestel. In plaats dat de Overheid nu beschermt wie zonder schutse in het leven staat, heeft het 5 jaar lang door haar maatregelen deze groep onthouden wat haar toekwam. Eindelijk wordt dan 15 pct. huurverhoging toegestaan.

We gaan op de bijzonderheden dezer huurverhoging hier nu niet in, maar bepalen ons tot de opmerking dat deze 15 pct. stellig nog niet voldoende is. Niet voldoende om de beleggers een

bescheiden-rendement te verlenen. Niet voldoende om ons woningbezit voldoende te onderhouden en aldus roofofbouw te voorkomen op het Nederlandse huizenbezit.

Maar in ieder geval is het nu tot stand gekomen, zo geheel en al geboden, dat dit door had behoren te gaan, ook indien de belastingherziening niet ware tot stand gekomen.

Een bijkomend punt bij de huurverhoging is dat de Regering door haar aan elkaar binden van belastingherziening en huurverhoging, de suggestie heeft gewekt dat ieder compensatie zal ontvangen voor de huurverhoging.

Zonder meer is echter duidelijk dat het niet mogelijk is via belastingverlaging compensatie voor verhoogde huur te geven, omdat een zeer groot getal huurders niet belastingplichtig is in loon- of inkomstenbelasting.

Afgezien hiervan is het in het algemeen niet mogelijk voor elke lastverzwaring compensatie te geven.

loochent slechts een verhouding van antithese, nooit één van harmonie kan bestaan. Maar is er dan geen harmonie mogelijk inzake de houding tegenover de zgn. natuurlijke wereld en leeft de tegenstelling niet eerst op wanneer het over geloofszaken gaat? Deze vraag zou bevestigend beantwoord moeten worden wanneer er inderdaad zouden bestaan natuurlijke dingen, in de zin van dingen die buiten zondeval en verlossing om vanuit de schepping intact waren gebleven, d.w.z. wanneer er een gebied zou zijn dat niet met religie had te maken.

Nu vertoont de ontwikkeling van de verhoudingen tussen de drie genoemde levens- en wereldbeschouwingen in Nederland een bepaald aspect die de antithese-gedachte kan doen verzwakken en de idee van harmonie kan doen opkomen. Immers reeds tientallen jaren lang bestaan die drie naast elkaar zonder dat zich diepgaande verschuivingen hebben voorgedaan. Men heeft dit als een feitelijk gegeven aanvaard en daaruit consequenties getrokken voor praktisch handelen. De organisaties waarin zich de drie levens-overtuigingen hebben gekristalliseerd, hebben elkaar tot op zekere hoogte erkend, wel niet geestelijk maar dan toch wel feitelijk, en bepaalde vormen van samenwerking gevonden. Hierin ligt dit grote gevaar dat wij de gegroeide verhoudingen als blijvend aanvaarden of ons althans er bij neerleggen, in de berustende overtuiging dat er toch eenmaal niets aan te veranderen is. Een zo goed mogelijk met elkaar samenwerken, terwijl ieder zijn eigen levensovertuiging kan behouden en daarin wordt gerespecteerd, wordt dan eis van goed praktisch inzicht. Dit is de weg van de versterking van de antithese. Aan het einde daarvan zullen de „verhoudingen” „goed” zijn geworden, maar de antithese zal dan niet meer „onverzoenlijk” zijn en dus niet meer zijn.

Het feit dat er mensen zijn, die het leven niet beheerst willen zien door Gods geboden, is niet te loochenen, maar het mag ons geen ogenblik met rust laten. We zullen steeds ont-rust moeten zijn over de stijlloosheid van het leven dat uit God niet is. Of anders gezegd, wij aan-

vaarden het bestaan van een veelheid van levensovertuigingen, maar alleen om ons er op hetzelfde ogenblik tegen te keren en wij zullen geen ont-spanning mogen kennen voordat Christus' Koningschap door ieder is erkend.

* * *

Dit moet onze houding bepalen, nu wij voor onze internationale taak worden geplaatst. Wij hebben hier in Nederland door Gods genade leren zien, dat niet alleen ons zgn. persoonlijk leven in het teken des Kruises moet staan, maar dat ook het publieke leven aan Gods volstreckte souvereiniteit onderworpen is en dat dit zijn consequenties heeft tot in de uithoeken van de praktische politiek.

Dit is nu het mooie van onze tijd dat ons tal van gelegenheden worden geboden met onze geestverwanten in het buitenland samen te werken, hun bijzondere moeilijkheden te leren kennen en tezamen een oplossing te zoeken.

Echter niet alleen nemen de contacten met onze geestverwanten in het buitenland toe, maar ook wordt ons de kans geboden op internationaal niveau te strijden voor die principes welke naar Christelijke opvatting richtsnoer moeten zijn voor politiek handelen. In de korte geschiedenis van de Europese samenwerking is er reeds meer dan één gelegenheid geweest een eigen geluid te laten horen.

Maar betekent dat nu weer niet antithese-politiek, nu op Europees of Atlantisch niveau? Dringt de zwarte dreiging vanuit het Oosten en vanuit onze eigen samenleving

niet tot samenwerking van al diegenen die zich keren tegen het opdringen van de totalitaire staat? Ons antwoord kan niets anders dan dit zijn: de Europese samenwerking heeft een zeer ernstige negatieve zijde, de afweer van het dodelijk gevaar van het communisme. Maar wat wij hiertegen aan te wenden zullen hebben zijn positieve krachten, het beste wat wij te geven hebben; en dat beste gaat niet buiten de religie om, maar is daarin verworteld.

Men hoort tegenwoordig veel spreken over de Europa-gedachte of over de Europese idee, welnu dat is niet een neutraal begrip of een idee die we allen, van orthodox-protestant tot humanist, naast elkaar volgen. De Europa-gedachte is onlosmakelijk verbonden met het ontstaan van de Westerse wereld in de vroege Middeleeuwen. Dat wil zoveel zeggen dat Europa zijn oorsprong vindt in kerstening van de Westerse wereld en dat wij voor de Europese gedachte hierbij én bij de Reformatie der zestiende eeuw moeten aansluiten.

Wie op internationaal niveau werkt zal spoedig tot de ontdekking komen dat ook inzake de Europa-gedachte niet een eenheid van opvatting bestaat. En dan heb ik nog niet eens alleen het oog op de tegenstelling Reformatie-Humanisme, maar ook op die tussen Reformatie en Rooms-Katholicisme.

Onze internationale taak is er, en gelukkig is die er. Dat velen in onze kring haar mogen zien. Maar laten we niet menen dat de botsing der wereldbeschouwingen zich ooit kan ontwikkelen tot een vredig samengaan harer aanhangers.

Wie het breed heeft

Wij hebben eerst de onverkwikkelijke affaire gehad met de ministers-salarissen. Nadat de Kamer geweigerd had haar medewerking te verlenen aan de poging om een klasse in het leven te roepen die vrijdom van belasting genieten zou, werden de salarissen van de ministers, in vergelijking met de vooroorlogse verhoudingen onevenredig verhoogd. Daarna kregen wij de strijd over de vergoeding der Kamerleden. Was deze vergoeding reeds van f 4500.— gebracht op f 6000.—, er kwam nog gemiddeld een f 1500.— bij. Vervolgens kwam de belabberde affaire van de topsalarissen, waarbij de Kamer opnieuw ingreep. En nu is er in het land beroering over de bezoldiging van de leden en het personeel van de pas opgerichte Sociaal-Economische Raad.

Vreemde wereld!

Ons volk is nu armer dan in de jaren voor de oorlog.

Toen waren wij ook arm, maar wij reddden ons zelf.

Nu zijn wij arm en teren op de zak van een ander.

Toen hadden wij nog iets, dat op een leger leek maar geen generaal: nu hebben wij een generaal — maar geen leger. Toen hadden wij Indië en het rijk telde 80.000.000 inwoners. Maar in het buitenland hadden wij eenvoudig gezanten. Nu hebben wij Indië niet meer en zijn wij een klein volk geworden van 10.000.000 mensen en wij zenden overal ambassadeurs. Toen bouwden wij midden in de crisis 40.000 huizen per jaar en beter dan thans. Nu bouwen wij met veel bombarie ook 40.000 huizen, kleiner en slechter dan voorheen, maar met een duur departement van wederopbouw, dat zich overal mee bemoeit.

Wie het breed heeft, laat het breed hangen.

Een wonderlijke gang van zaken

A. STAPELKAMP

Op 14 Juni 1950 diende Minister Joekes bij de Tweede Kamer een wetsontwerp in dat tot titel draagt: „Herziening uitvoeringsorganisatie der Sociale Verzekering”. Dit wetsontwerp beoogt, gelijk de titel reeds aangeeft, voor *alle* sociale verzekeringswetten die wij kennen, èèn uniforme uitvoeringsregeling te treffen. Zoals onze lezers weten is dit tot heden niet het geval. Wij kennen sociale verzekeringswetten die geheel ambtelijk worden uitgevoerd. Als zodanig kunnen worden genoemd de Industriële Ongevallenwet en de Invaliditeits- en Ouderdomswet. Daarnaast hebben wij enkele wetten die gedeeltelijk ambtelijke, gedeeltelijk particuliere uitvoeringsorganen kennen. Tot deze soort behoren de Ziektewet en de Kinderbijslagwet die voor het overgrote deel door bedrijfsverenigingen worden uitgevoerd.

In de opvattingen van het bedrijfsleven met betrekking tot deze uitvoeringsvorm is heel duidelijk een evolutie te bespeuren in de richting van uitvoering door bedrijfsverenigingen. Dr A. Kuyper, die voor deze uitvoeringsvorm bij de totstandkoming der Ongevallenwet heel krachtig heeft gepleit, heeft wel school gemaakt. Zijn „grote” amendement, dat bedoelde reeds bij de Ongevallenwet de uitvoering door het bedrijfsleven mogelijk te maken moge dan door de Tweede Kamer verworpen zijn, de gedachte die er aan ten grondslag lag is door de latere generaties overgenomen en heeft overwonnen.

Bij de Wachtgeld- en Werkloosheidswet is het zelfs zo dat uitvoering door ambtelijke organen, Raden van Arbeid en Rijksverzekeringsbank, geheel is uitgesloten. De gehele uitvoering is aan het bedrijfsleven overgelaten. Bedrijfstaksgewijze zijn daarvoor bedrijfsverenigingen aangewe-

zen. Daarmede heeft zich de evolutie, door Kuyper's grote amendement bij de Ongevallenwet van 1901 ingeluid, geheel voltrokken.

Dat de geesten op dit punt, in deze halve eeuw wel volledig waren omgezet, bleek het duidelijkst hieruit, dat bij de behandeling der Werkloosheidswet zich in het parlement tegen deze uitvoeringswijze geen enkele stem heeft verheven.

Men mocht dus aannemen dat hiermede de strijd over de uitvoeringswijze der sociale verzekering, voorlopig althans, was beslecht.

Maar wie zo heeft gedacht en geredeneerd heeft geen rekening gehouden met de onvaste formatie van het huidige regeerbeleid.

Zoals wij in de aanvang memoreerden, op 14 Juni 1950, dus enkele maanden nadat de Wachtgeld- en Werkloosheidswet door de Kamers der Staten-Generaal was aangenomen, kwam Minister Joekes met zijn wet tot herziening van de uitvoeringsorganisatie der Sociale Verzekering.

Wanneer dit wetsontwerp nu had bedoeld op het voetspoor van de Werkloosheidswet, tot eenheid van uitvoering te komen voor de Kinderbijslagwet en de Ziektewet, dan ware dit alleszins duidelijk geweest.

Deze beide wetten worden reeds grotendeels uitgevoerd door Bedrijfsverenigingen en waar reeds zolang door het bedrijfsleven geroepen is om meerdere uniformiteit bij de uitvoering, was het alleszins verantwoord geweest om de bestaande, bedrijfsverenigingen om te vormen naar het model dat de Werkloosheidswet als eis stelt. Daartoe zouden ook samenvoegingen van bestaande uitvoeringsorganen noodzakelijk zijn geweest. Maar dat alles zou niet alleen begrijpelijk maar ook verantwoord zijn ge-

weest, om zo niet alleen tot meerdere uniformiteit maar ook tot een meerdere efficiënte uitvoering te komen. Dit laatste mag zeker niet uit het oog worden verloren. De sociale verzekeringswetgeving drukt vrij zwaar op het bedrijfsleven. Wij kunnen en mogen ons niet de weelde veroorloven een te kostbare uitvoeringsorganisatie in stand te houden. Dit moet zo goedkoop mogelijk zijn opdat een zo groot mogelijk deel van de gestorte premien aan de deelnemers ten goede komt. Daartegen mag niemand bezwaar maken.

Maar de ingediende wet bedoelt heel wat meer en ook heel wat anders.

Zij wil met één slag alle sociale verzekeringswetten onder één uitvoeringsorganisatie brengen. Ook de Ongevallenwet en de Invaliditeits- en Ouderdomswet. Wetten tot dusver geheel ambtelijk uitgevoerd.

Wetten die bovendien op de nominatie staan geheel gewijzigd te worden.

Wetten die een geheel ander en veel groter risico verzekeren dan de Ziektewet en de Kinderbijslagwet.

De taak van de bedrijfsverenigingen zal daardoor belangrijk worden verzwaaard. De Minister heeft dat ook gevoeld en daarom in zijn wetsontwerp maar heel eenvoudig een streep gehaald door wat hij nog slechts enkele maanden geleden bij de Werkloosheidswet zelf had voorgesteld.

De bedrijfsverenigingen zullen volgens de organisatiewet een geheel ander karakter krijgen. Hun bewegingsvrijheid zal belangrijk worden ingeperkt. Een in te stellen Sociale Verzekeringsraad zal eigenlijk het heft in handen krijgen. Deze zal bevoegdheid verkrijgen een Centraal Administratiekantoor op te richten. Bij dat kantoor zullen alle administraties der bedrijfsverenigingen worden ondergebracht. Alleen in uitzonderingsgevallen, en met goedvinden van de Sociale Verzekeringsraad, zal een bedrijfsvereniging nog eigen administratie mogen voeren.

Is het wonder dat het bedrijfsleven zich heeft afgevraagd: wat blijft er zo over van het zelfdoen? Kunnen wij dan niet evengoed de huidige organisatie: Rijksverzekeringsbank plus Raden van Arbeid behouden? Daar is het georganiseerde bedrijfsleven ook in vertegenwoordigd en heeft zo-

Het Verlossende Woord

*

T. CNOSSEN

Het debat in de Tweede Kamer over de vorm, waarin de emigratie zal worden georganiseerd, gevoerd, raakte duidelijk enige principiële punten.

Er was verschil van inzicht over het wezen en het doel der emigratie.

Er was ook verschil van mening met de Regering over het te voeren beleid en in verband hiermede gaf de voorgestelde organisatie aanleiding tot tal van vragen en bedenkingen.

Slechts één spreker scheen tevreden.

Wonderlijk genoeg, de woordvoerder van de V.V.D.-fractie, die blijkbaar zich niet de moeite had getroost om de merites van de zaak te leren kennen.

Emigratie, hoewel sinds 1947 weer op gang — sedert dit jaar vertrokken meer dan 55.000 mensen uit Nederland — geniet eerst kort de belangstelling van vele zijden.

De Regering acht het een noodzakelijk deel van haar werkgelegenheidspolitiek.

In haar tweede nota zegt zij: „De Regering acht het daarom noodzakelijk, naast de industrialisatie, ook de emigratie zoveel mogelijk te bevorderen. De bemoeiingen met de emigratie zijn dan ook afgestemd op het beleid inzake de werkgelegenheid en vormen steeds meer een belangrijk onderdeel daarvan”.

In de Memorie van Antwoord op Hoofdstuk XII der

Rijksbegroting (Sociale Zaken) werd deze uitspraak herhaald en bevestigd.

Doch deze herhaling droeg een versiering.

In het rapport van de Commissie-Schilthuis, ingesteld om het vraagstuk der landbouw-emigratie en de daarvoor benodigde organisatie te bestuderen en de Minister daarover van advies te dienen, stond een grote meerderheid tegenover een kleine minderheid. De Directeur-Generaal van het Rijksarbeidsbureau vormde geheel alleen deze minderheid. Als een moedig ridder keerde hij zich tegen zijn mede-ambtenaren en de vertegenwoordigers der maatschappelijke organisaties.

Geleide economie, geordende emigratie, internationale arbeidsbemiddeling, ambtelijke uitvoering, vormden de trits van denkbeelden, geput uit een bekend arsenaal, door hem verdedigd.

Emigratie draagt een vrijwillig karakter, bedoelt blijvende vestiging in een ander land, het deel gaan uitmaken van een ander volk, staat in nauw verband met de persoonlijkheid en de levensbeschouwing van de mens — zeide de meerderheid.

Emigratie en internationale arbeidsbemiddeling zijn twee verschillende woorden voor hetzelfde begrip — zeide de minderheid.

Minister Joekes nam dit niet zonder meer voor zijn

doende invloed op de gang van zaken. Bij het Centraal Administratiekantoor en de districtskantoren zal dit veel geringer zijn.

Daar komt nog iets bij.

In deze organisatiewet wordt uitgegaan van het standpunt dat ook de Industriële Ongevallenwet en de Invaliditeits- en Ouderdomswet door bedrijfsverenigingen zullen worden uitgevoerd. Maar daarover bestaat nog allerminst eenstemmigheid. Wel over de Ziektewet, de Kinderbijslagwet en de Werkloosheidswet. Het is stellig gewenst dat dit vraagstuk nog eens nader wordt bestudeerd.

Bovendien staat het zo, dat niemand op dit moment nog kan zeggen hoe de gereorganiseerde ouderdomswet er uit zal zien. De bedoeling is daar ook de zelfstandige werkers er bij onder te brengen. Misschien wel gemakshalve heel ons volk. Zal zulk een wet er zich wel toe lenen om bedrijfstaksgewijze te worden uitgevoerd?

Om al deze redenen is er in de kringen van het bedrijfsleven grote ongerustheid ontstaan over de plannen van Minister Joekes.

De werkgevers, zowel als de arbeiders vragen zich af: waar gaan wij heen!

Als eerste noodlottig gevolg van deze koerswijziging kan worden genoemd vertraging in de uitvoering der Werkloosheidswet. Deze had op zijn minst 1 Juli 1950 reeds in werking moeten treden. Het zal al heel mooi zijn, wanneer dit op 1 Juli 1951 kan. Vast staat dit laatste nog allerminst.

Deze trage gang van zaken is een gevolg van het feit dat men aan het Departement van Sociale Zaken geen krachtige leiding geeft. Er wordt geen vaste koers gevolgd. Zo blijkt dat socialistische politiek allerminst identiek is met: vruchtbare sociale politiek.

rekening. Die twee begrippen dekken elkaar niet, zij overlappen elkaar wel, meende de bewindsman. Emigratie omvat meer dan internationale arbeidsbemiddeling. Daarom formuleerde de Minister een drietal overwegingen, die wij, om de duidelijkheid geen geweld aan te doen, onverkort weergeven:

- a. de maatschappelijke krachten moeten in zo groot mogelijke mate in het emigratiewerk worden betrokken, omdat de belangen op geestelijk, zedelijk en cultureel gebied in het bijzonder door deze maatschappelijke krachten behartigd kunnen worden;
- b. er moeten waarborgen aanwezig zijn, dat een van Regeringswege te bepalen, op de gesteldheid van de arbeidsmarkt en van de nationale economie afgestemd, emigratiebeleid in het raam van wet en conventie gevolgd wordt, teneinde dit beleid te doen passen in het algemene sociaal-economische beleid der Regering;
- c. de organisatie zal met het oog op de daaraan voor het Rijk en voor de emigranten verbonden kosten zo doelmatig mogelijk moeten zijn.

* * *

Dit klonk op zich zelf opwekkend.

De maatschappelijke organisaties hadden sinds jaar en dag de eerste overweging geponoerd.

Het valt dan ook niet te verwonderen, dat het Kamerlid Schilthuis, partijgenoot van de Minister, en Voorzitter der Commissie, er zijn instemming mee betuigde. Merkwaardig genoeg, ook de minister prees, omdat deze op een bepaald punt, n.l. het inschakelen van de organisaties op het terrein van de niet-agrarische emigratie, afweek van het rapport der Commissie-Schilthuis.

Te merkwaardiger, daar in het rapport zelf niets van een afwijkend standpunt van haar Voorzitter blijkt. Zei De Genestet al niet, dat de politiek overal is? Andere Kamerleden waren minder content.

Omdat zij wel overweging a van de Minister met instemming hadden gelezen, maar niettemin de sterke indruk hadden, dat overweging b toch de gedachte uitwerking beheerste.

Tegen de stelling, emigratie is internationale arbeidsbemiddeling, emigratie moet afgestemd worden op de arbeidsmarktpolitiek en al het verdere wat onder „geordende” emigratie wordt samengevat, hadden de heren De Kort (K.V.P.), Biewenga (A.R.), Kikkert (C.H.) en Welter (N.K.P.) ernstige bezwaren. Zij hebben niet alleen critiek geoefend, maar tevens de weg gewezen hoe het wel moet.

In Australië is men reeds ontstemd op ons land, omdat men aldaar de indruk heeft, dat Nederland enkel werklozen naar dit land afschuift, hetgeen door de publicatie van de subsidiënormen in de M.v.A. in de hand wordt gewerkt.

Ook spot de praktijk met de boekentheorie, dat men het merendeel van de emigranten zou kunnen vinden

in die streken van ons land waar de werkgelegenheid het minst zeker is en latente werkloosheid dreigt. Het ging dus om de principiële vraag: of men in emigratie een zedelijke daad van de vrije burger ziet, dan wel een tewerkstelling in een toevallig arbeidskrachten aantrekkend land, in wezen dus — de heer Welter had in diepste zin hierin gelijk — over vrijheid of dwang.

In de praktijk komt dit neer op de vraag, moet de geschiktheid van de persoon en de geestelijk-maatschappelijke structuur van het immigratieland óf de misbaarheid hier en de materiële voorziening in het nieuwe land, beslissend zijn?

In het eerste geval is het mogelijk een gezonde emigratie op te bouwen, in het tweede wordt het een afschuifstelsel, ondanks papieren internationale conventies.

Ook tegen de gedachte organisatie rezen ernstige bezwaren. In het Voorlopig Verslag werd dit keurig als volgt geformuleerd: „Ze (vele Kamerleden) konden er zich niet mede verenigen, dat de centrale leiding van de emigratie berust bij een neutraal orgaan (Rijksarbeidsbureau), dat een soort internationale arbeidsbemiddeling bedrijft. Mocht deze opzet al conform de opvatting zijn, welke ook in de kringen van het Bureau International du Travail heerst, het was de opvatting dezer leden niet en het dient huns inziens ook niet de opvatting te zijn der Overheid. De vraagstukken verbonden aan voorzorg, plaatsing en nazorg van de landverhuizing, zijn van zodanig ingrijpende betekenis voor het geestelijk leven der emigranten, dat zij slechts kunnen worden verzorgd onder volledige medeverantwoordelijkheid en onder vergaande mede-uitvoering van de organisaties, gegrond op een bepaalde levensbeschouwing”.

Het wordt volgens deze leden hoog tijd, dat ter zake van de organisatie het verlossende woord wordt gesproken, mede opdat van dit Nederlandse standpunt kan worden getuigd in kringen van het B.I.T. (Bureau International du Travail te Geneve = Internationaal Arbeidsbureau).

Beter kunnen we het niet zeggen!

Op verschillende wijze hebben de genoemde Kamerleden dit uitgewerkt.

Hier en daar, we vermelden dit met genoegen, gesteund door de heer Schilthuis.

Het verlossende woord is nog niet gesproken. De Minister heeft enige toezeggingen gedaan. Hij heeft een wetsontwerp tot instelling van een Centrale Emigratie-Raad spoedig in het uitzicht gesteld.

Tevens vraagt de Tweede Werkgelegenheidsnota nog om behandeling.

In de Kamer hebben de meningen zich duidelijk afgetekend.

De Minister zal door de inhoud van zijn wetsontwerp „het verlossende woord” moeten spreken. Met een goed woord zonder meer kan het niet toe. De zaak van de emigratie is een zaak van het Nederlandse volk.

Een stevige meerderheid van de Kamer heeft duidelijk het enig juiste standpunt ingenomen.

De Regering zal, naar wij hopen, daaruit haar consequenties trekken.

EEN ONMISBARE BAND

A. R. DE KWAADSTENIET

Als Antirevolutionairen kunnen we — in navolging van dr A. Kuyper — zo dierbaar spreken over de zedelijke band tussen kiezers en gekozenen. Helaas wordt die band in de praktijk maar al te weinig gevoeld. Tot schade van ons volk, van onze partij en ook van de goede verhouding tussen kiezers en gekozenen.

Die band moet er zijn. Dr Kuyper heeft dat heel goed ingezien. En daarom dient er naar gestreefd te worden, dat die band nauwer wordt aangehaald. In de meest ruime zin van het woord. De band tussen de kiezers en de Kamerleden, de Statenleden en de Raadsleden.

De gekozenen zijn in het algemeen wel gewillig. Zij willen de band met de kiezers wel onderhouden. Maar zij kunnen zich moeilijk opdringen. En daarom dient in dit geval de uitnodiging van de Kiesverenigingen uit te gaan. En nu moet ook gezegd worden, dat er in ons land nog vele besturen van kiesverenigingen zijn, die er op uit zijn de band te verstevigen. Zij schrijven vergaderingen uit waar één van de gekozenen het woord zal voeren, maar..... de kiezers blijven thuis. Slechts enkele tientallen geven zich de moeite de vergadering van de kiesvereniging te bezoeken.

Dat is zeer te betreuren. Het gesprek tussen kiezers en gekozenen is van zo grote betekenis. Voor beide partijen valt daaruit te leren. De gekozenen zal steeds beter leren verstaan hetgeen leeft onder ons volk. En de kiezer zal een helderder inzicht krijgen in de problemen, waarvoor de vertegenwoordigers des volks tegenwoordig worden geplaatst.

* * *

Er wordt tegenwoordig nog al eens over geklaagd, dat de staatkundige strijd zo weinig het karakter van een geestelijke strijd draagt. Het gaat — zo redeneert menigeen — slechts om materiële belangen, over iets meer of minder belasting, wat meer of minder ordening, wat meer of minder subsidie hiervoor en wat meer of minder steun daarvoor.

Maar men vergeet, dat achter al die vraagstukken, welke aan de orde komen, toch bijna altijd gezocht moet worden naar de principes, waarvan wordt uitgegaan.

Het streven van de Partij van de Arbeid is er steeds op gericht om de principiële vragen naar de achtergrond te dringen. Zij wil het liefst doen voorkomen alsof het maar gaat om vragen van praktisch staatsbeleid, waarbij geen beginsel te pas komt. Doch intussen is zij er steeds op uit, de invloed van de Overheid op geheel het leven te doen toenemen.

In haar program wijst zij het staats-socialisme nadrukkelijk af, maar in de praktijk van elke dag is men er voortdurend mee bezig geheel het leven van de burgers van de wieg tot het graf door de Overheid te laten ordenen.

Als er in Rotterdam ouders zijn, die menen, dat hun

kinderen het leven niet kunnen ingaan als zij het dansen niet hebben geleerd, maar die dan toch bezwaar hebben tegen de sfeer van verschillende dansinstituten en tegen het genre dansen, dat daar geleerd wordt, dan zegt de socialistische wethouder van Onderwijs en Volksontwikkeling: „Geen nood, ik zorg er wel voor dat de leerlingen van de middelbare scholen in schoolverband van overheidswege dansles krijgen.” En als van Antirevolutionaire zijde dan betoogd wordt, dat hier toch geen taak voor de Overheid ligt, dan zwijgt men daarover in alle andere fracties. Intussen zijn de danslessen reeds begonnen.

De Overheid — zo hoort men steeds meer — moet het „culturele” leven leiden. Niet maar subsidie geven. Neen, zelf voor een schouwburg zorgen, zelf „Klein Kunst” en bioscoop exploiteren, zij het dan ook door middel van een Kunststichting, waarover de Gemeenteraad niets te zeggen heeft.

Tot nu toe ging in het algemeen het nijverheids-onderwijs uit van particuliere instellingen. Maar meer en meer probeert men tegenwoordig de Overheid op dit terrein de leiding te laten geven.

Het wordt nuttig en nodig geacht leerlingen van middelbare scholen voorlichting te geven over belangrijke staatkundige vraagstukken. Politieke figuren moeten voor de jeugd optreden. De jeugd moet die figuren leren kennen. En — heel „toevallig” — behoren dan drie van de vijf sprekers tot de Partij van de Arbeid!

* * *

Hier dreigen grote gevaren. Daarover moet gesproken worden. De Antirevolutionaire kiezers moeten hierover met hun gekozenen spreken.

En door dat gesprek moet meer en meer duidelijk worden, dat het ook tegenwoordig in de politiek nog gaat om belangrijke vraagstukken, welke niet omgaan buiten de levens- en wereldbeschouwing, waaruit men leeft.

Daarom dient de band tussen kiezers en gekozenen te worden versterkt. Er moet weer meer politieke activiteit komen. We moeten paraat zijn. We moeten de strijd weer aandurven.

Helaas leeft onder de Antirevolutionaire kiezers nog maar al te weinig het besef, dat wij ook nu nog — ja, juist nu — een taak hebben te vervullen.

Helaas bezoeken al te weinig Antirevolutionairen de vergaderingen van de kiesvereniging, waar de nodige voorlichting gegeven wordt.

En daarom is het toe te juichen, dat de partijleiding besloten heeft aan al de partijleden op geregelde tijden de nodige voorlichting thuis te bezorgen. Indien dit blad nu niet ongelezen ter zijde wordt gelegd, dan mag verwacht worden, dat de belangstelling voor de politieke vragen weer toeneemt en dat er weer iets van het oude élan terugkeert.

Dan wordt door dit orgaan de band tussen de partij en haar leden in elk geval al versterkt en dan mag ook worden verwacht, dat langzamerhand ook de band tussen kiezers en gekozenen wordt verstevigd.

Op Eigen Wieken

Deut. 32 - Vers 11a

Bij het nieuwe begin

Het bestuur van de Nationale Organisatie achtte het gewenst verandering te brengen in de wijze, waarop tot nu toe de voor onze clubs beschikbare ruimte in dit blad werd gevuld. Naar zijn mening dient er meer lijn in te komen dan tot nu toe te bespeuren was.

De eerste daad tot verwezenlijking van deze wens is geweest het benoemen van een redactiecommissie. Deze commissie wordt gevormd door de heren H. D. W. Boven, C. D. van Oosten, Mr C. J. Verplanke en S. Willemse.

De heer Boven treedt op als secretaris. Alle stukken, betreffende de afdeling der jongerenclubs dienen aan hem te worden geadresseerd (Bureau Centraal Comité Antirevolutionaire Kiesverenigingen, Dr Kuyperstraat 3, 's Gravenhage).

Ondergetekende is voor deze rubriek belast met de eindredactie. Bij hem zal in eerste aanleg de verantwoordelijkheid berusten voor hetgeen in deze kolommen wordt opgenomen.

„Op eigen Wieken”, dat is de titel, die wij kozen voor onze rubriek.

Uit dat „eigen” mogen echter geen te ver gaande conclusies worden getrokken. De positie van onze redactiecommissie zal moeten worden gezien als die van het arendsjong, dat het vliegen nog moet leren, maar al wel zo ver is, dat het met hulp van en onder toezicht van de oude vogel, op eigen wieken kan fladderen en drijven. (Deut. 32 : 11).

Vanzelfsprekend heeft de redactiecommissie zich rekenschap gegeven van hetgeen gedaan moet worden tot het geven van enige leiding aan de politieke activiteit der jongeren. Een activiteit, die zich bij de jongeren in de eerste plaats behoort te manifesteren in de wil tot politieke scholing, in studie. Zij hoopt, dat hetgeen in artikelen of schetsen wordt geboden middel of handleiding voor deze studie zal kunnen zijn.

De redactie acht het wenselijk dadelijk duidelijk te zeggen, dat „aan politiek doen” geen tijdverdrijf is voor luitjes, die niets beters te doen hebben of wel het openen van de gelegenheid voor enkele personen, behept met een knobbel voor staatsinrichting of (parlementaire) geschiedenis, zich uit te leven op een terrein, dat voor anderen „verboden toegang” is. Politieke scholing, welke de A.R.J.O.S. beoogt, betekent: zich als Christenjongeren, als jongeren die de

Christus der Schriften belijden, rekenschap te geven van de werkzaamheid van de Staat en zijn organen en van hetgeen het publieke leven beroert.

De redactiecommissie is er van overtuigd, dat zij hier de leden onzer clubs en zichzelf voor een zeer grote taak stelt.

Het bewust meeleven met het publieke gebeuren is reeds een eis, aan de klem waarvan velen zich trachten te onttrekken. Dit meeleven, deze belangstelling het karakter te geven van te zijn ontsproten aan de vaste overtuiging, dat God Zijn Woord ook richt tot de wereld, waarin wij ons nu en hier bevinden, verlicht die eis niet, maar verzwaart hem. Dit moet ons helder voor ogen staan. Dan weet een ieder, waar hij aan toe is. Wie dit „te zwaar” vindt blijve liever thuis dan zich te begeven in „de politiek”. Hij of zij, die zich om deze reden afzijdig houdt, wete echter: mede schuldig te staan aan het doven van de lampen in Nederland, in West-Europa.

Wat de plannen betreft voor het vullen van de ons toegewezen ruimte, het volgende.

Vanzelfsprekend blijven gehandhaafd de rubrieken: **Staatsinrichting** en **Uit de organisatie**. Het ligt in de bedoeling naast instructieve artikelen over actuele onderwerpen, waarvoor zo mogelijk een beroep op ter zake kundigen zal worden gedaan, een vaste rubriek in het leven te roepen onder het kopje: **De Rondvraag**. Voor deze rubriek is het eerste woord aan de jongeren uit de lezers. Zij krijgen de gelegenheid hier iets van te maken. Men kan een kritische vraag stellen of een dito opmerking lanceren. Het vrije woord zal hier, mits de goede vorm in acht genomen wordt, herberg vinden. Het is echter niet de bedoeling hier een discussierubriek van te maken. Ook daarmee dient dus rekening te worden gehouden.

Tenslotte nog een geruststellende mededeling aan het adres van vragers. Evenals voorheen zullen vragen, die ontspruiten aan de behandeling van bepaalde onderwerpen op de clubs, aan de redactie kunnen worden voorgelegd. Ook voor de beantwoording daarvan zal ruimte gereserveerd blijven. Zij het dan, dat deze beantwoording als regel niet zal plaats vinden in de rubriek De Rondvraag. Wenst men antwoord per brief dan sluite men daartoe een postzegel in.

Ter inleiding zij dit genoeg.

Een ieder werke er aan mede, dat deze verandering een verbetering worde.

C. D. VAN OOSTEN.

Geloof en Verantwoordelijkheid?

P. SPEELMAN

Wanneer wij om ons heen zien, worden wij soms pijnlijk getroffen door het gemis aan verantwoordelijkheidsbesef, dat in allerlei kringen bestaat, met name t.a.v. het politieke terrein.

Het gebeuren in de wereld wordt nog wel gevolgd, krant en radio worden nog wel gelezen en beluisterd, vooral als het spanningen tussen Rusland en Amerika betreft en de toespitsingen en botsingen, die daarvan het gevolg zijn; de actualiteit der gebeurtenissen spreekt hier een grote rol. De strijd en alles wat zich de laatste jaren afspeelde in Indonesië, het schrikkelijke gebeuren op Ambon, destijds de strijd in China en Palestina, trokken en trekken de belangstelling van een ieder wel. Wordt deze belangstelling echter geboren uit een verantwoordelijkheidsbesef overeenkomende met de roeping, die een ieder van ons heeft op het politieke terrein, of wordt de belangstelling in deze tijd niet veel meer gevoed door een gevoel van angst, dat een nieuwe wereldoorlog onvermijdelijk schijnt en lag de oorzaak van de interesse rondom het Indonesische vraagstuk niet veel meer in het feit, dat men zelf zeer nauw betrokken was bij dit gebeuren, daar een leger van enkele honderdduizenden mannen, zonen en verloofden, in de loop der jaren, op verre afstand in gevaarlijke omstandigheden verkeerde.

Zoals we opmerkten, komt deze interesse niet altijd voort uit de wetenschap, dat men geroepen is aan politiek te doen; in 't bijzonder is dit te merken als het gaat om eenvoudige beginselstudie, eenvoudig meelevens en meedenken met hen, die ons vertegenwoordigen in de volksvertegenwoordigingen, in de staten en de raden.

Meedoen aan politiek, aan antirevolutionaire politiek is een consequentie, die ons geloof met zich brengt.

Zouden het meewerken en meelevens op het politiek terrein niet mede de vruchten kunnen zijn van een levend geloof? Moeten wij ons dat niet bedenken, voordat wij menen, dat op dit terrein voor ons geen taak ligt? Het is een taak van eenvoudige gehoorzaamheid aan God, op politiek gebied werkzaam te zijn.

We kennen allen de uitspraak van Kuyper, dat er geen terrein in het leven is, waarvan de Christus der Schriften niet zegt: „Mijn”.

Als wij geloven aan deze Souvereiniteit van God, aan de absoluutheid van Zijn Woord en aan het Koningschap van Christus over gans deze wereld, dan zullen we ons toch niet kunnen onttrekken aan dit werk; hier kan dan iets gezien worden van het leven der dankbaarheid.

Als Calvinisten moeten wij steeds bruisen van hevige energie, van warme belangstelling en blakende ijver.

Wij laten ons dan niet van de wijs brengen door hen, die menen, dat wij niets kunnen doen op het politiek terrein; die menen, dat een eenvoudige gehoorzaamheid aan Gods ordinantiën en beginselen, ook voor het politiek terrein gegeven, niet mogelijk is, om de eenvoudige reden, dat men over beginselen in welke vorm dan ook, niet spreken mag, daar ze er niet zijn. Alle activiteit aan de Kerk! Zij alleen kan spreken en handelen; de taak van de kerk wordt overspannen, de taak en het ambt aller gelovigen wordt hierdoor miskend. De fouten liggen niet in de Christelijke or-

ganisatievorm, in de Christelijke partij, neen omgekeerd, roepingsbesef en verantwoordelijkheidsbesef kennen velen niet meer; het waarachtig leven en belevens van het geloof, ook tot uiting komende op het politiek terrein, wordt niet allerwege meer gevonden.

We moeten meedoen, wij kunnen niet anders, ook al omdat een principiële partij, zoals de A.R. partij wil zijn, haar kracht en steun moet ontvangen van het volk, van haar leden; zij moet geworteld zijn in het volk en daaruit leven. Wat zou er van onze Christelijke politieke activiteit terecht komen, als achter de partij een indifferent volk zou staan, dat geen steun, geen critiek en geen correctie meer kan geven en daardoor de mogelijkheid mist om gezamenlijk de richting der partij te bepalen. Enkele beroepspolitici zouden werkzaam zijn, een verzwakking van het principiële politieke beleid zou het gevolg zijn.

Neen, meedoen, er is nog zo ontzaglijk veel te doen. We moeten b.v. niet denken, dat één van de grootste verschillen, tussen de A.R. en de Socialisten lag in de Indonesische kwestie en dat verder op allerlei gebied wel met de Socialisten samengewerkt zou kunnen worden. Laten we toch oppassen en studie maken van de Socialistische beginselen, die bijna bij alle politieke vraagstukken in botsing moeten komen met onze beginselen. Het Socialisme zal ons land nog veel verder naar de ondergang voeren, als wij niet op onze hoede zijn.

Neem de vraagstukken rondom de belastingwetgeving; de kwestie van de ziekenfondsen; op buitenlands gebied hebben we de zeer belangrijke vragen rondom de integratie van Europa en alle economische, financiële en militaire problemen, die met het federalistische streven in Europa samenhangen. Wij zullen een positief eigen A.R. geluid moeten laten horen; wij zullen nieuwe wegen moeten zoeken en gaan bewandelen; we zullen onze eigen plannen moeten hebben.

Hoe belangrijk zijn niet de vragen rondom de eigendom en de bedrijfsorganisatie, die wel uitermate principiële behandeld moeten worden. Er zal een beroep gedaan moeten worden (een appèl) op de confessie, op 't hart van ons allen, want al deze vragen en vraagstukken kunnen slechts opgelost, indien zij in geloof aangepakt worden. Is dat niet mooi, maar..... moeilijk? Ja, natuurlijk, maar daarin worden wij geholpen. Wij moeten echter eerst allen onze roeping zien, die wij ten deze te vervullen hebben, dan kan onze A.R. partij misschien nog de grondtoon van ons volkskarakter blijven vertolken.

Dan zullen wij misschien een kleine partij zijn, maar een sterke partij, een zoutend zout, dat kracht in ons volk zal betekenen. Hebben wij critiek op de A.R. partij, goed, maar laat dit nooit een reden zijn om ons afzijdig te houden, dat mag nooit.

Niet aan de kant, maar aan 't werk; onze critiek uitens langs de wegen die daarvoor open zijn of open komen; onze roeping verplicht ons hard aan te pakken, ook deze winter weer op de Kiesvereniging en op de Jongeren Studieclubs. Dan kunnen wij ook op dit terrein meewerken aan de verheerlijking van de Naam van Hem, Die ons roept, en . . . helpt!

De Conservatieve Partij

IN ENGELAND

Mr J. J. DE JONG

Enige tijd geleden maakte de Heer Van der Goes van Naters tijdens een debat in de Tweede Kamer enkele opmerkingen over de verhouding tussen de Antirevolutionaire afgevaardigden te Straatsburg en de Engelse Conservatieven. Hoewel deze opmerkingen op zich zelf onjuist waren, is de Conservatieve Partij zeer zeker een nadere beschouwing waard. In dit artikel zullen wij enkele bijzonderheden over de conservatieve organisatie geven; binnenkort hopen wij in een tweede artikel nog enkele kanttekeningen te maken bij de door de conservatieven voorgestane politiek.

De organisatie van de conservatieve partij omvat drie delen: de parlementaire partij — wij zouden zeggen, de Kamerfracties —, het Secretariaat en de Nationale Unie van conservatieve kiesverenigingen. De leider van de partij — Churchill — vormt het middelpunt waar de gehele partij om draait. Statutair heeft de verkiezing van de leider plaats in een gemeenschappelijke vergadering van de conservatieve leden van Hoger- en Lagerhuis te zamen met het Uniebestuur. De partijleider heeft zeer grote bevoegdheden. Zo neemt hij de uiteindelijke beslissing in alle politieke aangelegenheden. Tevens benoemt hij de voornaamste leden van het secretariaat; deze zijn ook aan hem alleen verantwoordig schuldig.

De Nationale Unie heeft slechts een beraadslagende en adviserende functie. De voornaamste organen van de Unie zijn de Centrale Raad en het Bestuur. De Centrale Raad bestaat uit de partijleider, alle parlamentsleden, de officiële kandidaten voor de volgende verkiezingen, afgevaardigden van alle kiesverenigingen en van de regionale raden, de voornaamste leden van het secretariaat en de betaalde agenten der partij. De Raad telt ongeveer 4000 leden, kan organisatorische beslissingen nemen en politieke aanbevelingen doen.

Het Bestuur, dat 135 leden telt; bestaat uit de partijleider, de voornaamste leden van de partij en vertegenwoordigers van de regionale raden. Het bereidt de vergaderingen van de Raad voor en verricht overigens die werkzaamheden, die geen uitstel kunnen lijden. Van tijd tot tijd wint de partijleider zijn advies in over organisatorische en propagandistische kwesties. Naast de vergaderingen van de Centrale Raad vindt eenmaal per jaar een grote Conferentie plaats. In samenstelling verschilt deze van de Raad alleen in het getal der afgevaardigden van de kiesverenigingen. Deze Conferentie, welke met gebed en Schriftlezing begint, behandelt het jaarverslag van de Unie en bespreekt een aantal, in resoluties vastgelegde, politieke kwesties. De aangenomen resoluties worden ter kennis van de partijleider gebracht, die er verder over beslist.

Het Secretariaat, dat onder-secretariaten over het gehele land heeft, is het voornaamste organisatorische orgaan. Het geeft leiding aan alle werkzaamheden op propagandistisch en organisatorisch terrein. Tevens telt het een aantal gespecialiseerde afdelingen, bijvoorbeeld voor het verschaffen van inlichtingen, voor de publiciteit, het jeugdwerk en de vrouwenorganisatie. Het Uniebestuur heeft een aantal commissies ingesteld, welke deze speciale afdelingen van het Secretariaat van advies dienen. Een der voornaamste afdelingen is wel

de afdeling voor politiek onderzoek, die, in samenwerking met het Unie-College van advies inzake de politiek, talrijke rapporten over bijzondere onderwerpen opstelt voor de partijleider, die, aldus voorgelicht, het verkiezingsprogramma vaststelt. Deze afdeling dient tevens als secretariaat voor de parlementaire partij en verschaft de gegevens welke de parlamentsleden kunnen gebruiken om de voorstellen van het Labour-Cabinet te bestrijden. De parlementaire partij staat onder leiding van de partijleider en het door hem aangewezen Schaduw-Cabinet en is geen verantwoording schuldig voor zijn beleid aan de Unie.

De candidaatstelling geschiedt in principe — Engeland heeft een districtenstelsel — door de kiesverenigingen, maar de candidaat moet door een speciale commissie van het Uniebestuur worden goedgekeurd. De kiesverenigingen zijn sinds kort aansprakelijk voor hun eigen verkiezingsonkosten — vroeger kwamen deze ten laste van de candidaat — al kan het secretariaat hier steun bij verlenen. De verkiezingsonkosten zijn in Engeland zeer hoog; dit leidde er vroeger toe, dat vrijwel uitsluitend zeer bemiddelde personen candidaat werden gesteld voor de conservatieve partij. Hier schijnt nu belangrijke wijziging in te komen. In dit verband wijzen wij er ook op, dat de conservatieven sinds hun nederlaag in 1945 veel aandacht besteden aan de vakbeweging; vertegenwoordigers van deze worden zowel in de districten, als regionaal en nationaal bij het werk van de partij ingeschakeld. Dit is in 1947 statutair verplicht gesteld.

Tenslotte heeft het Secretariaat na de oorlog het Conservatief Politiek Centrum in het leven geroepen, dat zich bezig houdt met de politieke opvoeding der partijleden en vooral met de kaderopleiding.

De conservatieve partij telt op het ogenblik meer dan 2.500.000 leden, ongeveer 25% van de in 1950 op de partij, uitgebrachte stemmen.

Het jaar 1950 is afgesloten

Laten nu al onze lezers het nieuwe jaar goed beginnen en een ieder van ons brenge een nieuwe abonné

UIT HET JAARVERSLAG 1950

De Provinciale Verbanden

FRIESLAND

In *Friesland* is ook in het afgelopen seizoen door het bestuur van het provinciaal verband en door de besturen van de acht kringverbanden flink aangepakt.

Als ideaal was gesteld een aantal van 60 clubs. Dat ideaal kon in dit seizoen niet worden verwezenlijkt. Zelfs moest een teruggang worden genoteerd van 50 op 41.

Verontrustend is dit echter niet. Friesland is nog steeds onze best georganiseerde provincie.

En de jonge mannen en vrouwen die de hier opgebouwde organisatie hanteren, doen dat met grote bekwaamheid en veel enthousiasme.

Vrees voor een inzinking in Friesland behoeft er dan ook o.i. voorshands niet te bestaan.

GRONINGEN

Het provinciaal verband *Groningen* heeft in het afgelopen seizoen op krachtdadige (we zouden bijna schrijven: revolutionnaire) wijze gewerkt aan zijn herstel. Er is weer een voltallig provinciaal bestuur, voorlopig onder voorzitterschap van de voorzitter der Nationale Organisatie, de heer E. van Ruller. De provincie is verdeeld in zes districten. De districtsorganisatie staat echter nog niet geheel op poten. Ook in deze provincie wordt hard aangepakt. Het aantal clubs bedraagt thans 32.

DRENTE

Hetzelfde kan worden gezegd van *Drente*.

Het komt ons voor dat Drente onder leiding van de heer J. Hollenbeek Brouwer, Friesland naar de kroon gaat steken. Drente is de enige provincie waar het aantal clubs constant gebleven is. Dit aantal bedraagt 27.

OVERIJSSSEL

In *Overijssel* kan, dat blijkt uit alles, onze organisatie maar niet op toeren komen. 't Is o.i. zeer te betreuren, dat het in het najaar van 1949 door de huishoudelijke vergadering genomen besluit tot instelling van vijf streekverbanden blijkbaar nog steeds niet tot uitvoering is gekomen. Ongewijfeld zou de verwezenlijking van dat plan een aanzienlijke opbloei van het clubleven met zich hebben gebracht. Wij hopen niet, dat het bestuur van het provinciaal verband Overijssel het plan tot instelling der vijf streekverbanden, reeds naar de rommelzolder verwezen heeft, maar dat het alsnog met kracht en voortvarendheid zal trachten het te verwezenlijken.

Zelfs rekening houdende met de moeilijkheden, voortvloeiende uit het kerkelijk conflict, moet het toch beslist onbevredigend worden geacht, dat in deze provincie slechts 13 clubs bestaan.

GELDERLAND

Ook de situatie in *Gelderland* achten wij niet bevredigend. Het is blijkbaar verbazend moeilijk met de clubs in deze provincie contact te krijgen. Van 13 van de 33 in deze provincie — tenminste volgens onze gegevens — bestaande clubs hebben wij nog steeds geen opgave ontvangen van het aantal leden. Wij zien hier meer in dan een incident. Het is ons inziens een symptoom van geringe activiteit. Welke geringe activiteit ook daarin tot uiting komt dat het aantal clubs in het afgelopen jaar is teruggelopen van 46 tot 33 en het aantal leden van 746 tot 463.

Evenals in Overijssel moet ook hier met kracht worden ingegrepen. Hetgeen dient te geschieden door het bestuur van het provinciaal verband.

Dit bestuur wordt wel zeer in zijn arbeid gehandicapt door de uitgestrektheid van de provincie. Onzes inziens zou heroprichting der voorheen op papier bestaan hebbende streekverbanden hier uitkomst kunnen brengen.

Het contact met de clubs kan worden hersteld door een getrouw bezoek aan de clubs van de zeven Gelderse deelnemers aan de studieconferentie.

Wij hopen dat het bestuur van het verband met betrekking tot deze nazorg diligent zal zijn.

UTRECHT

In het vorig jaarverslag moesten wij mededelen, dat het bestuur van het provinciaal verband *Utrecht* niet tevreden was over de gang van zaken in deze provincie en dat het zoekende was naar wegen en middelen om verbetering aan te brengen.

Wij hebben niet de indruk dat het hierin ook tot eigen tevredenheid geslaagd is. Wel is het er in geslaagd in Mei 1950 in Baarn een provinciale studieconferentie te organiseren, met een zeer aantrekkelijk programma. De opkomst was echter beneden peil en wij hebben dan ook niet de indruk, dat deze conferentie die uitwerking heeft gehad die het betrokken bestuur met de belegging er van heeft beoogd.

Ook in deze provincie is het aantal clubs teruggelopen. Het bedraagt thans 17.

Wat de cijfers betreft ziet het er dus ook in deze provincie niet zo gunstig uit. Een schitterend lichtpunt echter is de heroprichting van de club te Utrecht. Het bestuur van deze club is zeer actief, hetgeen reeds tot belangrijke resultaten in de stad Utrecht heeft geleid. Wij hopen dat deze activiteit zal uitstralen in de gehele provincie. Wij hebben te dien aanzien de beste verwachtingen.

NOORDHOLLAND

Over *Noordholland* valt met betrekking tot de periode 1949—1950 gemakkelijk te spreken. Behoudens de teruggang van het aantal clubs en het aantal leden vallen voor deze provincie slechts gunstige zaken te memoreren.

In de eerste plaats wel deze, dat het bestuur van het provinciaal verband een belangrijke wijziging heeft ondergaan en dat het thans weer daadwerkelijk leiding geeft aan ons werk in de provincie. De pogingen van dit bestuur, om een aantal districten in het leven te roepen, zijn met succes bekroond. Er zijn er nu zeven, t.w. Kennemerland, Haarlemmermeer e.o., Zaanstreek, Amsterdam, Gooiland, Alkmaar e.o. en Drechtsterland. En juist een dezer dagen vernamen wij, dat ook in de Wieringermeer een district in 't leven is geroepen. Dat is dus het achtste.

't Duidlijkst kan de opleving in deze provincie geïllustreerd worden aan de in deze provincie betoonde belangstelling voor de studieconferenties 1949 en 1950. In 1949 was slechts één jongen uit Noordholland bereid deel te nemen aan de conferentie. In dit jaar echter was aanvaardelijk het aantal gegadigden groter dan het toegestane aantal deelnemers. Een duidelijke illustratie van onze reeds meermalen verkondigde stelling, dat de besturen der provinciale verbanden een zeer belangrijke plaats in ons organisatieleven innemen. Het aantal clubs in deze provincie bedraagt thans 26.

ZUID-HOLLAND

Verkeerde Noordholland vorig jaar in een crisis, thans is dat het geval met *Zuid-Holland*. De situatie hier vereist een krachtig ingrijpen. Enkelens zijn daartoe bereid. Wij stellen in die enkelen het volste vertrouwen en rekenen er dan ook op, dat binnen afzienbare tijd ook hier onze organisatie weer op volle toeren gaat draaien. Er is veel werk: Het aantal clubs liep in het afgelopen jaar terug van 88 op 70. Merkwaardig is, dat juist het bestuur van dit verband enkele diep-ingrijpende voorstellen betreffende opbouw en werkwijze der Nationale Organisatie heeft ingediend.

ZEELAND

In *Zeeland* marcheren de zaken naar behoren. Het bestuur van het provinciaal verband is actief, er is belangstelling onder de leden der clubs. Het Provinciaal Comité houdt zich niet afzijdig, maar steunt ook financieel. Wij hebben echter wel eens de indruk, dat het aantal clubs, dat momenteel 13 bedraagt, wel wat uitgebreid zou kunnen worden. In 1949 werd op Zuid-Beveland een streekverband opgericht. Over de werking hiervan hebben wij sedert dien niets meer vernomen.

NOORD-BRABANT EN LIMBURG

Noord-Brabant en Limburg. Het werkcomité, dat in het voorjaar van 1949 is gevormd, om te komen tot heroprichting van het provinciaal verband in deze provincies, is in het najaar van dat jaar in zijn voornemen geslaagd. Met de op 12 November 1949 gehouden huishoudelijke vergadering begon een nieuwe periode voor dit provinciaal verband. Wij hopen, dat de nieuwgekozen bestuursleden getrouw in de arbeid zullen zijn. Het bestuur der Nationale Organisatie van zijn kant heeft door het verlenen van een subsidie een steentje bijgedragen voor de opbloei van onze organisatie in het Roomse Zuiden. Helaas is onlangs ook de laatste club in Limburg verdwenen. In totaal zijn nu nog 5 clubs bij het verband aangesloten, alle Brabantse clubs.

De Stedelijke Verbanden

Over de stedelijke verbanden Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage, behoeft niet zo uitvoerig gehandeld te worden. Het werk in deze steden is moeilijk en blijft moeilijk. Amsterdam heeft in het afgelopen seizoen de toon aan gegeven. Daar is plotseling een krachtige klaroenstoot gehoord onder de „over de heuvels verspreide Antirevolutionaire jongeren”. Er hebben zich reeds enkele van deze verspreide groepen van jongeren in slagorde geschaard.

Het aantal slagorden is nog wel niet overweldigend. De vijand is nog wel niet met schrik vervuld, maar wanneer met hetzelfde élan als waarmee men de zaak heeft aangepakt wordt voortgearbeid, dan komt het in Amsterdam dik in orde. Het verheugt ons buitengewoon, dat, met name onze jonge vrouwen zich daar zo enthousiast betonen.

Is er tegenspraak?

Wie nauwkeurig van het bovenstaande heeft kennis genomen moet wel tot de conclusie zijn gekomen, dat daarin iets niet klopt, zelfs dat het ene gedeelte van het verslag in flagrante tegenspraak is met het andere gedeelte (dat gedeelte is niet opgenomen).

In de inleiding immers, hebben wij het afgelopen seizoen o.a. getypeerd als een tijd van opleving, terwijl uit de later over de diverse provinciale verbanden verstrekte gegevens blijkt, dat het aantal aangesloten clubs, en wij mogen daar wel bijvoegen — ook het aantal leden niet onbelangrijk is achteruitgegaan. Naar de stand op 1 November j.l. bedroeg het aantal aangesloten clubs 274 en het aantal leden 4780, terwijl aan het begin van het seizoen de aantallen bedroegen 338 en 6142. Een belangrijke achteruitgang dus. U zult vragen: Wijst dat niet veeleer op een inzinking?

In 't algemeen zal dat wel juist zijn, maar in dit speciale geval menen wij toch, dat *het zo niet is*. Aan de ene kant zijn de aanwijzingen van toenemende belangstelling en toenemende activiteit uit het gehele land, vooral die, welke de laatste maanden zijn binnengekomen, te duidelijk.

Anderzijds blijkt uit alle brieven, welke het verdwijnen van clubs melden, dat de club reeds geruime tijd verdwenen was. De aanbieding van een kwitantie, of de aanmaning tot contributiebetaling over te gaan is dan voor de ex-penningmeester aanleiding ons van de stand van zaken op de hoogte te brengen. In dit verband willen wij gaarne nog even wijzen op de provincie Noordholland. Het is onbetwistbaar, dat daar thans een veel groter activiteit wordt ontplooid dan een jaar geleden. Toch is het aantal clubs verminderd van 34 op 26 en het aantal leden van 624 op 461. De reorganisatie, die hier in 't afgelopen seizoen heeft plaats gevonden, heeft eenvoudig aan 't licht gebracht, dat de cijfers op papier niet meer klopten met die uit de werkelijkheid. En zo is het ook landelijk, zij het dan dat uit onze stelling dat er in 't algemeen een opleving valt waar te nemen zeker niet mag worden geconcludeerd, dat deze opleving in alle provincies en streken haar invloed zou doen gelden.

Provinciaal verband Utrecht

Zaterdag 9 December 1950 kwam het provinciaal verband Utrecht in jaarvergadering te Utrecht bijeen.

Indien de opkomst van het aantal afgevaardigden en bezoekers een weergave moest vormen van de activiteit in ons gewest, dan heeft de heer H. D. W. Boven, die het bestuur der Nationale Organisatie vertegenwoordigde, daarvan geen al te beste indruk ontvangen.

De opkomst was (door het weer?) helaas slecht.

Gelukkig viel uit het jaarverslag van de secretaris een ietwat optimistische

toon te beluisteren, welke, naar het bestuur hoopt, in het komende jaar gerechtvaardigd blijken zal.

De huishoudelijke zaken werden, behoudens de verkiezing van enige bestuursleden, vlot afgewikkeld.

Er kon worden medegedeeld, dat het verband thans 20 „levende” clubs omvat.

In deze vergadering, welke onder leiding stond van de heer Th. Langerak, werd afscheid genomen van drie bestuursleden, welke van het begin af veel werk verzet hebben voor de organisatie van ons verband.

Terecht werden er woorden van dank gesproken jegens de heren Th. Langerak, voorzitter van het verband, L. W. H. de Geus, tevens onze afgevaardig-

de in het bestuur der Nationale Organisatie en Drs G. J. Stapelkamp.

In hun plaats werden gekozen de heren W. de Fockert (voorzitter), J. v. Domselaar, L. v. Dam en G. Griffioen. Als afgevaardigde naar het bestuur der Nationale Organisatie werd aangewezen de heer M. Jens.

Hoofdmoot der vergadering was een causerie van de heer Mr J. J. de Jong te Utrecht. Deze behandelde op interessante wijze het belangrijke vraagstuk „Rome en de Nederlandse politiek”.

Genoemde causerie verdiende een uitvoerig verslag. Helaas ontbreekt ons daartoe de plaatsruimte. Wij volstaan daarom met deze mededeling.

M. JENS

Staatsinrichting

Nu een nieuwe jaargang van Nederlandsche Gedachten is aangevangen en de jeugdrubriek een ander aanzien heeft gekregen, moge allereerst de stellige verzekering worden gegeven, dat zal worden getracht de door de Heer Boven en ondergetekende verzorgde rubriek „Staatsinrichting”, die in het afgelopen jaar slechts schoksgewijs verscheen, dit jaar in ieder kadernummer te laten voorkomen, zodat de regelmaat van de behandeling niet meer wordt onderbroken.

Het verdient misschien aanbeveling de vindplaatsen van de vorige acht artikelen nog even aan te geven, opdat men een en ander makkelijk zal kunnen naslaan.

Inleiding; Ned. Ged. 26 Sept. '49, no. 11.

- I. De plaats der gemeente in ons staatsbestel; 8 Dec. 1949, no. 14.
 - II. De Raad (I); 26 Jan. 1950, no. 2.
 - III. De Raad (II); 25 Febr. 1950, no. 3.
 - IV. Het college van burgemeester en wethouders (I); 23 Maart 1950, no. 4.
 - V. Het college van burgemeester en wethouders (II); 23 Juni 1950, no. 7.
 - VI. De burgemeester; 22 Juli 1950, no. 8.
 - VII. Het toezicht van hoger hand op de gemeenten; 24 Aug. 1950, no. 9.
 - VIII. De plaats der provincie in ons staatsbestel; 23 Dec. 1950, no. 13.
- Thans zijn aan de orde

DE PROVINCIALE STATEN (I)

Zoals een gemeente wordt bestuurd door de raad, het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester, zo wordt een provincie bestuurd door Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de Commissaris der Koningin. En zoals aan het *hoofd* van de gemeente de raad staat, ook al maken B. en W. en de burgemeester mede deel uit van het *gemeentebestuur*, zo staan aan het *hoofd* van de provincie de Provinciale Staten, ook al maken Gedeputeerde Staten en de Commissaris mede deel uit van het *provinciaal bestuur*.

In dit en het volgende nummer zal over de Provinciale Staten worden gehandeld, terwijl dit artikel zich spe-

ciaal zal bezig houden met de samenstelling en de werkwijze van Provinciale Staten.

* * *

Het aantal leden van de Provinciale Staten verschilt naar gelang van de bevolkingsgrootte der verschillende provinciën. Zuidholland bezit het grootste getal, nl. 82, Noordholland 77, Noordbrabant 64, Gelderland 62, Friesland 50, Overijssel 47, Groningen en Limburg 45, Zeeland 42, Utrecht 41 en Drente het kleinste getal, nl. 35. Deze aantallen zijn reeds in 1897 vastgesteld, zodat de vraag rijst, of zij nog steeds de juiste verhoudingen in bevolkingsdichtheid der provinciën uitdrukken.

De Statenleden worden gekozen voor een periode van 4 jaar. De eerste verkiezing na de bevrijding dateert van 1946, zodat vorig jaar nieuwe verkiezingen plaats vonden en in 1954 de volgende verkiezingen worden gehouden.

De Statenleden worden gekozen door de kiezers (mannen en vrouwen), die op 31 December van het aan de verkiezingen voorafgaande jaar in het bevolkingsregister der gemeente stonden ingeschreven en verder voldoen aan de eisen, die aan de kiezers voor de Tweede Kamer zijn gesteld (zie Ned. Ged. 26 Jan. 1950, blz. 53).

Evenmin als bij de verkiezingen voor de gemeenteraad hebben allen die het actief kiesrecht hebben, ook het passief kiesrecht, d.w.z. om lid van Provinciale Staten te kunnen zijn, moet men niet alleen in het algemeen voldoen aan dezelfde vereisten, die voor een kiezer gelden, maar bovendien gelden enkele andere voorwaarden, al zijn deze niet zo streng als voor het lidmaatschap van de gemeenteraad. Allereerst moet men de leeftijd van 25 jaren hebben bereikt op 31 December van het aan de verkiezingen voorafgaande jaar. Het actief kiesrecht heeft men reeds op 23-jarige leeftijd, doch het passief kiesrecht voor Provinciale Staten krijgt men pas twee jaar later. Voor de gemeenteraad krijgt men het passief kiesrecht echter ook reeds op 23-jarige leeftijd.

In de tweede plaats mogen er geen nauwe familiebetrekkingen bestaan tussen de Statenleden onderling. Bij

de gemeenteraad mogen deze betrekkingen bovendien niet aanwezig zijn tussen de burgemeester en de leden; tussen de Commissaris der Koningin en de Statenleden zijn zij echter toegelaten.

In de derde plaats is het Statenlidmaatschap niet toegestaan aan Eerste Kamerleden, die gekozen zijn in de groep, waartoe de provincie behoort, aan ministers, Commissarissen der Koningin, griffiers van Provinciale Staten en provinciale ambtenaren. Onderwijzers aan lagere of middelbare scholen en beroepsmilitairen, die geen lid van de gemeenteraad mogen zijn, mogen dus wel lid van Provinciale Staten zijn. En terwijl de echtgenoten van de van het raadslidmaatschap uitgesloten ook geen raadslid mogen zijn, mogen de echtgenoten van de van het Statenlidmaatschap uitgesloten wel Statenlid zijn.

In de vierde plaats mogen Statenleden niet optreden als advocaat of procureur in rechtsgedingen, waarin de provincie betrokken is. Terwijl raadsliden bovendien niet particulier betrokken mogen zijn in zaken, welke in de gemeenteraad worden behandeld, geldt deze voorwaarde echter niet voor Statenleden.

De nieuw gekozen Staten treden in functie op de eerste Dinsdag van Juli. Alsdan leggen de Statenleden de eed van trouw af.

Terwijl de gemeenteraad vrij is zo vaak te vergaderen als hij wil (echter niet minder dan 6 maal per jaar), schrijft de wet ten aanzien van Provinciale Staten voor, dat zij niet meer en niet minder dan twee zittingen per jaar moeten houden. Onder een „zitting” verstaat men dan het tijdperk, dat nodig is om alle agendapunten af te handelen; zo'n zitting kan dus uit verschillende vergaderingen bestaan, die steeds worden verdaagd.

Beide zittingen worden geopend op een door Gedeputeerde Staten vast te stellen Dinsdag: de eerste tussen 16 April en 16 Juli, de tweede tussen 1 October en 31 December. Zij duren, tenzij de Staten het tegendeel bepalen, ten minste 14 dagen. De vergaderingen mogen echter niet voor langer dan 6 weken worden verdaagd. Als regel zijn de vergaderingen openbaar.

Wat gaat er gebeuren ?

In onze kranten en tijdschriften komen we tegenwoordig om de haverklap de naam van de een of andere politicus tegen, gecombineerd met het woord „plan”. Dat is na 1945 een soort manie, wellicht te verklaren uit de socialistische wind, die overal begon te waaien.

Het begon met het plan-Beveridge, reeds daterend uit de oorlogsjaren. We kregen vervolgens het plan-Marshall, het plan-Schuman, het plan-Stikker, het plan-Mansholt en ga zo maar door. Het begint een gewoon mens wel eens te duizelen.

Bovendien heeft het woord plan anders ons niet zo'n erg beste klank. Ons staat nog zo iets voor de geest als het Plan van de Arbeid, en de Russen schermen ook voortdurend met zogenaamde Vijfjarenplannen. Ook de Duitsers deden alles volgens plan. De wereld is vol van plannenmakers, dat is zo trouwens altijd geweest. Maar wat willen die kerels nu eigenlijk allemaal met hun plannen? Wat het plan-Marshall wil zeggen, nu ja, dat merken we op ons bord en in onze sigarettenkoker. Maar de rest,

De nieuwe leden van Gedeputeerde Staten (waarover later) worden gekozen op de eerste Woensdag, nadat de nieuw gekozen Staten in functie zijn getreden.

Behalve de beide gewone zittingen, kan nog een buitengewone zitting worden gehouden, indien de Koningin daartoe machtiging geeft. In deze buitengewone zittingen kunnen echter geen andere zaken worden behandeld dan de speciale zaak, waarvoor de Staten zijn bijeengeroepen.

Deze bepaling maakt de Provinciale Staten dus veel afhankelijker van de Rijksregering dan de gemeentebesturen en is kennelijk nog een uiting van de vrees, dat de provincies zouden streven naar herstel van haar voorrevolutionaire soevereine positie (zie Ned. Ged. 23 Dec. 1950, blz. 377).

Over karakter en taak van Provinciale Staten zal in een volgend artikel worden gehandeld.

wat wil dat eigenlijk allemaal zeggen? Het loont de moeite wel om er eens wat meer aandacht aan te schenken, want er zit soms meer achter dan men denkt.

Vandaag beginnen we met het plan-Schuman. Dat doen we om verschillende redenen. Dit plan heeft een zeer reële betekenis voor de steenkolen-, ijzer- en staalindustrie, maar ook voor de federalistische ontwikkeling van Europa, en het werpt wat licht op de verhoudingen tussen de verschillende landen van Europa, hetgeen van belang is, ook met het oog op andere problemen.

Het plan-Schuman dan bevat twee concrete punten voor de steenkolen- en staalnijverheid.

Het wil 1e. een gemeenschappelijk, bovenstatelijk beheer van deze industrieën.

Het wil 2e. een algemene tolvrijheid voor de producten van deze industrieën binnen Europa.

Wat zit daar nu achter? De gevolgen van de tolvrijheid, (dus de afschaffing van invoerrechten) zullen zijn, dat die industrieën de neiging zullen gaan vertonen om zich daar te vestigen, waar de omstandigheden het gunstigste zijn, dus waar de lonen het laagste zijn; waar de kosten van transport het voordeligste zijn, waar de grondstoffen het gemakkelijkste en voordeligste te krijgen zijn en ga zo maar door. Dit zal, via de werking van de concurrentie tot gevolg hebben, dat alle mogelijke productiekosten min of meer aan elkaar gelijk gaan worden, althans, dat de verschillen in lonen, sociale lasten etc. minder groot worden. Ook de prijzen kunnen dan lager worden.

Die tolvrijheid brengt ook nog andere gevolgen met zich mee; immers, de industrieën waarover het hier gaat heten basis-industrieën, omdat ze de basis zijn waar vele andere bedrijven op rusten, welke hun grondstoffen daarvandaan moeten krijgen. Die tolvrijheid, met zijn kosten- en prijzenverlagende werking zal zijn invloed ook doen gelden in de andere in-

dustrieën, waarin die producten verder verwerkt worden. Ook daar zal de drang naar tolvrijheid zeer groot worden, en ook daar zal een kosten- en prijzenverlagende tendenz optreden.

Dit alles lijkt niet zo gek, maar er zitten ook andere kanten aan de zaak. Immers, op sommige plaatsen zal een gevestigde industrie te hoge kosten hebben, omdat bepaalde omstandigheden, bijv. de vestigingsplaats etc. te ongunstig zijn. Zo'n industrie zal dan of met verlies moeten gaan werken, of moeten liquideren. In beide gevallen is sociaal en economisch na deel het gevolg, en vaak in tamelijk grote omvang. Overleg hierover tussen de regeringen zal nodig worden, om in samenwerking een bevredigende oplossing te vinden. Dat zal gemakkelijker gaan, naarmate de federalistische ontwikkeling van Europa verder is voortgeschreden.

Belangrijker nog dan de tolvrijheid, is het gemeenschappelijk, bovenstatelijk beheer. Dat houdt in, dat er dus een orgaan komt, met vertegenwoordigers uit elk der deelnemende landen, welk orgaan dan de zeggenschap krijgt over omvang van de productie, plaats van vestiging, eventuele vestiging van nieuwe industrieën etc. Dit heeft tot gevolg dat men productieoverschotten kan voorkomen, dat men de afzet kan beheersen, dat men internationaal de sociale voorzieningen op het gewenste peil kan brengen, en ga maar voort.

Maar ook kan daarmee voorkomen worden, dat de zware industrie in handen komt van mensen die ze gaan misbruiken voor hun nationalistische machtsstrevingen, zoals in Duitsland het geval geweest is met ondernemingen als Krupp en I.G. Farben, en andere ondernemingen in het Ruhrgebied. En nu kan men begrijpen, dat juist Frankrijk, dat altijd beducht is geweest voor Duitsland en zijn kanonnenkoningen met dit plan is gekomen.

Bovendien eist dit internationaal beheer een verregaande mate van internationale samenwerking. Dit kan men niet aan de ondernemers alleen overlaten, de regeringen moeten hier een woordje meespreken. Dit is dan weer bevorderlijk voor de federalistische ontwikkeling van Europa, en een van de ontstaansredenen van het plan moet men dan ook hierin zien.

Nederlandsche Zedachten

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN
DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ
HAAR PROPAGANDA-
EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk,
Mr C. J. Verplanke, R. Gosker (Secretaris).

7e Jrg. No 2 (Co 1)

10 Februari 1951

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuypersstraat 3, Den Haag, Tel. 115935.

Administratie-adres: Dr Kuypersstraat 3, Den Haag, Tel. 115935.

Verschijnt 15 maal
per jaar

Aan de leden

Dr J. SCHOUTEN

VAN ONZE PARTIJ

Zoals bekend, kan men alleen lid zijn van onze partij door toe te treden tot de plaatselijke kiesvereniging, welke is aangesloten bij het Centraal Comité van Antirevolutionaire kiesverenigingen.

Een persoonlijk lidmaatschap van het nationaal verband voor de georganiseerde antirevolutionairen kent onze partij niet.

Ieder uwer kan wel aan het Centraal Comité mededeling doen van zijn inzichten en wensen, en dit Comité verzoeken daarmede rekening te houden, maar voor uw eigenlijke politieke partij-werkzaamheid is de plaatselijke kiesvereniging het orgaan.

Die werkzaamheid moet in de eerste plaats zijn gericht op hetgeen ter plaatse behoort te geschieden, maar zij mag zich daartoe niet beperken. Er moet ook voldoende aandacht worden gegeven aan hetgeen voor de streek, de kamerkieskring, de provincie en het land van betekenis is of zijn kan.

Voorzover de partijwerkzaamheid een breder terrein dan het plaatselijke betreft, is de kiesvereniging weer het middel waardoor zij verder wordt gebracht. Deze maakt hetgeen daarop betrekking heeft afhankelijk bij de andere daarvoor in aanmerking komende partijorganen (de Statencentrale, de Kamercentrale, het Provinciaal Comité, het Centraal Comité, de Deputatenvergadering).

De plaatselijke kiesvereniging is dus de organisatie voor uw deelneming aan het partijleven en de partijactie. Deze kiesvereniging is, binnen de grenzen daarvoor in de statuten van onze partij gesteld, zelfstandig.

Dit stelsel van organisatie, van meetaf aan voor onze

partij gekozen, achten wij ook voor het heden en de toekomst juist. Het behoedt ons voor de centralisatie, de samentrekking op één punt, van de principiële en praktische arbeid op staatkundig gebied, en handhaaft ten volle de zelfstandige verantwoordelijkheid van de antirevolutionairen in het plaatselijke verband.

Het Centraal Comité kan adviezen, aanwijzingen, richtlijnen geven voor de politieke actie ter plaatse, U hulp bieden, maar het mag, stel dit zou kunnen, de arbeid niet aan zich trekken. Gij moet in en door middel van de kiesvereniging de actie ontplooiën, het werk verrichten, de taak vervullen in gehoorzaamheid aan onze gemeenschappelijke roeping. Dat staat voor Uw verantwoording. De verantwoordelijkheid daarvoor moet gij dragen. Deze mag niet van U worden afgenomen. Zij moet, integendeel, telkens worden ingescherpt.

* * *

Hiermede is echter niet voldoende gezegd over de verhouding tussen de partij en haar leden. Die verhouding stelt ons voor vragen. In het bijzonder voor de vraag, hoe het levend en vruchtdragend contact tussen de partij en haar leden kan worden in stand gehouden en bevorderd.

Dat zulk een contact noodzakelijk is, wordt algemeen toegestemd, maar minder eenstemmig wordt gedacht over de middelen, waarmede dit op een doeltreffende wijze kan worden gediend.

De propaganda-centrale onzer partij en het Centraal Comité hebben zich meermalen met deze vraag bezig gehouden. Tenslotte is men tot de slotsom gekomen,

Een belangrijke vergadering der Tweede Kamer. Koos Vorrink is aan het woord. De Heer van der Goes van Naters, toen nog fractievoorzitter van de P. v. d. A., zit vlak voor het spreekgestoelte en laat het moede hoofd op zijn hand rusten. Naast de kathedr, eveneens in typische houding, staat de Heer Schouten. Geen woord van wat Vorrink zegt ontgaat hem. Maar hij heeft de photograaf niet in de gaten gehad, want dan was deze foto niet gemaakt.

dat er een *Contact-Organ* nodig is, waardoor de leden beter dan thans kennis kunnen nemen van de taak onzer partij, van haar werk en van de arbeid onzer mannen in de volksvertegenwoordiging; waardoor zij in eenvoudige vorm worden in- en voorgelicht omtrent het karakter van de hedendaagse politieke strijd, over de vraagstukken welke aan de orde zijn, en het standpunt dat te dezer zake van onze zijde wordt ingenomen.

In de buitengewone Deputatenvergadering van 26 October j.l. is het daarop betrekking hebbende voorstel van het Centraal Comité aangenomen en tevens, met bijna algemene stemmen, een besluit genomen, waardoor het financieel mogelijk is gemaakt het contact-organ te doen verschijnen.

Gij ontvangt nu het eerste nummer daarvan. Het ligt in de bedoeling dit organ zesmaal per jaar te doen uitkomen, en aan alle leden van onze partij toe te zenden. Gij ontvangt het gratis. De kiesverenigingen betalen in haar bijdragen aan het Centraal Comité de kosten van dit organ. Gij moet er daarom aan denken, dat die kosten uit uw contributie aan de kiesvereniging worden betaald, en dat in het bedrag van uw contributie hiermede dient te worden gerekend. M.a.w. gij moet ernstig overwegen — indien dit nog niet geschiedde — uw contributie te verhogen, opdat de middelen door uw medewerking worden gevonden om deze belangrijke uitgave te dekken.

De redactie zal zich ongetwijfeld inspannen aan het organ een inhoud te geven, welke in overeenstemming is met het doel, waarvoor het wordt uitgegeven.

Onze poging kan echter zonder uw medewerking niet slagen. Neemt met belangstelling kennis van hetgeen U wordt geboden, en werkt mede, opdat de band tussen de leden onzer partij en haar zelf wordt versterkt, onze politieke actie wordt bevorderd, en alle geestverwanten worden betrokken in de taak, welke wij met elkander op staatkundig gebied hebben te vervullen.

Onze tijd is een diep ernstige. Hij is vol gevaren en dreigingen. Angst en vrees mogen ons niet beheersen, evenmin onverschilligheid en lijdelijkheid. Het Christelijk geloof naar de Schriften leide ons tot de gehoorzame vervulling van onze staatkundige roeping in woord en daad.

Gelde ook met betrekking tot dit organ voor ons allen: Onze hulp is in de Naam des Heren.

Roemloos einde

Dr A. Veerman

Zo is het einde van het kabinet Drees-van Schaik toch gekomen. Zoals het einde van iemand, die lang ziek geweest is, komen kan; toch nog een beetje onverwacht. Er zijn in het leven van dit kabinet, dat eigenlijk van de aanvang af een zwak getimmerte, een ziekelijk lichaam was, verscheidene critieke ogenblikken geweest. Vooral de laatste maanden en weken was er dreiging na dreiging. De loop van het Nieuw-Guinea debat heeft tenslotte op 25 Januari tot een roemloos einde geleid.

Minister Drees heeft in zijn „laatste woord” — een korte verdediging van het bestaan en het werk van zijn kabinet — het verwijt uitgesproken, dat men hem en de zijnen zonder bewijs, alleen met grote woorden, heeft willen disqualificeren, de innerlijke waarde van zijn kabinet heeft willen aantasten.

Dat zou hij ook kunnen gaan zeggen van het begin van deze beschouwing. Het staat ook nu weer neergeschreven: een zwak en ziek kabinet. Dat staat er, omdat dit kabinet zich zo heeft geopenbaard.

De Indonesische politiek van dit kabinet heeft ons vervuld met afschuw, niet alleen om de resultaten, waartoe deze politiek leidde, maar ook om de wijze, waarop zij werd gevoerd. De politiek-op-goed-geluk van Stikker, de eindeloze „deviatiepolitiek” van Van Maarseveen, de verloocheining van de deelstaten, de smaad van Ambon, het gesol met de vroegere K.N.I.L.-soldaten, het was alles afgrijselijk. En het kabinet ging die weg, omdat het niet anders kon, vanwege zijn innerlijke zwakte. Want dat deze ministers stuk voor stuk niet anders wilden, dat willen wij nog maar liever niet aannemen. En hoe was het op financieel en eco-

nomisch gebied? Wij herinneren ons de zinnen van minister Lieftinck, waarin hij de zegeningen, de successen van het na-oorlogse beleid schilderde. Maar wij herinneren ons ook, hoe minister v. d. Brink deze zegeningen van een zeer betrekkelijke welvaart betitelde als „schijn”. Dat dit kabinet op economisch en financieel gebied zich koesterde in de warmte van de „schijn”, omdat het de kou van de werkelijkheid niet aandurfde, daar heeft men een nieuw bewijs van zijn zwakte.

Dr Schouten en mr Oud verklaarden in het Nieuw-Guinea debat openlijk in een duidelijke toezegging van de Regering geen vertrouwen te hebben. Wanneer zij dat doen, zijn er maar weinig mensen, die daarover ver-

baasd zijn; men zou het eer naief vinden, wanneer zij op zulk een toezegging staat zouden maken. En wie naar de grond daarvan zoekt, die komt niet tot de slotsom, dat dit kabinet slecht is, maar wel, dat het zwak is.

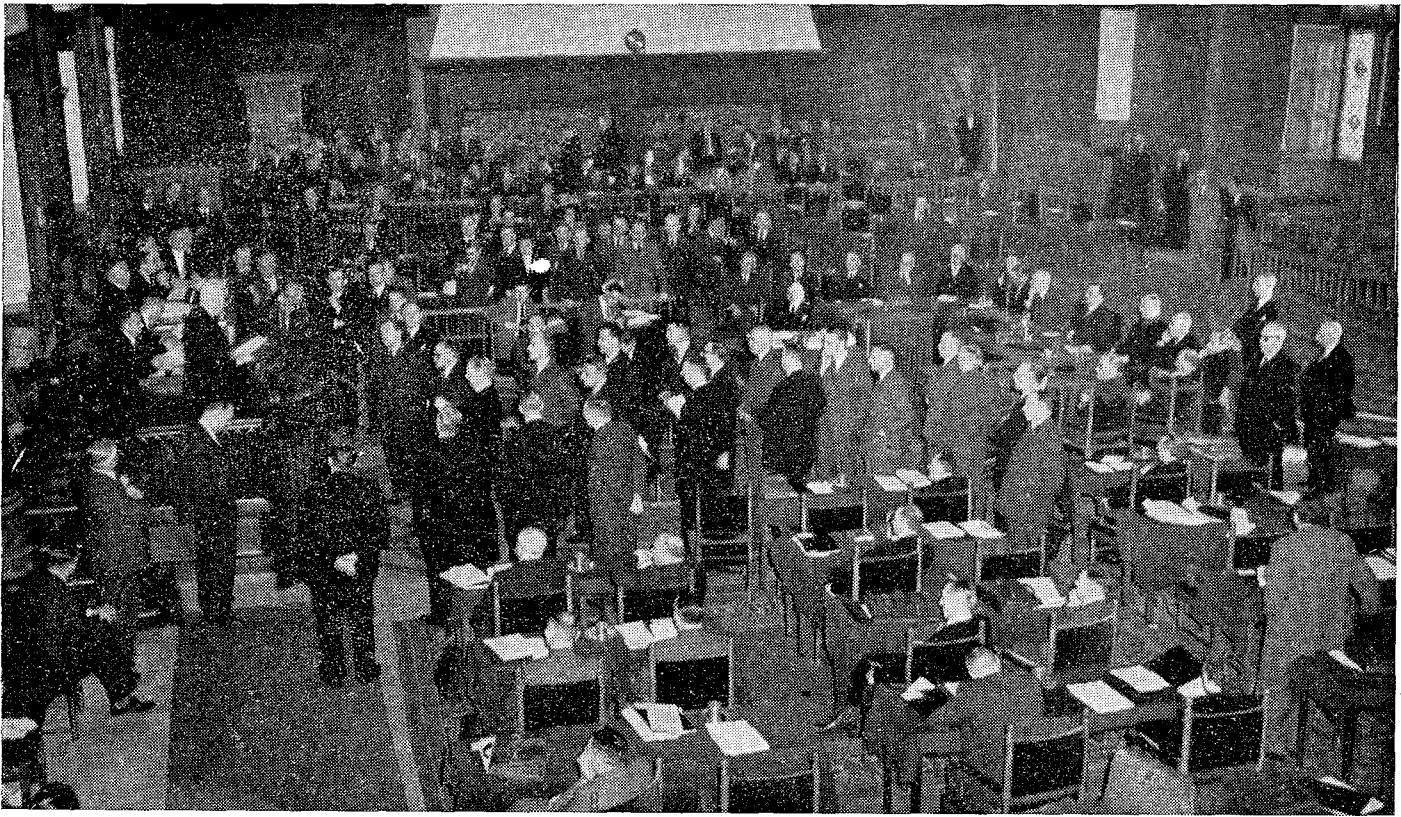
Nee, wij stellen niet, dat dit kabinet gevormd wordt door onbekwame, onedele personen. Geen sprake van. Maar het kabinet als geheel heeft eigenlijk van de aanvang af geleden aan verlamming en krachteloosheid. Het was een huis, dat tegen zichzelf verdeeld was.

Het was een schip zonder roer.

En toch waren er heel wat mensen, die het leven van dit zieke lichaam nog wat wilden rekken.

De ministers Drees en van Schaik verlaten het Binnenhof. De beslissing is gevallen. Het Kabinet heeft zijn ontslag aangeboden. De journalisten willen iets naders vernemen. Veel wijzer worden ze echter niet, want beide heren nemen een diplomatiek stilzwijgen in acht. Trouwens de beslissing is zo juist gevallen. Wat valt er dan te zeggen? Enige dagen daarna werden beide heren met een nieuwe kabinetsformatie belast. Nu maar afwachten.

Het gebouw van de Tweede Kamer wordt veranderd. Ook de zaal waar de Tweede Kamer gewoonlijk vergadert wordt verbouwd. Daarbij wordt rekening gehouden met de waarschijnlijke uitbreiding van het aantal Kamerleden tot 150. Intussen gaan de Kamerwerkzaamheden door. De Tweede Kamer vergadert nu reeds enige maanden in de „Ridderzaal”. Op de photo vindt U de historische zitting. De Heer Oud staat op het spreekgestoelte.

Vele kamerleden dringen samen om geen woord te missen. De ministers zitten om de tafel aan de rechterzijde van de photo. De voorzitter van de Ministerraad maakte zich boos over wat de Heer Oud opmerkte. U weet, de N.C.R.V. heeft deze kamerzitting voor de microfoon uitgezonden. Dat was inderdaad een goede gedachte. Ook U heeft deze zitting mee kunnen maken. De Heer Schouten staat opnieuw terzijde van de kathedr.

De heer De Kadt (arb.) wilde dat bijvoorbeeld. Hij vond in de zwakheid van het kabinet juist een reden voor zijn steun. Want wat hij ten opzichte van Nieuw-Guinea wilde — en met hem bijna heel zijn fractie — was volkomen in strijd met wat het kabinet verklaarde te willen. De socialisten willen overdracht van de soevereiniteit over Nieuw-Guinea aan Indonesië; wat hen betreft hoe eer, hoe liever. Daarvoor is nu geen meerderheid te krijgen. Daarvoor was ook het kabinet niet te vinden. Maar de heer De Kadt en de zijnen verwachtten met dit kabinet toch een heel eind te kunnen komen. Zij steunden dit kabinet in de overtuiging, dat het

wel verder naar hun kant zou afglijden. Daarom was hun steun, zoals prof. Romme het noemde: onwaar en onwaarachtig. Ook prof. Romme steunde dit kabinet. Hij was het althans met een deel van de voorstellen der Regering niet eens. Hij was tegen de internationale bemiddeling, die het kabinet wilde. De Regering handhaafde haar houding. Zij trok haar bereidheid tot een compromis niet in. Zij bleef haar voorstellen, al zijn deze door de Indonesiërs verworpen, een bruikbare oplossing vinden. Prof. Romme bleef de Regering steunen, al verwierp hij haar (tweede) voorstel. Hij wilde blijven samengaan

met de socialisten, al weet hij, dat zij het slechts op zijn eigen nederlaag gemunt hebben.

Dan was er ook de heer Tilanus. Hij verwierp na veel wikken en wegen alle voorstellen, die de Regering gedaan had. Maar de heer Tilanus is een zachte heelmeeester. Hij was niet bereid het mes er in te zetten. Hij wilde aanvankelijk niet eens openlijk in een motie uitspreken, dat de Regeringsvoorstellen onaanvaardbaar waren. Hij wilde — ondanks al zijn bezwaren — het leven van dit kabinet niet aantasten.

De optelsom is niet moeilijk. Het had er nog alle schijn van, dat het kabi-

Uit het Parlement

DR. A. VEERMAN

Spraakverwarring

Wij beginnen met een verhaal van een ware gebeurtenis. Twee James waren door de loop der omstandigheden bij elkaar gebracht. Zij waren beiden van een leeftijd, waarop men, al breiend, genieten kan van de rust, die men in de loop der jaren op het leven veroverd.

Zij waren op een middag samen thuis gebleven, terwijl kinderen en kleinkinderen waren uitgevlogen. Zo zaten ze daar. Doch er was, naar het scheen, één ding, dat op hun samenzijn een schaduw wierp. Zij waren verschillend van natie en van taal en zij konden elkaar niet verstaan. Zij, die hen samen achtergelaten hadden, vonden dat wel naar, en toen zij teruggekomen waren, informeerden zij met een tikje zorg, of de dames het niet onaangenaam gevonden hadden. Het antwoord stelde hen gerust. Zij hadden het samen buitengewoon prachtig gevonden en heel prettig geconverseerd.

Hoe dat dan gegaan was? Wel, het bleek, dat elk over zijn eigen dingen gepraat had. Woord en wederwoord waren steeds op elkaar gevolgd en — al was daartussen geen verband geweest — toch hadden zij samen genoeglijk gebabbeld. Al hadden zij elkaars woorden niet begrepen, toch hadden zij elkaar verstaan.

Zo kan het gaan. Maar even dikwijls gebeurt het omgekeerde, n.l. dat men dezelfde woorden spreekt en elkaar toch niet verstaat. Als een communist spreekt over vrijheid, echte vrijheid, dan denkt hij aan een toestand, waarbij er duizenden in concentratiekampen zuchten en tienduizenden leven onder een terreur, waarbij van vrijheid geen spoor is overgebleven. Als een communist spreekt over democratie, dan doelt hij op een staatsvorm, waarbij alle macht berust bij een kleine, uitverkoren groep.

Ja, de taal is een wonderlijk instrument. Met een politieke encyclopaedie in de hand is men bepaald nog niet klaar.

„Program-kabinet”

Dit als inleiding. Want het moet hier gaan over het Kabinet en over het parlement, die zich aan dezelfde spraakverwarring bezondigen.

Toen het Kabinet-Drees was opgetreden, vroeg de Kamer: Zeg ons, wat voor een kabinet is dit? Dat is een begrijpelijke vraag. Je wilt als Kamerlid toch weten, wat voor politiek-vlees je in de kuip hebt. Vroeger had men de geijkte tegenstelling tussen een parlementair en een extra-parlementair Kabinet. Die tegenstelling leek nog niet verouderd. De heer Beel had in 1946 nog met veel ophef betoogd, dat zijn Kabinet een parlementair Kabinet was, d.w.z. een Kabinet, berustend op een accoord tussen politieke groeperingen in de Kamer. Zulke een accoord was er in 1948 niet. Was dus het Kabinet-Drees extra-parlementair?

De heer Drees wuifde heel die vragerij, heel die probleemstelling met een simpel gebaar weg. Wat doet het er toe, meende hij. Die tegenstelling is immers zo scherp niet. Als U persé een etiket op ons wilt plakken, noem ons dan een program-Kabinet. Wij hebben elkaar gevonden op de basis van een bepaald program voor het te voeren beleid.

Daar hebt U het nu. Een program-Kabinet. Maar van een program bleek maar bitter weinig. Het belangrijkste punt van regeringsbeleid in 1948 en daarna was toch zeker wel het Indonesisch vraagstuk. Het „program” van het Kabinet-Drees moet op dit punt wel erg elastisch geweest zijn. Het liet blijkbaar de politionele actie van December 1948 tegen de republiek Indonesia even goed toe als het marchanderen en pacteren met die republiek daarna. Op basis van één en hetzelfde program kon men vandaag zeggen: de soevereiniteit over Nieuw-Guinea blijft aan Nederland, en morgen: de soevereiniteit over Nieuw-Guinea blijft niet aan Nederland.

Nee, van een program merkte men niet veel. Integendeel, het ont-

net zijn leven nog weer zou kunnen rekken.

De houding van de heer Oud en zijn fractie bracht een keer. De V.V.D. stelde zich scherp en duidelijk tegenover het kabinet.

Daarover mogen wij ons verblijden. De V.V.D. is — op welke gronden dan ook — op dit punt in het goede spoor teruggekeerd.

Wij vergeten daarbij niet, hoezeer ook de V.V.D. in 1948 en 1949 het spoor bijster is geweest. Wij vergeten niet, dat de V.V.D., door haar rampzalige houding een politiek van kwaad tot erger mogelijk heeft gemaakt. De soevereiniteitsoverdracht, zo zeide de heer Oud, werd door

ons aanvaard, omdat wij voor de onvermijdelijkheid van een afschuwelijke keuze stonden. Maar deze onvermijdelijkheid was mee door de V.V.D. veroorzaakt.

Het is een soort gerechtigheid der historie, dat de V.V.D., om weer op het goede spoor te komen, in haar eigen vlees moest snijden. Oud en Stikker stonden vierkant tegenover elkaar.

Al eerder had de V.V.D. zich van dit kabinet losgemaakt. Al meer dan eens richtte de heer Oud een scherpe aanval op het kabinet. Dat kon het echter rustig langs zich heen laten gaan. Maar nu betrok de heer Oud zijn partijgenoot Stikker regel-

recht bij de strijd. Nu kwam Stikker persoonlijk in het geding. Stikker ging onder het juk van Oud door. Hij ging heen en in zijn val sleepte hij het gehele kabinet mee.

Zo is het kabinet gevallen. Een roemloos einde.

Roemloos, omdat het niet is gevallen in een strijd tegen een Kamermeerderheid, standpunt tegen standpunt. Het is gevallen, omdat zijn positie was uitgehold.

Roemloos, omdat de overtuiging steeds sterker was geworden, dat dit kabinet niet was opgewassen tegen de taak, die het in deze ernstige tijd had te vervullen.

Kamerlid zijn lijkt zo gemakkelijk. Ziet U maar naar deze photo. Daar staat de Heer Terpstra te bladeren in zijn agenda. De Heer Bieuwenga heeft hem een datum opgegeven voor een commissievergadering. De Heer Roosjen leest op zijn gemak de courant. De Heer van den Heuvel raadpleegt een

ingewikkeld stuk. En intussen staat er een spreker op de kathedr zijn oratorische talenten bot te vieren. Maar hebt U zelf wel eens een aantal Kamervergaderingen meegemaakt? Het is uitgesloten dat men iedere dag uren achter elkaar naar sprekers kan luisteren. Daarom gaat het vaak genoeglijk

toe. Zoals op dit plaatje. Op hun „qui vive” zijn de heren overigens wel. Maak U maar niet ongerust. Als er iets niet in de haak is, dan komen ze terstond in het geweer. Daar hebben kamerleden een aparte knobbel voor.

En deze vier zeker. Er zijn er ook...

breken van een duidelijk program en van een vaste koers leidde juist tot de ene spanning na de andere. Het Kabinet-Drees leefde telkens weer in een crisis-sfeer. Als het een serieus program gehad had, zou het al lang niet meer bestaan hebben.

Reces?

En dan het parlement. De Tweede Kamer is met Kerstmis op reces gegaan, tot half Januari. Reces, als men dat zou moeten vertalen, dan betekent het, dat de heren er in die weken eens heerlijk tussen uit gaan.

In die zin is het Kerstreces dit jaar helemaal geen reces geweest. Van één lid heeft er in de kranten gestaan, dat hij een dag of vijf weg geweest is, in het buitenland. Dat was de heer v. d. Goes van Naters. Maar overigens kan men ook van hem niet zeggen, dat hij alleen maar lang uit in een luie stoel gelegen heeft. Integendeel. Voor hij wegging heeft hij twee journalisten, een van het A.N.P. en een van Aneta, het Indonesische persbureau, bij zich geroepen, om hen ter publicatie een en ander mede te delen. Een stout plan van de P. v. d. A., om de soevereiniteit over Nieuw-Guinea aan Indonesië over te dragen, koste wat het kost.

Nauwelijks was de heer v. d. Goes van Naters weer in het lieve vaderland teruggekeerd of via hetzelfde A.N.P. werd zijnerzijds aan het Nederlandse volk meegedeeld, dat dat stoute plan helemaal niet van de P. v. d. A. was, maar zo maar een verzinseltje van hemzelf.

Door al deze bedrijven was er dit jaar van reces weinig sprake. De kopstukken — fractieleiders, Indische specialisten — moesten in elk geval bij de hand blijven. Want nauwelijks was rondom Kerstmis de eerste crisis met een sisser afgelopen of de heer v. d. Goes zorgde na Nieuwjaar voor nieuwe deining, nieuwe crisisansen. Trouwens, bij de verklaring van de socialistische fractieleider bleef het niet. Heeft niet prof. Schermerhorn vanuit Amerika ook nog een roepia in het zakje gedaan, door aan een persbureau zijn visie mede te delen? De P. v. d. A. is maar goed af met al die spreekbuizen.

„Steun”

Het was in zekere zin een teleurstelling, die de Kamer te verwerken kreeg op Dinsdag 16 Januari: v. d. Goes had zijn functie van fractievoorzitter neergelegd. Wat zou het interessant geweest zijn

hem — nadat hij door zijn fractie verloochend was — nu weer namens diezelfde fractie te zien optreden. Dit ging natuurlijk niet. Het was onvermijdelijk, dat hij aftrad als fractieleider.

Nu trad de heer de Kadet op om het standpunt van de P. v. d. A.-fractie inzake Nieuw-Guinea duidelijk te maken. De Kadet ligt ergens aan de linkervleugel van de socialisten. Van hem kon men natuurlijk niet anders verwachten dan de opvatting: Nieuw-Guinea prijsgelven; eigenlijk hoe eer, hoe liever. Zo was het standpunt van de P. v. d. A.-fractie.

Dus hetzelfde als dat van van der Goes; hetzelfde standpunt, dat nog maar net alleen de particuliere mening van van der Goes was genoemd? Ja, maar de Kadet voegde er nog wat bij. Hij zei, dat zijn fractie het Kabinet bleef steunen. Zij wil het standpunt van de Regering (overdracht van de soevereiniteit aan de Nederlands-Indonesische Unie, en internationale bemiddeling) aanvaarden als uitgangspunt voor verdere onderhandelingen. Onder het motto: Wij willen veel verder gaan, maar met Uw voorstellen nemen wij voorlopig genoegen. Op afbetaling. Dit hebben we vast; de rest komt wel. Daar heeft men weer de spraakverwarring. De P. v. d. A. steunde de Regering, in de overtuiging, dat deze toch wel door de knieën zal zakken. Als de P. v. d. A. zich zou terugtrekken zou de kans groter worden, dat de Regering overeind zou blijven. Daarom bleef zij steunen. Steun teneinde de kans op omvallen te vergroten. Fraaie situatie voor de K.V.P. De heer Welter zei al, dat de K.V.P. tot dusver altijd omgevallen was naar de kant van de P. v. d. A. De heer de Kadet zei op de keper beschouwd precies hetzelfde: „De P. v. d. A. heeft geduld. U valt vandaag of morgen wel om”. Prof. Romme weet hoe zijn rode vrienden over hem denken.

Fraaie situatie voor het Kabinet. Zij „genoot” de steun van de P. v. d. A. op grond van haar..... onstandvastigheid. Of was het zo, dat ook het Kabinet wel verder wilde gaan, doch evenals de P. v. d. A. wachtte op het ogenblik, dat het Nederlandse volk er rijp voor geacht zou kunnen worden.

Binnenkamer

Die laatste vraag brengt ons in de binnenkamer van het Kabinet. Daar willen wij maar liever uitblijven. Maar het zal goed zijn, als er behalve deze binnenkamer verder maar niet te veel achter gesloten deuren gehouden wordt. Daar hebben we nu ook weer staaltjes van kunnen zien.

Over Indonesische vragen is de laatste tijd heel wat intern gebleven. Er is in September een besloten vergadering van de Tweede Kamer gehouden betreffende Nieuw-Guinea. En het blijkt, dat gedurende de conferentie in December de Regering regelmatig contact gehad heeft met de Commissie voor Uniezaken uit die Kamer.

En wat blijkt nu? Het Nederlandse volk wist van de Regering alleen dit: Wij houden onverbiddelijk vast, dat de soevereiniteit over Nieuw-Guinea bij Nederland moet blijven. Dat was ook het uitgangspunt, dat de Regering in 't publiek aannam bij het begin van de besprekingen met de Indonesiërs in December.

Maar intussen had de Regering in September al in 't geheim gezegd, dat zij niet afwijzend stond tegenover een compromis. Dat is gebleken uit een paar zinnen, die nu gepubliceerd zijn. Evenwel beloofde de Regering, dat zij over zulk een compromis niet zou beslissen, zonder eerst overleg gepleegd te hebben met de Commissie voor Uniezaken. Dat hebben wij gedaan, zegt nu minister Van Maarseveen. Dat heeft U niet, zeggen Kamerleden. Wie heeft er gelijk? Niemand kan het zeggen, want die besprekingen in de Commissie zijn geheim.

Democratie kan alleen leven in een glazen huis. Maar tegenwoordig is men bezig voor al dat glas — dat zo lastig doorzichtig

Prof. P. S. Gerbrandy

Mijnheer de Voorzitter! En laat de geachte bewindsman dan ook eens nadenken over de kreten, die opstijgen uit de kelen van onze Ambonezen en die op dit ogenblik beginnen op te stijgen uit de kelen van de bewoners van West-Nieuw-Guinea. Zegt het U niets, hooggeachte bewindsman, zo zou ik willen vragen, dat al driemaal de rechter heeft gesproken, dat gij aan onrechtmatige daden begint? Zegt dat allemaal niets?

Mijnheer de Voorzitter! Zo straks is door een in de parlementaire strijd vergrijsd Staatsman, leider van één der groepen in de Kamer, het woord uitgesproken: „De Minister” — het Kabinet, want daarop komt het zakelijk neer — „zegt wel wat toe, maar ik trek mij er niets van aan, want ik hecht er geen waarde meer aan”.

Ik vraag U, geachte bewindsman, of dit U niets zegt. In elk geval zou ik U willen zeggen: Keert vanavond in Uw binnenkamer terug en zegt tenslotte tot Uzelf: Ja, onze politiek was eerloos en trouweloos!

is — dikke (rode) gordijnen te spannen. Dan zit je wat minder te kijk.

Het wordt tijd, dat die gordijnen verdwijnen. Want van deze gordijnen naar het ijzeren gordijn — dat is maar een stap.

Hoogste tijd

West-Europa is als een luie jongen, die niet uit zijn bed kan komen. Hij weet, dat hij op tijd op school moet zijn. Straks zal hij eindelijk de dekens wegschuiven en dan — dan moet alles ineens op een draf. Moeder stopt hem nog gauw een boterham in de mond en hij race-t weg. Maar de kans is groot, dat hij toch nog te laat komt.

West-Europa vindt bewapening maar onaangenaam. Het kost geld, dat zo goed voor andere dingen gebruikt zou kunnen worden. Voor de dienstplichtigen is het onprettig, lang in dienst te moeten blijven. West-Europa kijkt wel eens naar de wekker — „Korea” staat daarop — en ziet dat het al laat is. Maar West-Europa draait zich liever nog eens om.

Nu is Eisenhower gekomen, om nog eens flink op de deur te

bonzen. In alle hoofdsteden heeft hij het gezegd: het is hoog tijd. En wat doet Europa nu? Wat doet Nederland?

Hoor dr Drees. Hij zei „dat de Regering heel goed beseft, dat er wat gebeuren moet”. Zij zou met plannen komen. Zij maakte er heus ernst mee. Ja, Nederlandse volk, het wordt menens. We zullen offers moeten brengen.

Wat is dat voor stem? Het is de stem van een moeder, die komt vertellen dat zoonlief er heus uit moet. Ja, ze begrijpt wel, dat het moeilijk is, dat zoonlief er liever in bleef. Maar het moet toch echt. Maar dr Drees verzuimde één ding. Men moet Nederland de dekens nu maar eens van bed trekken. Als dat niet gebeurt, dan weten we wel wat ons te wachten staat. Dan zijn we straks te laat. Dat was het wat dr Bruins Slot zei. Wat we nu niet offeren aan geld en aan gemak, dat moeten we straks offeren aan bloed en tranen. Wat we nodig hebben, dat is een Regering, die niet alleen weet, dat de toestand hoogst bedenkelijk is, die niet alleen zegt, dat de toestand bedenkelijk is, maar die ook daar-naar handelt.

* * * Het „verschrikkelijke” Amerika

Van de kant van een doorbraakdominé komt de wanhoopskreet: „Wij moeten kiezen tussen het verschrikkelijke Rusland en het verschrikkelijke Amerika en wij kunnen niet kiezen en wij mogen niet”. En lichtvaardig wordt Gods Naam er bij in de mond genomen, Die ons verbiedt de keuze te doen. De President van Amerika geeft elk jaar op Thanksgivingday (de Dankdag voor het gewas) een proclamatie uit.

Die van 14 Nov. j.l. begint als volgt: „Naar der vaderen gewoonte en naar geheiligd gebruik door de jaren heen, is het goed dat we ook nu weer in dit seizoen een dag afzonderen om God te danken voor de vele zegeningen, waarmede Hij ons heeft overladen”.

Heel de proclamatie ademt de zelfde geest.

Nu kan men zeggen, die is van de President.

Doch ook Truman kan niet een aanspraak tot het Amerikaanse volk richten, die dat volk niet verstaat.

Heeft de doorbraakdominé ooit van die prachtige „Nederlandse Regering”, zo trouw aan de trouwe-loze, een staatsstuk gezien, dat niet alleen spreekt van „om te zamen het werk van de vrede in deze onrustige wereld te bevorderen en nu pal te staan voor beginselen van

het internationale recht” maar ook van „Gedachtig aan deze zegeningen in de geest der nederigheid, gevoelen we onze verantwoordelijkheid zoveel te meer om onzelfzuchtig anderen te dienen en vragen we de Almachtige God om wijsheid in onze verhoudingen tot de medemens”.

En we zouden een ieder, ook een socialistische dominé, willen vragen eerst kennis te vergaderen en dan bescheidenheid te betrachten. Opdat men met Gods naam op de lippen niet liegt.

* * * Verandering, geen verbetering

Er is na de oorlog velerlei verandering. Ook op politiek terrein.

Vroeger spraken de ministers der Kroon als regel alleen in de Kamers, in de volksvertegenwoordiging, tegenover wie zij verantwoordelijk zijn.

Sinds het omdopen van de S.D.A.P. in Partij van de Arbeid, het Duits geboortemerk van 1894 verwisseld werd met „Made in England”, heeft men ook Britse gewoonten in praktijk gebracht.

Onze Regering is van andere structuur dan de Britse, onze Staten-Generaal is geen Engels Parlement, onze usance is volkomen verschillend van die van het Eilandenrijk.

De Partij van de Arbeid doet echter alsof we geen eigen historie meer hebben.

Zij wil de Partij-invloed in de Regering doen domineren, zij wil de ministers maken tot partij-exponenten en de ambtenaren tot partij-functionarissen.

Dit is een hoogst bedenkelijk streven. Waardoor de verhoudingen verwrongen, de sfeer bedorven en de integriteit bedreigd wordt.

Het socialisme, dit blijkt steeds weer, is niet van Nederlandse oorsprong en blijft onzer volksziel vreemd.

* * * Inflatie

Het tekort op de betalingsbalans bedraagt *anderhalf* milliard.

Distributie wordt overwogen.

Ziedaar het nieuws uit het ochtendblad.

Vijf jaar lang heeft de Rooms-Rode Regering het Nederlandse volk geplukt.

Af fromen van het overtollige geld, noemde men dat. Ter voorkoming van inflatie!

Het volk werd onder voogdij gezet. Ter voorkoming van inflatie! De middenklasse van ons volk is afgeslacht. Ter voorkoming van inflatie!

Na vijf jaar dreigt de debacle.

Remedie: Meer staatsdwang, meer ambtenarij, meer knevelarij en... meer inflatie!

* * * Bewijs I

Twee typische feiten van de laatste tijd geven duidelijk blijk van de

ombuiging van de gezonde Nederlandse traditie.

Het beruchte interview-Van der Goes van Naters is er een van. De jonkheer wilde op de valreep zijn visie over Nieuw-Guinea de wereld niet onthouden. Zijn eigen Regering in de rug aanvallend en Nederland voor de zoveelste maal verloochenend.

De Partij zelf kwam daarna met een verklaring, waarin de mot zat. En onze befaamde staatsman Schermerhorn speelde in Amerika nog eens het spelletje op zijn eentje.

Waarschijnlijk alles ter ere en meerdere glorie van de Labour-party in Holland en haar corypheeën, maar tot onnoemelijke schade van ons land.

* * * **Bewijs II**

Een tweede bewijs vormen de partij-benoemingen van de laatste tijd.

De buit wordt binnengehaald. Rooms en Rood handje klappen om de baantjes en als er geen baantjes genoeg zijn, worden ze gecreëerd. Staatssecretarissen, hoofdamttenaren, burgemeesters; ze rollen bij dozijnen uit het geel-rode Regeringskasteel. Natuurlijk zijn ze allemaal razend knap.

Romme's adepten en Vorrink's planologen verstaan de moderne tijd en zijn, dank zij hun ideologische gelijkshakeling, volkomen geschikt de Regeringspolitiek te volgen en uit te werken.

Daarvoor zijn stugge antirevolutionairen en soortgelijken totaal onge-schikt.

Vandaar een P.v.d.A.-burgemeester in Dordt, een Roomse in Schoonebeek, enz. ad lib.

Het leuke daarbij is dat Rooms en Rood elkaar nauwkeurig observeren en in dit opzicht — en niet alleen op dit punt — over elkaar roddelen.

Men vertrouwt elkaar maar slecht. Dat is altijd gevolg van een niet zuiver geweten.

En als eenmaal de liefde eens verschaalt, zal men zeker interessante nieuwtjes vernemen.

Voorshands echter zal de handje-plak nog wel doorgaan.

Minister Stikker verlaat het Binnenhof. Op dit moment is hij minister af — althans hij heeft zijn ontslag aangevraagd. Het gevolg was dat het gehele Kabinet zijn ontslag indiende. Geen wonder dat de journalisten van Stikker iets meer willen weten, Excellentie — een ogenblik — vertelt U nu even..... Maar de minister zet de pas er in. Het is laat geworden en hij wil naar huis. Belast met een informatieve opdracht tot vorming van een kabinet is de Heer Stikker daarin niet geslaagd. Nu laten de journalisten hem verder met rust.

Kabinetformatie

De Heer Stikker heeft getracht zijn „informatieve opdracht” uit te voeren. Journalisten, kamerleden, politici op de terrassen der café's hebben zich daar het hoofd over gebroken. Het was dan ook een wonderlijke situatie. Het ministerie trad af omdat een kleine minderheid haar wantrouwen uitsprak — omdat de Liberalen ditmaal ook hun man in het Kabinet — mee aansprakelijk stelden. En juist die man kreeg nu een opdracht — een informatieve — om een nieuw kabinet te formeren! Het was een wonderlijke situatie. Intussen de Heer Stikker is niet geslaagd. Thans is de opdracht verstrekt aan de Heren van Schaik (R.K.) en Dr Drees (P.v.d.A.). Wat zal het hoofdprobleem zijn? Moet de nationale taak worden gediend? Defensie, Nieuw Guinea. Sluitende betalingsbalans. Sluitend budget! Of moet de kinderbijslag van de kleine zelfstandigen uit het vuur worden gesleept. Wat voor Kabinet zal er komen? Een sterk kabinet dat openhartig, duidelijk en in rond Nederlands zegt hoe de situatie is, of weer een kabinet dat tot compromis bereid, zoekend en tastend, confererend en speculerend de noodzakelijke beslissingen uitstelt van vandaag op morgen — en van morgen op overmorgen? Er komt een nieuw kabinet. Want Nederland moet worden geregeerd. Maar wat voor een Kabinet?

Onder ons gereid...

Een bolleboos ben ik onder ons gezeid helemaal niet. En zeker niet in de politiek. Al is het dan op een vergadering van onze Kiesvereniging weleens voorgelaten, dat ik bij een candidaatstelling voor leden van de gemeenteraad óók drie stemmen kreeg voor de bezetting van de dertiende plaats op onze lijst. Nou, in vrede gezeid waren die drie stemmers klaarblijkelijk evenmin bolleboos. Maar laat ik dat liever laten rusten, want als vader van zeven kinderen, waarvan de twee oudsten de Arjos reeds versterken, heb ik over die drie stemmen destijds genoeg moeten horen.

Het is overigens als je 't mij vraagt niet nodig een bolleboos te zijn om te snappen, dat het in de P.v.d.A. een netelig zaakje geweest is met die geschiedenis van meneer Van der Goes, die op z'n eigen houtje tegenover een paar journalisten ging zitten bomen over Nieuw-Guinea. Stel je voor dat ik zonder er mijn vrouw iets van te zeggen, aan Jan, Piet en Klaas zou gaan vertellen, dat ik graag een zijkamer zou willen afstaan van ons toch al niet te grote huis. En stel je dan voor, dat mijn ega dit van anderen te horen zou krijgen. ... Ik moet er niet aan denken, want mijn Huigerina kan de dingen heel rijp zeggen en wel voornamelijk des avonds als we tussen de lakens gegaan zijn om van de nachtrust te genieten.

Ja, meneer Van der Goes heeft onder ons gezeid eigenlijk voorshands ook een zijkamer van ons toch al krappe huis weggegeven. Dat zaakje is nu allemaal wel gesust en 't kan wel vergeten zijn — maar vergeten is het toch niet. En tot overmaat van ramp heeft de Schermer-leghorn, die toch al bekend is vanwege de vreemde politieke eieren, die ze gelegd heeft, er ook nog eens nadrukkelijk over gekakeld en zodoende was er heel wat consternatie in het hoenderhok.

Mijn dochter Riekje zei er van, dat het barstje in de vaas, door meneer Romme

een poosje geleden zo aardig onzichtbaar gemaakt met kit, nu wel weer te voorschijn zal komen. Onder ons gezeid heeft ze deze tirade stellig niet van zichzelf, maar is hij afkomstig van de ijverige Arjos-secretaris, waar ze privé-voorlichting van schijnt te krijgen onder het beding van wederkerige liefde.

— Jawel, merkte mijn vrouw toen op, maar ondertussen heeft de zon weer eens geschinen.

— 't Is anders maar een druilig luchtje boven ons lieve landje, zei ik, om daarmee in liefde aan mijn vrouw duidelijk te maken, dat haar politieke blik niet zo bijster ruim en helder is. Als man zijnde heb ik tenslotte altijd de hebberigheid dat ik politiek gesproken mondiger wil zijn dan mijn ega. Al beken ik onder ons gezeid, dat dit een veelbereden, doch doodgeboren stokpaardje is.

— Ik houd het op het zonnetje, zei mijn vrouw. — Want die meneer Van der Goes is toch maar lelijk in de zon gezet omdat blijkt, dat hij zèlf de journalisten verzocht heeft, hem een interview af te nemen. Hij schijnt dus niet zozeer over te lopen van bescheidenheid.

En daarop kwam m'n dochter Riekje, die dolgelukkig is over het feit, dat de Arjos-secretaris bij ons binnenkomen mag en dat ze zich spoedig officieel zullen gaan verloven, met de verklaring:

— Ik zou me de ogen uit m'n hoofd schamen als ik Siem gevraagd zou hebben, inplaats van mij. Zo moet de P.v.d.A.-voorman zich nu ook vast niet kiplekker voelen, nadat het A.N.P. hem laconiek in het zonnetje gezet heeft.

— Het schijnt onder ons gezeid progressief te worden genoemd, als men de bordjes verhangt, zei ik. Bescheidenheid, zo sierlijk voor een man, wordt veranderd in onbescheidenheid. ... en dat hoort dan bij de veelgeroemde vooruitstrevendheid. Daarom heeft die

meneer van de P.v.d.A. zich niet laten vragen, doch zichzelf aan de journalisten gepresenteerd.

— O, zei Riekje, dan ben ik zeker conservatief en reactionnair omdat ik me door Siem Boudewijnse heb laten vragen inplaats van hemzelf te enteren! Toen holde ze naar de gang, want ze zag de postbode voorbij 't raam gaan en hoorde het klepje van de brievenbus. Mijn zoon Eduard, die in zijn mulo is blijven steken en thans een voortreffelijk kruideniersbediende is, was haar evenwel voor en riep: Lekker niks van Siem!

Hij had gelijk, want het was voor ondergetekende, hoofd van het gezin. Een uitnodiging van de secretaris onzer Kiesvereniging. Mededeling van een vergadering. „Alle leden worden verwacht. Het onderwerp, over de Indonesische politiek van de laatste jaren, is zeer belangrijk. Laat ieder tonen, dat hem het politieke en maatschappelijke leven ter harte gaat. Het bestuur”. — Dat komt niet te best uit, zei mijn vrouw. De zestiende is de linkerbuurman jarig en daar moeten we heen, Joris.

— Kijk, heb ik toen gezegd, het is prettig, dat onze buurman jarig is. Maar het volk van Indonesië en de toekomst van Nieuw-Guinea zijn belangrijker dan een taartje bij de thee en een sigaartje in de mond. Ik mag geen ingedommelde antirevolutionair worden, want ik heb mijn plicht als Christen en mijn verantwoordelijkheid voor de toekomst van mijn kinderen. Buurman Teesing moet ons dan maar op een andere avond te woord staan, Huigerina. Als wij, onder ons gezeid, onze roeping op staatkundig gebied verwaarlozen omdat onze brave liberale buurman jarig is, die een taartje offreren zal en een sigaartje van zeven stuivers, wel, dan zijn wij als Hollanders geen zeven stuivers waard.

— Precies, vader, viel Riekje mij bij. — Zo denkt Siem er ook over. Daarom gaat hij, als Arjos-iaan, de zestiende stellig ook naar die vergadering van de Kiesvereniging. En dan zal ik die avond in m'n eentje uit de Meisjesvereniging naar huis moeten. ...

Waarop mijn zoon Eduard zijn lieve zuster toevoegde:

— Al ben je verloofd met een sec van de Arjos, dan zal je toch op je eigen benen moeten kunnen lopen, zussie! Een vrouwelijk iemand heeft ook plichten als staatsburgeres; en breng dus op de zestiende het offer maar, dat je 't zonder Siem moet stellen.

Ik dacht bij mezelf: — Dat is niet kwaad gezegd van mijn zoon. Al is zijn vader dan geen bolleboos, misschien wordt hij het dan nog wel!

JORIS KRABELAAR.

Wat de krant Schrijft

Schermerhorniana

Prof. Ir W. Schermerhorn — in de wandeling Willem de Prater geheten — is ongetwijfeld Nederlands grootste politieke conferencier. Hoe men hem buiten zijn eigen partij waardeert, moge blijken uit het volgende bouquetje citaten.

Trouw (A.R.) d.d. 15 Januari:

Ha, die Schermerhorn!

Nog nauwelijks zijn wij het interview-Van der Goes te boven, of de heer Schermerhorn — deswege van ouds befaamd — komt het nog eens overdoen en legt er nog een extra schepje bovenop.

Het interview-Van der Goes betekende een nare luis in de pels van het kabinet. Het gehele Partij v. d. Arbeid-bestuur kwam er aan te pas om hem er weer uit te krijgen.

Nu kunnen de heren weer aan het ontluizen beginnen. De heer Schermerhorn is nu eenmaal niet mis in zijn interviews. Souvereiniteitsoverdracht als P.v.d.A.-standpunt, interne verdeeldheid in het kabinet, dreigen met kabinet-crisis: al de dingen, die de diplomatieke verklaring van het P.v.d.A.-bestuur zo goed en zo kwaad onder de tafel had gewerkt, liggen nu weer open en bloot op tafel.

Het zal wel weer een privé-mening zijn!

De Volkskrant (K.V.P.) d.d. 17 Januari:

Zolang de P.v.d.A.-fractie nog geen opvolger voor de heer Van der Goes heeft aangewezen zal de heer Burger optreden als fractie-voorzitter. De Kamerleden bespreken druk de vraag wie de socialisten in de Kamer zal gaan „leiden”. De namen van de heren Vorrink, Burger en Donker worden genoemd. Sommigen brengen ook de naam Schermerhorn naar voren, maar deze suggestie komt alleen van de grappenmakers.

De Rotterdammer (A.R.) d.d. 23 Januari:

Het is maar een griezelig geval. Prof. Schermerhorn vertoefte te Washington en volgens bepaalde berichten heeft hij daar contact met de officiële bureaux der Verenigde Staten voor het Verre Oosten. Hij zou er ook de kwestie-Nieuw-Guinea al hebben besproken.

Nee, dan hebben we hem toch maar liever in de buurt, al betekent dat wel eens een offer. Heeft vorige week in de Tweede Kamer niet ook dr Schouten een vraag gesteld, die hierop neerkwam, of het wel verantwoord is, dat prof. Schermerhorn over vertrouwelijke mededelingen van de regering beschikt?

Hij moest maar weer spoedig terugkomen..... Bijna hadden we er aan toegevoegd: Alles vergeven en vergeten.

En zelfs de Heer Tilanus (C.H.), die sinds 1948 op zulk een goede voet met de Partij van de Arbeid pleegt te leven, sprak op 19 Januari ter gelegenheid van het Nieuw-Guinea-debat in de Tweede Kamer als volgt:

Mijnheer de Voorzitter! Ik heb de indruk, dat het, politiek gesproken, tijdens ons laatste reces, vooral na Kerstmis en gedurende de eerste week van Januari, slecht weer is geweest. Het heeft gestormd, er was mist, het was vriend weer, het vroom soms zelfs zo hard, dat men dacht: „de boel vriest kapot!” In die storm kwam op een kwade dag onverwacht een vrij heftige papieren windstoot uit de grote havenstad in Zuid-Holland, een windstoot, die zich kil en scherp richtte tegen een eigen geestverwant en nog een ander belangrijk Regeringspersoon.¹⁾ Bij het vriezen werd het glad, zelfs zo glad, dat vooraanstaande mensen uitgleden, ja één zelfs zo ver uitgled, dat hij in een scheur terecht kwam.²⁾ En toen het in Holland al lang uitgevroren was, schijnt het in Amerika ook gevoren te hebben en glad te zijn geweest en zag men daar ook een praatgrage meneer, die niet voor het eerst een wonderlijke schaats reed, en zijn vrienden lieten die ook maar liggen.³⁾ Enfin, Mijnheer de Voorzitter, het was slecht weer tijdens onze reces.

Kortom: leve Schermerhorn!

De Arjos en de Nieuwe Koers.

Zij die klagen over het geringe bezoek aan de Arjostoogdag op 11 November j.l. (waar slechts een 550 jongeren aanwezig waren), mogen enige troost vinden in het verslag van de toogdag van de Nieuwe Koers — de jeugdorganisatie der P.v.d.A. —, dat was opgenomen in Het Vrije Volk (P.v.d.A.) d.d. 15 Januari en dat als volgt aanving:

Om half twaalf Zaterdagochtend werd in Bellevue te Amsterdam het vijfde jaarlijkse congres geopend van de socialistische jeugdorganisatie „Nieuwe Koers”.

Tweehonderd afgevaardigden uit alle delen van het land vulden de met vlaggen versierde zaal toen voorzitter Martijn Tjebbes de presidentshamer ter hand nam om de afgevaardigden welkom te heten en in het bijzonder de binnen- en buitenlandse gasten te begroeten, die op het congres aanwezig zijn.

De zaal zal dan wel niet groot geweest zijn!

De brede basis van de Partij van de Arbeid

Het is in de Partij van de Arbeid al net zo'n onsamenghangend geheel als in de C.H.U. De meest tegengestelde meningen worden verkondigd op basis van hetzelfde beginselprogramma.

Zo luidt het in een proclamatie, voorkomende in Het Vrije Volk d.d. 16 October en ondertekend o.m. door

- 1) Bedoeld wordt een artikel van Mr P. J. Oud, burgemeester van Rotterdam, in Vrijheid en Democratie, het weekblad van de V.V.D., d.d. 6 Januari en gericht tegen de ministers Stikker en Van Maarseveen.
- 2) Van der Goes van Naters.
- 3) Schermerhorn.

Ds J. J. Buskes, Dr C. J. Dippel en H. M. van Randwijk :

Hoog in de radiomast, rustig temidden der woelige aethergolven, staart Mr A. B. Roosjen met een lodderig oog naar al het klein politiek gedoe beneden hem. Maar als Kamerlid doet hij dapper mee en staat hij zijn man.

U wordt misleid!

De stichting „Door de eeuwen trouw”, een groep Nederlanders, waarvan de meesten zich nog kort geleden verzetten tegen elk rechtmatig Indonesisch vrijheidsstreven,

personen, die enkele jaren geleden nog juichten bij het bericht dat Nederlandse kanonnen in Indonesië met schieten waren begonnen, personen, die onlangs nog scholden op de Veiligheidsraad en voorstelden zijn besluiten te negeren, toen Nederland tot de orde werd geroepen, wagen het thans te spreken over het recht op vrijheid van een bepaalde groep Indonesiërs, werpen zich op als voorstanders van vreedzaam overleg en roepen Uw hulp in om „de stem van Ambon” in de Veiligheidsraad te laten horen.

Geloof de vossen niet die thans de passie preken.

Geloof de vredesengelen niet die gisteren zelf nog schoten!

Ook wij betreuren, dat er op Ambon bloed vloeit. Wij treurden ook in het verleden, toen Nederland (onder veel dubbelzinniger omstandigheden) tot tweemaal toe een oorlog begon, die door vrijwel alle landen ter wereld veroordeeld werd.

De schuld voor dit bloed ligt bij hen die hun ondergeschikten niet in toom hielden, bij hen, die elk overleg weigerden, bij hen, die bij deze opstandelingen verwachtingen wekken, waarvan zij weten dat zij om internationale redenen niet in vervulling kunnen gaan en in strijd zijn met de belangen van Ambon, Indonesië, Nederland en de wereld.

Daarom waarschuwen wij: Volk van Nederland, laat U niet in dwaze avonturen storten, voortgezweept door enkele uitdientijdse lieden, die sinds 1945 pogen de verhouding tussen ons en het Indonesische volk te vertroebelen. De toekomst van Ambon, de vrede van Ambon, de vrijheid van Ambon, de welvaart van Ambon is alleen en uitsluitend verzekerd in een vrij en welvarend Indonesië.

Maar in Paraat, het weekblad van de P.v.d.A., d.d. 5 Januari schrijft J. H. Scheps, secretaris van de P.v.d.A. :

Hetgeen Ambon wordt aangedaan blijft onrecht en het is een veeg symptoom dat vele Nederlanders, die zo geschokt waren over twee positionele acties, geen woord van protest hebben willen uiten over de vernietiging van Ambon, als volk, als vrij gebied. Door Nederlanders gebruikte wapenen schijnen bij bepaalde Nederlanders wreedaardiger te zijn dan de bommen die de R.I. op Ambon liet werpen.

Met het bloedbad van Ambon voor ogen, met het geweld van de door de R.I. geworpen bommen in de oren, kunnen wij verstaan, dat de bewoners van Nieuw-Guinea, voor zoverre zij een oordeel kunnen vormen, er niets voor voelen om deel te worden van de Staat van Djakarta.

En ook binnen de Kamerfractie van de P.v.d.A. ontmoet men grote tegenstellingen, nog afgezien van de privé-meningen van Van der Goes van Naters (lees: Flaters) en van Schermerhorn. In hetzelfde artikel in Paraat d.d. 5 Januari schrijft J. H. Scheps, die tevens Kamerlid is, o.m. :

Wij verzetten ons krachtig tegen het overdragen van Nieuw-Guinea aan de R.I. Wellicht zal een lezer de opmerking maken: Weet gij wel wat dit kosten zal? Wij zouden de wedervraag kunnen stellen: Waarom zou Nederland miljoenen uitgeven aan Indonesië en terugdeinzen voor de offers die Nieuw-Guinea vraagt?

Wij moeten de fut van de lieden van de tijd van Jan Pzn. Coen hebben en het inzicht van onze tijd.

Maar op 19 Januari sprak De Kadet ter gelegenheid van het Nieuw-Guinea-debat in de Tweede Kamer namens de fractie van de P.v.d.A. als volgt:

Dertig miljoen per jaar om ons (op Nieuw-Guinea) te handhaven, is het minimum, waarvan twintig miljoen voor civiele en tien miljoen voor militaire zaken. Als er onrust komt, wordt het militaire aandeel direct vele tien-

tallen miljoenen meer, en als wij willen exploreren en exploiteren, dan komt hierbij nog weer ten minste dertig of veertig miljoen per jaar. Wie moet dat dragen? Het Nederlandse volk, dat nu reeds onder verpletterende lasten gebukt gaat?

Wij zijn van mening, dat het Nederlandse volk en de Nederlandse Regering de best mogelijke oplossing van de Indonesische kwestie zouden tot stand brengen, indien zij bereid waren in te stemmen met wat ik hier in de aanvang betoogde, nl. dat Nieuw-Guinea voor Nederland materiëel een zodanige en zo onhoudbare belasting is, en dat het ook zedelijk voor Nederland onmogelijk zou blijken om de bewoners van Nieuw-Guinea voldoende en afdoende te blijven beschermen, dat zowel wat betreft onze nationale en internationale verplichtingen als wat betreft onze verhouding tot Indonesië de overdracht van de soevereiniteit de jure en de facto geen ramp zou zijn voor Nederland.

Betreurenswaardig incident

De Heer Tilanus (C.H.) is tot op heden trouw gebleven aan de regeringspolitiek. Hij is wel bereid tot enige critiek, maar in de oppositie wil hij niet. Zijn weifelende houding wordt herhaaldelijk openbaar. In De Rotterdammer d.d. 22 Januari lezen we in een verslag van een rede, die de Heer Tilanus hield voor de Statenkieskring Dordrecht der C.H.U.,

dat het laatdunkend spreken over de gezagsdragers alsmede het onbeheerst critiseren het gezag ondermijnt.

De Tweede Kamer heeft niet genoeg aan een vergaderzaal. Commissiekamers zijn nodig voor fractievergaderingen e.d. Een koffiekamer is nodig — niet alleen voor een kop koffie, maar ook om tussen middag- en avondvergadering een broodje te kunnen eten. Maar de Ridderzaal heeft geen commissiekamers, en als dus de vergadering begint dan sterven de kamerleden het plein van het Binnenhof over. Op de photo ziet U Prof. Romme, Prof. Gerbrandy met Ds van der Zaal, en Tilanus, die de jas maar los om de schouders geslagen heeft — op pad naar de Ridderzaal. Het politieke spel in het openbaar, gaat weer beginnen.

De Liberalen zijn nu met de A.R. één in de critiek en de A.R. doen hierin druk mee aan de gezagsondermijning. De artikelen in „Trouw” kan spreker in dit opzicht niet waarderen. Het is thans veel gemakkelijker oppositiepartij te zijn, dan om mede de verantwoordelijkheid te dragen. Spreker zou tegen de regering niet durven zeggen, dat hij haar niet verder vertrouwt. Hij weet hoe de ministers één voor één worstelen met problemen. We staan voor intens grote moeilijkheden. Het is gemakkelijk te zeggen, dat dit kabinet weg moet. Doch wat dan? Het gaat thans om de mogelijkheid, dat Nederland geregeerd zal kunnen worden. De regering doet inderdaad dingen, die niet goed zijn.

’t Is natuurlijk maar een krantenverslag. Doch als het juist is, dat de Heer Tilanus zo de Antirevolutionairen

Op Eigen Wieken

Deut. 32-Vers 11a

Redactie: C. D. van Oosten, Mr C. J. Verplanke, S. Willemse, H. D. W. Boven (Secretaris).
Redactie-adres: Dr Kuyperstraat 3, s'-Gravenhage.

Bij het openen van de nieuwe weg

Dit orgaan in deze vorm betekent het inslaan van een nieuwe weg. Langs deze weg willen we allen bereiken, die tot nog toe niet de gelegenheid konden vinden volop met ons mee te leven. We komen u opzoeken in uw woning in de stad, het dorp of ergens buitenaf. We roffelen u slechts wakker. Wij worden gevolgd door hen, die reeds eerder aan onze wekroep gehoor gaven. Zij vormden zich tot secties, tot compagnieën. Zij staan gereed ook u in hun gelederen op te nemen. Het is kort gezegd, wie we zijn en wat we bedoelen. Wij zijn de ARJOS en bedoelen ook u politiek te vormen.

De ARJOS ! ?

Het is weer zo'n onbegrijpelijk letterwoord, waarvan er hoe langer hoe meer in omloop komen. Antirevolutionaire Jongeren Studieclubs.

met de Liberalen op één hoop gooit, dan vinden wij dit een betreurenswaardig incident. De Heer Romme gnuift wanneer hij zoiets leest, en dat is begrijpelijk! Want het gebrek aan overeenstemming tussen de Antirevolutionairen en de C.H. Unie speelt de Roomse tactiek in de kaart.

Ka(d)terig

De Heer J. de Kadt, lid van de P.v.d.A., in zijn boek „De consequenties van Korea” (blz. 136):

De Nederlands-Indonesische Unie is, hoe moeilijk het voor sommigen ook blijkt dit te aanvaarden, niets anders dan een ornament en ze kan ook niets anders worden. Een Nederlands-Indonesische samenwerking is ook zonder die Unie mogelijk en de mogelijkheden hiervan liggen op een heel ander en veel zakelijker vlak.

De Heer J. de Kadt, Kamerlid van de P.v.d.A., enkele maanden later, op 19 Januari, in de Tweede Kamer:

Wij waarden, dat de Regering bereid was de soevereiniteit over te dragen aan de Nederlands-Indonesische Unie. Zeker, dit zou een belasting van die Unie betekenen, waar-

Antirevolutionair is geen aanbeveling, wordt gezegd. Ho, la, la, dat is een gruwelijk misverstand!

Goed antirevolutionair zijn is het geneesmiddel voor het zieke politieke leven. Om dat te begrijpen moet ge studeren en dat moet ge doen, wanneer ge nog jong zijt. Dan behoeft ge u later niet te beklagen.

Bij die studie, die politieke scholing, willen wij in deze rubriek u de nodige hulp verlenen. Zit u met vragen of moeilijkheden op dit gebied dan schrijft u maar. Wij staan voor u gereed. Wij beginnen met die hulp al dadelijk. Wij benutten de nieuwe weg voor u. Speciaal voor u. Want wat kunnen we beter doen dan uw bijzondere aandacht vragen voor het werk onzer studieclubs. Wanneer er zo'n club in de plaats, waar u woont, niet aanwezig is, moet er een komen. Dat is heel eenvoudig. Die richt u op. Hoe dat moet gebeuren is geen vraag. U schiet een paar vrienden aan en neemt een paar vriendinnen in de arm en met elkaar neemt u het besluit eens of tweemaal per maand bij elkaar te komen om „politieke” onderwerpen te bespreken. Als dat besluit genomen is, schrijft u even een briefkaartje naar Den Haag (per adres de heer H. D. W. Boven, Dr Kuyperstraat 3) en organisatorisch komt de zaak in orde.

Zo, voelt u niet voor politiek!

aan zij wellicht zou bezwijken. Maar die Unie heeft alleen zin, niet slechts als zij van beide kanten wordt gewild en gewaardeerd, doch ook als zij in staat zou blijken een nuttige functie te verrichten voor beide volken.

Het zinvolle ornament!

Vredesengelen

En tenslotte een grapje, dat we lazen in Het Vrije Volk d.d. 4 Januari:

Tijdens de debatten in de Franse Kamer vertelde een der afgevaardigden het volgende verhaal:

Een communistische propagandist vraagt een oude dame: „Wilt u vrede?” Dat wilde het dametje wel en zij tekende op de „vredes-petitie” van Stockholm.

De propagandist wilde weten wie er nog meer in het huis woonde. Een oorlogsweduwe en een man, die juist voor de militaire dienst was opgeroepen, luidde het antwoord. Die zouden ook wel willen tekenen. En wie er vier hoog woonde? vroeg de propagandist.

„Och”, zei het dametje, „daar hoeft u niet over de vrede te gaan praten. Dat is maar tijdverlies. Vier hoog wonen communisten.”

Wij hebben zo'n flauw vermoeden, dat u niet eens weet wat politiek is. U moet nu niet wijzen op het bedrijf van de ex-voorzitter van de grootste fractie in de Tweede Kamer of op de minister van uniezaken. Die zijn uit een andere school. Daar leerden ze niet die regel: „Beginselen aan omstandigheden te onderwerpen is de handelwijs niet van een braaf man”. Politiek is een heilige zaak. Het is het hoog houden van het vaandel van recht en gerechtigheid. Om dat te leren is heel wat nodig. Allereerst en allermeeft een vast geloof. Een geloof in God, de Vader, de Schepper van Hemel en aarde en in Zijn Enige Zoon, Christus Jezus, onze Heere. Wanneer ge dit belijdt, kunt ge niet aan de kant blijven staan. Geen sprake van. Dan hebt ge de plicht om mee uw krachten te geven aan het werk op het politieke terrein van het leven. Die krachten moeten door studie gestaald worden.

Nog te velen vergenoegen zich er mee de rol van muurbloem te spelen. Aan hen hebben we geen behoefte. Ze zijn geen toeschouwer, maar versterken de tegenpartij. Het zijn de kleine lieden onder de kleine luyden, die wel weten van critiek, maar geen been uitsteken. Het zijn de kleine lieden, die gniffelen als een „neutrale” krant wijst op een gebrek aan officieren in de antirevolutionaire partij en dan triomfantelijk uitroepen: „hebben we het niet gezegd!” Ze verzaken hun plicht en bederven het moreel.

Voegt u niet bij dezen. Het zijn de laffen en de lauwen. Maak u sterk.

Trek mee op.

Wees vaandeldrager.

C. D. VAN OOSTEN

Ter introductie

Dit eerste nummer van het Contactorgaan, een overdruk van No. 2 van de lopende jaargang van Nederlandsche Gedachten, zal in bijna honderdduizend Vaderlandse gezinnen op tafel komen te liggen. En ongetwijfeld zal zeker dit nummer door enkele honderdduizenden worden gelezen. Dat is een pracht kans voor ons jonge Antirevolutionairen om ons werk in ruime kring bekendheid te geven. Een kans, die wij dan ook — om het eens met een „sprekende” uitdrukking van Staring te zeggen — met „acht vingers en twee duimen” aangrijpen.

Wat betekent „Arjos”? Wat is dat voor een organisatie? Hoe is ze opgebouwd en wat wil ze eigenlijk? Laten wij trachten u in het onderstaande een antwoord op deze vragen te geven.

* * *

Allereerst dan: Wat betekent: Arjos?

In het eerste artikel van deze rubriek is de betekenis van deze samentrekking reeds meegedeeld. Wij zullen die niet nog eens aangeven. Slechts moge onzerzijds in dit verband nog dit worden opgemerkt. Er zijn verschillende Antirevolutionairen (vooral ouderen) die voor de aanduiding van de jongerenorganisatie der partij nog steeds de naam Arja (afkorting van Antirevolutionaire Jongeren Actie) gebruiken.

ZATERDAG 3 MAART,

's middags 3 uur.

*

**De Heer DR J. SCHOUTEN
komt dan in Nijverdal spreken
voor en over de jongeren.**

*

**OVERIJSSSELSE JONGEREN GEEFT
ACTE DE PRESENCE!**

Dit is onjuist. De oude Arja, die is opgericht in 1929, heeft bestaan tot het jaar 1940. Wel is deze naam ook nog even na de bevrijding, toen onmiddellijk tot heroprichting der studieclubs werd overgegaan, in gebruik geweest, maar ze is toch al gauw verdrongen door de naam Arjos, welke naam bij de instituering der landelijke organisatie in 1946 haar officiële ijking ontving. Tot zover over de naam.

* * *

Er bestaan momenteel in ons land een kleine 300 clubs met tezamen ± 4950 leden. Deze clubs werken niet elk op eigen gelegenheid. Met het doel enerzijds om haar eigen taak beter te kunnen verrichten, anderzijds om haar positie in het land te versterken hebben de clubs een landelijk verband in het leven geroepen: de Nationale Organisatie van A.R. Jongeren Studieclubs en zijn voorts tien provinciale verbanden en drie stedelijke verbanden gevormd. De clubs in de provincies Noord-Brabant en Limburg zijn in één verband verenigd: vandaar het getal tien. De drie stedelijke verbanden Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage, zijn gevormd om aan de speciale moeilijkheden, die zich in deze grote steden voordoen, het hoofd te kunnen bieden. In de best georganiseerde provinciale verbanden zijn voorts een aantal kringverbanden, districten of streekverbanden in het leven geroepen. Deze streekorganisaties dienen om de besturen der provinciale verbanden te helpen bij hun taak om de arbeid der clubs te stimuleren en in steden en dorpen, waar daartoe mogelijkheid bestaat, clubs in het leven te roepen.

Vaak wordt geklaagd, ook onder ons, over de geringe belangstelling der jongeren voor de politiek. Ook wij hebben in de kolommen van dit blad die klaagtoon wel eens aangeheven. Maar in dit verband mag toch ook wel eens gezegd worden, dat de Arjos de grootste en krachtigste politieke jongerenorganisatie in ons land is. Zelfs de grote partijen, de Partij van de Arbeid en de Katholieke Volkspartij, blijven in dit opzicht ver bij de Antirevolutionaire Partij achter. Dat mag ons natuurlijk niet verleiden tot de gedachte dat het bij onze jeugd dus wat haar belangstelling voor de politiek betreft, wel in orde is. Maar dat is zo vanzelfsprekend, dat wij daarop niet verder ingaan.

Wij gaan trouwens in dit artikeltje op geen enkel punt meer nader in. Dat bewaren wij voor een volgende keer.

H. D. W. BOVEN.

Moeders „klaverblad”

Daar hoort Papa ook bij!

Veel is er te doen... veel komt er kijken! Altijd is moeder in de weer voor haar gezin. Laat haar daarom in haar vrije ogenblikken eens extra genieten... geef haar een abonnement op dat prachtige (en praktische) maandblad „MOEDER”

Het staat onder algemene leiding van Prof. Dr. J. Waterink, die elke maand een interessant artikel over opvoeding schrijft.

„MOEDER” is het vakblad voor moeders! Van alles vindt U er in: babyverzorging, brei en knippatronen, tips voor

★ Elk nummer is opnieuw een verrassing!

de keuken, wenken voor de huishouding, verhalen, feuilleton, rubrieken...

Kom vader, U hebt ook Uw eigen krantje... geef moeder „MOEDER”! Vul onderstaande bon in, opzenden naar de boekhandel of Bureau „MOEDER” te Wageningen

MOEDER

... het „vakblad” voor Moeders

Ik geef mij hierbij op als abonné op het maandblad „Moeder” voor minstens een volle jaargang en zo vervolgens tot wederopzegging tegen de abonnementsprijs van f 4.20 per haljaar.

NAAM:
STRAAT:
PLAATS: N.G.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE

PARTIJ, HAAR PROPAGANDA- EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk,
Mr C. J. Verplanke, R. Gosker (Secretaris).

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuypersstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.

Administratie-adres: Dr Kuypersstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.
Giro 89673 ten name van de Antirevolutionaire Partij.

Verschijnt 15 maal
per jaar.

Prijs per abonnement
f 3.— per jaar.

De Kabinetscrisis

Dr J. SCHOUTEN

Op 24 Januari j.l. is een kabinetscrisis ontstaan. Was er dan sprake van een conflict tussen de Regering en de Tweede Kamer?

Neen.

Het is een van de eigenaardigheden van deze crisis, dat zij niet is veroorzaakt door een uitspraak van de Kamer, welke het Kabinet moest nopen zijn ontslag te verzoeken aan H.M. de Koningin.

Vier moties

Het Kamerdebat over het beleid van de Regering ten aanzien van Nieuw-Guinea liep uit op het voorstellen van een viertal moties. Naar tijdsorde van indiening: een motie-Schouten, een motie-Oud, een motie-Gortzak en een motie-Tilanus.

Ten gerieve van onze lezers worden drie van deze moties in dit nummer opgenomen. Die van communistische kant aanhangig gemaakt laten wij verder buiten beschouwing, aangezien deze alleen de stemmen van de zes aanwezige communisten kreeg, en dus reeds daarom van geen betekenis was voor de loop van zaken.

De motie van onze zijde ingediend handelde uitsluitend over de zaak van Nieuw-Guinea. Zij bevatte de uitspraak: 1e. dat de soevereiniteit over Nieuw-Guinea bij Nederland behoort te blijven; 2e. dat de door de Regering aan de Regeringsdelegatie van Indonesië gedane voorstellen om tot een oplossing van het conflict te geraken niet aanvaardbaar zijn.

De motie-Oud liep alleen over het beleid van de Regering, uit constitutioneel oogpunt beschouwd. Daarin werd teleurstelling uitgesproken over de handelwijze van de Regering, omdat deze niet in overeenstemming is met een juiste constitutionele verhouding tussen Regering en Volksvertegenwoordiging. Aan dit punt was ook van onze kant in het debat ruime aandacht geschonken. Duidelijk is verklaard, dat de Regering haar standpunt inzake Nieuw-Guinea in volle vrijheid in het openbaar had medegedeeld in de beide Kamers van de Staten-Generaal, dat daarmee van vele zijden instemming was betuigd en er op werd gerekend dat dienovereenkomstig zou worden gehandeld, en dat desniettemin de Regering ten slotte toch tot fundamentele verandering van dit standpunt was overgegaan zonder de Staten-Generaal vooraf te raadplegen.

Er was dus te dezer zake overeenstemming tussen de heer Oud en de woordvoerders van onze zijde. Echter waren de laatsten blijkbaar van oordeel, dat een motie over het zakelijk beleid van de Regering het meest urgent was, en meenden zij niet het initiatief te moeten nemen tot het vragen van een uitspraak over het constitutionele punt, al gingen zij overigens met zulk een uitspraak accoord. Hetgeen ook gebleken is uit het feit, dat onze mannen zonder uitzondering hun stem aan de motie-Oud hebben gegeven. De motie-Tilanus bevatte in een andere redactie *precies dezelfde* uitspraak als de motie-Schouten. Waarom hij haar dan indiende? Laten wij ter beant-

woording van deze vraag de motivering mededelen, welke de heer Tilanus zelf heeft gegeven. Hij zeide in de Tweede Kamer op 23 Januari j.l.:

„Met de motie van de heer Schouten zit ik een beetje in. Men kan een motie nu eenmaal niet losmaken van de toelichting.

Er is een toelichting van de motie gegeven in de eerste rede van de geachte afgevaardigde de heer Schouten en ook in tweede instantie. Tegen deze motie heb ik geen bezwaar, maar met de toelichting ga ik niet in elk opzicht accoord, zoals ik in eerste instantie reeds heb uitgesproken. Ik wil mijn eindoordeel over deze motie nog niet geven; ik weet nog niet of ik er vóór dan wel tegen zal stemmen. Zoals de motie daar ligt, ga ik er mee accoord, maar toch, geheel bevredigd ben ik daardoor niet. Het tweede deel van de motie is zuiver negatief en wijst drie dingen af: de vorming van een Nieuw-Guinea-raad, de overdracht van de souvereiniteit aan de Nederlands-Indonesische Unie en een beroep op internationale bemiddeling. Er zullen misschien nog wel meer dingen kunnen opkomen, die afgewezen zouden moeten worden, maar die worden hier in elk geval niet afgewezen; maar nog eens, in het laatste deel is deze motie zuiver negatief.

Nu stellen mijn politieke vrienden en ik er prijs op onze positieve gedachten tot uitdrukking te brengen en daartoe zouden wij gaarne een motie van orde willen voorstellen. Wij hebben ons daarin geheel aangesloten bij het uitgangspunt, waarvan de Regering is uitgegaan en waarvan ik in eerste instantie heb gezegd, dat ik mij daarbij ook geheel kon aansluiten, welk uitgangspunt men kan vinden op blz. 2 van de nota, die de Regering de Kamer heeft overgelegd.”

Deze motivering was niet geheel en al duidelijk en afdoend. Dat de heer Tilanus niet in elk opzicht accoord kon gaan met de toelichting van de heer Schouten behoefde hem niet te beletten aan diens motie zijn stem te geven. Hij kon zich immers van die toelichting in meerdere of mindere mate losmaken, ja, zelfs verklaren, dat hij uitsluitend vóór zou stemmen, omdat hij het met de inhoud van die motie eens was. Het argument, dat het tweede deel van de motie-Schouten zuiver negatief was, en dat de voorkeur werd gegeven aan een motie, waarin de positieve gedachten van de Christelijk-Historischen tot uitdrukking werden gebracht, moest op een misverstand berusten. De positieve gedachten, opgenomen in de motie-Tilanus, kwamen, al was dit ten dele in andere woorden, *eveneens* voor in de motie-Schouten. In de laatstgenoemde motie werden verder de voorstellen, welke de Regering had gedaan aan de Indonesische Regeringsdelegatie, uitdrukkelijk niet aanvaardbaar genoemd, hetgeen met het oog op de stand van zaken en de loop van de gedachtenwisseling in de Kamer noodzakelijk werd geacht. In de motie-Tilanus werd daarover niet gesproken, maar de daarin opgenomen positieve gedachtengang zou alle positieve waarde hebben verloren, wanneer niet mocht worden aangenomen, dat deze gedachtengang meebracht, dat de door de Regering gedane voorstellen werden afgewezen. Trouwens, de heer Tilanus had dit zelf in eerste termijn ook gedaan.

Intussen was door de toelichting van de heer Tilanus

MOTIE-SCHOUTEN

„De Kamer, kennis genomen hebbende van de Nota der Regering inzake de onderhandelingen over het vraagstuk van de staatkundige status van Nieuw-Guinea (no. 2051), gehoord de beraadslaging over deze Nota; spreekt als haar oordeel uit,

1e. dat de souvereiniteit over Nieuw-Guinea in het belang van de bevolking van dit gebied bij Nederland behoort te blijven, totdat deze bevolking zelve over haar staatkundige status in vrijheid zal kunnen beslissen;

2e. dat noch de vorming van een Nieuw-Guinea-Raad, als door de Regering in overweging gegeven, noch de opdracht van de souvereiniteit over Nieuw-Guinea aan de Nederlands-Indonesische Unie, noch het inroepen van internationale bemiddeling voor de oplossing van het conflict tussen de regering en die van de Republiek Indonesië, aanvaardbaar zijn;

en. gaat over tot de orde van de dag”.

MOTIE-LOUD

„De Kamer,

constaterende, dat het Kabinet zijn aan de Staten-Generaal medegedeeld standpunt, dat de Nederlandse souvereiniteit over West-Nieuw-Guinea behoort te worden gehandhaafd, heeft prijsgegeven, zonder de Kamer vooraf in de gelegenheid te hebben gesteld van haar oordeel omtrent deze wijziging in het regeringsbeleid te doen blijken;

van oordeel, dat deze handelwijze niet in overeenstemming is met hetgeen een juiste constitutionele verhouding tussen Regering en Staten-Generaal behoort mede te brengen;

spreekt over deze gang van zaken haar teleurstelling uit en gaat over tot de orde van de dag”.

MOTIE-TILANUS

„De Kamer van oordeel,

dat Nieuw-Guinea geen deel uitmaakt van Indonesië; dat Indonesië geen zakelijk of moreel recht op Nieuw-Guinea kan geldend maken;

dat de souvereiniteit over Nieuw-Guinea bij Nederland berust en bij Nederland behoort te blijven, totdat de bevolking van Nieuw-Guinea te bekwamer tijd door uitoefening van het zelfstandig zelfbeschikkingsrecht over zijn staatkundige status zelf zal kunnen beslissen;

dat in dat geval de souvereiniteit over Nieuw-Guinea afhankelijk zal zijn van de uitslag van een alsdan over Nieuw-Guinea te houden volksstemming, gaat over tot de orde van de dag”.

op zijn motie, en door de van zijn zijde ingebrachte bezwaren tegen de motie-Schouten, een onzeker element ontstaan. Het was twijfelachtig geworden, welke reële betekenis aan zijn motie moest worden toegekend. Daarom werd van onze kant verklaard, dat als de zaak zo bleef staan als zij op dat moment stond, de anti-revolutionairen hun stem aan de motie-Tilanus niet zouden kunnen geven.

De zaak is er echter anders voor komen te staan. De heer Tilanus en de zijnen hebben hun stem aan de motie-Schouten gegeven. Daarmede was, wat de zakelijke aangelgenheid betreft, de ontstane twijfel opgeheven, waarom de anti-revolutionairen — en de

leden van de V.V.D. hebben hen daarin gevolgd — vóór de motie-Tilanus hebben gestemd.

De drie besproken moties zijn, helaas, met een belangrijke meerderheid verworpen.

De crisis

Toch is er een Kabinetscrisis ontstaan.

Nadat het in het Kamerdebat duidelijk was geworden, dat de heer Oud aan de door hem ingediende motie het karakter van een motie van afkeuring had gegeven, vroeg Mr Stikker, de Minister van Buitenlandse Zaken, in de nacht van 23 op 24 Januari j.l. het woord voor het afleggen van een verklaring. Hij deelde mede, dat, nu de motie-Oud deze betekenis had gekregen, voor hem een uitermate moeilijke toestand was ontstaan, en vervolgde:

„Ik zie derhalve in deze motie, ook al zou zij geen meerderheid verkrijgen, een zuiver politieke strekking en wel deze, dat de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie in zo sterke mate het gevoerde beleid ten aanzien van Indonesië en Nieuw-Guinea afkeurt, dat zij geen steun meer wil verlenen aan dit Kabinet of de leden daarvan en zeker niet aan die leden, die bij dat beleid rechtstreeks zijn betrokken.

De Kamer en de Kamerleden hebben hun eigen verantwoordelijkheid. Zo bestaat er eveneens een eigen verantwoordelijkheid voor het Kabinet en de leden daarvan. Ik stel er daarom prijs op, thans in het openbaar te verklaren, dat ik consequenties aan deze motie zou verbinden, ook indien deze motie niet de meerderheid, maar wel de stemmen van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie zou verkrijgen”.

Vervolgens lichtte hij toe waarom hij, indien dit geval zich zou voordoen, meende daaruit consequenties te moeten trekken, stipte aan, dat zulk een besluit zijnerzijds verdere gevolgen zou kunnen hebben — hij sprak van een mogelijke Kabinetscrisis —, wees op de grote ernst van de wereldtoestand, achtte een Kabinetscrisis voor ons land zeer gevaarlijk, „vooral wanneer elk richtsnoer ontbreekt voor een oplossing, waarmede de belangen van het land zullen worden gediend”, en eindigde met deze woorden:

„De verantwoordelijkheid, die op mij zelf rust bij het afleggen van deze verklaring, drukt mij zeer zwaar. Ik heb tot dusverre getracht de functie van Minister van Buitenlandse Zaken uit te oefenen — naar ik geloof met terzijdestelling van alle persoonlijke belangen — naar de inzichten, die ik zelf daaromtrent bezat. Het zal mij echter niet mogelijk zijn daarmede door te gaan, indien ik als politiek Minister niet meer kan rekenen op het vertrouwen in mijn beleid van de politieke groep, waaruit ik voortkom”.

Daarna werd de vergadering, het was inmiddels bij tweeën in de nacht geworden, gesloten.

In de vergadering van 24 Januari bleek al spoedig, dat de situatie niet was gewijzigd. De heer Oud hield naar aanleiding van de verklaring van Minister Stikker een korte, scherpe rede. De heer Tilanus waagde een poging genoemde bewindsman terug te brengen van zijn voornemen. Hij gaf als het ware te kennen, dat dit voornemen in strijd was met de correcte staatsrechtelijke vormen. De heer Romme zette uiteen dat en waarom hij het op dit punt niet eens was met de

heer Tilanus. De Minister-President, Dr Drees, uittenslotte tegen de laatste rede van de heer Oud een kort woord van protest, waarin hij deze scherp aanviel.

Daarop volgden de stemmingen over de moties. De boven besproken moties werden, zoals reeds is opgemerkt, alle verworpen. Die van den heer Schouten met 60 tegen 32 stemmen. Die van de heer Oud met 66 tegen 26 stemmen (6 Christelijk-Historischen stemden daar tegen en 3 er voor). Die van de heer Tilanus met 59 tegen 33 stemmen (de stemmen van de 32, die ook voor de motie-Schouten hadden gestemd, plus de stem van de heer Scheps (P.v.d.A.).

Na afloop van de stemmingen deelde de Minister-President mede, dat het in het voornemen lag van Mr Stikker aan H.M. de Koningin ontslag te vragen uit zijn ambt, dat het Kabinet er prijs op stelde over de consequenties hiervan en over de resultaten van het debat zich onmiddellijk te beraden, in verband waarmede hij verzocht de verdere behandeling van de op de agenda der Kamer voorkomende onderwerpen geen voortgang te doen vinden. Aan dit verzoek werd gevolg gegeven.

Nog dezelfde dag werd bekend, dat het Kabinet zijn ontslag had verzocht aan H.M. de Koningin.

Daarmede was de Kabinetscrisis een feit geworden.

Een oordeel

Na dit overzicht van de gang der gebeurtenissen moge, althans op enkele punten, een oordeel volgen.

De eerste vraag, welke beantwoord dient te worden, is deze: was Minister Stikker om constitutionele redenen verplicht zijn ontslag te vragen? Deze vraag moet o.i. ontkennend worden beantwoord. Er is voorzover ons bekend niet een enkele constitutionele regel, welke hem daartoe moest nopen. Echter is er ook niet zulk een regel welke hem dit verbood. In een geval als het onderhavige moet de Minister voor zichzelf, op de grondslag van zijn verantwoordelijkheid, uitmaken wat hem te doen staat. Komt hij tot de conclusie, dat de verhouding tussen hem en zijn geestverwanten in de Kamer van dien aard is geworden, dat hij zijn Ministersambt niet meer kan blijven vervullen, dan mag men, indien men dit van mening is, wel zeggen, dat deze conclusie onjuist is, maar schijnt het ons niet geoorloofd die conclusie op constitutionele gronden te wraken. Mr Stikker was uit dien hoofde niet verplicht, maar wel gerechtigd tot zijn besluit. Uiteraard brengt zulk een besluit voor hem, die het neemt, ook weer consequenties mede. Indien er in de verhoudingen, welke hem tot zijn besluit brachten, geen wezenlijke wijziging ontstaat, kan hij zich voor het Ministersambt niet meer beschikbaar stellen, tenzij hij tot het inzicht mocht komen, dat hij zich had vergist. Maar in dit geval zou de vraag rijzen, of zulk een vergissing het weder optreden als Minister niet verhindert.

Het tweede punt, dat de aandacht vraagt, is de beslissing van het Kabinet Drees-van Schaik. Het heeft in het besluit van de Minister van Buitenlandse Zaken redenen gevonden voor zijn ontslag-aanvraag. Medegedeeld is, dat de grondslag aan het Kabinet was ont-

DE PARTIJ in actie

1. Vergaderingen

Het resultaat van ons artikeltje „Een interessante rubriek?” is niet onbevredigend. In ieder geval zijn er zoveel convocaties voor en verslagen van vergaderingen ingezonden, dat lang niet alles kan worden gepubliceerd. De voorzitter van onze partij spreekt gaarne op vergaderingen en dan niet alleen in de grote steden. Zo sprak hij onlangs in Coevorden over het onderwerp „De politieke toestand en onze staatkundige roeping”. Op die vergadering waren 700 mensen aanwezig. Voor de Statencentrale Appingedam sprak hij in de kerk, die afgeladen vol was. Ook Hazerswoude-dorp had een goed geslaagde bijeenkomst. De Heer Dr Ir H. van Riessen gaat nog al eens op stap met het onderwerp „De souvereiniteit in eigen kring en de moderne maatschappij”. (Het gevaar van massamens en totalitaire staat). Dit meldde althans de kiesvereniging te Watergraafsmeer. Voor een der kiesverenigingen te Den Haag trad de Heer Mr C. van Rij op met als onderwerp „Wachter, wat is er van de nacht”. (De internationale situatie en het bolsjewistisch gevaar). Dr L. van Klinken sprak in Doetinchem over „De huidige problematiek van het Christelijk onderwijs”. Dr Bruins Slot spreekt hier en daar over „Federaal Europa”, maar in Bussum had hij tot onderwerp gekozen „De Westerse Unie”. De Heer Van Ruller refereerde in Winschoten over „Parade der politieke partijen” en Dr W. P. Berghuis behandelde te Sappemeer „De politieke toestand”. Hetzelfde thema behandelde Ds Fokkema te Haaften, waar de jaarvergadering goed slaagde. Rest ons mee te delen dat de Heer Schouten ook het woord voerde voor de jaarlijkse landdag in de Haarlemmermeer, die op 20 Februari te Hoofddorp werd gehouden.

2. Ook de Kamerkieskringen waren zich

Niet alleen de kiesverenigingen zijn actief. Ook de Kamerkieskringen waren zich. Zo nu en dan komt zelfs daarover wel eens nieuws binnen. De Heren Verkerk en Van den Heuvel spreken beiden in de Kamerkieskring Leiden op een tweetal regionale cursusvergaderingen aan de hand van een schets, die aan de kiesverenigingen in een voldoende aantal is toegezonden en waarin

vallen. Deze reden is, constitutioneel bezien, uitermate zwak. Met die grondslag is het, voorzichtig uitgedrukt, steeds eigenaardig gesteld geweest. Niet kan worden gezegd, dat het heengaan van Minister Stikker móést leiden, tot de beslissing, welke het Kabinet heeft genomen.

Intussen, hoe dit zij, schijnt ons de beslissing van het Kabinet op zakelijke gronden juist. Het had, hoe men het ook wendt of keert, door de loop van zaken sterk ingeboet aan gezag, prestige en kracht. Dit was en is te ernstiger, wanneer men rekening houdt met de zeer moeilijke toestand waarin ons volk verkeert, en met de huidige verhoudingen in Europa en in de wereld. Een nieuw Kabinet, berekend voor de zware taak, waarvoor de situatie plaatst, verdiende en verdient in alle opzichten aanbeveling.

allerlei vragen van de algemene politiek worden aangeroerd. In Den Haag trad de Generaal Major Mr W. J. van Dijk, de zoon van de oud-minister van Defensie Dr J. J. C. van Dijk, op en behandelde enige aspecten van het huidige probleem der legerorganisatie. In Rotterdam heeft men een tweetal cursusvergaderingen belegd, waar Prof. Dr S. U. Zuidema optrad met als onderwerpen „De Christelijke politiek in de waagschaal” d.w.z. in haar verhouding tot andere politieke stromingen en „De Christelijke politiek in de smeltkroes”, waarbij de inwendige partijverhoudingen werden belicht.

In Friesland gaat het met de kadercursussen klaarblijkelijk goed. Er worden tenminste 70 plaatselijke cursussen gemeld. Dat is voor één provincie wel een prestatie. Voor de anderen om jaloers op te worden.

3. Amsterdam jubileert

Het is tegenwoordig een tijd van jubilea. Het schijnt wel of iedere gelegenheid wordt aangegrepen om feest te vieren. Maar dat de kiesvereniging te Amsterdam gaat herdenken, dat zij honderd jaar geleden door Isaïc Da Costa werd opgericht, dat is een jubileum waard. Het was de eerste Antirevolutionaire kiesvereniging in Nederland. Het eerste politiek ontwaken van Protestants Christelijk Nederland. Aan de voorbereiding van dit jubileum is men reeds enkele maanden bezig. Daar zit heel wat arbeid aan vast. Want de archieven worden er voor geraadpleegd. Natuurlijk komt er een gedenkboekje. Maar wat veel belangrijker is, men tracht het ledenaantal in Amsterdam op te voeren tot 6000 met een gemiddelde contributie van f 6.—. Die actie werd reeds ingezet. Zijn wij goed ingelicht, dan is men de 4000 reeds gepasseerd. Wij hopen dat deze energieke poging slaagt.

4. Het Contactorgaan

Het eerste nummer van het Contactorgaan is nu verschenen en naar wij hopen voorzover nog niet direct ter post kon worden verzonden, door de secretarissen onder de leden verspreid. Het karakter van dat nummer was toch inderdaad wel anders dan van ons kaderorgaan. Aan photoreportage werd veel aandacht

Achten wij op deze gronden het besluit, door het Kabinet genomen, juist, gevreesd moet worden, dat het Kabinet zelf die gronden niet deelt.

Hetgeen na het ontstaan van de Kabinetscrisis is medegedeeld omtrent de Kabinetsformatie wijst in een geheel andere richting dan die, welke naar onze mening moest zijn ingeslagen.

Daarop kunnen wij echter beter nader ingaan, nadat het resultaat van de moeizame formatie-pogingen bekend is geworden ¹⁾.

¹⁾ Tijdens de correctie vernamen wij, dat de heren Drees en Van Schaik aan H.M. de Koningin hebben medegedeeld, dat zij de opdracht tot formatie van een Kabinet niet konden aanvaarden en dat een nieuwe opdracht is verstrekt aan Mr M. P. L. Steenberghe.

besteed. Wat dat aangaat mag ook wel een beroep worden gedaan op de medewerking der kiesverenigingen.

In Apeldoorn heeft de A.R.J.O.S. een „raadsvergadering” georganiseerd waarbij ook de burgemeester van Apeldoorn tegenwoordig was. Daarvan is een photo gemaakt en men heeft beloofd deze toe te zenden. Dat wordt op prijs gesteld. Maar het moeten goede photo's zijn. Het contactorgaan is over het algemeen goed ontvangen. Uit allerlei mededelingen blijkt, dat het in de smaak gevallen is. Wij hopen daarmee op de goede weg te zijn. Zo wordt inderdaad de band tussen partij en leden versterkt.

5. Goed begrijpen

Nu moeten de abonné's op ons kaderorgaan goed begrijpen hoe de zaak in elkaar zit. Zij mogen niet bedanken voor het kaderorgaan omdat zij nu 6 × per jaar het contactorgaan ontvangen. Het kaderorgaan verschijnt 15 × per jaar. Het contactorgaan slechts 6 × per jaar.

Het contactorgaan dient om de band te versterken tussen alle leden en de partijorganisatie, het kaderorgaan dient ter instructie ter voorlichting, ter vorming van ons kader — dat is voor alle bestuursleden, propagandisten en meelevende leden. Het kaderorgaan moet derhalve 20.000 abonné's hebben en voor zijn f 3.— per jaar ontvangt men het volle pond. Het zijn technische redenen die er toe nopen om kaderorgaan en contactorgaan tot één blad te verbinden. Daarom wordt ook tegelijkertijd een sterke propaganda-actie voor nieuwe abonné's op het kaderorgaan ingezet. Want zonder kaderorgaan kan onze partij niet. Ons kader heeft

breedere voorlichting nodig dan in het simpele contactorgaan geboden kan worden.

6. Tilburg

In Tilburg wordt een stevige actie ontwikkeld. De nieuwe voorzitter C. A. v. d. Hooft en de secretaris C. A. v. Drimmelen van de Kamerkieskring gaan samen op stap en bezoeken iedere kiesvereniging. Het resultaat blijft dan ook niet uit. Overal worden nieuwe leden gewonnen en in enkele weken tijds werden 60 nieuwe abonné's op „Nederlandsche Gedachten” opgegeven. Dit is dan ook wel een der redenen, dat op het laatste staatje van de administratie stond vermeld 120 nieuwe abonnementen en slechts 31 bedankjes. Dat was dus een belangrijke stap vooruit en dat over een periode van twee weken. Het kan wel. Als men er de schouders maar onder zet. In Tilburg wordt momenteel goed werk verricht.

7. O, die bedankjes!

Er wordt werkelijk wel activiteit ontwikkeld. Ieder jaar komen er een 1400—1500 nieuwe abonnementen bij. Maar bij de jaarwisseling zijn er dan de vele bedankjes en wanneer de kwitanties worden gepresenteerd, volgen er meestal nog tientallen. Deze bedankjes zijn het, die onze voortgang remmen. En daarom moet daar eens de aandacht op gevestigd worden. Wij doen dat met grote aandrang en wij herzeggen het nog eens met klem — door zich te abonneren op „Nederlandsche Gedachten” en door abonné te blijven — versterkt men onze organisatie, daardoor bouwt men mee en daarom moet de actie voortdurend worden voortgezet.

Een overzicht der vergadering van het College van Advies op het moment dat de Heer Schouten aan het woord is. Twee veteranen in dit gezelschap vallen op. Het zijn de Heren Duymaer van Twist en Smeenk. Het is ook wel vanzelfsprekend dat zij aanwezig waren.

* * * **Stabiliteit**

De slepende kabinetscrisis, die half-Februari nog geen oplossing vond, wekt onrust.

De maatregelen op het gebied van de defensie, de ongunstige betalingsbalans, de prijsstijging van grondstoffen werpen hun schaduwen vooruit. Opnieuw zullen zware lasten op de schoulers van het Nederlandse volk worden gelegd. Velen vrezen daarvan inflatie, zoals ook in de Beurskoersen zich aftekent.

Wij zullen de maatregelen van een nieuwe of van de oude, gereconstrueerde Regering dienen af te wachten.

Doch wij spreken de hoop uit, dat al het mogelijke zal worden gedaan om elke ontwaarding van de munt verder te voorkomen.

Ontwaarding van de valuta leidt zo gemakkelijk tot ontwaarding van de arbeid.

In Nederland zal allereerst nodig zijn zekerheid. Vastheid in het Regeringsbeleid en stabiliteit van de munt.

* * * **Normaal en abnormaal**

Er heerst een merkwaardige mentaliteit in de departementale sfeer.

Die zich in allerlei uitspraken en ook daden van ambtelijke instanties uit. Om een voorbeeld te noemen: de staatsvoogdij wordt gezien als iets vanzelfsprekends.

Men vindt er niets onnatuurlijks in. Dit komt ook uit bij de behandeling van de emigranten.

De toekenning van deviezen en de uitvoerregeling, hoewel enigermate uitgebreid, is zeer beperkt.

Ook wij menen, dat dit nog moeilijk anders kan. Maar gaan er van uit, dat het een abnormale toestand is.

In tegenstelling daarmee spreken ambtenaren er van, dat de Overheid natuurlijk niet uitvoer van kapitaal kan toelaten. Dit toch is Nederlands bezit.

Alles goed en wel, doch dit bezit behoort in wezen niet aan de Nederlandse Staat, doch aan de wettige burgers van die Staat.

Het niet meer aanvoelen van dit onderscheid is bedenkelijk.

Is een symptoom van de staats-socialistische opvatting, die bij velen vlees en bloed is geworden.

Als Antirevolutionair blijven wij ons tegen een dergelijke opvatting en praktijk met klem verzetten.

* * * **Eerst het bereikbare**

In de rede van generaal Eisenhower voor het Amerikaanse Congres kwam een opmerkelijke uitspraak voor.

Hij zeide nl., inschakeling van Duitse troepen bij de verdediging van West-Europa een politiek vraagstuk te achten. D.w.z. eerst moet vaststaan welke de positie van West-Duitsland in het kader van de West-Europese samenwerking wordt.

Als dit algemeen zo gezien wordt, dringt de verwezenlijking van de federatieve samenwerking in bijzondere mate. Heel vlot gaat dit nog niet. Wat op zichzelf zeer begrijpelijk is.

Te diep hebben de nationale tegenstellingen hun sporen in de bodem van het oude Europa achtergelaten.

Daarom te meer zouden wij de realisering van de Benelux toejuichen.

Opheffing van tolbarrières, intense economische samenwerking, gezamenlijk optreden op de wereldmarkt en

zo veel meer, zou niet alleen een gebied vormen, dat op industrieel- en handelsgebied met Canada om de derde plaats zou vechten, maar tevens een model aan de wereld bieden, hoe verschillende naties tot eenheid van handelen kunnen komen.

Hier ligt het bereikbare.

Het zou een daad van grote wijsheid zijn, als wederzijds de bezwaren ondergeschikt werden gemaakt aan het ene doel.

De rechte lijn is altijd de kortste om dat te bereiken.

* * * **Geen walmend strovuur**

Er wordt geklaagd over de politieke belangstelling.

Emigratie trekt meer mensen naar de vergaderingen dan de staatkunde.

Bedenkelijk, zegt gij terecht.

Toch ligt hier een les in.

De belangstelling is schier altijd gericht op wat de mensen direct raakt.

Wij bedoelen dit niet in de zin van geldelijk gewin.

Godsdienstige vragen, staatkundige opvattingen en sociale tegenstellingen kunnen net zo goed als persoonlijke interesses de geesten in beweging brengen. Mits men deze aanvoelt als eigen zaak.

De politieke vragen van de dag gaan leven zodra men er zelf bij betrokken wordt.

Een vraagstuk wint aan betekenis als de kennis ervan verdiept.

Daarom moet in de politieke propaganda de zakelijke voorlichting op de voorgrond staan.

Geestdrift zonder kennis is slechts een walmend strovuur.

* * * **Smal en breed**

De Kabinetsformateurs Drees en Van Schaik hebben hun opdracht neergelegd.

Zij zijn niet geslaagd.

Het heet, dat zij gestreefd hebben naar een brede basis.

Doch dan moet het ons van het hart, dat zij dit gedaan hebben op een „smalle” manier.

Indien de heren Staf, Tjarda en De Gaay Fortman wel geaccepteerd hadden, zou onmogelijk van een brede basis gesproken hebben kunnen worden.

Begeert men die, dan dient de bespreking op hoger plan te worden aangevat, nl. met de politieke partijen zelf. De beide Kabinetsformateurs schenen nog te veel geïnfecteerd door de machtspositie der grote partijen.

Wij wensen de opvolgende formateur meer begrip toe.

KERN VAN DE VRAAG

De heer Steenberghe is met de kabinetsformatie belast. Een man, die buiten de actuele politiek staat; die parlementaire ervaring heeft; die sterk economisch is georiënteerd.

Deze keus is een aanwijzing:

1. het blijkt niet mogelijk, tot een reconstructie binnen de kring der insiders te komen;
2. het is niet de bedoeling, een zakenkabinet te vormen — het gaat om een parlementair kabinet;
3. de economische vraagstukken hebben een beheersende positie.

En waar het op aankomt is dit: zal de nieuwe formateur proberen, als commissie van goede dienst het geval weer op te lappen, of zal hij proberen het aftandse en — ondanks de toast van Drees — onderling verdeelde kabinet te vervangen door een ministerie, dat door zijn program en zijn samenstelling de naam *n a t i o n a a l* verdient, een kabinet, waaraan het volk zich weer optrekken kan, een kabinet, dat de volkskracht weer wakker maakt.

Probeert de heer Steenberghe het eerste, dan is hij een partijpoliticus, tracht hij naar het tweede, dan bewijst hij te beseffen wat van een staatsman mag worden verwacht.

*P*uit het *Parlement*

DR. A. VEERMAN

Uit een dagboek

Zaterdag 27 Januari

De Kabinetscrisis is nu drie dagen oud. Ze verloopt heel normaal, net zoals — wat oneerbiedig gezegd misschien — een normale kinderziekte kan verlopen. Eerst sluimert de ziekte, een paar dagen, dan pas breekt ze uit. Gedurende die eerste dagen, als het slachtoffer al niet erg goed is, denken de omstanders: Wat zal het worden? Roodvonk, Geelzucht, of een onschuldige mazelen?

Donderdag, Vrijdag en ook vandaag leven we zo nog in afwachting. Alles is gegaan zoals altijd. Hare Majesteit heeft Haar adviseurs ontvangen: de vice-president van de Raad van State; de beide Kamervoorzitters; daarna de fractieleiders: Romme, Burger, Schouten, Tilanus, Oud, Wagenaar, Zandt en tenslotte Welter, die niet alleen fractieleider maar zelfs zonder meer fractie is. Zij hebben allen mondeling en schriftelijk hun adviezen uitgebracht. Ook de ministers Drees, van Schaik en Stikker zijn op het paleis-Noordeinde geweest. Zij hebben vervolgens gisteravond gedrieën langdurig geconfereerd. Het is niet moeilijk te gissen, dat de eerste weg, die men ingeslagen heeft om uit de crisis te komen geweest is een pogen, de kloof tussen minister Stikker en het Kabinet te overbruggen. Of — zonder beeldspraak, want alleen zeer deskundige gidsen weten, waar op dit ogenblik in dit liberale bergland precies de kloven liggen — men heeft gezocht naar een mogelijkheid, Stikker voor het Kabinet te behouden op een wijze, die ook met het oog op zijn partij aanvaardbaar zou zijn. Daar ligt immers de directe aanleiding voor de crisis: de V.V.D. heeft te verstaan gegeven, dat aanblijven van mr Stikker in het nu-demissionaire Kabinet tot een breuk tussen hem en de V.V.D. zou leiden. Die breuk wil de heer Stikker kennelijk niet.

Aan de andere kant willen de centrale figuren van het demissionaire Kabinet, Drees en van Schaik, en willen ook de beide grootste fracties minister Stikker blijkbaar gaarne behouden. Zijn internationale positie maakt dit begrijpelijk.

In de bladen vindt men suggesties, hoe minister Stikker zou kunnen aanblijven. Het komt vooral hierop neer, dat Stikker niet meer als „politiek minister”, niet meer als vooraanstaand man van de V.V.D. beschouwd zou moeten worden, maar als „vakminister”. Men wil hem door de wolblank halen en ontkleuren, kleurloos maken. Een nogal simpele gedachte. Het betekent immers, dat Stikker de V.V.D. zou moeten loslaten, iets wat hij j.l. Woensdag — de dag, waarop de crisis begon — nu juist niet wilde. Neen, Stikker wil niet partijloos worden. Als „vakman” kan hij wellicht een diplomatieke carrière tegemoet gaan. Maar Stikker is primair politicus. En wat is een politicus, die geen partij achter zich heeft?

Ja, die dagbladen! Men kan kolommen vol lezen met uitvoerige beschouwingen van allerlei aard. Alle mogelijke — en onmogelijke — formateurs worden genoemd. Vooral

ook mr Oud. Er zijn bladen, die zijn naam noemen met een ware bloeddorst. Zij zijn furieus, omdat Oud het Kabinet ten val gebracht heeft, naar ze zeggen. En men wil zijn bloed. Hij moet formateur worden, maar dat formateurschap mag niet anders zijn dan een martelpaal. Na een paar dagen mag hij dan weer los. Geen opdracht terwille van een formateur zal het dus zijn, alleen maar terwille van een demonstratie.

Diezelfde bladen bazuinen rond, dat ons land eigenlijk geen minuut zonder Kabinet kan. Daarom was het veroorzaken van de crisis in hun ogen zo misdadig. Maar men heeft er blijkbaar wel een paar dagen voor over, om een politieke circusvertoning ten beste te geven.

Trouwens, ook zakelijk is de redenering onjuist. De motie-Oud kreeg geen meerderheid, zelfs niet een derde van de stemmen. Het Kabinet behoefde dus niet heen te gaan. Evenmin behoefde de oppositie van de V.V.D. een reden te zijn voor het Kabinet om zijn zetels ter beschikking te stellen. Want met die oppositie is de V.V.D. reeds in Mei 1950 begonnen. Neen, het is duidelijk, dat de oorzaken van de crisis wat ingewikkelder zijn. De storm van de motie-Oud deed de boom vallen, omdat die boom al wankel stond.

Maandag 29 Januari

Stikker heeft de opdracht. Zijn taak is: informatorisch de mogelijkheden onderzoeken, die er zijn voor de vorming van een Kabinet, dat het vertrouwen geniet van het parlement. Met andere woorden, het zal in dit stadium nog niet gaan om personen, maar om het vinden van een gemeenschappelijke basis, waarop een Kabinet gebouwd zal kunnen worden.

Blijkbaar is de volgende redenering gevolgd. Van alle zijden is gebleken, dat men er prijs op stelt Stikker voor de portefeuille van Buitenlandse Zaken te behouden. De poging van het duo van Schaik—Drees om hem in hun boot terug te krijgen is mislukt. Welnu, laten we het nu eens van de andere kant proberen; laat Stikker nu eens zien, hoe hij weer in het Kabinet zou moeten klauteren. Opmerkelijk is de weg, die Stikker volgt. Vandaag is eerst minister v. d. Brink bij hem geweest, de man van Economische Zaken. Daar ligt dus het zwaartepunt. Het financiële en economische beleid zal de hoofdmoot van Stickers program zijn. Mr Oud heeft in zijn redevoering vóór de crisis al te kennen gegeven, dat Nieuw-Guinea voor hem niet het centrale punt is, maar dat het hem primair gaat om een Kabinet, dat een krachtige militaire, economische en financiële politiek wil voeren. Dat is voor Stikker ook het belangrijkste. Nieuw-Guinea is bijzaak.

Stikker is nog niet gereed met zijn informatie. Van de P. v. d. A. heeft hij nog geen uitsluitsel. De fracties van die partij vergaderen vanavond. Het ziet er niet hoopvol uit voor de „informateur”. Het N.V.V. heeft al een verklaring gepubliceerd, om niet te zeggen een ultimatum. Aan het nieuwe Kabinet wordt duidelijk de te volgen

gedraglijnvorgeschreven. Dat N.V.V. is het rode geweten van de P. v. d. A., een partij in de partij. Deze syndicalistische heren kunnen het maar niet afleren, politiek te bedrijven. En wat voor een politiek! De lasten verschuiven naar de toekomst. Wij het profijt hebben en anderen, na ons, de rekening laten betalen. Maar de Kamerleden van de P. v. d. A. weten nu, wat er van hen verwacht wordt. Nee, het ziet er voor Stikker niet gunstig uit.

De kranten zijn in deze dagen een bron van veel vermaak. Een deel van de liberale pers wandelt als een trotse haan tussen het gewone kippenvolk. Het ei is weer best. Ergens staat al te lezen, hoe het nieuwe Kabinet er uit zal zien: 5 P. v. d. A., 5 K.V.P. en 5 van de derde macht. Elders vindt men een opstelling van drie maal vier, compleet met de zetelverdeling erbij. Overigens is deze voorbarigheid heel wat onschuldiger dan de machtsaanmatiging van het N.V.V.

Opvallend is ook in tal van bladen het tasten naar de houding van de A.R. Dr Schouten heeft het in November, bij de algemene beschouwingen, toch duidelijk genoeg gezegd, „Bereid tot samenwerken, wanneer een nationale politiek gevoerd wordt”. Dat betekent dus, dat de A.R. niet bereid is mee te doen aan het politieke gescharrel, dat nu als de hoogste staatsmanswijsheid geldt, niet bereid is haar aandeel te leveren aan politieke touwtrekkerij. De A.R. partij heeft altijd getoond, in staat en bereid te zijn het landsbelang te dienen, zoals zij dat op grond van haar beginselen ziet, met achterstelling van alle andere belangen. Zo is zij ook nu bereid, een waarlijk nationale politiek te helpen voeren.

En tenslotte nog dit. Het linkse P. v. d. A.-blad Het Parool heeft vriend en vijand verbaasd door een vurig pleidooi voor een nationaal Kabinet. Het Parool zorgt wel vaker voor een verrassing. Dat brengt wat leven in de brouwerij; maar men kan er kwalijk de politiek op baseren.

Dinsdag 30 Januari

Twijfel is vrijwel uitgesloten. Barbertje moet hangen. Gisteravond in de fractievergadering van de P. v. d. A. is zijn vonnis geveld.

Op welke overwegingen dit vonnis berust is onmogelijk objectief aan te geven. De een zal hier het accent leggen, de ander daar. Maar het resultaat blijft hetzelfde. Een paar overwegingen, die vermeld worden, verdienen wel enig commentaar.

De P. v. d. A. vindt het onjuist, dat iemand van een klein „partijtje” de dienst zou uitmaken. Dat moeten de beide groten doen. Het is duidelijk, dat Stikker niet de gedachte koesterde, minister-president te worden; hij zou, als tot dusver, op het Plein blijven. Maar ook dan nog wenste de P. v. d. A. niet mee te gaan met het initiatief van een man van een kleine partij, en dan nog wel van de partij van mr Oud! Dit succes gunt men de V.V.D. niet. Op bereidheid tot een nationale politiek lijkt dit bepaald niet.

Een tweede overweging is al even „fraai”. Men verwijt Stikker, dat hij de solidariteit van het Kabinet heeft verloochend. Dat Kabinet heeft zich solidair getoond met mr Stikker; toen hij aftrad, stelden allen hun portefeuille ter beschikking. Dat de heer Stikker, nu hij de opdracht heeft, zonder hartzeer een deel van zijn collega's wil laten vallen, vindt men onsportief.

Die overweging past meer voor leden van een voetbal- of wat-voor-club-ook dan voor politici. Die solidariteit bij het aftreden vond toch haar oorzaak niet in de omstandigheid, dat men Stikker zo'n fidele vent vond. De oorzaak was, dat het zwakke Kabinet door Stikkers aftreden nog weer verzwakt werd. Daarop kan men toch moeilijk de eis van

bepaalde tegenprestaties gronden in de trant van: voor wat hoort wat, of: samen uit, samen thuis. Dat is alles bijzonder fideel, maar zo dient men 's lands belang niet. Dan had men nog bezwaar tegen bepaalde offers. Eerst meende men, dat Stikker ook prof. Lieftinck niet terug wilde hebben. Dat wilde de P. v. d. A. onder geen voorwaarde slikken. Maar op dit punt werd men gerustgesteld. Wel echter stond het politieke hoofd van minister van Maarseveen op het spel. Dat hoofd is voor de P. v. d. A. uiteraard minder kostbaar. En het denkbeeld het ministerie van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen op te heffen en in hoofdzaak naar Buitenlandse Zaken over te brengen was in een vroegere periode de P. v. d. A. niet onsympathiek. Maar op dit ogenblik ligt het iets anders. Hoe schoon Stikker in de internationale conferentiezalen ook danst, het hoofd van van Maarseveen werd immers door Oud al geëist in Mei 1950.

Of de Indonesische politiek beter (d.i. van socialistisch standpunt: slechter) zou worden, wanneer de verantwoordelijkheid daarvoor zou overgaan van van Maarseveen naar Stikker is nog te bezien. Maar de schijn zou gewekt worden, dat met het tot dusver gevoerde beleid gebroken zou worden. Dat wenste de P. v. d. A. niet. Zij heeft behoefte aan nog wat verdere deviatie.

Zo ligt het ten naaste bij. Vanavond vergadert de K.V.P.-fractie. Maar daarvan valt niet veel nieuws te verwachten. Als de P. v. d. A. neen zegt, zal de K.V.P. niet ja zeggen.

Donderdag 1 Februari

Ook deze fase van de Kabinetscrisis is afgesloten. Mr Stikker is van zijn opdracht ontheven. Gistermiddag hebben „de grote vijf” geconfereneerd. Drees en van Schaik, de beide fractieleiders Romme en Burger en dan nog Stikker. Maar de zaak was al bekeken. Stikker af — het doek valt — het volgende bedrijf.

Het wordt steeds waarschijnlijker, dat de mislukking van Stikker niet zozeer lag aan het program. Daarover had men het vermoedelijk wel eens kunnen worden. Het waren vooral partijpolitieke overwegingen, die een barriere vormden, waar Stikker de zaak niet overheen kon krijgen. Ook het laatste onderhoud kon deze barriere niet wegnemen.

Vrijdag 2 Februari

En als je dan niet verder kan, begin je weer van voren af aan, zongen we vroeger in een lied, dat zich overigens beperkte tot de vaststelling betreffende de weersomstandigheden. Zo zijn we vandaag weer op het punt, waar we een week geleden ook waren: Drees en van Schaik hebben het initiatief weer in handen, nu met een formele opdracht. En men kan veilig aannemen, dat hun doel ten naaste bij hetzelfde is als toen: herstel van het oude kabinet, zij het wellicht met enige wijzigingen.

Natuurlijk zullen zij nu niet kunnen volstaan met een eenvoudige poging. Stikkers terugkeer in het Kabinet mogelijk te maken. Zij zullen nu een andere weg moeten bewandelen en de zaak wat grondiger aanpakken, dan vorige week. Maar uiteindelijk zal men toch naar hetzelfde doel koersen: laat zoveel mogelijk zitten, wat zit.

Woensdag 7 Februari

„Een vreemde Kabinetsformatie” hebben de ministers Drees en van Schaik de hunne genoemd op een door hen gehouden persconferentie. Zo vreemd, dat men de vraag op voelt komen, of men eigenlijk nog wel van een Kabi-

netsformatie spreken kan; het is meer een restauratie. Er is n.l. geen sprake van, dat de beide formateurs een plan opgesteld hebben of bezig zijn op te stellen, een program voor het te voeren beleid. In plaats daarvan is er in het oude Kabinet een overleg aan de gang over zo'n program. In een van zijn laatste parlementaire redevoeringen deelde dr Drees al mee, dat een ambtelijke commissie bezig was een plan op te stellen, waarbij de militaire eisen, de begrotingstoestand en de positie van onze betalingsbalans de problemen waren, waarmee men in het reine moest zien te komen. Die commissie diende haar rapport in aan de vooravond van de Kabinetscrisis. Dat rapport is nu de basis voor het op te stellen program. Het gaat daarbij over het peil van de investeringen, zowel door de overheid als door particulieren, over de vraag of het mogelijk zal zijn, de consumptie te handhaven op het huidige niveau, over de subsidies aan de consumenten en over nieuwe fiscale lasten, met name op het bedrijfsleven, en wat dies meer zij.

Het vreemde is nu, dat niet de formateurs tot conclusies tot een program trachten te geraken, maar dat het volledige Kabinet naar een compromis zoekt.

Men is weer aan het touwtrekken, zoals men dat de afgelopen maanden al zo vaak gedaan heeft. Het verschil is alleen, dat tot dusver het publiek er weinig of niets van bemerkte, terwijl men nu aan de weg timmert, doordat de inwendige crisis gepaard gaat met een uitwendige. Wanneer de heren Drees en van Schaik bij hun eerste poging de heer Stikker terstond hadden kunnen vermurwen, zijn post weer in te nemen, zouden in het Kabinet dezelfde discussies plaats gehad hebben als nu, met het verschil, dat het publiek er minder of zelfs niets van bemerkte zou hebben.

Het is dus zonnklaar, dat het streven gericht is op volledige terugkeer van het oude Kabinet. Men zal het wat bijwerken. Prof. Romme heeft bij de algemene beschouwingen gevraagd om een „wasechte” C.H.-man, daar immers de 24-karaats-Schokking vervangen is door een doublés' Jacob. Er zal voorts een brug geslagen moeten worden naar de V.V.D. Maar overigens zal — als de formateurs hun zin krijgen — de crisis straks niet meer dan een incident geweest zijn. De zaak wordt dan op dezelfde voet voortgezet.

Donderdag 15 Februari

't Kan verkeren. Zaterdag j.l. was het zover, dat de formateurs het program hadden vastgesteld. Men was tot een compromis gekomen.

Derhalve begon de volgende étappe, die tot een snel succes zou kunnen voeren. De rooms-rode japon moest nog worden opgetuigd met een enkel strikje van ietwat andere kleur, die natuurlijk niet met de stof van de jurk zou mogen „vloeken”. En de omstanders zagen de toestand niet somber in. De positie van Stikker zou versterkt worden door het toetreden van Jhr Tjarda van Starckenborgh Stachouwer. Naast de wat verschoten-C.H. man s' Jacob zou de frisse kleur van Ir Staf het goed doen. En de derde nieuweling zou zijn onze professor de Gaay Fortman, die de brede basis nog breder zou maken.

Lieden, die overal de vinger bijleggen wezen er op, dat het wel merkwaardig was, dat de formateurs wel contact hadden gehad met de heer Tilanus, maar niet met Dr Schouten. De formateurs passen een soort politieke discriminatie toe: wel overleg met Romme, Burger, Tilanus, geen overleg met twee stouterikken: Schouten en Oud. Daar kan de P. v. d. A. blijkbaar niet tegen; die moet haar oproerige linker-vleugel wat ontzien. Maar wel wil men uit hun groeperingen medewerkers aantrekken, die acceptabel geacht

worden. Met groot gemak poneerde men daarom, dat mr Stikker, staande voor de keus tussen het Kabinet en de V.V.D. maar breken moest met zijn partij. En — als men de kranten geloven mag — beschouwt men prof. de Gaay Fortman met even groot gemak ook als een „vrijstaande” antirevolutionair. Zo worden deze ministers enerzijds praktisch gedegradeerd tot vakministers, maar toch heeft men tevens de gedachte op deze wijze de basis te verbreden. Een zeker dualisme is aan deze gedachtengang bepaald niet te ontzeggen.

Intussen — het liep niet zo vlot als menigeen verwachtte. Ir Staf bleek weinig animo te hebben. Zijn werk als directeur-generaal van de Landbouw kan of wil hij niet loslaten terwille van de hem aangeboden portefeuille van Verkeer en Waterstaat. Prof. de Gaay Fortman wees de voor hem gecreëerde taak: de verhoging van de productie van de hand. Bij de opzet, zoveel mogelijk het oude team te handhaven, paste het niet. Sociale Zaken voor hem vrij te maken, hoewel mr Joekes ook bij de P. v. d. A. niet bepaald hoog aangeschreven staat. Sociale Zaken was dus bezet; maar terwille van prof. de Gaay Fortman ontwierpen de formateurs een houten noodwoning, die tegen Sociale Zaken zou aanleunen. Maar de aangezochte dankte ervoor dit gammele gebouwtje te betrekken. En tenslotte liet ook Jhr Tjarda de formateurs in de kou staan. Hem had men tot minister zonder portefeuille willen benoemen, maar tegelijkertijd zijn huidige taak in het Noord-Atlantische Raad willen doen voortzetten. Dat was een wat vreemde figuur. In die Raad zitten n.l. geen ministers, maar alleen plaatsvervangers. Tjarda zou er de enige minister worden. In Den Haag zou hij voor minister moeten spelen, in Londen voor ondergeschikt ambtenaar. De vraag is: wat nu? Vooral de K.V.P. blijft prijs stellen op een brede basis, beter gezegd op een aangevulde smalle basis, op een rooms-rood kleed met franje. Ook de P. v. d. A. wil wel mensen buiten de beide grote partijen opnemen. Maar men wil dat niet op royale wijze. De partijpolitiek, het partijprestige speelt nog hoogtij.

Zaterdag 17 Februari

Wat al vermoed werd, is gebeurd. De formatiepoging van het duo Drees—van Schaik is mislukt. Het bleek, dat minister Stikker nog met allerlei bezwaren rondliep. Maar ook de R.K. ministers v. d. Brink — een belangrijke en gezaghebbende figuur — voelde zich met de gang van zaken niet gelukkig. Daarop hebben de formateurs de moed opgegeven. De crisis is nu 24 dagen oud. Nog is men niets gevorderd. Dat zou men alleen zijn, als men uit het gebeurde iets geleerd had. Dit, dat men met geknutsel de zaken niet oplost; dat de bekrompen partijzucht moet doorbroken worden. Zal er uit deze crisis nog iets goeds geboren worden?

Maandag 19 Februari

Een nieuwe lente, een nieuw geluid. Oud-minister Steenberghe is thans aangezocht als formateur. Een beslissing, die mag worden toegejuicht. Tot dusver zijn de pogingen steeds ondernomen vanuit de kring van het demissionaire Kabinet. Daardoor waren deze pogingen bij voorbaat tot mislukking gedoemd. Men wilde herstel en vernieuwing van het oude Kabinet, maar toen Stikker teveel naar vernieuwing koerste, kwamen de mensen van het herstel in opstand, toen Drees en Van Schaik de volle nadruk legden op het herstel kwam de vernieuwing in de knel. Stikker was te progressief, Drees en Van Schaik waren te conservatief.

De enige oplossing was, radicaal met het oude te breken en een nieuwe, frisse poging te wagen. Een nieuwe lente... maar: een zwaluw maakt nog geen zomer.

Federalisme

en Artikel XVIII van ons Program van Beginselen

*

Mr W. RIP

Bij de behandeling van zaken de Raad van Europa betreffende, hebben de Anti-Rev. Volksvertegenwoordigers in de Staten Generaal hun instemming betuigd met de poging om te komen tot federatieve samenwerking in West-Europa.

Ook de medewerking die de Anti-Rev. vertegenwoordigers aan de arbeid van de Raadgevende vergadering van de Raad van Europa te Straatsburg verlenen, wijst er op dat men niet afwijzend staat tegenover dit streven. Op de Buitengewone Deputatenvergadering van onze partij, op Donderdag 26 October j.l. in Utrecht gehouden, heeft de voorzitter Dr Schouten zich in gelijke zin uitgesproken. Wij mogen o.i. rustig aannemen dat zijn rede de anti-revolutionaire gedachtengang heeft vertolkt.

* * *

Wij gaan thans de ook ons inziens noodzakelijke federatieve samenwerking in West-Europa niet nader motiveren.

Er is echter een bepaalde zijde van dit vraagstuk waarover wij een enkele opmerking willen maken.

Federatieve samenwerking betekent immers dat een gedeelte van de nationale souvereiniteit of zelfstandigheid wordt overgedragen aan een bovenstatelijke West-Europese Autoriteit. Bij federatieve samenwerking gaat men verder dan het sluiten van verdragen of het maken van bepaalde afspraken. Federatieve samenwerking betekent een afbakening van de macht en bevoegdheden van de afzonderlijke staten enerzijds en de federatieve staat anderzijds. Over de wijze waarop en de mate waarin dit kan geschieden, spreken wij thans niet.

Wij horen echter in dit verband nogal eens de vraag stellen: hoe is dit standpunt te rijmen met de inhoud van art. XVIII van ons partijprogram? Daarin wordt wel is waar gesproken van de wenselijkheid krachtig mede te werken aan de ontwikkeling van het recht der Statengemeenschap, doch met ongerepte handhaving der eigen nationale zelfstandigheid? Hoe kan

men nu zowel medewerken aan een federatieve statengemeenschap en daarvoor bepaalde onderdelen van de nationale zelfstandigheid opofferen en toch ongerept de nationale zelfstandigheid handhaven?

Op het eerste gezicht lijkt hier een tegenspraak aanwezig. Zo is het echter toch niet.

Dr Schouten heeft in zijn hiervoor genoemde deputaten-rede ook over deze zijde van het federalisme gesproken. Op blz. 12 merkt Dr Schouten op, dat dezelfde grondmotieven, welke ons in algemene zin brengen aan de zijde van het Westen, met behoud van onze principiële zelfstandigheid, ons dienen te leiden tot medewerking aan de staatkundige, militaire en economische samenwerking in Europees verband, en wat meer inhoudt, tot bevordering van de federalisatie van Europa. En op blz. 17: „Er moet aan worden vastgehouden — en dat geschiedt ongetwijfeld aan onze zijde — dat de nationale souvereiniteit behoort te worden gehandhaafd voor alle nationale zaken, voor alle sectoren van wetgeving en bestuur, welke van nationale aard zijn. Ten aanzien daarvan — als voorbeelden worden genoemd de huwelijks- en onderwijswetgeving — dient de zeggenschap geheel in handen te blijven van de nationale Overheid”. Dit betoog van de Voorzitter van het Centraal Comité lijkt ons duidelijk en juist.

* * *

Indien wij artikel XVIII van ons program nog eens nauwkeurig bekijken dan liggen ook deze beide elementen — samenwerking en zelfstandigheid — er in.

Het artikel spreekt van nationale zelfstandigheid, naast de ontwikkeling van het recht der statengemeenschap en daardoor van de vreedzame oplossing van geschillen tussen de volken. Dit laatste nu is onmogelijk, indien naar de zijde van de statengemeenschap, elke beperking van de nationale zelfstandigheid onmogelijk zou zijn.

In 1934 werd dit artikel in ons program van beginselen opgenomen. Van onze zijde werd — met de onder ons bekende nuchterheid — steun verleend aan het werk van de Volkenbond. Ook een goed functionerende Volkenbond zou inperking van de eigen nationale zelfstandigheid hebben betekend.

Lezers die dit probleem eens wat nader willen bekijken raden wij aan om de duidelijke toelichting op art. XVIII in Saevis tranquillius in Undis er nog eens rustig op na te lezen. Dan zal duidelijk worden, dat de inhoud van artikel XVIII zich zowel keert tegen de overschatting van de eigen nationale souvereiniteit als tegen de krenking van het eigen recht der afzonderlijke staten. Dat kan ook niet anders omdat wij elke souvereiniteit op aarde slechts als een beperkte zien. Alleen God is soeverein.

Zelfs wordt in de toelichting reeds gewezen op het feit, dat de grens tussen de eigen en de gemeenschappelijke aangelegenheden niet voor altijd vast ligt, maar afhankelijk is van allerlei omstandigheden. De wiseling van de omstandigheden kan de grens doen verleggen. Noodzakelijk is — aldus heet het — dat wanneer een twijfelachtig onderwerp aan de orde komt, steeds afdoende bewijs moet worden geleverd, dat alleen gezamenlijke behandeling aan zulk een belang behoorlijk recht kan doen wedervaren. Slaagt dit bewijs niet, dan late men de zaak over aan de bevoegdheid der enkele staten.

Dat de omstandigheden in Europa leiden tot samenwerking in federatief verband, heeft Dr Schouten op gedocumenteerde wijze in zijn deputaten-rede o.i. afdoende aangetoond.

Er is dan ook geen enkele reden om een tegenstelling te zien tussen de tekst van art. XVIII van ons Program van Beginselen en ons A.R. standpunt in de practijk met betrekking tot het Europees Federalisme.

Dit wil allerminst zeggen, dat de tijd niet kan komen, dat de bewoordingen van art. XVIII aan de huidige omstandigheden enigszins moeten worden aangepast. Maar dan is het nodig dat we eerst een duidelijker beeld voor ogen hebben op welke wijze precies de West-Europese federatieve samenwerking tot stand behoort te komen.

We moeten overigens niet te spoedig een, juist gebleken, artikel wijzigen.

De vrouw

L. A. LEVER—BROUWER

EN DE POLITIEK

De vrouw van onze dagen kan zich niet meer de weelde veroorloven onbewogen door wat de wereld beroert in veilige rust haar weg te gaan.

Wil zij zich met politiek niet bemoeien — de politiek grijpt haar toch aan en slag op slag moet zij partij kiezen.

Prof. Zuidema zegt in zijn brochure: „De Christen en de politiek”:

„Op de lange weg tussen het korenzaad, dat naar de akker wordt gebracht, en het brood, dat wij op tafel hebben, komt ge bij herhaling de Overheid tegen. Daar ligt een stuk politiek tussen”.

Nu —op die weg van zaad naar brood loopt ook de vrouw. En op die weg wil zij, in de ontmoeting van Overheid en onderdaan, weten hoe haar houding zijn moet.

Heel vaak loopt zij stilletjes met de massa mee, maar ook vaak gaat zij zonder meer in 't voetspoor van de man, maar meer en meer dringt toch het besef tot haar door, dat ze zich *bewust* moet worden van wat zij doet en dat zij met dit bewust zijn de man veel meer steunen en helpen kan, dan zij tot nu toe deed.

De geestelijke wereldworsteling laat niemand onberoerd, m^g niemand onberoerd laten.

Wij moeten iets *doen* — ook wij vrouwen moeten iets *doen*. De ongetrouwden in haar maatschappelijke positie en de getrouwden bij de opvoeding van haar groeiende kinderen. Bewust moet iedere A.R. man en elke A.R. vrouw leven uit de beginselen die hen toch lief zijn.

Warme bezieling voor die beginselen moet er zijn, als in de dagen toen Dr Kuypers „kleine luyden” zich aaneensloten om in trouwe solidariteit te stáán in het midden van ons Nederlandse volk.

Waarom zou er vandaag minder bezieling zijn dan toen?

Zijn die beginselen veranderd?

Al hebben ons misschien de dragers van die beginselen in de loop der jaren teleurgesteld — al deden zij dingen die ze misschien beter hadden kunnen nalaten of anders doen — ze waren zondige mensen, wij zelf zijn niet anders — dat is toch geen reden om ons vandaag niet voor honderd procent te laten stuwen en sterken door wat Gods Woord van ons vraagt!

Onze partij was tot nu toe voor 't grootste deel een partij van mannen.

De laatste jaren — nadat ook zij het kiesrecht kreeg — komt er verandering en vraagt de vrouw op politiek terrein een eigen plaatsje. Zij wil helpen en dienen ook hier. Andere partijen ruimen de vrouw groter plaats in dan de onze, die het passief kiesrecht nog steeds niet kent.

Een groep A.R. vrouwen, onder leiding van Prof. Dr. G. H. J. van der Molen heeft al verschillende samenkomsten gehad om te bespreken wat gedaan kan worden, om voor de enkele vrouw die hiervoor gaven en tijd kreeg een weg te openen naar Kamer, Staten en Raden.

Deze groep hoopt ook, dat het verlenen van het passief kiesrecht een reden te meer zal zijn voor de A.R. vrouw om m^ée te doen — en

voor de A.R. man om de vrouw meer bij de politieke actie te gaan betrekken.

Bij het Centraal Comité werd een resolutie ingediend, waarin werd gevraagd de slagboom, die in onze partij nog voor het passief kiesrecht staat, weg te nemen.

Het Centraal Comité benoemde een commissie om een rapport hierover uit te brengen, welk rapport tot nu toe nog niet werd gepubliceerd.

Op 9 November van het vorige jaar is een tweede resolutie aangenomen, die hieronder volgt:

„De A.R. vrouwen op 9 November 1950 te Hilversum in vergadering bijeen,

betuigen haar innige gehechtheid en trouw aan de A.R. beginselen, willen in het besef harer verantwoordelijkheid met hernieuwde geestdrift en toewijding haar daadwerkelijke steun verlenen aan de A.R. partij,

zijn ernstig bezorgd over de toenemende geestelijke nood van ons volk,

menen daarom, dat meerdere activering der A.R. vrouw binnen het kader der Partij en in nauwe samenwerking met de mannen een eis is van deze tijd,

achten het hiertoe nodig, dat de A.R. partij meer dan tot dusver een beroep doet op de medewerking der vrouw, opdat in de felle strijd der geesten op staatkundig terrein geen krachten ongebruikt gelaten worden,

dringen er met kracht op aan, dat de belemmering inzake het passieve vrouwenkiesrecht nu ten spoedigste wordt weggenomen, en ook overigens de voorwaarden worden geschapen voor een gunstige basis waarop mannen en vrouwen gezamenlijk in het staatkundig leven kunnen arbeiden in gehoorzaamheid aan Koning Jezus en tot eer van Gods Heilige Naam”.

Wij hopen, dat deze resolutie nu weerklank mag vinden bij alle A.R. vrouwen en mannen!

Ds BUSKES *op drift*

Mr C. J. VERPLANKE

U kent toch Ds Buskes wel?

Vader Trom zou zeggen: 't is een bijzonder man en dat is-ie!

Dat bijzondere van Ds Buskes ligt in zijn politieke loopbaan. 't Is een man, die van vele politieke markten thuis is, ja, die min of meer een warenwinkel in politieke partijen heeft.

Als Antirevolutionair is hij begonnen, als lid van de Christelijk-Democratische Unie is hij verder gegaan, als lid van de S.D.A.P. is hij voortgeschreden en als lid van de Partij van de Arbeid is hij..... geëindigd? Neen, lezer. Ds Buskes is nog steeds op drift. Waar hij eindigen zal, weten wij niet.

* * *

Voor ons ligt een artikel uit „De Strijder”, het orgaan van de C.D.U., van 16 Januari 1932. Dat artikel is van Ds Buskes en is getiteld „Waarom wij lid werden van de C.D.U.”.

Voor ons ligt verder de brochure „Wat bezielt ze?”, waarin zeven Amsterdamse Hervormde predikanten, onder wie Ds Buskes, in 1945 rekenschap gaven van hun overgang naar de S.D.A.P.

En tenslotte ligt voor ons „Socialisme en Democratie”, het maandblad van de Partij van de Arbeid, van December 1950. In dat nummer komt de inleiding voor, die Ds Buskes heeft gehouden op de landelijke vergadering van de Prot. Chr. Werkgemeenschap van de P.v.d.A. op 21 October 1950 en die is getiteld „Bezwaren tegen het beleid van de P.v.d.A.”

In 1932 luidt het:

Wij werden lid van de C.D.U., o.m. omdat wij ons in de S.D.A.P..... geestelijk nooit thuis zullen kunnen gevoelen.

In 1945 luidt het (blz. 24):

Geen enkele partij, ook niet een eventueel „christelijke”, mag immers voor een christen een geestelijk thuis zijn. Ons huis is de Kerk en de S.D.A.P. is voor ons niet meer dan een politiek kampement, waarin wij met anderen samenwerken tot verwezenlijking van een zakelijke politiek en sociaal program.

En in 1950 luidt het:

Het is voor mij een verdrietige geschiedenis, dat ik, die na de bevrijding lid van de S.D.A.P. werd en later veel tijd en kracht aan de opbouw van de P.v.d.A. gegeven heb, vol met bezwaren zit, bezwaren van principiële aard, die mij het dragen van de verantwoordelijkheid, die het lidmaatschap van onze partij nu eenmaal met zich brengt, zeer moeilijk maken. En ik ben waarlijk niet de enige.

Daarom hoop ik van heler harte, dat degenen, die het

niet met mij eens zijn, bereid zullen zijn, zich van mijn bezwaren rekenschap te geven. Ik wil dit zelfs met grote aandrang vragen.

De eerste reden is, dat reeds velen als lid van onze partij bedankt hebben: vanwege deze bezwaren.

De tweede, dat velen steeds meer zichzelf afvragen of zij lid kunnen blijven: vanwege deze bezwaren.

De derde, dat velen lid blijven, maar zonder enthousiasme, al weer: vanwege deze bezwaren.

We moeten Ds Buskes toegeven, dat hij steeds eerlijk van zijn wisselende overtuigingen rekenschap geeft. 't Maakt alleen maar een wonderlijke indruk, als men ze eens vergelijkt.

* * *

Nu moet U niet denken, dat Ds Buskes weer terug wil. Maar wat hij wel wil, is nog niemand duidelijk. Dat is geen wonder. Als men de beginselen, die de Schrift ook voor het politieke leven heeft gesteld, prijs geeft, dan raakt men op drift. Dan komt men, als God het niet verhoedt, in het meest revolutionaire vaarwater terecht.

Ds Buskes' bezwaren betreffen allereerst het militarisme van de P.v.d.A. In zijn anti-militarisme is hij tenminste consequent. Daarom werd hij indertijd lid van de C.D.U., daarvoor blijft hij thans nog vechten in de P.v.d.A.

Hij uit dan ook in zijn inleiding zijn teleurstelling:

Ik kan u zeggen, dat ik in mijn jonge jaren, opgroeiend in anti-revolutionaire kring en bij het voedsel van De Standaard, met gretigheid Het Volk las, omdat Het Volk nooit afliet zijn afschuw voor het oorlogsbedrijf en het oorlogsgeweld voor zijn lezers te uiten.

Op dit ogenblik is er in dit opzicht niet zo veel verschil meer tussen Het Vrije Volk en Trouw.

Intussen luidt het in 1932 in De Strijder, toen Het Volk nog anti-militaristisch was:

Als dagelijksch voedsel is Het Volk onbruikbaar. Ik wil het zoo kras mogelijk uitspreken: als dagelijksch voedsel acht ik Het Volk voor het christelijk gezin een bederf.

In de geestelijke sfeer van Het Volk — toch wel de geestelijke sfeer van de S.D.A.P. — kan het leven van een christen niet aarden.

Het is mijn vaste overtuiging, dat de geest van ons volk door Het Volk cultureel, geestelijk en religieus, bedorven wordt.

Dat was in 1945 zeker niet meer het geval. Misschien omdat nu af en toe de vrijzinnige Ds Ruitenbergh er een rubriekje „Geestelijk leven” in schrijft? In ieder geval is het in 1950 met Het Vrije Volk weer mis, ditmaal omdat het niet anti-militaristisch is.

Ds Buskes heeft echter nog andere ernstige bezwaren.

Hij is in zijn verwachtingen teleurgesteld en hij heeft telkens het gevoel,

dat de socialistische beweging te kort schiet, wanneer het er op aan komt in een critieke situatie een verlossend woord te spreken en een bevrijdende daad te volbrengen.

Ik kan het maar moeilijk aanvaarden, dat de partij mij niet inspireert.

Dat is kras. Vooral als men 5 jaar eerder zijn overgang naar de S.D.A.P. gemotiveerd heeft als een „daar staan waar het nuchter toegaat, maar waar intusschen de naaste wordt gediend naar het gebod van dit uur”. Luisterde de S.D.A.P. in 1945 wel naar het „Gebot der Stunde” en doet de P.v.d.A. dat in 1950 dan niet meer?

* * *

Ds Buskes is gaan glijden. Toen hij de anti-these ging loochenen en schreef, dat „politiek is een zeer zake-

lijke, wereldlijke en dus betrekkelijke aangelegenheid” (Wat bezielt ze? blz. 16), was het voor hem nog slechts een kwestie van opportuniteit, of hij liberaal, socialist, dan wel communist zou worden.

Hij is socialist geworden. En daarover schrijft hij nu:

U moest eens weten met hoeveel verwachting velen uit christelijke kring tot de Partij van de Arbeid zijn toegetreden en hoe velen diep teleurgesteld werden, omdat het in de P.v.d.A. al niet veel anders is dan in de christelijke politieke partijen, die ze vanwege de verburgerlijkte geest, die er alles beheerste, verlieten.

Dat in de P.v.d.A. dezelfde „verburgerlijkte geest” heerst als in de christelijke politieke partijen, lezen we dagelijks ook in De Waarheid.

Ds Buskes kere liever terug naar de christelijke partij dan dat hij in communistisch vaarwater terecht komt.

Hij zij gewaarschuwd.

Hij is al op drift.

Het **ZELFDOEN** bij de Sociale Verzekering

A. STAPELKAMP

In een vorig artikel hebben wij een en ander opgemerkt over de ontwikkelingsgang bij de sociale verzekering wat betreft de uitvoering.

De strijd liep over de vraag, ligt hier primair een taak voor de Overheid of voor het bedrijfsleven. Van Antirevolutionaire zijde is deze vraag altijd in laatstgenoemde zin beantwoord. Alleen wanneer het bedrijfsleven in gebreke blijft, en om het recht te bestellen, trede de Overheid hier op.

Uit dit standpunt vloeit van zelf voort dat daarmede ook samenhangt de voorkeur voor een uitvoeringsvorm die het bedrijfsleven — werkgevers en arbeiders — een zo groot mogelijke invloed geeft op de uitvoering.

Zolang de Overheid dwingende maatregelen moest opleggen aan een onwillig bedrijfsleven was zij wel verplicht deze ook door eigen, ambtelijke organen te doen uitvoeren. Maar naar mate meer algemeen werd aan-

vaard dat de arbeider onder alle omstandigheden uit de opbrengst van zijn arbeid moet kunnen leven, dus ook bij ziekte, invaliditeit en ouderdom, brak ook het verlangen door, dat de bedrijfsgegoten bij de uitvoering van deze maatregelen meer zouden worden betrokken. Het betreft hier immers hun zaak. Het betreft hier de uitvoering van hun plicht. Door het zelfdoen worden zij als het ware elke dag weer geconfronteerd met de eis deze plicht ook zo goed mogelijk te vervullen.

Daarvoor moet de Overheid zeker algemene regelen treffen, maar de uitvoering late zij zoveel mogelijk aan het bedrijfsleven over.

Tegen deze gedachtengang is van socialistische zijde in het verleden groot bezwaar gemaakt. Men meende dat hier primair een taak lag voor de Overheid. Daarom stonden de socialisten destijds tegenover Dr. Kuyper bij zijn strijd voor uitvoering door

bedrijfsverenigingen van de Ongevalwet. Daaruit moet ook verklaard worden hun oppositie tegen Talma. Uit de aard der zaak speelde de klassenstrijdtheorie hierbij ook een rol. Men zag de werkgevers als vijanden der arbeiders.

De gedachte van samenwerken in de bedrijfsgemeenschap had in die kringen nog geen wortel geschoten. De christelijk-sociale beweging zou dit aan de socialisten nog moeten leren. Sindsdien is in deze kring een belangrijke wijziging gekomen in de opvattingen. Men aanvaardt thans als een groot goed de collectieve arbeids-overeenkomsten, de bedrijfsorganisatie en de samenwerking tussen werkgevers en arbeiders op allerlei terrein. Dat is een belangrijke vooruitgang. Maar nu moeten wij zorgen dat dit geen woordenspel wordt, maar een realiteit. Er is een spreekwoord dat zegt wanneer twee hetzelfde zeggen dan is het nog niet het zelfde. Dat blijkt ook op dit terrein wel eens het geval.

De strijd van Antirevolutionaire zijde bij de wet op de bedrijfsorganisatie gevoerd, had vooral ten doel te grote overheidsbemoeiing bij de uitvoering dezer wet te weren. De kamerfractie heeft zich beijverd om er zoveel mogelijk van te maken de eigen organisatie van het bedrijfsleven. Daarbij ontmoette zij de socialisten op haar pad die er eigenlijk een Overheidsorgaan van wilden maken.

Iets soortgelijks deed zich voor met betrekking tot de wet op de Onder-

nemingsraden. Deze behoorden naar onze mening onderdeel te vormen van de bedrijfsorganisatie. Zo wordt alleen een organische band gelegd tussen de bedrijfstak en de onderneming. Maar de socialisten zagen dit anders. Zij zagen er geen bezwaar in om uiteen te halen wat naar zijn aard bij elkaar behoort. Met als gevolg dat wij nu twee wetten hebben gekregen die niet onafhankelijk van elkander kunnen worden uitgevoerd.

De gang van zaken — wij wezen daarop reeds eerder — dreigt een zelfde verloop te nemen bij de sociale verzekeringswetgeving.

Nu Minister Joekes en zijn adviseurs voor het zelfdoen, en dus voor uitvoering van de sociale verzekeringswetgeving hebben gekozen, weten zij geen maat meer te houden.

Met één slag wil Minister Joekes nu alle bestaande en nog te verwachten verzekeringswetten door bedrijfsverenigingen laten uitvoeren.

Dat gaat zelfs de meest enthousiaste voorstander van het zelfdoen toch te

ver. Zo kan het meerdere de vijand van het goede worden.

Dit zal zeker het geval zijn wanneer dit geschiedt op een wijze waardoor de gedachte van het zelfdoen in werkelijkheid wordt uitgehouden.

Wanneer de arbeiders hun uitkering moeten gaan halen bij een kantoor dat de neutrale naam districtskantoor van het centrale administratiekantoor, draagt dan zegt hem dit niets. En het kan hem geen lor schelen of hij daar zijn uitkering ontvangt of bij het kantoor van de Raad van Arbeid. Maar het zegt hem wel wat wanneer dit kantoor de naam draagt van zijn eigen bedrijf. Wanneer de arbeider in de grafische bedrijven dit kan halen bij het kantoor der bedrijfsvereniging voor het grafisch bedrijf.

Het zegt hem ook wat wanneer hij die uitkering ontvangt via zijn eigen organisatie of deze althans bij de uitkering is betrokken.

Zo versterken wij de bedrijfsgemeenschap. En daar moeten wij bij het streven naar zelfdoen naar toe.

exploitatie van hun rijke reserves aan grondstoffen.

In Canada heeft dit tengevolge gehad een sterke trek van het platteland naar de stad en het is om die reden, dat dit land roept om plattelanners, om boeren, die in hart en nieren boeren zijn en niet terwille van een paar dollars of wat comfort countrylife verwisselen met the city.

In Australië is er jarenlang een economisch isolement geweest. Men wilde de spoeling vet houden. Zeven à acht miljoen mensen op een continent, dat is zo ongeveer als één kasteelheer in de Middeleeuwse Betuwe.

Nu is de koers veranderd en streeft de Regering naar een jaarlijks contingent van 200.000 immigranten.

De laatste jaren doen een aanmerkelijke daling van het aantal Britse belangstellenden zien. Daardoor richt zich thans de aandacht van de immigratielanden op het vaste land van Europa, speciaal op het Noord-Westelijk gebied.

Nederland heeft zich daarover slechts te verheugen. Nu kan men schrijven als „De Telegraaf deed in haar nummer van 12 Februari:

„Emigratie is immer een teken van armoede, zij betekent ook immer een verlies voor het land, dat zijn energieke zonen ziet vertrekken”, doch dan toont men elk realiteitsbesef te missen.

Bovendien is de strekking volkomen onjuist.

Dode volken en totalitair geregeerde landen emigreren niet, levenskrachtige volken daarentegen door al de eeuwen heen.

Het Engelse imperium mag momenteel op zijn grondvesten wankelen, de Engelse Commonwealth staat, dank zij de eeuwenlange emigratie, sterk.

Het is de fout geweest van de Nederlandse handelsmagnaten en van onze koopmansregeringen in het verleden, dat zij terwille van het gewin hun koloniserende taak in landen met een gematigd klimaat verzuimd hebben.

Een fout, die zich vandaag nog wreekt. Hier past dus niet in de eerste plaats een verwijt aan Australië, dat het Nederlanders aantrekt, al kan dit land zeker niet op redelijke voorwaarden per jaar tweehonderdduizend vreemdelingen een home bieden. De huisaccomodatatie laat dit ten enenmale niet toe.

Daarom is het ook beter, dat dit jaar geen 24.000 landgenoten daarheen trekken, waarvoor trouwens ook geen scheepsgelegenheid is, maar zou 12.000 reeds meer dan voldoende zijn.

De teleurstellingen die er zijn, komen voor een belangrijk deel op het bord van onze Regering. Het Departement van Sociale Zaken heeft met de bevordering van de emigratie naar Australië een hobby nagestreefd. Men hoopte ongeschoolde krachten kwijt te raken. De

De Emigrantenstroom

naar Australië

T. CNOSSSEN

De emigratie uit Nederland heeft steeds een sterk agrarische inslag gehad.

Dit hing samen met het gebrek aan cultuurgrond, met de ups and downs in de landbouw en ook met de typische geaardheid van de plattelanders. Daarbij komt nog een merkwaardig, niet zo gemakkelijk te verklaren feit, dat onder de emigranten het aantal positief Christelijken onevenredig groot was.

Geen wonder dan ook de directe ervaring van de emigratie toen Canada in 1947 de grenzen voor Nederlandse boeren en landarbeiders opende. Daarnevens trok Zuid-Afrika geschoolde vaklieden aan, zoals ook in de jaren 1934-'39 het geval is geweest.

De agrarische emigratie naar Canada is een succes gebleken. Dit is in de eerste plaats te danken aan de mogelijkheden, die het land biedt, aan de atmosfeer waarin Nederlanders ademen kunnen, maar ook aan de goede voorlichting en selectie, die plaats vond en vindt.

In 1949 kwam Australië een plaats in de rij der immigratielanden innemen. Daar-

vóór waren een aantal Nederlandse agrarische emigranten in dit land geplaatst. Doch slechts een beperkt aantal. Nu echter kregen allerlei soort mensen, met of zonder beroep, geschoold en ongeschoold, een kans. Nog steeds wast de stroom van hen, die bereid zijn naar dit land te gaan. In 1950 was het getal emigranten uit Nederland naar Australië groter dan naar Canada en voor 1951 werd van Nederlandse zijde een program opgesteld, waarin aan Australië het drievoudige aantal is toegedacht van dat naar Canada.

De vraag wordt gesteld, waarom de Britse dominions, voornamelijk Australië en Canada, zich uitermate inspannen om tot vermeerdering van bevolking te komen.

Men suggereert motieven van militaire aard en ook deze zullen er wel niet vreemd aan zijn, maar naar onze mening domineren de redenen van economische oorsprong. Beide landen hebben een snel groeiende industrie, staan, groot gezien, nog slechts aan het begin van de ex-

onvoldoende voorlichting, het praktisch ontbreken van selectie, het aanvankelijk terzijde schuiven van de maatschappelijke organisaties en speciaal het bedenkelijk subsidie-stelsel moesten uiteraard leiden tot een emigratie, die niet ten volle verantwoord was en ook nu nog niet is.

Men heeft van de emigratie een belangrijke factor willen maken van de werkgelegenheidspolitiek, maar men heeft vergeten, dat mensen geen export-artikelen zijn. Emigratie vraagt een veel ernstiger voorbereiding en nazorg.

De Regering zal nu eindelijk moeten begrijpen, dat zij niet alleen een redelijke voorziening kan treffen en zeker niet langs ambtelijke kanalen.

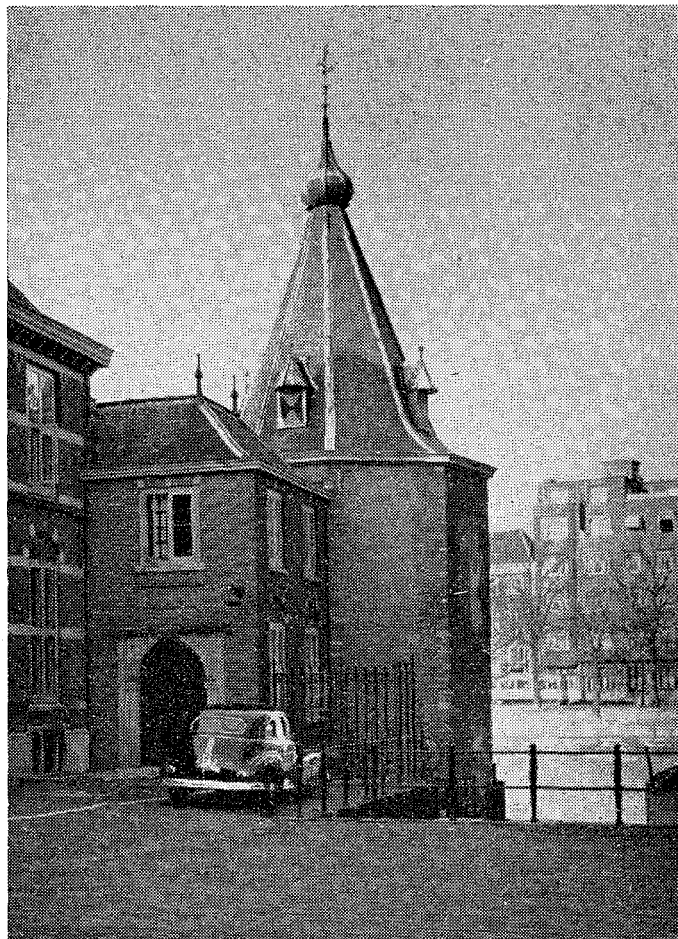
Overigens willen we adviseren voorzichtig te zijn met de moord en brand schreeuwende berichten en artikelen.

Al te veel komt daarin subjectieve teleurstelling tot uiting, veelal een gevolg van onvoldoende voorbereiding en het niet willen luisteren naar goede raadgeving. Aanvankelijk trokken naar Australië zeer vele „onregelmatige” krachten, die hier te hooi en te gras werkten en het niet te ruim hadden. Deze zijn in Australië gaan werken en konden dank zij behoorlijke lonen profiteren van een beter voorziene dis.

Thans is een deel der emigranten afkomstig uit de handeldrijvende en industriële middenstand. Mensen, die het hier vrij goed hebben gehad en die althans vrij waren in hun doen en laten. Zij zijn het stiefkind der Nederlandse Regering en zien de ongunst der tijden op zich afkomen en willen, het koste wat het kost, weg. Doch zij doen het op een ongelofelijk lichtvaardige wijze. Dikwijls op een domme en eigenwijze manier.

Deze emigranten maken een plof omhoog en zullen wel heel sterke karakters moeten zijn om er zich doorheen te slaan. Maar niemand kan hun verantwoordelijkheid voor hun eigen daden ontzeggen. De uitzichten zijn thans zo:

De ministerscrisis duurt nog voort. Dit is het bekende „torrentje”, waar de minister van Binnenlandse Zaken resideert. De auto van Zijne Excellentie Teulings staat voor. Zal Teulings blijven? Op dit moment weten wij het nog niet.

Naar Canada gaan zeer waarschijnlijk dit jaar tussen de 10 en 12.000 personen, naar Australië zal het getal van 15.000 wel niet overschreden worden.

Dit betekent een belangrijke en gunstige wijziging van het aanvankelijke plan. Intussen is voor Australië nodig een zeer snelle uitbreiding van de nazorg, zeer in het bijzonder door eigen comités, samenwerkend met onze emigratie-attaché.

De kerken hebben op korte termijn te zorgen voor predikanten en voor regelingen, zodat in geestelijke zin de mensen niet aan hun lot worden overgelaten. Hier te lande moeten de emigratie-centrales der maatschappelijke organisaties volledig worden ingeschakeld en dienen zij op beleid en uitvoering een grote invloed te hebben.

Als Australië niet voor een behoorlijke huisvesting kan zorgen, is het niet geoorloofd tienduizenden Nederlanders te laten vertrekken. Momenteel kan Australië daarin niet voorzien. Daaruit dienen de consequenties te worden getrokken.

Dit betekent niet een stopzetten van de emigratie van Nederlanders naar dit land, maar wel een vermindering, alsmede een betere voorbereiding.

Doet men dit niet, dan kunnen ernstige gevolgen daaruit voortvloeien en wordt heel de Nederlandse emigratie in gevaar gebracht.

Daarom is het nu de tijd voor krasse en gezonde maatregelen, die tijdig genomen moeten worden. Een welbewuste herziening van het bestaande schema zal de eerste daad moeten zijn.

Onze mannen in Korea

Nu onze mannen, die in Korea vechten, zulke zware offers hebben gebracht, begint het ons duidelijk toe te spreken, dat zij aan het front staan voor onze zaak, voor de zaak van de vrijheid van de volken van het Westen.

De Communistische propaganda spreekt voortdurend van de tegenstelling Amerika-Rusland. Zij doet het voorkomen, alsof een aantal avonturiers in dienst van de Amerikaanse zaak in Korea vechten. Er zijn veel te veel, die nog praten in dezelfde geest. Het voortdurend klagen van de doorbraakdominees, dat zij het zo benauwd hebben in verband met de moeilijke keuze tussen Amerika en Rusland, heeft mede schuld aan de bevordering van die averechtse propaganda.

In werkelijkheid heeft onze eigen Regering met de andere leden van de Verenigde Naties mee besloten, hier overeenkomstig statuten en tractaten mee te werken aan de handhaving van internationaal recht en bescherming tegen communistische agressie. Deze internationale samenwerking is het enige middel, om te voorkomen, dat vandaag Korea, morgen Duitsland en overmorgen Nederland onder de voet lopen wordt. Daarvoor vechten deze mannen. Daarvoor brengen zij deze zware, bloedige offers. En daarom verdienen zij onze hulde en onze dankbaarheid.

Het kameleon

Mr Oud is de man van het onbegrijpelijke beleid. Gezeten in zijn politieke draaimolen begon hij de rit met zijn overgang in 1946 van de Vrijzinnig Democratische Bond naar de P.v.d.A. In 1947 stapte hij er weer uit, trad in 1948 toe tot de V.V.D. en ging de verkiezingen in onder het devies „Het roer moet om”. Kort daarna stemde hij vóór een „opengehakte” Grondwet. In 1949 verleende hij zelfs zijn steun aan de soevereiniteitsoverdracht. In 1950 zegde hij zijn vertrouwen in minister Van Maarseveen, maar niet in minister Stikker op en in 1951 werkte hij minister Stikker de laan uit. Van deze politieke schipper, die zijn roer met alle winden mee laat draaien, zegt het fiere blad De Telegraaf d.d. 25 Januari:

Wij achten het een groot geluk, dat het de heer Oud is geweest, die dit gouvernement ten val bracht.

De heer Oud behoort tot de weinige mannen, die nog nationale figuren zijn. Dat wil zeggen figuren, die in alle kringen medestanders kunnen vinden, omdat men bij hen in de eerste plaats op bekwaamheid en goede wil let. De burgemeester van Rotterdam is een man van het midden; een man, die door zijn verleden ook op financiële ervaring kan bogen. Wanneer hij de leiding van een nieuw kabinet zou krijgen, zou het geschokte vertrouwen van het Nederlandse volk reeds door dit feit grotendeels worden hersteld.

Men kan nu niet bepaald zeggen, dat 's heren Ouds politiek dienstig is geweest om vertrouwen in hem te krijgen.

Onwrikbaar

Juister is het oordeel van Vrij Nederland d.d. 3 Februari. Dit uiterst linkse blad schrijft terecht, dat

de overdracht van soevereiniteit over Nieuw-Guinea voor de V.V.D. alleen maar een bittere pil was, die men desnoods zou „slikken”. Maar omdat men in die hoek nu eenmaal een ander kabinet wilde hebben, had men dit punt dat de gemoederen zozeer in beweging bracht, ten slotte blijkbaar een dankbaar object geoordeeld, om er het kabinet op te laten struikelen.

Daar ligt naar ons oordeel het grote verschil met de anti-revolutionairen. Ook daar beoordeelde men de afgetreden regering niet dan met het grootste misprijzen. Maar één ding onderscheidt de A.R. toch wel heel duidelijk van de V.V.D.: Jan Schouten en zijn politieke vrienden zouden de „bittere pil” van overdracht van soevereiniteit nimmer hebben geslikt. Voor de A.R. ging het om de mensen op Nieuw-Guinea en op dat punt zijn ze onwrikbaar. Voor Oud en zijn politieke vrienden was Nieuw-Guinea, blijkens Ouds loslippigheid, blijkbaar — niet anders trouwens dan bij vorige gelegenheden — een zaak ten aanzien waarvan men zou prediken dat het roer weer eens om moest als het

er om ging de kiezers in de boot te krijgen. Maar wanneer die kiezers zich eenmaal aan hen hadden toevertrouwd, zal de steven weer even gemakkelijk in de tegenovergestelde richting worden gewend, als na de verkiezingen van 1948.

Men prente dit de kiezers in!

Wat dan?

Een merkwaardig blad is De Waarheid (C.P.N.). Het kronkelt nog erger dan Elseviers Weekblad.

In het nummer van 20 Januari becritiseert Paul de Groot het Nieuw-Guinea-beleid der regering en debiteert dan de volgende nonsens:

Wie de formele soevereiniteit over dit gebied krijgt, heeft het in de hand om olie-concessies aan de Amerikaanse trusts uit te geven en daarvoor zowel officiële als stiekeme steekpenningen te bedingen.

In ruil voor de afstand van oorlogsbases aan Amerika, kan men economische en politieke concessies verlangen. Dit is de reden, waarom Amerika de voorkeur geeft aan Sukarno, aangezien hij als de goedkoopste „soverein” wordt beschouwd.

Maar als de soevereiniteit over Nieuw-Guinea zowel bij Nederland als bij Indonesië in Amerikaanse oliehanden is, waar moet je dan met die soevereiniteit heen? Rusland wenst toch zeker geen koloniën?

De eerste vergissing van Schermerhorn.

We kennen uit 1918 de vergissing van Troelstra. Maar we hebben in 1945 ook gekregen de vergissing van Schermerhorn. Dat wordt erkend door niemand minder dan door... Schermerhorn!

In Socialisme en Democratie, het maandblad van de P.v.d.A., d.d. Januari 1951 lezen we nl. in een artikel van Schermerhorn, getiteld „Na vijf jaren Partij van de Arbeid”:

Achteraf is deze periode (nl. van na de bevrijding) misschien het best gekenmerkt door het toen vrij algemeen heersen van de verwachting, dat de gewenste fundamentele vernieuwingen van de samenleving zich ook z o n d e r geestelijke revolutie, zonder maatschappelijke „bekering”, d.w.z. zonder omkering van methoden, dus langs de geijkte en gebaande wegen van het politieke en openbare leven zouden kunnen doorzetten.

Het is merkwaardig, dat zowel het einde van de eerste, als van de tweede wereldoorlog in dit opzicht gelijksoortige vergissingen te zien geven, al is hun uiterlijke verschijningsvorm dan ook nog zo verschillend. De vergissing van Troelstra van 1918 zou volgens sommigen hebben gelegen in een foutieve schatting van de machtsverhoudingen. In wezen was het een foutieve waardering van de geestelijke krachten in ons volk. De krachten, welke gericht waren op

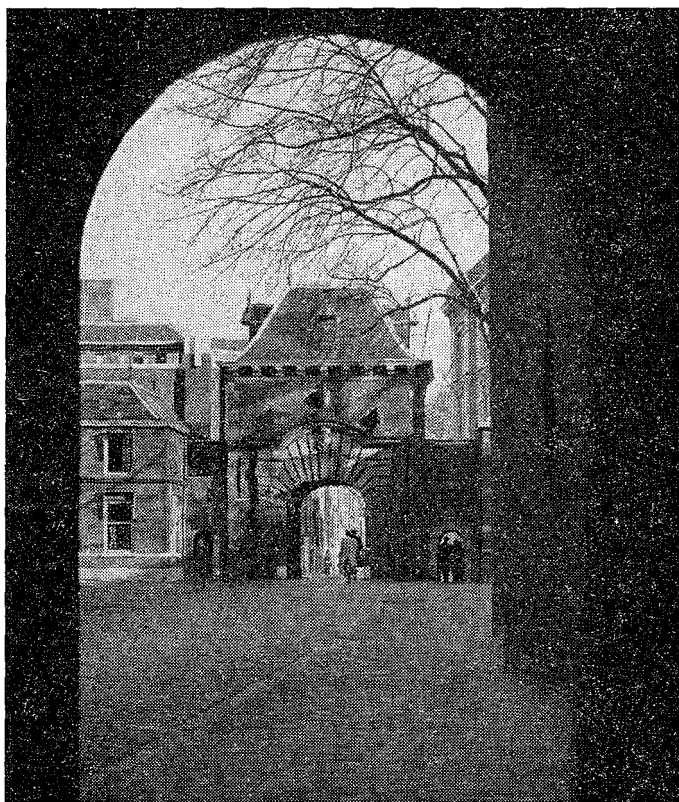
het behoud der bestaande orde, bleken verreweg de sterkste te zijn, terwijl men in de socialistische rijen in meerderheid de politieke methode der parlementaire democratie als middel ter bereiking van een nieuwe orde bleek te willen handhaven, ook indien het tempo der ontwikkeling daarbij tussen langzaam en onbevredigend zou liggen. Dezulken achtten het verlaten van deze weg het grotere kwaad. Met één uiterlijk verschil is het in wezen in 1945 niet anders geweest. Toen is n.l. de formeel revolutionaire weg in het geheel niet in discussie gekomen. Ook zij, die de vernieuwing toen op het vurigst begeerden, waren, met zekere graduele verschillen, overtuigd van de onvermijdelijkheid van de aanvaarding van de democratische methoden niet alleen, doch hebben hiervan ook de verwerkelijking van hun vernieuwingsgedachten verwacht.

Ook hier dus weer dezelfde vergissing als in 1918: de geestelijke revolutie werd ook nu weer in haar uitwerking op het handelen der mensen overschat. Zij bleek al spoedig van geringe diepgang.

Schermerhorn erkent dus zijn vergissing. En het schijnt wel, of hij letterlijk geciteerd heeft uit de door de A.R. Partijstichting onlangs uitgegeven brochure „De tragiek van de Partij van de Arbeid” van R. Gosker. Als U vandaag f 0,65 stort op giro-nummer 89673, dan kunt U overmorgen nagaan, of het citaat juist is.

De tweede vergissing van Schermerhorn.

Desniettemin begaat Schermerhorn in hetzelfde ar-

Het mooiste plekje van Den Haag is het Binnenhof — de arena van de Staten-Generaal — de plaats waar het hart klopt van het Nederlandse politieke leven. Men wordt er altijd rustig gestemd. Vandaar dat de Kamervergaderingen ook altijd zo „rustig” verlopen.

tikel een nieuwe vergissing. Handelende over de besluitvorming in een democratisch bestel schrijft hij o.m.:

Indien men werkelijk zoals ondergetekende uit vijf jaar politieke activiteit de ervaring heeft verkregen, dat de meerderheid telkens weer een zekere verblinding opdoet uit onderbewuste of bewuste neigingen tot handhaving van het bestaande en daarmee uiterst bedenkelijke ontwikkelingen inleidt, vraagt men zich thans met grote bezorgdheid af, waar wij heen gaan.

En dan komt Schermerhorn tot deze vraag:

Hoe kan men op democratische wijze in de samenleving tot een systeem van besluitvorming komen, waarbij er een redelijke mogelijkheid is, dat die groep, die de noodzakelijke vernieuwing van het maatschappelijk leven verstaat, niet telkens te laat gelijk krijgt. Het is de vraag, op welke wijze men voorkomt achter de feiten aan te lopen, doch er voor zorgt het proces in de historie te leiden.

Met andere woorden: hoe kan men bewerkstelligen, dat alleen de P.v.d.A. de leiding heeft? Hitler, Mussolini en Lenin hebben een dergelijke vraag ook eens gesteld... en beantwoord!

Schermerhorn kennende, vertrouwen wij, dat hij ook deze vergissing wel weer zal inzien.

Antirevolutionair en Christelijk Historisch.

Nog steeds zijn er mensen, die, ondanks de houding der C.H.U. sinds 1948, vragen naar het principiële verschil tussen de Antirevolutionairen en de Christelijk Historischen, tussen Schouten en Tilanus. Dat verschil spreekt wel duidelijk in het volgende.

Ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan van de P.v.d.A. op 9 Februari verschenen in Het Vrije Volk d.d. 7 Februari enkele interviews met de voorzitters van andere politieke partijen. Zowel Dr Schouten als de heer Tilanus werd gevraagd naar hun oordeel over de P.v.d.A. Beider oordeel was uiteraard afwijzend.

Tilanus motiveerde dit als volgt:

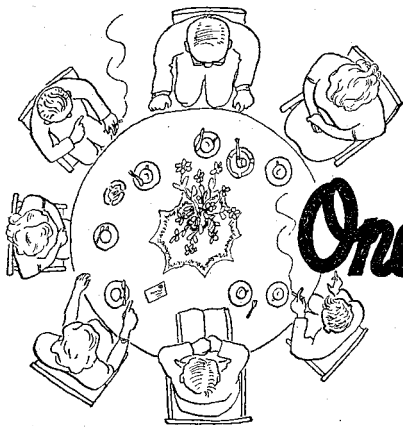
Een belangrijk deel van het Nederlandse volk is godsdienstig ingesteld. Het godsdienstig leven is overwegend in het denken, in het gezinsleven en in het organisatieleven. De christenen voelen zich daar thuis. Men bidt er samen en men leest er samen uit de Bijbel. Ontbreekt dat op bijeenkomsten, dan wordt dat als een essentieel gemis gevoeld. In een algemene volksgroepering als de Partij van de Arbeid zal men zulke dingen niet kunnen doen. Dat godsdienstig leven geeft een zeer bijzondere band, die nu eenmaal in heel het typische staatkundige leven van Nederland doorwerkt.

Kort samengevat: de sfeer deugt niet.

Maar nu Schouten:

Toen de Partij van de Arbeid in 1945 werd opgericht, is men welbewust begonnen met een experiment. In nog andere zin dan vroeger ten aanzien van de S.D.A.P. het geval was, zijn personen van zeer verschillende principiële overtuiging op een zogenaamd zakelijke basis met elkander verenigd. Tegen dat onderscheid tussen het principiële en het zakelijke heb ik ernstig bezwaar, omdat het leiden kan en in menig geval ook geleid heeft tot een verwerpelijk dualisme tussen het ene en het andere.

Kort samengevat: het uitgangspunt deugt niet. „Ernstig bezwaar” en „verwerpelijk dualisme” is toch nog wat anders dan „zich daar niet thuis voelen”.

Onder ons gereid...

Siem Boudewijnse is lid geworden van de Jeugdgemeenteraad van ons dorp. Dat is een gebeurtenis van belang. Ik geef U de verzekering: de hele familie Krabbelaar leefde mee. Natuurlijk Riekje voorop. Zelfs Huigerina kreeg nu belangstelling voor de politiek. Het was dan ook niet mis.

Want Siem was ook nog voorzitter van de antirevolutionaire fractie, die niet minder dan 6 leden telde. En dat op een gemeenteraad van 11 man. Reeds dagen van te voren was er aan tafel over gepraat. Siem was al de held van de familie voor de grote dag aanbrak. Eindelijk was het zo ver.

Riekje en ik zaten op de tribune. De leden van de Raad namen hun plaatsen in. De burgemeester, die de Christelijk-Historische beginselen is toegedaan zonder aangesloten te zijn bij die partij, opende de vergadering. Eerst werden, het was net echt — een paar hamerstukken afgedaan. Dan volgde het voorstel van B. en W. om in ons dorp van gemeentewege een crèche te gaan exploiteren.

„Wat is een crèche?” fluisterde Riekje. „Voor babies” fluisterde ik terug. „Moet de gemeente dan babies gaan exploiteren?” vroeg ze fluisterend en — ze is geconterfijt in de leer — daar is Siem vast tegen. U zult het zien!

Of Boudewijnse helemaal wist wat een crèche was weet ik vandaag nog niet. Ik durfde het hem trouwens ook niet vragen, want als zijn onkunde bleek zou ik het hem moeten vertellen en, onder ons gezeid — het was op deze vergadering dat ik er voor het eerst van hoorde.

Het pakte dan ook anders uit.

In deze jeugdgemeenteraad zit één lid van de P.v.d.A.

Dat is meer dan genoeg. Hetgeen uit het vervolg trouwens wel blijken zal. Dat lid van de P.v.d.A. was natuurlijk vóór gemeente-exploitatie. Zelfs voor een crèche. Hoe het mogelijk was snap ik nog niet, maar in zijn vurig plei-

dooi sleepte hij er de Indonesische politiek bij en op zijn eentje viel hij de hele antirevolutionaire fractie aan. De antirevolutionairen waren reactionnair, conservatief, kapitalistisch. Nu — U kent dat verhaaltje wel.

„Nu komt Siem”, fluisterde Riekje. En net zulk werk.

Waardig en plechtig verhief Siem zich van zijn zetel en vroeg het woord. Siem is, onder ons gezeid, een hele bolleboos in het maken van inleidingen. Dan sleept hij er de hele Calvinistische wijsbegeerte en het natuur en genade schema van de Rooms en bij alsof het niets is. Het gaat mij wel eens wat hoog. Maar kwaad kan dat niet. Zelfs Riekje weet nu al wat s.i.e.k. betekent. Ik verdenk ze er van dat ze dat 's avonds, als ze samen met goedvinden der wederzijdse ouders nog een ommetje maken, behandelen. Nu — dat kan geen kwaad. Maar ja als fractievoorzitter kun je niet van papier lezen. Nu was Siem wel op deze gemene aanval verdacht. Hij had tenminste zijn speech netjes opgeschreven en uit het hoofd geleerd. En daar ging die dan. En van dik hout zaagt men planken. Riekje zat vol spanning. En bewondering. Tenslotte bestond er tussen haar en deze fractievoorzitter een zeer bijzondere verhouding. Zij kende trouwens die speech ook uit het hoofd en toen Siem op een ogenblik even aarzelde wilde ze hem al voorzeggend — maar door een krachtige stomp wist ik nog bijtijds een catastrofe te voorkomen. Siem redde zich trouwens prachtig. Hij sloeg eenvoudig een paar zinnen over. Natuurlijk was het een principieel en kloek woord.

Het slot — de peroratie noemen ze dat, lichte Riekje me in — was erg mooi. Het werd bijna bewogen. In enkele kernachtige zinnen wees hij op de goede bedoelingen van de antirevolutionaire partij. Wij worden niet gedreven door koloniale mentaliteit.

Neen het gaat ons alleen om de gezags-handhaving en om het verantwoordelijkheidsbesef. „Onze bedoelingen zijn goed”. Dat waren zijn laatste woorden. En toen was het uit!

Nee, toch niet helemaal.

Laat nu dat enige P.v.d.A. lid opstaan en Siem sarcastisch toebljten: „Nou — en de bedoelingen van Hitler en Mussolini waren die soms niet goed”.

Er viel een doodse stilte.

Nu had Siem moeten antwoorden — direct.

Maar Siem had er niet van terug.

Riekje frommelde zenuwachtig met haar zakdoekje. Ze wou wat zeggen, maar weer kreeg ze een stomp in haar lendenen.

De voorzitter liet tactisch de stilte nog even voortduren. De antirevolutionaire woordvoerder kreeg de volle maat. Maar Siem bleef zwijgen.

Niemand zei wat.

En toen zei de voorzitter dat het volgende punt van de agenda aan de orde kwam. Boudewijnse heeft helemaal niets meer gezegd.

Naar huis gaande — gedrieën — kwam Siem weer een beetje bij.

En toch was er geen speld tussen te krijgen — mijnheer Krabbelaar zei hij. Toen zei ik: Nee — maar met een bijl hakten zij je hele betoog door. Waarop Riekje kwaad werd. En die zei toen: Kom mee Siem — die P.v.d.A. vent snapte er niets van.

En onder ons gezeid — daar had Riekje gelijk aan.

Thuis gekomen vertelde ik Huigerina het relaas. Merkwaardig — ze was een beetje gepiqueerd. Huigerina snapt ook niet veel van souvereiniteit in eigen kring en zo. Maar dit had ze mee willen maken. Ja — zo zijn vrouwen. Tenslotte is Huigerina de aanstaande schoonmoeder.

JORIS KRABBELAAR.

Postzegels hebben twee kanten

De minister voor posterijen te Sofia raakte geirriteerd over de opmerkelijke achteruitgang van de verkoop van de nieuwe postzegels met het contereitsel van de communistische staatspresident. Hij stuurde een van zijn ambtenaren er op uit om de zaak te onderzoeken. Deze kwam een paar dagen later met de mededeling: de zegels plakken niet!

Wat zegt u mij nou, antwoordde de minister, nam een postzegel, spuwde er een beetje op en plakte haar op een stuk papier. Zij bleef prachtig zitten. „Alstublieft!”

Ja, ja, zei de ambtenaar, maar de mensen spuwen op de andere kant!

Predikanten en de Politiek

A. R. DE KWAADSTENIET

De sympathieke wijze, waarop Ds B. Wentzel van Ridderkerk in de Gereformeerde Kerkbode voor de Classes Barendrecht en Dordrecht (zie Nederlandsche Gedachten van 23 Dec. j.l.) gereageerd heeft op mijn artikel „Zijn wij eenzijdig?“, dringt mij tot een wederwoord.

Voorop wil ik stellen, dat mijn artikel de indruk moest wekken, dat door mij uitsluitend gewezen werd op het tekort aan politieke belangstelling bij de predikanten van de Gereformeerde Kerken. Toch was dit niet de bedoeling. Want hoewel ik wel in hoofdzaak aan hen dacht, bedoelde ik toch mij te richten tot de Gereformeerde predikanten zowel in de Ned. Herv. Kerk en de Chr. Gereformeerde Kerken als in de Gereformeerde Kerken. En tevens wil ik er aan toevoegen, dat het mij niet onbekend is, dat er gelukkig nog Gereformeerde predikanten zijn, die zich niet onttrekken aan hun staatkundige roeping.

Ds Wentzel nu is van mening, dat mijn klacht over het gebrek aan politiek medeleven van de Gereformeerde predikanten wel niet ongegrond is, doch is tevens van oordeel, dat gezocht moet worden naar de oorzaak. En dan stelt hij de vraag: „Is niet al jaren lang en jaren geleden het parool uitgegeven, dat zij (de predikanten) zich maar eens wat meer aan huisbezoek gelegen moesten laten?“ Het wordt nog erger: „Heeft men niet juist van de zijde der Antirevolutionairen gezegd: schoenmaker, houd je bij je leest?“ Er is geen enkele reden om aan de woorden van Ds Wentzel te twijfelen. Hetgeen hij schreef, zal dan ook zeker in het verleden wel gezegd zijn. Ik heb dat zo nooit gehoord. De vraag is nu maar, wie het gezegd heeft. De leiding van de partij? Ik kan me dit niet voorstellen.

Maar zelfs al zou dit laatste het geval zijn, dan kan ik mij toch de reactie van de predikanten niet goed indenken. Zijn die predikanten zo gemakkelijk op zij te zetten?

De politieke strijd is toch niet een strijd van een aantal politici, doch de strijd van alle Christusbelijders, die elk voor zich het hunne er toe hebben bij te dragen, dat Christus' Koningschap ook op het staatkundig erf erkend wordt. En de politieke partij, onze Anti-Revolutionaire Partij, is niet maar een partij van enkele „politieke heren“, maar de partij van de predikanten, onderwijzers, boeren, tuinders, kantoorbedienden, schoenmakers, timmerlieden, fabrieksarbeiders, journalisten, middenstanders, advocaten, notarissen, vissers, schippers, ambtenaren, enz., die allen van oordeel zijn, dat Gods ordinantiën ook gelding hebben voor het staatsleven. Als dan Ds Wentzel opmerkt, dat hij in mijn artikel leest een uitnodiging tot de predikanten „om weer mee te doen als vroeger“, dan zeg ik, dat het allerminst mijn bedoeling was een „uitnodiging“ tot de predikanten te richten. *Gasten* worden uitgenodigd, *leden* hebben rechten en..... plichten. Dus ook de predikanten-leden.

De predikanten hebben dezelfde *rechten* als alle andere leden. Het recht om te spreken, om een bestuursfunctie te bekleden, enz. Maar zij hebben ook dezelfde *plichten* als alle andere leden. En nu erkennen wij, dat in het algemeen de leden tekort schieten in de vervulling van hun plichten. Het is niet zo, dat de predikanten een ongunstige uitzondering vormen. Wij erkennen, dat predikanten vaak overbelast zijn, terwijl er toch wel anderen aan de kant staan, die meer konden meelevens, hetzij om de dominees te ontlasten op kerkelijk terrein, hetzij om hun schouders „onder de politiek te zetten“.

Maar ik ben van oordeel, dat de predikant een groter verantwoordelijkheid heeft te dragen, omdat ik met Ds W. van oordeel ben, „dat ons eenvoudige Gereformeerde volk meer dan men denkt hecht aan de dominé en zijn doen en laten ook voor de publieke zaak“. Juist omdat ik dit met de schrijver eens ben, meende ik, dat de A.R. Partij van de predikanten, die haar beginselen zijn toegeedaan, mag verwachten, dat zij blijk geven van medeleven met „de politiek“.

Ook nu nog geldt het woord, dat Dr A. Kuyper schreef in „De Standaard“ van 4 Juni 1901:

„Als het gaat om administratief recht, om het Zuideerzee-vraagstuk, om Legerorganisatie en dergelijke, dan verstaan we het uitnemend goed, dat men den predikant niet als eerstgeroepene in het debat beschouwt. Maar als het gaat om de verzaking van God in het Staatsrecht, als het gaat om den Christelijken grondslag van ons Staatsleven, als de strijd vóór het Evangelie en tegen de Revolutie moet worden gestreden, dan zouden we eer omgekeerd vragen willen, of een Dienaar van het Evangelie niet in de plichtsbetrachting tekort schoot, zoo hij zweeg.

Wie moeten dan spreken, zoo zij het niet doen?“

In het vervolg van zijn driestar wijst Dr Kuyper er dan, evenals Ds Wentzel op, welke invloed, vooral ten plattelande, van de predikanten kan uitgaan. En die invloed moet ook merkbaar zijn met betrekking tot het politieke leven. Met dat doel schreef ik. Daarom drong ik er op aan, dat de predikanten zich meer zouden gaan interesseren voor en hun medewerking zouden verlenen aan het werk van onze partij. Want, zo schreef ik: „Ongetwijfeld zal hun medeleven stimulerend werken op hun gemeenteleden“.

Op dat stimuleren komt het ook aan. Dat is hoogst noodzakelijk.

Nu komt het voor — ik generaliseer niet en zeg ook niet, dat het veel voorkomt — dat een predikant een jonge man, die belangstelling aan de dag legt voor de politieke actie, adviseert daaraan zijn krachten maar niet te verspillen, doch zich aan het Evangelisatiewerk te geven.

De predikanten, ook de jonge theologen, zullen zich op de hoogte moeten houden van de belangrijke principiële vraagstukken, waarom het ook in de tegenwoordige tijd gaat. Zij zullen moeten leren inzien, dat het

politieke werk een hoogst belangrijk werk is, dat dat ook arbeid is in dienst van Gods Koninkrijk, arbeid, die gedaan moet worden en maar niet een liefhebberij is van enkele „politieke heren”.

Als het zo gezien wordt door de predikanten en de onderwijzers, maar evenzeer door een ieder, van welk ambt of beroep ook, dan wordt de politieke arbeid in geloof aanvaard en verricht. En wat zou het heerlijk zijn, indien de predikanten dan ook hier „voorgangers” waren.

Het gaat er niet om elkander verwijten te doen. Laten we elkander opwekken om trouw te zijn.

Ds Wentzel haalde een voorbeeld aan van de invloed, welke van het woord van predikanten kan uitgaan. Welnu, ik wil ook eindigen met een voorbeeld van een predikant, dat mij altijd is bijgebleven.

Het was — meen ik — in het jaar 1935; toen er Statenverkiezingen gehouden zouden worden. De N.S.B. was toen ook van de partij. In Zuidland zou een landdag gehouden worden, waar o.a. de bekende Ds G.

Hofstede zou spreken. Men had mij gevraagd daaraan eens heen te gaan. Ik deed het met enkele vrienden. En toen wij op die Zaterdagmiddag in Zuidland aankwamen, ontmoetten we daar op de dijk, vlak bij het landdagterrein de oude Ds C. W. J. van Lummel, de bekende A.R. voorvechter.

— Zo, dominé, aan de wandel?, vroegen we.

— Ja, — antwoordde hij — ik loop hier maar zo wat heen en weer.

En met een knipoogje voegde hij er aan toe:

— Zolang ik hier loop, gaan de mensen uit Zuidland niet naar de N.S.B.-landdag.

Daaraan moest ik denken; toen ik de opmerking las van Ds Wentzel, dat „ons eenvoudige Gereformeerde volk” zo veel hecht aan het doen en laten van de dominé, ook voor de publieke zaak.

En nu blijven de predikanten niet langer aan de kant staan. En door hun voorbeeld trekken zij ook anderen van de kant vandaan.

CREDIETVERLENING

H. VAN EYSDEN

aan de middenstand

Een van de grootste zorgen, waarmee talrijke ondernemers in het midden- en kleinbedrijf in deze tijd te worstelen hebben, is een tekort aan liquide middelen om hun zaken op gang te kunnen houden. Een van de belangrijkste oorzaken van dit verschijnsel ligt momeneel in het hoge prijsniveau, waardoor aan het bedrijfskapitaal hoge eisen worden gesteld, eisen, waaraan veelal niet kan worden voldaan, omdat het in de onderneming geïnvesteerde bedrijfskapitaal lang niet in dezelfde mate is gestegen als de prijzen van vele artikelen omhoog gelopen zijn. De mogelijkheid om leverancierscrediet te verkrijgen, zijn thans beperkter dan voorheen, omdat deze leveranciers dezelfde liquiditeitsmoeilijkheden ervaren.

Dergelijke ondernemers zijn dus aanwezen op crediet-verkrijging uit andere hoofde. Allereerst komt daarvoor in aanmerking particulier crediet of normaal bankcrediet.

Voor de kleinere ondernemers, die het dikwijls aan behoorlijke zekerheidsstelling ontbreekt, zijn deze credietvormen niet praktisch realiseerbaar. Zowel banken als particulieren verschaffen als regel geen crediet, tenzij er behoorlijke waarborgen of onderpanden zijn. Credietverschaffing op basis van goederenvoorraden zijn vrij riskant, juist ook met het oog op de onzekerheid van het prijspeil. Vandaar

dat de door ons bedoelde categorie van kleinere ondernemers in een wanhopige toestand zou geraken, indien er geen andere mogelijkheden waren om hen op basis van credietverlening aan de nodige bedrijfsmiddelen te helpen.

Met hulp van de Overheid zijn namelijk een aantal bijzondere regelingen in het leven geroepen, welke alle de strekking hebben om in deze leemte te voorzien. Het ligt niet in ons voorneemen in dit artikel een uitvoerige bespreking aan deze verschillende regelingen te wijden; de bijzonderheden daarvan zijn voornamelijk van belang voor de betrokkenen zelf, die via hun organisaties daarover de gewenste inlichtingen kunnen verkrijgen.

Doch wel dient in het algemeen de aandacht op deze verschillende regelingen te worden gevestigd en hun betekenis in het licht gesteld.

Wij kunnen daarbij thans gebruik maken van gegevens, welke de Minister van Economische Zaken heeft verstrekt in de Memorie van Antwoord, behorende bij de Rijksbegroting voor 1951 van Economische Zaken (Hoofdstuk X). Op verzoek van leden der Tweede Kamer heeft de Minister in dit staatsstuk cijfers verstrekt over credieten, welke sedert de bevrijding zijn verleend, op basis van de regelingen, welke door de Overheid zijn gemaakt.

Wij ontlene daaraan het volgende:

Herstelcredieten A (boven f 1000) 1194 gevallen	f 7.835.421,—
Herstelcredieten A (onder f 1000) 454 gevallen	„ 361.286,—
Werktuigencrediet 757 gevallen	„ 5.014.650,—
Borgstellingscredieten 5125 gevallen	„ 4.813.918,—

Bovendien zijn er regelingen gemaakt voor Wederverstigingscrediet en Zake-lijk Bedrijfscrediet voor gedemobiliseerden, terwijl ook moeten worden genoemd de Herstelcredieten B, n.l. de financiering van voorschotten op Rijksbijdragen in geleden oorlogsschade, welke een omvang van 24 miljoen hebben bereikt.

Uit bovenstaande opsomming kan de conclusie worden getrokken, dat op het gebied van credietverstrekking, onder garantie van de Overheid, wel het een en ander is geschied, terwijl hieraan nog moet worden toegevoegd, dat onlangs nog een Bijzondere Credietvorm in het leven is geroepen, welke speciaal de bedoeling heeft de moeilijkheden te helpen opvangen, waarop wij in de aanvang van dit artikel zinspeelden, n.l. de financieringsmoeilijkheden, voortvloeiende uit de huidige tijdsomstandigheden. Aangezien deze credietvorm nog kort aan de gang is, kunnen daarover nog geen gegevens worden verschaft.

Ten opzichte van alle bovenstaande credietregelingen geldt (met uitzondering van de borgstellingscredieten) dat deze voor 100 % door de Rijksoverheid worden gegarandeerd. De eigenlijke credietverstrekking geschiedt als regel door de Nederlandse Middenstandsbank.

Een uitzondering vormt, zoals wij reeds aangaven, het borgstellingscrediet en daarover willen wij in dit artikel nog gaarne enige bijzonderheden verstrekken, waartoe temeer aanleiding bestaat, omdat hierbij niet alleen de landelijke overheid, maar ook de provinciale. en gemeentebesturen zijn betrokken.

De borgstellingscredieten worden namelijk behandeld door de zogenaamde Borgstellingsfondsen. Zoals de naam reeds aangeeft stellen deze fondsen zich borg voor credieten, welke worden verleend. Deze credieten kunnen als regel niet hoger zijn dan f 1500.— en in uitzonderingsgevallen worden opgevoerd tot f 2000.—. In aanmerking kunnen komen kleine middenstanders in ambacht, kleine nijverheid, handel etc., die getoond hebben hun zaken behoorlijk te kunnen drijven en die geen normaal bankcrediet kunnen verkrijgen.

Reeds sedert 1936 verrichten deze fondsen, waarvan het aantal ruim dertig bedraagt, hun arbeid, en naar mag worden geconstateerd, met goede resultaten.

Juist omdat deze fondsen regionaal zijn gevestigd, en in verschillende plaatsen, welke tot hun rayon behoren, commissies hebben ingesteld, staan zij dicht bij de kleine middenstand en kunnen daardoor de moeilijkheden en omstandigheden beter beoordelen, dan wanneer alles vanuit één centraal punt moest worden behandeld.

De hulp van de borgstellingsfondsen, die als regel een bescheiden bureau hebben, strekt zich niet alleen uit tot de credietverlening, maar eveneens wordt scherp nagegaan of het bedrijf van de aanvrager op een gezonde wijze wordt gedreven, terwijl wanneer crediet is verleend ook wel enige nazorg plaatsvindt. Mede door deze sanerende werking, welke de borgstellingsfondsen aan hun credietbemiddeling verbinden, gaat hiervan een goede invloed uit.

Deze activiteit is temeer prijzenswaardig, omdat deze fondsen, hoewel op initiatief van het Ministerie tot stand gekomen, geenszins als overheidsinstellingen mogen worden beschouwd. De Kamers van Koophandel, welke meestal een dergelijk fonds in eigen rayon hebben, spelen bij de oprichting een belangrijke rol en het is dus het

Een kopje koffie vooraf. Onze landbouw- en Brazilië-expert, de Heer Mr Biesheuvel, vertelt vast iets over zijn ervaringen opgedaan in Zuid-Amerika. De Heer Elfferich, raadslid van Delft en eveneens landbouwwaard, luistert geïnteresseerd toe. De Heer Schouten geniet van het Braziliaans product bij uitnemendheid.

bedrijfsleven zelf dat de organisatie en de werkzaamheden hieraan verbonden ter hand heeft genomen.

Aanvankelijk verstrekte het Rijk een garantie van 40 % van event. verliezen. Later werd deze garantie gebracht op 50 %.

Voor de overige 50 % zijn dus andere risico-dragers noodzakelijk.

In de aanvang werden de fondsen in hoofdzaak gefinancierd door een kapitaalsbijdrage van f 0.10 per inwoner per deelnemende gemeente, benevens een jaarlijkse bijdrage van twee cent op dezelfde basis.

Daarnaast droegen Rijk en Provincie in de kosten bij. Uit deze bijdrage kwam elk jaar een batig saldo te voorschijn, dat voor reservevorming werd aangewend. Na ruim 10-jarige arbeid hadden de reserves een zodanige omvang aangenomen, dat het niet nodig werd geoordeeld, daarmee verder te gaan. Daarom kon de bijdrage-regeling worden vervangen door een andere n.l. dat de provincies, de gemeenten en de Kamers van Koophandel gezamenlijk een garantie voor het nadelig saldo der exploitatie-rekening, de verliezen inbegrepen, verlenen tot een maximum van 3¼ cent per jaar per inwoner van de aangesloten gemeenten. Uit het bovenstaande is dus duidelijk geworden, dat ook de gemeenten bij de arbeid van de borgstellingsfondsen betrokken kunnen worden en daaraan steun kunnen verlenen.

Volgens vrij recente cijfers zijn 62.4 % van de gemeenten bij de fondsen aan-

gesloten, omvattende 78.2 % van het aantal inwoners van ons land. Het is van belang dat de Gemeentebesturen deze arbeid ondersteunen, want de borgstellingsfondsen behandelen niet de aanvragen van middenstanders, woonachtig in gemeenten, welke niet bij het fonds aangesloten zijn.

Het zijn vooral de gemeenten, waarin het agrarische element overheerst, die niet tot aansluiting overgingen, veelal geleid door het misverstand dat binnen hun gebied geen inwoners (middenstanders) zouden zijn, die voor hulpverlening door het fonds in aanmerking komen. Wij zijn van oordeel dat het werk van de borgstellingsfondsen ook de voortdurende steun van de gemeentebesturen verdient, mede in het belang van de ondernemers in midden- en kleinbedrijf, welke in eigen gemeente woonachtig zijn, en die de hulp van het betreffende fonds kunnen nodig hebben.

Het bovenstaande overzicht moge de indruk hebben gegeven, dat er op het gebied van credietverlening aan de ondernemers in midden- en kleinbedrijf behoorlijke regelingen zijn, welke handhaving stellig in het belang van deze groep is, terwijl de kosten en verliezen, over het geheel genomen, gering moeten worden geacht. In een volgend artikel willen wij nog aandacht schenken aan een andere vorm van credietverlening, waarbij de middenstand is betrokken, n.l. die van het crediet ten behoeve van de consum-

De huidige LANDBOUWPOLITIEK

Mr J. S. BIESHEUVEL

Rode draad of gezond beleid?

In de eerste na-oorlogse jaren was de politiek van onze Minister van Landbouw eigenlijk voedselvoorzieningspolitiek. Langzamerhand zijn wij daarna weer gekomen tot landbouwpolitiek, een politiek, die niet vrijwel uitsluitend is gericht op het belang van de consumptie, zoals bij een voedselvoorzieningspolitiek het geval is, maar meer een politiek die gericht is op het belang van de agrarische bedrijfstak. Zulks natuurlijk in het kader van het algemeen belang van land en volk. Het is te hopen, dat het ook in de naaste toekomst kan blijven bij een landbouwpolitiek en dat nieuwe oorlogsdreigingen of zelfs een nieuwe oorlog in Europa ons niet opnieuw noodzaken tot een voedselvoorzieningspolitiek.

God verhoede het.
Eind 1948 schakelde Minister Mansholt 1) welbewust over van voedselvoorzieningspolitiek op landbouwpolitiek. Daarbij heeft de Regering — naar wij menen werden deze doeleinden het eerst door de georganiseerde landbouw gesteld — de volgende twee punten als richtsnoer voor haar beleid aanvaard:

- a. een zo groot en zo rationeel mogelijke voortbrenging van eigen bodem;
- b. een redelijke bestaanszekerheid voor boeren, tuinders en hun arbeiders op goed geleide bedrijven, voorzover deze sociaal en economisch verantwoord zijn.

Nu heeft Minister Mansholt op het agrarisch congres van de Partij van de Arbeid, dat onlangs te Zwolle werd gehouden, gezegd dat de gegarandeerde bestaanszekerheid voor boeren en tuinders moet worden gezien als de rode draad, die zijn beleid kenmerkt. Het kan zijn, dat Zijne Excellentie het nuttig oordeelde om in de kring, waarvoor hij sprak, de zaken zo te stellen. Wij zijn van mening, dat het door hem tot nu toe gevoerde beleid geen uitgesproken rode tint vertoonde. Integendeel. Wij veroorloven ons op te merken, dat zijn bewind ons gezond voorkwam, hetgeen van een beleid met een rode draad niet altijd kan worden gezegd.

De landbouwpolitiek van de dertiger jaren was van grote betekenis

De in de dertigerjaren in Nederland gevoerde landbouwpolitiek wordt tegenwoordig nog al eens aangeduid als een staaltje van rechts wanbeleid. Hier tegen moeten wij met klem opkomen. Het kan best zijn, dat sommige maatregelen — achteraf bezien — niet doeltreffend zijn geweest. In zijn geheel gezien heeft deze politiek echter ons agrarisch volksdeel in de dertiger jaren voor totale ondergang behoed en ons agrarisch productieapparaat in stand gehouden. Dit is het gehele Nederlandse volk in de laatste oorlogsjaren dubbel en dwars ten goede gekomen. Sterker nog, vandaag aan de dag profiteert ons verarmde land hiervan nog dagelijks. In de dertiger jaren heeft het Nederlandse volk aan zijn agrariërs belangrijke subsidies verstrekt. In deze jaren nog ontvangt hetzelfde Nederlandse volk hiervan de rente. De boeren stellen immers b.v. hun tarwé aan het Nederlandse volk ter beschikking tegen

prijzen, die nog zeer belangrijk beneden de wereldmarktprijs liggen. De binnenlandse tarweprijs is thans f 22.85 per 100 k.g. In het buitenland koopt de Nederlandse Regering tarwe die, wanneer ze hier te lande is aangevoerd, f 37.— per 100 k.g. kost. De uit de eigen suikerbietenogst verkregen suiker komt het Nederlandse volk heel wat goedkoper dan de geïmporteerde suiker. De consumptiemelk aan de grote steden wordt — voor een groot deel — geleverd met een belangrijke financiële steun van de producenten zelf. De hiervoor benodigde gelden worden verkregen via het door de veehouders in 1950 ingestelde Zuivelfonds. Dit wat de binnenlandse consumptie betreft.

Mede door de landbouwpolitiek van de dertiger jaren, die ons agrarisch productieapparaat in stand hield, is onze landbouw in het straatarme Nederland van de na-oorlogse jaren ook in staat om zijn portie te leveren voor de zo zeer noodzakelijke export. Een enkel cijfer hierover:

IN MILLIOENEN GULDENS

jaar	totale uitvoer	agrarische export in		agr. export		
		engere zin, d.w.z. uitvoer van zuivere Ned. land- en tuinbouwproducten	% van de totale uitvoer	in ruimere zin	% van de totale uitvoer	
gemiddelde						
1936/1938	978	923	32.9	414	41.3	
1939	966	340	35.1	402	41.6	
1946	785	311	39.6	412	53.6	
1947	1859	586	31.5	852	45.8	
1948	2670	844	31.6	1251	46.8	
1949	3794	1327	35.0	1880	49.5	
1950	5288 2)	1596 2)	30.2 3)	2506 2)	47.4	

Uit bovenstaande cijfers blijkt hoe de Nederlandse boeren, tuinders en landarbeiders er in deze jaren het hunne toe bijgedragen hebben, dat Nederland nog deviezen weet te verdienen om de noodzakelijke inkopen op de buitenlandse markt te kunnen doen. Daarbij moet men wel beseffen, dat dit in de naoorlogse jaren kon worden bereikt ondanks het feit, dat de import van de grondstoffen (veevoeder b.v.) in vergelijking met de vooroorlogse periode zeer sterk is verminderd. Voorts moet men in het oog

houden, dat de Nederlandse bevolking — vooral door de sterke bevolkingsaanwas — veel meer consumeert dan voor de oorlog. In de derde plaats mogen wij er op wijzen, dat deze resultaten bereikt zijn met hetzelfde productie apparaat als voor de oorlog. 4)

Wil men nog een nadere illustratie van de prestaties van onze agrariërs? In October 1950 gold het volgende overzicht van producentenprijzen in Nederland tegenover de ons omringende landen:

tarwe (100 kg)	Nederland	—	f 23.15
	Engeland	—	f 24.61—27.79
	Frankrijk	—	f 28.60
	West-Duitsland	—	f 28.91—29.24
	Denemarken	—	f 30.66
	België	—	f 31.54—31.92
	Zwitserland	—	f 54.30—56.50
suikerbieten (ton)	Nederland	—	f 35.00
	België	—	f 55.34
	Engeland	—	f 55.20
	Zwitserland	—	f 60.65
melk (100 l.)	Nederland	—	f 18.00 (thans verlaagd tot 17.50)
	België	—	f 22.80
	Frankrijk	—	f 28.00
	Engeland	—	f 33.00—35.00
	W. Duitsland	—	f 18.87—21.00
	Zwitserland	—	f 33.03

Minister Mansholt's landbouwpolitiek was gezond.

Wij zijn van mening, dat de gedurfde, maar moedige nieuwe koers in de landbouwpolitiek, zoals Minister Mansholt deze einde 1948 — tegen de zin van zijn partijgenoot Vondeling in — insloeg, veel tot de gelukkige gang van zaken, zoals die hierboven is weergegeven, heeft bijgedragen. De grotere vrijheid, die de landbouw na 1948 kreeg, heeft de boeren zelf ook geen windeieren gelegd. Wel moeten wij daarbij opmerken, dat de door 's Heren gunst zo uitstekende weersomstandigheden van de laatste oogstjaren hieraan ook niet vreemd zijn. In ieder geval willen wij constateren, dat de door Minister Mansholt gevoerde landbouwpolitiek tot nu toe gezond moet worden genoemd. Wat staat ons echter te wachten als de Minister thans over de rode draad in zijn beleid gaat spreken? Wij vrezen dat Zijne Excellentie hiermede bedoelt, dat de verzekering van een redelijk inkomen voor onze agrariërs in slechte tijden (een landsbelang bij uitnemendheid, zoals de oorlogsjaren ons hebben geleerd) ook moet inhouden een niet meer dan redelijk bestaan in voor de landbouw goede tijden. Anders gezegd: Minister Mansholt wil blijkbaar de boeren met de prijzen van hun producten geheel terug brengen tot de onderste grens van de bestaanszekerheid, terwijl zij bij hogere productie en efficiënter werkmethoden meenden ook van enige uitslag naar boven te mogen profiteren. Wij kunnen het nog sterker zeggen: een socialistisch landbouwbewind betekent blijkbaar, dat de boeren ambtenaren worden van de staat tegen een vast salaris. Agrarisch Nederland heeft bij de jongste verlaging van de melkprijs dit duidelijk aangevoeld. Het verzet ging niet in de eerste plaats tegen de verlaging van de melkprijs met een halve cent. Het ging om deze tendenz, die hier tot uiting kwam — „terug tot de basis van de U gegeven garantie”. Wij kunnen ons indenken, dat onze boeren scherp reageerden. Wat betekent immers een in

het na-oorlogse Nederland van Regeringszijde gegeven garantie? Als het er eens op aan zou komen, zou Minister Mansholt de in uitzicht gestelde chèque nimmer kunnen honoreren. Uit welke fondsen zou hij nog kunnen putten? De Nederlandse boeren willen liever zich tot het uiterste inspannen en zelf hun oogst binnenhalen, wanneer zij dan ook maar zelf de vruchten mogen plukken. Een bodem in de agrarische markt is daarbij een daad van gezond beleid. Wat is dat, een bodem in de markt?

Wij bedoelen daarmee dat de agrarische producenten erop kunnen rekenen, dat zij tegen bepaalde vastgestelde minimumprijzen hun producten kunnen afzetten. Dit geeft een zekere stabiliteit in de productie doordat de telers vertrouwen hebben in het gevoerde landbouwbeleid. Deze stabiliteit is noodzakelijk met het oog op benarde omstandigheden en bij dreigend oorlogsgevaar, maar deze stabiliteit is voor een arm land als wij thans zijn, ook dringend noodzakelijk om van onze weinige natuurlijke rijkdommen nog zoveel mogelijk te kunnen profiteren. Dringend noodzakelijk zowel voor de binnenlandse consumptie als voor de export, opdat met de aldus te verkrijgen deviezen andere noodzakelijke producten elders kunnen worden aangekocht. De bodem in de markt moet echter niet zo hoog zijn, dat een onrendabele teelt wordt voortgezet, terwijl het eveneens allerminst gewenst is, dat door een te hoge minimumprijs iedere stimulans tot productieverhoging en een efficiënte bedrijfsvoering wordt weggenomen. Onze opvatting is dus: leg een bodem in de agrarische markt op een betrekkelijk laag niveau. Het is voor ons arme land een noodzakelijk te betalen verzekeringspremie. Laat voorts een behoorlijke uitslag naar boven toe (een ruime tolerantie-marge) om verhoogde inspanning, goede werkmethoden, efficiënte bedrijfsvoering en kwaliteitsproductie te belonen. In bijzondere omstandigheden, zoals wij ook nu beleven, zal men geen enkele Regering het recht kunnen ont-

zeggen om deze uitslag naar boven onbegrensd te laten. De bodem in de markt enerzijds — zeker wanneer van Overheidszijde hieraan financiële steun wordt verleend, doch in bijzondere omstandigheden willen wij in het algemeen belang ook zonder dat dit het geval is de Overheid hiertoe de bevoegdheid niet ontzeggen — geeft anderzijds het recht om, waar nodig, de uitslag naar boven te limiteren.

De term bestaanszekerheid al te humanistisch.

De tegenwoordig zo vaak gebezigde term van gegarandeerde bestaanszekerheid klinkt ons al te humanistisch in de oren. Wanneer een daarop gebaseerde landbouwpolitiek bovendien betekent, dat een rijk zegende oogst moet worden afgeroomd teneinde het nationale inkomen toch vooral gelijkmatig te kunnen verdelen, wijzen wij zulk een socialistisch drijven vierkant van de hand. De georganiseerde landbouw zij zich de gevaren van de rode draad, die Minister Mansholt door het patroon van zijn landbouwbeleid wil gaan breien, welbewust. Wij wensen geen volkomen geliberaliseerde maatschappij, doch ook allerminst een volkomen gesocialiseerde maatschappij. Daartussen liggen echter voldoende mogelijkheden.

Welke kant moet het uit?

Minister Mansholt ging in 1948 gelukkig de goede richting in. Hij gaf agrarisch Nederland een vrijere armslag en dit is ons volk als geheel ten goede gekomen. Het was een gezond beleid. Het kan naar onze mening echter nog gezonder en wel door een grotere tolerantie-marge bij de prijsstelling der producten toe te staan. Daarbij wijzen wij een bodem in de markt op een lager prijspeil dan thans voor enkele producten geldt, niet af. Er ware b.v. te denken aan een bodem in de markt op basis van de kale kostprijs.

Met de grootte van de tolerantie-marge zal men terdege rekening moeten houden. Hoe kleiner deze is, hoe hoger zal de minimumprijs (de bodem in de markt) weer moeten zijn. Hoe groter tolerantie-marge men toestaat, hoe lager minimumprijzen kan men vaststellen. Hierop heeft Prof. Dr. J. Horryng, Directeur van het Landbouw Economisch Instituut, onlangs in een vergadering van de georganiseerde landbouw terecht gewezen.

Wij zouden de mogelijkheid om een bodem in de markt te leggen liefst door de producenten zelf verwezenlijkt zien. De tuinders geven op dit terrein nu reeds enige jaren het goede voorbeeld, doch de akkerbouwers doen ook reeds hun best met het Consumptieaardappelenfonds. De veehouders werken sinds vorig jaar met hun Zuivelfonds feitelijk ook reeds

in deze richting. De tendenz tot de goede koers is dus aanwezig.

De georganiseerde landbouw moest naar onze mening de Regering thans niet blijven vragen om een kale kostprijs + 20% ondernemerswinst. Men speelt de socialisten op deze manier zelf de bal toe. Dan krijgt men ook een geweldige strijd om een prijsverschil van een ½ cent, waarbij geen der partijen kan bewijzen, dat hij het nu beslist bij het goede eind heeft.

Men zal meer speling naar beneden moeten verdragen om tegelijkertijd meer speling naar boven te kunnen verlangen. Een rode draad in de landbouwpolitiek zouden wij radicaal willen doorknippen. Een gezond landbouwbeleid kunnen wij

waarderen. Een gezonder landbouwbeleid in de geest als ruwweg hierboven geschetst, lijkt ons mogelijk. Daarbij zal het èn boer èn landarbeider goed doen als er weer enige muziek in het werk zit. Wij bepleiten dit gezondere landbouwbeleid voor de boer en de landarbeider, maar het zal ongetwijfeld ook ons gehele volk ten baat kunnen zijn.

1) Op het moment, waarop dit artikel werd geschreven — 6 Februari 1951 — maakte Minister Mansholt nog deel uit van het demissionaire Kabinet Drees—Van Schaik.

2) Voorlopige cijfers.

3) Bij het constateren van het ver-

laagde aandeel van de agrarische export in 1950 ten opzichte van 1949 dient men te bedenken, dat als een van de belangrijkste oorzaken hiervan kan worden aangemerkt het feit, dat de Nederlandse Regering in verband met haar loon- en prijsbeleid in 1950 de export van sommige agrarische producten heeft afgeremd.

4) Zonder nu een tegenstelling landbouw-industrie te willen scheppen moet men hiertegenover t.a.v. de industrie zeggen, dat een grotere import van grondstoffen heeft plaats gehad dan voor de oorlog, dat men hier thans een grotere personeelsbezetting aantreft dan voor de oorlog en dat het industriële productieapparaat aanzienlijk is uitgebreid.

Het Algemeen Belang

Dr J. BUTER

Indien er één term wordt misbruikt, dan is het wel de uitdrukking: algemeen belang. In naam van het algemeen belang worden talrijke regelingen doorgevoerd, welke heilloos zijn voor bepaalde groepen van de bevolking. Men kan met het algemeen belang, elke bemoeizucht van ambtelijke instanties verdedigen. Het algemeen belang is een begrip, dat hoe eerder hoe beter, uit het spraakgebruik moet verdwijnen en zeker uit alle Staatsstukken.

Want wat is het algemeen belang? De betekenis, die dit begrip heeft gekregen brengt met zich, dat men vrij de rechten van een minderheid kan vertreden, indien een meerderheid daarbij schijnbaar gebaat is. Zoals de nazi's dat zeiden: Gemeinnutz geht vor Eigennutz. Of de N.S.B.ers: Ik ben niets, het volk is alles! In een dergelijk systeem kan het algemeen belang zijn goede diensten verrichten.

Heeft de Overheid te waken voor het algemeen belang? Neen! De Overheid heeft niet te waken voor het algemeen belang. Zij heeft er voor te waken, dat op het publieke terrein recht en gerechtigheid worden gehandhaafd. Nooit mag aan een groep van de bevolking — al is die nog zo klein — onrecht worden gedaan, omdat een grotere groep van de bevolking daar materieel voordeel van heeft. Is het niet geweest met een beroep op het algemeen belang, dat b.v. de huiseigenaars tekort werd gedaan en nog wordt gedaan, omdat men van oordeel was, dat de loon- en prijspolitiek dit nu eenmaal met zich bracht? En zijn er zo niet talrijke voorbeelden, dat de Overheid welbewust een bepaalde groep van de bevolking tekort heeft gedaan om daarmee andere groepen tevreden te houden?

Het algemeen belang zou letterlijk opgevat

betekenen, het gemeenschappelijk belang van allen. Ongetwijfeld kan men op grond hiervan betogen, dat b.v. een goede verdediging van ons land een algemeen belang is. Maar in de practijk wordt het begrip algemeen belang zo gehanteerd, dat wat het zwaarste is, het zwaarst moet wegen. En dan wel in deze zin, dat als duizend mensen ergens mede zijn gebaat ten koste van honderd, dat dan deze duizend mensen voorgaan. Met begrippen van recht, heeft dit dan niets meer te maken.

Wij komen hiermede op de vraag, waardoor de Overheid zich dan bij haar taak moet laten leiden. En dan is ons antwoord: door het recht. De instelling van de Overheid is gebaseerd op het recht. Zij heeft tot taak het publieke recht te handhaven en een andere toetssteen voor haar handelingen heeft zij niet. De eerste vraag, die bij elke Overheidsbemoeïing moet rijzen, is deze: wordt het recht gehandhaafd, is deze of die maatregel rechtvaardig? Zo gezien heeft elke groep van de bevolking, of deze groot is of klein, politieke invloed heeft of niet, recht op bescherming door de Overheid tegen aantasting van zijn rechten, voorzover die op publiek terrein liggen.

De veelvuldige toepassing van het begrip algemeen belang tast de publieke rechtsverhoudingen aan en leidt tot opportuniteit of met een mooier woord, dat veelal dezelfde inhoud heeft: tot een doelmatigheidspolitiek.

Voorop moet staan het handhaven van de gerechtigheid. Dit is de hoge en verheven Overheidstaak. Daaraan ondergeschikt is de vraag, of een bepaalde politiek doelmatig of opportuun is. In onze tijd wordt het begrip gerechtigheid vervangen door het algemeen belang, hetgeen leidt tot een opportunistische doelmatigheidspolitiek, die

achteraf blijkt helemaal niet doelmatig geweest te zijn. Alleen een Overheidsbeleid, dat voortdurend getoetst wordt aan de gerechtigheid is doelmatig.

In een tijd als deze, waarin het land in grote nood verkeert, kan alleen een rechtvaardige politiek uitkomst brengen. Alleen een sociale politiek, waarvoor het recht van de arbeider en het recht van de ondernemer de grondslag is, kan leiden tot grotere activiteit van beiden. Alleen een economische politiek, waarbij aan ieder het zijne wordt gelaten en gegeven, kan de welvaart van het land bevorderen. Alleen een fiscale politiek, die — al brengt deze in onze tijd grote offers van de bevolking met zich. — rechtvaardig is en dus niet gebaseerd op de stelling: het geld halen, waar het zit, kan instemming van de bevolking verwerken.

Alleen een defensiebeleid, waarbij niet geschroomd wordt de offers te brengen, die voor de handhaving van het recht op zelfstandigheid van Nederland noodzakelijk zijn, kan ons land helpen. Alleen een buitenlands beleid, ook t.o.v. Indonesië, dat gebaseerd is op gerechtigheid, kan op de duur de goede verstandhouding met andere volkeren bevorderen.

Daarom zij ook voor onze Overheid en voor onze partij alleen de gerechtigheid toetssteen èn voor het Overheidsbeleid èn voor onze politieke actie.

Hoe eerder het begrip „algemeen belang” als argument verdwijnt en wordt vervangen door het publieke recht, hoe beter. Want dit algemeen belang en de wijze, waarop het wordt toegepast, doet het recht wankelen, ondermijnt het gezag van de Overheid en brengt heilloze gevolgen met zich, ook voor diegenen, die daarbij „belang” menen te hebben.

HET N.V.V.

op 't politieke pad

J. SCHIPPER

't Is niet de eerste keer dat de socialistische vakcentrale zich met de praktische politiek bemoeit. Hoewel het Verbond van Vakverenigingen na de bevrijding niet meer de binding aan de socialistische politieke partij heeft voortgezet, zoals dit voor 1940 met de S.D.A.P. het geval was, geeft het aan de leden van de bij dit verbond aangesloten organisaties adviezen over de politieke vraagstukken die aan de orde zijn.

Dit zou geen bevreemding wekken als het vraagstukken betreft die direct zijn sociaal-economische taak raken. Elke vakcentrale in ons land moet zich telkens beraden over allerlei wettelijke maatregelen die de overheid wenst te nemen en op het terrein van het sociaal-economische leven liggen. Ik denk bijvoorbeeld over de actuele kwesties inzake de reorganisatieplannen met de sociale verzekering, het uitblijven van de invoering der wettelijke werkloosheidsverzekering en nog vele andere zaken meer.

Anders wordt het, als het zaken raakt die bij uitstek op het terrein van de Staatskunde liggen, zoals thans het geval is met de kwestie Nieuw-Guinea. Dan blijkt dat het N.V.V. niet anders doet dan het standpunt van de socialistische Partij van de Arbeid te vertolken. Men houdt in dit verband geen rekening met de mogelijkheid dat de leden van de aangesloten vakverenigingen een ander inzicht er op na kunnen houden. In de propaganda wordt nog vaak opgegeven van het grote aantal christen-mannen en -vrouwen dat deel uitmaakt van de socialistische vakbeweging, maar als het standpunt bepaald wordt over bij uitstek staatkundige vragen, dan bemerkt men niet dat met een mogelijk andere opvatting van dezen rekening wordt gehouden.

Dit blijkt duidelijk uit het artikel in „De Vakbeweging” van 16 Januari j.l. onder de titel „Wie betaalt de brokken?”

Als de vakorganisatie als sociaal-economische instelling zich met de staatkunde gaat bemoeien blijkt dadelijk op welk glad ijs zij zich begeeft. Want als de redactie handelt over de grote schokken die de Indonesisch-Nederlandse samenwerking te doorstaan heeft, geeft zij ons de onafhankelijke rechtspraak te kennen dat deze uitspraken zeer aanvechtbaar zijn.

Welke redenen zijn er voor het N.V.V.

om zich in het geschil tussen de Regering, de politieke partijen en Indonesië te mengen? Eigenlijk niet anders dan dat de gevolgen van een breuk tussen Nederland en Indonesië schade zou kunnen brengen aan ons land en zijn uitgebreide arbeidersstand.

Die gedachten liggen in het artikel zo maar niet verscholen, maar staan bij de beoordeling van deze kwestie geheel op de voorgrond. Er zou naar het oordeel van „De Vakbeweging” maar één reden zijn om de grote en reële belangen in Indonesië op het spel te zetten terwille van het behoud van Nieuw-Guinea; nl. als dit land **grotere belangen** voor ons heeft als die welke wij in Indonesië hebben.

Tot zijn spijt kan het socialistische vakverbond niet inzien dat het woeste en onherbergzame, mens-vijandig land, dat Nieuw Guinea heet, zulk een belang zou vertegenwoordigen. Handhaving van de soevereiniteit over dit land betekent voor Nederland geen economisch voordeel maar is „een olifant op zolder”, waar dit beestje in de gehavende economische porceleinkast die daar staat, nog meer brokken maken zal.

Als Nederland dit beestje daar toch zou laten grasduinen dan zou Nederland als bolwerk van het kolonialisme worden gedoodverfd. En de Regering mene niet dat de Nederlandse arbeidersbevolking de geneigdheid zal hebben om de lasten daarvan voor een groot deel te dragen. Aldus het N.V.V.

Wat valt nu in deze redenering dadelijk op? Dat deze zo bij uitstek staatkundige kwestie uitsluitend wordt beoordeeld naar de maatstaf der **materiele belangen**. En nog wel de materiele belangen van de Nederlandse arbeiders.

De grote vraag: welke verplichting heeft Nederland tegenover de bevolking van Nieuw Guinea wordt gebagatelliseerd. Terwijl heel de situatie in dit werelddeel, dat zo kwetsbaar is ook internationaal, uit het oog wordt verloren. Want er zijn, naar het oordeel van het N.V.V. maar weinig zakelijke argumenten aan te voeren om door dik en dun aan de Nederlandse soevereiniteit over Nieuw Guinea vast te houden. Blijkbaar heeft de schrijver van dit artikel het Nederlandse rapport dat over deze materie verschenen is niet of niet voldoende gelezen. Nu hecht hij ook geen waarde

aan het oordeel van de Regering, die, hoewel zij devieerde, toch nog op een of andere wijze Nieuw Guinea niet wilde loslaten. Dit standpunt, aldus de socialistische schrijver zou alleen voortspruiten uit het gevoel van geraaktheid, spijtigheid en rauncune, die op het ogenblik grote groepen van ons volk beheersen.

Herinnert de schrijver in „De Vakbeweging” zich nog, toen het gehele Indonesische vraagstuk aan de orde was, hoe en m.i. terecht getoerd werd tegen hen die van enige vrijheid van Indonesië niet wilde weten omdat de Nederlandse economische belangen geschaad zouden worden? In het grote vraagstuk om de zelfstandigheid mocht dit argument niet gelden.

En wat doet nu het N.V.V.? Niet anders dan, met veronachtzaming van het grote beginsel der vrijheid voor de bevolking van Nieuw Guinea, het **belang van Nederland en speciaal de Nederlandse arbeidersbevolking als vrijwel de enige maatstaf te nemen voor de bepaling van de houding van Nederland.**

Op deze materialistische mentaliteit heeft de heer Scheps van de Partij van de Arbeid de vinger gelegd. Helaas stond hij alleen in de Tweede Kamer toen over de motie-Tilanus gestemd moest worden. Het N.V.V. stempelt de voorstanders van behoud van Nieuw-Guinea tot degenen die het bolwerk van het Kolonialisme in stand willen houden. Het is m.i. kolonialisme als het N.V.V. de enige maatstaf bij de beoordeling van die moeilijke politieke vraagstuk, uitsluitend laat bepalen door **ons belang.**

Het N.V.V. moet de politiek overlaten aan de Regering, het parlement en de politieke partijen. Anders zal blijken dat het een olifant in zijn huis krijgt, die veel schade zal aanrichten.

J. SCHIPPER.

Leest U dit nummer nu eens rustig en zeg zelf — Wat een zakelijke voorlichting! Wat een variatie in de inhoud. Middenstand, landbouw, vakorganisatie, algemene politiek, emigratie, de vrouw spreekt haar woord, de jeugd roert zich. Een kaderorgaan dat er zijn mag. Wij moeten voort. Werft abonné's. Dat is dringend nodig.

Op Eigen Wieken

Deut. 32-Vers 11a

Redactie: C. D. van Oosten, Mr C. J. Verplanke, S. Willemse, H. D. W. Boven (Secretaris).
Redactie-adres: Dr Kuypersstraat 3, s'-Gravenhage.

De heer L. te N. heeft het woord gevraagd over de Toogdag. Deze is z.i. niet geslaagd.

„Met de heer Boven (zie Ned. Ged. van 23 Dec. 1950) ben ik het eens, dat de Toogdag niet geslaagd is. Een optimistische geest was op die dag niet te vinden. De oorzaak? Een voorbeeld maakt dit duidelijk. Stel, men rijdt in een auto op een van Nederlands drukste wegen. Zal men dan achterom kijken naar de weggedeelten, die afgelegd zijn of zal men zijn aandacht scherp richten op de weg, die voor ligt? Het antwoord kan men zelf geven.

In deze tijd, nu de wereld bijkans „op springen” staat, laat men een hele dag refereren over een periode van 15 jaar terug! Er worden in onze kring teveel vergaderingen gewijd aan historische onderwerpen. Er wordt te veel achterom gekeken. We moeten meer om ons heen zien.

Late men in de toekomst — voor zover nog mogelijk — de wereld van heden meer bekijken op onze toogdagen. Late men onze aandacht sterker vestigen op het hedendaagse communisme dan op de Franse Revolutie”.

De toogdag is dus niet geslaagd, omdat de wereldproblemen van nu niet werden behandeld.

Dat is nogal kras gezegd.

Toch kan ik voor deze openhartig geuite mening wel wat gevoelen. Een toogdag, waarop — met de openingsrede van de voorzitter — vijf referaten worden gehouden over hetzelfde onderwerp, is geen toogdag meer, maar een *studiedag*. Wan-

neer dan bovendien die referaten nog grotendeels worden gelezen in plaats van enthousiast voorgedragen, is het naar mijn smaak te veel geveerd van de jongeren, dat ze in heilig vuur zullen ontbranden voor de taak, die ze meekrijgen naar huis. Met de bewering, dat in „onze kring” te veel aandacht zou worden geschonken aan historische onderwerpen, kan ik niet zo maar accoord gaan. Hoewel het me niet helemaal duidelijk is, wat hier onder „historische onderwerpen” wordt verstaan, meen ik er wel zoveel van te begrijpen, dat ik het waag er iets over te zeggen.

Het is altijd gevaarlijk te generaliseren. Daarom zeg ik het voorzichtig: ik heb de indruk, dat tegenwoordig in „onze kring” eerder van een te weinig dan van een te veel aan „historische” onderwerpen kan worden gesproken.

Men kan een „actueel” onderwerp niet op zichzelf behandelen. Zonder kennis van de geschiedenis is kennis van het heden en van de hedendaagse vraagstukken onmogelijk. Een behandeling van deze vraagstukken komt zonder kennis van de historie niet boven de nieuwsberichten uit. (En — deze opmerking moge ik terloops plaatsen — het is de ellende van onze tijd, dat vele gesprekken in „onze kring” niet boven de nieuwsberichten uitkomen.)

Historie en actualiteit. Ik wil een voorbeeld van een m.i. zeer gelukkige verbinding geven. Een voorbeeld, waarop de heer L. zelf mij bracht.

Zijn wens, dat de aandacht sterker worde gericht op het communisme dan op de Franse Revolutie doet mij vermoeden, dat hij het artikel van Mr Kuypers heeft gelezen over het Russische gevaar (A.R. Staatskunde 1950, blz. 409 v.v.). Op bladzijde 416 zegt deze schrijver: „Het antirevolutionaire denken is gewend, handelend over de opstand der mensen tegen God, uit te gaan van het historische feit der Franse Revolutie. Het ware wellicht wenselijk ons wat meer te concentreren op het moderne voorbeeld der Russische Revolutie. Alle elementen der Franse Revolutie keren terug in de Russische, die echter nog vele nieuwe elementen daarenboven bevat”.

Nu vraag ik, niet aan Mr Kuypers, maar

aan de heer L.: Zou genoemd artikel geschreven kunnen zijn zonder kennis van de historie? De vraag stellen is haar beantwoorden.

Lees na dit artikel nu ook, wanneer ge het nog niet deed, het bezielende boekje van de heer H. Algra: Onder de schijnwerper der historie. Een ieder zal dan overtuigd zijn, dat actueel en historisch, of historisch en actueel samen kunnen en samen moeten gaan. C. D. VAN OOSTEN.

Uit de Organisatie

GEDACHTEN EN DADEN UIT DE ORGANISATIE

Zoals in het vorige nummer is aangekondigd en uit dit nummer moge blijken, is een nieuwe rubriek *De Rondvraag* in het leven geroepen. De bedoeling is dat onze lezers in deze rubriek hun gedachten t.a.v. problemen, aan de praktische en theoretische staatkunde en aan onze organisatie, haar doelstelling en haar werkwijze ontleend, zullen gaan openbaren, mits natuurlijk in de formulering de goede vormen worden in acht genomen.

Garne zou de redactiecommissie echter ook horen wat er zoal in onze organisatie gebeurt. Die *daden* zullen dan herberg vinden, voorzover natuurlijk de plaatsruimte dat toestaat — en de commissie hoopt dat met betrekking tot deze zaak die plaatsruimte voor haar een probleem wordt! — in deze rubriek *Uit de Organisatie* en/of in een rubriek *Wist U?*

Voor de Bibliothecarissen

Natuurlijk lezen en herlezen de leden van onze clubs „Nederlandsche Gedachten” van a tot z. Het zal hun dan ook niet ontgaan zijn, dat op blz. 5 van No. 1 van Jaargang VII, een zeer belangrijke mededeling voorkomt speciaal voor de bibliothecarissen onzer clubs.

In die mededeling wordt een manier aangewezen waarop deze bibliothecarissen aan studiemateriaal kunnen komen. Ieder n.l. die een nieuwe abonné op „Nederlandsche Gedachten” aanbrengt, heeft recht op een aantal door het bureau Centraal Comité uit-

gegeven brochures ter waarde van één gulden. Brengt iemand twee abonné's aan, dan heeft hij reeds een schetsenbundel en nog een kleine brochure verdiend. Onder leiding van de bibliothecarissen wordt nu natuurlijk een grootscheepse actie opgezet tot het werven van abonné's. Op diezelfde bladzijde enkele regels lager wordt bovendien nog een verrassing aankondigd.

De invulkaart en de contributie

C.a. 100 secretarissen hebben tot op heden verzuimd de invulkaart waarop vermeld dient te worden het aantal leden der club (gesplitst naar het aantal mannen en vrouwen) en de samenstelling van het bestuur, aan het secretariaat op te zenden.

En 68 penningmeesters lopen nog met in totaal f 600.—, toebehorend aan de penningmeester van de Nationale Organisatie, in hun zak.

Dat zijn bij elkaar ongeveer 168 functionarissen van onze organisatie, die hun taak (nog) niet verstaan! Die ook (nog) niet begrijpen, dat het gesmeerd lopen der organisatiemachine eerste voorwaarde is voor een rendabel gebruik daarvan. Komt het nu gauw in orde?

De Enquête

Het bestuur der Nationale Organisatie heeft besloten in het najaar van 1951 in plaats van één landelijke studieconferentie, vier regionale instructievergaderingen van één dag te beleggen. De bedoeling is dat op deze

vergaderingen het rapport omtrent de enquête aan de orde zal worden gesteld. Indien tenminste de inhoud daarvan daartoe aanleiding geeft.

Wil dat echter mogelijk zijn, dan moeten nu wel zo spoedig mogelijk alle nog niet ingeleverde enquêteformulieren op het secretariaat binnen komen. Immers voor de schifting en bewerking van het materiaal moet minstens op 6 à 7 maanden arbeid worden gerekend. Brengen we dan ook nog in rekening de tijd vereist voor de gereedmaking van het verslag en voor de toezending aan de clubs, dan zitten we al in September met onze berekening.

De hoogste speed is dus vereist! Enquêteurs doet uw plicht!

Contact tussen Studenten en Partij

(Conferentie 11—13 Januari 1951 in het jeugdcentrum De Witte Hei te Huis ter Heide).

Omdat er een studentenconferentie was georganiseerd, waren ze allemaal naar De Witte Hei gekomen. Van Adema af tot Van Zwoll toe.

De A.R.J.O.S. had „als een die dient” — zoals derzelfver voorzitter bij herhaling verzekerde — de conferentie georganiseerd, waarvan het Centraal Comité even welwillend de auspiciën op zich had genomen als Dr Ir H. van Riessen de leiding van de discussies. En met het noemen van de discussies zijn we dan dadelijk in het hart van de zaak gekomen. De discussies vormen immers het wezen van een conferentie. Er waren algemene en bijzondere discussies, waarmee weer niet gezegd zal zijn, dat de algemene niet vaak een bijzonder karakter droegen.

De eerste avond en de eerste ochtend sprak Dr Schouten. Alle denkbare onderwerpen op het gebied van de politiek kwamen op het tapijt. We volstaan slechts met het noemen van enkele hoofdpunten: Nieuw-Guinea, karakter van de A.R. partij, liefde en gerechtigheid, taak der overheid naar de opvatting van Dr Kuyper en in het licht van de wijsbegeerte der wets-idee, Oud's derde macht, Elsevier.

De voorbeelden, die Dr Schouten gebruikte tot het verduidelijken van zijn betoog, waren voor de hoorders even ontspannend als duidelijk.

Wie niet onder de indruk is gekomen van de bezielende oproep tot het beleven van het beleden geloof, tot het volledig aanvaarden van de consequenties van zijn belijdenis, moet wel een leren ziel bezitten.

Deze discussie werd in verschillende groepen tot ver na middernacht voortgezet. Het is ondoenlijk van al deze gesprekken ook maar bij benadering de inhoud weer te geven. De pers, de gevaren van de desintegratie van het leven, wanneer de vakwetenschap zichzelf genoeg is, de medezeggenschap kortom veel en velen kregen een beurt tot en met „probleemsjouwens” en geestelijke luiards.

Vrijdagmiddag refereerde Ds E. G. van Teylingen over „Dialectische theologie en politiek”. Het was prima kost, die werd opgediend.

Het heeft misschien zijn nut, dat hier de stellingen worden gegeven, welke aan de conferenciers van te voren waren uitgereikt.

1. De openbaring Gods vormt het eigenlijke probleem van de dialectische theologie, deze hier als geheel genomen.
2. Zij verstaat die openbaring als ident met Christus-in-het-vlees, behorende tot een andere tijdsorde als de onze, vrij tegenover de Heilige Schrift en betrokken op een Koninkrijk Gods dat komende is.
3. Zij is in haar ethiek sterk bij de politiek geïnteresseerd.
4. Krachtens haar uitgangspunt kan politiek voor haar niet anders zijn dan het oprichten van tekenen op het gebied van de Staat, die heenwijzen naar het komende Koninkrijk.
5. Zij verwerpt de binding door Gods wet aan z.g.n. schepingsordeningen, mede daardoor ook de mogelijkheid van programmatische christelijke politiek en van christelijke politieke partijen.
6. Volgens haar is eigenlijk alleen mogelijk politiek van christenen, waarin elk voor de eigen beslissing verantwoordelijk is in elke concrete situatie.
7. In de practijk is er veel variatie, samenhangend met interne verschillen in de dialectische theologie, maar het is een variatie op een blijvend gemeenschappelijk thema, n.l. dat Gods wil voor ons politieke handelen ons niet op de wijze van vaste beginselen gegeven is.

De op dit referaat volgende besprekingen kregen (misschien door de al te filosofische inzet daarvan) niet dat algemene karakter, dat verwacht was. Niettemin mag worden gezegd — en hiermede wordt dan aangeknoopt aan een opmerking van Dr Ir Van Riessen — dat zelfs zij, die zich geen vreemdeling waanden in het dialectische Jeruzalem, hebben ervaren, dat het goed was, de schriften te horen verklaren.

Na een korte nacht kwam de Zaterdag voor velen nog te vroeg. Op deze droef getinte morgen, (was hij niet het begin van het einde der conferentie?), werd ge-

Staatsinrichting

DE PROVINCIALE STATEN II

A. Het Karakter van de Staten

Art. 145 van de Grondwet bepaalt, dat aan het hoofd ener gemeente de raad staat. Met betrekking tot de Statencolleges in de provincies is noch in de Grondwet, noch in de Provinciale wet een overeenkomstige bepaling te vinden. Ondanks dat is het wel duidelijk dat Grondwet en wet het Statencollege in het provinciaal bestuur eenzelfde positie verlenen als de raad in het gemeentebestuur bekleedt. Ook de Provinciale Staten zijn dus overheidscolleges, al doet art. 92 van de Provinciale wet („De Provinciale Staten vertegenwoordigen de geheel provincie”) de oppervlakkige lezer misschien denken dat het evenals de beide Kamers der Staten-Generaal, vertegenwoordigende colleges zijn. In grote lijnen komen de bevoegdheden der Staten overeen met die der gemeenteraden. Bij de behandeling van deze bevoegdheden zullen wij dan ook op dezelfde wijze te werk gaan als bij de behandeling van de bevoegdheden der gemeenteraden. (Zie Ned. Ged. 25 Febr. 1950, blz. 85).

B. Taak en Bevoegdheden van de Staten

Evenals bij de taak en de bevoegdheden der gemeentebesturen ontmoeten we ook hier de staatkundige figuren autonomie en medebewind. (Zie Ned. Ged. Jaargang V, blz. 364.) Zowel op het gebied der autonomie als op dat van het medebewind hebben de Staten een taak. Daarnaast vinden we nog enkele door hen te verrichten werkzaamheden, welke moeilijk kunnen worden gebracht onder één dezer beide begrippen of over welke indeling de geleerden het niet eens zijn. Onder een afzonderlijk hoofd zullen we enkele van die werkzaamheden vermelden.

I. Op het gebied der Autonomie

„Aan de Staten wordt de regeling en het bestuur van de huishouding der provincie overgelaten”.

Aldus bepaalt artikel 136 lid 1 van de Grondwet.

In dit grondwetsartikel liggen de autonome bevoegdheden der Staten verankerd. De aandachtige lezer zal zich herinneren, dat de Grondwet met gelijklopende woorden de autonomie der gemeenten vastlegt. (Zie Ned. Ged. d.d. 25 Febr. 1950 blz. 86.)

En de Provinciale wet bepaalt met vrijwel dezelfde woorden als de Gemeentewet dat doet ten aanzien van de Raad, dat aan de Staten „met betrekking tot de regeling en het bestuur van het provinciale huishouden alle bevoegdheid behoort, die niet bij deze of enige andere wet aan Gedeputeerde Staten is opgedragen”.

Het is dus zo, dat waar het het eigen huishouden der provincie betreft de Staten bevoegd zijn besturend en regelend op te treden, tenzij één of andere wet het college van Gedeputeerde Staten aanwijst als het bevoegde gezag. In het volgend artikel komen wij op dat college van Gedeputeerde Staten nog terug.

Om orde op eigen zaken te stellen kunnen de Staten dus besturend en regelend optreden.

Ter verduidelijking van ieder optreden weer enige voorbeelden. Voor het verschil tussen besturen en regelen zie men ook Ned. Ged. d.d. 25 Febr. 1950 blz. 86.

a. Het Bestuur van de huishouding der provincie

Uiteraard zijn de Statencolleges èn wegens hun omvang èn wegens het feit, dat zij in 't algemeen slechts tweemaal per jaar bijeen komen, niet bij machte

te zorgen voor de dagelijkse leiding en uitvoering van zaken.

Zij moeten wel volstaan met het aangeven van de grote lijnen voor bestuur en wetgeving, hetgeen in hoofdzaak neerkomt op het geven van regels, op wetgeving dus.

Toch zijn er wel enkele onder de hen opgedragen werkzaamheden, die wij mogen rekenen onder het begrip besturen. Dan denken wij allereerst aan artikel 132 van de Provinciale wet, dat bepaalt dat de Staten besluiten tot het kopen, ruilen of vervreemden, het bezwaren of verpanden van provinciale eigendommen enz., in 't algemeen dus dat de Staten de bevoegdheid hebben beslissingen te nemen ten aanzien van het aan de provincie behorende vermogen. Ook regelen zij al hetgeen de geldmiddelen der provincie aangaat (art. 131 Prov. wet).

Voorts besluiten zij tot het doen aanleggen of verbeteren van provinciale wegen, gebouwen, werken en inrichtingen (art. 134 Prov. wet) en beoordelen en beslissen zij of de provincie een rechtsgeding zal voeren (art. 135 Prov. wet). Als gevolg van de voortschrijdende technische, maatschappelijke en culturele ontwikkeling zijn de Staten der provinciën zich ten gerieve van hun onderdanen gaan werpen op de voorziening in de behoefte aan electriciteit en drinkwater en op de bevordering van het sociale en culturele leven door de beschikbaarstelling van subsidies.

b. De regeling van de huishouding der provincie.

Dat is dus de provinciale wetgeving. De bevoegdheid der Staten te dezen aanzien steunt, behalve op art. 136 lid 2 der Grondwet op art. 140 lid 1 van de Provinciale wet, welk lid aldus luidt: Zij maken de reglementen en verordeningen, die zij voor het provinciaal belang nodig oordelen en onderwerpen die aan Onze goedkeuring.

Veel ruimte hebben de Staten niet voor hun wetgevende arbeid. Zij zitten ingeklemd tussen de Rijksoverheid en de gemeentelijke overheden.

In hoofdzaak is hun activiteit op verordenend gebied wel een gevolg van het door hen gevoerde beheer over wegen, bruggen, sluizen en kanalen. Er zijn voorschriften nodig om die aan hen toevertrouwde „panden” in goede staat te houden en om ervoor zorg te dragen,

discussieerd over het vraagstuk van de christelijke pers. Een discussie, die in menig opzicht verhelderend werkte. De al of niet in passend gewaad gehulde critiek of waardering werd door Dr J. A. H. J. S. Bruins Slot met argumenten, aan de klem waarvan men niet ontkomen kon, tegemoet getreden. Dr Schouten sprak een slotwoord over opbouwende critiek, waarna Ds Van Teylingen de conferentie sloot.

Het Centraal Comité heeft, naar het voorkomt, met deze studentenconferentie een gelukkige greep gedaan. De A.R.J.O.S. deed dit met de keuze van De Witte Hei. Huisvesting en verzorging lieten niets te wensen over.

Degenen, die niet aanwezig konden zijn, kunnen slechts hopen, dat zij een volgende keer zo'n conferentie wel zullen bijwonen. C. D. v. Oosten.

dat ze door de gebruikers op een veilige manier worden benut.

Vermelding moge voorts nog vinden dat in enkele provincies voorschriften zijn uitgevaardigd ter bescherming van de natuur, terwijl in alle provincies een verordening tot wering van ontsierende reclames is vastgesteld.

In verschillende provincies hebben de Staten zich bemoeid met de zuiverheid van dierenrassen, als koeien, varkens en geiten. Ook daarvoor hebben deze Staten regelen gesteld.

De strafsancie op overtreding van provinciale verordeningen kan zijn hechtenis van ten hoogste 12 dagen of een geldboete van maximaal f 75.—.

II. Op het gebied van het medebewind

Op dit gebied zijn niet de Staten, maar Gedeputeerde Staten het eerst aangevoerd. Dit steunt in het bijzonder op artikel 128 van de Provinciale wet, van welk artikel het eerste lid aldus luidt: „De in het voorgaande artikel bedoelde uitvoering geschiedt door Gedeputeerde Staten, voor zover niet de wet of de algemene maatregel van bestuur bepaaldelijk de medewerking der Staten vordert”.

a. Bestuur

Gaan wij na welke taken de Staten zijn opgedragen, dan vinden wij enkele bemoeiingen, die wij zouden willen rangschikken onder het begrip bestuur. We noemen slechts enkele voorbeelden.

1. De wet tot regeling voor het staats-toezicht op krankzinnigen draagt aan „het bestuur der provincie” op de zorg voor de oprichting en instandhouding van krankzinnigeninrichtingen.
2. Ingevolge de Motorrijtuigenbelastingwet moeten de Staten een provinciaal wegenplan vaststellen.
3. Ingevolge art. 11 lid 2 van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen kunnen de Staten twee of meer gemeenten binnen hun provincie een regeling opleggen ter behartiging van bepaalde openbare belangen van bijzondere betekenis.

b. Wetgeving

1. De zoëven genoemde Motorrijtuigenbelastingwet bepaalt dat de Staten bij verordening de eisen dienen vast te stellen waaraan een tertiaire weg moet voldoen.
2. Ingevolge de Ambtenarenwet 1929 hebben de Staten de rechtspositie van het provinciale personeel vast te stellen.

De A.R. Tweede-Kamerfractie was ruim vertegenwoordigd op de vergadering van het college van advies. Ook de leden van het Centraal Comité waren vrijwel allen aanwezig. Hierboven een aardig detailoverzicht. Op de voorgrond een klaverblad van vier volksvertegenwoordigers. Zij luisteren wel aandachtig naar de boude beweringen. Het zijn de Heren Terpstra, Stapelkamp, Ds Van der Zaal en Algera.

III. De taak op Waterstaatsgebied

Grondwet en wet verlenen de Staten op dit gebied zeer belangrijke bevoegdheden. (Vanwege het grote belang dat ze hebben, vermelden wij ze ook onder een afzonderlijk hoofd). Zij hebben (onder oppertoezicht des Konings) het toezicht op alle waterstaatswerken, waterschappen, veenschappen en veenpolders.

Voorts mogen zij waterschappen enz. instellen, opheffen, ze van reglementen voorzien of in bestaande inrichtingen en/of reglementen wijzigingen aanbrengen. (Art. 199 Grondwet, artt. 136 en 138 Provinciale wet.)

In ons land, waar voortdurend strijd tegen het water moet worden gevoerd, zijn dit wel zeer belangrijke bevoegdheden. Zij omvatten bestuur (het toezicht) en wetgeving ('t maken van reglementen) en worden als geheel gerekend te behoren tot de autonome bevoegdheden der Provinciale Staten.

14. De taak als kiescollege voor de Eerste Kamer.

Sedert de Grondwetsherziening van 1848, waarbij voor de Tweede Kamer rechtstreekse verkiezingen werden ingevoerd, hebben de Staten tot taak de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal te kiezen.

Over de techniek van deze verkiezing zou nog heel wat zijn te schrijven. Wij menen echter in het kader van dit artikel te moeten volstaan met de blote vermelding van deze taak der Staten. Hiermede beëindigen wij onze behandeling van de Staten-Provinciaal. In een volgend artikel zullen wij een en ander over het College van Gedeputeerde Staten vertellen.

H. D. W. BOVEN.

Doet mee

Werft een abonné

Als het kan

2

Een Zomerkamp

Het bestuur der Nationale Organisatie heeft in zijn laatste vergadering overwogen of het in de zomer een kampweek zou organiseren of niet.

Het heeft nog geen definitieve beslissing durven nemen, omdat het er aan twijfelde of in onze kring wel voldoende belangstelling voor een dergelijk kamp zou bestaan. Het meende eerst eens reacties uit de organisatie te moeten uitlokken.

Vandaar bij dezen de vraag: *Wie van onze leden c.q. aspirant-leden zou aan een kampweek willen deelnemen?*

Antwoorden op deze vraag worden ten spoedigste ingewacht bij de secretarissen van het bestuur, Dr Kuypersstraat 3 te 's-Gravenhage.

De bedoeling is een eventuele kampweek te beleggen omstreeks 1 Juli ergens op de Veluwe. De kosten zullen per persoon f 25.— à f 30.— bedragen, tenminste wanneer het aantal deelnemers minstens 70 is.

Wie doet er mee?

Het plan-Stikker

M. C. P. STAPELKAMP

In de internationale plannenmakerij levert ook ons land zijn aandeel. Minister Stikker begon daarmee, en het is nuttig, het naar hem genoemde plan, uit 28 punten bestaand, eens te bespreken, temeer, daar er wel enig verband tussen het plan-Stikker en het plan-Schuman bestaat.

Bij beide plannen gaat het om de Europese integratie, dat wil zeggen, het door specialisatie van de productie en verbetering van de arbeidsdeling verhogen van het levenspeil der bevolking, en het nastreven en handhaven van een hoog en stabiel peil van de werkgelegenheid. Het Schuman-plan werkt dit speciaal uit voor de kolen- en staalnijverheid, (mede met het oog op nog andere dingen); het plan Stikker is bedoeld voor het hele economische leven. Het heet dan ook wel: „Plan van actie voor Europese economische integratie”. Want, het gaat met die integratie niet zo hard. Immers, zo zagen we reeds, voor integratie is allereerst nodig de vorming van één grote markt, d.w.z. de geleidelijke wegneming van alle belemmeringen, die een vrije uitwisseling van goederen en diensten in de weg staan, zoals daar zijn in- en uitvoerbeperkingen, deviezenbeperkingen, hoge in- en uitvoerrechten en wat dies meer zij.

In de praktijk aarzelen nu vele landen om tot opheffing van deze belemmeringen over te gaan, omdat hier ook nadelen tegenover staan. Sommige delen van het productie-apparaat komen namelijk bij vrije internationale concurrentie in het gedrang, omdat hun kosten te hoog zijn, of hun ligging te ongunstig etc., en dat kan ernstige gevolgen met zich mee brengen ten aanzien van de werkgelegenheid in een land.

geleidelijker aan, en men kan dan beter de situatie overzien. Het plan-Schuman is daarvan een voorbeeld. Het voordeel is dan tevens, dat men kan beginnen met die industrieën, welke producten de belangrijkste rol spelen in het internationale handelsverkeer. Daartoe behoren o.a. de zware industrie, de landbouw, en sommige verwerkende industrieën. Het is dan ook niet zo vreemd, dat er al spoedig een plan-Mansholt uit de bus kwam.

Het kernpunt van het plan-Stikker is de vorming van een zogenaamd Europees Integratiefonds. Dit moet het voornaamste hulpmiddel worden bij de oplossing van de moeilijkheden die door de integratie zullen ontstaan. Hoe het Fonds gefinancierd moet worden wordt niet vermeld, maar in ieder geval zullen alle deelnemende landen een geldelijke bijdrage ervoor moeten leveren. Uit het Fonds zullen uitkeringen gedaan worden, veelal in de vorm van leningen, ter bestrijding van de nadelige gevolgen van de integratie. Om maar enkele voorbeelden te noemen, er kunnen leningen worden verschaft ten behoeve van de modernisering van een bedrijfstak in een bepaald land, omdat alleen bij modernisering een meer efficiënte productie mogelijk is. Voorts kan het Fonds uitkeringen doen, wanneer een bepaalde bedrijfstak in één der deelnemende landen op zodanige wijze door de integratiemaatregelen wordt getroffen, dat noch modernisering, noch andere saneringsmaatregelen de betrokken bedrijfstak van de ondergang kunnen redden, bijv. omdat nu eenmaal de ligging, of bepaalde kostenfactoren te ongunstig zijn. In dergelijke gevallen kan het Fonds steun verlenen bij het doen van nieuwe investeringen, bij voorkeur in die sectoren van het economisch leven, waarin het desbetreffende land

Het ligt voor de hand, dat een land slechts dan mee wil helpen om alle handelsbelemmeringen op te heffen, als de moeilijkheden die daardoor zouden kunnen ontstaan, door gemeenschappelijk overleg en onder gemeenschappelijke verantwoordelijkheid kunnen worden opgelost. M.a.w., de voordelen van de integratie kunnen slechts dan worden bereikt, als de lasten gemeenschappelijk worden gedragen. Om dit nu te bereiken, heeft minister Stikker zijn plan van Actie opgesteld.

In punt 8 tot 14 worden nadere voorstellen aan de hand gedaan om het handelsverkeer verder vrij te maken. Het is echter duidelijk, dat de voordelen hiervan door de verschillende landen in ongelijke mate worden genoten. Een aanvulling daarop is dus nodig. Allereerst wordt voorgesteld, de vrijmaking van het handelsverkeer bedrijfstaksgewijze plaats te doen vinden. Het gaat dan wat

Wist U

dat op een vergadering van het district Kennemerland, gehouden op 27 Januari j.l. 300 jongeren aanwezig waren? Dr Bruins Slot sprak over Buitenlandse Politiek.

dat het streekverband Zuid-Beveland tot nieuw leven is gekomen? Op 13 Januari werd een vergadering gehouden waar 40 jonge Zeeuwen en Zeeuwinnen bijeen waren.

dat het Provinciaal Verband Drenthe op 17 Februari te Assen zijn jaarlijkse toogdag heeft gehouden? De opkomst was uitstekend. Er waren ca 350 aanwezigen.

dat in Maart a.s. in de provincie Overijssel door de Arjos een grootscheeps offensief zal worden gelanceerd? Op 3 Maart hoopt Dr J. Schouten te Nijverdal het woord tot de Overijsselse jongeren te richten. Daarna zullen in 25 gemeenten en dorpen vergaderingen worden belegd, waarin verschillende leden van het bestuur der Nationale organisatie zullen spreken.

dat ook het provinciaal verband Utrecht de komende weken van zich zal doen spreken. Te Utrecht heeft de heer Dr J. Schouten op 24 Februari als inzet van de actie gesproken over „De politieke toestand en Uw werk” en tenslotte dat Zeeland zich opmaakt tot de strijd voor de winning van de ziel der calvinistische jongeren voor ons werk.

DANK AAN H. A. DIEPEN- HORST EN L. W. H. DE GEUS

Twee markante figuren hebben het bestuur der Nationale Organisatie verlaten. Dat zijn de heren H. A. Diepenhorst te Strijen en L. W. H. de Geus te Linschoten (Utr.).

Na de bevrijding hebben beiden zich met volle overgave gegeven aan het werk voor onze clubs. Bij de oprichting der Nationale Organisatie kregen zij dan ook terecht een plaats in het bestuur der Nationale Organisatie, een plaats die zij van 1947 tot en met 1951 met ere hebben bezet. Zij hebben zich door hun activiteit en hun toewijding een bijzondere plaats in het bestuur weten te verwerven. Hun opvolgers, de heren C. D. van Oosten te Voorschoten en M. Jens te Utrecht zal het niet licht vallen hen op waardige wijze te vervangen.

Een hartelijk woord van dank ook op deze plaats hebben de scheidenden zeker verdiend. Hetgeen wij hun dan ook bij dezen gaarne doen toekomen. Moge de Partij in hen even actieve en toegewijde leden vinden als de Arjos in hen heeft gevonden.

bij uitstek efficiënt kan produceren, waarin het verhoudingsgewijs de beste mogelijkheden bezit. Dit kan zowel vestiging van nieuwe industrieën inhouden, als de uitbreiding en verbetering van reeds bestaande bedrijven. Ook kunnen hier onder begrepen zijn de kosten van omscholing en verplaatsing van arbeidskrachten en steunverlening aan hen die hiervoor niet meer in aanmerking komen. Heel opmerkelijk in dit verband is punt 21 van het plan, dat luidt: „De uitkeringen van het Fonds worden slechts verricht, voorzover deze gepaard gaan met nationale inspanningen ter bereiking van hetzelfde doel”.

De regeling van de integratie, het beheer van het Fonds en wat dies meer zij, geschiedt door de Raad van ministers van de O.E.E.C., de Organisatie voor Europese Economische Samenwerking. Men bouwt hier dus voort op reeds bestaande organen, hetgeen het werken wellicht iets vergemakkelijkt.

In de laatste punten van het plan worden nog enkele algemene voorwaarden en middelen genoemd, die bevorderlijk zijn voor een goed verloop van de integratie. Zo is nodig een geleidelijke en evenwichtige expansie van de productie, om een redelijk en constant werkgelegenheidspeil te kunnen handhaven. De economische politiek, en speciaal de budgetpolitiek der verschillende regeringen moet daar voortdurend op gericht blij-

ven, terwijl bovendien door periodiek overleg enige coördinatie dient te worden bewerkstelligd. Ook belastingheffing en Overheidsuitgaven kunnen aan dit doel worden dienstbaar gemaakt. Een nespreeking daarvan valt echter buiten het kader van dit artikel.

Zo wandelden we in korte tijd en met reuzenschreden door het plan-Stikker. Of er in de praktijk iets van terecht zal komen? Het is zeer zeker een grootse constructieve poging de economische moeilijkheden van Europa tot een oplossing te brengen. Maar het is zeer de vraag, of de tijd er reeds rijp voor is. Met name de houding der Engelse regering ten opzichte van dit soort plannen doet niet veel goeds verwachten.

Defensie en iets anders

Tegenwoordig hoor je niets anders dan Nieuw-Guinea, defensie, Korea, en al die dingen meer. Iets, waar je nu eens echt blij om kunt zijn, lees je niet meer in de krant en hoor je niet meer door de radio. De moed zou je in de schoenen zinken.

Ja, dat laatste zou bij het Bestuur van het Provinciaal Verband ZEELAND ook wel het geval kunnen zijn. Maar toch laten we de moed niet zakken, alhoewel het aantal clubs in onze provincie minimaal is, en de clubs die er zijn, met een steeds dalend ledenaantal

hebben te kampen. Wij geven de moed niet op, alhoewel de geest van Jan Salie onder de A.R. jongeren hoogtij viert. Nee, jongelui, in Zeeland gaan wij onze troepenmacht uitbreiden, wij gaan nieuwe reserves aanspreken. Wij gaan over tot de aanval op de Jan-Salie-geest onder het motto: „Jan Salie Zeeland uit!”

Het Provinciaal Bestuur heeft een grote propaganda-actie op touw gezet, die volle kans van slagen heeft, mits we kunnen rekenen op de steun van alle clubs, alle kiesverenigingen, en alle jongelui van A.R. huize.

Hoe we gaan werken? Nee, dat verklap ik nog niet. Dat blijft een geheim.

Aan de kop heb ik gezet: defensie, en iets anders. Welnu, defensie betekent voor ons: opkomen voor de eer van Gods Naam op het staatkundig terrein.

Dat andere is de aanval op de vijand: de vijand, die Ongeloof heet.

In de crisis, die de wereld doormaakt, is voor ons maar deze opdracht:

Bewapenen! Geestelijk weerbaar zijn, onder het motto:

Tegen de revolutie het Evangelie!

Jonge Zeeuwen, mogen wij op jullie rekenen? Zeer binnenkort horen jullie nadere bijzonderheden.

Met Arjosgroeten,

C. BALKENENDE,

Secr. Prov. Verband Zeeland.

Vergadering

van het Bestuur der Nationale Organisatie

Het bestuur der Nationale Organisatie is op Donderdag 11 Januari j.l. in vergadering bijgeweest; ditmaal in het Gereformeerd Jeugdcentrum te Huis ter Heide. Als nieuwe leden waren aanwezig de heren M. Jens (Prov. Verband Utrecht) en C. D. van Oosten (Prov. Verband Zuid-Holland). Na de behandeling van de notulen en de ingekomen stukken kwam als eerste punt aan de orde de verkiezing van een tweede voorzitter. Als zodanig werd aangewezen Mr C. J. Verplanke.

Het bestuur had, ingevolge een desbetreffend in een vorige vergadering genomen besluit, aan het Centraal Comité verzocht voorlopig voor een drietal jaren aan de Arjos jaarlijks f 7.000,— beschikbaar te stellen voor de aanstelling van een geheel zelfstandige secretaris. Het bestuur beoogde hiermede een kracht in zijn dienst te krijgen, die in de gelegenheid zou zijn ook in het land stimulerende, activerende en propagandistische arbeid te verrichten.

Het antwoord van het Centraal Comité op bovenvermeld verzoek was nu binnengekomen. Het behelsde een afwijzing van het verzoek. Maar het was overigens toch in zodanige bewoordingen gesteld, dat de voorzitter kon opmerken: „Deze afwijzing is zeker geen afwijzing voor eens en voor altijd”. Ook was het niet een afwijzing zonder meer. Ze werd vergezeld van een waardevolle suggestie met het oog op het werk van het bestuur. De aan die suggestie gewijde bespreking resulteerde in het besluit nog in dit voorjaar een actie in Overijssel te ondernemen. En in het komende najaar een in Gelderland. Ook op ons voorstel met betrekking tot de regeling van de financiële verhouding tussen Partij en Arjos was een antwoord van het Centraal Comité binnengekomen, met welk antwoord het bestuur accoord ging. Voortaan zal het bestuur zijn werkzaamheden aan de hand van een begroting moeten verrichten. Wij komen in een volgend nummer nog op deze vergadering terug.

aan Moskou

Stalin heeft aan de Prawda een interview toegestaan. Het verslag daarvan was niet opwekkend. De situatie is donker en dreigend. Amerika liet zich de laatste maanden niet onbetuigd. Het gaat hard tegen hard. Engeland nam een wat gematigder standpunt in. Maar de laatste nota van het Britse ministerie van Buitenlandse Zaken liet aan duidelijkheid niets te wensen over. Het was een scherpe reactie op de dreigementen van Stalin.

In het kort samengevat komt de inhoud van de nota neer op het volgende: Rusland heeft communistische minderheden in alle Oosteuropese landen geholpen om zich te verzekeren van de macht. Het heeft alle pogingen verijdeld om Hongarije, Roemeenië en Bulgarije te dwingen die clausules in de vredesverdragen na te leven, welke beoogden de rechten van de mens te beschermen in genoemde landen. Het steunde de Griekse communistische rebellen en sprak zijn veto uit over het voornemen van de Veiligheidsraad een onderzoek in te stellen naar de communistische coup in Tsjecho-Slowakije. Het isoleerde Oost-Duitsland van het Westen, ondanks de overeenkomst van Potsdam en probeerde door middel van een blokkade de Westelijke mogendheden uit hun zone in Berlijn te verdrijven. Het is begonnen met de vorming van

een Oostduitse legermacht. Het weigerde mede te werken aan het plan-Marshall, verleide andere landen tot een eendere weigering en steunde openlijk de pogingen van de Kominform om het Europese herstelprogramma te saboteren. Het heeft geweigerd mede te werken aan internationale organisaties, welke bedoelden de wereldwelvaart te vergroten, heeft herhaaldelijk misbruik gemaakt van het recht van veto om nieuwe leden te weren uit de Verenigde Naties of om het bijleggen van geschillen te voorkomen. Het heeft herhaaldelijk redelijke plannen voor toezicht op de atoomenergie en op ontwapening geweigerd en een compromis geweigerd. Het heeft zich sedert de oorlog er zo veel mogelijk van trachten te verzekeren, dat de volkeren van de Sowjet-unie en haar bondgenoten geheel geïsoleerd bleven van de rest van de wereld, verstoken van kennis van de werkelijke feiten en beziend van haat voor de Westelijke naties.

Russische daden van niet-geprovoceerde agressie „hebben aan de volkeren van de vrije wereld duidelijk gemaakt, dat het communistische imperialisme het niet zal laten bij dreigementen en revolutie”. De Britse regering, aldus de nota, heeft zich, evenals andere Westelijke mogendheden, uit louter

zelfverdediging, gedwongen gezien haar defensie te versterken en de hulp van Duitse militaire eenheden te overwegen. De nota wijst eveneens Stalins bewering, dat Rusland gedemobiliseerd zou hebben, van de hand en verklaart, dat Rusland bezig is zijn bondgenoten, waarvan sommige tijdens de oorlog bondgenoten zijn geweest van de nazi's, te helpen bij het wederopbouwen van hun legers.

Tenslotte verklaart de Britse regering in deze belangrijke nota: „Desondanks herhaalt de regering van Zijne Majesteit haar dikwijls herhaalde verzekeringen. De regering van Zijne Majesteit heeft geen agressieve bedoelingen tegenover de Sowjetunie of haar bondgenoten. Zij heeft niet de bedoeling aggressief Duits militarisme te doen herleven, en zij zal niet toestaan, dat haar bezettingszone in Duitsland zal worden gebruikt als een uitgangspunt voor agressie. Zij herhaalt haar bereidwilligheid om in overleg met de Russische regering en in de geest van paragraaf 5 van het Engels-Russische verdrag te zoeken naar een accoord met betrekking tot de voornaamste problemen, waarvan de oplossing een werkelijke en blijvende verbetering mogelijk zal maken in de onderlinge verhouding tussen beide landen”.

Socialisten en Zendingen

Er zijn nog altijd mensen, die er aan twijfelen of de leden van de Partij van de Arbeid, die zich in de Prot. Chr. Werkge-meenschap verenigd hebben, wel invloed kunnen uitoefenen in de Partij. Die twijfel is onbegrijpelijk. Want wie de laatste weken „Het Vrije Volk” gelezen heeft, zal erkennen, dat die invloed werkelijk merkbaar is. De socialistische jeugd van vandaag wordt „voortreffelijk” ingelicht over het werk van de zendingen in die landen, waar nog menseneters leven. Daar zorgt het lijfblad van de Prot. Chr. „doorbraak”-lieden wel voor.

Nu kunnen we begrijpen, dat u nieuwsgierig geworden zijt, op welke wijze de socialistische jeugd dan in de zendingsgeschiedenis onderwezen wordt. Welnu, we willen gaarne enkele citaten geven uit het kinderverhaal, getiteld: „De wereldreis van Bullette en Bonestaak”.

Een „menseneter” is aan het woord:

„En het gezag, dat zei de zending zelf, het gezag is heilig en daarom moesten alle wilden geselsd of gedood worden, die niet begripen wouen dat ze

moesten doen, wat de blanke bazen zeien.

En de zending leerde ons ook, dat we blij moest zijn: vroeger waren we lui: we plukten niet meer vruchten, we schoten niet meer wild, we vingen niet meer vis dan we nodig hadden. En nu leerden we om de hele dag te werken, zo hard, dat we zweetten van geweld en zo mager werden als brandhout. En voor elke honderd noten, die we bij de vreemde mannen brachten, kregen we er één om op te eten. En daarom moesten we blij zijn want zo werden we: arbeidzaam.”

Zo gaat het verhaal verder. De zending wordt dan nog opgegeten, „maar hij smaakte lelijk, want hij was doortrokken van de tabaksrook.”

De „beschaving” verdween echter weer, en wilden waren er ook niet meer.

En dan vervolgt het verhaal:

„Hoe komt dat dan?” riep Bullette verbaasd.

„Wel”, vertelde de menseneter, „het schijnt, dat de beschaafden in verre

landen ruzie gekregen hebben over wie het beschaafdste was of zo iets. Toen hebben hun zendingen de wapens gezegend en ze zijn met mekaar aan 't vechten gegaan.”

Er is op het te Rotterdam gehouden drie-daagse congres van de Partij van de Arbeid nog wel ernstige critiek geleverd op de inhoud van „Het Vrije Volk”. Maar we hebben niet gehoord, dat Dr W. Banning, of Ds J. J. Buskes, of mr G. E. van Walsum, of de heer J. H. Scheps, of één van de „doorgebroken” predikanten bezwaar heeft gemaakt tegen deze „zendingsgeschiedenis” in hun lijfblad.

Wel hebben we gelezen, dat die heren, die zich in de Prot. Chr. Werkge-meenschap hebben verenigd, verklaard hebben, dat zij zich in de Partij van de Arbeid bijzonder op hun plaats gevoelden.

Onbegrijpelijk, zegt u?

Kom, kom, u bent ook nog zo conservatief. Dan begrijpt u natuurlijk ook niet, wat „doorbraak” betekent.

A. R. DE KWAADSTENIET.

Nederlandsche Gedachten

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN
DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ
HAAR PROPAGANDA-
EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk,
Mr C. J. Verplanke, R. Gosker (Secretaris).

7e Jrg. No. 4 (Co 2)

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuypersstraat 3, Den Haag, Tel. 115935.

20 Maart 1951

Administratie-adres: Dr Kuypersstraat 3, Den Haag, Tel. 115935.
Giro 89673 ten name van de Antirevolutionaire Partij

Verschijnt 15 maal
per jaar

De Kabinetocrisis

*
Dr J. SCHOUTEN

Terwijl wij dit schrijven is de vierde poging tot de formatie van een Kabinet aangevangen.

Eerst is aan Mr Stikker, de demissionaire Minister van Buitenlandse Zaken, een informatieve opdracht verstrekt. Het doel daarvan, en de betekenis welke Mr Stikker zelf daaraan heeft gehecht, zijn nog niet helder geworden. Wat daaromtrent in de persorganen werd medegedeeld, is dermate tegenstrijdig, dat er geen positieve conclusies uit kunnen worden afgeleid. Waren de informaties van formerende aard, of beperkten zij zich tot het onderzoek van de mogelijkheden, welke er waren voor de vorming van een Kabinet?

Op deze vragen kan nog geen definitief antwoord worden gegeven.

Hoe dit echter ook zij, deze informatieve opdracht is, voorzover een buitenstaander daarover kan oordelen, zonder resultaat gebleven.

Daarna hebben Dr Drees en Mr Van Schaik de opdracht ontvangen tot formatie van een Kabinet, dat zou mogen rekenen op voldoende steun in de volksvertegenwoordiging. De wijze waarop genoemde heren te werk zijn gegaan was van die aard, dat moest worden aangenomen, dat hun doel was de vorming van een Kabinet, dat in zijn samenstelling geheel of bijna geheel gelijk zou zijn aan die van het demissionaire Kabinet. Dit moest verwondering baren, gelet op de redenen, welke het Kabinet-Drees-Van Schaik hadden genoopt ontslag te vragen aan H.M. de Koningin. Het kwam immers daartoe, omdat de grondslag aan het Kabinet was ontvallen.

Zou de vorming van een Kabinet onder dezelfde lei-

ding en van vrijwel dezelfde samenstelling die grondslag herstellen? De vraag stellen is haar beantwoorden, omdat een ander antwoord dan een ontkennend niet te motiveren schijnt. In de tweede fase van hun pogen schenen de heren Drees en Van Schaik een korte tijd aan te sturen op een Kabinet van andere samenstelling, maar al spoedig bleek, dat de veranderingen, welke zij beoogden van zo geringe betekenis waren, dat hun eigenlijke doelstelling in het wezen van de zaak was en bleef: de terugkeer - via een formatie - van het oude Kabinet. Over hetgeen de heren Drees en Van Schaik hebben gedaan en nagelaten, zouden verschillende opmerkingen zijn te maken. Wij laten deze thans achterwege. Zij hebben aan H.M. de Koningin ontheffing van de opdracht moeten vragen, omdat zij niet konden slagen. De oorzaken van deze negatieve uitkomst van hun pogen liggen, althans ten dele, eveneens in het duister. Het schijnt, dat hun program geen onoverkomelijke hinderpalen aan de formatie in de weg legde, maar dat de door hen gedachte samenstelling van het Kabinet ten slotte hun slagen heeft verhinderd.

Daarop is Mr Steenberghe belast met een opdracht van gelijke strekking als die aan de heren Drees en Van Schaik gegeven. Hij ving zijn arbeid onder vergelijkenderwijze gunstige omstandigheden aan. Toch heeft ook hij aan H.M. de Koningin moeten verzoeken hem van zijn opdracht te willen ontheffen. Waarom hij tot het doen van dit verzoek meende te moeten overgaan, is al zeer onduidelijk. Van socialistische zijde is verklaard, dat men zich over deze loo) van zaken heeft verbaasd, omdat, na een gesprek met de

Steenberghe. De derde phase in de langdurige kabinetscrisis. Tot verbijstering van de P. v. d. A. gaf hij zijn opdracht terug. Daarna werd Romme aangezocht.

formateur op Zaterdagmiddag 24 Februari, de indruk bestond, dat de formatie van een Kabinet in kannen en kruiken zou komen. Vermoedelijk zal te dezen aanzien geen helderheid of zekerheid kunnen worden verkregen. Het is niet aan te nemen, dat de Regering later daarover inlichtingen zal verschaffen, en het is zeer onwaarschijnlijk, dat Mr Steenberghe de ietwat verrassende ontkenning van het geval zal verklaren.

Thans is aan Prof. Romme een informatieve — niet een formatieve — opdracht gegeven van de ruimst mogelijke strekking. In dit stadium kan men slechts gissen omtrent de door hem te bereiken resultaten, en gissen doet missen.

Moge er aan de Kabinetscrisis spoedig een einde komen.

Drage de oplossing van deze crisis een voor ons volk bevredigend en hoopvol karakter.

's Lands belang vordert dit.

De situatie is moeilijk en zorgwekkend.

Aanpakken is voor Regering en volk de boodschap.

Officiële mededeling betreffende

De Kabinetsformatie

Prof. Romme heeft als informateur een serieuze poging gedaan om de medewerking van de A.R. aan de formatie van een Kabinet mogelijk te maken en te bevorderen. De gesprekken, welke de informateur heeft gehad met de voorzitter van de A.R. Kamerfractie droegen een open en prettig karakter.

Ten aanzien van het program bleken ten slotte geen overwegende bezwaren te bestaan. Op een paar punten werd een bepaald voorbehoud gemaakt, dat door Prof. Romme werd geaccepteerd.

De moeilijkheden, welke voor de A.R. onoverkomelijk bleken, hielden nauw verband met de samenstelling van het Kabinet en de verdeling van de Ministersportefeuilles. De A.R. gingen er mede accoord, dat er in het Kabinet twee van hun mannen zouden worden opgenomen, die beiden met het beheer van een der Departementen zouden worden belast. In verband met de omstandigheid, dat er van moest worden uitgegaan, dat een belangrijk aantal van de demissionnaire Ministers in het nieuwe Kabinet zou worden opgenomen, en dat de uitwerking en uitvoering van het program uitermate belangrijk moet worden geacht — een program bevat immers slechts algemene en tevens in menig opzicht vage omschrijvingen — werd gesteld, dat de twee antirevolutionairen, die zouden worden aangezocht, tot de politiek en parlementair ervaren personen dienen te behoren. Dit zou uiteraard mede bepalend zijn met betrekking tot de Departementen, waarvan zij met het beheer zouden worden belast.

Het bleek, dat de informateur met dit verlangen geen rekening kon houden, waarom de door hem gevraagde medewerking ten slotte niet kon worden verleend.

Onaanvaardbare Discriminatie

R. GOSKER

Een serieuze poging

Prof. Romme heeft een serieuze poging ondernomen om te komen tot een kabinet van zeer brede samenstelling. Stikker heeft niet getracht contact op te nemen met onze groep, hoewel men van een man van de V.V.D., welker leider de Heer Oud wordt gefêteerd als de uitvinder van de derde macht, anders mocht hebben verwacht. Van Schaik en Drees traden niet in overleg met de Heer Schouten, maar polsten Prof. De Gaay Fortman voor het ministersambt zonder portefeuille. Daar ging Prof. De Gaay Fortman niet op in. Steenberghe overlegde wel met de Heer Schouten en bood anderhalve ministerszetel aan. Prof. Romme pleegde eveneens overleg en stelde twee departementen beschikbaar. In zoverre was deze poging inderdaad serieus en althans serieuzer dan de vorige.

Een aanvaardbaar program

Het program door Prof. Romme ontworpen bleek aanvaardbaar. Er bleken althans geen overwegende bezwaren te be-

staan. Erg enthousiast was men van onze zijde er dus niet over. Bovendien blijkt uit het communiqué dat dit program slechts algemene en tevens in menig opzicht vage omschrijvingen bevatten. Dat verhoogde de animo niet. In deze gevaarvolle tijd zou een nationaal kabinet moeten handelen op de grondslag van een nationaal program, dat niet uitmunt door vage algemene omschrijvingen, maar dat klaar en duidelijk, in een taal die voor het volk verstaanbaar is, zegt waar het om gaat en welke de doeleinden zijn, welke dit kabinet nastreeft. In deze benauwende tijd moet een nationaal kabinet het niet zoeken in de breedte en in de ruimte, maar in de beperking van haar taak tot die dingen, die noodzakelijk moeten worden gedaan.

Niet zonder voorbehoud

Bovendien blijkt dat van Antirevolutionaire zijde ten aanzien van een paar punten een bepaald voorbehoud is gemaakt. Dat maakt het er al niet beter op. Bestonden er geen overwegende bezwaren over het algemeen, ten aanzien van een paar punten bleek het dan toch nodig een bepaald voorbehoud te maken.

Daaruit kan niet anders worden geconcludeerd dan dat men van Antirevolutionaire zijde ten aanzien van die punten de handen wilde vrijhouden. De informateur, Prof. Romme heeft deze voorbehouden overigens geaccepteerd. Het betrof derhalve, zoals men uiteraard vermoeden zal, niet alleen de kwestie Nieuw-Guinea. Het betrof een paar punten.

De samenstelling van het Kabinet

Op dit punt bleken de moeilijkheden onoverkomelijk. Nu moet men, naar de mening van Prof. Romme, duidelijk onderscheid maken tussen de zakelijke kant van deze samenstelling en de persoonlijke kant. De vraag die zich daarbij voordoet is deze of dit praktisch nu wel vol te houden is geweest. Zal dit onderscheid immers enige zin hebben dan moet er onder worden verstaan, dat de formateur eerst, los van de personen heeft willen vaststellen hoeveel en welke departementen aan de verschillende partijen zouden worden toebedeeld. Het staat vast dat aan de Antirevolutionairen 2 departementen zijn aangeboden, aan de Rooms en 6, aan de P.v.d.A. 5, aan de V.V.D. en de C.H.U. ieder 1. Of deze methode een gelukkige is moet worden betwijfeld. Want de informateur zal daarbij tevens hebben vastgesteld, welke departementen aan die partijen zouden worden aangeboden. En dat is verkeerd in deze zin, dat dan de informateur bij zijn tweede fase in moeilijkheden kan komen wanneer een bepaalde partij niet bij machte blijkt voor dat departement een bekwaam man te leveren. Of — en hoe zal de formateur dat kunnen scheiden — bij de zakelijke beoordeling van de verdeling heeft hij reeds aan bepaalde personen gedacht en heeft hij dus zelf het onderscheid niet gehandhaafd. Dit onderscheid maken was fout. Zowel met het een als met het andere diende rekening te worden gehouden en wel niet na elkaar maar tegelijkertijd. Want de samenstelling van een Kabinet is niet alleen een kwestie van deelname der partijen maar ook van bekwame mannen.

De zakelijke kant

In de pers is de gedachte gelanceerd, dat van Antirevolutionaire zijde geen genoeg kon worden genomen met de aangeboden departementen. Uit het communiqué blijkt daarvan niets. Daar moet dan ook de oorzaak van de mislukking niet worden gezocht. Een andere zaak is of de Antirevolutionairen nu bepaald verheugd zouden zijn geweest met „Oorlog en Marine” en „Verkeer en Waterstaat”. Vermoedelijk zouden zij dan wel iets hebben moeten weg-

slikken omdat deze Departementen op zich zelf onbelangrijk zijn. Dat is de kwestie niet. Maar laten wij er geen doekjes om winden, behalve rondom Indonesië, liep en loopt de strijd toch ook over het financieel-economisch en sociaal beleid. En wanneer men nu werkelijk serieus de medewerking der Antirevolutionairen verlangt in deze bange tijd dan zou men het hun gemakkelijker hebben gemaakt wanneer ook daarmee was rekening gehouden. Het ging er werkelijk niet om dat nu in ieder opzicht met Antirevolutionaire verlangens werd rekening gehouden.

Wat wel onaanvaardbaar was

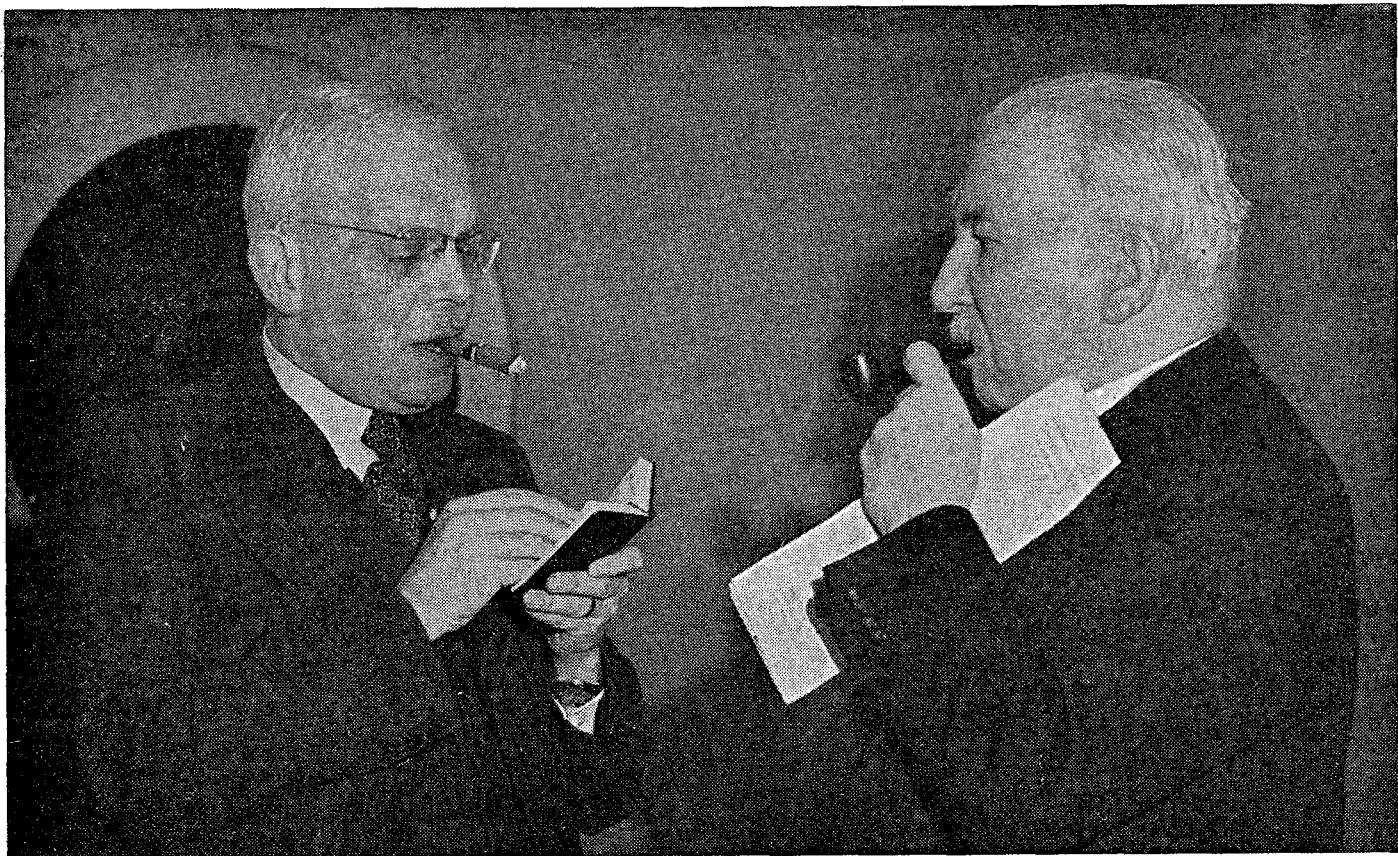
Wat wel onaanvaardbaar bleek, dat was dat de informateur niet bereid bleek aan het verlangen van onze zijde geuit te voldoen om de beide Antirevolutionaire ministers te zoeken in de kring van de politiek en parlementair ervaren personen. De betekenis daarvan onderschatte men niet. Om-trent de bedoelingen van Prof. Romme in dezen tast men in het duister.

In de eerste plaats zou een belangrijk aantal demissionaire ministers terugkeren. Dat zijn dus ministers die de voorgeschiedenis hebben meegemaakt, die beschikken over parlementaire ervaring, die hun departement kennen. Daaraan mochten niet worden toegevoegd twee Antirevolutionairen, die uit hoofde van hun parlementaire arbeid en ervaring, hetzij van de laatste jaren, hetzij van vroeger dag, of uit hoofde van hun positie en plaats in de Antirevolutionaire Partij, zoal niet met de details dan toch met de hoofzaak van het regeringsbeleid op de hoogte zijn, en die de strijd der laatste jaren hebben medegemaakt.

In de tweede plaats was dit nodig omdat de uitwerking en de uitvoering van het ontworpen program uitermate belangrijk moet worden geacht, te meer omdat dit program algemene en vage omschrijvingen bevat.

Professor Romme

Een uitstekende opname van twee van onze voortrekkers, beiden uit de Hervormde kring. Ons erelid, de reeds vergruisde L. F. Duymaer van Twist, in gesprek met ons Kamerlid Mr A. B. Roosjen. Zij bespreken óf de militaire aangelegenheden — óf de zaak van de binnenschippers en de Zuiderzeesteunwet. Maar veel waarschijnlijker is, dat zij het hebben over Steun Wettig Gezag en de Nationale Reserve. Maar dat horen wij nog wel.

Was dit Antirevolutionair verlangen nu onredelijk? Men kan nu wel zeggen, en het is gezegd, dat de Antirevolutionaire Partij door haar weigering een grote verantwoordelijkheid op zich laadde. Dat wekt zo de indruk dat wij wel wat soepeler hadden mogen zijn en dat wij nu de zaak hebben laten vastlopen op een ondergeschikt punt. Dat is onwist. Voor ons is dit niet een ondergeschikt punt. Het zou nog iets anders geweest zijn als het gehele Kabinet uit nieuwe figuren had bestaan. Maar nu men, terwille van de continuïteit een belangrijk aantal demissionaire ministers terug wilde nemen, was er voor Romme toch geen enkel bezwaar om een tweetal Antirevolutionairen te accepteren dat over de nodige politieke en parlementaire ervaring beschikt. Niet de Antirevolutionairen hebben, maar Romme heeft een grote verantwoordelijkheid op zich geladen door dit redelijk verlangen niet in te willigen. En als er een ding duidelijk moet worden gemaakt is het dit, dat Romme nader omschrijft: „waarom hij aan de Antirevolutionairen niet kon tegemoet komen?” Bij hem berust de bewijslast. Niet bij ons! In dit opzicht was de poging van Prof. Romme inderdaad niet serieus.

Het nieuwe Kabinet is gereed

Nadat de onderhandelingen met Dr J. Schouten waren mislukt heeft Prof. Romme getracht een tweetal Antirevolutionairen te bewegen desondanks zitting te nemen in het Kabinet. Daartoe werden door hem uitgenodigd de Heren Prof. De Gaay Fortman en Mr Meynen.

Deze poging, ondernomen op advies van Dr Drees, die reeds dagen lang als Minister-president werd genoemd, is evenwel mislukt. Beide Heren hebben gemeend dit aanbod niet te mogen aanvaarden. Maar dat verhinderde Prof. Romme niet zijn pogingen voor te zetten en op 14 Maart j.l. kwam hij eindelijk gereed. Zeven weken heeft de crisis geduurd. Zij is ontstaan omdat de Liberalen hun vertrouwen in het Kabinet opzegden. De Heer Oud was immers van oordeel, dat het Kabinet vermoed was en niet opgewassen tegen zijn moeilijke taak. Dat gaf het Kabinet aanleiding zijn ontslag aan te bieden. Nu is er dan een nieuw Kabinet. Is het naar zijn samenstelling te oordelen inderdaad een nieuw Kabinet? Is het naar de personen te oordelen een nieuw Kabinet? De vijf P. v. d. A. Ministers keren terug. Van de Roomsden verdwijnen Van Schaik en Struycken, om te worden vervangen door de Heren Ir L. A. H. Peters en Prof. Dr A. H. M. Albrechts. Maar Van Maarseveen, Teulings, Rutten en Van den Brink keren terug. De drie partijlozen verdwenen. Daarvoor kwamen in de plaats twee mannen van de C.H.U. en een wonderlijke figuur — t.w. de Heer H. H. Wemmers — de representant van de derde macht.....!

Merkwaardige gang van zaken. De Heer Oud wendde voor de zoveelste maal het roer. Dezelfde Stikker keert terug in een Kabinet, dat niet „wezenlijk” is veranderd. Vanwaar dan zijn motie op 24 Januari j.l.? En het Kabinet is alleen wat gereconstrueerd, maar die reconstructie motiveert een crisis van zeven weken niet. Neen — de ontslagaanvraag van het Kabinet-Drees was niet in overeenstemming met de wens van de Kamer — die haar vertrouwen zeer duidelijk had uitgesproken. Zij was ook niet in belang van het land en zeker niet gewettigd in de moeilijke omstandigheden waarin het land verkeert. Het gaat wel wonderlijk! Maar hoe dan ook, de crisis is beëindigd. Het nieuwe Kabinet is er. Op het moment dat wij dit schrijven is zijn program nog niet bekend. Dit nieuwe Kabinet moge, al zijn onzerzijds de verwachtingen niet hoog gespannen, haar werkzaamheden met kracht en voortvarendheid aanvangen. Wanneer het inderdaad zal zijn een nationaal Kabinet dat een werkelijk nationale politiek voert, kan het op de steun der Antirevolutionairen rekenen, ondanks de pijnlijke discriminatie welke ons verhinderde medewerking te verlenen.

Duidelijk en naar recht

Dr J. SCHOUTEN

Op het standpunt, dat de Antirevolutionairen hebben ingenomen met betrekking tot het beleid van de Regering ten aanzien van Indonesië is veel critiek uitgeoefend. Ook op hetgeen hen bezielde.

Van onderscheidene zijden is o.m. gezegd: de Antirevolutionairen begrijpen niets van wat er gaande is in de wereld; hun oog is gesloten voor de ontwakking van het Oosten; zij zijn conservatief, reactionnair, en willen het kolonialisme in stand houden, enz. enz.

Het is in verband daarmee wellicht niet van waarde ontbloeit eens te wijzen op het oordeel van iemand, die zeker niet tot de Antirevolutionaire richting kan worden gerekend.

In een bespreking van de delen I, II en III van het werk van Mr P. J. Oud „Het jongste verleden”, maakt Prof. C. W. de Vries, hoogleraar aan de Economische Hoogeschool te Rotterdam, ook enkele kritische opmerkingen over de parlementaire geschiedenis van de genoemde schrijver.¹⁾ Zo wijst hij er op, dat deze z.i. ten onrechte geen aandacht heeft geschonken aan

de laatste, grote rede, welke Dr A. Kuyper heeft gehouden op 12 Maart 1919 in de Eerste Kamer der Staten-Generaal. Deze rede was „een parlementaire gebeurtenis, zo maar ooit een rede een gebeurtenis kan zijn”. Hij noemt haar „de enige redevoering uit het parlementaire jaar 1918—1919 waaruit nu nog met goed resultaat kan worden geciteerd”. Kuyper bond in die rede „het Indonesische probleem van 1918 en 1945 aan een”.

Prof. De Vries geeft enkele citaten uit deze rede, deelt zijn zienswijze mede over de toenmalige inzichten ten opzichte van het Regeringsbeleid omtrent Nederlands-Indië en de politieke verhoudingen ter zake, waarna hij kort en bondig stelt:

„De Antirevolutionairen zijn in principe de meest principiële verdedigers van de eigen Indonesische zelfstandigheid, toen in 1918 en nu in 1949.”

Deze uitspraak is de vermelding waard.

Zij is duidelijk, en laat recht wedervaren aan het principiële inzicht, dat de Antirevolutionairen ook in de laatste jaren heeft geleid.

¹⁾ De boekbespreking is opgenomen in „Bijdragen voor de Geschiedenis der Nederlanden”, aflevering 1-2-1950.

* * * Doorgevoerde liquidatie

Professor Romme heeft, voordat hij een informatieve opdracht ontving, als staatkundig hoofdredacteur van „De Volkskrant” een artikel geschreven over buitenlandse beïnvloeding van de kabinetssamenstelling.

Hij achtte het denkbaar, „dat het buitenland zich niet er toe beperkt, een nieuw kabinet af te wachten, maar, vóórdat het nieuwe kabinet er is, zijn invloed poogt uit te oefenen op het program en/of de samenstelling ervan”.

Dit artikel werd geschreven naar aanleiding van een Indonesische stem, die aandrang op opheffing van Muor.

Wij hebben ons over dit artikel van Prof. Romme verbaasd. We meenden, dat de dagen van Leicester en van de inmenging van de Franse en Engelse ambassadeurs bij de Nederlandse Raad van State, voorbij waren. Het tegendeel schijnt waar.

Prof. Romme meent, dat tegen een gepaste beïnvloeding weinig in te brengen is. Alleen, het moet niet binnenskamers geschieden. Een dergelijke opvatting is ontstellend.

Heeft de Regeringspolitiek der laatste jaren, door de schrijver zo daadwerkelijk gesteund, reeds dit resultaat gehad, dat wij met Grie-

kenland, of Tsjecho-Slowakije op één lijn staan? Als dat zo is, is de liquidatie van het Rijk dus ook reeds gevolgd door liquidatie van de nationale fierheid.

* * * Rood en zwart

De Minister van Financiën, Prof. Mr *Lieftinck*, heeft een brochure gepubliceerd.

De titel luidt: De Overheid neemt en geeft. Met als ondertitel: De financiële politiek van de regering en de sociale achtergrond daarvan. De redactie van *Nederlandsche Gedachten* komt op de inhoud daarvan zeker terug. Deze geeft daartoe alle aanleiding. Bij voorbaat slechts een enkele opmerking. Het titelblad is gedrukt in zwart en rood. De naam rood. Dat klopt. De overheid *neemt* in zwart en *geeft* in rood. Dit is een misgreep. Het rood van deze Regering zit niet in het geven maar in het nemen.

Vandaar dat we voor de tweede druk verwisseling van kleur voorstellen.

* * * Geschimp

Minister *Lieftinck* behandelt drie punten: de vergroting van het nationale inkomen; de sociaal rechtvaardige verdeling van dit inkomen en de rationele besteding ervan.

Naar zijn mening komt de sociale politiek van de Regering in elk

der punten uit.

Van de critici wordt alleen Prof Goudriaan een wederwoord waardig geacht.

Al het andere wordt samengevat in „populair geschimp van de conservatieve pers”. Dit woord treft ons. Wij hebben echter een vraag. De minister zal zich natuurlijk herinneren de critiek van zijn huidige geestverwanten op de vooroorlogse Regering. Ook hij zal de wurgende handen en de van bloed druipende vingers in de sociaal-democratische pers van toen nog niet vergeten zijn. Hoe zou hij die critiek nu willen typeren?

* * * The missing link

Minister *Lieftinck* concludeert: minder consumeren dus lagere levensstandaard en minder investeren, met als noodzakelijk gevolg op de duur minder snelle uitzetting van de productie. Een politiek dus, gericht op verarming. De schrijver stelt ook de vraag: „Is er geen derde weg?”

Hij gaat enkele denkbeelden na en komt na een scherpe critiek op zijn partijgenoot, Ir Vos, tweede voorzitter van de Partij van de Arbeid, tot een ontkennende conclusie. Wat ons frappeert is, dat de minister, na zes jaar aan het bewind te zijn geweest, de bezuiniging op de staatsdienst geen enkel woord waard acht.

Waarschijnlijk zou dit te conservatief zijn. Of politiek te gevaarlijk!

DE PARTIJ in actie

Goed voorbeeld.

Namens het Centraal-Comité overhandigt de Heer R. Gosker een exemplaar van het boek „Het volk ten baat” aan de Heren C. A. van de Hooft, burgemeester van Willemstad en C. A. van Drimelen te Klundert. Het zijn de voorzitter en de secretaris van de Kamer kieskring Tilburg. Zij zijn beiden een tournee begonnen langs alle kiesverenigingen in hun district. In enkele dagen tijds gaven zij ruim 60 nieuwe abonné's op voor Nederlandsche Gedachten. Daarna gingen zij naar Moerdijk waar een kleine kiesvereniging is met slechts 16 leden. Ter vergadering waren echter 50 mensen. De burgemeester sprak een gloedvol woord. En het resultaat? 18 abonné's op het kaderorgaan. Daarna was Klundert aan de beurt. Het resultaat? 47 abonné's! In twee weken ruim 120 abonné's. Dit is een eresaluut waard. Misschien zit er in dit voorbeeld ook iets voor de andere kameskieskringen! Wij moeten aan onze mensen duidelijk maken dat politieke waakzaamheid drin-

gend nodig is en — de resultaten wijzen het uit — dan is ons volk bereid daaraan mee te werken. Als er maar mensen zijn, bereid om er iets voor te doen!

Nu geen misverstand meer

Dit is het tweede nummer van ons contactorgaan. Dat contactorgaan wordt aan alle leden der kiesvereniging toegezonden. Daarnaast wordt het kaderorgaan toegezonden aan hen, die zich daarop voor f 3.— per jaar hebben geabonneerd. Dat kaderorgaan verschijnt 9x per jaar extra. Maar het is dan ook omvangrijker dan het contactorgaan (nl 32 pagina's) en het bevat tal van artikelen, die zeer instructief zijn voor de binnen- en buitenlandse politiek. Het is daarom onmisbaar voor onze bestuursleden, voor onze propagandisten en voor alle meelevende antirevolutionairen. De Heer Veerman schrijft ook daarin zijn parlementair overzicht en de Heer Verplanke zijn persrubriek. Wij hopen nu dat de kennisma-

king met het contactorgaan er velen toe bewegen zal ook een abonnement te nemen op ons kaderorgaan, want het aantal lezers daarvan moet belangrijk worden vermeerderd. Wij hopen tevens dat het nu aan allen duidelijk is. Het contactorgaan is bestemd voor alle leden der kiesvereniging. Het kaderorgaan is bestemd voor ons actief en meelevend kader. Het contactorgaan wordt gratis toegezonden, want het is bij de contributie inbegrepen. Het kaderorgaan kost f 3.— per jaar.

Uit een paar brieven.

„Met belangstelling las ik het mij toegezonden no 2 (CO 1) van 10 Februari 1951 Nederlandsche Gedachten. Gaarne wil ik mij abonneren op de volledige uitgave van deze periodiek, welke van zo groot gewicht is”.

„Het contactorgaan van Nederlandsche Gedachten heb ik ontvangen. Ik heb het met veel genoegen gelezen. Dit is wat wij hebben moeten. Wilt U mij als abonné van het kaderorgaan noteren?”

„Onlangs ontving ik een proefnummer van „Nederlandsche Gedachten” en met veel vreugde heb ik dit nummer gelezen. Daar ik dit jaar, 23 jaar wordende, stemrecht verkrijg, is het mij aange-naam U te berichten dat ik mij hierbij opgeef als lid van de Antirevolutionaire Partij en als abonné op „Nederlandsche Gedachten”. Mocht de partij op een of andere wijze mijn hulp nodig hebben dan kan zij te allen tijde op mij rekenen”.

Zo kunnen wij nog wel enkele brieven citeren. Daaruit blijkt duidelijk dat wij met het contactorgaan op de goede weg zijn. Ons contactorgaan is een uitstekend middel voor de propaganda en voor de ledenwerving.

Het volk ten baat.

De actie voor het winnen van nieuwe abonnementen van ons kaderorgaan wordt in sterke mate bevorderd door de mooie premies welke beschikbaar worden gesteld. Reeds vier exemplaren van het prachtige boek „Het volk ten baat” werden uitgereikt. In de eerste plaats ontvingen de Heren C. A. van de Hooft en C. A. van Drimmelen een exemplaar, en de beide andere gelukkigen waren de Heren A. Speyers te Utrecht en H. Schelhaas Jr te Amsterdam.

Laatstgenoemde richtte eenvoudig een A.R.J.O.S. club op met 28 leden en zorgde er voor dat al deze leden zich abonneerden. Deze studieclub heeft reeds de grondslag gelegd voor een eigen bibliotheek. Voor het overige wordt nauwkeurig aantekening gehouden van de abonnementen die worden aangebracht. Het is dus niet nodig om te wachten tot men het aantal van 20 bij elkaar heeft. Overbodig te zeggen dat ook andere premies reeds werden verzonden.

Een patiënt in Sonnevank te Harderwijk gaf 5 nieuwe abonné's op. Sprekende voor een vergadering van een onzer kiesverenigingen kreeg ik 3 nieuwe abonné's en het verzoek deze bij te schrijven op naam van de patiënt in Sonnevank. Aan dat verzoek is voldaan. Nu moeten er nog 12 abonné's bij komen, dan heeft betrokkene het boek. Een andere patiënt gaf 6 abonnementen op en komt er dus nog 14 tekort. Wie helpt daar even aan mee?

Plaatselijke actie.

De voorstellen, welke op de buitengewone Deputatenvergadering door de partij werden aanvaard, hebben over het algemeen de activiteit der kiesverenigingen bevorderd. Vrijwel overal werd een actie ingezet tot verhoging der contributie en tegelijkertijd tot vermeerdering van het ledenaantal. Waar deze acties worden ingezet leveren zij gewoonlijk een zeer bevredigend resultaat. Van nabij maakten wij een dergelijke actie mee in een kiesdistrict van een onzer grote gemeenten. Dat kiesdistrict bracht bij de laatste stemming 118 stemmen uit op onze lijst. Er waren 21 leden, waaronder 2 gehuwde vrouwen. De contributie was in het totaal per jaar f 57.50. Na de actie was het resultaat als volgt: 43 leden, van wie 11 gehuwde vrouwen, totale contributieopbrengst f 169.50 en bovendien 11 lezers van ons kaderorgaan. Ziedaar het bewijs dat het in de grote steden evengoed kan als op het land.

In Voorburg was het ledental door vertrek etc. gedaald tot 486 leden. Een nieuwe actie is ingezet met het resultaat dat een honderdtal nieuwe leden werd verkregen en dat de contributie over de gehele linie belangrijk werd verhoogd. Telkens weer blijkt dat een actie moet worden gevoerd. Ook en vooral onder onze eigen mensen.

Verscherpte

TEGENSTELLINGEN

H. ALGRA

Het wordt hoe langer hoe duidelijker, waarom de samenwerking met de A.R. Kamerfractie bij de kabinetsformatie zo spoedig een onmogelijkheid is gebleken.

Het is er de heer Romme om te doen, de aftredende ministers zoveel mogelijk te doen terugkeren. Hij wil geen ombuiging van de politieke koers, hij wil ook geen andere bezetting van de sleutelposities in het kabinet. Het moet op het eerste gezicht te zien zijn, dat het oude kabinet is teruggekeerd.

Het is te begrijpen.

De motie-Oud is verworpen met 66 tegen 26 stemmen. Dat is gebeurd, nadat de Minister-president op de scherpste wijze zich tegen de heer Oud had gericht. Diens optreden was „het schot van een vluchtende”. En het kabinet was vol activiteit en werkte in voorbeeldige harmonie.

Dat kabinet kreeg een vertrouwensvotum van de Kamer.

En daarom moet, zo is het standpunt van de heer Romme en van de socialisten, alles worden gedaan, om te voorkomen, dat ook maar één mens in den

lande zou kunnen menen, dat deze vluchtende toch ráák had geschoten.

Nu wilde men wel A.R. mensen in het kabinet. Maar géén politieke figuren. Minister Drees schijnt de tolk geweest te zijn van deze gedachte. En hij sprak daarbij namens de kern van het demissionnaire kabinet.

De A.R. fractie heeft tegenover het beleid van dit demissionnaire kabinet gestaan. Zij heeft met name de Indonesische politiek heilloos genoemd en overeenkomstig die opvatting gehandeld, ook wanneer het op stemmen aankwam.

Nu hebben blijkbaar de heren Drees en Romme op het standpunt gestaan: al zouden wij opnieuw starten, al zouden wij in de nood van deze tijd het over de toekomstige politiek ééns zijn, dan nog zouden wij geen kabinet willen, waarin náást mannen als Drees en van Maarseeven en Stikker en Liefinck en Mansholt ook Antirevolutionairen zouden zitten, die in de Kamer het vorige bewind hebben bestreden. Een paar mensen, die tot nu toe buiten het parlement hebben gestaan en die dus de degens niet met de heren hebben gekruist, dat mág. En dan voor portefeuilles met een weinig politiek karakter. Maar verder gaan we niet. Want er moet weer een team komen. De kern van dat team zijn de mannen van het demissionnaire kabi-

net. En de A.R. politieke figuren zijn in zulk een team niet te dragen. Dit betekent een verscherping van de verhoudingen. Er is een tijd geweest, onder het kabinet-Beel, dat de socialistische Minister van Overzeese gebiedsdelen zo scherp was tegen de A.R. en C.H.-oppositie in de Eerste Kamer, dat hij zelfs, op aandrijven van zijn partijgenoot Stufkens, gewaagde van de noodzaak, om medestanders van deze oppositie te weren uit verantwoordelijke ambtelijke functies. De heer Pollema heeft toen in een scherp protest gezegd, dat de onverdraagzaamheid haar intrede in de Kamer had gedaan. Sedert had men de indruk, dat de verhoudingen minder scherp waren. Bij alle principiële verschil van me-

ning was er telkens zakelijk overleg. Nu zeggen de verantwoordelijke figuren: gij zijt ons in het verleden te oppositioneel geweest. Dat willen wij in gedachtenis houden, óók in deze tijd en daarom willen wij hen, die tegen ons de strijd hebben gevoerd, in elk geval buiten het team houden. Natuurlijk zitten daar ook zakelijke motieven achter, althans motieven van politieke aard. De demonstratie, dat de heer Oud geen succes had gehad, zou er minder geslaagd door worden, wanneer werkelijk oppositionele figuren in het team werden opgenomen. Maar er zit ook een persoonlijk element in, een bewust accentueren van tegenstellingen, dat niet aan de verdere politieke ontwikkeling kan ten goede komen.

Professor Anema!

Een kop voor een tekenaar, een studie voor een biograaf, een rijk begaafd mens.

Anema begint te behoren tot de „zeer” ouden in ons midden. Voorzover tegenwoordig van ouden is te spreken, nu de gemiddelde leeftijd van de Nederlander boven de 70, d.i. de leeftijd der sterken, is gestegen.

Anema nadert, evenals Dr J. J. C. van Dijk, bij leven en gezondheid de 80 jaar. Er is alle reden om dergelijke grote mannen in ere te houden.

We bedoelen daarmee, dat wij niet alleen hen niet zullen vergeten, maar ook nog tijdens hun leven onze eerbied en dankbaarheid zullen bewijzen.

In onze kring is de verhouding tussen de voormannen en het volk immer een geheel eigene geweest.

Misschien is het wel zo, dat hun spectieke kwaliteiten lang niet altijd volledig worden gewaardeerd. Al heeft dat volk op menig gebied een fijne neus. Doch de Calvinist vraagt in de geleerde, in de staatsman, in de theoloog ook steeds naar de persoonlijkheid, naar de mens, de medebelijder.

Anema is, hoewel een professor en staatsrechtsgeleerde altijd onzer een gebleven. Wij horen hem nog zeggen: „De geleerde moet zijn tijd vooruit zijn, maar de Christelijke wetenschap zonder de band aan het volk is dood”.

Anema's toespraak tot Dr Schouten op de jongste Deputatendag kenmerkte hem ten voeten uit.

Toen hij de psalm las was er in het timbre van zijn stem de ontroering van het hart, die resoneerde in aller hart.

Eigenlijk is het een wonder, dat zulk een man en het eenvoudige volk zich één weten.

Want Anema is niet enkel een geleerde en een politiek visionnair, maar ook een kunstenaar.

Zijn passie voor muziek, zijn intense belangstelling voor bouwkunst, zijn literaire aanleg en zucht naar schoonheid, openbaren ons een veelzijdige geest.

't Is al weer enige jaren geleden, dat ik een middag bij hem op zijn studeerkamer zat.

De professor vertelde van velerlet, ook van zijn eigen loopbaan.

„Ik ben jurist geworden”, zo zei hij, „maar eigenlijk had ik musicus willen zijn. Met het woord kun je maar één gedachte tegelijk zeggen, met de muziek meer dan een.

Ken je de vijfde van Beethoven?”

Als ik knik, vervolgt hij — „Luister maar!” En hij zingt de melodie, stijgende tot steeds hoger vlucht, uitjubilend de levensvreugde van de mens.

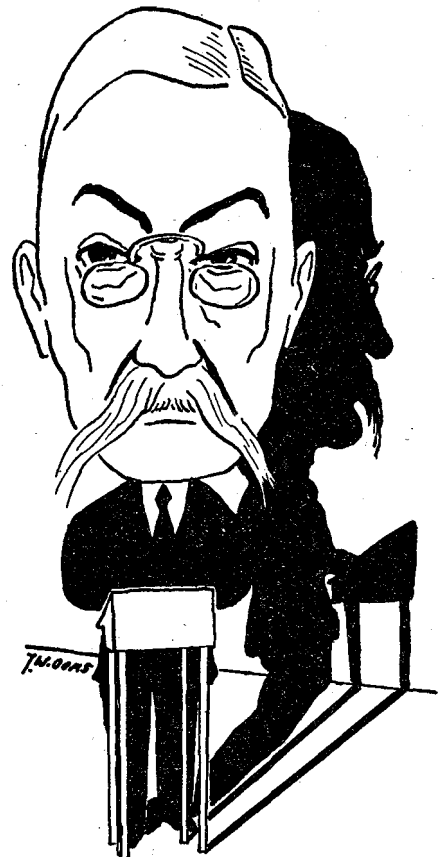
„En volg nu de bas.”

Uit de diepte komt hij op, klagend de beroerdigheden van het leven en die twee, discant en bas, worstelen om de voorrang. Precies als in het leven”.

Zijn woordplastiek is als een schildertij met felle kleuren.

Je luistert en het kost je inspanning het ratjetoe van taalmengeling te volgen. Maar het is een geestelijk bad naar zo'n man te horen en met hem te praten. Want hij praat niet alléén, zoals pseudo-grote mannen meestal doen.

Jaloers kun je soms zijn op de studenten, die aan zijn voeten hebben gezeten

en ik weiger ook vandaag te geloven, dat hij geen school maakte, niet een geestesmerk drukte op zijn discipelen. Als dat zo zou zijn, mangelt er iets aan die discipelen.

Wij danken, dat ook vandaag de 92ste psalm nog waar is, waar ook ten aanzien van onze mannen, die wij eren.

CNOSSEN.

Puit het Parlement

DR. A. VEERMAN

Lachspiegels

Het is nog altijd kermis in de politiek. De mensen, die zich aan de politiek wijden, hebben vrijaf en kijken geïnteresseerd naar de artisten, die voor hen optreden.

Daar is bijvoorbeeld het hoofd van Oud, waarop men zijn kracht proberen kan. Men heeft daar geducht op los geslagen.

En dan is er op deze kermis ook een tent met lachspiegels. Dat is volgens velen een amusant geval. Daar moet eigenlijk ieder in. Wanneer je daar binnen gaat staan en je kijkt naar rechts, dan zie je jezelf zo rond als een ton, zo breed als maar mogelijk is. Er zijn mensen, die dat lelijk vinden. Die moeten dan gauw naar links kijken; daar staat een spiegel, die de mensen zo dun maakt als de dood van Pierlala.

Ja, zo neemt men de mensen bij de neus op de politieke kermis. Dat zou een onschuldige zaak zijn, als het alleen maar een gemakelijkheid was. Maar er zijn mensen, die deze dwaasheid voor de hoogste politieke wijsheid willen laten doorgaan: breed en smal tegelijk, al naar gelang je aan de rechterkant of aan de linkerkant staat.

Zó wil men een Kabinet maken. Een Kabinet, dat alleen bestaan kan op een kermis,

Want wat wil men? Wat hebben de formateurs tot dusver geprobeerd? Een Kabinet samen te stellen, dat voor de rechtse partijen kon doorgaan voor een Kabinet op brede basis. Maar omdat de socialisten heel huiverig zijn voor die brede basis, moet het tegelijk zo zijn, dat zij kunnen denken en zeggen, dat het met die breedheid nogal meevalt; dat het eigenlijk een smalle basis is, met een paar aanhangsels.

Zo heeft men telkens een product proberen te maken, dat geen vlees en geen vis was; een Kabinet, dat niet breed en niet smal was; een Kabinet, dat alleen wat was, als men het bekeek via een spiegel van bepaalde makelij.

De architect

Het is duidelijk: een Kabinet op zo'n halfslachtige basis, moet wel een vreemd Picasso-achtig bouwswel worden. En toch is er een architect, die meent zo'n geval te kunnen construeren. Deze bouwmeester is Prof. Romme.

Welke gedachte drijft Prof. Romme eigenlijk? Gedachtenlezen is altijd een moeilijke zaak; bij Prof. Romme, wiens woorden dikwijls al veel verborgenheden bevatten, is het eigenlijk onbegonnen werk.

We zien echter, hoe Prof. Romme al in 1948 zijn brede-basis theorie aanhing. Van '46 tot '48 was er een Kabinet op smalle basis; het bestond uit 6 roomse en 6 socialistische ministers plus enkele vakministers. Zulk een Kabinet beantwoordde geheel aan de wensen van de K.V.P., die immers in 1945 zo sterk toenadering zocht tot de P.v.d.A.

Is dit samengaan toch minder goed bevallen? Zeker is, dat in 1948 — toen de socialisten de zaak op dezelfde voet wilden voortzetten — Romme daar niets voor voelde. En toen

is het vreemde bouwswel al uitgedacht. De K.V.P. wilde op brede basis, de socialisten niet. De socialisten moesten toegeven: goed, breed dan; maar vooral niet al te breed. En daar ging de K.V.P. weer mee accoord.

De C.H.U. en de V.V.D. leenden zich voor dit spel. Zij namen aan de formatie deel; van elk werd één man in het Kabinet opgenomen. Aanvankelijk wilde men deze bovendien nog met minder belangrijke departementen afschepen, maar dat was al te mal; zij kregen Buitenlandse Zaken en Oorlog en Marine.

Het in 1948 geformeerde Kabinet Drees-Van Schaik was dus al een twijfelaar: te smal om breed te zijn en te breed om smal te zijn.

Veel plezier heeft men er niet van beleefd. Wanneer Prof. Romme deze steun van rechts wenste als tegenwicht tegen socialistische strevingen, dan moet het resultaat hem teleurgesteld hebben; het is — om maar een ding te noemen — met Indonesië hollend bergafwaarts gegaan; geheel anders dan Prof. Romme steeds gewild had. De V.V.D. heeft al evenmin voldoening kunnen oogsten van haar medewerking; al spoedig is de liefde veranderd in haar tegendeel. Bij een groot deel van de C.H. is het niet anders gegaan.

Het oude bestek

Ook nu hebben de aannemers zich — althans tot dusver — gehouden aan het oude bestek: breed en smal tegelijk.

Men kan gerust zeggen, dat de eerste „formatie“-pogingen die naam niet eens verdienden. Men kwam niet verder dan pogingen tot reconstructie, tot restauratie van het oude Kabinet. Zowel de formateurs Drees en Van Schaik als na hen de heer Steenberghe gingen ervan uit, dat de zittende ministers vrijwel allen zouden overgaan naar het nieuwe Kabinet.

Er was wel enig verschil. Bij de heren Drees en Van Schaik zat er blijkbaar wat „oud zeer“. Zij zochten geen contact met de fractieleiders van de A.R. en de V.V.D., Schouten en Oud. Maar wel wilden zij medewerking van die zijde. Aan het rooms-rode Kabinet wilden zij toevoegen anderhalve liberaal, anderhalve christelijk-historische en een halve antirevolutionair.

Een halve A.R.? Ja, zo werd het voorgesteld. Prof. De Gaay Fortman werd immers getypeerd als een „vrijstaande“ A.R. en men had hem toegedacht een ministerschap zonder portefeuille, zonder eigen departement.

Mr Steenberghe zocht wel contact met Dr Schouten en Mr Oud. Hij begon dus zonder vooringenomenheid. Maar ook hij wilde toch zijn ministers goeddeels uit het zittende Kabinet recrutereren. Het oude Kabinet, aldus is bekend geworden, zou zo weinig mogelijk gewijzigd worden. De V.V.D. zou tevreden moeten zijn met Mr Stikker, de C.H.U. met Mr 's Jacob, die immers de C.H.-beginselen is toegedaan. Voor de A.R. had men... Verkeer en Waterstaat en omdat de formateur inzag, dat dit wel al te mager was daarnaast nog weer een ministerschap zonder portefeuille.

Afgekloven beentjes

Zo lag het in deze weken. De A.R. mocht dan wel mee aanzitten aan de regeringsmaaltijd. Maar het menu was door anderen voorbereid. Zeker, Dr Schouten werd geraadpleegd over het program; maar de zittende ministers hebben daar al weken op kunnen studeren; zij kennen precies de zwaarte van ieder gerecht en de smaak van elke wijn.

En niet alleen dat menu. De beste plaatsen waren ook al bezet. De A.R. kreeg twee krukjes, helemaal onder aan de tafel, toegedacht, waar er vermoedelijk niet veel over zou zijn dan de graten en de beentjes.

Zo wil men een nationaal Kabinet! De nood van ons land eist ingrijpende maatregelen. Men wil, dat alle bonafide partijen daar de schouders onder zetten. Het is ons wel. De A.R. is bereid mee verantwoordelijkheid te dragen. Zij heeft die nimmer ontlopen.

Maar dan moet er tegenover die verantwoordelijkheid staan een redelijke mogelijkheid mee het beleid te bepalen. Is die er, wanneer twee A.R. ministers als nieuwelingen komen te staan naast een groep, die geheel of nagenoeg geheel al maandenlang is ingewerkt in de problemen? Wanneer die A.R. ministers komen op twee duidelijk onderge-

schikte plaatsen? Er is maar één antwoord mogelijk: dit is toch niet serieus! Zo maakt men niet een nationaal Kabinet.

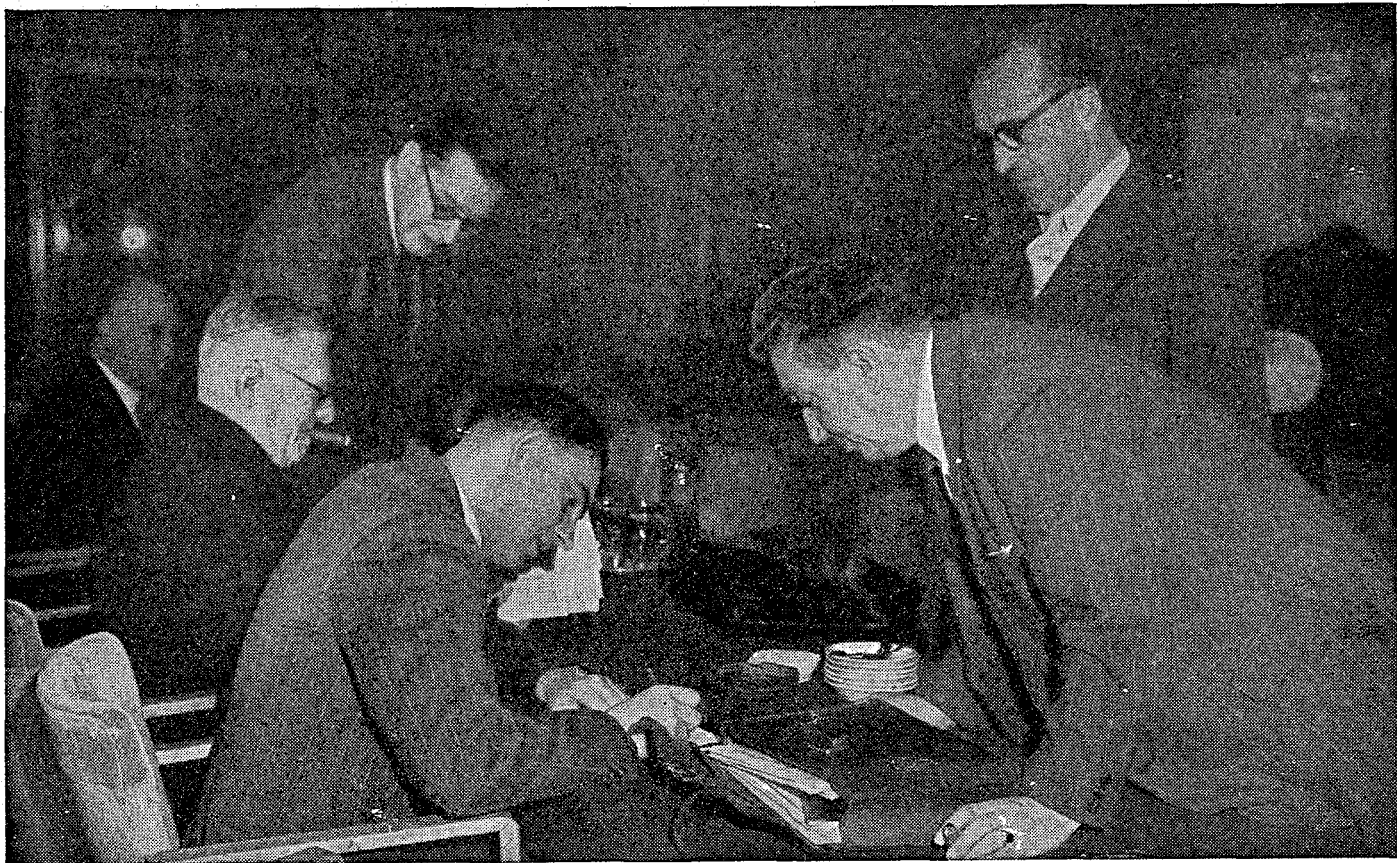
Voor en na was het: breed en smal tegelijk. De verantwoordelijkheid op brede basis, de zeggenschap op smalle basis.

Eerlijk en oprecht

En tot slot: Romme zelf. Het is goed, dat hij is aangewezenen. Want hij heeft steeds beide gewild: samen met de P. v. d. A. en samen met „rechts”. Hij zal moeten tonen, dat deze verlangens serieus te verwezenlijken zijn.

De A.R. willen meewerken aan het voeren van een nationale politiek. Zij willen ook deelnemen aan een nationaal Kabinet. Maar dan, eerlijk en oprecht, nationaal. Dat betekent: als volwaardige partners; dus ook: niet personen die er bij de P. v. d. A. bij door kunnen, maar mannen, die bij ons in het licht van de huidige omstandigheden en verhoudingen het hoogste vertrouwen genieten.

Ten tijde van de correctie is de uitslag van Romme's poging juist bekend. Ook nu weer wenste men de A.R. alleen onder beperkende voorwaarden te aanvaarden. Het A.R. antwoord daarop is bekend.

De Antirevolutionaire Partij heeft sedert kort ook een College van Advies. Dat is een college van hooggeleerde en zeer geleerde heren en van mannen geschoold in de praktijk van het sociale en het politieke leven. Wij zijn er dankbaar voor dat wij als partij over zoveel bewaarde mannen de beschikking hebben. Hierboven een momentopname van de bestuurstaafel. In het midden de Heer Schouten, die het woord voerde. Staande naast hem de jonge Prof. Dr A. M. Donner, de voorzitter van het college. Schrijvende, altijd schrijvende, de secretaris van de Centrale Commissie, Mr K. Groen. Op de achtergrond naast Donner, Dr N. G. Geelkerken, eveneens lid van de Centrale Commissie. Op de voorgrond, gebogen over de tafel de heer A. Schout, die onlangs voorzitter werd van de Kamerkiekring Middelburg (Provincie Zeeland) en achter hem de heer Ir P. van Loo, onze antirevolutionaire wethouder in Groningen.

Wat de krant Schrijft
 M.C.J. VERPLANKE

AAN DE VRUCHTEN KENT MEN DE BOOM

Wij behoren tot de beklagenswaardige groep lieden, die ambtshalve Elseviers Weekblad tot haar geestelijke teerkost moet hebben en wekelijks de politieke bokkesprongen van dit blad moet aanzien.

Er schijnen echter in ons gereformeerde volksdeel ook mensen te zijn, die niet ambtshalve, maar leuter voor hun genoegen 35 cent per week verspillen aan dit niet alleen politiek onbetrouwbare, maar in wezen ook anti-godsdienstige weekblad. De zulken menen, dat het tot de „bon ton” behoort, Elseviers Weekblad zo'n tikkeltje nonchalant uit de jaszak te laten steken. Zij menen voorts, dat zij door dit blad „op de hoogte” blijven en dat geregelde lectuur hun een zeker „intellectueel”, all round cachet verschaft.

Ditmaal willen wij deze rubriek benutten om de funeste invloed aan te tonen, die van dit blad pleegt uit te gaan, en om daartegen een ernstige waarschuwing te doen horen. Slechts een drietal nummers hebben wij nodig als bewijsmateriaal.

* * *

Er zijn lieden, die menen, dat Elseviers Weekblad een blad is met ruggegraat, een blad, waaruit de fiere, oudvaderlandse geest ons tegemoet straalt, een blad, dat met name in de Indonesische kwestie de lijnen recht trekt en een vaste koers vaart. Dat het

blad sinds 1945 steeds een kronkelpolitiek heeft bedreven, de oppositie nooit principieel steunde en nu eens dit, dan weer dat standpunt poneerde, al naar mate de heldhaftigheid zulks eiste, zien deze lezers niet in.

Elseviers Weekblad speculeert dan ook herhaaldelijk op het gebrek aan onderscheidingsvermogen en op het kortstondig geheugen van zijn lezers. Zo treft men in het nummer van 10 Februari met betrekking tot Nieuw-Guinea het volgende aan:

Zo zal een nieuwe regering, hoezeer zij door de oude haar program-van-zelfbehoud laat vaststellen op overwegingen, waarin Indonesië geen rol speelt, toch onherroepelijk een beslissing moeten nemen inzake hetzelfde Nieuw-Guinea, waarover haar voorgangster zo terecht gestruikeld is.

Maar wanneer twee weken later blijkt, dat het met Nieuw-Guinea zo'n vaart niet loopt, dan krijgen we te lezen:

Nederland en Indonesië kunnen het op dit ogenblik niet eens worden over Nieuw-Guinea. Dat is hinderlijk, maar niet tragisch. Nieuw-Guinea is bezig een van die geschilpunten te worden, welke soms tussen twee naties voorkomen, waarvan men zegt dat „parties agree to disagree” 1)

1) d.w.z. de partijen zijn het er over eens, dat zij het oneens zijn.

Prof. Dr G. H. J. van der Molen

Een vooraanstaande figuur in de Antirevolutionaire Partij. Met mannenmoed doorstaat zij de rookdamp van alle conferenties. Gaarne neemt zij aan de discussies deel. Zij is de ziel, de motor van Scevar. Dat is het „studiecentrum van vrouwelijke Antirevolutionairen”. Daaruit blijkt dat onze vrouwen zich niet onbetuigd laten in deze tijd. Zij willen mee doen en zij doen mee. Mevr. Van der Molen is professor aan de Vrije Universiteit en doceert „Volkenrecht”. Zij schreef ook een belangrijke brochure over het onderwerp „Vrede als vrucht der gerechtigheid”. Zo ernstig als zij hier is afgebeeld, zo vriendelijk is zij in de omgang.

Het is niet nodig bij de kabinetsformatie aan het punt „Nieuw-Guinea” een overmatige betekenis toe te kennen. En het is nog minder nodig — zelfs ongewenst — inzake dit „Irian” in de naaste toekomst beslissingen te forceren, waarvan alle partijen later spijt zouden hebben.

Dat noemt men rechtlijnige politiek; dat noemt men principiële oppositie.

* * *

Er zijn ook lieden, die menen, dat Elseviers Weekblad een blad is, vrij van alle partijpolitiek, hoog verheven boven het politieke gepruts van wat parlementaire tobbers, een blad van „sterke mannen”. Dat het blad puur liberaal is en daarom niet door een antirevolutionair behoort te worden gesteund, wil men niet geloven.

Nimmers heeft Elseviers Weekblad echter toegegeven, dat Mr Oud sinds 1945 ten minste éénmaal 's jaars zijn politieke roer heeft omgegooid. En in het nummer van 24 Februari worden de „verdiensten” van Mr Oud zelfs als volgt geprezen:

Wij hebben de discussies over de „derde macht” in het politieke leven van Nederland met belangstelling gevolgd. De heer Oud heeft aan zijn vele verdiensten nu weer deze toegevoegd, dat hij niet alleen een term ingang deed vinden, maar er ook in geslaagd is tussen drie geenszins verbonden partijen toch een soort los verband te stichten. Al of niet verenigd, al of niet samenwerkend, ja zelfs al of niet elkander bestrijdend, wordt op deze wijze toch een macht gesuggereerd, die met haar dertig zetels de twee grote politieke partijen als gelijkwaardige tegemoet kan treden.

Dat is rondweg baarlijke nonsens. Of — om het in de stijl van de schrijver te zeggen —: al of niet bezwezen, ja zelfs al of niet juist, wordt op deze wijze toch gesuggereerd, dat Mr Oud een derde macht heeft bewerkstelligd. Alles tot meerdere ere en glorie van de onvolprezen V.V.D., van welker weekblad Vrijheid en Democratie Mr E. Elias, de „praetvaer” van Elsevier, redactie-secretaris is.

Dat noemt men partijloos.

* * *

Er zijn tenslotte lieden, die menen, dat men een advertentie van een Cineac in een Christelijk dagblad om principiële redenen niet moet „nemen”, maar dat tegen de film- en toneelreportages in Elseviers Weekblad geen bezwaren bestaan, omdat men in een „neutraal” blad niet anders kan verwachten. De rubriek „Godsdienstig leven” staat de „neutraliteit” van het blad helaas ook niet in de weg. Zo was het bijv. op Hervormingsdag blijkbaar het meest geschikte ogenblik om de punten van overeenstemming tussen Rome en de Reformatie aan te wijzen.

Er zijn zelfs lieden, die een Christelijk weekblad als Vrijheid op de fles lieten gaan, omdat zij niet zo eng-Christelijk waren en „een bredere visie” hadden. Maar dat Elseviers Weekblad in feite het Christendom haat en zich dan ook niet ontziet het derde gebod met voeten te treden, wil men zo maar niet geloven.

Vrouwelijke gedachten

In „Bouwen en Bewaren”, het orgaan van de Bond van Meisjesverenigingen op Gereformeerde grondslag, van 16 Februari wordt in een beoordeling van het eerste nummer van het Contactorgaan „Nederlandsche Gedachten” o.m. het volgende geschreven:

„Tevergeefs hebben we echter tussen al die bekwame medewerkers naar één vrouw gezocht. Er wordt wel over de dames als voorbeeld of op een beetje gekscherende toon geschreven, als Joris Krabbelaar beweert, dat de politieke blik van zijn vrouw niet zo bijster ruim en helder is. Maar de medewerking van een vrouw wordt niet gevraagd.” Althans de redactie van „Op eigen wieken” heeft zich dit ernstig aangetrokken. Zij vraagt dan ook bij dezen de medewerking niet van één vrouw, maar van alle vrouwelijke Arjos-leden om op eigen wieken te gaan drijven en de kolommen dezer rubriek mede te vullen.

Nauwkeurige lezing laat anders zien. In het nummer van 3 Februari komt een schertsverslag voor van een vergadering van de raad der gefingeerde gemeente Zwinderen. De heer Bierenbroodspot fungeert als persiflage van een A.R. raadslid en wordt als „Prinzipienreiter” natuurlijk volkomen belachelijk gemaakt. De scherts ontaardt daarbij in platte profanie, wanneer de heer Bierenbroodspot het volgende in de mond wordt gelegd:

En als er nu weer gemompeld wordt over een gemeente-auto, dan herinnert spr. aan Mattheus 21 vs. 5.

Aan dit Godonterend geschrijf willen wij niet meewerken door de bedoelde tekst hier te citeren. De abonné's moeten zelf maar nagaan, hoe „geestig” Elseviers Weekblad kan zijn.

* * *

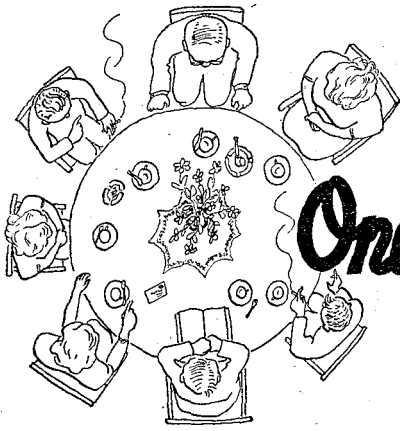
Elseviers Uitgeversmaatschappij adverteert onder het devies: aan de vruchten kent men de boom.

Inderdaad. Wij kennen nu de boom.

En het is onbegrijpelijk, dat er zelfs antirevolutionairen zijn, die door het kopen van Elseviers Weekblad medewerken aan het mogelijk maken van de verspreiding van dit blad. Het is meer dan treurig, dat figuren, die beweren A.R. te zijn, aan een dergelijk blad zelfs hun journalistieke medewerking verlenen.

Als die overigens zo principiële abonné's jaarlijks hun 15 gulden niet aan dit soort literatuur besteedden, maar er de kas van hun kiesvereniging mee versterkten, zou in onze partij ontzaglijk veel meer kunnen gebeuren.

Of zijn zij van plan nog langer deze boom met hun geld te bemesten?

Onder ons gereid...

Op de laatste vergadering van de Kiesvereniging was er, onder ons gezegd, nogal wat te doen over het subsidie, dat de gemeente beschikbaar gesteld heeft voor het jeugdwerk.

De averechtse Pluyzenstein vond het ronduit gezegd, een ontzettende slag, dat onze wethouder, die een paar jaar geleden, toen hij nog raadslid was, op principiële gronden tegen een dergelijke subsidiëring was geweest, thans, als wethouder, het zaakje zo goed mogelijk tracht op te knappen en volgens Pluyzenstein aan de jeugdverenigingen van onze richting de wenk heeft gegeven, om haar deel maar in goede gemoedsrust te aanvaarden en er b.v. studieboeken van te kopen. Dat zijn tenslotte kapitaalsgoederen en dan is het geld van de gemeenschap goed belegd.

Onze wethouder verklaarde, dat hij aan de jeugdverenigingen geen enkele suggestie had gedaan.

— U kunt me nog meer vertellen, zei Pluyzenstein, waar blijven we met het particulier initiatief van onze jeugdverenigingen, als die zich aan gouden kettingen laten leggen van de overheid?

Waarop meneer Willem, grossier in vistuigen, leefnetten en aanverwante artikelen, langs zijn neus weg zei, dat men van goede rijpaarden geen stokpaarden moest maken. Hetgeen hier en daar in onze kring nog wel eens dreigt voor te komen, zei hij.

Pluyzenstein draafde echter nog wat door en zei tegelijkertijd, dat Professor Zuidema hem ook bitterzwaar op de maag lag, vanwege wat deze professor in Rotterdam moet hebben gezegd.

Meneer Willem daarentegen achtte het geluid van Professor Zuidema een noodzakelijk en gezond geluid — en dat woordje noodzakelijk zou hij in de notulen graag onderstreept zien. De voorzitter van onze Kiesvereniging verklaarde, dat hij uit een kran-

tenverslag niet de juiste mérites kon peuren en dat momenteel niet Professor Zuidema, doch die subsidie voor jeugdwerk en jeugdzorg ter tafel was gebracht. En of de wethouder zelf zo goed wilde zijn, een nadere toelichting te geven.

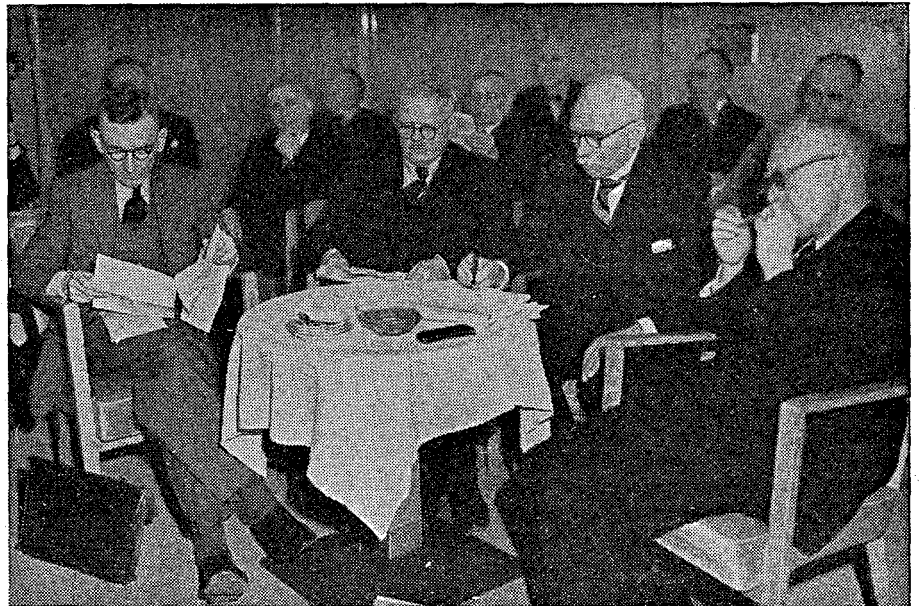
— Kijk, zei toen de wethouder, ik ben geen kameleon. Ik was twee jaar geleden tegen die subsidie en dat ben ik nóg. Dat is een zaak, waar de verhouding volk en staat mee te maken heeft. Er liggen voor de verenigingen grote gevaren. Anderzijds weet ieder kerkeraadslid wel, hoeveel verzoek-

jes er binnenkomen om financiële steun aan jeugdverenigingen en dergelijke. Wat de gemeente betreft: de gemeenteraad heeft die subsidieverlening met meerderheid van stemmen aanvaard, al was onze fractie tegen. Intussen ben ik wethouder geworden en nu is het voor mij, onder ons gezegd, een beleidskwestie. Ik verheel niet, dat ik het er heel moeilijk mee heb.....

— Dan is een wethoudersbaantje ook al niet iets om happig op te zijn, bromde Pluyzenstein. Maar ondertussen is het hard nodig, dat we de kwestie gemeente en jeugdwerk eens diep doorpraten. En de jeugdverenigingen zullen dat ook moeten doen. Daarop vroeg de voorzitter aan meneer Willem, die van heel wat markten thuis is, of hij op een volgende vergadering aan deze zaak eens een breedvoerige bespreking wilde wijden, omdat wij nu in de rondvraag maar niet in een hap en een snap die zaak af kunnen doen.

Waarmee ik, onder ons gezegd, maar zeggen wil, dat er voor een Kiesvereniging en voor politiek-meelevende mensen altijd werk aan de winkel is, omdat zulk werk onze levensovertuiging raakt.

JORIS KRABELLAAR.

Nog een moment-opname van de vergadering van het College van Advies. Van links naar rechts Prof. Dr J. P. A. Mekkes, doorkneet in de Calvinistische Wijsbegeerte, ons Eerste Kamerlid H. Algra, de bekwame hoofdredacteur van het Friesch Dagblad, die dezer dagen werd genoemd als mogelijke Minister van Onderwijs. Naast hem Prof. Dr R. H. Woltjer, die jaren geleden ook eens als Minister van Onderwijs werd genoemd, En tenslotte een derde Eerste-Kamerlid de Heer J. Schipper.

Op Figen Wieken

Deut. 32~Vers 11a

Redactie: C. D. van Oosten, Mr C. J. Verplanke, S. Willemse, H. D. W. Boven (Secretaris).
Redactie-adres: Dr Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage.

Waarom een organisatorische bovenbouw

H. D. W. BOVEN

In het eerste nummer van het contactorgaan hebben wij medegedeeld wat Arjos betekent en voorts zeer kort aangegeven hoe de organisatie in elkaar zit: ca 300 plaatselijke clubs, 3 stedelijke verbanden, 10 provinciale verbanden (in sommige provincies nog weer onderverdeeld in streekverbanden, kringverbanden of districten) en boven dat alles de Nationale Organisatie van Antirevolutionaire Jongeren Studieclubs.

De oprichting der clubs is voorafgegaan aan de instelling der meeromvattende verbanden. Eerst waren er clubs. Daarna pas zijn de hogere verbanden gevormd door en met instemming van deze plaatselijke clubs. De organisatie, zoals die op 't ogenblik reilt en zeilt, is dus van onderen op organisch gegroeid. Ze is niet van bovenaf opgelegd, noch van de zijde van de A.R. Partij noch van enige andere zijde.

Dit moet natuurlijk niet worden opgevat in die zin, dat alle thans bestaande clubs meegewerkt zouden hebben aan b.v. de oprichting der Nationale Organisatie. Ten overvloede merken wij dat op: het zal toch wel ieder duidelijk zijn, dat in het najaar van 1946, om precies te zijn op 14 October 1946, toen de Nationale Organisatie werd opgericht, niet alle thans bestaande clubs aan de oprichting hebben kunnen meewerken. Verschillende, zelfs vele, van die clubs, bestonden toen nog niet, terwijl andere, die wel aan de bedoelde oprichting hebben meegewerkt, inmiddels weer verdwenen zijn.

Niettemin en daarop willen wij met nadruk wijzen, hebben de clubs, die naderhand tot de Arjos zijn toegetreden en in de toekomst nog zullen toetreden, te rekenen met de feitelijke situatie, zoals die in het Arjosverband is gegroeid en zich te onderwerpen aan de verplichtingen die daaruit voor haar voortvloeien. Wij

wijzen hierop, omdat een enkele keer een opmerking in deze geest valt te beluisteren: wij hebben toch nooit meegewerkt aan de oprichting van het Provinciaal (of stedelijk en vult U zelf maar verder in!) Verband, waarom moeten wij dan toch aan dat Verband contributie betalen?!

* * *

Overdenking van het bovenstaande brengt ons als het ware vanzelf tot de vraag: Maar waarom toch die organisatorische bovenbouw van verbanden, kringen, districten en Nationale Organisatie? 't Zij ons vergund dit en een volgend artikel aan de beantwoording van deze vraag te wijden. Wij willen echter geenszins pretenderen met het onderstaande de vraag volledig te zullen beantwoorden. Er zitten vele en velerlei facet-

De prachtige ridderzaal door de poort heen gezien. Een gebouw van monumentale schoonheid. In dit gebouw vergadert de Tweede Kamer. Dat is echter maar tijdelijk. De eigen vergaderingzaal wordt nu verbouwd.

ten aan de in de vraag aangesneden kwestie.

Zeer summier heben wij reeds in ons artikel: Ter introductie (zie Ned. Ged. 7e jaargang, nr 2, blz. 15) aangegeven waarom deze stedelijke, provinciale en landelijke banden tussen de clubs nodig, ja zelfs noodzakelijk, zijn. In de eerste plaats om betere voorwaarden voor de uitvoering van haar taak, de bestudering der antirevolutionaire beginselen, te scheppen en om die bestudering zelf met meer vrucht te kunnen verrichten, in de tweede plaats met het oog op de propaganda voor de clubs en de uitbreiding van het aantal clubs.

* * *

Betere voorwaarden scheppen voor een vruchtdragende studie. Een club kan daartoe niet geraken wanneer ze zich niet voegt in groter verband. Dat hangt samen met de bijzondere aard van de stof die bestudeerd moet worden. Die stof vormt niet een afgerond geheel, dat in één of ander boekje kant en klaar voor de clubleden ligt opgedist. Men zou hoog-

stens kunnen zeggen, dat dat het geval is met een bepaald gedeelte van de stof en dan nog slechts voor een korte spanne tijds. Wij denken nu aan de stof, die is neergelegd in de onlangs verschenen schetsenbundel „Roeping en Taak”, waarin de grondprincipes voor het Antirevolutionaire denken en handelen worden behandeld. Maar het feit zelf al dat deze bundel in een grote behoefte voorziet, de oude bronnen dus niet meer in alle opzichten bruikbaar worden geacht, bewijst wel, dat ook dit gedeelte der te bestuderen stof voortdurend aanvulling en wijziging behoeft. En dat betreft dan nog slechts de hoofdlijnen, de grondprincipes voor een te voeren Antirevolutionair beleid. Die principes moeten ook worden gehanteerd; de vraagstukken die zich in de praktische politiek voordoen moeten daaraan worden getoetst. Met behulp van die principes moet t.a.v. die vraagstukken een welgefundeerd standpunt worden ingenomen. Dit is natuurlijk in de eerste plaats de taak van de partij, maar naar het ons

voorkomt hebben in dezen ook onze clubs een taak. Zij zullen zich het in de partij verworven inzicht t.a.v. de belangrijke actuele staatkundige vraagstukken in de weg van studie moeten toe-eigenen.

Dat alles maakt het noodzakelijk dat een club in breder verband gaat werken, dat ze nauw contact houdt met de partij, maar ook, dat ze nauw contact houdt met alle andere clubs in het land. Zonder een landelijke organisatie immers ontbreken de organisatorische en financiële voorwaarden voor de vervulling van de hierboven omschreven taken. Want zal met vrucht in de bovenaangegeven zin gewerkt kunnen worden, dan zullen, om slechts twee voorbeelden van nationale activiteit te noemen, studieconferenties moeten worden belegd, en dan zal studiemateriaal ter beschikking moeten worden gesteld. Het is zonder meer duidelijk, dat slechts door eendrachtige samenwerking van alle daarvoor in aanmerking komende jongeren in ons land, in dezen iets kan worden bereikt.

OVERWINNEN *of capituleren*

C. D. VAN OOSTEN

„Is het nu werkelijk nodig altijd „dat geloof” er bij te halen, wanneer er over onze politieke activiteit wordt geschreven of gesproken? Het gaat er in de politiek toch maar om, te zien wat je bereiken kan. Dan wordt er met het geloof nogal eens een loopje genomen. Het is natuurlijk wel goed, dat er eens iets van gezegd wordt. Tenslotte ben je toch ook christelijk”.

Deze opmerkingen krijgt men te slikken. Het beste is om dan maar niet te slikken. Zover mag het niet komen. Want via de spijsverteringsorganen zouden ze je vlees en bloed kunnen worden. Daartegen moet worden gewaakt.

Vooralsnog is het inderdaad nodig met nadruk op de geloofsactiviteit te wijzen, wanneer we over de politiek handelen. En het is hard nodig ook. De noodzaak daartoe gaat eerst verdwijnen, wanneer uit het doen blijkt, dat de verslappende lauwheid is verdwenen. Dat het *geloofsenthouziasme* tot daden dringt. Het „tenslotte-ook-nog-christelijk-zijn” is dan veranderd in het streven naar christen-zijn. Dat moeten we wel beseffen, dat de tenslotte-christenen zich ten onrechte de naam van Christen laten aanleunen. Dat zij dien naam *dragen*, daarmee actief zijn, *mag* en *kan* immers niet worden gezegd.

In de buitenlandse politiek wordt deze jaren veel gesproken over desintegratie en integratie van West-Europa. Dat zijn een paar mooie woorden, waarvan dankbaar gebruik kan worden gemaakt in een inleiding tot een bespreking van het federalisme. Vergeet niet, dat deze woorden van grote betekenis zijn voor het leven van de christenjongeren, die zich als zodanig presenteren of nog als zodanig willen worden aangemerkt. Wanneer de consequentie van het belijden niet voor het leven wordt aanvaard, verscheurt ge uw

leven. Ge deelt het op in verschillende parten. Ge trekt het uit elkaar. Dat is desintegratie van het leven. Het is de vloek van *de gewenning*, dat velen de waarde van het geloof in het leven niet meer zien en erkennen. Wat destijds in moeilijke strijd veroverd is, wordt zonder meer aanvaard. Men maakt zich er niet druk over. „Het zal zo wel blijven — is de redenering. — Het zal onze tijd wel uitduren”. O ja. Na onze tijd komt er niets meer! „Waarom je druk maken? Het is toch een slappe boel en er gebeurt niets!” Het is een slappe boel bij deze slappelingen. Wanneer de zaak krachtig wordt aangepakt, mogen we op hun hulp rekenen. Zol Waar halen ze dan de kracht daartoe vandaan? „Tegenwoordige slapheid is geen teken van toekomstige kracht”, heeft de meest eenzame strijder onzer partij zulke lieden eens toegevoegd. Een waar woord, aller overdenking waard.

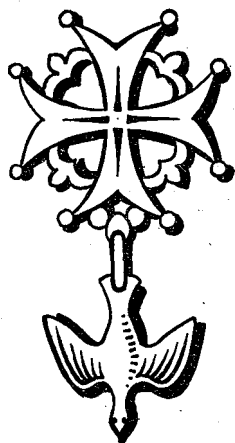
Laat niemand zich diets maken, dat we wel zullen houden wat we hebben: de vrijheid van kerk en school, van spreken en schrijven; kortom de rechten en vrijheden, die men nodig heeft om zich in vrijheid te kunnen ontplooiën in het werk, dat men zich opgelegd ziet.

Het gerommel van de levensvernietigende machten doet zich steeds sterker horen. Het is nog tijd, hiertegen zich te wapenen. De tijd is kort. Aarzeling, verloochening van de heilige naam, die wij dragen betekent nu *onvoorwaardelijke capitulatie*.

Wij zijn niet tot capitulatie, maar tot overwinning geroepen! Bereidt U dan voor en wapent U. Begeeft U in de strijd, die we voeren. Alleen dan kunt ge enthousiast worden. Dan gevoelt ge U mee opgenomen en hebt ge deel aan de worsteling van deze tijd, of — houdt U verre en ga ten onder!

Het Hugenotenkruis

L. W. H. DE GEUS

Bij kennismeming van het in nieuw gewaad gestoken kader- en contactblad „Nederlandsche Gedachten” no. 2 (CO 1) heeft men op de omslag een voor ons nieuwe figuur kunnen aantreffen, dat aangebracht is onder de aanduiding: „Officiël orgaan ten dienste van de Antirevolutionaire Partij, haar Propaganda- en haar Jongerenstudieclubs”.

Velen hebben zich afgevraagd, wat is dat nu voor een wonderlijke tekening? Wat bedoelt de redactie door die figuur (die kennelijk gezien moet worden als een symbool van 't een of ander) uit te drukken? Voor anderen, die dezelfde figuur al eerder in advertenties hadden opgemerkt, was het opnemen van dat teken op ons orgaan een blijde herkenning en verrassing: Ja, dat is juist! Dat symbool hoort thuis op de omslag van ons blad! Eigenlijk behoort toch iedere calvinist zich met dat teken te sieren. Want, waar we als antirevolutionairen deel uitmaken van het Reformatorisch Christendom heeft het voeren van dit teken een diepe betekenis.

De tekening is n.l. een afbeelding van het H u g e n o t e n k r u i s, het kruis, dat door vele geloofsgenoten in Frankrijk, België, Zwitserland en Italië gedragen wordt, in navolging van de Franse Protestanten uit de vervolgings-tijd, die toen Hugenoten genoemd werden.

De laatste jaren begint ook in ons land, daartoe aangespoord door de actie voor protestants kerkewerk in Zuid-Limburg, dit Hugenotenkruis het teken te worden van het Reformatorisch Christendom. Dat dit Hugenotenkruis inburgerd is merkbaar aan het feit dat meerdere heren hun revers met dit kruis sieren en vele dames uiting geven aan hun reformatorische gezindheid door het Hugenotenkruis als hanger te dragen. Het is dan ook zeer aan te bevelen, dat we als mede-dragers van dit Reformatorisch Christendom, door het voeren van dit teken, er toe bijdragen het Nederlands Protestantisme te verlevendigen.

Wat stelt het Hugenotenkruis voor?

Het Kruis: onze enige Hoop.

De acht punten van 't Kruis: Acht christelijke deugden: Leven zonder boosheid, barmhartigheid, nederigheid, bereidheid tot het lijden van vervolging, liefde tot rechtvaardigheid, verdriet over de zonde, vreugde in God, gerechtigheid en reinheid van harte. Men kan meer Bijbels denken aan Galaten 5 : 22: „De vrucht des Geestes is: liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid en vrien-

delijkheid, goedheid, trouw of geloof, zachtmoedigheid, zelfbeheersing”.

De k r a n s: meestal wordt zij gezien als vier lelies, die moeten uitdrukken de trouw aan het gezag, maar bovenal aan het Kruis van Christus. Anderen zien er vier harten in, symboliserend de verbondenheid in Christus. De knopjes worden dan gezien als vlammen (herinnering aan de Heilige Geest).

De d u i f: teken voor de Heilige Geest, beloofd aan hen, die zich aan Jezus toevertrouwen, hen de mond openend tot blij getuigenis, hun hart vormend tot liefde.

De afbeelding van het Hugenotenkruis op de omslag van ons orgaan zal ons er altijd bij bepalen, dat wij calvinisten zijn en als zodanig in ons volksleven een grote roeping hebben te vervullen, en het kan ons bovendien er telkens aan herinneren welk een rijkdom wij bezitten in dat Reformatorisch Christendom, omdat het zijn kracht enkel en alleen put uit onze Enige Hoop, onze Here Jezus Christus, wien te mogen dienen, ook op het staatkundig terrein ons streven en begeren is.

OVERIJSEL ONTWAAKT!

Tot Zaterdag 3 Maart j.l. zou men met een woord uit Gorters „Mei” van de Overijsselse jeugd hebben kunnen zeggen: „Zij lag drinkende den slaap, zonder gerucht blies zij haar adem in de lucht”. Of om het wat minder dichtertlijk, maar wel duidelijker te zeggen: „'t Was onder de Antirevolutionaire jongeren in Overijssel een dooie boel”.

Op Zaterdag 3 Maart echter hebben deze jongeren de slaap van zich geschud en ze zijn te voet, per fiets, per bromfiets en per bus naar Nijverdal getogen. En daar in het Gebouw voor Christelijke Belangen in de Spoorstraat heeft Dr J. Schouten („de grote baas zelf”, naar een woord van de heer E. van Ruller) hen de laatste slapers uit de ogen gewreven.

Een verslag van deze vergadering die door ruim 700 jongeren werd bezocht kunnen wij niet geven. Helaas, want de heer Schouten heeft een rede gehouden, die waard is dat er in ruimer kring van wordt kennis genomen.

Op de luisteraars heeft deze rede indruk gemaakt. Daar twifelen wij geen ogenblik aan. Daarvan zullen in Overijssel de vruchten gezien worden. Ook daaraan twifelen wij niet.

Doet mee

Werft een abonné

Als het kan **2**

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE

PARTIJ, HAAR PROPAGANDA- EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk,
Mr C. J. Verplanke, R. Gosker (Secretaris).

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuiperstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.

Administratie-adres: Dr Kuiperstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.
Giro 89673 ten name van de Antirevolutionaire Partij.

Verschijnt 15 maal
per jaar.

Prijs per abonnement
f 3.— per jaar.

DE *Signatuur*

Dr J. SCHOUTEN

VAN HET NIEUWE KABINET

Op Zaterdag 17 Maart j.l. is het nieuwe Ministerie, na een Kabinetscrisis van rond zeven weken, voor de Volksvertegenwoordiging getreden, om zijn inzichten over de toestand, waarin ons land verkeert, en zijn voornemens ten aanzien van het te voeren beleid kenbaar te maken.

De Regeringsverklaring bevatte weinig nieuws, althans voor hen, die van de vele perspublicaties, welke tijdens de crisis zijn verschenen, met enige nauwkeurigheid hadden kennis genomen.

De gedachtenwisseling, welke op 19 en 20 Maart j.l. over deze Regeringsverklaring in de Kamer is gehouden, liep veel meer over het ontstaan van de Kabinetscrisis, de diverse pogingen tot oplossing daarvan, en de formatie van het nieuwe Kabinet, dan over de inhoud van de genoemde verklaring. Men kan dit betreuren, maar iets anders was moeilijk te verwachten. Bij de eerste ontmoeting tussen Kabinet en Kamer moest nu eenmaal de politieke positie, welke men innam, worden bepaald en toegelicht, zowel ten aanzien van dit Kabinet als met betrekking tot de verhouding tussen de verschillende politieke partijen.

Wij gebruikten zoeven de woorden „het nieuwe Kabinet”. Dit is slechts in formelen zin juist. In het wezen van de zaak kwam n.l. via de formatie het oude Kabinet terug, aangezien niet minder dan tien van de Ministers uit het demissionnaire Kabinet in het nieuwe Ministerie zijn opgenomen. Dit feit bepaalt het karakter van het opgetreden Kabinet. Nu tweede van het aantal Ministers, en daaronder de „kopstukken”, deel hebben uitgemaakt van het afgetreden Ministerie, staat het vast, dat het oude beleid, zij het ook met de nodige veranderingen

tengevolge van de inmiddels gewijzigde toestand, zal worden voortgezet. Dit schijnt niet voor betwisting vatbaar. Hoe groter het aantal „oude” Ministers is, hoe sterker de gebondenheid aan het beleid van het verleden moet spreken.

Nog duidelijker komt dit uit, als rekening wordt gehouden met de omstandigheid, dat de Minister-President van het vorige en van het huidige Kabinet dezelfde persoon is. Dr W. Drees drukt in zeer bijzondere zin zijn stempel op het nieuwe Ministerie.

Daarin, en in het weder optreden van Mr Van Maarseveen, lag voor ons Antirevolutionairen een ernstig bezwaar tegen deelneming aan de formatie van het nu opgetreden Kabinet. Dr Drees draagt als Minister-President in buitengewone mate de verantwoordelijkheid voor het Regeringsbeleid, waartegen onze mannen om des beginsels wille op zeer belangrijke punten zich hebben moeten keren. Mr Van Maarseveen is als het ware de exponent van het door ons veroordeelde beleid ten aanzien van Indonesië en van Nieuw-Guinea.

De voorzitter van de Christelijk-Historische Kamerfractie, de heer Tilanus, heeft tijdens het Kamerdebat zijn verbazing er over uitgesproken, dat deze bezwaren, met name die tegen Dr Drees, werden ingebracht, aangezien de informateur, Prof. Romme, van de aanvang af het standpunt had ingenomen, dat Dr Drees de aangewezen man was voor Minister-President van het te vormen Kabinet. Dit laatste is juist, maar er was geen reden voor deze verbazing. Het zou verwondering hebben gewekt, als deze bezwaren van onze zijde niet zouden zijn te berde gebracht. Er was voorts veeleer grond voor verbazing hierover, dat de genoemde bezwaren door onze

mannen in het gegeven geval niet van overwegende aard werden geacht. Zij waren blijkbaar van gevoelen, dat de noodtoestand waarin ons volk verkeert, noopte tot medewerking zo deze slechts even mogelijk was, ook al waren er ernstige bezwaren, welke hen in meer normale omstandigheden zouden hebben geleid tot de conclusie: wij kunnen niet meedoen.

Wel stelden zij in verband met een en ander: nu het karakter van het Ministerie in overwegende mate wordt bepaald door de Ministers, die uit het oude in het nieuwe overgaan, en nu dit Ministerie onder de leiding van Dr Drees zal komen, schijnt het ons noodzakelijk, dat de Antirevolutionairen, die daarin zullen worden opgenomen, behoren tot de politiek-

parlementair ervaren figuren. Dit achtten zij nodig met het oog op de zeer grote verantwoordelijkheid, welke de Antirevolutionaire Ministers voor het algemeen Regeringsbeleid zouden moeten gaan dragen.

Tevens zou, wanneer aan dit verlangen was voldaan, nog iets anders zijn bereikt, n.l. een o.i. belangrijke wijziging van de signatuur van het Kabinet. De parlementaire Antirevolutionaire groep zou dan als zodanig zijn aanvaard, en dit zou van grote invloed zijn geweest op het karakter van het Kabinet.

Men verlieze dit niet uit het oog. De loop van zaken is van veel belang met betrekking tot de signatuur van het nieuwe Kabinet.

MISVERSTAND

Dr J. SCHOUTEN

en Legendevorming

I

De Minister-President, Dr W. Drees, heeft op 20 Maart j.l. in de Kamer o.m. verklaard, dat er bij de Antirevolutionairen over de gang van zaken in betrekking tot de Kabinetsformatie misverstand scheen te bestaan.

„In de Antirevolutionaire pers, dus buiten de Kamer, is met stelligheid gezegd, dat ik mij verzet zou hebben tegen elke deelname van Antirevolutionaire Kamerleden aan het Kabinet. Ik weet niet, waar de mededeling vandaan komt, maar juist is zij niet. Zover ik de zaken, is het aldus gegaan. In bespreking zijn geweest voor Antirevolutionairen de Departementen van Oorlog en Marine en van Verkeer en Waterstaat, die in de gedachtengang van prof. Romme, die het Kabinet geheel op figuren uit de partijen wilde baseren, vrijkwamen, omdat deze zetels door partijlozen bezet waren.... Deze portefeuilles zijn, voor zover mij bekend is, van Antirevolutionaire zijde niet dadelijk afgewezen. Zelfs is voor Verkeer en Waterstaat hunnerzijds de naam van een van de Antirevolutionaire Kamerleden genoemd. Professor Romme heeft daarover met mij gesproken en ik heb daartegen geen bezwaar gemaakt, al hebben wij in de eerste plaats aan andere figuren gedacht”.

Deze mededelingen van Dr Drees houden in, dat hij zich niet ten principale heeft verzet tegen elke deel-

neming van Antirevolutionaire Kamerleden aan het Kabinet. Dit nemen wij gaarne aan. Zij houden echter niet in, dat nu aan een of meer Antirevolutionaire Kamerleden zou worden gevraagd toe te treden tot het Kabinet. Weliswaar heeft Dr Drees geen bezwaar gemaakt tegen een van de Antirevolutionaire Kamerleden, wiens naam was genoemd voor het Departement van Verkeer en Waterstaat, maar ook deze is niet gevraagd, omdat, naar de woorden van Dr Drees zelf, Professor Romme en hij „in de eerste plaats aan andere figuren gedacht” hebben.

Wij willen daaruit niet afleiden, dat de verklaring van de Minister-President, Dr Drees, dat hij zich niet heeft verzet „tegen elke deelname van Antirevolutionaire Kamerleden aan het Kabinet” een platonisch — een zinnebeeldig en niet werkelijk — karakter droeg, maar van een misverstand in deze zin, dat er sprake was van het vragen van een of meer Antirevolutionaire Kamerleden, en dat dit van Antirevolutionaire zijde niet zou zijn begrepen, was en is schijn noch schaduw aanwezig.

Noch het hierboven bedoelde Antirevolutionaire Kamerlid, noch een ander van de Antirevolutionaire Kamerleden is voor een Ministersportefeuille gevraagd.

II

Ook de heer Oud sprak in de Kamer over een misverstand. Hij zeide o.a. op 20 Maart j.l.:

„Ik meen, dat voor het politieke beeld, dat wij op het ogenblik in

Nederland hebben, het gewenst zou zijn, dat wij over alle pogingen, ook over de mislukte pogingen, informaties zouden krijgen. Want hoe wenselijk het is, dat ook dit gedeelte niet in het duister blijft gehuld, blijkt b.v. uit het incident, als ik het zo mag noemen, dat zich voordoet met betrekking tot die fase in de informatiepoging van de heer Romme, waarop de medewerking van de Antirevolutionairen is afgestuit. Ik vrees, dat er hier een misverstand is. Dat heeft in onze parlementaire geschiedenis meer een rol gespeeld; men denke aan het beroemde „afschuwelijk misverstand” bij de formatie van het Kabinet-Heemskerk in 1908. Ik zie dat hier ook. Want niemand zal toch maar een ogenblik menen, dat, wanneer de geachte afgevaardigde de heer Schouten hier de zaak uiteenzet, hij dit niet zou vertellen in volle oprechtheid zoals hij meent, dat het is. Maar de indruk, die ik gekregen heb uit de besprekingen, waarbij ik ben betrokken geweest, was bepaald een andere. Die indruk was, dat er geen enkel bezwaar was om bepaalde politiek-parlementaire figuren uit de Antirevolutionaire Partij in het Kabinet op te nemen. Er was alleen moeilijkheid over de verdeling der Departementen. Laat mij het concreter zeggen. Er was een bepaalde politiek-parlementaire figuur. Ik noem geen namen; laat ik hem X noemen. Deze X zou bestemd zijn geweest in de gedachtengang van de geachte afgevaardigde de heer Schouten voor het Departement van Binnenlandse Zaken. De formateur of de informateur meende in de constructie

IN HET JUISTE VERBAND GEPLAATST

Dr J. SCHOUTEN

Tijdens de Kabinetscrisis heeft de heer Schouten in een vergadering gezegd, dat de Antirevolutionairen zich niet als „voetveeg” zouden laten gebruiken. Dit woord is, geheel losgemaakt uit het verband waarin het was gebezigd, via het Algemeen N(ederlands) P(ersbureau) in vele persorganen terechtgekomen. Allerlei beschouwingen zijn daaraan vastgeknoopt, waarin dikwijls is gepoogd de houding van de Antirevolutionairen tijdens de Kabinetsformatie anders te verklaren dan op grond van de feiten gerechtvaardigd was.

In het debat over de Regeringsverklaring, waarmee het nieuwe Kabinet is opgetreden, heeft de woordvoerder van de Rooms-Katholieken, de heer Stokman, aan dit woord herinnerd, en gezegd dat die uitroep beter ware achterwege gebleven.

De heer Schouten heeft naar aanleiding daarvan het volgende opgemerkt:

„De heer Stokman heeft het wenselijk geacht, hier het beruchte woord „voetveeg” naar voren te brengen. Ik wil daarop ingaan om te illustreren, op welke wijze soms door de persorganen in Nederland de dingen onder de aandacht van de mensen worden gebracht. Het is juist, dat ik op 3 Maart 1951 in Nijverdal heb gesproken. Bij die gelegenheid heeft men daar deze regeling getroffen, dat ieder van de aanwezigen schriftelijk vragen

kon indienen, welke door mij zouden worden beantwoord. Er is toen een groot aantal vragen over diverse onderwerpen ingekomen en daarbij waren er ook enige, welke betrekking hadden op de Kabinetscrisis; dat kon haast niet anders. Nu was 3 Maart de dag, waarop ik, na mijn terugkomst uit Nijverdal, van de geachte informateur, de heer Romme, zou vernemen, hoe deze over de zakelijke samenstelling van het Kabinet dacht. Daarom heb ik in die vergadering drie opmerkingen gemaakt over de zaak van de Kabinetsformatie. Zij kwamen hierop neer:

1e. Ik acht het niet correct daarover op het ogenblik mededelingen te doen; de besprekingen zijn aan de gang en het zou mijns inziens onjuist zijn, tijdens het verloop van die besprekingen in het publiek daarover in beschouwing te treden.

2e. Aangezien mij uit enkele van de gestelde vragen gebleken is, dat er mensen zijn, die wellicht het partijbelang willen laten overwegen boven het landsbelang, deel ik mede, dat dit niet juist is en dat naar mijn oordeel in het algemeen, en in zeer bijzondere zin nu, het landsbelang in alle opzichten boven elk partijbelang moet uitgaan.

3e. Aangezien mij verder uit enkele vragen gebleken is, dat er mensen zijn, die enigszins ongerust zijn hierover, dat men zich van Antirevolutionaire zijde niet voldoende zal laten gelden, deel ik mede, dat er voor ongerustheid in die richting geen reden is, omdat er, indien men, van welke zijde dan ook, de Antirevolutionairen als voetveeg zou willen gebruiken, onzerzijds voor zou worden gezorgd, dat dit niet kon gebeuren. Dit is de korte inhoud van de lange rede. Nu schijnt er in die vergadering een mijnheer te hebben gezeten, die het zinnetje over die „voetveeg” heeft opgevangen, en dit is blijkbaar via het Algemeen Nederlands Persbureau naar alle persorganen, althans de dagbladen, in Nederland gegaan.

De heer Oud zegt, dat hij het een mooi woord vindt. De heer Oud gebruikt ook weleens mooie woorden, maar dan zal hij er toch wel bezwaar tegen hebben, als die mooie woorden niet in het juiste verband worden weergegeven. Mijnheer de Voorzitter! Ik hoop, dat de heer Stokman op dit punt nu gerust is”.

Wij geven dit antwoord van de heer Schouten door, opdat onze lezers het woord „voetveeg” in het juiste verband zien en opmerkingen daaromtrent kunnen beantwoorden.

van zijn Kabinet de heer X moeilijk aan Binnenlandse Zaken te kunnen plaatsen, maar hij was volkomen bereid aan de heer X te geven het Departement van Oorlog en Marine. Zo zijn mijn inlichtingen. Men mag dan niet zeggen: men wilde geen politiek-parlementaire figuur uit de Antirevolutionaire Partij in het Parlement, maar men mag alleen zeggen: er was blijkbaar geen overeenstemming over de bezetting van bepaalde Departementen.”

Onze lezers zien het. Ook volgens de heer Oud zou er een misverstand, eventueel een „afschuwelijk misverstand” zijn gerezen, op de grondslag

waarvan de Antirevolutionairen zich van deelneming aan de Kabinetsformatie hebben onthouden.

Wanneer men dit zo leest, lijkt het wel alsof de heer Schouten, dan wel Prof. Romme, of zij beiden in een soort orakeltaal hebben gesproken, tengevolge waarvan bij de een een gans andere opvatting is ontstaan dan bij de ander.

Toch is dit niet zo. Dat is een liggende. Er was bij de heer Schouten geen misverstand. Dit was er ook niet tussen Prof. Romme en hem.

Van Antirevolutionaire zijde is gezegd: nu de zaken zo liggen, kan men van onze kant alleen deelnemen, wanneer twee politiek-parlementaire

Antirevolutionaire figuren in het Kabinet worden opgenomen.

Prof. Romme meende met die wens geen rekening te kunnen houden. Tijdens de besprekingen tussen Prof. Romme en de heer Schouten is niets gebleken van het plan van de informateur, om één of twee politiek-parlementaire ervaren personen uit onze kring uit te nodigen.

De heer X, waarover de heer Oud sprak, is evenmin uitgenodigd toe te treden tot het Kabinet als een der andere Antirevolutionaire Kamerleden. Wie ook het slachtoffer moge zijn geworden van een misverstand, de heer Schouten en zijn politieke vrienden niet.

* * * De oude garde

Ik heb een boekje van 1901.

„Onze Afgevaardigden” heet het.

Het bevat de portretten en een korte beschrijving van de leden van de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal. Een voorloper van „Parlement en Kiezer” dus.

Nog bekende en ook nu totaal onbekende namen ontmoet men erin. Nolens was toen een jong kamerlid, Idenburg eveneens, F. — niet Piet — Lieftinck had reeds twee en twintig jaar zitting in de Tweede Kamer, Lohman was onderscheidenlijk Tweede-Kamerlid, Minister, Eerste-Kamerlid en vervolgens weer lid der Tweede; Schaepman kwam in 1888 in de Kamer, doch werd bij de verkiezing van '91 niet herkozen, Talma zette voor het eerst een voet op het Binnenhof, Troelstra noch Kuyper waren gekozen.

Hoe snel verdwijnen namen in de vergetelheid. De naam Sluis is blijven leven in de zaadteelt, niet in de politiek. Van H. Seret, Jozef Jan Pompe van Meerdervoort, van Velzen en van Alphen zullen slechts zeer oude Antirevolutionairen zich iets herinneren.

Een enkele, in 1901 tot Kamerlid gekozen, leeft nog.

De Heer L. F. Duymaer van Twist werd toen voor Steenwijk gekozen, nadat hij vier jaar daarvoor in Gouda 30 stemmen bij de liberaal Van Bylandt ten achter bleef. De Generaal is thans 85. Mr H. P. Marchant in 1900 voor het eerst gekozen, is thans 82 jaar oud; K. ter Laan wordt dit jaar 80 jaar. Ook in deze drie namen der oude garde weerspiegelt zich een stuk parlementaire historie.

* * * De tovenaar

De Toveraar, zoals „De Volkskrant” de informateur-formateur Romme noemde, is erin geslaagd om een gereconstrueerd kabinet op de been te brengen.

Het maaksel is niet met groot enthousiasme ontvangen.

Zelfs niet in de Rooms-Katholieke kring. „Maasbode” noch „Tijd” waren tevreden. Alleen de liberale oude dame uit de Rottestad, altijd netjes, was nu een klein beetje intoxicated.

Met Mr Oud scheen de N.R.C. vol overwinningsdrift.

De Antirevolutionairen kwamen niet aan bod.

Dr Schouten heeft stad en land afgereisd om te vertellen, waarom niet. Een caricatuur in „Het Parool” gaf het kortste antwoord: „Net Papa”.

Een ander Dreesje, ondanks de knappe „moeder” Romme.

Een feit is, dat moeders dikwijls het gekst zijn op hun lelijkste kinderen.

De Staatskundige hoofdredacteur van „De Volkskrant” toont dagelijks deze affectie.

* * * Nuances

Het samenstellen van een Kabinet is een moeilijk karwei.

Dit bleek nu, dat was ook vroeger zo. Een halve eeuw geleden zat Dr Kuyper met dit probleem te zwoegen.

Nu mochten er geen Antirevolutionairen in, toen niet teveel Rooms-Katholieken.

Op Binnenlandse Zaken wilde Lohman noch Mackay een Rooms man, op Justitie bij voorkeur ook niet. Buitenlandse Zaken kon geen gevaar.

En gezien de nuances bij de Katholieken, was het ook niet hetzelfde wie uit dat kamp gevraagd werden.

Schaepman schreef aan de formateur daarover:

„Na ons onderhoud van gistermiddag zult Gij wel overtuigd zijn, dat ik U zoveel slechts mogelijk is, wil steunen. Maar daarom verzoek ik U ook mijn nuance in het Kabinet te nemen. Het is nodig, ook voor het publiek.

De mensen, die nu blijde zijn met de meerderheid, hebben mij jarenlang den slippendrager der Antirevolutionairen genoemd. Wanneer nu deze nuance het leeuwendeel krijgt, dan ziet het er gek uit. Voor Uw sociale politiek in haar gehelen omvang hebt Gij onder ons alleen Nolens en mij als voormannen. De anderen volgen wel, maar Travaglino (sinds 1888 was Mr J. A. N. Travaglino lid van de Tweede Kamer) is niet de enige schoorvoeter. Er zullen er zijn, die zich niet te veel willen binden, enz., enz. Harte was gisteren verstandig, maar hij kan ook „zagen”, en Travaglino zanikt iemand dood!

Hoe het zij, het zal toch wel gaan”.....

Het zou interessant zijn te weten, hoezeer de nuances in de Rooms-Katholieke Volkspartij ook nu Romme bij zijn creatie de handen bonden. Waarschijnlijk zal hij het niet zo openlijk zeggen of schrijven als zijn vermaarde voorganger het in 1901 deed.

* * * Niet klapperen

De Regeringsverklaring was een stuk zonder ziel. „De Linie” spotte niet ten onrechte met „grootvader” Drees. Ook nu werd aan het Nederlandse volk niet

de volle waarheid gezegd. En evenmin dit volk de zekerheid geboden, dat er een Overheid is, die worstelt, leidt en tot de uiterste krachtsinspanning aanspoort.

De politiek, die de eerste dag na de oplossing der crisis de toon aangaf, was Lieftincks politiek, d.w.z. socialistisch-financiële politiek.

Mr Oud juichte te vroeg.

Spoedig zal weer het moment komen, dat hij has to cross the floor, d.w.z. in de oppositie gaat.

Een Staatsman, als Mr Oud wil zijn, kan echter wil hij de naam van Staatsman behouden, niet te dikwijls en te willekeurig van positie wisselen. Men komt alleen door de wind als de stuurman op zijn plaats blijft en de roerpen stevig in de hand houdt.

Het zeil mag niet klapperen.

* * * Binding en principiële staatkunde

In Antirevolutionaire kring bestaat wel eens verschil van mening over de hoeveelheid water, die men in de wijn moet doen, om tot praktische politiek te komen.

Bij de Katholieke Volkspartij en de Partij van de Arbeid is dit niet anders. Ir Vos offerde er zelfs zijn zetel in het Hoofdbestuur van de Partij van de Arbeid voor op, doch keerde als vice-president terug.

Moet daaruit worden afgeleid, dat de Partij van de Arbeid een radicaler koers in slaat?

In Rooms-Katholieke kring heeft Prof. Duynstee in „De Maasbode” gepleit tegen een formele binding van Regering en fracties in de Kamer.

Zijns inziens leidt dit tot ondergang van elke levenskrachtige principiële Staatkunde.

„Het voorop stellen van die formele verhouding tussen twee of meer fracties leidt tot het prijsgeven keer op keer van eigen visie in allerlei afzonderlijke zaken, tot innerlijke kunstmatige gelijkheid van visie, althans van uiterlijk standpunt, tot verslappen, ja zinloos worden van interne critiek, tot meesloffen met het feitelijke Regeringsbeleid, tot vele schijnvertoningen en tot verval van belangstelling en vertrouwen”.

Hier is geen woord Frans bij.

Het Engelse stelsel is voor ons land onmogelijk door te voeren. En tot twee of drie partijen komen we niet.

Reden te meer dit vraagstuk op onze kiesverenigingen eens grondig onder de loupe te nemen, waarbij uitgangspunt moet zijn de werkelijke verhoudingen in Nederland.

De „lijn” van Mr Oud

Dr J. SCHOUTEN

„Nu kan de geachte afgevaardigde de heer Schouten natuurlijk van zijn kant zeggen: wij houden aan de vaste lijn vast en dat doet gij niet. Maar dan zou ik de geachte afgevaardigde willen vragen: wat heeft de Antirevolutionaire Partij in de jaren, die achter ons liggen, met de oppositie, die zij heeft ingenomen, bereikt?”

(Mr P. J. Oud in de Tweede Kamer op 19 Maart 1951).

De vraag van de heer Oud is een belangrijke. Daarop hopen wij het antwoord niet schuldig te blijven, maar thans willen wij nagaan wat de heer Oud heeft bereikt. Ook dit is voor het antwoord op zijn vraag van betekenis, want hij meent blijkbaar, dat zijn beleid, op grond van de resultaten, welke het heeft gebracht, verre de voorkeur verdient boven dat van de Antirevolutionairen. 1948. De V.V.D. trad op. Zij had genoeg van de republiek van Soekarno, en van het beleid van de Regering te dezen aanzien. Het roer moest om. Er was een schone gelegenheid om daartoe te geraken. Voor de Grondwetsherziening was een meerderheid van twee derde nodig. De

Rooms-Katholieken en de Socialisten konden het niet zover brengen. Zij hadden de steun van anderen nodig. Deze konden nu hun voorwaarden stellen. De V.V.D. zou dit doen. Zij zou, kort en goed, zeggen: wij zullen medewerken aan de Grondwetsherziening, maar het roer moet om. Zij zou laten zien, dat haar beleid, in tegenstelling tot dat van de Antirevolutionairen, positieve resultaten meebracht. Zij ging daarvoor aan het werk.

Het gevolg? Mr Stikker werd Minister van Buitenlandse Zaken in het Kabinet Drees-Van Schaik. De heer Oud had hem aangeraden zich daarvoor beschikbaar te stellen. De Regeringsverklaring, waarmede dit Kabinet optrad, hield in: het beleid van de Regering met betrekking tot Indonesië, zoals dit door het Ministerie-Beel is gevoerd, zal worden voortgezet. Mr Stikker stelde zich achter deze verklaring. De V.V.D. werkte mede aan de totstandkoming van de Grondwetsherziening, zonder dat het roer van het Indonesische Regeringsbeleid om ging. Aldus verloochende de V.V.D. haar eigen verkiezingsactie en

haar eigen standpunt. In plaats van „voorwaarden” te stellen, capituleerde zij.

1950. Mr Oud kan zich niet langer meer neerleggen bij het beleid inzake Indonesië. Hij keurde het optreden van Mr Van Maarseveen af, maar hij keurde niet af het beleid van het Kabinet, noch dat van Mr Stikker, hoewel deze mede verantwoordelijk was voor het afgekeurde beleid van Minister Van Maarseveen. De wagen bleef, met gedogen van Mr Oud, voortrollen in dezelfde richting.

1951. Mr Oud kwam met een motie van afkeuring ten aanzien van de Regeringspolitiek inzake Nieuw-Guinea. Hij liet zich zeer scherp uit over het Kabinet. Het was zwak, vermoed, niet meer opgewassen tegen zijn taak. Het Kabinet moest weg. Het Kabinet ging weg, maar het kwam, met medewerking van de heer Oud, in het wezen van de zaak weer terug. De heer Oud zeide: wij zijn de overwinnaars. Achter deze woorden trachtte hij te verbergen, dat hij opnieuw overstag was gegaan.

Inderdaad, de heer Oud volgde niet een vaste lijn. Hij bereikte veel, maar het was alles kwaad naar zijn eigen oordeel. Het was steeds het tegendeel van hetgeen waarvoor hij zich had ingezet. Dat is het objectief weergegeven resultaat van zijn optreden.

ONVEILIG SEIN

A. STAPELKAMP

De gewijzigde samenstelling van het kabinet heeft de heer Van Maarseveen naar Binnenlandse Zaken verplaatst. Dat was in de jaren 1948 en '49, dus vóór hij zijn lauweren oogstte in de Overzeese politiek, ook reeds enkele maanden zijn Departement.

Dit korte bewind aan Binnenlandse Zaken was evenwel niet bepaald vruchtbaar politiek beleid. Met name onze gepensioneerde overheidsdienaren hebben er heel slechte herinneringen aan. Het was in September 1948 dat de heer Van Maarseveen een wetsontwerp tot verhoging van de pensioenen met een toeslag in de Tweede Kamer had te verdedigen. De Kamer was over haar geheel slecht over dit wetsontwerp te spreken. Zij meende dat het onvoldoende tegemoet kwam aan de nood der gepensioneerden. De Minister wilde evenwel niet van een verder gaande tegemoetkoming weten. Hij vond dat het zo, als door hem voorgesteld, welletjes was. De Kamer bleek echter niet overtuigd door de argumentatie van de Minister. Zij wilde méér dan in het wetsontwerp was vastgelegd. Bij motie gaf zij aan haar opvatting uiting. In deze motie, met algemene stemmen, minus de communisten aangenomen, werd aan de Regering ge-

vraagd: „met bekwame spoed een gewijzigd ontwerp van wet in te dienen waarin de basistoelage van 25% wordt verhoogd en de overige toelagen en maxima en de regeling voor de onderwijzerspensioenen in samenhang daarmede worden gewijzigd”.

Op 15 Maart '49 nam de Kamer daarop een wetsontwerp in behandeling, dat door de heer Van Maarseveen was aangekondigd als resultaat van de aandrang der Kamer, neergelegd in bovengenoemde motie.

De ontvangst die dit wetsontwerp in de Kamer ten deel viel was allerminst vriendelijk. Dat gold de inhoud, maar meer misschien nog de toelichting. Immers van een tegemoetkoming aan de wens der Kamer om de toeslag op de pensioenen als zodanig te verhogen was geen sprake. Alleen het maximum van de toeslag werd verruimd en voorts werd de datum van invoering gewijzigd. Dat was alles. Het debat over dit wijzigingsontwerp is in de Kamer vastgelopen.

Inmiddels vertrok Minister van Maarseveen naar Overzeese Rijksdelen. Minister Teulings volgde hem aan Binnenlandse Zaken op.

Hij kreeg daarmee ook de erfenis van een definitieve regeling voor de toeslag op de pensioenen. Bevredigend is de gang van zaken onder zijn beleid, met betrekking tot deze aangelegenheid, stellig niet geheel geweest.

Maar hij heeft althans iets gedaan. Wij doelen hierbij op de tegemoetkomingen aan de gepensioneerden inzake de eerste 5% salarisverhoging en ook aan de afwikkeling van de affaire hierboven genoemd. Het overleg met hem was althans in zoverre bevredigend dat men het gevoel had: de Minister neemt de zaken serieus. Bij de behandeling van de toeslagwet in de Kamer in Maart 1949 had men die indruk allerminst. Er was toen algemeen het gevoel: De heer Van Maarseveen houdt ons voor de mal. Deze Minister zal nu ook weer de belangen der gepensioneerden te behartigen krijgen! Hij vindt op zijn bureau allereerst een motie door de Kamer op 28 Sep-

tember van het vorig jaar aangenomen, waarin wordt uitgesproken dat de Kamer van oordeel is dat de gepensioneerde ambtenaren ook de op 1 September 1950 ingevoerd 5% salarisverhoging in de vorm van een toeslag op hun pensioen, behoren te ontvangen. Wij staan thans ruim een half jaar na September en de Regering heeft nog steeds geen gelegenheid gevonden zich over deze aangelegenheid te beraden. Van progressiviteit gesproken! Ondertussen wachten en wachten de gepensioneerden.

Nu de heer van Maarseveen deze zaak zal moeten opknappen, staat, naar wij vrezen, het sein voor de gepensioneerden helemaal op onveilig.

In ieder geval is de herinnering aan de wijze waarop hij in September '49 en Maart '50 deze aangelegenheid heeft behandeld, weinig hoopvol stemmend.

De Vrouw en de politiek

L. A. LEVER—BROUWER

Het is nu eenmaal een feit dat tegenwoordig de overheid elk ogenblik bij de vrouw op visite komt. En wanneer dat gebeurt is er politiek in 't spel.

Daar is nu het doodgewone huishoudspaarpotje. Moeten we proberen — wat helaas tegenwoordig haast belachelijk onmogelijk is — het vol te krijgen of is het beter ons geld maar te laten rollen?

Geen moeilijke vraag, zegt de degelijke huisvrouw, sparen is altijd het beste.

Daar is de overheid het echter lang niet altijd mee eens. We kunnen dat begrijpen als we terugdenken aan onze dertiger jaren met hun crisissellende.

't Was toen in de volkshuishouding een draaien in een gruwelijke cirkel: (de oorzaken doen hier nu niet terzake). Ons volk gaf het geld niet uit, kocht dus geen goederen. De ondernemers verloren daardoor hun belang bij het oprichten van fabrieken, het kopen van machines en het vormen van voorraden: de investeringen werden verminderd.

Door de geringe vraag naar goederen was er overproductie, wat de ondernemers weer drong minder te produceren, dus arbeiders te ontslaan, waardoor de werkloosheid angstwekkend toenam.

Ook de prijzen daalden, waarom de verbruikers steeds hun inkopen uitstelden in de hoop nóg goedkoper klaar te komen. . . . en zo hun geld vasthiielden. . . .

Het deflatieproces was in volle gang.

En de overheid was het in die tijd veel meer eens met de huisvrouw die royaal haar inkopen deed, dan met haar, die naast haar volle spaarbusje een leeg nieuw neerzette om ook dat te vullen.

Voor de enkeling bleef sparen zin hebben, maar voor ons hele volk, voor de arbeiders vooral, was het sparen toen funest.

Op 't ogenblik leven we in een totaal andere wereld. Wel draaien we ook nu weer in een cirkel rond: Ons volk koopt, koopt wat het maar kan uit angst het over een poosje niet meer te kunnen krijgen, of veel duurder te moeten betalen. Spaargelden worden verbruikt, ja zelfs credieten opgenomen om toch de honger naar goederen te kunnen stillen.

De ondernemers kunnen niet vlug genoeg produceren,

ze proberen fabrieken en machines te kopen, arbeiders worden opgewekt, steeds harder te werken. Door de grote vraag, die het aanbod al meer overtreft, stijgen de prijzen, en door maar te blijven kopen uit angst voor nóg hoger prijzen, blijft de cirkel draaien.

Er moet steeds meer ingevoerd worden, goederen waar eigenlijk geen geld voor is en hoewel de overheid, de zaak hier binnen de perken probeert te houden, wordt dit moeilijker naarmate de mensen blijven vragen!

En dáárom dringt de overheid er vandaag op aan: mensen spaárt toch!

Want al is het kopen voor de enkeling, gezien de voortdurende prijsstijging, het voordeligst, ons volk wordt door een ongelimiteerd kopen, een uitgeven van al wat men heeft (en meer) naar de gevreesde inflatie gedreven.

En daar zal tenslotte weer de enkeling onder lijden. Het is een ingewikkelde geschiedenis.

Deflatie of inflatie, het zijn cirkelprocessen, waar alleen knappe economen en financiers kijk op hebben en zij hebben dan ook, als ze leiding moeten geven een grote verantwoording.

Dat heeft de overheid ook. Zij moet tegen deflatie en tegen inflatie strijden.

En wij moeten ons eigenbelang, wil het goed zijn, offeren aan het volksbelang: bij dreigende deflatie onze spaarwoede beteugelen en bij dreigende inflatie onze koopzucht tegengaan.

Dat is naastenliefde. Daarmee kunnen we allen elkaar en ons volk helpen, vicieuze cirkels te doorbreken.

En als wij het niet doen, is het enige wat we bereiken, dat de overheid met harde maatregelen al maar meer zal gaan ingrijpen in ons leven dat tóch al zo ingeperkt is in het regel op regel en gebod op gebod.

Ons spaarbusje en de overheid. . . ons vrouwenleven en de politiek, ze raken elkaar en wij moeten op dat raakpunt onze houding bepalen.

En die houding zal, ook zelfs bij de materiële dingen: kopen, verkopen en sparen bepaald worden door het beginsel waaruit wij leven, in dit geval door Christelijke naastenliefde of door puur egoïsme.

Kamerrede van Dr J. SCHOUTEN

in verband met de Kabinetscrisis

De oorzaak van de crisis

De heer Schouten: Mijnheer de Voorzitter! Gaarne maak ik eerst nog enkele korte opmerkingen over het ontstaan van de Kabinetscrisis. De motie van ons geacht medelid de heer Oud heeft daartoe aanleiding gegeven en wel in die zin, dat, nadat gebleken was, dat alle Kamerleden van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie hun stem aan die motie gaven, de Minister van Buitenlandse Zaken zich geroepen achtte te doen mededelen, dat hij uit de houding van zijn geestverwanten in deze Kamer consequenties moest afleiden, wat overigens in overeenstemming met de door hem vóór de stemming afgelegde verklaring was.

Mijnheer de Voorzitter! Het wil mij voorkomen, dat dit er reeds op wijst — hoewel ik geen behoefte heb om de geachte afgevaardigde de heer Oud te verdedigen —, dat men het ontstaan van de Kabinetscrisis niet uitsluitend aan de heer Oud kan toeschrijven. In het ontstaan van die crisis heeft de Minister van Buitenlandse Zaken een aandeel, want hij was wel gerechtigd, maar niet verplicht om die verklaring af te leggen. Hij had dus de vrijheid ook een ander standpunt in te nemen. Dat hij van zijn vrijheid het gebruik heeft gemaakt, dat er van gemaakt is, sluit naar mijn mening in zijn medeverantwoordelijkheid met betrekking tot het ontstaan en doen ontstaan van de gevolgen van de motie van de heer Oud.

Wat dat betreft, Mijnheer de Voorzitter, gaat het Kabinet-Drees-Van Schaik, als ik het zo zeggen mag, evenmin vrij uit, want dat Kabinet verkeerde ook niet in de positie, dat het per se als consequentie uit de ontslagaanvraag van de Minister van Buitenlandse Zaken moest afleiden zijn besluit tot het vragen van ontslag aan H.M. de Koningin.

Wat de staatsrechtelijke en constitutionele verantwoordelijkheid aangaat voor hetgeen wij in de achterliggende weken hebben beleefd, zou ik zo vrij willen zijn te zeggen, dat men die zeker niet op één groep of op één man kan afwentelen, maar dat hier voortdurend in het spel zijn geweest de medeverantwoordelijkheid van de Minister van Buitenlandse Zaken en die van het afgetreden Kabinet.

Intussen heeft het niet veel zin daarop thans nog breed in te gaan, want ik vermoed, dat de geachte bewindsman, de Minister-President, het standpunt zal

innemen, dat hij in dit debat uitsluitend te verdedigen heeft het optreden van dit Kabinet en de afgelegde Regeringsverklaring, alhoewel de omstandigheden medebrengen, dat wij op dit ogenblik nog wel mogen vragen of de heren dr Drees en mr Stikker, nu zij als bewindslieden zijn aangebleven, zo vriendelijk willen zijn ons daaromtrent enige nadere inlichtingen te verschaffen.

Een aanslag van het conservatisme?

Wat mij betreft, heb ik de beslissing, welke het Kabinet-Drees-Van Schaik genomen heeft, juist geacht, maar niet op de daarvoor door dat Kabinet aangevoerde gronden, doch op geheel andere gronden, welke ik op dit moment niet zal gaan ontwikkelen.

Verbaasd heeft het mij, het moge in dit verband worden gezegd, dat ons geacht medelid de heer Burger zoëven heeft uitgesproken, dat wij in de motie-Oud eigenlijk een aanslag moesten zien van de zijde van het conservatisme op het tot dat moment door de Regering gevoerde beleid.

Mijnheer de President! Waar ik ook aan had kunnen denken, dat de zaak zó zou worden belicht, had ik mij met de sterkste verbeeldingskracht niet als mogelijk kunnen voorstellen. Ik wil daaromtrent alleen dit zeggen — de heer Oud moet te dezen aanzien zijn eigen standpunt en zijn eigen zaak maar verdedigen; dat is zijn goed recht en ik acht het ook niet juist, daarin te treden —, dat wij, toen wij onze stem ten gunste van de motie-Oud uitbrachten, dit letterlijk in geen enkel opzicht ook maar iets te maken had met wat men zou kunnen noemen het conservatisme of wat men anderzijds zou kunnen noemen een zekere vooruitstrevendheid. Ik heb destijds in de Kamer naar mijn mening zeer duidelijk uiteengezet, hoe wij ten aanzien van de zaak, n.l. het beleid van de Regering met betrekking tot Nieuw-Guinea, en ten opzichte van het constitutioneel optreden van de Regering ter zake oordeelden. Het zijn uitsluitend de toen genoemde gronden geweest, welke mij er toe hebben gebracht, een motie in te dienen, en het zijn eveneens uitsluitend die gronden geweest, welke mijn politieke vrienden en mij er toe hebben gebracht, onze stem aan de motie-Oud te geven. Ik wil dit nog eens nadrukke-

lijk onder de aandacht van ons geacht medelid de heer Burger brengen.

Wij kunnen niet ontkennen, dat er vele moeilijkheden zijn, ook in de verhoudingen, maar ieder onzer moet op de grondslag van zijn eigen inzicht, van zijn eigen overtuiging en opvattingen, er aan medewerken, dat wij de moeilijkheden niet groter maken dan zij behoeven te zijn. Die moeilijkheden worden groter, als men tenslotte met allerlei fantasieën gaat werken ten aanzien van de bedoelingen, welke anderen in een bepaalde zaak hebben geleid.

Adres der werkgevers

In dit verband, Mijnheer de President, wil ik ook gaarne uitspreken, dat ik met grote instemming heb gelezen het adres, dat in afschrift aan de leden der Kamer is toegezonden, van de vier organisaties van werkgevers in Nederland. Met de strekking van dit adres stem ik volkomen in, en ik hoop, dat de ervaring ons zal leren, dat juist ten gevolge van de strekking, welke de inhoud van dit adres heeft, de mogelijkheden om met gemeenschappelijke kracht de moeilijkheden te overwinnen in aantal zijn toegenomen en, al zou dit niet het geval zijn, dat zij in ieder geval meer reëel zijn geworden dan zij wellicht anders zouden zijn geweest.

Hoe zat het met de opdracht aan Stikker?

Mijnheer de President! Wellicht wilt u mij veroorloven, van deze plaats nog een vraag te richten aan de geachte bewindsman van Buitenlandse Zaken. Hij is op dit ogenblik, voor zover ik kan zien, de enige, die ons kan inlichten over het eigenlijke doel van de aan hem gegeven informatieve opdracht, en hij is zeker de enige, die ons inlichten kan omtrent de betekenis, welke hij aan die opdracht heeft gehecht. Aangezien op dit punt een grote mate van onhelderheid bestaat, zou het wenselijk zijn — ik zou het constitutioneel niet willen „eisen”, om in de taal van de heer Burger te spreken —, als deze geachte bewindsman overwoog, of hij in de loop van dit debat hierover meer helderheid zou kunnen verschaffen dan er nu is, want die onhelderheid draagt ook al niet bij tot een verbetering van de verhoudingen.

Wat wilden Drees en Van Schaik?

Met betrekking tot de pogingen, welke Dr Drees en Mr Van Schaik hebben aangewend tot de formatie van een Kabinet, wil ik alleen dit uitspreken, dat die pogingen door mij zo zijn verstaan, dat het eigenlijke doel van deze formatie was, om te komen via een formatie tot de terugkeer van het demissionaire Kabinet, ten hoogste hier en daar ietwat gereconstrueerd, zonder dat dit van enige belangrijke invloed op het Regeringsbeleid van de toekomst zou zijn. Ik meen alles, wat daarover publiek is geworden, zo te mogen verstaan. Ik behoef er niet aan toe te voegen, dat ik op zich zelf tegen die doelstelling grote bezwaren had, omdat men naar mijn oordeel deze gelegenheid had moeten aangrijpen om te komen tot een nieuw Kabinet, dat in ieder geval in belangrijke mate minder gebonden zou zijn aan het beleid van het, ook recente, verleden.

Waarom slaagde Steenberghe niet?

Over de pogingen, welke mr Steenberghe heeft aangewend om een Kabinet te formeren, zal ik hier maar niet spreken om de eenvoudige reden, dat het, dunkt mij, vaststaat, dat wij vragen, welke wij daarvoor willen stellen, in dit debat toch niet beantwoord zullen zien. Ik wil slechts zeggen, dat door mij bij die gelegenheid de redenen zijn ontvouwd, waarom ik aanvankelijk meende de medewerking, welke Mr Steenberghe mij had gevraagd, niet te kunnen geven. Ik heb echter bij die gelegenheid de weg voor nader overleg opengelaten. Daarvan is geen gebruik gemaakt. Ik maak daaromtrent niet een verwijt, maar acht het toch wel wenselijk, ook voor de geschiedenis, dat hier in enkele woorden wordt gezegd, dat door mij de weg voor nader overleg en voor eventueel uit de weg ruimen van misverstanden was opengelaten. Voor het overige zullen wij allen wel de overtuiging zijn toegedaan, dat het in hoge mate wenselijk zou zijn, als er meer licht viel ook op die fase van de Kabinetsformatie en als met name duidelijk kon worden gemaakt, waarom de uitkomsten van die pogingen naag sommiger oordeel onbegrijpelijk zijn geweest en waarom mijns inziens naar aller oordeel deze pogingen toch wel een zeer abrupt einde hebben gevonden.

Het program door Romme ontworpen door ons aanvaard

Nadat dit alles was geschied, heeft H.M. de Koningin een informatieve opdracht van de ruimste strekking aan ons geacht medelid de heer Romme

gegeven. Ik stel er prijs op, daarover iets meer te zeggen.

Het is bekend, dat, nadat de heer Romme zich de politieke samenstelling van een Kabinet had ingedacht en zich had beziggehouden met de samenstelling van een ontwerp-Regeringsprogramma, hij de fractievoorzitters en de waarnemende fractievoorzitters van de vijf bekende richtingen bij zich heeft verzocht en dat hij bij die gelegenheid aan elk van de toen aanwezigen een ontwerp van het Kabinetsprogramma heeft overhandigd met het verzoek, zich daarover, wat inhoud en strekking betreft, te willen beraden.

Maar het was geen duidelijk program

Het is waar, wat in diverse persorganen heeft gestaan (ik heb geen enkele reden dit tegen te spreken), dat mijnerzijds aan prof. Romme is medegedeeld, dat dit ontwerp-programma in zijn algemene strekking bij mij geen overwegende bezwaren ontmoette. Men zal op grond van een dergelijke uitlating (ik wil daaraan nu niets afdoen, ook niet met betrekking tot de toekomst; ik heb daaraan geen behoefte) echter niet zover mogen gaan, dat men haar aldus uitlegt, dat in dat ontwerp-programma het te voeren beleid blijkbaar zo duidelijk was gestipuleerd, dat men ten aanzien van de uitwerking en de uitvoering daarvan niet voor allerlei zeer belangrijke vragen bleef staan.

Mijnheer de Voorzitter! Ik onderwerp daarmee dit program niet aan kritiek, maar ieder, die op dit gebied weleens wat te maken heeft gehad in een of andere zin met het ontwerpen van een Regeringsprogram of het kennis nemen van een zodanig ontwerp, weet, dat men daarin over het algemeen vindt generale omschrijvingen, waarin wel gepoogd wordt de kern der zaak te raken, maar geen sprake is van enige uitwerking ter zake. Wanneer men zich dus uitspreekt ten gunste van de algemene strekking van zulk een program, vloeit daaruit tegelijkertijd voort, dat men zich volledige vrijheid voorbehoudt ten aanzien van de uitwerking en de uitvoering daarvan. Ik acht dit luce clarius.

B.v. hoe moeten de gelden voor defensie er komen?

Mijnheer de Voorzitter! Mag ik een voorbeeld geven, dat ik ontleen aan de Regeringsverklaring? Daar staat in deze verklaring dit: De toeneming van de militaire uitgaven moet voor een jaar of vier worden geschat op 500 miljoen per jaar; het Kabinet is van oordeel, dat rond de helft van die 500 miljoen moet worden gevonden uit ver-

hoging van belastingen, eventueel mede uit invoering van nieuwe belastingen, en dat de andere helft kan worden gevonden door het aangaan van leningen, omdat men meent, dat in die viermaal 500 miljoen voor die vier jaar een zeer belangrijk bedrag is opgenomen voor uitgaven, welke men in eens doet, doch die voor een langere reeks van jaren betekenis hebben. Zo meen ik de zaak te hebben begrepen.

Tegen de algemene strekking daarvan heb ik geen enkel bezwaar, maar als ik dit uitspreek, weet de Regering uiteraard nog niets ten aanzien van mijn definitieve standpunt in zake de concrete maatregelen. Er staat b.v. in die passage niets over de vragen: Hoe zullen wij die 250 miljoen over directe en indirecte belastingen verdelen? Hoe zullen wij die regelingen verder gaan uitwerken? En hoe zal men voorkomen, dat in bepaalde gevallen de verhoging der belastingen te zwaar gaat drukken in verband met de draagkracht, welke sommige groepen van de bevolking hebben? Het kan toch niet anders dan dat ieder op dit gebied zich zijn vrijheid moet voorbehouden.

Wij hebben inmiddels twee ontwerpen van wet gekregen. Ik ben het met u eens, Mijnheer de Voorzitter, dat wij moeten trachten die ontwerpen zo snel mogelijk te behandelen, maar dat sluit niet uit: mede zo degelijk mogelijk. De snelheid mag niet dermate opgevoerd worden, dat de degelijkheid in belangrijke mate zou worden geschaad. Men staat hierbij onder andere voor een groot aantal technische vragen. Ik maak het Kabinet daarvan geen enkel verwijt, maar men moet niet zeggen, dat, als iemand verklaart in te stemmen met de algemene strekking van het Regeringsprogram, dit betekent, dat hij ook, wat de uitwerking en de tenuitvoerlegging daarvan betreft, dit program als het ware met huid en haar slikt.

De heer Tilanus: Dat zal toch niemand doen!

De heer Schouten: Niemand, die verstandig is, zal dat doen, maar als de heer Tilanus de laatste weken de couranten heeft gelezen, zal hij zich moeten afvragen of er met betrekking tot de mededeling, dat ik met de algemene strekking van het Kabinetsprogram akkoord ging, niet een aantal onverstaneige mensen in Nederland rondloopt.

Hoe staat het met de bezuiniging?

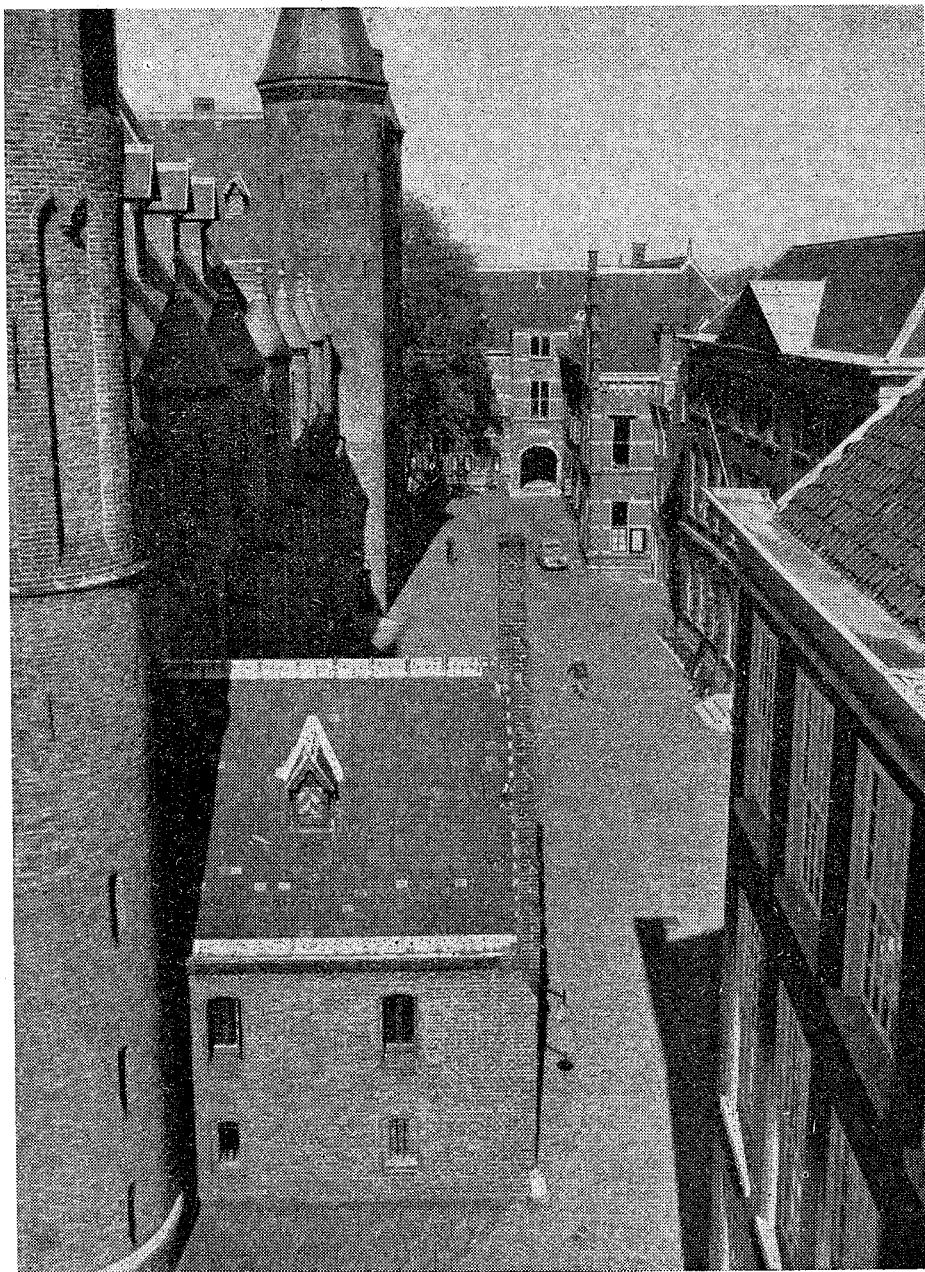
Mijnheer de Voorzitter! Ik zou nog gaarne iets willen vernemen over hetgeen medegedeeld is met betrekking tot de bezuiniging. Die mededeling verschilt niet zo heel veel van die, welke de huidige Minister van Financiën als lid van

het vorige Kabinet aan de Kamer heeft gedaan, toen hij, meen ik, de grens voor de bezuiniging heeft gesteld op 100 à 150 miljoen gulden.

Nu is het bedrag van 150 miljoen genoemd.

Ik had verwacht, dat in de Regeringsverklaring op dit punt nadere mededelingen zouden zijn gedaan, wjl ik leefde in de gedachte, dat, onmiddellijk nadat de geachte bewindsman van Financiën verleden jaar die verklaring had afgelegd, het voorbereidende werk ter hand genomen zou zijn om te komen tot een beperking van de uitgaven tot het genoemde bedrag. In achtte het niet onredelijk aan te nemen, dat inmiddels die voorbereidende arbeid in belangrijke mate zou zijn voortgeschreden en in verscheidene opzichten al tot positieve beslissingen had geleid. Nu krijgen wij echter in de Regeringsverklaring slechts de mededeling: er zal een bezuiniging plaats hebben van 150 miljoen. Ik hoop niet, dat de geachte bewindslieden het onbescheiden van mij zullen achten, wanneer ik nu verzoek in het antwoord op deze beschouwingen van de zijde der Kamer enige nadere en concrete mededelingen te doen met betrekking tot die bezuiniging. Het wordt toch tijd, dat wij daarvan wat meer te horen krijgen, te meer omdat deze zaak nu niet tijdens de Kabinetscrisis voor het eerst aan de orde is gekomen, maar zij reeds maanden heeft gespeeld.

In dit verband heb ik ook nog een andere inlichting te vragen. Het is nl. zonder meer niet duidelijk waarom nu, wanneer men de verschillende onderdelen van de Regeringsverklaring in samenhang met elkander beschouwt, het standpunt wordt ingenomen, dat met een bezuiniging van 150 miljoen zal kunnen worden volstaan. Men moet aannemen, dat na de vele rectificaties, welke de Minister van Financiën heeft aangebracht, het begrote tekort voor 1951 groter is dan 150 miljoen. Er is echter niets medegedeeld met betrekking tot de dekking van het tekort, dat overblijft, indien men zich beperkt tot een bezuiniging van 150 miljoen. Nu ben ik op dit punt, let wel: op dit punt, niet zo pessimistisch; ik heb in het najaar van 1950 in de Kamer betoogd, dat naar mijn mening voor het dienstjaar 1951 de opbrengst van de belastingen, zowel van de niet-kohier-belastingen als van die, welke ten kohiere worden gebracht, te laag geraamd is geweest. Mag ik nu aannemen, dat de Regering heeft gemeend zich tot een bezuiniging van 150 miljoen te kunnen beperken, omdat men aanneemt het grotere tekort, dat na de rectificaties in de begroting voor 1951 ontstond, te kunnen dekken uit de verhoging van de bestaande inkomsten van het Rijk? Naar mijn mening kan het verzoek om nadere inlichtingen ter zake

Nog een mooie, en exclusieve photo van het Binnenhof, genomen vanuit de lucht. Links de Ridderzaal, rechts het Departement van Binnenlandse Zaken. Bij de poort is de vergaderzaal van de Eerste Kamer der Staten Generaal.

in dit stadium van het debat toch niet onredelijk worden geacht.

De ijskast-theorie Nieuw-Guinea

Wat aangaat de kwestie Nieuw-Guinea, na de betreffende passus in de Regeringsverklaring te hebben gelezen, wil ik verklaren, dat mijn vrienden en ik er geen bezwaar tegen hebben, dat de Regering die zaak laat rusten, mits — dit is naar mijn mening vanzelfsprekend — het bestuur over en het beheer van Nieuw-Guinea van Nederlandse zijde voortgang vinden en mits alle maatregelen,

met inbegrip van defensieve voorzieningen, worden genomen om te zorgen, dat dit bestuur en dit beheer effectief kunnen zijn. Wanneer het zo mag worden verstaan, hebben mijn politieke vrienden en ik uiteraard er geen bezwaar tegen, dat de zaak blijft rusten, want dan wordt gedurende die periode practisch gehandeld overeenkomstig het standpunt, dat wij in het verleden geregeld hebben ingenomen.

Wanneer ik daarvan nu uitga, blijft er echter nog een belangrijke vraag over, nl. deze: Heeft de Regering het in de hand, dat de zaak blijft rusten?

Hier in den Haag kunnen wij bij wijze van spreken in alle straten horen praten over de „ijskast-theorie”, en de toepassing daarvan met betrekking tot Nieuw-Guinea. Ik weet niet, wie de uitvinder van dat woord is in dit verband, en wil daar vandaag ook niet naar zoeken. Men kan echter wel zeggen: wij laten de zaak rusten, wij bevrozen haar; maar wij zijn de enigen niet, die daarover handelen. Theoretisch gesproken, kan er elke dag, of van de zijde van Indonesië of ook van andere zijde, iets gedaan worden, waardoor de zaak uit de ijskast moet worden gehaald, waardoor de bevrozing niet kan worden voortgezet. Dan is het belangrijkste punt: wat gaat de Regering nu doen?

Ons is medegedeeld, dat, wanneer zo iets geschiedt, er een belangrijke wijziging in de situatie ontstaat, dan de zaak opnieuw moet worden overwogen en de Regering zich vooraf zal wenden tot de Volksvertegenwoordiging, dus alvorens zij een beslissing neemt. Ik neem nu op grond van deze mededeling aan, dat wij niet meer voor een verrassing zullen komen te staan, als het geval was bij de laatste behandeling van de zaak Nieuw-Guinea, toen tot een gedeeltelijke publicatie van het vroeger verhandelde in Comité-generaal is overgegaan. Ik neem dus aan, dat wij voor een verrassing bewaard zullen blijven en dat het een zodanig overleg met de Volksvertegenwoordiging zal zijn, dat men later niet in raadselachtige situaties zal komen te verkeren met betrekking tot de betekenis, welke dat overleg heeft gehad, mede op grond van de omstandigheid, dat iemand, die zich correct wil gedragen, geen mededelingen kan doen uit hetgeen in Comité-generaal is behandeld.

De Regering heeft nog geen standpunt

Nu gaat het voorts voor mij hierom: wanneer er iets moet gebeuren, wat is dan het oordeel van de Regering? Ik neem aan, dat zij op het ogenblik nog geen standpunt inneemt; dat zij zich niet bekennen wil voor het standpunt, dat de Partij van de Arbeid het liefst ingenomen ziet; dat zij zich niet bekennen wil voor het standpunt, belichaamd in de woorden „opdracht van de soevereiniteit over Nieuw-Guinea aan de Nederlands-Indonesische Unie”; dat zij zich ook niet bekennen wil voor het ter zake inroepen van internationale bemiddeling in een of andere vorm. Dat alles neem ik aan.

Maar wanneer de zaak weder op tafel komt, moet er iets gebeuren. Daarom wil ik, vandaag, op dit moment, wel zeggen, dat, wanneer de zaak weer ter tafel moet komen, er voor mijn vrienden en mij geen enkele reden is, een andere

gedragslijn te volgen dan die wij tot nu toe hebben gevolgd bij de behandeling van het vraagstuk van Nieuw-Guinea. Op dit punt vind ik, dat wij elkander maar duidelijk moeten toespreken.

En ik verklap geen geheim, wanneer ik zeg, dat tijdens de informatieve pogingen van ons geacht medelid, prof. Romme, dit standpunt van mijn zijde op zeer duidelijke en nadrukkelijke wijze onder de aandacht is gebracht, en dat dit inhoudt, dat wij ten aanzien van het beleid met betrekking tot Nieuw-Guinea ons volkomen vrijheid van handelen overeenkomstig onze zienswijze voorbehouden, en dat wij die volkomen vrijheid van handelen ons ook zouden blijven voorbehouden, wanneer van antirevolutionaire zijde medewerking werd gegeven voor de formatie van het nieuwe Kabinet.

De Kanaal-kwestie

Nu is er verder één punt, waarover de Regeringsverklaring niet spreekt, maar waarvan in de laatste weken herhaaldelijk in verschillende persorganen wel sprake is geweest. Dat betreft een nieuwe Antwerpen—Rijnverbinding. In de Regeringsverklaring vinden wij daaromtrent niets. Uit allerlei mededelingen in verschillende bladen moet worden afgeleid, dat deze zaak tijdens meer dan een van de pogingen tot Kabinetformatie, welke zijn aangewend, aan de orde is geweest. Mag ik uit de omstandigheid, dat de Regeringsverklaring daaromtrent niets bevat, afleiden, dat de Regering van oordeel is, dat het praematuur zou zijn, dat het niet opportuun moet worden geacht, ten aanzien van een nieuwe Antwerpen—Rijnverbinding enige verklaring af te leggen?

Wanneer dat de bedoeling is van het zwijgen over deze zaak in de Regeringsverklaring, kan ik slechts zeggen, dat ik mij daarbij aansluit en met zulk een bedoeling volledige instemming zou kunnen betuigen. Het komt mij voor, dat het in dit stadium aan de orde stellen van de nieuwe Antwerpen—Rijnverbinding praematuur en niet opportuun zou zijn. In de eerste plaats staat het zo, dat de Belgische en de Nederlandse Regering in het verleden zijn overeengekomen, dat met betrekking tot de verwezenlijking van de economische unie tussen België, Luxemburg en Nederland niet als conditie zou gelden de oplossing van de kanalenkwestie. Naar mijn oordeel moeten beide Regeringen, van België en van Nederland, zich overeenkomstig die afspraak blijven gedragen. Stelt men die kwestie in dit stadium wel aan de orde, dan wordt zij materieel wel van belang met betrekking tot de verwezenlijking van de economische unie en wordt de gedragslijn, waaromtrent de Regeringen in het verleden overeenstemming hebben bereikt, prijsgegeven.

In de tweede plaats moge ik er opmerkzaam op maken, dat er natuurlijk geen bezwaar tegen zou zijn, als de Regering verklaarde: wij zijn bereid over de Antwerpen—Rijnverbinding met de Belgische Regering te spreken onder deze voorwaarde, dat uit die bereidverklaring op generlei wijze mag worden afgeleid, dat de Nederlandse Regering ten principale uitsprekt, dat zij bereid is om een nieuwe verbinding over eigen grondgebied tot stand te doen komen. Mijnheer de Voorzitter! Wanneer men zulk een verklaring aflegt, heb ik er geen bezwaar tegen, maar ik neem aan, dat men tegen mij zal zeggen: een zodanige verklaring heeft geen zin. Dat zal echter medebrengen, dat, als er ten aanzien van deze zaak wel een verklaring zou worden afgegeven, daaraan deze betekenis zou worden gehecht, wellicht door de Belgische Regering en in ieder geval door vele Belgen, dat zou worden gezegd: uit die bereidverklaring vloeit voort, dat de Regering van Nederland ten principale geen bezwaar meer heeft tegen een nieuwe verbinding. Het zal nu alleen van de uitwerking van de plannen en van de verdere voorwaarden met betrekking tot dat kanaal afhangen, of Nederland medewerking zal verlenen, ja dan neen. Dat zou ik — laat ik het duidelijk zeggen — een zeer ernstige fout van de Regering achten. Ik hoop niet, dat het nodig zal blijken op dit punt nader in te gaan. Voor het moment wil ik hieromtrent met deze opmerkingen volstaan. Hiermede heb ik het thans meest noodzakelijke gezegd over het Regeringsprogramma.

Eerder reconstructie van het oude dan formatie van een nieuw Kabinet

De informatieve opdracht aan ons geacht medelid de heer Zichtom heeft er toe geleid, dat er uitzicht ontstond op de samenstelling van een Kabinet, waarna aan hem een formatieve opdracht is verstrekt, welke hij met zeer bekwame spoed heeft ten uitvoer gelegd. Blijkbaar was, huiselijk uitgedrukt, alles reeds in kannen en kruiken. Wat nu het resultaat daarvan betreft, moge ik in de eerste plaats opmerken, dat de samenstelling van het Kabinet van die aard is, dat de Ministers, die van het demissionnaire Kabinet deel hebben uitgemaakt, daarin in aantal en in kwaliteit volslagen overheersen. Men zou kunnen zeggen, dat de formatie van het Kabinet, dat nu is opgetreden, betekent de continuatie van het beleid van het afgetreden Kabinet, en zou men vinden, dat dit iets te ver ging, dan zou zeker mogen worden gezegd, dat die formatie betekent, dat de zeer brede kern van het afgetreden Kabinet in het nieuwe Ka-

binet is teruggekeerd. Mijnheer de Voorzitter! *Dat is een punt, dat voor mij van groot belang is.* Want, naar mate er meer Ministers uit het vorige Kabinet in dit Kabinet zitten, is er een sterkere gebondenheid aan het beleid van het verleden dan er anders zou zijn. En aangezien mijn vrienden en ik tegen het beleid van het verleden op enkele zeer voorname en belangrijke punten herhaaldelijk overwegende of ernstige bezwaren hebben moeten ontwikkelen, kan men begrijpen, dat deze loop van zaken reeds op zich zelf voor ons een zeer ernstige teleurstelling is.

Waarom Dr Drees opnieuw Minister-President?

In de tweede plaats, Mijnheer de Voorzitter, vraag ik er de aandacht voor, dat Dr Drees als Minister-President ook van dit Kabinet is opgetreden. Dat ontmoet bij mij zeer ernstige bezwaren, laat ik mij nu maar matig uitdrukken. Nu versta men mij goed: die bezwaren hebben niets te maken met de persoon, met zijn capaciteiten en wat dies meer zij. Dat alles staat er buiten. Waarom hebben wij er ernstig bezwaar tegen, dat Dr Drees Minister-President van dit Kabinet is geworden? Omdat daardoor in zeer sterke mate ontstaat een zodanige gebondenheid aan het beleid van het verleden, met inbegrip van die delen van het beleid, welke bij ons overwegende bezwaren ontmoet hebben, dat dit er toe moet leiden, dat wij het standpunt innemen, afgezien van de persoon en zijn capaciteiten, dat het niet juist is, dat Dr Drees als Minister-President van het Kabinet is opgetreden. Ik hoop, Mijnheer de Voorzitter, dat zeer in het bijzonder de Minister-President het op prijs zal stellen, dat ik zo spreek. Openheid, welke overigens een volkomen zakelijk karakter draagt, kan alleen de zaak maar dienen en staat m.i. overigens niet in de weg aan een verdere gedachtenwisseling over het beleid.

De man die zich noemt Van Maarseveen

In de derde plaats moet ik in dit verband opmerken, dat ik met leedwezen mr. Van Maarseveen in het nieuwe Kabinet heb zien terugkeren. Daar zijn mensen, die zich er mede troosten, dat hij nu niet meer beheerder is van het Departement voor Uniezaken en Overzeese Rijksdelen, dat hij verhuisd is naar het Departement van Binnenlandse Zaken, maar ik ben op dit punt niet zo gemakkelijk en spoedig getroost. Zijn geest en zijn opvattingen blijven in het Kabinet aanwezig en blijven daarin een rol spelen. Ik herhaal weer: dit heeft niets te maken met de persoon en zijn capaciteiten, dit heeft alleen iets te maken

met het door hem gevoerde beleid. Ik behoeft de geachte bewindsman Mr. Van Maarseveen vandaag niet meer duidelijk te maken, welke overwegende bezwaren wij tegen zijn beleid hebben gehad. Natuurlijk is hij het daarmee niet eens. Dat weet ik, maar hij weet waardoor die overwegende bezwaren zijn ontstaan en waarin zij bestaan. Men zal begrijpen, dat wij er behoefte aan hadden, dat er een nieuw Kabinet zou worden gevormd, waarin Mr. Van Maarseveen geen plaats had. Mag ik er weer aan toevoegen, dat ik hoop, dat hij het mij niet euvel duidt, dat ik dit zeg. Het is mij niet te doen om de strijd te verplaatsen naar allerlei gebieden, waar deze niet thuishoort, maar ook op dit punt vind ik, dat ik mij duidelijk moet uitspreken.

Medewerking der Antirevolutionairen op vreemde manier gevraagd.

Men heeft in de laatste weken nagestreefd in de een of andere zin de medewerking van de antirevolutionairen aan de vorming van een nieuw Kabinet. Dr Drees en Mr. Van Schaik zijn daarmee begonnen. Dezen hebben prof. De Gaay Fortman uitgenodigd, toe te treden tot het Kabinet, dat zij bezig waren te vormen, als Minister zonder Portefeuille.

Mr. Steenberghe heeft evenzo pogingen aangewend om de medewerking van de antirevolutionairen te verkrijgen voor de formatie van een Kabinet. Hij dacht zich die medewerking zo, dat één antirevolutionair zou worden opgenomen in het Kabinet, die belast zou worden met het beheer van een Departement. Daarna is de situatie wat veranderd en heeft hij het standpunt ingenomen, dat er één antirevolutionair zou kunnen worden belast met het beheer van een Departement en één antirevolutionair zou kunnen worden aangetrokken als Minister zonder Portefeuille.

Mijnheer de President! Voor zover aan mij daarnaar is gevraagd of voor zover men aan mij — laat ik het zo uitdrukken — inlichtingen heeft gevraagd, heb ik die inlichtingen verschaft en duidelijk doen weten, dat wij op zodanige wijze onze medewerking niet zouden kunnen verlenen.

De pogingen, welke de heren Drees en Van Schaik hebben aangewend om een antirevolutionair aan te trekken voor het Kabinet, dat zij poogden te vormen, zijn buiten mij om gegaan; daarvan maak ik hun geen verwijt, maar daar sta ik volkomen buiten. Ik wil in dit verband alleen dit zeggen, dat, als men prijs stelt op de medewerking van de antirevolutionairen, als men met de antirevolutionairen tot een cordiale samenwerking wil komen ten aanzien van het Regeringsbeleid, men het anders

moet doen dan het in dit geval is geschied. Als men de antirevolutionairen zo in de samenwerking wil betrekken en dan zegt: U kunt een Ministerschap zonder Portefeuille krijgen, of als men zegt: U kunt één Departement krijgen voor de antirevolutionairen, dan sta ik op het standpunt, dat dit niet serieus en niet reëel is.

Mijnheer de President! Ik ga hier niet over tot het gebruiken van allerlei rekensommen, maar er zit toch iets eigenaardigs in, dat het maandenlang als de meest natuurlijke zaak van de wereld heeft gegolden, dat een groep, die in deze Kamer 27 leden heeft, 5 Ministers moet hebben, die allen belast zijn met het beheer van een Departement, en dat een groep in de Kamer, bestaande uit 13 leden, één Minister zou mogen hebben, dat wil zeggen eerst één Minister zonder Portefeuille, daarna één Minister met een Departement en tenslotte één Minister met een Departement en één zonder Portefeuille.

Mijnheer de Voorzitter! Men behoeft geen aanhanger te zijn van de evenredigheid op dit gebied, men behoeft er ook geen rekenkundig vraagstuk van te maken om toch onmiddellijk in te zien, dat dit niet reëel en ook niet serieus is.

Men vergeve mij, dat ik het zo zeg: ik heb, voor zover ik in de gelegenheid was mij daarover uit te laten, tegenover degenen, die in deze richting bezig zijn geweest — niet tegenover dr. Drees en Mr. Van Schaik, maar wel tegenover Mr. Steenberghe —, zeer nadrukkelijk onder de aandacht gebracht, dat dit was een casus non dabilis, omdat wij daarin dit zagen, dat men wel zegt te streven naar verbreding van de basis en prijs te stellen op de medewerking van de antirevolutionairen, maar dit overigens naar mijn mening op zodanige wijze deed, dat de gene, die de politieke kaart van ons land kent, concluderen moest: wij kunnen dat niet als serieus zien.

Hoe zag Romme dat?

Prof. Romme — het zij tot zijn ere gezegd — is, wat dit betreft, op een andere wijze begonnen en heeft van de aanvang af gesteld:

„Ik ga informeren, of een Kabinet kan worden in het leven geroepen, dat bestaat uit 6 Rooms-Katholieken, 5 Socialisten, 2 Antirevolutionairen, 1 Christelijk-Historische en 1 lid van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie”.

Ik heb dat reëel geacht. Natuurlijk kan men in feite het standpunt innemen, dat de zetelverdeling, zoals men het heeft genoemd, de portefeuille-verdeling, een zakelijke aangelegenheid en de bezetting van de zetels een persoonlijke aangelegenheid is, maar men kan die twee dingen onmogelijk scheiden; zij hangen

zo nauw samen, dat in vele omstandigheden iemand over de zakelijke verdeling alleen kan oordelen, als hij de personen kent.

Nu heeft zich daarbij een grote moeilijkheid voorgedaan, namelijk deze, dat blijkbaar, zodra men bezig was antirevolutionairen aan te trekken, strijk en zet de gedachten gingen in de richting van antirevolutionairen, die in de laatste jaren politiek en parlementair niet aan de behandeling van de zaken hadden deelgenomen.

Het kan toevallig zijn, maar ik voor mij ben van oordeel — ik zeg het rond uit —, dat het in dit geval niet toevallig kon zijn. Dr Drees en Mr Van Schaik zijn zo begonnen; Mr Steenberghe dacht in dezelfde richting en op dit punt dacht prof. Romme blijkbaar eveneens zo. Ik mag niet anders dan de zaak ook in dit licht bekijken.

Als het nu gaat om de reële medewerking van de antirevolutionairen, als het heus de bedoeling is, dat men hen op redelijke, gelijke en gelijkwaardige wijze in de samenwerking wil betrekken, moet men naar mijn mening niet zeggen: de politiek-parlementair ervarenen houden wij aan de zijde van de Rooms-Katholieken en de socialisten, de anderen, die er bij komen, zijn de mensen, die niet tot de politiek-parlementair ervarenen dienen te behoren.

Geen der nieuwe ministers politiek en parlementair ervaren

Het is merkwaardig, dat het practisch niet alleen met de antirevolutionairen zo is gegaan, maar in het algemeen. Wij zien nu het nieuwe Kabinet voor ons; bij alle nieuwe mannen, die togetreden zijn, is er niet een, die politiek-parlementair ervaren is. Daar zijn zij voor mij, als mannen, overigens niet minder om. Het gaat hier om de vraag: welke waarde moet men toekennen aan het politiek-parlementair ervaren zijn.

De heer **Nederhorst**: Hoeveel Parlementsleden zijn er bij de Ministers van de K.V.P. en van de P.v.d.A.?

De heer **Schouten**: Mijnheer de Voorzitter! Mag ik u vragen of de heer Nederhorst van oordeel is, dat b.v. de Minister van Financiën een parlementariër is of niet, een politiek-parlementair ervaren man of niet?

De heer **Nederhorst**: En toen hij in het Kabinet kwam?

De heer **Schouten**: Mijnheer de Voorzitter! Is men zo reactionair, dat men uitsluitend denkt aan het ogenblik van 1945? Wij zijn nu in 1951.

De heer **Van Sleen**: En de heer Meijnen dan?

De heer **Schouten**: Daar kom ik aanstands op. Men make zich geen ogenblik ongerust.

Ik zeg niets ten kwade van iemand, wanneer ik constateer, dat de 10 Ministers, die in het vorige Kabinet hebben gezeten en in dit Kabinet hebben plaats genomen, vergelijkenderwijze zijn politiek-parlementair ervaren mannen. Nu hoop ik niet, dat al die Ministers gaan denken, dat zij nooit meer kwaad bij mij zullen kunnen doen; dat is iets anders; iemand, die politiek-parlementair ervaren is, kan ook nog fouten maken.

Mijnheer de Voorzitter! Als u mij nu vraagt of prof. Romme nu welbewust het doel heeft gehad om de medewerking van de antirevolutionairen te verkrijgen uitsluitend op die grondslag, dan zeg ik: dat is mij niet bekend. Ik heb er zelf voor gezorgd — ik houd van zuivere verhoudingen, voor zover ik die bevorderen kan —, dat in de courant is medegedeeld, dat prof. Romme een serieuze poging heeft gedaan om te bevorderen, dat de antirevolutionairen zouden kunnen medewerken; ik heb er aan toegevoegd, dat ik persoonlijk het voorrecht heb gehad op open en prettige wijze met hem over deze dingen te spreken. Maar er is in dit verband natuurlijk wel iets, waaraan men denken moet, en nu kom ik even terug op de redevoering van ons geacht medelid de heer Burger.

Hebben de Socialisten daar de hand in gehad?

Voor zover ik iets weet van het politieke Jeruzalem in Nederland en van de politieke gedragslijn van de socialisten in Nederland, leidt mij dat tot deze conclusie, dat zij verre de voorkeur gaven en nog geven aan een Kabinet, steunend op twee groepen, de Rooms-Katholieken en de socialisten, natuurlijk naar hun oordeel op goede gronden, maar dat is steeds hun uitgangspunt geweest en gebleven; men kon dat lezen in socialistische persorganen, in verslagen van redevoeringen van hun mannen en men heeft dat nu ook weer kunnen beluisteren in de zoëven door mr Burger hier gehouden rede.

De Rooms-Katholieken waren, dat is ook bekend, het gevoelen toegedaan: wij moeten komen tot een Kabinet op bredere basis, liefst op brede basis.

Tenslotte hebben de socialisten gezegd: wanneer gij dat wilt, zijn wij bereid daaraan mede te werken, maar dan hebben zij daaraan, zij het niet steeds in woorden, toegevoegd: mits die medewerking van anderen niet leidt tot een belangrijke verandering van de algemene politieke gedragslijn.

Mijnheer de Voorzitter! Ik heb tegen dat standpunt, los van mijn overtuiging, geen bezwaar, maar dan moet men het ook zuiver stellen, want het betekent eigenlijk dit: wij willen die anderen niet hebben; en als nu de situatie zo ligt,

dat wij ons bereid verklaren aan het meedoen van die anderen deel te nemen, dan willen wij dat op zodanige wijze, dat wij vergelijkenderwijze de grootst mogelijke waarborgen hebben, dat die anderen op het beleid niet hun stempel drukken.

Mijnheer de Voorzitter! Ik houd — het klinkt een geheelonthouder misschien wat raar in de oren — van klare wijn. Ik spreek dat hier uit en handel ook daarnaar. Daar nu zit de crux van de moeilijkheden op politiek gebied onder de huidige omstandigheden en daaraan schrijf ik toe — waarbij ik de persoon van prof. Romme volkomen buiten beschouwing laat — het streven om wel anderen aan te trekken maar op zodanig wijze, dat men kan zeggen: de signatuur van het Kabinet heeft geen wijziging ondergaan. Dat klopt m.i. niet. Zo moet men het ook niet doen; ook op dit punt moet er openheid in de verhoudingen zijn. Soms wordt de zaak nog ietwat moeilijker, b.v. waar een van de nieuwe Ministers is opgetreden als exponent van de gedachte van de derde macht; gelukkig heeft men hem niet genoemd exponent van de derde macht; of die er ooit zal komen, daar blijf ik thans helemaal buiten.

Ik neem, wat dat betreft, tegenover de heer Oud precies hetzelfde standpunt in als tegenover de heer Burger. Ik spreek open en klaar en duidelijk naar mijn overtuiging en naar mijn zienswijze. Zijn wij het eens, des te gelukkiger; zijn wij het niet eens, laat er dan in elk geval geen kwestie van goede trouw ontstaan, want dat zijn de akeligste zaken, welke er in het leven zijn.

Vrijstaande Antirevolutionairen

Tenslotte wil ik te deze zake nog dit zeggen. Ik heb tegenover de heer Romme — dat mag het Kabinet, dat mag deze Kamer, dat mag het gehele land weten — dit verklaard: professor, wij erkennen, dat het land zich in een noodtoestand bevindt en omdat het zich in die noodtoestand bevindt, zijn wij bereid om, wanneer het ons even mogelijk blijkt, mede te werken aan het tot stand komen van een Kabinet op brede basis. Ik ben zover gegaan, dat ik dingen, welke voor mij anders een overwegend bezwaar zouden hebben gevormd, heb gesteld als ernstige, maar niet als doorslaggevende, niet als onoverkomelijke bezwaren. Er is in den lande een aantal van mijn geestverwanten, die vinden, dat ik op dit punt te ver gegaan ben, maar ik heb dit zo gesteld met het oog op de noodtoestand, waarin ons land zich bevindt. Wil men onze medewerking hebben, dan zal men ook moeten accepteren, dat er een paar van onze mannen als Ministers in het Kabinet komen — dit is niet een kwestie van capaciteit en van persoonlijkheid —, die gerekend kunnen

worden tot de politiek en parlementair ervaren personen.

Wanneer men mij nu de opmerking zou maken, dat daartegen dit bezwaar bestond, dat daardoor de signatuur van het Kabinet een wijziging zou ondergaan, dan zou ik daarop van antwoord dienen in deze zin, dat dit een signatuurwijziging zou zijn, welke de antirevolutionairen nastreven. Ik lees in couranten over „vrijstaande” antirevolutionairen, over „onafhankelijke” antirevolutionairen en over antirevolutionairen, die veel appetijtelijker zijn dan de heer Schouten en consorten. Ik kan dat alles met behoud van de grootste gemoedsrust lezen, maar ik waarschuw voor één ding, nl. dit, dat, wanneer men de zaak zo stelt en men wenst tevens de medewerking van de antirevolutionairen, men bezig is hetgeen men zelf wenst onmogelijk te maken. Ik vindiceer het recht om mij zelf te noemen een vrijstaand antirevolutionair, al leef ik in een partijverband, al doe ik in dat partijverband mijn uiterste best om tot een gemeenschappelijke gedragslijn te komen. Ik vindiceer voor mij eveneens het recht, een onafhankelijk antirevolutionair te zijn. Het staat precies zo, wanneer men andere kanten uitkijkt. Wanneer ik zo de heren socialisten moet gaan bejegenen, wat komt er dan van terecht? Wanneer ik zo de Rooms-Katholieken zou moeten gaan bejegenen, wat zou er dan van terecht komen? Wanneer ik zo zou moeten spreken over „Het Parool” en „Het Vrije Volk”, over „Paraat” en „De Vlam”, bijv. over de heer Nederhorst en de heer Schilthuis, over de heer Vondeling en de heer Scheps? Ik heb daar in het geheel geen fantasie voor nodig. Ook zonder mij aan fantasieën over te geven, blijft er een lange reeks van voorbeelden, als men de zaken zo zou moeten stellen. Wanneer men het zo zou moeten doen ten aanzien van de Rooms-Katholieken, ontmoet ik „De Tijd”, „De Volkskrant” en „De Maasbode”. Wanneer er een „Jan Klaassenspul” was, zou men af en toe kunnen zeggen: laten wij de vertegenwoordigers van de drie bladen achter het scherm sturen, dan kunnen zij elkander „afrosen”. Mag men nu daaruit de conclusie trekken, dat de een is vrijstaand en onafhankelijk en dat de andere niet vrijstaat en afhankelijk is?

Onaanvaardbare discriminatie

Mag ik het zo huiselijk zeggen? Wat zijn dat voor manieren in de politieke strijd? Laat men die toch verheffen. Het gaat toch om belangrijke en ernstige dingen. Ik voor mij, zolang ik mee kan doen, verzet mij tegen discriminatie van de antirevolutionairen en ik zeg dit tevens, omdat ik noch mr Meynen, noch prof. De Gaay Fortman in enigerlei opzicht gedeclasseerd of gediscrimineerd heb,

zou willen declasseren of discrimineren. Ik zeg dat ruiterlijk in het openbaar. Zo staat het voor mij. Ik heb met de heren gesproken en hun natuurlijk precies mijn standpunt medegedeeld. Ik heb gezegd: Heren, aan u is een vraag gedaan; gij moet daarop antwoorden; voor uw antwoord draagt gij persoonlijk de verantwoordelijkheid. Die kan ik niet van u overnemen. Dat mag ik ook niet; gij moet op de grondslag van uw eigen verantwoordelijkheid hier een beslissing nemen. Ik laat uw persoonlijke vrijheid volkomen intact. Ik zou, Mijnheer de Voorzitter, niet kunnen leven met mijn vrienden, als ik het zo niet zou kunnen doen. Maar ik ben niet te vinden voor enigerlei streven, dat er mede gepaard gaat, dat de antirevolutionairen bij medewerking, laat ik het zo mogen zeggen, niet met vlag en wimpel worden binnengehaald.

Ik wil, dat onze groep, uit dat gezichtspunt gezien, volkomen gelijk en gelijkwaardig met de anderen wordt gezien. En als men dit niet wenst, heeft men daar het recht toe; daar is men vrij in, maar laat men het dan zeggen en niet komen met verhalen, dat die antirevolutionairen zulke schrikkelijke en verkeerde dingen doen.

Ons optreden niet onconstitutioneel

Het is niet in mij opgekomen aan de heer Romme of wie dan ook te dicteren, dat bepaalde antirevolutionairen Minister zouden moeten worden, of het benoemingsrecht van H.M. via informatie of formatie aan mij te trekken. Wat was de zaak? De zaak was deze, dat de heer Romme mij de vraag heeft voorgelegd, welke algemeen bekend is — zij staat in materie ook in de Regeringsverklaring —: Zijt gij met dit program en deze samenstelling van het Kabinet bereid, als partijgenoten van u worden aangezocht, hun een gunstig advies te geven? Dat was de vraag, die mij is voorgelegd, en op die vraag alleen heb ik geantwoord, volkomen respecterende anderer bevoegdheden, anderer rechten en anderer vrijheden.

De heer Van den Born: Wat was uw antwoord op die vraag?

De heer Schouten: Is nu ons geacht medelid de heer Van den Born zo'n vreemdeling, dat hij mijn antwoord niet kent? Als hij daaraan behoefte heeft, ik heb dit gezegd aan Prof. Romme: Professor, als u een nieuw Kabinet zou formeren, zouden de zaken voor mij heel anders staan dan ik deze nu moet stellen. Maar nu gij bezig zijt, langs de weg van informatie, de formatie van een Kabinet voor^{de} te bereiden, waarin in de eerste plaats negen à tien demissionaire Ministers terugkeren — het zijn er tien geworden, dus mijn schatting was niet

zo slecht —, nu in de tweede plaats er rekening mede moet worden gehouden, dat het te formeren Kabinet in zeer korte tijd uiterst belangrijke en zeer ingrijpende beslissingen moet nemen, en in de derde plaats rekening moet worden gehouden met het feit, dat nieuwe personen gedurende een zekere periode — laat ik mij maar matig uitdrukken — al hun tijd moeten gebruiken, om zich in te werken in het Departement, met het beheer waarvan zij zijn belast, moet ik u zeggen, dat ik naar mijn oordeel alleen de door u gevraagde medewerking kan verlenen, wanneer u een keuze doet uit politiek en parlementair ervaren personen van onze kant. De heer Vondeling: Met de namen er bij?

De heer Schouten: Dat zou een waslijst zijn, als alle namen op tafel kwamen.

De heer Vondeling: Hoe komen die namen dan in de wereld?

De heer Schouten: Ja, Mijnheer de Voorzitter, hoe komt er zoveel in de wereld? Als men van mij wil weten, wat ik doe, moet men het aan mij vragen, en ik mag in mijn publicaties niet verder gaan dan de correctheid toelaat. Het was niet een vraagstuk van persoon A of persoon B, maar van politiek en parlementair ervaren mannen, ja dan neen. En natuurlijk, als men zeide: ja, dan moest men verder in bepaalde richtingen zoeken. Dat had ook zekere gevolgen met betrekking tot de aanwijzing van de Departementen en wat dies meer zij. Zo staat de zaak.

De overwinning van Oud

Mijnheer de Voorzitter! Mag ik nu — ik kan dit doen, omdat de geachte afgevaardigde de heer Oud nog spreken moet — een enkele opmerking maken over de gedragslijn van de heer Oud? Ik heb straks het standpunt ingenomen, dat hij niet met meer last mag worden beladen dan hem naar recht toekomt. Ik moet nu zeggen — het spijt mij, dat ik dit moet doen —, dat ik niet kan begrijpen, dat de heer Oud en zijn vrienden hebben medegewerkt aan het tot stand komen van dit Kabinet. Ik begrijp dat niet en wil zeggen, waarom niet. Ik lees op blz. 1226 van de Handelingen, tweede kolom, het navolgende:

„Het is echter” — dit is een woord van de heer Oud — „naar onze mening niet zo, dat de ernst van de internationale toestand het voortbestaan van het Kabinet vordert. Het tegendeel is het geval. De motieven om het Kabinet het vertrouwen op te zeggen, worden door de internationale toestand niet verzwakt, maar versterkt. Dit Kabinet is een zwak Kabinet. Het is vermoeid. Het kan tegen de problemen niet meer op. In

de laatste maanden is ons vertrouwen steeds geringer geworden”.

En de heer Oud eindigt met de mededeeling:

„Moge hij” — dat is Minister Stikker — „binnen niet te lange tijd als lid van een sterk Kabinet zijn grote gaven weer aan het bestuur van het land kunnen wijden”.

Is dit nu het sterke Kabinet?

Als ik nu uitsluitend met die laatste woorden rekening houd — de heer Stikker zit thans weer voor ons als Minister van Buitenlandse Zaken in het Kabinet —, dan moet het zo zijn, dat de heer Oud aanneemt, dat dit is het sterke Kabinet, waarin hij de heer Stikker wenste. Van de andere kant, Mijnheer de Voorzitter, zijn in dit Kabinet tien Ministers uit het vorige Kabinet teruggekeerd, die behoorden tot een zwak Kabinet, een vermoeid Kabinet, een Kabinet, dat de problemen niet meer aan kon. Is dat nu ineens veranderd? Ik heb mij over die gedragslijn van de heer Oud en de zijnen verbaasd. Nu moet niemand hier denken, dat ik zucht naar kritiek op anderer gedragslijn, maar er is één ding, waaraan ons volk grote behoefte heeft, en dat is aan vastheid en duidelijkheid van lijn. Daardoor is dat volk in staat om een keuze te doen, om mede in verband met die vastheid zich een eigen oordeel te vormen. En wat voor ons volk, voor alle delen van dat volk, verkeerd is, dat is een beleid, dat tenslotte uitloopt in een gedragslijn, welke men niet meer kan begrijpen. Als de heer Oud de vorige week op een vergadering had verklaard: Ik heb mij in Januari j.l. vergist; ik ben tot het inzicht gekomen, dat ik het toen niet juist heb gesteld, en nu ik een beter inzicht heb verkregen, ga ik met de formatie van dit Kabinet mede; dan was het klaar geweest — klaar in de zin van duidelijk —, maar de geachte afgevaardigde de heer Oud heeft dat niet gesteld. Ik wil het hem ook niet opleggen, maar als hij handhaaft, wat hij in het debat over Nieuw-Guinea en tenslotte in de gedachtenwisseling, nadat de Minister van Buitenlandse Zaken zijn verklaring had afgelegd in de nacht van 23 op 24 Januari, heeft gezegd, dan was er maar één ding te doen geweest; dan had hij eerverleden week of verleden week moeten zeggen: Het spijt mij, maar ik kan aan de formatie van dit Kabinet mijn medewerking niet verlenen.

Over de C.H.U. geen woord

Ik laat thans de houding van de Christelijk-historischen er buiten. Een mens behoeft zich gelukkig niet overal mee

te bemoeien. Er schijnt tweeërlei zienswijze in hun kring te zijn. Ik wil ook te dezen opzichte de zaak niet moeilijker maken dan zij al is.

Het Regeringsprogram ademt geen goede geest

Tenslotte veroorloof ik mij nog een enkele opmerking in het algemeen over de zaak, waarvoor wij staan. Ik wil beginnen met te zeggen, dat, als de Regering de mening is toegedaan, dat wij voor een uitermate zware taak staan, ik het van harte met haar eens ben. Ik kan dat volledig onderschrijven. Ik zie de zaak ernstiger dan vele mensen in Nederland haar vandaag nog zien. Ik acht het mede een gevolg van het Regeringsbeleid van de laatste periode, dat het volk nog in te geringe mate de ernst van de toestand inziet. Maar ik ben ook het gevoelen toegedaan — daarin spreekt mijn diepste overtuiging en ik weet, dat deze een andere is dan die van de Minister-President —, dat de Regering de zaak ook niet goed stelt. Zij is niet uitsluitend een zakelijke aangelegenheid. Het is niet uitsluitend een zaak van materie, techniek en organisatie, hoe belangrijk deze ook zijn. Hetgeen nu in Nederland moet worden verricht, is een zaak van geestelijke en morele betekenis. Willen wij trachten de moeilijkheden te overwinnen en ook de Staatsorganisatie, de Staatsfinanciën, de monetaire positie en de sociale rechtvaardigheid op zo gezond mogelijke grondslag te plaatsen, dan heeft men nodig een geestkracht en een energie, waarvoor de bronnen niet liggen op materiëel gebied, maar waarvoor deze gelegen zijn op geestelijk en moreel gebied. Ik zou zo gaarne willen, dat ook de Regering beleed, dat wij bouwlieden moeten zijn, maar dat het van de Here van hemel en aarde afhangt, of wij als bouwlieden in ons werk zullen kunnen slagen. Dat zou ik zo gaarne zien. Ik ben er diep verzekerd van, dat, als die snaar werd aangeslagen, veel sterker dan nu in het Nederlandse volk gevoeld en beseft zou worden, waarvoor wij staan en wat wij moeten doen. Wij komen, naar de mens gesproken, boven de moeilijkheden en de noden niet uit, tenzij met behulp van het inzicht, vrucht van het geloof, dat wij een roeping hebben te vervullen, een roeping voor ons volk, een roeping ten aanzien van West-Europa en in de breedste zin ook een roeping ten aanzien van de wereld. Wij komen er niet toe, dat wij doen, wat wij moeten doen, tenzij dat in veel sterkere mate gaat spreken dan het nu spreekt. Het hart van een belangrijk deel van ons volk resonanceert niet met de klank, welke wij gehoord

hebben in de Regeringsverklaring en zeer in het bijzonder resonanceert het niet met de klanken, welke in het slot van de Regeringsverklaring zijn gehoord. Ik zou zielsgraag willen, dat wij op dit punt verder kwamen. Ik zie de taak, waarvoor wij staan, als een geloofstaak, een roeping, een plicht, die wij hebben jegens God en jegens de mensen, en het zou mij een grote vreugde zijn, als op dat punt — ik vraag van niemand van de Ministers, dat hij zijn eigen principiële standpunt verloochent — de Regering zo kon spreken, dat het door het Nederlandse volk werd verstaan.

Indien slechts enigszins mogelijk verlenen wij steun

Verder, Mijnheer de Voorzitter — daarmee moge ik eindigen —, spreek ik uit, dat mijn vrienden en ik bereid zijn, aan het moeilijke werk, waarvoor het Kabinet staat, onze medewerking te verlenen, als het maar enigszins mogelijk is. Wij zullen het beleid alleen op principiële-zakelijke gronden beoordelen; als deze het mogelijk maken te steunen, zullen wij steunen, en als zij het ons niet mogelijk maken, dan zullen wij zeggen: helaas wij worden in de noodzaak gebracht, kritiek uit te oefenen en tegen dat beleid in te gaan. Ik hoop, Mijnheer de Voorzitter, dat de ervaring van de naaste toekomst zal leren, dat, al wil men dan met betrekking tot de medewerking in brede kring de antirevolutionairen tenslotte bagatelliseren — wat men zelf moet weten —, het Kabinet rekening kan houden met hen, namens wie ik dit verklaar.

Het aantal nieuwe abonné's was:

in Januari	150
in Februari	256
in Maart	485
in April (eerste week)	132

Totaal 1023

Dat is een goed resultaat, waarvoor wij dankbaar zijn. Nu doorzetten. Het kan! Want het doel is nog niet bereikt.

Onder ons gereid...

Mijn zoon Eduard, die kruideniersbediende is en dus veel met de politiek te maken heeft in verband met de prijsverhoging van margarine, suiker, zeep en dergelijke, hoewel de loonronde niet mag doorberekend worden in de prijzen, mijn zoon Eduard dan heeft ook een duit in ons huishelijk politieke zakje gedaan door te zeggen, dat het gloednieuwe kabinet meer weg heeft van een krakend kastje.

Hij kreeg onmiddellijk bijval van mijn dochter Riekje, die verklaarde, dat de geliefde Arjos-secretaris er precies zo over denkt.

Onder ons gezegd vind ikzelf het ook maar een vreemde geschiedenis, dat de P.v.d.A. die een heel stel ministers in het door schrijver Romme opgeknapte kabinet heeft zitten, feitelijk de eerste partij is die onze nieuwe regering aanvalt met moties en dreigementen.

— Ja, het is het oude liedje, zei mijn vrouw Huigerina met een moederlijke zucht. — Een nieuwe lente en een oud geluid. Vrienden in de nood zijn schaars. En nu het schip met zware averij vaart, proberen de firmanten elkaar de schuld te geven. Eerst hebben ze eensgezind uitverkoop gehouden en aangezien het Indisch pakhuis nu leeg is, proberen ze elkáár te verkopen.

— Volgend jaar zullen er verkiezingen zijn en de collega's van thans voelen de concurrentie al weer opkomen, vult Riekje aan. En nauwelijks had ze dit gezegd, of de Arjos-secretaris viel op beschaafde wijze door de achterdeur binnen en plofte welgevoegelijk neer op een stoel, hetgeen we heel normaal vonden, aangezien hij vanwege de liefde als een kind in huis geworden is bij ons. Hoewel het al zo ver is, dat mijn vrouw hem durft te vragen, of hij zijn voeten wel geveegd heeft; waarna Riekje in liefdesvuur raakt en zegt, dat Siem natuurlijk altijd zijn voeten heel erg goed veegt. . . En Boudewijnse had juist verklaard, dat het met zijn schoenen en met alles in orde is, toen

er gebeld werd en Jaspers, de kantoorboekhandelaar binnenkwam om met mij over een akkevietje te praten. Toen zaten we natuurlijk linea-recta in de politiek. Ik vertelde Jaspers dat mijn brave liberale buurman Teesing mij verweten had, dat wij niet hebben willen meedoen aan het nieuwe kabinet. — Jullie hadden geschiedenis kunnen maken en historisch werk doen, heeft hij gezegd. — Jullie hadden kunnen meehelpen om het roer definitief om te gooien, tot heil van het arme Vaderland.

— Dan heeft uw buurman een tere plek geraakt, zei Jaspers nadenkend. Er zijn meer mensen, die het niet kunnen, dat onze mannen niet meegedaan hebben. Wat mij betreft: ik zou ook graag zien dat wij geschiedenis kunnen maken en schrijven in het belang van ons volk. Maar dan moeten wij onder ons gezegd minstens pen zijn

en in ieder geval niet als inktlap worden beschouwd.

— Je kan wel zien, dat u kantoorboekhandelaar bent, zei de Arjos-secretaris. — Uw spraak maakt u openbaar, Jaspers knikt gemoedelijk.

Kijk, Krabbelaar, zei hij tot mij, — ik spreek maar in mijn eigen branche. Het nieuwe kabinet is niets anders dan een sortering potloden. De meesten komen uit de oude boedel, hoogstens is er een nieuw puntje aan geslepen. Maar het blijven potloden. En dat is mijn bezwaar tegen de Partij van de Arbeid: het is een verzameling potloden. Het schrift van hun program kan met een stuk vlakgom makkelijk uitgewist worden. Het potlood is flets en onzeker. Een pen daarentegen is scherp en resoluut. Met het potlood teken je een schets en maak je losse notities, maar met de pen schrijf je iets dat definitief is, dat duidelijk zwart op wit is en niet uit te vlakken. De potloden van Romme verdroegen geen gezelschap van pennen, men had liever potloodfiguren uit onze partij. En nog het liefst vulpotloden, waar men naar believen aan kan draaien om ze al dan niet te laten schrijven. Toen hebben onze mannen neen gezegd. Als je 't mij vraagt is dat onder ons gezegd zeer terecht.

Maar het neemt niet weg, dat we snakken naar de dag, dat het beleid van ons kabinet met inkt zal worden geschreven, zei ik. — Met inkt en dus: strak, principiëel en definitief, want het is geen tijd meer om met het potlood vluchtig te gaan zitten schetsen.

JORIS KRABELLAAR

Hoewel het Binnenhof tot rust stemt, is het er niet altijd rustig. Soms, wanneer het in de Kamer rumoerig toegaat, of wanneer een demonstratie op touw wordt gezet, worden de toegangswegen door politie afgezet. Dat gaat heel eenvoudig. Dan komt er niemand door — behalve de Kamerleden.

Volkscrediet

en MIDDENSTAND

H. v. EIJSDEN

Een van de belangrijke vragen, die in deze tijd weder aan de orde worden gesteld, is de credietverlening voor consumptieve doeleinden.

Reeds voor de oorlog is dit vraagstuk druk in discussie geweest, mede in verband met de vele sociale aspecten, welke zich hierbij voordoen. De schaduwzijden van een te ver doorgevoerd afbetalingsstelsel zijn herhaaldelijk belicht. Ook op het gebied van de woekerbestrijding moest herhaaldelijk worden opgetreden en had de overheid wettelijke bepalingen te stellen. Bekend is ook het systeem van de betaalzegelkassen, waarvoor eveneens voorschriften van overheidswege werden verstrekt. Het gaat hierbij dus om een vraagstuk, waarmede de overheid zich in het verleden meerdere malen heeft moeten inlaten. Ook thans geeft men zich in overheidskringen rekenschap van de vraag, op welke wijze het afbetalingsvraagstuk voor de toekomst moet worden opgelost. Door de Minister van Economische Zaken is het vorige jaar een commissie ingesteld, welke ter zake advies heeft uit te brengen. Voor zover ons bekend, werkt deze commissie gestadig voort en wordt met belangstelling naar de resultaten van deze arbeid uitgezien.

Gedurende de periode van goederenschaarste is het afbetalingscrediet op de achtergrond geraakt, hetgeen niet te verwonderen is, omdat de schaarse goederen, die beschikbaar waren, uiteraard contant werden verkocht. Na de bevrijding is van overheidswege een uitgebreide regeling op het gebied van Consumentencrediet in het leven geroepen, welke echter van tijdelijke aard was. Terloops moge er voorts de aandacht op worden gevestigd, dat de driemaandelijkse uitkering van kinderbijslag, waardoor niet onbelangrijke bedragen ter beschikking van de gezinnen komen, de tendenz heeft om de behoefte aan consumptief crediet te verminderen. Toch is er in deze tijd een grote vraag naar deze vorm van crediet te constateren, hetgeen geen verwondering behoeft te wekken, nu het prijspeil, ook van artikelen van duurzame aard, onrustbarend stijgt, waardoor de aanschaffing uit contante middelen voor vele gezinnen met steeds groter moeilijkheden gepaard gaat. Hierbij moet in aanmerking worden genomen dat er

in vele gezinnen nog een achterstand bestaat ten aanzien van vele artikelen, die niet als luxe kunnen worden beschouwd. Eerst sparen en dan kopen is uiteraard de meest ideale vorm van voorziening in de behoeften. Dit is echter in de praktijk lang niet altijd door te voeren. De behoefte kan een zodanig urgent karakter dragen, dat verlening van crediet met geleidelijke afbetaling als verantwoord kan worden beschouwd. Dat leidt dus tot het kopen op afbetaling of tot het opnemen van een crediet bij de een of andere instelling.

Men kan onderscheiden:

- a. credietverlening door leveranciers, dus het zogenaamde afbetalingscrediet.
- b. credietverlening door commerciële instellingen, zoals betaalzegelkassen en voorschotbanken.
- c. credietverlening door sociale instellingen, waarbij dus geen winst-oogmerk aanwezig is.

Het verdient aanbeveling om na te gaan, welke van de aangegeven vormen te verkiezen is.

Dit is noodzakelijk omdat het geven van volkscrediet niet alleen uit zakelijk en commerciëel oogpunt kan worden beoordeeld, aangezien het sociale gezichtspunt stellig eveneens aandacht verdient.

Ongemotiveerde credietverlening is niet alleen schadelijk voor de betrokken personen, die als credietnemers optreden, maar eveneens voor degenen, die het verstreken. Bovendien moet in aanmerking worden genomen, dat het hierbij om belangrijke bedragen gaat. De schatting voor 1937 is 37 miljoen volkscrediet zonder de credietverschaffing voor de aankoop van auto's. Het is dus een maatschappelijk verschijnsel, dat volledige aandacht verdient.

Credietverlening door de normale leveranciers stuit dikwijls op bezwaren, omdat deze bij het hoge prijsniveau niet bij machte zijn dit te financieren. Bovendien zijn deze leveranciers veelal niet in staat te beoordelen of de betreffende personen wel voor credietverlening in aanmerking komen. Voorts staat vast dat vele zaken in het verleden grote moeilijkheden hebben ervaren, juist omdat men op het gebied van credietverlening resp.

toepassing van het afbetalingsstelsel veel te ver gegaan is. Er zijn natuurlijke specifieke afbetalingszaken, die in hun prijsbepaling het risico hebben verwerkt, dat aan deze vorm van zakendoen is verbonden. Een bezwaar is echter tegen de afbetalingszaken, hetgeen eveneens geldt voor de commerciële instellingen op het gebied van volkscrediet, dat zij een zeker belang hebben bij een zo groot mogelijke uitzetting van het crediet, terwijl uit sociale overwegingen een beperking daarvan veel eerder wenselijk moet worden geacht.

Niet moet worden onderschat de verleiding, welke voor talrijke mensen opgesloten ligt in de zgn. gemakkelijke betalingsvoorwaarden. Ook al is het niet het oogmerk, dan ligt toch in de aanwezigheid van deze mogelijkheid een gevaar voor ongemotiveerde uitzetting van het volkscrediet. Vooral ook omdat bij credietverlening op commerciële basis de contrôle veelal ontoereikend is, bv. of de betreffende persoon verschillende afbetalingscontracten heeft lopen. Als een specifiek bezwaar tegen de betaalzegelkassen wordt genoemd, dat zij een groot gedeelte van de kosten voor de verleende bemiddeling (meestal 9%, het wettelijke toelaatbare maximum) ten laste brengen van de detaillist. Deze laatste beschouwt dit als een onrechtvaardigheid, omdat het toch normaal is dat de kosten voor credietverschaffing worden betaald door degene, die het ontvangt en niet door degene, die de goederen levert. Vandaar dat het systeem van betaalzegelkassen bij de middenstand zeer inpopulair is, al laten bepaalde winkeliers zich onder zekere omstandigheden er wel toe verleiden, om deze zegels als betaling te aanvaarden. De sociale volkscredietinstellingen zijn, ten opzichte van de commercieel ingestelde, in de minderheid, maar hun aantal is groeiende. Het zijn vooral de Gemeentelijke Volkscredietbanken, die de boventoon voeren bij de sociale crediet-instellingen.

Bij deze instellingen speelt het winstmotief geen rol. Er is dus meer zekerheid, dat de verlening van crediet zal worden beoordeeld op grond van werkelijke behoefte daaraan en de elders aangegane verplichtingen.

Er zij met nadruk op gewezen, dat

credietverlening geen armenzorg is of behoort te zijn, zodat alleen tot het inwilligen van aanvragen behoort te worden overgegaan als er een redelijke mogelijkheid van geleidelijke terugbetaling is. In dit opzicht moeten de credieten dus volkomen zakelijk worden bezien.

Uit het bovenstaande volgt dat er uit een oogpunt van algemeen belang veel voor te zeggen valt, dat de credietverlening voor consumptieve uitgaven geschiedt door sociale instellingen.

Dit zijn echter veelal gemeentelijke instellingen, al bestaan er ook particuliere instituten op dit gebied. De vraag doet zich thans voor of het beleid van de overheid zich moet beperken tot het stellen van regels, waaraan ieder, die zich met deze vorm van credietverlening bezig houdt, heeft te onderwerpen, dan wel of de gemeentelijke overheid een actievere rol moet spelen door de oprichting en instandhouding van gemeentelijke of regionale volkscredietbanken. Hoewel de vrijheid van handel en bedrijf zoveel mogelijk dient te worden bevorderd, is naar onze mening bij de onderhavige materie een duidelijk sprekend algemeen belang aanwezig, namelijk dat de verlening van volkscrediet binnen de sociaal-economisch verantwoorde perken dient te worden gehouden. Dit is alleen mogelijk door

een instelling, welke bij de uitzetting van het crediet geen rechtstreeks belang heeft en welke bovendien in de gelegenheid is, door de centrale behandeling van de aanvragen, de positie van de credietaanvrager volledig te beoordelen.

Wanneer derhalve niet de mogelijkheid bestaat om op particuliere basis tot de vorming van sociale credietinstellingen te geraken, achten wij het optreden van de gemeentelijke overheid hier verantwoord. Een belangrijk gezichtspunt is hierbij, zoals wij reeds aangaven, de centrale behandeling binnen de grenzen van een bepaald rayon. Wanneer alle credietaanvragen binnen een gebied op één plaats binnenkomen, bestaat de mogelijkheid met de sociale aspecten ten volle rekening te houden.

Toch menen wij, ook al is er een gemeentelijke instelling, resp. wordt deze opgericht, dat daarmee de zaak nog niet volledig is opgelost.

Ons lijkt de meest ideale vorm wanneer tot stand kan worden gebracht een samenwerking tussen de plaatselijke detailhandel en de overheid. De eerstgenoemde heeft bij deze zaak een groot belang, omdat het gaat om credietverstreking voor levering van artikelen, welke van de detailhandel moet worden betrokken.

Al is het dus gewenst de eigenlijke credietverlening naar een sociale in-

stelling te verwijzen, dat neemt niet weg dat de plaatselijke handel hierbij ten nauwste is betrokken. In verschillende plaatsen is een samenwerking reeds tot stand gekomen, en, naar het zich laat aanzien, met goede resultaten.

De vorm is meestal deze, dat de gemeentelijke volkscredietbank fungeert als de instantie, welke de verlening van het crediet beoordeelt, terwijl de georganiseerde detailhandel gezamenlijk een combinatie vormt, die als borgstellingsfonds ten opzichte van deze credieten optreedt.

Het zou ons te ver voeren om de werkwijze van dit systeem nader uiteen te zetten; in de middenstandspers wordt er bij herhaling over geschreven.

Het criterium van deze samenwerking is dus, dat de gemeentelijke instelling geen eigen risico draagt voor de verleende credieten, omdat dit door de samenwerkende detailhandel wordt gedragen. De ervaring leert dat dit risico overigens uiterst beperkt is, vooral wanneer de plaatselijke detailhandel zich verbindt om zelfstandig geen afbetalingscredieten meer te verstrekken, maar die uitsluitend over te laten aan de sociale instelling, die dus op deze wijze inderdaad als verzamelpunt voor alle aanvragen kan optreden en juist daardoor de risico-beperking volledig kan doorvoeren.

HELPT NU U SELF...

J. KLATTER

West-Europa heeft kansen

OP het Nationale Vliegveld van Washington weerde president Truman fotografen af met de woorden: „We mogen deze kerel toch geen longontsteking bezorgen”. Deze kerel was Dwight Eisenhower, die gekomen was om het 82ste Amerikaanse Congres te zeggen, of het land het moest wagen met West-Europa, ja dan neen. Om dit te kunnen zeggen, had Ike een verkenningsstocht door het Europa voor het IJzeren Gordijn ondernomen. Het verslag, dat hij in het overvolle auditorium van de Congressbibliotheek uitbracht, betekende een volmondig ja.

Het betekende wat voor Eisenhower om dit te zeggen. De toekomst van zijn land hing van dit „ja” af. Want hij wist, dat hij geloofd zou worden. En

dat zijn medeburgers daarnaar zouden handelen. Hierin is zijn positie uniek. Op de opperbevelhebber van de strijdkrachten van de landen van het Atlantisch Pact met standplaats Europa rustte bij het uitbrengen van dit verslag een zwaarder verantwoordelijkheid nog dan de president draagt. Zijn woord heeft de isolatienistische vleugel van het Congres, de Hoover's en de Taft's en de Wherry's de wind uit de zeilen genomen.

Vond hij op zijn reis dan een zo sterke bondgenoot? Eén woord had hij als antwoord op de na afloop van zijn verslag-rede gestelde vraag: „Wat kan er gedaan worden, als de Russen morgen, of over zes maanden, besluiten West-Europa aan te vallen?” Dat woord was: „Niets”. Eerst over anderhalf jaar, had Eisenhower in zijn toespraak voorzichtig verklaard, als

het verenigde Europese leger 1.600.000 man zou tellen, in 40 divisies ingedeeld, zouden de verdedigers van Europa beginnen een kans op succes te krijgen.

* * *

ZO staan de zaken er voor in West-Europa. Is dit dan niet hopeloos? „Waarom nu dan daar soldaten heen zenden”, werd de generaal gevraagd. „Omdat één divisie thans de waarde heeft van drie divisies later”, was het antwoord. Het allerbelangrijkste is in Europa een sfeer, een klimaat voor zelfverdediging scheppen.

Als Eisenhower aan de andere zijde van de Atlantische Oceaan — aan deze zijde van het IJzeren Gordijn — leeg land gevonden had, met mensen

zonder enig betoon van geestkracht, hoe had hij zijn land dit gebied als bondgenoot kunnen aanbevelen?

Maar deze Westelijke „schil” van het Eur-Aziatische continent is niet arm. Integendeel. Tweehonderd miljoen mensen. Een maatschappij met een hoog gekwalificeerd arbeiderscorps. Een industriële capaciteit, alleen door de Verenigde Staten zelf overtroffen. Een schatkamer van grondstoffen. Een erfenis van eeuwen. Het hart nog steeds van een wereldwijd complex van zeer belangrijke gebieden.

Indien dit moederland van de nieuwe wereld verloren zou gaan en toegevoegd worden aan een vijandelijke macht, dan zou Amerika alleen staan in een door de communisten overheerste wereld. En dit, zeide Eisenhower, zou tevens het einde betekenen van onze levenswijze. Want de Verenigde Staten kunnen niet alleen de wereldlast op hun schouders dragen. Wij moeten dus, zo concludeerde de generaal, samenwerking hebben.

En nu was de vraag: Wil West-Europa samenwerken, maar dan ook in alle ernst en offervaardig samenwerken? Ook op deze vraag volgde een beslist „ja”. Zeker, hij had ook pessimisme, grenzend aan defaitisme, gevonden. Maar was dit te verwonderen, waar het lidteken van vier à vijf jaar nazi-overheersing nog zo pijnlijk schrijnde? Te verheugender was het geweest evenzeer duidelijke tekenen van een verjonging op te merken, een geest van vrije mensen, die vastbesloten zijn hun deel bij te dragen en het risico te aanvaarden van het verdedigen van de vrijheid.

* * *

WIE nog eens het antwoord herleest, dat Eisenhower gaf op de vraag, wat er zou kunnen worden gedaan, indien nu of over een half jaar Rusland agressief zou optreden tegen West-Europa, en zich herinnert, dat de generaal pas over anderhalf jaar een begin van een kans aan de verdedigers van West-Europa kon geven, en dan denkt aan de 150 in volledige sterkte gemobiliseerde Russische divisies, die zou het hart in de schoenen zinken.

In Eisenhower heeft het Atlantische bondgenootschap een militaire leider, die dit gevaar niet loopt. Om tweeërlei redenen. Om redenen van materiële en om redenen van geestelijke aard. Wij zeiden het reeds, West-Europa is niet leeg. West-Europa is vol en rijk. Aan mogelijkheden. Het komt er alleen

op aan deze mogelijkheden in werkelijkheden om te zetten. En juist hiervoor is Eisenhower de juiste man op de juiste plaats.

In „The Spectator” gaf Goronwy Rees, die de generaal van nabij kent, deze kenschets: „Men moet onmiddellijk toegeven, twee eigenschappen heeft Eisenhower niet: ten eerste heeft hij geen tovermacht om legers uit de grond te stampen, die er tevoren niet waren. Hij is geen Europeanenbezweerder, die een wil om te vechten weet te scheppen bij mensen, die alleen maar verslagen willen worden. Ten tweede heeft Eisenhower geen toverstaf in zijn ransel om een ongunstige situatie in één slag in een gunstige situatie om te zetten.

Maar wat Eisenhower wel kan is dit: zijn grote verdienste is altijd geweest krachtig positief op te treden. Hij heeft de gave om situaties, waarin het schijnt, dat niets meer kan gedaan worden, om te zetten in situaties, waarin ieders capaciteiten tot hun recht komen om bij te dragen tot hun gemeenschappelijk praktisch resultaat. Hij weet uit een situatie de negatieve verschijnselen van menselijke zwakheden als vooroordeel, partijdigheid en kleinzieligheid weg te nemen door eigen grootmoedigheid. In geen enkel geval hebben in de weg staande moeilijkheden hem overweldigd”.

* * *

BEHALVE haar materiële voorsprong heeft de Sowjet-Unie boven West-Europa ook het voordeel van drie factoren, waarop de voormalige chef van de Duitse generale staf, Guderian in zijn boek „Kann West-Europa verdedigt werden” de aandacht vestigt: een eenhoofdige militaire commando; een gelijkgerichte methode van militaire training en strategie en een homogene politiek, die aan de strategie geen afbreuk kan doen. Juist op deze drie punten staat West-Europa zo zeer in het nadeel. Het is nu de taak van Eisenhower om voor het Westen deze hindernissen uit de weg te ruimen en geen militair of staatsman valt aan te wijzen, die juist voor deze taak een grotere geschiktheid heeft dan hij.

Eisenhower heeft een open oog voor de geestelijke waarden en hierin steekt zijn grote kracht. „Ik spreek hier over kwesties, die het hart aangaan. De grootste bijdrage van ieder is vertrouwen. De werkelijke verdediging van een land wordt gevonden in de harten der inwoners. Niemand kan de verdediging van een ander land op zich nemen uitsluitend met eigen middelen.

Waarom is de Westelijke wereld zo bevreesd? Vanwege de eenheid van doelstelling, een eenheid, door geweld, onwetendheid en de N.K.V.D. (geheime politie) tot stand gebracht. Het enige antwoord op deze uitdaging is de eenheid van vrije mensen”.

De generaal herinnerde aan de moed en geestkracht van vrije mensen in andere tijden van grote dreiging: de Fransen bij Verdun, de Italianen bij Vittorio Veneto en de Britten in de luchtslag om Londen in 1940. „Ieder van ons moet zijn deel bijdragen”, zo zeide Eisenhower.

„Zeker is er ook thans nog tijd voor West-Europa”, schreef ook het Zwitserse weekblad Die Weltwoche, „om een strijdbaarheid tot stand te brengen, die aan alle aanvallen van het Oosten het hoofd kan bieden. Daartoe moet de enkeling de moed, het inzicht en de vastbeslotenheid hebben, die onmisbaar zijn voor zulk een strijd. De samenwerking moet uit een gevoel van verbondenheid voortspruiten, waarin ieder voor zichzelf strijdt en tegelijk voor allen. Het zou noodlottig zijn, indien West-Europa zich zou verlaten op Amerika en de atombom, als een soort van Maginotlinie. Dit is ook de betekenis van de les van Korea”.

* * *

INDIEN al het vertrouwen op deze hulp van buiten mag zijn gevestigd, dan mag het dit toch allèen zijn om moed te hebben, dat deze factor de gelegenheid zal bieden om tot een eigen krachtige defensie te komen.

Want defensiemogelijkheden heeft West-Europa met zijn 200 miljoen mensen, met zijn industrieën en grondstoffen, met zijn contacten. Het probleem is om deze mogelijkheden samen te voegen en te benutten tot het gestelde doel. Dit is een kwestie van geestkracht.

Dat hierin ook ieder van ons zijn of haar taak heeft is duidelijk. Waar zou deze geestkracht beter geput kunnen worden dan uit het Antirevolutionair beginsel, dat de vrijheid uit de wet, door God ons gesteld, als kostbaar goed erkent, welke handhaving de inzet van onze persoon verdient.

Wij hebben ons derhalve met al wat in ons is te plaatsen achter de bewegingen, die een effectieve verdediging van de Westelijke Christelijke cultuur ten doel hebben.

Eisenhower slaat straks hier in West-Europa zijn tenten op voor zijn nieuwe kruistocht. Hiervoor moet hij staat kunnen maken op aller volledige steun. „Helpt nu u self, so helpt u God”.

In de grond der zaak niets veranderd

A. R. DE KWAADSTENIET

Het wordt in Antirevolutionaire kringen vrijwel algemeen betreurd, dat er weer een Kabinet tot stand gekomen is, waarin Antirevolutionairen geen zitting konden nemen.

Maar met de dag wordt het velen — niet alleen ouderen, maar ook jongeren —, die aanvankelijk nog van oordeel waren, dat dr Schouten geen bezwaren meer had moeten opwerpen, duidelijk, dat in dit Kabinet voor Antirevolutionairen toch geen plaats was.

Want dit „nieuwe” Kabinet is geen nieuw Kabinet, doch slechts een enigszins gereconstrueerd Ministerie.

„Reeds de grote gelijkheid tussen 't nieuwe en het oude Ministerie wijst erop, dat er in de grond der zaak niets is veranderd, en dat, als het erop aankomt K.V.P. en P.v.d.A. de lakens uitdelen.”

Dit nu is niet een uitspraak van een of andere „starre” Antirevolutionair, doch de conclusie, waartoe F. D. (Prof. F. D. J. F. M. Duynstee) komt in een hoofdartikel, voorkomende in „De Maasbode” van Vrijdag 16 Maart j.l. Het feit dat dit hoofdartikel niet in alle edities van genoemd R.K. dagblad is opgenomen, doet de vraag rijzen, of men in die kring geschrokken is van de toon en inhoud van dat artikel en dat daarom bedoeld artikel slechts aan een beperkte lezerskring is voorgelegd.

Het artikel, dat tot titel droeg „Teleurstelling”, is merkwaardig genoeg om er thans nog de aandacht op te vestigen. Bepaalde uitlatingen moeten beslist vastgelegd worden. Onze lezers kunnen er wellicht nog winst mee doen.

* * *

Het begin van het artikel geeft aanstonds de stemming van F. D. weer. Hij schrijft: „Het heeft 50 dagen geduurd voordat het demissionnaire kabinet nu weer gaat optreden als nieuw kabinet. De verschillen tussen

het oude en nieuwe kabinet zijn weinig gewichtig.” Dat is duidelijke taal.

We geven nu nog enkele citaten:

„Zij (de verschillen) komen neer op het prijsgeven van de portefeuille van Justitie door de katholieken en het verkrijgen door de C.H. van deze portefeuille.”

„Het heengaan van mr Struycken is een bittere pil. Het is ontstellend dat deze uitstekende katholieke jurist..... afgezien van mr Van Schaik..... als enige katholiek van het oude team over boord is geworpen. Het prijsgeven van Justitie doet bitter aan tegenover de onafzetbaarheid van alle P.v.d.A.-ministers.”

„De nieuwe minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen is een welkome figuur.”

En nu komt het. Leest dit nu maar eens aandachtig:

„Voor vele katholieken zat aan het aanblijven van minister Van Maarseveen op dit departement toch een zeer bittere kant. Deze opvolger van mr Sassen is een der voornaamste dragers van en de eerst verantwoordelijke voor de noodlottige wending, welke ons Indonesisch beleid genomen heeft.

Door deze wending is naar ons oordeel een verraad van in onze historie ongekende omvang en zwaarte gepleegd tegenover de Republiek der Zuid-Molukken. Deze tragedie rust voor het geweten van tallozen als een loodzware hypotheek op het oude ministerie en om deze reden is het voor ons een teleurstelling, dat wij hetzelfde vrijwel ongewijzigd zien terugkeren.”

F. D. gaat dan verder met schrijven over de houding van het oude Kabinet ten opzichte van Nieuw-Guinea, Zuid-Molukken en Ambonezen en merkt dan op: „Om redenen van morele aard (het wegnemen van het door de Indonesische tragedie diep geschokte vertrouwen) en om rede-

nen van praktische aard zouden wij ons verheugd hebben, als deze crisis gebruikt was, om een ministerie heen te zenden, dat zó zwaar in de ogen van tallozen is belast.”

Er zijn echter nog andere redenen voor teleurstelling. Zo b.v. het ontslag van Generaal Kruls en het buitenlands beleid.

Het is niet mogelijk het gehele artikel over te nemen. Maar dit nog wel:

„En ten slotte is daar dan het vastgeklonken blijven aan de P.v.d.A. Wij mogen hopen, dat de winst, welke de C.H. in het kabinet verwierf, deze band iets lossen kan maken, doch in de opzet van het thans gevormde ministerie vindt deze hoop toch eigenlijk geen rechtvaardiging.

Het grootste raadsel van deze nieuwe formatie is voor ons, dat V.V.D. en C.H. deze figuur hebben geslikt.”

En dan volgt de hierboven reeds weergegeven uitspraak, dat er in de grond der zaak niets is veranderd.

Prof. Duynstee besluit zijn hoofdartikel met de woorden:

„Velen zullen met ons teleurgesteld zijn over een zo armzalig resultaat na vijftig dagen pogen. Het mislukken van de formatiepoging van mr Steenberghe is onze eerste teleurstelling in deze crisis geweest. *Het gelukken van de informatie- en formatie-opdracht van prof. Romme biedt in zijn resultaten voor ons de tweede teleurstelling.*”

Dit alles (de cursiveringen zijn van ons) wordt nu eens niet gezegd door een „starre” Antirevolutionair, doch door een partijgenoot van prof. Romme. Eén, die zich niet langer kan inhouden, die zijn hart eens moet luchten. Al zal de „straf”, die voor zijn openhartige uitingen wellicht zijn deel zal zijn, misschien hierin bestaan, dat „De Maasbode” voortaan geen artikelen meer van hem opneemt.

In de grond der zaak is er niets veranderd, zegt een K.V.P.-er.

Maar dan is het ook vanzelfsprekend, dat geen Antirevolutionair zitting kon nemen in dit Kabinet.

En de verantwoordelijkheid voor het ontbreken van Antirevolutionairen in het door prof. Romme geformeerde Kabinet berust bij de formateur, die in de grond der zaak geen verandering wenste en dus ook geen nationale politiek.

CONFESSIONEEL NIJVERHEIDSONDERWIJS:

J. SCHIPPER

absurd!

De bepaling van de Nijverheidsonderwijswet dat voor stichting van Nijverheidsscholen een noodzakelijkheidsverklaring van de Gemeenteraad ter plaatse, waar de school zal worden gevestigd, dient te worden overgelegd aan het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, brengt voor het confessioneel nijverheids- onderwijs ernstige moeilijkheden mede.

Door dit voorschrift ontstaat telkens het gevaar dat het politieke spel zich meester maakt van de aanvragen die van confessionele zijde bij de gemeenteraden inkomen. Sinds de Bond van Verenigingen voor Christelijk Nijverheidsonderwijs zijn actie begon om de grote achterstand, die op dit terrein is ontstaan, in te halen, hebben verschillende gemeenteraden met deze moeilijkheid geworsteld. Slechts weinige gemeenteraden waarvan de meerderheid bestaat uit vertegenwoordigers van politieke partijen, die voor het beginsel van confessioneel onderwijs niet gevoelen, hebben gunstig op deze verzoeken beslist.

De Raad van de gemeente Leeuwarden nam indertijd zulk een goed besluit.

Maar in verschillende plaatsen werd het verzoek afgewezen, waarbij niet altoos met open visier werd gestreden, doch argumenten gebezigd die met het beginsel van christelijk onderwijs niets te maken hadden, doch berusten op commerciële overwegingen.

Het zou veel fraaier zijn als het debat gevoerd werd op principiële basis; dan zou de strijd oprechter zijn en konden de overtuigingen tegenover elkaar gesteld worden. Door de basis van de discussie te verleggen naar een ander, meestal materieel, vlak worden de voorstanders van confessioneel nijverheidsonderwijs genoopt de discussie te voeren met argumenten die niets met het uitgangspunt voor christelijk onderwijs van doen hebben.

In dit verband moet aan de discussie herinnerd worden, die indertijd in de Dordtse raad gevoerd werd. Toen werd in 't geding gebracht dat de uitbreiding van een tweetal bestaande algemene scholen voor nijverheids- onderwijs gevaar liep als aan het verzoek om een christelijke lagere technische- en een huishoudschool te stichten, zou worden voldaan. Andere argumenten waren de kosten voor de gemeente aan de stichting voor beide scholen verbonden; terwijl deze tegenstanders van confessioneel onderwijs geen bedenking hadden tegen het verstrekken van gelden voor de uitbreiding aan twee bestaande scholen. Het verzoek van de Vereniging voor Christelijk Nijverheidsonderwijs, werd verworpen.

Een zelfde moeilijkheid deed zich eind Februari voor toen de Raad van de gemeente Smalingerland op het verzoek om een noodzakelijkheidsverklaring voor een christelijke lagere technische school af te geven, moest beslissen. In het debat werden drie argumenten aangevoerd: 1e. Het is overbodig het beginsel voor christelijk onderwijs uit te strekken tot het nijverheidsonderwijs. Laat men liever zoeken naar synthese dan antithese. 2e. Een tweede school in Drachten is economisch niet

verantwoord. 3e. De Nijverheidsonderwijswet vraagt alleen naar behoefte voor dit onderricht, kent geen scholen op confessionele basis en eist evenmin een limiet voor een aantal leerlingen voor een op te richten school. Alleen het eerste argument houdt verband met het principe, doch stelde de antithese-gedachte in een onjuist licht. De andere twee argumenten lagen òf op het vlak van de financiën òf op het terrein van de wettelijke normen, waarbij dan tegelijkertijd nog een verkeerde voorstelling werd gegeven.

Dan was het orgaan van de Bond van Nederlandse Onderwijzers „Het Schoolblad” (van 3 Maart j.l.) eerlijker in zijn betoog tegen de stichting van een christelijke landbouwhuishoudschool te Dirksland, aangevraagd door de C.B.T.B.

Er is, schrijft het blad, in Sommelsdijk, op nog geen afstand van 4 K.M. van Dirksland, een algemene school, die *blijkbaar* aan allen voldoet. De aanwezigheid van deze school is voldoende, naar het oordeel van dit vakbondsorgaan, ook voor de kinderen van christen-ouders. Voorstanders van dit christelijk onderwijs beriepen zich op hun overtuiging dat dit confessionele onderwijs nodig is om de opvoeding der kinderen te voltooien.

Het antwoord van Schoolblad luidt:

„Laten wij onze mening nog eens herhalen: Wanneer men onze pacificatie wil doorvoeren buiten het L.O., dan komt men onherroepelijk tot absurditeiten; absurditeiten, misschien niet op kerkelijk gebied, ofschoon wij zelfs daar niet zeker van zijn, maar absurditeiten zeker op onderwijsgebied.”

Dat is in elk geval duidelijk. En de voorstanders van confessioneel onderwijs dienen het goed te onthouden, dat het streven naar christelijk nijverheidsonderwijs als absurd wordt aangemerkt.

De tegenstanders van christelijk nijverheidsonderwijs zouden goed doen door kennis te nemen van een aantal stellingen over „eenheid en doorbraak”, opgenomen in „De Personalist” van Februari 1951.

Daar lezen we:

„In een heterogeen samengesteld land als het onze, is eenheid in overtuiging een niet te realiseren zaak. In verband daarmee moet men zich niet de illusie maken dat het samen tot een volk behoren en alles wat daarmee samenhangt, zou kunnen bagatelliseren de verscheidenheid van ons volk.”

En verder:

„Niet eenheid doch eendracht dient daarbij ons doel te zijn of, zo men wil, een geestelijk federalisme waarbij samen gedaan wordt wat mogelijk is en apart wat moet. Het antwoord op deze stelling kan niet slechts negatief zijn, doch zal aan ons volk gelegenheid moeten geven zichzelf in zijn eenheid in verscheidenheid te hervinden en een gemeenschap op te bouwen, die voorbeeldig kan zijn voor andere volken.”

Het is te hopen dat onze tegenstanders bereid zullen zijn om onze opvattingen op het terrein van de opvoeding van onze jongens en meisjes die nijverheidsonderwijs moeten ontvangen, niet te bagatelliseren, om daardoor de eenheid in de verscheidenheid te vinden. Want het gaat, om nog twee woorden uit de stellingen van „De Personalist” aan te halen, om *geestelijke waarden en geestelijke vrijheid*.

Het nieuwe oude Kabinet

Nu het ministerie-Drees, na zeven weken ondergedoken te zijn geweest, weer boven water is gekomen, moet men niet denken, dat zijn terugkeer door de gehele K.V.P. met gejuich wordt begroet. In het gezaghebbende Roomse dagblad De Maasbode van 16 Maart schrijft Prof. Mr F. J. F. M. Duynstee in een hoofdartikel, getiteld „Teleurstelling”, o.m. het volgende:

De nieuwe minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen is een welkome figuur. Voor vele katholieken zat aan het aanblijven van minister Van Maarseveen op dit departement toch een zeer bittere kant. Deze opvolger van Mr Sassen is een der voornaamste dragers van en de eerst verantwoordelijke voor de laatste noodlottige wending welke ons Indonesische beleid genomen heeft.

Door deze wending is naar ons oordeel een verraad van in onze historie ongekende omvang en zwaarte gepleegd tegenover talloze Indonesiërs, een verraad, dat thans wordt voortgezet tegenover de Republiek der Zuid-Molukken. Deze tragedie rust voor het geweten van tallozen als een loodzware hypotheek op het oude ministerie en om deze reden is het voor ons een teleurstelling, dat wij hetzelfde vrijwel ongewijzigd zien terugkeren. Dit is niet een zaak, welke louter in de sentimentssfeer ligt, inzover men de ontsteltenis over het gebeuren met Indonesië zou mogen afdoen met de term „sentimenten”.

De wil om vol te houden, que tout va bien, quand tout va mal 1), is vanzelfsprekend vrij sterk bij degenen, die verantwoordelijk zijn voor de ingeslagen weg. De afglijdingen, welke de regering zich veroorloofd heeft inzake Nieuw-Guinea, zal men mede tegen deze achtergrond moeten zien; en de houding, aangenomen tegenover de Zuid-Molukken is o.i. onverklaarbaar, tenzij men beseft, dat het kwijnende voortbestaan van de Unie nog het enige houvast is voor de pretentie, dat het gevoerde beleid een „succes” is geweest! Alleen tegen deze achtergrond is „begrijpelijk”, dat de verantwoordelijke minister zich tegenover een Ambonese vertegenwoordiger kon uitlaten in de geest van: „Wat willen jullie toch, jullie zijn allen bruin, en jullie hoort toch allemaal bij elkaar”..... Om redenen van morele aard (het wegnemen van het door de Indonesische tragedie diep geschokte vertrouwen) en om redenen van praktische aard zouden wij ons verheugd hebben, als deze crisis gebruikt was, om een ministerie heen te zenden, dat zó zwaar in de ogen van tallozen is belast.

En hij eindigt zijn beschouwing aldus:

En tenslotte is daar dan het vastgeklonken blijven aan de P.v.d.A. Wij mogen hopen, dat de winst, welke de

1) dat alles goed gaat, wanneer alles verkeerd gaat.

C.H. in het kabinet verwierf, deze band iets losser kan maken, doch in de opzet van het thans gevormde ministerie vindt deze hoop toch eigenlijk geen rechtvaardiging. Het grootste raadsel van deze nieuwe formatie is voor ons, dat V.V.D. en C.H. deze figuur hebben geslikt. Want reeds de grote gelijkheid tussen 't nieuwe en het oude ministerie wijst er op, dat er in de grond der zaak niets is veranderd, en dat, als het er op aankomt, K.V.P. en P.v.d.A. de lakens uitdelen. Prof. Gerretson heeft de houding van de K.V.P. beschreven als die van een man met twee verloofden. Wij zouden dit beeld willen corrigeren: de K.V.P. is ook thans weer een man met één verloofde, die zich evenwel niet tegen haar opgewassen voelt, en er een ander meisje bijhaalt, om het „evenwicht” te herstellen. De fout ligt hier dan o.i. op twee punten: vooreerst in het feit der verlovings met het eerste meisje; vervolgens in de bereidheid van het tweede meisje om zich tot een taak als deze te laten gebruiken.

Wat zou het nationaal belang gediend zijn, wanneer de Romme's in de K.V.P. door Duynstee's werden vervangen.

Per Jaar Omgekeerd

Mr Oud zegde, gelijk bekend, op 24 Januari j.l. zijn vertrouwen in het oude kabinet op in de volgende bewoordingen (Handd. II K. 1950/1951, blz. 1226):

Het is echter naar onze mening niet zo, dat de ernst van de internationale toestand het voortbestaan van het Kabinet vordert. Het tegendeel is het geval. De motieven om het Kabinet het vertrouwen op te zeggen, worden door de internationale toestand niet verzwakt, maar versterkt. Dit Kabinet is een zwak Kabinet. Het is vermoeid. Het kan tegen de problemen niet meer op.

Aan de vrijwel ongewijzigde terugkeer van dat „zwakke, vermoeide” kabinet werkte — allerm minst verwonderlijk in het licht van het verleden van Mr Oud! — de V.V.D. echter weer con amore mee. Deze bokkesprong gaf de Heer E. van Ruller, hoofdredacteur van de Nieuwe Provinciale Groninger Courant, het volgende in de pen in het nummer van 15 Maart:

Er is een tijd geweest dat de initialen H. C. D. van de heer H. C. Dresselhuys, de leider van de liberale partij „De Vrijheidsbond” werden gelezen als Het Constante Draaibord.

Of deze aanduiding voor de ongetwijfeld bekwame parlementariër Dresselhuys, die in 1925 overleed, geheel billijk was, laten we nu in het midden. Wel is er aanleiding om de initialen van één zijner geestelijke nazaten even te bekijken. Het zijn de initialen P. J. O. van Mr P. J. Oud, de leider van de V.V.D.

Men doet goed de initialen **P. J. O.** te lezen als: **Per Jaar Omgekeerd.**

Men lette op de jaartallen:

1948: P. J. O. voert zijn partij, de V.V.D., ten strijde onder de leuze: Hebt u ook genoeg van Soekarno?

1949: P. J. O. leidt zijn V.V.D.-fractie naar de uitlevering van Indonesië aan de Republiek van Soekarno.

1950: P. J. O. voert zijn V.V.D.-fractie en -partij aan in de oppositie tegen het Kabinet-Drees en brengt het ten val.

1951: P. J. O. brengt zijn V.V.D.-fractie tot medewerking aan het nieuwe Kabinet-Drees. (Zelfde grondslag, zelfde personen).

Deze jaartallen zijn leerzaam.

Met P. J. O. gaat ge veilig.

Hebt u er ook genoeg van?

De Heer H. Algra, hoofdredacteur van het Friesch Dagblad, pleegde op 21 Maart de volgende boutade:

Over enkele dagen zal Minister Van Maarseveen in de Tweede Kamer met de sprekers de degen kruisen. Hij is een goed debater, dat zal ieder moeten toegeven. Maar wat zal de heer Minister antwoorden, wanneer de heer Oud zijn rede aldus begint:

Ik moge beginnen, mijnheer de voorzitter, met mijn vreugde er over uit te spreken, dat wij bij dit onderwerp met den geachten bewindsman van gedachten kunnen wisselen. Toen hij nog Minister was van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen, vertrouwden wij hem niet. Wij hadden de scherpste critiek. Wij dienden moties in, om hem weg te krijgen. Welnu, hij is weg. Op dat departement zetelt nu de heer Peters. Dat Minister Van Maarseveen dat departement heeft verlaten, is een overwinning van de V.V.D., een deel van de grote overwinning, die de V.V.D. heeft behaald en die zichtbaar werd door de oplossing van de kabinetscrisis door de heer Romme. Als woordvoerder van een van de Regeringspartijen begin ik dus met mijn vreugde uit te spreken over het **vertrek** van den heer Van Maarseveen van Minuor (een overwinning van ons, omdat speciaal wij hem daar niet meer vertrouwden) en wil ik vervolgen, met mijn vertrouwen uit te spreken jegens den nieuw **opgetreden** Minister van Binnenlandse Zaken, den heer Van Maarseveen.....

Zo zal de heer Oud kunnen beginnen, als hij zich herinnert, wat hij zijn partij op de mouw heeft trachten te spelden als de vele overwinningen van de V.V.D.

En dan te bedenken, dat het juist Mr Oud was, die op 23 Januari — naar aanleiding van de mededeling van Minister Van Maarseveen op 20 Juni 1950 in de Eerste Kamer, dat „de Regering onveranderlijk op het standpunt staat, dat Nieuw-Guinea onder Nederlandse souvereiniteit behoort te blijven” — bij het Nieuw-Guinea-debat in de Tweede Kamer opmerkte (Handd. II K. 1950/1951, blz. 1187):

Onveranderlijk op het standpunt staat, Mijnheer de Voorzitter. Men kan natuurlijk ten aanzien van dit woord „onveranderlijk” van gevoelen verschillen. Wij weten wel, dat wij met deze Regering — dat heb ik best begrepen, toen ik dit gelezen had —, als het woord „onveranderlijk” wordt uitgesproken, een beetje voorzichtig moeten zijn, als ik het zo mag uitdrukken. Er zijn bepaalde paradoxale zegswijzen. Zo zegt men wel eens, dat niets duurzamer is dan het tijdelijke. Zo kan men waarschijnlijk ook zeggen, dat niets onveranderlijker is dan de veranderlijkheid van dit Kabinet.

Er is nu echter alle reden voor de zegswijze: niets onveranderlijker dan de veranderlijkheid van Mr Oud!

De houding der Anti's

Dat de Antirevolutionairen aan de totstandkoming van het nieuwe oude kabinet niet hebben willen meewerken, wordt natuurlijk allereerst in eigen kring toegejuicht. Zo schreef Prof. Mr N. Okma op 8 Maart in een ingezonden stuk in Trouw:

Geachte Redactie.

Een ingezonden stuk dient meestal om critiek te oefenen. Ditmaal echter zij het mij vergund langs dezen weg instemming te betuigen. Instemming n.l. met de houding van Dr Schouten en de zijnen ten aanzien van de Kabinetsformatie.

Uit de meeste perscommentaren blijkt weinig begrip voor die houding. Dat is verwonderlijk. Wat zou men er van denken, als bijv. in Engeland eens een nationaal Kabinet, een Kabinet op brede basis, werd gevormd en de leider van de Labourpartij zou zeggen: Goed, maar dan niet Churchill, niet Eden, niet iemand van die oppositie, die in het verleden critiek heeft geëfend? Een ieder zou terstond begrijpen, dat dit niet aanging. Donner et retenir ne vaut: geven en vasthouden tegelijk gaat niet.

Ik wil onze partij niet met de grote Engelse oppositie en onze mensen niet met Churchill gelijkstellen. Maar toch schijnt mij dit precies, wat de Heer Drees c.s. hebben gewild en gedaan.

Wie werkelijk en eerlijk een „brede basis” wil, moet de oppositie als medewerker aanvaarden en niet proberen, om die oppositie te ontzeilen door het aantrekken van figuren buiten de parlementaire en politieke sfeer. Als Dr Drees in de schoenen stond van Dr Schouten, zou hij de eerste zijn, om dat te beseffen.

Het spijt mij, dat er geen wegen zijn gevonden om de Anti-Revolutionairen te doen delen in de verantwoordelijkheid, nu het land in nood verkeert. Maar zó kon het niet.

Hoogachtend,

N. OKMA.

Maar ook buiten A.R. kring vindt onze houding begrip en waardering. In het Roomse Brabants Nieuwsblad van 10 Maart schrijft de hoofdredacteur W. Assmann:

Kwalijk gemarchandeer over posities en portefeuilles schijnt de oorzaak te zijn, waarom Prof. Romme nog niet is kunnen slagen in zijn pogingen. Misschien ook niet slagen zal.

Het wordt hier en daar zó voorgesteld, dat voorname-lijk de A.R. dit op hun geweten hebben. Dit schijnt ons niet enkel onbillijk toe, maar ook onjuist.

De Anti's namen het standpunt in: de anderen hun sterkste, best ingespeelde figuren in het kabinet, dan wij ook. Geldt dit voor ons niet, dan mag het voor de anderen evenmin gelden. Met andere woorden: gelijke monniken, gelijke kappen.

Wanneer men nu weet, dat van de zijde der P.v.d.A. wordt verlangd dat vrijwel alle zittende ministers dezer partij worden gehandhaafd, zodat continuïteit op al deze departementen wordt verzekerd — wat 'n zeer belangrijk voordeel is, niet enkel voor het regeringsbeleid, maar ook voor de positie der partij in het kabinet — dan kunnen we heel goed begrijpen, dat de A.R. er niets voor voelden zich in de hoek te laten drukken.

En in Socialisme en Democratie, het maandblad van de P.v.d.A., van Maart 1951, schrijft het P.v.d.A.-Tweede Kamerlid J. de Kadt in een beschouwing over de kabinetscrisis:

Na de eenstemmigheid over het program kwam de tweedracht over de zetels. Ik vind dat begrijpelijk. De anti's zeggen m.i. terecht dat het van meer belang is wáár men in de regering zit, en wie er zit, dan wat er in het program staat.

In Koningin en Vaderland, het weekblad der C.H.U., van 9 Maart schrijft het C.H. Tweede Kamerlid Mr J. J. R. Schmal zelfs het volgende:

Onzerzijds achten wij het begrijpelijk, dat de A.R. er onder de gegeven omstandigheden geen heil in zagen op de voorstellen van Prof. Romme in te gaan. Welk landsbelang toch zou op dit ogenblik gebaat kunnen zijn met het ministerschap van enkele in het parlement onbekende figuren van A.R. huize? Hetzelfde geldt trouwens voor de C.H.U., waar men na de droeve ervaringen van Mr Schokking toch wel weet, althans kan weten, dat één of zelfs een paar geestverwanten temidden van een overgrote meerderheid van andersdenkenden weinig of niets kunnen bereiken.

En in Koningin en Vaderland van 16 Maart schrijft de Heer L. Krol o.m.:

Personen met politieke en parlementaire ervaring geest! Dr Schouten weet, wat hij wil. Geen onervaren Anti's tegenover doorgewinterde P.v.d.A.-ers in het ministerie. Maar de formateur maakt de voordracht en hij is Oostindisch doof voor dit verzoek. Ook geen wonder, als in- en uitkleder van beroep, gediplomeerd te Linggadjadi, zou een mens ook Oostindisch doof worden.

.....
De fout der Anti-Revolutionairen is volgens „De Linie” van 5 Maart j.l., dat ze zich gebonden hebben aan het program-Romme, inclusief de formule inzake Nieuw-Guinea. O, die gebonden Anti's! Toch vrezen we, dat hun keuze om in de oppositie te blijven, hun juist minder gebonden laat. Een plan goedkeuren is altijd nog iets anders dan aan de uitvoering ervan meewerken.

Desniettemin verklaarde de Heer Tilanus (C.H.) op 19 Maart in de Tweede Kamer (Handd. II K. 1950/1951, blz. 1263):

Hoe het ook zij, ik heb het in hoge mate betreurd, dat de antirevolutionairen deze afwijzende houding hebben aangenomen en niet mede een stuk verantwoordelijkheid in deze moeilijke tijden op zich hebben willen nemen.

Zulke diametraal tegenover elkaar staande meningen zijn alleen maar in de C.H.U. mogelijk. Want tegenover Tilanus staat niet alleen Schmal, maar ook Prof. Gerretson. Deze hoogleraar, die in bepaalde A.R. kringen zelfs hogelijk wordt gewaardeerd, ontziet zich niet om vaste medewerking te verlenen aan De Telegraaf! Al doet dit feit aan de waarde van zijn beweringen dus stellig afbreuk, het is toch niet onaardig, kennis te nemen van wat hij over de

houding der A.R. schreef in De Telegraaf van 17 Maart:

Romme's opzet was een vijf-partijen-kabinet met ten hoogste vier portefeuilles voor rechts, naar evenredigheid van haar sterkte te verdelen tussen de tot handlangersdiensten uitgenodigde drie partijen: 2 aan de A.R. en 1 aan de C.H. en V.V.D. elk.

Deze ruimere opzet, het eigenlijke doel der operatie, is jammerlijk mislukt, doordat aan de A.R., onder invloed van de P.v.d.A., slechts portefeuilles werden aangeboden, waarvan men begrijpen kon, dat zij ze niet aanvaardden en bezetten kon. De heer Romme heeft toen eerst getracht de A.R. fractie te ontwrichten door enkele z.g.n. onafhankelijke A.R.'s aan te trekken. De heren hebben echter ten slotte voor de eer bedankt. Men kan niet anders dan respect hebben voor een partijtrouw, ten aanzien van de verhouding tot andere partijen, zonder welke het parlementaire stelsel nu eenmaal niet kan bestaan. In Engeland maakt partij-verandering een politiek man geenszins onmogelijk; maar een conservatief, die zonder toestemming van zijn partijchef een portefeuille in een Labour-kabinet aanvaardde, zou onmiddellijk worden geroyeerd. De ten aanzien van deelneming van partijleden in een kabinet ten onzent bestaande volkomen vrijheid achten wij bepaald verderfelijk; onze gehele parlementaire geschiedenis van de laatste halve eeuw is door „interlopers” verknoeid.

Zo de wind waait.....

Het „neutrale” Elseviers Weekblad, waarin thans Mr Oud, de voorzitter der V.V.D., zelf schrijft om reclame te maken voor diens gedachte van „de derde macht”, heeft weer een stoer geluid laten horen. Gelijk te doen gebruikelijk was dat geluid in lijnrechte tegenspraak met wat Elsevier een paar maanden eerder beweerde. Men gaat er van uit, dat de lezers dat wel weer vergeten zijn, en men gaat rustig verder de publieke opinie te vergiffigen. In het nummer van 25 November 1950 lazen we n.l. het volgende:

De huidige anti-revolutionairen zijn niet meer uit het harde hout van vorige generaties gesneden. Het was al geruime tijd duidelijk, dat de principiële oppositie de anti-revolutionairen niet meer lag. In hun officiële dagblad is thans een serie artikelen verschenen, waarin op uiterst duistere wijze wordt uiteengezet, dat de A.R. weliswaar in de oppositie is, maar dat dat nog helemaal niet betekent, dat zij echt in de oppositie is. Het verlangen om deel te nemen aan de bezetting van posten schijnt aan deze koerswijziging niet vreemd.

Conclusie: Mis, A.R., want ge wilt in het kabinet zitting nemen!

Maar in het nummer van 10 Maart lezen we o.m. dit:

Het leek een grote winst, dat principiële overeenstemming bereikt werd op een regeringsprogram voor een ministerie, waarin de vijf grootste partijen vertegenwoordigd zouden zijn. Niet dat program — daarover bestond die overeenstemming —, maar de voorgestelde zetelverdeling noopte er de Anti-Revolutionairen toe, zich terug te trekken.

Thans is het gelukt, het program althans door de vier overblijvende partijen te doen aanvaardden. Mag men hopen, dat niet wederom een mislukking volgt, als het

er op aankomt de zetels te verdelen? Of zou ten langen leste het inzicht doorbreken dat het een plicht is, een onderscheiding, een voorrecht is in deze ernstige tijd te worden uitverkoren voor de taak, dit zwaarbeproevede Nederland voor het ergste onheil te behoeden?

Conclusie: Mis, A.R., want ge wilt in het kabinet geen zitting nemen!

Samenvattende conclusie: Mis, Elsevier-abonné, want ge laat openlijk met Uw geheugen spotten!

Vredesstreven

Het dagblad De Waarheid (C.P.N.) is altijd op zoek naar vrede. In de binnenlandse politiek doet het dat op ietwat bijzondere wijze. In het nummer van 17 Maart wordt in een hoofdartikel over de oplossing der kabinetscrisis o.m. het volgende geschreven:

Als men de katholieke bladen leest dan is er geen onbaatzuchtiger partij in ons land dan de K.V.P. en geen bescheidener, aardse glorie versmadende ziel dan haar leider Romme. Smachtend strekte het Nederlandse volk, zich in de weeën van een vijftigdaagse crisis wentelend, de hand naar hem uit. Hij kwam, zwoegde dag en nacht, en redde de natie van een wisse ondergang. Als een gelukbrengend klaverblad-van-vier schonk hij Nederland het kabinet-van-vier-partijen.

Daarna trok hij zich devoot in zijn hoekje terug met als enige herinnering zijn conterfeitsel op de foto van het nieuwe kabinet, voldaan genietende van een dikke Brabantse sigaar.

Offers brengen meneertje! Dat is aan de orde van de dag. En dat hebben de K.V.P. en haar ootmoedige dienaar Romme gedaan. „De Maasbode” kan er maar niet over uit.

In eigen vlees hebben zij gesneden.

De oude wijze Van Schaik, vlees van het vlees en vet van het vet van onze parlementaire democratie, ging henen.....

Van Maarseveen, virtuoos van de Ronde Tafel en onwankelbare verdediger van het lommerrijke Nieuw-Guinea, zakte een trap lager op de ministeriële tribune. Struycken keerde niet meer terug, als een ster die slechts eenmaal in de duizend jaar eventjes haar verblindend licht laat schijnen, om daarna weg te flitsen en een nog dieper duister achter te laten.

Hoe onbaatzuchtig is onze Romme!

Een engel, gewoonweg!

't Zou op zichzelf wel grappig zijn, als de achtergrond niet zo luguber was.

Unie-eenheid

't Is niet voor de eerste en, naar wij vrezen, ook niet voor de laatste keer, dat het jammerlijk gebrek aan eenheid in de C.H.U. weer eens wordt gedemonstreerd.

In Koningin en Vaderland van 16 Maart schrijft het C.H. Tweede Kamerlid Mr Schmal:

Van een in brede kringen, ook onder ons, begeerd waarlijk nationaal kabinet is niets kunnen komen. Slechts voor mannen, aan wier verleden geen aanwijzingen konden worden ontleend, dat zij tegen de rooms-rode koers zouden ingaan, werd op bescheiden schaal plaats gemaakt.

Dat in de geest van het kabinet een grondige wijziging zal intreden, is niet te verwachten. Het optreden van een tweetal onzer geestverwanten, hoe verdienstelijk overigens, beiden mannen zonder parlementaire ervaring, wettigt maar al te zeer de vrees, dat het droeve gebeuren, waarvan Mr Schokking het lijdend voorwerp werd, zich straks wellicht in duplo zal herhalen.

Maar drie dagen later zegt de Heer Tilanus in de Tweede Kamer (Handd. II K. 1950/1951, blz. 1262) over de rooms-rode koers van het kabinet:

met betrekking tot Dr Drees:

Ik wil openlijk zeggen, dat ik het waardeer, dat Dr Drees, die de grote moeilijkheden van de huidige toestand kent, die de uitermate moeilijke internationale en nationale toestand onderkent, nu, in deze moeilijke en donkere tijden, de verantwoordelijkheid wil blijven dragen. Hiervoor heb ik waardering en daarom wijs ik hem niet af, zeker niet in deze uitermate moeilijke omstandigheden.

en met betrekking tot Minister Van Maarseveen:

Er is heel veel critiek op deze persoon uitgeoefend, maar ik wil ook aan de andere kant van de medaille aandacht schenken, in verband met de buitengewoon moeilijke omstandigheden, waaronder moest worden gewerkt. Ik meen, dat juist hij het is geweest, die het been heeft stijfgehouden met betrekking tot de kwestie, waarover de crisis is ontstaan.

En in Koningin en Vaderland van 23 Maart schrijft Mr Schmal:

Wat daarentegen nog steeds niet duidelijk werd, ook niet in de gedachtenwisseling van j.l. Maandag en Dinsdag, is, waarom het nuttig en nodig zou moeten heten, dat ook een tweetal C.H. mannen in dit Kabinet zitting verkregen.

Over deze vraag werd zorgvuldig gezwegen. Gelukkig maar, want het antwoord daarop zou bezwaarlijk anders dan uiterst mager kunnen uitvallen. O.i. was het niet het landsbelang, dat deze gang van zaken vorderde; dit toch eiste veeleer een Nationaal Kabinet, waarvan wij helaas op het ogenblik verder dan ooit verwijderd zijn.

Maar in hetzelfde nummer wordt in een ongetekend hoofdartikel over de kabinetswisseling o.m. het volgende gezegd:

Nu het vaderland in nood is, en het is in grote nood, kan het niet anders dan goed Chr. Historisch zijn, niet aan de kant te blijven staan, maar met inzet van alle krachten mee te trachten het schip van staat uit de kolkende branding naar kalmer water te loodsen.

.....
Voor, naar we menen, goed Chr. Hist. besef is een afzijdige houding in de huidige omstandigheden niet verantwoord.

De klap op de vuurpijl geeft echter Prof. Gerretson, wanneer hij in De Telegraaf (ach, ja!) van 17 Maart over Tilanus het volgende schrijft:

Een geheel ander man dan de heer Oud is de heer Tilanus. De heer Romme heeft, om zo te zeggen, geen kind aan hem. Zijn enig ideaal schijnt, het Kabinet van 1948, waarvan hij een der doopvaders is geweest, onder alle omstandigheden en in al zijn gedaanteverwisselingen in stand te houden. Hem is daartoe alles goed. Is het, om de Herziening er door te slepen, nodig, het behoud van de Kroon in de Grondwet te zetten? Goed. Moet daarna de Kroon worden gebroken? Ook al goed. Wordt Justitie in het nieuwe Kabinet aan de C.H. toebedeeld? Goed. Eisen de antirevolutionnaires dit departement op en blijft er voor de C.H. alleen Waterstaat over? Alweer goed. Lusten de A.R.'s ten slotte Justitie niet en krijgen de C.H.'s en Justitie en Waterstaat? Verrukkelijk!

En duldt de P.v.d.A. ten slotte de toch wel wat in een vrijzinnig luchtje staande heer Wemmers niet aan Defensie, zodat de C.H. landbouw-expert zijn boter met kanonnen verwisselen moet, dan lacht iedereen, behalve Joris Goedbloed. Zelfs waren er in Joris' naaste politieke familie, die de heer s' Jacob als C.H. minister nog lang zo verwerpelijk niet vonden!

Zullen nu al deze weldaden, door de heer Romme aan Joris bewezen, diens fractie tot een betrouwbare vierde poot van het Kabinet maken?

Ons ideaal

Men kan veel bezwaren inbrengen tegen de huidige Regering en haar beleid, de kern van onze bezwaren

is gericht tegen de geest van dit kabinet. Die geest te veranderen is het ideaal van onze A.R. politiek. Daarop legde Dr Schouten in de voorlaatste alinea van zijn elders in dit blad opgenomen Kamerrrede de nadruk. En daarop wees ook de Heer H. Algra in een hoofdartikel in het Friesch Dagblad van 20 Maart, waaruit wij ten besluite het volgende overnemen:

Maar ook dan als het volk zichzelf weet te redresseren, als er weer offervaardigheid en vastberadenheid openbaar wordt, ook dan moeten we begrijpen, dat het met volkskracht alléén niet voldoende is.

Aan Godes zegen is alles gelegen.

Dáárover is in de Regeringsverklaring met geen enkel woord gerept. Het stuk blijft staan bij de mens, bij zijn krachten en zijn kwaliteiten. Het volk zal het moeten doen, dat is de laatste wijsheid.

Hoeveel sterker zou het stuk (nl. de Regeringsverklaring; tot ons volk hebben gesproken, als het had gewaagd van het diepe en oprechte godsvertrouwen, dat in de onzekerheid der tijden en in de maanden en weken van dreiging ons volk steun zal moeten bieden, zullen we er komen.

Dat vertrouwen geeft rust. Die rust is voorwaarde voor zelfbeheersing. En zonder die zelfbeheersing geen vastberadenheid. In deze zware tijden moeten we het elkaar zeggen: laten we het lot van volk en gezin, van kerk en staat in gelovig vertrouwen leggen in Gods hand. En dan doen, wat onze hand vindt om te doen, met al onze macht.

VAKONDERWIJS EN INDUSTRIALISATIE

J. SCHIPPER

Indien de industrialisatie in het huidige tijdsgewricht als een belang van de eerste orde wordt gekenmerkt — en hieraan valt wel niet te twijfelen — dan zal aan de voorzieningen die tot de verwezenlijking van dat doel onmisbaar zijn, noodzakelijkerwijze voorrang boven andere moeten worden verleend.

Deze belangrijke uitspraak valt te lezen in de nota van de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen aan de Tweede Kamer over de stand van het lager en middelbaar technisch onderwijs.

Het gaat dus over dit soort onderwijs, welk onderricht in al zijn geledingen een belangrijke bijdrage tot het slagen van de plannen tot industrialisatie zal kunnen leveren.

Met deze uitspraak heeft de Minister tegelijk de achtergrond aangegeven waartegen de ontwikkeling van het lager- en middelbaar technisch onderwijs moet worden gezien. Want ook de veranderingen die de

maatschappelijke structuur door de technische ontwikkeling ondergaat, stelt dit onderwijs voortdurend voor nieuwe opgaven.

Deze nota is tegelijkertijd de inlossing van de belofte door de Minister aan de Tweede Kamer gedaan, toen bij de behandeling van de wet inzake wederinvoering van de leerplicht voor het achtste leerjaar het vraagstuk van de aansluiting, van het lager onderwijs bij het nijverheidsonderwijs, door toepassing van het experiment van de voorbereidende klas, in het middelpunt der debatten was komen te staan.

De uiteenzetting van de Minister beperkt zich niet tot dit moeilijke vraagstuk door het rapport der commissie-Goote aan de orde gesteld. De nota overziet het gehele terrein van het lager, uitgebreid lager-, het middelbaar onderwijs, het leerlingstelsel en de lerarenopleiding.

Daarom is er te meer aanleiding over deze belangrijke materie voor de lezers van ons partij-orgaan een paar artikelen te schrijven. Want als het

mogelijk zou blijken een voldoende aantal prima geschoolede werknemers op te leiden, zodat het bedrijfsleven niet behoeft te klagen over een tekort aan vak-arbeiders, dan zal het slagen van de industrialisatie daardoor niet worden belemmerd.

Het is uiteraard niet mogelijk voor een tijdschrift als *Nederlandsche Gedachten* de nota op de voet te volgen. Doch de verschillende hoofdgedachten dienen onder de aandacht van de meelevende Anti-revolutionnaires worden gebracht. En dit te meer omdat bevordering van het christelijk nijverheidsonderwijs in dit tijdsgewricht geboden is.

De betekenis van het technisch onderwijs

De Minister grijpt in dit stuk terug op de beide industrialisatie-nota's van zijn ambtgenoot Minister van den Brink. In die nota's was gepoogd aan te geven hoe groot het aantal jongens zou zijn dat in de eerstkomende jaren aan de poort van het

bedrijfsleven om toelating zouden vragen. En in die becijfering speelde ook de vraag naar het aantal opgeleide leerlingen aan de lagere technische scholen een rol. En nu poogt Minister Rutten aan te tonen, dat de cijfers van zijn ambtgenoot niet rechtstreeks voor de bepaling van de omvang van het technisch onderwijs bruikbaar zijn. Wel tonen deze cijfers aan dat een groot gedeelte van onze bevolking in industrie en ambacht levensonderhoud zullen moeten vinden, terwijl het technisch onderwijs, wat zijn omvang betreft, zich daarnaar zal moeten richten.

Voor deze uitspraak van de Minister mogen wij dankbaar zijn. Want de mening wordt wel verkondigd, dat alleen het „aanbod” van leerlingen aan te technische school maatgevend zou zijn voor de verdere uitbreiding. Het zal nodig zijn ons volk er van te doordringen dat het „aanbod” van leerlingen moet worden vergroot om mede te helpen de industrialisatie te doen slagen.

Goede propaganda en regelmatige voorlichting, allereerst vanwege het bedrijfsleven en de vakorganisaties, zal nodig zijn om te bevorderen, dat de ouders gaan inzien dat een vakarbeider een geacht en waardevol mens is in de samenleving. Ook in de onderwijswereld dringt hoe langer hoe meer door dat het niet zo behoort te zijn, dat leerlingen die niet naar het middelbaar onderwijs kunnen gaan, het uitgebreid lager onderwijs dienen te volgen. En zij, die niet naar de U.L.O. kunnen gaan, nog net geschikt zijn voor de lagere

technische school. Dit is een discriminatie voor onze arbeidende stand. Het volgen van het onderwijs aan de lagere technische school dient met alle macht bevorderd te worden. Allereerst om de jonge mens zelf. Want de stroom naar het zgn. administratieve beroep moet worden afgedamd. Ook de pientere jongens, die goed kunnen leren, kunnen langs de weg van de vakopleiding een plaats in het bedrijfsleven verwerven. Het uitgebreid lager nijverheids- onderwijs, en het voorbereidend middelbaar technisch onderricht staat voor hen open om het middelbaar technisch onderwijs te gaan volgen. Vervolgens moet aandacht geschonken worden aan de ontwikkeling van het bedrijfsleven, teneinde de beschikbare plaatsen van geschoolde vaklieden niet onbezet te houden. Want dat zou kunnen betekenen dat geoefenden en ongeschoolden ledig aan de markt blijven staan. Tenslotte is daarmee het ganse volk gediend, wijl de arbeidende stand langs die weg een positie kan verkrijgen, die gelijkwaardig is aan andere standen.

De omvang van het technisch onderwijs

Hoe staat het nu met de omvang van het lager nijverheids- onderwijs vandaag en in de verhouding van voor de oorlog.

De nota geeft daarover de volgende globale cijfers van het lager en uitgebreid lager technisch onderwijs. In 1939 waren er 470 scholen; thans

zijn er 607, waarvan 47 in voorbereiding. Het aantal leerlingen was resp. 79.180 en 110.690 of 40 % stijging. Bij het middelbaar technisch onderwijs waren er resp. 49 en 66 dag- scholen (4 in voorbereiding). Leer- lingen-aantal resp. 7263 en 13150. Het avondonderwijs laten we bij deze becijfering buiten de beschou- wing.

Deze cijfers moeten we nu zien tegen de achtergrond van de volks- en beroepstelling van Mei 1937. Op dat tijdstip waren er in ons land in diverse beroepen werkzaam 332.358 jongens (de meisjes laat ik „rusten” in verband met het technisch onder- wijs). Van deze 332.358 jongens werken er 40 % in industrie en ambacht; 27 % in agrarische beroe- pen; administratief personeel, inclu- sief ambtenaren en winkelpersoneel 10 %; bouwarbeiders 6 %; Horeca 1 % en diversen 16 %.

Als deze cijferreeksen worden be- zien, dan blijkt opnieuw hoe groot het aantal is, dat nog voor vak- opleiding in aanmerking komt en hoe velen er zijn die zonder enige voorbereiding het bedrijfsleven bin- nengaan.

Tenslotte: Van de 180 lagere tech- nische scholen (waarvan 37 in op- richting) zijn er 126 niet-confessio- neel, 38 Rooms-Katholiek en 16 Pro- testants-Christelijk.

Van de 66 middelbaar technische scholen is er niet één protestants- christelijke.

Welk een achterstand voor het pro- testants-christelijk technisch onder- wijs.

GOED ONDERSCHIEDEN

Mr K. GROEN

De Juridische Faculteitsvereniging aan de Vrije Uni- versiteit voert van oudsher als zinspreuk de Latijnse zegswijze Qui bene distinguit bene docet: om goed te kunnen onderwijzen moet men goed onderscheiden. Dit geldt ook, wanneer wij over „beginselen” spreken.

De hoofdredacteur van de Nieuwe Provinciale Groninger Courant is getroffen door een uitspraak van Prof. Zuidema, die in een brochure „Beginsel-politiek nul”, blz. 41/2 schreef:

„Het is niet zo erg, dat wij ons eens vergissen met onze beginselen. Dat zijn de *ónze*, dat is wat *wij* in de Schrift gevonden hebben en wat *wij*, in trouw aan God, aan deze tijd willen doorgeven. Wij mogen ons vergissen, ook een beginsel mag feilbaar blijken”.

In de N.P.G.C. van 17 Februari j.l. schrijft de heer Van Ruller uit dit gezichtspunt over „Bijbel en beginsel” en besluit als volgt:

„Ziehier het onderscheid: de Bijbel is van God, de beginselen zijn van ons.”

In een hoofdartikel van 3 Maart j.l. geeft genoemde hoofdredacteur een toepassing van wat hij zo-even formuleerde, met betrekking tot art. XVIII van het a.r. program van beginselen. In dat artikel zegt hij o.m.: „Beginselen zijn geen absolute begrippen. Prof. Zuidema noemde het niet zo erg als men verklaart, dat een beginsel wijziging behoeft. Een beginsel is Gods Woord niet” en „Nog eens, de beginselen zijn van ons, wij vonden ze in Gods Openbaring.”

Om nu misverstand terstond af te snijden merk ik op, dat in het a.r. program van beginselen heel wat staat, dat geen „beginsel” is, maar gevolgtrekking uit beginselen, toepassing van beginselen op ten tijde van de formulering van het desbetreffende program-artikel — en wellicht nu en eventueel ook in de toekomst nog — actuele punten van staatsbeleid. Ik ben voorstander van de splitsing van het huidige program van beginselen in een aantal artikelen, waarin waarlijk „beginselen” worden geformuleerd en beleden, en in een „algemeen politiek program”-op-langere-termijn. In het laatste behoren dan enerzijds een aantal zaken thuis, welke thans behandeling vinden in 't program van beginselen, en anderzijds een aantal punten, welke thans van het ene vier-jaarlijkse program van actie in het volgende worden overgenomen. Wordt het laatste hiervan ontlast, dan verkrijgt ook dat meer het karakter, dat het volgens zijn benaming zou moeten hebben. Wij krijgen dan dus: program van beginselen, algemeen politiek program, program van actie.

* * *

Beginsel is datgene wat aan het begin ligt. Daarom is zowel het spreken van „eeuwige beginselen” als dat van „afgeleide beginselen” min juist.

„Eeuwig” valt niet te combineren met „begin”. Men spreke liever van „blijvende” of van „constante beginselen”.

(Overigens is deze terminologie strict genomen tautologisch: de woorden „blijvend” en „constant” voegen aan de inhoud van het begrip „beginsel” niets nieuws toe; een „beginsel” is reeds naar zijn aard „blijvend” en „constant”.)

En „afgeleide beginselen” zijn geen *beginselen*, maar, overigens wellicht zeer belangrijke en geenszins onjuiste, *gevolgtrekkingen* uit beginselen. Zij zullen veelal dan ook slechts gelden zolang de omstandigheden, waaronder de gevolgtrekking werd gemaakt, dezelfde blijven, zolang de situatie, waarop het beginsel werd toegepast, nog bestaat. Is een van beide niet meer het geval, dan kan de gevolgtrekking niet meer worden gemaakt. Dan vervalt het „afgeleide beginsel”, moet het worden „prijsgeven”. Mede om de onjuiste indruk, welke daardoor wordt gewekt, vermijde men de term „afgeleide beginselen”.

Ook zullen we zulke „afgeleide beginselen” moeten prijsgeven — al is de situatie, al zijn de omstandigheden niet veranderd —, wanneer onze gevolgtrekking bij nadere overweging niet gewettigd blijkt.

* * *

Uit het voorgaande ziet men, dat ik de term „beginsel” wil reserveren voor de „blijvende beginselen”.

In die zin zou ik het begrip willen omschrijven als: de in en door formulering geschiede en geschiedende erkenntenis van door God voor de schepping gestelde normen.

Die normen staan vast. Zij zijn niet „van ons”, maar „van God”. Wij zijn er zolang deze tijdelijke werkelijkheid bestaat aan gebonden. God is de Wetgever, Hij stelde de wet; de mens is alleen maar schepsel, hij staat onder die wet.

De erkenntenis van die wet, van die norm is dan ook altijd eis. De norm verandert niet en de erkenntenis er van ook niet. Zij staat ons niet vrij, zij is plicht.

M.i. dreigt het gevaar, dat men dit uit het oog gaat verliezen, wanneer men, met hoe goede bedoelingen ook, uitdrukkingen bezigt als de geciteerde: „de Bijbel is van God, de beginselen zijn van ons”.

* * *

Nu bestaat ten aanzien van datgene, waarvoor ik de benaming „beginsel” reserveer, de kans op tweeërlei fout: 1e. de formulering, welke wij aan de Goddelijke norm gaven, was niet juist of min juist. Dit zal in feite herhaaldelijk het geval zijn. Ons menselijk formuleren is maar gebrekkig;

2e. wij meenden een norm te zien, die door God niet of zó niet was gesteld.

In beide gevallen is dus correctie nodig.

In geen van beide gevallen spreke men echter van het „prijsgeven van beginselen”. Dat wekt al te licht het misverstand, als zouden wij maar willekeurig omspringen met onze belijdenis van Goddelijke ordinantiën voor de onderscheidene aspecten der tijdelijke werkelijkheid.

Als wij ons zelve corrigeren moeten ten aanzien van wat wij als constant structuurprincipe der schepping, als beginsel dus, meenden te onderkennen en beoogden te formuleren, dan geven we geen beginsel prijs, maar alleen

of een gedachte, welke geen beginsel bleek te zijn, of een formulering, die niet zodanig was, dat de erkenntenis van de norm daarin op de juiste wijze geschiedde.

* * *

Wij moeten aan dit onderscheid hechten. Anders lopen we enig gevaar, in relativisme te vervallen, omdat we met de vastheid der „beginselen” ook o zo licht de vastheid der „normen”, der Goddelijke ordinantiën zouden kunnen gaan betwijfelen.

In die zin heb ik dus enig bezwaar tegen de zegswijze: de beginselen zijn „van ons”, en tegen de opmerking, dat een beginsel „feilbaar” kan blijken en dat het niet erg is, als het eens „wijziging” blijkt te behoeven. In zulke opmerkingen kan al te licht worden verwaarloosd, wat Prof. Zuidema ook zegt, n.l., dat wij beogen in onze (formulering der) beginselen „in trouw aan God” door te geven wat Zijn ordinantiën zijn.

Men houde „norm” en „beginsel” dichter bijeen dan geschiedt in de zegswijze en opmerkingen, waartegen ik bezwaren opperde.

Aangeboden wordt een bronzen Kuyper-plaquette. Deze kan zowel op een bureau worden geplaatst als aan de wand worden opgehangen. Deze waardevolle plaquette wordt geleverd tegen een aannemelijk bod. Gegadigden kunnen zich wenden tot het Bureau van het Centraal Comité, Dr Kuyperstraat 3.

Op Eigen Wieken

Deut. 32-Vers 11a

Redactie: C. D. van Oosten, Mr C. J. Verplanke, S. Willemse, H. D. W. Boven (Secretaris).
Redactie-adres: Dr Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

Uit de Organisatie

Vergadering van het bestuur der Nationale Organisatie

Wij moeten nog enkele mededelingen doen over de vergadering van 11 Januari j.l. in aansluiting op datgene, wat wij reeds rapporteerden op blz. 79 van de lopende jaargang. Betreffende de vier regionale vergaderingen werd besloten, dat de organisatie hiervan zal worden overgelaten aan de besturen der betreffende provinciale verbanden. Zij zullen, indien mogelijk, onder leiding staan van de heer E. van Ruller. Voorts werd besloten in het najaar van 1951 geen toogdag te beleggen, maar te volstaan met een huishoudelijke vergadering. In 1952 zal in het voorjaar een grote verkiezingstoogdag te 's-Gravenhage worden belegd. In dat jaar zal geen huishoudelijke vergadering worden gehouden, tenminste wanneer de a.s. Algemene Vergadering daartoe toestemming geeft. In het voorjaar van 1953 zullen huishoudelijke vergadering en toogdag dan weer gecombineerd gehouden worden. In verband met de voorgenomen verschuiving van de Algemene Vergadering-1952 naar het voorjaar van 1953 zal, behalve het daartoe strekkend voorstel, in de a.s. Algemene Vergadering ook een voorstel worden ingediend strekkende tot verlenging van de zittingsduur van de huidige voorzitter met c.a. een half jaar. In de Rondvraag werden de volgende kwesties ter tafel gebracht: 't werven van abonnés op Nederlandsche Gedachten door de clubs, de brochureverkoop, het contact met buitenlanders, het verloop van Algemene Vergadering en Toogdag in 1950 en ten slotte de vele veranderingen in de samenstelling van het bestuur.

De volgende vergadering van het bestuur zal worden gehouden op 27 en 28 April a.s. Bij wijze van experiment is deze vergadering belegd op Vrijdagavond en de Zaterdagmorgen d.a.v. De bestuursleden zullen ter plaatse overnachten.

De Arjos-Utrecht in het offensief

Teneinde meer bekendheid te geven aan het werk van de Arjos heeft de club te Utrecht op Zaterdag 24 Februari in de Stadsschouwburg een samenkomst belegd.

Een grote schare jongeren luisterde naar Dr J. Schouten, die tot ons sprak over „De politieke toestand en Uw werk”. De heer Schouten toonde op duidelijke wijze aan, dat we niet afzijdig mogen blijven staan van het politieke leven, maar ook op dat terrein een roeping van Godswege hebben te vervullen. Met klem wees spreker op de noodzaak van studie van Gods Woord, van de historie en van de grondslagen der Staatskunde. Nadat de fundamenten stevig zijn gelegd kan men pas de weg vinden in de talloze problemen waar we mee te maken hebben.

Dr Schouten illustreerde een en ander met concrete voorbeelden

Na deze rede maakten verscheidene jongeren van de gelegenheid gebruik om vragen te stellen. Hierbij zette Dr Schouten nog op zeer instructieve wijze uiteen wat onder nationale politiek moet worden verstaan.

Met deze geslaagde vergadering is een begin gemaakt met een actie tot versterking en uitbouw van de Arjos in de provincie Utrecht. Het offensief is ingezet!

Utrecht,

G. J. H. GRIFFIOEN.

De Arjos in Drente

De op 17 Februari te Assen gehouden lustrumtoogdag van het Provinciaal Verband van Arjos in Drente is uitstekend geslaagd. Ondanks het slechte weer was de opkomst, zowel voor de morgen- als voor de middagvergadering goed te noemen.

In de morgenvergadering die een huishoudelijk karakter droeg waren afgevaardigden van 19 clubs aanwezig en bovendien nog een groot aantal belangstellenden. De middagvergadering werd bezocht door ca. 400 jongeren.

De verslagen van secretaris en penningmeester, in de morgenvergadering uitgebracht, lokten vrij brede discussies uit. Het verslag van de secretaris gaf daar ook wel aanleiding toe. Het was zeer uitvoerig en getuigde van een grondige kennis aangaande de situatie in de provincie. Ook de secretaris van de Nationale Organisatie deelde in een korte causerie aan de hand van door hem gemaakte berekeningen 't een en ander over de Drentse organisatie mede.

In de middagvergadering trad als eerste spreker op Prof. Dr K. Dijk. Hij sprak over: „Gods Woord of Beginselen”. Spreker waarschuwde tegen het maken van beginselen, die niet in Gods Woord gefundeerd zijn en tegen het te veel gebruiken van het woord principe. Een principe, zuiver uit Gods Woord afgeleid, mogen we echter onder geen enkele voorwaarde loslaten.

Mr C. J. Verplanke te Haarlem sprak op de hem eigen puntige en humoristische wijze het slotwoord onder de titel „De Jeugd in de aanval”.

Assen.

H. M.

O, Zeeuwen, let toch op U saek!

Zoals jullie allemaal weten, zijn de eerste vier meetings achter de rug. Maar wat heeft jong Zeeland zich van een schaduwkant laten zien! Het bezoek was meer dan matig. Het spijt me waarlijk, dat ik geen optimistischer geluid kan laten horen, maar de feiten zijn nu eenmaal zo. En daarom meen ik er goed aan te doen, hier nog eens een hartig woordje met jullie te wisselen. Dat je niet **altijd** wat voor

Staatsinrichting

GEDEPUTEERDE STATEN

De plaats, die Gedeputeerde Staten (G.S.) in het provinciaal bestuur innemen, is te vergelijken met de plaats, die het college van burgemeester en wethouders in het gemeentebestuur inneemt (zie daarover Ned. Ged. d.d. 23 Maart 1950 en 23 Juni 1950).

Evenals de gemeente niet alleen wordt bestuurd door de raad, maar ook door het college van b. en w. en door de burgemeester, zo wordt de provincie niet alleen bestuurd door Provinciale Staten, maar ook door Gedeputeerde Staten en door de Commissaris der Koningin. Weliswaar staan Provinciale Staten aan het **hoofd** der provincie, maar de beide andere organen maken eveneens deel uit van het **provinciaal bestuur**.

SAMENSTELLING

Gedeputeerde Staten zijn gewone Statenleden, die uit en door de Provinciale Staten worden gekozen en tezamen met de Commissaris der Koningin met het dagelijks bestuur der provincie worden belast.

In iedere provincie bestaat het college van G.S. uit zes leden. Zij worden gekozen voor de gehele zittingsperiode van Provinciale Staten, dus voor vier jaar. Omdat zij gewone Statenleden zijn, treden zij daarna tegelijk met de Statenleden af op de eerste Dinsdag van Juli. Op de Woensdag d.a.v. moeten door de nieuwe Provinciale Staten hun opvolgers worden gekozen. De aftredenden zijn, indien zij althans tot Statenlid werden herkozen, dadelijk weer herkiesbaar.

Evenals sinds 1948 de gemeenteraad

bevoegd is aan een wethouder tussentijds ontslag te geven, wanneer hij niet meer het vertrouwen van de raad bezit, zijn Provinciale Staten, eveneens sinds 1948, bevoegd aan een lid van G.S. tussentijds ontslag te verlenen, wanneer hij niet meer het vertrouwen van de Staten bezit.

Leden van G.S. mogen niet alleen geen betrekkingen vervullen, die onverenigbaar zijn met het gewone Statenlidmaatschap (zie Staatsinrichting IX), maar mogen bovendien niet tegelijkertijd een bezoldigde Rijks- of provinciale betrekking hebben, noch gemeenteraadslid, burgemeester of gemeenteamtenaar zijn. Voorts mogen zij niet tegelijkertijd zijn dijkgraaf, lid of ambtenaar van het bestuur van een in de provincie gelegen waterschap, noch hoogleraar, lector of onderwijzer. En tenslotte mogen er geen nauwe familiebetrekkingen bestaan tussen de leden van G.S. en de Commissaris der Koningin.

De Commissaris der Koningin is voorzitter van het college van G.S. Hij heeft er, anders dan in Provinciale Staten, stemrecht. Hij is echter geen lid van het college.

Terwijl de andere Statenleden slechts presentiegeld genieten, d.w.z. een vergoeding voor het bijwonen van de Statenvergadering, genieten de leden van G.S. een vast salaris, dat door de Provinciale Staten onder goedkeuring van de Kroon wordt vastgesteld.

Jaarlijks benoemen Provinciale Staten in hun zomerezitting een buitengewoon lid van G.S. Deze wordt alleen voor dit college opgeroepen, wanneer in twee achtereenvolgende vergaderingen de stemmen over een voorstel, waar-

over volstrekt een beslissing moet worden genomen, hebben gestaakt.

KARAKTER

Het karakter van G.S. komt geheel overeen met dat van het college van b. en w. Derhalve moge hiervoor verwezen worden naar Staatsinrichting IV (Ned. Gedachten d.d. 23 Maart 1950).

TAAK

De bevoegdheden van G.S. liggen evenals die van Provinciale Staten op het gebied der autonomie en op dat van het medebewind.

I. Op het gebied der autonomie

Op dit gebied zijn in de eerste plaats Provinciale Staten bevoegd (zie Staatsinrichting X). G.S. kunnen op dit gebied pas dan een bestuursbevoegdheid krijgen, wanneer een wet aan G.S. die bevoegdheid verleent of aan Provinciale Staten vrijheid geeft bepaalde op dit terrein liggende bevoegdheden aan G.S. over te dragen (te delegeren).

De belangrijkste taak van G.S. is het aan hen opgedragen dagelijks bestuur der provincie. Dat is geen wonder, wanneer men bedenkt, dat Provinciale Staten slechts tweemaal 's jaars bijeenkomen.

Tot dat dagelijks bestuur behoren o.m. het gedurig toezicht houden op al wat de provincie aangaat, de uitvoering van de provinciale verordeningen en van de besluiten der Staten, het beheer van inkomsten en eigendommen, het voorbereiden van de Statenvergaderingen, enz.

Voorts kunnen Provinciale Staten som-

die politiek voelt, kan ik begrijpen. Dat je het druk hebt met allerlei andere dingen, dat wil ik ook nog wel aannemen. Maar dat er gezegd wordt zoals laatst op een vergadering: „Politiek? Dat mogen de grote heren in Den Haag wel uitvechten. Ik bemoei me er niet mee, en het interesseert me geen snars”, ja, dat is letterlijk zo tegen me gezegd — dat vind ik meer dan bar.

Maar diegenen, die dat zeggen, weten niet in welke crisis de wereld leeft! Weten niet, dat er „verzamelen” moet worden geblazen! Weten niet, dat er zoveel dingen zijn, die wij op grond van het woord van de Here Jezus **moeten** aanvallen! Laat ze dan dit gezegd zijn: Wie mee weigert op te trekken tegen de horden van ongeloof en revolutie, wie mee weigert te verzamelen onder het mobilisatiebevel, dat Paulus in Efeze geeft, die staat schuldig tegenover God,

omdat hij zich als Kain **misdraagt jegens zijn eigen volk!** Nu uit de gehouden meetings gebleken is, dat er nog zoveel ontbreekt aan actie onder de jongeren van Zeeland, heb ik gemeend, het bovenstaande te moeten schrijven.

De gevaren van onze tijd zijn groot! Verwatering en onverschilligheid kom je overal tegen!

Daarom, A.R. jeugd van Zeeland, laten wij dit afspreken: Wij letten voortaan op onze zaak: de zaak van onze Anti-revolutionaire beginselen! En dan worden we actief, dan worden de gelederen van ons Arjoscorps versterkt! Dan vormen we een waardige recruten school van onze partij, en dan wordt dit onze belijdenis bij onze actie:

Nil desperandum DEO duce: Wij wanhopen nooit, want GOD regeert!

C. BALKENENDE, Prov. Secretaris.

mige van hun bevoegdheden overdragen aan G. S. zoals bijv. het kopen, ruilen, vervreemden, bezwaren of verpanden van provinciale eigendommen. Een door Provinciale Staten, onder goedkeuring van de Kroon opgestelde instructie, regelt de door G.S. binnen het raam van de dagelijkse leiding en uitvoering van zaken te verrichten werkzaamheden. G.S. zijn voor het door hen in dit kader gevoerde bewind verantwoording schuldig aan de Staten (art. 150 en 163 Prov. wet).

II. Op het gebied van het medebewind

Dat op dit gebied G.S. primair bevoegd zijn blijkt ons uit de Grondwet. Deze bepaalt in art. 137: Wanneer de wetten of de algemene maatregelen van bestuur het vorderen, verlenen de Staten hun medewerking tot uitvoering daarvan. Art. 127 Prov. wet zegt precies hetzelfde. Maar het eerste lid van art. 128 bepaalt dan, dat de in art. 127 bedoelde uitvoering geschiedt door Gedeputeerde Staten, voor zover niet de wet of de algemene maatregel van bestuur bepaaldelijk de medewerking der Staten (Provinciale Staten dus) vordert. Voor enkele voorbeelden van gevorderde medewerking door Provinciale Staten, zie Staatsinrich-

ting X, Terzake van het door G.S. op het gebied van het medebewind gevoerde beleid zijn zij geen verantwoordig schuldig aan Provinciale Staten.

a. Bestuur

1. Voor bestuursbevoegdheden van G.S. op het gebied van het medebewind valt wel met name te denken aan hun goedkeuringsrecht t.a.v. de in art. 228 van de gemeentewet opgesomde besluiten der gemeentebesturen.

2. Als tweede voorbeeld (wij doen slechts enkele grepen) willen wij noemen het krachtens art. 22 der Waterstaatswet 1900 aan G.S. opgedragen toezicht op de waterschappen. Zij kunnen de niet aan hun goedkeuring onderworpen verordeningen en besluiten van waterschapsbesturen vernietigen.

3. Voorts wordt in tal van andere wetten aan G.S. een controlerende of medewerkende taak bij wetsuitvoering verleend.

b. Wetgeving

Wetgevende bevoegdheid op het gebied van het medebewind hebben G.S. krachtens art. 151 Prov. wet. Toepassingen van dit artikel zal men echter vergeefs zoeken. De aard van de hun opgedragen werkzaamheden brengt dat blijkbaar niet met zich mee.

c. Rechtspraak

Er is een groot aantal wetten dat de medewerking van G.S. vraagt in de vorm van rechtspraak. Rechtspraak ter beslissing van geschillen, die bij de uitvoering van de desbetreffende wet zijn gerezen. Bestuursgeschillen dus: in ieder geval één der partijen in het geding is een bestuurscollege of bestuursfunctionaris. Meestal moet uitspraak worden gedaan inzake een door een particulier bij G.S. ingesteld beroep tegen een besluit van een gemeentebestuur.

We volstaan met het noemen van twee voorbeelden:

1. Art. 33 gemeentewet geeft belanghebbende — en ook de leden van de raad — het recht bij G.S. bezwaren in te dienen tegen zijn niet-toelating tot lid van de raad.

2. Art. 45 kieswet geeft iedere kiezer het recht bij G.S. beroep aan te tekenen tegen een beslissing van het hoofdstembureau over de geldigheid van een voor enige verkiezing ingediende kandidatenlijst en over de handhaving van de daarop voorkomende kandidaten. Op een enkele uitzondering na is van de beslissingen van G.S. hoger beroep mogelijk op de Kroon.

Mr C. J. VERPLANKE.

Contact met Duitsland

Mr G. E. DE JONGSTE

Het gedenkboek van de L.O.-L.K.P. „Het Grote Gebod” is verschenen.

Wij zijn weer bepaald bij de strijd om onze Nederlandse zelfstandigheid.

De strijd voor vrijheid en recht.

Wij hebben met diepe smart vervuld, ons opnieuw gerealiseerd, hoeveel bloed deze rechtsstrijd gekost heeft.

Is deze strijd niet vergeefs gestreden?

Hebben de gesneuvelden niet „teveel” geofferd?

Men kan zeggen, dat „goed doen” (Galaten 6 : 10) en strijden voor recht en gerechtigheid, nooit vergeefs is.

Dat geen offer daarvoor te groot is.

Maar, als wij ons tot enkele aspecten mogen beperken, onze „zelfstandigheid”, wordt die in een Europese federale staat geen illusie?

Zullen de verschillende „vrijheden en rechten” van ons Nederlandse volk en speciaal van het christelijk volksdeel daarvan, gewaarborgd blijven, *kunnen* blijven? Tevergeefs geofferd?

Kan een strijd voor recht en barmhartigheid vergeefs zijn!

Is geloofsgehoorzaamheid een „te” groot offer!

Deze rechtsstrijd — tezamen met andere factoren — die ik hier onbesproken laat — drijft ons vandaag naar de Westeuropese federale staat.

Maar de reële gevaren maken, dat wij in deze ont-

wikkeling onze taak opnieuw of bij voortduur zullen moeten aanvaarden.

De positie van ons vorstenhuis, onze vrijheden en rechten, onze nationale eigen-waarde — dit alles zijn vraagstukken, voor welke goede oplossing wij in de huidige ontwikkeling in de wereld en in Europa in het bijzonder, actief moeten zijn, strijden moeten.

En voorzover de ontwikkeling naar een Westeuropese federatie bepaald wordt door de strijd om recht en gerechtigheid is de aanwezigheid van de christen in het politieke veld een vanzelfsprekendheid.

De rechtsstrijd voeren behoort toch tot zijn „normale” taak?

En als wij trouw, waar wij ook geplaatst zijn, onze taak hierin volbrengen, wat doen wij dan anders, dan de lijn van het verzet doortrekken?

Dan komen er nog andere moeilijkheden.

Wij dienen onze geloofsgenoten in de verschillende landen wakker te schudden.

Mogen christenen in andere landen ons veel kunnen leren, waar het aankomt op openheid jegens elkaar, gebedsbeleving, bewogenheid van gemoed, alleen in ons land is het Calvinistisch denken opgebloeid.

Wij zijn onze geloofsgenoten ver vooruit, waar het gaat over theologisch en filosofisch inzicht.

En wij hebben in ons land in het handelen, in de practijk,

door Gods genade, van dit inzicht veel vrucht gezien. In het buitenland let men echter meer op de innerlijke relatie met God, zonder de consequentie van Christus' Koningschap over de gehele wereld, te trekken. De doorbraak is daar „troef”.

Onze geloofsgenoten zien veelal niet, dat de Schrift een „lamp voor de voet” is op alle levensterrein.

Hun moet de betekenis van christelijke staat en christelijke politiek geleerd worden.

Mede met het oog op de huidige politieke ontwikkeling is dit broodnodig.

Redenen te over, zoals U ziet, om over te gaan tot het leggen van internationale contacten.

Hebben we trouwens, gezien onze roeping, al niet veel te lang dit werk laten liggen?

Zo is het stedelijk verband der A.R.J.O.S. te Rotterdam er toe over gegaan een commissie aan te wijzen welke de opdracht kreeg, internationaal contact op te nemen.

Door allerlei betrekkelijk toevallige omstandigheden is er door deze commissie contact verkregen met een groep „evangelische” jongeren in Keulen.

Het beleven van „Het grote Gebod” tegenover Duitsers zal voorwaar geen gemakkelijke taak zijn, maar nu de zaken zo gelopen zijn, mogen wij deze taak — alleen omdat zij psychologisch wat zwaarder is, dan ze geweest zou zijn bij contact met andere landen — niet afwijzen. De grootste moeilijkheid is echter de totaal andere geestelijke ligging.

Misschien kan ik dit het beste weergeven met de waar-schuwendende woorden van mijn Calvinistische Duitse vriend, zodat andere met Duitsers corresponderende jongeren, hier mogelijk nog profijt van kunnen trekken? „Weest alstublieft voor ons niet te veeleisend met betrekking tot de door U voorgestane Calvinistische levenshouding. Mijn jonge vrienden hebben nog nooit zo iets gehoord, laat staan dat zij zich de daarop betrekking hebbende problemen hebben ingedacht. De oorlogsjaren hebben alle gevoel voor de betekenis van een waakzame orthodoxe groep voor het volksleven verwoest.

Reken steeds met door het Barthianisme geïnfecteerde mensen, voor wie in een neutrale wereld voor Christus ook nog een klein plaatsje is.

Daarbij komt dan nog de invloed van het piëtisme.”

En weer waarschuwt hij dan: Denk er om, het universele karakter van het Calvinisme is voor onze mensen een schokkend *novum*.

Van veel belang is het, schrijft hij, om wat men betoogt, te verduidelijken met *eenvoudige* voorbeelden.

Het is nog niet mogelijk om een „balans” op te maken van het verloop der correspondentie. Velerlei onderwerpen zijn aangesneden, zoals b.v. de verhouding Rooms-Katholicisme—Protestantisme, Christelijke Partij-organisatie, de Passie-spelen, film en toneel, verhouding geloof en techniek.

Het is onze bedoeling, om indien zich interessante en/of zware problemen voordoen in een correspondentie, deze gezamenlijk onderling te bespreken.

Zo leren wij het meest van deze correspondentie en

krijgt de Duitse correspondentie-vriend naar wij hopen, het scherpste en duidelijkste antwoord.

Wij stellen ons voor in September een aantal van onze Keulse vrienden naar Rotterdam uit te nodigen.

De bedoeling is hen eerst enige tijd in onze huiselijke kring op te nemen. Daarna hopen wij met hen samen te zijn in een conferentie van enkele dagen.

In dit verband zou ik er op willen wijzen, dat enige coördinatie van de verschillende „Duitsland-contacten” toch wel dringend geboden is.

Utrechtse studenten hebben contact met Keulse studenten.

Jongeren uit Overschie corresponderen met Duitse jongens en meisjes.

En zo lopen er meer draden.

Ieder werkt zonder veel van de andere contactgroep af te nemen.

Vooraf met het oog op het beleggen van congressen zou door coördinatie veel tijd, geld en moeite bespaard kunnen worden.

Ook zou, indien de hoofdstukken: „Bijbel en Staatkundige Beginselen” uit de Politieke Kadercursus eens afzonderlijk ingebonden verkrijgbaar werden gesteld, prachtig studie-materiaal aan onze Duitse vrienden kunnen worden gezonden.

Nog beter zou het zijn, indien deze hoofdstukken vertaald werden in het Engels, Frans en Duits door ter zake kundigen, eventueel met kleine wijzigingen met het oog op de historische achtergronden en de psychologische „ligging” der verschillende volkeren.

Voor Amerikaanse contacten zou dit een interessant antwoord zijn op de publicaties van Episcopale zijde, in de Amerikaanse „pocket-serie” verschenen: „Christianity takes a stand” en „The Christian Demand for social Justice” van bisschop Scarlett.

Men kan de vraag stellen of al dit werk veel zal uithalen. „Het Grote Gebod” kan ons bemoedigen.

Dwars door gebrek aan ervaring, door wantrouwen, onderlinge tweedracht, mislukkingen en tegenslagen, karaktermoeilijkheden, heen, is er toch heel veel tot stand gebracht in het verleden.

En voor het heden en de toekomst?

Wij weten, dat het Woord nooit ledig zal terug keren, het *Licht* zal ook op het politieke veld nooit worden overmocht.

Wij zullen in ons handelen en spreken echter aan twee voorwaarden moeten voldoen, willen wij werkelijk „zoutend zout” zijn.

Wij zullen *innerlijk overtuigd* moeten zijn van de Waarheid, die wij dienen en belijden willen én wij zullen de Waarheid *hartstochtelijk, enthousiast* moeten belijden en beleven.

Of om het — met een kleine variatie — met een woord van Edmund Burke te zeggen:

„We are Calvinists not from indifference, but from zeal.” *)

*) „Wij zijn Calvinist, niet uit onverschilligheid, maar uit ijver.”

Impressies uit Goes

Wie de kans krijgt naar Zeeland te gaan, grijpt die met beide handen aan. Het is een goed land met beste mensen.

Wie de kans krijgt naar een jeugdmeeting in Goes te gaan, grijpt die met handen en voeten aan, want daar verwacht je geestkracht en bezieling.

Immers: „Luctor et emergo”.¹⁾

Zo ging ik dan naar Goes.

Om kwart over twee zou de meeting beginnen.

Bang om toch vooral niet te laat te komen, was ik om twee uur bij de kerk.

Een mooie kerk, zoals je die in Goes verwacht. Gebouwd in de goede tijd, uit een royale beurs, zoals je dat van Zeeuwen gewoon bent.

Gastvrij, dacht ik, als de Zeeuwen zijn, laten zij vreemdelingen alle tijd om een goed plaatsje te zoeken.

Er was niemand, behalve dan natuurlijk diegenen, die de vreemdelingen begroetten. En dat doen de Zeeuwen, zoals je van hen verwachten kunt, op liefvallige wijze.

Intussen wees de klok 2.15 uur. De meeting zou dus moeten beginnen.

En zij begon.

In de..... bijgebouwen.

De voorzitter sprak in zijn openingswoord over kennis en liefde. Eerst kennis-making, dacht hij, en dan kwam de liefde. Zo dachten wij ook. En, die later de eerste spreker bleek te zijn, knikte ook. En die blonde Zeeuwsen, zonder goud maar met een blokje, glimlachten.

Maar niet alle Zeeuwen dachten zo, want we hadden een meeting in de... bijgebouwen.

De eerste spreker, „zo jong nog en toch al meester in de rechten”, was, naar hij zei, niet tevreden. Hij sprak van 17 kiesverenigingen en maar 4 A.R.J.O.S.-clubs in de Statencentrale Goes.

En het bestuur van die Centrale zat er bij.

Het was dun, zei hij.

Zeventien kiesverenigingen en 4 clubs.

Dat zei hij op een jeugdmeeting van 30 mensen in de bijgebouwen van de kerk in Goes.

Spreker wilde de Zeeuwse spreuk veranderen in „Succumbo et Submergor”.²⁾

En zo moeilijk hadden de Zeeuwen het niet, zeide de jonge meester. Sisyphus had het met zijn steen veel moeilijker. Dat wist hij nog uit zijn schooljaren.

Zeventien kiesverenigingen en 4 clubs.

Dertig mensen op een jeugdmeeting. Het was meer dan dun: het was verdund.

Het moest gauw anders worden.

Er moest verzamelen geblazen worden tot de aanval.

Over die aanval had de tweede spreker het.

Waartegen?

Er zijn mensen in Nederland, zo vertelde hij, die net willen doen alsof er geen A.R. meer zijn.

Dat deden zij in 1945 al.

De A.R. hielden hun oude naam en hun oud program.

Zij herstelden zich niet en vernieuwden zich niet.

Dat was niet nodig, zoals bij die anderen.

En daarom vonden die anderen dat de A.R. niet meer bestonden.

Dat moest het volk, ook het Zeeuwse, zo gauw mogelijk weten.

In 1945 mocht er één A.R. minister komen. Die kon Binnenlandse Zaken krijgen, maar dan moest hij Nederland zuiveren.

Dat was een onaangenaam karwei-tje en iedereen zou dan wel gauw van de A.R. genoeg hebben. Dan waren er geen A.R. meer.

Een tweede minister, bijv. voor Onderwijs, mochten de A.R. niet hebben. En daarom bedankten de A.R.

voor de eer. Er kwam geen A.R. minister.

De A.R. mogen hebben wat die anderen overlaten.

En die dan nog mee mogen doen, mogen het naadje van de kous niet weten. A.R., toe dan maar, maar geen ervaren parlementariërs.

In het land der progressieven is ego koning.

Tegen zulke mensen gaat de aanval. Zeventien kiesverenigingen; 4 clubs; 30 mensen op een jeugdmeeting in de bijgebouwen. Ze zouden gelijk krijgen, die denken dat de A.R. er niet meer zijn.

Daarom Zeeuwen, luctari!³⁾

Dat was Zeeland. Dat was Goes.

Zeventien kiesverenigingen en 4 clubs.

En toch komt er iets. Ik zag het aan die dertig gezichten. Even geduld en dan zijn er 17 kiesverenigingen en 17 A.R.J.O.S.-clubs en een jeugdmeeting in..... de kerk van Goes met 700 mensen.

Dan is het weer: „Luctor et emergo”.

Een belangeloos toeschouwer.

P.S. Van doorgaans welingelichte zijde vernemen we, dat de jeugdmeeting in Axel veel beter was. In de Statencentrale Hulst is dan ook een A.R.J.O.S. tegen vier kiesverenigingen.

Van doorgaans slecht ingelichte zijde vernemen wij, dat de sprekers in Axel de aanwezigen hebben opgedragen Art. 45, eerste lid, der Partijstatuten ingelijst boven hun bed te hangen.

En van geheel andere zijde vernamen wij, dat de „meetings” in Oostburg en Middelburg even succesvol waren als in Goes en Axel.

C. D. VAN OOSTEN

1) Het devies van de provincie Zeeland; ik worstel en kom boven.

2) Ik bezwijk en verdrink.

3) Worstelen.

Verschillende Jongeren-Studieclubs hebben reeds waardevolle premies ontvangen en leggen zodoende de grondslag voor een eigen bibliotheek. De actie gaat ook deze maand nog voort. Het is een dankbaar en..... een lonend werk. In de eerste drie maanden van dit jaar werden reeds 1000 nieuwe abonné's ingeschreven. Een tot nog toe niet gekend resultaat. Werft nieuwe abonné's!

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE

PARTIJ, HAAR PROPAGANDA- EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

K A D E R N U M M E R

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk, Mr C. J. Verplanke, R. Gosker (Secretaris).

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuypersstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.

Administratie-adres: Dr Kuypersstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.
Giro 89673 ten name van de Antirevolutionaire Partij.

Verschijnt 15 maal
per jaar.

Prijs per abonnement
f 3.— per jaar.

PROF. ROMME OVER EEN „Misperstand”

Dr J. SCHOUTEN

Prof. Romme heeft onlangs een politieke rede gehouden te Roosendaal. In het verslag, dat „De Volkskrant” daarvan op 16 April j.l. gaf, komt o.m. het volgende voor:

„„Dr Schouten verkeerde in de mening, dat ik mij er tegen zou verzetten, politiek en parlementair ervaren personen uit antirevolutionaire kring voor een zetel in het kabinet voor te dragen”, zei Prof. Romme en hij voegde er aan toe: „Ik heb, zacht gezegd, nooit de bedoeling gehad mij tegen deze gedachte te kanten”.

Het misverstand betekent niet, dat Dr Schouten volkomen onschuldig is aan de afzijdigheid van de Antirevolutionairen. Prof. Romme wees er op, dat Dr Schouten uitsluitend politiek en parlementair ervaren personen beschikbaar wilde stellen. Omdat dit zo was moest Dr Schouten twee bepaalde portefeuilles eisen. Portefeuilles, waarvoor „politiek en parlementair ervaren” antirevolutionairen beschikbaar en geschikt waren.”

Indien in dit verslag de uiteenzetting ter zake van Prof. Romme juist is weergegeven, heeft deze het dus ook nodig geacht met betrekking tot de recente kabinetsformatie en de houding van de Antirevolutionairen te dien aanzien van een misverstand te spreken.

Welk misverstand? Dit. Ik verkeerde, blijkens mijn uiteenzetting in de Tweede Kamer, in de mening, dat Prof. Romme er zich tegen zou verzetten politiek en parlementair ervaren personen uit onze kring voor een zetel in het kabinet voor te dragen.

Waarom was dit een misverstand? Omdat Prof.

Romme „zacht gezegd” nooit de bedoeling heeft gehad zich tegen deze gedachte te kanten.

Inderdaad verkeerde ik in de mening, dat Prof. Romme niet bereid was, uit welken hoofde dan ook, de inwilliging van het vermelde door mij geuite verlangen te bevorderen. Ik verkeer daarin nog. En wel op grond van het gehele verloop van zaken.

Aan mij is, tijdens mijn contacten met Prof. Romme in zijn informatie-periode, nimmer gebleken, dat hij voor mijn gedachte gevoelde. Aan mij is evenmin gebleken, dat hij aan die gedachte tegemoet wilde komen. Uit woord noch daad van hem kon destijds door mij ook maar worden afgeleid, dat hij er toe wilde overgaan één of meer politiek-parlementaire figuren uit onze kring aan te trekken voor een te vormen Ministerie. Ware het anders geweest, dan zou zeker in mijn pers-publicatie, welke is afgegeven nadat de samensprekingen tussen Prof. Romme en mij waren geëindigd, aanstonds aanleiding zijn gevonden het „misperstand” uit de weg te ruimen. En de publiek geworden feiten bevestigden, en bevestigden nog, mijn zienswijze.

Prof. Romme moge nooit de bedoeling hebben gehad zich tegen mijn gedachte te kanten, hij heeft dan wel alles nagelaten, wat er toe had kunnen strekken te voorkomen, dat in zijn houding en optreden die bedoeling werd gezien.

* * *

Ben ik, naar het oordeel van Prof. Romme, aan „het misverstand” schuldig? Als het boven geciteerde gedeelte van het verslag van zijn rede juist is, strikt genomen niet. Daarin staat: „Het misverstand betekent niet, dat Dr Schouten volkomen onschuldig is aan de afzijdigheid van de antirevolutionairen”. De

vraag zou kunnen worden gesteld: wie is (zijn) dan de schuldige(n) aan het ontstaan en bestaan van het misverstand? Deze vraag thans buiten beschouwing latend, wil ik gaarne erkennen, dat ik niet „volkomen onschuldig”, noch „onschuldig” ben aan de afzijdigheid van de Antirevolutionairen. Door mij is een wens geuit. De voldoening daaraan is als voorwaarde gesteld voor de medewerking, welke Prof. Romme mij vroeg. 1) Toen bleek, dat aan die wens niet kon worden voldaan, heb ik hem toch als voorwaarde voor de mij gevraagde medewerking gehandhaafd, waaruit onze „afzijdigheid” is voortgevloeid. Ik ben daaraan dus „schuldig”. Maar ik acht dit niet een schuld in laakbare zin. In de gegeven omstandigheden mocht naar mijn mening niet anders worden gehandeld, omdat, gelet op alle in aanmerking komende factoren, de geuite wens rechtvaardig en billijk was.

Het is juist, dat door mij is gesteld, dat de twee Antirevolutionairen, die in het kabinet zouden worden opgenomen, beiden dienden te behoren tot de politiek-parlementaire figuren uit onze kring (daarop slaat het woord „uitsluitend” in het verslag). Ik achtte dit noodzakelijk, omdat inmiddels bekend was geworden, dat het overgrote deel van de „oude” Ministers zou worden opgenomen in het „nieuwe” kabinet. Het is eveneens juist, dat door mij een be-

paalde concrete uitwerking van het gestelde is gegeven, maar ik moet daaraan met nadruk toevoegen, dat geen enkele poging is gedaan om, met aanvaarding van mijn gedachte, een andere concrete uitwerking daaraan te geven. Juist op dat moment was er een uitnemende gelegenheid voor Prof. Romme, om te tonen dat hij niet de bedoeling had zich tegen mijn gedachte keren. Hij heeft ook die gelegenheid verzuimd.

De conclusie, welke uit het vorenstaande mag worden getrokken, is deze: ook met dit misverstand is het een wonderlijke geschiedenis. In ieder geval is het niet door mij veroorzaakt, noch gemaakt.

* * *

Nadat dit stukje was geschreven, werd bekend, dat Prof. Romme in een politieke rede, te Roermond uitgesproken, weer een geheel andere verklaring van de „afzijdigheid” der Antirevolutionairen heeft gegeven dan te Roosendaal. Op die nieuwe verklaring hopen wij in het volgend no. nader in te gaan.

1) Er moge nog eens aan worden herinnerd, dat Prof. Romme mij heeft verzocht antwoord te geven op de volgende vraag: zijt gij bereid een partijgenoot van u, die zou worden uitgenodigd deel uit te maken van een kabinet, met een program van een politieke samenstelling als bedoeld, te adviseren aan zulk een uitnodiging gevolg te geven?

* * * Internationale banden

De dood van Arthur van den Berg, of zoals ze in Amerika de naam schrijven Vandenberg, met de klemtoon op de eerste lettergreep, bracht een verlies voor zijn land, de wereld en ook Nederland.

Vandenberg was een der leidende Republikeinse Senatoren.

Een man van groot gezag, niet alleen in zijn eigen partij, doch bij geheel het volk.

Algemeen geloofde men, dat als hij en niet Dewey in 1948 de candidaat van de Republikeinse Partij zou zijn geweest, Truman verslagen zou zijn geworden. Jarenlang heeft Vandenberg grote invloed gehad op de buitenlandse politiek. Daarbij heeft hij de „reuzenzwaai” gemaakt van isolationist naar voorstander van de door beide partijen voorgestane internationale bemoeiing op brede basis.

Vandenberg droeg een Nederlandse naam.

Hoewel niet behorend tot een der beide kerken van Hollandse origine, hield hij in zijn woonstad Grand Rapids wel contact met de voormannen daarvan. Wijlen Dr H. Beets behoorde tot zijn vrienden.

Er zijn anderen, die aan de nationale politiek van Amerika deelnemen, die wel tot onze directe geestverwanten

behoren. Nauwer en regelmatiger contact met deze mannen is dringend geboden.

Mede tengevolge van de emigratie krijgt het Calvinisme in Amerika en Canada een steeds grotere kans.

Ook bij bevordering van het federalisme in Europa moet ons oog toch steeds naar het Westen gericht blijven. Vandaar dat de dood van een Vandenberg tevens een herinnering aan ons Calvinistisch volksdeel en speciaal aan zijn leiders is, om de banden overzee sterker aan te halen. Kerkelijk, politiek en maatschappelijk!

* * * Ons Dagelijks brood

Het is telkens nodig, dat de Schrift ons in de ingewikkelde problematiek van het leven weer terugroept tot de eenvoud van het geloof.

Kuyper noemt in de voorrede van zijn „De drie formulieren van Eenigheid” van 1883 de inhoud daarvan „overeenkomstig het oordeel van de Kerk aller eeuwen”. Ook de Heidelbergse Catechismus, die in zijn formulering nog geen vier eeuwen oud is.

Nog geen, maar toch reeds bijna vier eeuwen.

Want hij werd opgesteld in 1563.

Toen het leven in en buiten Europa tengevolge van de doorwerking der Reformatie wel in felle beweging ver-

keerde, maar het sociaal-economisch gebeuren toch nog voornamelijk gewestelijk bepaald werd.

Toch grijpt de vijftigste Zondag hoger dan de simpele vraag van het naakte bestaan. Hij bindt de menselijke activiteit aan de oorsprong aller dingen, aan de scheppende daad Gods. De Catechismus is geen sociaal handboek. Ook deze Zondag niet.

Maar hij wijst ons wel, ook ons in deze ingewikkelde en verwarde levensperiode, het uitgangspunt en de richting aan.

De weg naar de oplossing.

Een oplossing, die altijd weer in het belijden van Gods Souvereiniteit haar beginpunt moet vinden.

* * * Geen tegenstelling

Dikwijls is en wordt ook nu nog de belijdenis van de Goddelijke souvereiniteit gesteld tegenover de erkenning van de menselijke verantwoordelijkheid. Dat is niet Antirevolutionair, dat is niet naar de Schrift.

Die twee vormen geen tegenstelling, die zijn veeleer confirmatief.

De mens heeft tegenover zichzelf, zijn gezin, zijn naaste de plicht om voor zichzelf te zorgen zo goed hij kan. Zijn dagelijks brood — en dit als het geheel van zijn maatschappelijk kunnen — te verdienen. In het zweet zijns aanschijns.

Dat betekent, niet op z'n slofjes.

Met de handen in de schoot kan men niet bidden: Geef ons heden ons dagelijks brood. De welstand van een volk houdt ook verband met de meer of mindere bereidheid om te werken, met de al of niet aanwezige drang om de hoogste prestatie te leveren. De mens in devotie neergezeten, gelovend, dat God de raven wel zal sturen om hem te voeden is niet de vrome in tegenstelling met de wroeter, die ezelt als-of het wel en wee van de wereld van hem afhangt.

Beiden zullen moeten leren in God hun vertrouwen te stellen en van Hem de zegen te verwachten. Beiden zullen hun leven hebben te stellen in het licht van het Evangelie. Beiden zullen ook moeten arbeiden, zij het op zeer verschillende manier.

* * * **Het idee - fixe**

Tegen de politiek van onze Regering rijzen ook op grond van het voorgaande steeds weer ernstige bezwaren. In al de woorden der naoorlogse Kabinetten missen wij de erkenning van Gods regiment over de wereld. In al de daden ontbreekt de bevrijdende gedachte, die het leven inspireert. Men offert alsmaar aan de „goden dezer eeuw”. Men jaagt na het idee-fixe.

De doorbraak;
de Indiëpolitiek;
het dirigisme;
de Staatsoverwoekering van het leven;
de fiscale nivelleringsconsequentie;
de bureaucratie;
het loon- en prijsbeleid; enz. enz.
liggen allen verweven met een en het zelfde stramien.

Bewust of onbewust openbaart zich telkens weer de zelfde gedachte. Deze gedachte lijkt soms Christelijk, maar zij is het niet. Zij is in wezen: humanistisch-socialistisch.

Zij vierde haar triomphen in de periode van schijnwelvaart van 1945-1950. Nu nadert de steeds bangere werkelijkheid. En wordt bij de dag haar voosheid en onhoudbaarheid duidelijker.

* * * **Holland op z'n best**

Bij al de sombere berichten van de laatste tijd is het prettig ook eens op een gunstig symptoom de aandacht te vestigen.

Op het gebied van de scheepvaart, waar het particulier initiatief de handen het meest vrij heeft, zijn er lichtpunten.

Op 30 April vierde Koningin Juliana haar verjaardag. Wat ons volk ook verdeelt, hierin wordt de eendracht telkens weer openbaar, dat het als één man staat rondom de troon van Oranje. De troon van Oranje is het symbool van de nationale eenheid. Ja, méér dan een symbool!

Wie de ontwikkeling van de koopvaardijvloot onder Nederlandse vlag volgt, constateert met blijdschap de vooruitgang.

Die vloot telde in 1947: 928 schepen met een inhoud van 2.068.116 B.R.T. en op 1 Januari 1951: 1.192 schepen met 3.122.737 B.R.T.

Ook wat de vernieuwing der schepen betreft is de situatie niet ongunstig. Van 1945-1950 kwamen er bij 5 passagiersschepen, 72 vrachtschepen met passagiersaccomodatie, 89 zonder die accommodatie, 186 kustvaarders en 24 tankschepen.

Dit alles geeft de burger moed. Hierin zit weer iets van de oud-Nederlandse ondernemingszin en courage.

* * * **Storm op til**

Het aftreden van de Engelse minister van arbeid is een teken aan de wand. Aneurin Bevan behoort tot wat men noemt the coming men van de Engelse Labourpartij. Een man van het woord,

een hartstochtelijke figuur, die de massa weet te bezielen.

Een man die onlangs in het Lagerhuis verklaarde — in figuurlijke zin — de vloer te zullen dweilen met Churchill. En in dat debat ook inderdaad tegen de ervaren Tory-leider opgewassen bleek. De oude garde van de Labourpartij heeft aan deze links-georiënteerde partijgenoot de handen meer dan vol. Zijn uittreden uit het Kabinet-Attlee kan verstrekkende consequenties hebben.

Vervroegde verkiezingen door de conservatieven begeerd en door Labour tegen gehouden, zijn nu waarschijnlijk.

Ook voor Nederland is deze houding van belang.

Hier openbaren zich de zelfde verschijnselen.

Nu de realiteit daden van de voor mannen eist, desnoods tegen eigen vroegere propaganda in, deinken velen terug.

Men maakt het landsbelang ondergeschikt aan de kiezersgunst.

Daarom: storm op til.

Blaffende honden?

Na Burger kwam Nederhorst. Het sonore stemgeluid van de waarnemend-fractievoorzitter der P.v.d.A., die het Kabinet bij zijn eerste ontmoeting met de Tweede Kamer zo hevig de Levieten las, gonsde nog na tussen de hanebalken van de Ridderzaal, en zie, een nieuwe zanger zette in. Sombor en dreigend was ook zijn lied. De dreiging in de stem van de heer Nederhorst was zelfs nog directer dan die van mr Burger.

Dat kon ook wel. Want de heer Nederhorst laakte vooral de prijspolitiek van de Regering en had dus in de eerste plaats minister v. d. Brink tegenover zich. Het behoort immers tot de goede vorm in de na-oorlogse politieke vriendschap tussen rooms en rood, dat Kamerleden van de P.v.d.A. hun critiek afreageren op de roomse ministers en omgekeerd. Helemaal lukte het dit keer niet. De prijspolitiek is wel zozeer Kabinetspolitiek, dat dr Drees het niet aan prof. v. d. Brink kon overlaten, maar zelf het eerst de degen kruiste met zijn partijgenoot.

En na Nederhorst kwam Andriessen. Tijdens de debatten over de prijspolitiek liet hij al merken, dat de socialisten heus niet alleen met critiek kunnen komen; dat de K.V.P. ook nog wel wat op haar verlanglijstje heeft. Een paar weken later riep de heer Andriessen zelfs de roomse pers bijeen om dat eens extra duidelijk te maken. Tegen de socialistische druk vond hij blijkbaar wat roomse tegen-
druk niet overbodig.

De voorzitter van de K.V.P. bleef in stijl. Zijn critiek raakte de gezinspolitiek en de woningbouw; zij was dus bestemd voor de socialistische ministers Joekes en In 't Veld. Zo gaat het bij ons. Kleine gevechten onderhouden de rooms-rode vriendschap.

De ministers namen al die verwijten nogal laconiek op, naar het scheen. Deze blaffende honden bijten niet, zullen ze gedacht hebben, Althans nog niet.

En toch, je kunt nooit weten. Er hoeft maar één keffer even uit te schieten en er zit een scheur in de minister-pantalon. Dat hebben de afgelopen maanden getoond. Daarom kon prof. Anema in de Eerste Kamer zeggen: Dit Kabinet zal een hele hijs hebben, om de verkiezingen van 1952 te halen.

Geen blijvertje

Onze voorvaders, die gewend waren de gebeurlijkheden des levens met berusting tegemoet te treden, plachten van een borelingske, dat hun niet levensvatbaar voorkwam, te zeggen: Dat is geen blijvertje.

De heer Nederhorst stelde na zijn aanval op de prijspolitiek van de Regering een motie voor. Maar men behoefde waarlijk geen arts, zelfs geen baker in de politiek te wezen, om terstond na de geboorte van die motie te kunnen zeggen: Dat is geen blijvertje.

De motie vroeg om onmiddellijke afkondiging van een algehele prijsstop — in de motie stond dat woord zelfs met een hoofdletter, zoveel eerbied en liefde voelde de heer Nederhorst ervoor —, als inleiding op een nader uit te

werken stelsel van prijsbeheersing. Daarmee ging de voorsteller rechttraads in tegen de plannen van de Regering. Het is rondweg onuitvoerbaar, zei minister v. d. Brink. Wij zien om ons heen op de internationale markt overal prijsstijgingen. In zo'n periode is een prijsstop een slag in de lucht. Men zou op hetzelfde moment, dat de prijsstop afgekondigd zou worden, deze ook weer moeten loslaten. Het bleek wel, dat de fractie van de P.v.d.A. lang niet in haar geheel achter de motie stond. Men wenste daar wel wat lawaai, maar wilde vooralsnog alleen met los kruit schieten. De heer Nederhorst had echter een scherpe patroon in zijn buks gedaan. Dat vonden heel wat van zijn fractiegenoten al te gevaarlijk. Er werd in de rose hoek lang gedelibereerd. De categorie van het losse kruit won het.

Daar was de Regering kennelijk bij voorbaat van overtuigd. Minister v. d. Brink zei wel, dat hij de indiening van de motie betreurde. Hij betoogde ook, dat zij onuitvoerbaar was. Maar het scherpe woord: onaanvaardbaar bleef achterwege.

En toch trok de heer Nederhorst zijn motie in. Hij zal nu aan zijn mensen, aan het N.V.V., aan de radicale vleugel van de P.v.d.A. niet kunnen zeggen, dat hij door de Regering wel genoopt werd, zijn motie in te trekken. De Regering liet het rustig aan de fractie van de P.v.d.A. over, de heer Nederhorst in de regeringsbanen terug te roepen. Zo werd de motie tot een demonstratie, zij het een magere. De radicale groep heeft even haar tanden laten zien en geblaft. Dat was overbodig. Wij wisten wel, dat die groep er was. Maar tevens werd gedemonstreerd, dat men (nog) niet wil bijten. Zo gezien werkte de motie juist averechts.

Recht door zee

De heer Stapelkamp kon het niet laten zo langs zijn neus weg op te merken, dat de Regering bij dat lonen- en prijzendebat de meeste last had van . . . de beide grootste fracties, waarop zij steunt. Het zou voor ons geen kunst zijn, net zo'n spelletje te spelen, zei hij. Wij zouden de heren gemakkelijk met een paar moties kunnen overbieden. Hij deed dat niet. Overeenkomstig de toezegging van dr Schouten, trachtte de heer Stapelkamp de politiek van de Regering — tegen de achtergrond van de huidige moeilijkheden — eerlijk te beoordelen.

Daarbij was zijn grootste grief, dat die eerlijkheid en openheid bij het Kabinet zelf scheen te ontbreken. De Regering had verklaard, dat zij de prijsverhogingen, die half Maart ongeveer tien procent bedroegen, wilde opvangen door een loonsverhoging van vijf procent, terwijl daarnaast vijf procent gevonden zou moeten worden door de broekriem wat nauwer aan te halen. Zo stelde de Regering het. Maar U weet net zo goed, als ik, zo sprak de heer Stapelkamp, dat de loonsverhoging ook weer tot hogere prijzen zal leiden. U komt er dus niet met tien procent. Dat is struisvogelpolitiek.

Zeg ons nu, zo drong de A.-R. woordvoerder met de grootste klem aan, wat U wilt. Wat ons volk voor alles wil, is,

dat het weet, waar het aan-toe is. Wilt U een beperking van het verbruik met vijf procent? Dan komt U er niet met vijf procent loonsverhoging. Wilt U een grotere consumptiebeperking? Dan daar eerlijk voor uitkomen. Wij willen recht door zee.

De heer Stapelkamp kent zijn mensen. Onze arbeiders willen meewerken, zei hij, maar daarvoor is nodig, dat zij vertrouwen in U hebben. Zij willen wel sober zijn, maar niet, zolang de Regering in haar optreden zich nog allerlei luxe veroorlooft.

Struisvogelpolitiek constateerde de heer Stapelkamp ook ten aanzien van de wachtgeld- en werkloosheidsverzekering. Minister Joekes wil die, naar hij zegt, voor 1 September a.s. invoeren. Dan is het de hoogste tijd na te gaan, hoe de arbeiders en het bedrijfsleven de gelden daarvoor zullen kunnen opbrengen. Dat had nu, bij de jongste loonronde bekeken moeten worden. Maar nu, zo meende de heer Stapelkamp, speelt de Regering weer op zien komen. Het „komt tijd, komt raad”, gaat hier beslist niet op.

Ook hier lijkt het er op, dat de Regering tracht, de mensen zoetjes aan het lijntje te houden. Zulk een politiek moet telkens weer op teleurstelling uitlopen. Eerlijk duurt het langst, ook in de politiek.

E.H.B.O.

Ook in de politiek heeft men de „Eerste Hulp”. In noodgevallen moet soms spoedig ingegrepen worden, een noodverband gelegd worden, in afwachting van een definitieve oplossing.

Maar, pas op! Die eerste hulp is niet onbelangrijk. Wanneer de E.H.B.O.-man het verkeerd doet, veroorzaakt hij vaak blijvend nadeel. Wanneer een been verkeerd gezet is, wordt het een pijnlijke geschiedenis, om het later weer goed te krijgen. Een noodoplossing is alleen nuttig en bruikbaar, als ze de definitieve regeling niet in de weg staat.

Zo'n noodverband hebben we al. E.H.B.O.-man Drees heeft er een gelegd, toen na de oorlog de ouden van dagen in een noodtoestand waren komen te verkeren. Dat noodverband bracht verlichting, wie zal het ontkennen? Maar men moet verder zien. De noodwet ouderdomsvoorziening — het wordt hoe langer hoe duidelijker en het wordt ook steeds meer erkend — staat de definitieve, goede regeling voor de ouden van dagen in de weg.

Destijds, in 1946, is van A.R.-zijde een andere, betere weg gewezen. Breng de uitkeringsbedragen van de Ouderdoms- en Invaliditeitswet op het peil, dat thans nodig is, luidde het advies, en neem de zelfstandigen er in op. Dan is ook in de nood van het ogenblik voorzien en dan gaan we niet van de goede weg af — die der verzekering, waarbij de uitkering geen gunst, geen fooi, maar een recht is. . . En nu was er weer een E.H.B.O.-man aan het werk. Minister Joekes. De socialisten zijn sterker in eerste hulp bij ongelukken, dan in degelijke oplossingen. Ditmaal lag er een noodregeling voor een Kinderbijslag voor kleine zelfstandigen.

De heer Stapelkamp spaarde echter de E.H.B.O.-minister zijn kritiek niet. U gaat, zo zei hij, bij deze regeling aan het vraagstuk, dat hier ligt, en aan de moeilijkheden daarvan, volledig voorbij. U lost geen enkel probleem op; integendeel, deze regeling zal de oplossing in de weg staan. De geldingsduur van de voorgestelde regeling was beperkt. Drie jaar, en bij amendement werd het twee jaar. Maar, zo zei de heer Stapelkamp, zo'n beperking heeft alleen zin, wanneer de minister nu reeds in hoofdzaak de weg naar de definitieve oplossing kan aangeven. Dat kan hij niet. . . Die beperking heeft dus nauwelijks enige betekenis. Deze kinderbijslag is een stuk armenzorg, zei de heer Stapelkamp verder. De kleine zelfstandigen, die er onder

vallen — bij drie kinderen ligt de inkomensgrens bij f 2400,— per jaar — zullen straks uit de staatskas bedeed worden. Dit is niet anders dan een speciale armenzorg.

Aan zulk een ontwerp wenste onze fractie haar stem niet te geven. Maar niettemin werd het met grote meerderheid aangenomen.

Koperen verloving

Neen, we gaan het hier niet over vóór en tegen van lange verlovings hebben. We stellen alleen vast, dat de verloofde staat in sommige gevallen lang van duur is.

Zo'n lange verloving is de Benelux. Het begon al in de Londense tijd; we gaan dus al vlug op de 12½-jaar aan. En bijzonder trouwlustig lijkten de partners, eerlijk gezegd, ook nu nog niet.

Intussen komt men toch stap voor stap dicht bij elkaar. In de afgelopen weken behandelde de Tweede Kamer het wetsontwerp tot goedkeuring van een verdrag, waarbij de accijnzen in de drie landen geünificeerd worden.

Dat ontwerp heeft een geschiedenis. Twee jaar geleden keurde de Tweede Kamer een ontwerp goed, waarbij een verdrag werd geratificeerd tot gelijkmaking van de meeste accijnzen. Toen waren enkele er buiten gehouden, omdat men het daarover nog niet geheel eens was geworden. Zoals gezegd, de Tweede Kamer gaf er haar fiat aan. Aldus niet haar Belgische zuster. Volgens het verdrag zou het bier bij de Belgen duurder worden en dat namen onze Zuiderburen alevel niet. Er moest opnieuw onderhandeld. Nu, twee jaar later, is de hele zaak der accijnzen in kannen en kruiken. Aan weerskanten is water respectievelijk in de benzine en in de genever gedaan en een compromis is bereikt. Aan beide kanten zal een deel der accijnzen verhoogd, een deel verlaagd worden.

Wie echter denkt, dat het zo zou verlopen, heeft buiten de waard gerekend. Dat is hier minister Lieftinck. De verhogingen, die hij door de Beneluxificatie van onze accijnzen zag aankomen, heeft hij bij voorbaat al geïncasseerd. De tabaksaccijns en de benzinebelasting zijn hier al een paar jaar geleden op het nieuwe Beneluxniveau gebracht. En de verlaging van de suikeraccijns gaat buiten onze burgersmans-portemonnaie om. Wat de accijnsverlaging de schatkist kost, bespaart Vadertje Staat door tegelijkertijd het subsidie op de suiker (uit het landbouwegalitatiefonds) te verminderen. De enige flinke accijnsverlaging, die voor ons uit het Beneluxverdrag zou voortvloeien, wordt dus onderschept. De Nederlandse consument bemerkt er niets van. De Benelux betekent op een paar kleine posten na voor de schatkist enkel maar voordeel.

De kruik.....

Er is door het jongste accijnzen-verdrag slechts accijns, waar wij (zoals de minister het uitdrukte) een „pijnlijke veer” hebben moeten laten. Op grond van dit verdrag zal de accijns op gedistilleerd drastisch verhoogd moeten worden.

Voor de oorlog bedroeg de accijns op een kruik genever ongeveer f 1,60. Op grond van het verdrag zal dit worden omstreeks f 4,30 per kruik.

Nu is daar op zichzelf weinig tegen in te brengen. De belastingsschroef moet stevig aangedraaid worden. Waarop kan dat dan beter gebeuren, dan op een luxe-artikel als gedistilleerd. Wanneer het mogelijk is, laat men die accijns maar opvoeren.

Daar zat het nu juist voor de heer v. d. Heuvel. Hij herinnerde zich maar al te goed, hoe in de twintiger jaren de accijns op gedistilleerd verlaagd moest worden, omdat het euvel der clandestiene branderijen een al te grote omvang had aangenomen.

De kruik gaat nu eenmaal maar zolang te water, tot ze

breekt; ook de kruik der accijnzen. Wanneer men te ver gaat, wordt de verleiding te groot. Aan clandestien gestookte genever is dan zoveel te verdienen, dat veel lieden het er op gaan wagen. De overheid heeft voor de oorlog leergeld moeten betalen. De heer v. d. Heuvel waarschuwde de minister, niet in oppervlakkig optimisme al te veel te riskeren.

Daar kwam nog iets bij. Ook de minister vond de nieuwe accijns hoog. Hij meende echter, dat ons land dit plengoffer moest brengen op het altaar van de Benelux. Daar zette de heer v. d. Heuvel een groot vraagteken achter.

Ja, als het zo was, dat de Benelux, de complete Economische Unie, hierop vast zat, dan diende men zich wel zeer te bedenken, alvorens de zaak op de (clandestiene) borrel te laten springen. Maar zover is het nog niet. De Economische Unie staat nog niet voor de deur.

Daarom wilde de heer v. d. Heuvel deze hoge accijns, waarin zo kwade risico's gelegen zijn, niet afwijzen, maar de invoering ervan opschorten tot de Unie een feit staat te worden.

Open ijskast

Tot slot iets uit de Eerste Kamer. Daar is men — enkele maanden later dan gewoonlijk — medio April begonnen met de behandeling van de rijksbegroting voor 1951. Hier slechts één punt.

Bij de Kabinetsformatie is men het over Nieuw-Guinea niet eens geworden. Men was het er zelfs zozeer oneens

over, dat men de zaak maar opgeborgen heeft. In de ijskast, heette dat. Nederland zou het probleem laten rusten. Zou het probleem van andere zijde toch ter tafel gebracht worden, dan zou de Regering zich eerst met de Staten-Generaal verstaan.

Daar staat het geval dus, in de ijskast. Maar wat komt daar nu van terecht? De heer Jonkman zette in de Eerste Kamer een betoog op, om te onderzoeken, wat de Nederlandse Regering op dit ogenblik nog zou kunnen doen. Daar gaat de ijskast. De Regering kan het gerecht wel daarin wegzetten, het blijkt echter, dat er mensen zijn — zelfs onder de aanhangers van het Kabinet — die met zorg de deur van de ijskast open houden. De temperatuur is binnen even hoog als buiten. En de vliegen hebben vrij spel. Zo is het gerecht in minder dan geen tijd bedorven.

De heer Algra liet mr Jonkman niet lang op antwoord wachten. Er zijn maar twee mogelijkheden, zei hij. Of de Regering houdt vast aan het eenmaal ingenomen standpunt, dat de soevereiniteit bij Nederland dient te blijven, óf zij verklaart zich bereid, de soevereiniteit over te dragen. Ieder streven naar een tussenoplossing is onvruchtbaar en gevaarlijk. Want het zal steeds leiden tot verzwakking van ons standpunt en uitlopen op het aanvaarden van de soevereiniteitsoverdracht.

We hebben in de Indische kwestie al met heel wat vreemde begrippen gewerkt. Nú hebben we weer te doen met een ijskast, waarin een slager geen onse vlees zou willen bewaren. Een ijskast „sui generis”.

De Vrouw en de Politiek

L. A. LEVER-BROUWER

Langzamerhand gaan we in onze partij weten, wat de naam Scevar betekent: Studie Centrum Vrouwelijke Anti-Revolutionairen.

Scevar was op 10 Maart in half-jaarlijkse vergadering bijeen. Wie denkt dat dit een „vermannelijkte” vergadering is, heeft het mis.

In een gezellige huiskamer en zo meer zijn we bij elkaar: getrouwden, ongetrouwden, gestudeerden en door-gewinterde huisvrouwen, die echter één ding gemeen hebben — liefde voor onze partij en voor onze A.-R. beginselen.

Die liefde doet ons nog over iets anders praten ook dan over de traditionele vrouwendingen. Die doet ons spreken over de manier waarop wij, Scevarleden, het beste onze partij

kunnen dienen en er in deze benauwde en benauwende tijden iets voor kunnen doen.

We zijn eigenlijk bij elkaar gekomen — bij elkaar **geduwd** kan ik wel zeggen — omdat elk van ons verlangend is naar het uur, waarop onze partij alle A.-R. vrouwen als volwaardig lid in haar midden zal opnemen en erkennen, door haar het passief stemrecht niet langer te onthouden — door haar een plaatsje in te ruimen op de vergaderingen van de kiesvereniging — door haar eens een bestuursfunctie in deze vereniging op te dragen — door het net zo vanzelfsprekend te vinden dat zij politiek meeleeft als dat zij dit kerkelijk doet.

En op elke Scevar-vergadering neemt de vraag: — Hoe staat het nu met ons kiesrecht? — een grote plaats in.

Helaas waren we daar op 10 Maart gauw mee klaar.

— Nog net zo — moesten we be-kennen.

Het rapport over deze zaak van December '49 ligt nog in serene rust ergens in Nederland. Geen kiesvereniging kan het nog in studie nemen. Wel worden op verschillende plaatsen in ons land gemeenschappelijke vergaderingen van mannen en vrouwen gehouden om over de plaats van de vrouwen in onze partij te spreken.

En meestal blijkt men op zo'n vergadering en bloc vóór het verlenen van het passief vrouwenstemrecht te zijn, de bezwaren tegen dit kiesrecht zijn bij het merendeel der mannen en vrouwen niet meer aanwezig, maar toch komt soms de vrees bij ons binnensluipen dat deze zaak op de agenda van de eerstvolgende deputatenvergadering nog zal ontbreken.

Er zijn nog veel te veel vrouwen in onze partij, die zeggen: — Is dat dan zo erg? We vinden het uitstekend dat onze mannen de politieke was doen, wij hebben aan de onze genoeg. —

Ja politieke onverschilligheid is er bij mannen en bij vrouwen helaas genoeg. En daarom is 't zo jammer dat een grote groep, die wél geïnteresseerd en meelevend is, nog steeds niet ten volle meewerken kan.

Onze tijd, die toch werkelijk op staatkundig gebied alle hens aan dek roept kan maar niet straffeloos een grote welwillende groep uitschakelen.

Op alle gebied worden vrouwenkrachten gebruikt, waarom dan hier vaak maar aarzelend en maar half?

Het is de schuld van veel vrouwen zelf.

Wie alles wat op 't Binnenhof gebeurt eenvoudig in haar gedachten geen plaats geeft — er niet naar taalt Ned. Gedachten eens in te zien — er niet over peinst met man en grote zoons een politieke vergadering te bezoeken, die trekt er zich natuurlijk ook niets van aan wanneer onze partij — bijna als eenling — nog steeds de vrouw niet volledig accepteert.

En als ons Centraal-Comité zo'n ongeïnteresseerde vrouwenwereld ziet en daaromheen een schare van mannen, die, zonder zich er goed in te denken menen dat ze principiële bezwaren tegen ons passief kiesrecht hebben, dan is het o zo verleidelijk het rapport van '49 maar stil rapport te laten, zonder er de kiesverenigingen mee aan 't werk te zetten.

Dát willen nu alle Scevar-leden en — gelukkig — honderden vrouwen in onze kring zo graag veranderd zien.

Daarover praten we onder meer op onze samenkomsten. Daarover praat-ten we ook op 10 Maart l.l.

En we hoorden van elkaar hoe er steeds meer kiesverenigingsbesturen zijn, die op vrouwenbezoek in hun vergaderingen aandringen en er prijs op stellen onze vrouwen daar te zien. We horen soms ook wonderlijke dingen.

Eén onzer leden vertelde hoe ze zich als lid van de plaatselijke kiesvereniging opgaf, maar hoe het bestuur haar lidmaatschap niet aanvaardde, omdat ze een vrouw was.

Zo is het haar dus niet mogelijk lid van onze partij te zijn — daar dit lidmaatschap gebonden is aan het lid-zijn van een kiesvereniging.

Nu is de houding van dit bestuur wel heel uitzonderlijk, maar naast veel besturen, die al hun best doen, ook vrouwen op hun vergaderingen en als lid te krijgen, zijn er toch óók nog die haar met lede ogen zien plaatsnemen. Als er principiële bezwaren zijn en na

een eerlijk onderzoeken van deze dingen blijven — dan moeten we dit accepteren.

Maar meestal is er van een echt onderzoek bij velen geen sprake en leeft men nog bij de meningen van vijftig jaar terug, die men klakkeloos overneemt.

En daarbij kunnen we ons toch maar niet zonder meer neerleggen. Het minste wat wij vragen is dan ook: Laat men deze kwestie bespreken op de kieverenigingssamenkomsten.

Er resten nog verscheiden maanden vóór de deputatenvergadering wordt uitgeschreven.

Laat men die tijd dan ook gebruiken om zich deze zaak grondig en eerlijk in te denken en met elkaar te bespreken, om zo een principiële verantwoord oordeel te krijgen dat dan straks in een partijsamenkomst uitgesproken kan worden.

Dát vragen de Scevar-leden met alle aandrag en ze vragen het namens duizenden vrouwen — **en mannen!** — uit onze partij.

Liberaal

C. SMENK

De leider der Christelijk Historische Kamerfractie, de heer *Tilanus*, heeft onlangs in Tiel gesproken over de huidige politieke toestand.

Volgens het verslag in *Trouw* van 23 April deelde de spreker aan zijn gehoor mede, dat hij de politiek der antirevolutionairen in sociaal opzicht „te liberaal” vond.

Waarop deze qualificatie steunt, werd uit het verslag niet duidelijk.

De heer *Tilanus* kan natuurlijk niet op het verleden hebben gedoeld. Immers zou hij dan op de sociale politiek der Christelijk-historischen met meer recht het etiket „liberaal” kunnen plakken.

Talma heeft met vele christelijk-historischen nog al enige moeite gehad! Van antirevolutionaire zijde werd vele jaren lang gepleit, ook in de Kamer, voor verbindendverklaring van collectieve contracten en voor bedrijfsorganisatie. Van christelijk-historische zijde werd daarmee weinig instemming betuigd. Mr de Savornin Lohman en anderen ontwikkelden met name tegen de verbindendverklaring verschillende bezwaren. Hetzelfde kan gezegd worden met het oog op de kinderbijslagregelingen.

De Bedrijfsradenwet, van antirevolutionaire zijde met instemming begroet, vond bij monde van *Mr Pollema* in de Eerste Kamer krachtige bestrijding.

Nog veel meer zouden wij over het verleden, van

1900—1940, kunnen zeggen. Maar wij willen het hierbij laten. De heer *Tilanus* zal wel zo veel kennis van het verleden bezitten, dat hij ten aanzien van dat verleden niet zal durven beweren: de christelijk-historische sociale politiek was „progressief”, de antirevolutionaire sociale politiek „liberaal”.

Hij moet aan het heden, aan de tijd van na 1945 hebben gedacht.

Maar hoe wij ook peinzen, wij kunnen ons geen sociale maatregel herinneren, waartegen de antirevolutionaire „liberaal” klinkende bezwaren hebben aangevoerd. Geen maatregel van dien aard ook, waartegen de antirevolutionairen, anders dan de christelijk-historischen, hun stem hebben uitgebracht.

Alleen gaven de antirevolutionairen niet hun stem aan de kinderbijslagbedeling voor zelfstandigen. Wel verklaarden zij zich bereid, om aan de totstandkoming van een verzekeringsregeling medewerking te verlenen.

Vindt de heer *Tilanus* deze gedragslijn misschien „liberaal”? Dan leze hij nog eens de redevoering van zijn fractiegenoot Krol. Hij zal daarin dan ook „liberale” tendenzen ontdekken.

Wij zijn in het algemeen afkerig van etiketten-plakkerij, zonder deugdelijke argumentatie.

In onze tijd kan men ons, naar het schijnt, reeds disqualificeren, wanneer men ons „liberaal” noemt. Zoals men vroeger *Talma* en andere antirevolutionairen bij de „staatsocialisten” poogde in te delen. Aan een dergelijk spel behoorde de heer *Tilanus* toch niet mee te doen.

Of hij daarmee zijn partij versterkt, valt te betwijfelen.

Onder ons gereid...

Het gaat onder ons gezeid en als je 't mij vraagt uitstekend met Nederlandse Gedachten. En dat zei ik ook tot Pluyzenstein, die een averechtse natuur heeft en graag tegen de draad in gaat. Een man van de contramine dus. — Dat zeg je nou wel, maar ik denk er het mijne van, gaf hij ten antwoord.

En dit gezegde was voor hem tevens de stijgbeugel om zijn houten ros te beklimmen. Want als Pluyzenstein geen stokpaardje kan berijden, dan leeft hij niet. Hij heeft, wat dit betreft, een behoorlijke renstal. De laatste maanden is vooral de bestrijding van de federale gedachte zijn stokpaardje. — Kijk, zei Pluyzenstein ernstig, — ik weet niet, of het met ons orgaan zo best gaat. Maar in ieder geval gaat het niet goed met onze koers. Daar heb je het Federalisme — ik verafschuw dat grapje.

— Met permissie, maar het is geen grapje, zei ik. — Het is heel ernstige ernst, een bittere noodzaak.

— Daar heb ik je, riep Pluyzenstein uit, die zich met dit woord vast in het

zadel ging zetten voor het berijden van zijn houten rossinant Beyaard.

— Die gedachte van jou over die noodzaak, is een kardinale fout, Krabbelaar. Wij hebben onze Nederlandse grens en binnen die grens moeten wij zaaien en wieden en daar hebben wij de handen vol aan.

Hij snoof hartstochtelijk. Als Pluyzenstein zo diep snuift betekent dit, dat hij zijn stokpaardje de sporen geeft en dan op hol dreigt te slaan.

— Met dat federalisme verzet men de bakens van ons beginsel en dat is fout, fout, fout! En daarom blijf ik er bij, dat het onder ons niet zo best gaat.

— M'n beste Pluys, zei ik — ik geloof, dat je te hard draaft. — Je weet, dat ik maar een politicus-in-zakformaat ben, een miniatuurtje, een lilliputter. Maar ik geloof, dat er geen sprake is van het verzetten van de bakens. Ons vaarwater blijft principiëel nauwkeurig afgebakend. Maar de zaak is, dat drijvende mijnen zich niets aan bakens storen. Daarom moeten wij ons noodzakelijk ook bemoeien met het vaarwater buiten de boeien. Het federalis-

me zal dus onder meer een mijnenveger moeten zijn, opdat ons Nederlands staatscheepje veilig binnen de betoning kan blijven varen.

— Maar dat heeft allemaal geen lor met het contact-orgaan te maken, zei Pluyzenstein, die onder ons gezeid niet zo gauw de door mij opgeworpen hindernis wist te nemen met zijn houten ros.

— Ja, erkende ik, — maar wie begon er over het Federalisme? Ik blijf er bij, dat het goed gaat met ons orgaan. Want ik heb een kennis, die er trots op gaat, nooit aan kiespijn en aan politiek te hebben gedaan; ik heb hem een keer of wat Nederlandsche Gedachten laten lezen en dat werkt heilzaam bij hem. — Zeg, Krabbelaar, zei hij gisteren, ik hoop van kiespijn verschoond te blijven, maar ik geloof dat het onjuist is om in politiek opzicht heel je leven kluizenaartje te spelen. — Goed gezien, zei ik, — we hebben een plicht voor wat betreft onze samenleving.

— Ja, zei hij toen, — en als je vrouw er geen bezwaar tegen heeft, zou ik graag eens een avondje komen praten. Ik heb met verkiezingen maar raak gestemd en dat is toch niet in de haak. Huigerina vindt het natuurlijk best en zodoende verwachten we eerstdaags visite. En daarom, zo zei ik tegen Pluyzenstein, blijf ik er bij, dat het goed gaat met ons blad.

— Onder ons gezeid kon je wel gelijk hebben, beaamde Pluyzenstein. — Het is altijd een goed teken als er activiteit is.

Toen hij dit gezegd had, ging hij heen. Ik geloof, dat hij zijn stokpaardje op stal ging zetten. Misschien zit hij nu in „Bezinning en Uitzicht” te lezen. Dat is stellig beter dan de houtenpaardensport.

JORIS KRABELAAR

De Vierde Phase

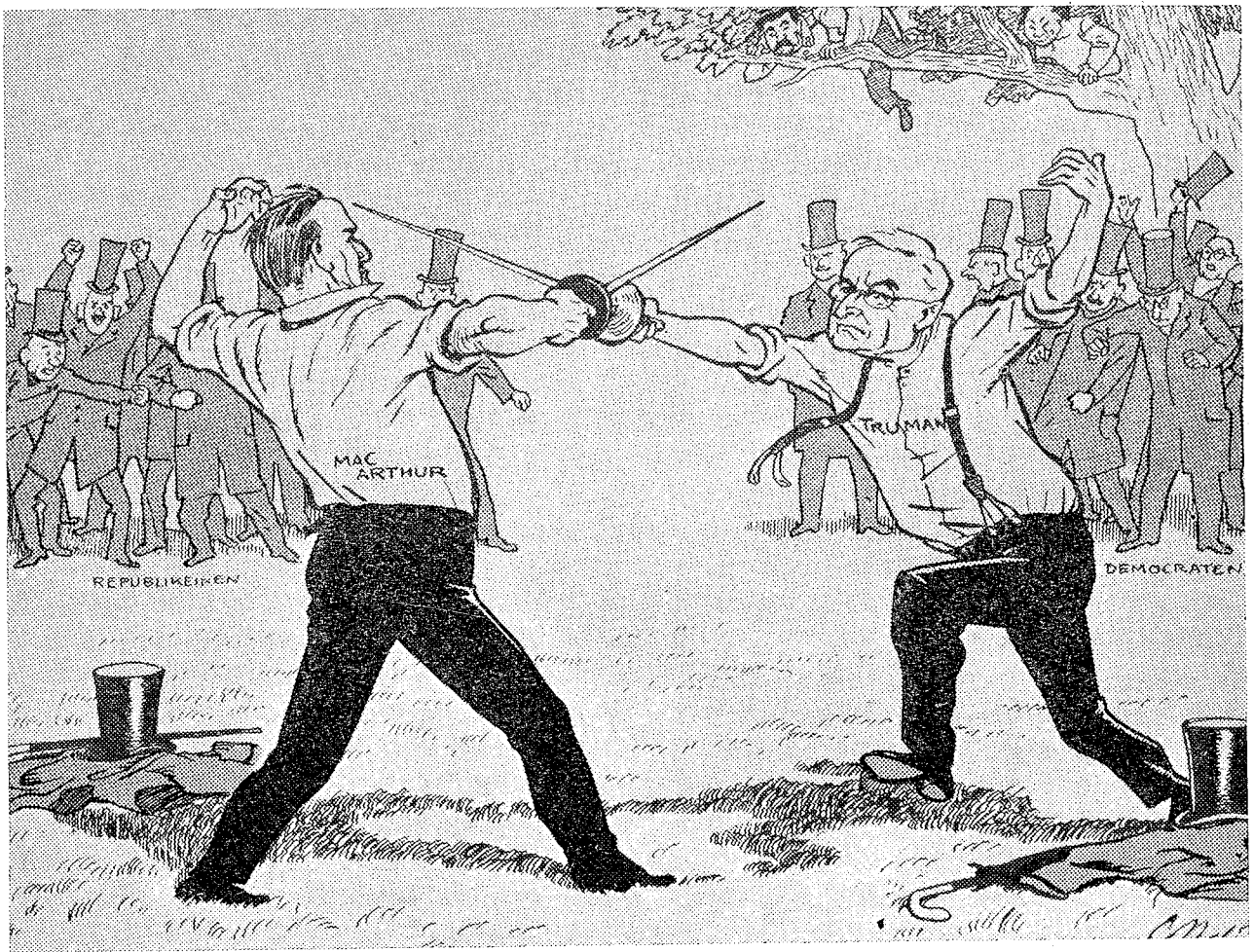
H. ALGRA

Onlangs heeft Ir Van Riessen voor het Koninklijk Instituut van Ingenieurs een referaat gehouden over techniek en cultuur, waarin zeer treffende opmerkingen voorkomen. Hij handelt daarin over het verlies van de menselijke vrijheid in verband met de ontwikkeling van de techniek en de voortschrijdende industrialisatie.

Staring heeft in geestdrift gezongen over de wondereeuw, die in zijn tijd bezig was aan te breken. Het Vernuft steeg ten top. Dat was nog in de tijd, toen men begon met stoommachines. Er was nog geen sprake van het gebruiken van elektrische energie, van explosiemotoren, laat staan van het gebruiken van atoomenergie. Toen groeide met de snelle vorderingen van de wetenschap en de techniek mee de bewondering, het optimisme, de menselijke hoogmoed.

De mens gaat eindelijk héersen, zo was de trotse overtuiging. Hij heeft de natuur onder de knie gekregen. Maar toen kwam de tweede phase.

Ir Van Riessen noemt haar de periode van de organisatie van de mensen in de industrie. De snelle technische ontwikkeling heeft de vrijheid en de verantwoordelijkheid van de werkende mens voor een groot deel uitgeschakeld. Er is een hiërarchie gekomen van machten, waardoor èn de machine èn de arbeider, die inderdaad een verlengstuk werd en dus alleen op zijn plaats bij de machine werd gezien zo in het bedrijf werden georganiseerd, dat zij bijna even mechanisch werkten. Wat slechts voor automatische productie zedelijk geoorloofd was, is op mensen toegepast. Dan komt de derde phase. Heel dit als een pyramide

Wie zal het winnen, de soldaat of de staatsman ?

opgebouwde bedrijfsleven, waarin alleen nog aan de top in vrije verantwoordelijkheid wordt gewerkt, geraakt onder het dirigisme van de staat. De arbeiders zelve merken daar niets van. Of je werkt in de staatsmijnen of in de particuliere mijnen, het is voor de arbeider hetzelfde. En of een concern nog in vrijheid handelt, of door overheidsmaatregelen wordt gedirigeerd, of rechtstreeks onder de staat wordt gebracht, het blijft voor de arbeider vrijwel gelijk. Of hij werkt bij Philips of bij de K.L.M. of bij de Spoorwegen of bij de P.T.T., hij merkt het nauwelijks aan de sociale maatregelen of aan de wijze, waarop zijn taak wordt vastgesteld of zijn loon bepaald en uitbetaald.

De hiërarchie van het grote bedrijf bepaalt uitsluitend zijn positie, de kleur van zijn bestaan, de verschrompeling van zijn vrijheid. Maar de topfiguren in het bedrijf ondervinden, dat zij door de ingrijpende staatsbemoeïing nu ook hun vrijheid kwijt raken. Hun taak wordt hoe langer hoe meer omschreven en geregeld door de staat.

En het einde van de derde fase zou dus gaan betekenen een staatsalmacht, een staatsocialisme, aan beide kanten van het IJzeren Gordijn.

Een staatsocialisme van zulk een karakter, dat onder de schijn van democratie het volk van hoog tot laag wordt gedirigeerd en alleen op het moment, dat het zijn stembiljet invult, een illusie heeft van vrijheid.

Maar zover komt het niet. De staat krijgt niet de kans, het leven te dirigeren en de machtige politici hebben vergeefs een ogenblik de illusie gehad, dat zij het totale leven van het volk zouden regeren.

Want intussen is er al een vierde fase aangebroken, die de vorige verzwelgt.

Niet de staat dirigeert, niet de overheid regelt, maar het mechanisme van de organisatie, de techniek van het dirigisme is beslissend geworden. De organisatie heeft zich omgekeerd en de organisator verzwolgen.

Als men een Minister vertelt, dat er verkeerde maatregelen zijn genomen, dan erkent hij dat, maar er is niets meer aan te doen, het mechanisme is al in werking, en een contra-order zou de machine vernielen. Als het mechanisme eenmaal in werking is, als de circulaire eenmaal zijn uitgegaan, de ponskaarten hun plaats hebben in de bakken, dan moet het zo en kan het niet meer anders. Dan is de organisatie een doel op zich zelf geworden en dan is de hoogste weelde voor de ambtenaar, dat de zaak op papier klopt. Reeds is het zover, dat velen zich afvragen, met welk schimmenspel zij bezig zijn. Zij weten niet meer, of er nog werkelijk correlatie is tussen hun werk en het leven.

Dat is de vierde fase, het leven is dood, maar de organisatie leeft....

E. VAN RULLER

Nu Mr Groen in het vorige no. van Nederlandsche Gedachten bezwaar maakt tegen mijn uitlating „De Bijbel is van God, de beginselen zijn van ons” stel ik er prijs op een paar opmerkingen te maken, die mijn uitlating kunnen verduidelijken. Misschien staan Mr Groen en ik dicht bij elkaar, dan het aanvankelijk lijkt. Het was mij niet onbekend, dat ook anderen de bezwaren van de heer Groen over mijn uitlating delen. Daarom dit: In de streek waar nu de hoofdmoot van mijn partijwerk ligt, worstelen wij de laatste jaren moeizaam op tegen een voortdurend verabsoluteren van een aantal begrippen, die men beginselen noemt en die men normatieve betekenis toekent.

In deze streek gaven wij deze winter een aantal politieke cursussen, aan de hand van een door Prof. Zuidema in zijn brochure „Beginselpolitiek nul” gegeven stof. Daardoor was o.m. ook ik genoodzaakt over deze stof veel na te denken en met tal van mensen samen te spreken. Het resultaat van mijn denken en spreken was, dat ik een overtuigd voorstander werd van een splitsing van het A.R.-beginselprogramma in de zin als Mr Groen aangeeft. Evenwel meende ik te moeten spreken van een driedeling als volgt:

1. Een beginselverklaring (politieke belijdenis)
2. Een beginsel-program;
3. Een stembus-program.

* * *

Het gaat ons hier vooral om 1 en 2.

Onder beginselverklaring heb ik willen verstaan, datgene wat ik wel „eeuwige beginselen” zou durven noemen. Alleen het woord beginsel duidt de zuivere bedoeling niet aan. Ik bedoel een politieke belijdenis. Ware het niet dat het begrip belijdenis typisch eigendom van de Kerk geworden is, ik zou niet aarzelen daarvan te spreken.

Duidelijk wordt, wat ik bedoel als ik aanhaal wat we in art. 3 van het A.R.-Program horen: „Op staatkundig terrein *belijdt* zij (de A.R.P.) de eeuwige beginselen die ons in Gods Woord geopenbaard zijn”. In dien zin is het woord constant, blijvend mij nog te zwak. Wij *belijden* toch God de bron van het gezag. God de oorsprong van het recht en mitsdien de Overheid dienaar. Gods enz. Daarmede zijn en blijven wij Anti-Revolutionair.

Deze dingen kunnen wij toch geen beginselen noemen want ze vinden hun oorsprong in God die eeuwig is. Aan deze eeuwige normen ontleen wij onze beginselen en daarom kunnen wij toch van beginselen spreken. Beginselen zijn dus (alzo heb ik het ook deze winter geformuleerd) „de logische consequenties ener geloofsbelijdenis.”

* * *

Met deze formulering in de hand kunnen we ook naar het tweede stuk, naar het beginsel-program. Daarin moeten we dan vinden de beginpunten van de te verwezenlijken praktische staatkundige richtlijnen: de beginselen. Zij zijn van ons, want wij vonden ze in hetgeen God ons ten aanzien van het staatkundig leven heeft geopenbaard. In hetgeen wij belijden.

In wat wij in dit tweede deel formuleren is de les der historie verwerkt, daarin spelen ook de concrete politieke situaties een rol. Ze eisen in de ene tijd zelfs een andere formulering dan in een andere tijd. De uitspraak van dit beginselprogramma over het veranderende en wisselende politieke beeld moet een voortdurende activiteit van de partij vragen.

Misschien wordt dit punt duidelijk als ik zeg, dat ik de cursisten heb voorgesteld dat men A.R. is of niet is bij de aanvaarding of verwerping van het eerste stuk onzer beginselactiviteit. Even-

wel een gravamen op de sociale-, koloniale- of internationale paraagraaf, plaatst niemand buiten de partij. Die paragrafen behoren tot het tweede deel van ons program.

Ik stel mij voor, dat zulk een eerste deel zo kan worden geformuleerd, dat het jaren — misschien wel een eeuw — „mee” kan zonder wijziging. Het tweede deel van het program dient voortdurend aan onderzoekingen onderhevig te zijn. Wij voorkomen dan ook dat we, zoals dat nu het geval is sinds 5 jaren, met een volkomen verouderd, op punten onbruikbaar program komen te zitten.

* * *

Op deze wijze wordt het ook mogelijk tegen verabsolutering, tegen relativering, tegen negativering etc. te vechten.

Men kan mij nu de vraag stellen waarin dan de vastheid van het tweede deel, van het program van beginselen dus, gelegen is. Welnu:

- 1e. In de zeer nauwe aansluiting aan ons politiek belijden. Het beginsel is er de logische consequentie van. Zoals geen Nederlandse wet in strijd mag zijn met de Nederlandse grondwet, zo mag geen beginsel der partij strijden met haar belijden. Dat staat vast.
- 2e. In de „gemeenschappelijke erkenning” dezer beginselen (art. 2 partijstatuut). Zolang wij de gemeenschappelijke erkenning nog niet door een nieuwe gemeenschappelijke erkenning hebben gewijzigd, zolang zullen wij de beginselen voor vast en bondig houden. Hierop moet meer nadruk vallen dan tot nu toe geschiedde.

Vergis ik mij dus niet, dan zit het verschil tussen Mr Groen en mij in een verschillende exegese van het woord beginsel. Welnu, ik ben het met hem eens dat *beginsel* nooit eeuwig kan zijn. Eeuwig is immers zonder begin. Doch wat we belijden, dat is eeuwig. Maar dan moet Mr Groen het beginsel ook consequent naar het tijdelijke terugbrengen en met mij beginsel noemen datgene wat het begin onzer staatkundige activiteit vormt. Dat is dat wat we zelf in Gods Woord mochten vinden. Zo is de Bijbel de openbaring van God en zo zijn de beginselen van ons, waarvan ik met Prof. Zuidema gaarne zeg, dat wij ze „in trouw aan God aan deze tijd willen doorgeven”.

NORM EN **BEGINSEL**

Mr K. GROEN

De heer Van Ruller vergist zich inderdaad ook naar mijn oordeel niet, als hij opmerkt, dat het verschil tussen hem en mij zit in een verschillende exegese van het woord „beginsel”.

Hij splitst in drieën:

1. beginsel-verklaring (politieke belijdenis);
2. beginsel-program;
3. stembus-program.

Daarbij gaat het in zijn punt 1 om eeuwige normen, die vóór de beginselen zouden liggen, in punt 2 om „beginselen”, dat zijn — naar *zijn* formulering —: de logische consequenties ener (in casu politieke) geloofsbelijdenis waarin dan de les der historie en ook de concrete politieke situatie is verwerkt.

De beginsel-verklaring (punt 1) dient lange jaren — misschien wel een eeuw — zonder wijziging mee te kunnen. Het beginsel-program (punt 2) moet evenwel voortdurend in onderzoek worden gehouden en gewijzigd kunnen worden, al geeft het een zekere vastheid doordat het zich nauw aansluit aan de beginselverklaring en doordat het gemeenschappelijk wordt erkend, een erkenning, welke geldt, totdat zij door die van een nieuwe formulering van het beginselprogramma is vervangen.

Met deze onderscheiding meent de heer Van Ruller enerzijds de

Stormrijp

H. ALGRA

Het is nooit de gewoonte geweest van de centrale macht van het communisme, om zonder meer tot een militaire aanval over te gaan. Altijd wordt eerst geprobeerd, het land, dat men wil aanvallen, of door revolutie dwingen tot aansluiting bij de Russische politiek, **stormrijp** te maken.

Het land moet eerst innerlijk worden verzwakt. Het moet worden geteisterd door stakingen en verteerd door onderling wantrouwen. Een deel van de bevolking moet zich onzeker gaan voelen, moet niet meer weten, waar het aan toe is. En eerst dan, als er een begin van chaos is te constateren, als de zenuwoorlog overal zijn invloed laat merken, komen de verschillende acties, snel op elkaar volgend, beheerst door een gruwelijke climax, totdat tenslotte de beslissende slag valt.

Wie de betekenis en het karakter van deze werkwijze wil leren kennen, moet de geschiedenis van Tsjecho-Slowakije gaan bestuderen. Dan wordt hem veel duidelijk.

Een van de machtigste middelen, om dit doel te bereiken, is het breken van de niet-communistische vakbeweging.

Dat kan op verschillende manieren. Het kan, door in die vakbeweging te zorgen voor actieve kernen, die overal de leiding nemen, die altijd op de vergaderingen zijn, die stipt de instructies van de mannen achter de schermen opvolgen, en daardoor de trage meerderheid laten regeren door een communistische minderheid. Australië is hiervan een voorbeeld, en ook Frankrijk heeft er het een en ander van gezien.

In Nederland is dat niet mogelijk. De communisten hebben in de drie grote

vakbewegingen in Nederland geen kans.

Daarom volgen zij hier een andere methode. Zij hebben een communistische vakbeweging opgericht, die de drie andere vakbewegingen voortdurend bestrijdt. Wanneer er in Zuidoost-Friesland of in de Zaanstreek stakingen uitbreken, dan mogen die de schijn aannemen van spontane acties, maar het zijn niets anders dan communistische pogingen, om Nederland stormrijp te maken. Deze acties alleen zijn evenwel niet voldoende. Zij dienen vergezeld te gaan van terreur. De arbeiders, die wel willen werken en het advies van hun eigen vakverenigingen hoger aanslaan dan dat van anonieme communistische agitators die uit Amsterdam worden gestuurd om hun orders uit te voeren, worden bedreigd. Soms blijft het niet bij bedreigingen.

Maar welke methode ook wordt gevolgd, die van de penetratie of van de terreur, het doel is onveranderlijk. Het doel is revolutie.

Men moet dit goed zien, om zich op

door hem ontmoete verabsolutering van een aantal begrippen, welke men (ten onrechte) „beginselen” noemt en waaraan men (ten onrechte) normatieve betekenis toekent, anderzijds relativering te kunnen bestrijden.

* * *

Ik ben daar niet zo zeker van. Juist omdat de heer Van Ruller „beginsel” wil blijven noemen formuleringen, waarin ook de concrete politieke situatie een rol speelt en die daarom voortdurend in onderzoek moeten zijn en op de helling moeten kunnen komen, blijft hij het gevaar lopen, dat de een, aanvoerend: het is toch een *beginsel*, verabsoluteert wat maar al te zeer van een bepaalde tijd was, en dat de ander, zeggend: het was maar van een bepaalde tijd, van het prijsgeven van wat (in de terminologie van de heer Van Ruller) *slechts* „beginsel” werd genoemd óók komt tot het relativeren van de „politieke belijdenis” in de zin, die de heer Van Ruller daaraan hecht en welke belijdenis hij „beginsel-verklaring” noemt.

Dat kan mij niet overkomen. Ik onderscheidde immers ook wel in drieën, maar anders, nl.:

1. beginselverklaring (politieke belijdenis);
2. algemeen politiek program (op langere termijn);
3. program van actie.

In de beginselverklaring belijden wij „beginselen”, waaronder ik versta: de in en door formulering geschiede en geschiedende erkenning van door God voor de schepping gestelde normen.

Ik zie dus het *beginsel* niet als „de logische *consequentie* ener geloofsbelijdenis”, maar als de formulering dier belijdenis *zelf*, te weten: de belijdenis van de Goddelijke normen.

Die beginselen als menselijke erkenning-in-formulering zijn in de tijd, dus nooit eeuwig. Of en in hoeverre de Goddelijke normen dat wel zijn, doet in dit verband dus niet ter zake, evenmin dat God eeuwig is en dat Hij de normen, die Goddelijke wet stelde als grens tussen Zich en Zijn schepsel.

Alzo: in de politieke belijdenis vinden we de erkenning-in-formulering van de Goddelijke normen voor het staatkundig leven, anders gezegd: daarin belijden wij onze politieke beginselen. Natuurlijk op menselijke-gebrekkige wijze, zodat soms correctie nodig zal zijn, maar dat is geen „prijsgeven” van beginselen. Wat terecht als *beginsel* werd geformuleerd is blijvend, omdat er immers de constante, blijvende Goddelijke norm in wordt erkend. Het algemeen politiek program op langere termijn tooi ik niet met de naam „program van beginselen”. Het bevat immers slechts de formulering van de toepassing der beginselen op zodanige punten van staatsbeleid, waarvan verwacht mag worden, dat zij gedurende langere tijd van betekenis zullen blijven. Die toepassingen behoeven daarom nog niet onjuist te zijn, maar ze houden slechts haar belang, zolang de situatie, waarop het *beginsel* werd toegepast, nog bestaat. Daarom behoeft het algemeen politiek program nog wel niet, zoals de heer Van Ruller schijnt te willen, nagenoeg voortdurend op de helling te zijn, maar in elk geval mag wijziging er van niet te moeilijk zijn. En zulke wijziging kan — in mijn omschrijving — nimmer „prijsgeven” van beginselen worden genoemd.

* * *

De heer Van Ruller tracht de verabsoluteerders te bekeren door de term „beginsel” enigmatische te devalueren — wat hem overigens niet te best gelukt, zolang hij zijn politieke belijdenis toch „beginselverklaring” blijft noemen. Daarentegen poog ik het niet minder — eer meer — gevaarlijke relativisme de wind uit de zeilen te nemen door de term „beginsel” te reserveren voor datgene, wat inderdaad niet gerelativeerd mag worden. En de absolutist maak ik daardoor tegelijk onschadelijk, want hem wordt de mogelijkheid ontnomen zogenaamde „afgeleide beginselen” te verabsoluteren.

Daarom volhard ik bij mijn eerste betoog en dezelfs conclusie: men houde „norm” en „beginsel” bijeen.

Mr J. A. DE WILDE spreekt in de Eerste Kamer

Moedeloos beeld

De heer De Wilde: Mijnheer de Voorzitter! In het eerste hoofdstuk van het boek van de Prediker in het Oude Testament is er sprake van gebeurtenissen, die zich zo voortdurend herhalen, dat de mens er moe van wordt. Ik dacht daaraan, toen ik nog eens kennis nam van de vele zich steeds repeterende beschouwingen en gedachtenwisselingen, die zowel in deze als in de Tweede Kamer gewijd zijn en nog geregeld worden aan het financieel beleid en wat zich hieromheen heeft afgespeeld: Geldzuivering, blokkering, goedkoopgeldpolitiek, handels- en betalingsbalans, onvoldoende bezuiniging, verhoging van de arbeidsproductiviteit, drukkende belastingen, fiscale maatregelen met een economisch en een sociaal doel, herverdeling van het maatschappelijk inkomen en vermogen, Marshallhulp, beleggingen in het buitenland, investeringen in de publieke en in de particuliere sector, huiveringwekkende Staatsschuld, waarvan enige miljarden rente en aflossing eisen in vreemde valuta, ongunstige ruilvoet, Korea, militaire lasten, toekomstperspectieven, om dan nog maar te zwijgen over de loon- en prijspolitiek. Het zijn allemaal klanken, woorden en begrippen, die zo dikwijls zijn en worden herhaald, dat men er moe van zou worden.

de juiste wijze te weer te kunnen stellen. Het voornaamste verweermiddel is de **onverbiddelijkheid**. Zodra men tegenover dergelijke acties een tolerant standpunt inneemt, en probeert, met een zacht lijntje en gedeeltelijke concessies het geval in de hand te houden, vergist men zich radicaal. Elke gedeeltelijke concessie wordt uitgebuit. Zie je wel, dat ze bang zijn, enz.

Daarom is het tweede verweermiddel **moed**. En daarbij raken we aan het eerste puntje. Er zijn te veel mensen, die de weg van de zwakste weerstand kiezen. Als iemand zegt: ik wil werken, maar ik durf alleen maar niet en daarom blijf ik thuis en wacht af, hoe het lopen zal, dan dient hij met zulk een door vrees ingegeven houding de zaak van de communisten. Maar wij hebben alleen het recht, de vreesachtigen te kapittelen, wanneer zij er vast op kunnen rekenen, dat de politie de terroristen zelfs de kans niet geeft, om hun practijken uit te oefenen. De politie mag niet volstaan met op een afstand een oogje in het

De minderheid niet in tel

Wie, zoals ik, de eer heeft in deze Kamer tot de minderheid te behoren, vraagt zich weleens af: Wat geven deze debatten? De socialistische Minister van Financiën heeft zich nu eenmaal voor het volbrengen van de zware taak, die hij op zich heeft genomen, een bepaald systeem gekozen en hieraan houdt hij zich. Op kritiek van de zijde van de Partij van de Arbeid slaat hij nauwkeurig acht en zo mogelijk voorkomt hij haar. Die kritiek raakt ook zijn systeem niet, want dit is socialistisch. Het Tweede-Kamerlid Hofstra kan geen kwaad bij hem doen. Iets minder vriendelijk reageert hij op kritiek van de zijde van de K.V.P. Eertijds met Mr Teulings en laatstelijk met Dr Lucas had hij het soms duchtig aan de stok. Maar, al is het dan niet met vreugde en een toegenegen hart, hij is bereid tegenover de K.V.P. wat water in zijn rode wijn te doen. Zij is tenslotte toch Regeringspartij.

Maar van de minderheid, waartoe ik behoer, moet hij niet veel hebben. Tegenover haar staat hij min of meer als vroeger de liberalen in hun glorietijd tegenover het „niet-denkend deel der natie”: Geen slechte burgers, maar enigszins bekrompen lieden, die van hun tijd niet al te veel begrijpen en, op een

zeil te houden, en eerst op te treden, als er een man tegen de vlakke geslagen wordt.

Deze zaken liggen ernstiger, dan sommigen schijnen te menen. Het wordt momenteel nog maar een beetje geprobeerd op het platteland en in de Zaanstreek. Met meisjes, die werken in een koekjesfabriek of met arbeiders uit de Friese Zuidoosthoek. Maar dit zijn maar een beetje vooroefeningen. De eigenlijke bedoeling van de communisten is, **de grote steden** stormrijp te maken. En daarbij rekenen zij vooral op Amsterdam, waar van elke vier kiezers er één communistisch stemt en een **zeer groot deel van het gemeentepersoneel is aangesloten bij de E.V.C.** Juist wie de thans aan de gang zijnde communistische acties als vooroefeningen beschouwt, beseft te meer, dat hier mooie praatjes niet op hun plaats zijn, en dat het hier niet aankomt op het tonen van „begrip” maar op het tonen van moed en vastberadenheid.

Want het is de **vijand**, die deze acties voert!

enkele uitzondering na, de hoge vlucht, die de wetenschap der publieke financiën genomen heeft, niet kunnen volgen. Zij krijgen antwoord, want de Minister is (althans in de Staten-Generaal) niet onhoffelijk, maar dat antwoord is afwijzend, soms zelfs enigszins hautain. Ook tegenover zijn oude vrienden uit de Christelijk-historische Unie toont hij weleens enige humeurigheid, zoals aan de overzijde van het Binnenhof de heer Van de Wetering onlangs ondervond.

De heer Albarda, de tegenwoordige Staatsraad, heeft mij (het is misschien al wel 30 jaar geleden) eens gezegd, dat hij o.a. dit als een der waardevolle voordelen der democratie beschouwde, dat ook de minderheid wat te zeggen heeft en ook rechtstreekse invloed op het Staatsbestuur kan uitoefenen. Zo was het ook inderdaad vóór de tweede wereldoorlog. Hoewel — om een voorbeeld te noemen — het initiatief tot de sociale wetgeving eerst bij Borgesius en Lely en daarna bij de rechtse coalitie lag, hebben de socialisten overvloedig gelegenheid gehad, als minderheid een belangrijke bijdrage tot die wetgeving te leveren. Die phase in de democratische ontwikkeling zijn we nu in ons land, sinds de progressiviteit van 1945, voorbij. De wagen van de Antirevolutionaire minderheid wordt op dood spoor gezet voor de ingang van een kleine loods, voorzien van het opschrift: „Oud-Hollandse waar, deugt niet meer”.

Toch laten wij onze stem horen

Toch, Mijnheer de Voorzitter, hebben we, evenals Groen van Prinsterer dat 100 jaar geleden had, de plicht onze stem te laten horen. Toch moet, ook van Antirevolutionaire zijde, het algemeen beleid en dat van de Minister van Financiën bekeken en beoordeeld worden. Dat moet zeker nu, omdat wij het volgende jaar midden in de Grondwetsherziening en de voorbereiding der verkiezingen zitten, en dan is het zeker niet de meest geschikte tijd om sine ira ac studio het financieel beleid te bespreken. Het is niet mijn voornemen, Mijnheer de Voorzitter, u en mijn medeleden met veel cijfers te lijf te gaan. Het gaat niet om een miljoen meer of minder. Ik wil liever aan de hand van de gewisselde Staatsstukken en het door de Minister van Financiën gepubliceerde propagandageschrift „De Overheid neemt en geeft” eens nagaan wat nu in de practijk het resultaat is geweest van de sinds de oorlog gevolgde financiële politiek.

De moeilijkheden waren groot

Uit de aard der zaak moet daarbij ruimschoots rekening gehouden worden met de vele hindernissen, die de Minis-

ter van Financiën in de weg hebben gestaan en die hij ook zelf voortdurend étaleert: de treurige erfenis, die de Duitsers ons hebben nagelaten, de vernielingen, waaraan ons land ten prooi is geweest, de internationale krachten, die in ons nadeel hebben gewerkt en nog werken en waartegenover we zo goed als machteloos staan; het onherstelbaar verlies van Indië, enfin, Mijnheer de Voorzitter, gij kent het lijstje.

De oppositie der socialisten voor 1939 was niet billijk

Als ik op de ernstige moelijkheden, waartegen de Nederlandse Regering sinds 1945 heeft moeten optornen, acht geef, dan ben ik tegenover Minister Lief-tinck heel wat royaler dan zijn tegenwoordige geestverwanten van 15 jaar geleden waren tegenover Colijn en Oud. Immers, in een tijd, waarin een man als Roosevelt met zijn New Deal in het rijke Amerika er niet in slaagde de werkloosheid te overwinnen, evenmin als MacDonald, Baldwin en Chamberlain dat konden in het machtige Engeland, zodat zelfs in het eerste oorlogsjaar van September 1939 tot het voorjaar 1940 dit land nog met werkloosheid kampte; in een tijd, dat de buitenlandse Mogendheden door haar hoge tariefmuren, of, zoals Engeland, door de overeenkomst van Ottawa, onze uitvoer belemmerden en Duitsland, behalve voor de invoer van ijzer en staal (dat we niet hadden) zijn grenzen sloot en met name onze tuinders tot wanhoop bracht, in die tijd weet men de schuld van de werkloosheid hier te lande aan de aanpassingspolitiek van Colijn en Oud. Men doet het zelfs nog wel, hoewel voortdurend minder, want men gaat langzamerhand beseffen, dat die kritiek straks weleens kan gaan werken als een tweesnijdend zwaard en tot zelfverwonding zal kunnen leiden.

Tot nog toe geen werkloosheid

Tot heden toe zijn wij voor werkloosheid gespaard gebleven. Verleden jaar begon ze te dreigen en het is mij bekend, dat een grote fabriek in het oosten des lands op het punt stond heel wat arbeiders te ontslaan. Toen brak de oorlog op Korea uit, die aan onze nijverheid niet alléén schade berokkende. Daardoor veranderde de situatie en werd de werkloosheid afgewend. Maar als zij straks door een eventueel intredende internationale ontspanning, door wel of niet voorziene maatregelen van andere landen, door gebrek aan de nodige grondstoffen of zelfs eenvoudig ten gevolge van onze armoede eens komt, dan zult gij wat beleven, Mijnheer de President! De reserves, waarover wij in de dertiger jaren, ja zelfs voor een deel nog in 1945 beschikten, zijn nu zo goed als op. Het overschot van ons buitenlands effecten-bezit, dat Ir Vos wil gebruiken om de levensstandaard der arbeiders op het bereikte peil te houden, is volgens een mededeling van de Minister van Financiën op 24 Januari jl. te Utrecht gedaan, verhypothekend tot dekking van onze buitenlandse schuld. Gij kunt het vinden in het weekblad „De Nederlandse

Gemeente” van 23 Februari 1951, blz. 95. Het vrijwel negatieve resultaat van de conferentie in Torquay voorspelt niet veel goeds. Gelukkig hebben de Ministers Van den Brink en Stikker onlangs te Parijs nog iets bereikt voor de uitvoer van onze groenten naar Duitsland, maar op de duur zullen onze tuinders daarmee niet gebaat zijn.

De hondenwacht

Mijnheer de Voorzitter! Wanneer wij nu de resultaten van de financiële politiek, die sinds 1945 gevolgd is, wat nader bekijken, hebben wij al dadelijk het grote voordeel, dat gedurende al die tijd één en dezelfde man aan het hoofd van het Departement van Financiën heeft gestaan, Mr Lief-tinck, vurig voorstander van het systeem der geleide economie. Zo lang achtereen heeft nog nooit een Minister dit belangrijke Departement met zijn vele epineuze kwesties beheerd. Bijna 6 jaar. En dat nog wel in een zo bewogen en verwarde tijd. Hij heeft dat gedaan en doet het nog met inzet van heel zijn persoonlijkheid. Op onze schepen spreekt men van de meest onaangename wacht, die van middernacht tot 4 uur, als van de hondenwacht. Welnu, wie in dit internationaal woedend stormweer als Minister het bekende huis aan de Kneuterdijk binnenstapt, betreft de hondenwacht.

Maar juist omdat Minister Lief-tinck zo ongewoon lange tijd aan het hoofd van dit centrale Departement heeft gestaan, is zijn verantwoordelijkheid voor de financiële toestand, waarin ons land nu verkeert, zeer groot.

Financiële dictator

Daar komt nog bij, dat nog nooit enig Minister van Financiën met zo dictatoriale bevoegdheden begiftigd is geweest en zo bijna ongelimiteerd over een groot deel van het bezit der burgerij heeft kunnen beschikken en ook beschikt heeft als deze Minister. Denk slechts aan het gebruik, dat hij gemaakt heeft van de in de Duitse bezettingstijd verhoogde en nieuw ingevoerde belastingen en van de op Duitse leest geschoede recherche; aan de bijna absolute macht, die hij, nog vóór de Staten-Generaal in November 1945 hun constitutionele bevoegdheden herkregen, zich toegemeten heeft, in de noodwetgeving, die betrekking had op de geldsanering. **We hebben hier in Nederland de zeer ondemocratische periode beleefd, dat het Kabinet-Schermerhorn zes maanden heeft geregeerd zonder Staten-Generaal, een symptoom van progressiviteit als in geen enkel beschaafd land is waargenomen.** Van deze merkwaardige miskenning van een der grondbeginselen van ons Nederlands Staatsrecht, nl. dat wij hier hebben een onschendbare Koning, verantwoordelijke Ministers en Staten-Generaal, waaraan die Ministers verantwoording schuldig zijn, heeft de Regering gebruik gemaakt om ten aanzien van het Indonesisch probleem haar eerste vrijwel beslissende schreden in verkeerde richting te zetten, maar daarnevens is het wel de Minister van Financiën geweest, die het meest

van deze uit progressiviteit geboren reactionnaire toestand heeft geprofi-teerd.

Volgzame kamer

Van niet minder belang voor de Minister van Financiën was de omstandigheid, dat hij meer dan één zijner voorgangers een zeer volgzame parlementaire meerderheid achter zich had. Als ik het met gepaste eerbied mag zeggen: De Partij van de Arbeid, die in de laatste maanden iets lastiger geworden is, at uit zijn hand en de K.V.P. (ik zeg het weer salva reverentia) blafte weleens, maar durfde niet bijten en toen Dr Lucas het eindelijk toch waagde naar Minister Lief-tinck te happen, dreigde het Kabinet in duigen te vallen en moest de man, die naderhand als informateur en als formateur lauweren verworven heeft, er aan te pas komen om de losgewrikte, weerspannige duigen weer in de ijzeren hoepels vast te zetten.

Het komt er dus op neer, dat Minister Lief-tinck zijn gang heeft kunnen gaan en naar hartelust heeft kunnen regeren en dirigeren.

Het schip van staat is niet zeewaardig

En nu, Mijnheer de Voorzitter, komt als vanzelf de vraag: Hoe is, na een bijna 6-jarig regime, de financiële toestand van ons land? Zou deze Minister, als hij zijn portefeuille volgende week aan een opvolger zou moeten afstaan, tot hem kunnen zeggen: Gij zult met zwaar weer te kampen hebben, maar ik draag u een schip over, dat grondig hersteld en zee-waardig is. Ik heb er bijna 6 jaar dag en nacht aan gewerkt?

Het laatste is waar en het strekt deze Minister tot eer. Maar het eerste is be-slist niet waar. Het schip is niet zee-waardig, het is niet afdoende hersteld. Het moet nog door pompen drijvende gehouden worden en het is nog niet in staat op eigen kracht te varen, maar het moet nog altijd gesleept worden.

Zou in een economisch overzicht van de Nederlandse Regering de volgende kant-tekening, die ik vond in het door de Britse Regering op 4 April uitgegeven overzicht, opgenomen kunnen worden? De heren kunnen het nakijken, want we krijgen die overzichten tegenwoordig bij de Stukken. In dat overzicht wordt gezegd:

„Het economisch overzicht voor 1950 was gebaseerd op de veronderstelling, dat verdere Marshall-hulp beschikbaar zou blijven. Weinige maanden later kon de Britse Regering evenwel verklaren, dat rekening houdend met de herwonnen sterkte van het economisch leven het verantwoord was verdere Marshall-hulp op te schorten met ingang van 1 Januari 1951. Aldus werd de juistheid bewezen van de soberheidspolitiek van de naoorlogse jaren: Groot-Brittannië had zich eindelijk economisch volkomen onafhankelijk gemaakt van buitenlandse hulpverlening”.

Tot zover het citaat uit dit overzicht. Let er wel op, Mijnheer de Voorzitter, dat als hoofdzaak van deze gunstige wending in de financiële toestand in Engeland wordt genoemd de soberheids-politiek.

De Overheid geeft en neemt

Ik heb natuurlijk met belangstelling kennis genomen van de brochure van Prof. Lieftinck: „De Overheid neemt en geeft”. De gang van dit geschrift is precies andersom als die in de klassieke romans, zoals die 100 jaar geleden de mensen boeiden. In die romans behandelde de eerste hoofdstukken allerlei strubbelingen en misverstanden. Soms kwam het tot een schijnbaar wanhopige situatie, maar in de laatste hoofdstukken werd de deugd beloond en kwam het blijde einde. In de brochure van Prof. Lieftinck gaat het juist andersom. Zij bevat 4 hoofdstukken. In het vierde hoofdstuk staan de conclusies. In de eerste hoofdstukken wordt een schets gegeven van een menselijkerwijze volmaakte financiële politiek. Maar het laatste hoofdstuk is in mineur: „De toestand, waarin ons land verkeert, eist op korte termijn bijzondere voorzieningen om het gevaar van inflatie af te wenden en de betalingsbalans sluitend te maken” (blz. 34).

Ho'trop waarschuwde reeds in 1948

Hoewel de geachte schrijver het doet voorkomen, alsof die „voorzieningen op korte termijn” feitelijk eerst nu (met name in verband met de oorlog op Korea en de herbewapening van het Westen) zijn nodig geworden, mag ik er op wijzen, dat niet de eerste de beste, maar de president van de genationaliseerde Nederlandsche Bank de heer Dr Holtrop in zijn jaarverslag over 1948 (blz. 32 en 33) reeds de bedenkelijke financiële toestand in voorzichtige bewoordingen heeft geschetst. Hij heeft — geheel in overeenstemming met wat in een deel onzer pers en in de Staten-Generaal opgemerkt was — er toen reeds nadrukkelijk op gewezen, dat het allereerst aan komt op herstel van het budgetaire evenwicht. Dit achtte hij daarom van zo groot belang, omdat voor het herstel van het evenwicht in de betalingsbalans een sluitend budget een onmisbaar postulaat is, en dit eist — zoals Dr Holtrop terecht opmerkte — op zijn beurt weer herstel van het monetaire evenwicht.

Niet Korea, maar Gij, Gij, Gij!

Welnu, Mijnheer de Voorzitter, onze met hartstocht dirigerende Minister van Financiën is er helaas niet in geslaagd dit drieërlei evenwicht te herstellen. Ik laat hierbij voor het ogenblik de schuld-vraag geheel buiten beschouwing. Ik constateer alleen feiten. In verband daarmee stel ik nog een ander feit vast. Nog nooit heeft een Minister van

Financiën over een zo rijk voorziene kas beschikt als deze. Van 1946 af tot heden toe zijn door inning van achterstallige belastingen, door enorme overschrijding van de voor elk der begrotingsjaren geraamde belastingopbrengsten, door de gedwongen inlevering van het geldbezit en door de blokkering, door de vermogensaanwasbelasting en de heffing ineens en door de Marshall-hulp in de letterlijke zin des woords milliarden naar hem toegevoeld. Alleen aan belastingopbrengst heeft hij in 5 jaar 20 miljard ontvangen. Met die milliarden heeft hij, om zo te zeggen, kunnen manipuleren. Hij heeft ze gebruikt om het herstel van het economisch leven te bevorderen en veel van wat vernield was weer op te bouwen. En voor zover ze niet gediend hebben om er enige minder noodzakelijke uitgaven mee te doen, valt deze besteding te prijzen. Maar ze hebben de Minister van Financiën ook gediend, om, mede door de lage-rentepolitiek en het accumuleren van vlot-tende schuld, een gekunstelde schijn-wereld te scheppen en het Nederlandse volk te suggereren, dat het op een veel hoger peil kon leven dan overeenkwam met de reële armoede, waartoe het door de tweede wereldoorlog vervallen was. En nu komt door de schrik over Korea de herbewapening, die ons voorlopig 500 miljoen per jaar extra zal kosten; nu moet Duitsland in verband met zijn hoog opgelopen schulden aan de Europese Betalings Unie de invoer van onze tuinbouwproducten gaan decimeren; nu blijkt Engeland onze groenten en eieren niet voor een lonende prijs te willen kopen; nu wordt onze ruilvoet althans voorlopig veel ongunstiger; nu zal de economische hulp van het Marshall-plan waarschijnlijk plaats maken voor hulp, die een militair, dus een economisch zuiver consumptief doel heeft.

Een financiële toestand die meer dan verschrikkelijk is

En zo staan we vandaag op 24 April 1951 voor een financiële toestand, die meer dan verschrikkelijk is. De belastingen — ook de indirecte — tot een ongekend peil opgevoerd, met het voorzicht, dat er nog 250 miljoen per jaar bij zal komen; een schuld, die de 30 miljard gaat naderen; Indië verloren; ons effectenbezit in Amerika voor een deel opgeteerd en voor de rest feitelijk onder pandbeslag; de gulden tot op een derde in waarde verminderd, zodat het leven reeds daardoor driemaal duurder is geworden en zowel de spaar-zin als de spaarmogelijkheid verscheidene graden zijn gedaald; een circulatie, die, hoewel ze met kunstmiddelen in verband met de Marshall-hulp wordt gedrukt, toch m.i. altijd nog te hoog is.

En altijd maar camouflage

En nu pas komt de Minister van Financiën openlijk tot de conclusie — waartoe de Engelse Minister van Financiën in een land met oneindig veel meer hulpbronnen dan het onze reeds enige jaren

geleden was gekomen —, dat het nog altijd door Ir Vos ingenomen standpunt, nl. dat althans de arbeidende bevolking op het bereikte niveau kan blijven leven, onjuist is. Dat standpunt heeft nog tot voor kort de Minister van Financiën zelf ingenomen. Zeker, in officiële stukken en officiële taal — die een gewoon burger niet begrijpt — heeft hij wel eens even zachtjes de alarmklok laten luiden. Maar dat is tot het grote publiek niet doorgedrongen. Wat wel met applaus vernomen werd, was wat de Minister op 19 October 1950, precies een half jaar geleden op een tijdstip, dat de herbewapening al aan de orde was, in de Tweede Kamer zei (Handelingen Tweede Kamer, blz. 221):

„Het Nederlandse volk is beter gevoed en beter gekleed dan voor de oorlog,” (tussen twee haakjes: ik belief daar voorlopig niets van te geloven en weet ook niet hoe de Minister er aan komt) „de woningbouw neemt een grote vlucht, de cultuurgrond neemt toe en wordt in kwaliteit gestadig verbeterd, de industrialisatie houdt gelijke tred met het toenemende arbeidsaanbod, grote publieke werken, die de welvaart van ons land beogen te verbeteren, zijn in uitvoering, aan oorlogschaden worden jaarlijks vele honderden miljoenen uitgekeerd, de sociale voorzieningen zijn sterk verbeterd en (let hierop vooral, Mijnheer de Voorzitter) het nationale inkomen, niet alleen in geld uitgedrukt, maar ook reëel, is gestadig stijgende. Dit alles geschiedt ondanks de hoge belastingdruk, ja, ik neem het er voor op om te zeggen: voor een groot deel dank zij de hoge belastingdruk”.

Ir Vos de optimist

Zie hier onze Minister van Financiën ten voeten uit getekend. Wie durft nu zo'n tirade nog in arren moede tegen zulk een financiële toevenaar opponen? Hij zou kans lopen door de menigte gestenigd te worden. Want welke indruk maakt nu een dergelijke uitspraak op het publiek? Gelukkig heeft de oud-Minister Ir Vos de Minister de gelegenheid gegeven het zelf te zeggen. Deze oud-Minister, werkelijk niet een man, die een beetje vreemd staat tegenover deze problemen, schreef in „Het Vrije Volk” van 29 December 1950, dus 2 maanden na de rede van de Minister van 19 October, een artikel onder het hoofd: „Militaire uitgaven worden hoger. Levenspeil toch handhaven”. Dat artikel was blijkbaar onder de indruk van de rede van de Minister van 19 October in de Tweede Kamer geschreven in optimistische toon. Ook hij constateert (evenals Minister Lieftinck), dat ons nationale inkomen nog steeds en vrij snel stijgt, en komt dan langs een hele redenering tot de slotsom, dat het levenspeil gehandhaafd kan worden. Hij toont zich hierin een uitstekend leerling van de Minister van Financiën. Maar deze is er toch een beetje van geschrokken. Hij had blijkbaar niet ver-

wacht, dat een oud-Minister, en nog wel een ervaren econoom, wel op zijn optimistische en niet op zijn pessimistische uitlatingen acht zou geven. Hij schrijft daarom in zijn brochure: „De Overheid neemt en geeft”, het volgende:

„Tegen deze beschouwing van Vos heb ik één hoofdbezwaar, nl., dat dit gehele betoog er van uitgaat, dat het in 1950 bereikte peil van ons nationale inkomen op de hechte basis berustte van de productieve inspanning van het Nederlandse volk, terwijl het voor een niet-onbelangrijk percentage steunde op hulp van buiten. Deze hulp is, wat ik reeds bij herhaling deed opmerken, snel aan het aflopen”.

En enige regels verder verwijt hij zijn oud-collega (zie blz. 31 en 32):

„Over dit cardinale punt loopt Vos onbevangen heen; maar daardoor rust zijn conclusie op drijfzand”.

Juist, Excellentie, maar daardoor wordt ook uw roemtaal van 19 October 1950 tot ware proporties teruggebracht. Want bij die gelegenheid zijt gij ook onbevangen over het cardinale punt heen-gelopen.

Nu wordt de Partij van de Arbeid lastig

Het is mede die in allerlei vormen uitgesproken taal, die, nu er versoberingsmaatregelen genomen moeten worden, onze arbeidersleiders recalcitrant maakt. Tot nu toe hebben zij in u en uw alchimie geloofd en elke oppositie tegen uw beleid toegeschreven aan beschimmeld conservatisme of vuig eigenbelang, maar nu komt een begin van twijfel bij hen boven. 's Ministers taal wordt nu anders dan ze tot voor korte tijd was.

In de Memorie van Antwoord op blz. 7 drukt de Minister zich nog zeer voorzichtig uit, maar hij zegt dan toch, dat verdere verhoging der productie, vooral door het opvoeren van de productiviteit, en enige daarmee gepaard gaande matiging van de consumptie nodig zullen zijn. Het is nog slapjes en nog niet à la Cripps of Gaitskell, en er wordt bij gezegd, dat het alleen nodig is onder de huidige omstandigheden, d.w.z. vooral in verband met de oorlog op Korea en de dure militaire voorbereiding van het Westen.

Maar het wordt dan toch gezegd. En juist daarmee hangt samen, dat de Minister van Financiën, die naar het gevoelen van de Partij van de Arbeid zo'n voortreffelijk en verdienstelijk financier was, nu met die zelfde partij last gaat krijgen. Als hij doorzet en de maatregelen helpt nemen, die onze innerlijk doodzwakke financiële toestand eist, dan, Mijnheer de Voorzitter — ik heb op politiek gebied wat langer ervaring dan Zijne Excellentie — voorspel ik hem moeilijke dagen en acht ik zelfs een

splitting in de Partij van de Arbeid niet ondenkbaar.

Het is wel treffend, dat onmiddellijk na Bevin's dood de Engelse Ir Vos, maar die daar Bevan heet, uit het Ministerie Attlee is getreden. Wat overigens de Engelse Labour-man slikt, wordt nog niet zo maar geslikt door een Nederlands oud-sociaal-democraat. Ik heb vandichtbij de opvoeding van deze door mij zeer geachte medeburgers mogen gadeslaan. Met Sannes, Ter Laan, Schaper, Duys en vele andere sociaal-democraten heb ik persoonlijk heel wat uren in het publiek gedebatteerd. Ik heb door Troelstra op meesterlijke en meeslepende wijze de klassenstrijd horen prediken, als hij met Talma debatteerde in Bellevue te Amsterdam. Ik hoor Talma nog onder gefluit en gesis van de vergadering met zijn sonore stem uitroepen: „Ik zeg niet, dat er geen klassenstrijd is, maar ik zeg, dat hij uit de duivel is”. Na een apotheose van Troelstra gingen dan de duizenden onder het zingen van de Internationale uiteen. De Minister moge mij geloven: Wat Ir Vos betoogt, is gesproken naar het hart van het socialistisch Jeruzalem. Zolang Minister Lief tinck (althans voor zover het doordrong tot de massa) dat ook betoogde, was hij een juweel van een Minister van Financiën en schreef men vanwege de Partij van de Arbeid anno 1948 in een strooibiljet: „Toen wij rijk waren, kon het niet, nu wij arm zijn, kan het — dank zij Lief tinck — wel”. Dat is de taal die inslaat, maar tevens de taal, die mijns inziens het volk bederft en het de kracht en morele overtuiging ontnemt, dat er meer afdoende maatregelen moeten komen, die ook de brede massa treffen zullen, op straffe dat wij anders een volk van paupers en bedelaars worden, dat slechts door steun van buiten op de been kan blijven. Wij zijn trouwens al zo ver afgezak, dat wij ons voor het aannemen van buitenlandse financiële gratis steun niet meer schamen en er liefst maar niet aan denken, dat financiële afhankelijkheid ook geestelijk demoraliserend doorwerkt.

De komende moeilijkheden niet tijdig onderkend

De Minister van Financiën wekt nu de indruk, dat de ellendige toestand, waarin we verkeren, in hoofdzaak te wijten is aan de oorlog in Korea en de daaruit voortvloeiende dure herbewapening van het Westen. Natuurlijk ontken ik zeker niet, dat zowel het een als het ander een verderfelijke invloed heeft op onze ruilvoet en op onze positie als klein, door de oorlog geteisterd land, dat bovendien door het verlies van Indië een bijna dodelijke aderlating heeft ondergaan en producten voortbrengt, die geen of weinig waarde hebben voor de oorlogstoerusting. Maar niettemin acht ik het een zeer eenzijdig standpunt om eigen schuld volkomen van zich af te schuiven en het alleen op rekening van de ongunstige omstandigheden, op Korea en de bewapening te werpen.

Dertig Russische veto's

Vooreerst merk ik op, dat er in deze zeer bewogen tijd internationale moeilijkheden te voorzien waren, waartegen men zich reeds zo veel mogelijk bij voorbaat wapenen en versterken moest, ook financieel. Wie de beraadslagingen van de Verenigde Naties en de Veiligheidsraad ook maar oppervlakkig volgde, kon toch begrijpen, dat vandaag of morgen ergens de vlam zou uitslaan. De ongeveer dertig Russische veto's zijn dertig rode lichtjes om de wereld te waarschuwen, dat er periculum in mora is. Wie in de school van Groen van Prinsterer de aard der revolutie enigszins heeft leren kennen, begreep en begrijpt, dat Stalin zal doorzetten tot het uiterste toe. Hij doet dit op twee manieren. Door het aanhouden en verder uitbouwen van een kolossale militaire macht verwekt hij in het Westen een oorlogspsychose. Vandaar de Westerse bewapening, die West-Europa met economische ondergang bedreigt. En voorts: zolang er in West-Europa en Amerika communisten en links-socialisten zijn, zal Stalin trachten met alle middelen het Westen nog verder economisch te verzwakken. Zolang er vis zit zal hij de angel uitwerpen. En helaas. Er zit veel vis, vooral in Frankrijk en Italië. Vergeet nooit, Mijnheer de Voorzitter, dat er, ondanks de diepgaande verschillen, die er thans m.i. gelukkig zijn, tussen communisten en socialisten, op sociaal en economisch gebied een zekere affiniteit bestaat, die nu in het Westen wel tijdelijk op de achtergrond treedt, maar die onder omstandigheden virulent kan worden. Daarop hoopt Stalin en hierin ligt èèn van de redenen, waarom de politiek geschoolde leiders liever aan de kant van Ir Vos dan van Minister Lief tinck staan.

Naar serieuze critiek niet geluisterd

In de tweede plaats wijs ik er op, dat serieuze mannen, die zich heus niet aan geschimp schuldig maken, reeds lang geleden duidelijke wenken hebben gegeven aan de Minister van Financiën. Ik zou daarover heel wat literatuur kunnen aanhalen, maar ik beperk mij tot een artikel van de hand van Prof. S. Posthuma, directeur van De Nederlandse Bank, in het tijdschrift „Economisch-Statistische Berichten” van 29 December 1948. Dat is dus alweer meer dan twee jaar geleden. In dat artikel wijst hij onder erkenning en waardering van het vele goede, dat na 1945 werd tot stand gebracht, er op, dat de ontwikkeling van het herstel alleen mogelijk is geweest: door opoffering van onze buitenlandse banksaldi, door opoffering van een belangrijk deel van ons goud, door opoffering van een groot deel van ons buitenlands effectenbezit, door het opnemen van buitenlandse kredieten, waarvan rente en aflossing in vreemde harde valuta moeten worden betaald, door de Marshall-hulp (die een tijdelijk karakter draagt).

RECTIFICATIE

In het artikel van „Joris Krabbe-laar” „Onder ons gezeld . . .”, opgenomen in het vorig No. (20 April j.l.), staat in de voorlaatste alinea van de derde kolom, pag. 111: „. . . Men had liever potloodfiguren uit onze partij. En nog het liefst vulpotloden, waar men naar believen aan kan draaien om ze al dan niet te laten schrijven”.

Tot ons leedwezen zijn deze woorden bij het gereed maken van de copy voor dat no. niet geschrapt. Daarin wordt, al heeft de schrijver dit niet bedoeld, een ongunstig oordeel geveld over de beide anti-revolutionaire mannen, die Prof. Romme heeft aangezocht voor het Ministersambt. Aangezien er voor dit oordeel naar onze overtuiging geen enkele grond is, nemen wij het boven geciteerde gedeelte van het artikel, onder aanbieding van onze verontschuldiging, gaarne terug.

DE REDACTIE.

Op grond daarvan constateerde hij terecht, wat nu eindelijk de Minister ruim twee jaar later in zijn polemieken met Ir Vos openlijk ook doet, dat de herstelverschijnselen op een zeer wankel basis stonden, en vervolgde dan:

„Wij staan thans onmiskenbaar voor een keerpunt. Voortleven, zoals in de afgelopen 3 jaren, is niet langer mogelijk. Wij staan voor de onafwendbare noodzakelijkheid om in een korte spanne tijds de maatregelen te treffen, nodig om een anders onvermijdelijke instorting van ons economisch leven te verhinderen”.

Vooraf had hij opgemerkt:

„Ruw gesproken kunnen we zeggen, dat 15 tot — later — 12 pct. van hetgeen een ieder onzer in de jaren na de bevrijding heeft gemeend als inkomen te hebben verdiend, in wezen heeft bestaan en nog bestaat uit kapitaalsinteringen, aangaan van schuldverplichtingen en cadeaux”.

Daarom achtte hij het niet mogelijk, dat het verhoogde levenspeil werd gehandhaafd. Dat was in December 1948. Alleen betwijfelde hij of het Nederlandse volk hiertoe de nodige kracht zou bezitten. In Februari 1949 heb ik in deze Kamer dezelfde twijfel uitgesproken.

Ook vóór najaar 1950 was het doel niet bereikt

In de derde plaats wil ik er de aandacht op vestigen, dat zeer zeker de oorlog in Korea en de miljarden verslindende bewapening o.a. voor ons de ruilvoet ongunstig hebben beïnvloed en daardoor

het deficit van onze handelsbalans aanmerkelijk vergroten, maar dat het in strijd is met de feiten, als men de indruk wekt, dat vóór het Koreaanse conflict onze handels- en betalingsbalans op weg waren naar het zo nodige evenwicht. Het jaar 1949 was gunstig, maar niet door een normale ontwikkeling, maar door oorzaken, die zich niet zouden herhalen. En wel steeg in de eerste helft van 1950 onze uitvoer, maar onze invoer niet minder. Wel was het dekkingspercentage iets gunstiger, maar het reëel tekort groter, en juist dat kost ons deviezen. De uitvoer bedroeg in het eerste halfjaar 1949 f 2.660.000.000,— in 't eerste halfjaar 1950 f 3.737.000.000,— Naar de goederenstroom gemeten, was in het eerste halfjaar 1949 het nadelig saldo 1 miljard, in '50 f 1.142.000.000,— Minister Van den Brink noemde deze stijging het verontrustende in het handelsverkeer gedurende het op 30 Juni 1950 afgelopen halfjaar. Men kan deze cijfers vinden in de Handelingen der Tweede Kamer van 20 Juli 1950, blz. 2351. Ik wijs er met nadruk op, dat de door Minister Van den Brink genoemde cijfers betrekking hadden op de eerste 6 maanden van 1950, dus van 1 Januari tot 30 Juni.

Korea is in de laatste helft van Juni 1950 voor het Westen een volslagen verrassing geweest. Zelfs de Amerikanen, die er vlak bij zaten, waren op de inval der Noord-Koreanen helemaal niet voorbereid. Men kan dus ook niet zeggen, dat destijds de Koreaanse oorlog zijn schaduwen reeds vooruitwierp, zoals bijv. een eventuele derde wereldoorlog dat nu wél doet.

Schijnwelvaart op los zand

Uit dit alles blijkt mijns inziens zeer duidelijk, dat lang vóór de Koreaanse oorlog de toestand dreigend was en onze schijnbare welvaart op los zand rustte en dat derhalve de maatregelen, die de Regering thans gaat nemen, veel te laat komen. De Minister van Financiën wil door die maatregelen het gevaar van inflatie afwenden, maar naar luid van het Advies van de Sociaal-Economische Raad (blz. 17) zitten wij er nog altijd midden in. De Raad zegt daar o.a.:

„Een betalingsbalanstekort kan zich slechts handhaven, indien in een land een inflatoire toestand bestaat, dit is een toestand, waarin investeringen of verbruik ten dele gefinancierd worden met middelen, die niet rechtstreeks of door substitutie verkregen werden uit lopende bijdragen tot het productieproces, doch met middelen, verkregen uit nieuwe geldcreatie of uit oude liquide reserves, die in een vroegere periode werden geaccumuleerd”.

Tot zover het cifaat. Het betalingstekort handhaaft zich nu al 5 jaar. Al dien tijd bestaat er in ons land volgens den Sociaal-Economischen Raad een inflatoire toestand, ondanks de vele malen door den Minister van Financiën gegeven verzekering, dat het gevaar van inflatie

was afgewend, waardoor — natuurlijk te goeder trouw — de volksofinie werd gesust en op een dwaalspoor gebracht.

Nu wordt het anders, maar onder druk en hals over kop

Op blz. 18 noemt de Sociaal-Economische Raad, zonder zelf enige voorkeur uit te spreken, enige middelen, waardoor de Regering de grote taak van het opstellen van een reëel sluitend budget zou kunnen volbrengen. O.a. het verlagen van de Overheidsuitgaven voor investeringen. Daarmede is de Regering nu bezig. Daartoe diende ook de vergadering van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten in Utrecht van 24 Januari 1951, waar Minister Liefstijck een rede hield, om te bepleiten, dat ook in de lagere organen met de investeringen voorzichtig zou worden omgegaan. Dan moet er verder een verlaging van de subsidies komen. Dat heeft de Regering nu voor enige goederen hals over kop moeten doen, waardoor vele prijzen plotseling gestegen zijn. Voorts verhoging van de indirecte belastingen. Daaraan wordt nu gewerkt. Het doen van een beroep op de besparingen, d.w.z. het plaatsen van leningen. Een heet hangijzer, Mijnheer de Voorzitter, als men bedenkt:

1o. dat zelfs de kleine Staatslening van 200 miljoen van onlangs een mislukking is geworden, en

2o. dat wij vele. miljarden vlottende schuld hebben.

Al deze dingen hadden al lang hun beslag moeten hebben. Nu moet alles onder druk, of, zoals de Minister zegt: op korte termijn. En de brede massa des volks is er nooit op geprepareerd en na al de optimistische geluiden, die zij voortdurend opving, kan ze het ook nu nog niet begrijpen en kalm verwerken. De Minister, die zo lang gedirigeerd heeft, wordt nu zelf gedirigeerd. Niet alleen kan hij de lonen geen gelijke tred meer laten houden met de steeds stijgende prijzen, maar hij moet ook zijn geliefde lage rentepolitiek loslaten, zoals blijkt uit de verhoging van het disconto van de Nederlandsche Bank. Welke zijn de verdere plannen van den Minister op dit gebied? Dit is van veel belang, want de lage rentepolitiek was een van de meest doeltreffende middelen om ons in een schijnwereld te laten leven.

De gulden weer harde valuta?

Hoe denkt de Minister over onze gulden? Ziet hij nog enige kans hem binnen afzienbaren tijd tot harde valuta te helpen maken? Ik vrees, dat hij die kans niet ziet. Maar dan kan hij ook de economische eenheid van de Beneluxlanden wel aan de balk schrijven. Daar komt dan niets van terecht. Wij kunnen alleen dan met België en Luxemburg tot een Economische Unie komen, als onze gulden stabiel is.

Bescheidenheid is gepast

Mijnheer de Voorzitter! Het ziet er allemaal even droef uit. Ik denk er niet aan daarvoor den Minister van Finan-

ciën ten volle aansprakelijk te stellen. Dat zou zeer onbillijk zijn en een negeren van de vele obstakels, die hij op zijn weg heeft aangetroffen. Bovendien is natuurlijk ook zijn politiek Kabinetsspolitiek geweest. Maar wel schijnt het mij geoorloofd, in verband met wat ik opsomde, hem eerbiedig aan te sporen tot een zekere bescheidenheid. Want die juist mis ik volkomen in zijn Memorie van Antwoord en in zijn brochure: „De Overheid neemt en geeft”. Ik kan niet zeggen, dat ik haar met genoegen gelezen heb. Meestal doe ik dat wel, als het een geschrift van Minister Lieftinck betreft, ook al ben ik het er niet mee eens. Er zit orde, veel zakenkennis, logica en klaarheid in wat hij schrijft. Men treft die ook weer in zijn Memorie van Antwoord en in zijn brochure aan. Maar er spreekt tevens een zelfverzekerdheid uit, die allerminst in overeenstemming is met de financiële resultaten van het gevoerde beleid. Deze Minister heeft geen fouten begaan. Zijn werk was niet voor verbetering vatbaar. Voor zover de toestand slecht is, moet die uitsluitend geweten worden aan overmacht, aan oorzaken, onafhankelijk van zijn wil. Wie in dagblad of tijdschrift ernstige bedenkingen tegen zijn beleid inbrengt, krijgt te horen, dat de schrijver niet zal ingaan op het populaire geschimp van de conservatieve pers (blz. 18).

Reeds dit stemde mij in een geschrift van een Minister der Kroon, die niet alleen over de leden van de Partij van de Arbeid, maar ook over andere Nederlanders regeert, onaangenaam. Meent hij nu werkelijk, dat hij in de ruim 5½ jaar van zijn bewind zo goed als onfeilbaar is geweest? Is dr Drees er minder om, omdat hij onlangs erkende, dat er fouten waren gemaakt? Ik las dezer dagen nog eens het bekende boek van Hui-zinga: „In de schaduwen van morgen.” In de voorrede van de 7de druk, gedateerd 11 December 1938, schrijft deze geleerde van meer dan nationale reputatie:

„Wanneer na ruim 3 jaren dit boek nogmaals verschijnt in onveranderde herdruk, leide men daaruit niet af, dat de schrijver zich van alle kritiek, die tegen zijn meningen is ingebracht, niets heeft aangetrokken. Hij is zich voor en na menige leemte, menige minder geslaagde uiteenzetting in zijn betoog bewust geworden”.

Zie, Mijnheer de Voorzitter, de man, die dat neerschrijft in de voorrede van een boek, dat in 3 jaar 6 maal is uitverkocht, stijgt in onze achting. Die toon wordt, tot mijn groot leedwezen, in de laatste pennevruchten van de mij waarlijk niet onsympathieke Minister van Financiën totaal gemist.

Waarom niet geluisterd naar fundamentele kritiek?

De zoëven door mij genoemde uitval tegen het geschimp van de conservatieve pers is een symptoom van de na-oorlogse mentaliteit der z.g. progressieven, die geen kritiek kunnen verdragen. Ook

prof. Goudriaan, die altijd socialist is geweest, is dat opgevallen. Hij zegt er van:

„Men is overgevoelig, soms kleinzerig en vrijwel altijd vijandig tegenover elke kritiek en heeft het besef verloren, dat kritiek en oppositie onmisbaar zijn voor de democratie als frisse lucht voor de ademhaling” (blz. 17. Productivisme en Democratie).

Als iemand met zekere ervaring in de politieke strijd heb ik mij over die gevoeligheid weleens verwonderd. Als ik denk aan de soms puur persoonlijke aanvallen tegen dr Kuyper, culminerend in de worgplaat van Hahn en de tot in het absurde opgeblazen lintjeskwestie; aan het fraaie gedicht, dat ging tegen Kuyper en de Savornin Lohman: geen dweepende Alexanders, geen Brammen vol venijn, verdienen Nederlanders te heten of te zijn; als ik denk aan het tot vervelens toe praten over Heemskerk als de vrolijke Calvinist; aan de felle bestrijding van Ruijs de Beerenbrouck (honger-Ruijs), aan de hetze tegen Colijn, waarvan ik u merkwaardige staaltjes zou kunnen vertellen — ik herinner maar aan de schandelijke plaat, waarop hij staat afgebeeld met van bloed druipende handen —, en als ik dan waarneem hoe mannen als dr Drees en mr Lieftinck, om zo te zeggen, in de watten worden gelegd, dan is er reden tot verwondering over die gevoeligheid voor kritiek. Ik heb weleens getracht ze psychologisch te verklaren.....

De heer Van de Kieft: Dat is gevaarlijk!

De heer De Wilde: Zeer juist, want daarmee moet men voorzichtig zijn, omdat de resultaten van de wetenschap der psychologie bijna even onzeker zijn als die van de economie en de meteorologie, 1), mijnheer Van de Kieft. Ik dacht aan het spreekwoord: Ce n'est que la vérité qui blesse”. Iemand is het meest gevoelig, als hij zijn wederpartij tot op zekere hoogte gelijk moet geven. Maar deze verklaring kan toch niet afdoende zijn. Trouwens, in alle stelsels en beweringen zitten waarheidsmomenten. Ik herinner mij levendig, dat prof. Fabius op een van zijn colleges tegen ons zei: „Mijne heren, tot op zekere hoogte en in zekere zin is alles waar”.

Het stelsel verdraagt dit niet

Een betere verklaring, dunkt mij, is deze, dat het stelsel van de door de Overheid geleide economie geen fundamentele kritiek verdraagt. In landen, waar dit systeem in al zijn consequenties wordt toegepast (zo was het in het Duitsland van Hitler en is het in Rusland heden ten dage nog), wordt alle kritiek op het stelsel het zwijgen opgelegd. Dat is logisch. Men kan niet toelaten, dat het systeem aan vrije discussie onderworpen wordt. Dat laat enerzijds de positie van de met grote macht beklede Overheid niet toe en anderzijds werkt alle principiële kritiek op het stelsel als dodelijk vergif. Maar ook daar, waar het systeem niet totalitair, maar binnen bepaalde

perken wordt toegepast, is vóór alles onderwerping aan de decreten der Overheid eis en wordt alle kritiek met argwaan tegemoet getreden.

Sociale rechtvaardigheid

Mijnheer de Voorzitter! Volgens zijn brochure en de Staatsstukken zoekt onze Minister van Financiën aan zijn financiële politiek een sociale achtergrond te geven en wil hij de gerechtigheid betrachten. Dit klinkt heel mooi en ik twijfel geen ogenblik aan de oprechtheid van zijn verklaringen. Maar het zij mij toch vergund, naar aanleiding daarvan enkele opmerkingen te maken. Vooreerst: wat verstaat men onder sociale rechtvaardigheid en wat is gerechtigheid? Dit zijn begrippen, waarover in deze zondige wereld zeer verschillend gedacht wordt. Ik behoeft nog niet eens te zeggen, dat de Minister daaromtrent wel andere denkbeelden zal koesteren dan b.v. onze collega Van Santen. 2) Maar ook tussen hen, die zich op een humanistisch standpunt stellen en hen, die de Schrift als norm beschouwen of kerkelijke uitspraken, zoals encyclieken, normatief achten, kan het onderscheid heel groot zijn. Bovendien: Ministers en Kamerleden zijn politieke persoonlijkheden. In de regel behoren zij tot een bepaalde partij, welke beginselen ook op dit stuk van zaken van die andere partijen afwijken. Ook speelt hier een rol de vraag, hoe ver de politieke Overheid mag gaan, hoe eng of hoe uitgebreid haar bevoegdheden zijn. Ik ben er dan ook van overtuigd, dat de Minister mij zal willen toegeven, dat er in het rijk gevarieerde maatschappelijk, kerkelijk en huiselijk leven misstanden kunnen voorkomen, waarin niet de Overheid mag ingrijpen, maar waarin andere instanties een taak hebben te vervullen.

Voor mij liggen de normen voor de grenzen der Staatsmacht, voor gerechtigheid en sociale rechtvaardigheid in de Heilige Schrift, de laatste o.a. in het gebod, dat men zijn naaste moet liefhebben als zich zelf. Die normen liggen ook in de altijd weer herhaalde aansporing, vooral in de Psalmen, dat recht gedaan zal worden aan den vreemdeling, de arme, de weduwe en de wees, m.a.w. aan de personae miserabiles. In Psalm 72 wordt daaraan nog een categorie toegevoegd, als er van Salomo wordt gezegd (ik citeer de Staten-vertaling):

„Hij zal den nooddriftige redden, die daar roept, mitsgaders den ellendige en die geen helper heeft.”

Vroeger was het nodig de arbeiders te helpen en dat is gedaan

Ja, Mijnheer de Voorzitter, zulke mensen, die geen helper hebben, zijn er ook nog in de 20ste eeuw. Gelukkig hebben onze arbeiders tegenwoordig wel hun helpers in hun organisaties. Zowel tegenover hun werkgevers als tegenover

- 1) De Heer Van de Kieft is verbonden aan het meteorologisch instituut.
- 2) Van Santen is communist.

de Overheid worden hun belangen niet zelden met grote bekwaamheid en tact verdedigd door hun voormannen. Mede daardoor is onder leiding van de Ministers Lely, Borgesius, Kuyper, Talma, Aalberse en Slotemaker de Bruïne en voor een groot deel met medewerking van de S.D.A.P. onze sociale wetgeving tot stand gekomen. Vroeger, in den tijd van het individualisme, hadden de arbeiders geen helper en werden zij, met hun vrouwen en kinderen, meermalen schandelijk onderdrukt en uitgebuit. Nu hebben zij, Gode zij dank, wél helpers. En daarom, als Minister Lieftinck zich genoopt mocht zien te bevorderen, dat het levenspeil onzer arbeiders, in verband met den bangen economischen toestand, enige verlaging moet ondergaan, dan staan de yakbondsleiders er bij. En als hij soms plannen mocht koesteren om naar het oordeel van sommige bestuurders dat peil verder te verlagen dan zij nodig achten, dan steekt de heer Vermeulen van het N.V.V. aanstonds waarschuwend de vinger op en zegt hardop tegen zijn leden, zodat de Minister het ook horen kan: Aan staken zijn wij nog niet toe. Sapiënti sat. Heus, de arbeiders hebben — en ik ben er blij om — hun helpers.

Maar ook nu zijn er duizenden, die geen helper hebben

Maar hoe staat de Minister van Financiën tegenover de duizenden mensen, die feitelijk geen helper hebben? Zij vormen een bonte en juist daarom vrij hulpeloze menigte. Het zijn o.a. de mensen, die hun leven lang in harde guldens aan een verzekeringsmaatschappij premies hebben betaald en nu op hun ouden dag een lijfrente of periodieke uitkering ontvangen in guldens, die tot op 1/3 van de waarde zijn teruggelopen; het zijn de kleine zelfstandigen, die wel de prijzen zien stijgen, maar wier inkomsten reëel achteruitgaan; het zijn de mensen, die van de opbrengst van een kapitaal moeten leven en wellicht, zonder dat zij ooit in de laatste 20 jaar een effect hebben gekocht of verkocht, aanwasbelasting en heffing ineens moeten betalen en bovendien door Regeringsmaatregelen de rente zagen dalen. Het zijn ook zij, die vaak na een heel leven van spaarzaamheid, met het oog op hun ouden dag, enige huizen hebben gekocht en tot 1 Januari 1951 de lage vóórorlogse huur niet mochten verhogen; het zijn vele slecht betaalde intellectuelen en tenslotte zijn het ook die vele contribuable — ik durf het haast niet zeggen —, voor wie de druk der belastingen inderdaad verpletterend is. Het woord „verpletterend” is een woord, dat de Minister van Financiën in zijn brochure spottend en sarcastisch gebruikt. Mag ik nu met het oog op deze door de belastingen gedrukte mensen aan den Minister eens een vrijmoedige vraag stellen? Zij komt hierop neer: Verleden jaar zijn de salarissen der Ministers verhoogd van f 18.000,— op f 24.000,—. Ik acht die verhoging volkomen redelijk. Zij moeten er hard genoeg voor werken en ook voor hen werd het leven

duurder. Ik houd niet van krenterigheid. Maar waarom koos de Regering aanvankelijk niet de gewone weg van een salarisverhoging, maar wilde zij hun een representatietoelage van, ik meen, f 5.000,— toekennen? Ik heb daarvoor slechts één verklaring kunnen bedenken, n.l. deze, dat een representatietoelage belastingvrij is en de belasting op de hogere tranches der inkomstenbelasting enigszins „verpletterend” werd geacht. Gelukkig heeft men onder de druk der publieke opinie ingezien, dat het toch maar beter was de normale weg te volgen. Maar het feit blijft toch tekenend. En daarom moet men niet verachtelijk spreken van „verpletterend”. Ik constateer intussen, dat ten aanzien van belangrijke groepen in ons maatschappelijk leven de sociale gerechtigheid zeker niet is bevorderd.

Leider van een laboratorium

Nu ben ik, Mijnheer de Voorzitter, de eerste om te erkennen, dat het een heel moeilijke taak is om tegenover al deze mensen van Overheidswege de sociale gerechtigheid te betrachten en, als de Minister van Financiën dit zelf ronduit erkende (en wat de intellectuelen betreft, doet hij dat ook) zou ik er geen woord aan wijden. Maar wat zegt de geachte schrijver van de brochure op blz. 12?

„Ondanks alle gekerm, nl. over de hoge belastingen, hebben ook de particuliere investeringen zich goed kunnen ontwikkelen”.

„Ondanks alle gekerm”! Is hier een Minister of een partijman aan het woord? Of is het misschien de leider van een laboratorium, die het land beschouwt als zijn werkplaats en zijn inwoners als levende objecten, waarop vivisectie kan worden toegepast, natuurlijk met de beste bedoelingen. Die jucht, als een proef gelukt is. En als er dan een slachtoffer „au” roept, hem met een boos gezicht toevoegt, dat hij met zijn gekerm moet ophouden.

Schimpende conservatieve pers

En wie bedoelt de Minister toch eigenlijk met die schimpende conservatieve pers, waarmee hij niet wenst te polemiseren? Hij heeft geen enkele uitzondering gemaakt. Zijn dat alle bladen en geschriften, die niet direct of indirect met de Partij van de Arbeid zijn verbonden? De „N.R.C.”, „Trouw”, „Het Handelsblad”, de A.R. „Rotterdammer”, het „Frische Dagblad”, de „Nieuwe Provinciale Groninger Courant”, „Economisch-Statistische Berichten”, de uitgave van de Mij. van Handel en Nijverheid? Misschien ook een paar R.K. bladen, zoals de „Maasbode” en „De Nieuwe Eeuw”? Wie bedoelt de Minister? Als men zulke dikke woorden gebruikt, moet men man en paard noemen. Want nu kan iedereen het zich aantrekken. Of is in den mond van den Minister het woord conservatief even

weinig zeggend, als het tot vervelends toe misbruikte woord: progressief? Conservatief en progressief vormen dan een tegenstelling. Zelf is men progressief en de anderen zijn conservatief. Voor mij is het maar de vraag, wat men conserveren, behouden wil en waarheen men wenst te progrediëren. Men kan ook in de richting van het verderf progressief zijn. Ik vind onze Indonesische politiek daarvan een zeer treffend voorbeeld. Juist omdat het woord progressief feitelijk niets zegt, kan men rustig beweren, dat twintig jaar geleden Adolf Hitler de meest progressieve staatsman was en dat die eer nu toekomt aan Stalin. Een man, die in het water springt om zich te verdrinken, is progressief, want hij wil zijn dood verhaasten, en zijn broer, die hem er uit haalt, is conservatief, want die wil hem behouden. En nu zult gij misschien zeggen, Mijnheer de Voorzitter, trek je deze denigrerende uitlatingen van 's Ministers brochure toch niet aan, want ze slaan niet op u, maar op de journalisten. Maar ik trek het mij aan, niet voor mij zelf, maar voor ons volk, voor de goede democratische verhoudingen, voor de onderlinge waardering, die ook bij uiteenlopend inzicht, in 's lands belang nodig is. Deze Minister van Financiën is een begaafd man, een serieus man, een man, die de zaak van het Nederlandse volk op zijn wijze in de allermeest omstandigheden met grote toewijding dient. Ik zeg het vandaag niet voor de eerste keer. Maar als hij zeer ernstige mensen, die er, blijkens hun artikelen in de Nederlandse pers anders over denken dan hij, zonder ook maar één naam te noemen, uitmaakt voor schimpers en kermers, en dat nota bene doet, terwijl hij Minister is, dan daalt hij af tot een zo partijdig standpunt, dat het met de waardigheid en hoogheid van zijn ambt in flagrante strijd is. Meer wil ik er thans niet van zeggen.

„Stelen” en „herverdelen”

De Minister heeft een goede titel gekozen voor zijn brochure: De Overheid neemt en geeft. Men moet dit niet opvatten in formele zin, want dan is het een waarheid als een koe. Maar men moet dit duiden in socialistische zin. Het komt, enigszins ruw gezegd, hierop neer, dat de Overheid het recht heeft, o.a. door het middel van de belastingen, ter bevordering van de sociale rechtvaardigheid, het geld uit de zak van de een te pompen in die van een ander. Men noemt dit niet „stelen”, maar „berverdelen”. Dit stelsel gaat uit van de grondgedachte, dat de Overheid, natuurlijk langs legale weg, maar overigens ad libitum, beschikken mag over het goed van haar onderdanen. Door de verwarde wereldomstandigheden moet de Overheid inderdaad meermalen de schijn daarvan aannemen, ook als die Overheid gerepresenteerd wordt door niet-socialisten. Gedeeltelijk is dan ook het standpunt van de Minister een echt crisisverschijnsel, dat eerst dan weer overgaat, als we gedurende enige jaren buiten oorlog mogen blijven en het leven der volken

zich redresseren kan en de verschillende maatschappelijke groepen weer op eigen benen kunnen staan.

Een oer-reactionnair stelsel

Gedeeltelijk is het een oer-reactionnair stelsel, dat reeds 3000 jaar geleden toepassing vond onder de oude Koningen van Babylon, Perzië en Egypte, aan welke zachtzinnige vorsten alleen de technische hulpmiddelen ontbraken, waarover nu de Regering de beschikking heeft. De Grieken en Romeinen (wier beste vertegenwoordigers, zoals Plato, Cicero en Seneca, toch nog altijd tot het laatst toe de slavernij als maatschappelijk instituut hebben aanvaard) zijn er niet in geslaagd tot een zekere trap van ware vrijheid te komen. Het was op de duur de leer van het Christendom, die bevrijdend werkte. Eeuwenlang hebben de volken van West-Europa geworsteld om staatkundige vrijheid. De Vlaamse en Hollandse steden, daarna mannen als Prins Willem I en Willem III en vele anderen zijn in dien strijd kampioenen van de eerste grootte geweest. Eeuwen heeft het ook geduurd om het sociaal-economische leven uit de greep van de Staat en de langzamerhand verbasterde gilden te rukken en zijn vrijheid te geven. Ook dit is in de Westeuropese beschavingsfeer gelukt. Maar daarbij hebben helaas de beginselen, die ook de stoot gaven tot de Franse Revolutie, een overwegende rol gespeeld en die rekenden niet met de zondige geaardheid van de mens, zodat wel de leiders der bedrijven, de kapitaalbezitters, sociaal en economisch werden bevrijd, maar de arbeiders, die zich niet eens mochten organiseren, erger dan ooit werden uitgebuit. Bij dit stelsel van vrijheid (op zich zelf een reusachtige vooruitgang) had als onmisbaar complement behoord een sociale wetgeving ter bescherming van de arbeiders. Het ontbreken daarvan heeft zich o.a. in het ontstaan en de fenomenale groei van het Marxisme en Leninisme gewroken.

En ondemocratisch

In zijn aard is naar mijn mening het socialisme ondemocratisch. Het wil — wat Minister Lieftinck ook zo dolgraag wil — het leven reguleren en dirigeren. Maar al dat reguleren en dirigeren is onmogelijk — ook al doet men het door middel van wetten, die de Staten-Generaal moeten passeren —, zonder weer hele stukken van de vrijheid in het sociale en economische leven weg te breken. Heel het maatschappelijk leven wordt, om zo te zeggen, ingeregen in wetsbepalingen, Koninklijke besluiten, ministeriële beschikkingen. Het wordt weer alles: gebod op gebod en regel op regel. Wie dit een goed stelsel achten, hebben nu, in deze chaotische wereld, natuurlijk een prachtij. Verbeeldt u, Mijnheer de Voorzitter, dat de Minister van Financiën 30 jaar geleden tegen u had gezegd:

„Ik gebied u om al uw geld, tot het laatste bankbiljet toe, op een bank te brengen; waarschijnlijk zult gij het bij

stukjes en beetjes kunnen terugkrijgen; als dat gebeurt, zal ik u verder zeggen, hoe ge het besteden moet; laat heel uw effectenbezit registreren; ik ben van plan een deel van uw bezit aan anderen te geven, die minder hebben dan gij; als gij een reis naar het buitenland wilt ondernemen, zal ik u mondjesmaat enige vreemde valuta toestaan, maar het kan ook zijn, dat ik u de reis kortweg verbied, enz. enz.”

Ik herhaal, verbeeldt u, dat 30 jaar geleden Minister De Vries u dit had gezegd. Gij zoudt hem eens goed hebben aangekeken en hebben geantwoord: Met alle eerbied, Excellentie, maar ik denk er niet aan. Zijt gij baas over het mijne of ben ik het? Heden ten dage vinden we dit en honderd andere dingen heel gewoon. Geen Regering kan nu aan soortgelijke maatregelen ontkomen, ook al staat zij principiëel op het standpunt der vrijheid.

Een kolfje naar zijn hand

Dit laatste nu is bij onze Minister van Financiën niet het geval. Dat ingrijpen is een kolfje naar zijn hand, ja, het is een hartstocht bij hem geworden. Van uit zijn toren heel het financiële leven te reguleren, is een lust voor hem. Nu heeft hij weer een wetsontwerp ingediend om het Nederlandse bankwezen onder curatele te stellen. Naar mijn mening hebben onze Nederlandse banken heel wat beter gefinancierd dan hun a.s. curator, de Staat. En zoals alle regelaars heeft hij de innerlijke convictie, dat hij, als men hem maar zijn gang laat gaan, zal slagen. Zijn stelsel is volmaakt. Daarom verdraagt hij ook zo moeilijk kritiek. En de critici kunnen natuurlijk nooit bewijzen, dat een ander het beter zou doen of zou gedaan hebben. Want die ander is er sinds 1945 niet geweest en dan zou men vervallen in speculaties, evenals de man, die een proefschrift schreef — ik meen, dat het in Utrecht gebeurd is — over het onderwerp: „Hoe zou de Nederlandse geschiedenis verlopen zijn, als Willem de Zwijger in 1584 niet was doodgeschoten?” Zijn promotor heeft hem terecht verzocht een ander onderwerp te kiezen.

Ziekelijk systeem van belastingen als communicerende vaten

Ik ga eindigen, Mijnheer de Voorzitter. Mijn standpunt is: de Overheid heeft het recht belastingen, zelfs zware belastingen, te heffen om haar in staat te stellen haar taak te vervullen.

De Minister van Sociale Zaken moet zijn sociale maatregelen verdedigen, natuurlijk in overleg met de Minister van Financiën. Ik zou in dit verband willen wijzen op de Ouderdomswet. Toen deze wet werd behandeld, stond men voor de moeilijkheid, dat de jonge mensen, die hun leven lang premie kenden, straks bij het bereiken van een bepaalde leeftijd een uitkering zouden krijgen, maar dat alle mensen boven de 65 jaar niets zouden krijgen. Toen heeft men beslo-

ten, dat die oude mensen ook iets zouden krijgen, en toen heeft men de fictie aangenomen, alsof ook voor hen premie was betaald, zodat ook zij de uitkering kregen, die zij zouden gekregen hebben, als ook zij hun hele leven premie hadden betaald. Dat heeft de Staat natuurlijk miljoenen gekost; dat was de back-service. Daarmee zijn ook wij, Antirevolutionairen, volkomen akkoord gegaan. Het was ook het idee van Talma en anderen. Ik ben niet tegen een krachtige sociale wetgeving, maar ik ben van mening, dat de Minister van Financiën niet de man is, die geroepen is om op dit gebied sociaal werk te verrichten. De geschetste regeling verzwaarde op het budget de kant van de uitgaven en noopte dus de Regering met name de Minister van Financiën, om door belastingverhoging die hogere uitgaven te dekken. Zoals het behoorde, liep de sociale voorziening onder speciale verantwoordelijkheid van de Minister van Sociale Zaken en de financiële dekking er van onder de speciale verantwoordelijkheid van de Minister van Financiën. Natuurlijk was ook toen de Minister van Financiën verplicht nauwgezet acht te geven op de economische en sociale gevolgen van zijn belastingheffing. Tegen deze wijze van handelen is onzerzijds nooit enig bezwaar gemaakt, maar dat is iets geheel anders dan dat men het ziekelijke systeem introduceert om de belastingen te gebruiken als een paar communicerende vaten.

Bovendien — de Minister van Financiën weet het nog veel beter dan ik, werken de belastingen zeer verschillend in druk. En daarom: ik ben vóór de sociale wetgeving, maar deze moet dan lopen over de Minister van Sociale Zaken, maar de Minister van Financiën mag zijn belastingpolitiek niet misbruiken om daarmee te doen wat Minister Lieftinck wil doen.

Geen constructieve sociale politiek

Overigens — ik ben blij dat de Minister-President er ook bij zit — is er na 1945 geen constructieve sociale politiek gevoerd. Ik heb respect voor het feit, dat de nood van vele ouden van dagen is gelenigd, maar dit is een wetgeving, die niet past in de sociale wetgeving, zoals die vóór de oorlog tot stand was gekomen. De toelage, die de wet-Drees aan de ouden van dagen heeft gegeven, heeft men niet weten in te passen in onze nationale wetgeving. Intussen heeft de heer Drees toegezegd met een wet te komen die in onze sociale wetgeving past. Daarom is de noodwet, hoe goed haar uitwerking ook is voor vele mensen, niet een stuk constructieve Nederlandse wetgeving. Zij draagt in haar uitkeringen het karakter van een aalmoes, wat nooit het karakter is geweest van de uitkeringen van Talma en Aalberse.

Drie belangrijke redevoeringen

Mijnheer de Voorzitter! Er zijn in de laatste tijd drie belangrijke redevoeringen gehouden, die in brochurevorm

T W E E G R O T E N G I N G E N H E E N

BEVIN: *Spil van sociale revolutie* ★ MAC ARTHUR: *Dijkbouwer in het Oosten*

J. KLATTER

Tegenstellingen en Overeenkomsten

PRAKTISCH tegelijkertijd zijn twee grote figuren heengegaan. Ernest Bevin overleed een maand na zijn aftreden als minister van buitenlandse zaken van Groot-Brittannië. Generaal Mac Arthur werd door zijn chef, president Truman, genoopt al zijn functies neer te leggen. Het gemeenschappelijke in hun heengaan, hoe verschillend van aard ook, was, dat het voor beiden een gedwongen heengaan was. Voor Bevin bedoelen wij dit speciaal voor zijn aftreden als minister van buitenlandse zaken. Want dit is een gedwongen afstand van portefeuille geweest, hetgeen duidelijk gebleken is uit de zeer vele keren, dat zijn aftreden door de pers werd voorspeld. Het was immers aan een ieder duidelijk, dat Bevin's uitgeputte lichaam niet meer in staat was zijn werkzame geest bij te staan. Tal van keren heeft minister-president Attlee, hoe node ook, hem rust aangeboden, maar slechts om ten antwoord te krijgen: *als ik mijn werk moet opgeven, zou ik doodgaan. Welnu, slechts één maand heeft zijn afgesloofde lichaam, dat eindelijk tot afscheid dwong, de rust verdragen, waaruit de werkspanning verdwenen was.*

De gemeenschappelijke opvatting door Bevin en Mac Arthur van hun taak, waardoor zij deze niet dan door overmacht konden loslaten, was, dat beiden deze taak zagen als een strijd voor de vrede.

Maar verder, hoe zeer verschillend ook waren persoon, en leven, en levensopvatting van deze beide figuren van het allereerste plan. In de gemeenschappelijkheid van doelstelling bij hun werk ontmoetten hier elkaars tegendelen.

* * *

BEVIN was een Engelsman, een door noeste ijver tot de hoogste sport geklommen arbeidersjongen, een socialist. Mac Arthur is een Amerikaan, een soldaat van professie en, door familietraditie, een dictatoriale heersersnatuur.

De betekenis van Ernest Bevin heeft zich met het ouder worden voortdurend breder ontplooid; uit de strijd om het bestaan sproot zijn krachtig sociaal bewustzijn voort. Uit zijn strijd voor sociale rechtvaardigheid kwam zijn betekenis als nationale figuur voort. Uit zijn nationaal en sociaal streven beide ontvouwde zich zijn diepgaand

zijn uitgegeven. Het afscheidscollege van Prof. Goudriaan op 18 Januari 1950; de redevoering van Minister Liefstuck, verschenen onder de titel: De Overheid neemt en geeft; de redevoering van Prof. Hellema, getiteld: Het financieel Overheidsbeleid. Deze laatste rede draagt een zuiver zakelijk karakter.

Nu weet ik wel: de rede van Prof. Goudriaan is grotendeels een oratio pro domo. Prof. Goudriaan, die nog al eens van positie is veranderd en op het laatst zelfs ons land verlaten heeft, had er blijkbaar behoefte aan om tegenover zijn studenten een enigszins ideële verklaring af te leggen. Maar toch ben ik getroffen door hetgeen hij aan het einde van zijn afscheidscollege tot de studenten heeft gezegd:

„Gij zult uit het voorgaande begrepen hebben waarom ik dit land verlaat. Ik lijd hier onder een gemis aan vitaminen, die mij vroeger nooit hebben ontbroken en onder een zeker virus, dat ik vroeger niet in Nederland heb aangetroffen. Ik ga weg in het belang van mijn eigen productiviteit”.

Deze uitspraak, Mijnheer de Voorzitter, heeft, toen ik haar las, wel enige weerklank gevonden in mijn hart. Ook voor mijn besef is het na-oorlogse Nederland Nederland niet meer. Ik heb mij in ons land als politiek meelevend man altijd — d.w.z. nu 50 jaar lang — thuis gevoeld. Waarlijk niet alleen onder de Kabinetten Kuyper, Heemskerck, Ruys de

Beerenbrouck, Colijn en De Geer, maar evengoed onder die van Pierson, De Meester en Cort van der Linden. Ik heb, ook onder de laatsten, vooral onder Cort van der Linden, Treub en Loudon, altijd gevoeld, dat er een echt Nederlandse politiek werd gevoerd, waarbij natuurlijk principieel verschil van inzicht niet uitgesloten was.

Geen echte nationale politiek

Maar sinds 1945 waait er een heel andere wind en heerst er een heel andere geest. De Regering heeft meegeholpen om een integrerend deel van het Koninkrijk der Nederlanden te amputeren. Vele trouwe vrienden in Indonesië hebben wij op weinig eervolle wijze in de steek gelaten. We leden door deze politiek verliezen, die niet meer herstelbaar zijn. Dat heeft ernstige gevolgen voor onze internationale positie, maar niet minder voor ons economisch leven en onze financiële kracht. Het is niet langer mogelijk ruim 10 miljoen Nederlanders op onze 34.000 km² in leven te houden. Velen van onze beste burgers verlaten het land. Reeds dit maakt het toekomstbeeld somber. Nu is daar nog bij gekomen, dat we vijf jaar lang ver boven onze economische en financiële krachten hebben geleefd. Verder oriënteren we ons steeds meer op vreemde Mogendheden, speciaal op Engeland en Amerika. Terecht wijst Goudriaan daarop. Van geld exporterend land zijn we cadeaux ontvangend land geworden en

..... we schamen er ons niet voor. Wij kunnen het toch niet helpen, dat we zo arm zijn! En inmiddels wordt hoe langer hoe meer ons vrije leven gereguleerd overeenkomstig de wensen van de Partij van de Arbeid en helaas met medewerking van een groot deel der Rooms Katholieken. Prof. Duynstee heeft er pas zijn licht over laten schijnen, hoe dit verklaard moet worden. Ik zal daarop echter thans niet ingaan.

Begin van beterschap is er

Ik sta tegenover deze Minister allerm minst zo maar neutraal, integendeel, als er iemand in de Kamer is, die hem waardeert in zijn arbeid, ben ik het. Hij zal echter de moed moeten hebben, nu werkelijk het roer om te gooien. In de wetsontwerpen, die hij nu heeft ingediend, en in hetgeen hij de laatste tijd heeft gezegd, begin ik enige tekenen van beterschap te zien. Ik hoop, dat de Regering van nu af de kracht en de moed zal hebben, ons volk de ware toestand voor ogen te stellen, opdat het die toestand begrijpt, dat zij er in slagen zal bij hoog en laag de onmisbare medewerking te vinden en dat zij niet zal aarzelen om die maatregelen te treffen of aan de Staten-Generaal in overweging te geven, die ons op den duur onze onafhankelijke financiële positie doen herwinnen en ons in staat kunnen stellen, aan onze wetgeving, ook onze sociale wetgeving, in echte Nederlandse zin verder te bouwen.

verantwoordelijkheidsgevoel voor de gang der wereldpolitiek.

Bevin is met het breder worden van zijn taak gegroeid. Anders gezegd: telkens als hij meende een platform te hebben bereikt, kwam de desillusie, dat een hoger niveau hem in de weg stond en hij heeft moeten ervaren, dat het de mens niet gegeven is de top der soevereine voldoening te bereiken. Bevin is, hoe vele successen hij ook heeft behaald, en hoe groot prestige hij ook in en buiten zijn land, bij vriend en vijand genoot, een teleurgesteld mens geweest en als zodanig gestorven.

Zijn geduld, zijn taaie volharding-Bulldognatuur als van Churchill, op hoe verschillende doelen ook gericht —, zijn optimisme, hebben hem behoed voor verbittering. Zijn socialistisch idealisme, grenzende dikwijls aan naïviteit, heeft hem anderzijds het bittere van teleurstelling doen kennen en zijn voeten doen struikelen.

Maar, door succes en falen heen, door kwaad en goed gerucht, door innige vriendschap en felle vijandschap, heeft Bevin zich ontwikkeld tot een figuur van de grootste nationale en grote internationale betekenis.

De koetsier

ERNEST BEVIN begon zijn carrière als arme weesjongen, die vanaf zijn elfde jaar de handen ver uit de mouwen moest steken. Hij rolde van het ene baantje in het andere, tot het vervoerswezen op zijn persoon (koetsier!) beslag legde.

Pientere, weetgierige knaap, nam studie zijn vrije tijd in beslag; als bewogen mens maakte hij ervaring en kennis dienstbaar aan de klasse, waarvan hij deel uitmaakte. Als vakverenigingsleider verwierf hij reeds spoedig dusdanige naam, dat hij de aangewezen vakbondsleider werd. Als voorzitter van het machtigste vakverbond ter wereld, de T.U.C., heeft hij tussen de beide wereldoorlogen voor Engeland een nationale betekenis verkregen. Hij leidde de sociale revolutie, welke van Groot-Brittannië een socialistisch geregeerd land maakte, in en zette deze door. Zeker, hij was één van de phalanx van Labourleiders, maar zijn stuwkracht, die werkte als een dommekracht, en zijn ongeëvenaarde populariteit bij zijn mensen, was de spil van deze revolutie, die vóór de tweede wereldoorlog voorbereid werd, tijdens de oorlog een bedding vond en na de oorlog haar beslag kreeg.

In de oorlog. Dat Winston Churchill, zijn felle tegenstander uit de stakingsdagen van 1926, in de dagen van Mei 1940 niet tevergeefs een beroep op Bevin deed, tekent deze als een goede vaderlander; de wijze, waarop hij naast de imperiale figuur van zijn chef de arbeidswil van het volk aangevuurd heeft en daardoor mede krachtig bijgedragen heeft om de zege te behalen, tekent hem als een goede staatsman.

Na de oorlog. Een socialistische regering wordt gevormd op grond van de Labouroverwinning bij de stembus. In deze regering neemt Bevin zitting als minister van buitenlandse zaken. Als zodanig staat hij ons nog het best voor ogen. Bijna zes jaar lang heeft hij ook op deze post gevochten. Deze zijn zijn zes beste jaren niet. Hem in deze kwaliteit het eerst te beschouwen, is het minst billijk.

Bevin, de Engelse Minister van Buitenlandse Zaken

Een groot diplomaat was Bevin zeker niet. Het geduld, waarmee hij zijn tegenstander kon aanhoren, diende hem ongetwijfeld, en de koppigheid, waarmee hij een doel nastreefde, was ook hier een kracht, maar zijn in ruige vorm zich te veel uitende oprechtheid en het naar naïviteit neigend geloof in „de goede mens” speelde hem juist op dit terrein de grootste parten.

Het leiden van Englands buitenlandse politiek heeft Bevin allereerst gezien als een verlengstuk van zijn strijd binnenslands: het streven naar een betere wereld voor de gewone man. Het bestrijden van Brits imperialisme door het in de hand werken van andere nationalismen. Het socialiseren van de wereld door steun aan achterlijke gebieden. Maar vooral: het streven naar wereldvrede. En hier behoefde Bevin weinig lering om de grote vijand van deze vrede in zijn tijd te ontwaren: het Sowjet-Russische imperialisme. Op dit terrein heeft minister van buitenlandse zaken Bevin zijn grootste verdienste. Hij had een dusdanig aandeel in het tot standkomen van het Noord-Atlantisch Pact, dat men hem wel de vader daarvan heeft genoemd.

Maar als leider van het Foreign Office met een traditie van eeuwen moest hij zich ook, het kon niet anders, Brit tonen. Hier kroop het nationale bloed, waar het bij deze internationalist niet gaan kon. Dat bleek in het geschil met Egypte, waar hij keep hield; dat bleek in het Palestijnse vraagstuk, waar Engeland, met de Arabische wereld in het vizier, al te schoorvoetend ruimte gaf aan de staat Israël; dat bleek ook laatstelijk in de afkeer om Engeland te vervlechten in een Europese eenheid.

Generaal Douglas Mc Arthur in gezelschap van Generaal Dwight D. Eisenhower in Tokio.

In zijn derde, zijn laatste carrière, heeft Bevin gefaald, is hem zijn doel ontglipt. Zijn land, tussen het machtige Amerika en de wereld achter het ijzeren gordijn naar een secundaire positie wegglijdend, verstrengeld in zijn gemenebest-affaires, plaatste hij niet op een nieuw voetstuk. De wereldvrede week steeds verder terug. Het was een moede, teleurgestelde man, die eindelijk, eindelijk, het roer uit handen gaf.

De Soldaat

BEVIN, zijn levenskring werd gesloten. Hoe onvolkomen nog vanwege de korte afstand, het was mogelijk van deze figuur een afgerond beeld te geven. Met generaal MacArthur, hoezeer ook in zijn levensavond, is dit anders. Wij weten niet, of diens carrière afgesloten is. Hier moeten wij soberder zijn.

Ook MacArthur is heengegaan, teleurgesteld. Ook hij heeft een taak onvoltooid uit handen moeten geven.

Het doel van Mac Arthur was dat van Bevin: het bevestigen van de vrede. Hij streefde daarnaar als soldaat. Het is duidelijk, dat juist daarom zijn betuigingen weinig ingang vonden. „Een generaal, wel, die is er om óorlog te voeren. Dus voert hij liefst maar oorlog!” In het algemeen is dit oordeel zeer onrechtvaardig. Een van Mac Arthur's collega's heeft gezegd: wie zou meer de oorlog verfoeien, dan ik, die beter dan iemand weet, wát oorlog betekent.

Zijn taak, zoals hij deze ziet, heeft Mac Arthur in zijn verdedigingsrede in het Amerikaanse Congres aldus geformuleerd: „Wanneer ons een oorlog wordt opgedrongen, hebben wij maar één antwoord: deze met alle beschikbare middelen tot een goed einde te brengen. Het enige doel van een oorlog is: het bevechten van de overwinning en nimmer besluiteloosheid tot het einde”.

De soldaat neemt de draad op, welke de staatsman in zijn streven naar de vrede heeft moeten laten glippen. Het struikelblok, dat de val van Mac Arthur in Korea heeft veroorzaakt, is de omstandigheid, dat de gebeur-

tenissen hem genoopt hebben soldaat en staatsman tegelijk te zijn, en dat hij in de schemering tussen werkelijke vrede en volslagen oorlog, de grenzen, welke hij tussen beide in acht had te nemen, niet meer heeft weten te onderscheiden.

Wij kunnen hieraan gerust toevoegen: ook niet heeft willen onderscheiden. Mac Arthur ambieerde immers wel de allure van staatsman. Dat is zijn Caesarstype. En nu kwam hij te staan tegenover zijn regering — zijn chef — welke deze grensoverschrijding niet kon dulden. Deze heeft dat niet willen tolereren uit eigen overtuiging, deze heeft dat ook niet gekund vanwege haar bondgenootschapspolitiek.

VAN huis uit is Douglas Mac Arthur niet anders dan soldaat. Zijn vader, luitenant-generaal Arthur Mac Arthur, was dat; zijn oudere broer was kapitein bij de marine. Maar in de familie ontbrak ook de politieke trek niet. Grootvader, nog in Schotland geboren, was luitenant-gouverneur van de staat Wisconsin en rechter bij de Hoge Raad.

Brillant leerling van de bekende militaire academie West Point klom hij snel in rang op: in 1917 in Frankrijk majoor bij de genie, in de twintiger jaren gouverneur (de jongste) van West Point, in 1930 generaal. De tweede wereldoorlog bracht hem zijn roem: de verdediging van Bataàn was een brok heroiek, welke appelleerde aan romantische gevoelens. Bataàn en Corregidor bleven roepnamen. Mac Arthur ging van hier met de belofte: „Ik kom terug”. Toen hij terug was, had hij een „veldtocht ter zee” volbracht, welke de Oostelijke helft van de tweede wereldoorlog heeft beslist.

Hij betrad een Japanse bodem, waarop geen schot behoefde te worden gelost. Toen begon zijn politieke carrière, zijn status als pro-consul. Als overwinnaar-pacificator. Deze taak heeft hij perfect volbracht. De Japanners namen afscheid van hem met gevoelens van dankbaar-

Rapport Processieverbod

Aan de kiesverenigingen is toegezonden het rapport over het „Processieverbod”. De commissie is gereed gekomen met haar arbeid. Zij heeft zich niet met een Jantje van Leiden van haar taak afgemaakt. Zij heeft een deugdelijk stuk werk geleverd dat ongetwijfeld ook buiten onze kring de aandacht trekken zal. Alle secretarissen hebben een exemplaar ontvangen. Meerdere exemplaren zijn verkrijgbaar bij het Bureau van het Centraal Comité. Bestellingen gaarne per giro ten name van de Antirevolutionaire Partij, no. 89673.

Over LOTERIJ en GOKKERIJ

Dr A. VEERMAN

Het is een populaire wijsheid, dat men iets pas goed gaat waarderen, wanneer men het niet meer heeft. Gaat dit wellicht ook op voor de positief christelijke kabinetten, die wij vele jaren lang gehad hebben?

De vraag werd voor de oorlog wel gesteld: Waaruit blijkt nu, dat wij een christelijke regering hebben? Wat komt er terecht van die pretentie?

Nu sta voorop, dat men de betekenis van het geloof voor de politiek niet haar hoogste en belangrijkste uitdrukking vindt in enkele paradepaardjes, zoals Zondagsrust, vaccinatie en wat dies meer zij. Het geloof, de levensbeschouwing bepaalt niet de buitenkant, maar de kern van ons staatkundig inzicht, onze kijk op overheid en onderdaan, staat en maatschappij, gezag en vrijheid. Maar intussen tonen enkele jaren naoorlogse ervaring ook aan, hoe het gaat met die christelijke „buitenkant.”

Wij kunnen al zien, hoe gemakkelijk het komt tot verwaarlozing van de christelijke normen in het openbare leven. De christelijke zede — behalve wellicht de door Rome zo beklemtonde norm der kuisheid — verliest haar dwingende kracht voor de Overheid. De Zondag wordt minder ontzien. En — om tot ons onderwerp te komen — loterij en gokkerij worden wel als minder gewenst, maar niet langer als ongeoorloofd gezien.

Het roer om

Wie de parlementaire historie nagaat, ziet niet zelden op frappante wijze „het roer om” gaan. Een voorbeeld daarvan

hebben wij ook in het volgende. In 1903 is het een roomse minister van het ministerie Kuyper (Harte van Tecklenburg) die een ontwerp tot afschaffing van de Staatsloterij indient. In 1911 is het een Roomse minister (Regout) die de totalisator — een systeem voor het wedden bij paardenrennen — verbiedt. In December 1950 verklaart echter een rooms minister (Struycken) woordelijk: „Ik heb altijd het gevoel, dat, wanneer men maar niet zover gaat, dat men zijn vrouw en kinderen verdobbelt of zijn economisch bestaan op het spel zet, het zo erg niet is. Of men nu een gulden aan sigaretten uitgeeft of een wedenschap op sportuitslagen doet, maakt niet zoveel uit. Wanneer het niet die grote omvang aanneemt, die het wedden in Engeland heeft, dan vind ik het niet zo erg”.

Wie deze uitspraak leest, begrijpt waar wij aan toe zijn. In 1948 deed de totalisator glorieus zijn wederintrede op de renbanen. In 1950 werd de armslag voor de Staatsloterij vergroot. Er is door Kamerleden al gevraagd, het wedden ook bij windhondenraces mogelijk te maken. De aandrang, om een officieel erkende voetbalpools in het leven te roepen, neemt toe. Wellicht gaat straks ook de roulette draaien, koninklijk goedgekeurd.

Stukje historie

De geschiedenis is als volgt verlopen. In de vorige eeuw waren particuliere loterijen verboden. Door de invoering van het nieuwe Wetboek van Strafrecht in 1886 viel echter de strafsancie

op dat verbod weg. Het verbod bleef, maar de handhaving ervan was niet meer mogelijk. Toen dat eenmaal uitdrukkelijk door de rechter was vastgesteld, werd daarvan een gretig gebruik gemaakt. Het aantal particuliere loterijen nam hand over hand toe.

Onder het ministerie-Kuyper werd ingegrepen. De Loterijwet 1905 kwam tot stand, waardoor particuliere loterijen weer werden uitgebannen. Een uitzondering werd alleen gemaakt voor de Staatsloterij en voor loterijen die voor 1905 reeds „wettelijk waren aangelegd”; onder de laatste bepaling viel „Lotisico”. Wie overigens een loterij wilde organiseren voor een bepaald doel, moest daarvoor de toestemming van de overheid vragen.

Dus de Staatsloterij — deze dateert al van 1726 — mocht blijven bestaan? Het ministerie-Kuyper wilde dit niet. Een wetsontwerp tot afschaffing ervan werd ingediend. Dit bracht het evenwel niet tot de openbare behandeling, maar werd — evenals heel wat andere ontwerpen van dit ministerie — door het opvolgend Kabinet ingetrokken. De totalisator bij de harddraverijen zag in 1911 zijn vonnis geveld. Eerst kwam er een ontwerp van de r.k. minister Nelissen, dat volledige afschaffing beoogde. Diens opvolger, minister Regout, wilde minder ver gaan en de totalisator niet verbieden, maar slechts aan banden leggen, doch een amendement van het r.k. kamerlid van Vuren herstelde de oorspronkelijke opzet. De totalisator verdween.

In de twintiger jaren kwamen dezelfde problemen weer aan de orde. In de Loterijwet 1905 bleken voor de parti-

heid en leedwezen. Dat overkomt slechts weinig bezetters. Hij verliet een Japan, dat onder en door zijn bestuur een revolutie heeft ondergaan van niet geringere diepgang, dan Bevin's arbeid Engeland bracht. In een Japan, dat weer op de been is.

Meer nog, en dit is in universele zin het belangrijkste werk dat Mac Arthur heeft gepresteerd: hij heeft Japan vrij gehouden van een gevierendeelte bezetting, van Russische chicanes, van bolsjewistische intrigues. Had Roosevelt's presidentschap zich verder uitgestrekt, hij zou toen reeds met deze president in conflict zijn gekomen, want bij het einde van de tweede wereldoorlog was hij diep overtuigd van het gevaar van Sowjet-Russische agressie. Wanneer nu duidelijk is, dat Formosa in rode handen een gevaarlijke uitvalspoort zou zijn, hoe zou het er uit zien, indien reeds toen Japan door de communisten geïnfilteerd zou zijn. Tegen de gevolgen van de politieke fouten van Roosevelt in dit deel der wereld heeft

Mac Arthur ijlings een dam opgeworpen. Dit zullen wij nooit mogen vergeten.

Gelijk bij Bevin was ook bij Mac Arthur het laatste deel van zijn carrière het minst succesvol. Hier vond hij zijn moeilijkste taak; oorlogvoeren zonder oorlogsdoel. Is het zò verwonderlijk, dat de generaal, die zes jaar alleenheerser van Japan is geweest, een sterke persoonlijkheid is en een hang naar „show” toonde, in het Koreaanse complex, waar militaire en politieke belangen verstrengeld zijn, buiten de hem gestelde perken trad? Het grote debat over het geval-Mac Arthur is nog niet ten einde en hier onthouden wij ons nog van beoordeling, maar men moge bedenken, dat in dit debat een man spreekt, die aan grote verdiensten voor de zaak der vrijheid een intense Oost-Aziatische ervaring paart, en een oprechtheid, welke die van Bevin evenaart.

Ten slotte: Mac Arthur was de eerste opperbevelhebber voor de Verenigde Naties.

culiere loterijen niet alleen maar „nieten” te zitten. Men kon nog door de mazen van het net heen glijpen. Er werden „credietmaatschappijen” en andere ondernemingen met klinkende namen opgericht, die formeel zich aan de wet hielden, maar in feite niets anders dan loterijen waren. In 1925 werd gepoogd — helaas ook nu nog niet met volledig succes — dit lek in de wet te stoppen.

Ook de Staatsloterij kwam weer ter sprake. Minister Colijn diende in 1925 een ontwerp in tot geleidelijke afschaffing daarvan. Maar dit wetsontwerp was hetzelfde lot beschoren, als dat van het ministerie-Kuyper.

En tenslotte deed het liberale Kamerlid van Rappard een poging de totalisator weer in het leven te roepen. Zijn motie kreeg echter niet voldoende steun. Behalve de protestants-christelijke fracties bestreden ook de meeste roomsen en de socialistische haar. Men zou dus zeggen, dat deze zaak voor ons land geen probleem meer was; een grote meerderheid wenste geen totalisator, geen legalisering van het wedden.

Oorlogsschade!

In de bezettingstijd werd alles anders. In 1941 werd de totalisator toegelaten. Deze nam een grote vlucht. De omzet bedroeg in de jaren 1941 tot 1944 achtereenvolgens 1.7, 6.9, 17.9 en 19.2 miljoen. In 1944 werd dus voor bijna 20 miljoen verwed bij paardenraces. In 1943 had een aanzienlijke uitbreiding plaats van de Staatsloterij. Er bestonden toentertijd enkele particuliere loterijen, die nog tussen de bepalingen van de loterijwet wisten door te zeilen. De gezamenlijke omzet daarvan overtrof die van de Staatsloterij enige malen. Deze staakten in '43 hun activiteit. De betrokkenen werden ingeschakeld bij de verkoop van staatsloten, waarvan de omzet toen ongeveer verdrievoudigd werd.

Na de oorlog moesten nieuwe regelingen getroffen worden. De totalisator, in 1945 weer verdwenen, herrees ten tweeden male in 1948, nu aanvaard door de meerderheid van de Kamer, onder officiële goedkeuring van de Regering. In 1950 werd een nieuwe regeling voor het loterijwezen aanvaard. Behalve Lotisico werden alle particuliere loterijen, die in het randgebied van de wet bestaan hadden of bestonden, verboden. Maar daarentegen werd voor de Staatsloterij de mogelijkheid geschapen haar werkzaamheid aanzienlijk uit te breiden, zelfs tot het vijfvoudige van vóór 1940. Zover is het thans in feite nog niet. Tegenover maximaal 63.000 loten in 1940 zal in

1951 een omzet staan van ruim 220.000 loten, drie-en-een-half maal zoveel dus.

Er zal in 1951 voor ruim 17 miljoen vergokt worden! In plaats van een geleidelijke afschaffing, zoals b.v. Dr Colijn nog beoogde staat nu de mogelijkheid van een nog verdere uitbreiding, tot 336.000 loten per jaar.

Zwakke verdediging

Inderdaad, er is in korte tijd veel veranderd.

En wel doordat zowel de roomsen als de socialistische hun oude standpunt verloochenden; hun standpunt, dat zij nog in de twintiger jaren ondubbelzinnig innamen. Daarom moeten zij wel zeer krachtige argumenten aangevoerd hebben, zou men zo zeggen.

Het tegendeel is waar. Wie de redevoeringen van genoemde zijde gehouden, leest, verbaast zich over de verwarring en de tegenspraak, die men telkens aantreft.

Bij de behandeling van het ontwerp totalisatorwet begon de socialist Dr Vondeling met vast te stellen, dat de argumenten, door de minister aangevoerd, hem niet sterk leken. Hij liet er niets van heel. Maar, zo ging toen het roer om, aangezien er bij het volk klaarblijkelijk behoefte bestaat aan wedden en aan speculatie, moet de Overheid daaraan niet in de weg gaan staan, mits dit wedden geen excessieve vormen aanneemt.

Geen woord dus voor het argument, destijds door Ir Albarda aangevoerd, dat de gokkerij niet in de eerste plaats een gevaar is voor de gegoede klasse van ons volk, maar juist voor de minder gegoede arbeidersklasse, die ook aan de verleiding van het wedden blootstaat.

Geen woord over diens opvatting, dat de lagere hartstochten van het wedden, die een groot nadeel zijn voor het volk, niet mogelijk gemaakt moeten worden, ook niet door het gecontroleerde en gesanctioneerde bedrijf van de totalisator. Het was de socialist Scheps, die deze woorden in de herinnering terugriep, maar het enig antwoord van de meesten zijner partijgenoten daarop was een goedmoedig meesmuilen.

De roomse spreker, mr Bachg, poogde wel verschil tussen toen en nu te construeren. Hij zag twee veranderingen. Thans zijn er andere zaken gekomen, die krachtig beslag leggen op de belangstelling van het volk. De Maandagochtendbladen staan vol andere zaken dan 35 jaar geleden. In de tweede plaats is er een belangrijke vooruitgang in de ontwikkeling en de beschaving van de brede massa des volks te zien, waardoor ongetwijfeld de ver

leiding, die in die tijd een grote betekenis had, thans minder krachtig is. Dat vriendelijke humanistische vooruitgangsgeloof laten we voor wat het is. Het is zozeer uit de oude doos, dat men zich alleen maar verwonderen kan, het in 1948 nog weer te horen gebruiken. Het Engelse volk, niet minder beschaafd dan het onze, blijkt in elk geval niet tegen de verleiding bestand te zijn. Maar die anders gerichte belangstelling, die is van meer belang. Dat raakt de voetbalsport. Daarvan staan nu de Maandagkranten vol. Welnu in September 1948 waren zowel de heer Vondeling als de heer Bachg het er roerend over eens: Wedden op voetbaluitslagen willen we niet; geen erkenning van voetbalpools. Bij voetbal gaat het om mensen; en het is een massale sport. Op grond van deze twee omstandigheden verklaarden beiden zich beslist tegen erkenning van een voetbalpool.

Maar dezelfde heer Bachg vroeg zich op 22 November 1950 in de Kamer af, of het niet nodig zou kunnen blijken, ter onderdrukking van de zwarte voetbalpools te komen tot autorisatie van een witte voetbalpool, dus, juist als bij de totalisator, tot legitimeren en kanaliseren van de speelzucht. En dat ondanks het feit, dat de Maandagkranten vol staan met voetbal; ondanks het feit, dat het in 1950 even goed als in 1948 mensen zijn, die voetballen; en ondanks het feit, dat de voetbalsport intussen niet minder massaal geworden is.

De weg omlaag gaat snel. De heer Bachg richtte thans zijn pijlen alleen nog op de voorstanders van de roulette. Zijn argumentatie werd daaraan ietwat aangepast. Terwijl hij in 1948 er op wees, dat een voetballer geen paard is, betoogde hij in 1950 met klem: „Een paard is voor mijn begrip iets geheel anders dan een rouletteballetje”. Ongetwijfeld een belangrijke constatering! Cultureel, moreel en ook nationaal zijn, zo meende de heer Bachg verder, de merites van de paardensport totaal afwijkend van die van de speelzaal. Hij achtte het zeer de vraag of de toelating van de roulette in Nederlandse badplaatsen met het Nederlandse geestesmerk in overeenstemming zou zijn te brengen. Vooralsnog was de heer Bachg van oordeel, dat dit niet het geval zou zijn.

Aan dat „vooralsnog” herkent men de staatsman. De heer Bachg legt zich niet vast. Zijn visie, hetzij op de roulette, hetzij op het Nederlandse geestesmerk kan nog veranderen. Wij wachten maar af. In twee jaar kan veel gebeuren bij mr Bachg.

Wat de staatsloterij betreft kunnen we wat korter zijn. De heer Bachg be-

Impopulair?

Na het uitgebreide, in het vorige nummer van Nederlandsche Gedachten opgenomen overzicht van de persstemmen over de houding der Antirevolutionairen in de kabinetscrisis, moge nog kennis worden gegeven van een oordeel, dat wij aantreffen in het C.H. weekblad Koningin en Vaderland van 13 April. De Heer L. Krol schreef daarin een artikeltje, dat in zijn geheel worde overgenomen.

De Antirevolutionairen hebben in onze Dierentuin een grote vergadering belegd (bedoeld wordt de vergadering van 27 Maart j.l. in de Dierentuin in Den Haag, bijgewoond door ca 1700 mensen; C.J.V.).

Ondanks het slechte weer van heftige wind en kille regen was de grote zaal gevuld en waren de galerijen bezet. Trouwe leden der partij, maar ook wel vreemd volk. Wonderlijk, dat zulks ons ten enen male nimmer lukt. Zo'n zaal krijgen wij niet vol, het vreemde element trekken wij niet aan.

Dr J. Schouten voerde het woord. Dat er een hartig woordeken over de informatie en de formatie der afgelopen maanden zou worden gesproken, stond voor ons vast en wij verheugden er ons over als gast tegenwoordig te kunnen zijn. Dit maakte onze representatieve taak licht.

Van tevoren hadden we ons wel in de kwestie verdiept

perkte zich tot de opmerking, dat hij en zijn geestverwanten geen principiële tegenstanders zijn van de Staatsloterij en op die grond ook niet gekant tegen iedere uitbreiding daarvan. Dat minister Struycken een wat vrijmoediger standpunt innam, hebben wij hierboven al kunnen zien.

Aarzeling was er vooral bij minister Lieftinck. Deze erkende, voor het openbare loterijwezen weinig sympathie te hebben, omdat hij vreesde voor ernstige gevolgen van psychologische en maatschappelijke aard, die dreigen op te treden, wanneer het kansspel zich vrij kan ontplooiën. Niettemin, gezien het feit, dat men in brede kringen van de bevolking de gelegenheid tot het kansspel wenst, was minister Lieftinck van oordeel, dat een geordende gelegenheid tot kansspel onder staats-toezicht, met behoorlijke waarborgen omkleed, niet kan worden gemist.

Slappe paedagogen

Zo ligt het thans. De ontwikkeling van enkele jaren toont al aan, dat een opportunistisch standpunt iedere kracht mist.

Wij willen aannemen, dat het financiële voordeel, dat de staat heeft bij de Staatsloterij en de totalisator, niet van betekenis is geweest voor de voorstanders. Dan blijft alleen het argument, dat er klaarblijkelijk bij het volk behoefte bestaat aan kansspel, aan loterij en weddenschap.

Zeker, deze behoefte zal het niet mogelijk maken in één keer alle mogelijkheid tot, op legale wijze beoefend, kansspel weg te nemen. Maar aan de andere kant geldt hier niet minder, dat de gelegenheid de dief maakt. Die gelegenheid heeft men thans niet onaanzienlijk uitgebreid. Zoals het nu gaat, kan men heel gemakkelijk en heel

en er zelfs over geschreven. Dat het nationale kabinet niet was gelukt, betreunden we; dat de A.R.P. zijn vrijheid als oppositie had voorbehouden konden we begrijpen en waarderen. Redenen te over om door deze oratio pro domo te worden geboeid en gewonnen.

Inderdaad heeft de redenaar ons geboeid. Onze instemming met de aangenomen houding heeft hij niet kunnen verwerven. Voor de crisis wekte het ministerie geen onverdeelde bewondering. Het nieuwe kabinet is in wezen thans even onbevredigend, althans naar sprekers oordeel. Dat nu de signatuur van het ministerie geweldig zou zijn gewijzigd door de toetreding van twee politiek ervaren parlementariërs uit de A.R. Partij weigeren wij te geloven. En toch had men het gewaagd, had men aan deze wens voldaan. De grens tussen insider en outsider bij ministeriële figuren is geen pantserplaat en ook geen ijzeren gordijn.

Twee A.R. parlementariërs in het kabinet zouden toch hoogstens een verschoven oppositie zijn.

Daarom is het ook onjuist, dat de A.R. impopulair zouden worden door alleen in het parlement in oppositie te zijn. Hun oppositionele houding zal meer hun partij ten goede komen, dan het aanvaarden van portefeuilles. Het zorgenkabinet zal impopulaire maatregelen brengen; de A.R. mogen er loyaal aan meewerken, als oppositie zullen zij in populariteit toenemen, bij eigen volk en de vreemde aanhang.

De C.H.U. heeft het nadeel van de impopulariteit en haar verdeelde fractie.

spoedig komen tot een toestand — zoals in Engeland bestaat — dat het gokken een nationaal kwaad wordt. Het enig verweer, dat stand houdt, is het principiële verweer, dat spelen om geld ontoelaatbaar is. Het gaat in tegen Gods ordinantiën; het bergt grote zedelijke en maatschappelijke gevaren in zich. Het prikkelt de hebzucht. Het lokt — en vergroot — het aantal lieden, die normale nuttige arbeid schuwen. Zulk spelen om geld in het openbaar heeft de overheid te verbieden. Daarop moet ons streven gericht blijven.

Het punt blijft op de agenda. Voetbalpool en roulette blijven trekken, zij het op dit ogenblik nog zonder succes. En het woord is vooral nog aan volks-paedagogen, wier systeem is: toegeven, want ze doen het toch. Zo geeft men voet aan wat men zelf een kwaad acht.

Het ging er ons inderdaad om, dat er komen zou een werkelijk nationaal kabinet, en daartoe was nodig dat het signatuur werd gewijzigd. In zoverre zijn we het dus met de Heer Krol niet eens. Maar dat door onze houding de volgende verkiezingen een ruk naar rechts kunnen te zien geven, achten wij met hem niet uitgesloten.

De Antirevolutionaire of Christelijk-Historische richting

Men verwijt ons wel eens, dat in deze rubriek de houding van de Christelijk-Historischen te veel wordt gehékeld. Stel, dat dit verwijt juist ware, dan zal men toch moeten toegeven, dat door ons tegenover de C.H.U. nog nooit zulk een hoge toon is aangeslagen als in Koningin en Vaderland van 27 April door J. Huizer tegenover de A.R. partij.

Deze Heer Huizer nam de pen op om op zijn wijze te reageren tegen het hierboven geciteerde artikel van de Heer Krol. Hij deelt mede, dat een vergelijking van de C.H. Unie met de A.R. niet mogelijk is, omdat

De Unie is, krachtens haar beginsel van de autoriteit van 't Woord te stellen boven majoriteit van het getal, van ander gehalte dan andere confessionele partijen in ons land, en wellicht ook dan die in het buitenland (de A.R. partij stelt dus de majoriteit van het getal boven de autoriteit van 't Woord! C.J.V.). Immers is zij de enige politieke groepering — ik vermijd met voorbedachten rade het woord partij — die de antithese erkennende, toch de antithese-politiek heeft uitgebannen (dit is voor ons onbegrijpelijk. C.J.V.).

Wie de Unie met politieke partijen vergelijkt, begaat de fout van de Israëlieten uit de oude dag, die hunkerend keken naar de volken rondom, die een Koning hadden en zichtbare goden (let op de zichtbare A.R. goden! C.J.V.).

Als we dit vertalen in de situatie van de huidige dag, dan moeten wij niet zien naar de koning — lees partij-discipline van partijen, noch naar concrete en dus hopeloos achter de ontwikkeling der feiten aanlopende beginselen, maar weten, dat de Unie gevormd wordt door geestverwanten, die wandelen moeten — al dan niet volkomen bewust — in het onzichtbare geloof der verbondenheid door het Woord (dat doen Antirevolutionairen dus niet! C.J.V.). Dit is een hechtere band gebleken dan die van de zichtbare beginselvergoding (zoals bij de A.R. partij! C.J.V.).

Ons beginsel zij alleen het Woord (dat van de A.R. niet! C.J.V.).

Dank U wel, mijnheer Huizer. Zeer erkentelijk voor deze heldere uiteenzetting over het verschil tussen de beide partijen, die vroeger samen de A.R. of C.H. richting vormden.

En wie verwijt ons nu nog, dat wij de C.H. niet zachtken behandelen?

Echt Rooms

Een staaltje van het onvervalste Roomse machtsstreven werd ons weer eens getoond bij de benoeming van een griffier van Provinciale Staten in Gelderland,

waarover De Volkskrant (K.V.P.) van 7 Maart het volgende mededeelde:

De KVP-fractie in de Provinciale Staten van Gelderland heeft vanmiddag te Arnhem geprotesteerd tegen de benoeming van mr N. H. Muller als griffier der Staten, omdat deze niet katholiek is. Ondanks deze critiek is mr Muller gekozen met 34—24 stemmen.

„Veertig percent van Gelderland is katholiek”, aldus de KVP-afgevaardigde Ten Thije. „Desondanks is er geen enkele katholieke hoofdambtenaar in de leiding van de provinciale waterstaat en de provinciale griffie. Het gevolg van deze achterstelling was in het verleden, dat menig besluit te veel afhankelijk is geweest van de invloed der afdelingen in de provinciale griffie.” Spreker verzocht benoeming van de tweede candidaat op de voordracht, mr H. A. M. van der Kallen, hoofd van de juridische afdeling in het ministerie van Economische Zaken.

Nadat het KVP-voorstel om de beslissing aan te houden voor nader overleg met 38 tegen 19 stemmen was verworpen en de heer Kleywegt (PvdA) had betoogd, dat de beste man gekozen diende te worden, onafhankelijk van partij of politiek, werd mr Muller met 34 tegen 24 stemmen benoemd.

Gemuilkorfd

Ondanks het „progressieve” stempel, dat door Romme op de K.V.P. is gezet, zijn er nog Roomsers, die een eigen standpunt innemen en met het huidige K.V.P.-beleid allerminst instemmen. Zo'n man is Prof. F. J. F. M. Duynstee, die in het Roomse dagblad De Maasbode herhaaldelijk protesteert tegen de richting-Romme. In het vorige nummer van Nederlandsche Gedachten werd daarvan reeds een staaltje geciteerd; uit De Maasbode van 14 April worde uit een hoofdartikel van Duynstee thans het volgende overgenomen:

Er zijn kwesties, welke vooral door de wijze waarop zij worden behandeld, langzamerhand zekere verontwaardiging wekken. Tot deze kwesties behoort het vraagstuk van het wezen der staatkundige eenheid der Nederlandse Katholieken zoals die gewent werd door de Nederlandse Bisschoppen en zoals die belichaamd werd in de K.V.P. Wij hebben steeds de staatkundige eenheid der Nederlandse Katholieken bepleit. Maar tevens hebben wij verdedigd het goed recht van die Katholieken, die het niet eens waren met het beleid door de K.V.P. gevoerd t.a.v. Indonesië en t.o.v. de P.v.d.A.

Juist wegens de uitspraak der Bisschoppen was en is het de plicht van de K.V.P. om binnen haar verband plaats in te ruimen voor die groepen, welke op verschillende belangrijke praktische punten het gevoerde beleid afkeuren. Het resultaat hiervan zou wezen, dat de K.V.P. bestond uit twee vleugels, welke in vele zaken met elkander zouden samenwerken, doch in zaken samenhangend met de punten van verschil, elkander op loyale wijze zouden bestrijden.

Op deze wijze zou het gevoerde K.V.P.-beleid ook in werkelijkheid die steun hebben, welke het toekomt in ons democratisch bestel en niet profiteren van stemmen, die van dit beleid op bedoelde punten niets willen weten. Aldus ook zou de progressieve vleugel der K.V.P. niet te zijnen bate munt slaan uit de verklaring der Bisschoppen, zulks ten koste van de rechtervleugel en

zouden de Katholieke beginselen de invloed krijgen, welke zij naar getalsverhoudingen rechtens kunnen hebben; op die wijze zou de rechtervleugel de invloed bezitten, welke hem rechtens toekomt en zou de progressieve vleugel zijn werkelijke aanhang zuiver en duidelijk tot gelding kunnen brengen.

Tot dusver heeft de K.V.P. een dergelijke figuur afgevoerd. Zij heeft er de voorkeur aan gegeven, het voordeel, dat een Katholieke beginselpartij toekomt, aan te wenden ten bate van een progressief-opgezet beleid. Wij willen hier niet uitweiden over wat moet worden verstaan onder een progressieve en een rechtervleugel; het is de K.V.P. zelf, die zich als progressief heeft aangediend ten onderscheide van de voormalige R.K. Staatspartij. Wij geloven, dat een ieder wel beseft, wat met deze termen is bedoeld.

Het Indonesische beleid is gevoerd kunnen worden, zoals het gevoerd is, omdat een deel der Nederlandse Katholieken zich op grond van hogere beginselen met handen en voeten aan de K.V.P. gebonden achtte, zonder echter dat dit deel vertrouwen in dat beleid had. Het is zó, dat er vele Katholieken zijn, die hun vertrouwen in een vooruitstrevende theoreticus als beheersers der Katholieke politiek in ons land hebben verloren.

O.i. is de omzetting van de R.K. Staatspartij in de K.V.P. een der meest fatale vergissingen geweest, welke niet alleen ons volksdeel, maar zelfs ons land getroffen hebben. Daarmee is de mogelijkheid geschapen om de progressiviteit als eenheidsstempel op het Katholieke volksdeel te drukken. Want de K.V.P. vergeet gaarne, dat het hier niet alleen gaat over de vraag, of een federale opzet van de K.V.P. te verkiezen is boven een unitarisch-progressieve, maar tevens, of onder het motto der progressiviteit de loyale wil en bereidheid van het Katholieke volksdeel tot eenheid en samenwerking mag worden misbruikt tot versterking van een beleid dat velen afkeuren, ja verderfelijk achten, mag worden misbruikt, ook om voor de progressieve vleugel het recht van politieke propaganda en van organisatie te monopoliseren.

Wij betreuren het zeer, dat er zelfs geen flauwe schemering is van begrip voor de onmogelijke positie, waarin vele Katholieken worden gebracht, doordat de K.V.P. twee IN ZICH TEGENSTRIJDIGE dingen hardnekkig blijft verbinden: het willen zijn van een eenheidspartij der Nederlandse Katholieken overeenkomstig de wens der Bisschoppen en het willen zijn van progressieve programpartij. Een verdienstelijke Katholieke staatsman als de heer Welter is hiermee gedreven tot een afzonderlijke politieke positie; zulks tegen diens eigen wensen en tegen de wensen van het Episcopaat. Voor hem, bekend met Indonesische verhoudingen als weinig anderen, sprak het geweten gebiedend. Doch de geringe steun, door hem gevonden, is niet het gevolg van een algemeen vertrouwen in het beleid van prof. Romme doch van de gelukkige bereidheid om aan de wens der Bisschoppen m.b.t. de Katholieke eenheid gevolg te geven, ondanks de vele en gewichtige bezwaren. Het is ons nimmer gebleken, dat de K.V.P.-leiding **ACHTERAF** enig begrip heeft getoond voor de positie, waarin zij de heer Welter heeft gebracht. Integendeel: zij laat in een houding, welke ons toeschijnt, na alles wat sedertdien gevolgd is, de eigengereidheid dicht te naderen, hem nog steeds in een isolement staan, als gold het hier een soort zwart schaap.

Wij vertrouwen nog steeds, dat de K.V.P. zal gaan begrijpen, dat het haar zedelijke plicht is, om hetzij onomwonden te verklaren, dat zij **NIET LANGER IS EN NIET LANGER ZIJN WIL** de Katholieke **EENHEIDSPARTIJ**, hetzij de poorten te openen voor een rechtervleugel. De concrete wijze, waarop dit zou moeten gebeuren, laten wij daar. Indien in beginsel deze bereidheid vaststaat, is de wijze waarop een détailkwestie. De heer Welter echter heeft ondervonden, dat deze bereidheid-NIET bestaat (en op welke manier!). Uit dit dilemma kan en mag o.i. de K.V.P. zich niet terugtrekken in een zwijgen, dat slechts wijst op het willen handhaven van de politieke muilkorf.

't Is alles der overdenking waard.

Gebruikelijke tegenspraak

Het onvolprezen Elseviers Weekblad, door sommige Antirevolutionairen nog steeds krampachtig verdeigd, heeft een kloeke uitspraak gelanceerd. Toen verschillende dagbladen protesteerden tegen een te verwachten benoeming van de onervaren Amerikaanse ambassadrice in Luxemburg, mevrouw Perle Mesta, tot ambassadrice in 's Gravenhage zweeg Elseviers Weekblad. Maar toen het gevaar geweken was, werden die dagbladen door Elseviers Weekblad eens vaderlijk aan de oren getrokken. Elseviers Draai-bord maakte hierbij weer de gebruikelijke ommezwaai van 180 graden.

Op 22 October 1949 lezen we immers in Elseviers Weekblad over mevrouw Perle Mesta's bezigheden in Luxemburg o.m. het volgende:

Deze gezette, bazige kleine vrouw, die hier vol ijver kwam en absoluut geen besef had van haar tekortkomingen, is er in acht weken in geslaagd, met impo-sante regelmatigheid stommiteiten te begaan.

Impulsief, dictatoriaal, edelmoedig, druk en vriendelijk, vatte Mrs Mesta haar taak op als een grote tea-party met enkele lastige vreemdelingen. Zij heeft reeds in de gaten gekregen, dat er meer is. Zij is twaalf pond afgevallen en in de Amerikaanse pers over de hekel gehaald en aangevallen. Het is typisch voor haar, dat zij deze aanvallen niet begrijpt.

Een ernstig interview met haar is een pijnlijke mislukking. Als men haar vragen stelt over internationale politiek, kijkt ze zo vaag en gepiqueerd, alsof men as op haar beste kleedje heeft gemorst. Zij toonde geen teken, van de feiten van het Marshall-plan, de Benelux of de Westerse Unie op de hoogte te zijn.

Of ze de Luxemburgse regering al een nota had overhandigd? Ja, ze had deze een bericht gegeven, maar herinnerde zich niet meer precies aan wie.

In de Amerikaanse pers is zij al lang een belachelijke figuur.

Conclusie: Mevrouw Mesta is een onvolwaardige representante van Amerika.

Maar wanneer mevrouw Mesta in Nederland benoemd dreigt te worden en onze dagbladen hebben hiertegen — afgaand op Elseviers Weekblad van 22 October 1949? — geprotesteerd, dan luidt het in het nummer van 7 April, dat

Op Eigen Wieken

Deut. 32-Vers 11a

Redactie: C. D. van Oosten, Mr C. J. Verplanke, S. Willemse, H. D. W. Boven (Secretaris).
Redactie-adres: Dr Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage.

Krachtige organisatie nodig

E. VAN RULLER

Toen in 1946 de Arjos met haar organisatie startte, waren we de mening toegedaan dat het bij deze organisatie, meer dan bij welke andere organisatie ook, ging om het werk en niet om de organisatie.

De jongelui moesten weer met de neus op de problemen worden gedrukt, aldus betoogden we toen, en de organisatie komt pas in de tweede plaats. In de jaren, toen achter ons liggende, was de jeugd in de praktische politiek gedrongen, ze moest weer belangstelling krijgen voor de theorie. Wij boekten daar een veel te grote achterstand. Alhoewel de juistheid van deze gedachte nu nog onaangetast staat, ben ik toch wel teruggekomen van een al te eenvoudige opzet van de organisatie. Het is onmogelijk gebleken het werk van de politieke jeugdstudie op gang te houden, zonder dat een krach-

tig georganiseerd landelijk verband het steunt.

Men bedenke maar even de toestand.

* * *

Wat toch is het geval?

Het is een betrekkelijk kleine kunst Arjos-clubs in het leven te roepen, het is een grote kunst Arjos-clubs in het leven te houden.

Bewezen is dat de Arjos op de heel eenvoudige wijze georganiseerd, langzaam wegwijnt, als de leden alleen bezig moeten zijn met inleidingen en besprekingen en als niet een organisatie hun van tijd tot tijd een actieve plicht oplegt.

Hoe komt het b.v. dat de grote dingen, die de Arjos organiseerde, vrijwel allen geslaagd zijn? Denk maar eens aan de ongelofelijke prestatie van Juni 1948 in Amsterdam, toen we ongeveer

7000 jongelui in de Apollohal samen brachten en in een massale verkiezingsmeting naar het Amstelveeld konden laten trekken. Hier voelden de jongelui: we doen wat. Hier was een stuk organisatie aan de orde.

De bewijzen dat krachtige organisatie iets vermag leveren de Noordelijke provincies Friesland, Groningen en Drenthe, die hun aantal stuks voortdurend op peil weten te houden en zelfs weten op te voeren. Ze houden regelmatig hun toogdagen, ze hebben de clubs een taak gegeven, ze werken samen enthousiast aan één doel. Deze drie provincies hebben tezamen meer dan 100 clubs. Dat wil toch nogal iets zeggen. Al deze clubs werken. Ze worden door een goede organisatie tot werken gestimuleerd.

* * *

Het constateren van deze feiten en conclusies trekken is een ogenblik werk.

Meer dan tot nu toe moet aandacht aan de organisatie gegeven worden.

enkele dagbladen, van hoger hand geïnspireerd, beschouwingen (hebben) gepubliceerd teneinde die benoeming te voorkomen.

Wij bedenken, dat het voor Nederland nog zo kwaad niet is om een ambassadrice als Mevrouw Mesta te hebben. Mevrouw Mesta representeert een groter stuk Amerika dan men in Nederland voor het gemak wel eens gelooft.

Conclusie: Mevrouw Mesta is een volwaardige representante van Amerika.

Samenvattende conclusie: typische Elsevier-politiek.

Geleide economie

In het vorige nummer van Nederlandsche Gedachten wezen wij er op, dat het ideaal van onze A.R. politiek gelegen is in het veranderen van de geest van het huidige beleid, in de verkondiging van de geloofwaardigheid, dat aan Godes zegen alles is gelegen. Daarom worde met bijzondere instemming het volgende hoofdartikeltje in Trouw van 12 April overgenomen:

De regen spoelt alle hoop op een rijke oogst weg, zo stond er in de krant. Dat is dus een erge economische tegenslag. Daar kan minister Mansholt niets tegen doen. En dat niet verholpen worden door de O.E.E.S., zoals dat het geval was met de Duitse invoerstop.

Daar helpt nu alleen een bidstond voor het gewas voor. Want hier klinkt het ons in de oren, dat wij wel hard kunnen ploeteren op economisch terrein en dat wij wel veel kunnen organiseren, maar dat, als het er op aan komt, het God is, Die onze economie leidt.

Dat moeten we dus allemaal maar goed begrijpen dat regen en droogte, vruchtbare en onvruchtbare jaren, gezondheid en ziekte, rijkdom en armoede en alle dingen niet bij geval maar uit Zijn vaderlijke hand ons toekomen.

En laten we er dan bij bedenken, dat het niet zo is dat God alleen is in de regen en in de zonneshijn, maar dat heel het leven, ook het leven dat wij dirigeren en ook dit ons dirigisme zelf in Zijn hand is.

Al die regen dat is wat. Op zichzelf.

Maar hij is ook een teken in een wereld, die meent dat het allemaal zonder God gaat en ook zonder God wel gaat.

Dit kan vooral nu we met ons eerste doel behoorlijk gevorderd zijn. Onder de A.-R. jeugd is in de jaren dat de Arjos bestaat weer een kern echt meelevende jongens en meisjes gevormd. Deze kern spreekt met kennis van zaken.

Het is een genot een studieconferentie van de Arjos mee te maken. Daar wordt gewerkt, ik beloof het ieder die er nimmer kwam. Op de vraagstukken wordt ingegaan. Als deze kern over onze clubs uitzwermt om overal het besproken onderwerp in te leiden, dan worden daarvan de vruchten gezien.

Wij zien ze ook, duidelijk, reëel.

Er is bovendien behoorlijk studiemateriaal. De schetsenbundel is er en tal van clubs werken er mee. Op een rij 25 onderwerpen. Voorts tal van andere studieonderwerpen liggen in schetsvorm voor het grijpen. Maar nu de organisatie.

Daaraan is nog veel te doen.

Wij zijn dankbaar voor de activiteit in Utrecht, Zeeland en Overijsel. Enkele andere punten zullen nog worden aangepakt. Naast de gewesten moeten ook districten gaan werken in die provincies die daarvoor geëigend zijn.

We zijn er nog lang niet. Heel het land moet met een net van clubs worden overdekt. Dan moet ons getal nog verdubbelen.

Maar daarvoor is een krachtige organisatie nodig!

Rondvraag

C. D. VAN OOSTEN

Mej. J. J. M. te H. heeft het woord gevraagd over de afwijzende houding van onze partij tegenover de V.V.D.

„Waarom wil de A.R. geen samenwerking met Oud? Steeds wordt door ons de toegestoken hand afgewezen. Waarom? Vóór de oorlog was er wel samenwerking mogelijk, b.v. in het Kabinet-Colijn”.

Dat is kort en duidelijk.

Mr Oud staat met toegestoken hand ons op te wachten, maar wij zijn zo onbeleefd, die hand niet te aanvaarden. In het burgerlijk verkeer noemt men zo iets „honds”. In het parlementair verkeer schijnt dat te kunnen gebeuren, zonder dat het als een belediging wordt opgevat.

Maar nu het waarom van die weigering om samen te werken.

Ik meen goed te doen met eerst op te merken, dat de samenwerking in het Ministerie-Colijn van 1933 niet was een samenwerking met Mr Oud, als thans door deze bepleit.

Er is een groot verschil tussen toen en nu.

In de omstandigheden van 1933 kon men spreken van een nationaal kabinet. Dat de S.D.A.P. daarvan uitgesloten bleef lag in de rede. Na het gebeurde met De Zeven Provinciën en in aanmerking genomen de houding, welke die partij toen nog aannam tegenover het Oranjehuis, kon deze politieke groepering moeilijk als nationaal worden gewaardeerd. Colijn vormde een vijf-partijenministerie, bestaande uit mannen, behorende tot de volgende politieke partijen: A.R., C.H.U., Lib., R.K. Staatspartij en Vrijz. Democraten.

Wil men er dan ook op wijzen, dat vóór de oorlog samenwerking van de antirevolutionairen met andere partijen mogelijk was dan moet men even zo goed noemen de heer Romme en de heer Joekes (thans minister en lid van de Partij van de Arbeid) als de heer Oud.

Na de bevrijding is er een zekere mate van parlementaire samenwerking geweest tussen de A.R., C.H.U. en Partij van de Vrijheid (later V.V.D.). Deze samenwerking betrof met name de oppositie ten aanzien van het „beleid” dat met betrekking tot Indonesië gevoerd werd. Aan deze „samenwerking ad hoc” (samenwerking voor een bepaald doel in een bepaalde periode) is een eind gekomen. Dit is niet het gevolg geweest van deviaties der antirevolutionairen, maar van koerswijziging van de zijde der V.V.D. De C.H.U. heeft zich met het amendement-Tilanus, dat door Minister Beel werd overgenomen, „in de verhoudingen vergist”. Een vergissing, die duur werd betaald.

Nu heeft de heer Oud, wiens partij zich dank zij haar welwillende houding bij de grondwetsherziening, een plaats in het Ministerie-Drees-van Schaik zag toebedeeld, 31 Maart 1950 een rede gehouden. Daarin werd de vorming van een „derde macht” bepleit. Nader uit zijn tent gelokt door de staatkundig hoofdredacteur van De Volkskrant verklaarde de heer Oud, dat het geenszins zijn bedoeling was geweest, een coalitie te vormen tussen de V.V.D., C.H.U. en A.R. Partij. Zijn verlangen was geen ander dan het bepalen van een gezamenlijke gedragslijn door deze drie (parlementaire) groepen, met name waar het vraagstukken betrof inzake de verhouding tussen staat en maatschappij. Als voorbeeld werd daarbij genoemd de behandeling van

de wet op de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie.

Nu kunnen we in 't midden laten of dit voorbeeld gelukkig gekozen is. Naar mijn smaak is er meer dan „enig” verschil tussen V.V.D. en A.R. Partij, wanneer het de verhouding staat en maatschappij betreft. Trouwens, ook over de houding dezer partijen ten aanzien van genoemde wet, zou nog wel 't een en ander te zeggen zijn. De gronden, waarop werd tegengestemd, waren zeker niet dezelfde.

De houding van de heer Oud en zijn liefde voor een derde macht, dus ook zijn sympathie voor de verwezenlijking van zijn denkbeelden door de A.R., draagt een wat mysterieus karakter.

Het heeft er de schijn van, dat dekking naar twee kanten wordt gezocht. De V.V.D. werkt sinds 1948 (onzaliger gedachtenis!) mee in het ministerie. Ook dit voorjaar is ze weer ingehuurd. Tegelijkertijd wordt aansluiting gezocht bij de als oppositie geregistreerde antirevolutionairen.

Wie allemansvriend wil zijn, is niemands vriend ten leste.

Dat de antirevolutionairen van een dergelijke vriendschap niet gediend zijn, moet — dunkt me — voor een ieder duidelijk zijn. Even duidelijk als de politiek van de heer Oud sinds 1948 onduidelijk is.

Was het eerste aanbod van de heer Oud niet aanlokkelijk, van een onlangs hernieuwde poging kan niet veel anders worden gezegd. Het schijnt me niet nodig hier nader op in te gaan nu Trouw kort geleden drie artikelen daaraan heeft gewijd, die aan de vraag naar meer licht in deze duistere zaak ruimschoots tegemoet komen.

(Capriolen, Compromis in het quadraat en Doorbraak naar rechts, nos. van 3, 4 en 5 April j.I.).

Tot slot nog deze opmerking.

Men moet zich duidelijk voor ogen stellen, dat samenwerking in de politiek altijd een concreet, een te bereiken doel moet hebben. Het gevolg van samenwerking is immers, dat altijd iets van eigen verlangens moet worden prijsgegeven. Dan moet dat prijsgeven als door de nood gedwongen en tijdelijk worden aanvaard. Samenwerking om eventueel in combinatie kabaal te maken, terwijl men bij voorbaat weet niet in samenwerking daaruit te komen, is ongeoorloofd. Onder zulke omstandigheden is handhaving van eigen zelfstandigheid eis. Dat is het isolement, waarop Groen van Prinsterer doelde. En in de handhaving dezer zelfstandigheid ligt kracht, terwijl in het eten van twee walle-tjes eigen politieke machteloosheid wordt gedemonstreerd.

DE CLUBVERGADERINGEN

H. D. W. BOVEN

Het bezoek aan de vergaderingen van onze clubs is met name in de steden niet zo, als wel wenselijk en noodzakelijk is. 't Is in de regel al mooi, als het bestuur erin slaagt een vaste kern geregeld ter vergadering te krijgen.

Onder die omstandigheid kan een club nog wel zeer vruchtbaar arbeiden. Bevredigend is het echter niet, wanneer blijkens het vergaderbezoek slechts 50% der leden of nog minder daadwerkelijk aan de studie der club meedoet. En oirbaar is het natuurlijk beslist niet, dat een groot deel der leden zich helemaal niet of slechts sporadisch op een vergadering laat zien. Hoe kan hierin nu verbetering gebracht worden.

Met betrekking tot dit probleem en zijn oplossing willen wij enkele opmerkingen maken.

Dat het probleem er is vindt z'n oorzaak natuurlijk in de eerste plaats in de omstandigheid, dat ook onder onze jonge mensen het roepingsbesef zo weinig levendig is. Allereerst dient dat roepingsbesef dus weer bijgebracht of versterkt te worden. Maar daarnaast zijn toch ook oorzaken van het geringe vergaderbezoek aan te wijzen die, hoewel niet van principieel belang, toch beslist de voortdurende aandacht van de clubbesturen opeisen.

* * *

Daar is dan b.v. het weinig aantrekkelijk zijn van vele van onze vergaderingen, hetgeen dikwijls tot gevolg heeft, dat men na één keer een clubvergadering te hebben bezocht een tweede keer niet terugkomt. Het valt niet mee om in dit opzicht **blijvend** verbetering aan te brengen.

Toch valt er wel wat te doen en als een actieve voorzitter werkelijk ernst maakt met zijn taak op dit gebied dan zal hij bemerken, dat hij zelfs **heel** wat kan doen.

Het ligt beslist in zijn hand een vergadering opgewekt te doen verlopen. Ook kan hij er voor een niet gering deel toe bijdragen dat de gevoerde discussies leerzaam en interessant zullen zijn. Degelijke voorbereiding en voorts voortdurende zelfconstrôle en zelfdiscipline tijdens de vergadering worden daartoe van hem geëist.

* * *

Ook op de inleider rust in dit verband een zware verantwoordelijkheid. Laat a.u.b. een inleiding niet verworden tot een met behulp van schaar en lijmpot in elkaar geflanste staalkaart van

citaten en aanhalingen, aangevuld en verbonden door de eigen tekst. De theorieën, gedachten en opvattingen die in de inleiding worden gespuid moeten het geestelijk eigendom zijn van de inleider. Het moeten zijn eigen theorieën, gedachten enz. zijn, die hij doorgeeft. En citaten moeten worden gebruikt tot staving van of ter verduidelijking van zijn eigen betoog. Het zal duidelijk zijn dat zelfs het meest begaafde clublid niet in staat is op deze manier een inleiding in enkele dagen in elkaar te timmeren; zelfs niet in enkele weken. Daarvoor is nodig een langdurige voorbereiding. Wij bedoelen niet, dat een inleider, twee maanden achtereen avond aan avond moet werken aan zijn speech. Dat zou in deze tijd een onmogelijke eis zijn. Maar wel dient hij ca. twee maanden voor de datum waarop de inleiding klaar moet zijn, de stof eens door te lezen om een eerste inzicht te krijgen in de vraagstukken waarvoor zijn onderwerp hem stelt. Daarna kan hij gerust de boeken een dag of acht in de kast stoppen en het gelezene laten bezinken. In die tijd kan hij in rustige ogenblikken z'n gedachten nog eens over het gelezene laten gaan.

Daarna komt het detailwerk. Ongetwijfeld zal hij zich bij eerste lezing van de stof voor enkele problemen gesteld hebben gezien, waarvan de oplossing hem nog maar zo niet voor de geest stond. Welnu in dit tweede stadium moet hij trachten deze problemen de baas te worden. Hij kan dat op eigen houtje proberen met behulp van één of meer dunne of dikke „bronnen". Ook kan hij de moeilijkheden eens bespreken met een deskundige; combinatie van beide methoden. Dit zal in de meeste gevallen het meest aanbevelenswaardig zijn.

Is de inleider zo de diverse moeilijkheden de baas geworden dan heeft hij zich al aardig in de stof ingewerkt. Neemt hij de stof dan nog eens in haar geheel door dan is hij zover dat hij iets op papier kan gaan zetten. Eerst een schema! Niet maar zo voor 't lieve vaderland weg gaan schrijven! De verschillende delen, waarin het onderwerp uiteenvalt, moeten de plaats krijgen waar ze horen en bovendien die uitvoerigheid van behandeling die hun in het geheel toekomt. Daarom is de opstelling van een schema onontbeerlijk.

Aan de opstelling van dat schema

moet veel zorg worden besteed. Die opstelling beslist over de bouw van de speech. Die speech mag niet rommelig zijn; ze moet een logisch sluitend geheel vormen. Ze mag niet als een nachtkaaars uit gaan; in de onderdelen zowel als in het geheel moet gestreefd worden naar een climax, niet alleen in de voordracht, maar ook in de inhoud. Is de inleider met zijn schema klaar dan kan hij de speech gaan uitschrijven. Maar... eerst de schets en de boeken in de kast! De gehele inleiding moet in eigen woorden worden opgeschreven.

Zo heeft de inleider zelf het meeste profijt van zijn werk en zo zullen de hoorders hem straks het beste begripen.

* * *

Het is gewenst dat de inleider zijn speech geheel op papier heeft staan ca. een week voor de vergadering. In die week kan hij dan omtrent zijn onderwerp nog 't een en ander lezen met het oog op eventuele vragen. Ook heeft hij dan nog gelegenheid datgene wat hij wil gaan zeggen zodanig onder de knie te krijgen, dat hij in staat is zijn speech los van papier of hoogstens aan de hand van het schema voor te dragen.

Want dat moet naar het ons voorkomt een van onze doeleinden zijn: de inleidingen **voordragen**, niet **voorlezen**. Dat maakt de vergaderingen veel en veel levendiger. Men luistert met meer en intensiever aandacht. Het directe profijt dat de leden van de inleiding hebben is dus groter. Ongetwijfeld ook zal na een vlotte met aandacht gevolgde speech de discussie gemakkelijker los komen en dus eveneens meer vruchtdragend zijn.

Wij vragen niet dat een jong lid reeds zijn maidenspeech gememoriseerd zal uitspreken. Laat hem eerst maar wat wennen aan het nieuwe, het onbekende en het ongekende, dat hij op de club vindt. Maar laat anderszins niemand van onze leden al te zeer opzien tegen het uitspreken van een inleiding los van papier. Wanneer de stof erin zit valt het heel erg mee. Kwekelingen moeten al op 17-jarige leeftijd vertellingen uit het hoofd leveren van ca 30 minuten.

De slachtoffers zien er vreselijk tegen op en denken in volle overtuiging dat ze 't niet kunnen. En toch... wanneer het eenmaal zover is, dan gaat het! Zo als in de „leerschool" zal 't ook in onze clubs gaan. Worden onze leden ervoor gesteld, of stellen zij zich zelf ervoor, dan kunnen zij een inleiding uit het hoofd leveren, mits zij zich behoorlijk hebben voorbereid.

De Westeuropese Federatie

EN HET RIJK VAN DE ANTI-CHRIST

H. D. W. BOVEN

De Antirevolutionaire Partij heeft voor wat de door Nederland te voeren buitenlandse politiek betreft, o.m. het streven naar de verwezenlijking van een Westeuropese federale staat aanvaard. Het grondleggende en belangrijke werk door Dr Bruins Slot te dezer zake verricht, is niet tevergeefs geweest. De rede van Dr J. Schouten in de in 1950 gehouden buitengewone vergadering van deputaten legt daar ondubbelzinnig getuigenis van af. ¹⁾

Van bepaalde zijde echter wordt in dezen ernstig critiek uitgebracht op onze Partij. Deze critiek spitst zich toe in een drietal bezwaren. In bovenvermelde redevoering vermeldt Dr Schouten deze bezwaren; op ieder gaat hij dan vrij breedvoerig in om het te weerleggen.

Gaarne zouden wij een opmerking willen maken, welke betrekking heeft op het tweede genoemde bezwaar. Door Dr Schouten wordt dit als volgt geformuleerd:

„Dit alles wordt beschouwd in het licht van de eschatologie. Het leven ijlt in snel tempo het laatst der dagen van deze bedeling tegemoet. Door de

verbanden, welke totstandkoming wordt bevorderd, stuwt men in de richting van de superstaat, de wereldstaat, althans van een wereldmacht, welke het gehele leven aan zich zal onderwerpen, en, zoals de Schrift mededeelt, tenslotte geen plaats zal laten voor de Christen. Deze zal dan niet meer kunnen kopen noch verkopen, dus niet meer kunnen deelnemen aan het ruilverkeer van goederen en diensten, met alle gevolgen van dien. „Op grond hiervan dan zijn er, die de overtuiging zijn toegedaan, dat het huidig stadium van de wereldontwikkeling zo moet worden gezien, dat de christen de verantwoordelijkheid niet meer kan dragen voor medewerking aan de federalisatie van Europa....”

Dr Schouten weerlegt dit bezwaar in een betoog, waarvan de hoofdstrekking deze is: De *mogelijkheid* dat van middelen ter bereiking van een goed en gewenst doel ook misbruik wordt gemaakt, mag ons als christenen, staande in het ambt der gelovigen, er niet van weerhouden, het gebruik van deze middelen te bevorderen en te dezer zake profetisch en priester-

lijk en koninklijk werkzaam te zijn, zolang dat nog mogelijk is.

Hieraan zouden wij nog iets willen toevoegen. En wel dit: het uitgangspunt van de critici is, dat juist de de federalisatie van West-Europa de komst van het rijk van de Anti-Christ zal bevorderen. Dit lijkt ons een zwak uitgangspunt. De stelling kan juist zijn, maar ze kan ook niet-juist zijn. Gezien de huidige wereldsituatie lijkt het ons zelfs waarschijnlijker dat ze *niet juist* is. Immers de kans op het ontstaan van één groot wereldrijk zou veel groter zijn, wanneer er nu reeds één staat aan te wijzen was, die wat militaire en economische macht betreft alle andere staten op aarde verre zou overtreffen. Die staat komt, dat leert de Openbaring ons, maar wij menen het toch zo te mogen zien dat, zolang er nog een zeker *machtsevenwicht* is, de komst van die staat wordt belemmerd en opgehouden.

Hetgeen naar het ons voorkomt de critici consequent moet brengen tot het inzicht dat ook zij, ja juist zij, het streven naar een federalisatie van West-Europa moeten toejuichen.

1) Zie Dr Schoutens opmerking op blz. 17: „Een goed luisteraar heeft inmiddels wel begrepen, dat wordt ingestemd met de hoofdstrekking van dat deel van het boek van Dr Bruins Slot, „Bezinning en Uitzicht”, waarin over het besproken vraagstuk wordt gehandeld.

Nieuws

UIT ZWITSERLAND

Velen uit onze organisatie zullen zich nog de heer Dr O. Hürlimann, in 1949 onze gast op „De Wiekeelaar”, herinneren. De heer Hürlimann is secretaris van de Evangelische Volkspartei in Zwitserland en als zodanig was hij toen in ons midden. Als gevolg van het toen gelegde contact met Dr Hürlimann en de door hem vertegenwoordigde partij lezen wij nog steeds het Zwitserse politieke weekblad Evangelische Volkszeitung, waarin geregeld publicaties van voormannen der E.V.P. verschijnen. In het nummer van 20 April j.l. van dit blad vonden wij een mededeling

die wij onze lezers niet willen onthouden.

In dat nummer wordt n.l. de uitslag meegedeeld van de op 14 en 15 April gehouden verkiezingen voor de volksvertegenwoordiging van het Kanton Zürich (Kantonsrat).

Dit lichaam telt in totaal 180 leden. De E.V.P. was hierin vertegenwoordigd met zegge en schrijve 1 lid. De bovenvermelde verkiezingen nu hebben voor de E.V.P. dit mooie resultaat gehad, dat de partij in de Kantonsrat terugkeert met 3 leden. Deze toename van het aantal vertegenwoordigers brengt het belangrijk

voordeel met zich mede, dat de groep nu als een *fractie kan optreden*. En dat betekent in Zwitserland, tenminste in het Kanton Zürich, voor de groep het verkrijgen van alle parlementaire rechten. Concreet betekent dit dat de groep nu ook kan meedoen aan en haar invloed kan doen gelden in het voorbereidende werk der commissies. Bovendien worden de leden ener fractie niet beschouwd als „wild” of als „partijloos” of iets dergelijks. In Zwitserland geschiedt dat blijkbaar met eenlingen. De E.V.P. heeft met deze verkiezingen dus behalve winst in aantal en verovering van alle parlementaire rechten ook nog prestige verworven. Met de E.V.P. verheugen wij ons over het behalen van dit driedubbele succes; wij wensen haar op deze plaats hartelijk geluk. H. D. W. BOVEN.

Staatsinrichting

DE COMMISSARIS DER KONINGIN

Het bestuur van de provincie bestaat uit Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en een Commissaris der Koningin. Provinciale Staten (zie Ned. Ged. d.d. 20 Jan. 1951 en 28 Febr. 1951) staan aan het **hoofd** der provincie, maar Gedeputeerde Staten (zie Ned. Ged. d.d. 20 April 1951) en de Commissaris der Koningin maken eveneens deel uit van het provinciaal **bestuur**. Over de Commissaris, het derde provinciale orgaan, handelt dit artikel.

De positie van de Commissaris is in vele opzichten te vergelijken met die van de burgemeester. Worden Provinciale Staten (evenals de gemeenteraad) door de burgerij gekozen en worden Gedeputeerde Staten uit en door Provinciale Staten (evenals de wethouders uit en door de raad) gekozen, de Commissaris staat (evenals de burgemeester) los van de burgerij. Hij wordt door de Kroon benoemd. Wanneer er al verschil is tussen de positie van de Commissaris en die van de burgemeester, dan zou dat gelegen kunnen zijn in het feit, dat bij de Com-

missaris het accent iets meer op de rijkstaak en iets minder op de provinciale taak ligt, terwijl bij de burgemeester het accent iets meer op de gemeentelijke taak en iets minder op de rijkstaak ligt. Vandaar misschien, dat de jaarwedde van de burgemeester door de gemeente moet worden betaald, maar die van de Commissaris door het Rijk. Vandaar misschien ook, dat een Commissaris, gelijk iedere rijksambtenaar, voor het leven (d.w.z. tot de 65-jarige leeftijd) wordt benoemd, terwijl een burgemeester slechts voor 6 jaren wordt benoemd en dus van een herbenoeming afhankelijk is.

De Commissaris heeft een taak binnen Provinciale Staten en een taak, die los staat van Provinciale Staten.

Wat zijn taak binnen Provinciale Staten betreft, hij is voorzitter en heeft als zodanig adviserende, geen beslissende stem. In Gedeputeerde Staten, waarvan hij ook voorzitter is, heeft hij echter wel stemrecht.

Voorts zorgt de Commissaris voor de uitvoering der besluiten van Provin-

ciale en van Gedeputeerde Staten, behalve wanneer hij meent, dat deze in strijd zijn met de wet of het algemeen belang. In dat geval geeft hij van zijn mening binnen 24 uren na het nemen van zulk een besluit kennis aan Provinciale of Gedeputeerde Staten. Krijgt hij binnen 30 dagen daarna geen bericht, dat het besluit door de Kroon wordt geschorst of vernietigd, dan moet hij het ten uitvoer brengen.

Tenslotte vertegenwoordigt de Commissaris de provincie in alle rechtsge-
dingen.

Wat zijn taak buiten de Staten betreft, hij is verplicht éénmaal per vier jaren alle gemeenten in de provincie te bezoeken.

Voorts is hij belast met de handhaving der openbare orde binnen de provincie en kan hij in geval van oproer zelfs militaire hulp inroepen.

In het volgende artikel zal nog worden nagegaan, in hoeverre door het Rijk toezicht wordt gehouden op de provincie. Daarna zullen Kroon en Staten-Generaal aan de orde komen.

Mr C. J. VERPLANKE.

GRONINGER A.R.J.O.S. PRESENTEERDE ZICH

Het provinciaal verband van A.R.J.O.S. in de provincie Groningen heeft op 31 Maart j.l. zijn herstel voortgezet, met een grote bijeenkomst in de Chr. Geref. Kerk te Groningen.

Meer dan 1000 jongeren vulden om half drie deze prachtige kerk.

Na een kort openingswoord, verkreeg Dr J. Schouten het woord over het onderwerp: „Isolément en Apostolaat”. In een rede van ruim een uur, zette Dr Schouten, op een voor ieder bevattelijke wijze, de betekenis uiteen van het isolément en het apostolaat, om er daarna op te wijzen, dat het apostolaat alleen kan worden volbracht als er in ons het isolément, de beginselvastheid is.

God heeft recht op ons, aldus spreker, en dat geldt ook voor maatschappij en Staat. Wij hebben een boodschap te brengen, maar om die te brengen, moeten we eerst die boodschap kennen en daarom moeten we studeren.

Een kort slotwoord uitgesproken door Ds W. Heerma, Chr. Geref. pred. te Groningen, besloot deze vergadering.

EVEN OPLETTEN!

Het volgend nummer van Nederlandsche Gedachten zal weer worden toegezonden aan alle leden van onze partij. Thans zijn reeds 55000 adresplaatjes gereed, terwijl nog een 20000 adressen in bewerking zijn. Er ontbreken er dus nog 25000. Langs deze weg verzoeken wij de kiesverenigingen die nog in gebreke bleven nu zo spoedig mogelijk de adreslijsten in te zenden, opdat de zaak haar beslag kan krijgen.

De abonné's van het Kaderorgaan ontvingen tot nog toe 2 exemplaren van het contactorgaan, n.l. één per post direct van de drukkerij en één van de secretaris hunner kiesverenigingen. Nu de plaatjes gereed zijn zullen zij voortaan slechts één exemplaar ontvangen.

Voor het overige worden er, dat kan niet anders, fouten gemaakt. Er zijn nu reeds een groot aantal adreswijzigingen etc. ingekomen. Deze konden niet worden verwerkt. Eerst moet de grote stroom van adreslijsten worden afgewerkt, daarna komen de adresveranderingen aan de beurt. Mogen wij daarom voor clementie pleiten. Op de duur komt de zaak in orde en naar wij hopen goed.

VOLHOUDEN!

De stroom van nieuwe abonnementen begint te verminderen. Bracht Maart 500 nieuwe lezers, April leverde er goed 300. Nu beginnen de zomermaanden en daalt de activiteit. Dat is begrijpelijk.

Toch dringen wij er op aan deze zaak ook gedurende de zomermaanden niet uit het oog te verliezen. In de zomer ontmoeten wij telkens vrienden en bekenden van elders. Dat biedt dan tevens een gelegenheid nieuwe lezers te winnen. Het resultaat is tot nu toe zeer bevredigend. Maar nu komt het verder op volhouden aan. Reeds 15 exemplaren van „Het volk ten baat” werden de actieve propagandisten toegezonden. Maar de voorraad is nog niet uitgeput.

Nederlandsche Gedachten

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN
DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ
HAAR PROPAGANDA-
EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

Antirevolutionair Contactorgaan voor het gezin

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk,
Mr C. J. Verplanke, R. Gosker (Secretaris).

7e Jrg. No. 7 (Co 3)

28 Mei 1951

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuypersstraat 3, Den Haag, Tel. 115935.

Administratie-adres: Dr Kuypersstraat 3, Den Haag, Tel. 115935.
Giro 89673 ten name van de Antirevolutionaire Partij

Verschijnt 15 maal
per jaar

Wezenlijk begrip

VOOR ONS STANDPUNT

Dr J. SCHOUTEN

Het „Katholiek Staatkundig Maandschrift”, April 1951, bevat een nabeschuiving over de Kabinetsformatie van de hand van het Rooms-Katholieke lid van de Tweede Kamer, Dr de Kort.

Het zeer beknopte gedeelte, handelende over de formatie-pogingen van Mr Steenberghe, eindigt met de volgende uitspraak:

„Ondertussen heeft Dr Schouten bij de debatten naar aanleiding van het optreden van het nieuwe kabinet verklaard, dat ook hij niet wilde delen in een kabinet-Steenberghe en wel omdat de A.R. daarin niet eervol en met vlag en wimpel zou zijn ingehaald. De aangeboden ministersplaatsen waren blijkbaar niet belangrijk genoeg voor de A.R. en wij geloven, dat Dr Schouten, aangenomen dat zijn mededelingen juist zijn, in deze opvatting geen ongelijk heeft.”

Na een meer uitvoerige beschouwing over het werk van Prof. Romme, als informateur en formateur, trekt hij de conclusie, dat het resultaat daarvan over het geheel geruststellend en hoopvol is, al acht hij er één teleurstellend aspect aan verbonden.

Waarom dit bestaat?

„Dat teleurstellend aspect is gelegen in het niet deelnemen in de regeringsploeg van de Antirevolutionairen. Wij behoren tot degenen, die van oordeel zijn, dat de Antirevolutionairen te

ver zouden zijn gegaan, indien zij b.v. de portefeuilles van Onderwijs en Binnenlandse Zaken zouden hebben geëist. Wij behoren echter tevens tot hen, die niet minder dan de A.R. zelve een eervol binnen halen dezer partij in de regeringsverantwoordelijkheid voorstaan. Men moge met de A.R. in vele punten van mening verschillen, haar verlangens en uitingen echter om het algemeen welzijn in Christelijke geest naar eer en geweten te dienen, mag men haar niet ontzeggen, integendeel. Indien Dr Schouten dan ook redenen zou hebben gehad om in des formateurs voorwaarde t.a.v. de personen der ministers iets minder eervols voor de A.R. te zien, dan zouden wij zijn houding approuveren. Wij zijn geneigd te zeggen, gehoord de Kamerdebatten, dat Schouten tot aan de formatie Romme redenen had om zeer waakzaam op dit stuk te zijn. Wij zijn echter ook geneigd om te betreuren, dat de kabinetscrisis nog niet een paar dagen langer heeft geduurd. Het wil ons voorkomen dat, wanneer de Heren Schouten en Romme nog eens grondig hadden kunnen uitpraten, de formatie nog iets anders was verlopen. De Kamerdebatten wijzen wel ontstellend ver in die richting.”

Men behoeft het met deze beschouwing volstrekt niet in alle delen eens te zijn, om te kunnen verklaren, dat zij blijk geeft van wezenlijk begrip voor de positie en de houding van de Antirevolutionairen.

Om de ronde tafel?

Dr J. SCHOUTEN

De heer Dr J. J. R. Schmal schreef in „Koningin en Vaderland”, „Christelijk-Historisch Weekblad voor Nederland”, het volgende artikel:

„NA ANDERHALVE EEUW

Bijkans anderhalve eeuw na Groen van Prinsterer's geboortedag vertoont zijn geestelijk nakroost een niet te verwaarlozen verscheidenheid.

De kinderloze eeuw, zoals Ds J. H. Gunning Jr het bij zijn sterven uitdrukte, de vader van een groot geslacht, dit edel „kind des koninkrijks” een goed zaad, dat in de aarde geborgen, rijk bleek in zegen en vrucht.

De dankbare herinnering aan wat Groen voor land en volk op het gebied van kerk, school en staatkunde heeft betekend, leeft, hoewel gaandeweg vervagend, gelukkig nog altijd onder ons kerkvolk voort. Hij behoort tot de zeldzame figuren, die geen metalen standbeeld behoeven.

Menige pelgrimstocht werd in de loop der jaren naar het stille Scheveningse kerkhof „Ter navolging” ondernomen om een ogenblik bij Groen's graf te verwijlen en er een krans neer te leggen.

Het is als gezegd welhaast niet minder dan anderhalve eeuw geleden, dat hij geboren werd, en tevens 75 jaar geleden, dat hij aan ons volk ontviel.

Inzake de *kerkelijke* herdenking dezer feiten is te bevoegder plaatse reeds enige tijd geleden een verblijdende beslissing genomen.

Een andere vraag is, welke consequenties daaraan hier en nu op *staatkundig* gebied verbonden kunnen worden. Juist op dit terrein zijn Groen's navolgers gaandeweg verder van elkander verwijderd geraakt: de Antirevolutionaire partij en de Christelijk-Historische Unie zijn op zichzelf staande organisaties geworden, die elkander niet altijd met de onder huisgenoten des geloofs passende sympathie hebben bejegend.

Konden Kuyper en De Savornin Lohman nog in hun laatste levensjaren van een verlangen naar hereniging getuigen, het was eerst na de jongste wereldoorlog, vele jaren na hun beider verscheiden, dat opnieuw van weerszijden soortgelijke wensen werden kenbaar gemaakt. Veel tastbaar resultaat is dientengevolge tot op heden evenwel niet bereikt. Van *fusie* kon niets komen, aan *federatie* durfde men niet beginnen en zelfs van het zeker toch minimaal wel broodnodige *contact* kwam in de praktijk weinig terecht.

Intussen tekent zich, indien wij ons niet bedriegen, in de laatste tijd zo nu en dan weer een wolkje als eens mans hand af. Wij willen er geen geheim van maken, dat wij ons hierover verheugen. De staatkundige verhoudingen, nationaal en internationaal, zijn van dien aard, dat reeds daarom *toenadering* vereist mag heten.

De vraag is o.i. voor het ogenblik inzonderheid, op welke wijze de onmiskenbaar aanwezige strevingen naar meer eenheid kunnen worden geconcretiseerd. Eenvoudig is deze zaak niet, maar de moeite waard is zij stellig. Welke mogelijkheden er op dit gebied zijn of niet zijn, voor ons is in ieder geval zoveel zeker, dat het gesprek terzake tussen de A.R. en ons niet mag worden vermeden.

Waarom gaan de hoofdbesturen of ook de Kamerfracties van beide toch zo nauw verwante groeperingen niet eens met elkander om de ronde tafel zitten?

Na anderhalve, of zo men liever wil: na drie kwart of na ruim een halve eeuw hebben wij elkander toch zeker wel een en ander te zeggen.

Wie durft te dezen het initiatief te nemen? Wat voor raads- en statenfracties mogelijk bleek, moet ook op ander niveau kunnen.”

Dit artikel nemen wij gaarne in zijn geheel op in ons orgaan.

Hoe wij over de inhoud daarvan denken?

Voor wie zich de vier artikelen herinnert, welke in 1949 in dit blad zijn geplaatst over de verhouding tussen Christelijk-Historischen en Antirevolutionairen, is dit geen vraag.

In die artikelen is aan de hand van de feiten medegedeeld hoe de ontwikkeling van die verhouding in de jaren 1945—1949 is geweest. De C.H. meenden fusie niet in overweging te kunnen nemen. Ook federatie konden zij niet aannemen. Wel contact. In feite is daarvan echter ook vrijwel niets gekomen. Duidelijk hebben wij er van doen blijken, dat deze loop van zaken door ons zeer werd betreurd.

Op deze artikelen is, voor zover ons bekend, geen enkele positieve reactie van Christelijk-Historische zijde gevolgd. Er is althans niets gebeurd, dat ons aanleiding kon geven een blijder gestemd vervolg te schrijven. Eer was er af en toe reden voor het tegendeel.

De heer Schmal verklaart: „Intussen tekent zich, indien wij ons niet bedriegen, in de laatste tijd zo nu en dan weer een wolkje als eens mans hand af.”

Eerlijk gezegd, wij hebben dit wolkje niet gezien. Hebben wij onvoldoende opgelet?

Hoe dit moge zijn, wij nemen zonder meer aan, dat de heer Schmal — al maakt hij de reserve: „indien wij ons niet vergissen” — genoegzame gronden had om dit te schrijven. En wij verheugen ons daarover met hem.

Hij meent, dat wij elkander zeker wel een en ander hebben te zeggen. Wij delen die mening.

Hij vraagt: „Wie durft te dezen het initiatief te nemen?” Wij zouden willen vragen: is het woord „durven” hier wel geheel op zijn plaats? Het wil ons voorkomen, dat het meer een zaak van tact, van beleid en van wijsheid is, wie het best het initiatief kan nemen.

Men zou kunnen zeggen: na hetgeen zich omtrent de verhouding tussen C.H. en A.R. heeft afgespeeld, schijnt het wenselijk, dat het initiatief voor samenspreking thans van de C.H. uitgaat. Daaraan willen wij echter niet vasthouden. Als een andere aanpak beter zou blijken te zijn, meer doeltreffend zou worden geacht, zullen wij daartegen zeker geen bezwaar maken.

Ronde tafelconferenties zijn niet altijd middelen voor het dienen van de goede zaak. Maar het plaats nemen om de ronde tafel, met het doel toenadering van en samenwerking tussen de C.H. en de A.R. te bevorderen, heeft onze hartelijke instemming.

Dat kunnen wij de heer Schmal verzekeren.

nieuwste verklaring

Dr J. SCHOUTEN

De voorzitter van de Rooms-Katholieke Tweede Kamerfractie, tevens formateur van het huidige Kabinet, heeft in redevoeringen, te Roermond en Amsterdam uitgesproken, opnieuw gehandeld over „de afzijdigheid” van de antirevolutionairen bij de vorming van dit kabinet.

Achttē hij het in zijn rede te Roosendaal gehouden nodig in verband hiermede van een tot op dat moment nog geheel onbekend misverstand tussen hem en mij te gewagen, daarvan is nu — aangenomen dat de verslagen in de pers juist zijn — geen sprake meer.

Het motief voor onze afzijdigheid was in het wezen van de zaak in iets geheel anders gelegen. Hij beriep zich daarvoor op de rede, welke Prof. Anema op 10 April j.l. in de Eerste Kamer heeft gehouden. Deze zeide daarin o.m.:

„Wij hebben toen” — het ging over de Regeringspolitiek van de laatste jaren — „gekregen dat spel van schikken en plooiën, die wisseling van meer en min, die in den regel op min uitliep, waarvan ik zoëven sprak, en dat tenslotte geleid heeft tot de langdurige crisis, die thans achter ons ligt. En dat terwijl de in dreiging toenemende bewolking van de internationale politieke horizon steeds klemmender riep om een principiële politiek van nationaal karakter. Is men, door de ervaring geleerd, met de nieuwe formatie thans op die betere lijn overgegaan? Ik zou om wat liefs willen, dat ik die vraag bevestigend kon beantwoorden. maar met de beste wil — ik kan dat niet.”

De woorden „een principiële politiek van nationaal karakter” hebben Prof. Romme getroffen. Daarover is hij gaan nadenken. Daarvan wilde hij de betekenis verstaan.

„Als Prof. Romme” — aldus het verslag in „De Maasbode” van de Amsterdamse rede, no. van 24 April — „aan de hand van het A.R. partijprogramma de uitspraken van Prof. Anema moet gaan verklaren, dan moest hij zeggen dat de A.R. senator zich in de grondtoon van ons volk van vandaag en morgen vergist. „Nu niet en nooit meer laat het katholieke volksdeel zich uit de grondtoon van ons volk verdringen.”

De Prof. dacht blijkbaar aan artikel 1 van ons Program van Beginselen. Dit luidt:

„De Antirevolutionaire of Christelijk-Historische richting vertegenwoordigt, voor zoveel ons land aangaat, de grondtoon van ons volkskarakter, gelijk dit, door Oranje geleid, onder invloed der Hervorming, omstreeks 1572, zijn stempel ontving; en wenst dit, overeenkomstig de gewijzigde volkstoestand, in een vorm, die aan de behoeften van onze tijd voldoet, te ontwikkelen.”

Wij willen thans geen brede uiteenzetting geven van de inhoud en de betekenis van dit artikel. Daarover is in

de loop der jaren zeer veel geschreven. Onze lezers bevelen wij aan nog eens met aandacht kennis te nemen van de toelichtingen, welke Dr Kuyper en Dr Colijn daarop hebben gegeven, respectievelijk in „Ons Program” en in „Saevis”.

Wij volstaan nu met enkele opmerkingen. In dit artikel zegt onze partij wat zij is, en wat zij wenst. Zij vertegenwoordigt de grondtoon van ons volkskarakter, zoals dit in het artikel wordt omschreven, en wenst dit karakter ook in het heden te ontwikkelen, daarbij steeds voor ogen houdend, dat de volkstoestand is gewijzigd, en dat deze ontwikkeling op zodanige wijze dient te geschieden, dat aan de behoeften van onze tijd wordt voldaan.

Wij hebben er uiteraard geen bezwaar tegen, dat Prof. Romme hetgeen wij onder „nationale politiek” verstaan daarmede in verband brengt.

Toch menen wij, dat hij aan de inhoud van het artikel een betekenis toekent, welke deze niet heeft. Hij zeide blijkens het vermelde verslag, dat het Rooms-Katholieke volksdeel nu niet en nooit meer zich laat verdringen uit de grondtoon van ons volk.

Het woord „verdringen” is hier, naar moet worden aangenomen, in een bepaalde, laakbare zin gebruikt. Het wil in dit verband niet zeggen, dat wordt afgekeurd, dat men van reformatorische zijde werkzaam is om de geloofsovertuiging, welke tot de Reformatie heeft geleid, bij Rooms-Katholieken ingang te doen vinden. Ware dit bedoeld, dan zou worden veroordeeld wat de Rooms-Katholieken zelf doen, omdat zij het roeping achten. Immers zij zijn steeds bezig aan de arbeid, welke tot doel heeft kinderen der Reformatie te winnen voor het Rooms-Katholicisme.

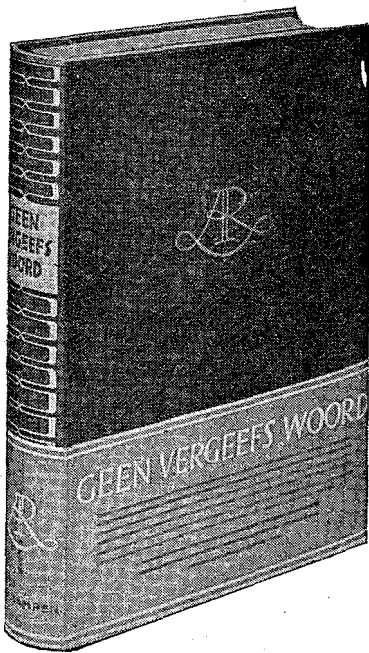
„Verdringen” wil hier blijkbaar zeggen: een staatkunde voorstaan, welke er op gericht is de Rooms-Katholieken van hun plaats in ons volksleven af te dringen, hen terug te dringen naar een lagere plaats, aan hen de gelijke staatkundige rechten te ontnemen.

Zo mag echter artikel 1 van ons Program niet worden verstaan. De Antirevolutionaire partij heeft het van meet af, juist overeenkomstig de inhoud van het genoemde artikel, opgenomen voor de geestelijke vrijheid, voor de vrijheid van godsdienst. Zij onderschrijft: in het geestelijke geen dwang, maar vrijheid. Daarom keert zij zich tegen de aanwending van het Overheidsgezag, van de staatsmacht, ten gunste van een bepaalde godstdienst, van een bepaalde kerkgemeenschap. Daarom verwerpt zij een verdringing in de klaarblijkelijk door Prof. Romme aangenomen zin.

Voor ons houdt een principiële politiek van nationaal karakter niet in wat hij er in ziet. N.l. als wij op de verslagen mogen afgaan.

Een kostbaar Juweel

Mr J. A. DE WILDE

Er is een boek verschenen, waarop ik al lang heb zitten wachten. Dat boek bevat de redevoeringen, die in de loop der jaren ter Deputatenvergadering door onze partijleiders zijn gehouden. Het is verschenen bij J. H. Kok N.V. te Kampen en — dat spreekt bij deze uitgever vanzelf — keurig uitgevoerd. Het telt 397 bladzijden en kost f 8.75, een zeer geringe prijs, nu het papier zevenmaal zo duur is als vóór de oorlog.

Dit is nu een boek, waarin een echt antirevolutionair, die zijn God bovenal, maar ook zijn land en partij lieft, kan genieten. De Doctor Abraham Kuiper-Stichting, die de opdracht tot de uitgave gaf, heeft daarvoor als titel gekozen: *Geen vergeefs woord*. De geschiedenis van de laatste zeventig jaren heeft de juistheid van deze titel overvloedig bewezen. De Calvinisten, die door hun energie en dadendrang in de zestiende en zeventiende eeuw ons land hebben groot gemaakt, die het onder Hoger Zegen een gouden eeuw hebben doen beleven, waren na de Franse tijd tot diep in de 19e eeuw in een hoek gedrukt. Zij werden beschouwd als museum-stukken, als merkwaardige overblijfsels uit een vroeger tijdvak. Het werd tot in de Tweede Kamer toe de edele Groen van Prinsterer in het gezicht geslingerd, dat hij niet alleen een veldheer zonder leger was, maar dat hij zijn krachten gaf aan een verloren zaak, die hoegenaamd

Ter inleiding.

Jaam volde ik aan, het versocht en hard woord te schrijven ter inleiding van dit boekwerk.

Men zal wettelijk kunnen erkennen, dat de redevoering, uitspreken op de deputatenvergadering van de Antirevolutionaire partij, van groote waarde zijn voor de kennis van de geschiedenis en van den strijd onzer partij.

Deze redevoering van 1889 af bijzamen heeft afgezien, derlyk is druk verkregen, zoodat zij om de Nederlanden en andere belangstellenden handig worden gezocht, gelezen en verder versatpleegd. Teveel daarvan zijn echter niet meer, of slechts zeer wettelijk, te verkrijgen. Een groot deel van de hieroverrezeningen heeft weinig of niets gedaan voor de vorming van een eigen bibliotheek, en nog minder voor een goed boek daarvoor. En er wordt heeft medegebracht, dat het niet plekken dikwijls niet, dat wel zeer onwettig, om deze uit te geven kan beschikken.

De geschiedenis is daarom gereader, deze redevoering, gereaderlyk uit te geven, om de andere, die deze niet meer of incompleet bezitten, de gelegenheid te bieden van de partij van vatte geschiedenis en strijd op nieuw kennis te nemen, maar vooral om het jongere geslacht, dat, naar tegenvolgt van den oorlog de partij, weinig te weinig, van het verleden onzer partij

geen toekomst meer had. Bovendien moest hij in 1862, nogal uit adellijke mond, het verwijt aanhoren, dat de antirevolutionaire partij een gevaar voor ons land opleverde.

Wat een strijd hebben onze mannen in die dagen moeten voeren! Zij droegen, naar het oordeel der oppermachtige liberalen, het stempel der minderwaardigheid op hun voorhoofd. Zij vormden de exponent van het „niet denkend deel der natie”. Het leek werkelijk hopeloos.

Totdat de Here een man verwekte, die na een hevige interne worsteling aan innige vroomheid een diep wetenschappelijk inzicht paarde, een man met zeer singuliere gaven, die weldra zelfs de knapsten van zijn tegenstanders overvleugelde; een geestelijke zoon van de Dordtse Va-

heeft in de gelegenheid te stellen dat verleden, kader te lezen, kennen.

Deze brochure werd toegezonden, en hangelukkig, staat zij de medewerking van de H. V. J. H. Kok, te Kampen, onder, vane, 2e uitzicht.

Daar waar dit was het juist verspreiden hoofdzaaklijkheid werd gezocht, in om middel van voetnoten, en toelichting op des tekst gegeven.

Dit woord ten inleiding is, gelikt op het doel, en tevens een ten karakelike aanbeveling van deze uitgave.

Inoge zij om velen worden gewaarsdend. Bovendien het loopen en lezen daarvan het rechte inzicht is het doel, het karakter, de geschiedenis, en de kamp van onze ziel, en welke of versterke de kennisgeving van des inkomde de lieftde van de zaak, welke onze partij ook thans wenst te dienen.

Het moet van velen en juist zijn de redevoeringen van Dr. Kuyper en Dr. Colijn nog eens rechtig te lezen, de overvloed ontwikkelde perdelts, op zich te laten inwerken, en zich te ver, leunende aan de waarden, en de bezichtig, welke daarvan uitgaan. Zoo wordt die lezing en aanvoering tot medewerking aan de anti-revolutionaire politiek, waarvoor wijze je. Slechts zich om des geloofs wille met zooveel ernst, wijspanning & volharding hebben gegeven.

J. Schouten

deren en van Groen van Prinsterer, die als geen ander de kunst verstond in geschriften en redevoeringen de taal des volks te spreken.

Deze man — het was Dr A. Kuyper — heeft gedaan, wat Groen niet kon: hij heeft de antirevolutionaire partij georganiseerd. Dat was in die dagen — tussen 1870 en 1880 — iets nieuws. Er waren wel partijen en richtingen, maar nationaal georganiseerde echte partijen bestonden er toen nog niet.

Een van de machtigste middelen, die Kuyper op geniale wijze hanteerde om de overal verscholen antirevolutionairen uit hun schuilhoeken te voorschijn te halen, ze te verzamelen, ze te sterken en ze te bezielen tot de ongelijke strijd, dat was de „Deputatenvergadering”. De

eerste, die ik als jongen van 18 jaar te Utrecht in Tivoli meemaakte, was die van 1897. Het was de dertiende, die Kuyper presideerde. De tiende („Niet de Vrijheidsboom maar het Kruis” 1889) en de elfde („Maranatha” 1891) waren al enige jaren tevoren uitgesproken. Ze hadden zulk een geweldige indruk gemaakt op vriend en tegenstander, dat de Deputatenvergadering der antirevolutionaire partij in 1897 reeds als een soort politiek wonder werd beschouwd.

Men kan gerust zeggen, dat Kuyper door zijn „Standaard” en zijn Deputaten-redevoeringen de Nederlandse politiek beheerste, zelfs in de tijd, toen de liberalen door het Censuskiesrecht en de partijdige districts-verknipping nog de meerderheid in de Staten Generaal hadden. Aan de politieke komkommertijd kwam elk jaar op eenmaal een einde, als Kuyper, van zijn vakantie teruggekeerd, in de maand September weer zijn journalistieke arbeid aan de Standaard hervatte. En periodiek begon de verkiezingsstrijd eerst recht warm te worden, als hij in April of Mei zijn Deputatenrede gehouden had.

Welk een uitnemende daad is het daarom geweest, dat de Kuyperstichting opdracht gaf de Deputaten-redevoeringen te bundelen en uit te geven. Ook die van Dr H. Bavinck, Dr H. Colijn en Dr J. Schouten. Want ook de oraties van deze partijleiders zijn de kennismaking of de vernieuwing daarvan ten volle waard.

Het is een lust ze nog eens rustig te mogen lezen en herlezen en tevens op te merken, hoe niet alleen de redenaars onderling in karakter verschilden, maar ook hoe de dominerende vraagstukken in de Nederlandse politiek voortdurend veranderden. Wat men er ook uit leert is het

verloop der rechtse coalitie, de grote ommekeer, die het stelsel van evenredige vertegenwoordiging teweeg bracht en de daarmee verdwijnende politieke afspraken, die eertijds, voordat de stembus opening, tussen de drie rechtse partijen werden gemaakt.

Ik denk er niet aan om een overzicht te construeren van al deze interessante toespraken. Bovendien: aan het boek is een register toegevoegd, waarin o.a. van al de redevoeringen een klein excerpt gegeven wordt. Velen zullen zich de titels nog wel herinneren, bijv. „Volharden bij het ideaal” (1901), „Christelijke en neutrale Staatkunde” (1905, van Bavinck), „De Meiboom in de kap” (1913), „De kleine luyden” (1917), „Toevende Dageraad” (1920, van Colijn), „Der vaderen erfdeel (1922), „Wankelen

* * * Jaarverslag 1947

In het jaarverslag van de Nederlandse Bank over het jaar 1947 schreef de president **Dr Holtrop**:

„Het welvaartsniveau moet als resultaat van de economische inspanning worden aanvaard; het kan niet als postulaat worden vooropgesteld”.

Postulaat betekent hier: zonder bewijs aangenomen stelling.

De waarschuwing toen had wel terdege een achtergrond, deze n.l. dat de Regeringspolitiek, inzonderheid de financieel-monetaire politiek, te weinig reëel was.

Men behoeft zich de socialistische propaganda van die tijd maar te herinneren, om de waarschuwing van het Rokin te verstaan.

Het socialisme, zo heette het immers, zou welvaart scheppen; het socialisme zou een betere wereld brengen.

Een ouderwets spreekwoord geeft over eigen lof een krasse uitspraak, die in de kringen van de Partij van de Arbeid maar al te zeer vergeten wordt.

Vandaar de eleganter presidentele terechtwijziging aan de Regering, en speciaal aan de Kneuterdijk.

* * * Jaarverslag 1950

Onlangs verscheen het jaarverslag 1950 van dezelfde Bank en getekend door dezelfde President.

Zij is n.l. genationaliseerd, d.w.z. is ondergeschikt aan de Overheid.

Ook nu — en wij prijzen dat in hem — heeft **Dr Holtrop** — een kritische analyse gegeven. Hij plaatste de Nederlandse economische en financiële situatie tegen de achtergrond van de internationale conjunctuur-ontwikkeling en liet het accent sterk vallen op het tekort op onze betalingsbalans.

Populair gezegd op hetgeen de Nederlandse volkshuishouding meer verbruikt dan zij verdient.

Voorzichtiger dan in 1947 werd ook nu kritiek geoeffend op het financieel beleid.

Toch meent hij, dat herstel van het monetaire evenwicht binnen ons bereik ligt, met als gevolg herstel van het betalingsbalans-evenwicht.

Maar daaraan verbindt de President van de Nederlandse Bank een conditie.

Een drievoudige, n.l. moed om de werkelijkheid onder de ogen te zien, bereidheid om de consequenties te aanvaarden van wat men zelf heeft gewild en de wijsheid, om bij het bouwen van de toekomst te blijven binnen de grens der beschikbare middelen.

Ons dunkt deze waarschuwing nog ernstiger te zijn dan die van 1947.

* * * Eer te zwak dan te scherp

Een professor van de Vrije Universiteit heeft in een vergadering van de Christelijke Werkgevers aanmerking gemaakt op de kritiek op de na-oorlogse financiële politiek.

Deze professor is een discipel van Prof. Lieftinck. En hij keerde zich als zijn leermeester tegen het „conservatief geschimp”.

Aanhankelijkheid is een te waarden eigenschap.

Doch zelfstandigheid gaat o.i. daarboven uit.

Naar onze mening is de kritiek op dit beleid eer te zwak dan te scherp.

Vandaar, dat de rede van oud-minister De Wilde in de Eerste Kamer insloeg. Die zei in andere woorden, wat ook de President van de Nederlandse Bank in zijn jaarverslag als conditie stelde.

noch weifelen” (1933), „Ons fundament en onze kracht” (1937, van Schouten), „Met vasten gang” (1948), enz.

Als er nog pit zit in onze partij, dan wordt dit juweel van een boek door velen gekocht en gelezen. Een van de met de aard van deze uitgave samenhangende *voordelen* is o.a. dit, dat men niet in de veelheid en uitgebreidheid der stof dreigt te verdrinken; maar dat men op een rustige avond één rede eens op zijn gemak kan lezen en overdenken.

Een van de *vruchten* van lezing en overdenking zal zijn, dat men weer

oog krijgt voor de leiding Gods in onze politieke strijd, dat men weer dankbaar erkent, dat Hij nog altijd uit een twijgje een boom kan laten groeien en dat men weer gesterkt wordt in het besef van zijn plicht om met getrouwheid en liefde de anti-revolutionaire partij en daarin het vaderland te dienen.

Zo worde dit boek in deze voor Nederland zo droevige tijd van inzinking en vernedering, tot zegen gesteld. De ouderen mogen door de lezing er van weer moed vatten, de jongeren mogen er door onderwezen, gesterkt en beziel worden.

Dr J. Donner, de president van de Hoge Raad, ontving een zeer hoge onderscheiding bij de verjaardag van de Koningin, waarin de Antirevolutionaire Partij zich hartelijk verheugt.

Als men de onrust onder het Nederlandse volk wil wegnemen, als men de energie wil aanmoedigen, als men de verantwoordelijkheid wil versterken, als men het Staatskapitalisme de nek wil breken, dan zal men **Dr Holtrops** voorwaarde moeten aanvaarden.

Aanvaarden terwille van de vrijheid en de welvaart van het Nederlandse volk.

* * * De ezelstrap

Soetan Sjahrir in de „New York Herald Tribune”:

„Wij zouden weinig bereikt hebben als de Hollanders ons niet enkele van hun domste, meest op een afstand staande en arrogantste mannen gestuurd hadden, die ik ooit gekend heb. Wij hielden onze mond dicht en lieten de Hollanders praten. Zij praatten zichzelf dood. Niemand kon hun stupiditeiten anhoren zonder te beseffen, dat zij geen moreel recht hadden om ook maar een kolonie te besturen”. Scherper oordeel is moeilijk denkbaar.

Comedy of Errors schreef Thackery, wat met Kermis der IJdelheid nog veel te zwak vertaald is.

Sjahrir geeft er in dit woord de toepassing van.

Uit het Parlement

DR. A. VEERMAN

444

De vijfde Juni van dit jaar is een gedenkwaardige dag. Dan verjaart namelijk ons Eerste-Kamerlid Tjalma, de eerste burger van Hoogeveen. Een kroonjaar? Zestig? De kranten beginnen tegenwoordig immers ook al ruim aandacht te geven aan die dag.

Nee, burgemeester Tjalma wordt dan 58 jaar, gewoon 58. Maar door dit feit maakt hij tevens, dat de zeven leden van onze Eerste Kamerfractie samen 444 jaar tellen. Een paar weken later is de aardigheid er weer af; dan maakt Professor Woltjer er 445 van. Professor Anema spant met zijn 79 jaar de kroon, Mr Rip — nog maar 47 — vormt het andere uiterste. Deze „kleuter” is er de oorzaak van, dat die 444 jaren nog niet eens een record vormen. Onze fractie is gemiddeld 63,4 jaar oud, terwijl de vijf christelijk-historischen gemiddeld 66,2 jaar tellen.

Waartoe deze aanhef? Anders, dan de „stijl” van vandaag eist, om twee van onze veteranen verdiende hulde te brengen. De Eerste Kamer is geen politiek Bronbeek. Men vindt er wel oude, maar geen oud-strijders. Prof. Anema en Mr de Wilde deden bij de jongste algemene beschouwingen nog volop mee. En hoe! Beiden dwingen ze de Kamer tot luisteren. Omdat ze wat te zeggen hebben. En omdat ze de kunst verstaan het zo te zeggen, dat zz de aandacht gespannen houden.

Anema en De Wilde behoren — zoals men bij de K.L.M. spreekt van „luchtmillionairs” — tot onze politieke millionairs. Zij leven en doen beide zeker al een halve eeuw mee in de politiek. En het is of zij in deze jaren na 1945 de kruitdamp weer ruiken uit hun jongste tijd, toen de liberalen van diverse pluimage hun geduchte vijanden waren. Zij hebben de strijd niet verleerd. Drees en Lieftinck kunnen dat bevestigen.

Niet nationaal

Uw politiek is niet nationaal, zo luidde het vonnis van Prof. Anema over minister-president Drees. En uw politiek is niet sociaal, zo klonk het oordeel van Mr de Wilde over de minister van financiën, Prof. Lieftinck. In deze twee centrale figuren van het Kabinet werd heel het ministerie getroffen.

Na de oorlog, zo zei Prof. Anema, had er terstond een werkelijk nationaal kabinet moeten komen. Een kabinet, dat met stipte eerbiediging van de fundamentele beginselen van verschillende politieke partijen een duidelijk en vastomlijnd program zou uitvoeren, om gezamenlijk te werken voor het herstel van het diep geschokt geestelijk en stoffelijk welzijn van ons volksleven. Een program, dat in zijn hoofdpunten bijval kon vinden bij alle politieke groepen.

In plaats daarvan heeft men gepoogd een duidelijke tegenstelling in ons volk te scheppen. In plaats van het oude: rechts/links moest er komen de tegenstelling progressief/conservatief. Daarbij rekende men op een ruime meerderheid voor de z.g.n. progressieven. Maar het viel anders uit. De P.v.d.A. bleek geen jonge held, die „kwam, zag en overwon”. En toen is het gesukkel begonnen.

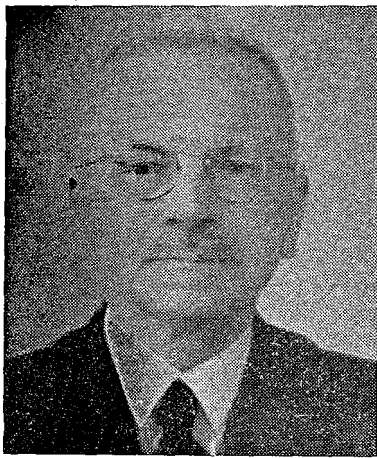
Het politieke leven in ons land wordt bedorven, doordat enerzijds K.V.P. en P.v.d.A. voor alles er op bedacht zijn, hun overheersende positie veilig te stellen, en anderzijds onderling in voortdurend geharrewar leven. Vandaar de geprikkeldheid bij de politieke leiders dezer groepen. Men leeft er, politiek gezien, bij de dag. Er is geen duidelijk ideaal en geen vaste lijn.

Wil men het volk weerbaar maken, militair en economisch, dan zal men het volk moeten bezielen. Dan zal men een beroep moeten doen op de geestelijke, morele en religieuze waarden, die er in ons volk leven. Dan is eendrachtige samenwerking nodig. Geen opportunisme, geen slimheden van een bekrompen partijpolitiek. Maar een ruime en breed opgevatte nationale politiek. Alleen daaraan kan de A.R. partij meedoen.

.....en niet sociaal

Anderhalf uur duurde het requisitoir, dat Mr de Wilde hield tegen Prof. Lieftinck. Daarvan moeten we toch nog een enkel punt naar voren halen. Want de heer De Wilde heeft heel wat behartigenswaardige dingen gezegd. Prof. Lieftinck zegt keer op keer, dat zijn financiële politiek niet koud en hard is, zoals vroeger die van anderen, maar beheerst door het streven naar sociale gerechtigheid.

Mr de Wilde toetste deze doelstelling aan een norm, die ook voor Prof. Lieftinck gelding heeft, de Heilige Schrift. Wat is de sociale taak van de overheid? Te helpen de nooddriftige, de ellendige en die geen helper heeft. De overheid moet in de bres springen voor de zwakken. Mensen, die geen helper hebben, die zijn er ook nu nog. Het zijn niet in de eerste plaats de arbeiders. Die hebben, gelukkig, hun helpers gekregen in hun organisaties. Hoeveel er ook nog veranderen moet, om onze samenleving in christelijk-sociale geest te reformeren, dit is zeker, dat de arbeider vandaag niet meer „zonder helper” is. Bij de verdeling van de nationale koek ziet de vakbeweging scherp toe, hoe de Regering het mes hanteert. Maar er zijn groepen, die geen helper hebben. Voor hen moest nu de Regering uit eigen beweging in de bres springen. Zij zijn het die alleen maar een beroep kunnen doen op de sociale rechtvaardigheidzin van de Regering. Dit zijn de kleine pensioentrekkers, de kleine zelfstandigen, de kleine spaarders, die van hun kapitaalje leven. Aan

Dr K. Huizinga — de afgetreden voorzitter van het Provinciaal Comité van Zeeland trad tevens af als lid van 't Centraal Comité

Patrouille-gang

Sinds 1917 heet de schoolstrijd geëindigd, Liberalen en socialisten worden niet moe, te verklaren, dat zij de gelijkstelling aanvaarden; dat zij de pacificatie op het gebied van het onderwijs niet wensen te verstoren.

Maar, pas op! Openbare school en bijzondere school staan nog steeds tegenover elkaar. Ieder weet dat wel uit zijn eigen omgeving. Voor de voorstanders van het Christelijk onderwijs blijft voortdurende waakzaamheid geboden. Het is, zoals het op Java een paar jaar geleden was. Er mag dan geen strijd zijn, er is een „demarcatielijn”. De openbare school probeert te „infiltreren”. Daarom moeten wijlangs die grenslijn patrouilleren.

Bij de onderwijsdebatten van de laatste weken gingen Mr Terpstra en Mr Roosjen samen op patrouille. Een goede koppel. De een wat erg bezadigd, de ander wat erg voortvarend. Zo blijft de zaak „in het huisje”.

De heer Terpstra sprak o.a. over het kleuteronderwijs. Daarover is een wetsontwerp ingediend, dat de Christelijke kleuterschool eindelijk de nodige lucht geeft om te kunnen ademen. De toestand van de schatkist is echter zo, dat dit wetsontwerp voorlopig wel in de etalage zal blijven liggen. Het is te duur; niemand koopt het.

Maar intussen moet één ding toch gebeuren. De ongelijkheid tussen een door de gemeente betaalde openbare kleuterschool en een armlastige bijzondere kleuterschool in een en dezelfde plaats moet verdwijnen. Er moet althans een plaatselijke gelijkstelling komen. De gemeente, die een openbare kleuterschool subsidiëert, moet een Christelijke kleuterschool op dezelfde voet steunen.

Mr Roosjen ging in op de klacht, dat..... de openbare school achtergesteld wordt. Hij somde een aantal artikelen op, die de openbare school kennelijk in een gunstiger positie plaatsen dan de bijzondere. Voor de oprichting van een openbare school moeten minstens 12 leerlingen aanwezig zijn, voor een Christelijke minstens 50 (in grotere plaatsen zelfs nog meer). De gemeentelijke bijdrage voor het bijzonder onderwijs wordt vastgesteld naar die voor het openbare.

Ja, zeggen de tegenstanders dan, maar dat staat in de wet; dat moet dus zo. Wij willen echter nog meer.

Ze willen b.v. een andere beheersvorm, waarbij de ouders meer invloed hebben op het onderwijs. Daarvoor zouden zij natuurlijk ook een bijzondere neutrale school kunnen oprichten, maar dat willen ze niet. Zij willen de voordelen van de openbare school (de gemeente betaalt wel) én de voordelen van de bijzondere school (het bestuur aan de ouders). Wel de lusten, niet de lasten.

hen kan men de zin voor sociale gerechtigheid van de Regering toetsen. Wat blijft er dan van over?

In 1948 pochte de P.v.d.A.: „Toen wij rijk waren, kon het niet; nu wij arm zijn, kan het — dank zij Liefstinck — wel”. Dat klonk deze kleine luiden van na de oorlog vals in de oren. Maar.... kón het eigenlijk wel? In hetzelfde jaar 1948 kon de directeur van de Nederlandse Bank ons al vertellen, dat het in werkelijkheid niet „kon”. En minister v. d. Brink sprak achteraf over een schijnwelvaart, waarin wij enkele jaren geleefd hebben!

Paradepaard af!

Ja, in 1948 was Prof. Liefstinck nog een paradepaard van de socialisten. Over een jaar hebben we weer verkiezingen. Zal hij dan nog langs het kiezersvolk draven? Op het ogenblik is de glans er waarlijk een beetje af.

In de Eerste Kamer werd de minister van financiën van alle kanten aangevallen. Niet alleen Mr de Wilde, maar ook de socialist v. d. Kieft had zijn critiek, evengoed als de liberaal Molenaar en de communist Van Santen.

De partijgenoot van Prof. Liefstinck, de socialistische fractieleider v. d. Kieft, formuleerde de critiek het scherpst. Wij hebben, zo zei hij:

een betalingstekort, dat niet systematisch wordt ingeperkt;

een industrialisatieprogram, dat nog stevig zal moeten worden uitgevoerd en dat onvoldoende steun vindt in het aanbod van risicodragend kapitaal;

een staatsschuld, die ons dreigt te verpletteren;

een begrotingstekort, dat geen uitzicht biedt op verbetering en de hele situatie aanmerkelijk verscherpt;

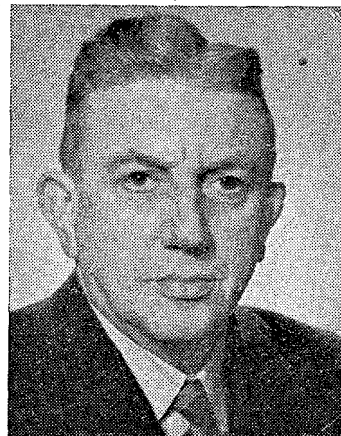
een minister van financiën tenslotte, die wel met grote scherpzinnigheid het ziektebeeld tekent, maar de weg ter genezing niet aanwijst.

Daar lag de oorzaak van het onbehagelijke gevoel, dat er in de Kamer leefde. En dat door 's ministers antwoord niet werd weggenomen.

Niemand in de Kamer ontkende de bekwaamheid van Prof. Liefstinck. En toch heerste er twijfel, Twijfel aan zijn durf. Twijfel, of hij wel de aangewezen man is, om thans de nodige maatregelen te nemen.

Het stormt..... en het schip is niet zeewaardig. Mr de Wilde verweet de minister, dat hij het schip niet eerder zeewaardig heeft gemaakt.

De heer v. d. Kieft deed dat verwijt niet; maar hij — en de meesten met hem — miste de vaste hand van de stuurman. De minister moet dat wel gemerkt hebben. Een pijnlijke ervaring.

A. Schout. Het lid van de Gedeputeerde Staten van Zeeland is lid geworden van het Centraal Comité en voorzitter van het Provinciaal Comité van Zeeland

DE PARTIJ in actie

1. Vergaderingen - sprekers - onderwerpen

In de vergadering van de redactie is enkele malen de rubriek „De Partij in actie” ter sprake gebracht. Het zou wel eens goed zijn aan de lezers van het contactorgaan een indruk te geven van wat er zoal in het land gebeurt. Dat gaan wij dan voor ditmaal eens doen. Een beetje moeilijk is dat wel. Niet omdat er zo weinig te vertellen is. Integendeel. Er is veel te veel. Het is bekend dat Prof. Zuidema herhaaldelijk voor onze kiesverenigingen optreedt. Zo sprak hij in Sneek over het onderwerp „Beginselpolitiek in deze tijd”. Prof. Zuidema sprak eveneens in Rijswijk over: „Wat bedoelen wij met onze beginselpolitiek?”

De kiesvereniging Hillegersberg-Terbregge vierde haar 50-jarig jubileum op stijlvolle wijze. Daarbij werd hulde gebracht vooral aan de Heer A. van de Akker, een van die stoere Antirevolutionaire voortrekkers, die baanbrekend werk hebben verricht in jarenlange strijd. Dr J. Schouten sprak de feestrede uit: „Jubilieren, wat is het en wat vraagt het”.

De voorzitter van het Centraal-Comité heeft het trouwens gedurende de kabinetscrisis en daarna wel druk gehad met spreekbeurten. Hij sprak over die kabinetscrisis o.a. in Rotterdam, in Den Haag, de zaal van de Dierentuin was geheel vol, in Arnhem, op de partijdag in de Haarlemmermeer. Wij kunnen niet alles opnoemen. Het waren alle goede vergaderingen met veel belangstelling. Het onderwerp trok de aandacht, zoals begrijpelijk is. Ook door verschillende Kamerleden is hierover gesproken. De Heer R. Gosker sprak hierover voor het Provinciaal Comité in Zeeland, en voorts in Haarlem, in Velp en nog enkele andere plaatsen.

De Heer Warnaar, de voorzitter van de Chr. Emigratie-Centrale, sprak in Leiden over het onderwerp „Emigratie”. Daarvoor bestaat in onze kring grote belangstelling en de Heer Warnaar treedt dan ook meermalen op.

Dr L. W. G. Scholten sprak in Utrecht over „De Vaart der volken” en gaf een inzicht in de buitenlandse politieke verhoudingen, hetgeen hem dan ook wel is toevertrouwd. Mr H. Bavinck, lid van de gemeenteraad van Rotterdam, voerde het woord over „De wederopbouw van Rotterdam” voor Rotterdammers uiteraard een actueel probleem.

In Delft werd het onderwerp „De tragedie van de Partij van de Arbeid” behandeld door de Heer B. van der Tas. Dit is een van de onderwerpen die regelmatig aan de orde komen. De schrijver der brochure heeft dit meermalen moeten behandelen.

Ook „Onder de schijnwerper der historie” komt herhaaldelijk op de agenda voor. Al weer in Delft werd dit behandeld door de Heer A. van de Wal.

In Rotterdam werd een gecombineerde ontmoetingsavond gehouden waar de Heer Wilschut sprak over „Ons land in de crisis”. Voor deze vergadering waren ook de vrouwen uitgenodigd. Trouwens het vrouwelijk element wordt steeds meer op onze vergaderingen gezien.

Mr T. Vroom, de vroegere wethouder van Apeldoorn, vertelde in de kiesvereniging aldaar over „Reisindrukken uit Amerika”.

In Monster behandelde de Heer C. van de Kruk de gemeentepolitiek. Ook dat is een onderwerp dat in de kiesverenigingen telkens aan de orde komt.

De beide andere brochures komt men herhaaldelijk tegen. De Heer A. Hooimeyer Jzn sprak in Barendrecht over „De Antirevolutionaire Partij en de Middenstand” en J. A. Dekker in Den Haag over „Christen en politiek”. Uit de agenda's die werden toegezonden blijkt, dat deze onderwerpen regelmatig worden behandeld.

In Vlaardingen sprak de Heer M. H. L. Westrate over:

„Waarom geen Antirevolutionaire minister”. In Zandvoort sprak de Heer K. Norel over „Nationale eenheid en isolement”.

Op de jaarvergadering van Hillegersberg-Zuid hield de Heer H. de Jongste een lezing over „De betekenis van Groen van Prinsterer voor onze tijd”. In Schiedam spraken de vier raadsleden over de gemeentebegroting voor 1951. Ook de Heer Roosjen is als spreker zeer bekend. Voor de Staten-Centrale Franeker sprak hij over „De Antirevolutionaire Partij een levende partij” en hij deed dat op pittige wijze. In Franeker sprak Mr J. Algera voor de kiesvereniging over „Een nieuw wereldbeeld”. In Watergraafsmeer werd een vragenavond gehouden waar de Heer Mr A. B. Roosjen allerlei vragen beantwoordde. Dit zijn steeds avonden, die in de smaak vallen. De Heer Roosjen sprak ook in Roermond over „De A.R. Partij in 1951”. Roermond, een kleine kiesvereniging, maar actief, kreeg ook nog bezoek van de Heer R. Gosker, die het onderwerp behandelde „De coalitie, een versleten leus”.

Ook de Heer Algra gaat dikwijls op stap. In Hengelo sprak hij over „De huidige politieke situatie in het licht der historie”. De Heer Algra spreekt veel voor onze kiesverenigingen en niet alleen voor de Friese. In Bolsward sprak hij over „Verschillende actuele politieke vraagstukken”. Dr Bruins Slot ondernam o.a. de verre reis naar Groningen om te spreken voor de Statenkieskring Oude Pekela en het onderwerp: De Antirevolutionaire Partij en de buitenlandse politiek”. Ook een nieuwtje uit Zeeland. De Heer J. Hommes sprak in Middelburg over „De politieke wereld van vandaag”.

Dr A. Zeegers sprak in Oude en Nieuwe Wetering over „Belastingpolitiek en beginsel”.

In Zuidland, onze A.R. vesting in die streek, sprak C. Barendregt over „Parlement en Kroon” — gekruid met praktische politieke vragen met als besluit de kabinetscrisis van deze dagen.

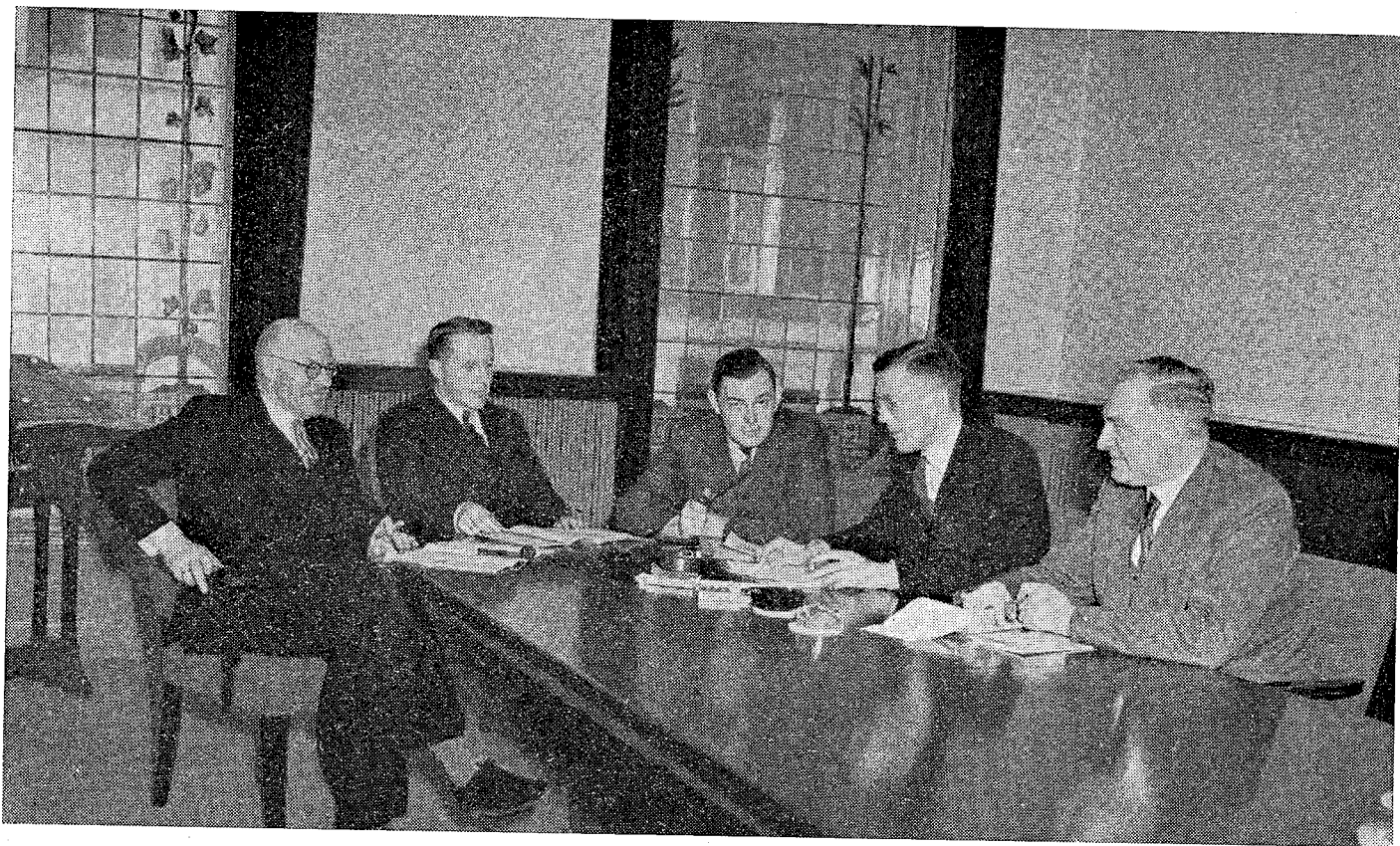
Dit is zo maar een greep uit het vele materiaal dat ter beschikking staat. Clementie gevraagd van de sprekers die allemaal niet werden genoemd en van de kiesverenigingen die niet werden vermeld. Wel blijkt uit dit overzicht dat er overal activiteit is. In het September-nummer hopen we dit te herhalen. Voor ditmaal is het meer een terugblik. Dan kan het zijn een aankondiging. En dat kan bevorderlijk zijn voor de andere kiesverenigingen.

2. Provinciaal Comité Overijsel

Er is meer te vertellen over de activiteit. Want enkele Kamerkieskringen zonden een jaarverslag in. Zo o.a. Overijsel. De voorzitter van de Kamerkieskring Zwolle, de burgemeester van Kampen, de Heer J. W. Oldenhof, is als zodanig afgetreden, terwijl eveneens de Heer Manhave uit het Provinciaal-Comité terugtrad. In het jaarverslag wordt voorts melding gemaakt van een tweetal vergaderingen. Voor de ene trad op Mr Rip met het onderwerp: „Waarom en hoe Antirevolutionair?”. In de tweede behandelde Prof. Dr J. A. Diepenhorst het onderwerp „Het communisme”.

3. Provinciaal Comité Gelderland

De Kamerkieskringen Nijmegen en Arnhem vormen altijd een onverbreekbare eenheid. Steeds treden zij als een geheel op. Uit het jaarverslag vermelden wij dat ook hier Prof. Diepenhorst het onderwerp „Het communisme” behandelde. Prof. Zuidema sprak over „Christen en politiek”. In het totaal zijn er in Gelderland 8721 leden. Interessant is een lijstje met gemiddelde contributies.

De redactie van Nederlandsche Gedachten bespreekt de inhoud van het volgende nummer en becritiseert de inhoud van het vorige nummer. Van links naar rechts de Heren T. Cnossen, Dr A. Veerman, Mr C. J. Verplanke, R. Gosker en A. R. de Kwaadsteniet. De Heer Mr Dr E. P. Verkerk kwam, toen de photo gemaakt was.

5	kiesver. van	f 1.—
1	"	f 1.05
15	"	f 1.50
1	"	f 1.62
2	"	f 1.75
1	"	f 1.80
28	"	f 2.—
1	"	f 2.10
1	"	f 2.20
19	"	f 2.50
2	"	f 3.—
1	"	f 3.50

De secretaris schrijft dat nu de situatie wel beter zal zijn na de laatste actie voor contributieverhoging. In Arnhem besloot men tot f 6.— per lid te gaan. Het staatje is in ieder geval leerzaam.

sussen was ook in 1950/1951 een succes. In 73 plaatsen werden cursussen belegd met 234 avonden. Het gemiddeld aantal deelnemers lag belangrijk hoger dan het vorig jaar. Men bereikte nu 3200 mensen en het vorig jaar 2300. In sommige plaatsen begon men met 25 deelnemers en eindigde men met 80. Met Nederlandsche Gedachten gaat het in Friesland minder goed. Het totaal aantal lezers is 708. In Gelderland is dat 1022. In Friesland is de afdracht voor het Provinciaal Comité f 1.— per lid per jaar.

4. Provinciaal Comité Drente

Ook Drente zond zijn jaarverslag in. Dat verslag getuigt van grote activiteit. Voor de statenverkiezingen werden over de provincie verspreid 13 openbare vergaderingen belegd. De uitslag was voor Drente niet teleurstellend. Voor het Provinciaal Comité traden op de Heren E. van Ruller over „De jeugd en de Partij” en Prof. Zuidema over „Beginselfpolitiek nu”. De sprekers-organisatie zit in Drente goed in elkaar. Het ledental daalde van 6206 tot 5937. Dit houdt verband met de kerkelijke moeilijkheden. De Jongeren studieclubs gaan goed. De actie voor contributieverhoging werd met kracht gevoerd.

5. Provinciaal Comité Friesland

Ook dit was weer een uitvoerig verslag met tal van bijzonderheden. De statistieken worden in Friesland goed bijgehouden. In dit verslag is licht en schaduw. Het ledental liep bedenkelijk terug, en wél van 13852 tot 12938, maar de ledenlijst is niet helemaal volledig. De actie voor de cur-

6. Provinciaal Comité Groningen

Van Groningen ontvingen wij geen verslag. Maar in, de courant stonden belangrijke mededelingen. Ook daar gaat het met de cursussen goed. In 62 plaatsen werden 67 cursussen gehouden met 1500 deelnemers. De opzet is er eenvoudiger dan in Friesland. Toch een goed resultaat. De contributie werd bepaald op f 0.75 per lid per jaar. Er zijn Kamer kieskringen in ons land die veel en veel minder vragen, maar die dan ook minder doen. In Groningen heeft men de grondslag gelegd voor een eigen bureau. Voor het Provinciaal Comité sprak de Heer R. Gosker over „De tragiek van de Partij van de Arbeid”. Prof. Zuidema sprak eveneens voor het Provinciaal Comité over „De Christen en de politiek”.

7. Dordrecht

De Kamer kieskring Dordrecht zond zijn Centraal rapport in. Een gedrukt stuk waarvan aan alle kiesverenigingen in die Kamer kieskring een exemplaar wordt toegezonden. Iedere kiesvereniging wordt daarin afzonderlijk onder handen genomen. Lof en blaam worden kwistig uitgedeeld. Daar heeft men een organisatie van een aantal bezoekers

die in de wintercampagne ieder een aantal kiesverenigingen voor hun rekening nemen. Aan de hand van hun rapporten wordt dan het Centraal rapport samengesteld. De samenvatting is interessant: 1e. het bezoek wordt gewaardeerd; 2e. het bezoek der leden op de gewone vergaderingen is onbevredigend; 3e. de politieke belangstelling laat te wensen over; 4e. het jongeren-element houdt zich te veel afzijdig; 5e. er wordt te weinig gedaan om het verloren terrein te herwinnen. De houding tegen de S.G.P. is te defensief.

8. Eindhoven geeft een voorbeeld

Wij nemen zonder nader commentaar een bericht over uit het Eindhoven's dagblad.

MOZART EN DE MARINE, BACH EN AMBON. Anti-Revolutionairen in Katholiek Leven

Het moge waar zijn, dat er een zekere matheid in letterlijk alle partijen valt waar te nemen wat de belangstelling van het kiezersvolk betreft, de Anti-Revolutionaire Kiesvereniging „Nederland en Oranje” is er Zaterdag dan toch maar in geslaagd de grote zaal van Katholiek Leven met zeker duizend geestverwanten te laten volstromen voor een — naar Fries voorbeeld georganiseerde — familie-avond. We kunnen dit middel alle partijen aanbevelen, zeker wanneer die de hand zouden weten te leggen op een even aantrekkelijk programma als eergisteren.

Wel was het voorzitterlijk aandeel in de welsprekendheid rijkelijk groot maar voor het overige was het een avond vol afwisseling. Het raadslid, de heer G. Buiten, verving met een karakteristiek propagandistisch betoog dr ir Voorhoeve, die wegens treurige familieomstandigheden verhuurd was, en de heer G. Wairata, vertegenwoordiger van de burger Ambonnezen op Java, won met zijn toespraak aller hart, vooral toen hij constateerde, dat zijn landgenoten

weliswaar beschaamd zijn door onze regering — hetgeen hij eleganter uitdrukte dan wij het in zijn omstandigheden zouden gedaan hebben — maar niet door het Nederlandse volk. Van Ceram uit blijft het volk der Zuid Molukken weerstand bieden, ook al omdat zij als christenen zich bedreigd gevoelen door de politiek van de R.I. met haar communistische invloeden.

Welluidend heeft voorts het Chr. Gem. Zangkoor o.l.v. de heer Harm de Vries met begeleiding van een strijkorkestje liederen en koraalen van Mozart en Bach en Mendelssohn te horen gegeven, een Ambonnees bandje uit Den Haag liet met overweldigend succes de zaal van zijn typische Zuidzee-achtige vooizen genieten en de Marine gaf acte de présence met o.m. de film van Hr Ms Karel Doorman.

Er heerste een uitstekende stemming heel de avond, een stemming, die voor de A.R. Kiesvereniging straks het beste doet verwachten als de propagandisten aan de deur kloppen.

9. Zeeland

Tenslotte vermelden wij dat de Heer Dr K. Huizenga bedankt heeft als voorzitter van het Provinciaal Comité van Zeeland en daarmede tevens heeft bedankt als lid van het Centraal Comité. Dat heeft men in Zeeland als een teleurstellend feit gevoeld en ook het Centraal Comité heeft dit met leedwezen aanvaard. De Heer Huizenga wenste evenwel plaats te maken voor jongeren. Het is goed hem ook hier te danken voor de vele arbeid door hem verricht. Een nauwgezet, een principieel man. Een man die het nauw neemt met de bijbel. Een precies man. Maar ook met een warm hart, met gevoel voor moeilijke situaties. Zijn heengaan is een verlies en voor het Centraal- en voor het Provinciaal Comité. Zijn opvolger is de Heer A. Schout, die wij bij deze hartelijk welkom heten. De Heer Schout is lid van de Gedeputeerde Staten van Zeeland.

Enige Aspecten

van de

NEDERLANDSE MILITAIRE KRACHTSINSPANNING

GEN. MAJOOR Mr J. H. VAN DIJK

Binnen het kader van het Atlantisch Verdrag — de militaire samenwerking van Amerika, Engeland, Frankrijk, Canada, Italië, België, Nederland, Noorwegen, Denemarken, Portugal, Luxemburg en IJsland — zal Nederland in een tweede zeer grote militaire inspanning na 1945 zijn aandeel leveren in de opbouw van „collective balanced forces”, gemeenschappelijke harmonisch opgebouwde strijdkrachten.

Deze uitdrukking „gemeenschappelijke harmonisch opgebouwde strijdkrachten” duidt aan, dat ieder deelnemend land niet de vervulling van een op zich zelf gerichte behoefte nastreeft, maar naar vermogen bijdraagt aan de strijdkrachten, die als de gezamenlijke behoefte zijn vastgesteld en aanvaard, terwijl er in verband met de te vervullen taken een harmonische verhou-

ding moet bestaan, niet alleen tussen de drie hoofddelen der strijdkrachten onderling, t.w. Marine, Landmacht en Luchtmacht, doch ook in de samenstelling van ieder dezer drie hoofddelen zelf tussen de verschillende wapensoorten en diensten.

Nederland heeft derhalve op zich genomen de vorming van strijdkrachten ter zee, te land en in de lucht ter verdediging in samenwerking met de bondgenoten van de Nederlandse Staat, waarbij de taken door ieder der drie hoofddelen van de strijdkrachten te vervullen, in grote lijnen als volgt kunnen worden aangegeven:

Marine: beveiliging ter zee van de kust, riviermonden, zeegaten en havens;
beveiliging der overzeese Rijksdelen;

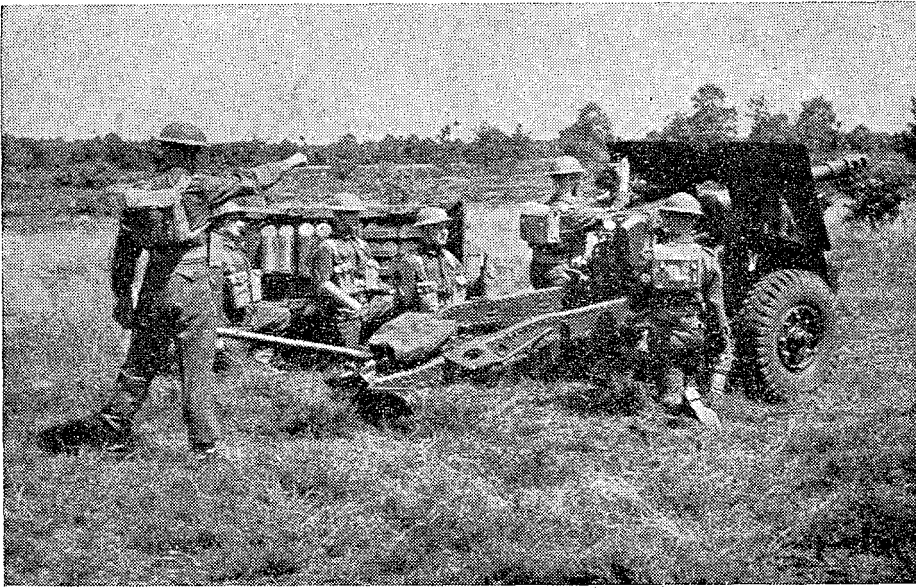

Generaal-majoor van Dijk, de schrijver van het artikel over de militaire organisatie.

flankdekking ter zee van de troepen te land;

openhouden en beveiliging der verbindingen (aanvoerwegen) ter zee.

Luchtmacht: luchtverdediging, te weten de beveiliging in samenwerking met de luchtdoelartillerie tegen lucht-aanvallen;

tactische luchtsteun, het door de luchtmacht steun verlenen aan de troepen te land;

Landmacht: de beveiliging te land met een operatief orgaan (veldleger); territoriale troepen, met als taak het beveiligen van vliegvelden, verbindingswegen, belangrijke bruggen, magazijnen, werkplaatsen, e.d., het optreden tegen luchtlandingstroepen en parachutisten, vijfde colonne.

Voor de opbouw der benodigde strijdkrachten is een plan ontworpen, dat bij normale voortgang der werkzaamheden voltooid zal zijn einde 1954—begin 1955.

Alsdan zal over strijdkrachten van de volgende globale sterkte in oorlogstijd kunnen worden beschikt:

Marine:

- 1 vliegkampschip
- 2 kruisers
- 12 torpedobootjagers
- 6 escorteurs
- 4 onderzeeboten
- 48 mijnenvegers
- plm. 100 vliegtuigen
- een aantal marinierseenheden;
- de defensief bewapende en uitgeruste koopvaardijvloot.

Landmacht:

- 21 squadrons gevechtsvliegtuigen (dagjagers, nachtjagers en tactische jachtvliegtuigen);
- een aantal squadrons verkenningsvliegtuigen, transportvliegtuigen en artillerie-waarnemingsvliegtuigen;
- de nodige operationele vliegvelden; het waarschuwingssysteem met radarstations, gevechtscentra en luchtwachtdienst.

Landmacht:

- 5 infanteriedivisiën *) met bijbehorende reserves en andere organen;
- een aantal territoriale troepen, waaronder de nodige eenheden luchtdoelartillerie;
- de nodige technische-, verzorgings- en medische eenheden (werkplaatsen, magazijnen, hospitalen enz.) in het étappengebied;
- een aantal eenheden Nationale Reserve.

Bij de beantwoording van de vraag op welke wijze nu in Nederland het bereiken van het gestelde doel zal worden nagestreefd en welke moeilijkheden daarbij worden ondervonden, zullen wij ons beperken tot het leger, omdat het toe te passen systeem ten volle voor het leger, doch slechts in beperkte mate voor de Marine en de Luchtmacht geldt in verband met het feit, dat de beide laatstgenoemden door hun sterk technisch karakter en de eis van zo groot mogelijke constante paraatheid in veel ruimere mate dan het leger van beroepspersoneel zullen zijn voorzien.

Het Nederlandse systeem van legervorming is gebaseerd op een dienstplichtleger met een kern van beroepspersoneel. Jaarlijks — thans tweemaal per jaar — doch te beginnen in 1952

*) De infanteriedivisie is een eenheid, zodanig samengesteld uit verschillende wapens en diensten, dat zij zelfstandig kan opereren en met eigen krachten belangrijke opdrachten kan uitvoeren. Men treft dientengevolge bij de Infanteriedivisie aan: infanterie, artillerie, cavalerie (tanks en verkenningstroepen), tankafweergeschut, luchtdoelartillerie, genie, verbindingstroepen, aan- en afvoertroepen, intendancetroepen, geneeskundige formaties, technische troepen (onderdeelswerkplaatsen).

driemaal per jaar — wordt een aantal dienstplichtigen onder de wapenen geroepen voor het vervullen van de eerste oefening en bij de vredesopleidingseenheden (de regimenten infanterie, artillerie, cavalerie, genietroepen, verbindingstroepen, enz) door het beroepspersoneel opgeleid. Uit deze dienstplichtigen worden gedurende de omstreeks drie maanden recrutenopleiding, die voor alle wapens en dienstvakken gelijk is, geselecteerd diegenen, die in aanmerking komen voor de opleiding tot dienstplichtig onderofficier en tot reserve-officier en hun opleiding wederom door beroepspersoneel, voortzetten aan kaderscholen of andere instituten en scholen voor reserve-officieren.

Wanneer nu de eerste oefeningstijd, die in doorsnee tot nu toe 12 maanden bedroeg — (de opleiding tot reserve-officier, onderofficier en ook voor minderen bij enkele wapens, duurt langer) — doch thans zal worden verlengd tot in doorsnee ongeveer 18 maanden, is verstreken gaan de dienstplichtigen met groot verlof en komen nadien in vredestijd nog enkele malen voor herhalingsoefeningen tot een maximum duur van 85 dagen onder de wapenen. Deze herhalingsoefeningen dienen voor het oprispen van het gedurende de eerste oefening geleerde en het oefenen in de oorlogsverbanden (manoeuvres). In de oorlogsverbanden, zowel bij de herhalingsoefeningen, als in oorlogstijd, nemen degenen, die zijn opgeleid tot reserve-officier en dienstplichtig onderofficier de functies van aanvoerders in.

Wanneer men nu bedenkt, dat in het kader van de verhoogde militaire inspanning voor de landmacht **alleen** jaarlijks 40.000 dienstplichtigen voor eerste oefening onder de wapenen komen, dan beseft men, dat het **gros** der aanwezige troepen uit dienstplichtigen bestaat en het beroepspersoneel, officieren en onderofficieren, de **vaste** functies in staven, bij de opleidings-eenheden en scholen, bij verschillende diensten, in magazijnen en werkplaatsen enz. inneemt. Men kent dus in Nederland niet het systeem van het z.g. staande, steeds volledig aanwezige (beroeps) leger, waarmede onmiddellijk ten strijde kan worden getrokken.

Het vormen en in stand houden van zulk een staand leger van voldoende sterkte is te kostbaar. Moet dus het oorlogsleger worden geformeerd, dan is dit slechts mogelijk door het mobiliseren van de dienstplichtigen, die met

groot verlot zijn, waarbij het streven er op gericht is in algemene zin het veldleger (de divisieën) samen te stellen uit de 7 à 8 jongste lichteningen en de oudere lichteningen te bestemmen voor de territoriale troepen.

Hiermede raken wij het belangrijke vraagstuk der parate troepen. Wat is immers het geval?

In 1914 en in 1940 is ons ruimschoots gefegeheid tot mobilisatie gelaten, een gelukkige omstandigheid.

Gezien nu het feit, dat de te verwachten toekomstige tegenstander over belangrijke aantallen parate troepen beschikt en dus in beginsel in staat is een aanval op ieder door hem gewenst moment te lanceren en gezien het feit, dat de ouderwetse beleefdheid van het zenden van een oorlogsverklaring in onbruik is geraakt, moet een mobilisatie uitermate snel verlopen en dienen maatregelen getroffen te worden om mogelijk te maken, dat een mobilisatie vlot en ongestoord verlopen kan, met andere woorden, dient de mobilisatie gedeekt te worden.

Dit kan alleen geschieden wanneer de nodige dekkingstroepen, die in staat zijn een eerste stoot op te vangen, ter beschikking staan, zodat ook Nederland zodanige parate troepen moet vormen.

In verband met het hiervoren beschreven systeem van legeropbouw moeten de parate troepen bestaan uit oorlogsverbanden van afgeoevende dienstplichtigen, zodat niet meer kan worden volstaan met een eerste oefentijd juist voldoende om de dienstplichtigen op te leiden, doch een langere eerste oefentijd noodzakelijk is. Dit is thans door de Regering aanvaard door de verlenging van de eerste oefentijd in doorsnee tot omstreeks 18 maanden, waardoor dus twee fasen kunnen worden onderscheiden t.w. een eerste fase van opleiding bij de vredeseenheden, waarna de oorlogsverbanden worden gevormd en de tweede fase intreedt n.l. het doordienen en oefenen in de oorlogsverbanden als parate troep.

Tenslotte nog een enkel woord over de vorming van de eerste 3 divisieën en bepaalde aantallen territoriale troepen waarover reeds in de Defensienota van Juni 1950 is gesproken. Wanneer Nederland volgens het hierboven beschreven systeem de legeropbouw zou aanpakken, te beginnen met de lichting 1950, zou het jaren duren alvorens de benodigde divisieën en territoriale troepen zouden zijn gevormd. Dat was onder de huidige dreigende

internationale omstandigheden onaanvaardbaar en er moest derhalve gezocht worden naar middelen om de opbouw te versnellen. Men beschikte nu over een grote geoevende mankracht n.l. de troepen, die na 1945 in Indonesië hadden gediend en daar een belangrijke gevechtservaring hadden opgedaan. Deze troepen waren echter onvoldoende geoevend voor de moderne strijdwijze in Europa en gewend aan een andere organisatie (Engelse) dan thans in het Nederlandse leger is ingevoerd (Amerikaanse). Gezien hun praktische ervaring was men echter van oordeel, dat deze bezwaren konden worden ondervangen door herhalingsoefeningen van enigszins langere duur, weshalve men besloot wederom een beroep op deze troepen te doen, hoewel men begreep, dat hierdoor een zeer groot offer van het personeel werd gevraagd. De toestand dwong echter tot deze maatregel.

Zo vinden dus dit jaar een groot aantal herhalingsoefeningen plaats van de z.g. Indonesië-veteranen, waaruit 2 divisieën en een belangrijk aantal territoriale troepen worden gevormd. Daar de 3e divisie wordt gevormd uit de jonge lichteningen 1950 en 1951 wordt op deze wijze bereikt, dat begin 1952 wat de benodigde mankracht betreft dus 3 divisieën en de nodige territoriale troepen voor mobilisatie gereed zijn.

De moeilijkheden waarvoor het Nederlandse volk zich bij de uitvoering van het gestelde doel geplaatst ziet zijn zeer groot. Het is van algemene bekendheid, dat de financieel-economische toestand van ons land verre van gunstig is en juist onder deze ongunstige situatie wordt een militaire

krachtsinspanning geëist zoals nimmer tevoren in de geschiedenis. Enorme bedragen zijn nodig voor de bouw van kazernes, magazijnen, de aanleg van vliegvelden en marinebases, het verkrijgen van oefenterreinen, de aanschaf van schepen, vliegtuigen, alle soorten moderne bewapening, munitie, verbindingsmiddelen, persoonlijke uitrusting van de man, medische uitrusting en medicamenten enz.

Het staat volkomen vast, dat al deze kosten de draagkracht van Nederland verre te boven gaan en wij dientengevolge in sterke mate op buitenlandse (speciaal Amerikaanse) hulp zijn aangewezen. Deze hulp is in beginsel toegezegd in het kader van het **Mutual Defence Assistance Program** (Verdrag van wederkerige militaire bijstand). Krachtens dit verdrag zal Nederland ontvangen: bewapening, machines, gereedschappen of financiële steun, waarbij bedacht moet worden, dat alleen die bewapening wordt verstrekt, die niet in het land zelf of elders in Europa geproduceerd kan worden, zodat de verdere hulp in de eerste plaats is bestemd voor verhoging van de eigen productiecapaciteit in die sectoren, waar zulks mogelijk is. De Nederlandse industrie moet dus tot de hoogst mogelijke capaciteit worden ingeschakeld, niet alleen voor de Nederlandse maar ook voor de geallieerde behoefte, waarover voortdurend internationaal overleg plaats vindt. Men gevoelt, dat deze zijde van het vraagstuk van het grootste belang is voor onze economische bestaansmogelijkheid, die anders door de militaire inspanning te ernstig zou worden aangetast, hetgeen een voedings-

Pantserwagen

Op Eigen Wieken

Deut. 32-Vers 11a

Redactie: C. D. van Oosten, Mr C. J. Verplanke, S. Willemse, H. D. W. Boven (Secretaris).
Redactie-adres: Dr Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

Geen vergeefs woord

(Verzamelde Deputaten-redevoeringen)

C. D. VAN OOSTEN

Het verschijnen van dit boek in deze tijd is een weldaad.

Het is een rijk boek. Niet om de politieke feiten, niet om de geschiedenis der partij, die hieruit kan worden gekend in haar op- en neergangperiodes, maar allereerst en allermeeft om de bezieling die er van uitgaat.

Er zijn er, die zeggen „te nuchter” te zijn om te kunnen worden verwarmd door het lezen van deze redevoeringen. Wanneer dezulken zich niettemin geven aan het werk van onze organisatie, kan men niet anders dan hen prijzen om hun trouw. Tegelijkertijd moet men ze echter beklagen om het gemis van de gave, de bezieling te kunnen ondergaan die een levend woord kan wekken. Zulk zeggen schijnt mij echter vaker de openbaring van een „nuchterheid” te zijn als die van Michal toen David terugkeerde van het inhalen van de Ark (2 Sam. VI).

Helaas moet gezegd dat de geestelijke nazaten van deze vrouw, de „issus de Michal” in deze tijd soms de „issus de Calvin” dreigen te overstemmen.

bodem voor het communisme zou veroorzaken, waardoor de tegenstander in de kaart wordt gespeeld.

Alle hoop is er op gevestigd, dat de buitenlandse hulp **tijdig** komt, daar wij anders wél de mobilisabele mankracht zouden hebben, doch niet voldoende middelen om deze mankracht te bewapenen en uit te rusten. Ook organisatorisch-technisch moeten nog vele moeilijkheden worden overwonnen, het benodigde beroepspersoneel moet worden aangevuld en uitgebreid, persoonlijke offers door verlenging van de diensttijd moeten worden gebracht.

Dit alles is slechts mogelijk wanneer

Een uitstekend middel in de strijd van de laatsten tegen de eersten is nu dit boek: **Geen vergeefs woord**.

Niemand kan zonder zich zelf schade te doen dit boek ongelezen laten. Maar met name behoren de jongeren er ernstig kennis van te nemen.

Voor de meeste clubs is de „vacantie” reeds ingegaan. Dat betekent voor de leden daarvan geen rust, maar gelegenheid tot het weer vullen van de ransel voor de volgende campagne. Daarbij mag dit boek niet vergeten worden. De beste manier om dit te voorkomen is: het boek dadelijk te kopen en te lezen. Lezen — niet hier en daar een hap en een snap, maar van a tot z. Dat is de methode. Dan geniet men politiek onderrecht van de bovenste plank. Dat onderrecht geeft dit werk.

Dr Kuyper stond voor de taak de eenvoudigen uit de nachtschool te leiden tot de middaghoogte van het politieke leven. Uit de nachtschool, waarin ze door eigen schuld verzeild waren geraakt (blz. 158).

het gehele Nederlandse volk bezielde is met vertrouwen en de vaste wif tot zelfhandhaving en tot verdediging van zijn geestelijke goederen.

Men vergete hierbij niet, dat de strijdkrachten niet **naast** het volk staan, maar een deel van het volk zijn en voor de juiste vervulling van hun taak zich gedragen moeten weten door de belangstelling, het medeleven en de medewerking van het volk. Dan zullen zij ook het moreel bezitten, dat, ondanks alle moderne technische middelen, nog steeds de beslissende factor is voor succesvolle plichtsvervulling en de onder de moeilijkste omstandigheden te betonen offerbereidheid.

Zo ver zullen we niet terugzakken, is licht de gedachte. We weten ons „weetje”!

Helemaal mis! Wie zo redeneert is al een heel eind in de verkeerde richting. Tussen ons wereldse „weetje” en het besef, dat de akker de wereld is, ligt een onmetelijke afstand. Lees om dat te begrijpen, om weer wakker te worden deze van leven tintelende redevoeringen. Dan zal het ook voor u zijn: **Geen vergeefs woord!**

Kuyper kende zijn pappenheimers. In één van zijn eerste redevoeringen sterkt hij zijn mannen-broeders en ons tegen mogelijke verflauwing of..... overgeestelijkheid. Twee (nog) bekende gevaren die de politieke activiteit verlammen (blz. 29).

Verander het opschrift van de eerste getitelde deputatenredevoering in: Niet sikkell en hamer maar het Kruis, en ge hebt niet minder duidelijk dan in 1889 de wereldsituatie in kern gevat. Maar lees dan en leer wat de consequenties daarvan voor ons leven zijn.

Wees niet bang voor een **beginselpartij**. Doctrinair zijn we niet en mogen we niet zijn. Prof. Zuidema heeft onlangs met zijn waarschuwing tegen beginselabsolutisme niet anders gedaan dan de waarschuwing van Kuyper daartegen doorgegeven. Eigenlijk moest dat niet nodig zijn. Nu zeker niet meer. Ge kunt nu terecht: **Geen vergeefs woord** (blz. 50). Het is der jongeren plicht te zorgen, dat dit woord niet vergeefs werd gesproken.

Heeft defaitisme ons aangevreten, omdat we toch niets kunnen veranderen aan de gang van zaken? Willen we op z'n best nog iets doen bij de verkiezingen? Lees dan wat het motief onzer politieke actie is, actie die zeker niet bestaat in het „afmattend en zieldoend opjagen naar de stembus” (blz. 65). Hulptroepen in de militia Christi, die **altijd** en niet alleen bij de verkiezingen in actie is, zijn even onmisbaar als generaals. Lees daarom: **Geen vergeefs woord**.

Als schoolpartij, als emancipatiebeweging zou onze partij in het verleden

haar verdienste hebben gehad, nu heeft zij geen reden van bestaan meer (Vrije Volk, 29-7-'50). Laat deze bewering niet onweersproken. Zij is onjuist. Het moge waar zijn, dat de schoolstrijd veel kracht en tijd heeft gevergd, hoofddoel der eigen partijformatie was hij niet. Het belijden van Christus' Koningschap dwingt ons de strijd om de ziel van ons volk te voeren met alle energie, die we kunnen opbrengen (blz. 146).

Het is te begrijpen, dat sommigen onzer verbijsterd zijn, wanneer zij letten op de ontwijking van het leven in deze naoorlogse tijd. Ook hier geldt het woord van de Prediker: Wat er geweest is, dat zal er zijn en wat er gedaan is, dat zal gedaan worden, zodat er niets nieuws onder de zon is. Neem kennis van de sobere, maar daardoor juist indrukwekkende tekening, die Dr Colijn van de jaren twintig, van de periode na de eerste wereldoorlog, geeft in zijn rede: Om de bewaring van het pand. Let dan mede op de tekening van de taak der Overheid. Ge zijt dan ook weer gewapend tegen de aantijging van te staan naar de neutrale staat (blz. 272). De macht van de staat wordt steeds dreigender. Het 25e uur heeft zich aangekondigd. Ook hier is slechts één verweer: het kennen van de grenzen van de staat.

Bij herhaling worden die grenzen in dit boek duidelijk aangegeven. Van de eerste rede van Kuypers tot de laatste van Schouten.

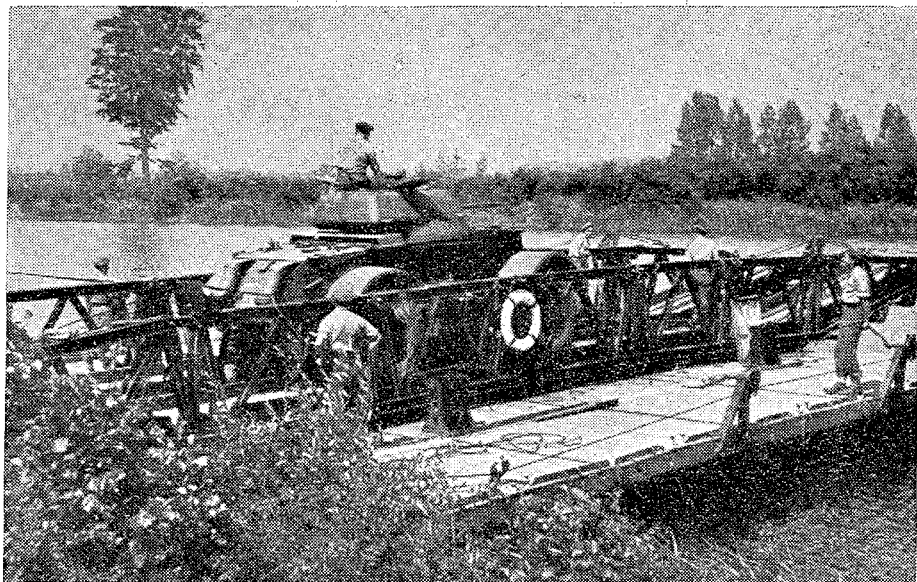
Het is **plicht** der jongeren deze grenzen te kennen. En deze kennis uit te dragen. Dan ook is dit boek voor ons volk: **Geen vergeefs woord**.

Naast deze principiële beschouwingen bevat het boek veel van waarde voor de kennis van de politieke geschiedenis. Het vele, dat reeds in de redevoeringen zelf werd geboden is aangevuld met hetgeen Mr K. Groen met zijn staf in de vele toelichtingen heeft gegeven.

Dat bij deze toelichtingen de pen een enkele maal is uitgleden is begrijpelijk. Dat is voor een bespreking ook weer te gebruiken.

Slechts twee opmerkingen wil ik maken.

Op blz. 112 wordt in noot 16 op de deputatenredevoering van Prof. Bavinck: Christelijke en Neutrale Staatkunde, melding gemaakt van de brochure van Prof. Holwerda: „Kunnen wij niet anders worden?” Deze brochure verscheen ná de verkiezingen van 1905. Zij was een vervolg op het geschriftje, dat Prof. Holwerda vóór de verkiezingen in het licht had gegeven: „Wie zijn wij zelf?” Maar dit geschrift verscheen eerst nadat Prof. Bavinck zijn rede reeds had uitgesproken. Het is gedateerd 27 Mei 1905. De deputatenvergadering vond 13 April van dat jaar plaats. Waarschijnlijk is dan ook, dat in de rede werd ge-

Pioniers

doeld op de brochure van Prof. Holwerda: „Bijzondere Universiteiten en Bijzondere Professoren”, verschenen in 1903. In deze „studie over hoger onderwijs” wordt inderdaad „een welwillende houding aangenomen” tegenover de wenssen van Dr Kuypers op het gebied van het hoger onderwijs (blz. 112/113). Voor het kennen van de „liberale” sfeer, waarin het Ministerie-Kuypers werkte en de verkiezingen van 1905 plaats hadden, is kennismaking van deze drie brochures zeer nuttig.

Een merkwaardige aantekening vond ik in noot 19 op blz. 151. Daarin wordt medegedeeld, dat Dr Kuypers de stelling, dat de constitutionele vrijheden in ons land voortsporen uit het Calvinisme, nader heeft uitgewerkt in zijn „Het Calvinisme oorsprong en waarborg onzer constitutionele vrijheden”. Dan volgt: „Onder de titel Het Calvinisme oorsprong en waarborg onzer constitutionele vrijheden? Amsterdam 1945, leverde de Calvinist Mr J. C. Baak kritiek op Kuypers beschouwingen ter zake”.

Onjuist is de aantekening niet. Maar waarom moest zij worden gemaakt? Er zijn wel meer Calvinisten geweest, die op Kuypers beschouwingen over bepaalde punten kritiek hebben geïfend.

Als bewijs van moed kan het dus niet gelden. Prof. van Schelven, de grote kenner van de geschiedenis van het Calvinisme, had reeds eerder op historische gronden bezwaar gemaakt tegen Kuypers beschouwingen op dit punt. De conclusie van Kuypers, neergelegd in de titel van zijn geschrift, kon Prof. van Schelven niet tot de zijne maken (Eemdaties op Kuypers rede over de Oorsprong en Waarborg onzer constitutionele vrijheden, opstel in de bundel: Uit den strijd der geesten, blz. 161 e.v.). Mr Baak nu had ook kritiek **doch hij kwam — zij het op andere gronden dan Kuypers — tot dezelfde conclusie als deze**.

Indien de vet gezette woorden aan de notitie waren toegevoegd, zou m.i. een juister indruk van de door Mr Baak geleverde kritiek zijn gegeven.

Deze enkele opmerkingen mogen bewijzen, dat de toelichtingen niet voor niets zijn gegeven. Ik ben er erkentelijk voor. Raadpleging daarvan is met name ook voor de jongeren geboden om de redevoeringen beter te verstaan.

Laten nu de jongeren metterdaad bewijzen dat het verzorgen en uitgeven van „Geen vergeefs woord” geen vergeefs werk is geweest!

31 Mei 1951 sluit de actie.

De actie voor nieuwe abonnementen wordt voortgezet. Wij verzonden reeds 20 exemplaren van „Het Volk ten baat”. Dat zijn dus 20 mensen die ieder 20 nieuwe abonné's aanbrachten. Wanneer U slechts 7 nieuwe abonné's aanbrengt ontvangt U het prachtwerk „Geen vergeefs woord”.

Elseviers weekblad

Mr C. J. VERPLANKE

Toen wij in het vorige contactnummer over Elseviers Weekblad schreven, vermoedden wij niet, dat wij op een aantal zere Antirevolutionaire tenen zouden trappen. Blijkbaar is dit liberale blad, ondanks zijn kronkelpolitiek — waarvan in de rubriek „Wat de krant schrijft” in de kadernummers van Nederlandse Gedachten van 20 April 1951 en van 12 Mei 1951 weer een paar staaltjes werden gegeven — en ondanks zijn anti-christelijke strekking, er in geslaagd in het gereformeerde volksdeel niet alleen een aantal abonné's, maar zelfs een enkele enthousiaste verdediger te vinden.

Immers, toen wij protesteerden tegen Elseviers Weekblad, dat artikelen bevat, die rechtstreeks indruisen tegen wat een Christen op politiek, maatschappelijk en cultureel terrein voorstaat, reageerde een lezer aldus:

Dergelijke adviezen betaamt U Uw lezers niet te geven; dat is onverantwoord.

Laten wij ook de moeilijkheden van „Elsevier” begrijpen. Zij heeft een zeer gevarieerde lezerskring en veel redacteurs, allen met eigen opinies.

„Begrip” gevraagd van het geloof voor het ongeloof!

* * *

De meeste reacties waren gelukkig van andere aard. Wij doen een greep:

Uw artikel heeft tenminste dit resultaat gehad, dat ik mijn abonnement op Elseviers Weekblad heb opgezegd. Gaarne zou ik echter nu van U vernemen, welk weekblad ik nu zou kunnen gaan lezen.

Als U mij een ander weekblad, desnoods maandblad kunt opgeven, dat een even brede voorlichting geeft, houd ik mij aanbevolen; ik kan Elseviers Weekblad best laten gaan.

Uw artikel geeft mij de vrijheid U te vragen, wat onze antirevolutionaire mensen moeten lezen om op de hoogte te blijven van wat er nationaal en internationaal zoal plaats vindt.

Als er een blad is van A.R. of van Christelijke richting, dat elke week ook veel geeft over internationale zaken, dan zou ik me graag daarop abonneren en mijn abonnement op Elsevier beëindigen.

Voorop stellen wij, dat een weekblad als waarom wordt gevraagd, er niet meer is. Het weekblad „Vrijheid”, dat journalistiek op behoorlijk peil stond en een brede voorlichting in Christelijke zin gaf, moest op 1 Januari 1951 worden opgeheven, omdat velen van onze mensen de voorkeur gaven aan Elseviers Weekblad.

Wanneer men er dus mede aan schuldig is, dat een Christelijk weekblad niet kan worden uitgebouwd en zelfs niet in stand kan worden gehouden, zal men moeten volstaan met de lectuur van een Christelijk dagblad als „Trouw”, dat ook uitstekende financieel-economische, buitenlands politieke en militaire beschouwingen geeft, maar dat uiteraard niet zo breed is opgezet als Elseviers Weekblad.

Men moet het echter niet zo stellen, dat men bij gebrek aan een Christelijk weekblad zijn toevlucht moet nemen tot een onchristelijk weekblad, omdat men „bij” moet blijven. Wanneer het terrein van de film door ons wordt verwaarloosd, ontleent men dan daaraan het recht om de bioscoop binnen te stappen? Is het nu zo erg, wanneer men zich eens een „opoffering” moet getroosten terwille van zijn beginsel? Of zijn wij al zo ver, dat wij beslist niet soberder willen leven dan een wereldling?

Daarom is het uitgangspunt van de vragers onjuist. Dat uitgangspunt zij niet: ik moet een weekblad lezen, doch dat uitgangspunt zij: ik verleen geen steun aan de uitgave van een onchristelijk weekblad. M.a.w.: als er momenteel geen Christelijk weekblad is, dan leze men geen weekblad en dan late men zich niet langzaam vergiften door de lectuur van een in wezen anti-godsdiensstig weekblad, hoezeer dat ook tracht de „neutrale” schijn te bewaren.

Wanneer men meer uit zijn beginsel leefde en deswege een blad als Elseviers Weekblad uit zijn huis weerde, dan zou men naar onze vaste overtuiging uit dat beginsel ook wel worden getroost in het gemis aan wekelijkse algemene voorlichting.

* * *

Hiermede worde de discussie gesloten. Moge zo niet ons eerste, dan toch dit tweede artikelje de Elsevierlezers leiden tot het besluit, dat een andere lezer nam:

Uw waarschuwendende woorden inzake „Elseviers Weekblad” ter harte genomen. Volgend jaar geen Elsevier meer in huis en mijn bijdrage aan de plaatselijke A.R. kiesvereniging dan met f 15.— verhoogd.

Weet U wat de bedoeling is van dit blad? O.a. dat U een abonnement neemt op het kaderorgaan. De prijs is slechts f 3.— per jaar. Maar dan bent U ook op de hoogte met de ontwikkeling van de Antirevolutionaire politiek. Vraagt U eens een proefnummer. Helpt de Antirevolutionaire voorlichting, de propaganda. Zo bewerken wij samen de volksgeest.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE

PARTIJ, HAAR PROPAGANDA- EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

K A D E R N U M M E R

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk,
Mr C. J. Verplanke, R. Gosker (Secretaris).

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuypersstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.

Administratie-adres: Dr Kuypersstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.
Giro 89673 ten name van de Antirevolutionaire Partij.

Verschijnt 15 maal
per jaar.

Prijs per abonnement
f 3.— per jaar.

Bezuiniging

OP DE RIJKSUITGAVEN

Dr J. SCHOUTEN

In verband met de zorgwekkende financiële toestand en de ongunstige positie van de Rijksbegroting voor 1951 werd in het vorig najaar, behalve van antirevolutionaire kant, van verschillende zijden aangedrongen op beperking van de Rijksuitgaven door toepassing van bezuinigingen. Gegeven haar eigen schets van de toestand en de uitgeoefende aandrang, zag de Regering wel in, dat er te dezen aanzien een en ander moest gebeuren. In aansluiting aan enkele vage uitlatingen in de schriftelijke stukken van de Regering, o.a. in de Nota betreffende de toestand van 's Rijks financiën (de z.g. Millioenennota), werd door de Minister van Financiën, in antwoord op de financiële beschouwingen van de zijde der Tweede Kamer, op 15 November in die Kamer o.m. verklaard:

„De gedachten van de Regering gaan in deze richting, dat er op de Gewone Dienst, Buitengewone Dienst I en het Landbouwegalisatiefonds gezamenlijk een bedrag zal moeten worden bespaard in de orde van grootte van tussen de honderd en de honderdvijftig miljoen. Het ligt in het voornemen van de Regering voorstellen dienaangaande ten spoedigste in behandeling te nemen en daarover overleg te plegen met de Kamer.”

Nadat deze verklaring was afgelegd moest uit de aard van de zaak worden gewacht op de concrete uitwerking van de gedachten der Regering, en op het door haar in uitzicht gestelde overleg.

Op 19 April j.l. zond de Minister van Financiën een Nota aan de genoemde Kamer „inzake bezuinigingsmaatregelen op de Rijksbegroting voor het dienstjaar 1951”.

Daarin werd medegedeeld dat de uitgaven in 1951 worden verminderd:

op de Gewone Dienst met rond	f 113.252.000,—
op de Buitengewone Dienst I (uitgaven van aflopend karakter) met	„ 43.230.000,—
op het Landbouwegalisatiefonds met ..	„ 45.000.000,—
en op de Buitengewone Dienst II (kapitaalsuitgaven) met	„ 17.796.000,—
Totaal	f 219.278.000,—

Laten wij de verlaging van de kapitaalsuitgaven verder buiten beschouwing, dan zullen dus de Rijksuitgaven in 1951 worden teruggebracht met ongeveer f 201.500.000,—. Men zou zo zeggen: er is reden om de Regering te prijzen. Zij deed immers belangrijk meer dan aanvankelijk in uitzicht werd gesteld. Insteeds van 100 à 150 miljoen zal ruim 200 miljoen worden bezuinigd. Bij nauwkeurige kennisneming van de inhoud der Nota blijkt echter, dat het resultaat van de eigenlijke bezuinigingsarbeid der Regering heel wat geringer is dan oppervlakkig bezien uit een vergelijking van deze globale cijfers kan worden afgeleid. De Minister van Financiën schijnt dit zelf te hebben gevoeld. Hij geeft een „samenvattend overzicht van verminderingen op de begroting”, daarmede een onderscheid makende tussen „bezuinigingen” en „verminderingen”. Dit onderscheid heeft in dit geval wel een zeer wezenlijke betekenis. Dit moge nader worden toegelicht.

I. Onder de verminderingen worden uitgaven begrepen, waartoe nog niet was besloten.

Er ligt bij de Kamer een wetsontwerp inzake de subsidiëring van het kleuteronderwijs. De Regering is thans van oordeel, dat deze subsidieregeling moet worden uitgesteld, zodat de daaraan verbonden uitgaven, geraamd op f 10.700.000,—, dit jaar niet zullen worden gedaan.

De Regering was verleden najaar het gevoelen toegedaan, dat tot verlaging van schoolgelden moest worden overgegaan. De kosten daarvan werden voor 's Rijks schatkist geschat op f 15 miljoen. Nu is zij van mening, dat deze verlaging belangrijk moet worden beperkt, waardoor in plaats van f 15 miljoen f 6 miljoen zal nodig zijn = f 9 miljoen minder.

Er is een wettelijke regeling aanhangig inzake kinderbijslag voor kleine zelfstandigen (de z.g. noodregeling), waarvan de kosten ten laste van 's Rijks kas komen, om reden geen premie of bijdrage van de daarbij betrokkenen wordt gevraagd. Over een vol jaar worden de uitgaven uit dezen hoofde geraamd op f 15 miljoen. Aangezien de regeling op zijn vroegst 1 Juli a.s. in werking kan treden, is voor dit jaar ten hoogste de helft van dit bedrag nodig = f 7½ miljoen minder.

Deze „verminderingen”, in totaal f 27,2 miljoen, betreffen dus niet bezuiniging op reeds bestaande uitgaven, maar beperking van nieuwe uitgaven, welke in overweging waren. Deze beperking heeft voor f 18,2 miljoen uitsluitend betrekking op het lopende jaar.

II. Er is een wachtgeld- en werkloosheidsverzekeringswet tot stand gekomen. De inwerkingtreding daarvan is om verschillende redenen uitgesteld. Bij de indiening van de begroting voor 1951 werd er van uitgegaan, dat deze wet op 1 Januari j.l. in werking zou treden, hoewel toen reeds vast stond, dat dit niet het geval zou zijn. Thans wordt aangenomen, dat deze wet op 1 October a.s. in werking zal treden, en dat er door dit uitstel voor dit jaar op de begroting van „Sociale Zaken” netto f 16 miljoen minder nodig zal zijn. Ook deze „vermindering” heeft niets uitstaande met bezuiniging op lopende uitgaven. Zij is alleen verkregen door tijdelijk uitstel van nieuwe uitgaven, waartoe reeds vroeger was besloten.

III. De begroting van „Economische Zaken” wordt o.a. verlaagd met f 7.632.500,—, doordat de bijdrage aan het Algemeen Mijnwerkersfonds, welke voorheen uit 's Rijks kas werd verleend, wordt overgebracht naar het Brandstoffen-Egalisatiefonds. Dit is inderdaad een verlaging van de Rijksuitgaven, maar deze heeft niet de betekenis van werkelijke bezuiniging. Zij wordt verkregen door verschuiving van lasten, door afwenteling van deze last op de gebruikers van steenkolen. Deze moeten n.l. gezamenlijk in de prijs van de steenkolen de genoemde som gaan betalen.

IV. De subsidies uit de Overheidskas op levensmiddelen zijn belangrijk verminderd. Ware daartoe niet overgegaan, dan zou, door de stijging van de wereldprijzen, het nadelig saldo van het Landbouw-Egalisatiefonds — dat ten laste van het Rijk komt — met meer dan f 200 miljoen moeten worden verhoogd. De afschaffing, respectievelijk beperking van deze subsidies heeft tengevolge, dat het voor enige maanden berekende nadelig saldo van het genoemde fonds met f 45 miljoen kan worden teruggebracht. Ook dit is een verlaging van de Rijksuitgaven,

welke, hoe juist zij op zichzelf ook is, in de gegeven omstandigheden de betekenis heeft van een verplaatsing van lasten. De burgerij betaalt dit bedrag, indien en voorzover zij de consumptie niet beperkt.

V. De begroting van „Financiën” wordt verminderd met f 40 miljoen. Deze vermindering heeft niets van doen met enige bezuiniging. De Regering heeft besloten de uitbetaling van oorlogsschade aan roerende goederen en huisraad en de financiering van het landbouwherstel in een vertraagd tempo te doen plaats hebben. Daardoor zal er in dit jaar f 40 miljoen minder worden uitbetaald. Deze verlaging van de uitgaven betekent alleen: verschuiving, uitstel van betalingen naar het volgende jaar, eventueel volgende jaren.

VI. In het overzicht van de „verminderingen op de begroting” komt zonder enige nadere specificatie voor: bezuinigingen ten gevolge van verhoogde efficiëncy f 25 miljoen. De toelichting bevat daaromtrent het volgende: „Besloten is, dat de verhogingen van lonen en prijzen althans ten dele door bezuiniging, verhoogde efficiëncy en andere maatregelen moeten worden opgevangen. Het uitgetrokken bedrag heeft betrekking op de gehele Staatsdienst, inclusief de Staatsbedrijven.”

Bezuinigingen tot dit bedrag zijn dus in werkelijkheid niet aangebracht. De Regering stelt zich ten doel, streeft er naar, deze bezuinigingen te bereiken. Of en in welke mate zij te dezen opzichte zal slagen kan niemand zeggen. Ook later zal men zich daarover moeilijk een oordeel, dat van enige waarde is, kunnen vormen. Er zijn hierbij zeer veel begrotingsposten en onderdelen daarvan betrokken, en vele veranderingen zullen een rol spelen, waardoor het althans in de meeste gevallen niet mogelijk zal zijn het resultaat van de „verhoogde efficiëncy” te berekenen. De neiging is voorshands sterk van deze „vermindering” uit een oogpunt van bezuiniging op de uitgaven niet veel te verwachten.

Er zou over vele posten in de bezuinigingsnota opgenomen nog wel iets zijn op te merken. Hetgeen in de punten I—VI onder de aandacht is gebracht omtrent het karakter en de betekenis van een aantal van de belangrijkste „verminderingen op de begroting 1951”, schijnt ons echter voldoende voor de beantwoording van de vraag, of het resultaat van de bezuinigingsarbeid, waartoe de Regering zich heeft gezet, bevredigend kan worden genoemd. Ons antwoord op die vraag luidt ontkenkend. De uitgaven in 1951 zullen met ruim f 200 miljoen worden verminderd. Dit bedrag wordt „gevonden”: voor f 9 miljoen door beperking van *nieuwe* uitgaven (nog in beraad), voor f 18,2 miljoen, door uitstel van *nieuwe* uitgaven (ten dele nog in beraad), voor f 16 miljoen, door uitstel van *nieuwe* uitgaven, waartoe reeds vroeger was besloten, voor f 52.632.500,—, door *verplaatsing* van lasten — welke op zichzelf in overwegende mate juist is —, voor f 40 miljoen door *uitstel van betaling*, voor f 25 miljoen door efficiëncy-bezuinigingen, welke overigens nog problematisch zijn, en dus voor ruim f 40 miljoen door een verlaging van uitgaven. Van deze verlaging geldt echter ook, dat zij lang niet in alle opzichten de vrucht is van vereenvoudiging en versobering van de Rijksdiensten.

Dit resultaat is teleurstellend. Het vormt een onverteerbaar brok, vooral in het huidige tijdsgewricht.

Prof. Mr D. P. D. FABIUS

Geboren 6 Juli 1851

Overleden 21 December 1931

Dr J. SCHOUTEN

Op 6 Juli a.s. is het een eeuw geleden dat Fabius werd geboren. Aan dit feit mag „Nederlandsche Gedachten” niet voorbijgaan.

Fabius heeft voor onze partij een veel geringere betekenis gehad dan Groen en Kuyper, maar het zou niet gerechtvaardigd zijn daarin reden te vinden om bij zijn honderdste geboortedag over hem te zwijgen.

Fabius zijn beschouwingen en opvattingen, in het bijzonder die met betrekking tot het sociale vraagstuk en de positie van de arbeidende stand, hebben, terecht, ook in onze rijen veel critiek en verzet ontmoet, maar het zou onbillijk zijn, ja onjuist, op grond daarvan te zeggen: dit verhindert mij hem en zijn werk te gedenken.

Toen in een clubje jonge mensen, waartoe ik mocht behoren, belangstelling ontstond voor de politiek, gingen wij daarover, aanvankelijk weinig of in het geheel niet methodisch, lezen. Vooral geschriften van Groen, van Kuyper en van Fabius. Wij verdiepten ons daarin op onze manier. Zo ontdekten wij verschil in de ontwikkeling van de gedachten en in de motivering van de conclusies. Zo kwamen wij tevens in aanraking met verschillen in zienswijze, in het bijzonder tussen Kuyper en Fabius, waarmede wij niet aanstonds weg wisten. Lezen, vergelijken, nadenken en onderlinge gedachtenwisseling leerden ons meer en meer, dat die verschillen in zienswijze groter en belangrijker waren dan wij eerst aannamen, en dat de opinie

daarover van beslissende invloed was op de positie-keuze inzake het sociale vraagstuk, zoals het destijds aan de orde was. Wij konden ons ten slotte in het standpunt, dat Fabius innamen aanzien van de sociale en economische vragen, niet vinden. Wij kozen, eenvoudig, wellicht te eenvoudig, gezegd pro Kuyper en contra Fabius. Toch bleven wij de pennevruchten van Fabius lezen. Wij gevoelden als het ware, dat zijn dikwijls zeer felle critiek waarde had voor de vorming van ons oordeel. Wij besefden vaag, dat, al kon zijn standpunt het onze niet zijn, de critiek, welke hij uitoefende, wees op misvattingen en tekorten in beschouwingen, in motiveringen en formuleringen van voorgedragen zienswijzen, en tevens op gevaren, welke niet mochten worden gebagatelliseerd. Ook later ben ik om dezelfde redenen van de publicaties van Fabius blijven kennismaken, al verzetten hart en verstand zich vele malen tegen zijn inzichten en oordelen.

In het wezen van de zaak denk ik vandaag nog zo over de levensarbeid van Fabius. Reeds daarom schijnt het mij zowel plichtmatig als rechtmatig hem en zijn werk te gedenken in waarderende zin.

Reeds daarom, maar volstrekt niet alleen daarom. Fabius heeft zich in geloofsgehoorzaamheid gebogen voor de Heilige Schrift. Hij heeft van heler harte gekozen vóór de Reformatie. Hij heeft gedurende een lang tijdvak een te zware

last met volharding getorst. Hij was een warm bepleiter van het Calvinisme. Hij was een kenner van Groen's werken, en van het wezen en karakter der vrijzinnigheid. Zijn geschriften geven daarvan overvloedig blijk. Zij bevatten vele treffende citaten, al kon en kan de talrijkheid daarvan wel eens vermoeden. Hij was een man van moed, die durfde in te gaan tegen de overheersende vrijzinnige richting en tegen de waan van de dag, al heeft zijn moed hem meermalen verleid tot een positie-keuze, welke hem zonder noodzaak in de eenzaamheid dreef. Hij stond kritisch, veel te kritisch tegenover de leiding van onze partij, was vele jaren in de oppositie, maar is trouw Antirevolutionair gebleven. Ook dit mag in zijn credit worden geboekt. Het is van waarde daarop te wijzen in deze tijd, nu een kritische instelling nog al eens leidt tot het zich losmaken uit verbanden, en het verbreken van banden, waartoe dieper gezien geen aannemelijke redenen nopen, en waardoor schade wordt toegebracht aan de zaak, welke gemeenschappelijk behoort te worden gediend.

Zij dit korte woord genoegzaam ter opwekking tot het Gode gehoorzaam waarderend gedenken van Fabius bij zijn honderdste geboortedag. Laat zijn leven en werk ons leren. Ook dit, dat het verkeerd is met het badwater het kind weg te gooien.

* * * **Buiten de cultuur**

In „Elsevier” schrijft **Wentink** over kunst, speciaal over schilderkunst.

Wij vinden deze en ook andere beschouwingen wel eens wat erg gewichtig. Soms heeft men het gevoel, dat de kunstcriticus zich optrekt aan de kunstenaar en men een wereld fantaseert, die weinig reëels inhoudt.

Daarover gaat het ditmaal echter niet. De heer **Wentink** begeeft zich ook buiten de kunst en op de absolute wijze, de kunstcritici eigen, formuleert hij de volgende zin:

„Het is mij onbekend of **Chabot Calvinist** was, maar hoe dit ook zij: geen schilder van **Holland** heeft ooit het rampzalig levensgevoel, geboren uit het Calvinisme, zo verpletterend uitgebeeld”.

Ergens anders in dit artikel (**Elseviers Weekblad** 19-5-'51) getuigt de schrijver van **Chabot**, „dat deze bij uitstek de geest vermijdt en voorkeur laat gelden voor een mensenslag dat als het ware buiten de cultuur en zelfs buiten de civilisatie om heeft geleefd”.

Dat mensenslag zal dan ook wel bezitter zijn van het „rampzalig levensgevoel, geboren uit het Calvinisme”.

Een dergelijke exclamatie, uiterst kunstzinnig natuurlijk, laat men voor wat het is, n.l. een verwaeten oordeel van een geestelijke hansworst. Doch het is tekenend, dat de Hoofdredactie van dit blad zulk een zotte uitval toelaat.

* * * **De gave gulden**

De spot van de socialistische economisten over wat eens smalend als de politiek van de gave gulden werd bestempeld, vervluchtigt. Misschien is er nog een orthodoxe socialist, die er over mummelt, doch daar blijft het dan ook bij. De harde leerschool van het leven gaat een woordje meespreken. Het werkelijke leven laat zich niet persen in het dwangbuis van de studeerkamerplanning.

De critici van vroeger, die nu ongekende kansen hebben gehad om een nieuwe en betere wereld op te bouwen beginnen het besef te krijgen, dat het ondanks hun intenties toch niet goed gaat.

Niet goed met onze handels- en betalingsbalans.

Niet goed met onze monetaire- en deviezenpositie.

Niet goed met onze economische opbouw en de daarvoor noodzakelijke industrialisatie.

Niet goed met de koopkracht van de gulden en de economische zelfstandigheid van ons volk.

De politiek van **Colijn**, welke de strekking had economisch leven gezond te maken werd aan een alle grenzen te buiten gaande critiek onderworpen.

De huidige ervaring leert opnieuw dat de ongefundeerde critiek gemakkelijk, de kunst echter moeilijk is.

* * * **Een kaartenhuis**

Dertig miljoen werd in April bij de spaarbanken meer terugbetaald dan ingelegd.

Dit leidde de voorzitter van de Nederlandse Spaarbankbond tot de volgende uitspraak:

„Het met zo veel moeite verrezen gebouw der sociale zekerheid, waarop wij allen zo trots zijn, wordt een kaartenhuis, wanneer de leuze „meer werken, meer produceren, soberder leven”, geen ingang vindt. Deze leus is juist. Maar zij wordt nog niet begrepen door de massa omdat — vooral van officiële zijde — nog te weinig wordt gestreefd naar een bevattelijke uitleg. Het schrikbeeld van inflatie doemt op voor de geest. De omzet van spaarpenningen in consumptieve goederen brengt dit schrikbeeld nader tot verwerkelijking”.

Ook de nog zo actieve hoofdredacteur van „**Patrimonium**” wijst hierop speciaal in verband met de terugslag voor de werkgelegenheid, die het gevolg moet zijn.

Zo heer, zo knecht!

Als de Overheid voorgaat op de verkeerde weg, volgt het volk gemakkelijk.

Een bevattelijke uitleg biedt hier geen reding meer.

Het voorbeeld, de daad, zal het moeten doen.

* * * **Twee voor een**

Nog voordat Prof. **Gispén** ons daarvoor zijn briefkaart deed toekomen hadden we onze eigen „error” al opgemerkt.

Bij het onderschrift van **Sjahrirs** uitspraak hebben we niet minder dan twee schrijvers en twee titels met elkaar verward.

Een ding is bij dit alles toch juist. In de Indische politiek van **Schermerhorn** c.s. was er inderdaad sprake van een „spel van vergissingen” en een „kermis der ijdelheid”.

Zowel **Shakespeare** als **Thackery** waren hier ter zake.

Daarom: Let them go hand in hand, not one before another.

*Intussen is uit de nadere publicaties duidelijk geworden dat de uittalingen van de Heer **Sjahrir** een andere interpretatie behoeften, dan daaraan door de Nederlandse pers oorspronkelijk is gegeven.*

Redactie.

PROCESSIEVERBOD

en politieke eerlijkheid

Mr K. GROEN

In het officiële weekblad der Nederlandse Hervormde Kerk **De Hervormde Kerk, weekblad voor Hervormd Nederland** wijdt de hoofd-redacteur (Ds) **F. H. L(andsman)** aandacht aan het onlangs door het Centraal Comité van Antirevolutionaire Kiesverenigingen gepubliceerde **Rapport inzake het processieverbod**.

Na veel overeenstemming te hebben geconstateerd tussen het in dat rapport uitgesproken oordeel over aard en karakter der roomse processies en dat van het hervormde memorandum aangaande de processie, van 1948¹⁾, komt de schrijver vervolgens met kritiek.

1) In dit verband wordt ook de aan het a.s. rapport toegevoegde nota der heren **Van Lonkhuyzen** en Prof. **Severijn** vermeld, waarbij de eerste ten onrechte hervormd wordt genoemd.

Het a.r. rapport slaat als practicaalstaatkundige oplossing voor, dat het houden van openbare godsdienstoeffe-

ningen en andere godsdienstige bijeenkomsten op voor het openbaar verkeer bestemde plaatsen, alsmede van optochten, ommegangen e.d. met een godsdienstig karakter slechts geoorloofd zal zijn met toestemming. Die oplossing keurt **F. H. L.** af. Want zo wordt niet alleen voor processies, maar ook voor niet-roomse verkondiging van het evangelie op openbaar terrein, een vergunning vereist. In het stuk van **F. H. L.** komt duidelijk uit, dat de veroordeling der processie, die aan hervormd memorandum en a.r. rapport gemeen is, zal die veroordeling geen frase zijn, z.i. moet leiden tot verbod, althans beperking, alleen van de processie, maar dat de niet-roomse evangelie-verkondiging ook op openbaar terrein vrij moet blijven. Tenslotte blijkt nog, dat de schrijver, wanneer niet mogelijk zou blijken een algemene regeling, waarbij processies zijn toegelaten alleen daar, waar een hoog percentage rooms-katholieken wordt gevonden, de voorkeur zou ge-

(Verder lezen op pag. 200)

DE PARTIJ in actie

1. Rotterdam

De Centrale A.R. Kiesvereniging te Rotterdam (Kamerkieskringcentrale Rotterdam) hield 9 Maart j.l. haar jaarvergadering onder leiding van de heer J. Wilschut.

Het jaarverslag over 1950, uitgebracht door de secretaris, de heer A. R. de Kwaadsteniet, getuigde er van, dat er reden was tot dankbaarheid en dat er aanleiding was om de toekomst met moed en vertrouwen tegemoet te gaan.

Er is in het verkiezingsjaar 1951 nogal wat werk verzet, al had de groep van werkers groter kunnen zijn. De uitslag van de Statenverkiezing gaf in Rotterdam helaas geen reden tot juichen. Een achteruitgang van 13,9% naar 12,2% is te groot, ook al was dan het percentage van 1946 onverklaarbaar hoog. Die stembusuitslag van 1950 heeft de Centrale echter niet ontmoedigd, doch zal een aansporing zijn om het werk nog krachtiger aan te pakken.

In 1950 kreeg een predikant zitting in het Moderamen, n.l. Ds G. W. Rijkse.

Het verdwijnen van „De A.R. Stem” heeft tot gevolg gehad, dat de voorlichting aan niet-leden der partij moest worden gestaakt. Dat is ten zeerste te betreuren, vooral omdat in Rotterdam reeds vanaf de dertiger jaren, aanvankelijk door „De Vuurtoren”, daarna door „Nederland Waakzaam” en ten slotte door „De A.R. Stem”, tienduizenden regelmatig van A.R. lectuur werden voorzien. Vertrouwd wordt dan ook, dat met medewerking van het Centraal Comité in de naaste toekomst in de ontstane leemte zal kunnen worden voorzien.

In Rotterdam is men van oordeel, dat de A.R. Partij in den lande nog veel meer activiteit kan ontwikkelen. Dit inzicht brengt de Centrale er echter niet toe om klachten naar „Den Haag” te richten, doch om te trachten zelf te komen tot groter krachtontwikkeling. Het jaarverslag van de penningmeester, de heer P. Goedendorp, toonde aan, dat er, ondanks de grote offervaardigheid van de Rotterdammers, nog een tekort is. Maar er wordt aan gewerkt om te komen tot een gezonde financiële basis voor het partijwezen. De heer J. Wilschut werd opnieuw tot voorzitter benoemd.

Tot slot heeft Ds G. W. Rijkse een rede gehouden, getiteld: „Kabinetcrisis-Geloofcrisis”.

Besloten werd Dr J. Schouten uit te nodigen in een openbare vergadering op te treden om over de oplossing van de Kabinetcrisis te spreken. Deze vergadering heeft plaats gehad op Donderdag 15 Maart j.l. in Odéon, en is schitterend geslaagd. Het was voor de eerste maal, dat Dr Schouten een antwoord gaf op de vraag: „Waarom geen A.R. in het Kabinet?”

2. Fabius herdacht

De Juridische Faculteit der Vrije Universiteit heeft een herdenkingsbijeenkomst belegd in de Engelse Kerk op het Begijnhof te Amsterdam ter gelegenheid van de honderdste geboortedag van Prof. D. P. D. Fabius. Het woord werd gevoerd door Prof. I. A. Diepenhorst, nadat Prof. H. Dooyeweerd de bijeenkomst met een kort woord had ingeleid. Dit openingswoord geven wij hierbij, omdat het Fabius karakteriseert met zijn gebreken maar ook met zijn verdiensten.

Dames en Heren.

Wanneer ik op verzoek van de Decaan der Jurische faculteit hier als Rector Magnificus een kort openingswoord spreek, dan wil ik aanstonds een mogelijk misverstand afsnijden.

Deze herdenkingsamenkomst is niet mede onder verantwoorde-

lijkheid van de Senaat der V.U. belegd. Zij berust uitsluitend op het initiatief der Juridische faculteit.

In het tegenovergestelde geval zou men terecht de vraag kunnen stellen waarom b.v. de honderdste geboortedag van de stichter der Universiteit, Dr Abraham Kuyper, van Prof. F. L. Rutgers en van Prof. J. Woltjer niet in het universitaire kader is herdacht.

Maar de zaak is deze, dat dit aan onze Universiteit niet gebruikelijk was.

De Jur. fac. heeft, zonder daarmede ook weer een bindend precedent te willen scheppen, behoefte gevoeld de honderdste geboortedag van haar eerste hoogleraar, Prof. Fabius, te herdenken. En dat ik daarbij een kort openingswoord spreek vindt zijn voornaamste grond in het feit, dat ik thans het enig overgebleven lid der faculteit ben, die het voorrecht heeft gehad de colleges van Prof. Fabius te volgen en persoonlijk in vrij nauwe aanraking met hem te zijn geweest.

Het moet de tegenwoordige generatie bijna als een legende in de oren klinken, dat één man vier jaar lang de last van deze faculteit alleen gedragen heeft. Maar toen Fabius op 21 October 1880 de leerstoel in staatsrecht en aanverwante vakken aanvaardde, had hij inderdaad niemand naast zich, die die last met hem kon delen. En hij moest daarom spoedig ook colleges in de encyclopaedie der rechtswetenschap en het Romeinse recht op zich nemen, waarbij zich ook de wijsbegeerte van het recht voegde. Zeven en dertig jaar lang — met een korte onderbreking waarin het staatsrecht met het onderwijs in het burgerlijk- en handelsrecht werd verwisseld, heeft hij deze colleges gegeven.

Beziel door een grote liefde en geestdrift voor de gereformeerde beginselen heeft hij zowel in zijn onderwijs als in zijn talrijke geschriften die beginselen zoals hij die verstond met grote kracht van overtuiging uitgedragen.

Voor de juridische faculteit zocht hij die beginselen misschien meer op het gebied der staatkunde dan in het positief rechtswetenschappelijk denken zelve tot uitdrukking te brengen. En daarbij wilde hij overal de door Groen van Prinsterer getrokken lijnen verdedigen tegen wat hij in het later optreden van de antirevolutionaire partij als een deformatie van de zuivere beginselen meende te moeten brandmerken.

In zijn rede „Verleden en toekomst” door hem op een en tachtigjarige leeftijd ter gelegenheid van het gouden jubileum der V.U. gehouden, kan men nog eens een pregnante samenvatting vinden van zijn principiële opvattingen, die hij zonder aanzien des persoons, tegenover ieder verdedigde.

Op verschillende punten zullen wij thans met hem van mening moeten verschillen; voor de positieve rechtswetenschap zelve zullen wij thans — onafhankelijk van de politiek — een kritisch gereformeerde grondlegging vragen — maar dit alles doet niets af aan de grote betekenis van Fabius als voortrekker in de strijd om een gereformeerde rechtsbeschouwing.

En wie de moeite neemt zijn zwaar met citaten beladen geschriften nog eens door te werken, met name die op het gebied van staats- en volkenrecht, zal tussen het erts veel goudkorrels kunnen opdelen, die voor de gereformeerde wetenschap van blijvende waarde zijn.

In de omgang met mensen, ook met zijn collegae en studenten, kon Fabius wel eens stroef en hooghartig schijnen, een man van strenge vormen, die voor een meer gemoedelijk optreden niet toegankelijk was.

Maar wie hem nader wist te komen en door het strenge masker wist heen te dringen, ontdekte een uiterst gevoelig hart, dat

warm klopte voor wie zijn hulp nodig had, en een teder christelijk geloofsleven, dat tegelijk de verborgen bron was voor zijn gehele levens- en denkhouding.

Fabius was een imponerende persoonlijkheid, die bij vriend en tegenstander respect afdwong door de ernst en niets en niemand ontziende eerlijkheid, waarmede hij tegen halfslachtigheid en beginselloosheid te velde trok.

Die ernst en strijdbare toewijding aan het gereformeerde beginsel hebben wij thans aan onze Universiteit in hoge mate nodig, nu de beginselloosheid veelszins als bij uitstek christelijk wordt voorgesteld en de enorme uitgroei onzer academie in de breedte ons met zorg vervult, of de fundamenten het gebouw nog wel overal dragen.

In dat licht zou ik deze herdenkingssamenkomst willen zien: als een opwekking tot hernieuwde bezinning op de eis van het gereformeerde beginsel in ons onderwijs, in onze wetenschapsoefening en in het studentenleven op onze Hogeschool. Dan vallen de mensen, ook de leidende figuren onder ons, met al hun zonden en gebrekkige inzichten weg en worden wij van aangezicht tot aangezicht geplaatst tegenover Hem, in Wiens kracht deze Universiteit werd gesticht.

Het gereformeerde beginsel wordt krachteloos gemaakt zodra men iets gaat afdoen van zijn schriftuurlijke eis, heel ons leven in al zijn uitingen innerlijk te doen reformeren door de drijfkracht van Gods Woord en Geest.

En het kan alleen in de wetenschap doorwerken, wanneer wij ons weer ten volle bewust gaan worden, dat er geen z.g.n. neutrale of puur technische gebieden bestaan, die aan die centrale eis zouden kunnen worden onttrokken.

Want de vlucht in z.g.n. neutrale of puur zakelijke gebieden betekent zelfverheffing en afgodendienst. Maar Christus Jezus eist de totale overgave van ons hart, het centrum van ons leven, en vandaaruit ook de totale overgave van ons wetenschappelijk denken. Zolang onze Universiteit die eis blijkt te verstaan, zal zij een grote en heilzame invloed in de wetenschap en in heel het volksleven blijven oefenen, zodra zij daaraan ontrouw wordt, zal zij ondanks alle uitwendige groei, haar eigen doodvonnis tekenen en haar zelfstandig bestaansrecht verloren hebben.

Mogen wij ons dit dilemma op deze herdenkingssamenkomst opnieuw diep bewust worden.

Ik heb gezegd.

3. Emigratie-commissie

Door het Centraal-Comité is benoemd een commissie, die op korte termijn een rapport zal uitbrengen over het emigratievraagstuk. Dit is een aangelegenheid, die in onze partij zeer de belangstelling heeft en daarom oordeelde het Centraal-Comité het nuttig dat daarover een rapport zou worden uitgebracht. De commissie bestaat uit de Heren A. Stapelkamp, voorzitter, H. Algra, Dr P. Prins, J. Tjalma, Drs W. van der Mast, T. Cnossen, A. Warnaar, Mr J. S. Biesheuvel, Ir H. van Riessen, A. A. de Vries, terwijl de Heer R. Gosker als secretaris werd toegevoegd. Het rapport der commissie zal vermoedelijk niet lang op zich laten wachten.

4. Herbegravenis Prof. Dr V. Rutgers

Op Zaterdag 26 Mei is het stoffelijk overschot van Prof. V. Rutgers op de Oosterbegraafplaats te Amsterdam opnieuw aan de schoot der aarde toevertrouwd. Prof. Victor Rutgers was in een Duitse gevangenis overleden en in Bochoit begraven. Het Centraal-Comité heeft aangeboden het stoffelijk overschot naar Nederland te doen overbrengen. In alle eenvoud heeft de herbegravenis plaats gehad.

5. Propaganda-centrale

De komende Kamerverkiezingen werpen hun schaduwen vooruit. De Propaganda-centrale komt op Zaterdag 30 Juni in ver-

gadering bijeen teneinde zich te beraden over de wijze waarop de propaganda voor de verkiezingen moet worden gevoerd en daaromtrent een voorstel bij het Centraal-Comité in te dienen.

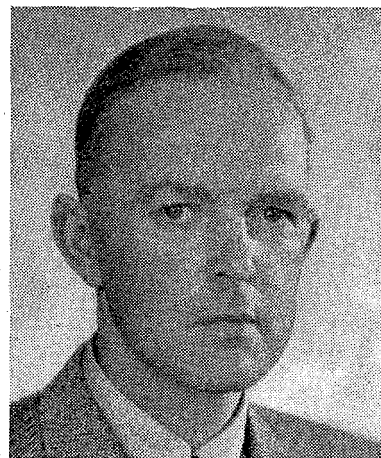
6. De candidaatstelling

Bij sommige partijen is de procedure voor de candidaatstelling voor de verkiezingen van 1952 reeds aan de gang. De candidaatstelling voor 1952 draagt een bijzonder karakter. Vermoedelijk zal het aantal Kamerleden worden uitgebreid tot 150 en dat betekent dat onzerzijds op 19 à 20 zetels kan worden gerekend. Daarom is het goed ditmaal extra zorg aan de wijze van candidaatstelling te geven. Het Centraal-Comité heeft dan ook een kleine commissie benoemd, bestaande uit de Heren C. van de Heuvel, voorzitter, J. Tjalma, Mr A. Bruch, A. Warnaar Jzn en H. R. J. van der Veen. De adjunct-secretaris neemt het secretariaat waar. Uit de aard der zaak is het advies van deze commissie bestemd voor het Centraal-Comité. De neerslag daarvan zal men al of niet vinden in het reglement van de candidaatstelling dat voor 1 October a.s. aan de kiesverenigingen wordt toegezonden.

7. Verkiezingen in de Noord-Oostpolder

De verkiezingen in de Noord-Oostpolder zijn voor onze partij niet ongunstig verlopen. Als de sterkste groep kwam zij met 836 stemmen uit de bus. De P.v.d.A. verkreeg 781 stemmen, de K.V.P. 778, de C.H.U. 634 en de lijst Polderbelangen 321. De vier grote partijen kregen ieder 3 zetels en Polderbelangen één. Maar deze Heren zijn geen leden van de gemeenteraad, zij zijn nog slechts leden der Adviescommissie. Tot nogtoe werd deze Adviescommissie door de landdrost benoemd. Nu werd ze dan door de bevolking zelf gekozen. Maar de landdrost blijft vooralsnog baas. Overigens zijn de Rooms en de een beetje boos. De Antirevolutionairen en de Chr. Historischen zijn naar hun mening te sterk in de polder. Samen verkregen beide partijen dan ook 45% der uitgebrachte stemmen.

8. Mr J. Woltjer griffier der Staten in Friesland

Nee, Commissarissen der Koningin, die de Antirevolutionaire richting zijn toegedaan heeft Nederland niet. Daarom zijn wij reeds blij dat er in Friesland nu een griffier der Staten is benoemd, die tot de Antirevolutionaire kring behoort. Het is wel niet gemakkelijk gegaan. De nieuwbenoemde is Mr J. Woltjer, een zoon van ons Eerste Kamerlid. In Den Haag was hij bij het Beheersinstituut in een voorname positie werkzaam. Hij bewoog zich op allerlei terrein. De Heer Mr J. Woltjer is lid van de Nederlands Hervormde Kerk. Wij wensen hem, en Friesland, hartelijk geluk met deze benoeming.

De jaargetijden

Saartje, onze goede, oude baker — U weet wel, waar wij laatst zaten en dronken chocolade — weet vanouds alles te vertellen over de jaargetijden. Tot lering en vermaning van de jeugd — en wie voelt zich geen kleine jongen, wanneer hij weer geconfronteerd wordt met dit diepzinnige gedicht uit de oude doos?

Evenwel, hier in Nederlandsche Gedachten zoeken wij ons heil niet bij Hieronymus van Alphen. Ons Saartje spreekt over de politiek; ja, maar ook over de jaargetijden. Ook het parlementaire jaar kent van ouds de wisseling der seizoenen. En dan zegt Saartje: de begroting, met haar onafgebroken debatten, wekenlang; met haar avondvergaderingen, niet zelden tot na middernacht..... dat doen wij in de winter. Wanneer het voorjaar komt en het gaat zomeren, dan komen de Kamers slechts van tijd tot tijd bij elkaar. En 's avonds, wel, 's avonds wordt niet vergaderd.

Zo was het eens. Maar nu is het wel anders geworden. Week in, week uit komen de Kamers bijeen, avondvergaderingen worden als de meest gewone zaak beschouwd in de tijd, dat alle vogels een ei leggen — behalve natuurlijk de koekkoek en de griet. En men begroot voort — Onderwijs, Oorlog, Marine, Uniezaken, Overzeese Rijksdelen. Daartussen door komen dan nog de wetsontwerpen en de interpellaties. En slechts node gunt men zich een week vakantie, om van de Ridderzaal, het tijdelijk onderdak der Tweede Kamer, te verhuizen naar de gerestaureerde en verbeterde eigen vergaderzaal.

In die week nieuwe schrik. De Eerste Kamer begroet haar nieuwe voorzitter, mr Jonkman. Nieuwe heren, nieuwe wetten. Tot dusver deed onze senaat het wat rustiger dan haar jongere zuster. Maar Mr Jonkman weet niet van rust. Eindigde een middagvergadering hier vroeger omstreeks vijf uur, de nieuwe president jaagt door tot half zeven. O Saartje, o Saartje.

Platonische politiek

De Tweede Kamer heeft nu met alle vijf de nieuwe Ministers kennis gemaakt, deels bij de — vertraagde — behandeling van hun begroting, deels bij bespreking van wetsontwerpen. Een kwam er zelfs pardoos in een interpellatie terecht, Mr Mulderije, die na vijf R.K. voorgangers de eerste niet-Roomse bewindsman op Justitie is. Zo'n interpellatie betekent, dat de Kamer min of meer vervolgen is. Zij was het ditmaal vanwege de gratieverlening aan Aus der Fünten en enkele andere oorlogsmisdadigers, die in hoogste instantie ter dood veroordeeld waren.

Nu was de heer Mulderije aan die gratie-verleningen eigenlijk volmaakt onschuldig. Met opzet spraken wij hierboven over zijn voorgangers op de zetel aan het Plein. Het na de oorlog gevoerde gratiebeleid heeft in feite alleen de volle instemming genoten van de fractie der K.V.P. De Kamer heeft in meerderheid bij herhaling doen blijken, dat de mate, waarin de Regering het recht van gratie hanteert, niet haar instemming heeft. De Regering van haar kant heeft tot dusver zich beperkt tot hooggestemde vertogen, maar overigens een concrete verdediging achterwege gelaten, zich verschuilend achter „richtlijnen”, die niet gepubliceerd kunnen worden. Mr Mulderije heeft deze boedel over moeten nemen.

Hooggestemde vertogen. Ook de K.V.P.-fractie droeg daaraan ditmaal haar aandeel bij. Voor haar sprak ditmaal geen jurist, gelijk men verwachten zou, maar een poëet. De heer Verhoeven sprak op welhaast lyrische wijze over de barmhartigheid, welke een hogere vorm van gerechtigheid zou zijn. Wellicht had de K.V.P.-fractie gedacht met deze artistieke bijdrage indruk te maken; het tegendeel was het geval.

Bij de replieken moest Prof. Romme zelf ingrijpen. We leven nu eenmaal niet in de ideale staat van Plato. Onze politici hechten meer aan een zakelijk betoog, dan aan lyriek.

Zwaard te koop

Zakelijke, principiële redevoeringen werden bij deze debatten zeker ook gehouden. Zowel Mr Terpstra, als Prof. Gerbrandy leverden een sterk betoog.

De laatste benaderde het probleem van de staatsrechtelijke zijde. Gratie ziet altijd op een bepaald geval. Het is een individueel, uitzonderlijk correctief op de rechtspleging. Het recht daartoe komt toe aan de kroon. Wanneer echter, zoals bij de ter dood veroordeelde politieke misdadigers, gratieverlening gewoonte wordt en voltrekking van de straf uitzondering; wanneer er richtlijnen vastgesteld worden, volgens welke deze gratieverleningen plaats hebben, dan gaat men bedenkelijk dicht naderen tot een ander recht, dat van amnestie. Door amnestie wordt aan een bepaalde groep overtreders straffeloosheid verleend. Maar de bevoegdheid daartoe berust niet bij de Kroon, maar bij de wetgever, dat is de Kroon samen met de Staten-Generaal.

De Regering, zo concludeerde Prof. Gerbrandy is tot deze stelselmatige gratieverlening niet bevoegd.

Niet minder klemmend was het betoog van Mr Terpstra. Hij somde de afschuwelijke misdaden op, waaraan lieden als Aus der Fünten zich schuldig gemaakt hebben. De Overheid, zo zei hij, heeft het recht te handhaven, de overtreder te straffen en op deze wijze haar onderdanen te beschermen. De Overheid staat in dienst van God, als wreekster, om hem, die kwaad bedrijft, te straffen. Wanneer nu in die afschuwelijke gevallen van duivelse vervolging van weerloze landgenoten de doodstraf niet meer de geëigende straf is, dan laat de Overheid haar zwaard vallen.

Wie zou durven beweren, dat het voor de mens, die geroepen wordt de overheidsmacht te dragen, een lichte, een aangename taak is, op te treden als wreekster, als de straffende gerechtigheid? Niettemin is dit zijn opdracht.

De naoorlogse machthebbers regeren meer bij het licht van de psychologie, misschien liever gezegd: populaire pseudopsychologie. De hoogte van het gezag en de heiligheid van het recht worden al te zeer ingeruild voor menselijk begrip. De objectieve norm wordt verdrongen door subjectief gevoel. De taak van onze mannen is, aan de Overheid steeds weer die norm voor te houden.

Het boterde niet

Wij hebben onze Minister van Oorlog en Marine bij de boter vandaan gehaald. „Wanneer dat nodig was, willen we daar vrede mee hebben,” zei een agrariër in het parlement. „Maar het betekent toch niet, dat wij te eniger tijd een generaal als Minister van Landbouw zullen zien optreden?”

Wie weet wat voor talenten er nog in onze generaals schuilen. De Tweede Kamer zocht al empooi voor generaal

Kruls. Wie zal zeggen, waar die nog eens terecht komt. In elk geval noteerde minister Staf in de eerste weken van zijn bewind een vrij hoge koers. En ook nu nog is het vertrouwen, dat men in hem stelt, niet weg. Maar toch..... nee, zijn eerste optreden in de Kamer was geen daverend succes. Dat constateerde de Minister bij de replieken zelf al. Dat kwam zo. De Kamerleden hadden bij de bespreking der defensieproblemen ook nogal wat politieke beschouwingen geleverd; ook over de internationale politiek. Dr Bruins Slot b.v. had daar heel wat over gezegd. Behartigenswaardige dingen. We moeten, zo zei hij o.m., tegen de bedreiging uit het Oosten niet louter een defensieve strijdmacht opbouwen. We moeten zorgen, zo sterk te zijn, dat de Rus liever een straatje om gaat, dan met ons te moeten vechten. Pas als we zo sterk zijn, kunnen we in de conferentiekamers tot zaken komen. De vredeskansen zijn voor ons evenredig aan de knuppel, die we achter de hand hebben.

GEVAARLIJKE MACHT

H. ALGRA

Door de Regering is een wetsontwerp ingediend, dat bedoelt aan de Minister van Financiën de gelegenheid te geven via bepaalde organen een grote macht te oefenen over de handelsbanken, de boerenleenbanken en de spaarbanken. Officieel heet het, dat het gaat om toezicht op het credietwezen. Een enkele maal krijgt men zelfs de indruk, dat de bedoeling is, de banken te beschermen tegen zich zelf, ze terug te houden van onvoorzichtige vrijgevigheid in het toestaan van credieten en zo aan het Nederlandse volk in geldelijk opzicht een groter gevoel van gerustheid te geven.

Wanneer de banken dan in verzet komen, dan werpt de propaganda zich daarop en wordt de tegenstelling: reactie—progressiviteit; kapitalisme—socialisme ijverig gehanteerd.

Nu, laten we het gerust zeggen, dat in dit wetsontwerp een socialistisch element zit. Daarom zijn de socialisten ook zo ongerust, dat de K.V.P. het niet zal slikken. Daarom zitten zij de heer Romme achter de broek en zeggen: gij zijt kabinetsformateur geweest, gij hebt dit ministerie gevormd, en nu steekt er een storm op uit uw eigen kamp tegen dit uw ministerie. Spreek uw bezweringsformules. De heer Romme heeft nu wat gezegd, maar het leek niet veel op een bezweringsformule. Het deed eerder vermoeden, dat de K.V.P. in elk geval dit ontwerp niet zal accepteren, zoals het daar ligt. De spanning tussen de beide sterkste regeringspartijen zal vermoedelijk weer toenemen.

Tegen dit wetsontwerp, dat de heer Lief tinck een grote macht wil geven, bestaan inderdaad zeer ernstige bezwaren. Wij zullen er twee noemen.

In de eerste plaats betekent een consequente toepassing van de bevoegdheden, die thans worden gevraagd, een sterke beheersing van het economische

leven. Het is een grote stap in de richting van de totalitaire staat. Die staat kan komen langs de weg van de dictatuur, maar ook geruisloos, door een stille, bijna onzichtbare beheersing van het leven, als het ware van binnen uit. En deze beheersing via de thans gevraagde machtiging zal zich in feite onttrekken aan de controle van de volksvertegenwoordiging. Als de heer Lief tinck eenmaal de thans gevraagde machtigingen heeft, dan kan hij heel diep in het maatschappelijk leven ingrijpen. Dan kan hij b.v. aan de Boerenleenbanken precies gaan vertellen, op welke wijze, onder welke voorwaarden en volgens welke normen zij aan de boeren credieten mogen verlenen. Iedere ondernemer, iedere boer, iedere middenstander wordt dan in principe „stadskind”. De „weesvoogden” in Den Haag zullen over hem vergaderen. Natuurlijk zal het **aanvanke-lijk** zo'n vaart niet lopen en zal men zich eerst keren tegen wat men excessen pleegt te noemen, maar wanneer dit eenmaal aan de gang is, is het niet te stuiten, dan groeit de bemoeiing, dan wordt het dirigisme al krasser en consequenter toegepast. **Het verslindt als het ware de goede en gematigde bedoelingen van hen die dirigeren.**

Dat is het algemene bezwaar.

Maar er is er ook een met een heel bijzonder karakter.

De Minister wil controle op de credietverlening. Maar verreweg de grootste credietnemer is hij zelf.

Het blijkt uit het volgende. De bankstaten van de zes representatieve banken in Nederland „Amsterdamsche Bank/Incassobank, De Twentsche Bank, Hollandsche Bank-Unie, Ned. Handel Maatschappij en Rotterdamse Bank) wijzen uit, dat aan deze banken eind 1950 (resp. eind 1949) was toevertrouwd door crediteuren o.a.

Aan al die beschouwingen ging de Minister voorbij. Hij praatte lang — en weinig onderhoudend — over zaken, die de Kamer maar matig interesseerden. Maar de hoofdzaken — en voor de Staten-Generaal behoort daartoe juist het politieke aspect — daaraan waagde Ir Staf zich niet.

Sterk was evenmin zijn juridisch inzicht. De wijze, waarop hij trachtte te motiveren, dat de verplichting tot inenting aan militairen kon worden opgelegd bij beschikking van de Minister of van de chef van de generale staf, vond in de Kamer maar weinig steun. Zijn verklaring, op het uiterste moment, dat een commissie deze kwestie zal bestuderen, redde hem van een motie. Maar er zat een lesje in. Militaire autoriteiten springen wel eens wat gemakkelijk om met de rechten en belangen van de burgers. Ook dat is een punt, waar de volksvertegenwoordiging terecht zich veel aan gelegen laat liggen. En waar de Minister dus niet met een zekere gemakkelijke luchthartigheid overheen huppelen kan.

in de vorm van deposito's op termijn een bedrag van ruim 4½ milliard. Daar staat tegenover, dat diezelfde banken in hetzelfde tijdvak aan het Rijk credieten hadden verleend tot een totaal bedrag van 2.6 milliard ruim. **Wat de burgers dus ter beschikking van de banken stellen voor korter of langer termijn, wordt door die banken weer voor ongeveer 60 % aan de Staat geleend.** Maar — het is een kwestie van schatkistpapier. De banken zouden dus lust kunnen krijgen om dit kort geld van de hand te doen of in elk geval zich schrap te zetten tegen verdere uitzetting van de vlottende schuld. Het bedrijfsleven zou zo kunnen gaan redeneren: zal het economische leven weer beter op gang komen, dan moet niet meer 60% van de aan de grote banken toevertrouwde gelden aan de Staat worden geleend, dan moet het bedrijfsleven betere kansen hebben, om door credieten op lange termijn te komen tot uitbreiding en modernisering. Kortom, het gehele vraagstuk van de omvang van de vlottende schuld komt dan voortdurend in discussie.

Maar als de Regering nu de gehele credietverlening onder controle neemt, dan is het voor haar praktisch onmogelijk, om daarbij uit te schakelen het feit, dat de Staat zelf de grootste credietnemer is, en dat beperking van de credietverlening aan het bedrijfsleven de banken dwingt, groter bedragen aan schatkistpapier te begeren. Het is volkomen duidelijk, waar dit op uit kan lopen. De Staat als credietnemer komt bij de banken niet alleen als klant, maar ook als controleur. En die dubbele functie is gevaarlijk. Zij geeft de Staat een enorme macht, een bedenkelijke macht, een macht, die zich aan de openbare controle grotendeels onttrekt. Daarom zijn wij heel benieuwd, welke „Regeringspartijen” dit wetsontwerp zullen helpen aanvaarden of verwerpen.

De verkiezingen in Frankrijk

R. GOSKER

De uitslag der verkiezingen heeft weliswaar geen verrassingen gebracht, maar wel zeer grote verscheuringen in de krachtsverhoudingen. De voorlopige uitslag is als volgt:

	stemmen	pCt.	zetels
Communisten	5.001.618	26.8	103
Gaullisten R.P.F.	4.039.889	21.6	115
Socialisten	2.744.924	14.7	103
Rooms Kath. M.R.P.	2.225.353	11.9	81
Radicalen	2.194.213	11.7	92
Conservatieven	2.472.016	13.3	120

De uitslag der verkiezingen was in 1946:

Communisten	5.475.955	28.2	183
Gaullisten R.P.F.	—	—	10
Socialisten	3.450.080	17.9	105
Rooms Kath. M.R.P.	5.033.430	26.0	164
Radicalen	1.971.660	11.1	64
Conservatieven	2.136.630	11.8	72

De **Communisten**, onder leiding van Thorez, die zich nog steeds in Moskou bevindt, gingen in stemmen enigszins achteruit. Maar verloren niet minder dan 80 zetels. Wat stemmen-aantal betreft hebben zij zo ongeveer hun positie gehandhaafd en dit blijft een bedenkelijk en verontrustend feit. Ruim een vierde van het Franse volk is bereid zich door Moscou te laten leiden en al bezetten de communisten dan ook minder dan een zesde van het aantal zetels, de aanhang onder het volk wordt er niet minder om. Naar het percentage gemeten zouden de communisten meer dan 150 zetels verkregen moeten hebben. Dat zij slechts 103 zetels toegewezen kregen is te danken aan de nieuwe kieswet, waarvan de regeringspartijen weinig fraai maar wel handig gebruik hebben gemaakt om op een onevenredig groot aantal zetels beslag te leggen. Deze partijen hadden weten door te drijven, dat de partijen, die in een district meer dan 50 % van het aantal stemmen op zich verenigden alle zetels in dat district kreeg toegewezen. De evenredige vertegenwoordiging werd daarmee eenvoudig om hals gebracht, maar het doel heiligt de middelen en het doel werd bereikt. De communisten zijn nu woedend en hebben reeds medegedeeld dat zij hun voornaamste actie niet meer in het parlement, maar aan het „front der arbeiders” zullen gaan voeren, en kondigen een nieuwe felle actie aan.

De Gaullisten. De officiële naam van deze partij is „**Rassemblement du Peuple Français**”. Zij staat onder leiding van Generaal de Gaulle. In 1947 werd deze partij opgericht. Aanvankelijk was het niet de bedoeling dat zij een gewone politieke partij worden zou, maar zoals dat gewoonlijk gaat, is dat er toch van gekomen. Men verwijt aan de Gaulle dictatoriale neigingen en rekent zijn groep rechts-extremistisch. Of dit wel geheel juist is kan niet zonder meer worden vastgesteld. Wel is het een feit dat de Gaulle zich scherp keert tegen de onmacht der regeringspartijen, die in ruime mate de gelegenheid hebben gehad te tonen wat zij waard zijn, maar die met elkaar de ene kabinetscrisis na de andere hebben veroorzaakt en die voorts naar de mening van de Gaulle te gematigd tegen de communisten optreden. Ook zijn partij is, zij het in mindere mate dan de communisten, slachtoffer geworden van de handige manoeuvre der rege-

lingspartijen. Met 20.84 % van het aantal stemmen verkrijgt zijn partij 115 zetels, inplaats van de ongeveer 130 die haar rechtens toekomen.

Het is voor de eerste maal dat deze partij zich in de verkiezingsstrijd wierp en over de uitslag mag zij tevreden zijn, al heeft deze blijkbaar niet geheel aan de verwachtingen beantwoord. Nu deze partij tegelijk over de meeste zetels in het parlement beschikt, zal zij trachten haar radicale hervormingen van het Franse regeringsstelsel door te voeren, met name door aan de president der republiek meer bevoegdheden toe te kennen.

De Troisième Force. Dit is de combinatie van de regeringspartijen, die gezamenlijk in Frankrijk de lakens uitdeelden, en die dat, dank zij deze verkiezingsuitslag niet meer zullen kunnen doen, zonder andere bondgenoten aan te trekken.

De voornaamste partner was de Rooms Katholieke Partij, welke de naam draagt „**Mouvement Republicaine Populaire**”. Hoewel deze partij uit Rooms Katholieken bestaat, wil zij zich niet als zodanig aandienen. Deze partij wordt ook wel genoemd die der Christen-Democraten. Specifiek Rooms Katholiek wil zij niet zijn, vermoedelijk om de anticlericale sentimenten, die in Frankrijk nog steeds zeer levendig zijn, niet te prikkelen. Als de wonderboom van Jona heeft zij in 1946 haar joiouse entrée gedaan in de Franse politiek. Zij verwierf aanstonds 164 zetels en was na de Communisten de tweede partij van het land. Zij haastte zich echter, mirabile dictu, en dat voor een Roomse partij — om samen te gaan werken met de communisten en socialisten. Daarvoor betaalde zij bij deze verkiezingen het gelag. De helft van haar kiezers ging over naar de Gaulle, en zij verloor ruim 80 zetels.

De tweede partner in de Troisième Force waren de **Socialisten**. Ook dezen verloren een groot aantal stemmen, maar toch lang niet in die mate als de M.R.P. en wat het zetel-aantal betreft daalde zij, dank zij de speciale verkiezings-techniek, slechts van 105 op 103.

De derde partner waren de **Radicalen**. Vroeger heette deze partij de Radicaal Socialisten. Haar woordvoerder is Herriot. Het is een meer of minder liberale partij. Deze partij heeft niet zozeer door stemmenwinst maar wel door de lijstenverbinding 28 zetels gewonnen en steeg van 64 tot 92 zetels.

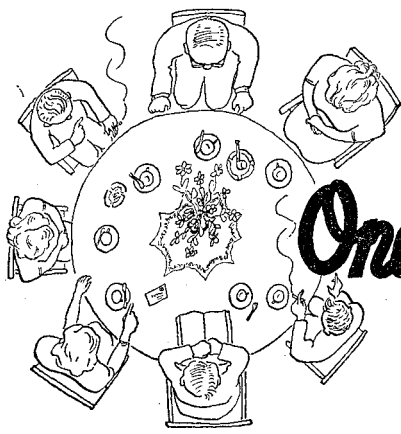
De Troisième Force beschikte in het oude Parlement derhalve over 333 zetels, van de in het totaal 627.

Dat was dus reeds krap aan. Thans beschikt zij over 276 zetels en haalt zij de meerderheid niet.

De hoop is nu evenwel gevestigd op een nieuwe derde macht, want er is in Frankrijk nog een politieke groep — nl. die de **Conservatieven**, ook wel die der **Gematigden** genoemd. Dit is een combinatie van rechtse groeperingen — maar dan anders bedoeld dan in ons land — zoals de onafhankelijken onder leiding van de ex-premier Reyneaud, de Boerenpartij en de Republikeinse Vrijheidspartij. Ook deze groep maakte zetelwinst. Ze steeg van 72 op 120 zetels. Met behulp van deze groep kan de derde macht zich handhaven.

De socialistische minister Jules Moch heeft reeds verklaard, dat het noodzakelijk is een regering te vormen van de socialisten tot en met de onafhankelijken. Maar dan zal het afgeopen moeten zijn met het drijven naar socialisatie, zoals dit in de laatste jaren werd gedaan door de M.R.P. en de Socialisten.

Al met al is er in Frankrijk sprake van een zeer sterke ver-

Onder ons gereid...

Mijn vrouw Huigerina is een voorbeeldige huisvrouw. Vanuit dat gezichtspunt bezien, kan het verklaard worden dat zij niet bijzonder gesteld is op vrouwen, die 's morgens reeds lopen te wandelen in haar Zondags-tenuue. Het wil er bij haar onder ons gezegd niet in, dat zulke vrouwen sieraden van haar kunne zijn.

Huigerina kent geen vraagstuk omtrent de vrouw. Zij kent slechts twee soorten vrouwen, te weten: vrouwen en dégelijke vrouwen. En vraag je haar, wat zij onder een degelijke vrouw verstaat, dan zegt ze: — Dat zijn zij, die leven zoals dat in ons huwelijksformulier staat. Punt. Uit.

Maar deze week op een avond kwam ze opeens los om haar standpunt nader toe te lichten. Wij hadden bezoek; meneer Kleynkruidt kwam vragen, of we lid wilden worden van een buurtvereniging. Kleynkruidt maakte de opmerking, dat de man, die zijn vrouw lief heeft, haar thuislaat. Een voorhistorisch gezegde overigens.

— Meneer, die uitdrukking komt neer op een achterstelling van de vrouw, zei Huigerina toen, terwijl zij haar ogen strak op Kleynkruidt gericht hield.

— Daarmee wilt u, misschien onbedoeld te kennen geven, dat u zich superieur voelt ten opzichte van de vrouw. Zoiets als roofridders uit vroeger tijd, die hun vrouw als een slavin zagen. Als ze op rooftocht gingen, sloten ze hun vrouw op en lieten haar ook nog streng bewaken. De man dacht, haantje-de-voorste te zijn. De vrouw was tweederangs, minderwaardig. . . .

— Zo heb ik het niet bedoeld, verklaarde Kleynkruidt, in de war gebracht en daardoor sigarenas morsend op ons vloerkleed.

— Ik ben huisvrouw, ging Huigerina verder. Huisvrouw en moeder; en ik vind dit eretitels, hoewel officiële ambtenaren van mij zeggen, dat ik dan zonder beroep ben. . . . Er heerst nog altijd bij sommige heren de gedachte, dat de vrouw minder is.

Kleynkruidt vatte weer moed.

— Dus u zou bijvoorbeeld net als een man in de gemeenteraad willen zitten? vroeg hij.

— Ho, meneer Kleynkruidt, u moet niet te hard van stapel lopen, zei mijn Huigerina waardig. — Dat heb ik niet gezegd en wil ik ook trouwens niet zeggen. Over de vrouw in het ambt is

al heel wat gezegd en er zal nog wel meer over gezegd worden. Dat is een principiële zaak, waar maar niet pardoos een uitspraak over gedaan kan worden. Maar dan moet het ook, als u 't mij vraagt, inderdaad principieel bekeken worden. Want ik vrees, dat het te veel gezien wordt in het licht van die oude roofridders. Dus dat een vrouw minder is dan een man. Maar dat is niet waar, meneer Kleynkruidt. De vrouw is niet minder, maar anders. Misschien begrijpt u me.

— Ja, knikte Kleynkruidt, ik begrijp u wel. Vrijheid, gelijkheid, zuster-schap.

Mijn Huigerina schudde het hoofd.

— Dat is mijn bedoeling niet. Ik wil zeggen: een principiële zaak moet ook principieel behandeld worden. Het haantje-de-voorste willen zijn, mag geen rol spelen.

Toen begon ze ineens veel zachter te praten.

— Ik ben bang, zei ze, dat dit bij heel veel mannen nog heel sterk leeft. Nog sterker zelfs dan de principiële overwegingen.

— Ik houd niet van hennetje-de-voorste, merkte Kleynkruidt op.

— Ik evenmin, bekende Huigerina eerlijk. — Maar ik houd ook niet van haantjes, die haantje-de-voorste willen zijn omdat ze haántje zijn!

— Ik ben het roerend eens met die Engelse lord, die gezegd heeft: Vrouwen moeten thuis blijven en babies ter wereld brengen, zei Kleynkruidt.

Maar toen meende ik onder ons gezegd ook wat te berde te moeten brengen. Ik zei:

— Van die meneer heb ik gelezen, ja. Een Engels blad heeft dat nader onderzocht. Die lord was over de vijftig en vrijgezel. . . . Misschien zit in Engeland ergens een dame van rijkelijk middelbare leeftijd, die niets liever gezien had, dan de vrouw te zijn van die lord, thuis te zitten en babies ter wereld te brengen. Maar haar jaren zijn gegaan en de lord is vrijgezel gebleven.

— Ik schenk koffie in, brak Huigerina het gesprek af. — Laten wij er maar over zwijgen, want vooral op het gebied van de vrouw worden er door mannen heel wat lichtvaardige uitspraken gedaan om achter hun woorden hun gevoel van superioriteit te verbergen. — Maar, Huigerina, ik zou toch. . . . begon ik een beetje ongerust.

— Heb maar geen nood, Joris, zei ze, ik voel me thuis in de huiskamer en in m'n keuken, maar een groene zetel is niets voor mij!

JORIS KRABELAAR.

schuiving naar rechts, maar het vormen van een regering is er geenszins gemakkelijker door geworden. De enige mogelijkheid wordt voorshands geboden door de derde macht, — maar dan een regering van het type „centre droit” met een regering met een meer conservatieve inslag. Maar of dit experiment slagen zal? Een experiment blijft het. De vraag is of de Socialisten en de Rooms en daartoe bereid zijn. Het blijft vooralsnog onrustig in Frankrijk.

De gewone procedure brengt mede dat President Auriol de fractieleider van de grootste groep in het parlement uitnodigt een kabinet te vormen. Dit is de Partij van de Gaulle, de R.P.F. Aangezien de Gaulle zich niet candidaat heeft gesteld zal de opdracht worden verstrekt aan Jacques Soustelle, de eerste politieke medewerker van de Generaal. De conclusie ligt voor de hand dat deze niet zal slagen.

Wie volgt daarna?

De Rijksverzekeringsbank in het Goud

A. STAPELKAMP

De Rijksverzekeringsbank heeft feest gevierd, zij het dan ook op bescheiden wijze. Het wil ons voorkomen dat een ietwat grootser herdenking haar overigens niet zou hebben misstaan. Want de bank heeft gedurende een halve eeuw een zeer belangrijke plaats ingenomen bij de uitvoering onzer sociale verzekeringswetgeving. Zonder gevaar voor tegenspraak kan gezegd worden dat zij jarenlang de spil was waarom en waardoor de sociale verzekeringswetgeving draaide.

Dat begon al bij de invoering van de Ongevallenwet 1901, onze oudste sociale verzekeringswet. De uitvoering van deze wet gaf aan de Bank het aanzijn en belastte haar met de administratie. Ik geloof niet dat iemand die met de gang van zaken met betrekking tot deze wet op de hoogte is, zal willen ontkennen dat hier prachtig werk is verricht. Breder vlucht nam de arbeid der bank in 1913 en 1919 toen Talma's Invaliditeitswet in werking trad.

Talma had de bedoeling dat ook de Ziektewet door de Bank en de Raden van Arbeid zou worden uitgevoerd. Daarvan is niet zo heel veel terecht gekomen. Rondom de Ziektewet is een strijd ontstaan over de uitvoering. Het ging daarbij om de vraag uitvoering door ambtelijke organen: Rijksverzekeringsbank en Raden van Arbeid of door Bedrijfsverenigingen.

Die strijd heeft ruim 10 jaren geduurd en is beslist ten gunste van laatstgenoemde organen. Maar de arbeiders van Nederland hebben er wel een zware prijs voor betaald. Niet in 1919 maar in 1930 is de Ziektewet ingevoerd. Slechts voor een klein gedeelte zijn de Raden van Arbeid hierbij thans betrokken. Daarentegen kreeg de Bank wel bemoeiing met de wet op de vrijwillige ouderdomsverzekering en de Noodwet-Ouderdomsvoorziening. Zij beheert bovendien belangrijke fondsen als het Ongevallenfonds en het Invaliditeitsfonds. Uit bovenstaand resumé, dat op vol-

ledigheid geen aanspraak maakt, blijkt toch wel dat de jubilerende Rijksverzekeringsbank een grote plaats bij de uitvoering onzer Verzekeringswetgeving heeft ingenomen en nog inneemt. En — wij herhalen — een plaats met ere! Of dit in de toekomst zo zal blijven? Wij weten het niet.

Wat wij wel weten is dat de gedachte om onze sociale verzekeringswetgeving door de bedrijfsgenoten zelf te laten uitvoeren in de loop der jaren is gegroeid. Wat wij wel weten is voorts, dat de uitbouw der organisaties van ondernemers en werknemers de mogelijkheid om deze weg op te gaan belangrijk heeft vergroot. Ten tijde van Talma was daartoe nog geen mogelijkheid. En ten slotte weten wij dat er thans bij de Tweede Kamer een wetsontwerp aan de orde is, dat beoogt dit laatste, n.l. uitvoering door bedrijfsverenigingen, over geheel de lijn door te voeren. Of dit wetsontwerp in de huidige vorm het Staatsblad zal bereiken mag worden betwijfeld. Maar dat in deze richting een wijziging van bepaalde bestaande wetten te wachten is, achten wij aannemelijk. Dat zal ook de positie der Bank niet onberoerd laten.

Hoe dit echter ook zij, op dit ogenblik past een eresaluut aan de Bank die gedurende een halve eeuw zo voortreffelijk haar taak vervulde. Wij wensen haar toe, dat zij deze ook in de toekomst op gelijke wijze zal mogen vervullen.

Wat gebeurt er in Friesland?

T. WEVER

Het is al weer een paar jaar geleden dat het moderamen van het Provinciaal Comité in Friesland aan een kleine commissie vroeg te willen adviseren over de propaganda, te voeren voor de AR. partij en haar beginselen.

En nu ga ik niet vertellen wat die commissie allemaal beweerde.

Ik wil slechts de aandacht vestigen op één ding.

Deze commissie deelde als haar mening mede dat het nodig was dat een aantal mensen werd vrijgesteld van alle andere politieke arbeid om hen uitsluitend te belasten met de propaganda voor beginselen en partij.

En ze hebben gelijk gehad.

De ervaring wijst dat uit.

Propaganda voeren die wat betekent vraagt een voortdurende activiteit en vordert een belangrijk stuk van onze tijd, soms nagenoeg alle vrije tijd die over blijft.

En deze tijd kan moeilijk gedeeld wor-

den moet het waarnemen van allerlei vertegenwoordigende functies in het politieke leven.

Want propaganda voeren doet men niet zomaar in een verloren uurtje.

Het vordert tijd, studie, concentratie.

En het is uitermate belangrijk.

Veel belangrijker dan de grote menigte van ons volk wel denkt.

Het is even belangrijk als de arbeid onzer mannen in staten en raden.

En daarmee doe ik niets af van de waardering die wij moeten hebben voor de arbeid van onze vertegenwoordigers in die colleges.

De vraag echter hoe wij ons volk, hoe wij de publieke opinie zullen beïnvloeden is vandaag van evenveel betekenis als de vraag hoe wij de hoge overheid zullen beïnvloeden.

Het zou wel eens kunnen zijn dat de mogelijkheid om in de toekomst de hoge overheid te beïnvloeden in staten en raden zal afhangen van de invloed die

wij thans weten te verkrijgen op ons volk.

Tegen deze achtergrond zult U de activiteit van de ARPC Friesland moeten zien.

En dan ga ik eerst enkele mededelingen doen over wat wij noemen de **politieke cursussen**.

Voorjaar 1949 werden bij wijze van proef een viertal van deze cursussen gehouden, elk van vier Zaterdagmiddagen, n.m. in Makkum, Haulerwijk, Leeuwarden en Franeker.

Alle vier slaagden.

Toen werd in het seizoen 1949—1950 deze arbeid breder opgezet.

Het leek een wonderboom, maar was het niet.

Immers in de winter van 1950/1951 werd dat werk voortgezet en zelfs uitgebreid. Zodat in 73 verschillende plaatsen in de provincie deze politieke cursussen werden gehouden. Iedere cursus duurde minstens drie avonden en op iedere cursus

werd een afgerond onderwerp behandeld. Bereikten we in 1949/1950 plm. 2300 mensen, in de verstreken winter waren er plm. 3200 deelnemers. En er zijn tekenen die er op wijzen dat wij in het volgende seizoen nog weer betere resultaten zullen behalen.

Grote aandacht werd besteed aan de **scholing der docenten**.

Gedurende het voorjaar en de zomermaanden kwamen deze docenten vele Zaterdagmiddagen samen in Leeuwarden om onder leiding van prof. Zuidema, prof. Donner, de heren Smeenk en Algra ingeleid te worden in de te behandelen stof.

De door deze heren gegeven „colleges” werden ter plaatse woordelijk opgenomen, vervolgens hen ter correctie toegezonden om tenslotte in brochurevorm te worden uitgegeven.

Deze brochures dienen als leidraad bij de cursussen en worden tegen een geschikte prijs voor de deelnemers aan de politieke cursussen beschikbaar gesteld.

Literatuuropgaven worden aan de docenten doorgegeven. Kortom alles wordt gedaan om deze docenten te voorzien van het nodige en het resultaat was dat bij de aanvang van het seizoen enkele tientallen heren gereed waren om de arbeid der politieke cursussen aan te vangen.

Deze docentscholing is van grote waarde, want het betreft velen, die anders gemakkelijk afzijdig blijven, bij de politieke arbeid en brengt hen in levend contact met brede lagen van ons volk. Juist deze arbeid betekent een belangrijke kadervorming, omdat het velen de gelegenheid geeft zich intensief bezig te houden met de grote politieke vragen die vandaag aan de orde zijn en tegelijkertijd voor hen de mogelijkheid opent om op prettige wijze ons volk te verrijken met de vruchten van hun studie. Zo groeit er een wisselwerking tussen ons volk en de tientallen die uit hoofde van hun vorming aangewezen zijn om leiding te geven maar daarvoor soms moeilijk de mogelijkheden kunnen vinden of benutten.

Vanaf het ogenblik dat deze docenten gereed zijn gekomen met hun voorbereidende arbeid en klaar staan hun cursussen te geven komt er een drukke inspannende tijd voor de ARPC Friesland. Immers op alle plaatsen in de provincie moeten de Kiesverenigingen worden opgewekt deelnemers te verzamelen, localiteiten beschikbaar te stellen, en heus niet in de laatste plaats, geschikte avonden te reserveren. Dit vraagt een intensieve propaganda en een voortdurende controle.

Want niet alleen de actieve besturen moeten geholpen worden, ook de slomen moeten worden geprikkeld tot het doen van hun plicht.

Begonnen wordt met aan alle leden van de partij een pakkende, goed uitgevoerde folder te zenden, voorzien van een antwoordkaart die geadresseerd is aan de ARPC Friesland. Op die manier komen wij in contact met actieve leden op alle plaatsen en daarbij aansluitend groeien er vanzelf kernen die ook minder actieve besturen nopen deze zaak tot een goed einde te brengen.

Bovendien stelt de ARPC Friesland zich menigvuldig persoonlijk op de hoogte van de stand van zaken in verschillende gemeenten om hier en daar de helpende hand te bieden.

En het resultaat is uitstekend.

Het komt vaak voor dat de deelname aan deze cursussen belangrijk groter is dan het bezoek dat ooit de gewone vergaderingen konden trekken.

Het algemeen gevoelen is dat deze methode van volksvoorlichting zeer gewaardeerd wordt.

Waarom?

Omdat in drie of vier avonden een docent de gelegenheid krijgt een bepaald belangrijk politiek vraagstuk of bijv. de geschiedenis van de partij eenvoudig, maar grondig te behandelen, zo te behandelen dat de cursisten werkelijk inzicht krijgen in de vraagstukken die vandaag aan de orde zijn.

Direct op de eerste cursusvergadering worden de brochures, die als leidraad dienen bij de bespreking, aan de deelnemers **verkocht**.

Met de mededeling daarbij dat in de komende week deze brochure moet worden gelezen en overwogen.

Zo worden de vragen vanzelf geboren en kan een discussie ontstaan die menigmaal op hoog niveau kan worden gevoerd, wat iets anders is dan een dispuut dat ijselijk geleerd en academisch aandoet.

De vierde cursusavond wordt heel vaak gebruikt om bijzonder nadruk te leggen op het grote belang van de propaganda voor partij en beginselen en dan wordt ook graag gebruik gemaakt van kleine hulpmiddelen om zo'n slotavond gezellig te maken.

Wij hebben voor deze laatste avond veel steun ondervonden van de dames. Er treedt dan n.m. vaak een der dames op, die, vanuit de gezichtshoek der vrouwen, onze arbeid gaat belichten.

Overigens moet ik zeggen dat het percentage dames dat onze cursussen bezoekt groot is en soms zelfs dat der heren overtreft. Maar daarover later.

Thans wil ik nog enkele dingen zeggen over de **financiële** zijde van deze arbeid. Het is duidelijk dat een en ander ook geldelijke consequenties heeft. In het algemeen gaan wij uit van de stelregel: we doen niets voor niets. De heren die de docenten scholen worden daarvoor betaald. En ook de docenten krijgen

hun „salaris”. Niet alleen dat ze hun cursusarbeid vergoed krijgen, maar ook de reiskosten die gemaakt moeten worden om de scholingscursus bij te wonen worden gedeclareerd.

Voor iedere te geven cursusavond ontvangen de docenten f 10.—. Dat is billijk. Deze heren maken ook hun kosten, ze hebben vaak nog kleine reiskosten te maken en om hun arbeid te kunnen verrichten moeten ze ook dikwijls een aantal boeken en geschriften kopen.

De ARPC Friesland „verkoopt” de politieke cursussen aan de kiesverenigingen: een cursus van drie avonden kost f 40.— en een cursus van vier avonden kost f 50.—, terwijl de plaatselijke kiesvereniging de localiteit beschikbaar moet stellen.

De afwikkeling der financiën vindt plaats via de penningmeester van de ARPC Friesland, zodat al deze dingen in één hand blijven.

Gedurende de cursus 1949/1950 moesten alle deelnemers per cursus f 1.50 betalen, maar dit verstreken seizoen ging het veel gemakkelijker. Er werd bijna steeds volstaan met het houden van een collecte en bijna steeds komt men er keurig uit. Soms zit er zelfs winst in. Enkele kleine plaatsen worden door de ARPC Friesland conciliant behandeld. Het aantal docenten is gestegen tot veertig. Ze wonen verspreid over de gehele provincie en dat geeft een grote besparing op reiskosten en tijd. Het is duidelijk dat heel deze organisatie veel tijd, veel zorg en ook veel geld vraagt. Maar het is ook duidelijk dat iemand die zich een bepaald doel stelt ook de middelen moet willen gebruiken die er zijn. En men kan nu eenmaal geen propaganda voeren door op zijn stoel te gaan zitten en duimen te draaien. En men kan ook geen resultaten bereiken door de kosten die aan de arbeid verbonden zijn niet voor zijn rekening te nemen.

Maar zodra men begint met deze arbeid komt men ook tot de ontdekking dat er nog velen zijn die zich graag geven om hun kracht beschikbaar te stellen. Dat is het geweest waardoor het de ARPC Friesland mogelijk is gebleken deze arbeid op de bovengeschetste wijze te verrichten zonder dat het in totaal meer heeft gekost dan..... minder dan f 500.—.

Wanneer men dan nog eens overweegt wat er voor die f 500.— is teruggekregen dan moeten wij met grote voldoening en dankbaarheid terugzien. Dat is dan ook de reden dat wij reeds weer bezig alles voor te bereiden om in de winter van 1951/1952 met nog meer vreugde dit werk te gaan doen.

In een volgend nummer hoort U er meer van.

Ds ZANDT en GROEN VAN PRINSTERER

Mr C. J. VERPLANKE

Knollen en citroenen

Wanneer men vanaf 1945 in de Tweede Kamer bij vrijwel alle aangelegenheden Ds Zandt trouw de banier van Dr Schouten heeft zien volgen, dan gaat steeds meer de vraag klemmen, of een gescheiden optrekken van A.R. en S.G.P. nog wel verantwoord kan worden geacht. Hun nauwe verwantschap, door hun gezamenlijke bestrijding van de Rooms-rode coalitie nog meer geaccentueerd, zou toch vorderen, dat wederzijds de broederhand werd toegestoken, klimaatverschillen op de achtergrond werden geschoven en geen poging werd nagelaten om de politieke samenwerking tussen reformatorische Christusbelijders tot stand te brengen.

Men kan echter verwachtingen koesteren, zoveel als men wil, tot op heden wordt men daarin bitter teleurgesteld. Van enige liefde van de zijde der S.G.P. schijnt geen sprake te zijn — hetgeen intussen voor ons geen reden is om in de liefde onzerzijds te verflauwen.

* * *

In „De Banier” van 19 October 1950 komt een merkwaardig artikel voor van de hand van Ds P. Zandt, met als opschrift „Men zij gewaarschuwd”. Men leest daarin het volgende:

Velen hebben zich het standaardwerk „Ongeloof en Revolutie” van mr Groen van Prinsterer aangeschaft. Anderen zijn wellicht van zins dit nog te doen. Men zij in deze echter gewaarschuwd. Er is toch een uitgave, mogelijk wel meer, van genoemd standaardwerk in omloop, waarin Anti-Revolutionairen niet welgevallige gedeelten hebben weggelaten. Vele passages, waarin de oorspronkelijke uitgave in de zin en strekking van de Staatkundig Gereformeerde beginselen door mr Groen van Prinsterer geschreven is of waarin Rome's principes door hem aan de kaak gesteld en veroordeeld zijn, treft men daarin niet aan. Bij zulk een uitgave meent men dan een geschrift van genoemde auteur te bezitten en toch heeft men het niet. Men lette er wel scherp op, of men in het werk „Ongeloof en Revolutie” ook vindt de volgende passage, zoals die in een oorspronkelijke, onvervalste en ongeschondene uitgave op bladzijde 166 te lezen staat.

Ds Zandt neemt dan deze passage, handelend over „het staatsrecht van het kerkelijk Rome zelf”, over. Groen van Prinsterer stelt daarin, dat Rome steeds gereed is „of de dwingelandij der vorsten te ondersteunen, of den oproeger der volken in beweging te brengen”, wanneer daarmee haar eigenbelang is gediend.

De gehele passage over te nemen, is overbodig, aangezien iedere antirevolutionair haar kan lezen op blz. . . . Ja, op welke bladzijde eigenlijk?

De eerste uitgave van „Ongeloof en Revolutie” verscheen in 1847 bij S. en J. Luchtmans in Leiden. Inderdaad komt daarin op blz. 166 bedoelde passage voor. Maar noemt Ds Zandt dat de „oorspronkelijke, onvervalste en ongeschonden uitgave”?

Ds Zandt behoorde toch te weten, dat Groen in 1868 bij H. Höveker in Amsterdam een tweede uitgave het licht heeft doen zien, waarin hij van zijn verbeterde inzichten blijk gaf.

Algemeen wordt dan ook de uitgave van 1868 als uitgangspunt voor het antirevolutionaire denken genomen. De gedachten, neergelegd in de uitgave van 1847 en door Groen zelf gewijzigd, mag men niet maatgevend noemen.

Wanneer Ds Zandt nu uit Groen gaat citeren, dan moet hij niet uitgaan van een uitgave, die Groen niet meer geheel voor zijn rekening nam. Wij zouden geneigd zijn om te zeggen: „Bij zulk een uitgave meent men dan een geschrift van genoemde auteur te bezitten en toch heeft men het niet”.

Uitgangspunt moet zijn de uitgave van 1868. En daarin komt de bedoelde passage, ietwat gewijzigd, voor op blz. 153.

Om Ds Zandt nu nog verder op weg te helpen en om hem te tonen, dat „Nederlandsche Gedachten” niet schroomt dit „niet welgevallige” gedeelte uit „Ongeloof en Revolutie” onder de aandacht van haar lezers te brengen, zij hem medegedeeld,

dat in 1904 bij H. A. van Bottenburg in Amsterdam de derde uitgave verscheen, van verklarende aantekeningen voorzien door Prof. Dr H. Bavinck, doch geheel gelijkkluidend aan de tweede uitgave (de bedoelde passage vindt men hierin op blz. 142);

dat in 1913 bij Kemink in Utrecht de vierde uitgave verscheen als ongewijzigde herdruk van de derde uitgave (de bedoelde passage vindt men hierin op blz. 142); dat in 1924 bij Kemink in Utrecht de vijfde uitgave verscheen, van kanttekeningen voorzien door H. van Malsen, maar ook geheel gelijkkluidend aan de tweede uitgave (de bedoelde passage vindt men ook hierin op blz. 142); en dat in 1940 bij H. A. van Bottenburg in Amsterdam de zesde uitgave (ten onrechte op het titelblad aangeduid als vierde uitgaaf) verscheen, niet van kanttekeningen voorzien en zonder meer een herdruk van de uitgave van 1868 (de bedoelde passage vindt men hierin op blz. 125/126).

Wanneer in „De Banier” van 30 November 1950 op een vraag, of er nog meer uitgaven zijn, „welke afwijken van Groen van Prinsterer's oorspronkelijke uitgave”, wordt geantwoord, dat „er zoveel uitgaven van het onderhavige werk in omloop zijn, dat het ondoenlijk werk is” om na te gaan, of deze afwijken van de „oorspronkelijke” uitgave, dan menen wij Ds Zandt in het bovenstaande een grote dienst te hebben bewezen.

* * *

Maar hoe zit het nu met die „niet oorspronkelijke, vervalste en geschondene” uitgave?

U moet weten, dat van „Ongeloof en Revolutie” één zgn. volksuitgave is verschenen in de vorm van een ver-

korte uitgave, waaruit bijv. lange citaten en andere diepzinnige beschouwingen zijn weggelaten. Dit is de bewerking van Prof. Mr P. A. Diepenhorst, die in 1922 door Kok in Kampen tegen zeer lage prijs in de handel werd gebracht. In die bewerking komt inderdaad de bedoelde passage niet voor, evenmin als vele andere passages. Maar nu gaat het toch wel wat al te ver, wanneer Ds Zandt daarover het volgende schrijft:

Het is verbijsterend, dat men van neo-gereformeerde zijde het aangedurfd heeft artikel 36 van de aloude Nederlandse Geloofsbelijdenis te verminken, door daaruit een gedeelte te schrappen. Deze verminking heeft van lieverlede bekendheid gekregen, alsook, dat het A.R. program dienovereenkomstig is samengesteld, maar veel en veel minder is het bekend, doch ook verbijsterend, dat in het oorspronkelijke werk „Ongeloof en Revolutie”, zoals dit uit de pen van mr Groen van Prinsterer is voortgekomen, passages weggelaten zijn en dat dit zo uitgegeven en aan de man gebracht is.

Men zij in deze terdege gewaarschuwd en ga eens na, indien men het werk „Ongeloof en Revolutie” in zijn bezit heeft of kopen gaat, of men al dan niet het onverminkte, oorspronkelijke werk bezit of koopt. Men late zich in deze toch vooral geen knollen voor citroenen verkopen.

Het doel van Prof. Diepenhorst was, „Ongeloof en Revolutie” op populaire wijze weer onder ons volk te brengen en de studie voor beginners zoveel mogelijk te vergemakkelijken. Alleen daarom zijn vele hoofdstukken aanmerkelijk bekort en is o.m. bedoelde passage weggelaten.

Men zet pasgeborenen nu eenmaal geen hele citroenen voor, maar lichtverteerbare kost. En tot die kost behoren toch waarlijk geen knollen!

* * *

En tenslotte nog een vraag aan Ds Zandt.

Hij beroept zich voor zijn afkeer van Rome op Groen van Prinsterer. Maar wil hij nu ook eens in „De Banier” overnemen het volgende, dat hij kan lezen op blz. 52 in de „Proeve over de middelen waardoor de waarheid wordt gekend en gestaafd”, in 1834 door Groen geschreven:

Onze christelijke betrekking op de Roomsche Kerk, waar zich deze tegenover het ongeloof bevindt, legt pligten op, voor wier

beoefening dikwijls gelegenheid is. De Roomsche-Catholijke Kerk moet door protestantsche Christenen verdedigd worden, voor zoo ver in haar Christus zelf aangerand wordt.

In „Nederlandsche Gedachten” van 8 Dec. 1869 wordt deze passage door Groen nog letterlijk herhaald en in hetzelfde nummer schrijft hij zelfs: „Samenwerking met roomschegezinden? ja.”

En wil Ds Zandt dan ook eens overnemen wat Groen met betrekking tot de Roomschen op 12 December 1849 in de Tweede Kamer sprak (Handd. II K. 1849/1850, blz. 86):

Ik zeg dus met de meeste opregtheid, laat ons gezamenlijk die theorieën van verwoesting, waardoor alle Staten en alle Kerken bedreigd worden, bestrijden; laat ons vooral niet te heftig tegen elkander opstaan; laat ons voorzigtig zijn en de gesteldheid der tijden in het oog houden; laat ons gedachtig zijn dat er omstandigheden en tijden zijn, waarin het genoeg is vonken te werpen, om eene vlam te doen ontstaan, die, o ja! de tegenpartij benadeelen kan, maar waardoor wij ook zelve zouden worden verteerd.

en wat hij op 13 December 1849 daaraan nog toevoegde (Hand. II K. 1849/1850, blz. 92):

Ik acht dat eene goede verstandhouding tusschen protestanten en roomsch-katholijken eene der gewichtigste aangelegenheden van het Land op dit oogenblik is. Ik acht, dat ik evenzeer als iemand geloof verdien, wanneer ik zeg in een conciliatoiren geest het woord te willen voeren. Ik meen dat ik ten allen tijde getoond heb toenadering te verlangen.

Daaruit willen wij natuurlijk niet concluderen, dat Groen pro-Rooms was. Voor het bepalen van onze houding tegenover het Rome van nu hebben wij Groen zelfs helemaal niet nodig.

Maar laat Ds Zandt dan ook niet uit andere uit hun verband gerukte citaten van Groen concluderen, dat Groen schreef „in de zin en strekking van de Staatkundig Gereformeerde beginselen”, en dus anti-Rooms was. Als Ds Zandt Groen serieus gaat bestuderen, is hij welkom in de A.R. partij. Want dan zijn zijn „knollen” tot „citraenen” geworden.

En dan verwachten we van hem bij de verkiezingen van 1952 effectieve steun in onze gezamenlijke bestrijding van het Roomse gevaar.

SOCIALISTEN EN EUROPA

Drs J. KLATTER

INCONSEQUENTE REACTIONAIRES

DE lokroep „Proletariërs aller landen, verenigt u”, zou van de socialistische partijen heel wat hebben doen verwachten voor de federatieve eenwording van Europa.

Het tegendeel is waar. Juist van deze zijde is de grootste obstructie gerezen bij de pogingen om voor het bedreigde West-Europa een meer handzaam

instrument te smeden te zijner wederopbouw en beveiliging. Hiervoor zijn drie projecten op stapel gezet: Raad van Europa; Schumanplan en Europees leger. Een politiek, een economisch en een militair instrument. In verschillende mate en op verschillende punten hebben socialisten deze strevingen dwars gedreven. Want ook onderling zijn zij over deze zaken dikwijls hopeloos verdeeld.

Wat is het, wat deze socialisten tot hun stugge hou-

ding bracht en waardoor zijn zij in dit opzicht zo hopeloos verdeeld? Door een gevoelen, dat men bij hen nu niet zo in de eerste plaats zou zoeken, namelijk een vorm van nationalisme. Dat juist bij degenen, die het internationalisme in hun banieren hebben geschreven, gezond nationalisme bij uitstek gevonden zou worden, lijkt twijfelachtig.

Waaruit deze houding dan wel voortspruit? Eensdeels uit een bezorgdheid eigen (partij-)haan geen koning te kunnen doen kraaien; ten tweede uit oppositiezucht en ten derde omdat toch ook bij hen het nationale bloed wel eens kruipt, waar het niet gaan kan.

Labour

BIJ de Labour-socialisten is het eerste en het derde punt waar. Labour zit in de zadel; oppositionele nukkigheid behoeft hier nu dus niet te worden gezocht.

Labour heeft het de zoekers van de eenheid van Europa niet gemakkelijk gemaakt. Het heeft stenen gelegd op de weg naar een federaal Europa. Van een deelneming aan de voorbereidende besprekingen voor het Schumanplan onthield de regering-Attlee zich, ook met alle vrijheid om zich terug te trekken, wanneer het resultaat Londen niet zou zinnen. Een principe-besluit was deze socialisten zelfs te erg.

Hier voelt men het nationale bloed taai voortkruipen. Hier hebben wij met een Engeland te doen, dat zich, hoewel „progressief” door Labour geregeerd, niet vermag los te maken van de oude trek van het imperium. Labour mag zelf dit imperium slagen hebben toegebracht, anderzijds kiest zij bij het alternatief: saamhorigheid met Europa, of de gebondenheid in het gemenebest, zonder aarzeling voor het laatste, zelfs pogingen van de hand wijzende om naar wegen te zoeken ten einde de economie van het gemenebest en die van de landen van het Schumanplan met elkaar in overeenstemming te brengen.

Hier spreekt ook een woordje mee, dat in West-Europa geen socialistische partijen aan het roer zijn, althans, niet alleen aan het roer zijn. „Wij kunnen niet mee doen”, zo klaagt Labour, „omdat op het vasteland andere economische stelsels bestaan. Onze deelneming aan het Schumanplan zou onze eigen, op nationalisering gerichte economie, uithollen”. Mischien hebben de Labours, die dit zeggen, wel gelijk. Maar zou hun stelsel ook zonder deelname aan het Europese plan wel kunnen concurreren? Hierop zal de toekomst het antwoord geven.

Intussen blijft het historische feit staan, dat de Europese samenwerking, zo zij slaagt, dit zal doen ondanks de tegenwerking der Britse socialisten.

Is dit de Labourleiders toch te gortig? En koesteren zij de wens water in de wijn te doen? De reis, welke minister Morrison naar Bonn heeft ondernomen, werd, terwijl wij dit artikel schreven, door sommigen uitgelegd als een poging om via de kwaliteit van bezettingsmacht toch bij te dragen tot het herstel van Europa. Attlee's regering is ten minste bevrijd van scherpslijpers als Bevan en Wilson.

IN Bonn vond Morrison op het groene kussen de regering van de C.D.U.-er Adenauer, en de mannen van zijn richting, de West-Duitse socialisten, in de oppositie.

In de oppositie ook tegen een militairisering van West-Duitsland. In de oppositie tegen deelneming aan het Schumanplan.

In een verslagen land als het na-oorlogse Duitsland is er een natuurlijke drang tot nationalisme. De door de oorlog en de nederlaag getroffen landsbelangen, alsook het gekneusde nationale zelfbewustzijn roepen om herstel. De regering zal naar de mate van haar kunnen en haar inzicht pogen beide herstellen, maar is in haar optreden streng gebonden aan de eisen der werkelijkheid. De oppositie loopt hier het gevaar deze gebondenheid te miskennen en populariteit te zoeken door eisen te stellen, welke het nationale zelfbewustzijn strelen. Dit doet uiterst links, de communist. Dit doet uiterst rechts, de neo-nationalist. Het is geenszins verwonderlijk, dat in dit land het oude nazidom weer wortel schiet.

Maar juist daarom is het voor de partijen, waar meer verantwoordelijkheidsbesef mag verwacht worden dan bij de extremisten, zaak, hun doelstelling en propaganda zuiver te houden, vrij van een vals nationalisme. Dit nu kan van de West-Duitse socialisten, onder aanvoering van de verbeterd Schumacher, niet worden gezegd. Schumacher, met zijn bijna dictatoriale positie in zijn partij, is de incarnatie van de na-oorlogse Duitse sociaal-democratie genoemd. Lag het aan deze socialisten, de republiek van Weimar zou zich herhalen. Schumacher is de verpersoonlijking van het Duitse chauvinisme.

Hij kante zich tegen de ontmantelingen, tegen de „hongerpolitiek” van de bezetting (N.B. de Britse Labourkameraden), tegen de Saarpolitiek. Hij is de hartstochtelijke pleitvoerder voor de Duitse eenheid, herstel van het Reich, herstel van de oude grenzen, zowel in het Oosten als in het Westen. Hij fulmineert tegen een deelhebben van West-Duitsland aan de verdediging van West-Europa in het kader van het Noord-Atlantisch Pact, tegen deelneming aan het economische Schumanplan, tegen het politieke streven in Straatsburg naar de integratie van West-Europa. De Fransen hebben zich zelfs destijds te Londen moeten beklagen over de wijze van ontvangst van deze door de Labourpartij uitgenodigde Duitser, die zo onvriendelijke woorden over Frankrijk sprak. Neen, een internationaal verbindend element zijn tot dusver ook de West-Duitse socialisten niet geweest.

Parijs

IN Frankrijk is het anders. Hier maken de socialisten deel uit van de „derde macht”, die de laatste jaren het land heeft bestuurd. Op de internationale conferenties hadden dezen het dan ook voortdurend met hun Britse en West-Duitse collega's aan de stok. Uit hun kringen kwamen vurige voorstanders voort van de militaire, economische en politieke samen-

werking in West-Europa. Zij staan achter het Schuman-plan. Zij zijn de verdedigers van Straatsburg. Maar ook deze houding is niet een rechtstreeks uitvloeisel van een internationale instelling. Eerder spruit zij voort uit een nationaal ideaal. Dit ideaal is, dat het na-oorlogse Frankrijk, dat onder de groten van de eerste rang geen leidende rol meer vermag te spelen, op het democratische continent van Europa toch althans een eerste viool zal spelen.

Rome

TEN slotte de Italiaanse socialisten. Hier treft men vrijwel alle schakeringen van socialisten aan, wat betreft hun houding ten aanzien van de buitenlandse politieke vraagstukken.

Men heeft in Italië de met de communisten hand in hand gaande socialisten van Nenni, die van geen samenwerking met het Westen willen weten. Voorts de socialisten van Romita, die juist vanwege deze houding van hun partijleiding de partij hebben verlaten, maar die daarom nog geen voorstanders zijn van een hand-in-hand gaan met het Westen. Zij willen neutralisten zijn.

De derde groep van socialisten is die van Saragat, die gekozen heeft voor samenwerking met het Westen en dus ook zitting heeft willen nemen in het kabinet-De Gasperi. Maar toen Romita met zijn „half miljoen” vrij werd van Nenni, kon Saragat de verleiding niet weerstaan om te dingen naar een fusie van zijn partij met die van Romita. Dit geschiedde dan ook, maar een voorwaarde was, dat Saragat met zijn mannen het regeerkasteel zou verlaten, om meer de middenkoers te bezeilen, wat de buitenlandse politiek betreft. Dit is geschied, maar het is de vraag, of Saragat goed gedaan heeft zich tot een internationaal-politieke neutraliteit te laten verleiden, hoe verheugendwekkend de afval van Nenni ook is. Want neutraliteit kent deze tijd niet. En wat het land zelf betreft, daarvan heeft Saragat verklaard, dat het een uiterst linkse en een uiterst rechtse groep kent, die beide spelen met de dictatuur. Dit wil zeggen, dat de democratische partijen zich aaneen moeten sluiten en dat Italië zelf zijn behoud verankeren moet tezamen met de andere democratische West-Europese landen. Maar zo ver zijn er de socialisten nog niet.

DE GROTE VERGISSING

Dr A. VEERMAN

De stukken liggen nu voor ons. Na elkaar hebben ze hun verklaringen afgelegd: Prof. Schermerhorn, Dr Drees, Dr Schouten, Dr Bruins Slot. Ieder spreekt zijn eigen taal. Schermerhorn breedvoerig en zwevend, sterk psychologiserend. Drees concreet, zakelijk, maar met grote nadruk zijn accenten leggend. Schouten voorzichtig en terughoudend. Bruins Slot met veel gevoel voor het anecdotische detail. De parlementaire enquetecommissie, die een onderzoek instelt naar het beleid, dat tussen 1940 en 1945 gevoerd is, heeft hen rustig laten praten, soms met een korte vraag een duwtje gegeven, zodat de spreker weer voortging. En zo kunnen we ons nu een beeld vormen van wat zich in het begin van de zomer van 1945, toen het eerste Kabinet na de bevrijding werd gevormd, heeft afgespeeld.

Over die kabinetsformatie van '45 heeft lang een zeker waas gehangen. De kranten schreven er in die dagen weinig over. Kamerdebatten, die enige verheldering hadden kunnen brengen, werden niet gehouden. Later is er in de Kamer en in de pers wel iets over gezegd, maar toch bleef er — ook in onze kring — de vraag: Waarom deed de A.R. in 1945 niet mee?

Eén opmerking nog vooraf. Wie de verklaringen leest, wordt getroffen door de zakelijke toon ervan. In dit rapport van de enquetecommissie is dat wel eens anders. Men leest wel eens stekeligheden; het is niet altijd koek en ei tussen de heren persoonlijk. Maar bij de vier, die wij hierboven noemden is daar geen sprake van. Schouten en Drees kenden elkaar van voor de oorlog, zij vonden elkaar na 14 Mei 1940 in het Politiek Convent; Schermerhorn en Bruins Slot spraken elkaar niet zelden tijdens de bezetting. Hoe sterk de standpunten, de beginselen ook uiteen lopen, van persoonlijke geraaktheid blijkt niets. Dat maakt het gemakkelijker, te zoeken naar de verschillen, die in de verklaringen tot uitdrukking komen.

Hoe het liep

Eerst de feiten. Op de dag van de bevrijding stelden de ministers van het tweede ministerie-Gerbrandy hun portefeuilles ter beschikking van H.M. de Koningin. Zo was het altijd gezegd: na de bevrijding zouden niet de Londense ministers blijven, die wellicht enigermate van het Nederlandse volk vervreemd zouden zijn, maar zou een nieuw koppel het bewind overnemen.

Voor de Koningin was het een moeilijke taak, uit te maken, wie met de formatie belast moest worden. Bijna de gehele Meimaand besteedde zij aan de voorbereiding. Tal van personen werden geraadpleegd. Voor een geschiedvorser zou het interessant zijn, eens na te gaan, wie dit zo al geweest zijn. Staatsrechtelijk doet het niet ter zake en wordt het pas van belang, wanneer op 29 Mei de heren Schermerhorn en Drees belast worden met de vorming van een nationaal Kabinet van herstel en vernieuwing. Een nationaal Kabinet. De formateurs spreidden hun vleugels breed uit. Zij zochten hun mensen onder de antirevolutionairen, maar ook onder de communisten. Wat deze laatsten betreft hadden zij een gesprek met de heren Wagenaar en De Groot. Zij boden hun een ministerschap zonder portefeuille. De „vrienden van de Waarheid” (zo heetten ze toen; pas later noemden ze zich weer openlijk communist, maar in die eerste maanden hoopten ze ook niet raszuivere Stalinisten te kunnen verschalken) deze vrienden van de Waarheid wilden de portefeuille van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening en nog een minister zonder portefeuille. Daarop sprongen de onderhandelingen met hen af.

Dit en passant. De formateurs wendden zich het eerst tot de A.R. partij. Dat was niet zo verwonderlijk. De A.R. partij was immers in de oorlog zeer solide bij elkaar gebleven. De andere partijen — voorzover men daarvan nog

kon spreken — zaten in die eerste maanden vrij los in elkaar. Of er een rooms-katholieke partij zou terugkomen, was de vraag. De liberalen en de christelijk-historischen misten toen nog iedere duidelijke organisatie. Ten aanzien van de A.R. was dat anders. Er was nog — of weer — een organisatie, er was samenhang, er was een adres.

De formateurs wendden zich eerst tot Dr J. Donner, reeds op 30 Mei. Deze verwees hen echter naar de heren Schouten en De Wilde. Eerstgenoemde was op 5 Mei in Mauthausen door de Amerikanen bevrijd. Op 17 Mei werd hij vandaar via Linz naar Parijs gebracht, waar hij de 19e aankwam. Op 24 Mei arriveerde hij per trein op Nederlandse bodem en na de nacht in Breda doorgebracht te hebben, stapte hij Vrijdag 25 Mei over de drempel van de eigen woning. Over diezelfde drempel stapten een paar dagen later de beide formateurs, om over het deelnemen van de Antirevolutionairen aan het nieuwe kabinet te spreken.

Reeds bij dit eerste gesprek bleek er een ernstig verschil van inzicht te bestaan met betrekking tot het herstel van de goede constitutionele verhoudingen. De heer Schouten stond op het standpunt, dat de Staten Generaal hersteld moesten worden in hun oude gedaante. De in 1937 gekozen leden zouden hun plaats weer moeten innemen; voorzover plaatsen vrij gekomen waren — door overlijden en de zetels van de N.S.B.-ers en van hen, die zich onder de bezetting niet als goede vaderlanders gedragen hadden — zouden deze vervuld worden op basis van de lijsten van 1937. Zo zou men — aldus de heer Schouten — het dichtst bij de grondwet blijven. Zo spoedig mogelijk zouden verkiezingen gehouden moeten worden. Weliswaar zouden op zo korte termijn niet technisch volmaakte verkiezingen gehouden kunnen worden, maar liever wat minder perfecte verkiezingen, dan binnen afzienbare tijd geen verkiezingen.

De formateurs stond een andere oplossing voor ogen. Zij wilden de hierboven al aangeduide open plaatsen doen bezetten door personen, die gedurende de bezetting door hun gedrag het vertrouwen van het Nederlandse volk verworven hadden. De aldus herstelde Staten Generaal zouden geruime tijd in functie blijven, want van verkiezingen zou voorlopig geen sprake zijn. Dat was technisch onmogelijk, meenden de formateurs, maar vooral Prof. Schermerhorn stond bepaald ook op het standpunt, dat vlugge verkiezingen niet raadzaam waren. Het Nederlandse volk moest eerst een tijd van bezinning doormaken, politiek weer rijp worden.

Op dit punt liep het gesprek vast. De heer Drees sprak nog met Mr de Wilde. De heer Schouten riep zijn oude Tweede-Kamerfractie bijeen, die zijn standpunt eenstemmig bleek te delen. Daarvan deed hij de formateurs mededeling. De A.R. fractie kon op de door de formateurs gekozen basis niet aan de formatie meedoen.

Vier punten

Inmiddels waren de formateurs al verder gegaan. Het was hun bekend, dat niet alle antirevolutionairen de opvatting van de heer Schouten inzake het herstel van de Staten Generaal ten volle deelden. Met name een van hen, Dr Bruins Slot, had tegen het einde van de bezetting ingestemd met een oplossing als de formateurs wensten: aanvulling, niet uit de lijsten van 1937, maar uit de kringen van het verzet. Tot hem wendden zich nu de heren Drees en Schermerhorn, op 9 Juni samen, op 15 Juni nog eens Prof. Schermerhorn alleen, terwijl deze op 17 Juni nog een telefoongesprek met hem voerde.

De formateurs vielen met de deur in huis en vroegen Dr Bruins Slot of hij minister van Binnenlandse Zaken wilde worden in hun kabinet. Voor de vroegere burge-

meester van Adorp een vraag, waar je mee verlegen zit. „Ik vroeg”, zo vertelt hij aan de enquetecommissie, „aan de heer Schermerhorn of hij een politiek program had. Ik wist er ook niet zoveel van, maar ik dacht, dat dat het eerste was, waarnaar ik moest vragen”.

Dat was het eerste punt, waarop het gesprek ook nu vastliep. Het program was nog in de maak. Ook bij het tweede gesprek was het program er nog niet. Het kabinet zou op weg moeten gaan met niet veel meer in zijn rugzak dan goede bedoelingen, — subjectief goed wel te verstaan.

Het tweede punt, dat aan de orde kwam was de vertegenwoordiging van de protestants-christelijke groep in het kabinet. Dr Bruins Slot zou de enige A.R. zijn. En geen enkele Christelijk-historische? Behalve de heer Tilanus zijn er geen Christelijk-historischen meer, meende Prof. Schermerhorn. Hoe dan ook, de heer Bruins Slot voelde er niet voor, in zijn eentje in dat bonte gezelschap plaats te nemen. Hij wilde op zijn minst één geestverwant daarbij hebben en stelde voor, daarvoor te nemen de heer Hangelbroek, als minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen. Dat denkbeeld viel niet in goede aarde. Voor O. K. en W. bleek Prof. v. d. Leeuw al gevraagd te zijn. Een splitsing van het departement in de O. enerzijds — door de A.R. te bezetten — en de K. en W., voor Prof. v. d. Leeuw wensten de formateurs evenmin.

In een later stadium is aan Dr Bruins Slot nog meegedeeld, dat Mr Meynen het departement van Oorlog zou bezetten. Er was dus een geestverwant. Maar de formateurs erkenden ten volle, dat Mr Meynen niet om zijn politieke overtuiging was gevraagd. De formateurs wensten op het departement van Oorlog continuïteit. De zittende minister, Prof. de Quai, was om zijn verleden niet, althans nog niet acceptabel; daarom was men gekomen tot de secretaris-generaal, Mr Méynen, van wie men mocht verwachten, dat hij over de nodige capaciteiten beschikte. Hij kwam dus in het Kabinet als vakminister, niet als politiek persoon. Dr Bruins Slot was het juist te doen om een politieke medespeler in het Kabinet.

Een derde punt van verschil. Dr Bruins Slot wilde binnen drie maanden Staten- en Raadsverkiezingen houden en binnen zes maanden Kamerverkiezingen. Volmaakt zouden deze dan niet kunnen zijn. Maar voor 95 % goede verkiezingen zouden in elk geval een betere volksvertegenwoordiging opleveren dan welke andere oplossing ook.

Dan was er nog de kwestie van de radio. Prof. Schermerhorn was sterk geporteerd voor de „nationale radio-omroep”, Dr Bruins Slot voor terugkeer der omroepverenigingen. Maar het is duidelijk, ook zonder dit verschil was er al een onoverbrugbare kloof.

Op 24 Juni presenteerden de formateurs aan het Nederlandse volk hun „nationale Kabinet van herstel en vernieuwing”. Vijftien ministers maakten daarvan deel uit. Drie daarvan waren vooroorlogse S.D.A.P.-ers. Met hen traden vier andere na enige maanden toe tot de Partij van de Arbeid — zeven van de vijftien, terwijl die partij bij de verkiezingen nog geen 30 procent van ons volk achter zich bleek te hebben. Drie ministers waren rooms-katholiek; slechts een van hen was nauw verbonden aan de oude Staatspartij. De overige ministers waren vaklui; onder hen mocht Mr Meynen gelden als A.R., Ir Ringers als liberaal.

„Misverstanden”

De feiten spreken eigenlijk voor zich zelf. De heren Schermerhorn en Drees hebben niet voldaan aan de hun gegeven opdracht. Zij hebben geen nationaal Kabinet gevormd. De formateurs hebben zich deerlijk vergist in de politieke verhoudingen in ons volk. Dat heeft de latere ontwikkeling duidelijk getoond. Maar dat hadden zij ook in Juni 1945

al kunnen en behoren te zien. Zij hebben zich al evenzeer verkeken op de actuele problemen, die er lagen. Het lange uitstel der verkiezingen — er zijn er maar weinigen, die dat niet fout achten. De radio — de feiten zijn ook in dat opzicht duidelijk.

De formateurs hebben zich niet laten leiden door de nationale gedachte, maar door hun politieke gezichtspunten en doelstellingen. Zij voerden partijpolitiek, terwijl zij zich inbeeldden nationale politiek te voeren.

Nogmaals, de feiten spreken voor zichzelf. Maar toch moet nog iets gezegd worden over een paar punten, waarover nog — laten we zeggen — misverstand bestaat. Politiek misverstand. Dat is namelijk iets anders dan gewoon misverstand. Als er misverstand heet te zijn onder politici is er meestal helemaal geen misverstand; dan heeft men elkaar heel goed begrepen, maar dan legt men welbewust een ander accent. Bij de formatie van Prof. Romme waren er ook van die misverstanden.

Dr Drees heeft nu op een paar punten heel bijzonder de nadruk gelegd. Hij herhaalt dat in zijn verklaringen telkens weer. Het overleg met de A.R. partij is enkel en alleen vastgelopen op de kwestie van de Staten Generaal, zegt hij. Dat kan hij zo zeggen. Toen de formateurs overleg pleegden met de leiding van de A.R. partij, liep men inderdaad daarop vast.

Maar tegelijk wekt Dr Drees daarmee toch een geheel verkeerde indruk. Want toen het met de partijleiding was vastgelopen, zijn de formateurs welbewust voortgegaan te pogen een A.R. politicus als zodanig voor hun Kabinet te krijgen. Er waren A.R. politici, met wie het op dat punt van de Staten Generaal niet vast behoefde te lopen. Dat er tenslotte geen A.R. politicus in hun Kabinet zitting had, lag dus bepaald niet aan het ene punt, het lag aan de vier punten van Dr Bruins Slot. Daarom zijn we volkomen verantwoord, wanneer we zeggen — wat Dr Drees bezwaarlijk zal erkennen — dat de fundamentele oorzaak van onze afzijdigheid was, dat de formateurs geen nationaal Kabinet gingen vormen, omdat hun zicht op wat nationaal was vertroebeld was.

Men zou er bovendien nog op kunnen wijzen, dat de formateurs met geen enkele andere partij officieel overleg pleegden. Zij kozen hun medewerkers zoveel het hun dienstig voorkwam en mogelijk was uit de verschillende geestesrichtingen — gelijk gezegd, niet zonder eenzijdig-

heid. Daarom was het begrijpelijk, dat zij na hun mislukking bij de A.R. partij niet terstond ook de A.R. richting lieten varen.

Op diezelfde wijze is het de waarheid, wanneer Dr Drees opmerkt, dat ook de C.H. Unie niet gepasseerd werd. Prof. Lieftinck en Prof. v. d. Leeuw waren voor 1940 immers Christelijk-historisch. En men kon medio 1945 niet weten, dat zij begin 1946 zouden toetreden tot de P.v.d.A. Maar ook deze waarheid is al te naief. De formateurs wensden de geest van hun Kabinet bepaald te zien door een duidelijk streven: de vernieuwing à la Schermerhorn. En zij hoopten — droomden — meenden, dat dit de geest van het Nederlandse volk was. Daarom gingen zij de „oude C.H.” voorbij.

Even frappant is de herhaalde verklaring van Dr Drees, dat het helemaal niet de bedoeling was, slechts één A.R. in het Kabinet op te nemen. Want aangenomen, dat zij reeds bij het eerste contact met Dr Bruins Slot in hun achterhoofd Mr Meynen voor Oorlog genoteerd hadden, dan nog gaat het erom, dat Dr Bruins Slot twee A.R. politici wenste, terwijl Mr Meynen ook door de formateurs gezien werd als een vakminister, die ook gevraagd zou zijn, wanneer hij een geheel andere overtuiging toegedaan geweest was. De opneming van een tweede A.R. politicus is — voorzover naar buiten gebleken is — bij de formateurs niet in overweging geweest.

De grote vergissing

Zo is de formatie van 1945 de grote vergissing geworden. De vergissing, die zijn sporen ook nu nog achterlaat. In 1945 zijn de dingen scheef getrokken. Daar zuchten we nu nog onder.

Het is deze geest van 1945 geweest, die het oude koninkrijk heeft geofferd aan een waan.

De formatie van 1951 heeft zich voor de ogen van ons volk afgespeeld. Over de achtergrond en over de bedoelingen zijn duidelijke uitspraken gegeven. In de formatie van 1951 zien we dezelfde trekken als in die van 1945. Ook nu was een waarlijk nationaal Kabinet niet mogelijk. Ondanks alles hebben de Socialisten (en anderen) nog niet genoeg geleerd.

Laat de uitslag van 1952 een nieuwe les voor hen zijn. Het was deze geest van 1945, die in 1951 de vorming van een nationaal Kabinet onmogelijk maakte.

De Gemeentewet 100 jaar

A. R. DE KWAADSTENIET

„Gij kunt de vrijheid niet geven, voor behoorlijke zelfstandigheid der gemeente onmisbaar. Daarin is de minderheid van uw leer blijkbaar tegenover ons beginsel. De begrippen, die wij voorstaan, leiden tot orde en ondergeschiktheid, evenzeer als tot vrije beweging en veerkracht; de beginselen der vrijzinnige partij brengen de woelingen en verwarringen te weeg, waartegen het Gouvernement waarborg verlangt”. Aldus Groen van Prinsterer in zijn

bestrijding van het door Thorbecke in het jaar 1851 ingediende ontwerp-Gemeentewet.

Bij de vele herdenkingen van het „eeuwfeest” van de Gemeentewet in dit jaar worden vele woorden van lof gesproken over de ontwerper van onze Gemeentewet. En terecht. De Gemeentewet is, naar het woord van prof. Kranenburg, het stuk werk, dat wellicht het meest getuigt van Thorbecke's staatsrechtelijke vormkracht. Maar het is tekenend, dat thans, na

100 jaren, ook telkens weer gewezen wordt op de bestrijding, welke het wetsontwerp heeft ondervonden van Groen van Prinsterer. Dat daaraan ook nu nog zoveel aandacht wordt geschonken, bewijst wel, dat de uitgebrachte critiek zeer ernstig was. Er wordt tegenwoordig veel geroepen om handhaving van de gemeentelijke autonomie. Welnu, voor die gemeentelijke autonomie heeft Groen gepleit en hij was van oordeel, dat Thorbecke's ontwerp tekort deed aan de zelfstandigheid der gemeenten.

„Wij verlangen geen *corporaties* uit de middeneeuwen, geen onafhankelijke corporatiën”, zo roept hij uit, „maar het corporatief karakter, dat zich in gemeenschap van eigen regt openbaart, mag aan de gemeente niet

worden ontroofd". En als Thorbecke dan vraagt of men soevereine gemeenten verlangt, dan antwoordt Groen: „Ja, wat de inwendige en eigen aangelegenheden betreft. Souvereiniteit, gelijk ik oppermagtig in eigen huis ben”.

Groen eindigt dan met de krasse uitspraak: „De Minister vleit zich deze wet als een *weldaad* voor de Natie te kunnen beschouwen. Ik vrees dat hij, gelijk meer gebeurd is, zich begoocheling maakt. Wilt gij dat ik beproeve de strekking der wet in weinige woorden te schetsen? door dergelijke wet worden geen *autonomen* maar *automaten*, door deze wet *plaatselijke automaten* en *centrale autocraten* gevormd”.

Autonomie onderstelt een sfeer, waarbinnen men, zonder goedkeuring en tussenkomst van een ander, gerechtigd is om, wel niet naar *willekeur*, in de ongunstige zin, te werk te gaan, maar om voor eigen gedrag regelgevende beschikkingen te stellen, aldus Groen. Maar Thorbecke was het, die het begrip „Verordeningen” uit de Grondwet verruimde tot „elke regelgevende beschikking”. Zodoende wordt de Grondwet ter zijde gelegd, betoogde Groen, maar Thorbecke wenste niet terug te keren, ofschoon zijn opposant gelijk had. Wel heel voorzichtig, maar toch duidelijk genoeg werd dit door prof. Kranenburg in zijn „Nederlandsch Staatsrecht” erkend, toen hij opmerkte, dat als men de tweede zinsnede van art. 140 der Grondwet van 1848 leest in verband met de eerste en met art. 141, het niet „onwaarschijnlijk” was, dat Groen inderdaad gelijk had. De Grondwet van 1848 heeft zich het begrip „verordening” waarschijnlijk niet gedacht in de ruime zin, die art. 150 Gemeentewet daaraan geeft. Door de indiening van een amendement heeft Groen getracht het oude artikel 150 van de Gemeentewet (thans art. 193) in overeenstemming te brengen met een juiste interpretatie van art. 140 der Grondwet. Hij stelde de redactie voor: „De plaatselijke verordeningen, waaronder (voor zover bij deze wet geene bepaalde uitzonderingen gemaakt zijn) enkel de algemene voorschriften van de Raad ten aanzien van de regeling en het bestuur van de huishouding der gemeente worden verstaan, treden niet” enz. Dit amendement

werd evenwel verworpen met 56 tegen 6 stemmen.

Waarom Groen toch zo sterk van leer trok tegen het ontwerp Gemeentewet? Omdat hij ernstig bezwaar had tegen centralisatie, tegen het systematische der centralisatie. Want deze moest uitloopen op: onvoorwaardelijke suppressie, *alvermogen van de Staat*.

Thorbecke nam het Groen kwalijk, dat hij gesproken had van socialistische en communistische leerstellingen, maar hij kon zijn woorden niet terugnemen, want: „socialismus is centralisatie in de meest consequente vorm”.

In zijn te Rotterdam gehouden herdenkingsrede heeft Prof. Dr G. van den Bergh, de bekende scherpzinnige socialistische jurist, er op gewezen, dat sedert de totstandkoming van de Gemeentewet een voortdurende uitholling van de klassieke gemeentelijke autonomie heeft plaats gehad. Maar, zo betoogde hij, deze ontwikkeling was onontkoombaar. Ons land is klein en door de verbetering van de techniek moest meer ge-centraliseerd worden. En tot slot merkte hij op, dat men geen ach en wee moet roepen als die klassieke autonomie langzaam wordt uitgehold. Want als de Rijkswet alles zou regelen, dan is er in de gemeentewet nóg de „autonomie”, als die wet de uitwerking aan de gemeente overlaat. Want Prof. v. d. Bergh is van oordeel, dat er geen principieel verschil is tussen autonomie en zelfbestuur.

Wat blijft er dan van de zelfstandigheid der gemeenten over? Artikel 151 (oud 126) van de Gemeentewet laat wel de mogelijkheid open, dat de Gemeenteraad wordt belast met de uitvoeringen van wetten en algemene maatregelen van bestuur, maar de praktijk doet zien, dat het College van B. en W. en in nog veel meer wetten de Burgemeester wordt aangewezen als het orgaan, dat zijn medewerking heeft te verlenen. En als men dan nog bedenkt, dat beide laatstgenoemde organen niet interpellabel geacht worden voor daden van zelfbestuur, dan is het duidelijk, dat er wel degelijk principieel verschil is tussen autonomie en zelfbestuur.

De gevaren, welke Groen van Prinsterer in 1851 zag, waren dan ook allerminst denkbeeldig. Integendeel.

De gevaren waren zeer reëel en zij hebben zich telkens weer — tot op de dag van vandaag — geopenbaard. Men kan — zoals prof. Van den Bergh — in een herdenkingsrede voorbijgaan aan de schaduwzijden van de wet. Doch het is beter om ook daarop te letten. Doet men dat, dan is het ook niet moeilijk er op te wijzen, dat de praktijk van 100 jaar Gemeentewet in velerlei opzicht heeft doen zien, dat Thorbecke's product van grote betekenis is geweest voor het gemeentelijk leven, dat de Gemeentewet grote verbetering bracht in de toestanden, zoals deze vóór 1851 golden.

Het gemeentewezen in ons land heeft zich onder de werking van de thans 100-jarige Gemeentewet kunnen ontwikkelen. Ondanks de enorme uitbreiding van de gemeentelijke bemoeiingen was het in het algemeen mogelijk de opzet van de Gemeentewet te handhaven. Let men daarop, dan kan men hulde brengen aan het „wetgevend genie” Thorbecke.

Maar wie vandaag klaagt over het te loor gaan van de gemeentelijke autonomie en over de centralisatiezucht van de Regering — en die klachten worden ook gehoord uit de mond van de geestelijke nazaten van Thorbecke — die zal moeten erkennen, dat Groen van Prinsterer niet ten onrechte zijn waarschuwend woord heeft doen horen.

Zo kan, onder de nodige reserve, ook de Antirevolutionair in dit gedenkjahr hulde brengen aan de Gemeentewet van Thorbecke, te meer, omdat de vrijzinnigheid zich in de praktijk niet geheel aan Groen's invloed heeft kunnen ontworstelen.

Ook nu — als een eeuw geleden — zal de strijd aangebonden moeten worden tegen de centralisatie.

Ook nu weer — als voor 100 jaren — zullen de Antirevolutionairen vooraan hebben te staan in die strijd.

Want ook tot de liberalen en socialistischen van vandaag kan het woord gericht worden, dat Groen van Prinsterer sprak tot Thorbecke: „In uwe positie, met uwe beginselen, met uw systema, kunt gij niet anders dan in jammerlijke centralisatie vervallen”.

Zo kan de herdenking van de 100-jarige Gemeentewet voor ons een stimulans zijn om, op het voetspoor van Groen, ons te blijven verzetten tegen het alvermogen van de Staat.

Lege dozen

Prof. Dr J. Zijlstra, hoogleraar aan de Economische Faculteit der Vrije Universiteit, heeft ter jaarvergadering van het Verbond van Prot. Chr. Werkgevers in Nederland op 26 April een rede gehouden over het neo-liberalisme. Zij werd afgedrukt in De Werkgever, het orgaan van het Verbond, van 3 Mei. Opzien baarden in Prot. Chr. kring de volgende klanken in het slot van die rede:

In onze kring zijn bepaalde opvattingen over de verhouding van wat men noemt „Staat” en „Maatschappij” zeer gangbaar. Men spreekt dan van een zekere „sovereiniteit in eigen kring” van de „Maatschappij” tegenover de „Staat”.

Wanneer mijn betoog juist is geweest, is deze constructie onhoudbaar. Dan zijn er geen natuurlijke grenzen voor de Overheidsbemoeiing met het economisch leven, maar wordt dit een quaestie van utiliteit, van opportuniteit. Om sommigen onder U hiervan niet te veel te doen schrikken, voeg ik hieraan toe, dat ik van mening ben, dat minder Overheidsingrijpen te prefereren is boven meer Overheidsingrijpen, als dat mogelijk is. Deze stelling is n.l. volkomen verenigbaar met de eerstgenoemde, n.l. dat de mate van Overheidsingrijpen een quaestie van utiliteit is. Eveneens is daarmede verenigbaar, dat de economische en sociale politiek gedragen moeten worden door het christelijk beginsel. De noden en eisen van het ogenblik zullen voor een christelijke politiek bepaalde maatregelen beteekenen, aan de hand waarvan nagegaan kan worden de utiliteit, de opportuniteit van Overheidsingrijpen. In de tekst wordt dus alleen ontkend, dat a priori kan worden vastgesteld, wat de natuurlijke rol van de Overheid in dezen is, wat de natuurlijke grenzen van het Overheidsingrijpen van de onderhavige problemen zijn. Het is sinds lang mijn mening, dat de gangbare opvattingen over de „sovereiniteit in eigen kring” van de „Maatschappij” t.o. de „Staat” één van de „empty boxes” *) uit de politieke strijd is, die in aanmerking komt voor verwijdering uit het politieke arsenaal.

*) Lege dozen.

Met deze laatste opmerking wordt een fundament onder de Antirevolutionaire partij weggeslagen. De Heer C. v. d. Heuvel uitte in Ons Platteland, het weekblad van de C.B.T.B., van 2 Mei dan ook zijn „diepe bezorgdheid over het zo openlijk in het krijt treden van een Hoogleraar aan de V.U. tegen een der belangrijkste opvattingen van de stichter der V.U.”:

Ieder weet nu precies wat deze hoogleraar drijft en leidt bij zijn denkbepelden.

Deze denkbepelden betekenen voor wat het maatschappelijk leven betreft de Almachtige Staat.

En het was evenmin bevreemdend, dat Mr Dr A. A. van Rhijn, een der voormannen onder de doorbraak-socialisten, in Het Vrije Volk van 2 Mei o.m. opmerkte:

Naar mijn mening heeft professor Zijlstra in zijn rede een verlossend woord gesproken. Want nu wordt het voor democratische socialisten mogelijk met a.r. deskundigen de vraag naar de verhouding van staat en maatschappij te bespreken zonder dat de leer van de soevereiniteit in eigen kring een onoverkomelijke hinderpaal vormt.

Waarvan goede nota!

Té lang

Op 26 Mei werd in het Rotterdamse Stadion een toogdag gehouden van de Katholieke Arbeiders Beweging. Prof. Romme hield een rede, waarover het Roomse dagblad De Maasbode van 28 Mei het volgende schreef:

Hoe knap de rede van prof. Romme ook was — misschien iets té knap voor een zo geschakeerde menigte van tienduizenden — zij was zeker te lang. En met hoeveel vuur en met hoeveel overtuiging hij zijn woorden ook uitte, na een half uur werd men onrustig. Het begon ergens hoog in de tribune van de eerste ring. Men applaudisseerde iets té nadrukkelijk en op momenten, dat dit weinig zin had. Het scheen daarbij te blijven. Maar het werd erger, toen een tribune ter andere zijde het sein overnam en ook té nadrukkelijk instemming ging betuigen. Het werd pijnlijk, zowel voor spreker als voor toehoorders. En het werd fataal, toen een stem voor de microfoon dringend verzocht niet te fluiten. De redenaar, die toen al ruim drie kwartier aan het woord was, werd gewaarschuwd: een deel van zijn tekst liet hij vallen, waarna hij begon met zijn laatste alinea, die helaas aanving met de woorden: „Ik moet eindigen.....”

Het applaus, dat toen losbarstte bij een deel van de aanwezigen, was niet beleefd. Maar het was toch veelzeggend. Het bedoelde ongetwijfeld: wij waardeerden Uw woorden, maar het duurde ons — van zover gekomen — te lang.

Wie de ingewikkelde, monotoon uitgesproken volzinnen van Romme wel eens heeft beluisterd, kan zich deze reactie best voorstellen.

Strijdmethodes

Wat het Gereformeerd Politiek Verbond te berde pleegt te brengen, spot soms met de meest eenvoudige begrippen van fatsoen. Zo lazen wij in het Zeeuws

Dagblad van 27 Maart in een verslag van een vergadering van de afdeling Zeeland van de Bond van (vrijgemaakt) Geref. J.V.'s in Zoutespui het volgende over de rede van Ds C. v. d. Waal:

Spr. legde een „Volk en Vaderland” en „Trouw” naast elkaar, die precies hetzelfde zeggen; alleen Mussert werd ervoor gefusilleerd.

Vermoedelijk gaat het over het federalisme. En wij blij, dat Dr Bruins Slot het leven er nog steeds heeft afgebracht.

Maar ook de eigen broeders worden niet bepaald zachtzinnig behandeld. Zo schrijft de (vrijgemaakt) Geref. Ds K. Meima in Enigheid des Geloofs van 27 April:

Mij is bekend, dat in een kerkeraad de leden, die niet bij het G.P.V. zijn aangesloten, voor ieder Avondmaal worden vermaand zich te bekeren van de dwaling huns weegs. Ik vind dat niet verstandig.

Dat is een bescheiden conclusie.

Een ander voorbeeld kan men lezen in Ons Politeuma, het orgaan van het G.P.V., van April, waarin de rede is opgenomen, waarmee de voorzitter van het G.P.V., Ds F. A. den Boeft, de jaarvergadering van het Verbond opende. Een (vrijgemaakt) Geref. blad, Contact geheten, waarin een aantal vrijgemaakten, die in hun eigen pers niet aan het woord mogen komen, een antirevolutionair geluid laten horen, werd door Ds den Boeft gekwalificeerd als

een blaadje, waarmee de vorst der duisternis weer bezig is het werk der vrijmaking te bedreigen, al wil dat natuurlijk niet zeggen, dat de schrijvers bewuste instrumenten van de boze zijn.

Nee, zover gaat Ds den Boeft nog niet!

Links en rechts

Prof. F. J. F. M. Duynstee blijft voortgaan in De Maasbode te protesteren tegen de overheersing van de „progressieve” vleugel in de K.V.P. In het nummer van 26 April gaf hij een behartigenswaardige uiteenzetting over de verschillen tussen de rechter- en de linkervleugel — een uiteenzetting, die werkelijk niet alleen voor de K.V.P. dienstig is:

De oorzaak van zeker meningsverschil onder de katholieken op staatkundig terrein is gelegen in een verschil in houding tegenover de kloof, welke gaapt tussen onze gemeenschappelijke doctrine en de moderne werkelijkheid. Wij geloven, dat de rechterzijde in de praktische staatkunde in sterker mate wil vasthouden aan de staatkundige methode, welke in de katholieke doctrine ligt besloten, en dat de linkerzijde teneinde — naar zij hoopt — de gemeenschappelijke doelstellingen te bereiken gemakkelijker gebruik maakt van de „moderne staatkundige methode”.

De „conservatieve richting” staat scherper afwijzend tegenover de moderne geest dan de „progressieve richting”. De progressieve vleugel wil, op zijn minst wat de werkmethode betreft, meegaan met de uit de moderne geest geboren tendenzen.

Gesteld er is een aantal dames behept met snoeplust en daardoor veroorzaakte ziekte aan haar tanden. De rechtervleugel zal deze mensen via haar tandpijn van haar snoeplust willen doen genezen, ook dan als hij de betrokken dames zedelijk niet bij machte oordeelt om van haar snoeplust af te komen. De linkervleugel zal een wet maken, om deze mensen gratis tandheelkundige hulp te verzekeren en bovendien om de dames in een instelling tot genezing van snoeplustigen te zetten. De rechtervleugel wantrouwt wetten zonder zeden. De linkervleugel hoopt, dat de zeden de wetten zullen volgen. De rechtervleugel is van oordeel, dat wetten zonder zeden neerkomen op dressuur. De linkervleugel hoopt, dat uit dressuur orde geboren zal worden. De rechtervleugel is van oordeel, dat onder de huidige omstandigheden, nu de menselijke redelijke levenskracht toch reeds in toenemend verval is, dressuur dit verval zal bevorderen. De linkervleugel is homoeopaath: genees onmacht tot zelfordening door dressuur en organisatie.

Hij besluit zijn artikel aldus:

Door de progressieve politiek wordt de totale rationalisatie en totale collectivering van onze samenleving bevorderd; zij bevordert aldus in laatste instantie nihilisme en ontkerstening, al bedoelt zij dit natuurlijk niet. Wie het aanschijn der aarde door de staatsmacht wil vernieuwen, il veut faire l'ange, il fait la bête.*) Zodra de K.V.P. dit zou verstaan, is het ogenblik gekomen, waarop de betekenis van rechter- en linkervleugel vervaagt en eensgezind gezocht kan worden naar methoden om het herstel van de menselijke zelfordening van benedenop uit de concrete historische werkelijkheid langzaam aan te bevorderen. Elke andere politiek is o.i. onder de huidige omstandigheden niet alleen zinloos, doch verderfelijk.

De Heer Andriessen, de voorzitter van de K.V.P., kon dit niet allemaal op zich laten zitten en verdedigde in De Maasbode van 28 April het K.V.P.-beleid. Daarop greep Prof. Duynstee de pen weer en wijdde in De Maasbode van 5, 7, 8, 9, 10 en 11 Mei een artikelenreeks aan de capitulatie van de K.V.P. voor het socialisme. Vervolgens diende de Heer Andriessen van repliek in de nummers van 17, 18, 19, 21, 22 en 23 Mei. Prof. Duynstee antwoordde daarop in de nummers van 29, 30 en 31 Mei. In het nummer van 6 Juni was de Heer Andriessen weer aan bod en in het nummer van 8 Juni had Prof. Duynstee (voorlopig?) het laatste woord.

In een volgend nummer van dit blad wordt deze interessante discussie wel samengevat. Hier worde slechts volstaan met het overnemen van een voorbeeld van het K.V.P.-geknoei, door Prof. Duynstee gegeven in De Maasbode van 29 Mei:

De heer Wemmers is een figuur van de „derde macht”. Goed, bijna niemand weet wat het betekent, maar dit is bijzaak. Nu zegt de heer Wemmers, dat hij zich zal beraden over de consequenties van aanneming van zeker amendement, dat weer beoogt redelijke aanspraken van burgers te beschermen tegen bureaucratistische betweterij (wij hebben het over een der amendementen-Algera op het wetsontwerp Autovervoer Goederen). Wederom niemand weet, wat deze ministeriële taal betekent. De K.V.P. echter stemt nu met de P.v.d.A. mee, om de

*) Letterlijk vertaald: hij wil een engel scheppen, maar roept een beest in 't leven.

minister, die geldt als figuur van de derde macht, te beschermen tegen die fracties, onder welke toch op de een of andere manier die derde macht aangetroffen zou moeten worden. Dat aldus geen sterveling in Nederland de kunstgrepen van het politieke spel meer snapt, ja erger, dat aldus dit politieke spel in een ergerniswekkende steriliteit moet verstrikt raken, zal niet verbazen.

De heer Andriessen moge het ons vergeven, maar zal hij de vraag, of ons land goed bestuurd wordt, nog steeds met zoveel vuur bevestigend beantwoorden? Ons land wordt kapot geadministreerd en dat doet men dan ook inderdaad in alle perfectie.

En ten besluite dit volkomen gerechtvaardigd bezwaar tegen de sociale politiek van vandaag, door Prof. Duynstee uiteengezet in de Maasbode van 30 Mei:

Ons hoofdbezwaar richt zich tegen de onverantwoorde uitbreiding van de sociale voorzieningen bij de huidige armoede van ons land. De minister van Sociale Zaken heeft onlangs weer nieuwe sociale voorzieningen aangekondigd. Afgezien van de principiële vraag, of de weg van sociale voorzieningen niet op zich zelf reeds zijn grenzen heeft en met name of de levensomstandigheden van de mensen niet allereerst langs andere wegen versterkt moeten worden, de huidige tijdsomstandigheden maken elke verdere uitbreiding van sociale voorzieningen onverantwoord. Bovendien moet men zich toch gaan realiseren, wat al deze voorzieningen kosten aan administratie, grote aantallen bureaux en personeel en dat zij het maatschappelijk leven nog verder verwikelen in een paperasserie, welke zowel het bedrijfsleven als vele huismoeders ziek en onpasselijk maakt. Sociale rechtvaardigheids-eisen moeten hun grondslag hebben in de bestaande welvaarts-mogelijkheden. Het is recht en billijk, dat de arbeiders hun deel krijgen in verhoogde welvaarts-mogelijkheden. En in dit deel in de verhoogde rijkdom zal allereerst de versterking van hun sociale positie moeten worden gezocht. Maar sociale voorzieningen zonder basis in de reële welvaart komen

neer op klaploperij op de rug van het buitenland, op op-teren van reserves, op uitmergeling van de hogere standen en dan in de slotfase op een massale ellende van de massa, welke des te verwoestender zal zijn, als het illusionisme der sociale overheids-politiek haar de waan van sociale zekerheid sterker zal hebben bijgebracht. Sociale voorzieningen boven de grenzen van de welvaarts-mogelijkheden botsen dus op tegen de verdelende en tegen de sociale rechtvaardigheid.

Ook deze vermaningen zijn niet alleen op de K.V.P. van toepassing!

Dictatuur.

Zonder verder commentaar moge de volgende voor zich zelf sprekende passage worden overgenomen uit het verslag van de algemene vergadering der C.H.U., opgenomen in Trouw van 17 Mei:

Er was voorts een uitgebreide resolutie van de kiesvereniging 's-Gravenhage over het zelfbeschikkingsrecht in Indonesië. De regering, aldus de resolutie, moet alles doen om de dreigende agressie tegen Ceram te voorkomen en in het uiterste geval een oorlogsschip zenden om de naar dit eiland uitgeweken Zuidmolukse regering naar elders over te brengen.

Een Ambonese Nederlander betoogde in een bewogen toespraak, dat men deze zaak belangrijk moet stellen. „Als Christen-Nederlanders moeten wij risico durven nemen.”

Toen de heer Tilanus verwees naar een reeds op 4 November 1950 door het hoofdbestuur aangenomen motie, waarin de regering op haar plicht wordt gewezen, en hij deze motie door de vergadering liet bekrachtigen, protesteerde een Haagse afgevaardigde fel, dat de Haagse resolutie niet in stemming werd gebracht. De heer Tilanus antwoordde, dat hij een dergelijke lichtvaardige resolutie niet aan de vergadering wenste voor te leggen.

De Noodwet Ouderdomsvoorziening

J. SCHIPPER

en de Diensten voor Maatschappelijk Hulpbetoon

Het karakter van de noodwet-ouderdomsvoorziening werd meermalen aangediend als een vorm van maatschappelijk hulpbetoon overeenkomstig de armenwet. Dit kwam voornamelijk uit in de bepalingen van de wet dat met inkomsten der gegadigden rekening moest worden gehouden. Zij die gespaard hadden ontvingen minder dan zij die aan de zorg voor de oude dag niets hadden gedaan, ook al waren zij daartoe in staat geweest. Ook de „rentetrekkers” krachtens de sociale verzekeringswetgeving en die dus een deel van hun loon hadden gespaard, ervoeren dit. Minister Drees schoor allen over één kam, en elke poging die gedaan werd om daarin verandering te brengen, faalde tot nu toe.

Het verslag over de verrichtingen aangaande het Armbestuur over 1948, aan de Staten-Generaal overgelegd, geeft thans waardevolle cijfers over de betekenis van de noodwet ouderdomsvoorziening in

verband met de ondersteuning aan ouden van dagen ingevolge de Armenwet.

Een onderzoek naar deze materie werd ingesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek en had betrekking op de stand van zaken in September 1947 en Maart 1948. De N.O.V. werd op 1 October 1947 ingevoerd. Van de 1015 gemeenten die er in ons land zijn, hebben slechts 17 kleine gemeenten geen gegevens verstrekt. Naast de gegevens van ondersteuning met geld aan ouden van dagen, werden ook cijfers verzameld van ondersteunde oude lieden die in verzorgingshuizen en hofjes, staande onder beheer van gemeentelijke diensten en burgerlijke instellingen, alsmede geesteszieken die geheel of ten dele voor rekening van gemeentebesturen, worden verpleegd. Andere instellingen, waaronder die van Kerken uitgaande, zijn niet in het onderzoek betrokken.

Wat blijkt nu uit dit onderzoek? Dat het aantal ondersteunden door maatschappelijk hulpbetoon teruggelopen is van 47.519 in September 1947 tot 28.286 in Maart 1948 of 40.5 %. In geldsommen uitgedrukt betekent dit dat in September 1947 werd uitbetaald f 565.300 en in Maart 1948 f 139.200. Alzo een daling van 75.4 %.

De gemiddelde bedragen die werden verstrekt door maatschappelijk hulpbetoon „per partij” liepen terug van f 11.90 tot f 4.92 per week. De totale besparing per jaar bedroeg ten minste f 24.6 miljoen.

De noodvoorziening-Drees bracht derhalve een zeer belangrijke verschuiving van de kosten der gemeenten naar die van de Staat. Hierbij houde men in het oog dat de kosten voor de N.O.V. die in 1948 en 1949 resp. bedroegen 133.021 miljoen gulden en 147.445 miljoen gulden voor een groot deel werden betaald uit de vereveningsheffing, die aan het bedrijfsleven tijdens de bezetting werd opgelegd.

Uit het overzicht blijkt niet hoe groot de bedragen zijn die werden uitbetaald aan hen, die wel door de N.O.V. werden geholpen, maar uit dit bedrag niet in hun levensonderhoud konden voorzien. Het zou be-

langrijk zijn als nagegaan kon worden hoeveel personen naast de N.O.V. ook nog door maatschappelijk hulpbetoon werden geholpen, hoe groot de gemiddelde bedragen zijn en hoe de situatie is van hen die naast de uitkeringen van de verzekeringswetgeving en de N.O.V. ook nog vanwege maatschappelijk hulpbetoon onderstand ontvingen.

Het statistisch Jaarboek geeft cijfers van N.O.V.'ers die als z.g.n. rente-trekkers en niet-rente-trekkers te boek staan. Het aantal rente-trekkers was over 1949 178.846, waarvan 63.988 gehuwde mannen, 41.488 ongehuwde mannen en 73.37 vrouwen (ongehuwd). Het aantal niet-rentetrekkingen bedroeg in datzelfde jaar 118.626, waarvan 39.507 gehuwde mannen, 26.248 ongehuwde mannen en 52.971 vrouwen (ongehuwd). Er zijn derhalve 297.472 personen die door de N.O.V. geholpen worden. Dit aantal is belangrijk groter dan van hen die vanwege maatschappelijk hulpbetoon uitkering ontvangen.

De besparing op uitgaven door maatschappelijk hulpbetoon tengevolge van de invoering van de N.O.V. bedroeg, zoals wij zagen 24.6 miljoen gulden per jaar. Dit bedrag, gesteld tegenover de 147.445 miljoen voor de N.O.V., betekent ruim 16%.

H. ALGRA

ZWARE VERANTWOORDELIJKHEID

Er is een tijd geweest, dat de kinderen, die met April of September naar school moesten, aan de lopende band werden ingeënt. De dokter zette dan zo'n morgen of middag in een schoollokaal, op de lessenaar van de meester waren de boekjes en linealen vervangen door een „vaccinatiebestek”, de moeder met de huilende kinderen verschenen, de dokter gaf „bloemetjes”, 30 tot 60 kinderen per uur werden door sommige artsen afgehandeld.

Maar omstreeks 1927 kwamen er moeilijkheden. In sommige plaatsen werden enkele kinderen na de inenting aangetast door een hersenontsteking, die heel gevaarlijk bleek te zijn. Het sterftepercentage was vrij hoog, maar bovendien bleek een aantal kinderen, dat er het leven afbracht, voor het leven ongelukkig. In 1927 kregen 49 kinderen in Nederland encephalitis na vaccinatie, in 1928 slechts 11, maar toen was het aantal vaccinaties ook met meer dan de helft verminderd, omdat de mensen het niet meer riskeerden; in 1929 werd er veel meer geënt, en meteen steeg het aantal encephalitisgevallen weer tot 47.

Het sprak vanzelf, dat toen de inenting aan de lopende band met één slag was verdwenen. Het is ook volkomen begrijpelijk, dat de indirecte vaccinatiedwang, n.l. de verplichting voor onderwijzers en leerlingen om in het bezit te zijn van een pokkenbriefje, werd opgeschort.

Sedert die tijd is er evenwel een zware strijd gevoerd over de vraag, of die indirecte dwang toch maar niet weer moest worden ingevoerd. Krachtiger dan het pleidooi daarvoor scheen echter de actie, om te komen tot een directe dwang, en wel voor kinderen van nog geen jaar. Sommigen bevoogden, dat kinderen op die jeugdige leeftijd nauwelijks gevaar liepen, encephalitis te krijgen. Vooral Minister Slingenberg heeft in die richting zeer krasse uitspraken gedaan. Hij vond het gevaar, waaraan kinderen beneden de 2 jaar bij inenting blootstaan, zo gering, dat het „practisch is te verwaarlozen”. En hij zei, dat dit gegronde was op de ervaring van de laatste jaren. Sommige medici vielen hem bij, maar anderen aarzelden of maakten bezwaar. Vooral was het bedenkelijk, dat de Minister zich alleen beriep op de er-

varing in *Nederland*, terwijl de cijfers uitwezen, dat in Duitsland, Engeland en Italië wél een vrij groot aantal gevallen van postvaccinale encephalitis voorkwam bij zeer jonge kinderen. De discussie is eigenlijk verzand. Men liet het over aan de huisartsen. Zij moesten adviseren. Sommigen van hen vatten deze plicht tot adviseren op als een roeping tot propaganda, terwijl anderen daartegen bezwaar maakten.

Daarbij stonden de artsen voor een grote moeilijkheid. De medische deskundigen die vóór vaccinatie op jeugdige leeftijd waren en zelfs dwang wilden toepassen, meenden toch, dat daarbij een *selectie noodzakelijk* was, waarbij de „vatbare” kinderen werden uitgeselecteerd en van vaccinatie vrijgesteld. Ds Bijl verklaarde op het Gezondheidscongres 1936:

Men bekende steeds, dat vaccineren betekent *iemand een infectieziekte bezorgen*. Men zal dus zorgen, geen kinderen in te enten, die reeds aan andere infectieziekte lijden of *onder de leden hebben*. Uitgesloten van de inenting moeten worden kinderen, die *verkouden* zijn, die *hoesten*, een *darmcatarrh* hebben.

Maar dan gaat Ds Bijl verder met een hele waslijst van ziekten op te noemen die van enting moeten uitsluiten. Hij wijst op het grote gevaar voor kinderen die aan eczeem lijden, zelfs als de aandoening schijnbaar genezen is. Verder moet men de vraag onder de ogen zien, of de kinderen ook aan infectiegevaaren blootstaan, wat betreft mazelen, kinkhoest enz. Wanneer dus in de buurt mazelen voorkomen, moet weer met inenting worden gewacht.

Er is derhalve een hele reeks van contra-indicaties opgesteld. Het gevolg was dat vele artsen grote voorzichtigheid betrachtten en zich van allerlei propaganda onthielden, lettende op de risico's, die er bleven.

Dit alles is voldoende, om duidelijk te maken, dat vaccinatie niet een helemaal onschuldig pretje is. Dr Bijl zegt het zelf: het is iemand een infectieziekte bezorgen.

Aan die ziekte is het speciale gevaar van hersenontsteking verbonden en dat is nu, bij de inenting van enkele duizenden militairen weer gebleken.

Er zijn enige gevallen van hersenontsteking voorgekomen, waarbij drie met dodelijke afloop. In hoeverre de anderen blijvend lichamenlijk letsel hebben gekregen, is ons niet bekend. Nu bestaan er bezwaren tegen inenting. Zij zijn, afgezien van het bezwaar van Capadoce en anderen, dat niet meer of hoogst zelden wordt gedeeld, van tweeërlei aard. Sommigen menen, dat zij tekort doen aan hun vertrouwen op de beschermende hand Gods, wanneer zij zich aan vaccinatie onderwerpen. Wij delen dat bezwaar niet, evenmin als Groen, Wormser, Kuyper, Lohman en vele anderen, maar wij zijn van mening, dat godsdienstige bezwaren *geëerbiedigd moeten worden*.

Veel moeilijker komt het te staan, wanneer wij stuiten op het volgende bezwaar: tegen inenting zal ik mij *principieel* niet verzetten, maar zo lang encephalitis het grote risico blijft, heb ik in mijn geweten bezwaar, mij zelf of mijn kinderen aan dit *levensgevaar bloot te stellen*. Dat is momenteel het actuele vraagstuk.

En dat kreeg een acuut karakter, toen de legercommandanten bevel gaven tot inenting. Toen stond daar ineens midden in deze moeilijkheden het *bevel*. En dat terwijl er *geen enkele wettelijke basis* is voor zulk 'n bevel. Het bovenstaande toont duidelijk aan, hoe onbevredigend zulks is. En het zijn alleen politieke redenen geweest, die de Kamer weerhielden zich uit te spreken. Onlangs hebben wij gezegd: alle fracties staan vrij tegenover dit Kabinet? Dat is *louter theorie*. Er is immer een sterke neiging, om een kabinet, aan welks vorming men heeft meegewerkt, waarvan men dus kan zeggen: dit is ons kabinet, in sterke mate te steunen. Het is jammer, dat de meerderheid van de Kamer in deze even delicate als principiële kwestie niet sterker en beslister het standpunt van de Minister heeft gewraakt en geweigerd heeft, uit te spreken, dat deze zaak wettelijk geregeld *moet* worden en geen dag mag worden overgelaten aan arbitraire bevoegdheden van autoriteiten.

(Vervolg van pag. 180)

ven aan handhaving van de bestaande grondwettelijke bepaling aangaande de processies, boven een wetgeving, welke processies zou mogelijk maken in gemeenten, waar het openbare leven tot nu toe niet gestempeld werd door de roomse religie.

* * *

Een enkel weerwoord naar aanleiding van deze kritiek zij geoorloofd:

1. De bestaande grondwettelijke bepaling is, door deze uitleg, die de rechtspraak er aan geeft, volkomen een wassen neus geworden. Wie nader wil weten, waarom, leze de uitvoerige uiteenzettingen daaromtrent in het a.r. rapport.

Met behoud van de bestaande grondwettelijke bepaling kunnen de roomsen op het stuk van processies doen wat ze willen.

Bij behoud van die bepaling is er op zijn minst evenveel, en vermoedelijk méér mogelijkheid voor processies in gemeenten, waar het openbare leven tot nu toe niet gestempeld werd door de roomse religie, dan bij aanvaarding

van de in het a.r. rapport voorgeslagen en door F. H. L. zozeer afgekeurde regeling.

Als het voorstellen van die regeling de verzekering in het a.r. rapport, dat het uitdrukkelijk en principiëel van het processieverbod wil uitgaan, tot een frase maakt, dan maakt het (subsidiare) pleit voor behoud van de bestaande grondwettelijke bepaling F. H. L.'s aanvaarding van het hervormde memorandum evenzeer tot een frase. 2. De zaak is echter, dat het a.r. rapport bij het aan de hand doen van een practicaal-staatkundige oplossing niet net kan doen alsof er geen bestaande toestand is en alsof de politieke krachtverhoudingen het nog steeds mogelijk zouden maken alleen roomse godsdienstige manifestaties aan beperkingen te onderwerpen. F. H. L. kan dat trouwens ook niet. Want hij stelt niet voor, alle processies te weren. Hij wil ze toelaten, daar waar een hoog percentage rooms-katholieken is, en neemt subsidiair genoegen met de bestaande grondwettelijke bepaling, welke in elk geval de processies, welke in 1848 wettig werden gehouden, is blijven toelaten. Waarbij dan nog komt, — en ook F. H. L. geeft blijk, dat te beseffen, dat aan die grondwettelijke

bepaling reeds lang een uitleg wordt gegeven, welke aan Rome in feite de volle vrijheid laat, overal elke processie te houden, welke het maar wil.

3. F. H. L. moet niet denken, dat de opstellers van het a.r. rapport hun eigen voorslag nu de meest ideale vinden. Maar hun regeling is eerlijk. Het pleit voor behoud van de bestaande grondwettelijke bepaling is politiek niet eerlijk. **Want zulk een pleidooi lijkt heel wat, maar betekent in feite niets.**

Zelfs kan rustig worden volgehouden, dat de regeling welke het a.r. rapport voorslaat — **welke zeer opzettelijk de beslissing niet zuiver aan plaatselijke autoriteiten laat** — meer waarborgen geeft, dat in gemeenten, waar het openbare leven tot nu toe niet gestempeld wordt door de roomse religie, geen processies zullen worden gehouden, dan het door F. H. L. (subsidiar) bepleite behoud van de bestaande (men kan nauwelijks zeggen: geldende) grondwettelijke bepaling, welke volmaakt uitgekoeld is.

Ook over hierboven niet weergegeven opmerkingen van F. H. L. ware nog wel een en ander te zeggen, maar dat laat de beschikbare ruimte thans niet toe.

Op Figen Wieken

Deut. 32-Vers 11a

Redactie: C. D. van Oosten, Mr C. J. Verplanke, S. Willemse, H. D. W. Boven (Secretaris).
Redactie-adres: Dr Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage.

Onmisbaar wapen

C. D. VAN OOSTEN

Wij zijn vroom. En we weten het. We weten het zo goed, dat ze ons met vrome praatjes van het lijf moeten blijven. Daar koop je niks voor. Je loopt toch niet met je innerlijk te koop.

Dat behoeft niet. Dat is zelfs niet goed. Maar het is ook zeker niet goed om nimmer elkaar op de binnenkamer te wijzen.

Wellicht hebben we wel eens van De Ruyter gehoord. Michieltje van Vlissingen, die de ketting kapot zeilde en de Engelsen leerde, wat oorlogvoeren ter zee betekende. Dan herinneren we ons ook nog, hoe hij voor de slag in gebed ging. Als leerlingen van de lagere school vonden we zo'n verhaal wel mooi. Maar als dat verhaal niet verder heeft gewerkt dan heeft zelfs de beste meester het tevergeefs verteld. Dat ligt dan niet aan de onderwijzer, maar aan de leerling, die later zo nuchter, zo „reëel” werd. Wellicht een ijzervreter in de politiek maar geen bidder, dus geen bouwer.

Maurits dankte op het slagveld bij Nieuwpoort de Here voor de uitkomst. Dat was ook een verhaal dat trof. Althans op de leeftijd dat we het hoorden. Of het nog zo sterk leeft mag worden betwijfeld. Mac Arthur, die na een overwinning in Korea het „Onze Vader” bad, kreeg nu niet direct algemene bijval. „Je kan zo iets ook overdrijven”, is een argument van deze tijd, dat schijnbaar de zaak afdoet. Dat is dan nog een zeer „onschuldig” argument (?). Voor andere bestrijdingsargumenten kan men terecht bij de pacifisten van allerlei gading.

Dan zijn er nog onder ons, die vinden, dat er in die afkeuringen „nog wel iets zit”. Jawel. Er zit wat in. Een machtig gevaar. We gaan deze zaken, de strijd „van onze menselijke kant” bekijken. In het camoufleren zijn we als christenen de Duitsers de baas. We schakelen de Here onze God uit. Dat zeggen we niet. Beslist niet. We zeggen alleen maar „mense-lijkerwijs gesproken”. Dan zijn we toch gedekt, niet-waar? Dat is maar povere dekking. Laat ons dat gezegd zijn.

Het gaat om groter waarden dan die wij kunnen bezien.

Niet alleen hier en nu. De hele geschiedenis door. En de mannen, waarvan de geschiedenis ons verhaalt, dat

zij in het gebed hun kracht zochten, hebben dat begrepen. Ons ten voorbeeld.

Het gebed is een wapen, dat niet kan en mag worden gemist.

Er is een geestelijke worsteling door de eeuwen heen aan de gang, waarvan de Bijbel ons iets leert verstaan. Het gaat hier en nu alleen om de Koning, Die wij kiezen. Als wij ons christen-jongeren noemen betekent dat, dat wij gekozen hebben. Dan is het Christus, Die ons roept tot activiteit in Zijn leger. De materiaalvoorziening ligt allereerst in Zijn handen. Wij moeten daarom vragen. Dat geschiedt in het gebed. Dat betekent, dat het leven in het teken van Zijn dienst wordt gesteld. Als we het zo zien vragen wij vóór de aanvang van onze politieke arbeid Zijn zegen. Niet op de vergadering van de clubs alleen. Dan is er al een groot verzuim gepleegd.

Vóór we daar naar toe gaan. **Dagelijks**. Dat betekent heiliging van het werk. Grote woorden: politiek en gebed, of heiliging van politieke activiteit? Neen. Wanneer we het zeggen en niet doen zijn het grote woorden, die in hun volle zwaarte op ons terugvallen. Maar het is ernst, volle ernst. Zo moeten we ons werk aanvangen. Dat geeft zegen. Dat geeft zegen in de consequenties. Er is veel critiek binnen en buiten de clubs. Op de jongeren, op de partij, op de mannen en vrouwen, die vooraan staan. Best. Waar geen critiek is, is de zaak zo dood als een pier. Maar — bij kennisneming van veel critiek rijst de vraag wel eens, of deze door het gebed is heengegaan. Dit is een vraag, die ieder slechts voor zichzelf kan beantwoorden. Als ze dan maar antwoord wordt!

Wat en hoe er gebeden moet worden, behoef ik niet te zeggen. Slechts één opmerking wil ik hierover maken. Het gaat niet aan om in het vage weg allerlei „gewichtige” zaken aan de Here op te dragen. Concreet moeten we zijn. Heel gewoon namen noemen van hen, die leiding geven. Dat is de band, die bindt. Die wordt dan tastbaar. Dan tuimelen veel door ons zelf opgerichte staketselen ondersteboven. En het „ja, — maar.....” verdwijnt uit ons gebruik. We weten ons dan één. Dat is bundeling van kracht. Dat is **macht**. Geen derde macht, maar macht. Dat is het wonderlijke van het geloof: eigen onmacht belijden en vragen om kracht, die je zelf nooit kunt manifesteren als van je zelf te zijn. Het is wat Paulus ons leert: wanneer ik zwak ben dan ben ik machtig.

Wees vurig van geest. Wees actief. Maar laat het wapen van het gebed niet ongebruikt staan. Alle moeite is dan vergeefs!

Een politiek vacuum

L. W. H. DE GEUS

In „De Vaandrager”, het lijfblad van de hervormd gereformeerde jongelingen, komt een vragenrubriek voor. De jongelingen, voor wie deze rubriek is ingesteld, maken daar gretig gebruik van en de vragenbus-redacteur L. Vr. te P. (Ds L. Vroegindewei te Papendrecht) weet op een smeuge wijze de weetgierigen te bevredigen. Als het maar niet over de politiek gaat, want dan voelt Ds Vr. zich op glad ijs en kan dus van bevrediging van de weetlust geen sprake meer zijn.

Zo werd in het nummer van 21 Maart l.l. gevraagd: „Wat raadt u mij nu aan: Lid te worden van de Antirevolutionaire Partij of niet?” Kennelijk een hartekreet na een uitvoerige brief geschreven te hebben. Ds Vroegindewei, die vóór de vraag te publiceren al zegt, dat hij zal gaan onderduiken, omdat de vraag hem te lastig is, geeft de weetgrage jongeling toch het volgende antwoord:

„Zeg ik nu ja, dan krijg ik natuurlijk de jonge lezers tegen, die veel voelen voor de S.G.P., want die partij staat bij onze briefschrijver ook op het tweetal. Zeg ik nu nee, dan springen de leden van de Arjos of de jeugdige A.R.'s mij op de nek. En zeg 'k wat ik precies op m'n hart heb, dan krijg ik beide partijen tegen. Zo ben ik altijd de dupe”. En daar moet de jonge lezer-vrager het maar mee doen. Het is pover en veel wijzer zal hij er niet van zijn geworden, of het moest zijn, dat politiek toch eigenlijk niets is. De conclusie van hem zou immers kunnen zijn: Dan is het dus maar beter niet aan praktische politiek te doen.

Ds Vroegindewei, dit zij te zijner verdediging gezegd, zit wel in een moeilijk parket. Hij schrijft in een jeugdblad, waarvan de leden-lezers gevonden worden onder jonge hervormden van A.R., C.H., S.G.P. of wie weet wat voor partijen meer. Moet hij nu partij kiezen? Ik kan mij voorstellen, dat dit voor hem moeilijk is, indien de hoofdredacteur dat al zou nemen.

Met deze ten aanzien van de praktische politieke z.g. neutrale houding zijn de jongelingen er evenwel o.i. niet mee af. „De Vaandrager” kan genooddaakt zijn het zwijgen er aan toe te doen, doch dat wil dan nog niet zeggen, dat de hervormd gereformeerde jongelingen geen roeping op staatkundig gebied zouden hebben te vervullen en dat zij zich daartoe, ook door studie, niet zouden hebben te bekwamen.

Door zich afzijdig te houden van de politieke partij, onthouden zij hun

jonge krachten aan de verbreiding van de calvinistische beginselen, ook voor het staatkundig leven. En hun jeugdvuur kan in deze ontredderde tijd niet worden gemist.

Het zal bovendien hun taak zijn later in vergaderingen van staten en raden op te komen voor de ere Gods en beslissingen te nemen in praktische vraagstukken. En dan zullen zij moeten weten wat er op politiek terrein te koop is. Zij zullen tevens de strijd van Groen van Prinsterer op dat terrein moeten kennen, niet minder die van Dr Kuyper en van de vele antirevolutionaire voorvaders, ook uit hun eigen kerkelijke kring.

Hier de aandacht op te vestigen is te meer nodig, wanneer we kennis nemen van de beantwoording van een soortgelijke vraag als bovengenoemd in het nummer van 7 Maart 1951, welke luidde: „Hoe komt het, dat vele Hervormden de partij van de Antirevolutionairen stemmen terwijl ze eigenlijk niets van de Doleantie willen weten, noch van de Gereformeerden?”

Ik kan mij voorstellen, dat de Arjos-leden benieuwd zijn naar het antwoord. De vraag is er interessant genoeg voor. Doch het antwoord is te lang en „Nederlandsche Gedachten” is tenslotte geen citaten-blad. Voldoende zij, dat Ds Vr. heel nuchter opmerkt, dat „het antwoord in de geschiedenis moet worden gezocht. De A.R. Partij is n.l. ouder dan de C.H. en ook ouder dan de Doleantie, terwijl de A.R. Partij niet bedoelt te zijn een organisatie, die alleen bestaat uit leden der Gereformeerde Kerken”. Na gewezen te hebben op een verkeerde instelling van meerdere gereformeerde bondsgemeenten in de N.H. Kerk, als het gaat om de beoordeling van predikanten, die vaak naar hun politieke gezindheid worden aanvaard of afgewezen, spreekt Ds Vr. zijn waardering uit voor de mannen, die „van Groen van Prinsterer af voor de ere Gods in het staatsleven op de bres hebben gestaan. Zij hebben getuigd, zij hebben gewerkt, en zij hebben ook hun invloed gehad”.

Ds Vr. ziet verder in alle christelijke partijen wat goeds, doch ook een tekort en hij zet dan uiteen, hoe hij zelf eigenlijk met een vraag zit. N.l. het beleid van de vooroorlogse kabinetten onder Dr Colijn. Schrijver gaat daar vrij uitvoerig op in en feitelijk wordt de suggestie gewekt, dat die periode toch niet erg fraai is geweest. En nu zegt Ds Vr. wel, dat het de lezers van de vragenbus, na de bewuste ontboezeming, wel duidelijk zal zijn, dat hij van politiek geen verstand heeft, toch is met dat al het

antwoord afgedrukt en kunnen de jongelingen van zijn visie kennis nemen. Nu is dat op zichzelf niet erg, want het kan de jeugd aan het denken en onderzoeken zetten. Als Ds Vr. echter waarschuwt voor eenzijdigheid in de politiek, zodat men alles wat de eigen partij doet goed vindt en alles van de andere afkeurt, dan kunnen we hem daarin gelijk geven. Aan het slot echter laat Ds Vr. zich weer gaan en roept hij uit: „En dan die hoogmoed en eigengereidheid, waarmede zowat iedere partij zich uit geeft voor de alleen-christelijke. De A.R. roepen: wij hebben alles goed gedaan en de S.G.P. roept: daar deugt niets van heel die vroegere politiek. Maar wie mag dieper zien, dat we allemaal als christenen tekort geschoten zijn, heel erg tekort? Of heb ik het mis?”

Neen, inderdaad Ds Vroegindewei heeft het niet mis. Als christenen zullen we altijd moeten bekennen, dat we altijd weer heel erg tekort, schieten. Maar daarmede is het laatste woord niet gezegd. En daarom stelt uiteindelijk deze beantwoording ons teleur. Want we zijn er niet mee klaar, we worden niet ernstig genomen. Het is niet waar, dat een typische karaktertrek van de A.R. zou zijn, dat alles wat gedaan is door henzelf, goed geacht wordt. Het is gauw neergeschreven, maar feitelijk wordt op die wijze de hele politieke activiteit van de christelijke politieke partij niet serieus genomen, en en bagatel afgehandeld. En dat is niet billijk en onverdiend. Het is te begrijpen, dat Ds Vroegindewei of een andere schrijver in „De Vaandrager”, geen partij kan kiezen of propaganda maken voor een bepaalde partij, doch van de roeping, die ook de christenjongeling heeft, om „liefde tot God, die zijn wetten ook in het staatsleven — naar de mogelijkheid van de tijd — zoekt door te voeren, te betrachten en daarnaast de liefde tot de naaste” (Ds Vroegindewei), komt hier weinig tot uitdrukking.

Deze roeping zal eerst dan waarlijk vervuld kunnen worden als men zich werpt op de praktische politiek. „De Vaandrager” geeft wel algemene oriënterende artikelen op staatkundig terrein en geeft zo principiële voorlichting, maar aangezien de praktische toepassing wordt gemist, blijft de hervormd gereformeerde jongeling, als hij het daar bij laat, in de theorie steken en dientengevolge in de praktijk aan de kant staan. Het is immers niet voldoende, dat men bij verkiezingen zijn stem uitbrengt op de Antirevolutionaire Partij. Dat is belangrijk. Maar het politieke werk dan? Moet dat maar blijven liggen en alleen door bijv. antirevolutionairen van kerkel. gereformeerden huize worden verricht? Dat wil men ook weer niet. En daarom is het jammer, als hervormde jongelin-

gen zich in de praktische politiek afzijdig zouden houden. Allen hebben we als taak mede te werken aan de verbreiding van het antirevolutionair of christelijk-historisch beginsel (in de zin van artikel 1 van het A.R. Program) onder geheel ons volk. Daartoe is het noodzakelijk dat ook de jeugd aan de politiek doet. Mee studeert om zich die beginselen eigen te maken en meewerkt om die beginselen uit te dragen.

De Arjos is een theoretische en praktische oefenschool. Een smidse waar de wapenen worden gesmeed voor de geestelijke strijd op politiek gebied. Ook voor de hervormde jeugd staat de deur

van het arjos-arsenaal open. Die jeugd moet beseffen, dat de antirevolutionaire partij de kristallisering is van de ook in „De Vaandrager” in grote lijnen uitgestippelde richtlijnen voor het politieke terrein. Natuurlijk met fouten en gebreken, maar gezamenlijk zullen we er naar streven de politieke gedragslijn zuiver te houden.

Het politieke vacuum der jongelingsvereniging kan in de Arjos worden opgevuld. De Arjos kan en wil zijn een noodzakelijke aanvulling op het werk van de J.V. (en M.V.).

Laten aan de andere kant de leden van de Arjosclubs niet vergeten contact op

te nemen en te onderhouden met de J.V. (en de M.V.) in hun plaats van inwoning. Er is nog werk aan de winkel. Misverstanden kunnen uit de weg geruimd worden. Lijkt U dat hopeloos? Dat is het toch niet. Zet de schouders er onder en toon door Uw woorden en daden, dat de Antirevolutionaire Partij en de Arjos de plaatsen zijn waar jongelingen van calvinistische huize, tot welke kerk zij ook behoren, thuis horen. De praktisch-politieke scholing van de gehele antirevolutionaire jeugd kan er slechts bij winnen, als ook het gesignaleerde vacuum van de herv. geref. jeugd door de Arjos wordt gevuld.

EEN BELANGRIJKE STAP!

Mr G. C. VAN DAM

Wie belang stelt in de „gemene zaak” zal zich op 18 April j.l. oprecht hebben verheugd.

De ondertekening door zes Europese landen van het Schuman-plan op die datum is een Europese gebeurtenis van de eerste orde en daarom voor Nederland van de grootste betekenis.

De eerste concrete stap op de weg naar de Europese eenheid is dan nu gezet. Een belangrijke sector van het Europese industriële leven, de kolen- en staalindustrie, met al hetgeen daarmee samenhangt, is in principe aan de bevoegdheid der nationale regeringen onttrokken en op internationaal, op Europees, plan gezet.

In principe. — Want pas aan het einde van dit jaar zal het plan goed en wel in werking kunnen treden.¹⁾ En ook dan nog zal het pril als het is, zijn moeilijke eerste periode moeten doormaken.

Het verdrag betreffende het Schuman-plan treedt niet in details, maar geeft richtlijnen, waarlangs het zal moeten groeien. Veel zal er afhangen van de geest waarin er mee wordt gewerkt, van de wil tot eendracht van degenen die er bij betrokken zijn. Die laatsten dragen een grote verantwoordelijkheid. Immers van de werking van het Schuman-plan voor de kolen- en staalindustrie zal het afhangen of ook op andere gebieden van het Europese leven de grenzen zullen verdwijnen; of er nog meer Europese markten zullen komen; of ten slotte Europa één grote markt worden zal waarop wij ongehinderd ons van de ene hoek naar de andere kunnen begeven. Drie wegen zijn er, die naar de Europese samenwerking voeren:

Die der internationalisten.

Zij streven naar samenwerking door middel van verdragen. Men blijft hierbij in de interstatelijke sfeer, waarin de bevoegdheden der nationale regeringen onaangetast blijven. Deze weg brengt ons echter niet verder dan wij nu zijn.

Lijnrecht tegenover de Internationalisten staan de Constitutionalistes. Zij stevenen rechtaan af op een Europese staat met een eigen grondwet en een eigen regering met beperkte maar echte bevoegdheden.

Een derde weg wordt gewezen door de Functionaristen. Zij hebben hetzelfde doel als de Constitutionaristen, een Europese federale staat, maar bewandelen de weg daarheen stap voor stap. Deel na deel van het maatschappelijk leven der verschillende landen willen zij achtereenvolgens samenbundelen en onder Europese zeggenschap brengen. Zij achten via deze functionele organisatie het doel praktisch beter te verwezenlijken dan door middel van de staatkundige. Tussen de beide laatste groepen bestaat dus geen principiële tegenstelling; er is slechts verschil in beleid en dat vooral met het oog op hen die voor een federatie nog wat kopschuw zijn, zoals de Engelsen en de Scandinaviërs.

De laatste stroming heeft het voorhands in de politieke praktijk gewonnen; in haar geest is het Schuman-plan.

De betekenis van het Schuman-plan ligt ten diepste hierin: de regeringen van de zes landen: Frankrijk, Italië, West-Duitsland, Nederland, België en Luxemburg zijn vastbesloten wat het doel betreft: een Europese federatie. Daarop is haar politiek gericht. Het is van belang daarbij stil te staan, vooral voor jonge mensen. Het Schuman-plan voorziet in een looptijd van 50 jaren. In die jaren zullen de jongeren van nu hun leven hebben. Daarom is het goed voor hen te bedenken in welke richting de politiek gedurende hun leeftijd gaat. Die richting is nu duidelijk: federatie.

Bij al ons politieke doen en laten zullen wij daarmee rekening moeten houden.

Dit geldt met name voor ons A.R.J.O.S.-werk.

De onderwerpen die worden behandeld hebben wij te plaatsen tegen de Europese achtergrond en in verband daarmee te bezien. Dat geldt voor de defensie zo goed als voor de overzeese gebiedsdelen; voor het sociale vraagstuk zo goed als voor het onderwijs.

1) Het verdrag zal eerst nog door de volksvertegenwoordigingen der deelnemende landen moeten worden goedgekeurd.

Wist U,

dat het gewestelijk verband van Arjos in Kennemerland van plan is alle tot nu toe gehouden regionale toogdagen in grootte te overtreffen door op 30 Juni, des middags om kwart voor drie, een meeting te organiseren, waar o.a. Dr Schouten en Mevr. Prof. Van der Molen het woord zullen voeren?

dat het verband de euvels moed heeft gehad daartoe de tribunes van de auto-renbaan in Zandvoort te huren?

dat die tribunes 3000 mensen kunnen bevatten?

dat de bekende Amsterdamse politiemuziekkapel de bijeenkomst zal op-luisteren?

dat de aanwezigen 's avonds getuige kunnen zijn van een feestconcert van de politiemuziekkapel en van een groots vuurwerk, maar

dat dat te danken is aan het feit, dat Prins Bernhard op 29 Juni verjaart?

dat heel Noord-Holland nu maar hoopt op goed weer op 30 Juni?

dat de Arjos 's-Gravenhage-Valkenbosch enige weken geleden in een openbare vergadering op buitengewoon geslaagde wijze haar eerste lustrum heeft gevierd?

dat in deze vergadering meer dames dan heren aanwezig waren en

dat derhalve „de opkomst **niet tegenviel**”?

(de uit het verslag geciteerde zinsnede legt er getuigenis van af, dat de Haagse jongelingschap de dames hoofs bejegt, hetgeen overigens in de Hofstad past).

dat in de stad Utrecht, waar tot schade der inwonende burgers lange tijd geen club heeft bestaan, thans weer twee clubs werken?

dat het Provinciaal Verband Groningen streeft naar een aantal van 60 clubs in zijn provincie?

(Onverbeterlijke optimisten toch. Ze hebben er pas 39.)

dat in Overijssel na 3 Maart j.l. al 6 clubs zijn opgericht, c.q. heropgericht, t.w. Witharen, IJsselmuiden, Hasselt, Gramsbergen, Dalfsen en Hellendoorn?

(Zou de Nijverdalse speech van Dr Schouten meer deining in de pers dan beroering in de harten der Overijsselse Calvinistische jongeren hebben teweeggebracht?)
wat een panegyrie is?

(zo neen, koopt en leest dan „Geen Vergeefs Woord”)

dat de Arjos te Zaltbommel zich in het vorig najaar uit de aldaar bestaande jeugdgemeenteraad heeft teruggetrokken op grond van de volgende overwegingen:

1. Hoewel art. 4 van de Statuten der Nationale Organisatie geen bepalingen bevat, die het deelnemen aan een jeugdgemeenteraad noch gebieden noch verbieden, acht zij de jeugdgemeenteraad toch niet een der middelen om ons doel te verwezenlijken, n.l. studie der Antirevolutionaire beginselen.

2. De Arjos acht de Gemeenteraad een te hoogstaand orgaan om het te doen afspiegelen in een studieclub, op een wijze als dit in de jeugdgemeenteraad plaats vindt.

3. Verder acht zij een politiek gesprek door de jeugd **in het openbaar** onjuist, daar de jeugd zich nog heeft te bepalen bij het bestuderen van beginselen en zich zeker heeft te onthouden van een gemeenschappelijk optreden naar buiten, waardoor een eenheid in denken zou worden gesuggereerd.

Kort verslag

van de laatst gehouden vergadering van het Bestuur der Nationale Organisatie

Het bestuur is op 27 en 28 April j.l. in het Zendingscentrum der Gereformeerde Kerken te Baarn in vergadering bijeen geweest. En wel in twee zittingen.

De eerste op Vrijdagavond, de tweede op Zaterdag. Deze wijze van vergaderen is als experiment geslaagd: slechts twee bestuursleden hebben beide dagen op het appèl ontbroken en de agenda kon in een heel wat kalmer tempo worden afgewerkt dan dat steeds moest gebeuren in de op normale wijze belegde vergaderingen. Van de ingekomen stukken moge hier vermelding vinden een rapport van de in het vorige jaar ingestelde commissie voor internationaal contact, welk rapport een vrij uitvoerige discussie uitlokte.

De schetsen, welke door de diverse bestuursleden, betreffende de situatie in hun provincie, werden gegeven, waren over het algemeen gunstig. In vrijwel alle provincies is een opleving merkbaar. Besloten werd in het najaar een propaganda-actie in Gelderland te voeren. Deze actie zal op 22 September worden ingeleid met een meeting te Ede, het centrum van dat gedeelte van Gelderland, waar onze organisatie tot op heden 't minst wortel heeft geschoten.

Met betrekking tot onze toogdagen nam het bestuur een belangrijk besluit. Langzamerhand hebben de toogdagen van enkele provinciale verbanden zodanige proporties aangenomen, dat zij de jaarlijkse toogdag van de Nationale Organisatie zijn gaan overschaduwen. Het bestuur meende hieruit deze conclusie te moeten trekken, dat het beleggen van jaarlijkse toogdagen moet worden overgelaten aan de provinciale verbanden. Zelf zal het

bestuur in dezen nog slechts eenmaal in de vier jaar activiteit ontplooiën, n.l. voor het beleggen van een verkiezingstoogdag.

Besloten werd de heer R. Gosker uit te nodigen op de vier in het najaar geprojecteerde instructievergaderingen te refereren over het onderwerp: De positie van Nederland, politiek, financieel en economisch. Het referaat van de heer Gosker zal in druk verschijnen en vooraf aan de deelnemers der vergaderingen worden toegezonden. De bedoeling is dat op deze vergaderingen van iedere club uit het betreffende rayon twee afgevaardigden aanwezig zullen zijn. Ook zal getracht worden op iedere vergadering een aantal vooraanstaande personen uit de partij aanwezig te doen zijn. De vergadering voor de provincies Groningen, Friesland en Drenthe zal worden gehouden op 13 October in stad Groningen, die voor Noord- en Zuid-Holland op 28 en 29 September te Bentveld bij Haarlem en die voor Noord-Brabant en Limburg op 14 en 15 September te Breda of te Bergen op Zoom. Overijssel, Gelderland en Utrecht hadden nog geen datum vastgesteld.

Tenslotte werden met betrekking tot de verkiezingstoogdag welke in 1952 zal worden belegd een aantal besluiten genomen; deze zullen te zijner tijd ter kennis van de clubs worden gebracht.

Vermelding moge voorts nog vinden, dat in deze vergadering officieel afscheid van de heer L. W. H. de Geus is genomen. Hem werd als blijk van dankbaarheid voor het door hem ten behoeve van de organisatie verrichte werk een exemplaar van „Geen vergeefs woord” aangeboden. B.

Interview met de heer J. W. Ooms

Niet ver van het Paleis onzer Landsvrouwe, waar formateurs en informateurs al zuchtende in- en uit- en wijzelen eerbiediglijk voorbij-liepen, hadden wij kortgeleden te zijnen huize een interessant onderhoud met één onzer Christelijke auteurs, de heer J. W. Ooms, die zich, sinds zijn eerste streekroman „De Korevaarders” verscheen, een naam verwierf als verteller. Een schrijver, ja, — de Neuteboom's, de zigeuners, de liefvallige Lydia en koster Besaan, zij allen kunnen het getuigen — maar voor alles een Calvinist. Eén die weet, dat hij hier op aarde van zijn Heer een culturopdracht kreeg, die, zoals Prof. Mekkes op 't onlangs gehouden lustrum van S.S.R. zeide, een totalitaire strijd heeft te voeren over heel het veld van Zijn wereld.

Dies konden wij bij hem ook terecht met vragen over partij- en jongerenorganisatie, waar hij, in onderscheiding van vele zijner collega's die het terrein der practische politiek angstvallig mijden, een werkzaam aandeel in heeft. Aanleiding tot dit interview was n.l. het feit, dat de heer Ooms op de laatstgehouden huishoudelijke vergadering te Utrecht was gekozen als hoofdbestuurslid van de A.R.J.O.S.

* * *

Wij zullen U, die van politieke ijver blaakt, het op zichzelf zeer levendige relaas over de diverse maatschappelijke posities, welke de heer Ooms heeft ingenomen (zijnde o.a. die van boerenzoon, typograaf, handelsreiziger en voor wat het heden betreft schrijver en reporter) om Uws tijds wille onthouden. Al moeten wij op het stuk van zijn geboorte, vanwege de draad van ons verhaal, de schrijver zelf even aan het woord laten:

„Ik ben geboren”, zo deelde hij ons mede, „in een bedstee in de Alblasserwaard. Ik werd in de krib aan het hoofdeinde in die bedstee gelegd; op de plank, die boven het voeteneinde was, stond een apparaat, dat ik niet nader wil noemen, maar het was geëmailleerd. Drie-en-twintig jaar later, toen mijn eerste roman verscheen, wist iemand mij te vertellen, dat de situatie bij mijn geboorte dus eigenlijk zó geweest was: In de bedstede aan het hoofdeinde lag de cultuur en op de plank aan het voeteneinde stond de spiegel der cultuur..... Ik wil er maar mee zeggen, dat ik een kind van „kleine luiden” ben”.

De cultuur (wie lacht daar?) heeft hem van jongsaf bezig gehouden. Vooral de kunstuitingen, die tenslotte het zelfportret van een volk zijn, trokken hem bijzonder aan. Dit ondanks het feit, dat zijn beide ouders — niet anders dan duizenden nog heden ten dage in onze kringen — in die belangstelling weinig heil zagen.

Al heel jong werkte de heer Ooms voor de krant. Zodoende maakte hij heel wat vergaderingen mee, ook raadsvergaderingen, zodat hij enig inzicht kreeg in het bestuur van gemeenten. Van huis uit was hij Antirevolutionair; maar toen hij omstreeks zijn vijftiende jaar in zijn eentje probeerde het program van beginselen uit te pluizen (ter navolging!) en bovendien kennis kreeg van de historie van onze partij, werd hij eigenlijk actief A.R., omdat hij de plicht en de noodzaak er van ging inzien.

En thans is hij dan raadslid van Soest; een gemeente van 23.000 inwoners, met zeer bijzondere aspecten, lid van de propaganda-commissie van het Comité van A.R. kiesverenigingen in de provincie Utrecht, hoofdbestuurslid van de A.R.J.O.S., etc.

Ter attentie van . . .

de belangeloze toeschouwer op de Goese meeting

Het was een winderige avond, toen we de eerste vergadering van de Arjosclub in Serooskerke bezochten. We kwamen binnen in een lokaal, geheel gevuld met jongelui, wier gezichten verwachting en activiteit weerspiegelde.

De jeugdige voorzitter zette zelf de aanvangszang in. Dat „van jeugd en moed en kracht” was al een belofte op zichzelf.

De voorzitter van de kiesvereniging sprak er zijn blijdschap over uit, dat er nu een dochter geboren is. Die dochter moet groeien, lief en gehoorzaam zijn.

De moeder moet dat ook! Maar dat zei de nieuwbakken Arjosvoorzitter op een vergadering van 30 jongelui in Seroos.

De tweede spreker, der Zeeuwse jongeren trots, sprak over verzet. De communisten willen de eer van het verzet aan zich houden. Maar de Calvinisten hebben het werk gedaan. Daar moeten we dankbaar voor zijn.

„Iemand zei mij eens”, aldus de heer Ooms, „ik begrijp niet, dat een schrijver raadslid kan zijn. Ik heb geantwoord, dat dit helemaal niet vreemd is, want ik zie politieke activiteit als een levensnoodzaak voor de Christen. Men vergeet jammer genoeg vaak, dat als er geen Christelijke politiek was, andere Christelijke arbeid wellicht onmogelijk zou zijn. En daarom begrijp ik niet goed, waarom een aantal collega-schrijvers afzijdig kan blijven van de politiek.

De socialistische dichters en schrijvers van omstreeks de eeuw-wisseling hebben goed begrepen, dat de politieke werkzaamheid een levensnoodzaak is. Ik geloof stellig, dat de oude S.D.A.P. haar opkomst en uitbreiding voor een niet gering deel te danken heeft aan de kunstenaars, die haar politieke ideeën en idealen gestalte wisten te geven in roman, vers, schilderij of toneelstuk. Deze kunstenaars hebben daardoor de massa geïnspireerd.”

De Antirevolutionaire Partij heeft — en hij achtte deze zaak zeer de overweging waard — naar de mening van de heer Ooms wel eens te weinig gedacht aan de zegen, dat er Christelijke schrijvers en dichters waren, die door hun gaven het vermogen hadden om de harten der eenvoudigen te bezielen. Er is te weinig

Er was voor ons maar één weg: Gehoorzamen aan het grote Gebod. En daarop heeft de tweede spreker ge-
wezen.

De derde spreker had het ondeugend over een baby van 31 pond, die een belofte is voor de toekomst.

Nederlandsche Gedachten moet je lezen! In de aanval moet je gaan! Je moet voor de volle 100 % Calvinist en A.R. zijn! En zo sprak de derde spreker op een vergadering van 30 jongelui in Serooskerke.

Het vuur werd geopend: er werden successen geboekt! De dochter woog binnen enkele ogenblikke 34 pond, en 17 jongelui werden abonné op Nederlandsche Gedachten. En dat alles op één avond in Serooskerke.

Een jonge dochter, 34 Arjosleden en 17 abonnés op Nederlandsche Gedachten: neen, belangeloze toeschouwer, ze krijgen GEEN gelijk, die denken en zeggen dat er geen A.R. meer zijn!

En zo was het op 11 Mei in Serooskerke.

Belanghebbend toeschouwer.

waardering geweest, hetgeen tot gevolg heeft gehad, dat dichters en schrijvers het terrein van de politiek vermeden en daardoor niet meer werden geïnspireerd door de grote historie onzer Chr. politiek.

Maar als dat weer komt — en het komt weer, zei de heer Ooms met stralend optimisme — zullen er dichters gevonden worden, die in ontroerende verzen hun politieke geloofsbelijdenis zullen uitzingen, omdat ze niet anders kunnen, omdat ze getuigen moeten.

In één van zijn eerste romans schreef de auteur reeds over iemand, die altijd vol blijde bewegigheid sprak over de deputatenvergaderingen, die hij mocht bezoeken en waar Kuypers dan sprak. Ziet u, zo zei de heer Ooms, dat was enthousiasme. En ik verzeker u, dat die blijde bewegigheid te herleiden was tot geloof.

Eén goede literaire roman, zo sprak nog de meester van het schilderachtig „Wa-

termolen"-epos, die als onderwerp zal hebben historie en wezen van het Antirevolutionaire beginsel, zal meer actieve Antirevolutionaire leden maken dan een miljoen strooibiljetten!

Onder ons gezegd, loopt de heer Ooms reeds van vóór de oorlog met plannen rond om zulk een roman over het Antirevolutionaire leven en hoe de partij taak en richting heeft bepaald van talloze eenvoudigen, te schrijven; zodat wij nu maar hopen.....

Dat het een epos zou kunnen worden, dat wordt gedragen door het geloof, mogen wij van harte hopen.

Bezielde jonge Christenen.

En dan had de heer Ooms, bij het scheiden (maar niet voor goed) nog een woord voor de jongeren in het bijzonder: „Kijk, daar hebt u 't nu over de Arjos. Ja, die wil het vuur bij de jeugd aanblijven. En daardoor kan deze verwezenlijken, hetgeen hierboven is gezegd.

De Arjos moet enthousiaste fakkeldragers kweken, bezielde jonge Christenen. Dat enthousiasme zal dan schrijvers, dichters en schilders gaan aansteken. Beter gezegd: Die dichters en schrijvers zullen op zeker ogenblik de stem worden van dat enthousiasme!"

Terwille van de meerdere glorie van onze Heer, die de al-bezielende Pinkstergeest zond en tot aanwakking van de liefde, die dreigt te verkoelen blijven wij hartstochtelijk hopen op deze nieuwe geboorte.

Bidden en werken wij — ouderen en jongeren — er voor, dat van nu af aan deze bezieling, door Gods Geest bestierd, in onze gelederen vare. En de geestdriftige ontmoeting van Calvinistische jongeren en toortsdragers onzer Cultuur in onze partij- en jongeren-organisatie, juist nu in deze apocalyptische tijd, geen uur langer worde uitgesteld.

Wij zouden anders door eigen schuld van dorst versmachtent!

Staatsinrichting

HET TOEZICHT VAN HOGERHAND OP DE PROVINCIEBESTUREN

I. Placet of Sanctie

In ons artikel „Het Toezicht van Hogerhand op de Gemeentebesturen" hebben wij reeds betoogd waarom in een staat als de onze, toezicht van Hogerhand op de lagere publiekrechtelijke lichamen (provincies en gemeenten) niet gemist kan worden (In Jaargang VI, blz. 258). Ook hebben wij in dat artikel vermeld de twee rechten, door welke toepassing Hoger gezag het toezicht kan uitoefenen: het goedkeuringsrecht, dat vooraf, dus preventief, en het vernietigingsrecht, dat achteraf dus repressief, werkt.

Straks zullen we zien, dat bij het repressieve toezicht op de provinciebesturen naast de Kroon, de constitutionele Koning, ook de Wetgever (Kroon + Staten-Generaal) een taak gekregen heeft. Op dit punt wijkt de regeling af van de overeenkomstige regeling voor het toezicht op de gemeentebesturen.

Wij zullen eerst kort vermelden, wat de oorzaak van deze afwijking is. We moeten dan wijzen op een bepaalde opvatting van Thorbecke (de schepper van gemeentewet en provinciale wet) over het goedkeuringsrecht van de Kroon t.a.v. provinciale verordeningen. Z.i. trad de Kroon, van dit recht gebruik maken-

de, op als medewetgeefster in de provincie.

In deze opvatting wordt dus de wetgevende macht in de provincie uitgeoefend door de (constitutionele) Koning en de Staten-Provinciaal gezamenlijk. Voorts was Thorbecke van oordeel, dat een verordening, die door de samenwerking van de beide organen Kroon en Provinciale Staten was tot stand gekomen, niet door één van die organen kon worden vernietigd. Vandaar dat hij de Rijkswetgever het vernietigingsrecht t.a.v. de door de Kroon goedgekeurde reglementen en verordeningen der Provinciale Staten heeft verleend.

Het goedkeuringsrecht is, zoals Thorb. dat opvatte, eigenlijk niets anders dan een **recht van sanctie**. Dit is een opvatting, die wij antirevolutionairen beslist afwijzen, omdat zij de door ons zeer gewaardeerde autonomie der gewesten uitholt. Wij willen dit goedkeuringsrecht, nu het nog bestaat (onze wens is dat het verdwijnt) zien als een **recht van placet**: een recht dat gehanteerd wordt om te voorkomen dat het algemeen belang geschaad wordt door - in dit geval - het optreden van het provinciaal bestuur. Ingevolge deze opvatting mag de Kroon zich bij de beoordeling van de provinciale verordeningen en reglementen niet afvragen, of ze in het belang der provincie zijn, hetgeen uiteraard wel

ligt opgesloten in de zienswijze van Thorbecke.

II. Het preventieve Toezicht

Het preventieve toezicht van de rijks-overheid op de provinciebesturen is ruimer dan dat, wat geoeft kan worden op de gemeentebesturen. De verklaring hiervan moeten we in de historie zoeken. Na 1813 was men n.l. aanvankelijk bevreesd dat de provincies zouden gaan streven naar herwinning van de macht en glorie, die zij tijdens de Republiek hadden bezeten. De Grondwet bepaalt in artikel 136 derde lid dat alle verordeningen door Provinciale Staten gemaakt in het kader der provinciale autonomie de goedkeuring behoeven van de Koning. Hoewel dat er niet bij staat geldt deze goedkeuringseis uiteraard ook voor die verordeningen van de Staten, die uitvloeisels zijn van het medebewind. Wel schrijft de Provinciale wet voor dat de verordeningen van Gedeputeerde Staten, welke deze colleges maken ter vervulling van de hun opgedragen taak tot uitvoering van wetten en algemene maatregelen van bestuur, aan de goedkeuring van de Kroon zijn onderworpen. Uitdrukkelijk bepaalt de Prov. wet, dat de Koning de verordeningen in haar geheel al of niet dient goed te keuren (art. 99 1). Hij mag ze dus niet wijzigen.

Wil de Kroon een bepaalde verordening niet goedkeuren, dan dient daarover de Raad van State te worden gehoord en het desbetreffende besluit moet met redenen worden omkleed (Grondwet art. 136 3, Prov. wet art. 99 2).

De gemeenten hebben dus wat dit preventieve toezicht betreft wel een ruimere armslag dan de provincies. (Zie ter vergelijking Jaargang VI blz. 258).

Voorts moet de goedkeuring des Konings verkregen worden op elk besluit der Staten tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van een provinciale belasting en op de begrotingen van inkomsten en uitgaven, die jaarlijks door de Staten moeten worden opgesteld. Evenals de Gedeputeerde Staten dat kunnen doen met de gemeentebegroting kan de Kroon uitgaven op de provinciebegroting brengen, zo de staten deze uitgaven, in strijd met de wet, hebben weggelaten. Wanneer in dat geval de inkomsten niet meer toereikend zijn en de Staten weigeren nieuwe middelen ter dekking voor te dragen, kan de Kroon de overige uitgaven zodanig verminderen, dat de begroting weer in evenwicht komt (Prov. wet art. 112).

III Het repressieve Toezicht

Art. 142 van de Grondwet schrijft een wettelijke regeling voor van de macht des Konings om de besluiten van Provinciale- of van Gedeputeerde Staten, die met de wet of het algemeen belang strijdig zijn, te schorsen en te vernietigen. De wettelijke regeling, waaraan men bij de totstandkoming van dit ar-

tikel heeft gedacht is er (nog) niet gekomen. Wel bevat de Provinciale wet in de artt. 166 t/m 174 een regeling voor de hierbedoelde schorsing en vernietiging, maar dit is niet de bovenbedoelde. De algemene regeling vinden we in art. 169, dat bepaalt „dat de schorsing of vernietiging van besluiten der Staten en Gedeputeerde Staten door Ons (de constitutionele Koning) wordt bevolen bij een met redenen omkleed, in het Staatsblad te plaatsens besluit, dat ingeval van schorsing de duur hiervan bepaalt”.

Op deze algemene regel zijn twee uitzonderingen.

Provinciale verordeningen en reglementen kunnen slechts worden geschorst en vernietigd bij een wet. Hierbij is dus de Kroon afhankelijk van de medewerking van de Staten-Generaal (art. 167). (Zie hierboven.)

En in art. 168 wordt voorgeschreven, dat de uitspraken van Gedeputeerde Staten over geschillen van bestuur of andere, wier beslissing hun door bijzondere wetten is opgedragen, worden geschorst of vernietigd op de wijze en met de gevolgen, in die wetten omschreven. (Zie Jaargang VII blz. 126 onder IIc.)

IV Taak Commissaris.

Uiteraard heeft de commissaris der Koningin, die o.m. belast is met een controlerende taak ten behoeve van het Rijk, bepaalde bevoegdheden, die het mogelijk maken het toezicht van Rijkswegen te verwezenlijken.

Allereerst valt dan te denken aan het tweede lid van artikel 32 der Provinciale wet, hetwelk hem de bevoegdheid geeft een besluit van Staten of Gedeputeerde Staten, dat naar zijn oordeel als strijdig met de wet of met het algemeen belang door de Koning kan worden geschorst of vernietigd, niet ten uitvoer te brengen.

Ook valt in dit verband te denken aan enkele artikelen uit de Instructie voor de commissarissen der Koningin. Zo b.v. aan de artt. 6 en 7. Het eerste schrijft de commissaris voor ieder jaar een algemeen beoordeleend verslag van het bestuur der provincie aan het departement van Binnenlandse Zaken te zenden. Het tweede dat hij de Minister van Binnenlandse Zaken over alle zaken de provincie betreffende van bericht en raad moet dienen en voorts dat hij deze Minister kan mededelen welke verbeteringen z.i. in het provinciaal bestuur zouden kunnen worden aangebracht.

De Kroon kan in bepaalde gevallen de commissaris machtigen in de rechten van Gedeputeerde Staten te treden, n.l. dan wanneer zowel de Staten als de Gedeputeerde Staten niet of niet behoorlijk zorgen voor de van hun gevorderde medewerking bij de uitvoering van regelingen van hogerhand.

Met dit artikel beëindigen wij de behandeling van de lagere publiekrechtelijke organen: de gemeente en de provincie. In ons volgend artikel hopen wij aan de orde te stellen het dualisme in ons staatsbestel.

H. D. W. BOVEN

Tekenen des Tijds

M. C. P. STAPELKAMP

Eind Februari van dit jaar verscheen het advies van de Sociaal-Economische Raad (de S.E.R.), inzake de te voeren loon- en prijspolitiek. Enige dagen later verscheen er van de hand van de Minister van Financiën een brochure over de financiële politiek der regering en de sociale achtergrond daarvan. Daarin worden voor een deel dezelfde problemen aangesneden als in het advies van de S.E.R.

In het advies van de S.E.R. wordt als algemene doelstelling van de loon- en prijspolitiek gezien, het handhaven van het evenwicht op de betalingsbalans. Nu is dat op zich zelf niets nieuws, dat heeft iedere regering sinds 1945 nagestreefd. Als gevolg echter van de ontwikkeling der internationale verhoudingen is het noodzakelijk geworden op grote schaal te gaan herbewapenen. Dat doet enerzijds de staatsuitgaven sterk stijgen, terwijl anderzijds het tekort op de betalingsbalans groter wordt, daar vrijwel alle

wapens uit het buitenland moeten komen. Voeg daar nog bij dat de Marshallhulp plaats zal maken voor militaire hulp, dan is wel duidelijk, dat het evenwicht op de betalingsbalans volkomen zoek is, en dat op korte termijn voor dit vraagstuk een oplossing zal moeten worden gevonden. Het gaat om een bedrag van naar schatting niet minder dan 1100 miljoen gulden.

Het N.V.V. had al heel vlot een oplossing gevonden. „We moeten maar proberen verdere hulp van het buitenland te krijgen, en als dat niet voldoende is, moeten we onze monetaire reserves in het buitenland maar aanspreken” zo zei men daar. Nu staat reeds vast, dat de kans op hulp van het buitenland zeer gering is. De Minister van Financiën zegt dat zelf. Blijft dus het interen op de monetaire reserves over. Ook dat wijst Prof. Lieftinck af. Die reserves, dus buitenlandse effecten, goud en deviezen, zijn al niet.

groot meer. Bij de huidige stand van zaken zouden we in 1 jaar tijds 70 % daarvan kwijt raken. En dan zitten we dus weer. Maar bovendien zijn we dan ook de inkomsten kwijt, die we nu van die buitenlandse effecten etc. trekken, waardoor dus het gat in de betalingsbalans weer groter zou worden. Aanspreken van de reserves zou dus neerkomen op het slachten van de kip met de gouden eieren, terwijl de kip zelf al mager is. Ook de S.E.R. (waarin ook het N.V.V. sterk is vertegenwoordigd) wijst deze „oplossing” van de hand. Zou het door het N.V.V. gepubliceerde manifest slechts bedoeld zijn om invloed uit te oefenen tijdens de besprekingen rond de kabinetscrisis?

Het advies van de S.E.R., en ook de brochure van Prof. Lieftinck wijzen andere wegen om uit de moeilijkheden te geraken. Als voornaamste middelen worden genoemd: minder investeren en minder consumeren. Als we minder gaan gebruiken, vooral van luxe-artikelen, behoeven we minder te importeren uit het buitenland, waardoor onze deviezenpositie rechtstreeks verbetert. In goed Hollands heette dit altijd: de tering naar de nering zetten. Sommige aartsconservatieven, o.a. de Antirevolutionairen hebben dit reeds vanaf 1945 bepleit. Je zou haast zeggen: „Hoe bestaat het!” Ook vermindering der investeringen gaat ten gunste van de betalingsbalans, althans, voorzover de machines uit het buitenland moeten komen. En dat zijn er vele.

Nu zijn bovenstaande middelen niet prettig voor de consument, respectievelijk de ondernemer. Vrijwillig zal men er niet gemakkelijk toe overgaan. De Overheid moet dus maatregelen nemen om het gewenste resultaat te verkrijgen. De S.E.R. wil daarvoor de fiscale en monetaire politiek der regering gaan gebruiken. Een algemene distributie acht men niet nodig, daar door productievoorschriften en dergelijke het verbruik voldoende te controleren valt. Controle op het bankcrediet maakt controle op de investeringen mogelijk, terwijl de regering het zelf in haar hand heeft, te zorgen dat er niet teveel nieuw geld wordt geschapen, dat voor consumptie of investeringen kan worden gebruikt.

De reeds aangeduide fiscale en monetaire maatregelen, die dus het evenwicht in de staatsbegroting moeten helpen herstellen, zijn o.a.

- 1e. De Overheid dient haar eigen uitgaven voor investeringen en andere doeleinden te beperken, dus ook de tering naar de nering te zetten, en zo het goede voorbeeld te geven.
- 2e. Verlaging van de subsidies die de regering op verschillende verbruiksgoederen verschaft. Dit beperkt haar eigen uitgaven. Verder zal de prijs van de betrokken goederen stijgen, waardoor het verbruik ervan beperkt zal worden. De verhoging van de suikerprijs moet in dit licht gezien worden.
- 3e. Verhoging van de indirecte belastingen op weelde-artikelen en op massa-verbruik. Dit brengt enerzijds geld in het (staats)laatje, ter-

wijl anderzijds, via het prijsverhogend effect, het verbruik weer wordt beperkt.

- 4e. Herziening (dus verhoging) van vennootschaps- en inkomstenbelasting, en het heffen van een bijzondere oorlogswinstbelasting. Dit verkleint de winsten van de bedrijven, waardoor de mogelijkheid tot financiering van de investeringen uit eigen middelen wordt beperkt. Bovendien brengt het ook weer geld in het laatje.

- 5e. Het plaatsnemen van leningen (beroep op de besparingen). De Overheid gaat dus hiermee optreden als concurrent van het bedrijfsleven op de kapitaalmarkt waardoor de mogelijkheden van investeringen weer beperkt worden. En ook dit brengt, zij het tijdelijk, weer geld binnen.

Een belangrijk gevolg van al deze maatregelen zal prijsverhoging zijn. De Overheid zal moeten toezien, dat hiervan geen misbruik wordt gemaakt, om abnormale winsten te maken. Ook looncontrole zal niet vermeden kunnen worden, daar anders door loonsverhogingen het verbruikbeperkende effect van de prijsstijgingen weer ongedaan zou worden gemaakt. Het advies van de S.E.R. beveelt dit dan ook aan.

Totzover dit advies, dat met algemene stemmen is aanvaard. Het is daardoor een compromis geworden van de verschillende meningen, met alle gebreken en deugden daarvan. Er blijven dan nog wel enkele vragen over. Zo bijvoorbeeld het vraagstuk van de arbeidsproductiviteit. Verhoging daarvan is dringend nodig, zegt de S.E.R. Hoe harder we werken, hoe minder we de bovengenoemde (onaangename) maatregelen behoeven toe te passen. Maar een algemene verlenging van de arbeidstijd wijst de S.E.R. af. Voor uitzonderingen laat de wet genoeg ruimte zo zegt hij. Het gaat echter niet om uitzonderingen, doch om een algemene verhoging der arbeidsproductiviteit. Dit dringt temeer als men weet, dat de arbeidsproductiviteit het vooroorlogse peil nog maar nauwelijks heeft bereikt, en dat bij een sterk gestegen bevolking. Het ware te wensen geweest dat aan dit punt wat meer aandacht was besteed door de S.E.R. dan nu geschied is.

Een andere kwestie is die van de investeringen. Die moeten worden beperkt. Maar aan de andere kant is daar het vraagstuk van de sterke bevolkingstoename. In de land- en tuinbouw kunnen geen mensen meer worden geplaatst. De enige mogelijkheid (naast emigratie) om meer werkgelegenheid te scheppen voor de toenemende bevolking, ligt in een ver doorgevoerde industrialisatie. De regering heeft daarvoor grote plannen gemaakt, er een directeur-generaal voor aangesteld. Maar dit alles vereist grote investeringen. En dan zitten we. Hoe dit op te lossen: meer investeren en minder investeren. Van het meer investeren hangt een groot deel van de bestaansmogelijkheid van ons volk in de toekomst af. Op dit vraagstuk geeft het advies van de S.E.R. ons geen bevredigend antwoord. En zo zijn er nog wel meer vraagstukken. Laten we hopen, dat een oplossing gevonden wordt. Want het gaat om het bestaan van ons volk.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE
PARTIJ, HAAR PROPAGANDA- EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

K A D E R N U M M E R

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk,
Mr C. J. Verplanke, R. Gosker (Secretaris).

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuypersstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.

Administratie-adres: Dr Kuypersstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.
Giro 89673 ten name van de Antirevolutionaire Partij.

Verschijnt 15 maal
per jaar.

Prijs per abonnement
f 3.— per jaar.

DE BETEKENIS VAN Mr G. GROEN VAN PRINSTERER VOOR

heden en morgen

Dr J. SCHOUTEN

Op 21 Augustus 1801 werd Groen van Prinsterer geboren. Welhaast honderdvijftig jaar geleden. Het is zeker niet gezocht, wanneer in verband met dit feit iets wordt gezegd tot de Anti-revolutionairen over het levenswerk van Groen.

De kennis, die velen van hem en zijn werk hebben, is zeer gering. Dit is wel te verklaren, en ook tot op zekere hoogte te verontschuldigen. Groen's geschriften zijn niet gemakkelijk te lezen. Hij had niet wat men noemt een vlotte pen, en kon slechts zelden „populair” schrijven. Dit bevordert de lezing van zijn boeken en brochures niet. Daarbij komt nog, dat men, om zijn beschouwingen te kunnen verstaan en zijn uiteenzettingen met vrucht te kunnen volgen, nogal wat weten moet van de religieuze, kerkelijke en politieke toestand zijner dagen, en daaraan hapert het vooral bij de jongere generaties. Zij staan te ver van die tijd af. Zij hebben er weinig contact mee. Zo weinig, dat het de belangstelling niet prikkelt, om zich van die tijd en zijn strijd op de hoogte te stellen. Dit heeft ons allen wat te zeggen. En vooral zij, die daarvoor in het bijzonder in aanmerking komen, mogen bedenken van hoe groot principieel belang het is, dat de arbeid van Groen toegankelijk wordt gemaakt voor het jongere geslacht.

Toch, hoezeer het te verklaren en ten dele te verontschuldigen is, dat velen zo geringe kennis hebben van Groen's werk en strijd: de jongere generaties hebben er zelve schuld aan, dat Groen voor haar zo weinig wezenlijks betekent. Zij dienen weer te leren verstaan, dat de kennismaking van zijn werk grote waarde heeft voor de vorming en de verdieping van eigen principieel oordeel, voor de handhaving van de band met de historie en

voor het inzicht in het verband tussen de geestesworsteling, waarin Groen stond, en die, waarin wij nu staan. Ongetwijfeld, dit eist inspanning, maar zij wordt rijk beloond. Ook hiervan geldt: werken met moeite en in moeite, dat sterkt, adelt en bezielt.

* * *

Wat kenmerkte Groen's werk?

Nadat hij tot verandering, tot bekering, was gekomen, werd het Christelijk geloof de bron waaruit hij putte ook voor zijn werkzaamheid in het staatkundig en maatschappelijk leven. Hij getuigde: al mijn beginselen kunnen worden teruggebracht tot de onvoorwaardelijke onderwerping aan de God, die zich in de Heilige Schriften heeft geopenbaard. God is *de* Souverein over alle leven. De erkenning van Hem als de Souverein is ook grondslag voor en doel van de staatkunde. Groen aanvaardde de Heilige Schrift als Gods Woord. In dat Woord heeft God Zijn wil en wet voor alle menselijk optreden op voor ons genoegzame wijze kenbaar gemaakt. Die Schrift zag hij niet als een wetboek, waarvan de artikelen ons concreet zeggen wat omtrent de dingen heeft te gelden, maar als de onder de leiding des Heiligen Geestes in de historie tot stand gekomen eenheid der bijzondere Godsopenbaring, waarin de richtsnoeren voor geloof en leven zijn gegeven. Richtsnoeren, welke, Schrift met Schrift vergelijkende, kunnen worden gekend. Daarom liet Groen niet af te belijden: „Er staat geschreven” is het enige beproefde wapen in de strijd tegen het geweld der dwaalbegrippen. Van alle geloofswaarheden, zo schreef hij, is Christus het middenpunt. Hij is het vlees geworden Woord. Hij is de Verlosser van mens en wereld.

Hij alleen heeft dood, graf en hel overwonnen. Aan Hem is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Hij is onze Koning, die wij als zodanig hebben te erkennen, te eren en te dienen in alle levensverhoudingen.

* * *

In dit licht moet Groen's revolutie-begrip worden beschouwd en verstaan. Hij keerde zich niet tegen alle verandering van het levensbestand. Alsof de anti-revolutionair geen oog heeft voor de verandering in de behoeften, voor de verworping in het leven tengevolge van de werking der zonde, en zich zou verzetten tegen wijzigingen

in de verhoudingen, welke verbeteringen zijn! Hij veroordeelde ook niet elke ingrijpende, gewelddadige verandering van het levensbestand, maar hij stelde zich tegenover alle revolutie, waarin het ongeloof zich manifesteerde, tegenover elke omwenteling en alle omkering van begrippen, waarin de Revolutie zich openbaarde, n.l., naar het woord van *de la Saussaye*, de geest van verworping van alle gezag, welke te allen tijde bestaande en menigvuldig uitbrekende, in de Franse Revolutie voor het eerst als een *heersend* beginsel in de wereld-geschiedenis is openbaar geworden. Daarom noemde Groen zich anti-revolutionair. Daarom trad hij op als de vertegenwoordiger van en de strijder voor de anti-revolutionaire richting.

* * *

Groen kende een grote waarde toe aan de historie. De geschiedenis was voor hem als het ware het toneel, waarop God ons Zijn werk, de onderhouding en de regering van de gehele wereld, doet aanschouwen. Zij werd echter voor hem geen norm. In haar treden immers goed en kwaad, wording en verworping aan de dag. Maar het historisch onderzoek bij het licht van de Bijbel wijst ons mede de weg, welke wij in het staats- en maatschappij-leven hebben. Daarom was Groen Christelijk-historisch.

* * *

In het vorenstaande is slechts summier en onvolledig aangegeven wat Groen's werk kenmerkte. Hopelijk is het genoeg om zijn betekenis voor heden en morgen te zien. Heden en morgen gaat het, bij alle veranderingen, welke zich sinds Groen's verscheiden hebben voltrokken, in het wezen van de zaak op politiek en sociaal gebied om dezelfde beginselen en dezelfde geestesworsteling. Zij, die in waarheid nazaten van hem willen zijn, leren van hem, en verdiepen zich in zijn werk. Het is hun begeerte, ieder op zijn plaats, te staan, te werken en te getuigen als hij heeft mogen doen.

Verontrusten moet het ons, als wij niet of in geringe mate deel hebben aan wat Groen heeft bewogen de strijd aan te binden tegen de geest der eeuw, en aan wat hem deed volharden, hoeveel nederlagen, tegenslagen, teleurstellingen en smart ook zijn arbeid hem brachten.

Grijpe die verontrusting ons aan, zó, dat wij ons in geloofsgehoorzaamheid gaan inzetten voor de anti-revolutionaire staatkunde.

Hoe is het mogelijk!

De Gereformeerde schoolvereniging „Groen van Prinsterer” te Apeldoorn is reeds jaren lang doende een nieuwe school te bouwen. De vergunning daartoe is verstrekt. De bestaande school heeft 12 leerkrachten en slechts zeven lokalen. Vijf klassen zijn ondergebracht in een noodgebouw. In het zelfde woongebied zijn reeds twee openbare scholen. Van deze scholen zijn respectievelijk één en drie lokalen nog niet in gebruik. Nadat de bouw van de nieuwe bijzondere school maanden was getraineed, vermoedelijk door de Dienst Gemeentewerken, heeft het Gemeentebestuur nu doen weten dat geen gelden aanwezig zijn om deze zaak te financieren. Inmiddels, en hoe is dat mogelijk, was een aanvang gemaakt met de bouw van een nieuwe openbare school, waaraan reeds f 60.000.— was besteed. Voor die openbare school was geen vergunning afgegeven. De Dienst Wederopbouw heeft dit nu ontdekt en de bouw is stopgezet. Hoe is het mogelijk!

Prof. Dr P. S. GERBRANDY

Ere-doctor

Edinburgh's Universiteit heeft Prof. Dr P. S. Gerbrandy gehuldigd door hem het eredoctoraat in de rechtswetenschappen aan te bieden, zodat onze partij thans drie eredoctoren in haar gelederen telt. Het is reeds vele jaren geleden dat de oud-minister J. J. C. van Dijk het eredoctoraat van de Vrije Universiteit ontving. Het vorig jaar viel Dr J. Schouten deze eer te beurt en thans Prof. Gerbrandy. Maar voor Prof. Gerbrandy is het te vleierder waar het de Universiteit van Edinburgh is, die hem als minister-president in oorlogstijd huldigt. De Anti-revolutionaire Partij verheugt zich daar hartelijk in. Prof. Gerbrandy is een omstreden figuur, een markante persoonlijkheid. Een man, die in Nederland veel vijanden heeft, maar ook veel vrienden. Een lastig man — dat zal wel; dat is trouwens een eigenschap van alle werkelijke figuren — en Gerbrandy is een figuur.

Zijn laatste boek dat hij over het Indonesisch treurspel geschreven heeft legt daar getuigenis van af. Dat boek verscheen eerst in het Engels onder de titel „Indonesië” en is thans ook in het Nederlands verschenen onder de titel „De scheuring van het Rijk”. Daarop komen wij echter terug. Het is er ons nu slechts om te doen Prof. Gerbrandy geluk te wensen met deze verdiende hulde uit het buitenland.

Het verslag van de erepromotie nemen wij hierbij over uit „Trouw”. Ten aanschouwe van vrijwel alle hoogleraren en studenten van de Universiteit van Edinburgh ontving Prof. Dr P. S. Gerbrandy het eredoctoraat in de rechtswetenschappen wegens zijn verdiensten als premier van de Nederlandse regering in ballingschap.

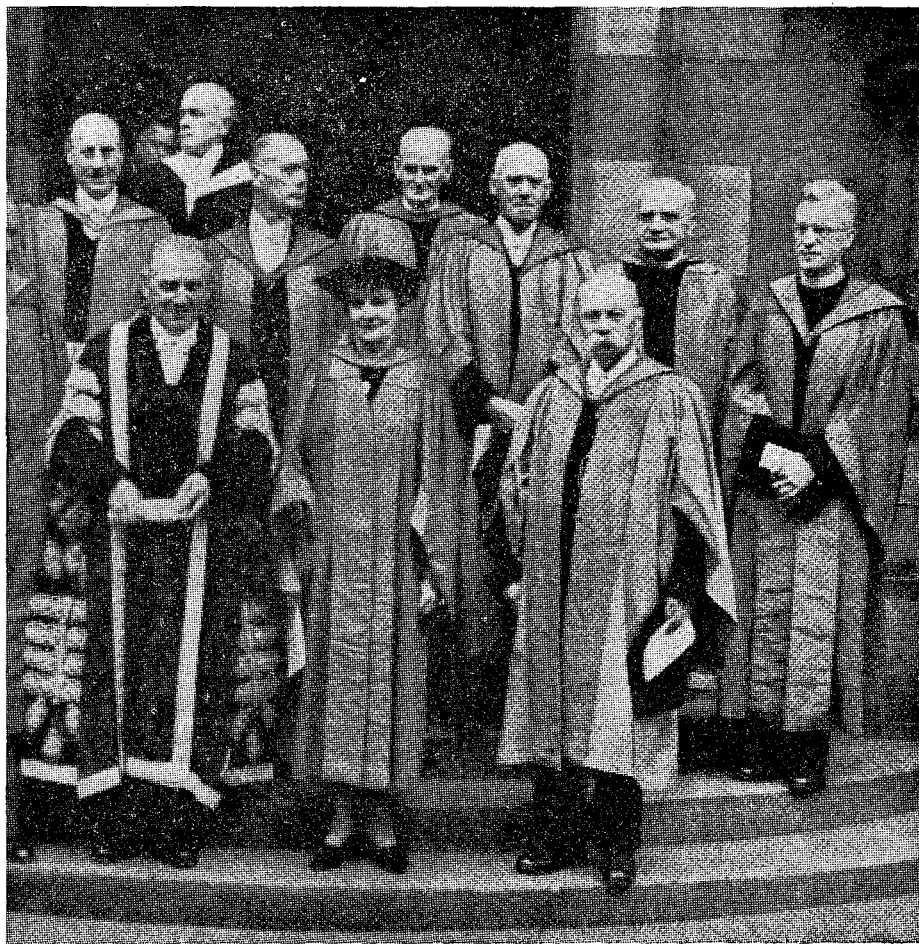
De plechtigheid vond plaats in de M'Ewan Hall, de vroegere concertzaal van de schone Schotse hoofdstad, die tegenwoordig als aula wordt gebruikt. Onder de twaalf andere vooraanstaande autoriteiten, die het eredoctoraat ontvingen, bevonden zich de uitvinder van de gasturbine, Sir Frank Whittle, en de bekende Arabist Prof. H. A. R. Gibb, alsmede Miss Ruth Draper.

Toen de dertien promovendi binnenschreden, ging er een luid gejuich onder de

meer dan 2000 aanwezigen op. Zij waren gekleed in vuurrode toga's en onder de arm droegen zij de traditionele zwarte steek. Nog maar nauwelijks hadden de promovendi op de voorste rij stoelen plaats genomen, of de senatus academicus trad de nu doodstille zaal binnen. Het was een kleurrijke stoet, want behalve de rode en zwarte toga's droeg elk senaatslid de kleuren van zijn faculteit en de insignia van zijn academische

graad, welke van gouden borduurselen en hemelsblauwe omslagen tot hermelijn bonten kragen varieerden.

De deken van de faculteit der Rechtswetenschappen, Prof. Dr M. J. Fisher, trad als promovendus van Prof. Gerbrandy op. Na de levensloop van de promovendus te hebben geschetst, zeide Prof. Fisher o.m., dat Prof. Gerbrandy tijdens zijn eerste-ministerschap de centrale figuur van het Nederlands verzet was geweest. Hij was als een rots, waarop zijn land kon bouwen en vertrouwen, een eenvoudig en heldhaftig man van sterke Christelijke beginselen. Elke week sprak hij voor de radio zijn landgenoten toe, wel wetend, dat zijn vrouw en kinderen in Nederland hierdoor ernstig gevaar liepen. Zijn oudste zoon werd door de nazi's in een concentratiekamp gezet, maar de strijdbare geest van Prof. Gerbrandy liet zich niet door intimidaties beïnvloeden. Hij was van mening, dat het landsbelang voor het persoonlijk belang ging, hetwelk hij o.m. tot uiting bracht, door altijd in Londen te blijven,

Voorste rij van links naar rechts: Sir Edward Appleton, Principal and Vice Chancellor, Miss Ruth Draper en Prof. Dr P. S. Gerbrandy.

DE PARTIJ in actie

HET COLLEGE VAN ADVIES

In dit voorjaar is het College van Advies in pleno bijeen geweest. Maar daartoe is zijn activiteit niet beperkt. Reeds in het vorig jaar werden verschillende sub-commissies in het leven geroepen. Hier geven wij een opgave en delen daarbij mede dat enkele van deze commissies reeds hun werkzaamheden hebben beëindigd. Een der rapporten is officieel bij het Centraal Comité ingediend. Het is een rapport van Commissie VIII. Dit zal spoedig worden gepubliceerd.

SUBCOMMISSIES COLLEGE VAN ADVIES

IA. Commissie voor de bestudering van de **sociale verzekering**, in verband met de in voorbereiding zijnde plannen, met als onderdelen:

- a) Vaste uitkeringen of uitkeringen in verband met de koopkracht van het geld.
- b) De verhouding tussen bedrijfspensioenfondsen etc. en de verzekering krachtens wettelijke regeling.
- c) De organisatie van de uitvoering der sociale verzekering.
- d) Het financieringsprobleem, te weten:
het kapitaaldeckingsstelsel van aanspraken
het rentedekkingstelsel
het omslagstelsel.

IB. Commissie ter bestudering van de vraag of **kleine zelfstandigen** dienen te worden opgenomen in het systeem der sociale verzekering en zo ja, op welke gronden zulks dient te geschieden en op welke wijze.

In verband daarmee beantwoording van de vraag welke verzekering voor de kleine zelfstandigen van de meeste betekenis is (ouderdomsverzekering, ziekteverzekering, kinderbijslagverzekering). Urgent is hierbij vooral de kinderbijslagverzekering voor de kleine zelfstandigen.

(Intussen zijn, gezien de nauwe verwantschap tussen deze onderwerpen, de commissies IA en IB samengevoegd tot een commissie I).

II. Commissie ter bestudering van de **wijzigingen in het belastingstelsel**, welke moeten en kunnen worden aangebracht.

III. Commissie voor de vraag of wijzigingen moeten worden aangebracht in de **bestuursvormen voor het openbaar onderwijs**.

IV. Commissie voor de vraag hoe moet worden gedacht over de **autonomie der openbare Universiteiten** en der Hogescholen.

V. Commissie ter bestudering van de wenselijkheid van plaatsing van ter beschikking van de Regering gestelde jeugdige personen in de **kampen voor de vorming buiten schoolverband**.

VI. Commissie voor de bestudering van de **in werking stelling der wet P.B.O.**, meer in het bijzonder van de onderscheiding wetten en Algemene Maatregelen van Bestuur tot instelling van de individuele organisaties.

VII. Commissie voor het bezien van de **taak en plaats der Provincie** in het Nederlandse Staatsbestel.

VIII. Commissie ter bestudering van de in het licht der Antirevolutionaire opvattingen gewenste maatregelen tegen:

- a) de Communistische Partij;
- b) individuele Communistische uitingen in openbare vergaderingen en in geschrifte;
- c) Communistische leden van de vertegenwoordigende colleges.

IX. Studiegroep voor de **internationale vraagstukken**, in het bijzonder het vraagstuk van de Raad van Europa, de Westeuropese Unie en het Atlantisch pact.

X. Commissie voor de bespreking van het statuut voor het **Koninkrijk nieuwe stijl** (Nederland, Suriname en de Antillen).

ook tijdens de hevigste bombardementen. Onder luid gelach voegde Prof. Fisher hieraan toe, dat Prof. Gerbrandy tegen zijn uit Londen evacuerende vrienden zeide: „Ik ben maar een klein doel”.

Het hoogtepunt van de plechtigheid droeg een uiterst kort karakter. De principaal van de Edinburgse Universiteit, Sir Edward Appleton, drukte zijn baret even op het hoofd van de Nederlander, waarna de magnifiek geklede pedel hem de „Hood” omwierp (de „Hood”, een soort capuchon, wordt met een lint om de hals gedragen en duidt de graad aan van de gepromoveerde). Volgens oud Schots gebruik werd in de prachtige St. Giles een dankdienst gehouden, welke door vrijwel alle aanwezigen werd bezocht.

Daarna zat Prof. Gerbrandy als eregast aan het diner aan dat door het Universiteitsbestuur in de grote met bloemen versierde Universiteitsbibliotheek was aangericht.

In zijn tafelrede schetste de principal van de Universiteit van Edinburgh, Sir Edward Appleton, de verdiensten van Prof. Gerbrandy als premier der Nederlandse regering in ballingschap. „Aan 't hoofd van zijn landslieden marcheerde hij, fier vooruit”.

Prof. Gerbrandy, die met de bisschop van Manchester de door Sir Appleton uitgebrachte toast op de Universiteit van Edinburgh beantwoordde, veroordeelde de volken die een nieuwe wereld willen bouwen zonder de wetten, welke de bestaande wereld regeren, te hebben onderzocht. Wetenschappelijk gevormde

mensen, zo verklaarde hij, hebben tot taak wetten te vinden en niet te maken. Hetzelfde geldt voor politici. „De wereld zou er heel wat rooskleuriger voor staan, als wij op het politieke vlak de ontdekte en niet de gemaakte wetten toepasten. Wij hebben in het bijzonder in Azië staten gecreëerd, zoals wij wetten creëren, maar wij zijn vergeten de kern der zaak te onderzoeken. Deze staten kunnen het daarom ook niet lang uithouden. De ontdekking van het essentiële gaat aan de toepassing der principia en idealen vooraf”.

Prof. Gerbrandy bracht ten slotte nog hulde aan „de lang niet gemakkelijke Churchill”. Deze grote staatsman wist waar het in de wereld om ging, omdat hij de zin der historie verstond.

LEDENLIJST INZENDEN

Thans zijn 86.000 adressen verwerkt van de ruim 100.000 leden, die onze partij telt. Nu moeten er nog 14.000 worden behandeld. Dit kan evenwel niet want de betreffende adreslijsten hebben wij nog niet ontvangen. Van de ruim 1000 kiesverenigingen bleven er nu nog ongeveer 200 in gebreke. Het zijn met name kleine kiesverenigingen. Herhaaldelijk werden de secretarissen verzocht de ledenlijst in te zenden, zodat gedurende de zomermaanden de administratie geheel in orde kon komen. In het najaar wordt het immers druk met de voorbereiding van de verkiezingen. Daarom publiceren wij de lijst van kiesverenigingen, die tot nu toe in gebreke bleven en hopen dat nu spoedig ook deze adreslijsten zullen worden ontvangen. Niet wachten tot het najaar.

Aerdenhout	Goudriaan
Alblasserdam	Goudswaard
Alkemade	's-Gravenzande
Apeldoorn-Noord	Greup
Appingedam	's-Grevelduin-Capelle
Asperen	Grootegast
Assendelft	Haamstede
Badhoevedorp	Haarlemmermeer
Baflo	Hillegommerdijk
Barendrecht	Harlingen
Bellingwolde	Harmelen
Bergambacht	Hedel
Blauwkapel-Groenekan	Heemstede
Bloemendaal	Heerde
Bodegraven	Heerlen
Bovensmilde	Den Helder
Broek in Waterland	Helmond
Brouwershaven	Hendrik Ido Ambacht I
Bruchterveld	Hilversum I
Brummen	Hollandscheveld
Culemborg	Holten
Daarle	Hogersmilde
Delden	Den Horn
Diepenheim	Den Hulst
Den Dolder	Jonkersvaart
Domburg	Jutphaas I
Dordrecht I	Kapelle-Biezelinge
Drimmelen en Made	Koudekerk a. d. Rijn
Drouwenersmond	Krimpen a. d. Lek
Drijber	Kruiningen
Dussen	Lauwerzijl
Edam	Lisserbroek
Elburg	Nieuw-Loosdrecht
Emmer Compascuum	Oud-Loosdrecht
Ens	Luttelgêest-Kuinre
Enschede Centrum	Lutterade
Enschede Deurn. straat	Maasdam
Enschede Twekk. veld	Maastricht
Enschede Zuid	Meliskerke
Eschmarke	Moercapele
Enumatil	Montfoort
Erica	Muiden en Muiderberg
2e Exploërmond	Musselkanaal
Giessen-Rijswijk	Nederhorst den Berg
Gieter- en Bonnerveen	Neede
Godlinze-Loosdorp	Nieuw- en St. Joosland

Nieuw Balinge
 Nieuwe Pekela
 Nieuwer Amstel Oost
 Nieuwland
 Nieuwpoort
 Niezijl
 Nootdorp
 Nijverdal
 Oegstgeest
 Ommen
 Ommerkanaal
 Onderdendam
 Oostendorp-
 Oosterwolde
 Oosterhogebrug
 Oud-Beijerland
 Oudenbosch
 Oude-Pekela
 Ouderkerk aan de
 Amstel
 Oude Tonge
 Oudewater
 Oud-Vossemeer
 Peizermade
 Pieterburen
 Poortvliet
 Purmerend
 Raamsdonk-
 Geertuidenberg
 Rheden-De Steeg
 Rhezerveen
 Rotterdam VIII/B
 Rotterdam IX
 Rotterdam XII
 Rotterdam XVIII
 Rotterdam XX
 Rouveen
 Schermerhorn
 Scheveningen Dorp
 Scheveningen Duindorp
 Schouwerzijl
 Sebaldaburen
 Sellingen
 Sibculo
 Sleen
 Slikkerveen
 Sneek
 Soesterberg

Stadskanaal Afdraai
 Ten Post
 Ter Apel
 Terschelling
 Uitwijk-Waardhuizen
 Urk
 Valthermond
 Veenhuizen
 Vries
 Waalwijk
 Wapenveld
 Warmond
 Wateringen
 Wedde
 Wehe
 Werkendam-De Werken
 Westbroek-
 Achttienhoven

Westeremden
 Westervoort
 Wezep
 Willige-Langerak
 Woldendorp
 Wormerveer
 Woudenberg
 Woudrichem
 Wijngaarden
 IJzendijke
 Zalk
 Zaltbommel
 Zevenbergen
 Zuidhorn
 Zuilen
 Zwanenburg
 Zwartemeer
 Zijldijk

FRIESE DORPSKIESVERENIGINGEN

Achlum	Lemmer
Almenum	Menaldum
Augustinusga	Metslawier
Bakkeveen	Midlum
Bantega	Mildam
Beetsterzwaag	Munnikeburen
Berlikum	Nijemirdum
Bozum	Oenkerk
Burum	Oosterzee
Donkerbroek	Oude-Bildtzijl
Drachtster Cie.	Oude Leije
Driesum-Wouterswoude	Roodkerk
Ee	Schettens
Eernewoude	Schraard
Engwierum	Tieke o/d Nijega
Exmorra	Tjerkwerd
Gaast	Twijzel
Harkema-Opeinde	Twijzelerheide
Haule	Veenwoude
Heeg	O.L. Vrouwenparochie
Heidenschap	Warns
Hemrik	Wartena
Hijlaard	Winsum
Idskenhuzen	Wommels
Joure-Westemeer	Woudkant
Coevorderpolder	Zwaagwesteinde
Kollumerpomp	

Nationale Woningraad ongerust over de achterstand in de woningbouw

Het bestuur van de Nationale Woningraad heeft zich tot de Ministerraad gewend met een adres waarin ernstige ongerustheid wordt uitgesproken over de ontwikkeling van de vooruitzichten voor de volkswoningbouw. Het adres wijst er op dat het aantal woningen, waarvan de bouw in de eerste helft van dit jaar is goedgekeurd, belangrijk minder dan de helft bedraagt van hetgeen in het regeringsprogramma voor 1951 is voorzien. Om dit programma alsnog te verwezenlijken, zal in het tweede half jaar van 1951 de bouw van nog ongeveer 30.000 woningen moeten worden goedgekeurd. Het bestuur acht het onmogelijk deze achterstand nog dit jaar in te halen. De voornaamste moeilijkheid bestaat daarin, dat de gemeentebesturen niet in staat zijn voldoende kapitaal ter beschikking te stellen.

Internationaal

CONTACT

Begin Juli is er te Königswinter in Duitsland een belangrijke conferentie gehouden. Aanwezig waren een aantal Protestants Christelijke politici, leden van de C.D.U., thans de grootste partij in West-Duitsland, enige vertegenwoordigers van de beide Prot. Chr. Partijen uit Nederland en de secretaris van de Zwitserse Evangelische Volkspartij. Wat de „Christlich Demokratische Union” betreft moge er aan worden herinnerd dat in deze partijen de Roomsen en de Protestanten eensgezind samenwerken, verenigd in de strijd tegen de Sociaal-Democraten. Dat is daar dus anders dan in ons land. Maar de Roomsen in Duitsland hebben ook twintig jaar ervaring van de samenwerking met de Socialisten, waaraan de Republiek van Weimar ten gronde is gegaan. Het samengaan in één partijverband verhindert overigens niet dat de Protestanten contact opnemen met hun geestverwanten in andere landen. Voor de Antirevolutionaire Partij waren aanwezig de heren H. Algra, Mr W. Rip,

Dr Bruins Slot, Mr J. Terpstra, A. Stapelkamp en H. J. W. A. Meijerink. Voor de Chr. Historische Unie waren aanwezig de heren Dr J. J. Schmal en de Ruiter.

Deze conferentie kan niet worden vergeleken met de grootscheepse congressen van de Socialisten en van de Roomsen. Het is maar een heel klein begin. Een bescheiden stekje is uitgezet. Zal het levensvatbaarheid hebben? De grondslag voor een internationaal contact is gelegd. Het vorig jaar is er al eens een samenspreking geweest met een aantal Duitse politici. Dat was in de „Witte Hei”, maar ditmaal was de opzet breder en bovendien men kwam tot een bepaald resultaat. Besloten werd een verklaring te publiceren en wel de volgende:

„Als kinderen der Reformatie weten wij ons in gehoorzame onderwerping aan de volstreekte heerschappij van de levende God ook op politiek, economisch en sociaal gebied, over de grenzen van onze

landen en volken heen tot gemeenschappelijk handelen geroepen.

Wij zijn de overtuiging toegedaan, dat door een zodanig gemeenschappelijk handelen de krachten van het Evangelie voor het leven der gemeenschap vruchtbaar kunnen worden gemaakt.

Mitsdien zijn wij overeengekomen aan onze samenwerking vorm te geven in de „Protestantse Vereniging voor Christelijke Politiek in Europa”, zoals de noodzakelijke eenwording van Europa deze eist.

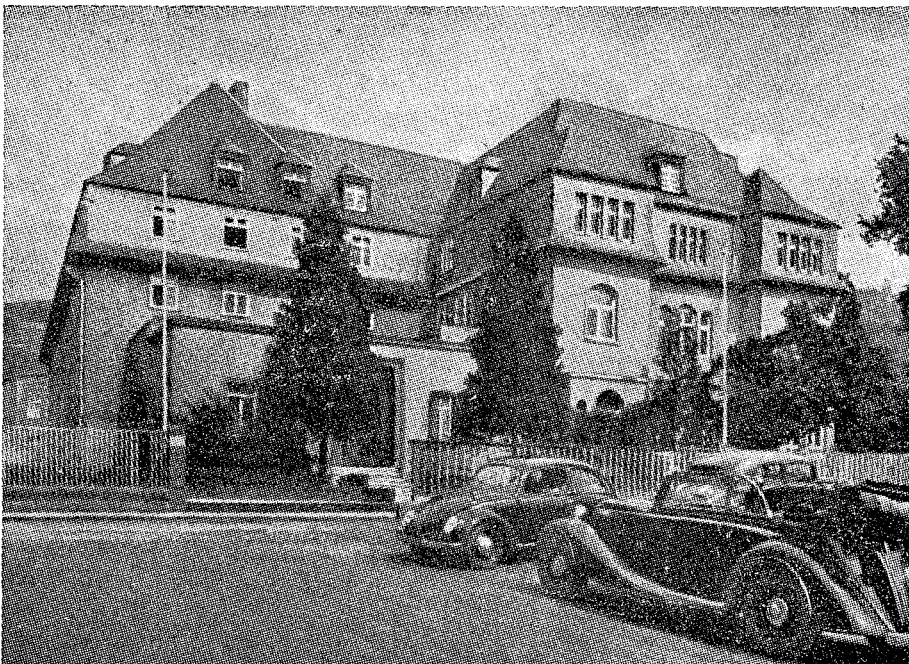
Wij zijn bereid te dien einde de samenwerking met de reeds bestaande nationale en internationale Christelijke groeperingen en met name met de Nouvelles Equipes Internationales naar vermogen te bevorderen.”

Tot recht begrip van het slot der laatste zinsnede moge worden medegedeeld, dat onder de „Nouvelles Equipes Internationales” worden verstaan, de verbanden der Roomse groeperingen, die in het Europees Parlement te Straatsburg samenwerken. Dit vloeit uiteraard als van zelf voort uit het karakter van de „Christlich Demokratische Union”, die in Duitsland Rooms en Protestant onder één banier heeft verenigd en wier delegatie in Straatsburg eveneens een gemengde samenstelling heeft.

Het is inderdaad maar een klein begin. Aan overdeven verwachtingen zullen wij ons niet schuldig maken. Versterking van dit internationaal contact, ja van deze Europese samenwerking, is nodig. Dat zal straks nieuwe offers van ons vragen en nog meer krachtsinspanning. Maar het groeit. Een nieuw bewijs daarvan vinden wij in de conferentie van Franse en Nederlandse theologen, die in de week van 14 tot 21 Juli op het „Château de Paron” bij Sens in Frankrijk werd gehouden. Daar werden nieuwe en blijvende banden tussen Calvinistisch Nederland en Frankrijk gelegd.

„De Frontieren over” schreef H. Algra boven één van zijn hoofdstukjes in de brochure „Onder de schijnwerper der historie”. De eerste stap over de grenzen is gezet. Het was een doelbewuste, een vastberaden stap. Een krachtig getuigenis werd gegeven. Als kinderen der Reformatie willen Europese Christenen gaan samenwerken. Gehoorzamend aan het gebod en met de bede in het hart. „Wat de toekomst brenge moge, ons geleid des Heren hand”. Want het is een ontzaglijke taak, die wij op ons nemen. De Antirevolutionaire Partij zette zich voor de vervulling van die taak in met al haar kracht.

In dit nummer geven wij een beschouwing van de heer Algra over de conferentie. De heer Mr W. Rip zal in het volgende nummer iets meer vertellen over het verloop der besprekingen en over de personen, die er aan deelgenomen hebben.

Königswinter a. Rh.: Adam Stegerwald-Haus.

KÖNIGSWINTER

H. ALGRA

In September van het jaar 1938 reisde de Engelse Eerste Minister Chamberlain naar een van de mooiste gedeelten van de Rijn, waar de Drachenfels zich verheft en waar de twee bekende toeristenplaatsen Godesberg en Königswinter tegenover elkaar liggen. Hier heeft Chamberlain met Hitler overlegd en zich laten bedriegen. Wie zich die tijd herinnert, weet nog, hoe velen zich hebben verheugd over wat later schijn bleek en zwakte en bedrog.

Maar in die spannende dagen waren aller blikken op dit gebied aan de Rijn gericht. Chamberlain logeerde toen in hetzelfde hotel te Königswinter, waar nu de Hoge Geallieerde Commissie zetelt.

Nu, in Juli 1951, is Königswinter weer uitgekozen geweest voor vertrouwelijk beraad. Zonder enige ophef, zonder dat ook maar een enkele verslaggever er op los werd gestuurd. Zo onopvallend, dat er later nooit een foto van kan worden getoond, want er is zelfs geen kiekje van genomen.

En toch hopen en geloven wij, dat wat nu in vriendschappelijk overleg tot stand kwam, duurzamer en zegenrijker zal blijken te zijn dan wat toen door protocollaire en pompeuze statie werd vergezeld.

Nu, in Juli 1951, kwamen in Königswinter bijeen vertrouwensmannen van de beide Prot. Christelijke zusterpartijen uit Nederland, leidende figuren uit de grote Christelijke partij uit Duitsland, tot nu toe de sterkste in het parlement te Bonn, en de secretaris van de Chr. politieke partij in Zwitserland.

Zij kwamen overleg plegen over de toekomst van Europa en over onze gemeenschappelijke plaats en taak in dit opzicht. Want Europa is in nood. Wie acht het nodig, daarvan eerst nog iets naders te horen? Elke dag zien wij voor onze ogen hoe de moeilijkheden groeien.

Elke dag wordt het ook duidelijker, dat Europa alleen dan de mogelijkheid zal vinden, om uit deze chaos te komen, als het leert verstaan, wat samenwerking betekent in federaal verband. Leert het dat niet, dan blijft het weerloos naar het Oosten en horig naar het Westen. Dan zal het nooit een werkelijke partner van Amerika kunnen worden, om in overleg en samenwerking te bouwen aan de toekomst van de vrije volken.

Deze overtuiging wint in Europa veld. Maar zij kan onvruchtbaar of zelfs gevaarlijk zijn, wanneer zij wordt gestuurd door gedachten en wensen, die meer liggen in de lijn van een nieuw imperialisme dan van een samenwerking, zoals artikel I van de Unie van Utrecht die omschreef, en eerder wordt gebaseerd op het geloof in de autonome mens dan gedragen door het geloof in de verlossende kracht van Jezus Christus, waarvan Zijn Evangelie spreekt.

Daarom hebben de politici, waar het hier om gaat, elkaar voor Gods aangezicht trachten te verstaan. Zij hebben met elkaar behandeld de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid jegens het verscheurde en weerloze Europa. Zij hebben samen beleeden, dat Christelijke politiek is die politiek, die wil handelen naar uitwijzen van het Heilig Evangelie. Zij hebben daarmee duidelijk, in volle overtuiging afgewezen elke gedachte, alsóf het spreken over Christelijke politiek onmogelijk of ongeoorloofd zou zijn.

Toen zij zochten naar een term, waarmede zij zich samen zouden noemen, toen werden zij het eens, dat het nodig en voldoende was, te zeggen: wij zijn kinderen der Reformatie. De Duitsers zeiden dat, en zij hebben ons gezegd, dat naar hun overtuiging men Luther onrecht doet, wanneer men meent, dat zij belijdenis en systeem zich verzetten tegen

het streven, waarvoor wij waren samengekomen. Zij hebben op een wijze gesproken, die ons heeft verwikkeld en verblijd, en een van de Nederlandse woordvoerders zei daarom: het is alsof wij iets beleven van het wonder van het Pinksterfeest. Het wordt gezegd in uw taal, maar ons hart zegt er Amen op. Er was een Duitser bij, lid van het Duitse parlement, die woonde in het oude land van de Nassaus, waar Jan de Oude, de vader van de Friese stadhouder Willem Lodewijk, de Reformatie heeft geleid in gereformeerde banen. Deze man had op de catechisatie de Heidelberger geleerd en met diepe overtuiging zei hij de inleidende vraag met het antwoord uit Zondag 1 op uit zijn hoofd. Er was een man bij, die opgegroeid was in de kring der Hernhutters en er alle nadruk op legde, dat Christelijke politiek betekent capitulatie van de autonome mens tot de gehoorzaamheid, allereerst de gehoorzaamheid in het persoonlijk leven in alle verhoudingen. Maar wie ook het woord voerde, telkens weer overheerst bij hen deze gedachte: het Christendom is totalitair, raakt het gehele leven, raakt ieder levensgebied. Daarom worstelde men met termen als „unumschränkter Herrschaftsanspruch des lebendigen Gottes“, „totalitätsanspruch“ enz., om maar duidelijk te maken in het zo zware en abstracte Duits, dat zij belijden en in Europees verband met ons belijden willen, dat Christus Koning is ook van het politieke leven.

Uit die gemeenschappelijke overtuiging, waarbij de afgevaardigde uit het land van Zwingli en Calvijn zich van ganser harte aansloot, werd het besluit geboren, om samen voor het Europese front te treden en voortaan in organisatorische vorm regelmatig propagandistisch en praktisch, maar ook in gemeenschappelijk zoeken en beraadslagen, te arbeiden aan de toekomst van Europa. Daarom werd de Evangelische (Prot. Chr.) Vereniging voor Christelijke politiek in Europa opgericht, die haar eigen congressen zal houden, haar eigen geschriften zal uitgeven, en die zal bevorderen, dat in Europees Europees politiek verband, allereerst in Straatsburg, de stem van de Reformatie niet meer zal zijn de stem van een enkeling, die schijnt te roepen in de woestijn.

Het stemt tot grote dankbaarheid, dat de deputaties der beide zusterpartijen in Nederland in de hartelijkste samenwerking dit werk mee tot stand mochten brengen.

Toen Dr Kuyper zich voorbereidde voor zijn grote taak, heeft Groen van Prinsterer hem de weg gewezen bij de studie. Gij moet, zo was zijn advies, U vooral richten op drie grote figuren: Burke, Stahl en Guizot. Drie buitenlanders, een Engelsman, een Duitser en een Fransman. Zij waren volgens Groen de corypheeën der Antirevolutionaire richting. Hoe internationaal is Groen in zijn hele oriëntering. Wie zijn Ongeloof en Revolutie leest, wordt daar telkens door getroffen. Zoals ook de Calvinisten in de grote strijd om de vrijheid dat waren. Een Oostfries, Dr Klugkist Hesse, heeft een treffend boek geschreven over Menzo Alting, Drentenaar van geboorte, die in de Palts heeft gewerkt en in de hofkapel van Heidelberg heeft gepreekt, maar die ook de grote medewerker van Willem Lodewijk is geweest. En Klugkist Hesse zegt van deze oude strijder, dat zijn blik, ook als hij in het verre Noorden, in Emden werkt, voortdurend gaat over de kaart van Europa, omdat hij de frontlijnen internationaal ziet lopen van Navarra tot Zevenburgen.

Onlangs hebben wij in een beknopt geschrift (Onder de schijnwerper der Historie) over deze vraagstukken geschreven en er boven gezet: De Frontieren over. Het was ons een voorrecht, aan het grondlegend werk van Königswinter mee te werken en wij menen, dat het werk, aldaar verricht, datzelfde motto mag dragen: De Frontieren over!

Puit het Parlement

DR. A. VEERMAN

Woordenstroom

Drie uur en 48 minuten duurde de rede van Minister Lief-tinck 'bij de jongste belastingdebatten. Dat was een record. Vermoedelijk niet het enige van deze bewindsman. Zes jaar achtereen zat hij aan de Kneuterdijk, daarin alleen overtroffen door Jhr de Geer, die daar zeven achtereenvolgende jaren resideerde. Men mag wel aannemen, dat geen minister gedurende een aaneensluitende ambtsperiode zoveel woorden met de Kamers gewisseld heeft als prof. Lief-tinck.

Men is dan ook gewend, deze minister te prijzen om de minutieuze wijze, waarop hij de Kamerleden beantwoordt. Jawel, maar..... Een veelheid van woorden kan ook dienen om, als een kat om de hete brei, om de kern van de zaak heen te draaien.

Democratie is een tere zaak. Men kan de inspraak van het volk in 's lands zaken nog zo mooi in een constitutie vastleggen, daarmee is men er nog niet. Democratie vraagt om een democratische gezindheid. De bewindslieden moeten bereid zijn de openbare zaak ook in het publiek te behandelen en aan de volksvertegenwoordiging royaal de nodige gegevens verstrekken, opdat in vrijheid een zuivere beslissing genomen kan worden.

Ondanks die veelheid van woorden, vestigt minister Lief-tinck niet altijd de indruk, dat hij de volksvertegenwoordiging geeft, waarop zij recht heeft. Hij omsluiert de zaak veeleer.

De minister geeft bij herhaling blijk van een groot vertrouwen in zichzelf en zijn ambtenaren. Zij zullen de zaken wel regelen. Het parlement is daarbij een hinder-nis, die genomen moet worden. Maar zonder parlement zou het eigenlijk veel beter gaan.

Altijd weer heeft men het gevoel, dat de cijfers, die deze minister geeft, niet zomaar, doch altijd met een bepaalde bedoeling gegroepeerd aan de Kamer voorgelegd worden. Dr Schouten noemde daarvan een voorbeeld. Bij de besprekingen over de Kabinetsformatie ging men uit van een tekort op de begroting van 150 miljoen. Dit zou door be-zuinigingen weggewerkt worden. De extra-uitgaven voor de defensie zouden op andere wijze gevonden worden, o.a. voor f 250 miljoen door belastingverhoging. Nu blijkt het tekort mee te vallen. Dit zou kunnen leiden tot een andere wijze van dekking der militaire uitgaven, dus tot een ander standpunt tegenover de belastingverhoging. Maar minister Lief-tinck construeert onnozelweg een andere becijfering, waardoor hij toch weer tot een tekort komt. Veelheid van woorden is zonder meer geen deugd. Daarom is het record van minister Lief-tinck geen gelukwens waard.

Knieval

Daar komt nog bij, dat de minister zijn voorstellen bepaald niet op elegante wijze aangenomen kreeg. Hij was met handen en voeten gebonden aan de steun van de K.V.P. De minister wilde — daarin gesteund door het gehele Kabinet — aan het eindbedrag van 245 miljoen vasthouden. Dat moest de belastingverhoging persé opbrengen. Wie-ergens een verlichting wenste, behoorde dus tevens

de compensatie aan te geven, in de vorm van een ver-zwaring elders.

Dr Lucas, de man van de K.V.P. had verscheidene wen-sen. Maar om compensatie maalde hij niet. Die moest de minister maar aanwijzen. En de minister accepteerde het. De minister accepteerde het amendement, dat de ver-hoogde vermogensbelasting van het inkomen mag worden afgetrokken, hoewel dat hem 7½ miljoen kostte.

De minister accepteerde, dat de leeftijd der kinderaftrek verlaagd wordt — niet van 21 jaar tot 16 — maar van 21 tot 17 jaar. Hij accepteerde een verdere tegemoetkoming aan de grote gezinnen, die echter door de Kamermeerder-heid toch nog werd van de hand gewezen.

Dr Lucas kreeg van de minister wat hij hebben wilde tot de laatste cent. Maar de wensen van de andere fracties, A.R., C.H. en V.V.D., werden niet van belang geacht. Hier-bij klonk ineens uit 's ministers mond: Het Kabinet acht dit onaanvaardbaar.

Het sterkste voorbeeld daarvan was het amendement-Ver-kerk, dat de beroepsvervoerders wilde vrijstellen van de verhoogde motorrijtuigenbelasting. Had de minister niet zelf in November j.l. nog verklaard, dat een verdere belasting van het vervoer ontoelaatbaar was? Maar de heer Ver-kerk hoorde nu de banvloek over zijn amendement uit-spreken.

K.V.P. en P.v.d.A. maken samen de dienst uit. Mr Oud heeft het weer ervaren, al zijn „winstpunten” van de jongste Kabinetsformatie ten spijt.

De heer Oud, die in de zomer van 1948 zijn zegen gaf aan het nieuwgevormde Kabinet, herleefde in Maart 1951. Het lijkt er op, dat de heer Oud, die in 1950 het Kabinet afviel, nu alweer aan het herleven is. Zo blijft er wel leven in de brouwerij. Maar het bier is niet best.

Kwajongenspraak

De P.v.d.A. vecht, wat ze kon, voor de volledige aanvaar-ding van Lief-tincks voorstellen. Zij vecht als betoverd door een waanvoorstelling. Wij moeten versoberen, zo re-deneerde zij. Door de verlaging van de subsidies op de levensmiddelen, die immers dit voorjaar geleid hebben tot flinke prijsstijgingen, hebben de arbeiders hun aan-deel bijgedragen. Nu is het de beurt aan de anderen. Daar-om wierp zij ieder, die bezwaren had tegen de belasting-voorstellen voor de voeten: Gij plukt de armen, maar spaart de rijken.

Dat de prijsstijgingen niet alleen de arbeiders, maar ieder-een treffen laten we nog maar, voor wat het is. Ongetwijfeld worden de minder-draagkrachtigen er het meest door benadeeld. Maar dat doet niets af aan het recht, ja zelfs de plicht van de Kamer, de gevolgen van de belasting-voorstellen kritisch te bezien. De A.R.-fractie aanvaardde in principe de noodzakelijkheid van belastingverhoging tot dekking van de extra-militaire uitgaven. Dat bleek ook wel hieruit, dat een en ander maal een voorstel tot ver-lichting van naar kant vergezeld ging van de mededeling: Wij menen, dat dit bedrag, beter, rechtvaardiger op deze of die manier gevonden kan worden.

In grote trekken accepteerde zij de voorstellen. Maar waar zij onbillijkheden zag, achtte zij het haar plicht, in verzet te komen.

Gij spaart de rijken, toonde mr Burger — onlangs na de debacle van Van der Goes van Naters tot waarnemend fractieleider van de P.v.d.A. gebombardeerd. Een loze bewering zonder argumenten. Een grove beschuldiging, zonder bewijs. Kwajongensachtig en onbehoorlijk, met minder kunnen we dit keer niet toe.

Wie waren die rijken?

Want hoe was de werkelijkheid?

De heer v. d. Heuvel bestreed de extra-inkomstenbelasting op bedrijfswinsten boven de f 7500.— Om de rijken te sparen? Integendeel, omdat hij het onrechtvaardig vond, als een directeur van een grote N.V., met een salaris van f 50.000.— geen extra-belasting zou moeten betalen, een arts met een inkomen van f 25.000.— evenmin, maar een middenstander met een winst van f 8.000.— wel. Laat dan liever ieder, die meer dan f 8.000.— verdient daaraan meebetalen. Minister Lieftinck trof de zakenmensen en de fabrikanten met een eigen zaak, de middelgrote zaken dus, en liet de grote zakenlieden, die in dienst zijn van een N.V. vrij. Hij spaarde de rijksten.

De van der Zaal wilde op oesters en zalm geen weeldebelasting van 30 procent leggen. Opdat de rijken ongehinderd hun delicatessen zouden kunnen savoureren? Dwaasheid. Het ging hem om de oesterkwekers en de zalmvissers met hun karig bestaan. Niet op de luxueuze consument, maar op de eenvoudige vissersman zou deze zware belasting het zwaarst drukken, zo was zijn overtuiging.

Mr Verkerk vocht ervoor, dat de beroepsvervoerders vrijgesteld zouden worden van de verhoging der motorrijtuigenbelasting. Zijn die beroepsvervoerders zulke richards? Het grootste deel van hen heeft één auto; het zijn middenstanders, die vechten voor hun boterham.

De heer Van den Heuvel vroeg de minister, de eerste 25.000 gulden vrij te stellen van de verhoging der vermogensbelasting. Ging dat om de rijken? Het ging om de mensen met een klein spaarkapitaaltje, dat — tengevolge van de regeringspolitiek — toch al zo weinig opbrengt en dat nu opnieuw een veertje laten moest.

Dr Schouten is alleszins matig en voorzichtig in zijn oordeel. Maar de woorden van mr Burger kraakte hij. En daarbij klonk het in de Kamer zelden getolereerde woord: demagogie, volksmisleiding. Dat was kras, maar waar.

De Antirevolutionairen kregen geen van hun voorstellen er door. Maar zij kunnen zonder schaamte op de debatten terugzien. Want zij streeden voor een rechtvaardige zaak. Wie niet verblind is door vooroordeel moet dit erkennen.

Asperine

De Kinderbijslag werkt als asperine. Het helpt tegen alles. De socialistische bewindlieden gebruiken hem, zoals — naar men zegt — sommige militaire artsen asperientjes schijnen te gebruiken. Komt iemand met klachten op het ziekenrapport, geef hem twee tabletjes, en de zaak is o.k.

De kinderbijslag berust op een gezonde gedachte. Deze, dat het loon van de arbeider berust op twee factoren, eerst en bovenal zijn prestatie, maar daarnaast ook zijn behoefte, in verband met de samenstelling van zijn gezin. Omgezet in praktisch bruikbare bepalingen werd dit: het normale loon moet voldoende zijn voor een gezin van gemiddelde omvang; wie een groter gezin heeft, krijgt enig aanvullend loon, in de vorm van kinderbijslag.

Maar nu na de oorlog. Toen de lonen krappere, eigenlijk te krap werden, vond men uitkomst door de kinderbijslag al bij het eerste kind te doen ingaan. Dat was al een ont-

arding van de kinderbijslag. Maar de laatste maanden werd het nog bonter. De huurverhoging van 1 Januari bracht een nieuwe last. De Regering gaf daarvoor vergoeding door verlaging van de belasting. Maar hoe nu ten aanzien van hen, die geen of vrijwel geen belasting betalen? Geef wat extra kinderbijslag. De verlaging van de subsidies op de levensmiddelen bracht prijsverhogingen en daarmee nieuwe lasten. Wat te doen? Geef de grote gezinnen wat extra kinderbijslag.

Daartegen kwam nu de heer Stapelkamp in verzet. Onder de schijn van sociaal te zijn brengt men onze sociale voorzieningen in gevaar. De socialistische heren zien de sociale voorzieningen blijkbaar niet als een brok recht van de arbeid, maar als een instrument in hun eigen hand om daarmee naar hun inzicht en naar de behoeften van het openbaar te kunnen manoevreren. Zo wordt de arbeider opnieuw bevoegd. De socialistische asperine-doktoren, die alleen de pijn wat verzachten, maar de kwaal niet durven aanpakken, zijn gevaarlijk voor de gezonde ontwikkeling van ons sociaal organisme.

Grote politiek gevraagd

De Tweede Kamer doet de laatste maanden zoveel van zich horen, dat men bijna vergeten zou ook naar haar bezadigde zuster, onze Senaat, te luisteren. Dat zou bepaald verkeerd zijn. Om maar één ding te noemen: de heer Algra heeft bij de bespreking van de buitenlandse politiek een rede gehouden, die klonk als een klok. Wij lichten daar een enkel onderdeel uit, dat over de verhouding tussen Europa en Amerika.

In iedere toast en in ieder besluit houdt men vast aan de formele opzet, dat de Atlantische samenwerking een zaak is van een aantal gelijkberechtigde staten. Dat is echter niet meer dan schijn. In werkelijkheid maakt Amerika de dienst uit. Wij vooral moeten dit goed beseffen. Er is geen land ter wereld, dat door Amerika in de laatste jaren met minder égarde wordt behandeld, dan Nederland. „Wat kunnen wij eraan doen”, zegt de Regering. „Wij liggen bij Amerika in de kost als een slecht betalende commensaal”. Wie in die gedachte leeft, is al verloren. Wie zichzelf tot een schaaft maakt, is zelf de oorzaak, als de wolf hem op-eet. Wat Amerika ons aandoet, doet het Ierland of Griekenland, Egypte of Israël of Spanje zeker niet aan.

Maar er is meer. Wij moeten tegenover Amerika een sterk Europa kunnen zetten. Als Europa wil, kan het een volwaardig partner van Amerika zijn. Er zijn mensen, die met hand en tand willen vasthouden aan de nationale zelfstandigheid, zoals die voor 1940 was. Deze mensen menen te vechten voor die nationale zelfstandigheid; in feite is het zo, dat zij vechten voor een toestand, waarbij een aantal economisch en financieel onzelfstandige landen elkaar voor het Amerikaanse kantoor van de stoep trachten te dringen. Economisch, monetair, verkeerstechnisch, militair is Europa aan de verhoudingen van voor 1940 ont-groeid. Wie daaraan toch wil vasthouden, komt uit bij een verdeeld Europa, bestaande uit een aantal zwakke, nauwelijks meer levensvatbare staten.

De heer Algra verweet minister Stikker, dat hij de grote conceptie van een verenigd Europa niet aandurft. Hij is daarvoor te veel opportunist, teveel zakenman. Hij kijkt naar het onmiddellijk bereikbare en moet daarvoor wel vooral het oog gericht houden op wat de groten willen. De Regering moet het grote doel in het oog vatten en daarvoor willen vechten. Juist ons volk is door zijn verleden en door zijn ligging, door zijn historische ontwikkeling en volksaard in staat een grote rol te spelen, om ook in Europa de leuze tot werkelijkheid te maken, die ons eigen nationale leven heeft beheerst: „Eendracht maakt macht”.

Enige grepen

uit het

BELASTINGDEBAT

C. v. d. HEUVEL

Van 26 Juni tot 13 Juli is de Tweede Kamer bezig geweest met debatten over een 6-tal voorstellen tot belastingwijziging, alsmede over een 4-tal nota's welke verband hielden met de belastingwetgeving.

Het waren voorstellen tot wijziging van de

- Inkomsten- en loonbelasting
- Vennootschapsbelasting
- Omzetbelasting
- Motor- en rijtuigenbelasting;
- Vermogensbelasting;
- Successiebelasting.

De nota's hadden betrekking respectievelijk op een gewijzigd fiscaal winstbegrip, de budgetaire positie, de voorgenomen dekkingsmiddelen voor het begrotingstekort en een nota over de bezuinigingen.

Over laatstgenoemde nota schreef de voorzitter van de A.R. Kamerfractie, Dr Schouten, reeds een artikel, opgenomen in het op 30 Juni verschenen nummer van „Nederlandse Gedachten”. Het is niet onze bedoeling om in breedvoerige beschouwingen te treden over al deze ontwerpen en nota's.

Het is vanwege het uitgebreide van de stof niet wel mogelijk binnen de redelijke grenzen welke aan een artikel gesteld moeten worden, deze uitgebreide stof te behandelen.

We bepalen ons tot enkele hoofdzaken, welke naar onze mening speciaal door alle antirevolutionairen onthouden moeten worden, terwijl onze opmerkingen mede ten doel hebben misverstand, dat zelfs bij leidende personen aanwezig blijkt te zijn, weg te nemen.

In de eerste plaats betreft dit dan de aard van het complex belastingwetten. Deze dienden om weg te nemen het begrotingstekort dat zou ontstaan bij uitvoering van het voorgenomen defensieplan.

Bij de onderhandelingen omtrent de Kabinetsformatie heeft dit alles een punt van bespreking uitgemaakt. Het kernpunt van deze besprekingen was, dat er jaarlijks 250 miljoen nodig

wou zijn voor de defensie-uitgaven te betalen uit de Gewone Dienst en eenzelfde bedrag zou worden geleend, dus ten laste zou komen van de kapitaaldienst (Buitengewone Dienst II).

Voorts, dat 150 miljoen zou bezuinigd worden.

Met deze grondgedachte hebben de vier fracties welke leden in het Kabinet hebben ingestemd, en ook de Antirevolutionaire fractie heeft dat gedaan. Al zijn de zaken zo gelopen dat de Antirevolutionairen niet in het Kabinet zijn opgenomen, niettemin achtten dezen zich aan de afspraak moreel gebonden.

Vanzelfsprekend alleen **aan deze afspraak** en niet aan een geheel anders uitgevoerde.

Bij die afspraak ginghet om de Gewone Dienst, om de Buitengewone Dienst I en het Landbouw Egalisatiefonds.

Deze begrotingen moesten sluitend gemaakt worden.

Verder gingen deze afspraken niet.

Achteraf heeft de Minister er bijgehaald de Buitengewone Dienst II of zoals deze gewoonlijk heet: de Kapitaaldienst, waarvoor nu ook gelden uit de belastingopbrengst verkregen, moeten worden aangewezen.

Terecht heeft Dr Schouten op de laatste middag van het Kamerdebat uiteengezet dat de regering natuurlijk het recht heeft om zulk een ingrijpende verandering aan te brengen, maar dat niemand van degenen die eerst een **andere** afspraak heeft gemaakt, hieraan gebonden kon zijn.

Voor wat de middelen betreft waren een aantal bronnen genoemd, waaruit men de gedachte 250 miljoen zou halen. Hieronder was **niet** genoemd een verhoging van de vermogensbelasting en van de successiebelasting. Wel was daarin genoemd het belasten van de inkomens uit winsten of een overwinstbelasting.

De A.R. fractie was dus in ieder geval niet gebonden aan de voorstellen tot verhoging van vermogens- en successiebelasting.

Ze was ook niet gebonden aan **elk** voorstel om de winst te belasten, wel

om mede te werken aan iets van deze aard.

Toen nu bleek dat een winstbelasting, dat is iets geheel anders dan een overwinstbelasting, blijkens het ingediende voorstel, niet was te verwezenlijken zonder schending van een der eerste beginselen van belastingheffing in een rechtsstaat namelijk „gelijke belasting van wie in gelijke positie zijn” kon de Antirevolutionaire fractie hieraan niet mede doen.

Ze was echter wel verplicht er voor te zorgen, dat dan op andere wijze het afgesprokene benaderd kon worden.

Dit is gedaan door een amendement in te dienen, waarbij de inkomsten uit ondernemingen zwaarder werden belast voor inkomens hoger dan f 8000.—, maar waarbij tegelijk ook de andere inkomens boven f 8000.— met een gelijk bedrag werden belast.

Het is gewenst dit punt goed in het oog te houden.

De heer Hofstra veroorloofde zich o.a. ons verzet tegen de voorgestelde winstbelasting te noemen: barbaars materialisme. De heer Burger: een ontzien van de rijken en een plukken van de armen.

Dit laatste noemde Dr Schouten demagogie. Hetzelfde is tevoren door een andere spreker uit de fractie gezegd van het betoog te dezer zake van de Hofstra.

Ontdaan van alles kwam het antirevolutionaire amendement dat door de Chr. Hist. Unie en de V.V.D. mede was ingediend, hierop neer, dat niet alleen hogere inkomens uit ondernemingen maar **alle** hogere inkomens werden betrokken in het dekkingsplan.

Het is gruwelijke laster het voor te stellen alsof dit een poging zou zijn om rijken te ontzien en alleen mensen die wantrouwen in of aversie tegen de Antirevolutionairen hebben, kunnen geloof hebben aan zodanige laster, die bovendien met een half oog als zodanig is te ontdekken als laster.

De Regering had verheugd behoren te zijn over het antirev. amendement. Het herstelde een ernstige fout in de Regeringsvoorstellen. Die voorstellen toch vroegen van heel de bevolking een offer, met uitzondering van de hogere inkomens uit salaris en vrije beroepen. Men vroeg offers van de arbeider die zich bij de aankoop van allerlei artikelen, die in een gezin voor en na nodig zijn, getroffen ziet door een weeldeheffing van 30 %, van het grossiertje wiens heffing verdubbeld werd, waardoor hij het gevaar loopt uitgeschakeld en brodeloos te worden, van de weduwe die leven moet van een klein vermogentje dat door hard werken en zuinig leven is overgespaard.

Eén groep is uitgezonderd, n.l. de hogere inkomens, de directeur ener N.V., de notaris, de accountant, de hoge ambtenaren, dezen vielen er buiten. Bedoeld amendement poogde dit te herstellen.

De Minister kreeg hetzelfde bedrag uit de inkomensfeer als hij voorgesteld had.

Met grote hardnekkigheid verzette zich de Minister echter. Trouwens tegen alles wat niet van K.V.P. zijde werd voorgesteld; behoudens een paar kleinheden.

Toen de zaken zo stonden mocht de antirev. fractie niet stemmen voor een wet, waarin een eerste beginselen van belastingwetgeving met voeten getreden wordt en die bovendien schrijnend onbillijk is.

* * *

Een tweede punt waarbij een soortgelijke situatie zich voordeed was de omzetbelasting.

De antirev. fractie had er zich inder tijd mede accoord verklaard voor de dekking van het begrotingstekort ook een bedrag te halen uit de Omzetbelasting. Zij gevoelde zich dus ook daaraan gebonden.

De fractie had echter overwegende bezwaren tegen de **manier** waarop de Regering dat zocht te bereiken.

Vooraf vier bezwaren waren er:

1e werd een weeldebelasting van 30 pct geheven ook van allerlei artikelen die in elk gezin voor en na nodig zijn en dus allerminst een weelde karakter dragen;

2e worden door dit verhoogde tarief allerlei industrieën in haar bestaan bedreigd;

3e is dit voorgenomen weeldetarief een gevaar voor onze export in deze zin dat bedrijven welke gedeeltelijk werken voor de binnenlandse markt, bij het wegvallen van die binnenlandse markt de basis voor hun bestaan verliezen en daardoor ook voor hun export;

4e zal de verhoging van de grossiersheffing in bepaalde gevallen leiden tot uitschakeling van de grossier en bevorderen een rechtstreekse levering van de fabrikant aan de detailist.

Deze bezwaren waren bij elkaar zo overwegend dat de antirev. fractie meende hieraan haar stem niet te mogen geven.

Daarom heeft de Antirev. fractie, ook hier weer gesteund door de C.H.U. en

de V.V.D., een motie voorgesteld, waarbij de Regering gevraagd werd het ontwerp zo om te werken dat door een algemene heffing een gelijk bedrag werd verkregen.

Ook hier verzette de Minister zich met grote hardnekkigheid tegen terwijl hetgeen de A.R. fractie voorstelde zo volkomen logisch en redelijk was. In de eerste plaats omdat bij de komende unificatie van de Nederlandse en Belgische omzetbelasting het algemeen tarief toch verhoogd wordt tot 5 pct en we met ons tarief hierdoor reeds in deze richting werkzaam zouden zijn.

In de tweede plaats zou een handelen in de richting van de door ons voorgestelde motie aan dit ontwerp hebben ontnomen de overtreding van een andere regel welke bij belastingwetgeving in acht moet worden genomen n.l. de regel dat de wetgever behoort te zoeken bij aanrichten van leed, bij het opleggen van belastingen, voor spreiding van leed en te vermijden concentratie van leed.

Het ontwerp deed het eerste, de motie zocht het tweede.

Enkelen worden door het ontwerp zwaar getroffen; grossiers en enkele fabrikanten; de motie wees naar een zeer lichte verhoging (die straks toch komt) voor velen.

Dit was te aannemelijker omdat de eerste levensbehoeften alle van omzetbelasting zijn vrijgesteld.

Volledige compensatie werd geboden, maar elk overleg te dezer zake weigerde de Minister. Dit dwong de Antirev. ook tegen de omzetbelasting te stemmen.

* * *

De Antirev. fractie gevoelde zich ook gedwongen tegen de verhoging van de Vermogensbelasting te stemmen.

Hier was geen sprake van een accoord dat bij het overleg voor de Kabinetformatie getroffen zou zijn. Dat voorstel is eerst later bedacht. Wel een bewijs hoe weinig voor de hand liggend het was. De verhoging van de vermogensbelasting was inzonderheid voor bezitters van kleine vermogens uiterst krenkend.

Deze mensen zijn de zwaarst gedupeerden van allen.

De Regering heeft het durven bestaan om alle lonen, alle prijzen, alle diensten zich te laten aanpassen aan de gewijzigde omstandigheden, alleen de huren niet in de eerste 5 jaren.

Veel van die kleine vermogens zijn juist belegd in huisjes.

Zij teren hun bezit, verkregen door hard werken en spaarzaam leven, dajelijks in.

Deze mensen nu, die reeds zo getroffen zijn door de onverdedigbare anti-sociale politiek van de Kabinetten na 1945 wil men nu nog in deze verhoogde vermogensbelasting laten bijdragen, terwijl men grote inkomens van ambtenaren en Directeuren van f 20.000 en meer vrij laat. Het is zo schandelijk dat men moeite heeft bij dit alles zijn kalmte te bewaren.

* * *

Bij dit alles kwam nu nog het bedrijf dat zich op de laatste middag afspeelde. Door allerlei hoofdzakelijk R.K. amendementen was van de genoemde opbrengst 16 miljoen afgeknabbeld, 6 pct dus van de raming.

Was het nu toch niet belachelijk dat per sé compensatie moest gegeven worden voor deze 16 miljoen?

Het gaat over 5 jaren.

Wie is nu in staat te voorspellen of deze voorgestelde belastingen 250 miljoen of 234 miljoen zullen opbrengen?

Wanneer men bedenkt dat voor het jaar 1951 we vijf ramingen hebben gehad in 8 maanden tijds, die enkele honderden miljoenen uiteen liepen, dan moet men verstaan, dat hier niet monetaire of budgetaire zorg een rol speelde maar een eigenzinnig door alles vasthouden aan een eens ingenomen standpunt.

Een regent moet weten wat hij wil. Daar hebben we respect voor maar een zodanig vasthouden als nu geschiedde bij zoveel onzekerheid spruit voort uit de mening het alleen te weten. Voorts was 't naar onze overtuiging ook nog te hoog, ook al aanvaardt men alle Ministeriële cijfers, omdat de Minister heeft afgetrokken van de inkomstenramingen 100 miljoen ten gevolge van het nieuwe fiscale winstbegrip.

Behalve dat de Minister hier niets van weet, zou het cijfer ook indien het juist mocht zijn in ieder geval maar voor één jaar werken en dus niet in rekening mogen komen in een 5 jaren plan. Deze te hoge belastingen zijn op zichzelf reeds erg.

Ze vermoorden de spaarzin, ze doven de arbeidslust en ondernemingszin, ze leiden tot verkwisting; juist alle dingen die we in ons huidige economisch bestel niet moeten hebben.

Daarom mag men een Regering niet meer geven dan ze voor haar burgerlijke en militaire taak nodig heeft.

Doet men dat toch, gelijk nu geschied is, dan dooft men daarmede de reeds te geringe bezuinigingsdrang en werkt men mede aan een uitgavenwoede in Nederland welke een belastingdruk vraagt, die huidige en toekomstige welvaart verwoest.

TOCH GEEN VERGETEN ARTIKEL?

A. R. DE KWAADSTENIET

Dezer dagen stelde een secretaris van een Kiesvereniging de vraag, of de bepaling, dat er in elke Kiesvereniging een propagandacommissie moet zijn, nog steeds van kracht is. Die vraag van een toch waarlijk geen onverdienstelijke secretaris maakte me wel enigszins ongerust. Want daarin lag toch opgesloten, dat hijzelf niet wist of in zijn Kiesvereniging die commissie wel bestond. En zou dit wèl het geval zijn, dan heeft die commissie toch zo weinig van zich laten horen, dat zelfs de secretaris het niet wist.

* * *

Op de Deputatenvergadering van 23 Januari 1946 werd besloten tot wijziging van enkele artikelen van de Statuten van de A.-R. Partij. De Reorganisatie-Commissie had ingrijpende voorstellen ingediend. Het Centraal Comité wenste zich daarover ernstig te beraden. Doch ten aanzien van twee punten werd besloten de Deputatenvergadering zo spoedig mogelijk een beslissing te doen nemen.

Vandaar dat een tweetal artikelen werd voorgesteld, waarin voorschriften werden gegeven betreffende de Jongerenclubs en de Propaganda- en Studieclubs.

Over de Jongerenclubs spreken we hier niet.

Ten aanzien van de Propaganda- en Studieclubs werd in het nieuwe artikel 43 in het eerste lid bepaald:

„Ter bevordering van den arbeid der propaganda van de Anti-Revolutionaire beginselen belast het bestuur van iedere gemeentelijke, dorps- en districtskiesvereniging ten minste drie van zijn leden met den arbeid daaraan verbonden”.

En het tweede lid schreef voor:

„Deze leden vormen de propagandacommissie van die Kiesvereniging, welke mede tot taak heeft allen, die hun medewerking willen verlenen aan den propaganda-arbeid, te organiseren in een Propagandaclub. De Propagandaclub is de georganiseerde kern van de werkers der Kiesvereniging. De Propagandaclub heeft uitsluitend een dienende taak. Zij voert de besluiten der Kiesvereniging of van het bestuur der Kiesvereniging uit, voorzover deze betrekking hebben op den propaganda-arbeid.”

De hierboven vermelde vraag van die secretaris bracht mij er toe de vraag te stellen, of dat artikel 43 van de Partij-Statuten wellicht een vergeten artikel is geworden.

* * *

De Propaganda-club is de georganiseerde kern van de werkers. Dit is een bepaling, welke herinnering oproept aan de vroegere adjunct-secretaris van het Centraal Comité, wijlen de heer R. A. den Ouden. Als de uitdrukking niet van hem afkomstig is, dan werd zij toch zeker door hem in het land uitgedragen als hij er voor de oorlog op uitrok om propaganda- en studieclubs op te richten.

Heeft iedere Kiesvereniging thans zulk een kern van werkers? Ik betwijfel het. Zelfs ben ik er niet gerust op, dat in elke Kiesvereniging een propagandacommissie, bestaande uit drie bestuursleden, aanwezig is.

Het zal nodig zijn, dat in elke Kiesvereniging nagegaan wordt hoe het daarmee staat. En dat moet spoedig gebeuren. In het jaar 1952 zullen de periodieke verkiezingen voor de Tweede Kamer gehouden worden. De voorbereidende werkzaamheden daarvoor zullen reeds in dit najaar ter hand genomen worden. Dan moeten de propagandacommissies klaar staan om aan de slag te gaan.

Die commissie heeft een belangrijke taak. Reeds nu. Nage-

gaan dient te worden, welke vraagstukken in de Kiesvereniging niet alleen, maar in de gemeente, waar men werkzaam is, leven.

Als tegen de verkiezingen — evenals in 1948 — het Centraal Comité leetuur ter verspreiding aanbiedt — al of niet tegen betaling — dan moet men in iedere stad en in ieder dorp weten, welke leetuur en welk kwantum daarvan nodig is.

Elk dubbeltje dient omgekeerd te worden, ook in de partij. Zorgt er dan voor, dat elk dubbeltje goed besteed is. En dat leetuur besteld wordt die „in een behoefte voorziet”. Reeds nu dient te worden nagegaan, welke bijzondere propaganda-middelen gebruikt kunnen worden in eigen kring.

Propaganda voeren is niet ieders werk. Propagandamethoden kunnen niet algemeen geldend worden voorgeschreven voor alle gemeenten in ons land. Daar heeft de propagandacommissie, of de propaganda-club een taak. Een „dienende taak”. Onder verantwoordelijkheid van het bestuur.

Wacht nu eens niet tot er een seintje uit „Den Haag” komt, dat het werk moet worden aangepakt.

Begint er nog deze maand mee, zodat nog voor de vakantie de plannen in grote trekken gereed zijn.

Zorgt er voor, dat de organisatie gereed is om in het najaar het „grote offensief” te beginnen. De Anti-Revolutionaire Partij is maar al te veel in het defensief. Dat kan wel eens nodig zijn, maar het offensief mogen we niet aan onze tegenstanders overlaten.

De Anti-Revolutionaire Partij dient weer in de aanval te zijn.

Maakt u daarvoor gereed!

En laat er nu nergens meer een secretaris van een Kiesvereniging gevonden worden, die niet weet of in zijn Kiesvereniging een propagandacommissie bestaat.

Voor die vraag mag geen aanleiding bestaan. De propagandacommissie moet zoveel van zich laten horen, dat niet alleen de secretaris, niet alleen het bestuur der Kiesvereniging, doch de gehele gemeente er telkens weer op ondubbelzinnige wijze aan herinnerd wordt, dat die commissie er is.

Daarvoor hebben de leden van die commissie dan te zorgen.

SPEELCLUBS WORDEN OPPERUIMD

Minister Mulderije heeft op 18 Juli jl. in de Eerste Kamer verklaard dat de voetbalpool, de roulette en alle vorm van hazardspel, voor hem onaanvaardbaar zijn, ook al zou de opbrengst voor culturele of sociale doeleinden bestemd worden.

Wettelijke maatregelen, die de voetbalpools mogelijk maken zijn van hem dan ook niet te verwachten. Als gevolg van deze duidelijke verklaring heeft de politie te Amsterdam aan de besturen van alle speelclubs te Amsterdam, dus alle besloten clubs, een zgn. cercles privés namens de officier van Justitie een waarschuwing uitgereikt, waarin wordt gezegd, dat deze clubs haar activiteit op zeer korte termijn moeten staken, daar anders zal worden ingegrepen. Het schijnt de bedoeling van de Officier van Justitie te zijn definitief een einde te maken aan deze speelclubs.

Wat gebeurt er in Friesland?

T. WEVER

In het vorig nummer hebben wij U ingelicht over de gang van zaken in de verstreken vergaderperiode ten aanzien van de politieke cursussen.

Ook gedurende de winter van 1949/1950 liepen deze cursussen reeds en het spreekt vanzelf dat wij ons hebben bezonnen over het resultaat en over de gebreken die aan de dag traden.

Eén van de meest in het oog lopende dingen was dat wij nagenoeg geen theologen onder de docenten telden.

En dat klopt precies met de ervaringen die alom in den lande worden opgedaan bij de politieke arbeid in het algemeen. Eerlijkheidshalve moet ik onze Tweede-Kamerfractie bij deze beoordeling uitschakelen. Daar spelen ze hun partij behoorlijk mee.

Maar bij de arbeid der partij in het algemeen schijnen velen onder de theologen de rol te vervullen van zeer belangstellende toeschouwers.

Toeschouwers die het te druk hebben met hun eigenlijke werk om zich gemakkelijk te kunnen inzetten voor de gewone arbeid der kiesverenigingen.

En iemand die wat meeleeft met onze predikanten zal licht geneigd zijn dit verschijnsel niet al te kritisch te bekijken en vaak deze houding moeten billijken.

Wat niet wegneemt dat vele predikanten met enige goede wil nog wel eens een paar avonden per seizoen zouden kunnen vrijmaken voor dit toch ook zeer noodzakelijke werk.

Een ander belangrijk bezwaar is dat vele predikanten verklaren niet voldoende verstand van politiek te hebben om zich gemakkelijk te kunnen geven voor de arbeid die van heren docenten in deze cursusarbeid wordt gevraagd.

En daar zit wat in.

Een mens kan niet overal verstand van hebben.

Men zal dus moeten aansluiten bij de opleiding en de practijk van heren theologen.

Hun studie en arbeid bestrijkt het terrein van de Heilige Schrift, de kerkvaders, Calvijn, Luther en in het algemeen de geestelijke stromingen van deze tijd.

Zij zijn het die, meer dan welke andere groep, bevoegd zijn ons in te lichten over wat de Heilige Schrift zegt over de staatkunde, het politieke en het sociale leven, over de grote gedachten die stammen uit de Reformatie, over het Rooms-Katholicisme en de dialectische theologie met alle politieke consequenties die daaraan vastzitten.

Zij zijn het dus die meer dan welke

andere groep in staat en bevoegd zijn ons volk het ABC van de christelijke politiek op de ziel te binden.

De inhoud van dat éne, machtige woord, vol diepe zin, van de grondlegger der antirevolutionaire denkwijze: tegen de Revolutie het Evangelie, komt met name voor rekening van onze predikanten.

Dat woord is van een actualiteit die een mens soms angstig kan maken.

Wij zijn zonen der Reformatie en hebben een open oog voor het ambt der gelovigen, maar spreken toch niet te stout wanneer wij menen dat hier een bijzondere taak ligt voor onze predikanten. Schier alle grote politieke vraagstukken zijn terug te brengen tot dit ene grote gegeven: de ontkerstening van het moderne leven en denken.

De verzoeking is groot hierop nog wat dieper in te gaan en aan te tonen hoezeer de vrijheid van de christenmens van alle kant wordt bedreigd en vooral welke gevaren er zichtbaar dreigen vanuit de politieke hoek van het leven.

Doch wij schrijven geen politieke cursus maar beschrijven wat er in Friesland gebeurt.

Welnu, op bovengenoemde gronden hebben wij een aantal predikanten in Friesland verzocht hun medewerking te geven voor deze arbeid en nadat wij samengekomen zijn met hen staat het wel vast dat enkele tientallen aan ons verzoek daadwerkelijk gevolg zullen geven in de komende winter.

Indertijd heb ik voorgesteld de politieke cursussen te noemen politieke catechisatie om van dat dikke woord cursus af te komen.

Dat woord cursus geeft zoo'n geleerde indruk, maar de practijk heeft aangegeven dat het woord cursus ingang heeft gevonden. Toch gaan nu de komende winter een aantal dominé's politieke catechisaties geven, niet in opdracht van de kerk, maar in samenwerking met de partij, waarvan zij lid zijn en waarin zij dus een taak hebben.

In Juni j.l. heeft de eerste instructievergadering plaats gehad.

De heren zijn samengeroepen door een paar van hun eigen collega's de predikanten Dr J. A. C. van Loon en Ds W. Diepersloot, met medewerking van de A.R.P.C. Friesland.

Op deze vergadering heeft de voorzitter van laatstgenoemde commissie de bedoeling van deze vergadering en van de arbeid kort uiteengezet en enkele „technische” opmerkingen gemaakt en tenslotte gevraagd de presentielijst te tekenen en achter iedere naam het gironummer van de betrokkene te plaatsen om

verrekening van de gemaakte reiskosten mogelijk te maken.

Vervolgens gaf Dr N. J. Hommes een uiteenzetting van een geschrift dat hij bezig is te schrijven: „De Bijbel en de Staatkunde”.

Want mondelinge en schriftelijke propaganda moeten steeds samengaan.

Dit geldt van propapanda in het algemeen, maar zeker van de arbeid dezer cursussen.

Wij bereiken ons doel slechts ten dele wanneer de deelnemers aan een politieke cursus niet tegelijkertijd door middel van het gedrukte woord zich de inhoud van het gesproken woord zo eigen maken dat het hun geestelijk bezit wordt.

Wanneer door het gesproken woord op de eerste cursusvergadering de belangstelling is opgewekt moet daarop volgen de bezinning door middel van het gedrukte woord.

Daarom worden ook voor deze, door heren theologen te geven, cursussen speciale korte geschriften voorbereid.

Naast de genoemde korte studie van Dr N. J. Hommes is nog in voorbereiding „Calvijn en de Staatkunde” van de hand van Prof. Dr D. Nauta, terwijl Dr D. J. de Groot op zich heeft genomen te schrijven over de „Reformatie en de Staatkunde”.

Deze geschriften moeten als leidraad dienen en zullen zo veel mogelijk in bezit moeten komen van deelnemende cursisten.

In September a.s. hoopt Dr D. J. de Groot nog weer op een instructievergadering het onderwerp: „De Reformatie en de Staatkunde” te behandelen met de groep predikanten die zich reeds beschikbaar heeft gesteld.

En dan vertrouwen wij dat alle dingen ook zo ongeveer gereed kunnen zijn om enkele tientallen predikanten een of twee, een enkele mogelijk drie cursussen te laten geven.

Een of twee cursussen.

Dat wil dus zeggen drie of zes avonden. Want wij hebben wel begrip voor de tijdnood van vele predikanten en hebben tevens een open oog voor het feit dat ook vele cursisten met hun uren moeten woekeren om de tijd vrij te maken dergelijke cursussen bij te wonen.

Wij zijn echter overtuigd dat deze arbeid zo interessant, zo actueel zal blijken te zijn voor docenten en cursisten dat men gaarne de schaarse uren zal willen geven in ruil voor dit mooie werk. Het komt er maar op aan eerst de belangstelling te wekken, dan komt vanzelf het moment dat een van de cursisten in de korte pauze tegen je zeg: mijn-

De Vrouw

en de

POLITIEK

L. A. LEVER—BROUWER

Ons overbevolkte land moet, wil het zijn kinderen eten geven, industrieën stichten.

De tijd dat Abraham tegen Lot kon zeggen: „Is niet het ganse land voor uw aangezicht? zo gij de linkerhand kiest, zo zal ik ter rechterhand gaan”, is grijs verleden geworden.

In onze dagen woont men niet meer „ter rechter of ter linkerhand”, maar boven en op elkaar. Men heeft niet genoeg aan de vruchten des lands... er moeten noodzakelijk vruchten der techniek bij.

Na de laatste oorlog is de roep om industrieën nog toegenomen. Dat betekent voor ons volk, dat eigenlijk van ouds een landbouwende en zeevarende volk is, een omzwaai.

Die zwaai moeten we maken, willens of onwillens.

En als we het goed zien hebben we met die zwaai allen te maken. Want nu moet de komende generatie ook in die richting worden gevormd en gestuwd. Onze kinderen moeten weten hoe van hen verwacht wordt, dat ze technisch geschoold zullen zijn... hoe meer dan tot nu toe

heer, ik heb nooit geweten dat politieke arbeid zo belangrijk was.

En dergelijke organisatie vraagt veel zorg.

En mensen die van hun gemak houden moeten er maar niet mee beginnen.

Maar deze arbeid ligt binnen de grenzen van het mogelijke.

Dat wijst de geschiedenis uit.

En daarom bereiden wij de arbeid voor de winter 1951—1952 zorgvuldig voor. Daarbij steeds het oog houdend dat al ons werk beperkt wordt door de grenzen van het mogelijke.

Maar binnen die grenzen moeten wij er dan ook uit halen wat er in zit.

Met een open oog voor de actuele vraagstukken die vandaag het denken van de mensen bezig houden.

D.V. zeggen wij daarover in het volgend nummer wat.

in de techniek hun toekomst ligt. Het begrip daarvoor moeten de ouders... en op deze plaats mag ik in het bijzonder wel de *moeders* noemen... hen bijbrengen.

Meer dan ze dit tot nu toe deden. Tot nu toe leek het wel het meest begeerlijk zijn kinderen op een kantoorstuk en een vulpen voor te bereiden en kennen we de tegenstelling: witte boord en overall.

Aanleg of niet — veel kinderen moesten na hun lagere-schooltijd doorleren: liefst op een Middelbare school, ging dat niet dan op een Ulo en wilde het op geen van beiden, dan stond nog als laatste de ambachtsschool op het programma.

Parallel met deze ouderwens loopt in ons volk de waardering voor gestudeerden, ambtenaren en handarbeiders, het één als gevolg van het andere.

Langzamerhand komt de kentering — onafwendbaar en noodzakelijk.

Hoe meer gestudeerden op de duur geen emplooy kunnen vinden... hoe harder het land om geschoolde arbeidskrachten voor de industrieën roept — hoe groter de waardering voor deze laatsten dan ook worden zal.

Dan zal ook blijken dat voor *goede* handarbeid ook een goed stel hersens nodig is, dat het niet opgaat voor onze industrieën alleen *die* kinderen te geven die bij het middelbaar en uitgebreid lager onderwijs mislukken.

En als eenmaal de ouders dit gaan inzien — en de tijdsomstandigheden zullen het hun leren — dan zullen ze toch niet hun kinderen zonder gegedegen vooropleiding aan het technische werk willen geven.

De tijd dat de jongens zo uit de schoolbanken bij een baas binnen stapten is voorbij. Lagere en middelbaar technische scholen vangen onze kinderen op en maken van hen *geschoolde* werkkrachten.

Daár heeft ons volk behoefte aan en die zal het op de duur in alle opzichten moeten waarderen.

Het technisch onderwijs komt zodoende hoe langer hoe meer in het middelpunt van de belangstelling te staan en het zal en moet voortdurend gestimuleerd worden.

En nu komt er voor Antirevolutionaire mensen, voor Antirevolutionaire ouders, werk aan de winkel.

Veel te veel heeft men dit onderwijs nog in handen gelaten van ons neutrale of Rooms-katholieke volksdeel. Als er van de 180 lagere technische scholen maar 16 Protestants-Christelijk zijn en als er bij de 66 middelbaar technische scholen niet één is, dan voelt elk dat hier nog wel iets te doen valt.

De voorstelling dat men een electricch apparaat niet „christelijk of onchristelijk” repareren kan en men om een hard te fabriceren geen Bijbel nodig heeft, voelen we zo langzamerhand wel als vals aan.

Het gaat om onze kinderen in hun puberteitsjaren. En wie voor hen een lagere-school-opvoeding op een christelijke school vraagt, waar ze in en bij en met Gods Woord worden onderwezen, zal niet zeggen dat het er na hun twaalfde, dertiende jaar niet meer op aan komt in welke omgeving ze op hun komend beroep worden voorbereid.

Het is niet om scheuring en tweespalt in ons volk te brengen, dat ouders vragen om een school, die hun kinderen volgens hun eigen beginselen groot wil brengen.

Het is een levensbehoefte voor die kinderen zelf.

Want wel is het gezin *de* grote voedingsbodem voor de geestelijke groei van ons kind — maar wat een zegen kan het zijn als school en huis samenwerken. Ook samenwerken in die moeilijke overgangsjaren van kind naar volwassene.

En daarom — als ons land en onze tijd roepen om industrialisatie en dus om goed geschoold technisch personeel, dan zullen de ouders aan die roep moeten gehoor geven. Maar dan zullen Antirevolutionaire ouders — Antirevolutionaire *moeders* — voor hun kinderen ook scholen vragen die met de levensbeschouwing van deze ouders in harmonie zijn. Daar hebben zij recht op en daar is ons volk mee gebaat.

Het Goederenvervoer langs de weg

Mr J. ALGERA

De Tweede Kamer aanvaardde op 24 Mei j.l. zonder hoofdelijke stemming het wetsontwerp Regeling van het vervoer van goederen met vrachtauto's. Het heeft heel wat voeten in de aarde gehad, voordat het zover was. Het ontwerp dateerde al van 1947 en was nog onder minister Vos ingediend. Er is in de loop der jaren heel wat aan gedokterd, zowel door minister Spitz en als door de Vaste Commissie voor Verkeer en Waterstaat, hetgeen allerlei verbeteringen opleverde.

Binnenkort komt het wetsontwerp Regeling van het vervoer met binnenschepen aan de orde. Dan is het goederenvervoer wettelijk geregeld, zowel langs de weg als te water.

Wanneer men zo oppervlakkig ziet, lijkt het dat we met een louter technische aangelegenheid hebben te maken, maar de gevoerde strijd, ook bij de mondelinge behandeling in de Kamer heeft het wel anders geleerd. En de belangstelling op de tribune van de zijde der vervoersorganisaties gaf blijk van veel medeleven door dit deel van het bedrijfsleven.

Het ging voor de beroepsgoederenvervoerders om hun toekomst. Hun bedrijfsuitoefening zal wettelijk worden gebonden aan een vergunning. De grote strijd ging over de vraag of deze voor bepaalde dan wel voor onbepaalde tijd zou worden verleend. Het wetsontwerp stelde voor deze te binden aan een termijn van ten hoogste tien jaar; na afloop van die termijn (dit kan elke tijdsduur zijn beneden tien jaar) zullen alle vergunningen vervallen en opnieuw worden getoetst aan het algemeen vervoersbelang.

Het spreekt vanzelf dat de ondernemingen door het aflopen van de vergunning aan grote onzekerheden zijn blootgesteld. Wat zal er na dat bepaalde aantal jaren gebeuren? Zullen ze dan opnieuw hun bedrijf kunnen uitoefenen? Zal het niet grote moeilijkheden opleveren om aan bedrijfskapi-

taal te komen, wanneer men de kans loopt dat de vergunningen niet worden verlengd? Zal men tegen het einde van de periode niet aarzelen om nieuwe voorzieningen te treffen om het bedrijf op peil te houden?

In één van de schriftelijke stukken zei de Minister dat de ondernemers zullen moeten zorgen dat ze het goed doen, anders lopen ze de kans op niet-verlenging van hun vergunning. „Dit kan voor het bedrijfsleven een nuttige prikkel opleveren”, aldus de Minister. Zó werd het aflopen van de vergunning als een groot voordeel verdedigd. Het lijkt me toe dat de Overheid hier wel wat al te veel de paedagoog speelt en dat de ondernemers toch waarlijk voldoende prikkels hebben om het beste van hun bedrijf te maken!

Van anti-revolutionaire zijde werd een amendement ingediend om de vergunningen voor onbepaalde tijd te geven. De Minister zei dat dit amendement de bodem uit de wet sloeg. Uit deze woorden blijkt dat er toch wel heel wat gevaar zit in die beperkte termijn van ten hoogste tien jaar en dat de Minister bepaalde bedoelingen heeft met het aflopen van de vergunningen, anders behoefde hij een dergelijke krasse uitdrukking niet te gebruiken. De opmerking was overigens niet juist; een goede „ordening” van deze bedrijfstak en het scheppen van gezonde verhoudingen hierin kan men verkrijgen door: 1o. de vergunningverlenging zelf; 2o. door het stellen van eisen van credietwaardigheid en vakbekwaamheid en 3o. door het nastreven van samenwerking der ondernemers, waarvoor het wetsontwerp de figuur van een „hoofdambtenaar” ter beschikking stelde, die daarbij adviserend zal werkzaam zijn; 4o. mogelijkheid van intrekking der vergunning in het algemeen vervoersbelang.

De Minister waarschuwde dus ernstig tegen aanvaarding van het amendement, dat met 34 tegen 28 stemmen werd verworpen. Alle partijen stemden

vóór, behalve de K.V.P. en de P.v.d.A.

Een tweede belangrijk bezwaar dat van onze zijde naar voren werd gebracht was dat van het centralistische karakter der vergunningverlening. Principieel gebeurt dit door de Commissie Vergunningen Goederenvervoer (C.V.G.), die in Den Haag zetelt, maar haar bevoegdheid kan gedeeltelijk overgaan naar de Rijksverkeersinspecteurs. Echter — de provinciale besturen waren volledig uitgeschakeld. Daarin is door amendering verbetering gebracht. De Commissie (C.V.G.) zal worden uitgebreid met een vertegenwoordiger van Gedeputeerde Staten van die provincie, waarin (kort gezegd) de aanvragende onderneming is gevestigd, zij het dan dat die vertegenwoordiger alleen mag praten en niet stemmen. En voorts is er een beroepscommissie die de Minister adviseert in alle beroepen die worden ingesteld tegen de beslissingen van de Rijksinspecteurs. In die commissie zal nu ook een vertegenwoordiger van Gedeputeerde Staten zitting hebben, die daardoor mee kan oordelen over de belangen van de inwoners van zijn provincie. We achten dit zeker winstpunten. Er schuilt een groot gevaar in het soort wetgeving, waarover we nu schrijven. We noemen dit een wet met een grotendeels formele inhoud, hetgeen betekent dat hier slechts de vorm wordt geschapen, waarin de betrokken bedrijfstak moet worden beheerst. De regelen zelf vindt men niet in de wet. Hierdoor krijgt de Overheid een zeer grote macht, die zij ongetwijfeld in goede zin zal willen gebruiken, maar die ook ten kwade kan worden aangewend. Wij hebben maar liever dat de burgers precies weten waar ze aan toe zijn en dat ze nauwkeurig weten welke rechten en verplichtingen ze hebben. Hiertoe zijn onzerzijds pogingen in het werk gesteld. Zoals de wet nu luidt zullen bij algemene maatregel van bestuur richtlijnen voor de vergunningverlening worden vastgesteld. Dit is al een hele vooruitgang vergeleken bij de eerste ontwerpen toen zelfs dit niet eens was voorgesteld. Het beste is echter dat deze richtlijnen in de wet zelf komen te staan, dan weet men precies waar men aan toe is, dan heeft ook de volksvertegenwoordiging meer invloed op de gang van zaken. Toen onzerzijds gepoogd werd om overeenkomstig ons program van actie dit doel te bereiken, gaf de Minister niet thuis. Het komt er nu maar op aan hoe deze wet zal worden uitgevoerd. Waakzaamheid blijft geboden, opdat de belangen van het bedrijfsleven op de beste wijze worden gediend.

Wat de krant Schrijft N.V.C. Verplanke

C.N.V. en P.v.d.A.

In De Wekker, het orgaan der Chr. Geref. Kerken, van 8 Juni schreef Ds J. H. Velema onder de titel „C.N.V. - waarheen?“ een artikel, waaruit het volgende wordt overgenomen:

In de kringen van de Christelijke Vakbeweging is de vraag aan de orde gekomen: Is het lidmaatschap van de Christelijke Vakbeweging onverenigbaar met dat van de Partij van de Arbeid? Deze vraag kwam aan de orde op de jaarlijkse algemene vergadering van de Ned. Ver. van Chr. Kantoor- en Handelsbedienden, een onderafdeling van het Christelijk Nationaal Vakverbond. Verleden jaar was deze zaak ook reeds aan de orde. Toen werd een commissie benoemd om zich over deze zaak te beraden. De commissie kwam tot de conclusie dat het voorkeur verdiende de zaak aan het Chr. Nat. Verbond voor te leggen. Het hoofdbestuur meende echter in het praeadvies dat het buiten de bevoegdheid zowel van deze vereniging als van het C.N.V. ligt om in deze zaak een uitspraak te doen. In hoeverre het C.N.V. dus verantwoordelijk is voor de gang van zaken, laat ik in het midden. Ik heb echter reden om te geloven dat het C.N.V. het met de gang van zaken eens is. Anders had m.i. de afgevaardigde van het C.N.V., de heer Fuykschot die op deze algemene ledenvergadering het C.N.V. vertegenwoordigde wel een waarschuwend woord laten horen.

De overgrote meerderheid van de vergadering stelde zich achter het praeadvies van het hoofdbestuur en sprak dus uit dat het niet tot de bevoegdheid van de vereniging behoort een uitspraak over deze zaak te doen. Dit werd dan aldus gemotiveerd dat dit behoort tot de taak van de Kerken. Het gaat hier om de individuele verantwoordelijkheid van de leden, zo werd betoogd. Gelukkig waren er ook andere stemmen, die echter ver in de minderheid waren, die spraken van een vlucht uit de verantwoordelijkheid. Het Koningschap van Christus moet worden aanvaard voor alle levensterreinen. Wanneer iemand op het ene gebied — het maatschappelijke terrein — het Koninkrijk Gods zoekt te bevorderen, is het inconsequent op het andere terrein — de politiek — dit Koninkrijk tegen te staan.

Men kan dus lid zijn van het Christelijk Nationaal Vakverbond en tegelijk in politicus socialist. Deze dingen kloppen niet. Hier wordt de eenheid van het leven en de totaliteit van het christen-zijn op een bedenkelijke wijze gebroken en verscheurd. Welke waarde heeft op deze wijze de strijd van het C.N.V.? Wat betekenen zo de idealen die men wil nastreven op grond van zijn christelijke behoudens? Wat komt er zo terecht van de wogzaak om een eigen christelijke vakorganisatie te hebben? Men zegt me: het zal wel uit zending blijven dat C.N.V. leden tegelijk lid van de Partij van de Arbeid kunnen zijn. Daar weet men niets van.

Bovendien: zijn deze leden leden in volle rechten; dus ook verkiesbaar in bestuursfuncties; ja misschien zelfs in aanmerking komend voor vrijgestelde? Dus dan zou de situatie straks zo worden: christelijk georganiseerd onder politiek-socialistische leiding. Het zal dan toch een grote opgave worden om de noodzakelijkheid van een eigen christelijke vakorganisatie te beklemtonen op de preekstoel en de leden der kerken daartoe op te wekken gelijk het C.N.V. wil.

Oorzaak van dit alles? Het veldwinnende Barthianisme! De doorbraak, ook in het C.N.V. De strijd tegen het handhaven van de antithese begint vruchten te dragen. We moeten niet meer zo scherpslijperig zijn vandaag! Soepeler en buigzamer, trachten te winnen etc. — de bekende argumenten. Maar dit is een streep halen door het bestaansrecht der christelijke organisaties. We vinden deze beslissing ontzettend jammer.

Geen vitzucht dreef tot het schrijven van dit artikel. Evenmin negativisme. Maar de begeerte om oprecht te waarschuwen. De lezers van dit artikel, bij het C.N.V. aangesloten, dienen hun bezwaren in te dienen en een principiële uitspraak van het Hoofdbestuur van het C.N.V. zelf te vragen. Niet bedanken, maar bezwaren indienen. Niet de bijl neerleggen, maar die opnemen. Profeteren!!

Gelijk men ziet, dringt de schrijver — anders dan van de zijde van het G.P.V. geschiedt — aan op bijeenblijven in het C.N.V., maar ook op verdere serieuze behandeling van deze aangelegenheid. Moge het bestuur van het C.N.V. daaraan de vereiste aandacht besteden!

Aanpassen

De capitulatie van Nederland voor Indonesië schijnt nog niet geheel te zijn beëindigd. Het is nu de Roomse minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen Ir L. A. H. Peters, die, de lijn der afbraakpolitiek doortrekkende, op 7 Juni in de Tweede Kamer met betrekking tot het verlangen der Indonesische Regering om het Unie-statuut op te heffen, het volgende verklaarde (Handd. II K. 1950/1951, blz. 2021):

Vooreerst dan lijkt het mij toe, dat Nederland aan het behoud van een samenwerking met Indonesië op de grondslag van het Unie-statuut moeilijk waarde zou kunnen blijven toekennen, indien niet ook aan Indonesische zijde aan deze vorm van samenwerken positieve waarde zou worden gehecht. In dat geval zou er —

naar mij voorkomt — ook voor Nederland geen reden zijn om samenwerking met Indonesië op die grondslag te blijven nastreven.

Hiertegen kwam Prof. Mr F. J. F. M. Duynstee (jaren te laat intussen) in het geweer in het Roomse dagblad De Maasbode van 14 Juni. Hij concludeerde het volgende:

Het is praktisch zo, dat goeddeels hetzelfde ministerie eerst de tweede politieke actie is begonnen, daarna de boeg wendde en een Unie sloot, en thans verklaart, dat die Unie onder de bestaande verhoudingen voor haar geen waarde heeft. Het stuit ons tegen de borst, dat vrijwel dezelfde heren eerst de tweede politieke actie begonnen met volle besef van de daarin besloten gevaren en consequenties, dan toch die consequenties niet aandurften en onder de slechtst denkbare omstandigheden tot soevereiniteitsoverdracht overgingen, evenwel onder vestiging van een Unie, en ten slotte met een stalen gezicht verklaren, dat die Unie geen waarde heeft. Ongetwijfeld, dit alles pleit voor een enorm aanpassingsvermogen. Doch wij zijn geneigd om aan te nemen, dat de voor waar gezag onmisbare vastheid van lijn in zodanige houding ontbreekt en dat de orgieën van aanpassingsvermogen, welke tallozen met verbijstering gade sloegen, het overheidsgezag grote schade hebben gedaan.

Het mag nog wel weer eens worden gezegd, dat Prof. Duynstee's K.V.P. voor die „orgieën” volledig verantwoordelijk is.

Klassenstrijd

De in De Maasbode gevoerde discussie tussen Prof. Duynstee en de voorzitter der K.V.P., de heer Andriessen, waaruit wij in de vorige nummers van Nederlandsche Gedachten enkele gedeelten overnamen, is buiten de pers voortgezet. Prof. Duynstee blijkt nu allerminst alleen te staan in zijn streven tot een „rechts beleid” te komen en bepaalde eenzijdigheden in het stelsel van sociale zekerheden te corrigeren. In een vergadering van de St Adelbertsvereniging, de Roomse organisatie voor de intellectuele en leidinggevende stand, zei de voorzitter, F. J. G. baron van Voorst tot Voorst, volgens een verslag in De Volkskrant van 18 Juni o.m. het volgende:

De huidige financiële toestand in Nederland is nu zo, dat de sociale zekerheden als een kaartenhuis dreigen ineen te storten. Wij erkennen niet, dat — relatief genomen — de arbeiders thans de economisch zwakkeren zijn.

Wij waarschuwen tegen uitwassen, tegen een teveel aan staatszorg, die de individuele meys zijn eigen verantwoordelijkheid ontnemt. Wij stellen vast, dat het accent teveel ligt op de stoffelijke verzorging van hen, die relatief gezien economisch niet minder bedeed zijn..... Een minimum is absoluut noodzakelijk. Dit minimum is in Nederland nu door meer dan 95 procent van het gehele volk behaald. Ja, meer dan het minimum. Wij stellen, dat het bereikbare is bereikt, zelfs overschreden.

De reactie hierop van de zijde der Katholieke Arbeiders Beweging toonde volgens Prof. Duynstee wel aan, in welke klassenstrijd-ideologie men in die kring

reeds leeft. Volgens het verslag in De Volkskrant van 25 Juni uitte de voorzitter van de K.A.B., de heer A. C. de Bruijn, op een kaderbijeenkomst de volgende — aan Troelstra herinnerende — klanken:

Wij hopen oprecht, dat de reactionnaire volgelingen van prof. Duynstee en baron Van Voorst tot Voorst, die nu openlijk zulk een angst tonen voor de K.A.B., niet aan hun angst ten gronde zullen gaan. Wij geven hen onze waarborg, dat zij een veilige plaats onder de vleugels van de machtige K.A.B. zullen krijgen, wanneer onverhoopt de ontwikkeling der dingen juist hen in het bijzonder in gevaar zou brengen.

.....
Als de arbeiders alle mogelijkheden hadden willen uitbuiten, die er sinds het einde van de oorlog geweest zijn om zich naar voren te dringen, dan zou men nu heel wat anders zien.

.....
Beseft men wat sociale onrust in Nederland zou betekenen?

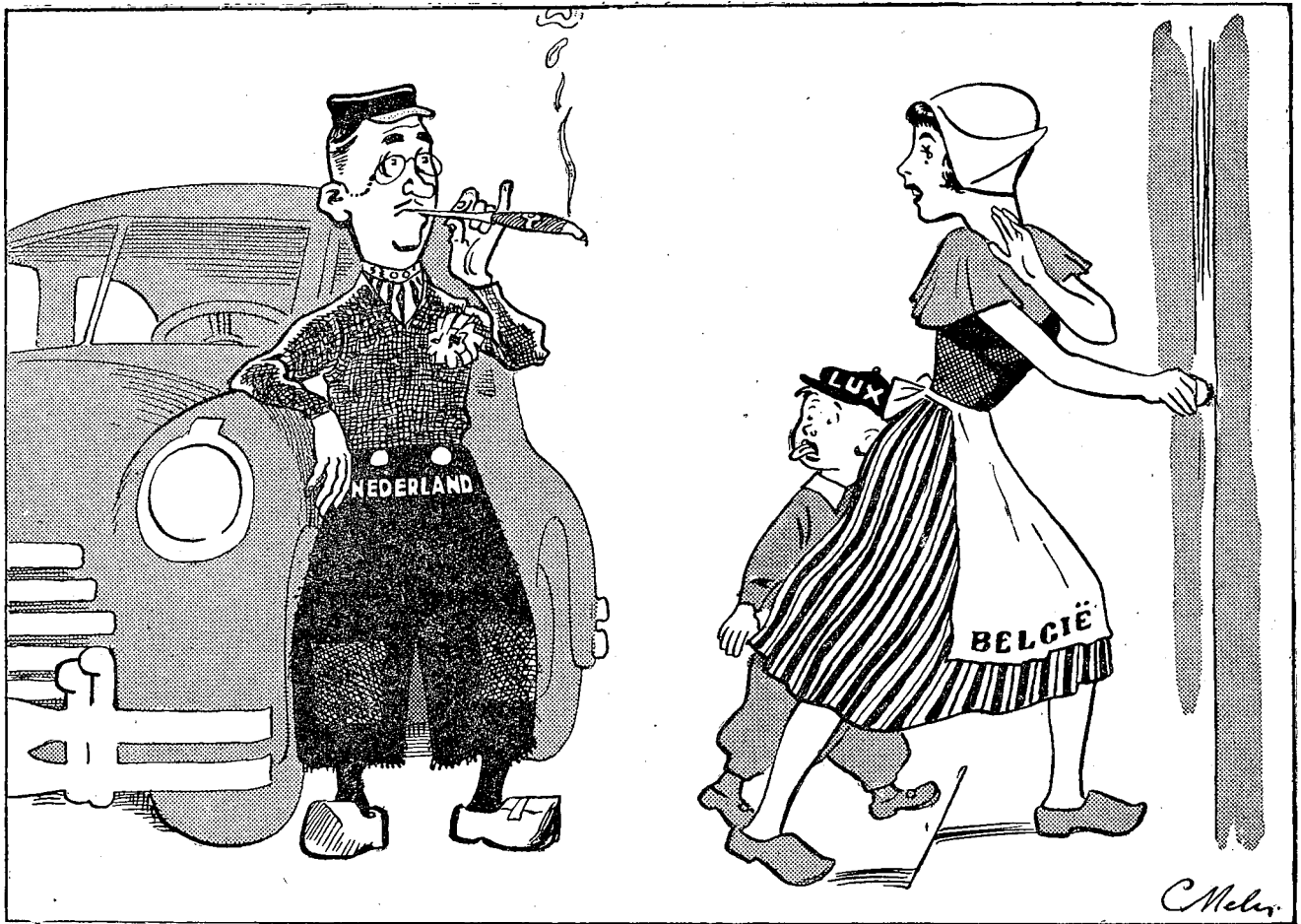
Op deze van „gevaarlijk onbegrip” getuigende woorden ging Prof. Duynstee in De Maasbode van 26 Juni in. Hij merkte daarover op:

Een positief sociaal beleid, bevrijd van de collectivistische dwangneurose, zal ongetwijfeld geleidelijk de aanvankelijke onrust doen afnemen. Men kan niet uit angst voor onrust voortgaan met een beleid, dat steeds verder afwijkt van een principiële visie en dat bij niemand in zijn persoonlijke levensomstandigheden vertrouwen en tevredenheid aanwakkert. Zodra de persoonlijke arbeider in zijn gezin gaat verstaan, dat het gevoerde beleid niet tegen hem wordt gericht, doch integendeel uiteindelijk zijn werkelijke deproletarisatie meebrengt, dan zal gauw genoeg blijken, dat hij niet bereid is mee te draven achter rode agitatoren. Daarvoor is wellicht zekere tussenphase van herlevende sociale onrust onvermijdelijk, doch men houde er mee op zich te laten chanteren.

De tragiek van de Partij van de Arbeid

Dat de doorbraak in de partijpolitieke verhoudingen mislukt is, wisten we. Dat dit door de P.v.d.A. zelf is toegegeven, wisten we ook. Maar dat zulks zou worden toegegeven met nagenoeg dezelfde woorden als die de heer R. Gosker op de blz. 17 tot 20 van zijn brochure „De tragiek van de Partij van de Arbeid” bezigde om deze mislukking aan te tonen — ziet, dat wisten we niet..... totdat we in Socialisme en Democratie, het maandblad van de P.v.d.A., van Juni het volgende lasen in een artikel van het Tweede Kamerlid J. H. Scheps, getiteld „Socialistische ministers in een niet-socialistisch Kabinet”:

In 1945—1946 had het zinnig socialistische ministers zitting te doen nemen in een niet-socialistisch Kabinet. Alles was op drift en de mogelijkheid, dat deze radicalen de niet-radicalen in een punt des tijds hadden doen revolutionneren was aanwezig. Zodra de situatie revolutionair geworden is en de partijen op drift zijn, heeft het socialisme zijn kans. Natuurlijk moest het deze kans in 1945—1946 grijpen. Grijpen op volkomen geoorloofde en parlementaire wijze. De socialisten konden de toestand beheersen en de mogelijkheid was daar, al door-

„Nee, alleen op huwelijkse voorwaarden”

brekende, Nederland te vernieuwen. Te vernieuwen in korte tijd. Met grote mogelijkheden. De mogelijkheden van een veel omvattende doorbraak.

De alles-overspoelende vloedgolf der vernieuwing is niet gekomen en hetgeen gekomen was is teruggeëbd. De politieke wateren hervonden hun oude bedding. De Ouds en de Ritmeesters hernamen hun oude stand en voelden zich in een rode partij gans en al verkeerd aangesloten. Zij zijn gegaan. Zij hebben zich liberaal herkleed en zij voelen het liberale costuum als voor hen passend gemaakt.

De zuilen worden wederom bewoond, de versnippering gaat in Nederland verwoed door, de omroepen herkrepen hun stand, de nationale omroep verzwoond in de algehele teruggang der dingen en de Christelijk-Historische Unie betastte, tot hare en aller verwondering, de niet-gebroken politieke ledematen en wist zich, wederom bij eigen verrassing, opnieuw Christelijk-Historische Unie.

Het heeft geen zin voor dit alles zijn ogen te sluiten. Het heeft geen zin om te doen alsof de doorbraak als brede feitelijkheid is gelukt. Het heeft ook geen zin om te doen alsof Nederland politiek zoveel verder is gekomen. Neen, thans geldt hetgeen, als een belofte, na de herrijzenis van Nederland na de Franse overheersing, klonk: „d'Oude tijden komen weerom!”

De oude tijden zijn, na de Duitse tijd weerom gekomen en Nederland voelt zich precies zo behagelijk als in de

periode van de teruggang der jaren 1815—'48. Als de Christelijk-Historicus zijn politiek niet gebroken ledematen behagelijk aftast, stamelt hij de thans alom luid gehoorde zin: „d'Oude tijden komen weerom!” en voegt er christelijk-historisch dankbaar in oud unie-verband aan toe: zij zijn weerom gekomen en onze ellenden zijn voleind.

Het is maar een tragische boel!

De kat van Kinderdijk

In hetzelfde artikel merkt Scheps met betrekking tot de discussie Duynstee-Andriessen op, dat Prof. Romme, blijkens een artikel in De Volkskrant, van de idee om in de K.V.P. plaats te maken voor een rechtse vleugel niets wil weten. Hij vervolgt dan op treffende wijze:

Wij vragen in onze onnozelheid: waarom heeft deze politicus een hekel aan vleugels? En waarom zou hij één vleugel, met welke men zeker niet vliegen kan, willen hebben?

De verklaring is gelegen in het feit, dat prof. mr. C. Romme, het zij in eerbied getypt, ons altijd doet denken aan de kat van de Kinderdijk. Al is wellicht het resultaat wat minder vrolijk. De geschiedenis verhaalt ons im-

Komkommertijd

Het is bekend, dat de heer Schouten in de Tweede Kamer de Regering nauwlettend op de vingers ziet, als het gaat om het Moerdijkkanaal. Wanneer de Belgen de Benelux op de lange baan schuiven, dan is dat enerzijds, omdat de Vlaamse boeren er tegen zijn uit vrees voor de concurrentie van de Nederlandse land- en tuinbouw, en anderzijds omdat zij aan de Benelux willen koppelen het Moerdijkkanaal. En de heer Schouten zegt: dat mag in geen geval!

Het is bekend, dat de heer Kolff in de Eerste Kamer bij de behandeling van de begroting van Buitenlandse Zaken dezer dagen hetzelfde heeft gezegd.

Maar onze Regering heeft de Belgen uitgenodigd, naar Goes te komen, om over de Benelux te praten. Na die conferentie bleek het, dat de Regering ten opzichte van dat kanaal de Belgen een heel eind tegemoet was gekomen.

Nu komt echter een Belgisch blad, overigens van wat sensationele allure, met een verslag over de conferentie te Goes. Een verslag, dat verbijsterende dingen vertelt. Als dat verslag waar is, dan is de Nederlandse Regering nog veel verder gegaan, dan aanvankelijk werd gedacht. Dan heeft zij bekend, dat zij met de betalingsbalans aan de grond zit en dat zij aan het eind van haar Latijn is. Zij ziet er geen gat meer in. En er is nu alleen nog maar de mogelijkheid, dat de Benelux snel een volledige realiteit wordt, om Nederland op die wijze in de

O.E.E.S. weer een kans te geven. En om België voor dit plan te winnen, heeft Nederland zelf het aanbod gedaan, om het Moerdijkkanaal meteen te accepteren. Dat zou in Nederland natuurlijk een storm ontketenen, maar als men nu het Nederlandse volk meteen de Benelux als tastbaar resultaat zou kunnen presenteren, dan zou de storm wel spoedig luwen. De Belgische regering heeft niet ja gezegd. Zij heeft alleen begrepen, dat het Moerdijkkanaal praktisch binnen is en zij gaat nu nieuwe eisen stellen, o.a. omtrent de Schelde. **Zo heeft Nederland vruchteloos proberen te capituleren, omdat haar aanbod alleen maar leidde tot verzwaring van de capitulatievoorwaarden.**

Op deze feiten komt het Belgische verslag neer. **Als dit waar was**, dan zou het kabinet-Drees bezig zijn een gevaarlijk politiek spel te spelen, waarbij de volksvertegenwoordiging straks voor voldongen feiten wordt geplaatst.

Nu is deze zaak niet van gister of eergister. Als de Eerste Kamer er niet al meer dan 25 jaar geleden een stokje voor gestoken had, zouden de Belgen op op voorstel van Minister van Karnebeek toen reeds hun zin hebben gekregen. Het is ook een publiek geheim, dat deze kwestie bij de jongste kabinetscrisis een rol heeft gespeeld, met name in de phase-Steenberghe, die er radicaal voor is, om de Belgen hun zin te geven, waardoor de natuurlijke voorsprong van Rot-

terdam boven Antwerpen zou verdwijnen. Het is ook bekend, dat de K.V.P. tot op zekere hoogte bereid is, een Regeringspolitiek, die vrijwel geheel aan de Belgische eisen tegemoet komt, te dekken, maar dat er bij de P.v.d.A. in dit opzicht grote bezwaren bestaan. Men zou hier van een soort tegenstelling Lieftinck-Van den Brink kunnen spreken. Minister Van den Brink heeft verleden Donderdag in de Kamer feitelijk toegegeven, dat de Ned. Regering in geest en hoofdzaak het Belgische standpunt heeft aanvaard, al was er verschil in formulering. De Belgen zouden zeggen: geen Benelux zonder Kanaal en de Nederlanders: geen kanaal zonder Benelux. Op het moment, dat wij dit schrijven, zijn de Handelingen nog niet verschenen en zodoende ontbreekt ons de juiste tekst van wat de Minister heeft gezegd.

Maar in elk geval is het duidelijk, dat hier gevaar dreigt, ook al is het verslag van de Libre Belgique gekleurd en sensationeel.

Het tegenwoordige kabinet is in sterke mate geneigd, de Nederlandse volksvertegenwoordiging, wat de buitenlandse politiek betreft, te beschouwen als een orgaan, dat voor de ratificatie heeft te zorgen. Het kan best zijn, dat niet de belastingpolitiek, maar het Moerdijkkanaal tenslotte voor dit kabinet het grootste gevaar oplevert.

Als de Tweede Kamer na het recès weer bijeen komt, kan zij onmiddellijk voor voldongen feiten van ernstige aard komen te staan.

mers hoe bij de overstroming destijds een wieg, een kind bevattende, op de woedende golven dreef en dat deze wieg, met haar kostbare last, behouden aankwam, als gevolg van het feit, dat een kat van de ene zijde van de dobberende wieg naar de andere zijde sprong en zodoende het — behoudende — evenwicht bewaarde. Mogen wij de Katholieke Volkspartij met de wieg vergelijken en prof. mr Romme met de heen en weer springende kat? Wij hebben dan het beeld der vleugels, het beeld dat prof. mr Romme zo onaangenaam is, vermeden en hebben onze bezwaren tegen het werk van deze politicus tevens symbolisch aangeduid.

Toch kan Prof. Romme, al springende, niet voorkomen, dat de Roomse wieg naar socialistische zijde overhelt.

Elseviers Evangelisatie

Reeds enkele malen hebben wij gewaarschuwd tegen de lectuur van Elseviers Weekblad. Men verweet ons toen bekrompenheid en schotjesgeest.

Nu blijkt, dat wij in die bestrijding steun ondervinden van het toch wel allerm minst bekrompen Barthiaanse weekblad In de Waagschaal. Eenheid in het negatieve dus (gelijk in de bezettingstijd, o doorbraak-socialisten!).

In het nummer van 1 Juni schrijft Ds N. G. J. van Schouwenburg met het oog op een rubriek in Elseviers Weekblad, waarin — heel „oecumenisch” — verkorte weergaven worden opgenomen van preken, die 's Zondags tevoren in allerlei kerkformaties zijn gehouden:

Men dient eenvoudig te beseffen, dat de Kerk geen publieke tribune is, welker slagzinnen in de krant komen. Als het weekblad Elsevier op die wijze de Kerk belangrijk wil maken, of bij een deel van zijn lezers in het gevlei wil komen, door van een aantal predikanten de „belangrijke passages” uit een preek, in bonte reeks, te geven — is dat zijn, verkeerde, zaak. Het is mij niet bekend, of deze predikanten zelf die passages verstreken. Indien zo, dan acht ik dit verschijnsel nog te bedenkelijk. De Kerk is er niet om abonné's te werven voor een nihilistisch geval als dit weekblad en de schijn van zijn nihilisme zal het nooit kwijtraken door vrome stukken. Hier wordt met preek en inhoud — dat wil zeggen: met het Evangelie — een koopmanschap bedreven naar vele kanten.

Het moge een waarschuwing te meer zijn voor de Elsevier-enthousiastelingen.

Mr J. A. de Wilde

De jonge De Wilde, zoals Mr J. A. de Wilde in onze kring, in onderscheiding met wijlen zijn vader H. de Wilde, veelal genoemd werd, is niet jong meer.

De laatste jaren hebben hem geknauwd en het was een blijde verrassing zijn krachten zo zeer vernieuwd te zien, dat hij onlangs tot een rede van anderhalf uur in de Eerste Kamer in staat bleek.

Bij die rede laaide het oude vuur weer op.

Mr de Wilde is altijd een temperamentvol man geweest. Iemand, die zo de gemoedelijkheid zelf scheen. Gingen niet alle sollicitanten voor een burgemeestersplaats bij hem als Minister van Binnenlandse Zaken de trap van het Torentje af met het gevoel, wij hebben de benoeming in de zak en telde hij zijn vele vrienden niet evenzeer in als buiten de Antirevolutionaire kring?

Inderdaad, de Zeeuwse afkomst in hem verloochent zich niet.

Maar zijn persoonlijkheid heeft ook andere kanten. Hij kan uitpakken als een ouderwetse sergeant-majoor en in zijn overtuiging zit iets van de bruisende kracht van de zee.

Zijn spontaneïteit, zijn kampen voor het beginsel, zijn trouw aan Partij en personen, hebben hem in het hart van het Antirevolutionaire volk een grote plaats gegeven.

De waardering van voormannen ligt in deze naoorlogse jaren iets anders dan vroeger. Vroeger, d.w.z. vijftien, dertig, vijftig jaar geleden.

Een periode als wij beleven, maakt sceptisch.

Het schijnt alles zo betrekkelijk.

De afstand verkleint, het decorum is weggewist,

de internationale spanningen overheersen het nationaal gebeuren.

Er is iets in het volksleven opgetreden, dat de zeventiger doet klagen: „Ik voel me niet meer zo thuis in deze wereld”.

Meer of minder is dit altijd een wederkerend verschijnsel in de verwijdering tussen de oudere en de komende generatie.

Misschien behoort dit ook wel tot de Goddelijke methodiek.

Doch hoe ook, zeer velen dragen voor deze moedige strijder een hoge waardering weg in hun hart.

En hoe de omstandigheden zich wijzigen, ook de jongeren zullen moeten kennen de geestdrift en de overtuiging, die hem zo kenmerken.

Het Calvinisme verliest zijn keurmerk als het geïnfecteerd zou worden door het relativisme. Daarom te meer blijve branden het vuur, waarmede de jonge De Wilde op het politieke platform steeds zijn credo uitdroeg.

Zwak en Onstandvastig beleid

A. STAPELKAMP

De behandeling van de begroting van Sociale Zaken dienstjaar 1951, in de Tweede Kamer, is voor Minister Joekes niet bepaald aangenaam geweest. Er is veel en ernstige critiek uitgeoefend op zijn beleid. En dat niet alleen van de zijde van politieke tegenstanders, maar evenzeer van die van geestverwanten. Eén dezer laatsten — het was de heer Van den Born — sprak zelfs uit, dat terwijl Nederland voorheen op sociaal gebied een voorsprong had, er de dreiging is dat wij deze voorsprong zullen verliezen, ja, zo voegde hij er aan toe, wij zijn hier en daar reeds ten achter. Men denke zich de betekenis van deze critiek van socialistische zijde op een socialistische minister goed in. Voorheen, dat is

voor de oorlog, toen er christelijke kabinetten waren. Voorheen, dat was toen de S.D.A.P. nog oppositiepartij was. Het heden betekent: socialisten in het Kabinet, socialistische ministers van Sociale Zaken, zelfs een socialistische minister-president. En dan te moeten vaststellen: voorheen stond Nederland aan de spits, thans raakt het achterop.

Dat het zover in ons vaderland gekomen is behoeft toch niet al te zeer te verwonderen. Er is nog altijd een groot onderscheid tussen zeggen en doen en eveneens is nog steeds waar dat critiek gemakkelijk maar de kunst moeilijk is.

De na de oorlog opgetreden Rood-Roomse kabinetten hebben dit ook ondervonden. Ge-

plaatst voor de oplossing van allerlei sociale vraagstukken van zeer moeilijk karakter, zijn zij daarvoor telkens teruggedeeind. Van een flinke aanpak dezer vraagstukken is geen sprake geweest. Evenmin van een doelbewust beleid.

Men heeft telkens de toevlucht gezocht bij *noodmaatregelen*.

Noodmaatregelen die een sta in de weg dreigen te worden voor definitieve regelingen. Een sprekend voorbeeld daarvan is de gang van zaken met betrekking tot een aan de behoeften van de tijd aansluitende ouderdomsvoorziening.

Dat die nodig is ondervindt nergens bestrijding. De vraag is maar: op welke wijze? De Stichting van de Arbeid heeft in 1946 geadviseerd de renten krachtens de Invaliditeitswet belangrijk te verhogen. Het bedrijfsleven was bereid via de Vereveningsheffing de kosten daarvan te dragen. Daarmede zouden echter niet geholpen zijn

de ouden van dagen die niet onder die wet vallen. Daarvoor had de regering echter een overgangsbepaling kunnen maken, n.l. ze onder de werking der wet brengen, waarbij de daaruit voortvloeiende kosten, tot voor deze groepen een definitieve regeling zou zijn getroffen, uit 's Rijks kas zouden worden betaald. Op die wijze was voortgebouwd op het bestaande en had men het verband tussen ouderdomsvoorziening en arbeidsprestatie behouden.

Minister Drees heeft dit echter niet gewild. Hij kwam met een noodregeling. Een noodregeling berustend op het beginsel van uitkering naar behoefte.

In zulk een regeling past een klasse-indeling, waarbij een dorpsbewoner uit Groningen minder krijgt dan die uit de stad Groningen en daarin past ook de aftrek voor eigen inkomsten. Zoals bekend is wordt bij de berekening van de uitkering krachtens deze noodwet de helft van eigen inkomsten afgetrokken.

Minister Drees kwam kwam met relatief hoge uitkeringsbedragen. Variërende van f 14.— voor gehuwden in de 5e tot f 18.— in de 1e gemeenteklasse. Bedragen hoger dan de Stichting van Arbeid had durven voorstellen. Door de aftrek van de helft van eigen inkomsten, is het echter zo, dat practisch slechts f 9.— tot f 10.— per week wordt uitgekeerd. Een bewijs dat in Nederland, gelukkig, nog veel werd gespaard. Ook door arbeiders en kleine zelfstandigen. Gespaard in allerlei vorm: voor een eigen huisje; voor een levenszekeringspolis, voor een pensioen.

Het is duidelijk dat de hierboven genoemde aftrek van eigen inkomsten funest werkt voor de spaarzin, die minister Liefstinck in deze tijd — en terecht — zo broodnodig acht. Waarom zal ik sparen, waarvoor betalen voor mijn pensioen wanneer de Overheid mij de vruchten daarvan weer voor een gedeelte ontnemt?

Aldus de algemene redenering. Ouden van dagen geven het gespaarde z.g.n. weg, om toch maar voor de volle uitkering in aanmerking te kunnen komen. Hoe langer deze regeling werkt, hoe funester haar werking wordt. Algemeen wordt gevoeld: dit gaat tegen alle rechtsgevoel in. Het doodt de energie om zelf te zorgen voor een „onbezorgden” ouden dag. Nu troost de Regering bij monde van Minister Joekes, klagers met de verzekering: het is maar een tijdelijke regeling. Straks wordt de lijn van verzorging naar behoefte, weer verlaten. Wanneer zal dit evenwel zijn? De noodwet Drees, aanvankelijk voor drie jaar bedoeld, is reeds met twee jaar verlengd. Minister Joekes heeft daarbij laten doorschemeren, dat een nieuwe verlenging niet uitgesloten moet worden geacht.

Insiders achten dit wel vaststaande. Zo modderen wij voort. Vier jaren na de totstandkoming dezer noodwet weten wij nog niet hoe de regering zich de oplossing van

dit belangrijke vraagstuk denkt. Financieel staan wij er inmiddels veel slechter voor dan 4 jaar geleden. Het bedrijfsleven is tot minder in staat dan destijds. De Regering ziet zelfs geen kans f 10 miljoen bijeen te brengen om een klein gedeelte der eigen inkomsten geheel vrij te stellen van aftrek. De wagen zit stevig in het moeras. Met de kinderbijslag voor zelfstandigen een zelfde tragedie.

De Regering wenste zulk een kinderbijslag. Men zou denken dat zij nu, als voor de loonarbeiders, met een wetsontwerp zou komen waarbij de zelfstandigen verplicht worden een gedeelte van hun inkomsten in een fonds te storten, waaruit dan de kinderbijslag wordt betaald. Maar de Regering wist dat lang niet alle zelfstandigen op zulk een fonds zijn ingesteld. Zij wist dat er vele zijn die zeggen: help ons op economisch gebied onze positie te versterken, dan zorgen wij zelf voor ons gezin. Zij vreesde ook dat de premie-inning wel op moeilijkheden kan stuiten. Wat deed zij nu? Zij trachtte deze moeilijkheden uit de weg te gaan. Zij maakte een noodregeling. Wel kinderbijslag voor zelfstandigen, maar dan alleen voor de allerarmsten. Geen premiebetaling, maar het Rijk neemt de kosten voor zijn rekening. En omdat het Rijk dit doet, krijgen de zelfstandigen maar de helft van wat de loonarbeiders aan kinderbijslag ontvangen.

Over die kinderbijslag en de redenering die de Regering daarbij volgde, spreken we niet. Waar wij slechts op willen wijzen, is dat de Regering ook hier weer de moeilijkheden

die zij bij doorvoering van een definitieve regeling vreesde, poogde te omzeilen door een noodmaatregel.

Naar onze mening een ijdele poging. Want over twee of drie jaar ligt dit geval precies zoals thans. Er is geen enkele reden om te verwachten dat wij er dan anders zullen voorstaan met betrekking tot de premiebetaling.

Zo blijkt dat deze Rood-Roomse regering telkens de weg zoekt van de minste weerstand. Zij weet eigenlijk niet wat zij wil. Van een doelbewust beleid is geen sprake. Van het voeren van een krachtig, goed overwogen sociale politiek evenmin. Ook in dit opzicht steekt het heden wel ongunstig af bij het voorheen. Talma en Aalberse, de bouwvers van onze sociale wetgeving, wisten wat zij wilden.

Talma heeft de conceptie met betrekking tot de sociale verzekeringswetgeving, die hem voor ogen stond, al vrij spoedig na zijn optreden in een stel wetsontwerpen bij de Kamer ingediend. Zij vormden een afgerond geheel. Een organisatiewet ontbrak niet. Zelfs zij die het met Talma niet eens waren, zoals de toenmalige sociaal-democraten, moesten erkennen dat de Minister wist was hij wilde. Hij had naar het woord der Schrift vooraf de kosten voor de bouw berekend.

Dat weet Minister Joekes niet. Dat is de tragedie waarmee wij zitten. Dat is ook de oorzaak dat de Werkloosheidswet twee jaren nadat zij door de Staten-Generaal is behandeld, nog steeds niet in uitvoering is. Van progressiviteit gesproken!!

Pensioenregeling

voor zeevarenden

A. STAPELKAMP

Onze koopvaardijvloot heeft tijdens de jongste wereldoorlog aan de zaak der geallieerden grote diensten bewezen. En daarin en daardoor ook aan het vaderland. Dat de oorlog gewonnen werd en wij onze vrijheid herkregen, was voor een niet onbelangrijk deel ook aan haar onverschrokken optreden te danken.

Met de prestaties van de opvarenden ter koopvaardij moeten die der vissersvloot in één adem worden genoemd. Zoals het in vredetijd het geval is, was het ook tijdens de oorlog; een niet onbelangrijk gedeelte van de opvarenden ter koopvaardij, werd uit die der visserij gerecrueteerd. Dat alles is vrijwel algemeen bekend. Ook dat onze zeelieden zware

offers voor de bevrijding van ons land en voor de vrede hebben gebracht. Velen hunner hebben een graf in de golven gevonden. Talrijk zijn de nabestaanden van zeelieden, die in de strijd tegen de gemeenschappelijke vijand met hun leven hebben betaald.

Minder bekend is dat een belofte destijds door de Regering gedaan en later herhaald n.l. dat er een behoorlijke pensioenregeling voor zeelieden zou komen nog steeds niet is ingelost.

Het lijkt ons gewenst de gang van zaken in betrekking tot deze aanleggenheid hier in het kort te releveren.

VERBETERD WETSONTWERP

In Juni van het vorig jaar heeft minister Joekes aan de Tweede Kamer een wetsontwerp toegezonden, waarin een reorganisatie van de uitvoeringsorganisatie der Sociale Verzekering was vervat.

Dat wetsontwerp heeft bij het georganiseerde bedrijfsleven nogal critiek verwekt. Behalve bij de naaste geestverwanten van de minister heeft het op zeer principiële punten een zeer slecht onthaal gevonden. Dat behoeft geen verwondering te wekken. Onder het mom van de uitvoering te willen leggen in handen van de bedrijfsgenoten, beoogde het een zo straffe uitvoeringsorganisatie te verwezenlijken, dat van een uitvoering door de bedrijfsgenoten eigenlijk alleen de naam overbleef. In het wetsontwerp was een centraal administratiekantoor geprojecteerd, dat, gesteund door bijkantoren in het land, onder leiding van een Sociale Verzekeringsraad, de uitvoering van alle bestaande en nog in het leven te roepen sociale verzekeringswetten in handen zou krijgen. Slechts in uitzonderingsgevallen, en met bijzondere permissie van de Sociale Verzekeringsraad zouden de Bedrijfsverenigingen nog zelfstandig haar administratie mogen voeren.

De bestaande bedrijfsverenigingen voor de uitvoering der Ziekte- en Kinderbijslagwet alsmede de bedrijfsverenigingen zoals de Wachtgeld- en Werkloosheidswet die kent, zouden daarmee in feite geheel van karakter veranderen.

Daartegen heeft het georganiseerd bedrijfsleven, werkgevers zowel als werknemers, terecht bezwaar gemaakt. Hun opvatting was, dat van het zelf de uitvoering der sociale verzekering ter hand nemen, alleen dan kan worden gesproken, wanneer de bedrijfsverenigingen een behoorlijke vrijheid behouden. Natuurlijk moet er op die uitvoering een behoorlijk toezicht zijn. Natuurlijk moet gewaakt worden tegen een te dure opzet der administratie. Evenzeer moet gezorgd worden voor rechtszekerheid voor de betrokkenen.

Maar met deze door de wet te stellen waarborgen omringd, moet men dan ook het bedrijfsleven gelegenheid geven zijn krachten aan deze belangrijke zaak te wijden. Daarvoor heeft dat bedrijfsleven, met name het confessionele deel er van, jarenlang gestreden. En het stemt tot voldoening dat de gedachte dat sociale verzekering niet allereerst de taak is van de Staat, maar van de Maatschappij, gaandeweg ook in andere kringen weerklinkt. Het wetsontwerp dreigde deze ontwikkelingsgang te verstoren. Vandaar het algemeen verzet, uitkomende in talrijke adressen aan de Tweede Kamer.

Dezer dagen is het Voorlopig Verslag op dit wetsontwerp verschenen, op de voet gevolgd door de Memorie van Antwoord met een gewijzigd wetsontwerp. Daaruit blijkt dat het jaar dat sinds de indiening van het eerste ontwerp is voorbij-

Onze Regering te Londen die van nabij bekend was met de heldenstrijd onzer zeelieden was van oordeel dat voor de nabestaanden der gevallen op behoorlijke wijze moest worden gezorgd. Naar onze mening terecht. Zij meende evenwel dat daarmee niet kon worden volstaan. Zij was van gevoelen dat er een pensioenregeling in het leven moest worden geroepen, die zou gelden voor de opvarenden van de Nederlandse Koopvaardij- en Vissersvloot. Bij circulaire van 5 Juni 1945 heeft de toenmalige Minister van Scheepvaart en Visserij dit nog eens weer aan de opvarenden, zowel officieren als scheepsgezellen van de Koopvaardij en Vissersvloot bevestigd. Hangende de voorgenomen definitieve regeling kwam er een noodoplossing, een interim-regeling tot stand. Deze stelde een uitkering vast voor die zeelieden die gedurende de oorlog hun plicht naar behoren hadden vervuld; minstens tien jaren hadden gevaren en de leeftijd van zestig jaar hadden bereikt.

Deze interimregeling bevatte tevens voorzieningen voor weduwen en wezen van omgekomen zeelieden,

voorzover deze geen recht op uitkering hebben krachtens de Zee-ongevallenwet 1919. De hierbedoelde interimregeling is gedateerd 28 November 1946 en werd gewijzigd bij beschikking van de Minister van Verkeer en Waterstaat van 7 Juni 1948. Zij moet beschouwd worden als een voorlopig voldoen van de belofte aan de zeelieden op 5 Juni 1945 schriftelijk bevestigd.

In April 1946 werd een commissie ingesteld bestaande uit vertegenwoordigers van werkgevers, werknemers en de Regering om een wetsvoorstel met betrekking tot de pensionering der opvarenden ter koopvaardij uit te werken. Voor de zeelieden die in de oorlog gevaren hadden, moesten daarin bijzondere bepalingen voorkomen. De commissie bracht in December 1949 rapport uit. Een ontwerp bedrijfspensioenfonds werd aan de Regering aangeboden.

Wij zijn thans 5 jaar verder. De hierboven genoemde tijdelijke regeling is nog steeds niet door een definitieve gevolgd. De toegezegde algemene pensioenregeling laat nog altijd op zich wachten. Het is te begrijpen dat er in de kringen der zeelieden enige

onrust heerst. Men vraagt zich af, zal de gedane belofte binnen afzienbare tijd worden gerealiseerd?

Wanneer er ter bevoegder plaatse, dat is thans het Ministerie van Waterstaat en Verkeer, naar wordt geïnformeerd dan is steriotiep het antwoord: er wordt aan de zaak gewerkt, maar er zijn veel moeilijkheden te overwinnen.

Dat laatste zal wel het geval zijn. Er is een bekend gezegde dat hierop neerkomt, dat moeilijkheden er zijn om overwonnen te worden.

Dat is nu echter niet de sterkste zijde van de na-oorlogse kabinetten. Men gaat de moeilijkheden liever zo lang mogelijk uit de weg en zoekt dan naar noodoplossingen en interim-regelingen. De zeelieden ervaren dit op hun beurt, gelijk de gepensioneerde ambtenaren het hebben ervaren.

Intussen willen wij wel als ons gevoelen uitspreken dat de zeelieden die onder de meest moeilijke omstandigheden hun taak hebben volbracht, een betere behandeling hebben verdiend. Zes jaren na het beëindigen der vijandelijkheden diende er toch wel een definitieve regeling te zijn.

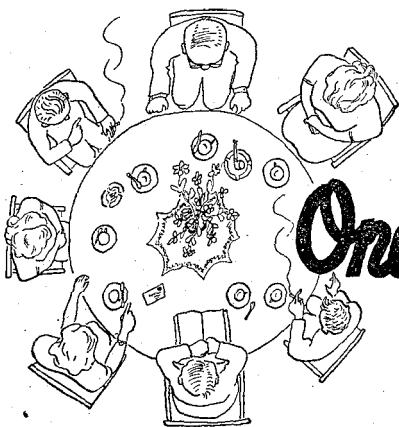
gegaan, niet ongebruikt is gebleven. De minister heeft — en wij rekenen hem dat tot eer — gehoor gegeven aan de wens van het bedrijfsleven, om de bedrijfsverenigingen meerdere zelfstandigheid te geven.

Volgens het gewijzigde ontwerp zal de in te stellen Sociale Verzekeringsraad wel toezicht uitoefenen en bepaalde regelen stellen, maar niet langer zelf in de uitvoering betrokken worden. Dat zullen de bedrijfsverenigingen moeten doen. Deze zullen ook zelf haar administratie mogen uitvoeren. Willen zij die overdragen dan kan dit en dan zal daarvoor een centraal administratiekantoor in het leven worden geroepen. Maar die overdracht geschiedt dan vrijwillig.

Lag het aanvankelijk in de bedoeling alle sociale verzekeringswetten door bedrijfsverenigingen te laten uitvoeren, met inbegrip van de komende Ouderdomswet, ook van deze plannen is de minister teruggekomen.

De ouderdomswet is uit het ontwerp gelicht. Komt er straks zulk een wet, dan moet nader worden bepaald hoe en door welk orgaan zij zal worden uitgevoerd. Voorshands zullen alleen Ziekte-, Kinderbijslag-, Wachtgeld- en Werkloosheidswet onder deze uitvoeringswet vallen. Daaraan kunnen worden toegevoegd, maar dit zal nog nader moeten worden geregeld, Ongevallenwet en Invaliditeitswet. Het ontwerp opent daartoe de weg. Wij menen dat deze meer voorzichtige weg beter is. Op deze wijze kan in de naaste toekomst inderdaad een belangrijke bijdrage geleverd worden voor de zo zeer gewenste, maar eveneens moeilijk te verwezenlijken unificatie onzer sociale verzekering.

Wij geloven dat minister Joekes verstandig heeft gehandeld door deze wijzigingen in zijn oorspronkelijk ontwerp aan te brengen. De kans dat dit het Staatsblad zal bereiken is daardoor zeer vergroot.

DERDE MACHT IN HET PENSION

Wij zijn met vakantie geweest en Huigerina en ik hebben toen een week lang niets anders gedaan dan niets gedaan en aan thuis gedacht.

Na de eerste vacantedag begon mijn vrouw al een groeiende onrust te krijgen dat het met ons gezin, waar onze dochter in gezelschap van een voor deze gelegenheid gecharterde nicht op leeftijd de scepter zwaaide, niet al te best zou gaan.

Die onrust werd met de dag erger, zodat Huigerina reeds op de vierde dag de vakantie als een kwelling begon te zien. Onders ons gezind is mijn vrouw een echte huismus en daardoor had ik heel wat te sussen en recht te praten als zij met haar gedachten thuis vertoefde. Zo had zij een latente angst, dat onze kinderen 's avonds zouden vergeten om de hoofdkraan van het gas af te sluiten, dat voorts haar Ficus en Begonia's niet op tijd water zouden krijgen en dat onze zoon, de kruidenier-in-opleiding, er niet toe te bewegen zou zijn om andere kousen

aan te trekken als hij gaten gelopen had.

Ik trachtte met de nodige tact duidelijk te maken, dat ons gezin heus niet zou vervallen tot een huishouden van Jan Steen. De aanwezigheid van nicht Agatha, die ongetwijfeld een strak regime zou uitoefenen, was daar voldoende borg voor.

In ons vakantie-oord was ook een Christelijk-historisch heer, waar Huigerina en ik vaak mee gingen wandelen. Een zakenman, die er geen doekjes om wond, dat hij tot de V.V.D. behoorde, liep soms met ons mee en nodigde ons uit, een derde macht te vormen. Daar had hij reden voor, zei hij.

Er was een groepje jongelieden, die op allerlei manieren duidelijk maakten, dat de P.v.d.A. hun partij was. Dat groepje had de pensionhouder verzocht om 's middags warm eten op te dienen. Daar had de zakenman het niet op. Hij was gewend om 's avonds te dineren en daarom vroeg hij ons, met hem in te stemmen en zo als derde macht de pensionhouder te bewegen om als huisregel te stellen dat des

avonds warm geeten zou worden. Wij gingen daar niet op in. Huigerina zei: — Als die jongelui liever 's middags warm eten gebruiken, dan vind ik dat best. Ik heb geen voorkeur.

De C.-H.heer dacht er precies zo over. De zakenman mopperde, dat wij niet wilden inzien, van hoeveel belang een derde macht zou zijn; hij was er zeker van, dat het ons best zou bevallen als wij 's avonds warm eten kregen voorgezet.

— Ik heb een ander voorstel, zei Huigerina toen. — Aan de gemeenschappelijke tafel wordt nauwelijks tijd gelaten om te bidden voor het eten. En sommigen lopen al van de tafel weg, voordat er gedankt is. Wij moeten de pensionhouder verzoeken om voldoende gelegenheid tot bidden en danken te geven.

— Ja, zei ik, dat heb ik hem ook al gevraagd, de eerste dag al. Maar het heeft niet geholpen. Als wij het nu met z'n vieren verzoeken, dan. . .

— Och kom, onderbrak de zakenman mij, zoëts is privé, nietwaar? Iedereen heeft z'n eigen overtuiging, daar moeten we de mensen vrij in laten. Ik respecteer het, dat u bidt en dankt, maar wat mij betreft, ik doe het zonder. Daarom voel ik er niets voor, uw verzoek aan de pensionhouder te ondersteunen, dat moet u mij niet kwalijk nemen. . . .

Ik dacht toen: Een derde macht in het vakantie-pension lijkt wel mooi, maar kan heel wat haken en ogen geven. Huigerina en ik zijn toen prentbriefkaarten gaan kopen in een winkeltje in de buurt van het pension. De eigenaar van dat lilliput-bazartje was gemeenteraadslid voor de P.v.d.A., hoorden we vertellen. Op zijn winkelruit stond: In Grutters- en Koloniale Waren.

JORIS KRABELLAAR.

TECHNISCH ONDERWIJS

J. SCHIPPER

Het algemeen vormend karakter van het voortgezette onderwijs dat alle ontwikkelingsmogelijkheden van de mens ten goede aandacht moet besteden, brengt mede dat de sfeer van de school zoveel mogelijk daarmede in overeenstemming moet zijn. Met name wat de geestelijke vorming van de jeugdige leerling met de levensovertuiging van het gezin, waaruit hij komt, moeten overeenstemmen. Naarmate het onderwijs meer algemene vorming tracht te geven, moet die voorwaarde nog meer dringend worden geacht.

Deze uitspraak deed Minister Rutten in de reeds eerder besproken nota, gericht aan de Tweede Kamer, over de stand van het lager en middelbaar technisch onderwijs voor jongens in verband met de industrialisatie.

De geciteerde zinsnede uit de nota is een krachtig pleidooi voor confessioneel nijverheidsonderwijs. Ik gebruik juist de algemene verzamelnaam, omdat deze uitspraak ook geldt voor het huishoud- en landbouwhuishoudonderwijs. Voor het land- en tuinbouwonderwijs heeft het woord van Minister Rutten, hoewel dit vakonderricht niet onder zijn departement ressorteert, dezelfde waarde.

't Merkwaardige in de nota is dat dit pleidooi voor Christelijk nijverheidsonderwijs neergeschreven werd onder het hoofd:

Het voorbereidende leerjaar

als onderdeel van het hoofdstuk „Lager technisch onderwijs”. Moet daaruit de conclusie getrokken worden dat de levensovertuiging bij het onderwijs in de technische vakken alleen waarde heeft voor de voorbereidende klas? In geen dele. Want elk technisch onderwijs bedoelt karakter-vormend te zijn. Naar mate dit onderwijs meer algemene vorming geeft moet die voorwaarde **nog meer dwingend** worden geacht. Kon men voor twintig jaar terug nog wel de opvatting horen verkondigen dat vakonderricht slechts betrekking had op het aankweken van handvaardigheid, kennis van materialen en het gebruik van gereedschappen en machines, sinds in 1931 het grote Nijverheidscongres in Den Haag plaats vond, mag deze mening niet meer worden verkondigd.

Ook vroeger was dit onderricht, evenals alle vormen van onderwijs, opvoeding van jonge mensen. Maar in 1931 spraken allerlei prae-adviseurs, evenals degenen die in discussie traden, met nadruk uit dat nijverheidsonderwijs bedoelde het karakter der leerlingen te helpen vormen. Daarmede werd uitgesproken dat de levensovertuiging drijfkracht en norm diende te zijn bij het geven van dit onderwijs.

Het rapport van de Staatscommissie-Goote is op dit voetspoor voortgegaan meer speciaal waar het 't bepleite denkbeeld inzake de voorbereidende klas gold.

Bij de discussie over dit voorbereidend leerjaar, toen in Tweede en Eerste Kamer deze kwestie in verband met de wederinvoering van het achtste leerjaar aan de orde was, bleek wel hoezeer verschillende afgevaardigden doordrongen waren van de karaktervormende waarde van dit onderwijs. Mr Terpstra heeft m.i. duidelijk aangetoond dat de leerstof die in het voorbereidend leerjaar zou worden gegeven, overeenkomstig de gegevens van de commissie-Faber, voor Christenouders onvoldoende was.

Mijnnerzijds heb ik meermalen uitgesproken dat het voorbereidend leerjaar aannemelijk was, mits het leerprogramma rekening hield met de eisen van karaktervorming, zoals wij die voorstaan. Dit alles zou echter eerst betekenis krijgen als er

en geestelijke vorming

meer Christelijke lagere technische scholen kwamen waaraan het voorbereidend leerjaar kon worden verbonden. De noodzaak van de uitbreiding van Christelijk technisch onderricht is door de kwestie van het voorbereidend jaar des te sterker op de voorgrond getreden.

Minister Rutten betoogt nu in zijn nota waarom hij voorstander is van de voorbereidende klas, waarbij hij met nadruk onderstreept dat de tweejarige lagere technische school haar koers zal moeten wijzigen, indien zij in de toekomst aan de te stellen eisen wil blijven voldoen. Zij zal meer aan de algemene vorming moeten bijdragen en de methodiek en de didactiek van haar onderwijs moeten herzien.

„Nederlandsche Gedachten” leent zich, als staatkundig orgaan, niet om deze gedachten nader uit te werken. Maar onze onderwijswereld, speciaal het Christelijk paedagogisch studiecentrum, dient zich op dit vraagstuk te bezinnen.

Het voorbereidend leerjaar is een experiment. De Minister heeft niet het plan een definitieve stap te zetten op deze weg, maar bedoelt slechts een leerprogramma te doen uitwerken dat richtlijnen zal geven voor deze vorm van onderwijs en daarbij tegelijk na te gaan in hoever zulk een voorbereidend leerjaar kan bijdragen tot verbetering van de tweejarige vakopleiding.

De vraagstukken die verband houden met de aansluiting van het L.O. worden in de nota nader uitgewerkt en, naar het oordeel van de Minister zijn, naar gelang van plaatselijke of regionale omstandigheden de drie volgende vormen denkbaar:

- a. De jongens gaan naar de zelfstandige school voor V.G.L.O. of naar het 7de en 8ste leerjaar van een lagere school (al of niet in combinatie met de lagere technische school ter plaatse);
- b. Een aantal jongens volgt het V.G.L.O. of het 7de en 8ste leerjaar; een andere groep gaat naar het voorbereidende jaar van de lagere technische school;
- c. De jongens volgen het voorbereidende leerjaar aan de lagere technische school.

De Minister is van oordeel dat op deze wijze concurrentie tussen V.G.L.O. en lagere technische school kan worden vermeden en de beide vormen van onderwijs elkaar kunnen aanvullen. In Leiden is men begonnen aan een combinatie van V.G.L.O.- en/of lagere school-leerlingen met de voorbereidende klas aan de lagere technische school aldaar.

Het is nog te vroeg om een oordeel over deze methode uit te spreken. 't Kan m.i. een bezwaar zijn dat deze leerlingen als zij dit onderwijs achter de rug hebben en het verplichte achtste leerjaar is geëindigd, van mening zijn dat ze nu voldoende hebben geleerd om naar ambacht of industrie te gaan. De steeds moeilijker wordende situatie in de gezinnen zou daartoe kunnen nopen, omdat de jongens moeten gaan verdienen om de gezinszorgen te ontlasten.

Hoe de Minister de mogelijkheid denkt van financiële gelijkstelling van voorbereidend leerjaar met het V.G.L.O. is uit de nota niet duidelijk.

Uitbreidingsmogelijkheden voor confessioneel nijverheidsonderwijs

In de nota is reeds betoogd dat uitbreiding van het aantal scholen gepaard zal moeten gaan met erkenning dat bij dit onderwijs voldoende rekening wordt gehouden met de levensovertuiging van ons volk.

Artikel 25 van de wet stelt twee eisen voor subsidiëring van Overheidswege, nl. er moet behoefte bestaan aan een nieuwe school, welke behoefte door de Gemeenteraad, ter plaatse

waar de school gevestigd wordt, zal worden bepaald en de Rijksuitgaven, aan de oprichting verbonden, aanvaardbaar zijn.

De eerste voorwaarde heeft reeds menigmaal moeilijkheden veroorzaakt en plannen voor christelijk nijverheidsonderwijs doen falen. De Minister overweegt in de nota op welke wijze dit bezwaar kan worden weggenomen.

De tweede voorwaarde heeft tot nu toe geen ernstige bezwaren opgeleverd. Na 1945 heeft de Overheid grote bedragen voor dit doel beschikbaar gesteld. De financiële moeilijkheden van thans en de grote sommen die nodig zijn voor lagere technische scholen, kunnen remmend werken op de ontwikkeling van het technisch onderwijs. De investeringskosten per leerling worden geschat op f 3000.— à f 3500.—.

Teneinde de moeilijkheden, dat de politiek in de gemeenteraden stichting van scholen zou belemmeren, weg te nemen, wil de Minister de voorwaarde dat een verklaring van de Raad moet worden overgelegd, alvorens voor Rijkssubsidie in aanmerking te komen, doen vervallen; doch de eindbeslissing doen behouden door de Kroon. De Gemeenteraden zullen dan wel adviezen geven en het oordeel van Gedeputeerde Staten wordt eveneens ingewonnen.

De Minister geeft nu enige normen aan die hanteerbaar zijn voor stichting van scholen:

- 1e. Er is behoefte aan technische schoolruimte;
- 2e. Het aantal leerlingen per jaar tenminste x (bijv. 80) zal bedragen;
- 3e. Het totale aantal leerlingen, dat 3 jaar na de oprichting de school zal bezoeken tenminste ij (bijv. 145) zal bedragen;
- 4e. De leerlingen niet zullen worden onttrokken aan een school van dezelfde levensbeschouwelijke richting.

Bij de toepassing van deze normen (gelet op de omstandigheid dat binnen een straal van 10 km met een openbaar vervoermiddel en ten hoogste 30 minuten de school is te bereiken) somt de Minister nog een achttal vragen op die beantwoording behoeven.

Ten slotte, om enige rangorde te maken met het oog op de financiële consequenties, stelt de Minister zich voor om, in overleg met zijn ambtgenoot van Economische Zaken, (zo nodig met de Minister van Landbouw) een plan te doen opstellen dat richtlijnen bevat voor de uitbreiding van het nijverheidsonderwijs.

De Bond van Verenigingen voor Christelijk Nijverheidsonderwijs heeft reeds zulk een plan, speciaal voor het protestants-christelijk technisch onderwijs opgesteld en de Minister ter hand gesteld.

Gedeelde smart is halve smart

Mr K. GROEN

Bij de Memorie van Antwoord aan de Eerste Kamer inzake de begroting van het Departement van Binnenlandse Zaken voor 1951 is als bijlage gevoegd een **Overzicht van de reële salarisverhouding van 15-4-1951 ten opzichte van die van de jaren 1938/1939 voor enkele representatieve inkomensgroepen.**

Voor elke groep wordt medegedeeld het netto loon of salaris — na aftrek van verhaal van pensioenpremie en van belasting en vermeerderd met kindertoelage voor twee kinderen — in 1938/1939 en op 15 April 1951. Verder wordt het inkomen van 1938/39 omgerekend in de waarde, welke het thans zou hebben. Daartoe is een gemiddeld indexcijfer van 267 aangehouden. Dat wil dus zeggen, dat er van is uitgegaan, dat elke gulden van 1938/39 nu een waarde vertegenwoordigt van f 2,67. Het zo-even bedoelde loon of salaris van 15 April 1951 wordt vervolgens met het in de huidige waarde omgerekende van 1938/39 vergeleken en het verschil — steeds een nadelig — zowel absoluut in gulden als in procenten van het huidige inkomen opgegeven.

Uit deze staat zij hier overgenomen de procentuele achteruitgang van elk der in de beschouwing betrokken groepen:

Werklieden	Achteruitgang in procenten
Ongeschoolden	29,9
Routine werkmán	30,4
Half-vakman	30,3
Vakman	29,1
Bijzonder vakman	30,4
Voorman	31,1

Ambtenaren-werklieden	
Bode	30,8
Besteller	27,2
Kamerbewaarder	30,0

Lager administratief personeel	
Schrijver	30,1
Schrijver A	50,8

Middelbaar personeel

Adjunct-commies	42,5
Commies	51,2
Hoofdcommies	60,1
Technisch ambtenaar Rijkswaterstaat	71,3
Technische ambtenaar 1e klasse	58,8
Techn. hoofdambtenaar Rijkswaterstaat	60,1
Technisch hoofdambtenaar 1e klasse	62,9
Onderwijzer zonder hoofdakte	26,3
Onderwijzer met hoofdakte	29,4

Hoger en wetenschappelijk personeel

Referendaris	66,9
Administrateur	71,3
Ingenieur	87,2
Ingenieur 1e klasse	66,9
Hoofdingenieur	71,3
Hoofdingenieur A	63,1

Topfuncties

Raadadviseur in algemene dienst	60,9
Hoofdingenieur-directeur Rijkswaterstaat	60,9
Secretaris-generaal	59,1

De ingenieursrang is thans gesplitst in die van ingenieur en ingenieurs 1e klasse, daarin ligt de verklaring van de zware achteruitgang van eerstgenoemde rang. Hetzelfde geldt voor de hoofdingenieursrangen.

Bij de secretarissen-generaal is geen rekening gehouden met hun representatie-toelage van f 600.— per jaar. Geschiedt dat wel, dan bedraagt de achteruitgang voor hen 51,2 %.

Breed commentaar is overbodig. Wij vragen er slechts de aandacht van middenstanders en andere zelfstandigen voor, dat de economische achteruitgang niet uitsluitend hen heeft getroffen. De aandacht der lager bezoldigden zij er op gevestigd, dat de hoger bezoldigden over het geheel genomen procentueel een zwaardere aderlating hebben ondergaan. De onderwijzers gelieven op te merken, dat zij minder zijn komen achter te liggen dan voorheen.

Waarom Nederlandsche en geen Nederlandse Gedachten

De naam van ons partijorgaan schijnt sommige lezers niet duidelijk te zijn. Men hoort nogal eens de vraag: zijn de artikelen in dit blad nu uitingen van typisch Nederlandse gedachten? En is het niet een blijk van star conservatisme, dat in de titel de oude spelling wordt gebezigd?

Het antwoord op deze vragen is — zoals het antwoord op vele vragen — in de geschiedenis te vinden. Onder de titel „Nederlandsche Gedachten” heeft toch de grondlegger onzer partij, Mr G. Groen van Prinsterer, gedurende vele jaren een blad uitgegeven tot voorlichting van ons volk.

Op 2 October 1829 verscheen het eerste nummer van dit orgaan waarin „het voornaamste 't geen tot den Nederlandschen Staat en in het bijzonder tot het Nederlandsche Staatsregt betrekkelijk is, ter toetse (zal) worden gebragt aan die beginsels, welke ons voorkomen de noodzakelijke grondslagen van Staatsgebouw en Volksbestaan te zijn”.

In het eerste artikel verklaart de toen acht en twintig-jarige Groen de naam van het blad. Na de vraag te hebben gesteld, welk middel krachtig genoeg

is tot afwending van „het gevaar voor vrijheid en orde, voor Christelijke verdraagzaamheid en voor onafhankelijk Volksbestaan” geeft hij het volgende, ook thans nog zo actuele antwoord:

„De opwekking van den echt Nederlandschen geest. Deze verzet zich tegen losbandigheid, even zeer als hij van slaafsche afhankelijkheid gruwet. Door het zuiver Christendom gevormd, is hij tegen ongeloof en onverschilligheid gewapend, maar ook tegen bijgeloovigheid en dweeperij. In vele opzichten gehecht aan hetgeen oud en voorvaderlijk is, heeft hij scherp geteekende, eerbiedwaardige en met den Franschen aard niet ligt verwisselbare trekken. Alleen in het opwekken en levendig houden van dien Vaderlandschen geest, ligt voor Regering en Volk het genoegzame middel om de vijanden van orde, van ware Godsdiensdigheid en van Nederlandschen zin te bestrijden.

Met deze denkbeelden doordrongen, hebben eenige Nederlanders zich vereenigd tot het mededeelen van **Nederlandsche Gedachten**”.

Op onregelmatige tijden verscheen het

blad tot 30 Juli 1832, in totaal 122 nummers. Toen moest de uitgave worden gestaakt.

Op 18 Augustus 1869 hervatte Groen de uitgave van „Nederlandsche Gedachten” en zette deze, met een tusschenpoze van 19 Maart 1874 tot 23 September 1875 voort tot vlak voor zijn dood. Op 29 April 1876 verscheen het laatste nummer; op 19 Mei d.a.v. overleed Groen.

Ook deze uitgave verscheen op onregelmatige tijden. Van 1869 tot 1876 zagen 257 nummers het licht.

In September 1940 werd begonnen met de uitgave van een officieel partijorgaan, ook weer onder de titel „Nederlandsche Gedachten” als een voortzetting van de voorlichting door Groen indertijd gegeven.

Van Maart 1941 tot November 1945 moest de uitgave worden gestaakt. Sindsdien verschijnt het blad weer met 15 nummers per jaar. Met ingang van zijn zevende jaargang worden zes van die vijftien nummers aan alle leden onzer partij toegezonden als contact-orgaan. De overige negen zijn alleen voor de abonne's bestemd en dienen als kaderorgaan.

Omdat dit blad de Nederlandse volksgeest wil levendig houden, geeft het Nederlandse gedachten. En omdat het daarmee Groen's arbeid voortzet, heet het Nederlandsche Gedachten.

Enkele boeken aangekondigd

De Vrijheid voorgestreeën

Ter gelegenheid van haar honderdjarig bestaan heeft de Centrale Antirevolutionaire Kiesvereniging „Nederland en Oranje” te Amsterdam een gedenkboekje uitgegeven, hetwelk is samengesteld door Dr J. C. van der Does. Aan alle kiesverenigingen is een exemplaar van dit mooi uitgevoerde boekje toegezonden. Dit is een merkwaardig geschrift. Steeds wanneer het gaat over de geschiedenis van de Antirevolutionaire Partij concentreert zich de aandacht op de Staten-Generaal en op de Deputatenredevoeringen. Dit is nu eens alleen en uitsluitend de geschiedenis van een Antirevolutionaire Kiesvereniging. In Amsterdam (wat zullen de Amsterdammers er trots op zijn) werd op 30 Mei 1851 de eerste vergadering belegd en de eerste openbare vergadering vond plaats op 23 Juli 1851, waar niemand minder dan mr I. da Costa een rede hield. Wij zouden gaarne de geschiedenis verder vertellen. Dat gaat echter niet. Het is te hopen, dat de secretarissen dit boekje niet onder zich houden, maar dat zij het doorgeven aan hun bestuursleden.

En dan nog iets. Amsterdam gaat voorop. Maar in 1851 en in 1852 zijn meer Antirevolutionaire kiesverenigingen opgericht. In sommige plaatsen treft men reeds voorbereidingen. Wij hopen dat men daaraan een historisch onderzoek zal verbinden. Niet overal zal men tot het drukken van een boekje kunnen overgaan. Maar

ook wanneer een historisch overzicht wordt samengesteld, laat men dan een exemplaar zenden aan het bureau van het Centraal-Comité. In de Gemeente-archieven kan men gewoonlijk nog wel eens iets vinden en soms ook nog wel bij de redacties van reeds lang bestaande couranten.

Groen herdacht

Op 23 Mei 1931, het was die dag 75 jaar geleden dat Groen van Prinsterer te 's-Gravenhage overleed, zijn in de Waalse Kerk te Den Haag een aantal genodigden en belangstellenden bijeen geweest, op uitnodiging van de Kerkeraad der Waalse Hervormde Gemeente, ter herdenking van Groen. Bij die gelegenheid hebben een drietal personen het woord gevoerd. Het eerst sprak Prof. dr G. C. van Niftrik over „Groen van Prinsterer en de Kerk”, die het juridisch-confessionele standpunt, door Groen ingenomen tegenover de belijdenisgeschriften, belichtte tegenover de meer eschatologische en tegelijkertijd meer historische visie van Isaïc da Costa. Prof. Dr K. Dijk behandelde „Groen van Prinsterer en de school” en gaf een korte heldere samenvatting van Groens verschillende denkbeelden daarover. Tenslotte sprak Dr J. J. R. Schmal over „Groen van Prinsterer en onze volksgemeenschap”. Met name de laatste spreker is er in geslaagd de actualiteit van Groen's optreden ook voor het heden duidelijk aan te tonen. Aan de uitgeefster „J. A. Voorhoeve” te Den Haag moet dank worden gebracht voor de keurige wijze waarop de redevoeringen gebundeld zijn uitgegeven.

FELLE BESTRIJDING

Minister Lieftinck klaagt nog al eens over de felle bestrijding die hij heeft te verduren. Het „populaire geschimp van de conservatieve pers” heeft het bij hem moeten ontgelden. Nu was het geen dankbaar werk om in de naoorlogse periode de rol van minister van Financiën te vervullen, want Lieftinck werd er economisch dictator bij. Intussen zijn zelfs Cripps en Gaitskell, de Britse ministers van financiën aan Lieftinck ten voorbeeld gesteld, omdat deze bewindslieden aan het Engelse volk hebben duidelijk gemaakt hoe ernstig de financiële en de economische toestand wel is en omdat zij ook aan de vakverenigingen in Engeland zeggen, dat beperking der consumptie nodig is. Maar dit betekent niet dat de Labourpartij in Engeland er zo gemakkelijk afkomt. De oude Winston Churchill heeft op 21 Juli te Woodford gesproken en deze rede was een felle aanval op de Labourregering waarin hij o.a. verklaarde: „Geen regering is zo roekeloos met ons geld geweest. „Verder betoogde Churchill, dat zes jaar socialistisch bewind meer schade had toegebracht aan de Britse economie dan Hitler ooit had kunnen doen.

„Wij hebben onze plaats onder de naties verloren”, zo zeide hij. „Er is vrijwel geen land meer ter wereld, waar men er niet van overtuigd is, dat men een

Engelsman maar een schop behoeft te geven om te maken dat hij het veld ruimt, zijn spullen pakt en zorgt dat hij wegkomt.

Vrijwel ieder jaar zitten we in een nieuwe crisis. Dit jaar gaan wij daar ook weer naar toe. De kloof tussen onze import en export in de eerste zes maanden van dit jaar bedroeg 550 miljoen pond.

„Wat een contrast”, zo riep Churchill uit, „tussen onze positie aan het einde van de tweede wereldoorlog en nu! Toén waren wij niet slechts overwinnaars, wij waren ook meer geëerd, gerespecteerd en bewonderd door vriend en vijand dan wij ooit te voren waren geweest. Heden zijn wij een land, dat steeds verder achteruit gaat.

Egypte, Perzië, Albanië, Argentinië en Chili wedijveren in de beledigingen die ze ons aandoen — en wat is daarvan de reden? Het is de poging om een doctrinair socialisme op te leggen aan een land dat groot geworden is door de geest van vrije onderneming. Geen regering in de geschiedenis heeft zo roekeloos met het geld omgesprongen. Geen gemeenschap, die leeft in een wereld van nationalisme en concurrentie kan zich zulke buitensporigheden permitteren”.

Scherp attackeerde Churchill ook de naastingspolitiek der socialisten, die nu „hun trekken thuis krijgen in Perzië en andere landen, waar de Britten zich waardevolle bezittingen hadden verworven”.

Nogmaals „EER TE ZWAK DAN TE SCHERP”

In het nummer van 28 Mei j.l. kwam een driestar voor onder de titel „Eer te zwak dan te scherp”. De eerste vier alinea's luiden als volgt:

„Een professor van de Vrije Universiteit heeft in een vergadering van de Christelijke Werkgevers aanmerking gemaakt op de critiek op de na-oorlogse financiële politiek.

Deze professor is een discipel van Prof. Lieftinck. En hij keerde zich als zijn leermeester tegen het „conservatief geschimp”.

Aanhankelijkheid is een te waarden eigen-schap.

Doch zelfstandigheid gaat o.i. daarboven uit.”

Daarop is critiek geoeffend. Ook Prof. Zijlstra heeft daartegen ernstige bezwaren kenbaar gemaakt.

Wat wij in de eerste alinea neerschreven steunde op persverslagen. Deze bleken in dit geval geheel of ten dele onvolledig. Prof. Zijlstra zei in zijn rede:

„...In het neo-liberale kamp bestaat de tendentie om alles, wat niet in hun ideeën past, als heel of half, als openlijk of verkapt collectivisme te propageren. Er is reden om aan te nemen, dat ook in onze kringen dergelijke tendenties doordringen. De termen natuurlijke orde, natuurlijke prijzen, natuurlijke rentestand, willen er bij ons wel in. Dit leidt zo licht tot onbeheerste

en wilde critiek op b.v. het economische en financiële beleid in Nederland”.

Wij geven dit gaarne door.

De vierde alinea is, het wordt door ons ten volle erkend, niet juist. Zij wekt de indruk, dat Prof. Zijlstra in zelfstandigheid tekort schoot en kan overigens een door ons zeker niet gewenst licht werpen op de beide daaraan voorafgaande alinea's. Daarom nemen wij haar terug.

Voor het overige blijven wij van oordeel — al gaan wij daarop in dit verband niet nader in — dat onze critiek op belangrijke delen van het na-oorlogse financiële beleid eer te zwak-dan te scherp is.

Doet mee

Werft een abonné

Als het kan

2

Op Eigen Wieken

Deut. 32-Vers 11a

Redactie: C. D. van Oosten, Mr C. J. Verplanke, S. Willemse, H. D. W. Boven (Secretaris).
Redactie-adres: Dr Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

Calvinisme

en

KONINGSCHAP

H. D. W. BOVEN

Onder deze titel is in druk verschenen de rede, die de heer G. Puchinger op 6 September 1948, de dag van de inhuldiging van Koningin Juliana, uitgesproken heeft aan het graf der Oranjes in de Nieuwe Kerk te Delft.

Met grote belangstelling hebben wij voor de tweede maal van het interessante en leerzame betoog kennis genomen.

Interessant wijl de spreker t.a.v. de belangrijke onderwerpen: het Nederlandse Koningschap en de invloed der politieke partijen op het staatsbestuur een visie ten beste geeft, die nu niet bepaald gemeengoed is in onze kring. En leerzaam: de rede getuigt van een rijke belesenheid op verschillende terreinen van wetenschap. Zij 't dan dat wij wel gaarne gezien zouden hebben, dat de heer Puchinger met name in de inleiding enkele bronnen van zijn kennis ongeëxploiteerd zou hebben laten liggen. De rede zou daardoor aan bondigheid hebben gewonnen.

„Evenmin als de rede van Prof. Dr J. Huizinga, gehouden op 11 Juni 1913 ter herdenking van het herstel van Neêrlands onafhankelijkheid in 1813, een lof-rede kon zijn, kan de mijne het zijn.”

Dat is de slotsom waartoe de heer Puchinger in de inleiding komt. Immers, Calvinisme en Koningschap worden beide bedreigd. En uitvoerig gaat de spreker dan in op de bedreiging van ons Koningschap. Daartoe gaat hij na de historische en de staatsrechtelijke betekenissen van ons Koningschap. De conclusie is: „De aloude „consensus”¹⁾ tussen Vorst en Volk, waarbij de **souvereiniteit** aan de Vorst was, is en blijft opgedragen, is verbroken, ja de Vorst werd langzaam maar zeker uitgeschakeld! Zo ontstond een consensus tussen Ministers en Volksvertegenwoordiging,

en het is thans, honderd jaar na de totstandkoming van de Grondwet van 1848 geworden tot een **consensus tussen Regering en enkele fractieleiders!**”

In die laatste woorden komt tot uiting de kritische instelling van de heer Puchinger tegenover de invloed der partijen op het regeerbeleid. Een kritische instelling, die — als wij het laatste gedeelte van de rede goed begrepen hebben — ten diepste gericht is tegen het algemeen stemrecht, als in ons staatsrecht geldend.

Wij verheugen ons erover, dat deze rede thans in druk verschenen is. Want nu wordt het mogelijk, dat men zich in breder kring op de door de heer Puchinger aan de orde gestelde vraagstukken gaat bezinnen. Ze zijn dat naar het ons voorkomt overwaard. In het kader van deze bezinning zouden wij gaarne enkele kritische aantekeningen willen plaatsen.

In de eerste plaats deze: Na lezing en overdenking van het betoog van de heer Puchinger kunnen wij ons moeilijk onttrekken aan de indruk, dat de schrijver bij de opbouw daarvan is begonnen bij de conclusie en dat hij in de bewijsvoering juist die elementen uit de parlementaire historie naar voren brengt, welke hem dienstig zijn tot staving van zijn conclusie.

Met name achten wij het een ernstig gemis in het betoog, dat daarin niet zijn verdisconteerd artikel 55 van de Grondwet, dat aldus luidt: „De Koning is onschendbaar; de ministers zijn verantwoordelijk.”, en de voor het parlementaire gewoonterecht zo belangrijke gebeurtenissen rondom de motie-Keuchenius (1866).

Wij hebben ons afgevraagd of er wel een verstandig woord te zeggen of te schrijven is over de verhouding Koning-

Ministers zonder de verwerking van ook deze gegevens.

In „Vijftig Jaren” heeft Prof. Mr P. J. M. Aalberse geschreven: „Maar wat tussen Koning en Minister besproken is, blijft geheim. Daarom is het zo moeilijk een precies antwoord te geven op de vraag, hoe feitelijk de verhouding tussen Kroon en Minister is. Wie het door eigen ervaring weten, zeggen het niet, omdat zij zich tot geheimhouding gebonden achten. En wie het wel gezegd hebben, de staatsrechtgeleerden, wisten het niet. Hier kan men Vondels woord herhalen: „De dingen zijn niet als zij schijnen.””

Deze woorden indachtig hebben wij ons zelfs afgevraagd of het voor een niet-ingewijde in het „geheim van het Noordeinde” in het algemeen mogelijk is een naar alle zijden verantwoord oordeel te geven over bovengenoemde verhouding. Een tweede bezwaar van ons is, dat de spreker naar ons oordeel geheel in het negatieve is blijven steken. Wel komt hij in zijn slot van zijn rede tot een tot het Calvinisme gerichte oproep tot een **politieke bekering** en zelfs formuleert hij met woorden van Stahl de inhoud van een **nieuwe grote roeping** voor ons Calvinisme in de komende donkere jaren: „De roeping van den tegenwoordigen tijd ligt niet in de democratie, maar in de bescherming van het Koningschap, van de orde, van de goede zeden, van de ware nationale macht tegen de democratie. Het vervullen van die roeping zal in het eerst ontevredenheid en weerstand uitlokken, maar op den duur des te meer bevredigen en den dank der natie doen oogsten”.

Maar ook hierin wordt niet concreet aangegeven, hoe ons Koningschap moet worden beschermd, hoe de positie van de Koning moet worden versterkt. Concreet wordt trouwens ook niet aangegeven welke de oorzaken zijn van de naar het oordeel van de spreker zo zeer verzwakte positie van de Koning. Zijn die gelegen in onze Grondwet? 't Vermoeden is o.i. gewettigd, dat de heer Puchinger inderdaad bezwaren heeft tegen onze hoogste Staatswet, maar met ronde woorden zegt hij dat niet.

ONZE BESTUURSLEDEN

Voor velen in den lande is het bestuur der Nationale Organisatie van A.R. Jongeren Studieclubs een lichaam, dat men meer van horen zeggen dan van zien optreden kent.

De redactie meent dan ook aan veler wens te voldoen, wanneer zij in deze rubriek successievelijk de bestuursleden ten tonele voert in de vorm van een plaatje met een praatje.

Ziehier de heer Van Ruller, onze voorzitter.

Met verbeterd gelaatstrekken ondertekent hij als getuige het vonnis, dat op 1 November 1950 werd geveld over

Hierboven is reeds gebleken, dat de heer Puchinger bezwaar heeft tegen het algemeen stemrecht, zoals dat in ons positieve recht is neergelegd. Helemaal duidelijk is ons dat echter niet geworden, want als hij Mr M. W. F. Treub, Prof. Mr A. H. H. Struycken en Dr H. Colijn aanhaalt met de bedoeling aan zijn betoog terzake kracht bij te zetten, gaat het in de citaten niet over het algemeen stemrecht, maar over de evenredige vertegenwoordiging. Overigens, ook op dit punt brengt de heer Puchinger ons weinig verder. Bezwaren tegen algemeen stemrecht en evenredige vertegenwoordiging leven vrijwel algemeen. De moeilijkheid is echter een meer bevredigend systeem te vinden. En op dat punt leert de rede ons niets.

1)...Overeenstemming.

zijn medebestuurder Sj. Jonker, toen deze zich in het huwelijk begaf.

Zo is Van Ruller. Altijd bereid zijn Arjos-vrienden in hun moeilijke ogenblikken bij te staan.

Onze voorzitter is het type van de self-made man. In de 47 jaren van zijn bestaan heeft hij zich van borelingske via niet meer dan gewoon lager onderwijs en een tuinbouwwintercursus opworsteld tot tuinbouwer, journalist en thans tot hoofdredacteur van de Nieuwe Provinciale Groninger Courant.

Dat is niet aan haardwekend Recint te danken, maar aan onvermoeibare werkkraft, doorzettingsvermogen en woekeren met de gekregen talenten. In 1927 journalist bij De Graafschapper, van 1936 tot 1941 bij De Rotterdammer, vier jaar fel verzet in de illegaliteit (leest U hoofdstuk XI van „Het volk ten baat" maar!), lid van de „Trouw"-groep, ook na de bevrijding journalist bij Trouw en vanaf 1948 een graag gelezen, dagelijkse gast in de Groninger huisgezinnen. Voeg daar nog aan toe, dat Van Ruller in Groningen woont, Gereformeerd en 19 jaar getrouwd is, en U zult beseffen, dat onze voorzitter een veelzijdig mens is.

Zijn politieke belangstelling is groot. Zijn belangstelling in het jeugdwerk niet minder. Van het eerste getuigen zijn hoofdartikelen, zijn lidmaatschap van Provinciale Staten van Zuid-Holland van 1946 tot 1948, zijn voorzitterschap van de propagandacommissie van de Groningse kiesvereniging; van het laatste zijn vroegere talrijke functies in de jeugdbeweging, zijn hoofdbestuurslidmaatschap van de A.R.J.A. voor de oorlog, zijn voorzitterschap van de Nationale Arjos vanaf 1946.

De heer Van Ruller (in de Groningse wandeling R-r geheten) is een uitnemend, bezieland spreker. Niet alleen het begin van zijn loopbaan doet ons dan ook aan Schouten denken.

Rest ons te vermelden, dat hij een beminnelijk mens is. Wie hem eens heeft horen lachen — en wie die hem meemaakte, heeft hem niet horen lachen? — vergeet dat nooit meer. Het gaat U door merg en been. Het achtervolgt U tot in de slaap.

Beginselvast, onvermoeibaar, politiek geschoold en levend dicht bij de jeugd. Wie anders dan Van Ruller zelf verlangt een betere voorzitter?

En ziehier onze secretaris de heer Boven (links) op zijn kantoor in druk gesprek met de tweede Arjos-voorzitter (rechts), die in hetzelfde gebouw werkzaam is en af en toe een halve moderamenvergadering komt beleggen. Boven's devies zou kunnen luiden: semper idem, steeds dezelfde.

Boven verwerkt noch verweegt, wat er ook gebeurt. Altijd hetzelfde humeur, altijd dezelfde accuratesse, altijd be-dachtzaam, kortom: altijd Boven. Hij lijkt wel een Fries.

Niettemin is Boven een Zwollenaar (geboor'n en getoog'n), die thans in Delft woont. In de achter hem liggende 33 jaren doorliep hij lagere school, Mulo en kweekschool, behaalde hij hoofdacte, diploma staatsexamen H.B.S.-B en acte Staatsinrichting M.O. en volgde hij nog enkele colleges in Delft. In die 33 jaren deed hij nog meer. Vier jaren onderwees hij de jeugd in Zwolle en Hoorn, zeven jaren werkte hij vervolgens als landmeetkundig ambtenaar bij de Meetkundige Dienst van de Rijkswaterstaat in Delft (onder Schermerhorn!) en in aansluiting daarop zetelt hij sinds 1947 als secretaris van de Arjos op het bureau van het Centraal Comité.

Zo ziet U, dat niet iedere landmeter het land heeft aan de antirevolutionairen en het land uitlevert aan de P. v. d. A.

Moge het secretariaat een lijdelijke functie zijn, Boven bekleedt ook leidende functies. Hij was 3 jaren bestuurslid van de Delftse Arjos en is sinds 1950 voorzitter van één der A.R.-districtskiesverenigingen in Delft. In 1949 werd hij gecandidateerd voor de Delftse gemeenteraad. Desondanks was het stemmenaantal voor de A.R. niet zo groot, dat hij de driekoppige raadsfractie kon komen versterken.

Staatsinrichting

Het dualisme in ons staatsbestel.

Nu de behandeling van gemeente en provincie is beëindigd, komt het Rijk aan de orde. We ontmoeten daar Koning, ministers en Staten-Generaal. De onderlinge verhouding der organen ligt hier heel wat ingewikkelder en ook heel anders dan in gemeente en provincie. Daarom is het goed, hieraan breder aandacht te besteden.

Nederland is een parlementair-constitutionele monarchie. Dat wil zeggen, dat in onze staat drie elementen een rol spelen: de Koning, de ministers (samen met den Koning vormende de Regering) en de volksvertegenwoordiging (Staten-Generaal, bestaande uit Eerste en Tweede Kamer).

De Koning regeert (monarchie). Hij regeert volgens een grondwet, die tot stand is gekomen en alleen kan worden gewijzigd door gemeen overleg tussen Koning en volksvertegenwoordiging (constitutionele monarchie). Voor de regeringsdaden van de Koning is niet de Koning, maar zijn de ministers verantwoordelijk tegenover

En daarmee is Boven's levensloop, voorzover wij daarmee te maken hebben, volledig weergegeven. Dat hij, evenals de voorzitter, Gereformeerd en getrouwd is — wie duidt het hem euvel? Dat hij secretaris is van het A.R. schipperscomité en warme belangstelling heeft voor de buitenlandse politiek — wie neemt het hem kwalijk? En dat hij in zijn vrije tijd (gesteld dat hij die had) zou willen lezen en schaken — wat is er voor bezwaar tegen?

Voorzover het ons aangaat, is Boven de man van de pen, het Archimedisch punt van onze Arjos, de bezonnen adviseur van ons jeugdwerk. Hij gaat bedachtzaam maar zeker zijn gang. Boze tongen fluisteren, dat hij eerst 's Maandags offert in de collecte, die 's Zondags is aanbevolen. Dat noemt men tertiair reactievermogen. Maar het werkt dan ook feilloos.

Onze secretaris is de primus accuratus inter pares. En daar vaart de Arjos wel bij.

de volksvertegenwoordiging. Het aan het bewind blijven van den minister is afhankelijk van de goedkeuring van zijn beleid door de meerderheid der volksvertegenwoordiging (parlementair-constitutionele monarchie).

In dit artikel wordt de verhouding tussen Regering (Koning en ministers, tezamen ook wel: Kroon geheten) en volksvertegenwoordiging gezien.

Zowel de Kroon als de volksvertegenwoordiging hebben een eigen taak in ons staatsbestel. Wetsontwerpen gaan van de Kroon uit (een enkele uitzondering daargelaten), worden door de volksvertegenwoordiging goedgekeurd en worden daarna weer door de Kroon tot wet verheven.

De vraag is nu: wie van beiden is het sterkste? Wanneer de volksvertegenwoordiging de baas is en de Regering daaraan ondergeschikt is (zoals in Engeland), spreekt men van monisme (monos = één); wanneer Regering en volksvertegenwoordiging beide zelfstandige rechten hebben (zoals in ons land), spreekt men van dualisme (duo = twee).

In Engeland heeft nl. het districten-kiesstelsel in de hand gewerkt, dat het parlement in hoofdzaak slechts uit twee partijen bestaat (Conservatieven en Labour). De partij, die de meerderheid heeft, levert het kabinet. De partijleider is dan tevens kabinetsformateur en vormt zijn ministerie uit mannen, die lid zijn en lid blijven van zijn Kamerfractie. Het Kabinet is dus eigenlijk een commissie uit de Kamermeerderheid. De Koning bezit geen zelfstandige rechten, maar heeft eenvoudig te doen wat de Kamermeerderheid hem voorschrijft, al moest hij zijn eigen doodvonnis ondertekenen. Zulk een monistisch stelsel berust volledig op de volkssouvereiniteit en Engeland is dan ook niet veel meer dan een gekroonde republiek.

In Nederland ligt de zaak anders.

Grondwettelijk ligt het dualistische stelsel al vast sinds 1813. In de praktijk had de Koning echter aanvankelijk veel meer invloed dan de Kamers. Eerst onder Willem II begon het dualisme ook praktisch baan te breken. De

uiteindelijke overwinning werd behaald in de jaren 1866 tot 1868, toen de Kamer zich, na tweemaal door den Koning te zijn ontbonden, bleef keren tegen het ministerie. Het ministerie werd tenslotte naar huis gestuurd en daarmee vonden de zelfstandige rechten van de volksvertegenwoordiging erkenning.

Na 1868 is het dualistische stelsel echter niet steeds trouw gehandhaafd. Integendeel, men trachtte nu den Koning gaandeweg terug te dringen en de rechten van de Kamers te versterken. Uit dien tijd dateren ook formuleringen van de taak van den Koning als deze: meer ornament dan fundament, de kegeljongen die (bij een kabinetsformatie) de omvergeworpen kegels weer opzet, het vliegwiel dat de staatsmachine over het dode punt moet helpen, enz. Uit die tijd dateren ook voorstellen om de Eerste Kamer (waarin men een zeker evenwicht tegen de invloed der Tweede Kamer zag) af te schaffen.

Omstreeks 1930 ziet men daarentegen de positie van de Regering weer sterker worden, mede gevolg van de noodzaak van toenemende Overheidsbemoelingen. Met name na 1945 blijkt, dat de Regering de Kamer als een noodzakelijk kwaad aanvaardt: zij worden eenvoudig voor de voldongen feiten geplaatst (Indische kwestie!). Voor meeregeren door de Kamers voelt men niets.

Tegen het monisme zijn wij steeds in verzet gekomen. Noch aan de Regering, noch aan de volksvertegenwoordiging komt een oppermachtige positie toe. De Overheid, regerende bij de gratie Gods, heeft eigen taak en bevoegdheid; anderzijds heeft ook het volk zijn rechten en vrijheden, die het via de volksvertegenwoordiging moet handhaven. In het algemeen kan men zeggen, dat in Nederland de elementen Regering en volksvertegenwoordiging met elkaar in evenwicht zijn en dat daarom ons staatsbestel dualistisch van aard is.

In het volgende artikel zal nader worden ingegaan op de verhouding tussen Koning en ministers.

Mr C. J. VERPLANKE.

Eerherstel

VOOR DE JEUGD IN HET WESTEN

Sedert Zaterdag 30 Juni is het minderwaardigheidscomplex, dat wij als jonge Antirevolutionairen uit de Westelijke provincies, met ons omdroegen, geheel verdwenen. Daarvoor heeft het bestuur van het gewest Kennemerland o.l.v. zijn voorzitter Mr C. J. Verplanke gezorgd. Ook vroeger hadden wij hier in Noord- of Zuidholland wel eens een, naar ons oordeel, geslaagde toogdag of meeting. In Zaal Koot te Delft b.v. of in de groene zaal van Krasnapolsky te Amsterdam. Daar waren dan 3 à 500 jongeren bij elkaar.

En hadden wij daarover nu maar gezwezen, we waren dan misschien nooit in onze trots en in ons eergevoel gekwetst geworden. Maar, loslippig als wij Hollanders nu eenmaal zijn, wij spraken daarover. En dan kwam de koude douche. „Moet je bij ons komen”, zeiden die lui uit het Noorden dan; „zalen en kerken vol meneer, met duizend en meer jongeren. Neen, wat dat betreft kunnen jullie van ons nog heel wat leren”.

Dat heeft ons Westerlingen een minderwaardigheidscomplex bezorgd en bijna hadden wij ons reeds neergelegd bij de erkenning dat Friesland en Groningen in dit opzicht superieur zijn. Maar gelukkig, het district Kennemerland heeft ons gered van het complex en ons bewaard voor het permanent worden van die vernederende erkenning. Op Zaterdag 30 Juni is dat geschied.

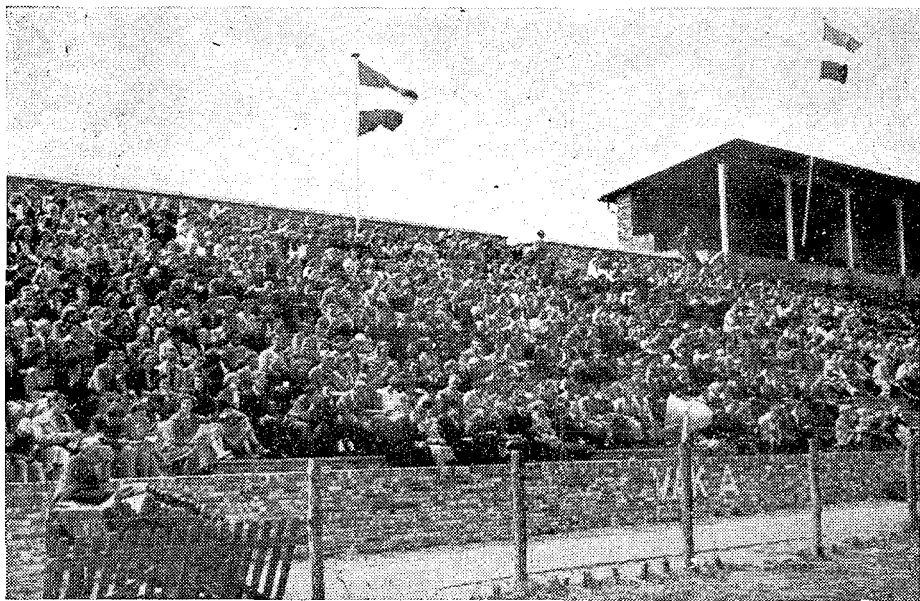
Op die datum n.l. heeft dit district op het circuit te Zandvoort een normale meeting georganiseerd, die alle vroeger gehouden normale meetings heeft geëvenaard, zo niet overtroffen. 1300 jonge Noordhollanders hebben daar in de open lucht met belangstelling en enthousiasme geluisterd naar drie lang niet gemakkelijke redevoeringen, nl. van Dr

Bruins Slot, van Dr Schouten en van Mevr. Prof. Van der Molen, en naar de concertnummers, waarmee de Amsterdamse Politiemuzyiekkapel het programma afwisselde.

Dat alles heeft ons dankbaar gestemd en moed gegeven voor de toekomst.

Voor de organisatie van deze meeting komt het bestuur der plaatselijke club zeer veel lof toe. Dit bestuur o.l.v. de heer P. Brüne (voorzitter) van Mej. D. Hollestelle (secretaresse), als regelingscommissie optredend, heeft voor een zeer belangrijk deel bijgedragen tot het welslagen van deze bijeenkomst in Zandvoorts prachtig duinlandschap.

Laat de Friezen nu maar komen!

De Wachtgeld- en Werkloosheidswet

Het is niet zo heel lang geleden dat de P.v.d.A. in Den Haag en omgeving een ledenwerfactie begon. Huis aan huis werd een pamflet verspreid. „Wordt U ook lid van de P.v.d.A.?” Een van de argumenten was dat de P.v.d.A. de werkloosheidswet in het staatsblad had gebracht. Men moet maar durven. Die wet is er veel en veel te laat ingekomen. Wij zijn nu 6 jaar na de bevrijding. Toen in de loop van het vorig jaar de werkloosheid begon toe te nemen werd hals over kop een staatscommissie benoemd om een programma van openbare werken voor te bereiden. Er was niets om de schok op te vangen. Ook nu is er nog niets. Ja, er is een wet — in het staatsblad. De P.v.d.A.-minister — de heer Joekes, heeft in zijn antwoord op vragen, door het Kamerlid Andriessen gesteld, medegedeeld, dat deze wet voorlopig niet zal worden ingevoerd. En zo gaat jaar op jaar voorbij, zonder dat de zo noodzakelijke fondsen worden gevormd. Voor de oorlog heeft de massale werkloosheid ons land overvallen. Geen mens had in 1929 kunnen voorzien dat een zo omvangrijke en zo langdurige werkloosheid mogelijk was. Maar toen hadden wij dan toch nog het werkloosheidsbesluit 1917. De vakorganisaties deden althans zelf iets. En nu. . . ? Uitgesteld. . . ! Ja, ja, en dan maar leden winnen voor de P.v.d.A. Want deze partij heeft de werkloosheidswet in het staatsblad gebracht alleen zij wordt niet uitgevoerd.

Wie nog eens nagaat, wat er tijdens de laatste wereldoorlog verscheen aan litteratuur over de toestand en de problemen die men na die oorlog verwachtte, zal zien, dat met name het probleem van de bestaanszekerheid voor alle leden der bevolking een grote rol innam. Dat is overigens niet zo vreemd. De jaren van vóór 1940 gaven een geweldige economische ontreddeering te zien, met als resultaat een massale werkloosheid en dus grote sociale onzekerheid. Door de oorlogsomstandigheden verdween die onzekerheid, omdat de werkloosheid verdween. Wat echter niet verdween was de vrees, dat na de oorlog de vooroorlogse toestanden zouden terugkeren. Waar de vrees „zand is in de machine van het leven”, daar is het duidelijk, dat er enorme belangstelling was voor de vraag, hoe men die vrees, of liever gezegd, die sociale onzekerheid, voorgoed zou kunnen doen verdwijnen. Die belangstelling was er in alle landen ter wereld eenvoudigweg omdat ook alle landen de onzekerheid hadden gekend. „Sociale zekerheid is het wachtwoord van onze tijd, waarmee men de poorten naar een betere toekomst hoopt te ontsluiten,” aldus het rapport van de Staatscommissie van Rhijn, die zich hier te lande met dit vraagstuk bezig hield. De moeilijkheid bij dit „wachtwoord” is echter, dat er vrijwel geen twee schrijvers zijn te vinden, die er precies dezelfde betekenis aan hechten.

We zullen ons daar niet verder in verdiepen, maar ons houden bij de man, die de grootste bijdrage heeft geleverd aan de discussie over de sociale zekerheid en zeker de meest bekende bijdrage, namelijk de Engelsman Sir William Beveridge. Deze was in 1941 benoemd tot voorzitter van een commissie van hoge ambtenaren. Opdracht van de commissie was, voorstellen te doen tot herziening van het bestaande sociale verzekeringsstelsel. Op 1 December 1942 was het rapport van de commissie gereed voor publicatie. Het werd overal bekend onder de naam Plan-Beveridge, en als zodanig vindt het dan ook een plaats onder de te bespreken producten uit de internationale plannekeuken.

Het Plan maakte in Engeland geweldige opgang. Niet minder dan 600.000 exemplaren ervan werden verkocht. Bij duizenden bezochten de mensen vergaderingen waar Beveridge zijn plan kwam toelichten. Overal was men er enthousiast voor. Churchill verklaarde dat hij „voorstander was van een sociale verzekering voor alle klassen van de maatschappij van de wieg tot het graf”. Het werd dan ook in grote trekken door de Engelse regering overgenomen en na de oorlog uitgevoerd. Critiek werd er weinig gehoord en alleen van die mensen wier particuliere belangen in de knel kwamen. De stem van hem, die waarschuwde dat „...de weg van het Beveridge-rapport, de weg is naar de morele vernietiging van de natie...” ging in het grote koor van voorstanders verloren.

Beveridge begint zijn rapport met het noemen van 5 Reuzen die de Sociale Zekerheid bedreigen, namelijk: Gebrek, Ziekte, Onkunde, Verval en Ledigheid. Die reuzen moeten dus bestreden worden. Vooral met de

bestrijding van Gebrek en Ziekte houdt het rapport zich verder bezig. De eerste vraag die daarbij aan de orde kwam, is deze: „Wat zijn de oorzaken die in het algemeen voor het intreden van gebrek aansprakelijk moeten worden gesteld?” Als de twee voornaamste oorzaken vond Beveridge de onderbreking van verdiensten als gevolg van werkloosheid of arbeidsongeschiktheid, en de grote gezinnen. Die oorzaken moeten dus worden aangetast. Dit wil hij bereiken door een tweeledige herverdeling van inkomen en wel, enerzijds tussen perioden waarin verdiend wordt en perioden waarin niet verdiend wordt (door middel van sociale verzekering) anderzijds tussen perioden, waarin de uit een gezin voortvloeiende lasten gering of nihil zijn, en de perioden waarin deze lasten zwaar drukken (door middel van kindertoelagen).

De vraag is dan natuurlijk: Hoe kan die herverdeling van het inkomen over de tijd het beste bereikt worden? De drie voornaamste wegen zijn, volgens Beveridge, een uitgebreide verplichte sociale verzekering aangevuld, waar nodig, door steunverlening door de Overheid, en, waar gewenst, door vrijwillige verzekering. In den brede werkt hij dit uit in dat gedeelte van het rapport, dat als het eigenlijke Plan-Beveridge beschouwd kan worden. Daarnaast moet volgens Beveridge de Staat kindertoelagen verstrekken en een alomvattende gezondheidsdienst ter beschikking van de gehele bevolking stellen. Tenslotte moet de Staat een zodanige politiek voeren, dat de werkgelegenheid op peil blijft, zodat dus werkloosheid op grote schaal, zoals we dat in de dertiger jaren hebben meegemaakt, niet meer kan voorkomen. Enige werkloosheid zal er altijd wel zijn, o.a. in die bedrijfstakken waar de werkzaamheden min of meer aan het seizoen gebonden zijn; hiervoor kunnen echter voorzieningen worden getroffen zonder dat de lasten ondraaglijk zwaar worden. Kindertoelagen, Gezondheidsdienst en Werkgelegenheidspolitiek zijn de drie grondzuilen, die eerst moeten worden opgericht, om zo het eigenlijke sociale verzekeringsplan te dragen en mogelijk te maken. Wat de werkgelegenheidspolitiek betreft, merkt Beveridge op dat die valt buiten het kader van zijn opdracht, immers dit is minstens evenzeer een economisch probleem. Iets dergelijks geldt dan ook de organisatie van de Gezondheidsdienst (waarvoor dan ook een aparte Commissie werd ingesteld) terwijl de overige aspecten daarvan behandeld worden bij de uitwerking van het Sociale verzekeringsplan, i.v.m. premiebetaling etc.

Het systeem van kindertoelagen berust geheel op de gedachte van een herverdeling van het inkomen naar behoefte. Opmerkelijk is daarbij, dat Beveridge aanneemt dat de kosten, verbonden aan het groot brengen van kinderen, dienen te worden verdeeld tussen de ouders en de Staat. Men moet daarom de toelagen zien als een tegemoetkoming van de Staat aan de ouders. Deze geheel van de financiële verantwoordelijkheid voor hun kinderen ontheffen wil hij toch ook weer niet. Vandaar dat de toelagen pas ingaan bij het tweede kind.

Tot zover deze drie „grondzuilen”. In een volgend artikel hopen we nader in te gaan op de bovenbouw, op het plan van de Sociale verzekering dus.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE

PARTIJ, HAAR PROPAGANDA- EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

KADERNUMMER

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk,
Mr C. J. Verplanke, R. Gosker (Secretaris).

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuypersstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.

Administratie-adres: Dr Kuypersstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.
Giro 89673 ten name van de Antirevolutionaire Partij.

**Versijnt 15 maal
per jaar.**

**Prijs per abonnement
f 3.— per jaar.**

REGERINGSBELEID

en

Volkswerkzaamheid

Dr J. SCHOUTEN

Een wekroep

Het ligt niet in de bedoeling in dit artikel staatsrechtelijke beschouwingen te geven over de verhouding tussen Overheid en volk.

Daarmede wordt geenszins ontkend, dat zulke beschouwingen van groot gewicht zijn, noch bestreden, dat zij wellicht in de tegenwoordige omstandigheden in toenemende mate urgent worden, maar alleen te kennen gegeven, dat het doel, waarmede dit artikel wordt geschreven, een ander is.

In het volgende wordt er daarom op gewezen, dat er tussen Regeringsbeleid en volkswerkzaamheid een nauw verband bestaat, zonder daarbij in de vraag te treden, hoe dat verband principieel staatsrechtelijk moet worden gezien en beleefd.

De Regering heeft bij de bepaling van haar beleid te rekenen met de mogelijkheden, welke de stand van zaken aan de hand doet of althans open laat. Zij kan omtrent haar beleid geen beslissingen nemen onafhankelijk van die stand. Zou zij dit toch doen, dan doemt zij daarmede haar eigen beleid tot onvruchtbaarheid. Een beleid voor de wetgeving, uitsluitend gebaseerd op theoretische inzichten, welke buiten de werkelijkheid staan, en waarin dus met die werkelijkheid geen rekening wordt gehouden, maakt de wet tot een dode letter. Een beleid voor het bestuur, waarvan het zelfde geldt, veroorzaakt de verstening van het bestuur. De Regering is bij de uitstippeling van haar beleid aan de stand van zaken gebonden, al kan, en zal, er vrijwel steeds over die stand en over de mate van gebondenheid daaraan verschil van inzicht bestaan.

Bedacht moet worden, dat men bij de vaststelling en de beoordeling van de stand van zaken, of men dat wil of niet, tevens in aanraking komt met de overtuigingen, welke in het volk leven, met de krachten, welke aan het volksleven richting geven, en met de werkzaamheid, welke zich dientengevolge in de kringen des volks openbaart. Zulks is het geval, omdat de stand van zaken in de regel niet alleen bestaat uit de gegeven *uitwendige* werkelijkheid, noch louter de vrucht is van de werking van *uitwendige* oorzaken en aanleidingen. Die stand is het gevolg, het resultaat, van de invloed van vele en velerlei factoren. Principiële en praktische, uitwendige en inwendige, buitenlandse en binnenlandse, historische en religieuze, organisatorische en geestelijke, economische en sociale, technische en morele, enz. Het volkskarakter, de volksinzichten en de volksactiviteiten spelen een grote rol. De Regering kan daaraan niet voorbijgaan.

En is er aan wijziging van de stand van zaken door ingrijpen van de Overheid behoefte, dan worden de mogelijkheden, om tot de gewenste wijziging te kunnen geraken, mede bepaald door de krachten, welke van buiten op de toestand inwerken, maar vooral door de krachten welke van binnen uit werkzaam zijn.

Hieruit volgt, dat er een nauw verband is tussen Regeringsbeleid en volkswerkzaamheid, en dat het niet of onvoldoende of op onjuiste wijze rekening houden daarmede alleen schadelijke gevolgen meebrengt.

Een gezonde, vruchtbare volkswerkzaamheid mag niet door de Regering worden verhinderd of belemmerd. Zij voorkomt of beperkt, als het goed is, in verschillende opzichten de bemoeienis van de Regering. Ontstentenis van nodige volkswerkzaamheid noopt de Regering tot be-

moeiingen, welke bij aanwezigheid daarvan achterwege zouden kunnen worden gelaten. Verzwakking van de volkswerkzaamheid leidt tot een ongunstige ontwikkeling van de gang van zaken, en tot het ontstaan van toestanden, welke de Regering zeker op de duur tot ingrijpen verplichten. Een ongezone, tot onrecht, verwording of ontbinding ongezonde volkswerkzaamheid dwingt de Regering tot het treffen van maatregelen, om daaraan paal en perk te stellen en, zo mogelijk, de destructieve werking daarvan te verhinderen of terzijde te stellen. Zo bepaalt de kwaliteit en de mate van de volkswerkzaamheid mede de aard en de omvang van het Regeringsbeleid.

Ook in andere zin behoort er een wisselwerking te zijn tussen Regeringsbeleid en volkswerkzaamheid. De Regering moet daar, waar het haar mogelijk is, voor die werkzaamheid de wegen helpen openen, de voorzieningen treffen, welke haar juist gerichte ontplooiing kunnen bevorderen en haar stimuleren. Een en ander niet door regel op regel en gebod op gebod te stellen, door die werkzaamheid in een dwangbuis te steken, maar door van haar waarde en onmisbaarheid bij elke passende gelegenheid te getuigen, en door dit getuigenis te bezegelen in een beleid, dat binnen het kader van de rechtsorde aan die werkzaamheid de gewenste ruimte laat, geeft of hergeeft. De volkswerkzaamheid moet zich richten op de handhaving en naleving van de rechtsorde, op de verwezenlijking van goede, menselijke verhoudingen, op het zelf doen binnen het raam van het algemeen welzijn, en op het aan de Regering vragen om die maatregelen, welke voor haar ontwikkeling nodig zijn. Zij mag haar kracht niet zoeken in het aanheffen en propageren van de leuze: de Overheid (de Staat) moet het doen. Gezonde volkswerkzaamheid heeft ten doel de vervulling van eigen taak in overeenstemming met goede beginselen en de behoeften van de tijd, niet: de bevordering van haar liquidatie door als maar aan te sturen op de overdracht van haar eigen taak aan de Overheid.

Dit verband en deze wisselwerking tussen Regeringsbeleid en volkswerkzaamheid behoren, al naar gelang de stand van zaken dit vordert, uitgewerkt en bijzonderd te worden. In het ene geval zal dit leiden tot uitbreiding van de Overheidstaak, in het andere tot wijziging en beperking daarvan. Het zou ons te ver voeren daarop thans nader in te gaan.

* * *

Wie met het vorenstaande instemt, heeft zich waar te maken, dat daaruit conclusies en consequenties volgen, waarbij hij zelf op het nauwst is betrokken. Hij mag niet volstaan met dit als zijn zienswijze uit te spreken, hij moet er zijn levenshouding en levensgedrag naar richten. Zijn daad behoort in overeenstemming te zijn met zijn woord. De volkswerkzaamheid dient zijn belangstelling te hebben. Hij heeft er aan deel te nemen, zich er aan te geven.

Onze opmerkingen over het Regeringsbeleid en de volkswerkzaamheid hebben ditmaal speciaal ten doel de aandacht te vragen voor de politieke actie.

Als staatsburgers behoren wij ons op de hoogte te stellen van het Regeringsbeleid, ons daarover zo goed als doen-

lijk is een oordeel te vormen, en te bevorderen, dat aan de volkswerkzaamheid de haar toekomende plaats wordt gelaten en gegeven.

Als partijleden moet ons steeds voor ogen staan, dat wij in gemeenschap met elkander een taak hebben te vervullen naar de zijde van ons volk en naar die van de Overheid.

Op de eerste leggen wij nu de nadruk.

Wij hebben allen omgang met verschillende mensen. Wij spreken met hen. Ook over het Regeringsbeleid en de volkstaak? Zo ja, hoe doen wij dit dan? Pogen wij onze beginselen te belijden, en aan te geven wat de toepassing daarvan vraagt en brengt? Staan wij er naar het Regeringsbeleid en de volkswerkzaamheid te toetsen aan de ordinantiën Gods? Streven wij er naar om eigen en anderer gedachten en gedragingen te plaatsen onder het licht van de Heilige Schrift, en zo ons leven en dat van onze naasten te brengen onder de tucht van Gods Woord en Wet? Beseffen wij onze tekortkomingen en zonden? Zijn wij werkzaam om ons leven te beteren?

Zien wij ons manco aan kennis en inzicht? Besteden wij de daarvoor beschikbare tijd aan het lezen van lectuur, welke ons kennis van de staatkunde verschaft en ons inzicht in de Anti-revolutionaire staatkunde verdiept? Maken wij gebruik van de daarvoor aanwezige middelen, en zijn wij er steeds op uit ons arsenaal te vullen en uit te breiden?

Daarvoor dienen ook de partij en haar organen. De partij is niet doel, maar middel om onze persoonlijke en gemeenschappelijke roeping te vervullen.

Leven wij met de partij mee? Nemen wij aan de partijarbeid deel naar ons vermogen, en doen wij dit met liefde voor de zaak des Heren, en daarin en daardoor met liefde voor de zaak van ons volk?

Wij stellen een aantal vragen. Zij zijn o.i. duidelijk. Elke vraag is een handwijzer. Iedere vraag bevat een oproep. Naar en tot de politieke actie. Persoonlijk en in partijverband.

De vacaties spoeden ten einde.

Hervat nu aanstonds uw politieke taak. Vernieuwt uw politieke werkzaamheid. Bewerktuigt onze politieke organisatie. Vervult haar met leven en kracht. Maakt u gereed en geeft u daarna voor de bewerking van de volksgeest. Richt aller aandacht op de roeping van ons volk. Vraagt aller medewerking voor het voldoen aan die roeping. Doet het in echt reformatorische en nationale zin.

Tot de wet en de getuigenis.

Dan alleen zal er de dageraad zijn.

Dan alleen wordt het licht.

„Waren het vroeger uitsluitend de voornaamsten, die zich óf door een groot vermogen en aanzienlijke geboorte óf door uitnemende geestesgaven onderscheidten en daardoor belangrijke invloed uitoefenden op de gang der zaken in ons land; thans nu de onkunde die weleer zo algemeen heerste, plaats heeft gemaakt voor meerdere ontwikkeling en kennis (al is zij ook nog zo gering), spreekt het van zelf, dat men zich steeds rijper begint te gevoelen om ook een woordje mee te spreken, waar het betreft zaken, die de regering van ons land en volk aangaan. Daarbij komt, dat sedert de revolutie-ideeën door de Europese regeringen en ook door de onze in praktijk zijn gebracht, en het bleek, dat revolutie en geloof met elkaar in botsing kwamen, het „godsdienstig gevoel” van ons volk zich niet kon bedwingen en op moest komen voor die beginselen, waarmee een revolutionaire staatkunde geen rekening meer scheen te houden.”

Jhr Mr A. F. DE SAVORNIN LOHMAN.

DE PARTIJ in actie

1. Vergaderen in de eerste helft van October

Voor 1 October worden aan de kiesverenigingen toegezonden de voorstellen van het Centraal Comité met betrekking tot de wijze van candidaatstelling en het ontwerp Program van Actie. Het is goed dit alvast in herinnering te brengen. Uit het ontwerp-reglement voor de candidaatstelling doen wij alvast deze mededeling, dat er op gerekend wordt dat de *Kamer kieskringbesturen* vóór 25 October a.s. vergaderen ter bespreking van deze voorstellen, dat vóór 15 November de *Kamer kieskringcentrales* daarover moeten vergaderen waarna in Januari het *Centralen Convent* plaats vindt, en wel op 10 Januari.

Nu hebben de kiesverenigingen het recht om op de voorstellen van het Centraal Comité amendementen in te dienen. Om evenwel te voorkomen dat op het Centralen Convent een honderd of tweehonderd amendementen moeten worden behandeld, bepalen de Statuten dat de kiesverenigingen haar amendementen moeten indienen bij het Kamer kieskringbestuur. Deze amendementen worden dan in de vergadering van de Kamer kieskringcentrale behandeld. Meent de Centrale dat deze amendementen moeten worden behandeld op het Centralen Convent, dan worden ze doorgezonden naar het Centraal Comité. Meent de Centrale dat dit niet nodig is, dan wordt het verworpen en gaat het niet door naar het Centraal Comité. In vele gevallen blijkt immers dat men wel tot overeenstemming komt of dat een misverstand in het spel is. Daarom is het duidelijk, dat de kiesverenigingen in de *eerste helft van October* bijeen moeten komen om de voorstellen te bespreken, want wanneer zij wijzigingen willen indienen, dan moeten deze *vóór 25 October* en *in ieder geval vóór 15 November* in het bezit zijn van de Kamer kieskring. Want de Kamer kieskring moet de amendementen overnemen anders wordt het *niet* behandeld op het *Centralen Convent*.
(Men zie artikel 32 der Statuten).

2. Bottle-necks

Daarmee zitten wij dan midden in het werk voor de verkiezingen en zetten wij een punt achter de vacantie. De Augustus-maand is voorbij. September is in het land. Onze besturen komen nu spoedig in vergadering bijeen en zetten het winterprogramma op. De secretaris zet op zijn agenda:

1. Opening.
2. Ledenwerving.
3. Nederlandsche Gedachten.
4. Benoeming van een Propagandacommissie voor de komende Kamerverkiezing.
5. Financiële aangelegenheden.
6. Welke onderwerpen worden op de vergaderingen gehouden en welke sprekers treden op.

Nee, veel nieuws is daar niet bij. Het is hameren op hetzelfde aambeeld.

Maar is het in uw dagelijks werk anders? Het gaat er maar om of men zijn ziel in het werk weet te leggen. En daartoe roepen wij het kader op. U kent zo langzamerhand wel het woord „bottle-neck”. Dat is moeilijk te vertalen. Het betekent zo ongeveer „kern moeilijkheid”. De eigenlijke vertaling is „een gevaarlijk smal weggedeelte”. Welnu onze organisatie heeft enkele van die „bottle-necks” en dat zijn: ledenwerving, de financiën. Maar ook het

aantal abonnementen op ons kader-organ „Nederlandsche Gedachten”. Wat dat aangaat mag de activiteit niet verslappen — en laten wij eerlijk zijn — moet helaas in veel kiesverenigingen de activiteit nog pas goed beginnen. Wanneer de besturen nu deze winter de zaak eens goed gaan aanpakken? Tot Januari een flinke ledenwerfactie — en een actie voor nieuwe abonnementen!

3. Te groot verschil

Tilburg 29%, Friesland 5 %

Ja, dat „Nederlandsche Gedachten”. Het is er beter op geworden. Ons kader kan over voorlichting niet klagen. Wie ons blad regelmatig leest, is behoorlijk op de hoogte met de gang van zaken in het Nederlandse politieke leven. Aan variatie ontbreekt het niet. Noch wat de onderwerpen, noch wat de schrijvers betreft! Maar abonnementen komen wij nog steeds tekort. In de eerste helft van dit jaar hebben wij een verblijvende vooruitgang geboekt. Maar in de tweede helft moet het ook zo blijven. Onderstaand staatje is leerzaam.

	aantal leden per 1 Jan. '50	aantal abonne's begin 1951	in % van het ledental	streefgetal	tekort
Tilburg	947	274	29 %	268	64
Limburg	395	56	14.2 %	117	74
Amsterdam	3840	531	13.9 %	1222	691
Nijmegen	2479	326	13.2 %	671	352
Den Haag	3421	433	12.7 %	1328	895
Utrecht	6540	713	10.9 %	1710	1046
Arnhem	6717	737	10.8 %	1527	830
Dordrecht	11772	1228	10.5 %	2594	1434
Haarlem	5486	572	10.4 %	1366	818
Leiden	7390	749	10 %	1688	973
Den Helder	4252	395	9.3 %	872	505
Den Bosch	1432	131	9.1 %	448	317
Overijssel	7623	660	8.6 %	2080	1454
Rotterdam	5049	425	8.4 %	1516	1091
Zeeland	4618	368	8 %	982	659
Groningen	10835	848	7.9 %	2668	1836
Drente	6171	483	7.8 %	1241	764
Friesland	18857	713	5.1 %	3111	2398
Totaal	102824	9642	9.4 %	25409	16192

In dit lijstje komt het noorden van ons land er niet zo goed af. Friesland, Groningen en Drente hebben de laagste percentages. Vooral het lage percentage van Friesland valt op. Slechts 1 op de 20 leden is geabonneerd op het kaderorgan, terwijl ons doel toch is 1 op de 5.

In de vierde kolom is het streefgetal vermeld en in de laatste kolom het tekort. De opmerkelijke rekenaar komt tot de ontdekking dat de cijfers bij elkaar geteld, niet kloppen. Dat is ook zo. Maar het verschil wordt daardoor verklaard dat verscheidene kiesverenigingen meer dan het streefgetal behalen. Daaruit kan dus maar één conclusie worden getrokken — het berekende streefgetal is niet te hoog. Tal van kiesverenigingen bereiken de norm. De Kamer kieskring Tilburg staat bovenaan met een percentage van niet

minder dan 29. Men ziet er zijn mogelijkheden genoeg! Mits men maar aanpakt! En. ook de Kamerkieskringen hebben hierin een taak. Tilburg leert het: een actief Kamerkieskringbestuur kan alle laksheid en lauwheid doorbreken. Friezen en Groningers: hoe staat het?

4. Nieuwe brochures

Evenals het vorig jaar zullen ook in deze campagne een aantal brochures worden uitgegeven. Deze vorm van voorlichting is van grote betekenis. Het dwingt de mensen om zich eens voor een enkel uur te verdiepen in een bepaald probleem dat actueel is. Wij dreigen allemaal dagbladlieden te worden. Een blik in de krant! Kaesong — Betalingsbalans! — Een verkeersongeluk! — Honger in Voor-Indië! — Truman voor de Radio! Krant dicht! — Radio aan — Nieuwsberichten — muziek. En zo hollen we maar door. Maar we moeten ook tijd nemen om ons eens te bezinnen op een bepaald onderwerp. Want anders worden we behalve „dagblad-lieden” ook nog „leuze-lieden”. En dat mag niet. Wij hopen nu tegen het einde van dit jaar een serie brochures uit te geven die verband houden met de komende verkiezingen en die nodig zijn ter instructie van ons kader. Los daarvan komen zeer binnenkort een tweetal brochures uit. De eerste „Verantwoorde emigratie” is samengesteld in opdracht van het Centraal Comité door een speciale commissie. De titel behoeft geen commentaar. Een actueel onderwerp, vooral voor onze kring, want de lust tot emigreren is blijkbaar groot. De andere is „Onbloedige revolutie.” Zij behandelt de revolutie in het nationale inkomen, de revolutie in de publieke financiën, de revolutie in de economische denkbeelden en de revolutie in de sociale politiek. Deze brochure werd door de adjunct-secretaris geschreven op verzoek van het hoofdbestuur van de A.R.J.O.S. Zij dient derhalve als leidraad voor de vier conferenties, die in deze herfst, verspreid over het land, worden gehouden. Het is in ieder geval goed dat men dit vast weet. Men kan er bij het opstellen van het programma voor de winteractie rekening mee houden.

5. Handleiding voor de propaganda

In de brochurereeks bevindt zich ook een boekje „Handleiding voor de propaganda”. Dit boekje werd voor de verkiezingen van 1948 samengesteld. Het behandelt zo ongeveer alles wat men weten moet voor het voeren van een plaatselijke actie. Daarom vestigen wij er nog eens nadrukkelijk de aandacht op. Tal van kiesverenigingen zullen er in de komende wintermaanden wel toe overgaan een propagandacommissie te benoemen. Dan moet ieder lid daarvan zich op de hoogte stellen van de werkzaamheden

welke moeten worden verricht. Waarom zou men geen gebruik maken van de ervaring door anderen opgedaan? Een propaganda-actie moet worden „gepland”, moet worden gefinancierd, moet daarna worden uitgevoerd. Daar zit nogal wat aan vast. De prijs is niet hoog, f 0.35 per stuk.

6. Laatste oproep?

In het vorig nummer publiceerden wij de namen van een aantal kiesverenigingen, die tot op heden in gebreke bleven de adressen van haar leden op te zenden. Daarna werden slechts weinig lijsten ontvangen. Inmiddels is September in het land en de administratie is nog niet voor elkaar. Dat is jammer! Gedane zaken nemen geen keer. Laten die kiesverenigingen er nu spoedig voor zorgen dat het voor elkaar komt. Alle adressen, die thans ingekomen zijn, zijn verwerkt. Voor verzending behoeven deze kiesverenigingen dus niet meer te zorgen. Wanneer de overigen het nu maar spoedig doen! Want het worden drukke wintermaanden voor het Bureau Centraal Comité! Aller medewerking is gewenst. Mogen wij daarop rekenen?

7. Aan de slag! Vóór de slag!

De komende winteractie staat volledig in het teken van de komende verkiezingen. Op de Juni-stembus is alle werkzaamheid gericht. Vóór Januari alle krachten geconcentreerd op ledenwerving en „Nederlandsche Gedachten” om ons zo sterk mogelijk te maken voor de eigenlijke verkiezingswerkzaamheden. Na Januari dan dat eigenlijke verkiezingswerk aangevat. En laten wij dat doen met dezelfde geestdrift, waarmee vorige generaties dit hebben gedaan. De economische, de financiële, de internationale vraagstukken dreigen door hun zakelijkheid het principiële geheel te overstemmen. Maar dat is schijn! Het antirevolutionair beginsel is ook voor die vraagstukken beslissend. Onze strijd is en blijft een beginselstrijd. En alleen daaruit moeten wij de kracht putten om het werk, dat daaraan verbonden is, in geloofsgheoorzaamheid te doen. Mannen en vrouwen, ouderen en jongeren moeten daaraan medewerken. En dat niet alleen in het eenvoudige organisatiewerk. Ook dat! Maar dat niet alleen! Sir Ernest Barker heeft eens geschreven dat het een der belangrijkste taken in de democratie is om „in de discussie op de denkkraft van de gehele gemeenschap een beroep te doen”. Dat gelde ook voor onze partij, wanneer zij straks opnieuw haar program van actie vast stelt. En moge het dan niet alleen zijn een beroep op de „denkkraft”, maar ook op de sociale en politieke idealen, die wij nastreven. Want met denkkraft alleen komen wij er niet. Er moet ook geloofskracht achter staan!

LUISTEREN NAAR

Critiek

A. R. DE KWAADSTENIET

Critiek behoeft allerm minst verontrustend te zijn. Integendeel. Zij kan zeer gezond werken. Zij kan verbetering bewerken en stimuleren.

Voorals als degene, die critiek oefent, met zelfcritiek begonnen is. Helaas ontbreekt dit laatste maar al te vaak. Dat is zeer te betreuren.

Maar overigens moeten we niet bang zijn voor critiek. Ook niet voor critiek op de Antirevolutionaire Partij, op haar leiders, op haar vertegenwoordigers in de publieke colleges, op haar actie. Het zou geen teken van gezond leven zijn, indien in een politieke partij geen critiek werd gehoord.

Wie de geschiedenis van de Antirevolutionaire Partij

kent, weet dat in het verleden soms felle critiek werd geleverd op de organisatie en haar leiders. Ook door grote mannen. Maar dan weet men ook, dat uit zulk een botsing van meningen het goede geboren kan worden.

Waarom zou het dan nu anders zijn?

Wie zich ook nu tot het leveren van critiek geroepen acht, moet echter beseffen, dat die critiek moet voortkomen uit liefde tot de Partij en de zaak, waarvoor zij staat. De criticaster moet met zijn critiek de partij willen dienen en. . . . moet de partij ook blijven dienen op elke plaats waar hem zulks mogelijk is, ook al schijnt zijn critiek niet terstond de gewenste verbetering tengevolge te hebben.

Men hoort tegenwoordig nogal eens beweren, dat het geen wonder is, dat de „jongeren” geen belangstelling hebben voor onze partij, omdat naar hun critiek niet geluisterd wordt. En omdat men van oordeel is, dat geen of te weinig belangstelling getoond wordt voor zijn critiek, trekt men zich terug en staakt men zijn medewerking aan de arbeid van de partij. Zulk een houding is te veroordelen.

Maar evenzeer is het te veroordelen, indien de partijleiding aan die critiek niet voldoende aandacht zou schenken en indien de leiding niet bereid zou zijn voorstellen, welke tot verbetering van de organisatie en het werk van de partij worden gedaan, in ernstige overweging te nemen.

De critiek richt zich tegenwoordig o.m. heel vaak ook tegen de organisatie van de partij en tegen haar werkwijze. Dat behoeft niet te verwonderen. De organisatie van de Antirevolutionaire Partij is een geheel bijzondere, afwijkend van die van andere politieke partijen.

Er is een Centraal Comité, dat echter geen besturende, maar uitsluitend een leidende bevoegdheid heeft. Vier leden van dat Centraal Comité, de eerste en tweede voorzitter, alsmede de secretaris en de penningmeester, vormen tezamen het Moderamen. Welke echter de taak is van dit Moderamen, is nergens omschreven.

* * *

Spoedig na de bevrijding — in Augustus 1945 — werd een commissie benoemd, welke tot taak had te komen met voorstellen tot reorganisatie der partij. Met spoed — wellicht te grote spoed — heeft deze commissie zich van haar taak gekweten. Reeds in het najaar van 1945 werd door haar een rapport uitgebracht. Doch dat rapport is nooit gepubliceerd. Een tweetal voorstellen van die commissie is door het Centraal Comité overgenomen en vervolgens door de Deputatenvergadering van 23 Januari 1946 aanvaard. Deze voorstellen betroffen de propaganda- en studieclubs en de jongerenclubs.

Is het wonder, dat van meer dan één zijde gevraagd wordt, wat de verdere inhoud van het rapport van bedoelde commissie is geweest?

Heeft het Centraal Comité kennis genomen van het gehele rapport? Kan het Centraal Comité zich niet verenigen met de overige door de commissie gedane voorstellen? Is het Centraal Comité van oordeel, dat de

organisatie van de partij thans is zoals deze behoort te zijn?

Dit zijn vragen, waarop vele leden der partij gaarne een antwoord willen hebben. Is het Centraal Comité van oordeel, dat het rapport der commissie de kenmerken van overhaasting draagt, dan is dat mogelijk. Er zijn maar al te veel commissies, die jarenlang aan het studeren zijn voordat zij tot de samenstelling van een rapport komen. De bovenbedoelde commissie kreeg nauwelijks een tweetal maanden voor haar arbeid. Het is dus mogelijk, dat zij met betrekking tot enkele punten tot een ander voorstel zou zijn gekomen, indien zij meer tijd tot bezinning zou hebben gehad.

Maar indien deze veronderstelling juist is, waarom wordt het bedoelde rapport dan niet aan die commissie — die nog steeds niet is ontbonden — teruggezonden, met verzoek de verschillende voorstellen nog eens aan een nauwgezette beoordeling te onderwerpen.

De samenstelling van die commissie, was — naar algemeen gezegd werd — alleszins bevredigend. We zijn thans alweer zes jaren verder. Wellicht zou in de samenstelling der commissie thans enige wijziging of aanvulling gewenst zijn. Maar laat het Centraal Comité deze aangelegenheid toch niet langer laten rusten.

Ook al is men van oordeel, dat ingrijpende veranderingen in de organisatie en de werkwijze van de partij niet noodzakelijk en niet gewenst zijn, dan nog is het van grote betekenis, dat de partij zich daarover eens kan uitspreken. Dan is er ook de gelegenheid voor degenen, die thans bezwaren hebben, dat zij deze kunnen toelichten en dan is er de mogelijkheid, dat duidelijk gemaakt wordt waarom verschillende suggesties, welke gedaan worden, niet aanvaardbaar zijn.

Er worden verscheidene bezwaren tegen de partij ingebracht, welke niet te handhaven zijn. Daarom moet echter toch wel naar die bezwaarden geluisterd worden. Niets is — in het bijzonder voor jongeren — meer ontmoedigend, dan dat men de indruk krijgt, dat de partijleiding het niet de moeite waard vindt, om kennis te nemen van hetgeen een aantal meelevende partijgenoten zwaar weegt.

Het moet ook de partijleiding aangenaam zijn, dat blijkt, dat er nog altijd leden van de partij zijn, die zoeken naar middelen en wegen, waardoor de activiteit van de partij kan worden bevorderd.

Wat gebeurt er in Friesland?

T. WEVER

Het publieke leven van ieder volk heeft iets eigens waardoor het zich onderscheidt van alle andere volken. Dat behoort ook zo te zijn.

Want ieder volk heeft een eigen gaardheid, leeft een eigen bestaan en heeft een eigen historie.

Wanneer wij ons afvragen waarin het publieke leven in Nederland zich onderscheidt van andere volken, dan willen wij in dit verband slechts de aandacht vestigen op enkele dingen.

Ons land is bedekt met een net van scholen, waarin duizenden leerkrachten een groot deel van de kinderen van ons volk opvoeden met geen andere bedoeling dan het geven van onderwijs dat geheel beheerst wordt door het Evangelie.

Men noemt ze **scholen met de Bijbel**. Tienduizenden van ons volk zijn georganiseerd in vakorganisaties, die maar één bedoeling hebben: heel hun

activiteit af te stemmen op de eisen van het Evangelie. Men kan ze noemen **vakorganisaties met de Bijbel**.

Het radiobestel draagt ten onzent een geheel eigen karakter, niet het minst daardoor dat een belangrijk deel van ons volk zich verenigd heeft in een organisatie, die bedoelt ons volk te zegenen met een **radio met de Bijbel**. Zo telt Nederland een paar politieke partijen, die hun wortels diep hebben liggen in het bestaan van het Neder-

landse volk en die met recht kunnen genoemd worden **politieke partijen met de Bijbel**.

Al deze verschijnselen wijzen terug naar de eigen geaardheid, naar een eigen bestaan van dat volk, dat, in de loop der eeuwen, deze en geen andere vorm heeft gegeven aan zijn publieke leven.

Zo is dit volk gekomen aan zijn eigen levensstijl.

Deze verworvenheden zijn door een slechts klein deel van ons volk oververd in een lange, hardnekkige, vaak uitputtende strijd. En wij zullen ons, vooral in deze jaren van misschien beslissende betekenis, goed moeten realiseren dat dit alles veel sneller verloren kan gaan dan het is verworven.

Daarom is het bittere noodzakelijkheid dat het geslacht van vandaag wete waaraan wij deze rijkdommen te danken hebben, ten koste van welk een hachelijke strijd ze zijn verworven en dat het allemaal samenhangt met het oorspronkelijk reformatorisch stempel dat ons volk in het verleden droeg en vandaag nog draagt, een stempel echter dat hoe langer hoe meer verloren dreigt te gaan.

Immers het gevaar is groot dat het huidige geslacht niet meer verstaat de politieke strijd van het heden, omdat zij niet geleerd hebben te zien hoe de levensvormen waarin het huidige protestants christelijk volksdeel zich uitleeft ten nauwste samenhangen met de bronnen van het christelijk leven en het geboorteur van het Nederlandse volk.

Daarom moeten wij in het kader van onze politieke cursussen speciale aandacht vragen voor de onderwerpen: De Bijbel en de Staatskunde; Calvinisme en de Staatskunde; De Reformatie en de Staatskunde.

Deze cursussen moeten bij het geslacht van vandaag weer levend maken het besef dat ons volksdeel een eigen roeping heeft ten aanzien van het Nederlandse volk en in dat volk ten aanzien van de wereld. En het verheugt ons dat volgens de gegevens die nu ter beschikking zijn reeds **vijf en dertig predikanten**, van verschillende kerken, zich bereid hebben verklaard in de komende winter met name dit onderdeel van de politieke cursussen voor hun rekening te nemen. Al het hier aangewezen is van evenveel betekenis voor Zeeland, of welke provincie ook, als voor Friesland.

Toch zal iedere provincie weer voor speciale vragen stellen die elders niet of nauwelijks aan de orde komen.

En dit geldt zeer zeker voor Friesland.

Want het moge waar zijn dat deze

provincie vele, belangrijke dingen gemeen heeft met de rest van het land, het is toch ook niet voor tegenspraak vatbaar, dat op dit kleine brokje aarde een paar honderd duizend mensen wonen die een eigen levensvorm rijk zijn, een bestaan leven dat nadrukkelijk zich onderscheidt van de rest van ons goede vaderland.

Dat speciaal Fries-eigene is zo diep ingeëtt in de ziel van dit volk, dat het niettegenstaande alle nivellerende invloeden, waaraan het eeuwenlang onderhevig is geweest, nochtans in staat bleef aan het leven een vorm te geven waardoor die eigen karakteristiek, die eigen geaardheid gestalte heeft gekregen, voor ieder waarneembaar.

En het behoort zeer zeker tot de taak van de antirevolutionaire partij in Friesland aan dat eigendommelijke de volle aandacht te geven.

Naarmate onze partij een waarachtige volkspartij is naar die mate zal zij aandacht moeten besteden aan de vragen die hier liggen.

Het is ook niet toevallig dat het op leven van het Fries-nationale streven, in de gezonde zin van het woord, samenvalt met de herleving van het Calvinisme.

Overall waar de specifiek antirevolutionaire denkwijze vat krijgt op het volk zal dat volk zich bewust worden van de christelijk nationale roeping die het heeft.

En het is juist van de grootste betekenis dat onze partij de ontwikkeling der dingen zo beïnvloedt dat allerlei bewust of onbewust revolutionaire drijvingen daardoor worden geneutraliseerd.

Daarom wordt een belangrijke groep bekwame figuren, die alle een min of meer leidende positie innemen in het Fries culturele leven of in het Friese leven in het algemeen, aangetrokken door de A.R.P.C. Friesland. Deze mannen moeten straks alom in de provincie deze specifiek Friese vraagstukken behandelen op de Kiesverenigingen en tegelijk een aantal cursussen organiseren waar op deze vraagstukken dieper kan worden ingegaan.

Deze sprekers en docenten zullen worden geschoold door Dr W. Kok, de bekwame directeur van de Fryske Akademy.

De volgende vraagstukken zullen op die scholingsvergaderingen aan de orde worden gesteld.

1. Gewestelijke cultuur en het Rijk

Staatsabsolutisme en centralisme is op het gebied van de cultuur zeer gevaarlijk. Cultuur is leven, en het leven heeft zijn eigen wetten. Alle cultuur komt van onderop en kan

niet van bovenaf geregeld worden; een centraal orgaan om cultuur te scheppen is ten dode gedoemd en vermoordt de cultuur.

Het is onmogelijk een bloeiende landscultuur in leven te houden als niet gezorgd wordt dat de gewestelijke cultuur in leven blijft. Het rijk trekt grote bedragen uit tot steun aan de cultuur. Maar de verdeling daarvan is wonderlijk. Zuid-Holland, en in mindere mate b.v. Utrecht en Groningen zijn zeer bevoorrecht, denk aan universiteiten, hogescholen, orkesten en dergelijke. Wie studie maakt van deze dingen komt tot verrassende conclusies.

Bovendien betaalt het Rijk bijna niets om de gewestelijke cultuur in stand te houden: daarvoor alleen betaalt Friesland per jaar en per inwoner bijna evenveel als alle andere provincies samen.

Het Rijk heeft om der wille van de landscultuur een groot belang bij het bewaren van het gewestelijk eigene en dient derhalve daaraan ook steun te geven, zulks te meer nu deze gewesten toch steeds zeer stiefmoederlijk worden bedeed bij de distributie van het voor dit doel uitgetrokken bedrag.

2. Nadelen en eisen van de tweetaligheid

Het probleem van de tweetaligheid is ontstaan in het begin van de 16e eeuw. Sedert is er een breuk in de harmonische ontwikkeling der Friese cultuur, een vreemde taal dringt binnen, met de vreemde bestuurders. De zwakte, maar tevens de kracht der Friese cultuur zijn goeddeels product van de ondergane druk.

Zonder enige twijfel is tweetaligheid voor een volk nadelig. De school moet er intussen rekening mee houden en kan bovendien haar winst doen met elders opgedane ervaringen.

Het recht om eigen cultuur, met name eigen taal te behouden en te versterken bezit principieel elk volk; geen christelijke politiek kan daaraan tornen.

Een volk moet wel bereid zijn tot strijd en offers voor de cultuur, wil het behoud verzekerd zijn.

Als in één staat één der bestaande talen in internationaal opzicht van groter betekenis is dan de andere, dan komen de moeilijkheden: sociale, politieke en vooral paedagogisch-didactische. Maar deze zijn in deze tijd op te lossen. Meertaligheid moet niet als een sociaal of psychologisch euvel worden be-

schouwd, maar als een sociale variatie van taalmedia, waarvan niet de politiek de problemen moet oplossen, maar de paedagogiek. Juiste cultuurpolitiek laat een minderheid haar moedertaal behouden, maar eist daarnaast het beheersen van de taal der meerderheid.

Beide talen zijn belangrijk: de moedertaal voor de harmonische ontplooiing van het individu, de tweede taal voor de toekomstige levenstaak. Als de tweetaligheid op verantwoorde wijze wordt behandeld dan ontstaan er voor de volkseenheid geen gevaren; wel kan het aan de cultuur van de minderheid en aan die van de hele staat ten goede komen.

3. Eigen cultuur

Zonder cultuur is een volk verloren, maar het kan niet losgemaakt worden van het materiële, het fysieke. Zoals alle leven is cultuur niet statisch, maar aan ontwikkeling, vervorming onderworpen. Het gaat uit van een bestaande toestand, een gegeven structuur (de beschavingsbasis) en ontplooit zich in een durend proces ten goede of ten kwade, al naar gelang er voor gewerkt en gestreden wordt.

Het is Gods scheppingsordening in het leven van mens of gemeenschap, wat geestelijk tot stand kwam of komt op elk levensgebied, in elke levenskring.

Evenwicht tussen de waarden op stoffelijk en geestelijk gebied is de eerste voorwaarde voor een gezonde cultuur, een tweede eigenschap is dat ze gericht is op het gemeenschappelijk geluk van de dragers; dat sluit meer dan één factor in, de economische, de maatschappelijke, de intellectuele en de religieuze factor, en allengs een streven naar orde en veiligheid. Een derde grondgedachte is het beheersen van en vorm geven aan de natuur om ons en in ons: cultuur wil ook zeggen dienst, een gevoel van verplichting tegenover God en de naaste.

Een paar elementen in onze eigen cultuur moeten versterkt worden: de homogeniteit en het evenwicht tussen stoffelijke en geestelijke factoren.

Strijd voor cultuur is scheppingsopdracht, een deel van de taak die God de mens gaf.

Grondslagen van onze cultuur zijn met name de Germaanse afstamming, de agrarische inslag (beide democratisch) en de religieuze binding aan hoger macht.

Gevaren zijn o.a. het cultuurpessi-

H.K.H. Prinses Wilhelmina die 31 Augustus jl. haar 71ste verjaardag mocht vieren.

misme, de overschatting van de cultuur, het kosmopolitisme, de staatscultuur, het individualisme, het te sterke centralisme.

Een gezonde christelijke cultuurbeschouwing strijdt tegen de eenvormigheid en bevordert de volkscultuur, niet de grote-stadcultuur, die een a-religieuze tendens heeft.

Wij zijn er ons van bewust dat menige niet-Fries bij het lezen van deze regels de schouders ophaalt, misschien lichtelijk spottend, mogelijk misnoegd of niet begrijpend.

Laat ik daarom nog een enkele opmerking mogen maken.

Ieder ogenblik kan een rapport gereed komen, samengesteld door een commissie, ingesteld door de Antirevolutionaire partij in Friesland, over het decentralisatievraagstuk. Deze opdracht werd verleend ook met het oog op deze vraagstukken en de plaats die Friesland inneemt in ons staatsbestel. Andere provinciale comités doen trouwens zoiets bij mijn weten niet.

Ook de Gedeputeerde Staten van Friesland hebben een officiële commissie ingesteld om over hetzelfde vraagstuk van advies te dienen. Een commissie waarin alle geestelijke stromingen en maatschappelijke geleidingen

Puit het Parlement

DR. A. VEERMAN

Rust

Er heerst nu stilte rondom het Binnenhof.

's Lands vergaderzalen zijn verlaten. De statige Ridderzaal heeft het nog het langst volgehouden, zij het niet in groot-tenue, maar in alledaagse uiterlijk, dat bestaat uit wankele tafeltjes en kale stoelen, waarop allerlei examinand de laatste druppel kennis uit hun gepijnigde hersenen pogen te persen; maar ook dat is nu wel voorbij.

Trouwens, daar gaat het ook niet om. Evenmin als het gaat om de toeristen-met-regenjassen, die nog worden rondgeleid of om de timmerman, wiens hamergeklop nog weerklinkt. De politiek heeft het Binnenhof voor een tijd verlaten en zonder deze is het er doods en stil.

Op 20 Juli zette de Tweede Kamer een streep onder haar werk van dit zittingsjaar en op 14 Augustus deed de Eerste Kamer desgelijks. Beide voorzitters, die anders als godenbeelden zwijgend op hun zetel zetelen, verhieven zich en spraken een woord ten afscheid.

Beiden beroemden zich op een record. Dr Kortenhorst vermeldde, dat de Tweede Kamer dit jaar — ondanks de Kabinetscrisis — meer werk verzet heeft dan sinds tien-tallen jaren het geval was. Er werd op 92 middagen en op 43 avonden vergaderd, tezamen meer dan 500 uur. Dat lijkt niet zo veel. Twee middagen en een avond per week, gemiddeld. Elke week omstreeks tien uur. Maar men moet

erbij tellen de vele uren voor commissies, voor besprekingen, voor bestudering van de vraagstukken, die aan de orde komen. Bij elkaar een hele kluit.

Mr Jonkmans record ging de andere kant op. De Eerste Kamer heeft sinds de oorlog nog niet zo weinig vergaderd als in het afgelopen jaar. 48 keer. Dus één keer per wéék, gemiddeld. Maar, zo zeide de voorzitter, het lidmaatschap van de Eerste Kamer is dan ook slechts een nevenfunctie — en als zodanig rijkelijk omvangrijk.

Tempo

Beide Kamers hebben alle zeilen bijgezet om, voor zij met reces gingen, het nodige af te werken.

De Eerste Kamer zag kans, de hele begroting voor 1951 af te doen. Op zichzelf is dat natuurlijk geen grootse prestatie; eigenlijk behoorde de begroting al veel eerder in het Staatsblad te staan. Maar vergeleken bij het vorige jaar en in aanmerking genomen de vertraging tengevolge van de Kabinetscrisis is er toch enige reden tot voldoening, dat de zaak nu al in kannen en kruiken is.

Bij deze vlotheid krijgt men onvermijdelijk, dat de debatten niet veel opleveren. Bovendien zitten de meeste ministers al sinds enige jaren op hun zetel, zodat men over-en-weer weet, wat men aan elkaar heeft. Volgend jaar, wanneer de verkiezingen hun schaduwen vooruit werpen en als de ba-

van het Friese volk zijn vertegenwoordigd.

Dit rapport is reeds ingediend.

Ik wil slechts een enkel citaat uit dat rapport doorgeven.

Het nivelleringsstreven van de Franse Revolutie, dat de kleine volken dreigde weg te vagen, leidde tot een reactie, zoals de koel-rationalistische levensbeschouwing van de 18e eeuw in een groeiende eerbied voor het gevoel haar terugslag vond. In Schotland en Scandinavië werd in het laatst der 18e eeuw de belangstelling voor het eigene wakker en overal is er bij de nationaliteiten (volken zonder eigen staatsverband) een herleving der geschiedvorsing, der volkstaal, der literaire traditie merkbaar. Wat eerst op cultureel niveau begint, blijkt door zijn verzet tegen de ambtelijke ordening, de almachtige staat, de uniformistische en van de hoofdsteden uit beheerste cultuur, een politieke inslag te krijgen. Zo ontstaan de diverse „bewegingen” alle in dezelfde tijd: bij Basken en Cataloniërs, bij Ieren en Welshmen, bij Bretons en Vlamingen, bij

Friezen en IJslanders, bij Noren en Finnen. Wie het geheel dezer zeer merkwaardige volksbewegingen bestudeert, komt onder de indruk van de grote overeenkomsten en de geringe verschillen; hij ziet het absoluut historische noodzakelijke, het organische, het spontane en het regeneratieve karakter van de Friese beweging, hij ontdekt ook, dat zij niet provincialistisch en particularistisch is, zoals velen dikwijls menen, maar dat zij een grote nationale en bijna universele belangstelling heeft, en dat zij geen antiek en archaïstisch streven poogt te versterken.

Deze Friese beweging nu is geleidelijk door een herleefde taal-, literatuur- en geschiedenisstudie van het streven ener intellectuele en vaak sociale elite tot een volksbeweging verbreed.

Hier wordt terecht gezegd dat wat eerst op cultureel niveau begint door allerlei oorzaken tenslotte blijkt een politieke inslag te krijgen. Op dat ogenblik heeft de Antirevolutionaire partij een taak.

Onze partij zal vanaf dat uur een

bekwame, doordachte, antirevolutionaire Friese politiek moeten voeren. En onze partij is daartoe in staat, onder Gods zegen, uit hoofde van haar beginselen, haar positie, haar historie, haar volksverbondenheid. Meer dan enige andere partij.

Tenslotte wijzen wij er nog op dat het hier geldt een onderdeel van onze arbeid, maar voor deze provincie een belangrijk deel.

En wij zijn tevreden wanneer wij buiten Friesland ten aanzien van dit onderdeel enige nieuwsgierigheid hebben opgewekt.

Deze nieuwsgierigheid kan mogelijk leiden tot kennismaking van vraagstukken waarover buiten deze provincie veel onkunde, misverstand en vaak wonderlijke fantasieën heersen. Veel medewerking van buiten de engere Friese kring vragen wij niet. Wij zullen dit zelf wel klaren.

Er zijn nog andere vraagstukken, voor ons gehele volk van de grootste betekenis, die aan de orde zijn.

Daarvoor vragen wij wel de belangstelling van allen die met ons de zaak van de Antirevolutionaire partij op het hart dragen.

We doen dat een volgende keer.

lans wordt opgemaakt van het beleid van de twee Kabinetten-Drees, zal er wel meer los komen.

Ook de belastingontwerpen, die de Tweede Kamer ongeveer vier weken bezig hielden, deed de „Senaat” in luttele uren af. De uitvoerige behandeling in de Kamer van honderd ontsloeg de Kamer van vijftig — 't zal niet lang duren of deze getallen zijn verouderd — van de verplichting, er nog veel tijd aan te besteden. Over één punt nog iets.

„Stijl”

Er is in deze belasting-debatten een woord gevallen, dat de aandacht heeft getrokken. De heer Hofstra verweet zijn tegenstanders, dat zij „de rijken sparen, de armen plukken”. Mr de Wilde liet deze woorden niet passeren. Geef ons de bewijzen, zei hij. Toon het aan uit onze houding tegenover deze belastingontwerpen. Want daar gaat het om. Waar hebben wij, in onze beoordeling van minister Lieftinck's jongste belastingontwerpen blijk gegeven, de rijken te willen sparen ten koste van de armen.

De heer v. d. Kieft, de socialistische fractieleider in de Eerste Kamer, ging daarop in. In de stijl van de Eerste Kamer, zei hij. Terwille van die stijl formuleerde hij het zo, dat het verwijt was, dat bij de Antirevolutionairen te weinig begrip zou bestaan voor sociale rechtvaardigheid. Daarmee maakte hij het verwijt maar vast los van de aanhangige zaak. Begrijpelijk, want daaruit was geen enkel bewijs te putten.

Bezitten de Antirevolutionairen sociaal gevoel? De heer v. d. Kieft erkende, dat er in deze kring een grote mate van bereidheid bestaat tot offeren, voor diaconale zorg en voor tal van instellingen van barmhartigheid. Intussen vond de heer v. d. Kieft toch nog een mogelijkheid om daarop af te dingen. De historie met de Stichting „Door de eeuwen Trouw” moest er bij gesleept worden, om te doen zien, dat de geofferde gelden niet altijd voor goede doeleinden gebruikt worden. Daaraan knoopte de socialistische senator weer een omstandig verhaal vast, dat men deze vuile was maar liever binnenshuis had moeten behandelen. Het werd zo banaal, dat de heer Algra interrumpeerde: „Is dit nu de stijl van de Eerste Kamer?”

En eindelijk kwam dan de bekende tirade, dat de Antirevolutionaire partij vroeger wel sociaal was in haar politiek. Toenmalige socialisten hebben dat nooit erkend. Het is dus in elk geval een twistpunt, dat de hedendaagse socialisten in dit opzicht hun vadersen verloochenen. De heer v. d. Kieft erkende, dat Kuyper en Talma en de hunnen „in het eerste gelid aanstormden, als sociale maatregelen tot stand gebracht moesten worden”. Dat „glorierijke verleden” is nu voorbij, zo besloot de heer v. d. Kieft.

Alweer: een bewering, zonder bewijs.

Kopje onder

De Heer v. d. Kieft eiste voor de Eerste Kamer een eigen stijl op; blijkbaar waardiger dan die der Tweede Kamer. Intussen toonde het laatstgenoemde college een grote mate van stijlgevoel door de interpellatie-Goedhart dood te zwijgen. Deze partijgenoot van de heer v. d. Kieft hield een interpellatie over de zo juist al genoemde geschiedenis met de Stichting „Door de Eeuwen Trouw”. Hij deed dat echter op zo stuntelige en tegelijk zo smakeloze manier, dat geen der andere Kamerleden — ook al hadden sommigen zich op een debat voorbereid — lust had, aan de interpellatie deel te nemen. Het bleef bij een rede van de interpellant en een antwoord van de Regering plus een hakkelende repliek van de heer Goedhart. De interpellatie viel jammerlijk in het water. Kopje onder.

Het was ook al te dol. De heer Goedhart heeft — dat is bekend genoeg — in tijden, dat de Regering, haar socialistische ministers inclusief, op gespannen voet stond met de

leiders van de republiek Indonesia, steeds de beste verhoudingen gehad met diezelfde leiders. De heer Goedhart heeft niet gearzeld het beleid van zijn eigen socialistische ministers te doorkruisen. Hij heeft blijk gegeven, zijn wilde, revolutionaire haren nog niet kwijt te zijn. Moest hij nu op de ketting springen, als anderen z.i. illegale activiteit ontplooiën?

De heer Goedhart is in vorige jaren hevig van leer getrokken tegen de Veiligheidsdienst. Maar nu vond hij, dat die Veiligheidsdienst veel te weinig gedaan had. Blijkbaar is de heer Goedhart niet tegen een geheime Dienst, maar alleen tegen zulk een Dienst, wanneer hij en de zijnen daar iets mee te maken krijgen.

De heer Goedhart hing bovendien een fantastisch verhaal op, dat deed denken aan de zotte aantijgingen, die van achter het ijzeren gordijn soms ten beste gegeven worden. Hij had het over een oud Portugees smokkelschip, bemand met voormalige Nederlandse S.S.-lieden, over gestolen juwelen en gestolen paspoorten. Samen al stof genoeg voor een complete detective-geschiedenis.

Maar een minister van Justitie schrijft geen detective verhalen. Hij komt met feiten. Aldus deed minister Mulderije. En deze feiten lieten van de 17 vragen van de interpellant slechts enkele flarden over, die de heer Goedhart in zijn repliek zelfs niet meer kon aaneenrijgen tot een kleed, dat zijn schaamte kon bedekken.

Houdt de dief!

We zijn vandaag vanzelf terecht gekomen bij de socialistten. Daar blijven we nog maar even. De heer van Sleen verschijnt thans ten tonele. Een echte, ruige socialist van de oude stempel; één die graag de kruitdamp van de (politieke) strijd ruikt.

De heer van Sleen komt ons nu vertellen, waarom de socialisten bij uitstek sociaal zijn, begrip hebben voor sociale rechtvaardigheid. Is het niet zo in de volksmond, dat de uitzondering de regel bevestigt? Welnu, de heer van Sleen kwam met een zaak op de proppen, waarbij de na-oorlogse Kabinetten, met hun socialistische ministers de sociale rechtvaardigheid met voeten getreden hebben: de pensioenen. De heer van Sleen gaf het grif toe: dat lijkt nergens naar. Er is tegenover de gepensioneerden onrecht gepleegd. Nu zou een gewoon mens met normale burgerlijke hersenen zeggen, dat er aan dat sociale gevoel van de socialisten, als zij aan de Regering deelnemen, op zijn minst een steekje los zit. Maar de rode hersenen van de socialistische spreker brachten hem tot een andere slotsom. Deze, dat men zulk onsociaal beleid van een voor-oorlogse regering had kunnen verwachten (steek-em in Uw zak, prof. Romme), maar dat dit van de na-oorlogse Kabinetten niet verwacht kon worden.

Och kom, heer van Sleen. Kijk nu eens door een gewone bril. Dan zult U er systeem in ontdekken. De na-oorlogse Kabinetten zijn altijd sterk geweest tegenover hen, die geen vuist kon maken, maar zwak tegenover hen, die dat wel konden en ook deden.

Men kan nog zo hard „Houdt de dief” roepen en dan naar rechts wijzen, om te trachten te verbergen, dat men zelf gestolen heeft, daar lopen we toch niet in. Het is niet zo moeilijk, een en ander op te sommen, waarbij de politiek na de oorlog uit een oogpunt van sociale rechtvaardigheid beneden de maat is gebleven. En wanneer de Antirevolutionairen oppositie wilden voeren als vroeger de S.D.A.P., dan zou het een klein kunstje zijn, daar politieke munt uit te slaan. Het lijkt wel of de heer van Sleen van dat oude, valse geld nog enkele duiten in zijn portemonnaie heeft. Voor de Antirevolutionairen geldt echter, dat zij alleen politiek wensen te bedrijven, met munten van zuiver gehalte. Zij waken boven alles tegen devaluatie van politieke zeden.

LOONPOLITIEK

J. SCHIPPER

vóór en na de tweede wereldoorlog

Bij de behandeling van de begroting voor het jaar 1951 in de Eerste Kamer heb ik onder meer aandacht besteed aan het beleid van onze Overheid met betrekking tot de lonen der arbeiders. Daarbij heb ik op de voorgrond geplaatst dat er, hoewel er overeenstemming is in dit beleid, in tweërlei opzicht verschil bestaat tussen de periode van vóór 1940 en die van nu, na 1945.

In de eerste periode had de Overheid over het algemeen slechts indirecte invloed op de loonvorming en loonhoogte. In de tweede periode was het de Overheid die ten aanzien van deze beide factoren, krachtens het bijzonder besluit arbeidsverhoudingen, het laatste woord sprak.

Het tweede verschil was dat in de tien jaren die aan de tweede wereldoorlog voorafgingen ons land geteisterd werd door een crisis die zijn weerga in de economische geschiedenis niet vindt. Terwijl Nederland na 1945 wel een volledige werkgelegenheid kende maar zijn economie door de oorlog volkomen was verstoord en van de grond af moest worden opgebouwd.

Wanneer ik dus hieronder enige cijfers geef over lonen van bepaalde groepen van arbeiders in verband met de kosten van levensonderhoud, dan moet met die verschillende situaties rekening worden gehouden.

De hier volgende cijfers zijn ontleend aan het Verslag van de Ned. Bank over 1950 en vermeld op pag. 24. Om vergelijkende cijfers te verkrijgen, begin ik met December 1948, temeer omdat van dit tijdstip af en het gehele jaar 1949 door van de werknemers in de nijverheid de lonen stabiel bleven en eerst in Januari 1950, gelet op de September-gebeurtenissen in 1949, verhoging ondergingen.

Periode	Prijs indexcijfers' gezinsverbruik		Bruto uurloon volgens regeling (indexcijfers)
	Basis 1938—'39 = 100	Basis 1949 = 100	
Dec. 1948	193	—	182
Maart 1949	198	—	182
Juni	201	—	182
September	197	—	182
December	205	—	182
Jan. 1950	209	105	191
Februari	212	107	191
Maart	214	107	191
April	214	108	191
Mei	215	109	191
Juni	217	108	191
Juli	216	108	191
Augustus	215	109	191
September	218	111	201
October	222	113	201
November	222	113	201
December	222	113	201

Tot goed begrip van deze cijferreeksen moet worden bedacht dat de prijs-indexcijfers op de basis van 1938—1939 niet meer in overeenstemming waren met het voedselpakket in 1949, waarom naast deze cijfers, op basis van 1938—1939, een nieuwe reeks werd opgezet op de basis van het toen gebruikt wordende voedselpakket in 1949, dat op 100 werd gesteld en uit welke cijfers blijkt dat in de loop van 1949 reeds een verhoging van de prijs-indexcijfers met

5 punten plaats had. Ook al bieden de prijs-indexcijfers op de basis van 1938—'39 geen volkomen duidelijk beeld van de kosten van levensonderhoud op de basis van 1949, niettemin springt in het oog dat een stijging van levenskosten sinds Dec. 1948 tot eind 1949 had plaats gehad, die aangegeven wordt in de cijfers 193 tot 205, welke ongeveer gelijke tred hielden met de nieuwe cijfers op basis van 1949, nl. van 100 tot 105.

Voorts wijs ik er op dat alleen de lonen van de arbeiders in de nijverheid worden vermeld, met het oog op de vergelijkbaarheid der lonen uit de jaren van voor 1940.

Uit het bovenstaande staatje blijkt dat eerst de prijsindexcijfers stegen om daarna pas toepassing te vinden in de loon-indexcijfers. Van Dec. 1948 tot December 1950 stegen de prijzen volgens de index-cijfers op basis van 1938—'39 met 12 punten en bleven de lonen staan op 182 volgens de loonindex-cijfers. Van Januari tot Augustus 1950 stegen de indexcijfers der prijzen met 6 punten (basis 1938—'39) of met 4 punten (basis 1949). De lonen bleven volgens de indexcijfers op 191 staan, aldus weer een achterstand medebrengend tegenover de prijzen. Deze zelfde situatie bleef voortduren van September tot December 1950, nl. indexcijfers-prijzen van 218—222 of 111—113. Tot drie keer toe ontstond een achterstand, die niet werd ingehaald, omdat de stijging der lonen niet hoger was dan die der kosten van levensonderhoud.

Bij stijgende prijzen en de daaropvolgende stijging der lonen is het voordeel aan de kant van de wedloop der prijzen en zijn degenen, die alleen van loon afhankelijk zijn, het kind van de rekening. Het was daarom niet vreemd, intendeel alleszins rationeel, dat de arbeidersvakbeweging bij de laatste loonronde in April een grotere verhoging vroeg dan 5 %, teneinde compensatie te verkrijgen voor de, gelet op de ervaring in de jaren 1949 en 1950, te lage beloning tegenover de steeds hoger wordende prijzen. Tot nu toe heeft de Regering gelijk gekregen toen zij in April j.l. betoogde dat de maatregelen, die zij genomen had met betrekking tot de prijzen, er toe zouden leiden dat de indexcijfers der prijzen niet omhoog zouden gaan, ook al op grond van de mededeling der werkgeversorganisaties, dat zij haar leden dringend had aangeraden de hogere lonen alleen in uiterste noodzaak de prijzen te doen doorberekenen. Indien echter de prijzen opnieuw stijgen (de kolen, gas-, en electriciteitsprijzen zullen per 1 Augustus en 1 September verhoogd worden!), gaat de wedloop tussen prijzen en lonen voort. Dit „spel” vloeit voort uit de huidige politiek die de Regering volgt en kan eerst eindigen als ons ruilmiddel gestabiliseerd is. De loonsverhogingen, door de overheid, krachtens haar bevoegdheid vanwege het B.B.A., waren in wezen en in feite niet anders dan loonsverlagingsen, of, zoals het onlangs in een stuk van de Minister van Sociale Zaken werd genoemd, de handhaving van het **relatieve welvaartspeil**.

Naast de loonsverlaging die tot stand kwam door het steeds achterblijven van de lonen bij de prijzen, is in in April 1951 de 5 % consumptie-vermindering gekomen, die voorlopig wel niet zal worden ingehaald.

Minister van de Brink heeft in de begrotingsstukken voor 1951 het zozeer gesmade woord „aanpassen” gebruikt. En daarnaast medegedeeld dat de productie sterk gestegen was, maar de consumptie niet was toegenomen. De bijzondere

omstandigheden hebben nl. tot gevolg gehad dat de nationale besteding belangrijk moest worden ingekrompen. Ik ga op de gevolgde politiek der regering nu niet verder in. Maar het moet voor de eenvoudige arbeiders tot wie bij de verhoging in Januari 1950 gezegd werd dat als zij meer produceerden, de reële lonen gelijk zouden blijven of mogelijk nog verhoogd zouden kunnen worden, wel moeilijk zijn deze gedachtengang te volgen. Voor allen is echter wel duidelijk dat de laatste loonsverlaging ten nauwste in verband staat met de extra inspanning die wij ons, als Nederlandse volk moeten getroosten met het oog op de vergroting van het militaire apparaat. Maar de tussentijdse verlaging door hogere prijzen tot stand gekomen en niet door hogere lonen achterhaald, blijft een moeilijk te verteren brok!

Hoe was nu de situatie voor 1940 met het oog op lonen en prijzen? Ik geef de cijfers zoals zij mij door het Centraal Bureau voor de Statistiek werden verstrekt.

Lonen en salarissen volgens regelingen

Basis 30 Juni 1938 — Juni 1939 = 100

Datum	Uurlonen van volw. arbeiders in de nijverheid gem. v. 24 vakken	Kosten van levensonderhoud gezinsstatistiek Amsterdam; basis Dec. '38—Juni '39
December 1930	114	114
„ 1931	113	105
„ 1932	107	102
„ 1933	102	103
„ 1934	99	101
„ 1935	98	99
„ 1936	95	97
„ 1937	98	101
„ 1938	100	100
„ 1939	101	106

In de eerste plaats zij aangetekend dat de loonvorming en loonhoogte als regel in vrij overleg bepaald werden en de overheid, die, zoals na 1945, wel niet voorschreef, maar dan toch een directe invloed uitoefende.

Vervolgens zij opgemerkt dat de vrije loononderhandelingen stonden onder de zware druk van de na 1930 steeds toenemende werkloosheid.

In de derde plaats valt het op dat de lonen eerst daalden in de jaren 1932—1933 toen de kosten van levensonderhoud belangrijk omlaag gegaan waren, terwijl in de diepste periode van de depressie, nl. in de jaren 1934—1937, de lonen bijna op 't zelfde peil bleven als de kosten van levensonderhoud.

In de vierde plaats dient te worden bedacht dat in 1939 ons land gemobiliseerd was met het oog op de toen uitgebroken oorlog en vanwege de vakbeweging bij de overheid werd aangedrongen op verhoging van de lonen door middel van toeslag.

De handhaving van de waarde van ons ruilmiddel door de overheid in de periode van grote werkloosheid, heeft, naast enkele nadelen daaraan verbonden het voordeel gehad, dat de koopkracht der lonen bleef gehandhaafd en in de eerste periode na 1930 tot verhoging der koopkracht heeft geleid. Zonder daaruit nu verstrekkende consequenties te trekken, omdat de verhoudingen toen en nu zo gans anders waren (in de voor-oorlogse periode worstelden wij met een ontstellende werkloosheid en thans zitten we nog steeds met na-oorlogse moeilijkheden), is uit deze cijfers wel duidelijk dat de toestand van vóór de oorlog voor de loontrekkenden gunstiger was dan nu.

De Schoolstrijd heropend

Iedereen die dromen mocht dat de strijd om de gelijkstelling van het onderwijs in Nederland zou zijn uitgevochten, zal na de vergadering van de Provinciale Staten van Groningen uit deze droom hardhandig zijn wakker geschud. De Grondwet moge de gelijkstelling voor het lager onderwijs hebben vastgelegd, voor het Nijverheidsonderwijs heeft zij dat — evenals voor de andere takken van onderwijs — niet. Daarvan hebben de Gedeputeerde Staten van Groningen allereerst en daarna dit college, in bond met alle groepen van de linkerzijde, een schromelijk misbruik gemaakt en zij hebben, in eendrachtig verbond de Groninger C.B.T.B. met een fooi voor de bouw ener Christelijke Landbouwwinterschool naar huis gezonden. Het „gelijk recht voor allen” staat in het Nederlandse woordenboek van de linkse groepen, vanaf de V.V.D. via de P.v.d.A. tot aan de C.P.N. toe, niet geschreven. Wie principieel onderwijs voor zijn kinderen wenst, aldus de V.V.D. en de C.P.N. in Groningen, moet dat zelf maar betalen. De P.v.d.A. sloeg een wat gemoedelijker toon aan, door te betogen, dat men wel wat voor dat onderwijs over heeft als bewezen kan worden dat door een nieuwe school meerdere leerlingen onderwijs ontvangen. Levensbeschouwelijke motieven, aldus de laatste groep, moeten daarbij niet in de beoordeling worden opgenomen.

Wij zijn nu uit de droom gekomen en klaar en duidelijk staat voor ons dat de schoolstrijd weer is heropend en dat Christelijk Groningen niet zal mogen rusten voordat de gelijkstelling voor het landbouwonderwijs, en wat meer aan de orde komen zal, zijn verkregen.

Men kent het geval.

In 1904 en 1907 zijn resp. te Groningen en te Veendam, Landbouwwinterscholen gebouwd en in de bouw voor de scholen hebben de Prov. Staten destijds 9/14 van de bouwkosten gedragen. Deze scholen waren neutraal.

Na jarenlang worstelen heeft de Groninger Chr. Boeren- en Tuindersbond toestemming gekregen om in zijn gebied ook zulk een school op te richten. Vorig jaar is dit geschied. Met succes, want de school kon reeds starten met parallelklassen, hetgeen met het oog op de ruimte voor een gebouw niet kon worden toegestaan.

De school werd ondergebracht in noodlokalen en wat komen moest geschiedde, de Groninger C.B.T.B. kocht grond — heel dure van de gemeente Groningen — en hij maakte plannen voor de bouw van een school. Dat is een dure onderneming in onze tijd. Zonder overheidshulp is zulk een onderneming vrijwel niet uit te voeren, ook al zét men het nog zo bescheiden op. Overheidshulp, althans voor scholenbouw is, onder Nederlanders in onze tijd de gewoonste zaak van de wereld.

Welnu, de Groninger C.B.T.B. deed wat logisch was en hij vroeg aan de Groninger Staten om dezelfde steun bij de bouw dezer school als destijds de neutrale scholen hadden ontvangen, casu quo 9/14 van de bouwsom.

Was dit te veel gevraagd? Natuurlijk niet. Dit was niet anders dan het vragen om gelijkstelling op grond van de voor het onderwijs op de lagere scholen in de Grondwet vastgestelde regeling. Men zou denken dat G.S. met de Staten, onder dankzegging voor het lofwaardig initiatief dat na 44 jaar weer eens een dergelijke school in het Groningse land bracht, volgaarne medewerking in bovengenoemde geest zouden hebben gegeven.

Wie het denkt heeft buiten de oud-liberale motieven voor het godsdienstloze onderwijs, die in Groningen nog springlevend blijken te zijn, gerekend.

Een lumineus plan, waarvan de Gedeputeerde Tuin (P.v.d.A.) de auctor intellectualis schijnt te zijn, werd opgezet, het systeem van accresleerlingen. Men wil steunen alleen voor

zover blijkt dat de betrokken leerlingen anders geen onderwijs ontvangen. Blijkt dat de andere scholen slecht gaan, dan is het ook mogelijk dat er in het geheel geen hulp komt.

Voorts werden de beschouwingen opgezet krachtens minima. Dat de bouwkosten thans plm. 10 maal duurder zijn dan in 1904 en 1907 kunnen G.S. immers niet helpen? De Christelijke boeren moeten maar met een vermenigvuldigingscijfer van 3 tevreden zijn. En zo maar voort.

Het leek aanvankelijk dat de Groninger Staten in deze onjuiste voorstellen van G.S. niet zouden stappen. In het centraal rapport hadden de Statenleden een andere gedachte gelanceerd, een gedachte, die uitging van de gelijkstelling en die het vermenigvuldigingscijfer op de billijke hoogte van 6 wilde brengen. Een lid van de centrale afdeling, lid tevens van de V.V.D., moet daarmee zelfs naar uit het rapport is op te maken, accoord zijn gegaan. Zo billijk was de gedachte. Er scheen licht te dagen.

Evenwel is in de vergadering van de Staten dit licht gedoofd. De fractie van de V.V.D. was radicaal liberaal anno omstreeks 1878: geen cent er voor! Het betrokken lid inclus. De communist voelde niets voor „fabrieken voor geloof”. De P.v.d.A. ging met G.S. mee, ofschoon nog niet eens van harte. Nog liever wilde de voorzitter van de fractie niets! De doorgebroken leden, vroeger lid van de C.H.U., hielden zich bij hun fractie. En zo werd de fooi toegeworpen.

Er ware over deze zaak nog veel te schrijven en dit zal t.z.t. nog wel geschieden ook. De strijd is ontbrand want aan het schoolfront is een nieuw offensief losgebarsten. Voorshands zullen onze christelijke boeren en tuinders — als voorheen — zelf wel moeten betalen. Zij zullen wel zorgen dat het geld er komt. Maar berusten zullen zij noch wij ooit mogen in

deze meer dan onbillijke wijze voor hulp aan het onderwijs. Door dit besluit wordt weer eens duidelijk onderstreept, welk gevaar onze kinderen bedreigt. De Minister wil een schoolstelsel, waarbij de basisschool, de gewone lagere school, geen eindonderwijs meer geeft, doch de kinderen voorbereidt voor een van de vele schooltypes op het gebied van algemeen vormend of van technisch of van huishoudonderwijs, die de Minister zich blijkens zijn schema heeft voorgesteld.

Dit betekent helaas in vele gevallen naar de neutrale school. Die school zal niet alleen de taak hebben technisch- of vakonderwijs te geven, maar zich ook verder wijden aan de vakken van de lagere school. Het betrekkelijk jonge kind moet dan naar een streekschool, in een vreemd milieu, en — naar een school met een neutraal karakter.

Wanneer er nu enige aanwijzing was, dat wij kunnen zorgen voor streekscholen met een Christelijk karakter, dan zou de zaak anders liggen. In sommige streken en in sommige gevallen zal dat kunnen. Maar wanneer b.v. een combinatie van roden en liberalen, als in Groningen, met de dáár heersende mentaliteit, het voor het zeggen heeft, dan zal men alles doen, om ons die kansen te ontnemen.

Daarom is het van zo groot belang, dat de rood-liberale combinatie in de Groninger Staten, de „doorbraaksocialisten” niet uitgezonderd, juist nu bewezen heeft, welke mogelijkheden uit de vorige eeuw er blijkbaar voor zulke heren nog zijn, om de schoolstrijd te heropenen en welbewust barricaden op te werpen tegen de verdere ontwikkeling van het christelijk onderwijs, dat een bovenbouw zou moeten vormen van de versmalde en verschaalde lagere school.

Het is goed, dit geval in dit brede verband te bekijken en het zo in gedachtenis te houden.

Ontluistering der lagere school

H. ALGRA

Er zit in de plannen van Minister Rutten een element, dat nader moet worden bekeken, omdat het naar onze overtuiging niet zonder ernstige bezwaren moet worden geacht. De Minister wil niet, dat de Lagere school voortaan, voor welk kind in Nederland ook, eindonderwijs zal geven. Hij spreekt dan ook niet van een Lagere school, maar van een Basisschool. En er moet altijd nog wat boven op die basisschool. Als een kind de basisschool heeft doorlopen, dan kan het naar een lagere landbouwschool gaan, of naar een nijverheidsschool, of naar een Algemene Middelbare school, of naar een Huishoudschool, of naar een ander meer of minder gespecialiseerd type van school voor voortgezet onderwijs, maar het moet altijd na de basisschool nog op een andere school en blijft daar nog twee jaar leerplichtig. Daardoor wordt de gewone lagere school ontluisterd. Nooit kan het hoofd van die school dan meer van een klas afscheid nemen en de kinderen zeggen: nu gaan jullie het leven in, de een gaat moeder helpen, de andere gaat naar de boer, een derde naar de werkplaats. Hier is jullie getuigschrift en dit boekje krijg je mee als herinnering..... En dan komen de jongelui hem later tegen en groeten hem als de oude bekende, die een stempel op hun leven heeft gedrukt. En als de jongelui al volwassen zijn, dan komt nóg het gesprek op onze meester. En als die meester met pensioen gaat, dan komen ze allemaal nog weer terug en ziet hij generaties voor zich, die hij heeft afgeleverd. Wanneer de Minister zijn zin krijgt, dan is dat voorbij. Dan levert de man, die vroeger, vooral op het dorp, een centrale plaats innam met zijn school, de kinderen alleen maar af aan andere scholen en niet meer aan het leven. Natuurlijk volgt daaruit, dat de Minister meent, dat een vijfklassige basisschool nu ook wel voldoende is. En daarna moeten de kinderen met de bus of op de fiets dan maar naar die vele andere schooltypen, die er bovenop komen.

Wanneer dit plan doorgaat, dan is de glans van het hoofd-

schap voor een belangrijk deel verdwenen. Wij zouden bijna zeggen: wanneer het werk mooi begint te worden, althans rijp, dan breekt het af. Daarom moet wel terdege worden nagegaan, in hoeverre het mogelijk is, de zaak zo te organiseren, dat basisschool en bepaalde typen van vervolgonderwijs, wat gebouw, bestuur, personeel en leiding betreft, één geheel kunnen blijven vormen. Wij achten het voor heel veel kinderen minder gewenst, dat zij na vijf jaar basisschool al weer naar een andere onderwijsinrichting moeten.

Dan is er nog een belangrijk punt. Na tachtig jaren schoolstrijd is de positie van de bijzondere school praktisch onaanvaardbaar geworden. Maar met allerlei typen van voortgezet onderwijs staat het anders. Wanneer de plannen van de Minister worden verwezenlijkt, dan zullen honderden kinderen na 5 jaar Christelijke basisschool al naar een neutrale school moeten voor een bepaald type van voortgezet onderwijs. Dat is **onaanvaardbaar**. Dan worden zij door de leerplichtwet gedwongen, school te gaan, terwijl er geen andere mogelijkheid is dan de neutrale school. Dit klemt te meer, omdat wij nu al hebben gezien, hoe het algemeen vormend onderwijs op dergelijke scholen heel weinig algemeen vormend wordt gedacht. Het wordt een soort vakonderwijs. Reeds zijn schrikbarende schema's ontworpen, b.v. dat op een ambachtsschool het geschiedenisonderwijs voornamelijk zou omvatten de geschiedenis van „het hout”, de „ijzerindustrie”, enz. Maar van het geestelijke en culturele leven is dan geen sprake. Het moet leiden tot een verschrikkelijke verschraling van het leven.

Daarom zullen wij nooit aan de verwezenlijking van deze plannen mogen en kunnen medewerken, wanneer niet vaststaat, dat onze kinderen van 12 jaar, als zij de basisschool verlaten, kunnen overgaan naar scholen, die de naam Scholen met de Bijbel mogen dragen en waar gewaakt wordt tegen de verschraling der techniek.

SCHOOLSTRIJD HARDEGARIJP

Met grote verbetering verzetten sommige groepen zich tegen de stichting van een Christelijke school te Hardegarijp. Wij hebben al eerder gesignaleerd, wat Volksonderwijs op dit gebied presteerde. Het wekt sterke herinneringen op aan de bloeitijd van het ouderwetse liberalisme.

Thans heeft de Kerkeraad van de Ned. Hervormde Gemeente te Hardegarijp zich in de strijd geworpen. Hij keert zich tegen de actie van de rechtzinnig-Hervormden te Hardegarijp, die samen met de Gereformeerden daar trachten te komen tot de stichting van een Christelijk-Nationale school. En deze aanval van de Hervormde Kerkeraad is niet maar een plaatselijk initiatief zonder meer. De Kerkeraad verklaart uitdrukkelijk, dat hij zijn actie heeft ondernomen in overleg met de Hervormde Raad voor Kerk en School. Daardoor krijgt dit optreden een veel ernstiger karakter en wordt het tot een symptoom van een nieuwe officiële houding en handelwijze, die leidt tot de keuze vóór de openbare en tegen de Christelijke School. Het is geen wonder, dat het orgaan van de organisatie van onderwijzers aan de openbare scholen in de laatste tijd met zoveel waardering en dankbaarheid van die Raad gewaagt.

De Kerkeraad heeft zich in het Maandblad Contact, orgaan voor Ned. Herv. gemeenten te Bergum, Hardegarijp, Oenkerk en Oudkerk als volgt tot de leden der Ned. Herv. gemeente gewend (wij hebben er het een en ander vet in laten afdrukken).

* * *

In overleg met de Hervormde Raad voor Kerk en School, heeft de kerkeraad besloten het volgende aan de leden van onze gemeente bekend te maken:

Daar de laatste tijd in de boezem van onze gemeente vrij grote beroering is ontstaan door de hernieuwde pogingen, die worden aangewend om in onze woonplaats te komen tot het stichten van een Christelijk-Nationale School, voelt de kerkeraad zich gedrongen zich tot de leden van de gemeente te wenden met het volgende:

De Kerkeraad wil als zijn oprechte overtuiging in de eerste plaats uitspreken, dat hij het tot zijn taak rekent, er mede voor te zorgen, dat de kinderen van ons volk, en ook die van het dorp Hardegarijp, worden opgevoed in de vreugde en blijdschap van het Evangelie van Jezus Christus! — Deze taak rust echter in de eerste plaats op de ouders; en de kerkeraad wil hen hierbij dan ook hartelijk opwekken zich op deze verantwoordelijkheid steeds meer te bezinnen; en te doen wat velen, toen zij hun kinderen lieten dopen, aan de Heer der Kerk hebben beloofd.

De consequentie hiervan kan naar het oordeel van de kerkeraad echter niet zijn, dat deswege de leden der Kerk verplicht of zelfs geroepen zouden zijn hun kinderen naar een Bijzondere Christelijke School te zenden. Er bestaat geen schooltype, dat het monopolie bezit om onze kinderen op te voeden tot Christenen. Misschien dat het mogelijk is, ook mede door de school, hen te vormen tot waarachtige mensen. En de kerkeraad is er van overtuigd, dat dit op de openbare school ter plaatse met alle onvolkomenheid wordt betracht. Wanneer binnen de kring van de Ned. Herv. Gemeente te Hardegarijp bezwaren zouden bestaan tegen de sfeer van deze openbare school, dan was het de taak van de ouders geweest hierover te gaan spreken met het personeel, met de oudercommissie en eventueel met de kerkeraad.

Dit is nooit gebeurd en de kerkeraad kan de actie tot het stichten van een nieuwe school, die in naam van de Heer der Kerk gebeurt, dan ook onmogelijk anders zien dan een

streven naar een machtspositie; nog afgezien van het feit, dat een Christelijk-Nationale School te Hardegarijp overbodig en ongewenst moet worden geacht.

Overbodig, omdat op korte afstand van onze woonplaats bijzondere Scholen met de Bijbel bestaan, waarheen ouders die dit wensen hun kinderen kunnen zenden. Ongewenst, omdat de breuk in onze kerkelijke gemeente door deze pogingen wordt verbreed en verdiept.

De kerkeraad spreekt de hoop uit, dat de leden van de gemeente **meer de éénheid van de Avondmaalstafel dan die van de bestuurstafel zullen zoeken** en meent het daarom tot zijn roeping te rekenen, de oproep te doen uitgaan **aan de actie voor het stichten van een bijzondere school niet mede te doen.**

* * *

De Kerkeraad der Ned. Herv. Gemeente te Hardegarijp verklaart dus, in overleg met de Hervormde Raad voor Kerk en School, dat zij die in Hardegarijp hun best doen, om te komen tot stichting van een Christelijke school, wel **zeggen**, dat zij het doen „in naam van de Heer der Kerk”, dat zij dus bedoelen op deze wijze hun verantwoordelijkheid in de opvoeding van hun kinderen te betrachten tegenover Hem, die gezegd heeft „laat de kinderkes tot Mij komen en verhindert ze niet”, maar dat dit maar wóórden zijn, en dat de **werkelijke, geheime** bedoeling van deze voorstanders van het Christelijk onderwijs volstrekt anders is, volkomen werelds, wijl het hun alleen maar gaat om een **machtspositie**. De Kerkeraad oordeelt dus in overleg met de Hervormde Raad voor Kerk en School over de **harten** van de voorstanders van Christelijk onderwijs en zegt: wij ontmaskeren u, het gaat bij u niet om datgene waarover gij spreekt, maar om iets anders, dat gij huichelachtig tracht te verbergen, maar dat uw Kerkeraad wel heeft ontdekt, het is uw strijd om een machtspositie. En dit oordeel, dat **niet naar de Christelijke liefde is**, maar toch als een herderlijke daad van de Kerkeraad wordt aangediend, wordt zwart op wit in de krant gezet!

Al verder kiest de Kerkeraad principieel partij voor de openbare school en tegen de Christelijke school. Daarbij geeft de Kerkeraad, in overleg met de Hervormde Raad voor Kerk en School, er weinig blijk van, dat hij iets weet van het doel van de Christelijke school. De redenering komt hierop neer: opvoeding tot Christenen, dat kan geen school, althans er is geen enkel schooltype, dat daarvan het monopolie bezit. Opvoeding tot waarachtige mensen, dat is misschien mogelijk. En dat wordt op de openbare school betracht.

In werkelijkheid liggen de zaken heel anders.

Wanneer ouders er toe overgaan, voor hun kinderen een Christelijke school te stichten, dan zijn zij zich zeer wel bewust, dat geen mens, ook geen onderwijzer, een mens tot een Christen kan maken. Want de verandering des harten, dat is het werk van de Heilige Geest. Nooit hebben wij gepropageerd: stuurt uw kinderen naar de Christelijke school, want die maakt er Christenen van. De Kerkeraad der Ned. Hervormde Gemeente te Hardegarijp propageert wel de openbare school en zegt: die tracht van uw kinderen waarachtige mensen te maken.

Wanneer wij de ouders opwekken hun kinderen naar de Christelijke school te zenden, dan is dat **nóóit** met de belofte, dat die school Christenen kan maken, óók niet, dat zij waarachtige mensen kan maken. Het gaat om heel iets anders. Terecht noemen wij de Christelijke scholen met de Bijbel. Het zijn de scholen, waar het werk gedragen wordt door het gebed, waar de kinderen leren, elke morgen eerst

C.N.V. en P.v.d.A. (II)

In Ons Beginsel, het orgaan van de Nederlandse Vereniging van Christelijke Kantoor- en Handelsbedienden, is de Heer A. Borstlap ingegaan op het in het vorig nummer van Nederlandsche Gedachten gedeeltelijk overgenomen artikel van Ds J. H. Velema in De Wekker, het orgaan der Chr. Geref Kerken, van 8 Juni, handelende over het besluit van bovengenoemde vereniging, dat het niet tot haar bevoegdheid behoort een uitspraak te doen over de al of niet verenigbaarheid van het lidmaatschap van het C.N.V. met dat van de P.v.d.A.

In Ons Beginsel van 30 Juni verdedigt de heer Borstlap onder de titel „Misplaatste verontrusting” dit besluit o.m. als volgt:

Voor de Christelijke vakbeweging ligt het probleem.... geheel anders (dan voor de Kerk), want die beweging behoeft geen licht te laten schijnen

op alle terreinen des levens. Dat mag zelfs niet, want zou die Christelijke vakbeweging zich de allures aanmeten van te zijn een totalitaire organisatie, die voor haar leden denkt en optreedt waar zulks haar goeddunkt. Evenmin als het op de weg ligt van een Christelijk-politieke partij om uit te spreken, dat haar leden geen lid mogen zijn van het N.V.V., evenmin behoort het tot de bevoegdheid, tot de taak, tot het werkterrein van de Christelijke vakbeweging om uit te spreken, dat haar leden geen lid mogen zijn van de Partij van de Arbeid, de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie of welke andere humanistische politieke organisatie ook.

Daarna citeert hij het desbetreffende prae-advies van het hoofdbestuur:

„Hoezeer wij van oordeel zijn, dat aanvaarding van het Woord Gods als norm en richtsnoer voor het leven met betrekking tot alle levensterreinen, waarop de mens zich beweegt, de eis inhoudt, zijn optreden

hun handen te vouwen om te bidden ,waar zij dan luisteren naar het Woord van God, en daardoor telkens weer de boodschap horen van de Heiland van zondaren. Op de Christelijke school leren de kinderen zingen:

Jezus, Uw verzoenend sterven,
Blijft het rustpunt van mijn hart.....

En de ouders, die hun kinderen naar de Christelijke school begeren te zenden, kunnen er geen vrede mee hebben, dat bij het onderwijs en de opvoeding op school de Bijbel gesloten blijft, het gebed verboden is (in Groningen is onlangs een onderwijzeres van de openbare school geschorst, omdat zij het niet wilde laten, met de kinderen te bidden) en de Psalmen en Gezangen niet op de lijst van te zingen liederen voorkomen. Wij laten nu maar rusten, wat er op ander gebied niet in overeenstemming is met wat de ouders allereerst voor hun kinderen begeren. Wij denken aan de vaderlandse geschiedenis, waarbij de openbare school er zich wel voor zal wachten om de kinderen te vertellen van Luther, die weer leerde verstaan, wat vrije genade betekent en rechtvaardiging door het geloof alléén, en hoe zo de boodschap van de Reformatie ook in de Nederlanden kwam als een boodschap des heils.

De Kerkeraad zegt: de openbare school probeert tot waarsichtige mensen op te voeden en meer kan men nooit van een school verwachten.

Maar als er bezwaren waren tegen de sfeer van de openbare school, dan hadden de voorstanders van Christelijk onderwijs maar met de onderwijzers of met de kerkeraad moeten spreken..... Alsof het gaat om de sfeer van dat onderwijs. Het gaat om de bij de wet verplichte neutraliteit. En daar kan de Kerkeraad ook niets aan veranderen. De Kerkeraad zegt ten slotte, in overleg met de Hervormde

Raad voor Kerk en School: gij moet die actie staken, want anders gaat de eenheid van de bestuurstafel u boven de eenheid van de Avondmaalstafel. Die eenheid van de Avondmaalstafel is er dus volgens de Kerkeraad der Ned. Herv. Gemeente te Hardegarijp alleen dan ten volle, als de Ned. Hervormde voorstanders voor Christelijk onderwijs hun actie staken, als bestuursleden van de vereniging voor Chr. Nat. Schoolonderwijs bedanken, en het vermaan van de Kerkeraad aanvaarden, dat zij op huichelachtige wijze hebben gezegd, dat zij het deden bij hun ijveren voor de Christelijke school om de Heer der Kerk, terwijl zij het in werkelijkheid deden om de machtspositie. De eenheid van de Avondmaalstafel is in Hardegarijp alleen gaaf en ongerept als de openbare school er de enige school blijft. Daar komt het herderlijk vermaan van de Kerkeraad, in overleg met de Hervormde Raad voor Kerk en School, op neer.

Wij zeggen alleen maar: het is verbijsterend. Het is een teken des tijds. De bedoelingen worden openbaar. Maar het wordt daardoor ook ten volle duidelijk, welke gevaren momenteel het Christelijk onderwijs bedreigen, van een zijde, waarvan men het nooit zou hebben verwacht. Met des te meer ijver en volharding en wederzijdse liefde zullen allen, die het Christelijk onderwijs liefhebben en het als een rijke zegen voor hun kinderen aanvaarden, zich geven voor de zaak van het Christelijk onderwijs, elkaar aansporen tot volharding, elkaar sterken in de strijd, en hun zaak in het gebed voorleggen aan Hem, die de harten kent. En aan Hem zullen zij het oordeel in appèl overlaten, als de Kerkeraad van de Ned. Hervormde Kerk te Hardegarijp zijn leden, voorzover die ijveren voor Christelijk onderwijs, gaat zeggen, in overleg met de Hervormde Raad voor Kerk en School, dat zij slechts bezield worden door een streven naar machtsbegeerte.

hiernaar te richten, achten wij het treden buiten de bevoegdheid van onze vereniging of van de Christelijke vakbeweging, wanneer door deze vereniging of beweging een uitspraak zou worden gedaan ten aanzien van de consequenties, welke door leden uit de aanvaarding van het Woord Gods op andere levensgebieden worden getrokken, tenzij zij dientengevolge door publieke handelingen in strijd zouden komen met grondslag en doel van onze vereniging, dan wel het verenigingsbelang zouden schaden”.

In het nummer van 14 Juli vervolgt hij o.m.:

Wanneer wij van onze leden vragen, dat zij voor hun optreden in het sociale vlak deze grondslag (nl. die van de vakvereniging) onderschrijven, dan volgt daaruit, dat wij het recht en de plicht hebben hen tot de orde te roepen wanneer zij in onze vereniging — of in hun persoonlijke activiteit in het bedrijfsleven — zich van deze grondslag distancieren en middelen en methoden propageren die met de wet Gods in strijd zijn. Dan zullen wij desnoods voor het pijnlijke middel van een roeyement niet moeten terugdeinzen.

Maar daaruit vloeit niet voort, dat wij als organisatie nu geroepen zijn de tucht uit te oefenen over het totaal van de levensopenbaring van onze leden. De vakbeweging heeft een beperkte taak; zij is tot stand gekomen met een vrij duidelijke, concrete doelstelling; zij opereert in een bepaalde sector van de menselijke bedrijvigheid en in die arbeid op dat terrein legt zij het meetsnoer aan van 's Heeren wetten. Niet meer, maar ook niet minder. Zij heeft als vakbeweging geen oordeel over theologische of dogmatische kwesties; zij heeft als vakbeweging geen opvatting over de normen voor een Christelijke aesthetica; zij heeft als vakbeweging geen standpunt ten aanzien van politieke vraagstukken als b.v. de onderwijswetgeving, de financiële zelfstandigheid van gemeenten en provincies, de deelneming van Nederland aan het werk van de Verenigde Naties, de herziening van het strafrecht, enz.

Nu zijn er in Nederland Christenen, die zich in onderscheiden politieke partijen hebben georganiseerd en de een meent van de ander, dat hij politiek verkeerd is georganiseerd. Allen zijn zij van oordeel, dat zij juist in hun partij de gelegenheid hebben hun belijdenis op staatkundig terrein te beleven. Moet nu de Christelijke vakbeweging hier als rechter gaan zitten. O.i. is voor een zodanige houding geen enkele rechtsgrond aan te wijzen.

Ds Velema repliceerde hierop in De Wekker van 27 Juli, daarmede tevens een andere scrijvent, die het met zijn artikel niet eens was, beantwoordend:

Aangevoerd wordt het voorbeeld: de Antirevolutionaire partij bemoeit zich niet met kerkelijke kwesties. Doet ze het wel, dan treedt zij buiten haar bevoegdheid en toont ze geen eerbied te hebben voor eigen noch anderer levensgebied. Welnu zo is het nu ook met het C.N.V. Zij is niet kerkelijk en doet niet aan politiek. Zij is louter vakbeweging. Niets minder maar ook niets meer. Pardon: we hebben te maken met de christelijke vakbeweging. Daar gaat het om. De genoemde kwestie is dan ook geen kerkelijke kwestie en ligt op een heel ander vlak dan het voor-

beeld: Antirevolutionaire partij en het kerkelijk conflict. Laat men dat zich toch eens goed indenken. Het raakt hier een levenshouding die het christelijke, de eerste letter van het C.N.V. aantast en tot een mooie vlag maakt, maar dan een vlag die de lading niet dekt.

Bovendien vergete men dit niet: wie lid is van de P.v.d.A. onderschrijft daarmee ook het program, dat deze partij heeft t.a.v. het maatschappelijke leven. Hoe kan nu iemand die in politicus de maatschappelijke idealen van het socialisme onderschrijft, naar waarheid op maatschappelijk gebied de idealen van het C.N.V. najagen? Als de betrokkene zelf geen verschil ziet ligt dat voor zijn rekening. Maar wanneer het C.N.V. of een bij haar aangesloten organisatie zegt: deze mensen kunnen en mogen onze leden zijn, dan betekent dit een geweldig dualisme en dan ondergraaft men zijn eigen christelijke maatschappij-idealens. Of men moet menen dat er geen onderscheid meer is tussen die idealen en de idealen van het socialisme? Dat kan ik niet geloven, want dan haalt men een streep door het bestaan van het C.N.V. En daarom consequent zijn.

Op de conferentie, waar de gewraakte beslissing genomen werd, legde men de nadruk op de persoonlijke verantwoordelijkheid van ieder christen voor de wijze, waarop hij de belijdenis van zijn kerk in de praktijk van het alledaagse leven in toepassing brengt. Goed; maar dat sluit niet uit dat hier leiding gegeven wordt aan die verantwoordelijkheid. Die taak heeft een kerkeraad. Die taak heeft ook het C.N.V. — hoewel er een groot verschil is in het karakter van die taak. Het C.N.V. heeft hier deze taak: waarschuwen tegen een levenshouding op politiek gebied, die in lijnrechte strijd is met de belijdenis van diezelfde persoon op maatschappelijk gebied.

Bedoelde schrijver dezès dat ieder lid van de P.v.d.A. bij het C.N.V. aangesloten, nu direct maar geroeyerd moet worden? Absoluut niet. Graag wil ik dat even verduidelijken. Maar zo iemand zal, indien het bekend is, wel terdege onderwezen moeten worden. Men zal hem moeten wijzen op het halfslachtige van zijn houding. In zo'n geval zou ik er, onder deze voorwaarde, geen bezwaar tegen hebben dat zo iemand C.N.V.-er was. Maar op de Ernst Sillem-hoeve is wat anders gedaan en daartegen ging en gaat, na alle critiek, nog onverminderd m'n bezwaar: Men heeft een misstand officieel gesanctioneerd. Het abnormale heeft men als normaal verklaard. Het hindert voortaan niet of men C.N.V.-er is en lid van de P.v.d.A. Dit acht ik bedenkelijk. Ik vind het een droevig symptoom van verval dat het nodig was over deze kwestie een uitspraak te doen. Dit wijst er op dat we hier niet te maken hebben met een enkel geval, maar dat dit een toch vrij veel voorkomend verschijnsel blijkt te zijn. Anders zou men deze kwestie niet zo langdurig bestudeerd hebben. Hier tegen meende ik te moeten waarschuwen in de gerondende weg. Ik hoop zeer dat m'n critici zich niet verschuilen achter formele argumenten over de bevoegdheid van het C.N.V.

We schrijven deze dingen heus niet met vreugde; evenmin om het C.N.V. afbreuk te doen; nog minder om een argument te geven aan onze mensen om de christelijke vakorganisatie te verwerpen. Wel om terecht te waarschuwen in het gecompliceerde leven van nu.

Omgekeerd zijn er helaas nog te veel, die als lid van de Antirevolutionaire partij in politicus de maatschappelijke idealen van het Christendom onderschrijven, maar op maatschappelijk gebied metterdaad niet-Christelijke (liberale en socialistische) idealen najagen. Op het verkeerde daarvan is voortdurend met grote ernst geweest. En deze misstand wordt dan ook door de Antirevolutionaire partij zeker niet officieel getolereerd.

Familie-twist

In het Roomse dagblad De Maasbode opponeert de Nijmeegse hoogleraar Prof. Mr F. J. F. M. Duynstee niet zelden tegen het regeringsbeleid. Hoe hij oordeelt over de K.V.P.-minister Mr Van Maarseveen, blijkt uit De Maasbode van 31 Juli, waarin een interessant hoofdartikel over het recht van Binnenlandse Zaken om maatregelen te nemen tegen de Ambonezen, aldus wordt aangevangen:

De Ambonezen ondervinden op ontstellende wijze wat Nederlandse dankbaarheid en gastvrijheid betekent. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken heeft een grote vaardigheid ontwikkeld, om onze weerloze gasten in te hameren, wat het politiek bedrijf ten onzent al zo vermag op te leveren. Het is op zich zelf al een vreemd tafereel, dat Nederlandse hoofdambtenaren uitrukken om in eigen persoon — te midden van allerlei handtastelijkheden — een vlag neer te halen. Wij kregen uit de persverslagen de indruk, dat de heren er beter in geslaagd zijn, de waardigheid van het Nederlands gezag door het slijk te sleuren, dan de Ambonese vlag neer te halen. Een verbijsterende bijkomstigheid hierbij is, dat een en ander geschiedt onder verantwoordelijkheid van dezelfde Minister, die verantwoordelijk was voor de totstandkoming van de soevereiniteitsoverdracht en de Nederlands-Indonesische Unie. Men zou verwachten, dat deze omstandigheid een aansporing zou zijn, om in de Ambonese aangelegenheid de uiterste gematigdheid te betrachten. Het tegendeel blijkt waar te zijn.

Wij vragen ons af, wat minister Van Maarseveen wel zal moeten doen, voordat Prof. Dunystee's K.V.P. hem laat schieten.

Eenheid gewenst

Het is bekend, dat bij beslissingen over belangrijke zaken in de Tweede Kamer geen fractie zo verdeeld optreedt als die der C.H.U.

Zelfs in C.H. kring zelf is men de nadelen daarvan gaan inzien. Met het oog hierop luidde een hoofdartikel in de Nieuwe Provinciale Groninger Courant van 8 Augustus als volgt:

Het woord, dat de heer v. d. Wetering onlangs voor de Friese Chr. Historische Jongeren te Bolsward heeft gesproken, is ons als uit het hart gegrepen. Hij heeft o.m. er op gewezen, dat het gesplitst stemmen van de C.H. Kamerfractie, dat in de laatste tijd herhaaldelijk voorkomt, een groot gevaar in zich heeft. Immers, zo betoogde hij, als vóór- en tegenstemmers elkanders invloed opheffen, dan is de betekenis van de C.H. fractie tot nul gereduceerd. Dit

heeft met ja-knikkende negerpoppetjes niets te maken. Dit is niet een doden van het persoonlijk inzicht of een overmatige partijdiscipline, die een eigen inzicht niet duldt, dit is eenvoudig het handhaven van eigen invloed en betekenis.

Een beroep op het feit, dat het hier meestal geen principiële punten betroffen, doch zuiver zakelijke verschillen bij het inzicht in een bepaalde zaak, gaat niet op. Wij zouden juist de vrijheid van tegenstemmen — natuurlijk ook met de daaraan eventueel verbonden consequenties — willen handhaven bij verschillend principieel inzicht. Dan wordt het een gewetenszaak. Als het echter zakelijk inzicht alleen betreft, wordt het veel eenvoudiger, want dan is de opportuniteit in het geding en stelt men bij het bepalen van zijn stem de doelmatigheid.

Het wil ons voorkomen, dat op zulke punten een fractie tot eensgezindheid behoort te komen.

De heer v. d. Wetering stelt de vraag of de C.H.U., gezien dit verschil van inzicht, wel opgewassen is tegen de taak, die zij heeft te vervullen. Deze vraag zal hij binnen partijverband aan de orde moeten stellen en tot een oplossing moeten dwingen. Of ze dan juist op een jongeren-toogdag moet worden gesteld is punt twee.

Maar wel vrezen wij, dat het gedeelde optreden van de C.H.U.-fractie in de Kamer op den duur de kiezers een onzeker gevoel zal geven. Met een houding der fractie van 't kan vriezen en 't kan dooien neemt het volk ten slotte geen genoegen.

't Is niet te veel gezegd als we met het oog op deze dingen stellen, dat meer eenheid gewenst is.

En 't is ook niet te veel gezegd, wanneer wij daaraan de wens toevoegen, dat meer eensgezindheid van de C.H. Kamerfractie de samenwerking met de Antirevolutionaire Kamerfractie moge bevorderen.

P(luk) v. d. A(rmen).

In een betoogtrant, aan socialistten eigen, beweerde het P.v.d.A.-Kamerlid Mr J. A. W. Burger op 13 Juli tijdens de belastingdebatten in de Tweede Kamer met betrekking tot de Antirevolutionaire Partij (Handd. II K. 1950/1951, blz. 2398), dat zij

.....blijkbaar de minstbedeelden, die hun offers reeds hebben gebracht, de lasten van de huidige toestand alleen (wil) laten dragen en zich onttrekt aan de consequentie er tegelijkertijd zorg voor te dragen, dat ook de beter gesitueerden hun bijdrage leveren in de lasten en de zorgen. Is dat consequent? Is die houding van de Antirevolutionaire Partij consequent? Is dat de consequentie van het Christelijk beginsel? Is dat de consequentie en de praktijk van de politiek van de Antirevolutionaire Partij van vandaag? Dat is, wat ik de heer Schouten heb te verwijten.

Deze politiek van: pluk de armen en steun de rijken, is teleurstellend.

Dr Schouten repliceerde daarop (Handd. II K 1950/1951, blz. 2407 en 2408):

Tenslotte moet ik verklaren, dat, wanneer er van ons gezegd wordt, dat wij er op uit zijn de armen te drukken en de beter bedeelden of de rijken in een

gunstige positie te brengen, dit zo onwaar is, als er maar iets onwaar kan zijn. Ik zou tegen de geachte afgevaardigde de Heer Burger en de zijnen willen zeggen, dat zij er in het verband van de behandeling van de inkomstenbelasting aan hebben medegewerkt, dat grote en heel grote inkomens aan elke extra-verzwaren van de inkomstenbelasting zijn onttrokken. Als een directeur van een vennootschap of van een andere grote instelling uit dien hoofde een salaris ontvangt van f 50.000, valt hij niet onder de extra-inkomstenbelasting! Ik zal daar geen demagogie mee bedrijven, maar degenen, die dat voor hun rekening hebben, moeten er zeker van afzien demagogische woorden tot anderen te spreken.

Dat het onbeheerste en onwaardige optreden van Mr Burger niet steunde op de feiten, toonde De Rotterdammer van 14 Juli aan in een hoofdartikel, waaruit het volgende wordt overgenomen:

De Antirevolutionaire fractie stemde tegen de wijziging van de inkomstenbelasting, doch alleen, omdat er uitsluitend belastingverzwaring wordt gelegd op winsten, terwijl inkomens boven de f 8000,— uit anderen hoofde verkregen, niet zwaarder worden belast. Dit doet geweld aan de regel, dat van gelijke inkomens gelijke belastingen worden geheven, ongeacht de bron, waaruit die inkomens zijn verkregen. Telkens is verklaard, dat minister Lieftinck uit de inkomensfeer het bedrag kan krijgen, dat hij meent nodig te hebben.

De Antirevolutionaire fractie stemde voor de verhoging van de vennootschapsbelasting ondanks het bezwaar, dat de compensatie-eis voor geleden „stropen” hierop extra werd verhaald.

De Antirevolutionaire fractie stemde tegen de wijziging van de omzetbelasting, doch uitsluitend wegens bezwaren tegen het weeldetarief, dat ook werkt ten nadele van de kleine man, niet in het minst omdat bepaalde bedrijven in moeilijkheden kunnen komen, hetgeen werkloosheid tengevolge kan hebben. Herhaaldelijk is tijdens het debat verklaard dat de minister in de sfeer van de omzetbelasting het bedrag kon krijgen, dat hij nodig achtte. Hierbij is constructief opgetreden door voor een volledige compensatie te pleiten in de vorm van een verhoging van het fabrikantentarief.

De Antirevolutionaire fractie stemde voor de verhoging van de motorrijtuigenbelasting, ondanks het bezwaar, dat ook het beroepsvervoer zwaarder wordt belast, waarvan toch zeker ook de „kleine man” te lijden heeft, te meer, daar de werkgelegenheid er zeker niet door wordt bevorderd.

De Antirevolutionaire fractie stemde tegen de verhoging van de vermogensbelasting, doch uitsluitend omdat ook de kleine vermogens van mensen, die hebben gespaard, een huisje bezitten enz., door het hogere tarief worden getroffen. Bovendien werd in de regeringsverklaring over deze belastingverhoging met geen woord gerept.

De Antirevolutionaire fractie stemde tenslotte voor de verhoging van het successierecht.

... en spaar (de) Burger(s)

Het is niet prettig voor de P.v.d.A., dat ze het in de laatste jaren zo slecht treft met haar leiders. Prof. Schermerhorn en Jhr. Van der Goes van Naters bijv.

Beiden leven nu in retraite. En wie kon er wat aan doen, dat nu juist Mr Burger weer schipbreuk leed? Het Friesch Dagblad van 15 Augustus schrijft er over:

De heer Burger, lid van de Tweede Kamer, en prominente figuur in de P.v.d.A., kreeg een jacht in bruikleen van een Belgische baron, een sportvriend van hem, ging met dit jacht zeilen bij slecht weer, liep met gedoopte lichten de haven van Scheveningen binnen, maar strandde op de pier. Het scheepje ging aan spanen, de heer Burger en zijn schipper verdwenen zonder uitleg in de nacht, omdat zij nog „verder dan Rotterdam” moesten, en brachten daar door de politie in actie.

Een etmaal later bracht de heer Burger opheldering. Toen stond in de krant, dat de portefeuille van de heer Burger, inhoudende enige duizenden guldens, was aangespoeld. Als ik met vacantie ga, heb ik altijd het gevoel, dat ik net genoeg bij mij heb, als er niets bijzonders gebeurt. Ik riskeer dan ook niet gaarne scheepsrampen. Niet iedereen brengt het zo ver, dat van een vacantiereisje aan het einde nog een portefeuille met enige duizenden guldens overblijft. Toch stond het in alle kranten, behalve — in „Het Vrije Volk”. Die redacteur streepte de clausule „inhoudende enige duizenden guldens” door, om de socialistische lezers niet te verontrusten. Overigens willen wij onze neus niet in anderen zaken steken. Alleen vermelden wij nog, uitsluitend voor de volledigheid, dat deze heer mr Burger, die zo zuinig vacantie kan houden, dat hij enige duizenden guldens aan baar geld overhoudt, dezelfde mr Burger is, die in de Kamer aan Schouten verweet, dat diens politiek — in tegenstelling met die van de socialisten — de rijken spaarde en de armen plukte. En wij constateren, dat de grillige Noordzee voor dit woord op deze rijke socialist géén wraak heeft genomen.

Ook Vrij Nederland, dat „onafhankelijk” weekblad, heeft zich met het geval bemoeid. Het is getroffen geworden door de onaangename reacties van de pers op de schipbreuk van Mr Burger. En op de voorpagina van het nummer van 25 Augustus j.l. heet het dan:

Eens waren wij tegen het wetsontwerp op de journalistieke verantwoordelijkheid, omdat, meenden wij, de Nederlandse pers haar eigen verantwoordelijkheid wel kende en daar door geen Overheid aan herinnerd behoefde te worden. Na het Asmodee-geschrijf! rondom het ongeluk in de Scheveningse haven zijn wij bereid ons verzet tegen dat wetsontwerp op te geven, ja, zelfs op verscherping der wet aan te dringen.

Ziezo, daar gaat de onafhankelijkheid van het fiere „Vrij” Nederland. Wat een windstootje al niet doen kan!

De Bijbel en de vredes-actie

Hoe de Bijbel zelfs voor de vredesactie der communisten kan worden misbruikt, toont de getuigenis aan, die Mevrouw A. Brusse gaf in Vrede, het weekblad van de Nederlandse (lees: communistische) Vre-

1) Asmodee was volgens de apocryphe boeken (Tobias) een boze geest, die het huwelijksgeeluk placht te verstoren; C.J.V.

(ANTIREVOLUTIONAIRE) BEEST

Mr K. GROEN

Ons Politeuma heet het officieel orgaan van het Gereformeerd Politiek Verbond. Onder de titel wordt de bekende tekst uit Philippenzen 3 : 20a aangehaald, volgens welke het burgerschap (politeuma) der gelovigen in de hemelen is, zij burgers zijn van een rijk in de hemelen.

Het Mei/Juni-no. 1951 van het orgaan is met die betuiging weinig in overeenstemming. De lezer oordele. De secretaris van het G.P.V., de heer D. C. Haak, wijst op de verplichting, bij de candidaatsstelling voor de Tweede Kamer een waarborgsom van f 250,— te storten, welke wordt verbeurd, wanneer het aantal op de ingediende lijst uitgebrachte stemmen minder blijkt te hebben bedragen dan 75 % van de kiesdeler (dat is volgend jaar vermoedelijk ± 40.000 stemmen). Hij vermeldt, dat deze som thans tot f 500,— staat verhoogd te worden, hetgeen dus voor een partij, welke in alle 18 Kamerkiezingen lijsten wil indienen, op in totaal f 9.000,— komt. Daaraan voegt de heer Haak dan toe (de vette letters zijn van hem; ik heb elders al eens opgemerkt, dat al dat vet weinig beleefd is tegenover de lezer, alsof die zelf niet zou weten, waar hij klemtonen moet leggen; bovendien staat het typografisch weinig fraai):

„Naar de heer Zijlstra opmerkte, zijn de grote partijen — waarbij ook de Antirevolutionaire behoort — vergeten, dat ook zij klein geweest zijn. Het censuskiesrecht der vorige eeuw — waartegen Groen en Kuyper toornden — had dezelfde bedoeling als de verhoging van de gelden voor de consignatie-kas van f 250,— op f 500,—. Toen in 1874 óók een Kieswetherzienting aan de orde was, kon „De Standaard” juichen, omdat de censusverhoging was afgestemd. Zal „Trouw” of „Nederlandsche Gedachten” nu treuren, nu een consignatie-kas-storting wordt verdubbeld? De voorgestelde — maar verworpen —

verhoging van 1874 en de aangenomen verhoging van 1951 hebben toch dezelfde tendenz?

Uitschakeling van een groep kiezers! Geen twijfel aan, of de A.R. Kamerleden hebben bij deze behandeling aan het G.P.V. gedacht! Het betreft hier een vorm van **onderdrukking**: de klauw van het beest wordt ook hierin even zichtbaar.”

* * *

Het valt nog mee, dat de heer Haak niet tegen het bestaan van de waarborgsom als zodanig fulmineert. Eigenlijk is dat nog dom van hem ook, want het had zijn positie althans nog iets sterker kunnen doen schijnen.

Het instituut van de waarborgsom bij de Kamerverkiezingen is in 1934 ingevoerd. Wie al wat langer meeloopt in de politiek zal zich herinneren, dat na de invoering der evenredige vertegenwoordiging zich het euvel ging voordoen, dat een overmatig groot aantal lijsten aan de verkiezingen deelnam.

Dit had materiële bezwaren. Extra administratief werk was het gevolg, grotendeels nutteloos, daar het merendeel dezer lijsten toch volstrekt kansloos was. Toch moest dat werk worden betaald. Stembiljetten van zeer groot formaat waren nodig: extra kosten van zetten, papier en drukken waren het gevolg. Op enkele miljoenen biljetten liepen de hierdoor veroorzaakte, ook al weer nutteloze kosten natuurlijk in de papieren.

Ernstiger waren de politieke bezwaren: de eerbied voor ons democratisch staatsbestel nam door deze uitwassen niet toe; vele kiezers „geloofden het wel” en werden steeds onverschilliger; fascistische en nationaal-socialistische groepen sponnen hierbij zijde; goedwillende eenvoudige kiezers wisten met de grote lap papier, die het stembiljet was geworden, geen raad meer.

desraad, van 29 Juni. Onder de triomphantelijke titel „Ik heb als Gereformeerde voor het Pact getekend!” schreef ze:

Waarom ik, belijdend lid der Geref. Kerk van Den Haag-West en dus principieel anti-communist, meewerk met de handtekeningen-actie voor een vredes-pact tussen de Grote Vijf?

Omdat, volgens het eerste artikel van het beginsel-program van de Antirevolutionaire Partij Christus Koning moet zijn op elk levensterrein, dus ook op dat der buitenlandse politiek.

Christus is de Vrededorst. Bij Zijn komst op aarde zongen de Engelen: „Ere zij God, vrede op aarde”. Blijkbaar is de eer van God, waarvoor de Gereformeerde theologie zo hardnekkig strijdt, dus **gekoppeld** aan de vrede op aarde.

Let wel, er staat geen: vrede voor de ziel, hetgeen

sommige dominees er zo graag van plegen te maken. En inderdaad viel Christus' komst in een tijdperk van enige eeuwen staatkundige vrede. Nu de vredesbeweging, die inderdaad uit de „linkerhoek” komt, welbewuste pogingen aanwendt, zie de oproep van Berlijn van de Wereldvrederaad, haar basis zo breed mogelijk te maken, is het de tijd voor alle niet- en anti-communisten om mee te werken, voorzover ze tenminste geen oorlog willen.

Men staat eenvoudig verstomd van deze motivering. Als Mevrouw Brusse Lucas 2 : 14 nog eens wil lezen, zal ze bemerken, dat het alleen vrede op aarde zal zijn voor de mensen van het welbehagen.

En als ze de geschiedenis nog eens bestudeert, zal ze bemerken, dat het met die „enige eeuwen staatkundige vrede” ten tijde van Christus' komst nog al meeviel.

Het optreden van grote aantallen kansloze partijen deed vele stemmen verloren gaan: een groot gedeelte van het kiezerscorps bleef daardoor onvertegenwoordigd. In 1933 werden 147.208 stemmen uitgebracht op lijsten, welke geen zetel verwierven, dat was niet minder dan 3,95 % van het totaal aantal geldige stemmen. Dat bijna 4 % der kiezers (in 1925 was het zelfs 4,73%), op die wijze onvertegenwoordigd bleef of liever vertegenwoordigd werd door anderen dan op wie zij hun stem hadden uitgebracht, is in strijd met het stelsel der evenredige vertegenwoordiging.

Hoewel verreweg de meeste ingediende lijsten kansloos waren, waren er toch ook, die succes hadden en één man in de Tweede Kamer brachten: in 1918 waren er niet minder dan acht (!), in 1922 twee, in 1925 vier, in 1929 vijf, in 1933 zes (!). Daaronder waren dan zuivere belangengroepen als een „Middenstandspartij” (1918), de Plattelandersbond (1918, 1925, 1929), het Verbond Democratiseering Werkmacht (1918), een „Middenpartij voor Stad en Land” (de „tolbestormer” Floris Vos, 1929), een „Nationale boeren-, tuinders- en middenstandspartij” (!, 1933), verder een wonderlijke creatie als een „Neutrale (!) partij” (1918). Dan waren er de van grotere partijen afgesnipperde groepen als de S.G.P. (1922: 1 zetel, 1925: 2, 1929: 3, 1933: 3), de Hervormd Geref. Staatspartij Ds Lingbeek, 1925, 1929 en 1933: 1 zetel), de R.K. Volkspartij (Arts, 1933: 1 zetel), de Revolutionair-Socialistische partij (Sneevliet, 1933: 1 zetel). Meer zou zijn te noemen, maar het gezegde is voldoende.

Nu is het recht van oppositie een wezenlijk element in een democratisch staatsbestel. Maar de gevoerde oppositie moet loyaal zijn. En dat is vooral die van eenmanspartijen lang niet altijd. Van belangengroepjes e.d. allicht al niet. En het optreden van groepen, welke zich van grotere partijen hebben afgescheiden, richt zich niet zelden in overwegende mate tegen hen, van wie zij zich onlangs hebben afgescheiden. Beide soorten groepen komen aan constructief medewerken aan het parlementaire werk dikwijls niet toe: figuren als de heer Welter zijn in dit opzicht uitzondering. Zo verzwakken zij de kracht van de volksvertegenwoordiging. Deze komt mede — niet: alleen — daardoor in discredit. Goed oppositie-voeren eist een bepaalde geestelijke gezindheid. Daarom is ook niet elk beroep op Groen van Prinsterer van wie meent zich op voor hem principiële gronden van de Anti-revolutionaire partij te moeten losmaken, een geoorloofd beroep. Er wordt door het G.P.V. heel wat met Groen gesold, ook in dit opzicht.

* * *

Zo was dan de stand van zaken in de jaren 1918 tot 1933. In 1918 verschenen 32 lijsten aan de start, waarvan er 15 geen zetel verwierven, in 1922 waren deze cijfers 48 en 36, in 1925 32 en 21, in 1929 36 en 24, maar 1933 spande de kroon: vier en vijftig lijsten werden ingediend, waarvan er veertig geen zetel verwierven! Het stemmental van deze laatste varieerde van 27.476 tot 90(!), slechts twee ervan behaalden meer dan 20.000 stemmen (de kies-

deler was in dat jaar 37.218), drie tussen 10 en 20.000, vier tussen 5 en 10.000, tien tussen 1.000 en 5.000, negentien behaalden slechts enkele honderden stemmen en twee bleven er zelfs beneden de honderd! Intussen waren er in de Tweede Kamer toch altijd nog 14 groepen vertegenwoordigd, waarvan dan zes met één lid, één met drie, één met vier en de overige zes met van zes tot 28 zetels.

Toen kwam, nadat er al jaren uit de Kamer op was aangedrongen aan deze euvels paal en perk te stellen, Mr De Wilde als minister van Binnenlandse Zaken met het voorstel, a. een waarborgsom van f 250,— te verlangen, welke aan de staat zou vervallen, als de lijst de kiesdeler niet haalde, en b. een lijst slechts dan in aanmerking te doen komen voor de toekenning van zetels, als zij ten minste drie maal de kiesdeler zou hebben gehaald.

Het laatste voorstel werd in aanmerkelijk verzachte vorm wet: een lijst komt sindsdien in aanmerking voor zetels als zij ten minste éénmaal de kiesdeler heeft gehaald. In verband daarmee zou de waarborgsom eerst komen te vervallen, wanneer het aantal op een lijst uitgebrachte stemmen de 75 % van de kiesdeler niet had gehaald.

Wanneer men de aan het ontwerp-De Wilde gewijde parlementaire stukken en Handelingen doorleest, dan ziet men, dat de opzet in 1934 in genen dele was, kleine, maar serieuze beginselpartijen te weren. Het ging er slechts om, allerlei niet-serieuze groepjes van allerlei aard af te houden van mededinging bij de stembus. In de Memorie van Toelichting wordt gesproken van „ephemere partijtjes” (één-dags-vliegen dus) en er wordt gezegd: „het nut van levenskrachtige kleine partijen wordt hiermede niet aangetast” (bedoeld zal zijn: betwist, of: ontkend). De waarborgsom was bedoeld om de verkiezingen reeds van de aanvang af in rustiger banen te leiden” door het beperken van de lust tot het indienen van speculatieve lijsten”.

In het Voorlopig Verslag wordt er de nadruk op gelegd, dat „slechts een zodanige nederlaag (bij de stembus)..... tot het verbeuren der waarborgsom (dient) te leiden, welke er op wijst, dat aan de candidaatstelling een serieus karakter heeft ontbroken”.

* * *

In 1948 werd onder verantwoordelijkheid van minister Witteman voorgesteld de waarborgsom tot f 500,— te verhogen, omdat het bedrag van f 250,— „bij de gewijzigde monetaire verhoudingen te laag geacht” werd. Toen in het Voorlopig Verslag er enig bezwaar tegen werd gemaakt, bij gelegenheid van een uitsluitend als technisch bedoelde herziening der kieswet tot deze verhoging over te gaan, nam de Regering bij Memorie van Antwoord dit punt in haar voorstellen terug, overigens opmerkende, dat de voorgestelde wijziging „geen principiële betekenis” had gehad.

De bezwaren in de Kamer waren van twee zijden gekomen: enerzijds van „vele leden”, die erkenden, dat beperkingen bij de candidaatstelling zin hebben, maar die van oordeel waren, dat deze niet op financiële basis behoren te rusten. Waarop dan wel, gaven

zij niet aan. Vermoedelijk waren hier P.v.d.A.-leden aan het woord.

Andere leden — en men mag wel aannemen, dat die tot de oppositie behoorden — merkten op, dat het door de Regering aangevoerde argument der gewijzigde monetaire verhoudingen hun weinig sterk leek. „Men zou er zelfs uit kunnen afleiden, dat de Regering de inflatie van de gulden met ronde woorden erkent.” Ik zou zeggen: inderdaad, en dat was ook een volkomen afdoende reden.

Nadien werd in 1951 een ontwerp voor een nieuwe Kieswet ingediend, dat inmiddels met bekwame spoed door de Tweede Kamer is behandeld en aangenomen. Daarbij is op voorstel der Regering nu toch de waarborgsom tot f 500,— verhoogd, waardoor het bedrag ervan, volgens de Memorie van Toelichting „wordt aangepast bij de algemene stijging van het prijspeil”. In het Voorlopig Verslag waren er weer vele leden, die „de storting van een waarborgsom..... een bepaaldelijk weinig elegante, ja haast ondemocratische methode (achtten) om beperking van het aantal partijen te bereiken”. Die leden gaven verre de voorkeur aan het stellen van de eis, dat aan geen lijst zetels worden toegewezen, welke niet ten minste twee, liefst driemaal de kiesdeler haalt. Andere leden verklaarden echter, in het eisen van een waarborgsom niets ondemocratisch te zien, „terwijl de praktijk heeft uitgewezen, dat (het) een doeltreffend middel is om het indienen van lijsten, die geen ernstig karakter dragen, te voorkomen”. Niemand kreeg het ditmaal in zijn hoofd, de redelijkheid te ontkennen van de motivering, welke de Regering had gegeven van de **verhoging** van het bedrag.

De Regering antwoordde op de geuite kritiek: „Het voorschrift moge minder elegant zijn, onmisbaar blijft het, zolang geen meer elegante regeling is gevonden om het indienen van speculatieve lijsten tegen te gaan.”

Bij de mondelinge behandeling bleek de P.v.d.A. toch niet zulke grote bezwaren tegen de waarborgsom te hebben. Haar woordvoerder verklaarde dit middel te aanvaarden en daarnaast de eis aan te durven van het behalen van driemaal de kiesdeler om voor een zetel in aanmerking te kunnen komen. De communisten daarentegen hielden vol, niet alleen van de verdubbeling van de waarborgsom, maar zelfs van de gehele waarborgsom niets te moeten hebben. De eenling Welter achtte het eisen van een waarborgsom geenszins, het eisen van het behalen van driemaal de kiesdeler echter wel ondemocratisch. De minister — inmiddels Mr Van Maarseveen — wees er op, dat serieuze partijen van de verplichting een waarborgsom te storten geen bijzondere last noch nadeel ondervinden: zij behoeven het bedrag immers slechts tijdelijk te fourneren.

* * *

Ziehier de achtergrond van het stellen van de eis, een waarborgsom te storten, alsmede de geschiedenis van de verhoging van het bedrag ervan. De eis richt zich tegen de ephemere, de niet-serieuze, de speculatieve groepen en lijsten. Tegen een groep, een partij, welke wezenlijk in het kiezersvolk wortelt, welke een

„beginsel” vertegenwoordigt — wat het G.P.V. overigens niet wil, maar haar pretentie, alleen „Schrift en Belijdenis” te doen spreken, is in de hier bedoelde zin toch ook een „beginsel” —, dat weerklank vindt in het Nederlandse volk, is deze eis niet gericht. Dat zij ook zulk een groep kan treffen, wordt niet ontkend, maar daar is het niet om begonnen. De wet kan nu eenmaal in dit opzicht geen onderscheid maken tussen lijsten, welke niet, en die, welke wel serieus zijn: aan wie zou het oordeel daarover moeten worden toevertrouwd?

En de verhoging is toch wel heel normaal gemotiveerd met de daling der geldswaarde. Daarom zijn ook de salarissen verhoogd, evenals daarom de competentie-grenzen der lagere rechters in burgerlijke zaken verhoogd zijn en de maxima der boeten in de strafwet verhoogd worden. De onderhavige verhoging blijft eerder nog achter bij de daling der geldswaarde.

* * *

De vergelijking, welke de heer Haak met de vroegere census en met eventuele verhoging daarvan maakte, gaat in het geheel niet op. Maatstaf bij het censuskiesrecht was niet wat men in de directe belastingen kon of wilde betalen, maar wat men er wettelijk in moest betalen. Lag dat beneden een zekere grens, dan was men van het kiesrecht uitgesloten. Geen offervaardigheid kon daaraan iets veranderen.

In het onderhavige geval wordt niemand van het kiesrecht of van het stellen van kandidaten uitgesloten. Hij moet er alleen — omdat er nu eenmaal „kwaden” zijn geweest, die het indertijd mee voor de „goeden” hebben bedorven — een zeker bedrag voor over hebben. Wanneer hij bevreesd is, zijn waarborgsom te verspelen, omdat hij niet verwacht dat zijn lijst 75 % van de kiesdeler zal halen, zal hij wel er van moeten afzien kandidaten te stellen, maar dit brengt hem dan nauwelijks in een slechtere positie: zijn candidaat zou met minder dan die 75 % tóch niet zijn gekozen en „getuigen” kan hij ook op andere wijze dan door op een kansloze candidaat te stemmen, b.v. — zoals is geschied — door demonstratief alleen de opkomstplicht na te komen en het stembiltjet te weigeren, onder het motto: „voor mij geen keus bij: het zijn immers toch allemaal verlaters van God en van Zijn Woord”.

Dat de waarborgsom niet een bijzonder fraai of bijzonder sympathiek middel is om speculatieve, niet serieuze candidaatstellingen tegen te gaan en ephemere groepjes van de stembus te weren, zal ieder wel geredelijk toegeven, gelijk ook de Regering het deed. Maar gegeven, dat er voorshands nog geen beter middel tegen het geschetste euvel is gevonden, is het in ieder geval volkomen redelijk, dat de waarborgsom op een zodanig bedrag gesteld wordt en blijft, dat het er mede beoogde doel er ook inderdaad mede kan worden bereikt. Daalt de waarde van het geld tot minder dan de helft — gelijk is geschied — dan is verdubbeling van deze som niet onredelijk. Als de heer Haak de waarborgsom zelf aanvaardt — en dat doet hij, blijkens zijn stukje — dan was zijn protest tegen de verhoging dus misplaatst en zijn

Op Eigen Wieken

Deut. 32-Vers 11a

Redactie: C. D. van Oosten, Mr C. J. Verplanke, S. Willemse, H. D. W. Boven (Secretaris).
Redactie-adres: Dr Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

Op Eigen Wieken

E. v. RULLER

Aan het begin van een werkperiode is het voor elk mens nodig dat hij zich even bezint. Daarom mag het geen verbazing wekken dat ik gaarne eens ga praten over de Arjosclubs, nu we gekomen zijn bij het startpunt van de winter-werkperiode.

In de zomer gaat de Arjos in het algemeen stil liggen. Zij volgt de gang van het politieke leven — eigenlijk van alle leven — dat in de zomermaanden zijn ontspanning vindt. Vergaderingen worden stopgezet en er wordt gewacht op het nieuwe seizoen. Na de rustperiode gaat ieder weer aan het werk.

Op dat moment gaan we ons even bezinnen. Op dat moment hebben we elkander wat te zeggen.

* * *

De redactiecommissie van onze rubriek heeft dit jeugd-deel van „Nederlandsche Gedachten de naam gegeven „Op eigen wieken”. Zij heeft daarmede willen zeggen dat voor ieder de vlucht op eigen wieken komt. De tijd komt, is aanstaande, dat de vlucht des levens begint. Dan moet de beslissing zelfstandig worden genomen en de verantwoordelijkheid voor elke daad is gekomen.

Dat deze gedachte in deze naam is gelegen bewijst het Schriftmotief waarop de naam werd getoonzet: „Gelijk de arend zijn nest opwekt en over haar jongen zweeft”. (Deut. 32: 11a). Men kent het beeld waaraan dit woord is ontleend. Als de tijd er is stoot de arend zijn jong uit het nest voor de vlucht op eigen wieken. Hij wekt zijn nest op, doch hij laat zijn jong niet in de steek. Als het stuntelig wegzweeft, dan omringt hij het en als het straks

kwalificatie „onderdrukking” niet meer dan — om met Thorbecke, in ander verband overigens, te spreken — „een groot, vals woord”.

* * *

Het aller-naarste is intussen, dat de heer Haak zich vermeet, het innerlijk van anderen te beoordelen: „Geen twijfel aan — schrijft hij —, of de A.R. Kamerleden hebben bij deze behandeling aan het G.P.V. gedacht! Het betreft hier een vorm van **onderdrukking**: de klauw van het beest wordt ook hierin even zichtbaar”.

Uit het vorenstaande blijkt, hoe ongemotiveerd deze insinuatie is. De heer Haak laat zich meeslepen door zijn toenemende fanatieke haat tegen de Antirevolutionaire partij en haar vertegenwoordigers. Zo

dreigt neer te storten, dan schiet hij snel onder de wankelende vogel, spreidt zijn vleugels en hij vangt het vallende jong op zijn sterke vleugels.

Op eigen wieken, inderdaad, doch nog sterk gebonden in de eerste vluchten aan de oude vogel. Dat is de machtige, zeer gelukkige, gedachte die de titel onzer rubriek draagt.

Raak getypeerd.

De Arjos-gedachte in het hart geschoten.

* * *

In dit verband wil ik iets zeggen over een stukje dat ik afgedrukt vond in „Elseviers Weekblad” van 12 Mei j.l. — waarom in „Elsevier”? — geschreven door een Amsterdamse Arjosman K. Koole. Hij klaagt over een gebrek aan jeugdverantwoordelijkheid in het politieke leven in het algemeen en „als hij dan zijn hand in eigen Antirevolutionaire boezem steekt”, ontdekt hij hetzelfde. Hij betwijfelt blijkbaar dat onze Arjos geen „jeugd” heeft, want de voorzitter loopt tegen de 50 jaar en verschillende landelijke bestuursleden zijn boven de 35 jaar.

Dan zegt hij:

„Deze jongerenclubs hebben geen enkele invloed in de partij. Wij studeren hard op de clubs en m.i. is deze vorming zeer nuttig. Doch wij hebben recht op meer, wij zijn de volgende generatie. Wij moeten de consequenties dragen van de besluiten welke nu worden genomen. Toch worden wij niet geconsulteerd”.

Tot zover de heer Koole.

Dit is allemaal waar.

En het is allemaal volledig onjuist.

Het is allemaal waar omdat het de weergave is van de

komt hij tot zijn onbewezen en onbewijsbare beschuldigingen.

„Wat wil het negende gebod? Dat ik tegen niemand valse getuigenis geve, niemand zijn woorden verdraaie, geen achterklapper of lasteraar zij, niemand lichtelijk of onverhoord oordele of helpe veroordelen; maar allerlei liegen en bedriegen, als eigene werken des duivels, vermijde, tenzij dat ik de zware toorn Gods op mij laden wil; insgelijks, dat ik in het gericht en alle andere handelingen de waarheid liefhebbe, oprechtelijk spreke en belijde; ook mijns naasten eer en goed gerucht naar mijn vermogen voorsta en bevordere.”

Dat ons burgerschap werkelijk in de hemelen is, moet ook uit ons doen, spreken en schrijven blijken!

situatie zoals zij in het partijstatuut vast ligt en zoals zij in de door de jongeren zelf ontworpen statuten vast ligt. Daar is alleen langs organisatorische weg iets aan te doen, doch dat is nog nooit geprobeerd en daaraan veranderen artikelen in „Elsevier” niets.

Maar het is allemaal volledig onjuist omdat het de jeugdpositie uit het oog verliest. Wij zijn allen de volgende generatie in het gezin, in het bedrijf in. vul maar in. Doch welke invloed hebben we in de studie in de vormingsperiode? Wie onzer laat daar een recht gelden, omdat hij de consequenties draagt van de besluiten die nu worden genomen? De man die de verantwoordelijkheid draagt lacht er wat om als de jongere die studeert en zich vormt, spreekt over een recht op grond van het feit dat hij later ook mee zal doen.

Wel stoot straks de bedrijfsdirecteur de jeugd uit en zo doet ook het gezinshoofd, doch voorshands nog blijft de verantwoordelijkheid voor wat de jongeren doen. Vandaar dat hij bij het „nest opwekken over zijn jongen zweeft”.

Dit is nu in de roos geschoten, het hart van de jeugdtaak, de jeugdroeping.

Zolang we jong zijn, zolang zijn we verantwoordelijk voor onze studie, niet minder en niet meer.

* * *

Maar 't is genoeg.

Wij staan voor een werkperiode die van grote betekenis is. Er zijn verkiezingen in zicht en wij zullen ons deze winter vooral bezinnen op de vraagstukken die zich rond deze verkiezingen bewegen. Het werkprogram zal daarop zijn ingesteld en de periode zal besloten worden met een grote verkiezingsmeeting, waarop wij duidelijk zullen ge-

tuigen van wat in ons is, wat wij gevoelen t.a.v. de staatkunde.

Wij gaan op eigen wieken aan het werk, de eigen verantwoordelijkheid bewust, maar ook bewust de taak van de ouderen.

Dat de Arjos geen jeugdorganisatie zou zijn is onzin. Zeker 80% onzer leden passeerde de 20 jaar nauwelijks, en de enkele oudste daartussen is graag bereid plaats te maken voor een jongere. Als men dat dan maar duidelijk laat blijken en als men aanwijst, dat het nodig is.

Ik kan er daarbij op wijzen, dat het met de leeftijd in het bestuur van de Arjos wat meevalt. Het bestuursdeel, dat de clubs volledig zelf aanwijzen, heeft slechts één ietwat oudere figuur. Dat ben ik. In vertrouwen zij medegedeeld, dat ik als Arjos-voorzitter de 50 jaar niet halen zal.

Uiteraard zijn de beide leden van het bestuur door het C.C. aangewezen eveneens ouder, doch deze leden nemen zeker door hun getal geen overwegende positie in. Natuurlijk wel in wijsheid, doch dat is slechts winst. Evenwel: wat is jong?

Ik ken jongens van 20 jaar die in hun gedachten opa's zijn en meisjes van duizend weken die opoe zijn. Ik ken werkelijke opa's die in hun gedachten jong zijn en daarop komt het aan.

Doch wie op eigen wieken wil gaan mag Deut. 33:11a niet vergeten.

Kom pak het werk maar aan.

't Gaat goed met de Arjos, er zit leven in.

Wij hebben een eigen studietaak en wij verrichten die zelf en wij zijn blij te weten dat het C.C., dat in de Arjos zijn nest opwekt, tevens over zijn jongen zwerft. Dat heeft ons al veel resultaat gebracht en dat doet het nog.

UIT DE ORGANISATIE

Proloog

Het is September 1951. De vacaties zijn voorbij. Ons roept weer de arbeid in en voor onze organisatie. Die arbeid in het komende seizoen zal voor een belangrijk deel bepaald worden door de Tweede-Kamerverkiezingen, welke het volgend jaar zullen worden gehouden. Het belangrijkste gedeelte, het normale studiewerk, wordt natuurlijk niet door die verkiezingen bepaald.

Wij hopen echter wel dat, juist in het komende seizoen met nieuwe verkiezingen voor de deur, bezinning op de vraag naar de betrekking tussen algemene verkiezingen en ons werk, de Calvinistische jongeren zal leiden tot een verantwoorde waardeschatting van ons gewone werk en tot een hartelijk en en met kracht daaraan meedoen.

Wat valt er te doen en wat zal er gebeuren?

We zullen in dit nummer, een nog niet volledig, antwoord op deze vragen geven.

De Jaarverslagen.

Vóór 15 Juli hadden de jaarverslagen

van de secretarissen der provinciale besturen en van die van de districts- en streekverbanden binnen moeten zijn. Helaas is tot op heden het aantal binnengekomen verslagen nog te tellen op de vingers van één hand. Waar blijven de overige?

De contributie.

In begin Augustus is aan alle clubs een circulaire uitgegaan, waarin de clubbesturen werd verzocht onverwijld tot contributiebetaling over te gaan. Zulks om inning per postkwitantie, wat kosten en allerlei beslommingen met zich brengt, te ontgaan. Het resultaat van dit verzoek is geweest, dat ca. f 600.— van de over 1951 verschuldigde contributie is binnen gekomen. Een mooi, maar toch niet bevredigend resultaat. Immers tweederde deel van het aantal clubs heeft het er op de eerste aanmaning weer bij laten zitten.

Binnenkort zal nu worden overgegaan tot de aanbidding der kwitanties. Mogen wij rekenen op de volledige medewerking der betrokken penningmeesters? Legt U het geld klaar?

De Instructievergaderingen

In plaats van één nationale studiefconferentie zullen dit jaar 4 regionale instructievergaderingen worden gehouden. De bedoeling is dat deze vergaderingen worden bezocht door minstens één afgevaardigde van iedere daarvoor in aanmerking komende club. De organisatoren van iedere vergadering zullen er naar streven, dat ook een flink aantal belangrijke figuren uit de partij (Kamerleden enz.) acte de présence geeft. Dit opdat er in deze vergaderingen een zo breed en intensief mogelijk contact optreedt tussen ouderen en jongeren.

De vier vergaderingen zullen staan onder leiding van de voorzitter van het bestuur der Nationale Organisatie, de heer E. van Ruller. Als referent zal optreden de heer R. Gosker, adjunct-secretaris van het Centraal Comité, met het onderwerp: „Onbloedige Revolutie?” Dit referaat handelt over de economische en financiële positie van Nederland. Het is niet gemakkelijk. Wij raden daarom de clubbesturen wel aan zo mogelijk afgevaardigden te zenden, die van economische- en financiële vraag-

stukken enig verstand hebben en/of daar belangstelling voor koesteren. De vergaderingen zijn als volgt vastgesteld:

Voor Zeeland, Noord-Brabant en Limburg op 14 en 15 September te Breda. Voor Noord- en Zuid-Holland op 28 en 29 September te Bentveld bij Haarlem. Voor Groningen, Friesland en Drente op 13 October te Groningen (stad). Voor Overijssel, Gelderland en Utrecht op 27 October te Apeldoorn.

De Propagandameeting te Ede

Op 22 September a.s. zal te Ede in Gelderland een propagandameeting worden belegd. Een pendant dus van de meeting, die wij op 3 Maart j.l. te Nijverdal hebben gehouden. En die, tenminste wat de vergadering zelf betreft, zo 'n groot succes is geworden.

Hetzelfde en nog meer verwachten wij van de meeting te Ede. Dr J. Schouten komt spreken. Dat alleen zal wel voldoende zijn om de jongelui van Gelders

bloed in groten getale op 22 September naar Ede te trekken. Maar deze jongelui zijn daarmee niet klaar. Onze organisatie in Gelderland moet worden versterkt. Daar gaat het om en als die meeting te Ede die versterking niet ten gevolge heeft, heeft ze niet aan haar doel beantwoord.

De Algemene Vergadering

Omtrent de algemene vergadering 1951 kunnen nog geen definitieve gegevens worden bekend gemaakt. Met het oog echter op de eventuele behoefte van één of meer clubs om voorstellen bij het bestuur der Nationale Organisatie in te dienen, delen wij nu reeds mede, dat de algemene vergadering naar alle waarschijnlijkheid zal worden gehouden op Zaterdag 24 November te Utrecht.

Een eventueel voorstel tot wijziging van de Statuten moet dus vóór 24 September ter kennis van de aangesloten clubs zijn gebracht. Belanghebbende clubbesturen dienen hiermede rekening te houden.

Het programma voor de Algemene Vergadering, alsmede de overige noodzakelijke gegevens, zullen nog nader per circulaire worden bekend gemaakt.

De Verkiezingstoogdag

Vermoedelijk op de Zaterdag voor de in 1952 te houden Tweede Kamerverkiezingen zullen wij D.V. onze tweede grote verkiezingstoogdag organiseren in een grote stad in het westen des lands. Een groot deel van de activiteit in alle geledingen van onze organisatie zal gericht moeten zijn op het welslagen van deze toogdag. Het bestuur rekent op aller medewerking.

In Groningen en Zeeland is men reeds begonnen met het treffen van maatregelen, welke geëigend zijn om het bezoek uit de genoemde provincies zo groot mogelijk te doen zijn. Het nu reeds instellen van een spaarsysteem is b.v. voor de verafgelegen provincies wel noodzakelijk. Deze toogdag moet slagen! Werkte dus allen mee!

rechts Mr B. D. van Raay

Onze Bestuursleden

Mr B. D. VAN RAAAY

De op zestien na onbelangrijkste figuur in het negentienkoppige Nationale Arjos-bestuur is Mr B. D. van Raay. Dat hij in onbelangrijkheid de voorzitter en de secretaris voorgaat, dankt hij aan het feit, dat hij meester niet alleen in de rechten, maar ook over de penningen is.

Ge ziet deze meesterlijke figuur op de foto (rechts) gratis meelesen uit een krantje van de heer R. Middel, secretaris van het Provinciaal Arjos-bestuur van Groningen (links). Beiden bevinden zich in de loge van de boot, die hen met een achthonderdtal jongeren terugvoerde van de zo kerkordelijk verlopen Arjos-meeting te Vlieland op 4 Juli j.l.

Van Raay zit voor Friesland in het bestuur. Niettemin is hij Arnhemmer van geboorte. Deze geboorte vond echter 35 jaar geleden plaats, en aangezien Van Raay reeds 31 jaar in Leeuwarden woont, hebben de Friezen hem blijkbaar zijn afkomst vergeven. De eerste 25 jaren van zijn leven besteedde Van Raay aan het behalen van diploma's: in 1929 het eindexamen van de lagere school, in 1934 het eindexamen van de H.B.S., in 1936 het Staatsexamen Gymnasium B, in 1938 het candidaatsexamen rechten aan de V.U. en in 1941 het doctoraal examen.

Hier hield Van Raay op.

Vanaf 1941 is hij advocaat en procureur, tezamen en in vereniging met Mr R. Pollema, het C.H. Eerste-Kamerlid. Deze samenwerking heeft de blik van onze penningmeester in hoge mate verruimd. Om rectificatie te vermijden, zeggen wij **niet**: „Aanhanke-lijkheid is een te waarden eigen-schap. Doch zelfstandigheid gaat o.i. daarboven uit”.

De onbelangrijkheid van Van Raay springt nog meer naar achteren, wanneer we bedenken, dat hij bijna 10 jaren plaatsvervangend griffier van de tuchtrechter voor de voedselvoorziening in Leeuwarden is geweest, 35 jaren Gereformeerd is en ruim 2 jaren griffier van de kinderrechtter in Leeuwarden is geweest.

Het penningmeesterschap zat er bij Van Raay al vroeg in: eerst van een J.V. in Leeuwarden, in zijn studententijd van een J.V. in Amsterdam, mid-delerwijl van de studentenvereniging „Lysias”, later van de Arjos in Leeuwarden, thans nog van een districts-kiesvereniging in Leeuwarden, van het Provinciaal Arjos-bestuur van Friesland en sinds zijn intrede in 1949 van het Nationaal Arjos-bestuur.

De voor het Nationaal Arjos-bestuur vereiste leiderscapaciteiten deed hij op, eerst als voorzitter van een J.V. in

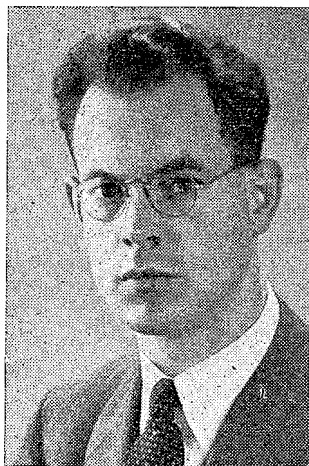

Leeuwarden, in zijn studententijd als praeses van „Lysias”, later als voorzitter van de Arjos in Leeuwarden en van het Arjos-district Leeuwarden, welke laatste beide functies hij thans nog vervult.

Aan deze man zijn terecht onze Arjos-penningen toevertrouwd. The third man in het Nationaal Bestuur. Evenveel gebrek aan slordigheid als Boven. Evenveel gebrek aan somberheid als Van Ruller.

Ook Van Raay lacht veel; Van Ruller echter meer op het eerste; Van Raay meer op het tweede klavier. Echo-effect, zouden wij willen zeggen.

Doch ondanks alles: Van Raay tracht zich de Friezen waardig te tonen. Zijn gironummer is 415156.

Nu the big three in het Nationaal Arjos-bestuur in hun kleinheid zijn geschetst, willen wij de overige zestien bestuursleden in hun grootheid laten zien. Uit vrije wil kozen wij daartoe eerst de heer C. D. van Oosten, wiens contereitsel ons op bovenstaande pasfoto waarschuwend aanstaart.

Van Oosten's grootheid blijkt al direct uit zijn onopvallendheid. In tegenstelling tot the big three is n.l. het extreme van Van Oosten, dat aan hem niets extreems is. Naar onze smaak althans.

Sinds 1950 vertegenwoordigt hij Zuidholland in het Nationaal Bestuur. 33 jaren eerder werd hij geboren, zodat

hij thans de gemiddelde bestuurslidmaatschapsleeftijd van 34 jaren heeft bereikt. De laatste zes jaren daarvan zijn door zijn huwelijk echter aanmerkelijk verlicht.

Geheel onopvallend is reeds zijn levensloop: op zestienjarige leeftijd de Mulo beëindigd, vervolgens volontair ter secretarie van De Lier, vier jaar later ambtenaar ter secretarie te 's Gravenzande, twee jaar later dito te Andijk en na weer twee jaren dito te Rotterdam. Met passering van de provinciale dienstbetrekking ging Van Oosten in 1941 zomaar van gemeente in Rijksdienst. 's Lands belang dient hij nu nog als commies ten departemente van Binnenlandse Zaken, afdeling Binnenlands Bestuur, bureau Kabinetszaken, stoel bij het raam. Onder geleide kunt ge hem vinden, wanneer ge Binnenhof no 19 binnentreedt. Van 6 uur 's avonds tot 8 uur 's morgens heeft hij sinds 1945 Voorschoten tot domicilie.

In de hierboven geschetste jaren behaalde hij het diploma gemeente-administratie en acte M.O. Staatsinrichting en was hij, gelijk ook thans nog, Gereformeerd.

Iets minder onopvallend is zijn positie in het politieke leven. Zeker, hij mag ongemerkt en als het ware met de Noorderzon in het partijwerk zijn binnengekomen als secretaris van de Arja in 's Gravenzande en later van de kiesvereniging in Voorschoten, van 1946 tot 1949 was hij geroepen tot het voorzitterschap van dito-schotens kiesvereniging. En bepaald opvallend

is het feit, dat hij in 1946 tevergeefs en in 1949 met twee jaar later behaald succes gecandideerd werd voor de Voorschotense gemeenteraad. Door het vertrek van een A.R. raadslid enige maanden geleden schoof Van Oosten n.l. op en werd daarmee het tweede A.R. raadslid ter plaatse en in het Nationaal Arjos-bestuur.

Deze vroege vader is momenteel secretaris van de Antirevolutionaire Stantcentrale Leiden, voorzitter van de Arjos in Voorschoten en voorzitter van het Provinciaal Arjos-bestuur van Zuidholland.

De klap op de vuurpeil is echter het eind-redacteurschap van de jeugdtribune van Nederlandsche Gedachten. Ziet, hierin rijst Van Oosten ver boven zijn collega's bestuursleden uit. Hij is immers de enige, die kopytekorten mag aanvullen. Hij is anderzijds de enige, die wel kan, maar niet wil verhinderen, dat hij in deze rubriek wordt geridiculiseerd. Hij wordt, bij wijze van spreken, gekieteld onder eigen wieken.

En tot slot moeten wij een bekentenis doen: al is Van Oosten ambtenaar, hij is spits. Spits sans phrase. Bovendien klopt achter zijn vest (op de foto niet meer zichtbaar) een warm hart voor partij en Arjos. En die combinatie van spitse warmte maakt hem tot een geducht Antirevolutionair, die met pen en tong zijn woordje zeer wel weet te doen.

Van Oosten mag dan met de Noorderzon zijn gekomen, op deze Westlander kan Zuidholland trots zijn.

De Frontieren over

H. D. W. BOVEN

Het kamp op de Loreley

Op 9 Augustus is een aantal leden van onze clubs te Amsterdam, Utrecht en Delft per fiets, per auto en per trein naar het kamp op de Loreley — U kent allen die rots uit dat bekende lied: „Ich weisz nicht was soll es bedeuten” — getogen om de aldaar kamperende jeugd uit vrijwel alle landen van het vrije Europa, Antirevolutionair te maken.

Trouw hebben zij daartoe een week lang de bijeenkomsten van de discussiegroepen I, II en III, waarin over politieke, economische en sociale vraagstukken werd gesproken, bezocht en daar op meer of minder gebrekkige wijze in 't Frans, 't Duits of 't Engels, maar meestal in een embryonale Westeuropese taal, gezegd wat zij meenden te moeten zeggen. En de enkelen van de groep, die niet zo trouw waren in het bezoek aan Zelt No. 1 in het Lager Emanuel Mou-

nier, waar meestal de politieke discussies plaats vonden, hebben dat gedaan in persoonlijke gesprekken, al is in die gesprekken ook wel eens over gans andere dingen gesproken.

Uit het bovenstaande zult U begrepen hebben, dat de Arjosgroep haar gaan naar de Loreley in de eerste plaats heeft gezien als een roeping en een taak, n.l. om het uit „Roeping en Taak”, uit „Bezinning en Uitzicht” en uit „De Kracht der Zwakheid” geleerde op internationaal niveau door te geven. En ongetwijfeld zal dat in vele correspondenties, die als uitvloeisel van de in het kamp gemaakte afspraken, meer of minder slepend en meer of minder intensief, gaande gehouden zullen worden, ook geschieden.

Zo hebben een twintigtal leden van de Arjos, onder wie zich ook een Amsterdamse kiesverenigingsvoorzitter bevond,

Een gedeelte van de groep bij de ingang van het kamp

deze zomer een zeer klein steentje kunnen bijdragen tot de verwezenlijking van de idealen van „Königswinter”. Plaatsruimte belet ons thans breder op het kamp op de Loreley in te gaan. Wij hopen daar echter in de komende maanden nog wel gelegenheid voor te vinden. Trouwens ook de hiernevens opgenomen foto's vertellen nog wel 't een en ander.

Conferentie op het Kuyperhuis

Zaterdag 25 Augustus jl. werd in het gebouw van de Dr Abraham Kuyperstichting een kleine conferentie gehouden. Mede omdat de A.R.J.O.S. met deze conferentie gevolg gaf aan de door de heer Algra voor ons allen geformuleerde opdracht, de frontieren over te gaan, wordt hier een en ander over deze bijeenkomst medegedeeld. Het district Rotterdam van de A.R.J.O.S. had contact gezocht en gekregen met enkele jongeren uit Keulen. Na een periode van geanimeerde schriftelijke gedachtenwisseling achtte Rotterdam het ogenblik gekomen voor een persoonlijke ontmoeting, opdat de buitenlanders gelegenheid zouden krijgen zich hier nader politiek te oriënteren. Een onderdeel van het — uitstekend verzorgde — programma vormde deze conferentie, die onder leiding stond van Mr J. P. J. van der Wilde.

Des morgens refereerde Ds E. de Jong,

Alle in het kamp aanwezige Arjosleden op één na voor tent No. 1 in het kamp Emanuel Mounier.

gereformeerd predikant te Winterswijk, over „Das Laienamt im 19ten und 20ten Jahrhundert”. Dit werd in het Nederlands vertaald in „Het ambt der gelovigen in de 19e en 20e eeuw”. 's Middags refereerde Dr M. C. Smit, bibliothecaris van de Dr Abraham Kuyperstichting over „Antithese en partijvorming”.

Blijkens de mededelingen van de Duitse gasten waren deze onder de indruk van het in beide referaten gebodene gekomen. Zo waren de dingen hun nimmer voorgehouden. Hun enthousiasme was een voorzichtig enthousiasme. Zij vroegen ons, niet te

verlangen, dat zij alles aanstonds zonder meer zouden aanvaarden, maar hun tijd tot bezinning te geven. Hoewel we gaarne een uittreksel uit beide referaten zouden geven moet daarvan worden afgezien, omdat dan de frontieren, gesteld aan het bestek van deze aantekeningen, beslist verre zouden worden overschreden. De bedoeling van deze korte opmerkingen is niet anders dan te wijzen op de activiteit van de (Rotterdamse) A.R.J.O.S. We hopen hartelijk, dat het volgende jaar een ontmoeting in groter getal mogelijk zal zijn. Kan Den Haag hier niet aan medewerken?

Democratie in Oost en West I

M. C. P. STAPELKAMP

Het was Woodrow Wilson, president der Ver. Staten, die in het midden van de eerste Wereldoorlog het woord democratie in de internationale politieke arena wierp: hij proclameerde de democratie tot oorlogsdoel der geallieerden, verkondigend, dat „de democratie in de wereld veilig moest zijn”.

In de tweede Wereldoorlog was het Stalin, die ten tweede male de democratie als voornaamste oorlogsdoel naar voren bracht in tal van redevoeringen en verklaringen.

In de verklaring van Potsdam van Augustus 1945 verklaarden de geallieerden gezamenlijk de democratie als een der voornaamste van hun doelstellingen. En nog steeds worden, zowel van voor als van achter het ijzeren gordijn verklaringen en redevoeringen de wereld ingezonden, waarin de democratie het voornaamste onderwerp vormt. Zo werpen zowel Oost als West zich op als de ware verdedigers der democratie. En desondanks zijn Oost en West in een hevige koude oorlog gewikkeld, die hier en daar zelfs al gloeiend heet is geworden; Korea, Indo-China etc. Hoe kan dat? Als Westerlingen zijn we geneigd te zeggen, dat er achter het ijzeren gordijn geen democratie heerst, en bij ons wel. Ieder kent de argumenten daarvoor. Maar, alle volksdemocraten, zoals ze zich achter dat gordijn bij voor-

keur noemen, beweren, dat wij in West-Europa geen democratie hebben. En ze hebben er ook hun argumenten voor. We zullen deze argumenten eens gaan ontleden, om zo des te beter de strijd tegen het communisme te kunnen voeren, en eventuele zwakke plekken in onze Westerse democratie op te kunnen sporen en te versterken.

Naar Russische opvatting dan (want daar gaat het toch uiteindelijk om) zijn er vier bezwaren tegen de Westerse democratie te noemen.

1e. De Westerse democratie heeft geen positief geloof in zich zelf, en komt daardoor tot een gevaarlijke verdraagzaamheid tegenover de oppositie. Deze stelling is feitelijk het voornaamste motief bij alles wat wij met onze Westerse opvattingen terreur noemen; gevangenis, concentratiekamp, dwangarbeid, het ontbreken van vrijheid van woord, geschrift en vergadering, het storen van buitenlandse radio-uitzendingen, etc. Let wel, Hitler gebruikte hetzelfde motief. Een voorbeeld om de kwestie duidelijk te stellen. Toen in Engeland na 1945 de internering van de fascisten werd opgeheven, beschouwde men dat als een overwinning van de democratie. In de Russische pers echter beschouwde men dit als een nederlaag van de democratie en een overwinning van haar vijanden, in casu de fascistten. De vraag waar

het om gaat is deze: moet men alle afwijkende meningen dulden van hen die althans de fundamenten der democratie aanvaardden?

Houdt men vol dat democratie het dulden van alle meningen inhoudt, zonder onderscheid, dan berooft men haar van elke norm, van elke zedelijke fundering, dan wordt waar wat Berdjajew eens schreef namelijk: „De democratie is onverschillig voor het goede zowel als voor het kwade. Ze is verdraagzaam, omdat ze onverschillig is en het geloof in de waarheid heeft verloren. Ze is volslagen relativistisch, de ontkenning van alle absoluta”. Zodra de meerderheid het wil, moet men dan de democratie afschaffen. Democratie is dan niet meer dan de dictatuur der meerderheid, zoals Engeland die momenteel kent. Tussen de verkiezingen in is de minderheid toch machteloos en men kan haar dus rustig laten praten. Ook in ons land zijn daar tegenwoordig sporen van te bekennen.

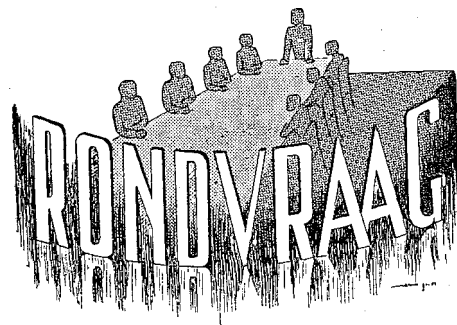
Beperkt men de verdraagzaamheid van de democratie tot die afwijkende meningen, die althans de fundamenten van de democratie onaangestast laten, wat is dan nog het verschil tussen Westerse democratie en volksdemocratie?

Niet te ontkennen valt, dat het verschil tussen de democratie van Oost en die van West dan slechts gradueel is. Men kan met recht staande houden, dat men in een vrij stabiele en sterke maatschappij als in Nederland bepaalde afwijkende meningen kan dulden, die in een onstabiele zwakke en tot splitsen geneigde maatschappij als bijvoorbeeld in Zuid-Oost Europa tragische gevolgen kunnen hebben als men ze duldt. De geschiedenis heeft dat reeds vaker uitgewezen. De vraag is dan slechts, in hoeverre men in elk afzonderlijk geval afwijkende meningen kan toelaten. En hoe dan die kwestie op te lossen? Wat Truman nog wel wil dulden, zal Stalin beslist ongewenst achten. Hier stuiten we op wat we reeds eerder genoemd hebben, namelijk de norm, de zedelijke fundering van de democratie. Een democratie die zich in haar taak slechts beperkt tot het regelen van de wedstrijd tussen alle meningen, zonder zich om de

inhoud daarvan te bekommeren heeft geen norm. Zoals Berdjajew zei, „ze heeft het geloof in de waarheid verloren”. Die norm moeten we dus gaan opsporen. Voor de Russen is die norm: het heil van de communistische staat, dus het heil van de communistische partij als draagster en hoedster van het belang der arbeidersklasse. Alles wat zich daartegenover stelt is anti-democratisch. We kunnen nog iets verder gaan. Mr G. Kuypers schreef in A.R.-Staatkunde van Dec. 1950: „Het communisme ligt op het geloofsvlak. De Sovjet-Unie wordt in de propaganda getekend gelijk het Messiaanse vrederijk in Jesaja”. Inderdaad hebben we hier te doen met een ontkerstende paradijsverwachting. Een paradijs zonder God, d.w.z. een paradijs tegen God. De norm van de Sovjetdemocratie is hiermede wel in al haar verderfelijheid openbaar geworden en voor ons volstrekt onaanvaardbaar.

En de norm van de Westerse democratie, hoe staat het daarmee? Deze vraag is niet zo licht te beantwoorden. Kan men zonder meer stellen, dat de Westerse democratie in hoofdzaak bepaald wordt door de beginselen van de Franse revolutie? De dominerende toon in de Franse democratie is inderdaad die van Rousseau, de man van het „contrat social” waarbij het individu onherroepelijk afstand doet van zijn rechten tegenover de gemeenschap. Staat en gemeenschap waren bij Rousseau identiek, en zo kwam hij tot zijn stelling van de ene almachtige algemene wil, waarvan elke afwijking verraad was. Zo kon men in de praktijk ook komen tot de constructie van het Salut Public, het algemeen welzijn, in welks naam duizenden ter guillotine werden geleid. Het is duidelijk, dat men hiermede is aangeland bij een totalitaire staat, die veel gelijkenis vertoont met het hedendaagse Rusland. Inderdaad hebben deze ideeën in de 19de eeuw veel invloed gehad op de Westerse democratie, en ze hebben het in Frankrijk nog, getuige het verloop van de schoolkwestie daar. Maar in de andere Westeuropese landen is dit zeker niet de enige invloed geweest.

(Wordt vervolgd)

De heer W. van 't Z. te D. schrijft ons o.m.:

„In „Nederlandsche Gedachten” van 30 Juni j.l. las ik o.m. het artikel van Mr G. C. Dam: „Een belangrijke Stap!” Mr Van Dam deelt het Onderwijs in bij de onderwerpen, die wij moeten zien tegen de achtergrond van de federalistische gedachte. Dat lijkt mij eerlijk gezegd toch wel min of meer gevaarlijk. Ik ben bang, dat velen hieruit zullen opmaken, dat ook het onderwijs internationaal geregeld dient te worden.

Uiteraard moeten wij natuurlijk het

onderwijs ook bezien in verband met de federatie van Europa, maar dan zullen we er toch de nadruk op moeten leggen, dat dit een van de zaken is, die aan de Nationale Overheid behoren te worden gedelegeerd. Mr Van Dam zegt hier echter helemaal niets over”.

„Ik geloof toch, dat wij er rustig van uit kunnen gaan, dat wij in de Europese Federatie een oppositiepartij zullen vormen. Dat mag natuurlijk positieve opbouw niet in de weg staan, maar het brengt toch mee, dat we speciale aandacht dienen te besteden aan de dingen waar we het niet mee eens mogen zijn. Vooral het derde bezwaar dat Dr Schouten in zijn Depu-tatenrede van vorig jaar noemde, zullen we zeer sterk in het oog dienen te houden en daarop ook in ons Arjos-werk zeer de nadruk moeten leggen. (Zonder het andere te vergeten natuurlijk!)”

Antwoord aan de heer W. van 't Z. te D.:

U, en naar Uw gedachte, velen met U, maken uit de slotzin van mijn artikeltje op, dat ik een inter-

nationale regeling van het onderwijs voorsta.

Het verwondert mij, dat men tot zulk een conclusie komen kan. De slotzin betreft m.n. het behandelen van onderwerpen op de A.R.J.O.S en bevat een aansporing die onderwerpen — zo mogelijk natuurlijk — te plaatsen tegen de Europese achtergrond. Een aandringen op een internationale of federale regeling van het onderwijs of een andere zaak is hieruit toch niet te lezen, Zo'n regeling ligt op een heel ander vlak. De strekking van mijn artikeltje was te wijzen op een gebeurtenis van Europese orde, waarmee we in ons A.R.J.O.S-werk rekening moeten houden.

De verhouding tussen nationale souvereiniteit en federatie is een onderwerp dat op andere plaatsen door meer deskundigen reeds is behandeld. Ik moge U o.a. verwijzen naar de geschriften van Dr Bruins Slot, waarin U echter te-

Staatsinrichting

Koning en Ministers

Inleiding

Het lijkt nuttig er maar meteen op te wijzen, dat wij ons in het onderstaande strikt zullen beperken tot de verhouding Koning-Ministers. Aan het parlementaire stelsel b.v. zullen wij slechts enkele woorden wijden, voorzover dat n.l. met het oog op de behandeling van ons onderwerp nodig is. Hoe de bovenvermelde verhouding volgens het thans geldende recht is kunnen wij het best duidelijk maken door U in 't kort de historische ontwikkeling daarvan te schetsen.

Historische ontwikkeling

Het ministers-ambt heeft zich ontwikkeld uit oude hof-ambten. In onze staatkundige geschiedenis is dat niet zo duidelijk na te gaan, omdat wij hier in Nederland gedurende enkele eeuwen een republikeinse regeringsvorm hebben gehad. In een land als Engeland echter, dat slechts korte onderbrekingen in zijn monarchale staatsvorm heeft gekend en dat bovendien sterk aan tradities gehecht is, is deze ontwikkeling vrij goed te volgen. De titels van enkele Engelse ministers zijn nog dezelfde als die van oude hofdignitarissen.

De ontwikkeling in de verhouding Koning-Ministers is bij ons te volgen vanaf 1806. In dat jaar werd ons land

weer een Koninkrijk en het is dat — met een korte onderbreking gedurende de inlijving bij Frankrijk — gebleven tot nu toe.

Artikel 27 van de Constitutie voor het Koninkrijk Holland luidde aldus: Het Generaal Bestuur des Koninkrijks is onder het onmiddellijk toezicht van Ministers van Staat¹⁾; de Koning benoemt dezelve en bepaalt hun getal en werkzaamheden.

Uit dit artikel, mede gezien in het licht van de overige verzake van betekenis zijnde artikelen van deze constitutie, blijkt duidelijk, dat de toenmalige ministers niet anders waren dan hoge ambtenaren, gehoorzame dienaars van de Vorst, door Hem benoemd en ontslagen en alleen aan Hem verantwoording verschuldigd. Hetzelfde kan gezegd worden van de „hoofden van de ministeriële departementen” onder Koning Willem I (1813-1840), voor welke hoofden al spoedig de naam minister in zwang kwam.

Wel werd gedurende de regeringsperiode van deze koning herhaaldelijk aangedrongen op opneming in de Grondwet van het beginsel der ministeriële verantwoordelijkheid, waardoor o.m. de verhouding tussen Vorst en Ministers ingrijpend gewijzigd zou zijn geworden, maar Koning Willem moest van die opneming niets hebben. Hij wenste geen zetbaas te worden op het schip van Staat.

vergeefs zoeken zult naar de gedachtegang, die U bij mij ten onrechte veronderstelt, dat n.l. gestreefd moet worden naar een Europese federatie met opheffing zonder meer van de nationale soevereiniteit.

Eén punt uit Uw brief wil ik nog aansnijden, omdat U daarbij het A.R.J.O.S.-werk betreft. Wij zullen naar Uw mening, het derde bezwaar, dat Dr Schoutens in zijn Deputatenrede „De Kracht der Zwakheid” noemt, n.l. de afneming van de christelijke geloofsen levensovertuiging op bestuur en wetgeving binnen een eventuele Europese federatie „sterk in het

oog dienen te houden en daarop in ons A.R.J.O.S.-werk zeer de nadruk moeten leggen (zonder het andere n.l. positieve opbouw, te vergeten natuurlijk!)”. Accoord, wanneer achter deze opmerking staat de geest van Dr Schoutens rede. Dan gaan we dit gevaar bestrijden door bestudering van de problemen, die met dit gevaar samenhangen, tegen de achtergrond van de Bijbelse beginselen en door bundeling van de Europese christelijke krachten.

Laten we dit gevaar op zich zelf staan, als een waarschuwingbordje, dan werkt het niet anders dan remmend.

In het laatst van de jaren 30 werd de oppositie echter te sterk. Er waren enige onrechtmatige handelingen aan het licht gekomen in de aanwending van uit Indië komende geldelijke baten. De Regering poogde wel die handelingen te rechtvaardigen door een beroep te doen op art. 60 van de toen geldende Grondwet, dat bepaalde, dat de Koning bij uitsluiting het opperbestuur over de volksplantingen en bezittingen van het Rijk in andere werelddelen had.

De Kamer hield echter het been stijf en verwierp tenslotte zelfs de begroting voor het jaar 1840. De Regering moest toegeven en zo werd bij de grondwetsherziening van 1840 ook opgenomen de ministeriële verantwoordelijkheid, zij 't dan nog slechts in beperkte mate.

In art. 75 van de Grondwet werd n.l. bepaald dat de Ministers verantwoordelijk waren voor al die daden op eigen initiatief of als medewerkers van de Koning verricht, waardoor de Grondwet of de wetten mochten zijn geschonden of niet opgevolgd, kort gezegd: voor **onrechtmatige** daden. (Dit is de zgn. **strafrechtelijke** verantwoordelijkheid.) Verantwoordelijkheid tegenover de Volksvertegenwoordiging voor de doelmatigheid van het door hen gevoerde beleid werden zij door deze bepaling niet.

Maar in hun verhouding tot de Vorst bracht ook reeds deze beperkte invoering der ministeriële verantwoordelijkheid een ingrijpende wijziging. Voortaan immers moesten de Ministers zelfstandig gaan beoordelen of de daden, waarvoor de Koning hun medewerking inriep, wel rechtmatig waren. Hun oordeel kreeg dus meer gewicht in het overleg met de Koning.

Intussen, het aantal regeringsmaatregelen dat in aanmerking komt voor de beoordeling of zij al of niet in strijd zijn met Grondwet of wetten, is slechts een klein deel van het gehele complex regeringsmaatregelen. De Ministers konden dus nog slechts op een zeer beperkt gebied wat meer zelfstandig optreden.

Maar reeds acht jaar later — in 1848 dus — verwierp zij die zelfstandigheid op het gehele terrein van het regeringsbeleid. Toen werd n.l. in de Grondwet een voorschrift opgenomen,

dat de ministers tegenover de Volksvertegenwoordiging verantwoordelijk stelde voor hun gehele beleid. Van toen af waren zij tegenover de Volksvertegenwoordiging ook verantwoordelijk voor de doelmatigheid van hun beleid. De bedoelde bepaling — te vinden in het huidige artikel 55 — luidde aldus: „De Koning is onschendbaar; de ministers zijn verantwoordelijk”. De ministeriële verantwoordelijkheid is hier dus vastgekoppeld aan de onschendbaarheid des Konings. Alle critiek, tegen welk onderdeel van het regeringsbeleid dan ook, heeft zich te richten tegen de verantwoordelijke minister (of ministers); mag zich onder geen beding richten tot de regerende Vorst (of Vorstin). In principe was hiermede de positie van de Ministers tegenover de Koning over de gehele linie ingrijpend gewijzigd. Van werktuigen des Konings waren zij geworden zelfstandige — zij 't ondergeschikte — medewerkers van de Vorst. En zo is hun positie thans nog. De complete doorwerking van het parlementaire stelsel in ons staatsbestuur heeft deze zelfstandigheid van de individuele minister, zowel als van de gezamenlijke ministers: het Kabinet, nader geaccentueerd.

Het Contraseign
Met het bovenstaande hebben wij in een enkele grote lijn de ontwikkeling geschetst in de historische verhouding: Koning-Ministers.
Op enkele punten willen wij nu nog kort wat nader ingaan.
Hoe weet de Volksvertegenwoordiging tegen welke Minister (eventueel Ministers) zij haar critiek moet richten? Dat blijkt uit de mede-ondertekening (het contraseign) door de betrokken Minister van de beschikking of het besluit, waartegen men bezwaar heeft.

Benoeming en ontslag

Vanaf 1814 staat in onze Grondwet de bepaling van deze inhoud dat de Koning de Ministers benoemt en ze ontslaat naar welgevallen. Over de oorspronkelijke betekenis van deze laatste twee woorden zijn de geleerden het nog niet eens.

Voor 1840—1848 werden de Ministers door de Koning naar eigen politiek inzicht benoemd en ontslagen, al hield Hij daarbij, op praktische gronden rekening met de opvattingen van de Volksvertegenwoordiging. Thans na het

ten volle tot gelding komen van het parlementaire stelsel te onzent dient de Koning bij zijn benoemings- en ontslagpolitiek rekening te houden met de samenstelling van de Volksvertegenwoordiging en de onderlinge verhoudingen der fracties in de Staten-Generaal, met name in de Tweede Kamer.

De Kroon

Koning en Ministers treden naar buiten op als één orgaan: De Kroon. Zoals we reeds gezien hebben moeten de besluiten en beschikkingen van de Kroon tot stand komen na onderling overleg tussen Koning en Minister (c.q. Ministers) Koning en Minister(s) moeten tot overeenstemming komen. Het bedoelde overleg is geheim en moet dat ook blijven. De Koning zou anders gemakkelijk betrokken kunnen worden in de politieke strijd, hetgeen ongetwijfeld afbreuk zou doen aan de waardigheid en het gezag van de Koning.

1) Niet te verwarren met de huidige titel: Minister van Staat; dat is een eretitel zonder meer.

H. D. W. BOVEN.

Belangrijke mededelingen:

VOOR GOUDA
EN OMGEVING

GROTE STREEKVERGADERING

in het district Gouda en omstreken uitgaande van de A.R.J.O.S.-clubs op Zaterdag 29 September 's middags 3 uur in de Geref. Kerk aan de Turfmarkt te Gouda.

Sprekers: Dr J. SCHOUTEN (Voorz. Centr. Comité van A.R. Kiesver. met onderwerp: „Jeugd, Godsdienst, Politiek”)

en Ds J. FOKKEMA (Hervormde Pastorie Zijderveld Z.H.)

met een geestelijke opwekking of toelichting.

VOOR GELDERLAND

GROTE PROPAGANDA-VERGADERING

op Zaterdag 22 September 's middags 3 uur te Ede in Hotel Buitenlust, Stationsweg 39

Spreker: Dr J. SCHOUTEN

Komt allen

Voorziet U tijdig van kaarten bij de Secretaris der plaatselijke Club of Kiesvereniging

Nederlandsche Gedachten

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN
DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ
HAAR PROPAGANDA-
EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

Antirevolutionair Contactorgaan voor het gezin

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk, 7e Jrg. No. 11 (Co 4)
Mr C. J. Verplanke, R. Gosker (Secretaris).

6 Oct. 1951

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuiperstraat 3, Den Haag, Tel. 115935.

Administratie-adres: Dr Kuiperstraat 3, Den Haag, Tel. 115935.
Giro 89673 ten name van de Antirevolutionaire Partij

Verschijnt 15 maal
per jaar

Ieder op zijn plaats en aan zijn taak

Dr J. SCHOUTEN

De zomer is voorbij. Dat wil zeggen: de periode van de lange dagen, waarin allerlei werk tijdelijk wordt stopgezet en voor velen de vakantie valt, is achter de rug. De herfst heeft zijn intrede gedaan. Dat betekent ook: de tijd waarin het tijdelijk stilgelegde werk weer wordt aangevat is angebroken.

Dit geldt mede voor de politieke partij.

Bij de aanvang van de herfst hervatten de kiesverenigingen en de andere partijorganisaties haar werk.

De voorzitter, de secretarissen en de penningmeesters gaan ieder voor zich de stand van zaken na, en bepalen wat zij hebben te doen om hun plichten na te komen en te bevorderen dat alle dingen naar behoren geschieden.

De besturen komen bijeen. Zij overzien het werk, dat in de eerstvolgende maanden moet worden gedaan, én het werkterrein. Zij overwegen in welke orde en volgorde de werkzaamheden dienen te worden verricht.

Zij beleggen tijdig de ledenvergaderingen. Appèl wordt gehouden. Wat achterwege bleef wordt onder de ogen gezien. De regelingen worden getroffen om alle achterstand ten spoedigste in te halen. Bepaald wordt wat kan worden verricht om het aantal leden en abonné's op „Nederlandsche Gedachten” uit te breiden. De rooster van werkzaamheden voor het komende tijdvak wordt vastgesteld. Geregeld wordt, welke onderwerpen in de ledenvergaderingen zullen worden behandeld. De inleiders daarvan worden aangewezen, enz. Alle leden worden, ieder naar de mate van zijn krachten, bij het werk ingeschakeld.

Zo behoort het. Zal het zo worden opgezet en ten uitvoer gelegd? Dat hangt mede van u af, lezers. Gij moogt niet wachten tot anderen de zaken aan de orde stellen en aanpakken. Gij hebt daarin aandeel te nemen. Gij moet bevorderen, dat de politieke werkzaamheden in en door de kiesverenigingen en de andere organen van onze partij tijdig worden hervat en op goede wijze worden verricht.

Zo behoort het in bijzondere zin thans. In 1952 zullen D.V. de verkiezingen worden gehouden voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Wij moeten ons daarop voorbereiden. Wij dienen ons voor de stembusactie gereed te maken, en spoedig in elke plaats na te gaan wat daarvoor nodig is en kan worden gedaan. Niets van hetgeen geoorloofd en mogelijk is mag worden nagelaten.

Als dit blad u bereikt is het voorstel van het Centraal Comité inzake de wijze van candidaatsstelling en het eerste concept-program van actie voor de verkiezingen van het volgende jaar reeds aan de kiesverenigingen toegezonden. Neemt van de inhoud dezer stukken kennis, overweegt die ernstig, en werkt mede aan een degelijke behandeling daarvan in de ledenvergaderingen. Het gaat om de zaken van land en volk.

Het gaat bovenal hierom, dat wij beleven, dat ons politiek werk een stuk is van de arbeid, welke wij in de dienst van Gods Koninkrijk hebben te verrichten.

Daarom: een ieder stelle zich op zijn plaats in onze partij en neme zijn taak weer ter hand. Zonder dralen, en zonder afschuiven op anderen.

* * * De Troonrede

De Troonrede was lang.

Ze trad in zeer breedvoerige beschouwingen over de algemene toestand.

Maar een eigenlijke Troonrede was het niet.

Van de Troonrede verlangt men, dat zij kort, zakelijk, duidelijk een beeld geeft van de plannen, welke de Regering heeft voor het komende jaar.

Aan dat verlangen komt deze Troonrede niet tegemoet.

Zij geeft een beschrijving van de moeilijke situatie, waarin ons land zich bevindt en zij noemt enige mogelijkheden om die moeilijkheden te overwinnen.

Bezieling gaat er van deze Troonrede niet uit.

Nodig is, dat er komt een ministerie, dat welbewust leiding geeft door de grote problemen werkelijk aan te pakken. Daarvoor is een situatietekening niet voldoende. Wij zien nu door de bomen het bos niet meer.

Nodig is een ministerie, dat niet als een kat om de hete brij heendanst.

Een ministerie dat de moed heeft impopulair te zijn.

Een ministerie, dat perspectief ziet voor de toekomst.

Dan vindt het weerklink bij het volk.

Dr Drees verving Minister Lieftinck als Minister van Financiën en droeg het bekende koffertje, waarin de begrotingsstukken zich bevinden. Dat koffertje is het symbool van de Engelse invloed. Misschien verdwijnt het wel weer. En dan laten wij er geen traan om, noch om het koffertje, noch om het symbool.

Dan weet het volk waarvoor het werkt en ploetert en lasten draagt.

Een program dat spreekt tot de verbeelding van het volk.

Dan staat het volk achter zijn ministers.

Nu staat het ministerie alleen.

Want ook de socialisten vinden dit maar zo zo.

En de Roomsena.....?

Gematigd onverschillig.

Maar dat volk en overheid samen worstelen, daar is geen sprake van.

En dat zou moeten.

* * * Millioenen dans

In 1952 zal de Regering uitgeven f 5.200.000.000.—. Verdeeld als volgt:

Defensie	1500 mill.	per gezin f	600.—	29 %
Rente staatschuld	560 „	„	f 225.—	11 %
Onderwijs	450 „	„	f 180.—	9 %
Sociale voorziening	560 „	„	f 225.—	11 %
Oorlogsschade	380 „	„	f 150.—	7 %
Volkshuisvesting	145 „	„	f 60.—	3 %
Politie en Justitie	210 „	„	f 80.—	4 %
Waterstaat	100 „	„	f 40.—	2 %
Subsidies levensm.	110 „	„	f 45.—	2 %
Landb., Handel, Nijverh.	175 „	„	f 70.—	3 %
Overige posten	1010 „	„	f 405.—	19 %
	5200 „	„	f 2080.—	100 %

In 1952 zullen de belastingen moeten opbrengen f 4.458.000.000.

Dat betekent per gezin f 1785.—.

Deze cijfers geven inderdaad wel beknopt, maar ook duidelijk weer hoe momenteel de situatie is.

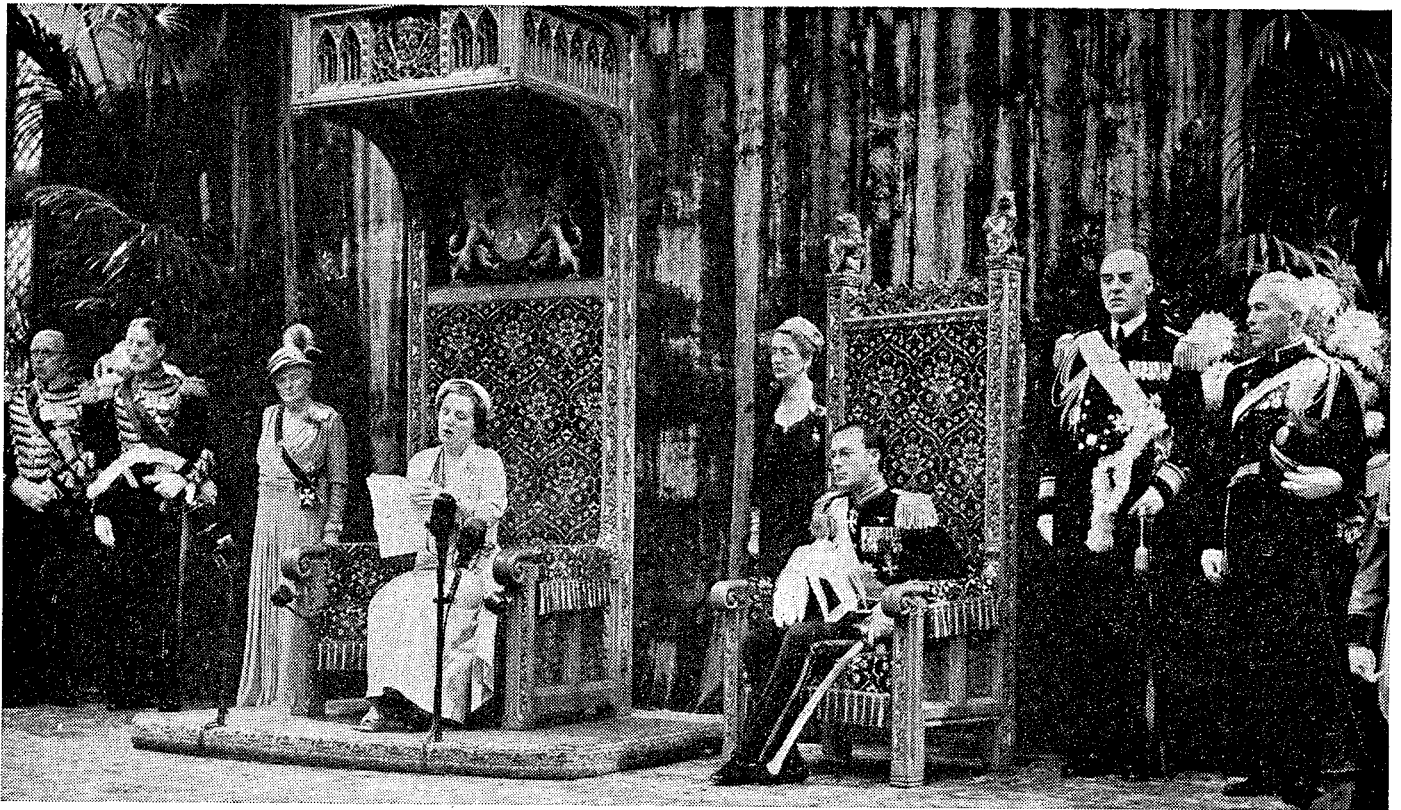
De begroting sluit!

Zij laat zelfs een belangrijk overschot. Daardoor wordt het mogelijk een groot deel kapitaalsuitgaven uit de lopende ontvangsten te financieren, zodat daarvoor niet behoefte te worden geleend. Dat is alvast een goed ding.

Maar ook voor deze begroting geldt dat het verloop der dingen nader moet worden afgewacht. Ook het vorig jaar was de begroting praktisch sluitend, maar per saldo was er nog een tekort van f 850.000.000.—. Voor ditmaal zijn echter de onzekerheden niet zo groot als het vorig jaar. Hoewel, in een jaar kan tegenwoordig veel gebeuren. De algemene onzekerheid blijft.

Voor de oorlog was het zo, dat de staatschuld bedroeg f 4.000.000.000.— en dat betekende per gezin f 2000.—. Thans is het zo dat dit bedrag alleen nodig is voor de uitgaven van één jaar. Voorts is de staatschuld thans f 25.000.000.000.— groot, en dit betekent per gezin f 10.000.—.

Erg bemoedigend ziet dit er niet uit.

Prinsjesdag

H. ALGRA

Prinsjesdag!

Dat betekent voor de meeste Hagenaars een dag extra vacantie.

Dat betekent voor Den Haag ook een dag van vlaggen en feestvreugde, te sterker geaccentueerd, nu deze stad heeft opgehouden residentie te zijn. Er staan alleen lege paleizen.

Maar wanneer wij gaan vragen, wat de diepere betekenis is van Prinsjesdag, dan komt er méér kijken. Dan wordt het ook moeilijker.

Ik geloof, dat wij er vooral op moeten letten, dat deze symbolische handeling, de ontmoeting tussen Koningin en volksvertegenwoordiging, een dubbele zin heeft.

De volksvertegenwoordiging brengt niet een bezoek aan de Koningin. Het is geen audiëntie. Maar de Koningin brengt een bezoek aan de Staten-Generaal en wordt ter vergadering ontvangen. Zij verlaat het paleis in plechtige optocht, om plaats te nemen in de vergadering van de volksvertegenwoordiging, die bijeen is onder presidium van de Voorzitter der Eerste Kamer.

Daarmee wordt gedemonstreerd, dat wij worden geregeerd door een constitutionele Koningin, die regeert in overleg met de vertegenwoordiging van het volk. Een Koningin, die regeert over een *mondig* volk. Dat is punt één.

Maar tegelijk demonstreert Prinsjesdag, dat wij door een Koningin worden geregeerd. Niet door de heer

Drees of de heer Lieftinck. Die zijn maar tijdelijke dienaren van de Koningin. Onlangs heeft een Nederlandse Minister zich in een officieel staatsstuk, n.l. in een Memorie van Antwoord, schuldig gemaakt aan staatsrechtelijk bargoens. Hij heeft de Kamer meegedeeld, dat een en ander reeds was geregeld door de „Regering-Beel”. Toen heeft het wel even gewaaid. En de Minister heeft schuld beleden.

Want wij leven niet onder de „regering-Drees”, maar onder de regering van Koningin Juliana. Wanneer wij jonge mensen oproepen tot gezagsgetrouwe activiteit en hen herinneren aan hun plicht jegens het wettig gezag, dan zeggen wij niet, dat zij hun hart moeten verpanden aan een bepaald kabinet. Wij zouden het een zegen achten voor Nederland, wanneer het huidige kabinet zo gauw mogelijk verdween. Maar trouw aan het wettige gezag betekent allereerst trouw aan de Koningin, aan Haar regering, dus ook aan de wettige staatsinstellingen. Dat de Koningin de Troonrede houdt, ontslaat de Ministers niet van hun verantwoordelijkheid voor dit staatsstuk. En het kan best zijn, dat wij deze troonrede zullen proberen te kraken, wanneer dat naar onze mening noodzakelijk is. Maar de Koningin spreekt haar uit, want de Ministers zijn dienaren der Kroon en Koningin Juliana is de Koningin.

Dat Koningschap heeft bij ons een zeer bijzondere betekenis, omdat het meer dan bij enig ander volk wortelt in de historie. Oranje en de vrijheid horen bij elkaar. En zo brengt Prinsjesdag ons er ook weer toe, om ons te bezinnen over de voorrechten en zegeningen, die ons in onze geschiedenis zijn geschonken.

Wat doet U

voor de VERKIEZINGEN?

Dit is nu een praatje bij een plaatje.

Denkt U eens even na over de vraag die er boven staat! Het gaat allemaal niet vanzelf. Daar komt heel wat voor kijken.

Als Antirevolutionairen hebben wij iets te zeggen aan ons volk.

Dan moeten wij dat ook zeggen, maar dan zo, dat het volk, maar dan ook hèl het volk, het hoort. Daarvoor moeten wij beginnen bij onze eigen Antirevolutionaire mensen. En wij beginnen met de vraag:

„Wat doet U voor de verkiezingen?”

HET MANIFEST

R. GOSKER

De Partij van de Arbeid is het verkiezingsoffensief op vrij demagogische manier begonnen. Wij hebben eerst de stunt beleefd in de Tweede Kamer van het „Pluk de armen, spaar de rijken”. Daarop is gevolgd het Manifest, waarin dit nog eens dunnetjes wordt overgedaan. Dat manifest bevat een bewogen oproep tot nationale eensgezindheid en het wijst op het dreigend gevaar van een roerige reactionaire groep, die bezig is, onder bovenstaand motto, die mooie eensgezindheid te breken en zo de weg te bereiden voor het communisme. In dat laatste zit een chantage element, dat aan een democratische partij niet past.

Het manifest zegt niet duidelijk welke roerige reactionaire groep wordt bedoeld! Waarom niet man en paard genoemd? Waarom dat schuilevinkje spelen? Door de dingen zó te zeggen jaagt de Partij van de Arbeid alle andere partijen tegen zich in het harnas en zó wordt het zelfs voor Romme niet mogelijk de gebarsten vaas heel te houden. Het is toch al een zwak zaakje. Als men er nu zo mee smijten gaat dan moet zij wel aan diggelen. Twee dingen zijn mogelijk.

Door zó hard op de trom te slaan is de Partij van de Arbeid bezig reeds nu de voorbereidselen te treffen om zich te onttrekken aan de regeringsverantwoordelijkheid en in de oppositie te gaan. Zo heel moeilijk zal haar dat niet vallen. Als men een hond wil slaan is de stok gemakkelijk te vinden.

Maar nog iets anders is mogelijk.

Ook wij herinneren ons de verkiezingscampagne van de K.V.P. van 1948.

Toen werd „Gezond gezin, gezond volk” tot verkiezingsleuze gesteld.

Dat was een waarheid als een koe.

Maar om die waarheid ging het in 1948 niet.

Het ging ergens anders om.

Is de Partij van de Arbeid nu bevreesd dat de K.V.P. met een verkiezingsleuze komt als b.v. „Een volk dat leeft bouwt aan zijn toekomst!”

Dat is ook een waarheid als een koe!

Men kan daar moeilijk iets tegen inbrengen.

Maar daar gaat het in 1952 bij de stembus niet om!

Wil zij nu de K.V.P. dwingen om duidelijk positie te nemen?

Wij kunnen ons dat voorstellen!

Dan vinden we de methode, die daarvoor wordt gebruikt, maar weinig fraai en niet bepaald verheffend. Maar dan moeten wij toegeven dat ook wij er wel behoefte aan hebben nauwkeurig te weten waar de K.V.P. staat en wat zij wil. Want met een halfslachtige politiek is ons land niet gediend. De moeilijkheden zijn en worden te groot om nog langer struisvogelpolitiek te voeren. De dingen liggen wel anders dan in 1946.

Toen wilde de K.V.P. met de P.v.d.A. de verkiezingsstrijd in met één program!

Nu zet de een de ander het mes op de keel.

Kiezen of delen!

Zal de K.V.P. doen of haar neus bloedt?

Het manifest was anders duidelijk genoeg!

De vrouw en de politiek

L. A. LEVER—BROUWER

Na de rustige zomermaanden, staat nu de winter met zijn werk — ook zijn werk op politiek terrein — weer voor de deur.

De verkiezingen van 1952 komen in 't zicht en dat zal in de komende maanden te merken zijn.

Te merken in onze bladen, periodieken, op onze vergaderingen en — laten we het hopen — óók in onze huiskamers.

Als het goed is, zal daar meegeleefd worden met wat in onze partij naar aanleiding van die verkiezingen gebeurt.

Hoe dat zal te merken zijn? Zó, als het helaas bij sommigen in de laatste jaren geweest is? Tamelijk wel van verre en met veel zuchten en zelfs schampere opmerkingen?

Veel zuchten, omdat onze Antirevolutionaire partij nu niet direct op het Binnenhof domineert.

„We worden nergens meer in gekend”.....

„Wie rekent nog met ons?”.....

We kennen deze uitlatingen en ze schijnen in staat te zijn om de liefde voor onze partij gevaarlijk dicht bij het nulpunt te brengen.

„Wanneer dan, al wat Antirevolutionair heet toch zowat in discrediet is, dan laten we onze plaats op de kiesvereniging óók maar leeg..... dan leven wij maar niet meer mee..... We zullen nog wel „goed” stemmen, maar daar houdt het dan ook mee op”.

Ja — dát is wel de beste manier om onze partij tot bloei te brengen, dat is wel de beste voorbereiding op '52. Het is ook zo principieel om de liefde voor onze actie af te laten hangen van succes! Als Groen van Prinsterer zo óók eens had geoordeeld, wat zou hij dan tot zegen geweest zijn!

Zó mag toch geen Christen in het leven staan. Nergens in heel de Bijbel lezen we de belofte, dat wie aan Gods wet in het leven wil vasthouden, in de wereld groot zal worden. Als het dan blijkt, dat een groot deel van ons volk de Antirevolutionaire beginselen niet horen wil, dan is dat een reden te meer om nóg intensiever deze beginselen te beleven — met Gods hulp te beleven. Dáár gaat het om — niet om meer of minder erkenning. En ons volk zal nooit voor onze partij gewonnen worden door leden die lauw of mismoeidig zijn.

En daarom zal in onze huiskamer wárme belangstelling moeten leven

Het Haagse sprookje. — De gouden koets verlaat het paleis Noordeinde. Duizenden slaan dit schouwspel gade.

voor wat de komende maanden op politiek terrein gebeuren zal.

Die belangstelling mag niet slechts tot **vader** beperkt blijven.

Ook Antirevolutionaire vrouwen, kunnen niet **bewust** leven, en de politieke situatie terwijl maar laten voor wat ze is.

Haar belangstelling, haar liefde, haar enthousiasme zal moeten helpen om onze partij die innerlijke kracht te geven, zonder welke haar leiders in het luchtledige komen te staan.

Nog veel te veel laat men het werk over aan hen, die er zich dan blijkbaar voor interesseren: de bestuursleden van de kiesvereniging, van de Arjos, van de kieskringen en van

het Centraal Comité, zonder zichzelf als een **werkend** lid te gedragen.

Hier kunnen vrouwen zoveel goeds stimuleren. Zij kunnen zelf op de kiesvereniging komen, met haar man, in elk geval hem niet terughouden maar ertoe opwekken.

Zij kunnen helpen nieuwe leden te winnen onder eigen vriendinnen en kennissen. Ook vrouwen kunnen lid van onze kiesverenigingen zijn!

Er komen de laatste tijd bedankjes binnen, omdat het bezwaarlijk gevonden wordt, de contributie te betalen.

Het is waar dat de tijden moeilijk zijn. Maar wie iets beseft, van de geestelijke strijd, die aan de gang is en

DE PARTIJ

in actie

1. *Candidaatstelling.*

Natuurlijk staan ook bij ons de komende verkiezingen in het middelpunt der belangstelling. De voorstellen van het Centraal-Comité zijn reeds aan de kiesverenigingen toegezonden. Een van die voorstellen heeft betrekking op de wijze van candidaatstelling. Dat voorkomt diep ingrijpende veranderingen. Het bevat een nieuw element, dat tot nog toe door geen der politieke partijen werd toegepast. Getracht wordt daardoor aan enkele bezwaren tegemoet te komen en de belangstelling der kiesverenigingen voor de candidaatstelling te vermeerderen. Een voornaam ding is immers het noemen van de namen van de kandidaten. Hoe kunnen de kiesverenigingen dit nu op een verantwoorde wijze doen? En hoe betrekken wij daarin ook de Kamerkieskringen — dat wil dus zeggen: de provincies? Welnu, het voorstel, dat nu is ingediend, tracht aan veler wens tegemoet te komen. Anders dan bij voorgaande verkiezingen is ditmaal èn aan de secretarissen èn aan de voorzitters een exemplaar toegezonden, zodat zij beiden ter voorbereiding van de vergadering, daar rustig van kunnen kennis nemen. Voor andere bestuursleden en belangstellende leden is een beperkt aantal exemplaren beschikbaar — te verkrijgen tegen betaling van f 0.25 per stuk.

2. *Het Eerste Ontwerp Program van Actie.*

Bij de voorstellen van het Centraal-Comité is tevens gevoegd het Eerste Ontwerp Program van Actie. Het eerste ontwerp. Dit is niet de definitieve vorm. De kiesverenigingen gaan dit ontwerp bespreken. Dat is tegenwoordig geen eenvoudige zaak. Een Program van Actie is niet meer samen te vatten in enkele volzinnen. Aan allerlei kwesties moet aandacht worden gegeven. Het Program van Actie moet dan ook wel worden onderscheiden van een verkiezingsmanifest of van een verkiezingsleus. Het is niet een populair geschreven appèl op het volk voor de verkiezingen. Het is een opsomming van wensen en verlangens, van doeleinden en taakstellingen. Het is een politiek stuk, waarin het aankomt op de nauwkeurige formulering en waarbij wij ons allen hebben af te vragen: Is het verantwoord wat er staat geschreven? Mogen wij de toekomstige Kamerfractie dit als gedragslijn voorhouden? De Kiesverenigingen gaan nu ook dat Program van Actie in hun vergaderingen bespreken. Eventuele voorstellen tot wijziging of amendementen dienen zij in bij hun Kamerkieskringbestuur. De amendementen welke desondanks worden ingediend aan het Bureau van het Centraal-Comité — worden doorgestuurd naar de secretaris van de betrokken Kamerkieskring. Dit ontwerp-Programma van Actie is dus opgenomen in hetzelfde boekje, waarin de voorstellen voor de candidaatstelling zijn gedrukt. (Zie boven.)

3. *Adresveranderingen.*

Er zijn natuurlijk veel adresveranderingen. U verhuist binnen de plaats of U vertrekt naar elders. Neem dan even de moeite om daarvan per briefkaart mededeling te doen aan het Bureau Centraal Comité. Dat wordt nog wel eens vergeten.

4. *Allen medewerken!*

Ook in Engeland worden verkiezingen gehouden. Maar dat gaat daar heel anders dan bij ons. Daar duurt de hele actie maar vijf à zes weken. De conservatieven vlassen op een overwinning. Zij

De bibliotheek van de Dr A. Kuypersstichting. Natuurlijk maar een klein gedeelte. Zo staan er duizenden boeken. De bibliothecaris, Dr Smit, bladert in een wetenschappelijk werk. Er is materiaal genoeg. Maar de wetenschappelijke staf zou groter moeten zijn dan zij nu is.

waar de Antirevolutionaire partij met haar op Gods Woord gegronde levens- en wereldbeschouwing midden in staat, die bedenkt zich nog weleens tweemaal eer hij zijn contributie inhoudt.

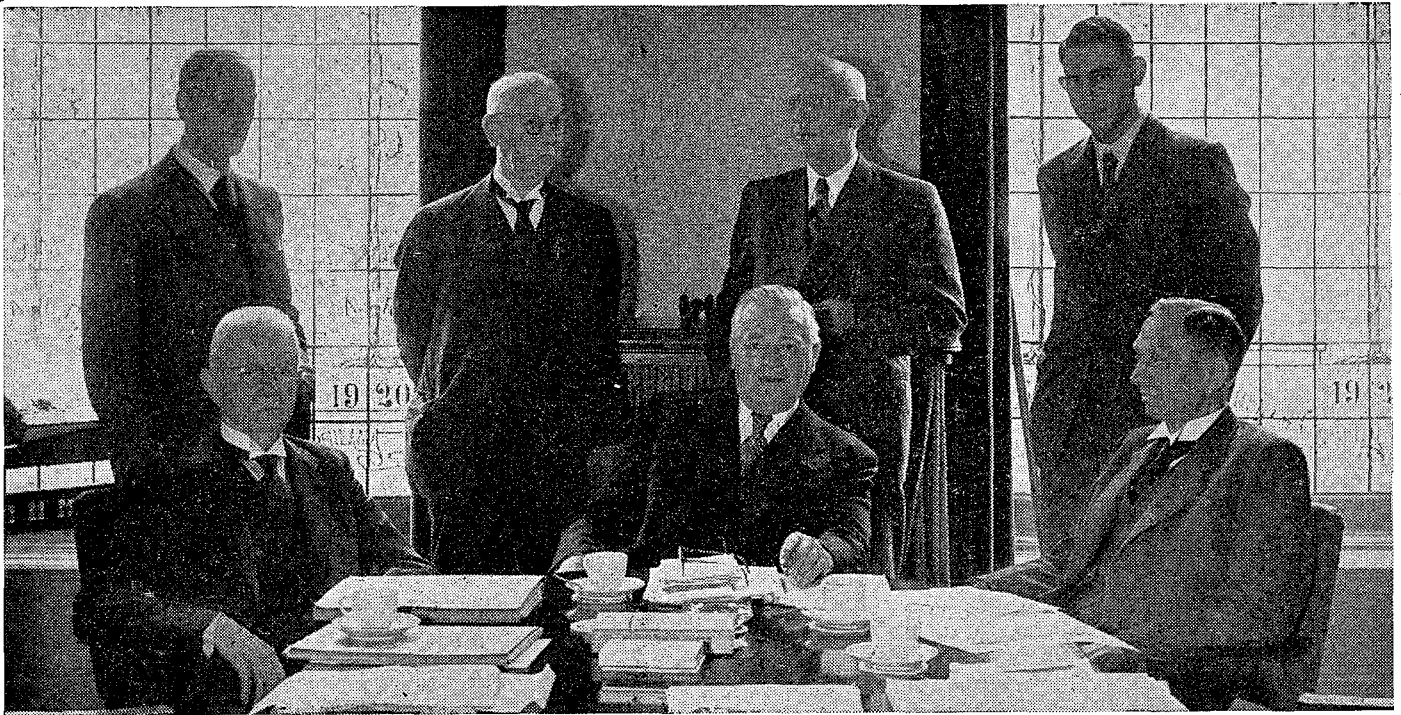
Contributie betalen, dat is dan toch al wel het minste dat men doen kan al is dat minste dan ook tegenwoordig soms een offer.

Er is door onze mensen in de loop der jaren meer geofferd dan enkele guldens.

Het is heel vaak de vrouw, die in een gezin de beurs heeft, en uitmaakt wat kan en niet kan. En daarom zullen onze vrouwen moeten begrijpen, dat evengoed als kerk en school, onze partij op haar financiële steun recht heeft.

We hebben onlangs kunnen lezen hoe de Christenen in Duitsland als een wonder zien, wat in ons land ook politiek is bereikt en hoe zij naar dergelijke resultaten hunkeren.

En wij zijn dat al heel gewoon gaan vinden dit alles, waarvoor onze vaders geworsteld en geofferd hebben. Het is een grote zegen, dat in ons volk nog een Antirevolutionaire Partij mag bestaan en het moet ons, vrouwen, een voorrecht zijn, tot die partij te behoren en ervoor te doen, wat wij als vrouwen maar even doen kunnen!

Het dagelijks bestuur van de Raad van Beheer van de Dr. A. Kuiperstichting.

Zittend van links naar rechts: Dr J. J. C. van Dijk, penningmeester; Dr J. Schouten, voorzitter; Mr J. Terpstra, secretaris. Staande: Jhr J. Beelaerts van Blokland, J. van Andel, Dr A. A. L. Rutgers en Mr K. Groen, de directeur der stichting.

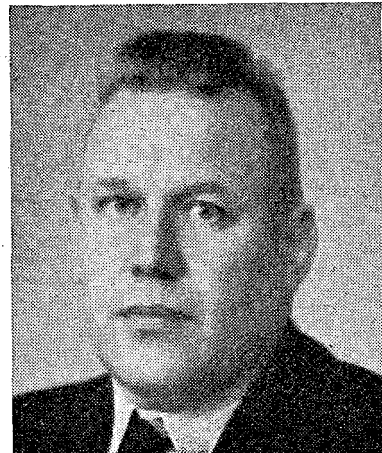
zijn er vrijwel zeker van dat Labour ditmaal zal worden gewipt. Het twee partijenstelsel biedt wat dat aangaat veel meer mogelijkheden dan de evenredige vertegenwoordiging, die wij in ons land kennen. Ons stelsel werkt de verstarring der partijverhoudingen in de hand. Maar een partij die activiteit ontplooit, een partij, die weet wat zij wil, die een doel nastreeft, dat boven het belang uitgaat, die een ideaal heeft, omdat zij beginselen kent, heeft ook in Nederland kansen. Maar dan moet U niet thuis blijven zitten mopperen achter de courant. Dan moet U ook naar de kiesvereniging! Werk mee aan de kandidaatstelling. Werk mee aan het Program van Actie. Laat het niet aan anderen over! Het is *uw* zaak! En doe dat met een warm hart en met liefde. Doe dat ook met een diep geloof. Want veel meer dan over materiële dingen gaat het over de principiële inzichten inzake de verhouding tussen staat en maatschappij. Ons volk staat voor moeilijkheden, nationaal en internationaal, economisch en financieel, moreel en geestelijk. De Antirevolutionaire Partij heeft iets te zeggen tot ons volk. Want er is een weg. Die weg moet aan ons volk worden gewezen. Duidelijk en klaar.

5. *Wilt U iets meer weten?*

Het eerstvolgende nummer van het kaderorgaan zal enkele artikelen bevatten, die handelen over het Ontwerp Program van Actie, waarmee de Antirevolutionaire Partij straks de verkiezingen ingaat. Wie daarover dus iets meer wil weten, abonneer zich op het kaderorgaan. De prijs is zeer laag. Slechts drie gulden per jaar. In het contactorgaan kunnen dat soort artikelen niet worden opgenomen. Toch is het nodig, dat meelevende Antirevolutionairen weten wat er in het Program van Actie staat. En daarom ieder meelevend lid neemt een abonnement. Voor de resterende jaargang bedragen de kosten slechts f 0.75.

6. *J. J. C. Boot burgemeester van Hilversum.*

Met grote voldoening hebben de Antirevolutionairen in het land er kennis van genomen, dat de populaire burgemeester van Ede, de Heer J. J. C. Boot, door de Koningin werd benoemd tot burgemeester van Hilversum. De Heer Boot gaat daardoor het Gelderse verlaten en heeft dan ook reeds bedankt als lid van het Centraal Comité. Dat is natuurlijk een verlies. Maar dit verlies weegt op tegen het feit, dat nu in één der grote gemeenten in ons land een antirevolutionair werd benoemd. Het was trouwens ook wel erg. De Heer Boot wensen wij hartelijk geluk met zijn benoeming en wij hopen dat hij zijn verantwoordelijk ambt zal bekleden als een goed antirevolutionair magistraat, die waakt over de burgers van zijn stad.

Uit het Parlement

Dr A. Veerman

Techniek en romantiek

Van alle kanten zijn ze komen aansnellen, de kamerleden. Van hun vakantie of van internationale conferenties — uit Königswinter, Straatsburg of Istanboel — per auto, trein, vliegtuig of Oceaanreus. De helft van hen heeft niet slechts vreemde landen, maar ook Nederland doorreisd en heeft zich op de hoogte gesteld van de ontwikkeling van onze industrie. De techniek stijgt ten top, het leven jacht voort. Maar één dag wijkt alle moderne zakelijkheid. Soldaten in kleurige uniformen marcheren over het Binnenhof. Met goud bestikte diplomaten doen U met de ogen knipperen. En dan..... de gouden koets — onze vorstin. De Ridderzaal ontwaakt voor één dag uit haar slaap der eeuwen.

Is het een dag van spel temidden van een al te ruwe en harde werkelijkheid? Nee, zo ligt het niet. Het sprookje van Prinsjesdag en de daverende machines, het is beide alleen maar buitenkant. In beide is er de mens. Er zijn nog altijd heel wat mensen voor wie de zonovergoten gouden koets veel werkelijker is dan de atoombom. Wie heeft er gelijk?

Noch de techniek, noch het sprookje mogen we verabsoluteren. De mens moet en mag zijn God dienen. Dat is de kern. Het gezag, zoals het zich op Prinsjesdag zinnebeeldig aan het volk vertoont en de macht van natuur en wetenschap, het is alles uit Hem en tot Hem.

Hulp daagt!

En nu zijn de dames en heren weer aan het werk getogen. De begroting is ingediend en, als elk jaar, heeft men ook nu zich weer voorgenomen voor Kerstmis met de behandeling daarvan klaar te zijn. Dat is een heel karwei. Maar..... houdt moed! In de verte komen de hulptroepen aangemarcheerd. Voor het laatst vat men het werk aan met honderd arbeidskrachten. Straks komen er vijftig bij.

De gedachte, het aantal Kamerleden uit te breiden is niet nieuw. Maar nu heeft de Grondwetscommissie het voorstel daartoe in haar voorlopig rapport opgenomen en er kan nauwelijks twijfel bestaan, of straks, nadat de hele weg der Grondwetswijziging is afgelegd, zullen 150 dames en heren huizen in de oude balzaal van Willem V en 75 in de zaal waar eens de Staten van Holland bijeen kwamen.

Dat duurt nog wel ruim een jaar. Doch in het zicht van de haven scheppen de zeelui nieuwe moed. Dit jaar nog. En dan.....

Geen luxe

Nee, ook dan, na de uitbreiding komt er voor de Kamerleden geen dolce far niente. In de vorige eeuw vond de Grondwet het nodig, dat er een lid in de Tweede Kamer zou zitten voor elke 45000 Nederlanders. Wanneer die norm was blijven gelden, zouden we nu de 200 al ruim gepasseerd zijn. Maar niet alleen is ons volk uitgebreid, ook het arbeidsterrein van de overheid en diens gevolge van de Staten-Generaal is enorm vergroot. 150 is nog aan de krappe kant.

Laten wij eens over onze grenzen kijken. In heel Europa zijn slechts drie landen, die minder dan 100 parlementsleden heb-

Huisbezoek

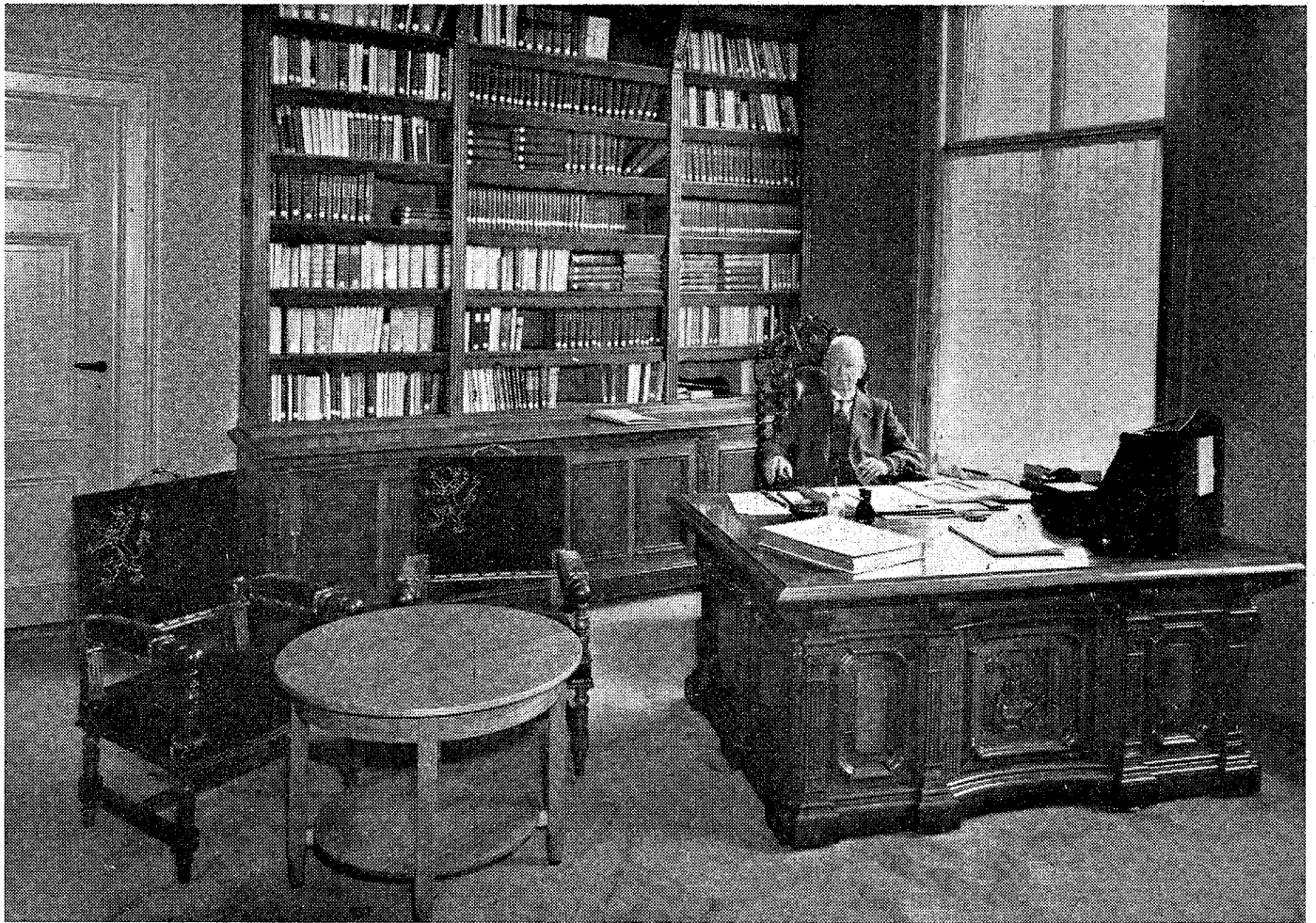
Hij klopt aan de deur.

Het valt niet mee zo maar bij een wildvreemde aan te bellen. Daar is een zekere moed voor nodig. Toch zijn er duizenden en duizenden gezinnen, die op dat huisbezoek wachten, die dankbaar zijn wanneer U komt praten over de betekenis van de politiek.

En verder? Waarom gaat U nu eens niet bij buurman op bezoek? Maar dan expres, om te praten over Anti-revolutionaire politiek. Trek de stoute schoenen maar aan; anders bent U ook niet op Uw mondje gevallen. U prijst geen bekwame en voortreffelijke mensen aan. Het gaat over beginselen! Als al onze 100.000 leden 5 huisbezoeken afleggen, dan.....

Dan zijn wij zeer dankbaar. En dan hebben wij nog maar 25% van ons volk bereikt.

Dan blijft nog 75% onbewerkt. Denkt U er eens over na! Wat doet U voor de verkiezingen?

Dr J. J. C. van Dijk in de Kuiper-kamer gefotografeerd. De meubelen: de boekenkast, het bureau, zijn nog van wijlen Dr A. Kuiper. De kamer is nog niet geheel in orde gemaakt. Dr J. J. C. van Dijk heeft een zeer groot aandeel gehad in de restauratie van de Dr A. Kuiper stichting, ook wat de financiën betreft. Het is voor hem een vreugde dat hij dit werk, ondanks zijn hoge leeftijd, nog heeft mogen doen. Voor ons is het een vreugde dat wij dit beeld van Dr J. J. C. van Dijk hebben mogen vastleggen voor de geschiedenis van onze Partij.

ben. Dat zijn Luxemburg met 49, IJsland met 51 en Albanië met 85 hoogmogende heren. Maar eerlijk gezegd verbiedt onze nationale trots ons, dat we ons met deze landen zouden vergelijken. Wij, met onze 10 miljoen, overtreffen deze landen enige malen in bevolking, om over onze belangrijkheid dan maar bescheidenlijk te zwijgen. Naast Denemarken, België en Zwitserland voelen we ons iets meer op onze plaats. Welnu de „tweede kamers” hebben daar respectievelijk 138, 212 en 194 leden.

Och nee, naar een reusachtig grote volksvertegenwoordiging behoeft men ook niet te verlangen. Zo'n 600 leden, zoals Engeland en Frankrijk b.v. rijk zijn, brengen alleen maar ongemak — denk eens als er acht of tien keer na elkaar gestemd moet worden, wat bij ons toch wel eens gebeurt —. Nut heeft een groot aantal alleen maar in de landen achter het ijzeren gordijn, waar de meeste landen een goede 400 parlementsleden (wat niet hetzelfde is als 400 goede parlementsleden) hebben. De rone heersers willen een flink gehoor voor zich hebben, als zij hun redevoering uitspreken; dat geeft ook een flink applaus.....

Wij voor ons kunnen voorlopig met 150 goede, werkende Kamerleden al tevreden zijn.

Cijferdans

Zoals zoveel dingen, zo is ook de begroting na de oorlog sterk gedevalueerd.

Vroeger had men in die begroting duidelijk tweeërlei. Het was een machtiging voor de Regering, bepaalde gelden uit te geven. En uit de aangevraagde gelden sprak tevens een zeker beleid, dat de Regering wenste te voeren.

Eigenlijk hebben tegenwoordig de begrotingsdebatten alleen nog betekenis in zoverre het hierbij mogelijk is, het regeringsbeleid te bespreken. Want de betekenis van de cijfers is minimaal geworden.

Op de derde Dinsdag in September wordt de begroting voor het volgend jaar bij de Staten-Generaal gedeponereerd. Dat zijn dus de bedragen, die men denkt nodig te hebben. Het lijkt er echter niet op. In de loop van de maanden en jaren, die volgen worden keer op keer nieuwe gelden aangevraagd. Om eens een getal te noemen: gedurende het afgelopen par-

Candidaatstelling

Op Schiphol. Het is Mr Donner (rechts), de oud-minister van Justitie en nu President van de Hoge Raad, die naar Djakarta vertrekt. Samen met Dr Prinsen, de Secretaris-generaal van het Departement van Binnenlandse Zaken en Prof. Beaufort, het R.K. Eerste-Kamerlid. Zij drieën zijn de Nederlandse leden van het Uniehof.

In het Uniestatuut van de (zieltogende) Nederlands-Indonesische Unie is dit Hof ingesteld, om rechtsgeschillen tussen de twee Uniepartners te beslechten. De zitting, waarheen deze drie heren zich hier op weg begeven betrof de financiële verplichtingen van Indonesië, op grond van regelingen, die voor 1950 door Nederlands-Indië getroffen zijn.

lementaire jaar werden meer dan 50 wetsontwerpen ingediend bij de Staten-Generaal, waarin werd voorgesteld een begroting van een der voorgaande jaren te wijzigen. En minister Lieftinck stuurde zowat elke twee maanden een nieuwe raming van inkomsten en uitgaven voor het lopende jaar — en waarlijk niet met kleine verschillen.

De betekenis van de cijfers is dus wel zeer aanvechtbaar. Eén ding is zeker. Wij bevinden ons in een ernstige crisis. Dat begint ook wel goed tot ons volk door te dringen. Men ziet b.v. de bouw van scholen en zelfs al de woningbouw stagneren. Het financieringsprobleem wordt met de dag nijpender. Het monetaire probleem na de oorlog is nog niet opgelost. Integendeel — het gaat nu pas goed spannen. De P. v. d. A. luidt de noodklok. Maar het is het geluid van een gebarsten klok.

Minister Lieftinck dient weer zijn begroting in. Zijn laatste? Komt hij na de verkiezingen nog terug? Of gaat hij al eerder weg? De geruchten daarover houden aan. Ze worden noch bevestigd, noch ontkend. Als hij gaat, dan kan hij niet terugzien op een afgerond geheel. Dan blijft een ander „met de brokken“.

Het volgende jaar — waarschijnlijk in Juni — zullen de verkiezingen voor de Tweede Kamer worden gehouden. Misschien zal men zeggen: dat duurt dus nog wel even. Maar men mag niet vergeten, dat heel wat voorbereidend werk verricht dient te worden. Het zal dan ook niet meer zo heel lang duren of de Kiesverenigingen zullen zich reeds hebben bezig te houden met de candidaatstelling. Vooral bij het stelsel van de evenredige vertegenwoordiging heeft zulk een regeling van de candidaatstelling heel wat voeten in de aarde en als daarmee niet reeds geruime tijd voor de aanvang van het jaar 1952 een aanvang gemaakt wordt, dan is het gevaar groot, dat men straks in tijdnood komt.

* * *

Vroeger was dat heel anders. De voorbereiding van de candidaatstelling, de candidaatstelling zelf en de verkiezingen konden toen in één maand vallen.

Het snuffelen in oude couranten levert wel eens interessante stof op. Dat was dan ook het geval, toen we van de Nieuwe Rotterdamsche Courant de jaargang 1850 eens nagingen.

Destijds hadden de leden der Tweede Kamer ook vier jaren zitting, doch om de twee jaar trad de helft af. Na de verkiezingen van 1848, moest dus in 1850 de Tweede Kamer voor de helft opnieuw gekozen worden.

Rotterdam behoorde tot de districten, wier afgevaardigden aan de beurt van aftreding waren. In die tijd vaardigde Rotterdam twee leden af naar de Tweede Kamer. De heren A. van Rijkevorsel Hzn., en E. P. de Monchy, die aftredend waren, wensten geen nieuwe candidatuur te aanvaarden. Er moesten dus nieuwe mannen naar voren komen.

Maar hoe?

* * *

Kiesverenigingen waren toen vrijwel geheel onbekend. In elk geval bestond er in Rotterdam geen. Toch moest de candidaatstelling enigszins worden voorbereid. Welnu, daartoe werden „Kiesvergaderingen” gehouden.

In 1848 was het mr Aart Veder, die zulk een vergadering bijeen had geroepen, in 1850 was het de heer Jan van der Hoop Jac.zn., die dit deed.

Op Zaterdag 10 Augustus 1850 verscheen in de dagbladen een oproep aan de kiezers tot bijwoning van een „Kiesvergadering” te houden op Woensdag 14 Augustus, des voormiddags 11 uur in Societeit Harmonie. Van de ruim 1500 kiezers, welke Rotterdam destijds telde hadden er 310 aan de oproep gehoor gegeven. Na een kort inleidend woord nodigde de voorzitter, de heer Van der Hoop, de kiezers uit „zichzelf als kandidaten, of anderen, die zij als zoodanig geschikt oordeelen, op de lijst te komen stellen”.

Er werden verschillende namen genoemd, doch in vele gevallen was het niet bekend of de genoemde personen een candidatuur wensten te aanvaarden.

een eeuw geleden

A. R. DE KWAADSTENIET

In deze vergadering noemde de heer J. Voorhoeve H.Czn., de namen van mr G. Groen van Prinsterer en mr Æ. Mackay. De heer H. Veder noemde als kandidaat de heer M. A. F. H. Hoffman, lid der Eerste Kamer, een zwager van Groen van Prinsterer.

Aangezien men niet tot definitieve besluiten kon komen, werd besloten de vergadering te verdagen tot Woensdag 21 Augustus 1850.

Deze tweede vergadering was drukker bezocht. 446 kiezers waren aanwezig, doch het bleek dat de vergadering later wel wat verlopen was, want toen het op stemmen aankwam voor de candidatenstelling, werden slechts 265 stemmen uitgebracht.

De stemming had het volgende resultaat: J. C. Baud 171 stemmen, mr W. F. Gevers Deynoot 137, M. A. F. H. Hoffman 121, P. van Swieten 34, P. H. Tromp 19, mr G. Groen van Prinsterer 14, mr Æ. Mackay 13 en J. H. C. van der Kun 10 stemmen.

Aan de hand van deze cijfers besloot de kiesvergadering de heren J. C. Baud en mr W. F. Gevers Deynoot candidaat te stellen.

Dat was dus op 21 Augustus 1850. En reeds een week later hadden de verkiezingen plaats. Het resultaat daarvan was enigszins verrassend. Want de uitslag was als volgt:

J. C. Baud	744 stemmen
M. A. F. M. Hoffman	625 „
Gevers Deynoot	543 „
Van der Kun	167 „
Tromp	32 „
Van Swieten	21 „
Groen van Prinsterer	15 „
Mackay	14 „

terwijl voorts nog 66 stemmen waren uitgebracht op 39 andere candidaten.

Aangezien in totaal 1138 stemmen waren uitgebracht, waarvan 1126 geldige en de meerderheid dus 564 was, waren de heren Baud en Hoffman gekozen. In laatstgenoemde zorgde Rotterdam dus voor een medestander van Groen van Prinsterer in de Tweede Kamer.

* * *

Thorbecke kon over de uitslag der verkiezingen over het gehele land in 1850 tevreden zijn, zijn vrienden waren het niet over de uitslag in Rotterdam. Dat bleek wel uit een ingezonden stuk in de Nieuwe Rotterdamse Courant van 11 September 1850, enkele dagen voordat de herstemmingen moesten plaats vinden. Iemand, die tekende „Dixi” schreef toen o.a.:

„Het is uitgemaakt, dat het tegenwoordige ministerie (Thorbecke) met kunde, vlijt en goede trouw het algemeen belang wil bevorderen en getoond heeft, om dit doel te bereiken, geen bijzonder belang te willen ontzien of invloedrijke personen te believen. Welnu, ieder die het wel met den lande meent, en reeds verkregen

goede uitkomsten erkennen wil, ondersteune deze mannen, door in de Kamer geene mannen te brengen, die door gekrenkte eigenliefde, geprikkelde ambitie of ziekelijke stijve zienswijze bevooroordeeld, van de Kamer een strijperk of leerschool maken, waardoor de zaken vertraagd of benadeeld worden. Zonder hunne bijzondere verdiensten aan te randen, zegge men dus onverholen, te Rotterdam heeft men verkeerd gedaan door de gedane keuze: de heer Baud kon van zijn zienswijze doen blijken door met zijn naam geteekende inlichtingen te geven, doch zal in de Kamer moeilijk zichzelf kunnen overwinnen; de heer Hoffman schijnt *ge-groen-iseerd* en heeft zich in de Eerste Kamer ten spotte toe anti-ministerieel getoond. Bij de herkiezingen, bedenkt het toch alle vrijzinnige mannen — worde de heeren Groen en Mackay geweerd. Nu ziet men twee partijen zich vereenigen om hen te kiezen, die zoo ongelijkslachtig mogelijk zijn. Daarbij behoren zich geen andere kiezers aan te sluiten. Zijn er ook voor hen geen sprekers te vinden in de respectieve districten, men ga er buiten of neme erkende onbevooroordeelde brave burgers. Sprekers zullen er genoeg zijn. Men spare ons toch in de Kamer dat schermen met heilige namen en zaken, die er slechts door lijden en te veel reeds tot een ladder worden gebezigd om zich te verheffen en van zich te doen spreken.”

* * *

Nam III — de generaal der Noord-Koreaanse legers. Wat wil hij? Wapenstilstand, vrede - of offensief, oorlog? Maar ook hij is een pion op het internationale schaakbord. Meer niet.

DE AAP UIT DE MOUW

C. VAN DEN HEUVEL

Voor enige tijd werd opgericht een vereniging: „Burgerrecht”. Deze vereniging geeft een blad uit van dezelfde naam.

Als doel van deze organisatie werd gesteld: in te werken op de politieke partijen en de publieke opinie om op deze wijze te trachten afschuw te wekken voor het staatsocialistisch streven, dat onze huidige politiek kenmerkt.

Het was volstrekt niet de bedoeling als politieke partij bij de stembus op te treden, zo werd gezegd. Verschillende Antirevolutionairen en Christelijk-Historischen hebben, hier door geleid, zich aangesloten bij „Burgerrecht”.

Het geluid dat het blad liet horen vertolkte gevoelens, welke leefden bij menig antirevolutionair en christelijk-historisch man. Met name betrof dit zijn geluid inzake Indië en de financiële politiek.

Gaarne willen we erkennen dat menig artikel ook onze instemming had. Toch hebben we dit gevoel nooit vertrouwd, al nemen we aan dat er onder de strijders in „Burgerrecht” personen voorkomen welke de eerlijke bedoeling hebben geen afzonderlijke politieke doeleinden te gaan nastreven.

We vertrouwden het echter niet, in de eerste plaats omdat dit soort actie's steeds uitloopt op zelfstandige politieke actie.

Een tweede reden voor wantrouwen lag in de actie zelve. Men zou anders zijn opgetreden, wanneer men werke-

lijk had nagestreefd wat men gezegd had te zullen gaan nastreven.

Dan had men krachtig steun geboden aan de Antirevolutionaire Partij, welke in velerlei opzicht handelde in de richting als waarin de pleidooien van „Burgerrecht” gingen, al was de motivering soms anders.

Men deed dat echter niet en schoor menigmaal regeringspartijen en oppositie over één kam.

Dit wekte reeds het vermoeden dat er wel addertjes zouden schuilen onder het „Burgerrecht”-gras.

Nu de verkiezingen naderen komt dan ook de aap uit de mouw.

In het nr. van 18 Aug. van „Burgerrecht” wordt de omzwaai voorbereid. Men was niet voornemens op te treden als politieke partij, maar zal er wel toe gedwongen worden. Twee redenen worden opgegeven voor deze veranderde koers. In de eerste plaats omdat ons land naar de ondergang snelt en in de tweede plaats omdat „Burgerrecht” weet, niet meer een kleine groep opposanten te zijn.

Men zou hieruit mogen afleiden dat het aanvankelijke voornemen om niet als politieke partij op te treden, voortspoot uit het klein zijn der organisatie.

Behalve dit wordt in het artikel ook nog gezegd dat in alle partijen, ook in de Antirevolutionaire Partij „degenen die niet pacteren willen met de progressiviteit als lastige critici en hinderlijke opposanten zoveel mogelijk aan de dijk worden gezet”.

Wanneer is dit zulk een niet pacterende in de Antirevolutionaire Partij overkomen? Welke personen trof dit lot?

Men merkt uit het gehele artikel dat men op weg is naar zelfstandig politiek optreden. Men gaat de politieke partijen allerlei eisen stellen waaraan ze zullen moeten voldoen.

We zien niet over het hoofd dat hierna nog wel andere artikelen zijn verschenen die niet zo duidelijk heenwijzen naar zelfstandig politiek optreden.

Het hoofdartikel van 18 Aug. is echter volkomen duidelijk.

Ten einde alle misverstand af te snijden merken we op dat lang niet alles wat in „Burgerrecht” voorkomt onze instemming heeft.

Integendeel.

Met wat het blad schrijft over de bedrijfsorganisatie, en over de sociale aangelegenheden zijn we het geheel oneens.

Ook over de Indische politiek is er stellig overeenstemming in felle afkeer van het Regeringsbeleid, maar groot verschil in de motieven.

Bij „Burgerrecht” zijn het vooral de economische motieven, bij de Antirevolutionairen deze ook wel, maar in de eerste plaats de verantwoordelijkheid tegenover de volken van Indië.

Verder hebben we zeer groot bezwaar tegen de lichtvaardige ongefundeerde critiek die vele malen geleverd wordt op zaken en personen.

Onze instemming betreft **alleen** de strijd van „Burgerrecht” tegen het steeds meer horig worden van ons volk aan de Staat en tegen de financiële politiek der Regering.

Hoe gemoedelijk het een eeuw geleden nog ging, blijkt ook uit een ingezonden stuk, voorkomende in de Nieuwe Rotterdamsche Courant van 20 Augustus 1850.

De heer P. G. J. Hoog van ter Aar, Lid van de Stedelijke Raad en Regter in de Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam, beval zichzelf in dat stuk aan als candidaat voor de Provinciale Staten. En hij deed dat, „omdat zijn vader op 83-jarige leeftijd bedankt had en zijn zoon als opvolger had willen zien”.

Dat de Nieuwe Rotterdamsche Courant reeds van haar oprichting af de liberalen beschouwde als het „denkend deel der natie” blijkt uit een uitlating, voorkomende in het nummer van 13 Augustus 1850:

„Wij behoeven over die meerderheid (d.i. de meerderheid van de Thorbeckianen) dan ook niets te zeggen. Haar aan te bevelen, zou twijfelen zijn aan het gezonde verstand der kiezers”.

Er wordt tegenwoordig nog wel eens geklaagd over de grote macht, die de partijbesturen hebben inzake de

candidaatstelling. De kiezers moesten dan maar eens zo actief worden als de kiezers in 1850. Toen kwamen van de ongeveer 1500 kiezers er 446 ter vergadering. En toen klaagde men reeds, dat er zo weinigen waren, die daadwerkelijk aan de candidaatstelling deelnamen. Maar de verkiezingen vielen dan toen ook in een ongunstige tijd. Want in de courant was te lezen: „Wel is waar was het voor velen van de middelklasse moeilijk midden in de kermisdrukke hunne bezigheden te verlaten”.

Stel u nu eens voor, dat bij de candidaatstelling voor de verkiezingen van het volgende jaar per 1500 leden van de Antirevolutionaire Partij er 446 ter vergadering kwamen. Dat zou betekenen, dat van de ongeveer 100.000 leden er bijna 30.000 invloed zouden uitoefenen op de samenstelling van de kandidatenlijst.

Wat zou dat dan een „sterke” lijst zijn en als die 30.000 vergaderingbezoekers er dan nog op uit zouden trekken om die lijst aan te bevelen, dan zou de Antirevolutionaire Partij bijna geen betere verkiezingscampagne kunnen wenschen.

Op Eigen Wieken

Deut. 32~Vers 11a

Redactie: C. D. van Oosten, Mr C. J. Verplanke, S. Willemse, H. D. W. Boven (Secretaris).
Redactie-adres: Dr Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

NIET THUISBLIJVEN

C. D. VAN OOSTEN

Het is goed in dit nummer een enkel woord te schrijven aan hen die, hoewel ze de daarvoor gestelde leeftijd bereikten, tot nu toe geen lid van een A.R.J.O.S.club werden.

Een woord dus — niet aan de werkers — maar aan de werkelozen, aan de jonge politieke kringetjespugers.

En het moet maar dadelijk duidelijk worden gesteld: een ieder die in deze tijd afzijdig blijft staan, staat schuldig aan de verslapping der veerkracht van ons volk. Hij voegt zich willens en wetens bij het leger der wormen, dat het geestelijk leven vernietigt. Willens en wetens. Want bij herhaling is hun op hun plicht in deze gewezen. En het is weer gezegd. Een dankbaar gebruik wordt gemaakt van het argument, dat men geen tijd heeft. Zij, die zich achter dit schild trachten te dekken, bevinden zich in „goed” gezelschap. De duivel heeft ook geen tijd, maar die verbeuzelt hem dan ook niet. Dit klinkt nogal hard. Veel te hard voor weke lieden. Te hard is het niet. Nooit aan gedacht? Nu, men behoeft er niet meer aan te denken, indien men toetreedt als lid van de A.R.J.O.S. Daar kan dan het denken en het nadenken worden geleid en gestaald. Ook zijn er die blaken van werklust. Zij richten tot ons en de partij het verwijt: jullie doen niets; als er maar wat gebeurde, deden we wel mee.

Is dit ernstig gemeend dan moeten deze ijverigen geen ogenblik aarzelen maar aanstonds toetreden. Aan werkers is nog altijd gebrek. Op werkers wordt gewacht.

Is het echter een argument om zich uit de verlegenheid te redden dan — ook dit moet men maar weten — is het verre van origineel. Een eeuw geleden reeds werd dit verwijt tot de antirevolutionairen gericht. Wat hierop toen werd geantwoord is ook nu nog van betekenis. Het geldt in het bijzonder voor onze A.R.J.O.S.-clubs: Wij moeten, zolang we niet tot practisch politiek handelen worden geroepen, de bodem bearbeiten. Onze kennis verdiepen. We moeten voor zover mogelijk alles doen wat we kunnen om het geestelijk houvast te veroveren, opdat we kunnen staan voor het getuigenis, dat we hebben aanvaard.

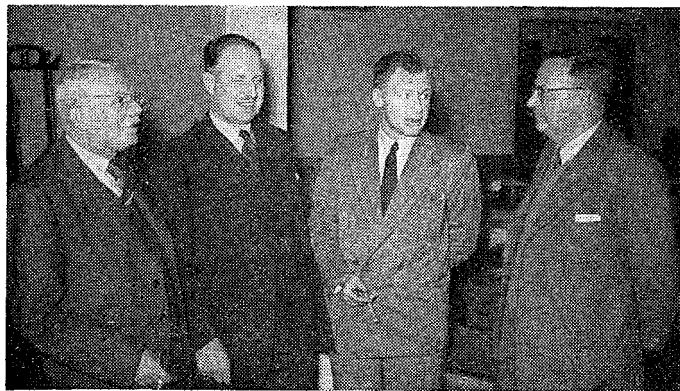
Onder 's Heren zegen kunnen we dan iets betekenen in de strijd om ons volk tot wakkerheid en vastberadenheid te brengen.

We hebben het druk. Voor een elk die verzuim pleegt, die achterblijft, moet tóch — zo het kan — het werk worden verzet. Dat betekent verdubbeling — ja meer — van werkzaamheden. Laten zij, die aan de kant staan zich wachten voor het uiten van kritiek. Zij krijgen eerst het recht daartoe, wanneer zij zich in onze rijen scharen en meedoen.

Dit is geschreven in het beseft, dat het werk van de A.R.J.O.S. niet meer bekend behoeft te worden gemaakt. Het is bekend, dat de antirevolutionaire jongerenorganisatie niets anders beoogt dan door studie en onderlinge besprekingen jonge mensen te sterken in de overtuiging, dat alleen in gehoorzaamheid aan 's Heren woord en wet een gezond publiek leven mogelijk is.

Wie dit niet erkent blijve thuis.

Wie dit met ons belijdt, kan en mag niet thuisblijven!

Onze Kamerleden zwerven tegenwoordig de hele wereld door. Zo ziet u hier Mr Roosjen gekiekt met het Eerste-Kamerlid Ruys de Beerenbrouck (k.v.p.) en de Tweede-Kamerleden Posthumus (arb.) en Bachg (k.v.p.) voor zijn vertrek naar Turkije. Daar, in Istanboel, werd enige weken geleden het jaarlijkse congres gehouden van de Interparlementaire Unie.

Sinds 1947 ontmoeten parlamentsleden uit de vrije landen van Europa elkaar jaarlijks op zulk een congres. De bekende graaf Coudenhove Kalergi, die zijn leven lang gestreden heeft voor de Europese eenheid, nam daarvoor het initiatief. De heer Roosjen is de eerste Antirevolutionair die aan zulk een congres deelneemt.

De Arjos treedt aan

Iedere lezer van dit blad, zal zo langzamerhand wel weten, dat er ook nog antirevolutionaire jongeren zijn; niet jongeren die wij antirevolutionair mogen noemen, omdat de vaders en moeders antirevolutionair zijn, maar omdat zij zelf welbewust voor de Antirevolutionaire Partij en haar beginselen hebben gekozen.

Die jongeren hebben zich verenigd in meer dan 300 plaatselijke clubs om gezamenlijk de antirevolutionaire beginselen te bestuderen. Deze clubs hebben zich weer georganiseerd in stedelijke, districts- en provinciale verbanden en in de Nationale Organisatie van Antirevolutionaire Jongeren Studieclubs. Helaas belet de plaatsruimte in het contactorgaan ons U een volledig beeld te geven van de werkzaamheden van de jongeren in hun verschillende verbanden. Zo zouden wij U gaarne een volledig overzicht geven van datgene wat in het komende seizoen staat te gebeuren, voorzover dat tenminste thans reeds bekend is. Dat gaat echter niet.

Wij willen evenwel niet nalaten U te wijzen op die evenementen, welke een propagandistisch karakter dragen.

Allereerst denken wij dan aan de grote landelijke verkiezings-
toogdag, welke D.V. volgend jaar op de Zaterdag voor de dag der Tweede-Kamerverkiezingen zal worden gehouden te 's-Gravenhage. Het programma voor deze toogdag zal er in de grote lijn net zo uitzien als dat voor de zo uitstekend geslaagde verkiezingstoogdag in 1948 te Amsterdam gehouden, d.w.z. eerst wordt een meeting gehouden, daarna een mars door de stad naar een tot de verbeelding sprekende plaats, waar een slotwoord zal worden uitgesproken.

Het bestuur der Nationale Organisatie van Antirevolutionaire Jongeren Studieclubs roept nu reeds de geestverwante jongeren, clubleden en niet-clubleden, op aan het welslagen van deze toogdag mee te werken. Begint nu reeds plaatselijk met de opzet van een organisatie voor een gezelschapsreis naar Den Haag.

Op Zaterdag 20 October a.s. des middags om half drie zal het provinciaal verband Noordholland in toogdag bijeen komen te Zaandam.

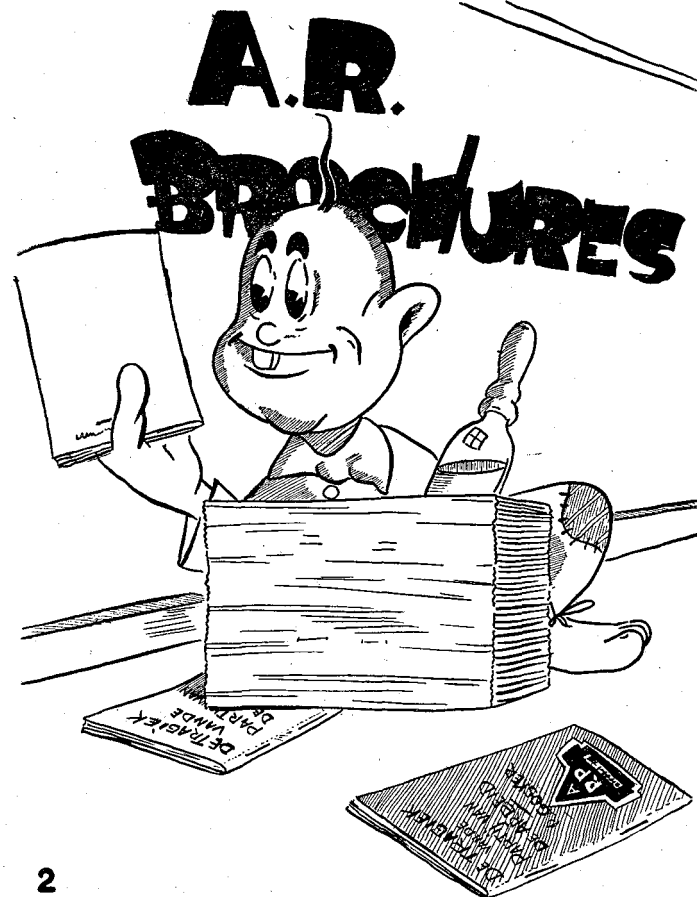
Als spreker zal daar optreden de heer H. Algra te Leeuwarden met het onderwerp: Bij het begin van de tweede helft der 20ste eeuw.

Voorts zal een film vertoond worden en staan enkele zangnummers op het programma.

Door de Arjos in Zeeland zal dit najaar veel propaganda worden gemaakt: op 21 September zal een propagandameeting in de Gereformeerde kerk te Tholen worden belegd, waar zal spreken Mr C. J. Verplanke te Haarlem, tweede voorzitter van het bestuur der Nationale Organisatie, over het onderwerp „Jeugd en Politiek”.

In October zullen in 18 Zeeuwse plaatsen en plaatsjes dergelijke meetingen worden gehouden, waar als sprekers zullen optreden enkele leden van het bestuur der Nationale Organisatie.

Dit waren zo enkele mededelingen uit de Arjos. Wij hopen, dat zij ertoe mogen bijdragen, dat deze organisatie een nog grotere plaats verkrijgt in de harten van antirevolutionair jong en oud.

Brochures

Met de pappelpel moet het worden ingegoten.

Maar als U huisbezoek wilt doen, moet U er iets van afweten.

Begrijpt U nu waarom die brochures worden geschreven en uitgegeven?

Dat is voor kadervorming, dat is voor propagandisten, voor huisbezoekers, dat is voor U en voor niemand anders — Neen — toch niet. Het is òók voor Uw buurman — twee huizen verder, die nog vast zit aan de P.v.d.A., waarin hij niet thuis hoort, ook voor die kennis van U, die het a.b.c. van de christelijke politiek niet kent. Die geeft U de brochure van Zuidema. Als al onze 100.000 leden èèn brochure kopen — die brochure zelf lezen — en haar dan doorgeven aan buurman of kennis . . . dan ja!

Wat doet U voor de verkiezingen?

Her-confrontatie

met het

CALVINISME

S. WILLEMSE

Een groep Duitse jongeren uit Keulen, bestaande uit studenten en middelbare scholieren, die zijn aangesloten bij de jeugdbeweging der Evangelische Kirche, vertoefde gedurende enige tijd als gast van het district „Rotterdam” der A.R.J.O.S., in ons land. Het doel dezer ontmoeting, waarin Mr G. E. de Jongste, samenroeper der districtscommissie voor buitenlandse contacten, wat de werkzaamheden betreft het leeuwenaandeel had, en die het gevolg was van een reeds lang bestaande briefwisseling, was: nadere kennismaking met de Calvinistische levens- en wereldbeschouwing en de ontplooiing daarvan hier te lande.

Wat zij in ons land zagen was voor hen merendeels volkomen nieuw. De ontwikkeling te deze maakte, ook wat het Christelijke organisatiewezen betreft, op hen een machtige en onvergetelijke indruk. Zij konden het slechts betreuren, dat in hun eigen literatuur w.o. ook de hedendaagse theologie en filosofie, aan dit alles nauwelijks aandacht wordt besteed. En met bezorgdheid en spijt vroegen zij zich af, waarom van Nederland uit niet meer pogingen in het werk worden gesteld deze boodschap van levensvernieuwing en levensmogelijkheid, ook voor het publieke leven, door te geven aan het Duitse volk, dat deze zo zeer van node heeft.

Des te verbetener is thans hun wil hiervan in eigen land een diepgaande studie te maken. Aan ons de taak, dit studiemateriaal in de vorm van in het Duits, desnoods in het Engels vertaalde literatuur, op de kortst mogelijke termijn, zoveel ons doenlijk is te verschaffen. Roeiend met de riemen die wij hebben, zeggen wij: Zet om te beginnen landelijk en districtsgewijs vast de stencilmachines aan het werk! Hier is inderdaad geen tijd meer te verliezen.

De aldus verbrede kennis, met als enige basis het geloof en de liefde tot Christus, zal de geestelijk zeer ingezonken Duitse samenleving, hoe lang en moeilijk de weg ook moge zijn, zo God het wil, nieuw en gezond leven vermogen in te blazen. Zij zal in het groeiend federatief Europa van invloed kunnen zijn op heel de Westeuropese cultuur- en volkerengemeenschap. Het bescheiden begin doet daar niets van af.

* * *

De leider dezer groep, de heer Hans Combecher, leraar aan een H.B.S. in Keulen, heeft er tijdens zijn bezoek aan Nederland nog eens op gewezen, dat de Bijbel in Duitsland maar al te zeer een boek is geworden, dat buiten de kerkmuren over de heiliging van de Naam des Heren op andere terreinen weinig te zeggen heeft. Hierdoor ontbraken de fundamenten voor een Christelijke levensopbouw, ook in staatkundige zin, hetgeen in de

oorlog, die ons op verbijsterende wijze heeft wakker geschud, tot bittere consequenties heeft geleid.

In die geestelijke baaierd, waartoe het geboorteland van de kloeke Wittenberger Reformator verviel, is het voor onze generatie, die vergeven kan maar niet vergeten, bemoedigend, Gods herscheppende Geest ook daar aan het werk te zien Menige conferentie en ook Königswinter heeft ons reeds iets van dat zoeken en tasten, van deze prille levensritselingen doen horen en zien.

Ook het volgende moge dit illustreren: Drie jaar geleden, vóór zijn ontmoeting met Calvinistische jongeren in Nederland op een C.S.B.-congres, stelde de heer Combecher zich nog diametraal tegenover de Calvinistische levensvisie. En thans heeft hij, na grote worsteling, door Gods genade tenslotte in het Calvinistisch Christendom levenszekerheid en levensvervulling gevonden en deelt van die rijkdom anderen mee.

Dit stukje geschiedenis, hoe klein ook, heeft ons veel te zeggen. Het moge veel ongelof, dat bij ons gevonden wordt, beschamen en daaruit voortvloeiende weerstanden breken!

Wij vroegen niet hem, doch een ander, de heer Klaus Bastelberger, een toekomstig jurist, die zich zulk een oordeel nog niet gevormd had, zijn voorlopige indrukken over dit bezoek weer te geven. Hierdoor wordt het immers mogelijk over de zin van ontmoetingen als deze, die de toets der critiek moeten kunnen doorstaan, een zo objectief mogelijk beeld te verkrijgen.

Het eerlijke en bezonken artikel van zijn hand, dat geelders in dit nummer vindt afgedrukt, zal ons leren, dat wij er inderdaad goed aan doen onder het beding van Gods genade, d.w.z. zonder enige zelfverheffing het Zaad te strooien aan alle wateren. Eén der eerste en eenvoudige middelen daartoe kan zijn, dat het aantal correspondentie-clubs, eveneens districtsgewijs, wordt uitgebreid, waar dan nieuwe ontmoetingen het gevolg van kunnen zijn.

Twee uitspraken uit Gods Woord, door de heer Combecher tijdens zijn bezoek aan ons land aangehaald, mogen ons daarbij bijblijven: „Ik ben een metgezel dergenen die U zoeken”. En wat onze arbeid betreft: „Het resultaat hangt af van de Here”.

* * *

Iets van de vrucht des lands, zij het nog slechts een beginsel, menen wij intussen reeds gezien te mogen hebben. Ook hierin — en dit beware ons voor eenzijdigheid — dat velen, die met onze gasten diepgaand over de vragen van Kerk, Staat en Maatschappij hebben gesproken, door de ingespannen geestelijke arbeid die

DUITSERS

maken kennis met het Calvinisme in Nederland

KLAUS D. BASTELBERGER

Evenals de gemiddelde Nederlander, naar wij bemerkt hebben, weinig belangstelling aan de dag legt voor Duitsland en van ons land weinig afweet, heerst ook in Duitsland ten aanzien van datgene wat in Nederland gebeurt, veel misverstand. Veel Duitsers houden Nederland voor het land van melk en kaas en zijn inwoners voor boeren en verder reikt hun kennis niet.

Ons bezoek aan Nederland, dat geschiedde op uitnodiging van het district „Rotterdam” van de Nationale Organisatie van A.R. Jongeren Studieclubs — tijdens hetwelk wij over verschillende zaken grondig zijn ingelicht — leerde ons intussen anders. Op onze tochten maakten we kennis met een dichtbewoond en zeer intensief benut cultuur-landschap. We zagen er ook de moderne steden. Doch het allermeeest viel ons op de klare en ingespannen denkkraft, welke wordt beheerst door een grootse levensvisie.

De ontvangst die ons ten deel viel, was hartelijk. We kunnen daarvoor de A.R.J.O.S., zowel als allen die ons gastvrijheid of hun medewerking verleenden, niet genoeg danken. De gesprekken, die werden aangeknoopt, gingen diep en drongen door tot de kern.

Of het nu theologische, politieke dan wel nationale vraagstukken betrof, steeds ontmoetten wij begrip voor onze problemen.

Ik kan mij voorstellen, dat dit voor de Nederlanders vaak moeilijk zal zijn geweest. Het geestelijk klimaat in Duitsland is immers volkomen anders dan hier te lande. Nog steeds gaan wij gebukt onder de algehele morele en geestelijke instorting der laatste 35 jaren, die het gevolg was van een zich eeuwenlang voortslepende crisis.

Wij hebben de indruk, dat Nederland door de oorlog met Duitsland en het verlies van Indië zware materiële schade geleden heeft, doch dat het geestelijk intact en innerlijk sterk gebleven is, zulks in tegenstelling tot de vreselijke gebrokenheid des levens, die andere delen van Europa te zien geven. Dit is een zegen.

Wij zagen ook de film „Vijfentwintig jaren Rotterdam”, waarin tevens het oorlogsgebeuren wordt gereleveerd. Het vertonen van deze film was karakteristiek voor de wijze waarop onze gastheren ons gedurende het verblijf in Rotterdam tegemoet traden. Onze eerste gedachte was: Wat hebben wij, Duitsers, hier aangericht!

Daarna dachten wij: Moet dit nu de

goede verstandhouding dienen? Volkomen tactloos!

Tot het door onze gedachten flitste: Hoe eerlijk! Deze Nederlanders hebben dus besloten niet een verbroederingsfeest te vieren, maar het levende contact, langs een weg van worsteling, van anderen af op te bouwen.

Deze laatste gedachte is ons bijgebleven. Wij hebben er mee geworsteld. Niet tegen, maar met elkaar, als Nederlanders en Duitsers, in één geest van Christelijke liefde. We moeten eerlijk bekennen, dat het ons dikwijls hard gevallen is.

Vele avonden waren geheel gevuld met discussies, waaruit weer lange nachtelijke gesprekken geboren werden tussen ons als Duitsers onderling, in groepjes van twee of drie.

Steeds weer in het middelpunt stond de vraag naar de Christelijke Waarheid. En steeds duidelijker ook werd voor ons het Calvinistisch systeem, dat geen systeem is, doch de Werkelijkheid Gods, neergelegd in Zijn Woord.

We moesten erkennen, dat de Gereformeerde gemeenschap doende is het Woord en de Wet Gods om te zetten in de realiteit des levens en dat zij steeds speurt naar Zijn heilige Wil. Daarmee bevrijdt zij de mens van zijn egoïsme, stelt hem onder de tucht Gods en voorkomt zijn vereenzaming.

Deze losweking uit de ban der vereenzaming, als individu zowel als volk, moet zich in ons eigen volksleven nog voltrekken. Daarbij kunnen Nederland en zijn Christelijke levensgemeenschap ons helpen. Dat onze eigen samenleving daar nu een begin mee maakt heeft, danken wij aan haar.

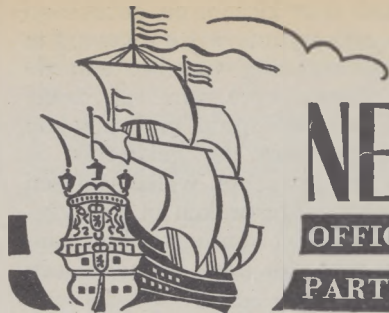
Veel van deze kostbare zaken zijn voor de Christenen in Nederland vanzelfsprekend. Misschien te vanzelfsprekend? Wij Duitsers, beschouwen ze in ieder geval als nieuw en aanvaardbaar haar dankbaar als geschenk. Wij hopen niet alleen, dat deze ontmoeting daarom vrucht zal dragen. Het is reeds zeker!

nodig was, zelf weer nieuwe principiële teerkost hebben opgedaan. Het monumentale en universele karakter der in de Schrift gegronde Calvinistische levens- en wereldbeschouwing, waar zij mee werden ge-herconfronteerd, Het is goed vóór de politieke strijd — die het terrein bestrijkt van vlees en bloed en dat van de geestelijke boosheden in de lucht — weer in al zijn hevigheid ontbrandt, te weten, dat wij, hoe zwaar de worsteling ook nu weer moge worden, hoevele de telkens terugkerende teleurstellingen ook in het komend tijdsbestek zullen zijn, staande in de wapenrusting Gods, w.o. primair Woord en gebed, steeds weer zullen terugvallen op deze solide, onwankelbare basis.

Staande in deze heerlijke geborgenheid zal de conclusie, die Prof. Dr G. Brillenburg Wurth aan het slot van zijn duidelijk en lezenswaardig boekwerkje „Het Calvinisme vandaag” trekt, nl. dat het Calvinisme stellig nog toekomst heeft, ook de onze moeten zijn:

„Want het draagt in zich geestelijke waarden, die onvergankelijk zijn. Sterker nog, het staat in dienst van Hem, Die in volstreekte zin de toekomst heeft.

De grote vraag is nu maar, of wij in die onvoorwaardelijke gehoorzame dienst van Hem, de zin van ons leven willen zoeken. Want dan, maar dan ook alleen, hebben wij op de naam van Calvinisten recht. En dan, maar dan ook alleen, heeft ook ons leven toekomst”.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE

PARTIJ, HAAR PROPAGANDA- EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

K A D E R N U M M E R

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk, Mr C. J. Verplanke, R. Gosker (Secretaris).

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuyperstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.

Administratie-adres: Dr Kuyperstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.

Giro 89673 ten name van de Antirevolutionaire Partij.

Verschijnt 15 maal per jaar

Prijs per abonnement f 3.— per jaar

Dr J. SCHOUTEN

Het ontwerp-program van actie

Vóór 1 October j.l. heeft het Centraal Comité het eerste ontwerp van een program van actie voor de Kamerverkiezingen, welke D.V. in 1952 zullen worden gehouden, aan de kiesverenigingen en de kamerkieskringcentrales toegezonden. Het eerste ontwerp, omdat dit na de behandeling in de kiesverenigingen en de Kamerkieskringcentrales nog wel gewijzigd en aangevuld zal worden. Met de mogelijkheid, dat dit het geval zal zijn, dient althans te worden gerekend. Het Centraal Comité zelf kan straks reden vinden om voorstellen in die richting te doen, en wel naar aanleiding van te zijner kennis gebrachte wensen en opmerkingen, waartoe de behandeling in de partijorganen heeft geleid. Eveneens kan het resultaat der behandeling van amendementen in het te houden Centralen Convent wijziging of aanvulling van het concept meebrengen.

Het behoeft geen betoog, dat een goede voorbereiding van de vaststelling van het program van actie onzer partij een serieuze behandeling van het ontwerp in de vergaderingen van de kiesverenigingen en de Kamerkieskringcentrales noodzakelijk maakt. Daarop moge dezerzijds met ernst worden aangedrongen. Vooral de besturen hebben te dezen aanzien een voornamen taak. Er wordt op gerekend, dat zij deze in overeenstemming met het belang van de zaak tijdig zullen vervullen.

* * *

In verband met die behandeling in de organen van onze partij verdient het wellicht aanbeveling enige opmerkingen omtrent het karakter van een program van actie en het toegezonden ontwerp daarvan onder de aandacht te brengen.

Het stuk is nog al omvangrijk. Sommigen zullen waar-

schijnlijk zeggen: te omvangrijk. Dit is een gevolg van de zeer uitgebreide bemoeienis van de Overheid, en van het feit, dat in deze tijd vele zaken op staatkundig gebied in het geding zijn. Het Centraal Comité zou het ontwerp gaarne beknopter hebben gehouden, maar het meende, gegeven de huidige staatkundige werkelijkheid, ten aanzien van vele punten een formulering van onze algemene zienswijze te moeten voorstellen.

Anderzijds kan terecht de opmerking worden gemaakt, dat het onderhavige concept niet volledig is, en dat daarin zelfs met betrekking tot een vrij groot aantal onderwerpen of zaken geen uitspraak aan de hand wordt gedaan. Het zou mij zelf niet moeilijk vallen daarvan een lange lijst op te maken. Het Centraal Comité heeft intussen niet naar volledigheid gestreefd, om de zeer eenvoudige reden, dat deze, gelet op het zo uitgestrekte veld van staatswerkzaamheid, en de samengesteldheid van de nationale, Europese en internationale zaken, onbereikbaar is. Afgedacht daarvan, het is een noodzakelijkheid uit het zeer vele een keuze te doen. Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen het meest urgente, het meer urgente, en het minder urgente, tussen het meest en meer belangrijke, en het waarschijnlijk minder belangrijke, tussen de hoofdzaken en de bijzaken, van hoeveel betekenis de laatste dikwijls ook zijn, en tussen de algemene gedachten en de uitwerking daarvan. Zij die in eerste instantie dit velerlei onderscheid moesten maken, kunnen slechts hopen, dat hun keuze een vrij juiste zal blijken te zijn.

* * *

In het oog moet voorts worden gevat, dat de partij in haar program van actie de richtlijnen uitstippelt voor de

h.i. aanbevelenswaardige staatkundige werkzaamheid, de handwijzers plaatst voor de naar haar mening te volgen weg. Dit is haar recht als politieke partij, en tevens haar plicht, opdat de partijleden, de verdere geestverwanten, en de kiezers in het algemeen weten, welke koers zij door de volksvertegenwoordiging wenst te zien gevaren. Verder moet zij echter, ook in haar program van actie, niet willen gaan. Zij mag haar kandidaten niet binden aan gedetailleerde uitwerkingen, noch aan minutieuze voorschriften ter zake van hun beleid, wanneer zij zijn gekozen. Onze partij heeft van meetaf het standpunt ingenomen, dat de volksvertegenwoordigers geen mandatarissen zijn van de partij, welke hen in de Kamer brengt. Die vertegenwoordigers zijn zelfstandig, dragen hun eigen verantwoordelijkheid, en behoren in vrijheid hun beslissingen te kunnen nemen. Deswege moet de partij hun de onmisbare sfeer van zelfstandigheid en vrijheid laten. De Kamerleden zijn, als het goed is, dragers van beginselen. De partij behoort te weten wat zij aan haar kandidaten, eenmaal gekozen, heeft. Daarom stelt zij een program van actie vast, en vraagt zij aan de te stellen kandidaten of zij daarmee hun instemming kunnen betuigen. Deze vraag kan zij in rechtmatigheid en billijkheid alleen doen, wanneer in haar program van actie aan de gekozenen de voor hun zelfstandigheid en vrijheid noodzakelijke ruimte wordt gelaten. De band tussen kiezers en gekozenen is een zedelijke. Hij is van principiële

en van richtinggevende aard voor kiezers en gekozenen beiden. Hiermede dient op genoegzame wijze rekening te worden gehouden bij de beoordeling van het aan de partijorganen voorgelegde ontwerp-program van actie. De gedachte, dat bij ons de partij-discipline in dwang zou zijn ontaard, waardoor de gewetens der gekozenen in boeien worden geslagen — een gedachte, welke van een bepaalde zijde wel eens wordt uitgesproken of gesuggered — is ten enenmale onjuist. Het verdient echter aanbeveling alles te vermijden wat aan deze gedachte een schijn van waarheid zou geven.

* * *

Het aan de plaatselijke en Kamerkieskring-organisaties gezonden ontwerp is te omvangrijk om het wat zijn inhoud betreft in enkele zinnen, laat staan in enige woorden, samen te vatten. Het is een program van actie, niet een stembusprogram in de zin, welke Dr Kuyper aan dit laatste heeft toegekend in zijn toelichting op ons Program van Beginselen. Daaraan kunnen wij eerst in een later stadium toekomen, n.l. als omtrent het program van actie de besprekingen in kiesverenigingen, Kamerkieskring-centrales en het Centralen Convent achter de rug zijn. Men behandelde dit eerste ontwerp in de organen onzer partij op zodanige wijze, dat de belangstelling wordt versterkt, het meeleven wordt bevorderd, en velen zich met ernst en warmte gaan geven aan de voorbereiding van onze verkiezingskamp.

DE PARTIJ in actie

1. De Rapporten van het College van Advies

Het College van Advies heeft haar eerste rapport bij het Centraal Comité ingediend. Dat rapport handelt over eventuele maatregelen van overheidswege tegen het optreden van communistische partijen en personen. Dit vraagstuk wordt voornamelijk politiek benaderd. Het gaat dus in het bijzonder over staatkundige maatregelen en niet over de bestrijding van het communisme als zodanig. Welke wettelijke voorzieningen zijn er nodig? De commissie bestond uit de Heren Prof. Mr I. A. Diepenhorst, voorzitter, Dr W. P. Berghuis, Prof. Dr J. P. A. Mekkes en H. Veluwenkamp. Het is kort en bondig. Dezer dagen wordt het aan alle kiesverenigingen toegezonden.

Een tweede rapport is eveneens ingediend. Dit rapport handelt over de taak en de plaats der provincie in het Nederlandse staatsbestel. Dit rapport is uitvoeriger, hetgeen trouwens uit de aard van het onderwerp voortvloeit. Het is thans bij de drukker. Binnenkort zal ook dit rapport aan de kiesverenigingen worden toegezonden.

2. Het ontwerp-model Gemeenteprogram.

Over gebrek aan nieuwe dingen mogen wij toch werkelijk niet klagen. De lezers van De Magistratuur, het orgaan van de Antirevolutionaire Gemeentebestuurders, werden verrast met de toe-

zending van een „ontwerp-Gemeenteprogram”. Het Verband van Antirevolutionaire Gemeente- en Provinciebestuurders heeft indertijd een commissie daartoe ingesteld. Deze commissie bestaat uit de Heren Dr J. de Nooij, voorzitter, N. van der Brugge, M. W. Schakel, Mr E. J. E. G. Vonkenberg, J. Wilschut, Mr K. Groen, secretaris, Mr C. J. Verplanke, adjunct-secretaris. Dat deze commissie, overigens zeer modern, twee secretarissen heeft, blijkt wel uit de omvang van het program — niet minder dan ruim 20 pagina's — en kleine letter. Een gedegen ontwerp. Het is thans gevoegd als bijvoegsel bij De Magistratuur. In de kring van het Verband zal men het nu eens onder de loupe gaan nemen. Laten wij dat dan maar de eerste zuivering noemen, want tenslotte zijn het de kiesverenigingen, die een gemeenteprogram moeten aanvaarden en zijn het de raadsleden, die het moeten helpen uitvoeren. Wanneer het dan de eerste zuivering is gepasseerd, horen wij er wel meer van. Overigens is het een ontwerp-„model” gemeenteprogram. De partij is niet gecentraliseerd zo dat zij één ontwerp kent voor alle gemeenten. Het is een model, dat straks iedere kiesvereniging kan gebruiken bij het opstellen van een eigen gemeenteprogram.

3. De nota's gaan uit.

Iedere dag gaan weer een stel nota's de deur uit De administratie is gedurende de laatste jaren, mede door het Contact-orgaan, wat

ingewikkelder geworden dan voorheen. Ook de brochure dienst heeft daar deel aan. De bedoeling is nu dat die nota's zo spoedig mogelijk worden voldaan en wel per giro — het nummer is toch langzamerhand wel bekend — 89673 — Antirevolutionaire Partij. Moet per kwitantie worden gedisponeerd, dan worden voortaan de volledige inningskosten in rekening gebracht. Sommige kiesverenigingen hebben wel de gewoonte op alle aanschrijvingen te zwijgen en soms tweemaal te laten disponeren. Maar die kosten lopen voor het Centraal Comité in de enkele honderden guldens per jaar. Dit zijn onnodige kosten! Wil men zich de luxe permitteren te laten disponeren dan moet men die luxe ook betalen. Maar dan is men tegenwoordig met een kwartje niet klaar. Wanneer het bedrag boven de f 100.— gaat is dat al spoedig f 0.50—f 0.60. Het beste is derhalve zo spoedig mogelijk per giro te voldoen.

Overigens bepeinze iedere penningmeester, dat het Centraal Comité niet valt onder de wet inzake de credietbeperking. Maar de penningmeester van het Centraal Comité denkt er wel eens over om deze wet ook voor zijn organisatie geldig te verklaren... als ze aangenomen wordt. Want vele kiesverenigingen denken dat het Centraal Comité wel een credietinstelling is. In ieder geval heeft het geen geldscheppende functie!

4. Rijswijk

In Rijswijk is de boel goed georganiseerd. Het ledental is 462 op ruim 2000 stemmen — en dat is derhalve rond 20%. Er zijn 41 abonnementen op Nederlandsche Gedachten. Daar moesten er feitelijk nog een 20-tal bijkomen. De convocaties zijn meestal goed. De vergaderingen worden redelijk bezocht. Wij geven hier een voorbeeld van een aantrekkelijke convocatie.

Aan onze Leden.

Op 15 October a.s. zal D.V. de 53ste verjaardag van onze Kiesvereniging worden gevierd.

Herinnert U zich onze vorige verjaardag nog?

We hebben toen met elkaar een prettige avond gehad, die alleen daarom al geslaagd kon worden genoemd, omdat zoveel leden van hun medeleven met de jarige blijk gaven. Nu hopen we, dat ditmaal die belangstelling minstens even groot zal zijn.

De kiesvereniging gaat n.l. een belangrijk jaar tegemoet. Een jaar, waarin weer de verkiezing voor de Tweede Kamer zal worden gehouden.

Deze brief dient echter niet, om dáárvoor aan U te schrijven. We willen U nú alleen mededelen, wat we van plan zijn op 15 October te doen.

Dr A. Veerman, de parlementaire redacteur van Trouw, die nu bij ons in Rijswijk woont, (U weet wel, hij schrijft altijd die prettige artikelen in „Nederlandsche Gedachten": „Uit het Parlement") zal ons iets vertellen over de personen, waaruit onze Tweede-Kamerfractie bestaat.

Hij zal, zonder on-parlementair te worden, niet spreken op de manier, waarop dit in ons Parlement gebeurt.

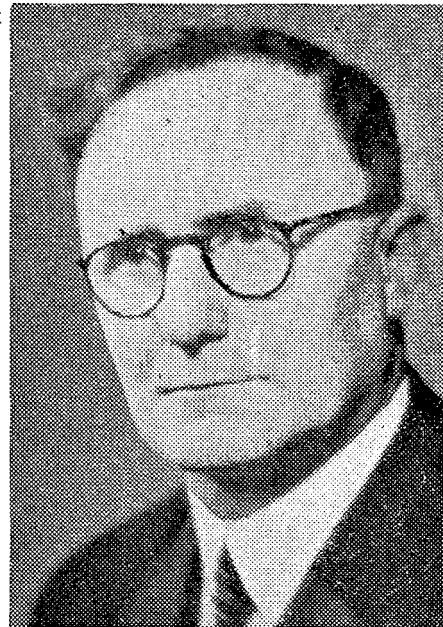
Een drietal leden van onze Jongeren Studieclub zal ons laten horen, hoe zij menen, dat we de a.s. verkiezingsactie moeten voeren. Zij zullen ieder 5 minuten spreken en zullen, elk voor zich, proberen om de prijs, die voor de beste spreker is uitgelooft, te bemachtigen. Ons bestuurslid, de heer Van Keulen, zal onze aandacht bepalen bij de vraag: „Hoe stelt U zich de groepering voor van onze Tweede-Kamerfractie"? Deze vraag is belangrijker, dan U zo op het eerste gehoor wellicht zou denken.

Ook onze dames-leden zullen spreken en wel bij monde van Mevrouw Van Eysden. Zij zal ons zeggen, voor welke onderwerpen onze A.R. vrouwen de meeste belangstelling hebben.

U bemerkt, naar wij hopen, dat er getracht is, om enige afwisseling in het programma van deze avond te brengen.

Vanzelf moeten er echter ook enkele zakelijke dingen gebeuren. De jaarverslagen van de secretaris en de penningmeester zullen evenwel maar enkele minuten in beslag nemen.

Prof Dr J. Waterink

Prof. Waterink, nog steeds de voorzitter van de Propaganda-Centrale — al heeft hij te kennen gegeven als zodanig af te treden — heeft dezer dagen een jubileum gevierd. Professor Waterink was 25 jaar Hoogleraar aan de Vrije Universiteit. Bij die gelegenheid ontving Prof. Waterink een zeer hoge Koninklijke onderscheiding, n.l. Commandeur in de orde van Oranje Nassau. Daarmede wensen wij de jubilerende Hoogleraar hartelijk geluk.

Ook moeten we, zoals we dat altijd doen op de verjaardag van onze vereniging, enkele bestuursleden kiezen.

De voorzitter en de heren Dekker en Pels treden n.l. af. De heren Verheul en Pels stellen zich herkiesbaar, de heer Dekker echter niet. Het bestuur heeft gemeend, als kandidaat voor het voorzitterschap, Mr W. Verheul, te moeten stellen.

In plaats van de heer Dekker stellen wij als kandidaten:

De heer M. de Bruyne, Julianastraat 51,

De heer E. Buiten, Beetslaan 90,

terwijl naast de heer F. Pels, de heer J. R. Bender, Leeuwendaalstraat 27a, kandidaat is voor het bestuurslidmaatschap.

Tijdens ons samenzijn kunt U, indien U dat wilt, ook zélf nog kandidaten opgeven.

U weet nu, wat op de Jaarvergadering gaat gebeuren.

Wij verwachten, dat U daar óók bij wilt zijn!

Noteert U daarom nu even, vóórdat U het vergeet:

Maandag, 15 October: Jaarvergadering A.R. Kiesvereniging.

Wij hopen, samen met U, een goede avond te hebben!

S. J. A. Guichard, Secretaris.

Mr W. Verheul, Voorzitter.

5. Statistisch overzicht

Aan de Statencentrales en de Kamercentrales wordt dezer dagen toegezonden een uitvoerige documentatie over ledenaantallen — stemcijfers etc. per gemeente. Ook dit is iets nieuws. Met name aan de Statencentrales wordt nu verzocht dit cijfermateriaal rustig te bestuderen. Daar moet men wel een avondje voor nemen. Gewapend met potlood en papier maakt men dan zo eens een paar aantekeningen. Wat een verschillen zijn er tussen de ene streek van het land en de andere, tussen de ene plaats en de andere! En als men de situatie in de eigen centrale goed bestudeerd heeft, dan moet er natuurlijk ook iets worden gedaan. Dan moet het bestuur van die Statencentrale de kiesverenigingen eens langs. Wij hopen dat dit zeer omvangrijke werk niet voor niets is gedaan. De zwakke plekken moeten worden opgezocht.

Een troonrede

zonder zin

A. R. DE KWAADSTENIET

De parlementaire molen draait alweer. Bijna een maand reeds.

De Troonrede, waarmede het nieuwe parlementaire jaar is ingeluid, is vrijwel reeds vergeten. Dat was zij trouwens al heel spoedig. Want dit staatsstuk heeft ditmaal op niemand indruk gemaakt, of, indien dit bij enkelen al het geval mocht zijn geweest, dan was die indruk toch van dien aard, dat men maar geprobeerd heeft zo snel mogelijk te vergeten, wat er in stond.

Er stond heel wat in die Troonrede van het jaar 1951. Ongeveer 2000 letters meer dan het vorige jaar. Als het de bedoeling van de Regering is geweest een record te vestigen, dan is zij in die opzet wel geslaagd. Een record aantal letters, een record aantal woorden. En toch een Troonrede zonder zin!

Er is een tijd geweest, dat de dagbladen zich beijverden de Troonrede per bulletin zo spoedig mogelijk te publiceren. Het publiek verdrong zich dan voor de winkelramen, waarvoor die bulletins waren opgehangen. Tegenwoordig gebeurt dat niet meer. Waarvoor zou men het doen. Het publiek gaat nu eenmaal een stuk van dergelijke omvang niet staan lezen. Het heeft er ook geen belangstelling voor. Vraag eens aan 100 burgers, wat er in de Troonrede stond. Niemand weet er meer iets van, behalve dan slechts dat éne, dat er voor het komende jaar gerekend is op de bouw van maar 40.000 woningen.

Aan het einde van de Troonrede wordt in een heel lange zin nog gesproken over „onze democratie”, maar intussen is dit zogenaamde progressieve Kabinet bezig de democratie om hals te brengen. In elk geval is het aan de opstellers van het staatsstuk niet gelukt, de burgerij ook maar enige belangstelling voor de publieke zaak bij te brengen. En als die belangstelling verflauwt, gaat het met de „democratie” de verkeerde kant uit.

* * *

De Troonrede van het jaar 1951 is een teleurstellend staatsstuk. Niet maar teleurstellend, omdat de

vraagstukken, welke daarin ter sprake komen zo weinig reden geven tot blijdschap, maar vooral teleurstellend, omdat uit de Troonrede niet spreekt, dat het Kabinet, dat de verantwoordelijkheid daarvoor draagt, in staat is om het Nederlandse volk duidelijk te maken, welke koers gevaren moet worden.

Teleurstellend is wel de meest zachte uitdrukking, welke gebezigd kan worden, om de Troonrede te karakteriseren. Het Kabinet heeft van „bevriende” zijde wel wat anders te horen gekregen. „Vrij Nederland” sprak van „een dor, neerslachtig schriftuur”. En „Het Vrije Volk” moest erkennen, „dat de Troonrede 1951 weinig of geen nieuws bevat”. Niettemin was laatstgenoemd blad toch nog van oordeel, „dat in de Troonrede van dit jaar, ondanks de ernst, die overheersen moest, een voorzichtig optimisme doorklinkt”. Als dan echter de vraag rijst, of er grond voor dat optimisme aanwezig is, dan moet het socialistische orgaan erkennen, dat in deze „beschouwende” Troonrede de concrete aanduiding van

de maatregelen, die vereist worden, ontbreekt.

„Een verzameling tot niets bindende nietszeggendheden”, zo wordt van socialistische zijde de Troonrede betiteld. Zij bevat slechts een verzameling „de realiteit zo veel mogelijk ontwijkende, gemeenplaatsen”.

* * *

Er wordt in deze Troonrede aan het slot een dringend beroep gedaan op de eensgezindheid der natie.

Daarvoor is reden.

De toestand, waarin ons land, waarin de wereld verkeert is waarlijk ernstig genoeg, om schouder aan schouder te gaan staan om gemeenschappelijk de moeilijkheden het hoofd te bieden.

Het optreden van de Partij van de Arbeid in de laatste maanden wekt echter niet de verwachting, dat het voeren van een eensgezinde politiek in ons land mogelijk zal zijn. Integendeel. Met de verkiezingen in zicht zullen de socialisten er niet voor te vinden zijn om hun bijdrage te leveren voor een eensgezind optreden.

De publicatie van het financieel-economisch urgentie-program van de Partij van de Arbeid aan de vooravond van Prinsjesdag maakt het onmogelijk het beroep op de eensgezindheid der natie, dat het Kabinet en dus ook de socialistische ministers in de Troonrede gedaan hebben, als serieus te beschouwen.

Maar dan is die Troonrede — ondanks haar lengte — ook totaal zonder betekenis.

Nederlanders naar INDONESIË

Mr Dr J. Donner, de president van de Hoge Raad is, zoals wij in ons vorig nummer mededeelden naar Indonesië geweest in verband met een zitting van het Unie-hof van Arbitrage. Teruggekeerd heeft hij in „Trouw” enige mededelingen gedaan. Dit artikel „Nederlanders naar Indonesië” heeft de aandacht getrokken. En terecht. Want in dat artikel wordt de aandacht gevestigd op een zijde van het vraagstuk, die onder ons wellicht die belangstelling niet had welke ze verdiende. Dr Donner beëindigt

zijn artikel met de opmerking dat hij zich misschien door de oppervlakkige indrukken heeft laten bevangen. Maar in zoverre mogen wij hem bijvallen dat meermalen eenzelfde geluid wordt gehoord uit Indonesische brieven. Daar is nog steeds werkzaam een zij het kleine groep van overtuigde Christenen, die zich samentrekt rondom het vroegere staatkundige blad „De Banier”. Dat blad bemoeit zich nu na de Ronde-Tafelconferentie niet meer met de politiek. Het draagt een meer algemeen Chris-

telijk karakter. Maar deze groep verdient onze steun en ons medeleven. Mede daarom nemen wij het artikel van Dr J. Donner in ons blad op al is het reeds eerder gepubliceerd.

In September heb ik, in verband met een zitting van het Unie-hof van Arbitrage, enige weken in Indonesië mogen doorbrengen. Natuurlijk zal ik mij niet vermeten te menen, dat ik op grond daarvan met gezag over de toestand ginds spreken kan. Toch wil ik wel zeggen, dat wat ik daar gezien en in velerlei gesprekken, ook met Indonesische autoriteiten, gehoord heb, mij in een niet al te sombere stemming heeft teruggebracht. Zeker er is veel, dat tot grote bezorgdheid stemt, en het is nu eenmaal zò, dat juist dat allereerst tot het Nederlandse publiek doordringt. Maar daarnaast zijn er ook verschijnselen, welke de hoop kunnen doen koesteren, dat het èn met Indonesië zelf èn ook wat betreft de relatie met Nederland nog niet een afgesneden zaak is. Overheersend is daarbij voor mij geweest de indruk, dat het van het uiterste belang is, dat onze mensen zich niet laten afschrikken om, waar daartoe de mogelijkheid bestaat, naar Indonesië te gaan. Er is, en wel vooral ook onder ons christenvolk, te veel de stemming, welke uitsluitend voor de donkere kant oog

heeft. De gang van zaken in Indonesië is zo teleurstellend geweest, dat men zich maar heel moeilijk kan voegen in de loop, die de zaak — en toch naar Gods bestel — genomen heeft. Maar juist wij, die in ons verzet tegen de gang van zaken uitgingen van onze roeping en verantwoordelijkheid tegenover Indonesië, mogen deze met de souvereiniteitsoverdracht, hoe voortijdig die moge geweest zijn, juist daarom niet afgesloten achten. Wij hebben, met aanvaarding van het gebeurde, te streven dat de kloof, welke door de gebeurtenissen tussen Nederland en Indonesië is geschapen, weder, zij het in geheel andere verhoudingen, worde overbrugd. Daartoe is nodig, dat de Nederlanders bereid blijken zich ginds, met omschakeling op de nieuwe toestand, in te zetten.

En anderzijds heb ik de indruk gekregen, dat het bij vele leidende Indonesiërs zò is, dat zij voor de „vreemde” hulp, die zij wel gevoelen nog niet te kunnen ontberen, ten slotte toch nog het liefst te doen hebben met de Nederlanders. Naarmate de ressentimenten afebben, herneemt de werkelijkheid van de eeuwen-oude band, die zijn stempel zo veelszins op Indonesië heeft gezet, haar recht.

Het zou voor Indonesië èn voor Nederland een ramp zijn, indien de mogelijkheden, welke er nog zijn, door een negatieve houding van Nederlandse kant worden verwaarloosd. En nu ver-

neemt men in Indonesië de klacht, dat bepaaldelijk ook in onze kring die negatieve houding wordt gevonden. Naar evenredigheid is de toevoer naar Indonesië juist van onze kant gering. Ten opzichte van de Zending geldt dit, Gode zij dank niet. En in die kring hoort men een toon van grote dankbaarheid voor wat God onder de nieuwe verhoudingen doet groeien. Doch het is nodig, dat ook waar op maatschappelijk en — in beperkte mate — op openbaar terrein onder het nieuwe bestel nog voor niet-Indonesiërs plaats is, die plaatsen mede door onze mensen worden bezet.

Zeker, men krijgt het er niet gemakkelijk; er zijn vele bezwaren; niemand kan voor de toekomst instaan. Maar aan de andere kant liggen hier mogelijkheden zoals men ze in Nederland niet kent, en is van de aantrekkelijkheid, welke een werkkring daar vanouds heeft gehad, nog veel overgebleven.

Misschien heb ik mij door te oppervlakkige indrukken laten bevangen. Maar ik heb het vorenstaande toch niet onder mij menen te mogen houden, omdat naar mijn overtuiging niets mag worden nagelaten, wat zou kunnen bevorderen, dat voorzover nog enigszins mogelijk de band tussen Nederland en Indonesië, zij het „in zijn vorm voor deze tijd”, ten zegen van beide landen en volken worde bestendig. God geve dat in Zijn gunst.

Uit het Parlement

DR. A. VEERMAN

Gesloten

Ieder vogeltje zingt zoals het gebekt is. Dus kan men de vogeltjes, die minder liefelijk gebekt zijn, daar niet al te boos op aankijken. Maar een mooie zangvogel blijft toch aangenamer dan een schorre kraai.

Er zijn winkeliers, die op slag van één de winkeldeur op slot draaien. Zelfs al zien ze een klant aankomen — ze laten hem (of meestal haar) rustig de neus stoten. „Van één tot half twee zijn we dicht!” Eén troost: vermoedelijk heeft deze nurks zelf het meeste last van zijn humeur.

Er zijn ook winkeliers, die rustig en prettig hun klanten afhelfen. Als dan de zaak leeg is, gaat de deur dicht. Misschien hangen ze er een kaartje achter: „Wij eten van één tot half twee; komt U straks terug?” Wie zal zo iemand zijn warme prak niet gunnen?

De Tweede Kamer, die het in het algemeen ook van de openbaarheid hebben moet, is in de laatste week van Sep-

tember en in de eerste weken van October meestal gesloten. Op Prinsjesdag wordt immers de begroting ingediend en de Kamerleden stellen het op prijs deze warm te consumeren. Dat duurt een tijdje. Het is een diner met vele gangen en deels zware gerechten. Dan hangt er nu een bordje: gesloten.

Maar de Kamer is geen nurks. Een late klant heeft ze niet in de kou laten staan, al was het alleen om een goed voorbeeld te geven. Het ontwerp Winkelsluitingswet heeft ze onmiddellijk na Prinsjesdag, voor de begrotingen in de fracties en in de commissies kwamen, nog afgehandeld. Wat je noemt service — een van de dingen die onze middenstand sieren.

Wending ten goede

Wat is het eigenlijk nog kort geleden, dat het begrip winkelsluiting eenvoudig niet bestond. De zaken waren open, zo-

lang de dag duurde, van 's ochtends voor dag en dauw tot 's avonds laat. Althans in de steden, maar ook op tal van kleinere plaatsen, waren ook op Zondag de winkels geopend, ja ventte de melkboer ook op Zondag. En wie toen zei, dat het ook anders kon, werd voor dwaas versleten. Vandaag, is er niemand, die deze toestand terug verlangt. Geleidelijk, maar toch in korte tijd is het veranderd. Via gemeentelijke regelingen kwam men voor de oorlog al bij de Winkelsluitingswet. De rechtse Kabinetten hebben ook in dit opzicht het uiterlijk van het leven hervormd. Het volk ten baat.

De winkelsluiting is thans iets vanzelfsprekends geworden. Men moest zelfs oppassen, de slinger niet te ver te laten doorslaan naar de andere kant. In haar ijver om voor de handhaving van dit sociale goed voor de winkeliers te waken, ging de vaste commissie voor de Middenstand naar haar eigen oordeel op zeker moment zelfs te ver. De mogelijkheid om het sluitingsuur op 7 of 8 uur te bepalen was haar niet aangenaam. Zij wilde strak vasthouden aan 6 uur. Alleen voor de sigarenwinkeliers wilde zij de mogelijkheid van een uitzondering openlaten. En ook ten aanzien van de ene koopavond per week wilde zij de teugels strak houden. Zo min mogelijk ruimte.

Bij de openbare behandeling kwamen de deskundigen van de Middenstandszaken ietwat van hun strenge standpunt terug. De heer Bachg (k.v.p.) erkende daarbij dat zijn fractiegenoten (geen winkeliers, maar allemaal klanten — dus koningen) toch wel wat meer mogelijkheden wilden open houden. Al was het alleen maar om wat meer met plaatselijke omstandigheden rekening te houden. Daarbij kwam, dat ook vanuit de kringen der betrokkenen wel een ietwat gewijzigde toon klonk, vermoedelijk mee ten gevolge van de gedaalde omzetten.

Zo heeft tenslotte niet het meest rigoureuze standpunt gezegevierd. Zowel ten aanzien van de algemene sluitings-tijd (6 uur), als ten opzichte van de koopavond (nu naar verkiezing van de gemeenteraad een willekeurige avond, behalve op Zaterdag), als ook voor wat aangaat de vrije ochtend of middag (te bepalen door de gemeenteraad) is een soepeler regeling tot stand gekomen. Een regeling overigens, die het principe onverlet laat; want het grote goed der algemene verplichte winkelsluiting wilde niemand aantasten.

De winkelsluitingswet, zo formuleerde Dr Verkerk het kort, is van belang voor de middenstander, die ook verlangt naar een zekere mate van rust, en voor het publiek, dat door de vastheid en algemeenheid der bepalingen weet waaraan het toe is.

De Zondag

Een centraal punt in het debat was de kwestie der Zondagsluiting. Over dit punt ontstond een debat tussen Ds Zandt (s.g.p.) enerzijds en Ds Fokkema en Mr Schmal (c.h.) aan de andere kant. Dit debat was wel het meest spectaculaire deel van de hele behandeling, maar helaas gaf het tegelijk aanleiding tot enig spektakel. En dat kan hen, voor wie een onderwerp als dit toch van zo groot belang is, niet aange-naam zijn. Eerlijk gezegd waren Ds Zandt en Mr Schmal daar zelf wel enigermate debet aan. Een argumentatie als van de laatste, dat Calvijn ook wel eens op Zondag in een restaurant een eenvoudig maal nuttigde, brengt de zaak weinig verder. Het optreden van Ds Zandt veroorzaakte soms enige hilariteit. Maar deze „broedertwist” behoeft toch waarlijk niet te dienen om buitenstaanders enige vrolijkheid te verschaffen.

Intussen liep deze broedertwist maar over een zeer klein onderdeel van het wetsontwerp. In hoofdzaak waren de drie protestants-christelijke partijen het eens.

De wet gaat uit van de verplichte Zondagsluiting. Daar was heel de Kamer eenstemmig voor.

Maar op deze sluiting maakt de wet dan uitzonderingen. Zo bepaalt een artikel dat de gemeenteraad op grond van plaatselijke omstandigheden van de verplichte Zondagsluiting ontheffing kan verlenen. B. en W. hebben dezelfde bevoegdheid, hetzij op grond van plotseling opkomende omstandigheden, hetzij terwille van liefdadigheidsfeesten of voor veilingen. De drie partijen waren tegen deze uitzonderingsmogelijkheid, alle drie, maar zij vormden de minderheid.

Precies zo lag het bij een andere bepaling, waarbij in de wet de Zondagsluiting wordt geschrapt voor apotheken, stationsrestauraties, winkels voor consumptie-ijs, kranten e.d. Het amendement, dat van al die categorieën alleen de apotheken open wilde houden, maar de rest onder de algemene sluiting doen vallen, verwierf de steun van A.R., C.H. en S.G.P., ook nu te weinig dus om in het ontwerp te komen.

Het punt, waar de meningen uiteen liepen was de uitzonderingsbepaling voor hen die de Zaterdag als rustdag vieren. B. en W. zo luidde de bepaling, verlenen aan de eigenaar of beheerder van een winkel, die tot een kerkgenootschap behoort, dat de wekelijkse rustdag op de Sabbath of de Zevendedag houdt, eventueel ontheffing van de verplichte Zondagsluiting, van 's ochtends 8 tot 's middags 2 uur. Ds Zandt wenste deze bepaling te schrappen, Ds Fokkema niet. Ds Zandt verklaarde zich ervoor, dat een apotheek e.d. op Zondag geopend is, maar ertegen, iemand, die op grond van zijn levensovertuiging op Zaterdag zijn zaak sluit, in de gelegenheid te stellen op Zondag enige uren geopend te zijn. Ds Fokkema noemde dit geestelijke dwang.

Ook wij, aldus Ds Fokkema, zijn voorstander van een puriteinse Zondagsviering. Daarover loopt de discussie niet. Op dat punt is er tussen Ds Zandt en de Antirevolutionairen geen verschil. Maar het gaat erom, of wij onze wil mogen opleggen aan anderen, die zich in hun consciëntie gebonden achten aan een tegengestelde opvatting. Wie daarop ja zegt, gaat heersen over de consciëntie van anderen.

Ds Zandt stelde het gebod der Zondagsrust absoluut. Daarom mogen wij niet wijken voor menselijke opvattingen, zo zeide hij. Maar hijzelf maakte reeds een uitzondering voor de apotheken.

De overheid heeft de Zondagsheiliging te bevorderen, door, waar zij kan, de Zondagsrust te handhaven. Zij heeft echter ook te waken voor een belang van niet minder hoge orde, de vrijheid van consciëntie.

De Antirevolutionairen hebben getracht, de uitzonderingen op de Zondagsluiting, die hun onnodig voorkwamen, te schrappen. Maar zij hebben tevens zich ervoor gehoed, de godsdienstige overtuiging van anderen geweld aan te doen.

Voortdurend actie

Voortdurende actie voor Nederlandsche Gedachten blijft nodig.

De werkzaamheden der kiesverenigingen zijn opnieuw begonnen.

De Kamerkiesskringcentrales en de Provinciale Comité's komen in vergadering bijeen. Laat men op deze vergaderingen ook de actie voor het Kaderorgaan krachtig voortzetten. De aanhouder wint. Wij moeten op peil blijven en vooruitgaan. Laten wij allen daaraan medewerken.

EERSTE CONCEPT-PROGRAM VAN ACTIE

voor de verkiezingen van 1952

De Antirevolutionaire Partij richt zich, met het oog op de a.s. verkiezingen, welke van groot gewicht zullen zijn, bij vernieuwing tot het gehele Nederlandse volk.

Zij gaat daarbij, evenals voorheen, uit:

- 1e. Van de belijdenis, dat Christus Koning is over wereld en mensenleven, en dat Overheid en volk beide geroepen zijn tot gehoorzaamheid aan het Woord des Heeren;
- 2e. Van het geloof, dat in de erkenning van Gods geboden als richtsnoer voor het staatsleven de enige mogelijkheid ligt voor het behoud en de zegenrijke werking van gezag en vrijheid, van rechts- en levensorde;
- 3e. Van de overtuiging, dat alleen op grond van die belijdenis en van dat geloof krachtig weerstand kan worden geboden aan willekeur en wanorde, aan terreur en tyrannie; en roept ter beleving daarvan in de huidige omstandigheden en gelet op de taak voor de eerstvolgende tijden, de steun en de medewerking in van alle kiezers en kiezeressen, voor de verwezenlijking van het volgende program van actie.

1. Gezag

De Overheid heeft van Godswege de plicht het haar toebedouwde gezag uit te oefenen en te doen eerbiedigen, het volk ten goede.

Op deze centrale Overheidstaak moet temeer de volle nadruk worden gelegd, nu revolutionaire woelingen en opstanden het wereldleven teisteren, en de revolutionaire krachten ons volksleven van binnen uit en van buiten af ernstig bedreigen.

2. Algemene doelstellingen bij de uitoefening van het Overheidsgezag.

De Overheid stelle zich, op de basis van de beginselen van de rechtsstaat en van ons constitutioneel staatsbestel, ten doel:

- a. de handhaving van orde en rust en de naleving van de wetten des lands;
- b. de bestendinging en bescherming van de geestelijke vrijheid, de rechtmatige volksvrijheden en de goede zeden;
- c. de versterking van de zedelijke volkskracht door de eigen roeping en taak van de verschillende levenskringen te erkennen en steun te verlenen aan de ontwikkeling van de volksgeest in Christelijk-nationale zin;
- d. de bevordering in bestuur en wetgeving van de gehoorzaamheid aan de christelijke rechtsbeginselen voor het staatkundige en sociaal-economische leven, in een vorm, welke aan de behoeften van deze tijd voldoet;
- e. de eerbiediging van de regel, dat de weg naar de rechter voor de burger niet wordt afgesloten.

3. Overzeese Rijksdelen, Indonesië.

Onverkorte handhaving van het Nederlandse gezag over Nieuw-Guinea. Krachtige bevordering van de openlegging en de ontwikkeling van dit land ten bate van de bevolking. Gestreefd worde naar de verdere voltooiing binnen het rijks-

verband van de staatsrechtelijke en staatkundige zelfstandigheid van de rijksdelen Suriname en de Antillen.

Bevordering van de vriendschappelijke verhouding en de economische en politieke samenwerking tussen Nederland en Indonesië, met behartiging van de rechtmatige belangen van Nederland en van de zedelijke en stoffelijk belangen van Nederlanders, zowel in Nederland als in Indonesië en van de Ambonezen. Bij eventuele wijziging van de thans geldende overeenkomsten tussen Nederland en Indonesië worde in het bijzonder de aandacht gericht op waarborging van de genoemde belangen.

4. Buitenlandse Politiek

Nederland verlene, met inachtneming van de uit principieel, nationaal en praktisch oogpunt noodzakelijke reserves, medewerking aan de verwelkoming van de doeleinden van de Verenigde Naties.

Het bevordere, op de grondslag van eigen nationale zelfstandigheid, krachtig:

- a. de economische en militaire samenwerking in West-Europa;
- b. de economische en militaire samenwerking tussen West-Europa en de overige staten van het Noord-Atlantisch Pact;
- c. de wederinschakeling van Duitsland, zowel politiek als economisch, in West-Europa, onder de nodige waarborgen voor vrede en veiligheid;
- d. de federalisatie van Europa;
- e. het herstel van een vrij goederen- en betalingsverkeer.

5. Justitie

De organisatie zij berekend op de voorkoming van wanordelijkheden, en op, indien nodig, de snelle en besliste bedwinging daarvan.

Verhoging van de maximum-straffen op oorlogsmisdrijven en misdrijven tegen de veiligheid van de Staat.

Aanvulling van de wettelijke bepalingen inzake de echtscheidingen ter voorkoming van lichtvaardige echtscheidingen, en ter beteugeling van de leugenachtige practijken, om, met behulp van een niet-weersproken beschuldiging van een der beide echtgenoten, tot huwelijksontbinding met wederzijds goedvinden te geraken.

Intoming van de speelwoede en van de zucht tot hazardspelen door straffe handhaving van de daarop betrekking hebbende wettelijke voorschriften en, zo nodig, verscherping daarvan. Versterking van de rechtszekerheid door herziening van de wettelijke bepalingen betreffende het ontslag bij arbeids-overeenkomsten.

6. Zondagsrust

Totstandkoming van een nieuwe Zondagswet, aangezien de bestaande in vele opzichten tot een dode letter is geworden. Het Christelijk karakter van de Zondag worde erkend en geëerbiedigd. De Zondagsrust worde zo algemeen als mogelijk is verzekerd.

Alle niet-noodzakelijke Zondagsarbeid in publieke diensten (waaronder in dit verband gerekend worden „Oorlog” en „Marine”), fabrieken en werkplaatsen, havens, kantoren, bureaux en winkels worde verboden.

De diensten van alle openbare middelen van vervoer worden op de Zondag zoveel als doenlijk is beperkt.

Er worde naar gestreefd, dat het personeel, hetwelk Zondagsarbeid moet verrichten, om de veertien dagen een vrije Zondag heeft.

7. Radio-omroep

Regeling van het radiobestel bij de wet.

Voor deze regeling gelde als richtsnoer:

- 1e. Erkenning van het recht van de vrije radio-omroep (ook voor de „wereldomroep”) en verwerping zowel van de „staatsomroep” als van de „eenheidsomroep”;
- 2e. Bevordering van de samenwerking tussen de erkende omroeporganisaties voor technische en andere algemeen aanvaardbare doeleinden;
- 3e. Beschikbaarstelling van zendtijd aan de kerken voor de uitzending van kerkdiensten.

8. Onderwijs

De vrijheid van onderwijs en de financiële gelijkstelling ten opzichte van de publieke kassen van het bijzonder en het openbaar onderwijs dienen, zowel bij de te treffen wettelijke maatregelen als bij het bestuursbeleid, wat het lager onderwijs betreft strikt gehandhaafd, en wat het middelbaar en voorbereidend hoger onderwijs, het nijverheidsonderwijs en het land- en tuinbouwonderwijs aangaat, krachtig bevorderd te worden.

Door reorganisatie van het onderwijs mag aan de vrijheid en aan de financiële gelijkstelling geen afbreuk gedaan, noch ook de leeftijd, waarop het kind een beroep moet kiezen, verlaagd worden.

Er kome een wet op het kleuteronderwijs tot stand, waarbij de vrijheid van het bijzonder onderwijs wordt ontzien en de financiële gelijkstelling met name ten opzichte van de gemeentekas wordt vastgelegd.

Maatregelen dienen te worden getroffen tegen achterstelling van de stichting van bijzondere scholen bij die van gebouwen, voor het openbaar onderwijs bestemd.

Het buitengewoon lager onderwijs en het lager- en middelbaar land- en tuinbouwonderwijs behoren bij de wet geregeld te worden, waarbij volgens objectieve, in de wet vastgelegde normen en overeenkomstig het beginsel der financiële gelijkstelling de subsidieregeling wordt vastgesteld.

Voor begaafde kinderen van onbemiddelde ouders worde de gelegenheid geopend voor hun verdere ontwikkeling.

Er kome een wettelijke regeling van de schoolartsdienst, welke het aan de schoolbesturen financieel mogelijk maakt bij voldoen aan objectieve normen zelve in die dienst te voorzien.

Subsidiering van de Protestants-Christelijke leeszaalen.

Overdracht van de zorg voor de sociaal-labiele jeugd aan particuliere instellingen, met eerbiediging van de verschillende richtingen en steunverlening op gelijke voet.

9. Verhouding Staat en Maatschappij

(Overheid en bedrijfsleven)

Aanvaarding voor het Regeringsbeleid van de overtuiging, dat het onderscheid — niet de tegenstelling — tussen staat en maatschappij met kracht moet worden gehandhaafd, teneinde: 1e. aan de opeenhoping van de economische en de politieke macht in de Overheidshand, aan staatsalmacht en staats-

socialisme — een der gevaarlijkste bedreigingen in deze tijd — te ontkomen; 2e. aan het persoonlijk en maatschappelijk initiatief, de persoonlijke verantwoordelijkheid en vrijheid de vereiste ruimte te kunnen geven.

De Overheid heeft:

- a. de algemene voorwaarden te helpen scheppen voor maatschappelijke ontwikkeling en welvaart — waartoe o.m. behoort: de stimulering van de opvoering der productie, van de industrialisatie, en beperking van de invloeden van de op- en neergaande economische conjunctuur —, waaruit volgt, dat zij tevens een bepaalde leiding aan het economische leven dient te geven;
- b. de beslissende verantwoordelijkheid voor het monetaire beleid, dat gericht moet zijn op herstel en handhaving van het monetaire evenwicht, ter waarborging van een zo groot mogelijke vastheid van de waarde van het geld (gezond geld);
- c. de particuliere eigendom te eerbiedigen en te beschermen en deswege voorzieningen te treffen zowel tegen misbruik van die eigendom als ter bevordering van het deelhebben daaraan van het gehele volk;
- d. de ontwikkeling van de rechtsvorm der ondernemingen mede dienstbaar te maken enerzijds aan de bestrijding van de ontwaarding van de mens, anderzijds aan de toekenning aan de factor arbeid van de hem toekomende plaats en verantwoordelijkheid in onderneming en bedrijf;
- e. bij wetgeving en bestuur recht te doen wedervaren aan de gedachte van decentralisatie, en aan de betekenis van overleg en samenwerking met de organisaties en organen van het bedrijfsleven;
- f. een buitenlandse economische en handelspolitiek te voeren ten bate van de welvaart van ons volk;
- g. in tijden van bijzondere schaarste diep in het maatschappelijke en economische leven ingrijpende maatregelen tot stand te brengen, opdat een zo rechtvaardig mogelijke distributie van de beschikbare goederen zij verzekerd.

De bevordering van en de steunverlening aan deze Overheidstaak dient gepaard te gaan zowel met de verwerping van de socialisatie als stelsel of ideaal, als met de afwijzing van de opvatting, dat de Overheid het economische leven moet dirigeren door middel van een geleide economie, welke een algemeen en blijvend karakter draagt.

10. Publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie

Uitvoering van de wet inzake de P.B.O. in zodanige zin, dat in de bedrijfs- en productschappen voor de zelfwerkzaamheid, het zelf doen, der maatschappelijke krachten ruim baan wordt gemaakt, zonder dat dit leidt tot schadelijke monopolistische machtsposities; dat deze organen niet een groter gebied bestrijken dan voor een juiste vervulling van hun taak noodzakelijk is, en dat zij dicht bij de bedrijfsgenoten komen te staan, opdat deze er in kunnen meeleven en meewerken. Aan de instelling van bedrijfschappen worde voorrang toegekend.

11. Sociale Voorzieningen

Bevordering van bedrijfsgewijze regelingen voor ouderdomspensioen.

Herziening van de Invaliditeits- en de Ouderdomswet, mede ter vervanging van de noodwet-Drees. Regeling van de Ouderdomsvoorziening voor de daarvoor in aanmerking komende groepen van zelfstandigen op de grondslag van de verzekeringsgedachte. Indien dit mogelijk blijkt, worde uit-

voering gegeven aan de grondlijnen van het plan, dat het C.N.V. in samenwerking met andere Vakcentrales te dezer zake heeft aanhangig gemaakt.

Invoering van de wachtgeld- en werkloosheidsverzekering, zo nodig gepaard gaande met wijziging of aanvulling van de daarop betrekking hebbende wet.

Vereenvoudiging van de organisatie en de uitvoering van de sociale verzekeringswetgeving.

Bevordering van de instandhouding en oprichting van particuliere bureaux voor beroepskeuze door daarvoor genoegzame subsidieverlening.

Steun worde geboden aan de particuliere arbeid, welke de geestelijke en lichamelijke volksgezondheid dient. Het Regeeringsbeleid zij gericht op de uitbreiding van de particuliere ziekenhuizen, in het bijzonder op de toeneming van het aantal en van de capaciteit der Protestants-Christelijke ziekenhuizen.

In overweging worde genomen de vraag, of ten aanzien van de loonvorming meer vrijheid dan er thans bestaat aanbeveling verdient.

De Regering bevordere de emigratie op een verantwoorde wijze. Zij betrekke in al haar arbeid terzake de nationale emigratie-verenigingen, en late die arbeid zoveel mogelijk aan deze verenigingen over.

11a. Arbeidswetgeving

Volledige inwerkingtreding van de Arbeidswet, zodat zij ook van toepassing wordt ten aanzien van die groepen, waarvoor haar invoering is opgeschort.

Totstandkoming van wettelijke voorschriften ter regeling van de arbeidsduur in de landbouw.

Beperking van de vergunningen voor continu-arbeid tot het strikt noodzakelijke.

Wettelijke regeling van de jaarlijkse vakantie voor het personeel in dienst van het particuliere bedrijfsleven.

12. Landbouw

Ook bij het landbouwbeleid worde uitgegaan van de eigen verantwoordelijkheid en taak van de ondernemer, en van de waarde, welke een gezonde positie van de land- en tuinbouw heeft voor een evenwichtige ontwikkeling van ons volksleven. Bedacht worde, dat de land- en tuinbouwproductie, vergeleken bij die van de industrie, in-elastisch is, voor de kosten van het levensonderhoud in het binnenland een grote betekenis heeft, en in belangrijke mate bijdraagt ten gunste van onze handels- en betalingsbalans.

Indien van Regeringswege moet worden overgegaan tot vaststelling van prijzen voor land- en tuinbouwproducten, of tot het indirect invloed oefenen op het binnenlandse prijsverloop dezer producten, behoren deze maatregelen niet te berusten op de gedachte, dat aan iedere ondernemer een bepaald inkomen moet worden toegekend, maar op een verantwoorde kostprijsberekening, welke een lonende bedrijfsuitkomst voor land- en tuinbouw mogelijk maakt, en tevens een loonpeil in die bedrijfstakken, hetwelk gelijk is aan dat voor gelijkwaardige industriearbeid.

Versterking van de bestaanspositie van het kleine land- en tuinbouwbedrijf.

Uitbreiding van de oppervlakte cultuurgrond door bevordering en voortzetting van ontginning, droogmaking, inpoldering — in het bijzonder in het gebied van de voormalige Zuiderzee — en landaanwinning.

Verbetering van de voorwaarden voor economische grond-exploitatie, door technische voorlichting, proefcultures, grondverbetering, ruilverkaveling, afwatering, goede verbindingswegen te water en te land, enz.

Maatregelen inzake de grond- en pachtprizen dienen gericht te zijn zowel op een redelijk rendement voor de grondeigenaar

als op een redelijk lonende exploitatie voor de grondgebruiker. Het gebruik van goede cultuurgrond voor andere dan landbouw-doeleinden dient, gelet op de schaarste aan cultuurgrond, tot het noodzakelijke minimum te worden beperkt.

Herziening van de Landarbeiderswet, opdat deze worde aangepast aan de gestegen bouwkosten.

Bevordering van de bosexploitatie en van de instandhouding van natuurmonumenten.

13. Middenstand

Erkend worde, dat de middenstand in het algemeen, en de handeldrijvende en industriële middenstand in het bijzonder, van onmisbare waarde is voor een evenwichtige ontwikkeling van maatschappij en staat. De Regering houde, zowel in wetgeving als in bestuur, op genoegzame wijze rekening met de rechtmatige belangen van die stand.

Indien maatregelen op het gebied van de prijzen of met betrekking tot de marges voor de tussen- en détailhandel noodzakelijk zijn, worden deze op zodanige wijze getroffen, dat de middenstander een redelijke beloning voor zijn diensten ontvangt.

De Regering bevordere, wanneer dit nodig blijkt, de instandhouding van onderlinge regelingen, welke tot strekking hebben onrechtmatige concurrentie te beteugelen. Zij bestrijde door een wettelijke regeling de euvelen, welke aan het cadeau- of kortingstelsel zijn verbonden.

Ten aanzien van de omzetbelasting worde overgegaan tot heffing bij de bron. De totstandkoming van de daarvoor nodige wetswijziging worde ten spoedigste bevorderd.

In verband met de huidige liquiditeitsmoelijkheden van de middenstand dienen enerzijds voorzieningen te worden getroffen ter bevordering van de verlening van gerechtvaardigd crediet, anderzijds matiging en soepelheid te worden betracht bij de invordering van belastingen.

14. Woningbouw

De bouw van arbeiderswoningen behoort, gelet op de schrijnende woningnood en de hoge waarde van een gezond gezinsleven, in het snelst mogelijke tempo te worden voortgezet. Door middel van bijzondere voorzieningen dient de financiering van deze bouw te worden gewaarborgd.

De Regering stimuleere de werkzaamheid van de Protestants-Christelijke woningbouwverenigingen.

Verbetering van de voorwaarden voor de ontwikkeling van de particuliere woningbouw.

Bevorderd worde, dat de met Rijkssteun gebouwde woningen langs de weg van afbetaling in eigendom kunnen overgaan aan de bewoners.

15. Materiële oorlogsschade

De afwikkeling van de schadevergoedingen krachtens de wet inzake de materiële oorlogsschade vinde zo spoedig als doenlijk is plaats.

16. 's Rijks defensie

Voortzetting van de opbouw ener kwalitatief sterke en goed uitgeruste defensiemacht, in het kader van de Europese en Noordatlantische militaire samenwerking.

Gezorgd worde voor een deskundig en moreel hoogstaand kader, mede ter verwezenlijking van een goede theoretische en praktische militaire opleiding van de dienstplichtigen en van de discipline.

Bevordering van de vereiste geestelijke verzorging van het militaire personeel. De regeling daarvan vinde plaats in overleg met de kerken.

De subsidiëring van de militaire tehuizen worde verbeterd.

De uitvoering en completering van de voorzieningen met betrekking tot de burgerlijke verdediging worden met kracht ter hand genomen.

Alle niet strikt noodzakelijke uitgaven worden afgesneden.

17. Provinciën en Gemeenten.

De gemeentelijke autonomie worde hersteld.

Een grotere plaats in ons staatsbestel worde toegekend aan de provinciën.

Herziening vinde plaats van de verdeling van de bestuurstaak over de drie bestuursorganen (Raad, Burgemeester en Wethouders, Burgemeester), in het bijzonder ten behoeve van de bevoegdheden van de Gemeenteraad.

Regeling van het politiewezen in overeenstemming met de verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur.

Een nadere, meer definitieve, regeling van de financiële verhouding tussen Rijk, provincies en gemeenten worde tot stand gebracht, mede ter bevordering van de zelfstandigheid der genoemde lagere publiekrechtelijke lichamen.

18. Financiën

Als naaste doel voor het financiële beleid van de Regering dient te worden aanvaard: de gezondmaking van het Rijksbudget, mede ter bevordering van het herstel van het monetair evenwicht en van het sluitend maken van de betalingsbalans. Erkend worde, dat ter bereiking van dit doel daad-

werkelijke versoering van de rijksdiensten en beperking van rijksuitgaven noodzakelijk is. Een en ander is tevens vereist voor het totstandbrengen van voorzieningen, welke nieuwe uitgaven voor het Rijk medebrengen.

Zo spoedig als dit mogelijk blijkt worde overgegaan tot verlichting van de druk der belastingen en tot het aanbrengen van correcties in het belastingstelsel, teneinde tot een meer juiste toepassing van het beginsel „belasting naar draagkracht” te kunnen geraken.

19. Verkeer

Bevordering van de deelneming van alle vervoerstakken aan het internationale vervoer; bevestiging en versterking van de positie van Nederland als zeevarende mogendheid.

Het beleid ten aanzien van de Rijnvaart zij gericht op het behoud, en voor zoveel nodig op het herstel, van de vrije vaart op de Rijn gelijkelijk voor alle daarbij betrokken landen. Handhaving en versteviging van de positie van het particuliere vervoer op zichzelf en in verhouding tot de semi-Overheidsvervoersbedrijven. Hierop worde gelet vooral bij de concessieverlening.

Regeling van de afbakening van de grenzen tussen het particuliere en het semi-Overheidsvervoer.

Aanpassing van de wegen aan de eisen van het moderne verkeer.

Verbetering van vaarwegen; redelijke regeling van de scheepvaartrechten.

A. W. BIEWENGA Wzn.

Landbouw

De landbouwparagraaf in ons concept-Program v. Actie begint met voorop te stellen de eigen verantwoordelijkheid van de ondernemer en de eigen geaardheid van deze bedrijfstak. Met betrekking tot beide punten is daar alleszins reden voor. In onze tijd van geruisloze socialisatie, van sterke bemoeiingen ook van boven-af, is het nodig, dat de A.R. partij steeds weer wijst op de eigen taak, verantwoordelijkheid en verplichtingen van de zelfstandige ondernemer. Wij erkennen, dat de Overheid in onze tijd en onder de tegenwoordige omstandigheden, in verband met de vele internationale regelingen en bemoeiingen, in verband ook met de dichtheid van bevolking en de belangrijkheid van onze bodemproductie voor eigen voedselvoorziening en voor de export, een taak heeft met betrekking tot het landbouwbeleid. Deze erkenning spruit niet voort en mag nooit voortspruiten uit de begeerte om de invloed van de Staat op het productieproces zo groot mogelijk te doen zijn of om boeren en tuinders een veilige positie te bezorgen in de schoot van Vadertje Staat. Tegen het streven om door het landbouwbeleid „een rode draad” te doen lopen dienen we ons om des beginsels wil, om de belangen van ons volk, van boeren en tuinders ook, met alle kracht te keren. Verblijvend is het daarom, dat de A.R. partij ook in de inleiding tot deze paragraaf wijst op de rijke schakering in Gods schepping ook met betrekking tot het bedrijfsleven en op de individuele verantwoordelijkheid van de ondernemer, op de hem door God gegeven taak en de vervulling daarvan in ons volksleven.

Indien, zo gaat deze paragraaf verder, van Regeringswege moet worden overgegaan tot vaststelling van prijzen of tot het indirect invloed oefenen op het prijsverloop, behoren deze maatregelen te berusten op een verantwoorde kostprijsberekening om te komen tot een lonende bedrijfsuitkomst. De gedachte, dat de beloning van de werkers in ons agrarisch bedrijfsleven voor gelijkwaardige arbeid dezelfde moet zijn als die van de werkers in de andere bedrijfstakken onder gelijke omstandigheden, heeft gelukkig in ons volksleven steeds meer

veld gewonnen. Bestaanszekerheid kan en mag de Overheid aan de boer en tuinders niet garanderen, maar wel mag en moet van de Overheid worden gevraagd, dat bij noodzakelijk gebleken optreden met betrekking tot markt — en prijsregelingen een zodanig beleid wordt gevoerd, dat redelijke mogelijkheden voor een lonende exploitatie worden geschapen. Dit geldt niet alleen voor de grotere bedrijven en de op die bedrijven werkende landarbeiders, maar niet het minst ook voor die grote nijvere groep van kleinere boeren en tuinders, die zelfstandig en zonder hulp van derden hun taak verrichten. Aan deze groep zal door een goede voorlichting door het georganiseerde bedrijfsleven en de Overheid bijzondere aandacht moeten worden geschonken.

Het programartikel geeft verder een opsomming van hetgeen in de naaste toekomst dient te geschieden. Landaanwinning, verbetering van cultuurgrond en verkeerswegen zullen de bijzondere aandacht moeten hebben om te komen tot bevordering van werkgelegenheid en opvoering van de productie. Onze benarde economische positie dringt er ons toe zuinig met onze cultuurgrond om te gaan en deze goed te verzorgen en zo mogelijk uit te breiden. Vele jonge boeren en tuinders doen vergeefse pogingen om zelfstandig een bedrijf te beginnen. Naast emigratie en afvloeiing naar andere bedrijfstakken is daarom nodig de aanmaak van nieuw land en een zodanige intensieve bebouwing van de bestaande cultuurgrond, dat deze plaats biedt voor een zo groot mogelijk aantal boeren, tuinders en landarbeiders.

Moge, onder Gods zegen, het gestelde in dit programartikel en de verwezenlijking daarvan in de komende periode er toe bijdragen, dat de agrarische bevolking haar taak op de juiste wijze kan vervullen onder redelijke bestaansvoorwaarden, de voedselvoorziening van ons Ned. volk op goede wijze tegen niet te hoge prijzen kan plaats vinden en de export van land- en tuinbouwproducten kan worden opgevoerd ten gunste van onze handels- en betalingsbalans.

De Sociale Paragraaf

*
A. STAPELKAMP

De Antirevolutionaire Partij is een *christelijk* staatkundige partij. Zij gaat uit van de belijdenis dat Christus koning is. Koning over wereld en mensenleven. In het program van actie van zulk een partij mag een sociale paragraaf niet ontbreken. Die sociale paragraaf moet zich noodzakelijkerwijze richten tot de Overheid en tot het volk.

Tot de Overheid die de taak heeft het recht te bestellen. Ook het recht in het sociale leven. Maar ook tot het volk, en in het bijzonder tot de bedrijfsgenoten die in de bedrijfsgemeenschap samen hebben te arbeiden aan goede, verantwoorde sociale verhoudingen. En voorts is er een taak voor Overheid én bedrijfsgenoten te samen, waarbij de Overheid er zich soms toe kan bepalen om de weg te banen waarlangs het georganiseerde bedrijfsleven zich kan ontwikkelen.

De Antirevolutionaire Partij ziet het dus niet zo, dat om te komen tot betere sociale verhoudingen *alles* van de Overheid moet worden verwacht. Naar haar mening is hier een ruim arbeidsveld voor het georganiseerde bedrijfsleven.

Zij staat nog veel minder op het standpunt dat de Overheid hier geen taak zou hebben. Wat zij voorstaat is een harmonische samenwerking tussen Overheid en volk, tussen Staat en Maatschappij om zo tot goede organisatie van deze laatste te komen en daardoor tot het betonen van sociale gerechtigheid.

Als zodanig moet gezien worden de sociale paragraaf zoals die in concept in het voorlopig program van actie voor de komende verkiezingen is opgenomen.

In deze paragraaf wordt allereerst gevraagd om een nadere regeling van het ontslagrecht, mede ter versterking van de rechtspositie van de arbeider.

Dat is hoog nodig. De huidige toestand is zeer onbevredigend. In het program van actie voor de verkiezingen van 1948 stond dit zelfde verlangen. Sindsdien zijn wij zover gevorderd, dat een wetsontwerp dat deze materie moet regelen bij de Kamer is ingediend. Er is dus enige hoop dat deze wens onzer partij eerlang zal worden vervuld.

Voor Zondagsrust in het bedrijfsleven — hoe kan het anders — pleit ook dit keer het program weer met klem. Dat is ook wel zeer nodig. Het moderne bedrijfsleven, met zijn toenemende continue-arbeid is een gevaar voor het gezinsleven, een gevaar ook voor het overeenkomstig Gods wet vieren van de Dag des Heren. In samenwerking met de christelijke vakbeweging wil onze partij de strijd aandoen om alle niet noodzakelijke Zondagsarbeid te weren. Daarbij appelleert zij op de Overheid opdat die voor haar eigen bedrijven en diensten, het goede voorbeeld geve. Daaraan ontbreekt nog heel wat. Voor een vrije rustdag is in het parlement als regel wel een grote meerderheid te vinden. Het wordt moeilijker wanneer wordt geëist dat die rustdag zal zijn de Zondag. Moest enkele maanden terug in de Tweede Kamer niet gestreden worden voor een minimum van 13 vrije Zondagen per jaar voor café- en restaurantspersoneel en is het niet zo dat voor toonkunstenaars in café's wel vrije rustdagen zijn vastgesteld, maar geen enkele Zondag?

Gevraagd wordt in het program voorts een zodanige uitvoering van de wet op de Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie, dat het een levende organisatie wordt. Een organisatie waarin de bedrijfsgenoten kunnen samenwerken. Het moet niet worden functionele decentralisatie van de Overheidstaak. Dat gevaar is aanwezig. Daarom vraagt het program voorrang van bedrijfsschappen boven productschappen. Aan de andere kant moet er voor gewaakt worden dat de bedrijfsorganen geen onderonsjes worden, waar bij de

besprekingen het algemeen belang uit het oog wordt verloren. Ook daartegen waarschuwt het concept.

En naar onze mening terecht. Want ook dit gevaar is aanwezig. Ten aanzien van het hoofdstuk over de sociale voorzieningen moest, zij het misschien in wat andere bewoordingen, overgenomen worden wat in 1948 aan wetgevende maatregelen werd gevraagd. Dat is niet de schuld van onze partij. Zij heeft bij elke gelegenheid die haar geboden werd, in het parlement gepleit voor uitbreiding, vereenvoudiging en reorganisatie der sociale verzekeringswetgeving. Het heeft niet mogen baten. De socialistische leiding aan het Departement van Sociale Zaken bleek het niet verder te kunnen brengen dan noodwetten. Daarop moet één uitzondering gemaakt worden. De Wachtgeld- en Werkloosheidswet, waarom door onze partij in 1946 en 1948 was gevraagd, kwam tot stand. Met veel moeite en pijn. En drie jaren te laat. Maar zij kwam dan toch tot stand. Helaas zij wacht nog steeds op uitvoering. Daarop dringt thans het program aan. Moge het niet zijn de stem van de roepende in de woestijn!

Voor de rest moet thans bij vernieuwing worden gevraagd om herziening der Invaliditeits- en Ouderdomswet. De noodwet Ouderdomsvoorziening die berust op het behoefte-element, moet nodig door een definitieve regeling worden vervangen. Een regeling waarbij niet alleen de mensen van 65 jaar en ouder worden geholpen, maar ook invaliden op een jeugdiger leeftijd, waardoor ook weduwen en wezen een redelijke uitkering ontvangen.

Vooraf dit laatste eist dringend voorziening. En dan op basis van verzekering. Dus niet met gehele of gedeeltelijke aftrek van eigen gespaarde en zuur verdiende centen. Uit de verzorgings- en behoeftensfeer moet onze sociale verzekering weer gebracht worden in de sfeer van het recht. Sociaal recht, zoals wijlen Ds Talma dat altijd zo hardnekkig heeft verdedigd.

Daarbij mogen de daarvoor in aanmerking komende groepen van zelfstandigen niet worden vergeten. Voorts moet ruimte worden gegeven aan datgene wat op dit gebied in vrije samenwerking tussen bedrijfsgenoten tot stand kan komen. Wij bedoelen de bedrijfspensioenfondsen. Deze zijn van grote betekenis. Zij vertegenwoordigen een stuk volkskracht. De saamhorigheid tussen werkgevers en werknemers wordt er door versterkt. Voor de tot standkoming van deze fondsen pleit het program. Daarnaast blijft ongetwijfeld een algehele pensioenregeling nodig. Daarvoor dient de herziening van Talma's Invaliditeits- en Ouderdomswet. Hoe de onderlinge verhouding tussen deze beide soorten van verzekering moet zijn en hoe ze elkander moeten aanvullen, is nog in discussie. De vakbeweging heeft daaromtrent een suggestie gedaan. Nagegaan zal moeten worden of deze kan worden gerealiseerd.

Om reorganisatie van de uitvoering der Sociale verzekering is reeds lang gevraagd. Het program herhaalt dit verlangen, ook in 1948 uitgesproken.

Een wetsontwerp dienaangaande ligt thans bij de Kamer. Afge wacht zal moeten worden of dit zo kan worden gewijzigd, dat het bevrediging kan schenken.

De beroepskeuze wordt hoe langer hoe meer een belangrijke zaak. De socialistische bewindslieden hebben getracht deze onder de Overheidsdiensten te brengen. Daartegen moet verzet worden geboden. Beroepskeuze is evenals het onderwijs allereerst een zaak der ouders. Daar komen allerlei geestelijke en zedelijke vragen bij in het geding. De Overheid kan daarin niet adviseren. Daarom vraagt het program subsidie en steun voor de op levensbeschouwing rustende particuliere bureaux. Dus ook voor protestants-

Onderwijs

Opnieuw worden in de onderwijs-paragraaf van het concept-program van actie de vrijheid van onderwijs en de financiële gelijkstelling vooropgesteld. Terecht, want op deze twee grondslagen, die ten nauwste met elkander verband houden, rust onze A.R. onderwijspolitiek en behoort ook de Nederlandse onderwijspolitiek verder opgebouwd te worden.

De nadrukkelijke vooropstelling van deze beide grondprincipia van een goed en rechtvaardig onderwijsbeleid wordt nog versterkt door de gebruikte woordenkeus: „strikt gehandhaafd”, „krachtig bevorderd”. Ook in het vervolg van de paragraaf komen deze klanken telkens weer naar boven. „Aan de vrijheid en aan de financiële gelijkstelling (mag door reorganisatie van het onderwijs) geen afbreuk gedaan” worden. Bij een wettelijke regeling van het kleuter-onderwijs (die nodig geacht wordt) dient de vrijheid van het bijzonder onderwijs ontzien en de financiële gelijkstelling met name ten opzichte van de gemeentekas wettelijk vastgelegd te worden. Bij de bouw van scholen mag het bijzonder onderwijs in deze tijd niet bij het openbare ten achter gesteld worden. Het buitengewoon lager en het land- en tuinbouwonderwijs behoren bij de wet geregeld en hierbij dient volgens objectieve wettelijke normen (die willekeur uitsluiten) de financiële gelijkstelling erkend te worden.

Het moest eigenlijk niet meer nodig zijn, dit alles zo nadrukkelijk voorop te stellen. Men zou kunnen denken dat toen, na een bijna tachtigjarige schoolstrijd, de Pacificatie tot stand was gekomen, de wapenen wel neergelegd hadden kunnen worden. Het recht der ouders om hun kinderen in overeenstemming met hun eigen levens- en wereldbeschouwing op te voeden en op school te doen onderwijzen, is een der meest fundamentele rechten van de mens, waarover in de laatste jaren zo druk gesproken en geconfereerd wordt.

Doch men wane geen ogenblik, dat deze gedachten reeds alge-

meen als vanzelfsprekend worden aanvaard en nageleefd. In tal van landen is er van een zodanige pacificatie op onderwijsgebied nog allerminst sprake. De taai schoolstrijd, die in de laatste tijd de Rooms-Katholieken in Frankrijk tegen Socialisten en Communisten hebben moeten voeren en die nu tot een begin van financiële gelijkstelling schijnt te zullen leiden, is, wat het buitenland betreft, een der vele voorbeelden. Er zouden nog tal van andere landen genoemd kunnen worden, waar zelfs nog minder van de vrijheid van onderwijs bereikt is.

Maar het is, hoe leerzaam dit ook moge zijn, niet nodig enkel naar het buitenland te zien. Ook in ons land stuiten wij telkens weer op verzet als het om handhaving van de vrijheid en om verdere doorvoering van de financiële gelijkstelling gaat.

Bij het kleuteronderwijs is er van deze gelijkstelling nog in 't minst geen sprake. Slechts enkele gemeentebesturen hebben in hun verordeningen hieraan een begin van uitvoering gegeven. Het overgrote deel der gemeenten steunt de bijzondere kleuterscholen niet of geeft een zó gering jaarlijks bedrag, dat nauwelijks van een fooi kan worden gesproken. En het Rijk onthoudt zich geheel van steun.

Ook bij het nijverheidsonderwijs, het middelbaar en voorbereidend hoger, het land- en tuinbouw-, het buitengewoon lager onderwijs is de financiële gelijkstelling nog zeer onvoldoende tot uitdrukking gebracht of wordt de noodzakelijke vrijheid der bijzondere scholen te zeer aan banden gelegd.

Vandaar mede de grote achterstand, die met name het Christelijk onderwijs bijna op elk dezer terreinen vertoont.

Voor een deel zijn wij zelf niet vrij van schuld. Na het winnen van de schoolstrijd op het veld van het lager onderwijs hebben sommigen onder ons (waren het velen?), ondanks herhaalde waarschuwingen van leiders en organisaties, maar al te geredelijk gedacht, dat zij toen wel op hun lauweren konden gaan rusten. De actie werd op vele plaatsen niet voortgezet, de belangstelling

christelijke bureaux. Deze bureaux worden gedragen door vrijwel alle daarvoor in aanmerking komende christelijke organisaties die op maatschappelijk gebied werken.

Diezelfde steun vraagt het program voor het particulier initiatief, dat zich richt op de lichamelijke en geestelijke volksgezondheid. Hier wordt gedacht aan steun voor Christelijke ziekenhuizen, tehuizen voor bejaarden enz. Voor de geestelijke volksgezondheid zijn deze van groot belang.

Wij leven in de tijd van de gebonden loonvorming. De overheid spreekt daarbij onder alle omstandigheden het laatste woord. Tot dusver kon dit moeilijk anders. Daarom heeft onze partij deze toestand aanvaard. Maar een ideale toestand vindt zij dit allerminst. Daarom moet, zodra dit kan, getracht worden aan de betrokken partijen, n.l. werkgevers en arbeiders, meer vrijheid en dus meer verantwoordelijkheid te geven. Dit zal zeker ook van betekenis zijn voor vergroting der arbeidsproductiviteit.

Dat de emigratie door de Overheid wordt bevorderd, kan onze instemming hebben. De voorlichting, de voorbereiding en ook de nazorg dient evenwel zoveel mogelijk in handen te komen van de erkende nationale emigratieverenigingen. Deze, omdat zij op een geestelijke grondslag staan, kunnen veel beter dan de Overheid de geestelijk-zedelijke belangen der emigranten behartigen.

Uitbreiding van de werkingsfeer der Arbeidswet, regeling van de

arbeidstijd in de landbouw is dringend gewenst. De tijd moet voorbij zijn dat de landbouw als een achteraan komende bedrijfstak werd beschouwd. Het agrarisch bedrijf moet volwaardig worden erkend. Het is een der pijlers waarop ons economisch leven rust en moet als zodanig worden behandeld. De sinds de bevrijding opgetreden kabinetten zijn ook op dit punt nalatig gebleven, evenals trouwens ten aanzien van het treffen van een wettelijk geregelde vacantie voor het particuliere bedrijfsleven.

In bovenstaande gaven wij slechts een heel summiere samenvatting van wat het concept-program van actie voor de komende parlementaire periode vraagt. Het gaat hier nog maar over een concept-program. Er staat zelfs boven: Eerste concept. Dit houdt dan in dat het nog gewijzigd, aangevuld en verbeterd kan worden. Dat geldt ook voor de sociale paragraaf.

Dit is dan de taak van de partij, die daarin kan tonen dat zij een levende partij is.

Maar daarmee rekening houdende menen wij toch te mogen zeggen dat dit concept blijk geeft van de wens om te streven naar sociale rechtvaardigheid en sociale vrede. Er blijkt ook uit dat de partij, in de goede zin des woords wil zijn een vooruitstrevende partij. Een partij die de christelijke normen van rechtvaardigheid en liefde wil indragen en verankeren in staat en maatschappij. Daarom mag zij met vertrouwen de steun vragen van allen, die een christelijk sociale politiek voorstaan.

der voorstanders niet levendig gehouden. Dat was fout. Wie een vrijheid ontvangt, moet ze gebruiken en ook bereid zijn, ze elk ogenblik te verdedigen. Anders zal hij ze onherroepelijk te loor zien gaan. Wetten kunnen slechts zegenrijk werken, als zij gedragen en gesteund worden door een krachtige en levendige volksovertuiging

Het ligt voor de hand, dat het concept-program over deze kant van het vraagstuk niet spreekt. Hier ligt wél een uiterst belangrijke taak voor de onderwijsorganisaties. Maar het program van actie is een staatkundig program: het wil uitdrukking geven aan onze wensen op staatkundig terrein.

Hier nu ontmoeten wij veel tegenstand. Openbaar en binnenskamers. Tegenstand zowel als het gaat om de uitvoering van bestaande wetten, als wanneer over het tot-stand-brengen van nieuwe regelingen gesproken wordt. Altoos moeten de voorstanders van het bijzonder onderwijs in Kamers, Staten en Raden op hun *qui vive* zijn. Nu eens openlijk, dan weer zorgvuldig verborgen in een onschuldig lijkend voorstel, worden verkregen rechten van bijzondere scholen aangetast of wordt het verlenen van billijke rechten tegengewerkt.

Mijn ruimte laat niet toe, dit met voorbeelden te illustreren. Trouwens ieder, die de dagbladen volgt, kan er zonder veel moeite ettelijke noemen.

Daarom is het zo goed, dat de A.R. Partij zich in haar program van actie zo kloek en duidelijk uitspreekt vóór de handhaving van de rechten en vrijheden van de bijzondere school. Het is vooral nu wenselijk, nu helaas sommigen onder de voorstanders van een Christelijke opvoeding verwarring trachten te stichten.

* * *

De schoolartsendienst slaat zijn vleugels steeds breder uit en ook het bijzonder onderwijs in al zijn geledingen komt er steeds meer mee in aanraking. Er zit — daarover zal weinig verschil van mening bestaan — in die arbeid veel goeds. Reeds op het eerste Christelijk Nationaal Schoolcongres, vele jaren geleden, werd dit erkend. Er schuilen nochtans in de ontwikkeling van die dienst ook gevaarlijke tendenzen, waartegen wij op onze hoede moeten zijn. Vooral nu een totalitaire staatsopvatting de leus: overheidsverzorging van de wieg tot het graf, steeds meer in praktijk tracht te brengen.

Daarom kome spoedig een wettelijke regeling van de schoolartsendienst tot stand, die, met behoud van het goede, zo mogelijk de bedenkelijke uitwassen kere en die het aan de schoolbesturen financieel mogelijk maakt, zelve de vereiste regelingen te treffen.

Voorts wordt uitdrukkelijk subsidiëring van de Protestants-Christelijke leeszaalen gevraagd. Hiermede is het wel droevig gesteld. Er bestaat een subsidie-regeling voor de leeszaalen en bibliotheken. Zij kent alleen subsidie toe aan neutrale en R.K. instellingen. Zijn er dan geen Christelijke leeszaalen en bibliotheken? Ze zijn er wel, al kwamen zij, zonder subsidie, dikwijls met veel moeite tot stand en al leiden zij vaak een kammervol bestaan. Op de Onderwijsbegroting voor 1952 is voor de neutrale en R.K. leeszaalen f 610.000 uitgetrokken, de Bond van Christelijke leeszaalen wordt afgescheept met — het is nauwelijks te geloven — f 6.000. Herhaalde malen is onzerzijds binnenskamers en in het openbaar op wegneming van deze onrechtvaardigheid aangedrongen. Helaas, tot dusver zonder enig zichtbaar resultaat. Dit mag zo niet blijven.

Met de sociaal-labiele jeugd bedoelt het concept-program die jeugd, die weliswaar nog niet voor strafrechtelijke maatregelen in aanmerking is gekomen, maar die toch door aanleg of milieu groot gevaar loopt de verkeerde kant te zullen opgaan. Dergelijke kinderen en jongelieden ontvangen na de oorlog gedurende enige (soms twaalf) maanden op kosten van het Rijk in kampen of internaten een heropvoeding, waarmee soms goede resultaten bereikt schijnen te worden. Doch uit het woord „heropvoeden” blijkt reeds, dat dit niet allereerst de taak van de Staat is. Opvoeding is nooit los te maken van de principiële overtuiging. Dit geldt ook, en zeker niet het minst, voor de heropvoeding van deze jonge mensen van 10—20 jaar, dat is van een leeftijd, waarop dikwijls de beslissende levenskeus wordt gedaan. Inzonderheid voor deze zwakke en extra-gevaren lopende karakters is het van 't grootste belang, dat zij gewezen worden op de Heiland van zondaren. Die zoekt wat verloren is of dreigt verloren te gaan. Dit is geen werk voor de Staat. Hij kan en behoort deze arbeid, evenals het onderwijs in de scholen, aan de particuliere verenigingen en instellingen over te laten en steune deze, met eerbiediging van de verschillende overtuigingen, op gelijke voet. Dit zal ook niet méér, waarschijnlijk zelfs minder kosten dan wanneer — zoals thans — de Staat het zelf doet.

Bouwen aan onze toekomst

Dr A. VEERMAN

Bekocht.

Wij willen natuurlijk allemaal belangstellende burgers zijn. En wanneer men dan in de boekhandel een brochure ziet liggen, waarop staat: Een belangstellend burger kijkt naar de miljoenennota 1952, dan heeft men geen bedenktijd nodig. Voor 17 cent kan men zijn belangstelling bevredigen. Meer nog, voor 17 cent wordt men van gewoon burger tot belangstellend burger bevorderd. Die kans mag men niet voorbij laten gaan.

Daar komt nog bij, dat de brochure opwekkende lectuur schijnt te bieden. Op de achterkant staat immers met grote letters de moraal van het verhaal: „Een volk, dat leeft, bouwt aan zijn toekomst”. Die woorden klinken als muziek. Waar staan zij ook weer? O ja, op de Afsluitdijk, die grootse prestatie uit de tijd tussen beide wereldoorlogen.

Dat is dus, wat de Nederlandse burger van de miljoenennota weten moet. Dat het een glorieus lied is van een levend volk, dat niet bij de dag leeft, maar dat vooruit ziet

en reeds nu bouwt aan zijn toekomst. Wie dit boekje zo gaat lezen, zal zich heerlijk bekocht voelen.

Op bladzijde 11 krijgt hij ineens de volle laag: Het tempo van de woningbouw wordt vertraagd.

De uitkeringen voor oorlogsschade worden over een langere periode uitgesmeerd.

Waterstaatswerken, die in uitvoering zijn, worden afge- maakt, maar met nieuwe werken, hoe nuttig ook, moet gewacht worden.

Wensen op het gebied van het onderwijs en de sociale voorzieningen blijven voorlopig onvervuld.

Een paar bladzijden eerder heeft de belangstellende burger al kunnen lezen, dat onder de uitgaven slechts 233 miljoen voorkomt als aflossing op een staatsschuld van 25 miljard. Rond 1 procent.

En de burger vraagt: Wat verstaat de Regering eigenlijk onder bouwen aan de toekomst?

De woningnood laten voortduren?

Het komende geslacht laten zuchten onder rente en aflos-

sing van de staatsschuld en de bedragen voor de vergoedingen wegens oorlogsschade?

En de burger zegt: Moet ge ons zware lasten opleggen — moeten wij enkele stappen terug, niet terwille van de toekomst, maar om vandaag ons naakte bestaan te behouden — wij willen de zaken nuchter onder ogen zien. Maar bespaar ons dat liedje erbij, over de mooie toekomst. Want dat lied klinkt vals.

Aandacht

Intussen, het gaat over de begroting. We moeten naar de cijfers. Die zijn alle aandacht waard. En wel om meer dan een reden.

Voor de zevende maal heeft nu Prof. Lieftinck zijn begroting aan de Staten-Generaal gepresenteerd. Hij heeft het dus over een lange periode voor het zeggen gehad. En deze zevende keer is vermoedelijk de laatste. Dat is nog wel niet met zoveel woorden gezegd, maar daar is iedereen van overtuigd. Hoe laat hij de zaak achter?

Deze laatste begroting van prof. Lieftinck is tevens de laatste begroting van het zittende kabinet. Wanneer wij het incident van het begin van dit jaar buiten beschouwing laten — waarom ook niet? — is Minister Drees met zijn team nu het vierde jaar ingegaan. Straks komen de verkiezingen en begint een nieuwe parlementaire periode en daarmee, waarschijnlijk, een nieuwe ministeriële combinatie.

Wij zullen de cijfers van de laatste vier jaren naast elkaar stellen. Dat lijkt ook daarom verantwoord, omdat de jaren voor 1948 wel heel sterk in het teken van de naoorlogse moeilijkheden stonden, terwijl de laatste vier begrotingen voor meer normale jaren golden.

Wij beginnen met de uitgaven. Dat is immers ook in de geest van deze tijd. Stel eerst vast, wat er nodig is. En dan moet Sijmen maar betalen.

Waar blijft het geld?

Daar komen dan de miljoenen aangestormd. Ze gaan in allerlei richtingen, maar wij hebben ze voor het gemak in enkele groepen verdeeld. En achter de getallen moet U telkens zeggen: „miljoen” (tabel 1).

1. De uitgaven

Onderwerpen van Staatszorg	1949	1950	1951	herziene raming	
				1951	1952
1. Defensie	788	852	816	1500	1500
2. Onderwijs en cultuur ..	348	381	422	449	465
3. Industrie, landbouw, verkeer, handel	204	336	328	639	349
4. Volkshuisvesting, sociale zorg, emigratie	473	520	635	684	719
5. Overige bestuurs- e.a. uitgaven	633	773	875	1271	935
6. Oorlogsschade	537	490	461	507	384
7. Rente en aflossing nationale schuld	596	559	713	796	788
8. Subsidies	237	184	200	130	110
Totaal	3846	4096	4442	5976	5250
Waarvan Kapitaaldienst	381	575	635	1229	843

Daar staan nu de getallen. Dooie dingen? Wel neen, je kunt er allerlei kunstjes mee uithalen.

Wanneer men eens met elkaar gaat vergelijken de twee laatste kolommen, de raming voor 1951 volgens de nieuwste gegevens en de raming voor 1952, dan zou men zeggen, dat er dan toch maar 726 miljoen bezuinigd is. Hoe heeft men die gevonden? Wel, de volgende grote posten kan men opnoemen,

Kapitaaldeelname Nederlandse Spoorwegen (in 1951)	290	miljoen
Oorlogsschade uitkering Nederlandse Spoorwegen (in 1951)	80	„
Vermindering oorlogsschade uitkeringen	43	„
Uitkering aan het gemeentefonds wegens afschaffing ondernemingsbelasting (in 1951)	176	„
Totaal	589	miljoen

Van de 726 miljoen zijn dus 589 zeker geen bezuiniging. Het waren uitgaven voor eenmaal, die in 1952 niet terugkeren of een vermindering van uitgaven door verschuiving naar de toekomst.

Er blijft nog een verlaging van 137 miljoen, die niet direct terug te vinden is. Maar men mag wel aannemen, dat ook nu nog van een werkelijke bezuiniging op de staatsuitgaven, door meer efficiency en door beperking der staatstaken, nauwelijks sprake is.

Trouwens, wanneer men het eindbedrag voor 1952 vergelijkt met dat van 1949 en men trekt van het verschil de stijging der defensieuitgaven af, dan nog blijft er een verhoging met meer dan 20 procent over. Het is niet onbillijk, dit te concluderen: Sinds 1948 is er een geleidelijke stijging der staatsuitgaven geweest, overeenkomende met de algemene waardevermindering van het geld. Van bezuiniging is sinds 1948 geen sprake geweest. De oproep tot versobering, die de Regering tot ons volk pleegt te richten, geldt blijkbaar niet voor haar zelf.

En waar komt het vandaan

De Regering heeft dus ruim 5 milliard nodig in 1952 om de zaak te laten draaien. Tussen haakjes: dat is dus omgeslagen over ons hele volk ruim 500 gulden per man, van de grijsaard af tot het luierkind toe.

Waar haalt zij dat geld vandaan? Uiteraard grotendeels uit de belastingen. Zie hier het totaal — overigens nog zonder de Personele- en de Grondbelasting, waar de Rijksbegroting niet van profiteert. U wilt achter ieder getal wel weer invullen: „miljoen” (tabel 2).

2. De belastingen

Omschrijving	1949	1950	1951	1951	1951	1952
					Nov.'50	Sept.'51
Omzetbelasting	780	800	925	995	1185	1300
Vereveningsheffing ..	200	210	235	235	250	275
Motorrijtuigenbelasting	35	40	45	45	54	70
Invoerrechten	235	300	400	400	450	450
Accijns op tabak	170	190	216	216	270	285
Accijns op suiker	65	80	92	47	75	70
Overige accijnsen (vooral gedistilleerd en bier)	106	121	113	122	120	116
Zegel- en registratierecht	50	53	55	51	72	75
Totaal kostprijsverhogende belastingen	1641	1794	2081	2111	2476	2621
Loonbelasting	500	560	680	610	635	665
Inkomstenbelasting	700	740	780	620	937	940
Dividend- en comm. bel.	44	51	56	56	62	63
Vennootschapsbel. ..	175	250	325	350	445	515
Vermogensbelasting	55	60	65	65	79	80
Successierecht	65	65	70	70	80	85
Totaal	3180	3520	4057	3882	4715	4969

De ontzaglijke stijging valt onmiddellijk op. De belastingherziening van November 1950 kostte de Minister — althans op papier — een kleine 200 miljoen. Maar de herziening van deze zomer maakte dat verlies weer dik goed. En wanneer wij de raming voor het volgende jaar vergelijken met die voor 1949, dan zien we: de raming is in vier jaar maar liefst 56 procent verhoogd.

Minister Lief tinck mag al dat geld niet „zelf” houden. Het gemeentefonds, het provinciefonds en het landbouwegalisatiefonds zullen er 511 miljoen van krijgen. Zo blijft er voor de rijksbegroting 4457 miljoen over. Maar het Rijk hoopt uit anderen hoofde (vergoedingen voor verrichte diensten enz.) 526 miljoen te ontvangen. Dat maakt 4983 miljoen.

Blijft een tekort van 267 miljoen.

De Minister verwacht echter in 1952 nog een 40 miljoen van de Vermogensaanwasbelasting en de Vermogensheffing ineens. Voorts zal er nog een flink bedrag binnenkomen wegens inhaal van de bestaande achterstand. Vermoedelijk komt men daarmee een heel eind. Is er nog te kort, dan zal er geleend moeten worden. Op zichzelf is dat verantwoord. In de uitgaven is n.l. inbegrepen 843 miljoen voor zaken van duurzaam nut, kapitaalgoederen. Daarvoor lenen (althans voor de zuivere investeringen, groot 571 miljoen) is normaliter zeker geoorloofd. Maar de toch al nijpende positie op de kapitaalmarkt maakt, dat de Minister daar liever geen beroep op doet.

Wie dan leeft, dan zorgt

Vermoedelijk zal de Minister van Financiën van het geraamde tekort niet veel last hebben. Wie de resultaten van 1949 en 1950 beziet, kan n.l. constateren, dat de laatste jaren het geld ruim gevloeid is.

Hoewel de uitgaven in 1949 ruim 600 miljoen boven de raming uitgingen (16 procent), was er toch door het ruimer binnenvloeden van de middelen in plaats van een tekort van 544 miljoen een overschot van 638 miljoen.

In 1950 was het navenant. Er zou op de gehele dienst een tekort zijn van 781 miljoen, er was een batig saldo van 375 miljoen. Daarbij moet dan wel in aanmerking genomen worden, dat in deze jaren resp. 305 en 290 miljoen gulden aan de schatkist ten goede kwamen uit de guldens van de

Marshall-hulp. Echter, ook zonder deze liep het al goed. Minister Lief tinck zal dus zijn ministeriële eind wel halen. Het Kabinet-Drees zal wel zonder kleerscheuren de verkiezingen bereiken. Maar hoe! Het is met onze staathuishouding als met onze volkshuishouding.

Wij hebben na de oorlog netjes kunnen leven, zelfs meer dan dat. Tjonge, wat waren die vooroorlogse Kabinetten schriël. Het kon toch heel anders!

Ja zeker. Minister Lief tinck is als de zoon van een al te schriële vader. Hij heeft het vermogen geërfd. Nu zal het anders gaan. Maar na enige jaren is het banksaldo op. Hij heeft een hypotheek genomen op zijn huis. Goede vrienden hebben hem geld geleend. Ja, er is zelfs een rijke oom geweest, die hem royale cadeaux gegeven heeft. Zo kan men het wel een tijdlang volhouden.

Maar het einde is — als dat van de verloren zoon. Bij de varkens.

Ons volk heeft goed kunnen leven. Maar hoe. Wij raakten meer dan een milliard kwijt aan goud en buitenlandse effecten. Wij leenden meer dan 3 milliard. Wij kregen 3 milliard cadeau aan Marshallhulp. En een klein milliard crediet maakt dan de 8 milliard meer dan vol. Wij hebben goed geleefd. Maar onder in de kan ligt de rekening. Het Kabinet-Drees zal zijn eind wel halen. Maar wie betaalt de rekening?

Zo ligt het voor ons volk. Zo ligt het ook voor de staat. Minister Lief tinck erfde een schuld van rond 25 milliard. Hij heeft daarvan geen cent afgelost. Ondanks de vermogensaanwasbelasting, ondanks de heffing ineens, ondanks het vloeien van de baten in een stroom zo breed als nooit te voren. Geen aflossing. Integendeel, de uitbetalingen ingevolge de wet materiële oorlogsschade worden vertraagd. Wij bouwen in 1952 40.000 woningen in plaats van 50.000. En het is de vraag of we die geraamde 40.000 woningen halen zullen. De lasten worden verschoven naar de toekomst. Straks moet er afgelost worden. Straks neemt de woningnood weer toe.

Een volk, dat leeft, bouwt aan zijn toekomst.

Zo was het.

„Wie dan leeft, dan zorgt — na ons de zondvloed”. Dat is socialistische financiële politiek.

VERKEER

Mr J. ALGERA

Het verkeer heeft in de laatste tientallen jaren een enorme ontwikkeling naar ruimte en snelheid doorgemaakt. Vele vroege bestaande grenzen zijn op indrukwekkende wijze overschreden, althans wat de techniek betreft. Helaas moeten wij constateren, dat de staakundige grenzen in vele gevallen ernstige belemmeringen opleveren voor een vrije ontwikkeling. Nederland heeft zich in zijn geschiedenis als dienstverlenend land op dit gebied een grote naam verworven, het heeft het grootste belang bij een zo vrij mogelijk verkeer, maar..... het ziet zich geplaagd tegenover zeer ernstige hindernissen, omdat vele landen hun eigen nationale vervoer bevoordelen ten koste van het buitenlandse en dus ook van het Nederlandse.

Dit geldt voor alle takken van vervoer, zowel het internationale wegvervoer, het vervoer te water (Rijnvaart), de zeescheepvaart en de luchtvaart.

Het is de taak van de Nederlandse Regering om met alle

kracht de belangen van ons internationale vervoer te bevorderen en om alles te doen teneinde de buitenlandse belemmeringen te doen verdwijnen.

Op het gebied van het internationale wegvervoer hebben we bijv. te maken met het verschijnsel dat Nederlandse vrachtauto's in een naburig land wel extra worden belast, waartegenover staat dat de auto's van dat land in Nederland zodanige belasting niet ondervinden.

Nu moeten we de oplossing niet dadelijk zoeken in een contra-maatregel onzerzijds maar integendeel in het verdwijnen van de buitenlandse belemmeringen, want het Nederlandse belang eist een vrij en ongehinderd vervoer. Dat geldt wel in zeer bijzondere mate de Rijnvaart. Wanneer wij bedenken dat onze Nederlandse Rijnvloot alleen al groter is dan die van alle andere landen te zamen, dan springt onmiddellijk in het oog hoezeer Nederland gebaat is bij handhaving van het beginsel van de vrije vaart, zo-

als die is neergelegd in de bekende Acte van Mannheim. Er is in het buitenland een streven begonnen en reeds voor een deel verwerkelijkt om de absolute vrijheid op de Rijn te vervangen door een gereguleerde „vrijheid”, een vrijheid op de grondslag van nationale ordeningsmaatregelen.

Hier liggen grote gevaren voor ons land; hier wordt een krachtig beleid vereist, dat gericht moet zijn op de grootst mogelijke vrijheid op deze Europese levensader op verkeersgebied.

Ook de zeescheepvaart ondervindt ernstige belemmeringen; buitenlandse Regeringen beschermen haar eigen koopvaardijvloot door allerlei maatregelen ten nadele ook van onze scheepvaart; Nederland is van ouds een zeevarend land geweest en wij wensen die rijke traditie voort te zetten. Wie spreekt over luchtvaart, denkt onmiddellijk aan ons nationale luchtvaartbedrijf, de K.L.M., waarop wij trots zijn. Maar ook deze maatschappij heeft een zware buitenlandse concurrentie te verduren.

In het bestek van dit artikel kan niet op bijzonderheden worden ingegaan. De algemene lijn die wij op internationaal vervoersgebied moeten volgen is duidelijk. Het is bedroevend, dat in een tijd, waarin de samenwerking zo bitter nodig is, het buitenland zoveel ook voor Nederland schadelijke maatregelen treft, die soms ons land in bijzondere mate treffen.

Op nationaal gebied hebben wij ook onze wensen. Er is in het afgelopen parlementaire jaar een belangrijke vervoerswetgeving tot stand gekomen. Het zal nu onze taak zijn nauwlettend toe te zien op de uitvoering, waarbij een belangrijk punt is de concessieverlening. Hier hebben we te maken met de belangen van het particuliere vervoer en de verhouding tussen dat vervoer en het (semi-)overheidsvervoer.

Wat dit laatste betreft zal een commissie uit de Sociaal-Economische Raad, over dit zeer belangrijke vraagstuk rapporteren. Het is te hopen dat er een goede oplossing kan worden gevonden.

Maar het is niet alleen op het gebied van de concessieverlening dat de positie van het particuliere vervoer op zichzelf en in verhouding tot de semi-Overheidsvervoerbedrijven moet worden gehandhaafd en versterkt, hetzelfde dient over de algemene lijn te geschieden. In bijzondere mate denken wij dan aan de belastingwetgeving, die zwaar drukt op het vervoer.

Binnen het kader der bedrijven dient speciale zorg te worden gegeven aan de arbeidsvoorwaarden voor het personeel, die zeer zeker voor verbetering vatbaar zijn. Ook hiervoor is het nodig dat het bedrijfsleven niet telkens nieuwe financiële lasten worden opgelegd.

Ons wegennet vereist grote zorg, waarbij dient te worden uitgegaan van het beginsel dat de wegen moeten worden aangepast aan de eisen van het moderne verkeer. Er is ook een andere opvatting mogelijk, nl. deze, dat de verkeersmiddelen zich moeten aanpassen aan de bestaande wegen. Enerzijds zou dat inderdaad goedkoper zijn, maar anderzijds zou de natuurlijke ontwikkeling der techniek op het gebied van het vervoer worden geremd en zou het vervoer op veel minder economisch verantwoorde wijze plaats moeten vinden. Ook op dit terrein kan men de klok niet achteruit zetten.

Dit programmapunt kan niet in enkele jaren worden verwezenlijkt; met name zijn juist op dit moment de financiële bezwaren groot wegens de beperking in de investeringen; de huidige waterstaatsbegroting vertoont daarvan de sporen. Maar ons programma wijst de richting aan die moet worden gevolgd. Laten we hopen dat de omstandigheden niet te zeer remmend zullen werken.

Onze partij heeft steeds op de bres gestaan voor de belan-

gen van de schippers en het is ons een voorrecht dat te blijven doen. De schipperij neemt een zeer betekenisvolle plaats in in ons vervoersapparaat. De laatste cijfers wijzen wat de inhoud van het vervoerde volume betreft, op een kleine vooruitgang. Ons binnenlands interlocaal goederenvervoer (spoorwegen, binnenvaart en wegverkeer) liet het volgende beeld zien in het jaar 1950: spoorwegen 15.5%, binnenvaart 38.2% en wegvervoer 46.3%. De percentages voor de binnenvaart waren in 1938, 1948, 1949 en 1950 resp. 46.3, 39.3, 37.5 en 38.2.

Iets gunstiger wordt het beeld voor de binnenscheepvaart wanneer we de percentages zien van het aantal tonkilometers. Dan is het aandeel van de binnenvaart zelfs 53.3%. Deze cijfers tonen duidelijk hoe belangrijk deze vervoers-tak wel is.

Ons actieprogram vermeldt speciaal een paar belangrijke punten zonder daarmee uit te spreken dat tal van andere voorzieningen ten behoeve van de schippers niet met kracht zouden moeten worden behartigd. Integendeel!

Twee brandende vraagstukken zijn uit het geheel gelicht en hebben aparte vermelding gevonden.

De tollens zijn reeds lang een doorn in het oog van de schippers en terecht. Er moeten aan de scheepvaart zo weinig mogelijk beperkingen worden opgelegd.

Het is een levensbelang voor de schipperij dat zij gebruik kan maken van goede vaarwegen, en waar er op dit gebied nog al iets mankeert, moet verbetering worden aangebracht. Met het bovenstaande is natuurlijk lang niet alles gezegd, wat betrekking heeft op het verkeer, zelfs niet wat de tekst van ons program van actie betreft. Ook onder andere punten wordt gehandeld over vraagstukken waarbij het verkeer is betrokken. In het bijzonder noemen wij hier nog wat onder het hoofd Zondagsrust voorkomt: „De diensten van alle openbare middelen van vervoer worden op de Zondag zoveel als doenlijk is beperkt”.

Het gehele probleem der Zondagsrust, waarbij ook onze schippers zo nauw zijn betrokken, heeft onze volle aandacht.

Emigratie

Bij de Antirevolutionaire Partijstichting verscheen ook het emigratielapport. Dat rapport bevat interessante lectuur. Het emigratievraagstuk wordt principieel en praktisch belicht. Het is nu eenmaal zo dat vooral in onze kring de emigratie de aandacht trekt.

Wat is nu zo merkwaardig?

Er bestaat in de wereld ergens een heilsstaat.

De communisten stellen hun heilsstaat aan anderen ten voorbeeld. Daar is alles keurig in orde! Daar is het ideaal bereikt!

Hoe somber is het dan bij ons in Nederland. Hier worden de arbeiders nog onderdrukt en uitgebuit. Hier is alles even beroerd.

Welnu — na 1945 zochten ruim 70.000 Nederlanders in het buitenland een bestaan. Nu zoudt U zo denken dat de overgrote meerderheid naar Rusland, het land van de heilsstaat, is vertrokken en dat met name de communisten een groot aantal emigranten opleveren.

Neen — naar Rusland richt zich de emigratie niet.

Alles gaat naar Amerika, Zuid-Afrika, naar Nw. Zeeland en Australië. Maar Rusland hoort er niet bij.

En het is ook niet zo dat speciaal de communisten wegtrekken. Neen, met name zijn het Antirevolutionairen.

De Communisten voelen zich klaarblijkelijk kiplekker in ons land!

De Heilsstaat lokt hen niet!

Wel omgekeerd!

Telkens weer trachten mensen uit de door Rusland beheerste gebieden naar het Westen te komen. Soms neemt een machinist dan een hele trein tegelijk mee. Dat is emigratie met groot levensgevaar. Om over de achtergebleven familie maar te zwijgen. Het is wel merkwaardig!

HET ANTIREVOLUTIONAIR PROGRAM VAN ACTIE

Nu in dit nummer het ontwerp-program van actie aan de orde wordt gesteld, willen wij in deze rubriek niet achterblijven en enkele citaten doorgeven uit de aan dit ontwerp gewijde hoofdartikelen in het Zeeuwsch Dagblad van 29 September en De Rotterdammer van 2 October.

Als de Troonrede

Het Zeeuwsch Dagblad vangt zijn beschouwingen aldus aan:

In zijn beschouwing over de Troonrede heeft de hoofdredacteur van „Trouw”, Dr Bruins Slot, dit staatsstuk qua belangrijkheid omgekeerd evenredig aan zijn lengte genoemd. Nu het eerste concept van het program van actie van de Antirevolutionaire Partij verschenen is, waaraan Dr Bruins Slot ook zijn aandeel zal hebben geleverd, zouden wij die woorden ook in de mond kunnen nemen. Want hoewel dit program niet minder dan 19 hoofdstukken bevat en 7 vol getypte vellen telt, is het naar onze mening te vaag en te klein. Want zoals in de Troonrede zo ongeveer alle problemen, die op dit ogenblik in de politieke wereld aan de orde zijn, werden aangestipt zonder al te veel commentaar, zo passeren ook hier al die vraagstukken het voetlicht. En het korte commentaar dat er bij gegeven wordt, raakt dikwijls veel meer bijzaken dan de hoofdzaak.

Vaag en onnauwkeurig

Als een voorbeeld van vaagheid noemt het Zeeuwsch Dagblad hoofdstuk 14, dat handelt over de woningbouw:

De eerste alinea van dit hoofdstuk luidt:

„De bouw van arbeiderswoningen behoort, gelet op de schrijnende woningnood en de hoge waarde van een gezond gezinsleven, in het snelst mogelijk tempo te worden voortgezet. Door middel van bijzondere voorzieningen dient de financiering van deze bouw te worden gewaarborgd.”

Vraag 1. Waarom speciaal arbeiderswoningen? Hebben anderen dan arbeiders geen woning nodig, of is men soms van mening, dat de „rijken” de huizen maar voor het grijpen hebben? Het komt ons voor, dat deze zinsnede niet vrij is van een verkeerde demagogie!

Vraag 2. Wat is „het snelst mogelijke tempo”? De P. v. d. A. eiste in haar program van actie een snelheid van 50.000 woningen per jaar, de regering oordeelde

40.000 een maximum. Heeft de A.R. partij hierover geen mening, of houdt zij zich liever „op de vlakte”?
Vraag 3. Wat zijn „bijzondere voorzieningen, die de financiering moeten waarborgen”? Het is bekend, dat ons land, wat financieringsmogelijkheden betreft, uitermate krap zit. Hebben de A.R. soms een plan, „een plan van bijzondere voorzieningen”, dat die woningbouw-financiering kan waarborgen? Waarom dan niet, in het belang van ons land, met dat plan voor de dag gekomen? En als dat plan er niet is, waarom dan deze mysterieuze zin?

Chauvinistisch

Het Zeeuwsch Dagblad gaat met betrekking tot hoofdstuk 14 aldus voort:

De volgende zin is zo mogelijk nog merkwaardiger. Daar staat: „De regering stimuleer de werkzaamheid van de Protestants-Christelijke woningbouwverenigingen”. Wat nu? Ligt het op de weg van de regering een woningbouwvereniging aan te sporen tot het verrichten van haar werkzaamheden? Zijn die verenigingen, die nog wel het schrijnende leed van de woningnood proberen te lenigen, uit zichzelf niet actief genoeg?

We nemen aan, dat hier sprake is van een verschrijving. Dat bedoeld is: „De regering make een maximale werkzaamheid der Protestants-Christelijke woningbouwverenigingen mogelijk”.

Maar is dat niet wat erg chauvinistisch? Wij zijn met geheel ons hart dezelfde Protestants-Christelijke beginselen toegedaan als de antirevolutionairen — maar wij zouden toch niet graag willen, dat deze groep bevoorrecht werd. Discriminatie in deze moet de regering, moet iedere regering vreemd zijn. Als met deze zin bedoeld wordt te zeggen, dat de Chr. Woningbouwverenigingen in het verleden wel eens verwaarloosd zijn door de regering dan had men nu niet in dezelfde fout mogen vervallen. Dan had men moeten zeggen: „De regering make een maximale werkzaamheid van alle woningbouwverenigingen mogelijk!”. Met een dikke streep onder alle!

Een mozaïek

De Rotterdammer valt ook over het gebrek aan een centrale idee:

Er staat heel veel in dit program. Men kan van oordeel zijn, dat dit onvermijdelijk is. Immers, in onze tijd houdt welhaast alles wel op de een of andere manier met staatkunde en regeringsbeleid verband. Zo bezien vertoont dit concept weinig leemten. Hier en daar ontbreekt nog iets. Bijvoorbeeld had de zo gemakkelijk

omstreden Marine nog genoemd kunnen worden. Maar het meeste staat er toch wel in.

Daarvan is het gevolg, dat het een lang stuk is geworden en dat het toch van allerlei dingen iets zegt en niet meer dan iets. Ook is nu alles, groot en klein, belangrijk en minder belangrijk, aaneengevoegd komen te staan. Het stuk is opgebouwd uit een serie onderdelen, die ondanks de gemeenschappelijke aanhef weinig eenheid vertonen.

Onze indruk is, dat aan de opstelling van dit stuk deskundigen op verscheiden gebied hebben meegewerkt. Dat is op zichzelf natuurlijk voortreffelijk. Maar thans is het veelszins geworden een mozaiek zonder centrale idee. Er is in de verschillende hoofdstukjes ook onderscheid in stijl. Vandaar dat het ene ons veel directer toespreekt dan het andere.

Wil men deze conceptie handhaven en dus zoveel mogelijk in dit program opnemen, dan brenge men toch meer eenheid in het geheel en kieze voor een stijl, die rechtstreeks aanspreekt.

Tegenover het vele dat in dit program staat is de gebruikte woordkeus wat beperkt, waardoor het stuk onvoldoende boeit en eentonig aandoet. We hebben niet geteld, hoeveel maal er in dit concept staat, dat iets „bevorderd” dient te worden, maar het was in elk geval genoeg om de leesbaarheid juist niet te „bevorderen”. De gebezigde stijl spreekt ook daarom niet voldoende aan, omdat ze te zwaarwichtig is, teveel stijl van — overigens beste — mensen, die in memories van toelichting en voorlopige verslagen bij wetsontwerpen plegen te denken. De gewone burger zal bij voorkeur, zelfs op z'n Zondags, niet spreken van „'s Rijks defensie”. En toch gaat het, als onze inlichtingen juist zijn, straks ook een beetje om hem.

Duidelijk ideaal gewenst

En De Rotterdammer eindigt met dit behartigenswaardige voorstel:

De voorkeur zouden wij willen geven aan een korter en krachtiger conceptie, die gedragen werd door een centrale idee. Welke? Deze, dat de overheid weer gewezen worde op haar wezenlijke taak: de beoefening der gerechtigheid.

Gerechtigheid in de handhaving van het gezag. In de opbouw van een verdediging van land en volk tegen benauwing en bedreiging. In het medewerken aan uitbouw en verdieping der volkerengemeenschap. In het peilen van de bevolkingsgroepen op haar financiële draagkracht. Gerechtigheid vooral ook in het tegen treden van de sociale noden en dan vooral de nood van het schreeuwend gebrek aan woonruimte.

Om deze dingen zal het de komende jaren gaan. Ook voor een program van actie geldt: Niet het vele is goed, maar het goede is veel. En aan dat goede heeft ons volk na jaren van twijfelachtig regeerbeleid brandende behoefte.

Wij nemen deze critiek over, omdat er nog allerlei wijzigingen in het program kunnen worden aangebracht, voordat het ter Deputatenvergadering wordt vastgesteld. Het prijzenswaardige in het program wordt elders in dit nummer wel vermeld. Aan kiesverenigingen en hogere partij-instanties nu de taak, ook de critiek op het program te beoordelen. Een concreet geformuleerd, Christelijk ideaal is immers de bestaansgrond voor onze partij.

HET SOCIALISTISCH URGENTIEPROGRAM

Op 15 September stortte de P.v.d.A. zich in de politieke strijd met een financieel-economisch urgentieprogramma, dat van de volgende richtlijnen uitgaat:

- a. Er moet worden gestreefd naar een sluitende betalingsbalans.
- b. Het militaire program van 1500 miljoen gulden als bijdrage voor de collectieve veiligheid dient te worden aanvaard. Wanneer ten minste de buitenlandse hulp, waarop bij de opstelling van dit plan werd gerekend, ook inderdaad wordt verkregen.
- c. De omvang van de woningbouw dient gehandhaafd te blijven op 50.000 woningen per jaar. Daarvan kunnen 5000 à 8000 duplexwoningen zijn, zodat het totaal op 55.000 à 58.000 komt.
- d. Het vraagstuk van de ouderdomsvoorziening en van de wachtgeld- en werkloosheidsverzekering moet worden opgelost.
- e. Een nieuwe prijsverhoging zonder evenredige loonsverhoging is sociaal onaanvaardbaar, economisch ongewenst, en bovendien niet te verdedigen, gezien de geringe bereidheid van andere bevolkingsgroepen om eveneens offers te brengen.
- f. De te nemen maatregelen dienen de liberalisatie van de handel en de integratie van Europa zoveel mogelijk te ontzien.
- g. Deze maatregelen mogen geen werkloosheid op grote schaal ten gevolge hebben.
- h. Voor de financiering van de kapitaalsuitgaven van de overheid zal eventueel een gedwongen lening moeten worden overwogen.

De te nemen maatregelen worden als volgt aangegeven:

I. Onder de huidige omstandigheden moet met de meeste klem voortzetting van voldoende economische Marshall-hulp (naast de hulp op defensiegebied) worden bepleit.

II. Voor het sluitend maken van de betalingsbalans op een voor onze volkswelvaart zo hoog mogelijk niveau is opvoering van en richting geven aan de productie in een groot aantal bedrijfstakken noodzakelijk. Gepleit wordt voor het instellen van productiecommissies, waarin arbeidersorganisaties en werknemers zullen moeten samenwerken, en voor collectieve organisaties voor exportdoeleinden.

III. Het is noodzakelijk, dat de wet toezicht creditwezen zo snel mogelijk tot stand komt en dat van de daarin gegeven bevoegdheden een gebruik wordt gemaakt, dat voor onze nationale economie noodzakelijk is.

IV. Het urgentieprogram acht contrôle nodig op de voorraadvorming, op het investeren in gebouwen, maar tevens op de investering in belangrijke machines. Soms zal voor bepaalde bedrijfstakken, waar reeds overbezetting heerst (bakkerijen, winkels, koelhuizen, bioscopen, bank- en verzekeringsbedrijven, café's etc.) een opschortend (b.v. voor één of twee jaar) investe-

ringsverbod moeten worden afgekondigd, zowel t.a.v. de bouw als van de inrichting.

Verder kan worden overwogen de invoer van auto's, in het bijzonder van personenauto's, te beperken.

V. Indien met de voorgaande maatregelen geen voldoende resultaten zouden worden bereikt, kan het ogenblik aanbreken, waarop het opnieuw in werking doen treden van een aantal distributie-maatregelen in overweging moet worden genomen.

Daarbij dient voor het normale verbruik een normale prijs te gelden, terwijl om de zwarte handel tegen te gaan in overweging kan worden genomen, of het mogelijk is een vrije sector met hogere prijzen toe te laten, waarbij het prijsverschil aan de gemeenschap ten goede moet komen. Maatregelen van deze aard kunnen op korte termijn een vrij groot effect opleveren, wanneer b.v. artikelen als suiker en tabak hieronder zouden vallen.

In verband met de moeilijkheden van het verbruik van electriciteit kan nader worden onderzocht, of door een wijziging van het prijssysteem voor huishoudelijk verbruik, b.v. verlagen van het vastrechtstarief onder gelijktijdige verhoging van de prijs per k.w.u., niet dit verbruik kan worden teruggedrongen, doordat dan de grotere afnemers meer zullen hebben te betalen.

Om eventuele distributie in te voeren is het in elk geval noodzakelijk de voorbereiding daarvan ter hand te nemen.

VI. Indien de maatregelen tot verhoging van de productiviteit en tot verhoging van het nationale inkomen slagen, zal de vermeerdering van dit inkomen voor het grootste deel toegevoerd moeten worden naar de sector der kapitaal-investering, zodat meer ruimte ontstaat op de kapitaalmarkt. Daarvoor is nodig het handhaven, althans niet in snel tempo doen stijgen van het consumptieniveau. Het verder drukken van het consumptieniveau is op zichzelf voor de loontrekkers en de sociaal verzorgden onmogelijk.

VII. Het is bekend, dat de regering in eerste opzet voor het jaar 1952 de financiering van 50.000 woningen niet mogelijk heeft geacht. Toch zal aan dit aantal moeten worden vastgehouden. De financiering van het overheidsaandeel daarin, zal, voorzover zij niet kan geschieden uit de opbrengst van de rijksmiddelen en leningen op lange termijn niet in voldoende mate te plaatsen zijn, tijdelijk op andere wijze moeten plaats vinden. In de eerste plaats moet getracht worden in overleg met de desbetreffende instanties een zo groot mogelijk gedeelte van een tekort met de tegenwaarde van de Marshall-hulp te financieren. Voor het overige zullen verdere rijksvoorschotten beschikbaar moeten worden gesteld.

Het spookt

Aan dit urgentieprogram wijdde het Zeeuwsch Dagblad van 18 September de volgende opmerkingen:

Iedere taal heeft van die kernachtige uitdrukkingen, die aan duidelijkheid niets te wensen overlaten. „De gesel van de oorlog” is zo'n uitdrukking en „het scherpe zwaard van de honger” is er een. Zo spreken we ook van „het spook van de distributie”. Alle ellende van de achter ons liggende jaren is daarin vervat: het spook, het angstaanjagende, de nachtmerrie.

Wie het spook van de distributie oproept, die roept de herinnering wakker aan oorlog, bezetting, willekeur, dwang — al die beelden die we het liefst maar vergeten, omdat ze spookbeelden zijn.

Blijkens haar urgentieprogramma heeft de Partij van

de Arbeid het nodig geoordeeld dit spookbeeld weer op te roepen. Distributie — als een dreigend monster staat het daar en het grijnst ons aan met holle ogen. En waarschuwend heffen de P.v.d.A.-voormannen de vinger op en zeggen tot hun kiezers: „Ziet ge dat spook? Zie hoe het ons bedreigt! Wij hebben in ons programma een serie maatregelen genoemd en als die maatregelen niet ten uitvoer worden gelegd, dan zal dat spook ons en U allen in zijn greep krijgen. Dan krijgen we weer distributie; distributie van suiker, distributie van tabak (men heeft welsprekende voorbeelden genomen!).” En het is begrijpelijk, dat de kiezers huiveren.

Het spook of de P.v.d.A.

Het Zeeuwsch Dagblad gaat aldus voort:

Welke zijn die maatregelen? Het rijke, in de ogen van de P.v.d.A. toch altijd „kapitalistische” Amerika moet blijven doorgaan met het zenden van Marshall-hulp en dat niet alleen voor militaire maar ook nog voor economische doeleinden. Dat is de eerste eis, een vreemde eis nu Amerika net heeft laten weten, dat het zijn hulpverlening langzamerhand gaat verleggen naar de militaire sector in verband met eigen veiligheid.

In de tweede plaats moeten er productie-commissies komen, waarin de arbeidersorganisaties hun stem moeten hebben bij het bepalen van de richting der productie. De arbeider dus naast, eigenlijk liever boven de ondernemer, wiens enige verdienste het immers is, dat hij het kapitaal heeft gefourneerd en het risico draagt. Maar particulier kapitaalbezit is immers op zichzelf al immoreel in de ogen van deze heren!

En dan moet de wet toezicht creditwezen zo spoedig mogelijk van kracht worden en ook de investering in particuliere bedrijven moet onder staats-toezicht gesteld worden. En er moet meer belasting nog geheven worden van winst en van dividend en het moet maar eens uit zijn met het invoeren van luxe auto's, want die zijn toch alleen maar maar kapitalisten. En zo voort en zo voort!

Dit alles moet gebeuren zoals de P.v.d.A. (lees: het dictatoriale partijbestuur!) het voorschrijft. Want anders, mensen, is het ogenblik aangebroken, waarop we moeten overgaan tot distributie. Als U dat spook wilt ontlopen, dan is er maar één mogelijkheid: schaaft U achter de P.v.d.A.-mannen!

Het spook van de P.v.d.A.

En het Zeeuwsch Dagblad eindigt als volgt:

„Het socialisme van de P.v.d.A. of distributie!” — dat blijkt dus de leuze te zijn. Er is nog eens een partij geweest, die een dergelijke leuze verkondigde: „Mussert of Moskou!” heette het toen. Ook toen suggereerde men dat er geen andere weg was. Men doet er goed aan de valsheid van deze leuze te onderkennen: men dient zich te realiseren, dat we voor een verkiezingsjaar staan!

Ontkennen we daarmee, dat het spook van de distributie nog altijd op de achtergrond rondwaart? Neen, we weten dat er een ogenblik kan komen, waarop deze maatregel noodzakelijk kan zijn. Maar we weten ook, dat dat ogenblik steeds dichter bij komt naar mate de economische waanideeën der socialistischen meer tot werkelijkheid worden gemaakt. Want niet de euvelen, die de P.v.d.A. opsomt zijn schuld aan onze slechte economische positie, maar de, de algemene

De Middenstand

Mr Dr E. P. VERKERK

Op een vijftal strijdpunten wil de Antirevolutionaire Partij de middenstand in het bijzonder haar steun verlenen. Er zijn uitermate veel meer punten dan in dit eerste ontwerp zijn vermeld, doch er moet wel mede gerekend worden dat, bij de toevoeging van nog meerdere punten, de eis zal worden gesteld dat zij minstens even belangrijk zijn als de hier genoemde vijf.

De middenstand ontvangt van de Antirevolutionaire Partij echter veel meer steun dan deze bijstand op bijzondere zgn. middenstandspunten.

Het karakter der Antirevolutionaire Partij en dan opgevat zoals Dr Colijn dat in Saevis Tranquillus in Undis schetste — als Christelijke partij, als nationale partij en als democratische partij waarborgt reeds — nog eens extra versterkt door de samenstelling der partij, een verantwoorde behartiging van de belangen van de middenstand.

De Antirevolutionaire Partij is de partij der verantwoordelijkheid, van het evenwicht tussen gezag en vrijheid in staat en maatschappij.

De Antirevolutionaire Partij strijdt voor het herstel van ons vaderland ook in materieel opzicht.

Zij strijdt bij de algemene politiek voor het behoud van de levensstandaard en de ontplooiingsmogelijkheden van de ondernemersfunctie.

Wanneer men de verkiezingsprogramma's zou kunnen geloven, zou het eerste bijzondere punt, de erkenning van de betekenis van de middenstand een overbodigheid zijn, wijl door ieder beleden.

Dan moet men echter volgens het woord van Groen toch wel van verkeerde beginselen bij de toepassing zijn uitgegaan als de vruchten van die toepassing niet beter zijn dan zij thans zichtbaar zijn.

Laat de Regering en de partijen, die de regeringspolitiek maken maar eens bewijzen dat zij het verantwoordelijkheidsgevoel heeft opgescherpt — de Gids van het C.N.V. klaagde terecht dat de regering tot voor heel kort opening van zaken geven aan de vakbeweging overliet.

Laat de Regering maar bewijzen dat Indië niet door haar toedoen ons in rampspoed bracht en dat de opbouw van ons vaderland niet vertraagd is doordat zij haar verantwoordelijkheid niet juist heeft gevoeld.

welvaart belemerende maatregelen, die de Nederlandse socialisten tot dusverre hebben doorgedreven, naar het voorbeeld van hun Engelse collega's. Wat is het toezicht op het credietwezen anders dan een maatregel, die iedere mogelijkheid tot vrije onderneming in de kiem smoort? Wat doen de enorm hoge belastingen op winst en dividend anders dan alle ondernemingslust doden? Het wordt tijd, dat zij die altijd zo trouw op de P.v.d.A. gestemd hebben — ook die z.g. doorbraakmensen — zich op alles eens gaan bezinnen. Het spook, dat de P.v.d.A. nu ten tonele voert, is door henzelf opgeroepen. Weet dat hun methoden niet in staat zijn het weer te verbannen.

De Regering tobt met haar alibi, als haar gevraagd wordt naar het verschil tussen de levensstandaard op papier en in werkelijkheid en gaat zeker niet vrij uit als het gaat over de erkenning van de ondernemersfunctie.

Na jarenlange strijd is de ondernemersbelasting afgeschaft, doch thans weder in een andere vorm herleeft.

Er wordt èn in wetgeving èn in bestuur te veel het accent gelegd op de werkgevers-werknemers-verhouding dan op de politiek en sociaal en voeg ik er aan toe cultureel noodzakelijke tussenschakel van de middenstand.

Het eenmansbedrijf liet en laat zich nimmer opsluiten in regelingen, welke voor bedrijven van geheel andere afmetingen en structuur zijn bestemd, en eist afzonderlijke beschouwing.

De middenstand kan economisch alleen blijven bestaan wanneer zijn diensten redelijk worden beloond. Wanneer derhalve prijsbeschikkingen noodzakelijk mochten blijken — moet altijd de bestaansmogelijkheid voor de middenstand overblijven.

De Antirevolutionaire Partij meet die bestaansmogelijkheid echter niet af naar een goedgunstig toegestaan redelijk inkomen, maar naar een verantwoorde winstmarge per product.

Nu de strijd om het bestaan feller wordt, zal de concurrentiestrijd scherper vormen gaan aannemen, ook ongewenste vormen.

Het is de middenstand zelf, die dragend zijn verantwoordelijkheid moet zorgen voor eigen geestelijke herbewapening, die de wolfsgeest over en weder moet doen vervangen door wat beters, maar het is de Overheid, die geroepen is de excessen met name van cadeau- en korting-stelsel te be-teugelen.

De fiscale druk werkt t.a.v de omzetbelasting bijzonder zwaar. Hier liggen moeilijkheden bij berekening, moeilijkheden bij doorberekening en moeilijkheden bij de afdracht, — de administratieve bemoeienissen zelf buiten beschouwing gelaten. De oplossing van deze moeilijkheden is gelegen in heffing bij de bron.

Het middenstandsprobleem, waarin al de andere moeilijkheden uitmonden, is het liquiditeitsprobleem.

De Antirevolutionaire partij wil op fiscaal gebied matiging en soepelheid en bovendien — in volgorde allereerst bepaalde voorzieningen voor huidige liquiditeitsmoeilijkheden. Deze voorzieningen zullen niet geëist kunnen worden als de voorraadpolitiek gevaar dreigt te lopen en daarmede 's middenstands eerste levenstaak: het voorzien in redelijke behoeften.

Deze voorzieningen kunnen ook bepaalde situaties betreffen, waarbij onze gedachten uitgaan naar credietbehoefte bij brandschade en vestiging in nieuwe woonwijken.

De Middenstand drijft in de branding — in al zijn sectoren, detailhandel, ambacht, vervoer en busbedrijf.

God geve het middenstandsschip een stevige bodem om door de branding heen te komen, naar een nieuwe toekomst, waar Hij ook aanwezig is.

WIJKENDE RECHTSSTAAT

C. VAN DEN HEUVEL

Tot een der meest essentiële voorwaarden voor een Rechtsstaat behoort zeker dat de wetten worden gemaakt door de Regering met medewerking van het Parlement, dat ze worden uitgevoerd door de administratie en dat er voor de burger appèl mogelijk is bij een onafhankelijke rechter.

We raken in Nederland voortdurend verder van deze gewenste situatie af. Vooral na de oorlog verwijderd ons landsbestuur zich met vele schreden van dit ideaal. Inzonderheid onze socialistische Minister van Financiën wijkt in zijn beleid af van het goede spoor. Hij niet alleen. We behoeven slechts te verwijzen naar het debat dat de heer Terpstra onlangs had met de Minister van Justitie omtrent de plaatsing van gevangenen hetwelk niet meer door de rechter maar door de administratie zal worden bepaald.

In heel ons Staatsbestel komen de afwijkingen voor. Het beleid van Minister Lief tinck spant echter de kroon. We hebben dit gezien bij de vermogensbelasting waar de Minister vergaande bevoegdheden verkreeg.

Door de opneming van het bekende art. 56, de zogenaamde hardheidsclausule heeft de Volksvertegenwoordiging zich gerust laten stellen. De praktijk leert dat bijna nooit hardheid aanwezig wordt geacht. De burger is hier rechteloos want de toepassing van deze clausule is aan de Minister overgelaten en in feite daardoor onttrokken aan de rechter. We hebben het gezien bij de wet op de Materiële Oorlogsschade waar in zeer vele gevallen de Minister de bevoegdheden zich voorbehoudt en in die gevallen er praktisch met een beroep niets is te bereiken.

Ook de laatste belastingherzieningen hebben het euvel van de overhevelingen naar de administratie weer vermeerderd. we noemen slechts de twee sprekendste voorbeelden.

In de eerste plaats de veranderde winstbegrippen. Dit is niet in de wet opgenomen, maar als voornemen medegedeeld. Art. 7 van het Besluit Inkomstenbelasting geeft een omschrijving van de manier waarop de winst bepaald moet worden. Voor een bepaalde groep belastingplichtigen, willekeurig door de Minister zelf gecreëerd, zal een nieuw winstbegrip gelden.

We laten nu daar dat naar veler mening dit in 't geheel geen nieuw winstbegrip

is. Maar de Minister ziet het wel zo en diende het als zodanig aan.

Nu is weliswaar voor de belastingplichtige, die niet behoort tot de groep voor wie de Minister een nieuw fiscaal winstbegrip heeft bedacht, de weg open bij de belastingrechter ook toepassing van dit nieuwe winstbegrip te vragen, maar wanneer de rechter dit niet in overeenstemming zou achten is het resultaat dat de een dit faciler winstbegrip wel toegepast krijgt en de ander niet.

In ieder geval is er de rechtsongelijkheid dat de een de gunst zonder meer krijgt (aangenomen dat het werkelijk een gunst is) en de ander het bij de rechter zoeken moet.

Een tweede voorbeeld is wat geschied is met de extra afschrijving.

De wet op de inkomstenbelasting geeft de burger het recht 30 pct af te schrijven van bepaalde nieuw aangeschafte bedrijfsmiddelen.

Bij de laatste wijziging wordt nu aan de Minister van Financiën en Econ. Zaken de bevoegdheid gegeven om bepaalde belastingplichtigen dit recht te ontnemen en deze extra afschrijving te beperken tot 10 pct.

Wel zal dit moeten geschieden naar regelen vastgesteld door bedoelde Ministers maar eenzijdig stellen de Ministers deze regelen op. De rechter kon hieraan alleen te pas komen om te beoordelen of de gestelde regels niet geschonden zijn, maar de regels zelf, waarbij deze faciliteit behouden of ontnomen wordt, zijn aan de rechter onttrokken.

Het zou niet veel moeite kosten vele bladzijden op deze wijze te vullen ter illustratie van onze stelling, dat we hoe langer hoe verder van de rechtsstaat verwijderd raken.

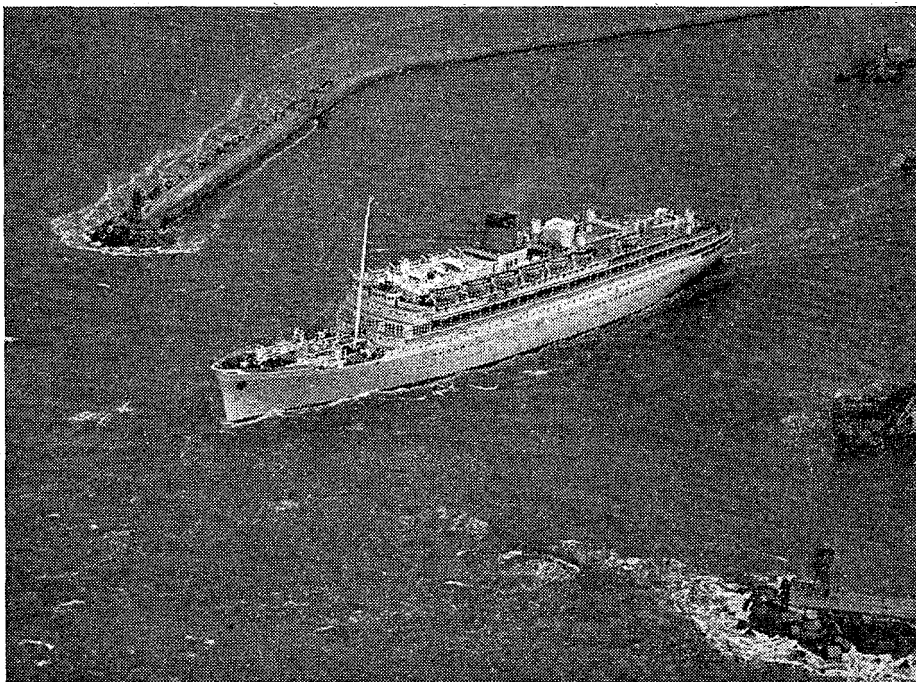
Voor een deel spruit dit alles voort uit persoonlijke voorkeur van bepaalde bewindslieden om zelf alles in handen te houden.

Voor een ander deel komt het voort uit het hoe langer hoe verder gaand staatsdirigisme.

Wie alles regelen wil kan daarvoor dikwijls geen behoorlijke formules vinden om deze in wetten neer te leggen en moet zijn toevlucht nemen tot allerlei machtigingen.

De vloek van de totalitaire staat is de combinatie van wetgever, uitvoerder en rechter.

Het is diep tragisch dat we juist verlost van de nazi-totaalstaat, onmiddellijk op mars blijken te zijn gegaan, naar een wel mildere unificatie van wetgever, uitvoerder en rechter, maar toch het is een duidelijke koers in deze richting.

Hollands Glorie. — Het mooie motorschip „Oranje” vaart de haven van IJmuiden uit. — Een prachtige opname.

Technisch onderwijs

J. SCHIPPER

Het middelbaar technisch onderwijs maakt aan de leerlingen een zekere praktische vaardigheid eigen, doch de theoretische vorming is er hoofdzaak, omdat zij zonder deze in het algemeen geen goede leiding, al of niet onder de hoofdleiding, zal kunnen geven.

Uit deze aanhaling uit de nota van de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, aan de Tweede Kamer gezonden, blijkt dat het doel van het middelbaar technisch onderwijs is de grondslag te leggen voor goede leiders in het bedrijfsleven. Er is, naast de z.g.n. hoofdleiding in ambacht en bedrijf, grote behoefte aan leiders, die tussen de arbeiders en de verantwoordelijke ondernemers instaan. Speciaal in de groot-industrie vervullen deze leiders een belangrijke rol. Het valt daarom te waarderen, dat de Minister aan deze soort onderwijs in zijn nota bijzondere aandacht besteedde.

Er is, door de ontwikkeling van de laatste decennia, nog een categorie werknemers ontstaan, die een opleiding hebben genoten, welke die van de lagere technische school te boven gaat, echter zonder het niveau te bereiken van de middelbare technische scholen. Deze soort inrichtingen werden veelal aangeduid als scholen voor uitgebreid lager nijverheidsonderwijs (U.L.N.O.) en noemt de Minister in zijn nota uitgebreid technische scholen. Als voorbeeld worden aangeduid de electrotechnische school te Amsterdam, de grafische scholen te Amsterdam en Utrecht, de rijksvakschool voor horlogemakers en goud- en zilversmeden te Schoonhoven.

Het onderwijs aan deze scholen is in hoofdzaak gericht op de theoretische vorming van de leerlingen en op het geven van inzicht in de opbouw en het gebruik van technische constructies, waarbij de ontwikkeling van de manuele vaardigheid niet meer de hoofdzaak is. Onlangs heeft Ir Stoffels, een bekende figuur op het terrein van het vakonderwijs, deze mensen aangeduid als de mannen „met een wit boordje onder de blauwe overall”. Want het bedrijfsleven heeft voor allerlei functies behoefte aan arbeiders, die een betere opleiding hebben genoten dan de lagere technische school kan geven.

Deze vormen van onderwijs zijn bezig zich te ontwikkelen en een plaats te verwerven in de samenstelling van ons technisch onderwijs. Vroeger, toen de ambachtsschool nog een opleidingsduur van drie jaar had, had deze de tendenz geschoolde arbeiders te vormen, die door hun opleiding voorbeschikt waren voor de functies van bazen en meesterknechts. De tweejarige opleidingsduur aan de lagere technische school stelde zich ten doel meer vakarbeiders op te leiden, welk doel ook werd bereikt. Het verdient daarom aanbeveling bijzondere aandacht te schenken aan de stichting van scholen voor uitgebreid technisch onderwijs.

Het middelbaar technisch onderwijs heeft reeds een grote

plaats verkregen in het gebouw van ons technisch onderwijs. Te betreuren valt, dat van Protestantse zijde aan dit onderwijs weinig aandacht werd besteed. Ware de tweede wereldoorlog niet uitgebroken dan zouden er thans stellig ook Christelijke middelbare technische scholen zijn. Het plan voor de eerste school was gereed. Thans heeft de Bond van Verenigingen voor Christelijk Nijverheidsonderwijs het middelbaar technisch onderwijs ter hand genomen en hoopt zij binnenkort tot stichting van één of meer scholen te kunnen overgaan.

In 1933 werd de doelstelling van dit onderwijs aldus omschreven: „de opleiding van degenen, die in industrie, in bedrijven of bij de uitvoering van allerlei technische werken de schakel vormen tussen de hoofdleiding en de uitvoering, ofwel als hoofden van kleinere bedrijven kunnen optreden”. Vandaag aan de dag kan deze doelstelling nog gehanteerd worden.

Hoe staat het nu met de omvang van dit onderwijs? Er zijn scholen in Amsterdam (2), Arnhem, Breda, Dordrecht, Eindhoven, Enschede, 's-Gravenhage (2), Groningen, Haarlem, Heerlen, 's-Hertogenbosch, Leeuwarden, Rotterdam, Utrecht (2), Venlo, Vlissingen en Zwolle (in voorbereiding). Naast deze scholen zijn er dan ook nog de textielscholen te Enschede en Tilburg, de mijnschool te Heerlen, de school voor leder- en schoenindustrie te Waalwijk. Tenslotte is er dan nog de avond-M.T.S. te Rotterdam.

Het aantal leerlingen is sinds 1939 met meer dan 100 % gestegen. Aan de elf scholen studeerden in 1939 3590 leerlingen. Op 1 Januari 1950 bezochten 7370 leerlingen de 19 scholen. De andere middelbaar-technische dagscholen werden in 1939 bezocht door 3673 leerlingen, terwijl 2030 leerlingen aan avondscholen onderwijs ontvingen. De cijfers voor 1950 waren resp. als volgt: 5870 en 4000. Opmerkelijk is, dat het aantal leerlingen aan de gewone M.T.S.-dagscholen in 1939 ongeveer gelijk was aan die van de andere middelbare technische scholen, nl. 3590—3673. In 1950 was die verhouding 7370—4830. De 950 personen, die aan avondcursussen opgeleid worden tot leraar bij het Nijverheidsonderwijs zijn in dit getal niet begrepen.

Aan de textielscholen, de mijnschool en de schoenindustrieschool meldden zich in het afgelopen jaar 383 leerlingen, terwijl er slechts 272 werden geplaatst. 111 leerlingen konden dus niet geplaatst worden.

In 1950 behaalden 1526 M.T.S.-ers het eindgetuigschrift. Aan de textielschool en de mijnschool behaalden in dat jaar 109 leerlingen het eindgetuigschrift. Het grootst aantal geslaagde leerlingen aan de M.T.S.en en in 1950 slaagde in de vakken bouwkunde (235), weg- en waterbouwkunde (274), werktuigbouwkunde (579) en electro-techniek (280).

De nota geeft nog enkele waardevolle gegevens over de vooropleiding van de leerlingen, die in 1948 aan middelbaar-technische scholen geplaatst werden:

- a) leerlingen met diploma Mulo-B 31 %;
- b) leerlingen met 3 jaar M.O. 19%;
- c) leerlingen met H.B.S. of Gymnasium 30 %;
- d) leerlingen met eindgetuigschrift lagere technische school en voorbereidend middelbaar technisch onderwijs 14 %;
- e) leerlingen met andere vooropleiding 6 %.

De leerlingen, die de z.g.n. overwegend theoretische opleiding (O.T.O.) ontvingen, zijn ver in de meerderheid. De overwegend praktisch gevormden (O.P.O.) zijn een kleine groep. De kinderen uit de gewone arbeidersstand hebben minder kansen. Het verdient m.i. aanbeveling te overwegen of daarin verandering kan worden gebracht, want door voort te gaan op deze weg worden de kansen voor pientere jongens uit eenvoudige arbeiderskring tot het volgen van dit onderwijs, verminderd.

Tenslotte nog een korte beschouwing over de opleiding van leraren bij het technisch onderwijs.

Tot nu toe geschiedt deze opleiding veelal via de cursussen die uitgaan van het instituut opleiding van leerkrachten bij het Nijverheidsonderwijs, die door de Overheid worden gesubsidieerd. Zoals uit boven aangehaalde gegevens blijkt, waren 950 personen bij deze opleiding betrokken. Er zijn op een negental plaatsen cursussen, waar 's avonds en Zaterdagmiddags onderwijs wordt gegeven, t.w. in Groningen, Leeuwarden, Deventer, Heerlen, Eindhoven, Rotterdam, 's-Gravenhage, Amsterdam en Utrecht.

Deze opleiding is, niettegenstaande de inspanning van vier of vijf jaar studeren, onvoldoende. De afsluiting van dit onderwijs ontbrak en aan de praktische vorming tot leraar kon weinig of niets gedaan worden.

Sinds 1 November 1950 bestaat er in Rotterdam een instelling waar deze afsluiting der cursorische opleiding tot stand gebracht zal worden. Aan deze instelling is een internaat verbonden, waar de leerlingen ondergebracht zijn. Deze opleiding duurt 8 à 9 maanden en er wordt grote aandacht besteed aan zelfstandig werken, onderlinge voordrachten, lesgeven, inzicht in de methodiek en paedagogiek enz. De leerlingen aan deze cursus in Rotterdam ontvangen een renteloos voorschot met de bepaling, dat ze voor elk dienstjaar als leraar 1/10 van het ontvangen bedrag krijgen kwijtgescholden. Met het bereiken van 10 jaar diensttijd zijn zij dus van de schuld af. Zowel bij het lager- als bij het middelbaar technisch onderwijs werkt het tekort aan bevoegde leraren belemmerend op de ontwikkeling van het onderwijs. Zelfs dreigt hier en daar het peil van het onderwijs geschaad te worden. Voor de leraren bij het middelbaar technisch onderwijs bestaat een beurzenstelsel, teneinde de opleiding te stimuleren. Iets dergelijks, zegt de Minister in zijn nota, zou ook voor leraren bij het lager technisch onderwijs toegestaan kunnen worden. Voordat dit geschiedt is het nodig bedrijfservaring op te doen.

Nu er enige activiteit in het land is ontstaan voor Christelijk technisch onderwijs, wordt het tekort aan bevoegde leraren van protestantse huize hoe langer hoe nijpender. Het is te hopen, dat de Bond van Verenigingen voor Christelijk Nijverheidsonderwijs in staat zal zijn deze opleiding te stimuleren. Maar dan is het nodig, dat de leer-

lingen die de cursussen in de genoemde plaatsen gaan volgen een speciale opleiding ontvangen in paedagogiek en methodiek. En voor de leerlingen, die de afsluitende cursus in Rotterdam gaan volgen, is het evenzeer nodig, dat zij een aparte leergang volgen voor paedagogiek en methodiek, afgestemd op de Christelijke belijdenis, opdat het onderwijs aan Christelijk technische scholen waarlijk *Christelijk* onderwijs zij.

Op dit terrein ligt een taak voor de Christelijke vakbeweging.

Misschien heeft iemand onder de lezers van ons kaderblad de vraag gesteld waarom ik deze zaak zo uitvoerig heb besproken. Mijn antwoord is, opdat ook onze partij meer dan tot nu toe aandacht schenke aan het technisch onderwijs en ook onze voormannen de betekenis van Christelijk technisch onderwijs des te beter gaan beseffen en op de plaatsen waar zij gesteld zijn met kracht bevorderen. Want sinds ik medewerken mag aan de bevordering van dit Christelijk onderwijs, moest ik telkens tot mijn leedwezen ervaren dat voor dit onderwijs weinig begrip en belangstelling bestond en het enige keren is voorgekomen, dat door onkunde of wanbegrip bij vooraanstaande Antirevolutionairen en Christelijk-Historischen kansen voor Christelijk technisch onderwijs verloren gingen.

Wij hebben nog kansen, ook al zijn ze niet zo gunstig als voor twintig jaar terug, en het inhalen van de grote achterstand is een moeilijke opdracht. Ik hoop, dat deze artikelen er toe mogen bijdragen om groter belangstelling te wekken voor deze zeer belangrijke tak van onderwijs. Het volk ten baat.

Voorlichting

voor ouden van dagen

A. R. DE KWAADSTENIET

Er bestaat in ons land een „Algemene Bond van Ouden van Dagen”. Een „algemene” bond. Iedereen kan er lid van zijn als hij oud geworden is. Want deze Bond vervult zijn taak „ongeacht politieke of godsdienstige meningsverschillen” met het enige doel: „het verkrijgen van een geheel verzorgde oude dag”. Dat is te lezen in het orgaan van deze Bond van Augustus 1951.

De Bond is een „algemene” Bond. Ja, ja. En omdat die Bond zo algemeen is, neemt de redactie van het orgaan van die Bond in het genoemde nummer een ingezonden stuk op van een zekere H. F. W. Henneke, waarin o.m. het volgende te lezen is over Dr A. Kuyper:

„Is er wel een regeringspersoon geweest, die zoveel ellende uit lage wraakzucht over het Nederlandse volk heeft uitgestort, als hij? Men denke maar aan de duizenden slachtoffers van de Aprilstaking 1903 door hem gemaakt, die een grote verontwaardiging over een groot deel van het Nederlandse volk heeft opgewekt; dat de straf niet is uitgebleven en bij de verkiezing 1905 het Kabinet-Kuyper de zak kreeg en het

liberale Kabinet-De Meester daarvoor in de plaats kwam”.

En dan verder nog: (de zin loopt niet goed, maar het staat er zo):

„Dr Kuyper was de echte twist- en verdeeldheid-zoekende Calvinistische Theoloog, getuigende de verdeeldheid die door hem in de stelregel handhaafde het Nederlandse volk te splitsen in gelovigen en paganisten”.

„Heeft de noodwet-Drees een grote verbetering over ons, ouden van dagen, gebracht, van de geestverwanten en volgelingen van Dr A. Kuyper kan zoiets niet gezegd worden, eerder het tegendeel”.

Onder het stuk staat een „Noot van de Redactie”, doch met geen woord wordt ingegaan tegen het hierboven

geciteerde. Enige verzachting zou men kunnen lezen, in hetgeen de Redactie o.m. schrijft: „Minister Talma was de man die sociaal gevoel genoeg had om verdergaande sociale maatregelen door te voeren”.

Zo wordt in het orgaan van de „Algemene” Bond, die zijn taak vervult „ongeacht politieke of godsdienstige meningsverschillen” aan de ouden van dagen voorlichting gegeven.

Het is nog steeds het oude liedje. En nog altijd zijn er mensen, die menen, dat het de Christenen zijn, die de oorzaak zijn van de „spleitzwam”.

Het zal goed zijn de oude Antirevolutionairen goede voorlichting te geven en hen er op te wijzen, dat — indien er al noodzaak tot organisatie zou zijn — hun plaats zeker niet is in die zogenaamde Algemene Bond van Ouden van Dagen.

BEVOLKINGSAANWAS en **Woningbouw**

P. C. ELFFERICH

Er moge in Nederland veel zijn, dat tot pessimisme aanleiding geeft, toch zeker niet de aanwas van de bevolking.

De cijfers welke op dit onderwerp betrekking hebben wijzen uit, dat de bevolking van Nederland in ongekende mate groeit. Er is een geboorte-overschot aanwezig en dit alles wijst op een gezond en krachtig volk.

Wanneer we rondom ons zien, dan stemt dit slechts tot verheugenis en is het een reden tot dankbaarheid.

Overigens mogen we ons niet ontveinzen, dat dit groeiende volk is samengeperst op een klein stukje van de aardbodem, terwijl de ontplooiingsmogelijkheid de laatste jaren sterk is ingekrompen. De oorzaken daarvan mogen bekend geacht worden, reden om er thans niet nader op in te gaan.

Het is veeleer de bedoeling, de aandacht te vestigen op de problemen welke rijzen rondom de bevolkingsaanwas en het tempo van de woningbouw in ons land.

* * *

Tengevolge van de oorlog is er een grote achterstand ontstaan in de noodzakelijke woningbouw in Nederland.

De bouw heeft enkele jaren stagnatie ondervonden, terwijl voorts de oorlogsschade de moeilijkheden niet onbelangrijk vergroot heeft. De beschikbare arbeiders in het bouwbedrijf, de materiaalpositie alsmede de benodigde en beschikbare financiën bepalen het contingent dat gebouwd kon worden.

Het gaat er nu maar om, of met de bescheiden middelen gewoekerd is en de woningen gebouwd werden, daar waar ze het meest noodzakelijk waren.

Of anders gezegd, geeft het gevoerde beleid van de Minister van Wederopbouw en Volkshuisvesting aanleiding tot opmerkingen.

Welnu, dan moet het ons van het hart, veel lijn is er niet te bespeuren in het hele geval.

In de eerste jaren na de bevrijding een zodanige starheid en treden op hetzelfde paadje, dat de zaak volkomen scheef gegroeid is en in de laatste twee jaar zoveel wisselingen in het beleid, dat het moeilijk is een bepaalde lijn te onderkennen.

* * *

We zijn onmiddellijk bereid te erkennen, dat de moeilijkheden

groot waren en nog zijn, maar het dirigisme vanuit Den Haag van 1945 tot en met 1950 heeft er voor gezorgd, dat vele beslissingen en toewijzingen niet altijd gelukkig genoemd mogen worden.

De hoofdfout welke gemaakt is bij de toewijzingen aan de verschillende gemeenten is gelegen in het feit, dat de positie van een bepaalde gemeente per 1945 maatgevend bleef voor de volgende jaren.

De ontwikkeling van een gemeente bleef in de algemene richtlijnen buiten beschouwing.

In de practijk betekende zulks, dat een groeiende gemeente steeds behandeld werd naar de toestand per 1945 en dus ieder jaar weer te weinig bouwvolume ontving, terwijl een gemeente wier bevolking stationnair bleef of misschien zelfs achteruitging op dezelfde wijze behandeld werd en dus in het laatste geval zelfs te veel bouwvolume te verwerken kreeg.

Zo zijn er gemeenten in ons land, waar b.v. het industrialisatieproces een snel verloop heeft, wier woningtekort even groot is als dit in 1945 het geval was.

* * *

Voorts werd weinig of in het geheel niet gerekend met de bestaande werkgelegenheid ter plaatse.

Het aantal Nederlanders, dat een werkkring heeft buiten de eigen woonplaats, is langzamerhand ontstellend groot geworden.

Voor een goed gezinsleven brengt dit grote gevaren met zich mede, reden waarom een stimulans in deze richting foutief geacht moet worden.

Misschien ongewild, maar het bouwen van woningen zonder rekening te houden met de typische behoeften van de betrokken gemeente, werkt dit euvel in de hand.

De woningen dienen gebouwd te worden in de gemeenten waar ze nodig zijn.

Een systeem, waarin het mogelijk is woningen te bouwen in gebieden waar een overschot aan arbeidskrachten aanwezig is, moet als ondeugdelijk aan de kant worden gezet.

Voorzover het gevoerde beleid rekening hield met allerlei bijzondere omstandigheden, was het incidenteel d.w.z. de Minister had het recht een belangrijk stuk van de te verdelen koek in de bouwtrammel te houden.

Al degenen, die kans zagen de minister of het Ministerie te overtuigen van de noodzakelijkheid van de bouw van fabriekswoningen, van pendelwoningen, van garnizoenswoningen, van woningen voor de bouwmaterialen verwerkende industrie enz. enz. kregen nog enkele kruimkens toegeworpen.

* * *

Tegen dit beleid zijn ook stedeboouwkundige bezwaren aan te voeren. De Wethouder van Technische Diensten van een bepaalde gemeente, die op 1 Januari van een jaar bekeek wat hij te verdelen had en dus een bepaald beleid trachtte uit te stippelen, kwam aan het eind van datzelfde jaar tot de conclusie dat er dan hier en dan daar stukjes bouwvolume bijgekomen waren, waarop vooraf niet gerekend kon worden. Gunstige uitzonderingen daargelaten, bleek dit systeem niet goedkoop. De aanbesteding van behoorlijke bouwblokken werd hierdoor belemmerd en overal zag men kleine objecten en de aannemers van de ene plaats naar de andere gaan.

In normale tijden is er geen bezwaar tegen deze wijze van uitvoering, omdat juist hierdoor het particulier initiatief en de gezonde concurrentie tot uitdrukking kunnen komen.

Thans zal voor particuliere woningbouw eerst aan andere voorwaarden voldaan moeten worden, alvorens een opleving van enige betekenis zal worden bereikt.

In de gegeven omstandigheden werd niet voldoende efficiënt gebouwd, doordat de toewijzingen broksgewijze afkwamen, waardoor vooral in de steden de bouw van bepaalde wijken in logische vorm, werd belemmerd.

* * *

In vele gemeenten kwamen de woningbouwverenigingen nauwelijks of in het geheel niet aan bod.

Hoewel dit finantiël voor de Overheid weinig meer uitmaakt, doordat er feitelijk alleen maar verschil is in de verplichting tot reservering, achten we toch de bouw van woningen door bouwverenigingen uiterst belangrijk.

De zelfwerkzaamheid van de burgerij, de zorg bij onderhoud en bewoning in deze tijd van nivellering en massalisering is een gelukkig verschijnsel.

De bewoners beschouwen zich min of meer in eigen woning.

* * *

Inmiddels gaat het er naar uitzien dat een andere tactiek gevolgd zal worden. De toewijzing zal nu per drie jaren geschieden, te beginnen met 1951, 1952 en 1953.

Er wordt nu een aantal woningen toegewezen, welke over drie jaar verdeeld worden.

Het voordeel is, dat men nu vooruit weet waar men voor de

e.v. jaren aan toe is, als men tenminste niet al te vaak de bouwstop toepast.

Voorts mag verwacht worden, dat de ontelbare potjes waaruit bouwvolume gepuurd werd, zullen verdwijnen.

Ook de positie van de woningbouwverenigingen is in dit stelsel verbeterd, doordat de kwanta groter zijn en deze verenigingen de kans krijgen behoorlijke aantallen te bouwen.

Of echter in dit nieuwe stelsel voldoende rekening wordt gehouden met de bevolkingstoestand van de individuele gemeente is nog allerminst duidelijk.

Een vooruitgang is, dat Gedeputeerde Staten thans zijn ingeschakeld en dus dichter bij huis wordt beslist.

Anderzijds dient reeds bij de provinciale toewijzing rekening gehouden te worden met de bevolkingsaanwas.

Bevolkingsaanwas en Woningbouw mogen niet los van elkaar gezien worden.

In dit verband is de migratie tevens van belang. Het verplaatsen van Nederlandse onderdanen uit gebieden waar onvoldoende werkgelegenheid is naar andere streken waar tekorten zijn, moet onze belangstelling hebben.

Dit is een moeilijk maar niettemin belangrijk vraagstuk.

Bij de beoordeling komen vele vragen naar voren, vragen die met name een Christelijk Staatkundige partij niet onberoerd mogen laten.

Het verblijdt ons, dat op het komende **Derde Chr. Sociaal Congres** ook aan dit vraagstuk aandacht zal worden geschonken, nl. in Sectie II waar behandeld zal worden: Mens, Massa en Gemeenschap.

* * *

Zonder aanspraak te willen maken op volledigheid menen we in deze regelen enkele aspecten te hebben belicht, die verband houden met de bevolkingsvermeerdering in Nederland, alsmede met de situatie van de woningbouw.

Het aanwezig zijn van het ene schept problemen voor het andere.

Wanneer de betrokken autoriteiten — en we denken hierbij niet in de laatste plaats aan onze vertegenwoordigers in de Staten-Generaal, Prov. Staten en Gemeenteraden — meer dan tot dusver uitgaan van de stelling:

Woningen bouwen, daar waar ze nodig zijn, dan zal dit ongetwijfeld bijdragen tot een juist opvangen van de bevolkings-toename en een spreiding teweeg brengen naar die gebieden waar voor onze groeiende bevolking, arbeid voor hoofd en hand is.

Tenslotte merken we — om misverstand te vermijden — nog op, dat hiermede niet alle vragen rondom onze groeiende bevolking zullen zijn opgelost.

Daarvoor zullen nog andere maatregelen nodig zijn, ze vallen echter buiten het bestek van dit artikel.

Over de drempel

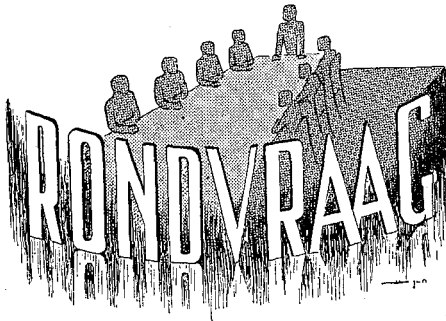
Dit is een brochure, die de heer Algra geschreven heeft op verzoek van het Provinciaal Comité van Groningen, ten behoeve van de cursussen die ook in deze provincie worden gehouden. Zij bevat een drietal cursusvoordrachten ter oriëntering aan de ingang van de tweede helft der twintigste eeuw. De eerste voordracht handelt over het „communisme”. De tweede

behandelt „Federaal Europa”. De derde voert als titel „Nationaal en Internationaal”. Deze drie voordrachten zijn geschreven in de pakkende eenvoudige en toch ook weer zo verantwoorde stijl waarvan de heer Algra het geheim bezit. Deze drie onderwerpen kunnen zeer goed op de wintervergaderingen der kiesverenigingen worden behandeld. Zij zijn actueel. Dat vooral. Maar het is ook zo dringend nodig dat daaraan aandacht gegeven wordt. Het lezen van deze brochure wordt dan ook hartelijk aanbevolen.

Op Figen Wieken

Deut. 32-Vers 11a

Redactie: C. D. van Oosten, Mr C. J. Verplanke, S. Willemse, H. D. W. Boven (Secretaris).
Redactie-adres: Dr Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage.

Ten tijde van de wisseling, die aan 't begin van dit jaar in de redactie van onze jeugdtribune heeft plaatsgevonden, had de heer Van der Brugge nog enkele vragen liggen van weegierige clubs en clubleden. Tengevolge van verschillende omstandigheden is het eerst thans mogelijk deze vragen, die aan mij ter beantwoording werden overgedragen, te behandelen.

Het lijkt me goed er eerst nog eens de aandacht op te vestigen, dat niet elke vraag, die wordt ingezonden, voor beantwoording in deze rubriek in aanmerking komt. Een treffend voorbeeld van een dergelijke vraag is de volgende, die door een der clubs in Zuid-Holland werd gesteld:

Kan er door Antirevolutionaire kerkeradsleden een S.G.P.-predikant be-roepen worden? Is dit niet in strijd met het isolement, waarover Groen spreekt?

Vragen als deze moeten op onze clubs niet aan de orde worden gesteld. Als dat toch gebeurt en men komt er niet uit dan dient men toch nog zoveel nuchter besef te hebben, dat men niet denkt aan doorzending voor een bespreking in ons orgaan. Een beantwoording — indien al een min of meer bevredigend antwoord zou kunnen worden gegeven — zou immers neerkomen op een advies, een be- of veroordeling, betreffende een bepaalde plaatselijke kerkelijke gebeurtenis. De antirevolutionaire partij kent geen

kerkeraadsleden als partijfunctionarissen. En wat het isolement van Groen met de zaak in kwestie te maken heeft, is me in de verste verte niet duidelijk.

Groens adagium: In ons isolement ligt onze kracht! wordt te pas en te onpas gebruikt. Men dient te beseffen, dat misbruik van dit woord zich richt — niet tot hem alleen die het misbruik pleegt, maar in hem tegen elke antirevolutionair.

Men leze over dit woord eens na par. 6 van hoofdstuk VI van het boekje van Dr H. Smitskamp: „Wat heeft Groen van Prinsterer ons vandaag te zeggen?” Men is dan voldoende gewaarschuwd tegen een lichtvaardig gebruik van dit woord van de stichter onzer partij.

Dezelfde club vraagt:

Hoe moet men de gemeenschap der heiligen zien en beoefenen in de Antirevolutionaire partij ten opzichte van en in verhouding tot de kerk, de kerken, de C.H.U., de S.G.P. en het G.P.V.?

Laat ik eerst mogen opmerken, dat er geen speciale beoefening van de gemeenschap der binnen en buiten antirevolutionair partijverband georganiseerde heiligen bestaat.

Ik weet niet of een van hena, die aan de bespreking van deze vraag hebben deelgenomen, op de voor de hand liggende gedachte is gekomen het ant-

woord op vraag 55 van de Heidelbergse catechismus op te slaan. Het schijnt me, dat dit niet is gebeurd. Ik vermoed, dat de vraag anders niet was doorgezonden. Om het nu niet te gemakkelijk te maken schrijf ik het bedoelde antwoord niet over. Men zoek het op en men richte zich er naar.

In verband met deze twee vragen wil ik nog een opmerking maken over het christelijk karakter onzer partij, omdat het me voorkomt, dat de vragers zich daarvan niet voldoende bewust zijn. Het zij dan nog eens gezegd, dat onze partij niet is een kerkelijke partij, maar ook geen interkerkelijke. **De antirevolutionaire partij is een christelijke partij. Niets meer maar ook niets minder!** De karakterisering: christelijke partij, betekent, dat zij de Schrift als het Woord Gods aanvaardt en belijdt, dat ook voor het publieke leven geen heil is te verwachten dan van Hem van Wien, door Wien en tot Wien alle dingen zijn. Over dit punt leze men bijv.:

Ds M. van Grieken: „De antirevolutionaire partij calvinistisch, niet kerkelijk. (Opstel in gedenkboek Schrift en Historie).

Prof. S. U. Zuidema: „Beginselpolitiek Nu!” (blz. 24—29).

Prof. S. U. Zuidema: „De Christen en de Politiek” (blz. 53 tot eind).

Zie ook de opmerkingen van Mr K. Groen in het juist verschenen September-nummer van A.R.-Staatkunde, blz. 323.

C. D. VAN OOSTEN.

Studieconferentie

Op 11 en 12 Januari a.s. wordt een Studentenconferentie gehouden op het conferentieoord „Huis ter Heide”. Als sprekers zullen optreden de heren H. Algra, die het onderwerp „Over de drempel” zal behandelen, en Prof. Dr Dooyeweerd, die spreken zal over: „De strijd over het Souvereiniteitsbegrip”. Sprekers en onderwerpen waarborgen een goede conferentie. Het beste wat de Antirevolutionaire Partij te brengen heeft wordt hier aan de jonge studenten voorgezet.

Verslag vergadering Bestuur Nationale Organisatie

Op Vrijdag 7 en Zaterdag 8 September is het bestuur der Nationale Organisatie op „De Witte Hei” te Huis ter Heide vrijwel voltallig in vergadering bijeen geweest. Als nieuw lid was aanwezig de heer H. Schelhaas Jzn., die als vertegenwoordiger van het Stedelijk Verband Amsterdam in de plaats gekomen is van Mej. Tiny van Oosten. Als ingekomen stukken waren ter tafel brieven van het Stedelijk Verband Amsterdam, van de club te Zuidlaren en van de heer W. B. van Oosten te Schiedam. Voorts was aanwezig een rapport van de commissie voor internationaal contact van het provinciaal verband van Arjos in Zeeland. Enkele minder belangrijke zaken, betrekking hebbende op de instructie vergaderingen en op de meeting te Ede, werden afgedaan.

Besloten werd de Algemene Vergadering op Zaterdag 24 November a.s. te Utrecht te houden. Het programma voor deze huishoudelijke vergadering is reeds per circulaire aan de clubs meegedeeld. In Januari zal weer een studentenconferentie worden georganiseerd en op de Zaterdag voor de verkiezingen de verkiezingstoogdag. Met betrekking tot deze toogdag werden enkele regelingen getroffen.

Vrij uitvoerig is gesproken over de propaganda. Het resultaat hiervan was dat de tweede voorzitter op zich nam een propagandafolder te schrijven. Voorts zal de uitgifte bevorderd worden van een brochure van de heer Ad Kuiper.

Een tweetal verslagen over gebeurtenissen op internationaal plan (het kamp op de „Lorefey” en het verblijf van een aantal Duitsers te Rotterdam) gaf aanleiding tenslotte nog enige aandacht aan het internationale contact te geven. Op voorstel van de heer S. Willemse werd besloten de heer Mr G. E. de Jongste te Rotterdam uit te nodigen als lid tot de commissie voor internationaal contact toe te treden.

De rondvraag leverde een opmerking en enige verzoeken op betreffende de rubriek „Op eigen Wieken”.

Scheidende bestuursleden

In de vergadering van 7 en 8 September heeft de heer F. Omta, de vertegenwoordiger van het provinciaal verband van Arjos in Groningen, bedankt

als lid van het bestuur der Nationale Organisatie.

Hiermee is een bekwame en markante figuur uit het bestuur verdwenen, aan wie het ongetwijfeld lang een uitstekende herinnering zal bewaren. Ook aan Mej. Van Oosten zal het bestuur een aangename herinnering bewaren. Haar mandaat is wel abrupt beëindigd door een algehele omzetting van het bestuur van het stedelijk verband Amsterdam. Haar heengaan moet temeer betreurd worden, wijl daardoor het aantal vrouwelijke leden weer teruggebracht is tot één.

Het Stedelijk Verband Amsterdam

Het bestuur van dit verband is thans als volgt samengesteld:

K. Koole, voorzitter, E. de Boer, secretaris, Mej. J. Keller, penningmeesteresse, Mej. G. C. Coster, vertegenwoordigster in het bestuur van het provinciaal verband Noordholland en H. Schelhaas Jzn, vertegenwoordiger in het bestuur van de Nationale Organisatie.

Dit nieuwe bestuur is erin geslaagd als inzet van het nieuwe seizoen een vergadering te organiseren met een wel zeer zwaar programma. Die vergadering is op Maandagavond 24 September in het Americain-hotel gehouden. Als we het programma met een menu zouden mogen vergelijken, dan zouden we zeggen: het menu werd, althans gedeeltelijk, in een verkeerde volgorde opgediend. Dr J. Schouten zorgde voor de zware kost: hij sprak over grondslag, doelstelling en taak van de Arjos. Daarna kwam Dr Veerman met de hors d'oeuvre: hij vertelde ervaringen uit het parlement en stond voorts uitvoerig stil bij de verhouding tussen onze mensen in en buiten de Kamers. Dr P. G. Kunst tenslotte zorgde voor een smakelijk dessert in de vorm van een kort en pittig slotwoord.

De Propagandameeting te Ede

Begunstigd door prachtig herfstweer maar benadeeld door festiviteiten te Ede, wegens het afscheid van burgemeester J. J. G. Boot, is op 22 September te Ede de Gelderse propagandameeting gehouden.

Voor een verslag zie men elders in dit nummer.

De Instructievergaderingen

De instructievergaderingen voor het zuiden en het westen des lands zijn gehouden en geslaagd. Die te Bentveld was beter dan die te Breda, hetgeen hoofdzakelijk te danken was aan het feit dat de westelijke deelnemers meer tijd en gelegenheid hadden gehad de brochure „Onbloedige Revolutie?” te bestuderen.

Deze vergaderingen zijn echter niet belegd enkel voor de deelnemers. De leden van alle clubs moeten ervan kunnen profiteren. Daarom wacht de ruim 100 deelnemers nog een taak. Zij moeten met de door hen opgedane kennis de leden van hun eigen club en eventueel die van genabuurde clubs dienen. In dezen rust ook weer een taak op de besturen der provinciale en stedelijke verbanden.

Elders in dit nummer treft U nog een verslag aan van de conferentie te Breda, geschreven door een der deelnemers.

De instructievergaderingen voor Noord en Oost zullen worden gehouden te Apeldoorn resp. op 13 en 27 October.

Toogdag Noordholland

Op 20 October hoopt het provinciaal verband Noordholland te Zaandam wapenschouw te houden. In het vorige nummer deelden wij daarover al iets mede.

De morgenbijeenkomst zal aan huishoudelijke zaken worden gewijd. In de middagvergadering zullen als sprekers optreden de heren H. Algra te Leeuwarden en C. D. van Oosten te Voor- schoten, de voorzitter van het provinciale verband van Arjos in Zuid-Holland. Laatstgenoemde zal het slotwoord spreken onder de titel: Aanpakken en inpakken.

In de film, die vertoond zal worden, zullen flitsen worden gegeven van de Zandvoortse meeting.

De Algemene Vergadering 1951

Per circulaire hebben de clubs hierover de nodige mededelingen ontvangen en zijn ze uitgenodigd afgevaardigden te zenden.

Deze enkele opmerking mogen volstaan om deze zaak bij de clubbesturen in herinnering te brengen. Hebben alle clubs haar afgevaardigden al aange- wezen?

Drentse activiteit

Het bestuur van het provinciaal verband van Arjos in Drente is zeer actief. Dat blijkt ook weer uit een verslagje van de laatstgehouden vergadering van

dit bestuur, dat de secretaris ons toezond.

Het volgende willen wij daaruit doorgeven:

De leden van het bestuur zullen ook dit seizoen alle clubs in de provincie bezoeken. De bedoeling is, dat zij op de clubs verschillende organisatorische zaken bepraten.

Ook zullen zij de nodige aandacht geven aan de oprichting van nieuwe clubs in plaatsen die daartoe mogelijkheid bieden.

Besloten werd de jaarvergadering-toogdag te houden op Zaterdag 16 Februari 1952 te Hoogeveen.

Zeeuwse activiteit

In het Zeeuwsch Dagblad vonden wij enige mededelingen over de activiteit van de Zeeuwse clubgenoten.

Een programma, omvattende 16 propagandavergaderingen, was opgenomen.

Alle vergaderingen worden gehouden in de tweede helft van October en wel in de volgende plaatsen: Meliskerke 15 Oct., S. Jonker en J. Hommes; St. Laurens: 15 October, S. Willemse; Zaamslag: 17 Oct., Mr C. J. Verplanke; Wemeldinge: 17 Oct., H. A. Diepenhorst; Grijskerke: 18 Oct., Mr C. J. Verplanke; Koudekerke: 18 Oct., H. A. Diepenhorst; Nieuwdorp: 23 Oct., Mr C. J. Verplanke; Haamstede: 23 Oct., H. D. W. Boven; Wolphaartsdijk: 23 Oct., H. A. Diepenhorst; Zierikzee: 24 Oct., Mr C. J. Verplanke; Brouwershaven: 24 Oct., H. A. Diepenhorst; Nieuwerkerk: 24 Oct., H. D. W. Boven; Yerseke: 25 Oct., Mr C. J. Verplanke en Ds J. van der Leek; Anna-Jacobapolder: 25 Oct., H. A. Diepenhorst; Scharendijke: 25 Oct., H. D. W. Boven; Veere: 29 Oct., S. Jonker en J. Hommes.

De data en de namen der sprekers hebben wij er tevens bij vermeld.

Voorwaar een indrukwekkend programma. Wij geven het door ter navolging.

Stad Utrecht

Maar niet alleen in Noord en Zuid zijn onze Arjos-mensen actief. Ook in het centrum des lands, in Utrecht en wij doelen nu in 't bijzonder op de stad, pakt men flink aan.

In plaats van een aankondiging zonder meer, zendt het bestuur van de Arjos „Met vaste koers” de leden telkenmale een mededelingenblaadje, waarin behalve enkele mededelingen over de aankondigde vergadering, een artikelje van de voorzitter is opgenomen en voorts mededelingen van de secretaris, een rubriek waarop de leden hun verstand kunnen scherpen en hun geheugen kunnen toetsen enz. enz.

Een loffelijke wijze van werken. Ook dit wordt medegedeeld ter navolging.

De verkiezingstoogdag

Ook op de verkiezingstoogdag 1952 zal weer gewandeld worden of beter: gemarcheerd, want deze keer zullen ook enige muziekcorpsen in de stoet worden opgenomen. Die corpsen zullen eenheid, veerkracht en tempo in de wijze van voortbeweging moeten brengen. Opdat de toeschouwers niet de indruk krijgen, dat de Arjos een ver-gaarbak is van sukkelige afgeleefde oude mannetjes en vrouwtjes.

Maar behalve dat, de stoet moet ook

een vrolijke aanblik geven. Daartoe kunnen kleurrijke vlaggen, vaandels, spandoeken en wat dies meer zij, niet gemist worden in de stoet. Daarvoor zullen de clubs zelf moeten zorgen. Wel is het de bedoeling, dat het bestuur bepaalde richtlijnen hiervoor verstrekt. In opdracht van het bestuur zitten de heren J. W. Ooms en M. Jens thans te broeden op modellen en richtlijnen. Maar het is goed, dat de clubs alvast gaan inventariseren wat ze op dit gebied hebben. Vaandels en vlaggen dus uit de mottenkist. Ongetwijfeld valt er dan voor onze vrouwelijke leden al 't een en ander te doen.

De Zuidelijke Conferentie van de A.R. Jongeren Studieclubs

Dat een conferentie beneden de grote rivieren succesvol kan zijn, bewijst wel de op 14 en 15 Sept. j.l. gehouden Bredase Arjosconferentie. Deze eerste van in het kader van de Arjosactie te beleggen conferenties heeft weer eens te meer bewezen, hoe groot de problemen zijn, die er op religieus, sociaal-economisch en politiek terrein liggen en hoe belangrijk het is zich in de problematiek in te werken, teneinde gewapend te zijn tegen de grote vragen van deze tijd.

De heren R. Gosker en A. Kuiper refererden respectievelijk over „Onbloedige Revolutie?” en „Jeugd en Politiek”.

Zijn brochure „Onbloedige Revolutie?” nam de heer Gosker als uitgangspunt voor zijn betoog. Hoewel de inhoud van zijn brochure vrij zwaar is, wist hij toch op een duidelijke wijze uiteen te zetten, in welke opzichten de naoorlogse regeringspolitiek had gefaald. Deze Overheid stelt tactiek boven beginsel en doelmatigheid boven recht. Daarom loopt 's Lands zaak vast. Slechts indien de Overheidsuitgaven beperkt worden en de arbeidsproductiviteit opgevoerd, kan 's Lands economie worden veilig gesteld. Daarenboven waarschuwde hij voor de conjunctuurtheorie van de Engelse econoom Keynes, wiens theorie bij praktische toepassing leidt tot een vorm van staatsabsolutisme.

In „Jeugd en Politiek” toonde de heer Kuiper aan, dat ons volk zich in deze dagen kenmerkt door een politieke lusteloosheid. Deze indifferentie voor de politieke zaak manifesteert zich allerwegen. Dit komt o.m. doordat politiek als een noodzakelijk kwaad wordt beschouwd.

De Bijbel als uitgangspunt nemend, concludeerde hij, dat politiek is een eis Gods. Levend uit de Schrift, zal een ieder zijn taak verstaan. Daarom heeft de A.R. Partij die in wezen een volkspartij is, een grote blijde boodschap voor het Nederlandse volk. Zij dient in liefde en met élan tot 't volk te gaan, opdat dit wakker geschud wordt voor de huidige problemen, die zich op elk terrein openbaren. Zij moet in het offensief ter versterking van de christelijke politiek en ter versterking van het Koninkrijk.

In de levendige discussies, die uit deze referaten resulteerden, bleek bij de vragenstellers vaak een pessimisme aanwezig te zijn t.a.v. 't feit, dat de A.R. Partij de greep op het Nederlandse volk verloren zou hebben.

De heer E. v. Ruller, de conferentievoorzitter, waarschuwde nadrukkelijk tegen deze pessimistische inslag. De Arjos werkt bijkans overal en in vergelijking met voor de oorlog, is er t.a.v. Arjos-activiteiten reden tot gematigd optimisme.

Daarom: alle hens aan dek en met volle kracht vooruit.

Niet alleen de politiek-economische, maar ook de muzikale sfeer werd in de conferentie betrokken. Naast de muzikale kost, die de geestelijke honger stilde, zorgde een koffietafel, die een gezellig karakter droeg, dat de magen der conferentiegangers werden gevuld.

Als het élan en het enthousiasme, die op deze conferentie rondwaarden, hun neerslag vinden in de zuidelijke clubs, is de verwachting gewettigd, dat de „actie-periode” zal slagen.

Klundert.

HOLLANDER.

Onze Bestuursleden

Mr C. J. VERPLANKE

Ter linkerkant van onze voorzitter Van Ruiler ziet men hier onze tweede voorzitter, Mr C. J. Verplanke. Speurend spiedt hij naar oud papier. Het is immers zijn meest bekende eigenschap, dat hij zo goed als nooit zelf schrijft, maar steeds geeft wat anderen reeds gaven. Onder ons gezegd, drijft hij dan ook meer op anderer dan op eigen wiken.

Geboren in 1925 te Haarlem is hij daar sindsdien getogen en gebleven. Wanneer men op het geboortjaar let, is men geneigd te zeggen: Nog ècht een der jongeren!

Vergis u niet. Van betekenis is in dit verband, dat hij lid is, en nog wel secretaris, van een Kiesvereniging te Haarlem. Boze tongen fluisteren, dat men van een bestuur onzer antirevolutionaire kiesverenigingen alleen dan lid kan zijn, wanneer men de vraag: ben je zestig? bevestigend heeft beantwoord.

Aan deze functie heeft onze tweede voorzitter zijn plaats in onze organisatie evenwel niet te danken. Waar die wel aan moet worden geweten is tot heden een raadsel gebleven. Misschien mogen we hier spreken van het geheim van Sint Bavo.

De doornige weg door het politieke terrein heeft hij stap voor stap afge-

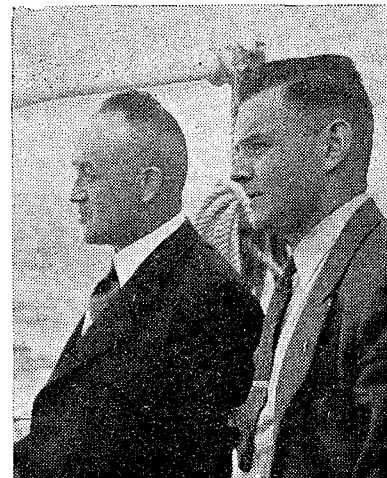
legd: van gewoon lid werd hij bestuurslid van de Arjos Haarlem-Noord in 1947; in 1948 werd hij voorzitter der Haarlemse club. Het volgende jaar bracht hem op de presidiale zetel van het gewestelijk verband Kennemerland en bezorgde hem ook de voorzittershamer van het Provinciaal Verband Noordholland; in 1950 deed hij zijn intrede in het hoofdbestuur, welke intree dit jaar werd bekroond met het tweede-voorzitterschap.

De voorbereiding voor deze dienst ten bate van stad, gewest, provincie en land genoot hij op het christelijk lyceum in de stad zijner inwoning en aan de Vrije Universiteit, waar hij in 1948 zijn titel behaalde.

Er zijn er, die menen, dat Verplanke „de Vrije” te vroeg heeft verlaten.

Heeft zij niet eerst na '48 haar bijzondere activiteit op het buitenland gericht? Aan de belangstelling van onze tweede voorzitter is dat te constateren. Van hem is toch de uitspraak, dat de grenswijziging der gemeenten Scheemda en Termunten, die slechts door Kamerleden is opgemerkt, hem meer interesseerde dan het conflict Oost-West.

Vermeid moet nog worden, dat Verplanke muzikaal is. Sinds 1946 is hij organist der Christelijke Gereformeerde kerk, waartoe hij behoort, terwijl hij in 1948 uit erkenning voor zijn ver-

diensten op dit terrein secretaris werd van de Gereformeerde Organistenvereniging.

Van Dr Kuyper, die het klavier der volksconsciëntie als geen ander wist te bespelen, werd eens gezegd:

Wo du nicht bist,

Herr Organist,

da schweigen alle Flöte!

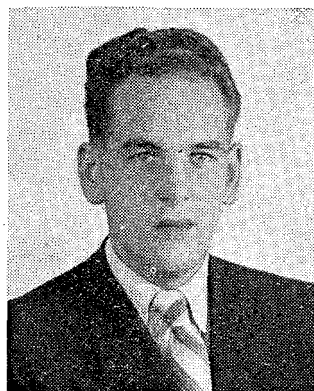
Aangezien dit in het muzikale van bijzonder toepasselijkheid op Verplanke is, willen we deze regel vrij aldus vertalen:

Waar jij niet bent,

o orgelvent,

daar zwijgt elk instrument!

Zo'n veelzijdig ontwikkeld bestuurslid, nog dagelijks zich dompelend in de koele wateren der calvinistische politieke wetenschap ter Kuyperstichting, waaraan hij sinds Februari 1949 als assistent verbonden is, is voor ons hoofdbestuur een waarborg te meer voor het handhaven van de juiste koers!

S. J. JONKER

Zoals elke zaak twee zijden heeft, zo vertoont ook de organisatie van het Na-

tionaal Arjos-bestuur een tweeledig aspect. Ze is progressief, omdat het aantal bestuursleden gestadiglijk toeneemt; ze is conservatief, omdat zich in het bestuur de middeleeuwse onderscheiding tussen adel, steden en platteland openbaart.

De niet vrijgekozen bestuursleden bestaan n.l. uit twee vertegenwoordigers van de adel — als wij zo de afgevaardigden van het Centraal Comité mogen noemen —, drie vertegenwoordigers van de steden (Amsterdam, Rotterdam en Den Haag) en tien vertegenwoordigers van het platteland — als hoedanig wij de afgevaardigden van de Provinciale Verbanden zouden willen kwalificeren.

In deze rubriek moge ditmaal verleden

en heden van een stedelijke vertegenwoordiger, n.l. van de afgevaardigde van Den Haag, S. J. Jonker, aan de openbaarheid worden prijsgegeven.

Jonker is bestuurslid zonder meer. Hij is noch voorzitter, noch secretaris, noch penningmeester, noch eindredacteur van „Op eigen wiken”. Hij is hoger. Hoger dan al onze Kamerleden, omdat hij, gezeten op de perstribune als parlementair redacteur van de Verenigde Provinciale Christelijke Dagbladpers, tijdens de Kamervergaderingen zeker vijf meter boven hen uitrijst.

Om deze hoogte te bereiken, heeft Jonker heel wat moeten meemaken. Uiteraard moest hij eerst worden geboren — dat gebeurde in 1924 —, voorts moest hij steeds Hagenaar blijven —

Staatsinrichting

Het parlementaire stelsel

In het vorige artikel over staatsinrichting (Koning en ministers) werd melding gemaakt van art. 79 der Grondwet, volgens hetwelk de Koning de ministers benoemt en hen „naar welgevallen” ontslaat. De woorden „naar welgevallen” mogen oorspronkelijk hebben betekend, dat alleen het eigen politiek inzicht van de Koning benoeming en ontslag der ministers bepaalde — sinds het ontstaan van ons parlementaire stelsel hebben deze woorden in zoverre hun betekenis verloren, dat de Koning bij benoeming en ontslag rekening moet houden met het vertrouwen van de meerderheid der Tweede Kamer. Of, om het anders te zeggen: het aan het bewind blijven van de minister is niet afhankelijk van de willekeur des Konings, maar van de goedkeuring van het ministeriële beleid door de meerderheid der volksvertegenwoordiging — reden, waarom Nederland niet zonder meer een constitutionele, maar een **parlementair-constitutionele** monarchie is (zie Staatsinrichting XIV in het no. van 3 Aug. blz. 238).

Over het ontstaan van dat parlementaire stelsel wil dit artikel handelen.

* * *

Sinds 1848 bepaalt de Grondwet, dat voor elke regeringsdaad van de Koning de ministers verantwoordelijk zijn.

Deze bepaling heeft naderhand een bepaalde ontwikkeling ondergaan. Men kan haar n.l. op twee manieren uitlegen. Men zou kunnen zeggen, dat de ministers verplicht zijn de critiek van de volksvertegenwoordiging op alle regeringsdaden aan te horen en zich daartegen te verweren, zonder dat hun aanblijven als minister daarbij in het geding komt. Het zou er dus voor hen om gaan, of zij al dan niet het vertrouwen van de Koning bezitten. Maar men kan uit deze grondwettelijke bepaling ook de gevolgtrekking maken, dat het aanblijven van een minister afhankelijk is van de goedkeuring van zijn beleid door de volksvertegenwoordiging. In dat geval wordt er dus niet alleen vertrouwen geëist tussen Koning en minister, maar ook tussen volksvertegenwoordiging en minister.

In deze laatste zin heeft zich in de jaren 1866 tot 1868 de bepaling over de ministeriële verantwoordelijkheid in Nederland ontwikkeld. Wat toch is er gebeurd?

In 1866 trad op het ministerie Heemskerk-Van Zuylen van Nijevelt, waarvan Mr P. Mijer als minister van Koloniën deel uitmaakte. Deze was met opzet benoemd om het Indische cultuurstelsel te veranderen en daardoor het lot van de Indische bevolking te verbeteren. Nauwelijks was hij echter opgetreden als minister, of hij werd

benoemd tot Gouverneur-Generaal van Nederlands-Indië.

In de Tweede Kamer ontspoon zich hierover een heftig debat. Men constateerde verwaarlozing van de Indische belangen door het ministerie, omdat de speciaal met het oog op die belangen benoemde minister zich zo spoedig (en wellicht mede door eigen toedoen) een andere functie had laten welgevallen. Een door de antirevolutionaire afgevaardigde Mr L. W. C. Keuchenius ingediende motie, luidende: „De Kamer, de gedraglijn van het ministerie ten opzichte van de uittrading van de minister van Koloniën, Mr P. Mijer, afkeurende, gaat over tot de orde van de dag”, werd met 39 tegen 23 stemmen aangenomen.

In plaats dat nu het ministerie aftrad, werd de Kamer door de Koning ontbonden. De Koning was namelijk van mening, dat het benoemen tot Gouverneur-Generaal een persoonlijk recht van hem was en dat het ministerie daarvoor niet verantwoordelijk mocht worden gesteld. Dit was onjuist, want voor **elke** regeringsdaad, ook voor het benoemen van ambtenaren, kan het ministerie ter verantwoording worden geroepen.

Intussen kwam de Kamer na de gehouden verkiezingen vrijwel ongewijzigd terug. Het kiezersvolk deelde dus kennelijk 's Konings mening niet. In 1867 kwam het wederom tot een

dat is dus nu al 27 jaar — en lager, alsmede meer uitgebreid lager onderwijs volgen en zelfs moest hij in 1942 terecht komen op het Rijksbureau voor distributie van textiel. Uit de textiel dook hij in de Trouw-groep en, toen hij in 1945 boven kwam, in de Trouw-journalistiek, waarmede hij zich tot 1948 ledig hield. In dat jaar vaardigde de Ver. Prov. Chr. Dagbladpers hem af naar de Staten-Generaal. Sindsdien betrekken de bij deze pers aangesloten dagbladen — de Nieuwe Prov. Gron. Courant, het Friesch Dagblad, de Nieuwe Drentsche Courant en het Zeeuwsch Dagblad — van Jonker hun parlementaire overzichten en hun Kamerkrabbels.

Jonker is een man uit de (illegale) school van Van Ruller. Van deze kreeg hij in de bezettingstijd zijn politieke vorming en belangstelling. Met deze richtte hij na de oorlog het Provinciaal Verband Zuidholland op. Aan Van Ruller heeft dan ook indirect dat Verband van 1945 tot 1950 een secretaris, de Arjos 's Gravenhage-III-West van 1946 tot 1950 een bestuurslid, het Stedelijk Verband Den Haag vanaf 1948 een voorzitter en het Nationaal Arjos-bestuur een bestuurslid te danken.

Ook in ander opzicht is Jonker een man uit de school van Van Ruller. Niet omdat hij Gereformeerd is. Ook niet omdat hij getrouwd is, al hield Van Ruller toezicht op zijn huwelijks-

sluiting in 1950. Maar omdat hij zich geheel door zelfstudie heeft ontwikkeld.

Jonker schijnt een synthetische figuur: vertegenwoordiger van een stedelijk Arjos-verband, redacteur bij de provinciale dagbladpers, gesierd met een adellijke achternaam en met aan de Jezuïetische geestelijkheid herinnerende voorletters. En voorts is hij een kalm en zachtmoedig man.

Maar hij is terdege op de hoogte en kent het onderscheid tussen een (Kamer)knol en een Citroen(pers). Wes-halve hij een gewaardeerd bestuurslid is.

conflict tussen de Kamer en het ministerie-Heemskerk-Van Zuyl'en. Het beleid van Van Zuyl'en, minister van Buitenlandse Zaken, ontmoette zoveel bedenkingen, dat zijn begroting werd verworpen. Het ministerie vroeg daarop ontslag, doch de Koning weigerde het ontslag te aanvaarden en ontbond opnieuw de Kamer. Ook nu keerde zij vrijwel ongewijzigd terug, zodat andermaal de regering door het volk in het ongelijk werd gesteld.

De nieuw gekozen Kamer, in vergadering bijeen, nam toen een motie-Blussé aan: „De Kamer, oordelende, dat geen landsbelang haar ontbinding vorderde, gaat over tot de orde van de dag”. En wederom verwierp zij (in 1868) de begroting voor Buitenlandse Zaken. Opnieuw vroeg nu het ministerie ontslag. Toen een herhaalde ontbinding dreigde, rees daartegen, ook in de Eerste Kamer, krachtig verzet. Dienten-

gevolge werd het ontslag door de Koning verleend en trad het ministerie af. De Kamer had de overwinning behaald!

* * *

Dit gehele gebeuren heeft geleid tot de aanvaarding van twee ongeschreven regels, die sindsdien in de parlementaire practijk worden geëerbiedigd.

1. Een ministerie kan alleen aan het bewind blijven, wanneer het het vertrouwen geniet van de meerderheid der volksvertegenwoordiging (met name van de Tweede Kamer).
2. Een Kamer mag niet tweemaal worden ontbonden terzake van hetzelfde conflict.

Deze beide regels vormen de grondslag van ons parlementaire stelsel en stemmen Nederland tot een parlementair-constitutionele monarchie.

Mr C. J. VERPLANKE.

Waarom een organisatorische bovenbouw ¹⁾

H. D. W. BOVEN

Er is nog een tweede reden, die noopt tot samengaan in groter verband. Die reden is gelegen in het karakter van het politieke bedrijf in een democratische staat. Daarbij gaat het n.l. voor iedere politieke groepering om de verwerving van een zo groot mogelijke invloed op het beleid van de lands-overheid en van de overheden in de lagere publiekrechtelijke organen, provincies en gemeenten

Twee wegen staan daarvoor open: een directe en een indirecte weg. De directe weg bewandelt men bij de verkiezingen. De diverse partijen doen daarbij haar uiterste best ieder voor zich een zo groot mogelijke invloed op het bestuur van land, provincie of gemeente te verkrijgen. Ze voeren daartoe telkens weer in een korte spanne tijds een groots opgezette, kostbare propaganda met verschillende middelen voor de door haar ingediende lijsten.

De indirecte weg laat men dikwijls vrijwel links liggen, hoewel het bewandelen van deze weg toch eigenlijk eerste voorwaarde is voor het bereiken van goede resultaten bij de verkiezingen.

Wij verstaan daaronder het voeren van een voortdurende gestadige propaganda voor de door de Partij voorgestane beginselen. Met recht kunnen we hier spreken van een worsteling om de volksziel. Een politieke groepering, die niet meedoet aan deze worsteling is dood; ze heeft blijkbaar geen geloof in de eigen idealen en denkt er dus niet aan te streven naar de verwezenlijking ervan. Maar iedere partij, die beslist overtuigd is, dat een beleid overeenkomstig de door haar beleden beginselen, het meest heilzaam is voor land en volk, zal met alle haar ten dienste staande middelen naar de doorwerking van haar opvattingen in het volksleven en via dat volksleven in het te voeren overheidsbeleid. Dat is ook plicht. In bijzondere zin zelfs voor een partij als de Antirevolutionaire Partij, welke ontstaan en bestaan gegrond is in de belijdenis, dat God ook voor het staatkundige leven Zijn normen heeft gegeven en dat de mens daaraan moet gehoorzamen.

* * *

Het is dus onontkoombare plicht van

de Antirevolutionaire Partij een harde strijd te voeren voor de winning van de volksziel.

Dat brengt met zich mee, dat ook de Arjos moet streven naar uitbreiding van het aantal bij haar aangesloten leden, zij het dan dat zij zich, vanwege het bijzondere karakter van haar werk ertoe kan bepalen propaganda onder geestverwanten te voeren.

Welnu ook met het oog daarop is een organisatorische band tussen de clubs provinciaal en nationaal beslist noodzakelijk.

Propaganda eist nu eenmaal spectaculair optreden zo nu en dan. Er moeten bij bijzondere gelegenheden (b.v. voor verkiezingen) meetings worden georganiseerd. Voorts dient de Arjos door jaarlijks gehouden toogdagen, provinciaal en landelijk een onder de geestverwante jongeren bekende zaak te worden, een zaak waarover men spreekt. En aldus moet deze groep jongeren stormrijp gemaakt worden voor het laatste offensief, het offensief, dat erop gericht is hen lid te maken van een club.

Een zeer bijzondere taak komt bij dit laatste offensief toe aan de besturen der provinciale verbanden. Natuurlijk hebben zij tot taak voortdurend stimulerend werkzaam te zijn t.o.v. de binnen hun provincies bestaande clubs.

Maar daarnaast hebben in het bijzonder deze besturen tot taak ervoor zorg te dragen, dat in plaats, waar geen club is, maar er best een zou kunnen zijn, een club wordt opgericht.

Helaas nemen lang niet overal de jongeren zelf het initiatief tot de oprichting ener club. En ook vele besturen van kiesverenigingen komen eigener beweging maar niet tot het aanpakken van dit werk. Dat maakt het noodzakelijk dat van buiten af daartoe het initiatief wordt genomen.

En de ervaring heeft geleerd, dat dat dan het beste kan gebeuren door het bestuur van het betrokken provinciaal verband eventueel bijgestaan door het bestuur van een kleinere binnen de provincie gevormde organisatie: kringverband, streekverband, district of hoe men deze organisaties ook wil noemen.

Wij hopen U met hetgeen wij in het bovenstaande en in het voorgaande artikel hebben opgemerkt, overtuigend te hebben aangetoond, dat een organisatorische bovenbouw ook voor de Arjos niet gemist kan worden. Een volgende keer zullen wij nog iets meer over de organisatie zelf vertellen.

1) Het eerste artikel over dit onderwerp is verschenen in Contactorgaan No. 2 d.d. 20 Maart 1951.

EEN NIEUWE PARTIJ ?

H. D. W. BOVEN

Met verwondering hebben wij kennis genomen van het maandblad „De Nieuwe Koers” d.d. Sept.-Oct. 1951. Dit is het blad van de democratisch-socialistische jongerenorganisatie. „De Nieuwe Koers”, de jeugdorganisatie van de Partij van de Arbeid of beter gezegd: de jongeren-werkgroep van de Partij van de Arbeid. Immers alle leden dier Partij die nog geen dertig jaar zijn, zijn automatisch lid van deze „onderafdeling” der Partij. Welnu het laatste nummer van het blad van deze P.v.d.A.-jongeren hebben wij met verbazing doorgenomen, zelfs met klimmende verbazing.

Wij hebben n.l. altijd gedacht, dat een politieke jongerenorganisatie iets anders is dan een politieke partij en dat er tussen de taak van beide een wezenlijk verschil is, n.l. dit, dat de partij praktische politiek heeft te bedrijven en dat de jongerenorganisatie tot taak heeft jonge mensen te bekwamen voor hun latere arbeid in de Partij. De democratisch-socialistische jongeren denken daar gans anders over. En dat heeft ons verbaasd, omdat wij onze eigen opvatting nopens de bovenbedoelde taakverdeling logisch en gezond achten.

Dat deze jongens hierover anders denken blijkt uit het hierboven genoemde nummer van „De Nieuwe Koers”. In het hoofdartikel met de „plukharige” —een woord van Prof. Romme — titel: „Spaar de armen en... pluk de rijken”, wordt „met des te meer klem” gevraagd (aan wie eigenlijk?) om een rechtvaardige verdeling van de „ongehoorde” lasten, die ons volk in de komende periode zal hebben te dragen. Voorts wordt naar links en rechts critiek geoefend: de regering is onmachtig; de beter gesitueerden zijn niet bereid offers te brengen; en de rechtse partijen, de K.V.P. inclus, voeren een politiek van „Spaar de rijken, pluk de armen”. Het artikel eindigt met een appél op de socialistische jongeren van protestantse en katholieke en humanistische huize: Op tegen Regering en partijen, die weigeren de lasten rechtvaardig te verdelen. Oppositie van dit soort van deze zijde is rebels en volkomen buiten de orde. Rebels t.a.v. de Partij van de Arbeid en buiten de orde omdat hiermede deze jongerenorganisatie iets doet, wat

zij niet behoort te doen en zelfs niet mag doen.

* * *

Maar we zijn er nog niet. Het top-punt van dit rebelse en ongeordende optreden vonden wij op blz. 10 en 11 van het bovenvermelde nummer. Daar staat n.l. in forse letters afgedrukt — let wel en schrik niet — Nieuwe Koers eist besparingen voor woningbouw en jeugdprojecten door: en daaronder volgen dan een aantal eisen, die betrekking hebben op: het bedrijfsleven: meer controle en nog zwaarder lasten, de woningbouw: 50.000 woningen per jaar te financieren uit verplichte leningen en nog meer hulp uit het buitenland (de dem.-soc. jongeren hebben blijkbaar de smaak te pakken ge-

Propagandavergadering Ede

Op 22 September j.l. vonden te Ede twee belangrijke gebeurtenissen plaats. Burgemeester Boot nam een defilé af en hield een receptie in verband met zijn vertrek naar Hilversum.

Ongeveer tegelijkertijd sprak Dr Schouten in de zaal van hotel Buitenlust over het wezen van de Antirevolutionaire Partij en het belang van het werk op de Arjosclubs.

Op zijn bekende prettige manier behandelde hij onder meer de betekenis van het begrip antirevolutionair, waarbij hij waarschuwde tegen een in verband met onze partij foutief gebruik van het woord revolutie en waarbij hij stilstond bij het verschil tussen anti- en contra-revolutionair.

Dr Schouten wees er verder met nadruk op, dat de A.R. partij geen kerkelijke partij is, doch een partij voor de gehele Gereformeerde gezindte.

Tenslotte ging hij uitvoerig in op de grondgedachte van de A.R. politiek, de jeugd oproepende tot een warme, bezielende en ons leven bewegende strijd uit liefde tot God en de naaste.

In en na de pauze werden zoveel vragen gesteld, dat de tijd voor beantwoording nog te kort bleek.

Ofschoon de vergadering niet overwel-

kregen van het mee-eten van der kapitalisten tafel), de positieverbetering van de jeugd: o.m. 50% reductie op spoorwegtarieven voor het bezoeken van bijeenkomsten (vallen daar ook de Waarheidszomerfeesten onder?) het leger: o.m. ontslag aan **spilzieke** officieren (waarom spilzieke „burgers” in hun ambten en functies gespaard?)

* * *

Dit alles gelezen en overwogen hebbende hebben wij onszelf afgevraagd: Zou het misschien de bedoeling zijn dat „De Nieuwe Koers” een zelfstandige politieke partij wordt, die gaat strijden voor de verwezenlijking van dit program en daartoe volgend jaar ook met eigen lijsten aan de verkiezingen gaat deelnemen. Zo ja, laat De Nieuwe Koers dit dan spoedig aan de Nederlandse jeugd vertellen. Zo nee, waartoe en waarom dan dit volkomen overbodige spilzieke, rebelse en ongeordende herdrukken onder eigen naam van een gedeelte van het verkiezingsmanifest van de Partij van de Arbeid?

digend druk werd bezocht, was de opkomst, gezien de omstandigheden, toch bevredigend. Voor het overgrote deel behoorden de toehoorders van Dr Schouten tot de jeugd, zoals ook de bedoeling was. Wij kregen de indruk, dat zeker de helft niet lid van een Arjosclub was. Hopelijk is daar inmiddels reeds verandering in gekomen.

Of de vergadering het resultaat heeft gehad dat was bedoeld, is nu nog niet te zeggen. Het belangrijkste komt immers nog! Zullen de clubs, die zich nog niet aangesloten hebben bij Provinciale of Nationale Organisatie dit alsnog doen? En vooral, wat gebeurt er deze weken in de plaatsen waar sedert geruime tijd geen club meer bestaat, zoals Ede, Bennekom, Wageningen, Renkum, Heelsum?

Het woord is nu aan de kiesverenigingen en aan de jeugd in deze plaatsen.

Voor degenen die inlichtingen willen hebben: het adres van de Provinciale Organisatie van de Arjosclub in Gelderland is: Burgemeestersplein 3, Arnhem.

Mr M. W. DIRKSEN,

secr.

Nederlandsche Gedachten

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN
DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ
HAAR PROPAGANDA-
EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

Antirevolutionair Contactorgaan voor het Gezin

In dit nummer:

- Dr J. SCHOUTEN
De productiviteit en de Zondag
- Mr J. A. DE WILDE
Niet om de schijn maar om het wezen
- Dr A. VEERMAN
Uit het parlement
- Mr A. B. ROOSJEN
Een honderd-jarige
- Drs G. J. STAPELKAMP
Het werkelijke probleem
- Prof. Dr S. U. ZUIDEMA
De antirevolutionaire partij nationaal
- L. A. LEVER-BROUWER
Ook vrouwenhanden kunnen helpen

Op eigen wieden:

- E. VAN RULLER
Stertocht naar den Haag
- Mr C. J. VERPLANKE
Arjos en Kiesvereniging
- C. D. VAN OOSTEN
Mentaal ongeschikt

NATUURLIJK!

De voorjaarsactie viel goed in de smaak.
Dat bleek wel uit de resultaten.
Wij gaan dus met onze premies voort.
Ja, maar ook nieuwe boekwerken worden beschikbaar gesteld.

Ten eerste:

Wie één nieuwe abonné opgeeft,
mag een keuze doen uit de brochures, welke door de Antirevolutionaire Partijstichting worden uitgegeven tot een bedrag van één gulden dertig cents (f 1.30)

Wie twee nieuwe abonné's opgeeft,
tot een bedrag van twee gulden tachtig cents (f 2.80)

Ten tweede:

Wie zeven nieuwe abonné's opgeeft ontvangt:

1. **Bestemming en Uitzicht** van Dr J. A. H. J. S. Bruins Slot.
Het prachtwerk over brandende internationale vraagstukken van deze tijd.
2. **Geen vergeefs woord.**
De keurig uitgevoerde Deputatenredevoeringen. Het boek dat in geen Antirevolutionair gezin mag ontbreken.
3. **De strijdende Kerk** van P. A. de Rover.
Dit is het groot-vertelboek der kerkgeschiedenis met aantekeningen.
Een vertelboek?..... Maar wat voor één. Een genoeg om te lezen. Zo te kunnen vertellen!
Het is een hele opgave om al de vijf delen te veroveren.
Want dat betekent 5×7 abonnementen!
Maar — het laatste deel krijgt U voor..... twee abonné's.
Dat is te doen! Wie is de eerste? Voor hem — voor haar — een eervolle vermelding.
4. **Bulg volk** van P. A. de Rover.
Dat is het eerste deel van de trilogie „De weg der kleine mensen”.
In deze trilogie wordt de geschiedenis getekend van een schippersgeslacht in ongeveer de jaren 1830—1930. Dit boek gaat over „kleine luyden” en is bedoeld als de volstrekte tegenhanger van „De klopp op de deur”. Het eerste deel „Ruig volk” verschijnt in October.
De opzet van de schrijver is het geestelijk, politieke en sociale leven in deze eeuw te schetsen, maar dan in roman-vorm.

Ten derde:

Wie tien nieuwe abonné's opgeeft ontvangt:

De scheuring van het rijk door Prof. Mr P. S. Gerbrandy.
Het aangrijpende boek, waarin het drama van de Indonesische crisis wordt behandeld. Actueel — Adembenemend!

Ten vierde:

Wie twintig nieuwe abonné's opgeeft ontvangt:

„Het volk ten baat” door Mr J. A. de Wilde en C. Smeenk.
Het grote werk, verlicht met veel foto's, dat bevat de aaneengeschakelde geschiedenis der Antirevolutionaire Partij.
Dit werk kost f 24.50 in de boekhandel.
Voor twintig abonnementen. Grijp Uw kans!
Zo gaan wij met onze actie door.
En wij zullen trachten telkens nieuwe boeken beschikbaar te stellen.
Doet U mee?

HIERBIJ geef ik op als nieuwe abonné op
„Nederlandsche Gedachten” voor f 3.— per jaar.

Naam

Woonplaats

Adres

en wens als premie te ontvangen

Aan de Administratie van

•
NEDERLANDSCHE
GEDACHTEN

•
Dr Kuiperstraat 3
's-Gravenhage

Nederlandsche Tiedachten

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN
DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ
HAAR PROPAGANDA-
EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

Antirevolutionair Contactorgaan voor het gezin

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk, 7e Jrg. No. 13 (Co 5)
Mr C. J. Verplanke, R. Gosker (Secretaris).

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuyperstraat 3, Den Haag, Tel. 115935.

20 Nov. 1951

Administratie-adres: Dr Kuyperstraat 3, Den Haag, Tel. 115935.
Giro 89673 ten name van de Antirevolutionaire Partij

Verschijnt 15 maal
per jaar

DE PRODUCTIVITEIT en de Zondag

Dr J. SCHOUTEN

Er is onlangs een Regeringsnota gepubliceerd betreffende de productiviteit in ons land. Het stuk draagt de ondertekening van de Minister zonder portefeuille Mr Albregts, die speciaal de bevordering van de productiviteit tot taak heeft, en van Dr Drees als waarnemend Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid.

Deze Nota is in menig opzicht een lezenswaardig stuk. Er blijkt uit hoe belangrijk en noodzakelijk de opvoering van de productiviteit in ons land is, en hoeveel daarbij aan de orde komt.

De voortbrenging (productie) bepaalt de mate van welvaart. Toeneming van de voortbrenging is het middel tot verkrijging van groter welvaart. Verhoging van de voortbrenging kan onder meer plaats hebben door verbetering van de productiviteit, d.w.z. door betere aanwending van alles wat de voortbrenging reeds dient. Een oordeelkundige inrichting van fabrieken en werkplaatsen, een juiste opstelling van machines, de meest economische aanvoer van grondstoffen, het zoveel mogelijk voorkomen van grondstoffenverlies, een goede organisatie van de arbeid, de beste werkverdeling enz. enz., dragen er toe bij, dat met dezelfde mensen en middelen een grotere hoeveelheid product wordt verkregen dan wanneer het daaraan in meerdere of mindere mate schort. Dit leidt tot verlaging van de kostprijs der voortgebrachte goederen, en stelt, voorzover het goederen betreft, welke voor uitvoer in aanmerking komen, beter in staat aan de concurrentie op de wereldmarkt het hoofd te bieden. De verhoging van de productiviteit is daarom steeds van groot belang. Zij is dit in het bijzonder thans, nu wij in grote economische en financiële moeilijkheden verkeren. Het verdient dan ook aanbeveling, dat ieder zich met deze gewichtige gelegenheid bezig houdt, en nagaat wat hij ten gunste van de productiviteit kan doen.

Onze instemming met het oordeel van de Regering, dat verhoging van de productiviteit dringend geboden is, heeft echter niet de betekenis, dat met het gebruik van alle middelen, welke daartoe kunnen worden aangewend, kan worden ingestemd. Er is één punt in de beschouwingen, welke in de Nota aan deze zaak worden gewijd, waartegen wij aanstonds onze stem moeten laten horen.

Uit de aard der zaak wordt in dit stuk ook stilgestaan bij het werken in ploegen, bij de wekelijkse onderbreking van het werk en de Zondagsarbeid. Verklaard wordt: „In dit verband moet mede de Zondagsarbeid worden bezien, al wordt vooropgesteld, dat hiertegen principiële bezwaren bestaan van zedelijke en religieuze aard, die ten dele onoverkomelijk zullen blijken te zijn. De Zondagsarbeid kan tot een verdere productiviteitsverhoging leiden.” Na er op te hebben gewezen, dat in een aantal bedrijven door Zondagsarbeid een groot warmteverlies wordt voorkomen (bijv. in de glasindustrie), dat er industrieën zijn, waarin een intensiever gebruik van het daarin gestoken kapitaal van uitermate groot belang is, en dat er aan de ploegenarbeid praktische bezwaren zijn verbonden, wordt in de Nota medegedeeld:

„De meest zwaar wegende bezwaren zijn, gelijk reeds opgemerkt, die van zedelijke en religieuze aard. De belemmering van het gezinsleven en de verstoring van de Zondagsrust zijn ernstige consequenties van de vier-ploegenarbeid, waarvoor de ondergetekenden in genen dele de ogen sluiten. Zij zijn evenwel van oordeel, dat in verschillende gevallen het alternatief van de continu-arbeid eveneens een groot euvel inhoudt, zij het van andere orde. Te bedenken is, dat sommige exportindustrieën zich alleen zullen kunnen hand-

haven indien tot een intensievere kapitaalsaanwending in boven aangegeven zin wordt besloten. In de ons omringende landen en ook in de Verenigde Staten van Amerika wordt in vele industrieën volledig continu gewerkt.

De hier besproken bezwaren zijn intussen aanleiding dat ondergetekenden de invoering van vier-ploegenarbeid alleen in overweging willen geven voor die sectoren welke in verband met de zorgelijke toestand des lands daarvoor prioriteit dienen te genieten en dan nog slechts voorzover de betreffende bedrijven met een zodanige apparatuur werken, dat metterdaad een grote productiviteitsverhoging kan worden bereikt. Uiteraard zal daarbij tevens overleg worden gepleegd met het georganiseerde bedrijfsleven, met Kerkelijke Autoriteiten, alsook met de Dienst der Arbeidsinspectie en met het College van Rijksbemiddelaars. Indien dan, terwille van het zedelijke en religieuze aspect, wordt besloten tot opoffering van het economische voordeel, dus van invoering van de Zondagsarbeid wordt afgezien, achten de ondergetekenden het uit overwegingen van productiviteit niettemin gewenst zich duidelijk rekenschap te geven van de omvang en de gevolgen der daarmede gebrachte offers".

Met opzet geven wij dit brede citaat. Onze lezers kunnen nu kennis nemen van de zienswijze dezer Ministers in de bewoordingen, welke zij daarvoor zelf met zorgvuldigheid hebben gekozen. En daarmede staat het ernstige gevaar dat dreigt duidelijk voor ogen.

Hun zienswijze komt toch hierop neer, dat althans in de huidige omstandigheden in een aantal gevallen aan de economische voordelen, welke Zondagsarbeid meebrengt, een grotere waarde moet worden toegekend dan aan de principiële bezwaren van godsdienstige en zedelijke aard, welke ten aanzien van die arbeid bestaan. Daartegen verheffen wij onze stem.

Hier is het gebod Gods, het Sabbathsgedebod, in het geding. Overheid en volk zijn tot gehoorzaamheid aan dit gebod geroepen. De Regering heeft het na te leven, en al is zij niet bij machte de naleving daarvan door het volk te verzekeren, zij behoort door middel van de handhaving van de Zondagsrust de voorwaarden voor die naleving te helpen scheppen.

Er is in ons land dikwijls veel te doen geweest over de Zondagsheiliging en de Zondagsrust. Daarbij zijn allerlei strijdvragen aan de orde gekomen. Deze kunnen hier blijven rusten, omdat het standpunt van de Ministers, in de Nota aan het woord, rechtstreeks ingaat tegen het genoemde gebod. Dit gebod laat niet toe, dat men de gehoorzaamheid daaraan en de onderhavige economische voordelen tegen elkander afweegt, laat staan aan de laatste een overwegend karakter toekent.

Daarom verheffen wij tegen de geciteerde beschouwing onze stem. Het gaat hier niet om enige menselijke regel of enig menselijk inzicht, maar om het gebod des Heren, en om die Zondagsrust, welke tot beleving van Zondag 38 van de Catechismus in staat stelt.

Mogen Regering en volksvertegenwoordiging dit nog tijdig inzien.

Wintercampagne

*Gij roept ons op om voor Uw naam te strijden.
De voorgevechten zijn al weer voorbij.
Geef Gij ons moed, o Heer, om and'ren te belijden,
dat Gij het zijt, die 't al regeert. Niet wij....*

*Niet wij, die dagelijks duizend fouten maken,
en die bij U zo klein en nietig zijn,
die zonder U in 't donk're slop geraken
en daar verkom'm'ren. Bewaar ons voor venijn....*

*Bewaar ons voor venijn, wanneer wij in de straten
getuigen moeten van Uw koningschap.
Geef Gij ons woorden, Heer, als wij met and'ren praten,
die U niet kennen. Richt Gij onze stap....*

*Richt Gij toch onze stap. Maak ons getuigen
een luide jubelkreet, een overwinningslied.
Geef Gij ons kracht om 't volk te overtuigen,
dat Gij de aard' regeert. Heer, laat ons niet....*

*Heer, laat ons niet onz' eigen weg bewand'len,
de weg, die duister is en voert tot niets.
Leer Gij ons, Heer, naar Uwe wil te hand'len.
Geef Gij Uw zegen, want wij kunnen niets....*

*Wij kunnen niets dan ongelukken maken.
Gij kent het doel, Heer, dat het onze is:
Dit volk in nood weer duidelijk te maken,
dat d'OVERHEID UW DIENARESSE is.*

H. H.

De bibliothecaris van de Dr. A. Kuypersstichting in zijn werkkamer Dr. M. C. Smit, de bibliothecaris der Dr. A. Kuypersstichting, geeft mondeling (ook telefonisch) en schriftelijk advies over alle literatuur, die men ten opzichte van een bepaald onderwerp wenst. Iedere aanvrager kan bij hem terecht. Voor de schijn hanteert hij een catalogus, doch wat Dr. Smit niet in zijn hoofd heeft, is ook in de boeken niet te vinden. Vorig jaar promoveerde hij cum laude op een proefschrift over „De verhouding tussen Christendom en historie in de R.K. geschiedbeschouwing”. Hij behoort tot de vooraanstaande Rome-kenners van deze tijd.

De Antirevolutionaire Kamerfractie heeft in het Tweede Kamergebouw na de verbouwing een eigen kamer gekregen voor haar vergaderingen. Bovenstaande foto, met het bekende portret van Mr G. Groen van Prinsterer op de wand, geeft een beeld van de fractievergadering. V.l.n.r. Dr J. Schouten (voorzitter), Prof. Mr P. S. Gerbrandy, Mr Dr E. P. Verkerk (penningm.), C. van den Heuvel, Mr A. B. Roosjen (tweede voorzitter), Ds C. van der Zaal, A. Stapelkamp, Mr J. Algera, Ds J. Fokkema, A. Biewenga W.zn en Dr J. A. H. J. S. Bruins Slot. De heren Mr J. Terpstra (secretaris) en H. J. W. A. Meyerink waren afwezig.

Niet om de schijn,

maar om het wezen

Mr J. A. DE WILDE

Wij leven weer in de tijd van voorbereiding der algemene verkiezingen. Het karakter van de verkiezingsstrijd is in de loop dezer eeuw wel zeer veranderd. Niet alleen kregen we sinds 1918 door de evenredige vertegenwoordiging een heel ander kiesstelsel dan het districtenstelsel, dat er aan voorafging, maar ook de vraagstukken, waarom het nu gaat, liggen voor een groot deel in een ander vlak. Bovendien worden ze met andere ogen bekeken.

Tengevolge van de doorwerking van het Socialisme en de catastrophale gevolgen der beide wereldoorlogen, die de economische en politieke opbouw der Europese Staten grondig hebben gewijzigd, staan vraagstukken van materiële en technische aard nu veel meer dan voorheen op de voorgrond.

Dat brengt zijn moeilijkheden en zijn gevaren mee. Er zijn tientallen jaren geweest, dat het bij de verkiezingen ging tussen „rechts” en „links”. Dat was in de tijd der coalitie. Daarbij sprak vooral de geestelijke gesteldheid van het volk het voornaamste woord. En juist daardoor werd niet alleen een oplossing gevonden voor de Schoolkwestie, die zo lang de Nederlandse politiek had beheerst, maar merkwaardig was het, dat als vrucht van de soms felle principiële politieke strijd ook de sociale wetgeving door Talma, Aalberse, Slotemaker de Bruïne en vele anderen met

Wat doet U

voor de VERKIEZINGEN?

Men zegt wel eens: „De vraag stellen is haar beantwoorden”, maar zo staat het met deze vraag niet.

Dat antwoord moet straks.... en nu reeds.... door U.... en door niemand anders worden gegeven!

Er is veel, heel veel werk te doen.

Niet de enkelen, maar de velen, moeten dat samen doen.

kracht ter hand kon worden genomen, met het onloochenbaar gevolg, dat vlak voor de tweede wereldoorlog ons land — wat zijn sociale wetgeving aangaat — in het voorste gelid stond.

Om een goede sociale wetgeving tot stand te brengen, moet, naar ons gevoelen, het volk het **geestelijke voorop stellen**. Doet het dit niet, dan maakt zich de demagogie of de revolutionaire terreur meester van de leiding, tot grote schade van de ware sociale vooruitgang en de goede interne verhoudingen.

Voor velen, die niet uit een krachtige Christelijke overtuiging leven, is de keuze, die zij bij de stembus moeten doen, soms moeilijk. De verleiding om verkeerdt te stemmen is zo groot. Wat zij nodig hebben, dat is: vertrouwen in de leiding van hun geestelijke leidlieden. Maar door een in wezen revolutionaire linkse pers wordt dat vertrouwen dagelijks ondermijnd. En de vraagstukken, die op financieel en economisch gebied, aan de orde zijn, worden langzamerhand zo gecompliceerd, dat alleen deskundigen zich daarover een enigszins gefundeerd oordeel kunnen vormen. We zeggen: **enigszins** gefundeerd, want slag op slag blijkt het, dat die deskundigen in het stellen der diagnose en in de toepassing der medicijnen falen.

Bij de keuze, die wij moeten doen, komt het er op aan, dat wij, daarbij geleid door onze politieke en maatschappelijke op de Schrift gegronde beginselen, onderscheiden tussen wat **op de duur** het volk verheft en krachtiger maakt en wat het volk, onder niet zelden **schone schijn**; zet op een hellend vlak naar beneden. Wij moeten weer terug naar de overtuiging, die zo

duidelijk sprak in de tijd van **Groen en Kuypers**, dat de Revolutie, onder welke vorm zij zich ook voor doet, door ons moet worden weerstaan; dat ze onheil brengt over land en volk. Deze overtuiging kan gepaard gaan met respect voor de personen onzer tegenstanders, zelfs met de erkenning, dat ook zij maatregelen kunnen treffen, die incidenteel een goede uitwerking hebben. Ons **vertrouwen** moeten wij echter geven aan de Christelijke politiek, wat helemaal niet zeggen wil, dat haar woordvoerders feilloos zouden zijn. We moeten het **zo** zien: de Christelijke politiek versterkt op de duur de nationale volkskracht, de revolutionaire politiek bewerkt **op de duur** de ondergang van ons nationaal bestaan. Deze waarheid moeten we vasthouden, al doen de uit de revolutionaire beginselen levende Staatslieden wel eens goede daden en al maken de Christelijke leiders wel eens fouten.

Op de lange baan heeft het revolutionair beginsel een **ontbindende werking** en voor de staatkundige ontwikkeling **slechte gevolgen**. Zie slechts, hoe het prachtige, door intelligente mensen bewoonde Frankrijk nog altijd lijdt onder de gevolgen der Franse Revolutie en feitelijk in de rij der volken steeds dieper is gezonken. Zie hoe de revolutie van de socialist Kerensky (door de Nederlandse Sociaal-democratie uitbundig toegejuicht, o.a. door Albarda op het Arnhemse congres van 1917) is uitgelopen op de allerschrikkelijkste terreur onder Lenin en Stalin. Zie — om niet meer te noemen — hoe de revolutionaire leuze: **Indië los van Holland**, geheel onnodig een drie eeuwen oude band tussen Indië en Nederland, tot

grote morele en materiële schade van de inwoners, op de meest ellendige manier heeft verbroken.

Dit laatste noodlottig gevolg van de sinds 1945 in Nederland gevoerde politiek kan nu reeds ieder kiezer, die zich niet een blinddoek voor de ogen laat binden, vaststellen. Zo ver is het nu, in het najaar van 1951, 'nóg niet met betrekking tot de voor het gros van het volk onbegrijpelijke financiële politiek. Het kan nog even duren, eer ook hier de ontbindende krachten naar voren treden. Het schijnt paradoxaal, maar toch is het zo: nooit heeft enig Nederlands Minister van Financiën over zoveel miljoenen kunnen beschikken als de tegenwoordige Minister in een tijd van verarming. En hij heeft er een zodanig gebruik van gemaakt, dat onze reserves vrijwel zijn uitgeput, dat we financieel volkomen afhankelijk zijn geworden van vreemde mogendheden en dat bij een omslag van de conjunctuur heel het mooi opgezette kaartenhuis in elkaar valt. Dat kan nog even duren. De grote internationale malaise na de eerste wereldoorlog kwam pas omstreeks 1930, dus na elf jaar. Onze innerlijk gezonde financiële positie en onze grote reserves hebben het toen mogelijk gemaakt de maatschappelijke groepen, waaruit ons volk is opgebouwd, in stand te houden. Als straks opnieuw een malaise met internationaal karakter ontstaat, zal zich de sinds 1945 gevolgde politiek zonder twijfel wreken, omdat we dan bijna machteloos tegenover het vraagstuk der werkloosheid zullen staan. Waarschijnlijk zal dan de tegenwoordige Minister van Financiën het Departement aan de Kneuterdijk verlaten hebben en zal de Partij van de Arbeid tot de oppositie behoren. Want de gevolgen van de toepassing van verkeerde

beginselen openbaren zich meestal eerst na jaren, soms zelfs na vele jaren. De gevolgen kunnen zelfs wel eens zo lang uitblijven, dat het volk niet meer in staat is te onderscheiden wie er de schuld van draagt en wie niet.

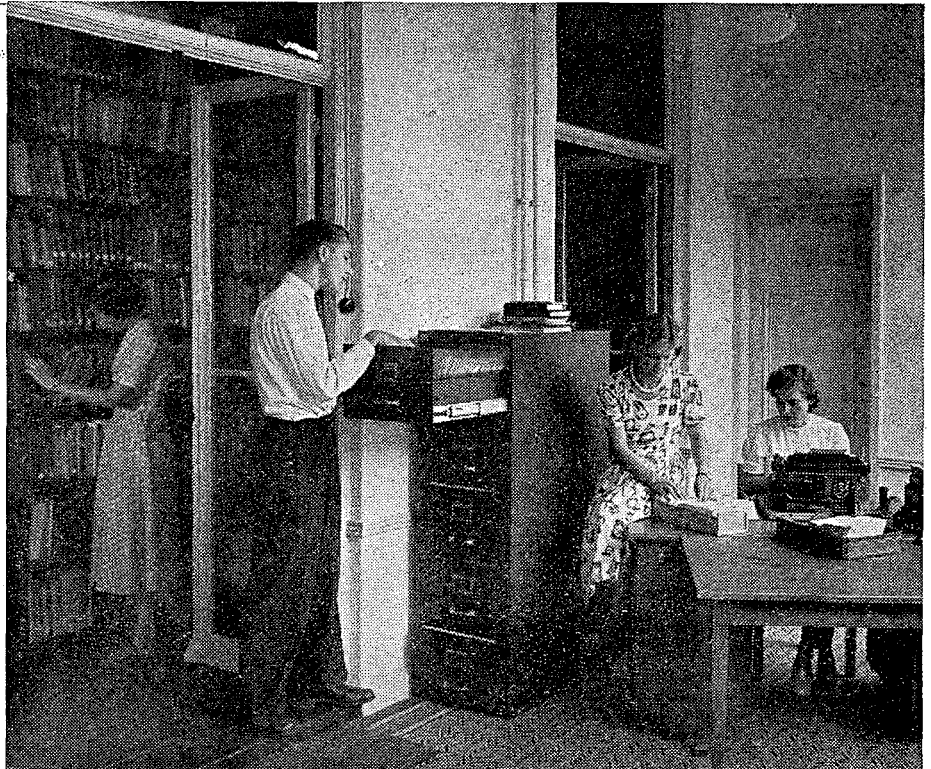
Het is daarom voor de toekomst van ons land van de allergrootste betekenis, dat er straks vele kiezers zullen zijn, die niet zien op onmiddellijk succes of tijdelijk materieel voordeel, maar die het beginsel laten spreken en weten, dat een kwade boom geen goede vrucht kan voortbrengen.

Laat daarbij wél voor ogen staan, dat de Rooms-rode coalitie onder de Grondwet van Weymar in Duitsland is uitgelopen op het bewind van Hitler; dat de Marxistische propaganda, die jarenlang in Rusland is gevoerd, het kei-harde communistische bewind heeft bevorderd; dat onder het bestuur van Labour Engeland in 6 jaar tijd niet maar alleen aan invloed heeft ingeboet maar om het precies te zeggen, in prestige naar beneden is getuimeld.

Wij moeten vooruit. Op de gelegde grondslagen moet de sociale wetgeving worden uitgebouwd. De Nederlandse ondernemingsgeest moet worden gestimuleerd. Wat op het terrein van het Onderwijs is bereikt moet met kracht gehandhaafd worden. Onze internationale plichten, met name op defensiegebied, moeten wij vervullen, maar daarbij hebben wij voor onze rechten en vrijheden te waken. Recht en gerechtigheid, niet naar menselijk inzicht, maar naar wat de Schrift daaronder verstaat, moeten we in het Staatskundig leven bevorderen en handhaven. Niet om schijn-welvaart, maar om wezenlijke geestelijke en materiële welvaart is het de antirevolutionaire partij te doen.

Expeditie

Vrijwel dagelijks komen bij de Dr A. Kuypersstichting de verzoeken binnen om lectuur te zenden over een of ander onderwerp. Iedere dag worden pakketten met boeken verzonden. Dit is een van de werkzaamheden, die de Dr Kuypersstichting verricht. Een zeer belangrijke werkzaamheid overigens. Of het nu een raadslid is of een kiesvereniging — een lid van een der vele studietoelagen of een jongelingsvereniging, iedereen wordt geholpen. Op voorwaarde dat de boeken netjes en onbeschadigd worden terug gezonden. Dat spreekt vanzelf! Wanneer men een onderwerp moet inleiden wende men zich tot de Dr Kuypersstichting en men wordt per kerende post geholpen. Een werk, dat in stilte wordt verricht. Honderdtallen boeken worden jaarlijks uitgeleend. Dankbaar werk is het en opbouwend. Voor de kadervorming voor de Antirevolutionaire Partij van de grootste betekenis. Hiernaast een photo van de expeditie-afdeling met een blik op de bibliotheek.

Uit het Parlement

DR. A. VEERMAN

Over verantwoordelijkheid

Er komen in ons parlement problemen aan de orde, waarvan het niet moeilijk is te zien, dat ze voor ons volk van belang, soms zelfs van het grootste belang zijn.

Als het gaat over pensioenen, over winkelsluiting, over belastingen of over wegvervoer, dan zijn er grote groepen, wie dat alles regelrecht raakt.

Als het gaat over onze defensie, dan hoeft aan niemand duidelijk gemaakt te worden, dat dit een zaak van de eerste orde is.

Maar er zijn ook onderwerpen, waarvan wij, gewone burgers, geneigd zijn te zeggen: „Ze zoeken het maar uit. Ik zal er niet wakker van liggen”.

Tot die laatste groep van onderwerpen zal wel behoren de gemeentelijke autonomie en de financiële verhouding tussen het Rijk en de Gemeenten. Nee, daar worden we niet koud of heet van.

Maar, pas op. Misschien is een probleem als dit laatste voor ieder burger toch van meer belang dan al die andere zaken, die regelrecht zijn bestaan en zijn portemonnaie raken. Het gaat om de mens als zelfstandige en verantwoordelijke persoonlijkheid. Zeker, ieder voelt wel eens de neiging, liever geen verantwoordelijkheid te dragen. Het is vaak gemakkelijk, een beslissing door een ander te laten nemen. Dan zijn wij er van af, dan zijn wij er niet langer verantwoordelijk voor. Maar die neiging is fout. De mens is in het leven geplaatst als een redelijk wezen, met een zedelijke verantwoordelijkheid voor zijn daden. Die verantwoordelijkheid is een kroon op zijn hoofd.

Een van de organen, die zich gaarne aanbieden om de verantwoordelijkheid geheel of voor een deel van ons over te nemen is de Staat. En nogmaals, voor ons „luie vlees” is dat zo dwaas nog niet. Want als de Staat de verantwoordelijkheid overneemt, dan mogen wij ook eisen, dat de Staat de risico's overneemt. Dat geeft een rustig gevoel; en er zijn heel wat mensen, die niet meer dan dat verlangen. Maar het is fout. Want de mens zonder verantwoordelijkheid, dat wordt — in zijn uiterste vorm — een machine, een automaat, of zo men wil: een dier.

Daarom is er onze strijd voor bedrijfsorganisatie: het bedrijfsleven zelf — en in dat bedrijfsleven elk der bedrijfs-genoten, ieder voor zijn portie — verantwoordelijk voor zich en voor zijn omgeving. En daarom ook ons streven naar gewestelijke en gemeentelijke zelfstandigheid. De burger moet in zijn naaste omgeving, zoveel maar mogelijk is, zelf verantwoordelijk zijn voor de gang van zaken.

Geen vrijheid in revolutionaire zin. Maar vrijheid voor de mens om te wezen wat hij is: beelddrager Gods.

Dit uitgangspunt geeft ons niet precies aan, waar nu de grenzen liggen; tot hoever bijv. de Staat mag gaan. Maar dit uitgangspunt geeft ons wel een duidelijke richtlijn.

Gemeentelijke autonomie — dat is geen Antirevolutionair stokpaardje. 't Zit iets dieper.

De inkomsten der gemeenten

En nu gaan we naar de Tweede Kamer. Daar zien we de ministers Lieftinck en van Maarseveen achter de Regerings-

tafel zitten. 't Zal dus over geld gaan — dan is prof. Lieftinck er immers bij — en over Binnenlandse Zaken, waar mr van Maarseveen tegenwoordig mee is belast. Samen zijn ze hier om het wetsontwerp inzake de financiële verhouding tussen het Rijk en de gemeenten er door te krijgen.

Gemakkelijk is dat niet. Dat is uit de schriftelijke stukken wel duidelijk geworden. Er zijn in de Kamer heel wat leden, die ook met het bestuur van een gemeente te maken hebben. Zij kennen het bezwaar, dat de gemeenten in financieel opzicht aan handen en voeten gebonden zijn. Zij zullen voor de gemeenten vechten, harder dan minister van Maarseveen — die eigenlijk hun voorvechter moest zijn — het blijkbaar gedaan heeft.....

Dat die zaak nu, in October 1951, eindelijk aan de orde kwam, was eigenlijk al dwaas. Enkele jaren geleden heeft men een tijdelijke regeling betreffende die financiële verhouding gemaakt. Toen heeft men o.a. gezegd: laten de gemeenten tijdig weten, waaraan ze toe zijn. Dat is toen, in zekere mate wel bereikt. Die regeling gold tot einde 1950. Nu werd die regeling met twee jaar verlengd. 't Ging dus over de middelen, die de gemeenten mogen uitgeven in 1951 en 1952. Het eerste jaar is al haast voorbij, voor 1952 zijn de gemeentebegrotingen al in de maak en een heel eind klaar. Kortom, de gemeenten hebben bij het vaststellen van hun begroting 1951 en bij het voorbereiden van hun begroting 1952 in de mist moeten varen.

In de tweede plaats was er het bezwaar, dat de nieuwe regeling weer meer aan de beordeling van de centrale overheid overlaat, dan de oude. Op één punt wist gelukkig de heer Algera, die bij een zaak als deze weer op het vinke-touw zat, iets te bereiken.

In de oude regeling was bepaald, dat gemeenten, die de eigen belastingmogelijkheden (straatbelasting en vermakelijkheidsbelasting b.v.) niet volledig tot het toegestane maximum uitbuiten, ook een korting krijgen op de uitkering uit het gemeentefonds, dus uit de centrale pot. Dat was dus een straf op zuinigheid. Een gemeente, die zuinig wilde zijn en de plaatselijke belastingen daardoor laag kon houden, kreeg deswege minder uit de centrale kas. Gelukkig slaagde de heer Algera er in, althans deze bepaling veranderd te krijgen.

Penningmeester onder contrôle

We noemden al enkele malen het gemeentefonds. Dat is de „centrale kas”; waarin dat deel der belastingen gestort wordt, dat voor de gemeenten bestemd is. Penningmeester van dat fonds is minister Lieftinck.

Nu moet men zich van dat fonds niet een al te duidelijke voorstelling willen maken. Dat fonds bestaat eigenlijk helemaal niet; het is in feite alleen een naam voor het tegoed, dat de gemeenten hebben bij de schatkist op grond van de bepalingen der wet-financiële-verhouding.

Het is als bij een vereniging, waarvan de penningmeester de kas in zijn eigen portemonnaie heeft. Als die club nog f 9.73 in kas heeft, betekent dat, dat de penningmeester dat bedrag bij zich heeft.

Daar is geen bezwaar tegen. Alleen is het wel bedenkelijk,

als het grote bedragen betreft en wanneer die penningmeester overigens niet zo goed bij kas is. Dan is het voor de vereniging veiliger, het geld elders onder te brengen. Over de jaren 1948—1950 heeft het gemeentefonds nog een saldo van 280 miljoen. Dat betekent dus: penningmeester Lieftinck heeft dat bedrag in zijn ministeriële beurs, of liever hij gebruikt het gewoon, alsof het van hemzelf is. Dat stond de Kamer maar matig aan. De gemeenten zitten krap in hun geld. Misschien zou er nog wel een mogelijkheid zijn, hen van dit overschot te laten profiteren, zonder dat daaraan nadelen zouden kleven (in monetair opzicht). Maar vooral was men beducht, dat dit saldo — dat de gemeenten wettelijk toekomt — op een andere wijze hun straks zou ontgaan. Daarom wilde de Kamer duidelijk vastleggen, dat dit gemeentegeld was, dat minister Lieftinck beheert, maar waarover hij niet naar willekeur kan beschikken. Het zit immers met de financiën van penningmeester Lieftinck niet al te best. Daarom vond de Kamer, als advocaat van de gemeenten, het veiliger het gemeentegeld zoveel mogelijk uit de algemene kas van de fiscus te halen. Daarbij vond minister Lieftinck de hele Kamer tegenover zich.

De stekels overeind

In dezelfde week was er nog iemand, die het niet rooien kon in de Kamer. Dat was de staatssecretaris Götzen.

Het ging over pensioenen. Daar is in de Kamer al menig hard woord over gevallen. De Kamer vindt, dat de Regering tegen haar oude dienaren niet mag zeggen, als de oude pensioenen, die op voor-oorlogse basis berusten, nu veel te laag zijn om rond te kunnen komen: Gaat heen en wordt warm. Het is een ereplicht van de Regering te zorgen, dat deze oude landsdienaren een behoorlijk verzorgde oude dag hebben. Maar zelfs de socialisten moeten erkennen, dat de Regering op dit punt schromelijk tekort schiet.

Al dikwijls heeft men in de Kamer zijn ongenoegen geuit over de houding van de Regering ten aanzien van de Nederlandse pensioenen. De heer Stapelkamp heeft daarover al menig hartig woord gesproken. Maar ook de Indonesische pensioenen worden niet vergeten. Wat doet de Regering op dit punt? Men oordele zelf:

In Februari 1949 deelde de Regering bij een Kamerdebat mede, dat ontwerpvoorstellen over een duurtetoeslag zich in het eindstadium bevonden en dat het de bedoeling was aan de regeling terugwerkende kracht te verlenen tot 1 Januari 1949. Dat was duidelijk. Maar..... er kwam niets. In Mei 1950 — toen gebleken was, dat de Regering de zaak wilde laten zitten — kwam er na sterker aandrang van de Kamer een nieuwe toezegging. Aan de laag — niet laagst — gepensioneerden zou een toeslag gegeven worden. Met de meeste spoed zou een regeling getroffen worden, ingaande 1 Januari 1950.

Met de meeste spoed! Maar het werd Januari 1951 voor het wetsontwerp werd ingediend. En dan nog een wetsontwerp, dat aan de gepensioneerden maar een mager schepje uit de ketel in uitzicht stelde. Slechts een deel der gepensioneerden zou iets krijgen en dan nog met enige beperking.

Kijk, dan zet de Kamer de stekels overeind. Er kwamen amendementen, niet van één bepaalde kant, maar van de commissie van rapporteurs. En de beschouwingen, die de sprekers van alle fracties hielden, maakten de heer Götzen duidelijk, dat het de Kamer ernst was. De staatssecretaris zag niet eens meer heil in een antwoord. Hij vroeg schorsing der beraadslagingen, om binnenskamers te trachten tot een vergelijk te komen.

Waarbij minister Lieftinck wel weer een stevig woordje mee zal spreken.

3

Colporteren

Aangenaam werk? Ja.... en.... neen!

Maar de vraag is niet of het prettig is.

Het moet worden gedaan. Nu nog wel niet.

Maar straks. Straat in, straat uit. Huis aan

huis. Heel ons volk moet worden ingelicht

en voorgelicht. Ook door het rondbrengen

van strooibiljetten. Dat is werk voor de jonge

garde. Ja — die moet worden ingeschakeld.

Mits ouderen het voorbeeld geven.

Organiseer dit tijdig!

HET CENTRAAL BESTUUR VAN DE JUBILERENDE KIESVERENIGING AMSTERDAM

Zittend van links naar rechts: Prof. Mr P. J. Verdam, A. Vermeulen, J. W. Holm, secretaris, Mr A. B. Roosjen, voorzitter, C. Zaagsma, penningmeester, Mr C. van Rij, A. in 't Veld, wethouder van Amsterdam en lid van het Centraal Comité, en Mr Dr A. Zeegers Jr.

Een Honderdjarige

Mr A. B. ROOSJEN

De A.R. Kiesvereniging „Nederland en Oranje” te Amsterdam hoopt op 13 November a.s. haar honderdjarig bestaan te vieren.

Wij weten het: onze A.R. partij-organisatie dateert officieel uit het jaar 1878; dat jaar wordt gewoonlijk als het geboortjaar onzer A.R. Partij aangemerkt, omdat in 1878 ons Program van Beginselen tot stand kwam. Dat wil echter allerminst zeggen dat de A.R. vóór die tijd niet georganiseerd waren. De geboorte van de Amsterdamse kiesvereniging, die waarschijnlijk de oudste is van het gehele land, is daarvan een der vele bewijzen.

Merkwaardig dat deze kiesvereniging onder haar oprichters een man als Isaác da Costa mag rekenen. Als trouw discipel van Willem Bilderdijk keerde da Costa zich in 1823 in zijn „Bezwaren tegen de geest der eeuw” met felle bewoendingen tegen menselijke verenigingen, die niets anders waren, dan uitingen van

blinde drift of dwaze hoogmoed. God werkte; welnu, wat zouden mensenkinderen dan vermogen!

Daarom, geen organisaties, allerminst op politiek terrein.

Da Costa, bij wie een overgang van het contra-revolutionaire Bilderdijkiaanse standpunt naar het antirevolutionaire beginsel valt waar te nemen, veranderde ook van zienswijze met betrekking tot de organisaties en verenigingen. Toen in Augustus 1850 in Amsterdam een vijftal kandidaten voor de Tweede Kamer werden aanbevolen, vond men onder de „vereniging van negen kiezers” die dit bewerk hadden ook de naam van I. da Costa. En toen het volgend jaar, in Juli 1851, verkiezingen voor de Amsterdamse gemeenteraad gehouden zouden worden, verenigde dit negental zich met vijf anderen tot de kiezersvereniging „Nederland en Oranje” Op 13 November van dat jaar kwamen de leden der kiesvereniging bijeen om het

reglement vast te stellen. Als voorzitter en secretaris werden gekozen de heren Mr P. J. Teding van Berkhout en H. M. Labouchère. Een exemplaar van dit 100 jaar oude reglement staat nog steeds te onzer beschikking.

Het tegenwoordig Bestuur der Amsterdamse kiesvereniging vond Dr J. C. van der Does bereid ter gelegenheid van het eeuwfeest een gedenkschrift samen te stellen. Onder de titel „De Vrijheid voorgestreef” geeft de bekende schrijver op interessante en leerzame wijze de historie van de jubilerende kiesvereniging weer. Hieruit kan men een vergelijking maken tussen het A.R. Amsterdam van 1851 en 1951, een vergelijking die op vele punten verrassingen te zien geeft.

Wanneer men bij deze vergelijkingen cijfers noemt, dient men echter te bedenken dat, door de binding van het kiesrecht aan de betaling van een zekere som in 's rijks belastingen, het aantal kiezers in 1851 slechts gering was. De kiezerslijst in Amsterdam telde in totaal niet meer dan 3450 namen; in 1949 waren in Amsterdam 501.324 personen kiesgerechtigd. Bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer behaalde Groen van Prinsterer in het jaar 1852 niet meer dan 213 stemmen; in 1948 verenigde de A.R. lijst 42.768 stemmen op zich. De gecombineerde lijst van A.R. en

C.H. voor de gemeenteraadsverkiezing bracht het in 1949 tot 61.929 stemmen. Rijk is de historie van het Amsterdamse „Nederland en Oranje”. Als voorzitter dienden o.m. mannen als Dr A. Kuyper (1897—1901), Mr S. de Vries Czn (1901—1908), Prof. dr A. Anema (1908—1912), Prof. dr P. A. Diepenhorst (1912—1921) en Mr H. Bijleveld (1930—1945). De langste tijd werd de voorzittershamer echter gehanteerd door de heer J. Deutekom (1921—1939).

De positie van de A.R. in onze sterk rode hoofdstad is niet gemakkelijk. Het stemt echter tot grote dankbaarheid dat de kiesvereniging bij haar eeuwfeest allerm minst een afgeleefde indruk maakt, maar dat er sprake mag zijn van een fris en krachtig leven. Wij hopen dat zij, onder Gods onmisbare zegen, ook in de toekomst zich haar taak en haar roeping bewust zal blijven.

Het werkelijke PROBLEEM

Drs G. J. STAPELKAMP

Nu zelfs de hoofdredacteur van een in onze kring niet onvermaard dagblad heeft geconstateerd, dat er meer gebouwd moet worden, wil het in Nederland niet spaak lopen met de woningvoorziening, is het duidelijk, dat er iets aan dit vraagstuk gedaan moet worden. Spaak immers, dat weet U nu wel, is een Belgisch woord, en dat betekent: *niet best*.

De „Spaak-artikelen” brengen, aldus in duidelijk Nederlands overgezet, de zaak van de woningvoorziening geen fluit verder.

* * *

Het is overigens onbegrijpelijk, dat eerst nu in wijde kring ontdekt wordt, dat het met onze woningvoorziening niet best is. Want er steekt al een paar jaar lang een spaak in het wiel van de Nederlandse volkshuisvesting. En het wordt tijd, dat we dat met elkaar duidelijk gaan zien in Nederland, en dat we daarna dit *werkelijke* probleem aanpakken, mét elkáár.

Het zou een misdaad zijn alleen maar te prátén over „schrijnende woningsnood”, zonder te werken aan een duurzame oplossing van dit vraagstuk.

* * *

Het werkelijke probleem is niet, dat er in het jaar 1952 misschien maar 40.000 nieuwe woningen zullen gereed komen: vele jonge Nederlanders hadden bij de 36.000 nieuwe woningen van 1948 — het jaar, waarin minister In 't Veld optrad — meer hoop dan bij de 52.000 van 1951! Desondanks zullen alle „wederopbouw-deskundigen” over het getal 40.000 nog heel wat afkeuvelen: wacht slechts op de Kamerdebatten over de begroting van Wederopbouw en Volkshuisvesting!

Neerlands dakloze jeugd telt ondertussen zijn knopen: we trouwen niet, we trouwen wel....

HET CONCERTGEBOUW TE AMSTERDAM

Wat Tivoli in Utrecht is voor de Antirevolutionaire Partij — daar werden de meeste Deputatenvergaderingen gehouden — betekent het Concertgebouw voor de Antirevolutionairen te Amsterdam. Alle belangrijke vergaderingen werden in dit concertgebouw gehouden. De jubileumbijeenkomst op 13 November vond, der traditie getrouw, eveneens in het Concertgebouw plaats.

Het werkelijke probleem van de nationale woningvoorziening is, dat het woningbedrijf in Nederland geen bloeiend, geen renderend bedrijf meer is, omdat een evenwichtige verhouding tussen *bouwkosten* en *woninghuren* sedert een aantal jaren volledig is komen te ontbreken.

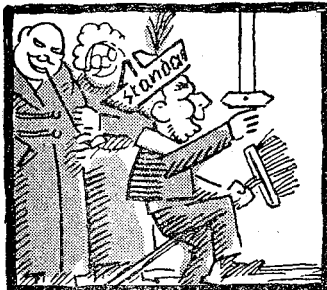
En niet-renderende bedrijven gaan naar de kelder, zelfs in een ge-spaak-te maatschappij.

* * *

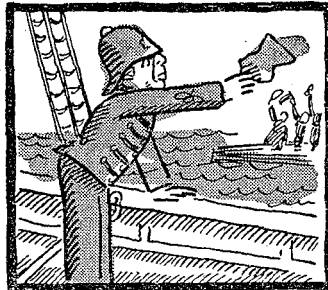
„Dit is heus nu eens echt geen verkiezingsstukje”. Het is alleen maar een ruk aan de bel van het antirevolutionair geweten, opdat we wakker worden, en het *werkelijke* probleem zien.

Hier word u, ô Jeugd! gegeven, Hein Colyn'z yn roemryck leeven.

Propaganda

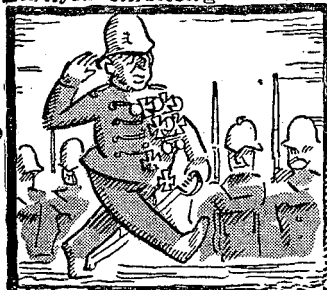
In 't spel reeds toont de kleine Hein
Dat hy als Christen groot zal zyn

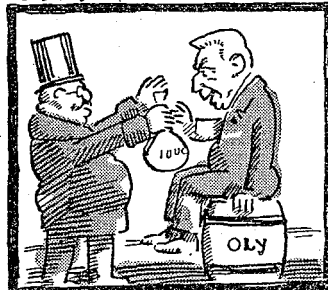
Hier neemt hy afscheid vande zynen
Het Ichip zal naarden Ooft verdwynen

Hy prèekt de Christelyke leer
Mier jabel en met Ichiet geweer

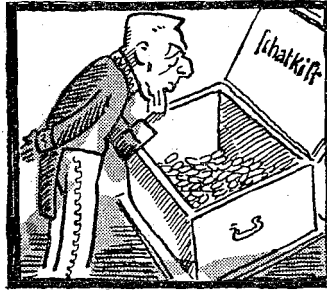
Hy keerd terug met roem beladen
Voor Christendom en heldendaaden

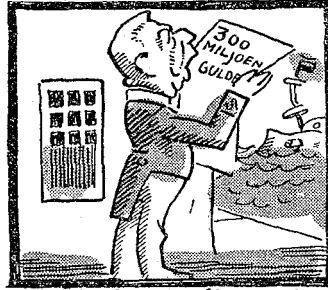
Hein gunt den mammon ook 'n Karfje
En werp zich inde olie-branfje.

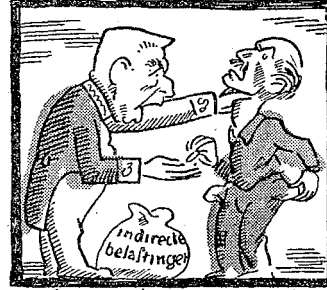
Het leeven word voor hem romantisch
Men maakt hem Hoofdman vande Anti's

Minister worden is niet zwaar
Minister zyn.....Geloof het maar!

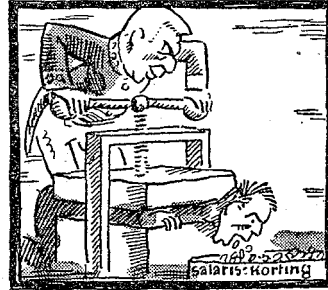
Hein wilde de suinigheid betrachten
De vlootwet echter kan niet wagten.

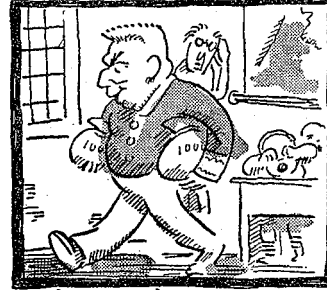
Belasting weet hy wel te haalen
Vooral by wie't niet kan betalen.

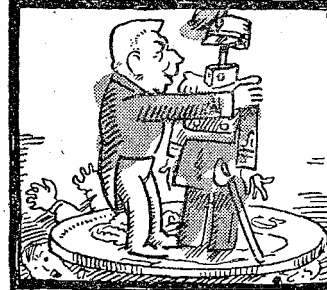
Hy vilt, hoe vreemd't mag verluiden,
Het stalen ros der Kleine Luyden.

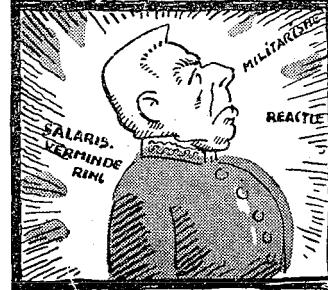
Hein weet de duynen te vengaren
Uit 't zweet en bloed der ambtenaren.

Zyn suinigheid kent geen paalen
Het Onderwys zelfs moet betalen.

Zoo freit hy onze GULDEN veilig
Slechts die en't Legerzinnig hem heilig

Zoo ziet men hoemet Hein Colyn
Het Christelyk Bewind kan zyn.

Dus kunt ge wilt ge niet verliezen
Veel beter A.H. Gerhard kiezen!

Bij de Kamerverkiezingen van 1925 heeft de S.D.A.P. nevenstaande propaganda-folder verspreid, kenschetsend voor de wijze, waarop vóór de oorlog de verkiezingsstrijd werd gevoerd.

De tegenwoordige Minister van Financiën, de heer Lief-tinck, beklagt zich nog wel eens over de behandeling, die hij ondervindt. Hij vindt „het geschimp van de conservatieve pers” niet prettig. Welnu — in dit optzicht kan deze propaganda-folder hem leren dat Colijn in zijn dagen meer te ver-duren heeft gehad en dat de critiek toen veel feller, veel persoonlijker en bijtender was dan tegenwoordig. Dat die critiek ook zeer sterk „anti-christelijk” was! De plaatjes hiernaast beki-kend vragen wij ons af, hoe de S.D.A.P. toch wel zou zijn opgetreden als Lief-tinck had geregeerd in de plaats van Colijn? Het belastingplaatje van de fiets wordt aange-klaagd: „Hij vilt, hoe vreemd 't mag verluiden, het stalen ros der Kleine Luyden”. Maar toen was er van omzetbelasting nog geen sprake. Vooral dat „belasting weet hij wel te halen.....” wordt in het licht van de tegenwoordige belastingdruk eenvoudig bespottelijk.

Het geschetter over de vlootwet — f 300.000.000.— (maar verdeeld over een groot aantal jaren) — nu f 1500.000.000.— per jaar gedurende vier jaar. Over het derde plaatje in deze serie zwijgen wij nu maar — het plaatje en het on-derschrift zijn zo veelzeg-gend voor de mentaliteit van de toenmalige S.D.A.P., dat nader commentaar overbodig is. Wij tekenen hierbij aan, dat de S.D.A.P. van voor de oorlog niet de-zelfde is als de P.v.d.A. van vandaag! De bedoeling is de heer Lief-tinck eens te laten zien hoe zijn voorgangers in de politiek behandeld werden. En die voorgangers waren minder prikkelbaar dan hij. Die konden wel een en ander hebben!

Te Amsterdam by Jordaan in de S.D.A.P.

De Antirevolutionaire Partij nationaal

Prof Dr S. U. ZUIDEMA

Het Nederlands Nationaal Besef staat op vriespunt. Ook bij een groot deel der Nederlandse Christenheid. Men is doodsbenuwd voor nationalisme, en vooral geldt dit wel degenen, die de Nederlandse zaak en taak verwaarloosden ten gunste van het Indoneesisch nationalisme. Dat nationalisme werd door hen in de kaart gespeeld, mede om daarmee te demonstreren, hoe breed democratisch zij wel dachten en hoe gespeend zij waren van een vals Nederlands nationalisme. Tegelijkertijd werd de Amerikaanse

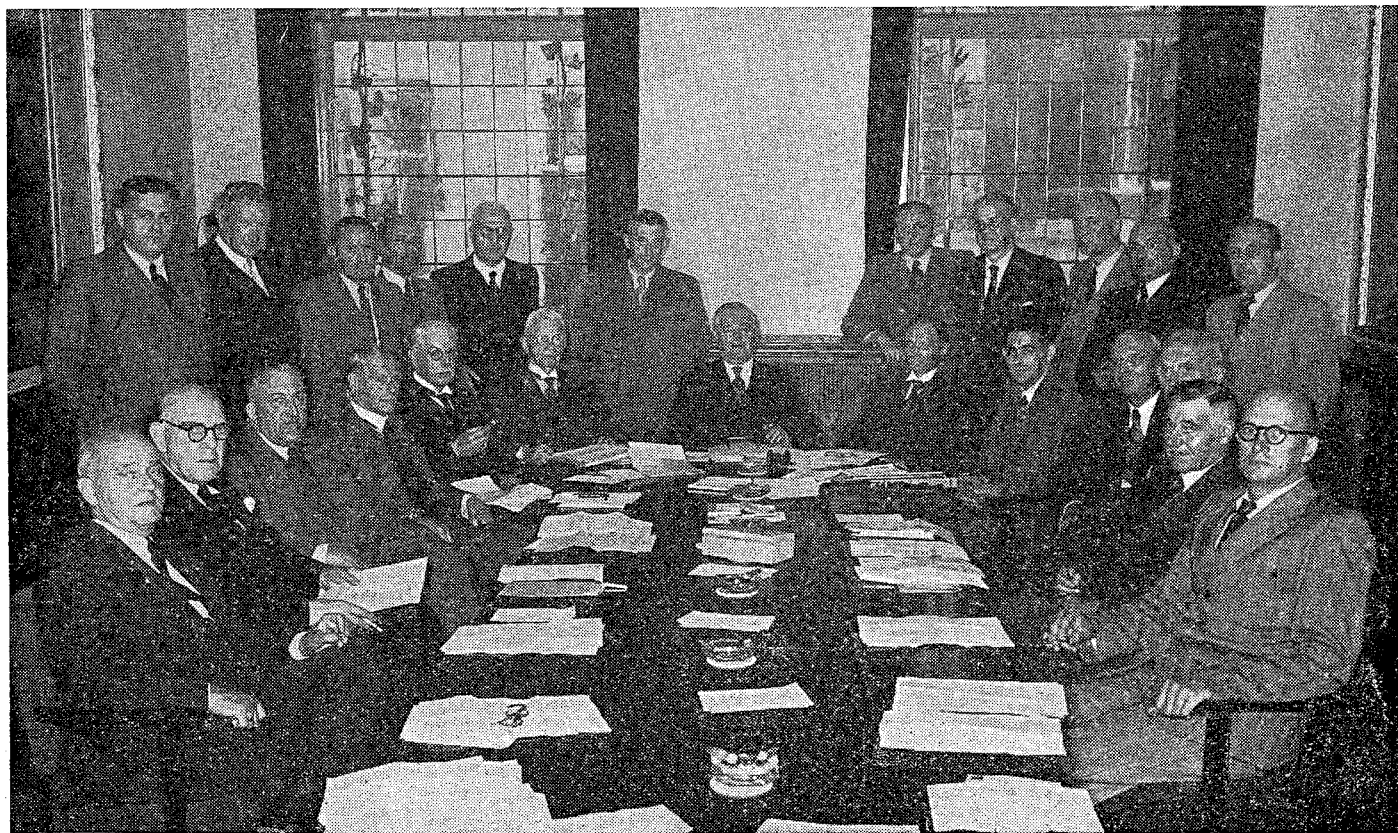
politiek ten aanzien van Zuid-Oost-Azië, en van Indonesië in het bijzonder, welke ons, de bondgenoten uit de tweede wereldoorlog dwongen, de vrede in Azië te verliezen, door deze breed-universele democraten niet maar „vi coacti” (door overmacht gedwongen) onder protest aanvaard, doch zelfs openlijk verdedigd en als Neerlands roeping overgenomen, geprezen en uitgevoerd. De doorbraak heeft aan de nationale gedachte grote schade berokkend, en het assimilatieproces van Nederland

aan de democratieën van het Westen en van de Overzijde van de Atlantische Oceaan versneld en verhevigd.

Ons volk, strijdende ten bloede toe tegen de nivellering en gelijkschakeling met onze Oosterse nabuur, heeft als vredesbuit de nivellering met de Anglo-Saksische landen, met Engeland en vooral met de Verenigde Staten, mogen oogsten.

En daarmee is het bezig, zelfs geen eigen nationale roeping, onderscheiden b.v. van Denemarken, maar ook van de United States, meer te kennen.

En dat betekent voor Nederland: Een voorschrijding op de weg der ontkerstening, welke dan gecamoufleerd wordt met de leuzen der „menselijkheid” en humaniteits-progressie. Want, zonder ook maar voor 't minst de gedachte, dat Nederland het Israël van het Nieuwe Verbond zal zijn, tot

DE RAAD VAN BEHEER DER Dr A. KUYPERSTICHTING

Zittend v.l.n.r.: J. A. J. Jansen Manenschijn, Mr A. Bruch, J. Dirkmaat, Jhr J. Beelaerts van Blokland, J. van Andel, Dr J. J. C. van Dijk, Dr J. Schouten, Mr J. Terpstra, Mr. K. Groen, Dr A. A. L. Rutgers, D. A. v. d. Schans, G. J. van der Slikke, C. A. de Walle.

Sttaande v.l.n.r.: J. Smallenbroek, Ds S. van der Molen, L. W. H. de Geus, H. A. van Willigen, Ds Mr A. Luteijn, H. A. v. d. Veen, T. Wever, A. Reijers, Mr Dr N. G. Geelkerken, A. I. Catsman, C. Zaagsma.

de onze te maken, zijn wij wel degelijk er van overtuigd, dat het Nederlandse volk als één der weinige Westerse volkeren, zich onderscheidt door de invloed van het Christendom, de kerk, de geloofsbelijdenis, Christelijke instellingen, levensstoon en Christelijk leven. Naar de mate, waarin dit Christendom in Nederland nog doorwerkt en levenskrachtig is, naar die mate is ons democratisch staatsbestel meer dan een formule, meer dan een leus, meer dan een lege doos, waarin zelfs communistisch materiaal zou kunnen zijn verpakt. Ons volkslied is een christelijk lied. En onze democratie is voor innerlijke uitholling slechts in zoverre veilig, als zij niet door de geest der Franse revolutie, doch door die van Willem van Oranje en de oudvaderlandse gedachte is gevoed. Maar niet alleen onze Nederlandse democratie, niet minder heel onze natie, en heel ons nationaal bestaan.

Als onze Partij nationaal wil zijn, dan

is dat heel niet omdat wij ons liefst bij de meerderheidspartijen scharen, en gretig uitzien naar regeringsposten, doch dan is dat — en zo blijve 't — omdat wij nog van iets anders weten dan van het recht der helft plus één. Dan is dat, omdat wij onze natie kennen, haar historie, en — niet los van die historie — haar roeping. Naar buiten en naar binnen. Dan weten wij, dat gelijkschakeling met andere volkeren de ondergang van onze natie, en dat imitatie van wat bij andere volkeren voorkomt, 't graf van ons nationaal bestaan is. De kosmopolitische Nederlander is de verdronken christen.

Onze Partij, Anti-Revolutionair! Dat kan ze niet zijn, tenzij ze nationaal is. Van vreemde smetten vrij. Dat kan ze niet zijn, tenzij zij niet zichzelf zoekt, niet 't eigenbelang van partijgenoten, doch enkel en alleen worstelt om de ziel van het Nederlandse volk. Dat kan ze niet zijn, tenzij zij een Evan-

gelische partij is, en onze partijpolitiek een stuk evangelisatie: een strijd om de naam en de heerschappij van Christus in Nederlands staatsbestel. Verwijt van nationalisme deert ons dan niet. Want 't is er naast. En er erg naast ook. Het kan dan alleen opkomen in de harten van hen, die onze natie niet kennen, die haar revolutionair willen gelijkschakelen met de ontkerstende volkeren rondom ons, en die daarom met hun bestrijding van dit z.g.n. nationalisme de laatste (en eerste!) eigen plaats en roeping van het Koninkrijk der Nederlanden ten grave dragen.

Tegen zulk een — eventueel plechtig — begrafenis — liefst op staatskosten en met militair eerbetoon! — wake, werke, strijde en bidde ieder, in wiens ziel het Wilhelmus van Nassouwe „nog” weerklank vindt. Iedere Anti-Revolutionair: Nederlander. En onze Partij in haar geheel. *Zij toch zal nationaal zijn, of zij zal... niet zijn.*

CHURCHILL — de overwinnaar — getooid met een nieuwe hoed, gesierd met een V-vormige rozet en de zo karakteristieke V-beweging van de vingers.

De verkiezingen in Engeland

Veel willen wij er niet van zeggen. Noch de Conservatieve, noch de Labour Party zijn geestverwante organisaties, al gaan onze sympathieën meer naar de eerste dan naar de laatste uit. Bovendien is Churchill een markante figuur — een persoonlijkheid die tot de verbeelding spreekt. Des te meer moet de uitslag der verkiezingen bevreemden. Churchill is geslaagdmaar met de hakken over de sloot. Op zijn rapport krijgt hij „net voldoende” een 5-je. De conservatieven verkregen 321 zetels, de Labourpartij 294 — de Liberalen 6 en onafhankelijken 3; over één zetel is nog niet beslist. Maar wat stemmenaantal betreft gaan de socialisten aan de kop. In ons land zou Churchill dus niet hebben gewonnen! Dank zij het districtenstelsel kreeg hij, ondanks zijn minderheid, meer zetels. Dat is voor de minderheid in het land de aantrekkelijke zijde van het districtenstelsel, maar voor de meerderheid in het land is het bar vervelend. En dus zetelt Churchill nu op Downingstreet 10, — en staat hij voor een zeer zware taak. — In de uitslag der Engelse verkiezingen zit een les voor alle doorbrekers naar rechts. Want de Conservatieven hadden alles op alles gezet. Aan hun propaganda heeft het niet gemankeerd. Maar het vertrouwen van de gewone man te veroveren is niet het werk van een paar jaar en zeker niet van een paar maanden.

CLEMENT R. ATTLEE, prime minister af — de verliezer — en toch de meerderheid van het Engelse volk bleef hem trouw.

Ook vrouwenhanden

kunnen helpen

L. A. LEVER-BROUWER

We leven op 't ogenblik in de tijd van voorbereiding op komende gewichtige beslissingen — ik bedoel de verkiezingen van 't volgend voorjaar.

„Gewichtig” zeggen velen — ook onder ons — „ik kan dat niet zo inzien, er zullen wel weer ongeveer net zoveel A.R. kiezers zijn, als de laatste jaren en dan komen Schouten en zijn mensen er wel — dat zit wel rustig — ik kan niet zien waar nu dat gewichtige van die verkiezingen te vinden is”. Ja..... als we de komende stemming nu alléén bekijken onder het aspect van de vraag: Hoeveel A.R.-mensen kómen er en wie..... dan verschrompelt zij tot een doodgewoon puzzletje: komen er 12, 13, 14?

Maar dat is toch de kwestie niet.

Het gaat toch om heel wat anders. Wie dat niet inziet doet goed eens even rustig het concept Program van Actie te lezen. Dan zullen zij, die denken dat, nu de schoolstrijd van de baan is, er eigenlijk geen reden meer is om voor een A.R. actie warm te lopen toch raar opkijken.

Dat program bevat zóveel dat het ons haast duizelt.

En dan de schoolstrijd. Is die van de baan? Hoe staat het

dan met onze Christelijke Middelbare inrichtingen, het Technisch onderwijs bij de toenemende roep om vakbekwaamheid, het kleuteronderwijs?

Is er reden om rustig naar bereikte resultaten te gaan zitten kijken, als onderwijl een Hervormd predikant openlijk schrijft, dat ouders, die hun kinderen naar de Christelijke school sturen zichzelf een brevet van onvermogen geven?

Je zou zo zeggen dat we weer middenin de schoolstrijd staan, ondanks alle „gelijkstelling”.....

Maar het concept-program noemt veel meer op, waarbij ook wij vrouwen het grootste belang hebben.

Zo de **woningbouw**. Daar komt meer bij kijken dan bakstenen, specie en cement. Het maakt een groot verschil of men de huizenbouw beziet als een middel om twee mensen onderdak te geven, die in een huis veel „lusten” en weinig „lasten” zoeken, of dat men bouwt voor een echtpaar dat zoveel in hun vermogen volgens Gods geboden, wat betreft hun vruchtbaarheid, wil leven.

Het concept-program spreekt over onze **defensie**. Een hard-militair woord, maar wie defensie zegt, zegt „onze jongens”. En dan zal het toch elk Christenhard goed doen als onze Antirevolutionaire mensen vragen om „bevordering van de vereiste geestelijke verzorging van het militaire personeel”, terwijl ieder die jongens onder dienst heeft er bijvalt als daar staat: „De subsidiëring van de militaire tehuizen worde verbeterd”.

Dan is daar de **Zondagswet**. Die krijgt met de toenemende industrialisatie en de roep om continu-bedrijven wel grote betekenis. Zullen straks onze jongens, die zich geven aan de technische vooruitgang van onze bedrijven, nummers worden in een ploeg, die onverbiddelijk ingeschakeld wordt in het stelsel: zóveel uur werk — zóveel uur rust, zonder dat aan onderbreking door „de dag des Heren” ook maar gedacht kan worden?

Ons concept-program spreekt duidelijke taal. Alle niet-noodzakelijke Zondagsarbeid in publieke diensten worde verboden. Rondom dat „noodzakelijke” zal menig woord moeten vallen. En dan moet onze kamerfractie weten, dat een groot volksdeel achter haar staat.

De regering heeft al gezegd, dat het vasthouden aan Gods geboden hier offers vragen zal. Zal ons volk bereid zijn die in gehoorzaamheid te brengen, wetend dat ook in deze het „aan Godes zegen, al is gelegen?”

En de **Middenstand** — zal deze het in de komende periode nog zwaarder moeten krijgen?

Of zal gebeuren, wat onze Antirevolutionaire partij vraagt: genoegzaam rekening worden gehouden met de technische belangen van deze stand?

Dan buiten onze grenzen: Moet Nieuw-Guinea worden losgelaten, zoals heel Indonesië al losgelaten is — of zal „onverkorte handhaving van het Nederlands gezag” over dat gebied gevraagd worden?

Tegenover deze vraag staan wij vrouwen, die de misère in de Ambonese kampen meemaken, zeker niet onverschillig.

Wie „Bezinning en Uitzicht” las, weet meteen, dat onze partij een roeping heeft, die ver over de landsgrenzen heen schuift. In de „Raad van Europa” te Straatsburg kan ook de Antirevolutionaire stem gehoord worden — daar liggen kansen tot naleving van 's Heilands opdracht: „Gij zult Mijn getuigen zijn”.

Die zal daarom begrijpen, dat onder het hoofd „Buitenlandse Politiek” met een bijzonder accent moet gelezen worden, hoe onze partij staat achter de bevordering van „de federatie van Europa”.....

Wie zo het concept-program dóórleest, ziet dat onze partij zich niet af hoeft te zetten tegen de andere groepen, om haar kracht te vinden in het: **tegen dit en tegen dat**, maar dat zij volop bouwen kan in allerlei nieuwe situaties, die onze tijd scheidt — positief bouwen met Bijbels materiaal. Hierbij kunnen ook vrouwenhanden helpen.

Op Eigen Wieken

Deut. 32-Vers 11a

Redactie: C. D. van Oosten, Mr C. J. Verplanke, S. Willemse, H. D. W. Boven (Secretaris).
Redactie-adres: Dr Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage.

★
Onze
VERKIEZINGSMEETING STERTOCHT
naar Den Haag

E. v. RULLER

Nu het A.R.J.O.S.-bestuur besloten heeft om op de Zaterdagmiddag vóór de verkiezingen in 1952 een grote jeugdmeeting te gaan houden te Den Haag, moeten wij ook trachten daarvan iets groots te maken. In 1948 brachten we 6 à 7000 jongelui naar Amsterdam en van deze massale jeugdbetoging ging een krachtige stimulans uit op heel de verkiezingsactie van de partij. Wij moeten in staat geacht worden ditzelfde de komende zomer in de residentie te presteren, het moet zelfs mogelijk geacht worden dat we de krachttoer van 1948 overtreffen. In elk geval gaan we daartoe een poging doen.

* * *

Als eerste punt daarbij willen we stellen dat de actie niet alleen tot de A.R.J.O.S.-leden beperkt behoeft te blijven. Integendeel, wij maken er een meeting van voor de gehele A.R. jeugd. Het is natuurlijk dwaasheid te denken dat we die allen naar Den Haag krijgen op een Zaterdagmiddag, maar als we bedenken dat er op de bondsdagen van de jeugdbonden, die de A.R. beginselen aanvaarden, ongeveer 20.000 jongeren samenstromen, dan is het geen droom dat er in Den Haag 10.000 kunnen zijn.

Het bestuur zal aan de desbetreffende jeugdbonden officiëel medewerking vragen. Zij behoeven niets te organiseren — dat kan aan de A.R.J.O.S.-clubs blijven — doch de morele medewerking van deze bonden is voor ons alles.

Onze clubs moeten dus van-nu-af beginnen met de meeting in gedachten te nemen. De clubleden moeten er over gaan spreken met ieder die er wat van horen wil. Dat is veel meer waard dan dat we gaan wachten op een officiële oproep. Dus nu direct aan het werk gaan.

Een tweede punt is dat we hopen van deze meeting zoveel mogelijk rendement voor de politieke propaganda te trekken.

Wij maken ervan één grote stertocht uit alle hoeken van het land naar Den Haag.

Er zijn heel wat soorten van vervoermiddelen in ons

land, Treinen, auto's, vrachtauto's, bussen, motorfietsen, bromfietsen, fietsen. Met al die vervoermiddelen trekken we op.

Het gewestelijk bestuur van Groningen heeft de clubs al opgeroepen om een spaaractie voor dit doel op touw te zetten. Men wil vanuit diverse hoeken van de provincie autobussen laten rijden, die zich in de morgen van die Zaterdag te Groningen verenigen tot één geheel. De file bussen zal (laten we zeggen dat het er tien zijn) opgetuigd en klaar gemaakt voor de verkiezingsreclame gezamenlijk naar Den Haag rijden. Men bedenke de reclame-waarde die daarin zit, als men weet dat tenminste vijf vrij grote steden worden gepasseerd en tientallen kleinere plaatsen. Zulk een organisatie moet op poten gezet worden in Friesland en Groningen niet alleen, doch ook in Overijssel, in Zeeland, in Gelderland, Utrecht, Noord- en Zuid-Holland.

De jeugdmeeting wordt dan een stertocht door het gehele land. Overal zal men zien en horen hoe vast verbonden de A.R. jeugd meevecht voor het ideaal van haar partij.

Op een vergadering van een kleine club te Grijpskerk werd de tocht reeds besproken en alle acht aanwezige leden gaven zich voor de tocht op. Zo moet het gaan. Groningen toont al veel enthousiasme. Er is nog een derde punt.

Indien het ons mogelijk is zal, in overleg met de propagandaleiding der partij, een aantal leuzen worden uitgegeven. Zij moeten op spandoeken worden gebracht in de loop van de komende maanden.

Deze spandoeken kunnen op de bussen, verder versierd met vlaggen etc. worden meegevoerd. In Den Haag worden ze aan de stokken bevestigd en dan doen ze dienst in de tocht door de residentie. Ze zullen tijdens de slotbetoging als een mastbos omhoog staan en onze bedoeling kenbaar maken.

De werkzaamheden, aan het vervaardigen van deze spandoeken verbonden, vormen een aardige actieve taak, tegen het voorjaar door de clubs te verrichten. Meer dan bij iets anders zullen onze meisjes daarbij de helpende hand moeten bieden. De meest afgelegen club in de uiterste hoek van ons vaderland kan op deze wijze een bijdrage leveren aan onze grote verkiezingsactie. Niemand behoeft dus te vragen wat hij of zij in de club of als gehele club doen moet. Deze toogdag wordt onze landelijke bijdrage aan de verkiezingen 1952. 't Mag geen kleine bijdrage worden.

DE STRIJDKAS

Wanneer men colporteren wil, moet men iets hebben om bij de mensen te bezorgen. En dan liefst iets goeds. Keurig verzorgd drukwerk: Pakkende folders. Wij weten wel hoe het moet. Maar.... goede waar.... is naar zijn geld.

Vooraf goed drukwerk is duur. En toch.... doe mee aan de plaatselijke acties voor een strijdkas. En wilt U een gift ineens — ons gironummer is 89673 ten name van de Antirevolutionaire Partij.

4

ARJOS

en Kiesvereniging

Mr C. J. VERPLANKE

De redactie van de jeugdrubriek heeft tot op heden de haar ter beschikking staande kolommen herhaaldelijk gebruikt om de antirevolutionaire jongeren te wijzen op hun plichten.

Die plichten zijn immers zeer belangrijk. Die plichten brengen mede, dat wij ons volledig in dienst stellen van de antirevolutionaire beginselen en ons door onze studie voorbereiden op onze taak in de Antirevolutionaire Partij.

Het kan echter geen kwaad, wanneer in deze rubriek ook eens wordt gewezen op onze rechten. Want wij, antirevolutionaire jongeren, hebben niet alleen plichten, maar ook rechten ten opzichte van onze partij.

* * *

Er zijn in ons land tal van trouwe kiesverenigingen. Kiesverenigingen, die hun verplichtingen tegenover de Antirevolutionaire Partij stipt en loyaal nakomen. Er zijn er echter ook, die zich bij haar oprichting hebben aangesloten bij het Centraal Comité en die zich niet volledig realiseren, welke verplichtingen die aansluiting voor hen heeft medegebracht. We hebben het nu eens niet over kiesverenigingen, die talmen met het over-

maken van hun contributie-afracht of die tot op vandaag hun ledenlijst ten behoeve van het contact-orgaan nog niet hebben ingezonden. Neen, het gaat thans over die kiesverenigingen, die zich wel bij het Centraal Comité hebben aangesloten, maar die artikel 45 van de door haar mede ondertekende Staten hunner partij weigeren na te leven.

Dat artikel 45 behelst nl. de plicht van iedere kiesvereniging om binnen haar ressort een Arjos op te richten en deze moreel en desnoods financieel te steunen. Wanneer men weet, dat er ongeveer 900 antirevolutionaire kiesverenigingen en slechts ongeveer 300 antirevolutionaire jongerenstudieclubs zijn, dan kan men daaruit concluderen, dat er dus nog een zeshonderdtal kiesverenigingen is, dat aan zijn bij de aansluiting bij het Centraal Comité vrijwillig op zich genomen verplichtingen niet heeft voldaan.

Dat kan natuurlijk zijn geoorloofde oorzaken hebben. Er kunnen omstandigheden zijn, die het oprichten van een Arjos onder auspiciën van de kiesvereniging onmogelijk maken. Er kan echter ook bij de kiesverenigingen uitgesproken onwil aanwezig zijn.

Van dat laatste gaf een briefje blijk, dat een secretaris van een kiesvereniging ergens in Nederland verstuurde, toen hem werd gevraagd om zijn medewerking bij de oprichting van een Arjos ter plaatse. Hij deelde daarin letterlijk mede: „Het bestuur van onze kiesvereniging

stelt geen prijs op een propaganda-avond van de Arjos. Wij hebben daarvoor verschillende redenen. Voor de oorlog was er een A.R.P.C.-club. Dat ging enige tijd goed, maar de belangstelling is gaandeweg verminderd, zodat ze toen is opgeheven. De onkosten, die aan de door U bedoelde propaganda-avond zijn verbonden, noemt U laag, maar ons bestuur is niet bereid ze te dragen.”

Doch dit is nog niet alles. Deze secretaris had nog meer „redenen” om zijn medewerking te weigeren. Immers: „De jongeren bij ons zijn op de J.V., totdat ze 25 jaar zijn. En wanneer, zoals U schrijft, de leeftijdsgrens voor de Arjos 35 jaar is, dan kunnen ze lid zijn van de kiesvereniging en daar krijg je ze ook allemaal niet heen.”

En dies eindigde deze secretaris met de hoop uit te spreken „van verder schrijven over deze zaak verschoond te blijven, omdat ik persoonlijk toch mijn medewerking hiervoor niet geef.....”

* * *

„Als deze kiesvereniging na verloop van tijd uitsterft, dan is dat grotendeels haar eigen schuld. De Arjos van vandaag is immers de kiesvereniging van de toekomst. En de betrokken secretaris zal dat natuurlijk zo niet hebben bedoeld, maar in wezen moet het slot van zijn schrijven aldus worden gelezen: Ik hoop verder verschoond te blijven van jong bloed in de kiesvereniging en ik heb niet de minste behoefte aan jonge-

lui, die zich met antirevolutionaire beginselstudie bezighouden.

Hier is sprake niet alleen van verregaande slapheid, maar van plichtsverzaking van deze kiesvereniging.

Als jongeren mogen wij immers van onze kiesvereniging (niet: vragen, maar:) eisen, dat alles in het werk wordt gesteld om een jongerenstudieclub op te richten. Dat recht ontlene wij aan artikel 45 van de Statuten, waarmee onze kiesvereniging heeft ingestemd.

Een antirevolutionaire jongere, die dit contactorgaan leest en die van de kiesvereniging in zijn woonplaats geen medewerking krijgt bij de oprichting van een Arjos, behoeft daarmee geen genoegen te nemen. Hij stelle zich in verbinding met het Arjos-bestuur van zijn provincie en dan zal dat bestuur niet nalaten het Provinciaal Comité te wijzen op de nalatigheid van deze kiesvereniging.

Wij hebben plichten. Zeker! Maar wij hebben ook rechten. Rechten, die niet alleen de medewerking, maar zelfs het initiatief van de kiesvereniging waarborgen, wanneer er nog geen Arjos ter plaatse is.

Mentaa

ONGESCHIKT

C. D. VAN OOSTEN

Onlangs gaf Het Vaderland onder bovenstaand opschrift een artikeltje over..... voetbalclubs. Waar het in dat stukje om draaide was de mentaliteit der jongeren. Dat is dan ook de reden waarom er in onze rubriek en op deze plaats iets over geschreven wordt.

Het leven der voetbalclubs taant. De trainingen worden slecht bezocht. De contributie laat veel te wensen over. Wil een club nog enigermate behoorlijk voor de dag komen in een wedstrijd dan is zij aangewezen op andere spelers. De algemene klacht is dat er bijna niets bruikbaar uit de juniorenafdelingen komt.

De oorzaak van dit alles is dat het enthousiasme, de vreugde om het spel en de sport ontbreekt. Men speelt uit tijdverdrijf. Van clubtrots en clubbeer is niets meer, althans zeer weinig te bespeuren.

Met de noodzakelijke wijzigingen zou dit in het algemeen ook van de politieke jongerenclubs kunnen worden gezegd. Ook van onze antirevolutionaire jongerenclubs.

Men moet dit goed begrijpen. Het is niet de kwestie dat er geen clubs zijn. Die zijn er gelukkig wel. Zij zijn er zelfs in een behoorlijk aantal. De ARJOS is de

IN MEMORIAM

Het kabinet, dat zich in Maart j.l. door de V.V.D. ten val gebracht wenste te zien, werd „vervangen” door het huidige kabinet-Romme.

Mr Oud achtte dit een zodanig sterk kabinet, dat hij zijn onvermoeibare partijgenoot Mr Stikker gearne afstond aan Prof. Romme.

Het is goed, zich thans (nog slechts ruim een half jaar later) de vijf winstpunten te herinneren, die Mr Oud in de nieuwe kabinetsformatie meende te zien.

1. We hebben thans drie vertegenwoordigers van de derde macht en één exponent van de gedachte van de derde macht.

Niettemin is de derde macht zelf er nog steeds niet en wordt ze ook door Mr Oud nauwelijks meer genoemd.

2. Minister Van den Brink, de enige grote tegenspeler van Prof. Lieftinck, krijgt een niet te versmaalen bondgenoot in Minister Albregts.

Niettemin stemde Mr Oud tegen de meeste belastingontwerpen, die mede dank zij Minister Albregts werden ingediend.

3. Ook de R.K. Minister Teulings zal zich meer met de financiële en economische problemen bezig houden.

Niettemin ging Mr Oud onlangs heftig te keer tegen de regeling van de financiële verhouding tussen Rijk en gemeenten.

4. In plaats van Mr Van Maarseveen is thans Ir Peters Minister van Overzeese Rijksdelen.

Niettemin heeft ook deze minister geen bezwaar tegen wijziging van het Unie-Statuut.

Rest één klein winstpuntje: 5. Mr s' Jacob is als minister van Oorlog vervangen door Ir Staf.

Pyrrhus heeft indertijd ook zo'n overwinning behaald. Hij zal wel nooit vermoed hebben, dat Mr Oud zijn leerling zou zijn.

't Is maar, dat U het weet, wanneer U in de verkiezingscampagne nog eens een V.V.D.-er spreekt!

grootste politieke jongerenorganisatie in ons land. Hier ligt de wonde plek niet. De vele clubs „werken” ook. Dit betekent dat zij regelmatig vergaderingen houden, waar een onderwerp behandeld wordt.

Maar dit werken is op zichzelf niet voldoende. Een club die waarlijk werkt, leeft in het hart der jongeren. Elk lid van zo'n club is dan werfagent.

Bespreking van onderwerpen ter clubvergadering is nuttig en nodig, maar draagt geen vrucht, wanneer nadien over de behandelde zaken niet buiten de vergaderingen wordt gedacht, gelezen en gesproken. Het verworvene moet worden doorgegeven. Alleen dan draagt het werk vrucht. En dit kan maar in één weg gevonden worden, wanneer wij oog krijgen voor de geestelijke achtergrond van de tegenwoordige situatie.

De enige methode om daartoe te geraken is ons te richten naar de wenk ons in Hebr. 12 gegeven: Vestigt uw aandacht op Jezus Christus, gezeten ter rechterzijde van de troon Gods, opdat ge niet door matheid van ziel verslapt.

„De matheid van ziel”, dat is voor de ARJOS de beste vertaling van mentaal ongeschikt zijn, kunnen wij voorkomen. Doen wij dat dan!

Hebt U Radio?

Ja? Verzuimt dan niet in Uw agenda te noteren:

Woensdag, 28 November,
6.30—6.45 uur.

Dan zal tot U spreken voor de N.C.R.V.-microfoon:

Mr C. J. Verplanke te Haarlem, tweede voorzitter van het bestuur der Nationale Organisatie van Antirevolutionaire Jongeren Studieclubs.

Onderwerp:

Appèl geblazen.

Verzamelen!

De veelgevraagde Arjos-propagandafolder

Tekst van Mr C. J. Verplanke — Tekeningen van J. W. Ooms

		Inhoudsopgave:
		Wat is een Arjos?
		Wat doet de Arjos?
		Hoe werkt de Arjos?
Prijs per stuk	f 0.25	De verhouding tot de Kiesvereniging
10 exempl. en meer	f 0.15	De Nationale Organisatie
100 exempl. en meer	f 0.12½ per stuk	Wat doet de Nationale Organisatie?
		Hoe werkt de Nationale Organisatie
		De provinciale, stedelijke en streekverbanden

VERKRIJGBAAR OP HET BUREAU A.R. PARTIJ

Verantwoorde emigratie

Bestelt per giro nr 89673
Prijs f 0.60

*Een rapport van de
Antirevolutionaire
Partij.*

*Waarom leeft de emigratie
in onze kring?*

*Hoe staat het met de
bevolkingstoename*

*Welke voordelen biedt
emigratie?*

Wat zijn de bezwaren?

*Heeft de Regering
een taak?*

*En nog tal van andere vragen
worden beantwoord.*

UITGAVE VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJSTICHTING

Brochures

verkrijgbaar bij het Bureau Centraal Comité
uitgegeven door de Antirevolutionaire Partijstichting

1	Politieke rondblik, Prof. A. Anema	f 0.25
3	Bedrijfsorganisatie, M. Ruppert	f 0.25
6	Het Program van Beginselen	per stuk f 0.10
7	Modelreglement van een kiesvereniging	f 0.40
8	Modelreglement van een centrale kiesvereniging	f 0.40
9	Modelreglement van een dorpskiesvereniging	f 0.40
18	Het kapitalisme, R. Gosker	f 0.50
19	In Kuyper's Ijn, C. Smeenk	f 0.25
24	Handboekje voor de propaganda	f 0.35
26	Schetsenbundel, Prof. Dr L. W. G. Scholten	f 0.25
27	Calvinistische reformatie, H. Algra	f 0.35
29	Folder ledenwerfactie	bij 100 stuks f 3.—
32	Schets „Het constitutionele koningschap”, C. D. van Oosten	f 0.10
34	Adreskaarten	bij 100 stuks f 0.50
37	In den strijd der beginselen, Prof. Dr K. Dijk	f 0.45
38	Rapport Huwelijk en Echtscheiding	f 0.75
39	De Christen en de politiek, Prof. S. U. Zuidema	f 0.65
40	De Antirevolutionaire Partij en de middenstand, H. van Eijdsen	f 0.65
41	Onder de schijnwerper der historie, H. Algra	f 0.65
42	De tragiek van de Partij van de Arbeid, R. Gosker	f 0.65
43	De Ijn onzer politiek	f 0.75
44	Roeping en taak (schetsenbundel)	f 1.75
46	De kracht der zwakheid (deputatenrede)	f 0.50
47	Het processieverbod (rapport)	f 0.75
48	Verantwoorde emigratie	f 0.60
49	Onbloedige revolutie?, R. Gosker	f 1.25
50	Voorstellen C.C. verkiezingen 1952	f 0.25
51	Over de drempel, H. Algra	f 0.70
52	Maatregelen tegen de communisten	f 0.35
53	Verzamelen! Propagandafolder Arjos	f 0.25

Alle bestellingen
gaarne door middel van
overschrijving
op gironummer 89.673
ten name van de
Antirevolutionaire Partij
te Den Haag,
Dr Kuyperstraat 8.
Moet per kwitantie
worden gedisponeerd, dan
wordt f 0.30 extra in
rekening gebracht.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN

In dit nummer:

Dr J. SCHOUTEN	Federalisatie van Europa
T. CNOSSEN	Driestarren
Dr A. VEERMAN	Uit het Parlement
Dr J. A. H. J. S. BRUINS SLOT	Het nationale en het bovennationale
T. CNOSSEN	De organen voor de emigratie
Drs S. KLATTER	Iran en Egypte
Mr A. B. ROOSJEN	Radio-omroep
—	Dr J. J. C. van Dijk
C. VAN DEN HEUVEL	De bedrijfsorganisatie in de praktijk
H. ALGRA	De weerlozen en moeilijk verleden
Drs G. J. STAPELKAMP	Het experiment van Wevershoof
Mr C. J. VERPLANKE	Wat de krant schrijft
J. TJALMA	De Woningbouw

Op eigen wieken:

H. D. W. BOVEN	Uit de organisatie
—	Onze bestuursleden
—	Prov. Verbanden Arjos-clubs in Zeeland, Noordholland en Friesland.
J. W. OOMS	Kunst voor een karretje
CO DUKER	Staat en opvoeding
Mr C. J. VERPLANKE	Studentenparlement
H. D. W. BOVEN	De regionale instructievergaderingen

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE
PARTIJ, HAAR PROPAGANDA- EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

NATUURLIJK!

De voorjaarsactie viel goed in de smaak.
Dat bleek wel uit de resultaten.
Wij gaan dus met onze premies voort.
Ja, maar ook nieuwe boekwerken worden beschikbaar gesteld.

Ten eerste:

Wie één nieuwe abonné opgeeft,
mag een keuze doen uit de brochures, welke door de Antirevolutionaire Partijstichting worden
uitgegeven tot een bedrag van één gulden dertig cents (1.30)

Wie twee nieuwe abonné's opgeeft,
tot een bedrag van twee gulden tachtig cents (f 2.80)

Ten tweede:

Wie zeven nieuwe abonné's opgeeft ontvangt:

1. **Bezinning en Uitzicht** van Dr J. A. H. J. S. Bruins Slot.
Het prachtwerk over brandende internationale vraagstukken van deze tijd.
2. **Geen vergeefs Woord.**
De keurig uitgevoerde Deputatenredevoeringen. Het boek dat in geen Antirevolutionair gezin mag ontbreken.
3. **De strijdende Kerk** van P. A. de Rover.
Dit is het Groot-vertelboek der Kerkgeschiedenis met aantekeningen.
Een vertelboek?..... Maar wat voor één. Een genoeg om te lezen. Zo te kunnen vertellen!
Het is een hele opgave om al de vijf delen te veroveren.
Want dat betekent 5 × 7 abonnementen!
Maar — het laatste deel krijgt U voor..... twee abonné's.
Dat is te doen! Wie is de eerste? Voor hem — voor haar — een eervolle vermelding.
4. **Ruig Volk** van P. A. de Rover.
Dat is het eerste deel van de trilogie „De weg der kleine mensen”.
In deze trilogie wordt de geschiedenis getekend van een schippersgeslacht in ongeveer de jaren 1830—1930. Dit boek gaat over „kleine luyden” en is bedoeld als de volstrekte tegenhanger van „De klopp op de deur”. Het eerste deel „Ruig Volk” verscheen in October. De opzet van de schrijver is het geestelijke, politieke en sociale leven in deze eeuw te schetsen, maar dan in roman-vorm.

Ten derde:

Wie tien nieuwe abonné's opgeeft ontvangt:

De scheuring van het Rijk door Prof. Mr P. S. Gerbrandy.
Het aangrijpende boek, waarin het drama van de Indonesische crisis wordt behandeld. Actueel — Adembenemend!

Ten vierde:

Wie twintig nieuwe abonné's opgeeft ontvangt:

„Het volk ten haat” door Mr J. A. de Wilde en C. Smeenk.
Het grote werk, verlucht met veel foto's, dat bevat de aaneengeschakelde geschiedenis der Antirevolutionaire Partij.
Dit werk kost f 24.50 in de boekhandel.
Voor twintig abonnementen. Grijp Uw kans!
Zo gaan wij met onze actie door.
En wij zullen trachten telkens nieuwe boeken beschikbaar te stellen.
Doet U mee?

HIERBIJ geef ik op als nieuwe abonné op
„Nederlandsche Gedachten” voor f 3.— per jaar:

Naam

Woonplaats

Adres

en wens als premie te ontvangen

Aan de Administratie van

●
**NEDERLANDSCHE
GEDACHTEN**

●
Dr Kuypersstraat 3
's-Gravenhage

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE

PARTIJ, HAAR PROPAGANDA EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

K A D E R N U M M E R

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk, Mr C. J. Verplanke, R. Gosker (Secretaris).

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuypersstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.

Administratie-adres: Dr Kuypersstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.
Giro 89673 ten name van de Antirevolutionaire Partij.

Verschijnt 15 maal
per jaar

Prijs per abonnement
f 3.— per jaar

FEDERALISATIE VAN EUROPA

Dr J. SCHOUTEN

In punt 4 van het aan de organen onzer partij ter behandeling toegezonden ontwerp-program van actie is o.m. opgenomen: Nederland bevordere, op de grondslag van eigen nationale zelfstandigheid, krachtig de federalisatie van Europa. Uit diverse reacties blijkt, dat daartegen nogal bezwaren rijzen. Aan een deel van deze bezwaren, de belangrijkste, willen wij in dit artikel aandacht schenken. Aan een deel, dus niet aan alle, o.a. omdat de ter kennis gekomen bezwaren van zeer uiteenlopende aard zijn, en soms ook niet is na te gaan, waarin zij hun grond vinden en welke betekenis er aan moet worden toegekend. Zien wij het goed, dan is het hoofdbezwaar, samengevat, hierin gelegen, dat men in de federalisatie al aanstonds ziet een beperking en bij haar verdere toepassing een uitholling van de nationale souvereiniteit, en daarom mag daaraan, zo luidt de conclusie, principieel geen medewerking worden gegeven. Zeer eenvoudig geformuleerd houdt dit bezwaar in: nationale souvereiniteit is souvereiniteit; deze moet gehandhaafd en geëerbiedigd worden, zowel in de buitenlandse betrekkingen als in de binnenlandse verhoudingen; de federalisatie is daarmede in strijd en deswege moet zij worden veroordeeld.

Terloops moge worden opgemerkt, dat sommigen dit bezwaar op zulk een wijze hanteren, dat het zich niet alleen richt tegen de federalisatie, maar evenzeer tegen de sluiting van verdragen of overeenkomsten tussen mogendheden. Hoe groot het onderscheid ook moge zijn tussen zulke overeenkomsten, zij hebben betrekking op zaken, waarmede de daarbij betrokken staten van doen hebben, en bevatten voorschriften of regelen, waaraan de nationale Regeringen, welke die overeenkomsten hebben aanvaard, bij haar beleid ten aanzien van die zaken zijn gebonden. Men denke aan de Rijnvaartacte, aan handelsovereenkomsten, aan internationale verdragen op sociaal gebied enz.

Bij de overweging van het vermelde hoofdbezwaar, dient men allereerst aandacht te geven aan het begrip souvereiniteit. Het gebruik van dit woord levert steeds moeilijkheden op, welke in wezen voortvloeien uit de principiële tegenstellingen omtrent de oorsprong, het wezen en het karakter van souvereiniteit. Aan dit woord mag naar antirevolutionaire overtuiging voor aardse machten nimmer de zin van onbegrensde, onbeperkte machtsvolheid worden gegeven. Volstrekt soeverein is alleen God. Hij heeft, in menselijke woorden gezegd, de uitoefening van Zijn souvereiniteit tijdelijk in handen gelegd van de Heere Jezus Christus. „Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde”, zo zeide Hij tot Zijn discipelen na zijn opstanding uit de dood. Aardse souvereiniteit draagt een beperkt karakter. Dit geldt ook van die der staatsoverheid. Zij is soeverein op een bepaald gebied, en op dit gebied in een beperkte zin, omdat er in het leven des volks bevoegdheden zijn en gelden, welke door de Overheid behoren te worden erkend en geëerbiedigd. Men leze hierover nog eens de in 1880, ter inwijding van de Vrije Universiteit, door Dr A. Kuypers uitgesproken rede onder de titel „Souvereiniteit in eigen kring”. Er is over deze rede en over het begrip souvereiniteit in eigen kring vooral in de laatste jaren veel gesproken en geschreven, ook binnen onze partij. De discussie daarover is nog aan de gang. Maar bij alle verschil van zienswijze, wordt toch aan één ding vastgehouden, en dat is dit, dat de souvereiniteit van de Overheid beperkt is, dat er bevoegdheden in het volksleven zijn, waaraan zij niet mag raken. De Overheid is soeverein over het gehele volk, haar gezag gaat over alles wat zich in het volksleven openbaart, maar zij is in de uitoefening van haar souvereiniteit gehouden anderer bevoegdheden te eren en te beschermen, en deze niet aan zich te trekken, opdat er plaats zij voor wezenlijke zelfstandigheid en vrijheid. Haar souve-

reiniteit heeft niet een totalitair karakter, en mag dit ook niet gaan dragen.

* * *

Een tweede belangrijk punt, waarmede men bij de beoordeling van het genoemde bezwaar moet rekenen, is dit, dat alle zaken, welke op nationaal gebied van belang zijn, daarmede nog niet zijn gestempeld tot nationale zaken, welker regeling, voorzover nodig, door de nationale Overheid moet of kan geschieden. Er zijn aangelegenheden, welke voor meer dan één volk, voor verschillende volken, van grote betekenis zijn, en deswege regeling behoeven. Wanneer ten aanzien daarvan een nationale Regering het standpunt zou innemen — stel zij kon dit vanwege haar machtspositie doen —: ik ga daarvoor souverein een regeling treffen, dan zou dit zeer beslist afkeuring verdienen. Het karakter van de zaken en van de regeling, waaraan behoefte is, laten dit niet toe. Het zijn boven-nationale zaken, waarbij enige of vele landen zijn betrokken, en de voorzieningen, welke ter zake nodig zijn, dienen in gemeenschappelijk overleg tussen de Regeringen van die landen te worden getroffen. Er zijn dus, eenvoudig gezegd, aangelegenheden, welke op nationaal gebied een grote rol spelen, maar welke de nationale Overheid niet zelfstandig kan en mag regelen. Met betrekking tot deze aangelegenheden moet nog een nader, zij het een ietwat ruw, onderscheid worden gemaakt. Er zijn zaken, welke in aanmerking komen voor een gemeenschappelijke regeling tussen een paar of een beperkt aantal landen. Er zijn zaken, welke van Europees aard zijn, en waarvoor op een regeling in Europees verband behoort te worden aangestuurd. Er zijn voorts zaken van internationaal karakter, welke langs de weg van internationale samenwerking dienen te worden geregeld.

* * *

Nu is het echter zo, dat men niet eens voor goed, noch voor een betrekkelijk lange periode, de zaken kan rubriceren in nationale en andere. Daarin ligt blijkbaar voor velen één van de moeilijkheden, waarmede zij hebben te kampen. Zij voelen zich onzeker. Zij zien geen grenzen meer. Toch kan het bij nadere beschouwing geen verwondering wekken, dat zulk een rubricering niet is te geven. Het leven staat nooit stil, al schijnt dit soms tijdelijk het geval. Het is voortdurend in verandering. Wording en groei, verworping en misgroei, zijn aan de orde van de dag. De openlegging van onontgonnen gebieden, de ontwikkeling van de techniek, de toegenomen behoeften, de steeds voortgaande arbeidsverdeling, de wijzigingen in de voortbrenging door tal van oorzaken, de verschuivingen in de voorziening van grondstoffen en eindproducten, enz., brengen mede, dat zaken, welke vroeger geen speciale regeling behoeften of als nationale konden worden beschouwd, omdat zij op nationaal gebied betrekkelijk bevredigend waren te regelen, thans tot de boven-nationale moeten worden gerekend. De vele moeilijkheden en noden, en vooral de internationale politieke verhoudingen, welke onze tijd kenmerken, werken de ontwikkeling in deze richting sterk in de hand. Wij leven in een periode van snelle veranderingen, welke haar eisen stellen, eisen waaraan niet meer is te voldoen met behulp van het arsenaal, waarmede voordien kon worden volstaan. Andere wegen moeten worden ingeslagen, andere middelen zijn nodig.

Deze loop van zaken heeft de samenwerking in grotere verbanden dan vroeger aan de orde doen komen, waaronder die van Europa, althans van West-Europa. Vereniging van markten (de gemeenschap voor kolen en staal), gemeenschappelijke voorzieningen ten opzichte van daarvoor in aanmerking komende en rijp geworden aangelegenheden, zijn noodzakelijk. Daarvoor moet West-Europa worden geïntegreerd, dat wil zeggen tot gemeenschappelijke werkzaamheid, tot éénwording op verschillende gebieden worden gebracht, waarvoor regelingen behoren te worden getroffen en organen ter uitvoering daarvan in het leven dienen te worden geroepen. Dat is te verstaan onder: de federalisatie van Europa. Dit brengt wijzigingen in de bevoegdheden van de nationale Regeringen mede. Dit gaat gepaard met het sluiten van verdragen of overeenkomsten, met het oprichten van organisaties en het toekennen van bevoegdheden daaraan, welke op de onderhavige gebieden en in bepaalden zin de nationale souvereiniteit beperken.

Bestaat daartegen principieel bezwaar? Wie wezen en karakter van de staatsoverheid ziet, zoals wij die aangaven; wie erkent, dat voor boven-nationale zaken naar recht en billijkheid boven-nationale regelingen behoren tot stand te worden gebracht, kan te dezen aanzien moeilijk principiële bezwaren inbrengen. Deed hij dit toch, dan zou hij de ogen sluiten voor datgene, waarom het in het wezen van de zaak gaat, en het pleit voeren voor bestendiging van toestanden en verhoudingen, waarin klaarblijkelijk niet, althans niet bevredigend, kan worden voorzien in hetgeen heden en naaste toekomst vragen. Ieder onzer bedenke wel, dat in alle gevallen, waarin de zaken, als het ware onafhankelijk van onze gedragingen, in feite boven-nationale zijn geworden, zij ook niet meer op behoorlijke wijze in nationaal verband zijn te regelen. Indien de nodige voorzieningen dan niet in samenwerking met andere daarvoor in aanmerking komende staten kunnen worden getroffen, blijft wel de nationale souvereiniteit in formele zin ongewijzigd behouden, maar in werkelijkheid kan deze haar taak alleen nog maar onvoldoende en zeer gebrekkig vervullen.

* * *

Wellicht zijn er lezers, die ons zouden willen vragen: maar volgt gij dan de huidige ontwikkeling zonder reserve met vreugde? ziet gij daarin dan niet krachten werken, waarvan weinig goeds kan en veel kwaads moet worden verwacht? is er geen gevaar voor de uitholling van onze nationale souvereiniteit en voor de liquidatie van onze nationale zelfstandigheid?

Op deze en soortgelijke vragen luidt ons antwoord: ons verheugen gaat gepaard met beven; wij zien naast de wording de verworping werkzaam, behalve positieve krachten negatieve in actie; wij duchten geen ernstig gevaar voor onze nationale souvereiniteit en onze nationale zelfstandigheid, wanneer Regering en volk hun taak verstaan en vervullen. Er zijn dus wat men noemt ernstige risico's. Is het echter niet bijna steeds zo in deze bedeling, vooral sinds de verwereldlijking van het leven hand over hand is gaan toenemen? En zou dat ons mogen terughouden van medewerking aan hetgeen als zodanig juist en noodzakelijk is? Wij geloven, dat de Bijbel het ons anders leert; dat deze ons niet zegt: met het oog op mogelijk misbruik moet gij aan wat goed is en de tijden vragen niet meedoen. Het Evangelie is een kracht Gods,

* * * Vertrouwen

Butler, de nog jonge conservatieve minister van financiën in het kabinet-Churchill bewoog zich voorheen vooral op het gebied van het buitenlands beleid. Thans is hij belast met de zware taak, het Engelse budget in evenwicht te brengen.

Hij sprak daarbij over twee monsters. Die monsters waren: inflatie en het grote tekort op de handelsbalans.

In de Engelse troonrede is op dezelfde moeilijkheden gewezen.

Een recent bezoek aan Italië leerde ons wat inflatie betekent. De lire was vroeger 47 cent, thans 0.6 cent.

De Franse franc maakte een gelijksoortige salto.

De ervaring leert, dat dit gaat ten koste van het gewone volk, van de massa. Te gevaarlijker, omdat de schijn soms iets anders suggereert. Het vele papier geeft een suggestie, alsof men veel verdient. Doch in werkelijkheid smelt het bezit weg en houdt de koopkracht geen gelijke tred met de stijgende hoeveelheid geldmiddelen.

Altijd schuilt achter dit vraagstuk weer het gevoerde regeringsbeleid en mede daardoor vertrouwen in de munteenheid. Daarom te meer drong de heer Schouten, bij het wetsontwerp inzake het toezicht op het credietwezen, aan op consolidatie van de vlottende schuld en op gezondmaking van de financiële- en schuldsituatie van de Staat.

Het vertrouwen in de waarde van het geld en de soliditeit van de regeringspolitiek moet hersteld worden.

Evenmin als in Engeland, is de Nederlandse socialistische financiële politiek er in geslaagd, dat vertrouwen te wekken, laat staan te herstellen.

* * * Verwaterd Liberalisme

In een nieuw boek over Lloyd George, de nationale leider in Engeland gedurende de eerste wereldoorlog, wordt ge-

ook een kracht tot reformatie. Het Evangelie moet worden uitgedragen en beleefd, ook in de Europese en internationale verhoudingen en organen. De krachten tot reformatie moeten in werking worden gesteld tegenover de krachten tot deformatie. Dat is onze opdracht van Godswege. Laat ons aan die opdracht biddend gehoorzamen. Onze God, Hij alleen, bepaalt wat uit dit alles volgen zal.

zegt, dat er vele Lloyd George's in deze ene persoon schuilden.

Als hij het departement binnenstapte, trilde er een elektrische schok door het gebouw.

Van hem straalde energie uit. Maar hij was geen stabiel partijleider, hij had menig oude plunje. Na hem is de liberale partij snel weggeschrompeld. Na Asquith was het spoedig met haar invloed gedaan. Een proces dat zich in Nederland reeds eerder aftekende.

Bij de jongste verkiezingen in Engeland prijkten vijf liberale kandidaten op de conservatieve lijst.

Hun leider, Mr Clement Davies, is buiten Engeland onbekend. Zijn program werd door „The Economist” gekarakteriseerd als „commendable for its comparative bluntness”, wat wil zeggen: prijzenswaardig wegens zijn overtreffende stompzinnigheid.

Geen wonder, dat dit blad van het verwaterde liberalisme spreekt.

Het is duidelijk, dat het succes van één man, van welke betekenis ook, een partij niet in stand houdt.

Noch het voeren van een opportuniteitspolitiek ter verkrijging van momentele resultaten.

Een partij blijft en kan alleen op den duur invloed uitoefenen als zij rust op een goede grondslag en tot het volk een duidelijke boodschap heeft te zeggen.

* * * Napels zei: neen

Het internationale Migratiecongres te Napels heeft het uitgestippelde plan om de emigratie te laten lopen onder auspiciën van het Internationaal Arbeidsbureau van de hand gewezen.

Amerika, op welks beurs men een beroep wilde doen, zei neen; Canada en Australië, twee der voornaamste immigratielanden, zeiden ook neen.

Deze beslissing verheugt ons.

Bij de steeds toenemende en dikwijls noodzakelijke internationale samenwerking dreigen er ook ernstige gevaren. In de eerste plaats die van het dirigisme. Men meent thans alles te kunnen reguleren en men schuift met levende mensen als met houten pionnen.

Vervolgens het gevaar van bureaucratie.

Het opgezette plan zou maar even elf miljoen dollar aan kosten vragen, benevens vijftientig miljoen dollar voor een fonds.

En de deelhebbende landen mogen betalen, zoals de burgers van een land bij de onevenredige dure huishoudingen der nationale staten.

En het derde gevaar is, dat men zeer onderscheiden vraagstukken, nationaal zeer gedifferentieerd, onder een noemer schuift en bij het zoeken van een oplossing de plank mislaat.

* * * Drie! Niet één!

In Europa bestaan op het gebied van de „migratie” drie problemen, n.l. dat van de vluchtelingen, de z.g. refugees; dat van internationale uitwisseling van arbeidskrachten en dat der normale d.w.z. de spontane emigratie.

Het plan van het Int. Arbeidsbureau maakte hier praktisch één van.

Reeds daarom is de afwijzing juist. Het vluchtelingen-vraagstuk eist een geheel andere aanpak dan de beide andere, omdat het door geheel andere motieven beheerst wordt.

De internationale arbeidsbemiddeling draagt veelal een tijdelijk karakter en is in wezen iets anders dan emigratie.

En het emigratieprobleem op zichzelf ligt in Nederland weer totaal verschillend van b.v. dat in Italië.

Wie deze onderscheidingen uit het oog verliest, zal evenmin de juiste weg zien, die tot een oplossing leidt.

* * * Humor I

Het politieke debat, vooral tegen de verkiezingen, is wel eens fel en soms wrang.

Schelden op de tegenpartij maakt niet, dat een rede aan haar doel beantwoordt. De eisen moeten, zeker bij de Antirevolutionairen, hoger worden gesteld.

Een der mooiste wapenen is de slagvaardigheid van de spreker.

Onze parlementaire voorman, Dr Schouten, beschikt daarover in niet geringe mate.

Bij de bestrijding van de wet inzake het toezicht op de banken zeide hij, de correspondentie tussen de Nederlandse Bank en de minister van financiën gaarne eens te willen inzien.

Waarop minister Lieftinck interrumppeerde:

„Als U hier komt zitten, kunt U die inzien”.

Het antwoord kwam prompt:

„Maar dan moet U toch eerst heengaan”.

Het verslag vermeldt: grote vrolijkheid.

* * * Humor II

Een tweede voorbeeld uit de Engelse verkiezingsstrijd. Een conservatieve kandidaat leverde scherpe kritiek op de Labour-regering en voornamelijk op het streven naar staatsbemoeiing.

Een socialistische toehoorder, doelend op de vrije medische verzorging, riep:

„Nog nooit heeft Engeland zulke mooie en gezonde kinderen gehad”.

Onder grote hilariteit der vergadering antwoordde de conservatieve spreker:

„Maar dit zijn dan toch vruchten van the private enterprise (van het particulier initiatief”.

Als de vos de passie preekt

De Tweede Kamer heeft weer eens een wetsontwerp behandeld, dat de nodige deining heeft veroorzaakt. Die deining was er niet zozeer in de Kamer zelf; daar was het debat zakelijk en rustig. Maar in het land is er heel wat over te doen geweest.

We bedoelen het wetsontwerp, waardoor het bankwezen, of juist: het credietwezen, onder de controle van de Nederlandse Bank gebracht wordt. De banken worden dus aan de ketting gelegd. Daartegen rees van vele kanten fel verzet. Tegen het socialisme, dat men in deze maatregel meende te moeten onderkennen.

Socialisme? De heer Hofstra, die toch heus een goed socialist is en die het dus weten kan, dacht er anders over. Dit wetsontwerp moeten we aanvaarden, zo zei hij, omdat het — zakelijk en nuchter — zijn noodzaak vindt in de feitelijke ontwikkeling van het credietwezen. Ergo, men late de principes, de dogmatiek thuis; bekijk het wetsontwerp als een technisch-financiële aangelegenheid. Zakelijk en nuchter. Dan zal elk verstandig mens erkennen, dat het ontwerp er moet komen. Socialisme? Bijzaak, meneer. Niet aan de orde.

Roerend is deze bescheidenheid. Toen bijna vier jaar geleden de Nederlandse Bank werd genationaliseerd, was de heer Hofstra ook al zo tegemoetkomend. Toen betoogde hij, dat er feitelijk niets gebeurde. De aandeelhouders van de Nederlandse Bank hadden immers toch al niets meer te vertellen. De naasting van de aandelen betekende niets anders dan dat de uiterlijke vorm in overeenstemming gebracht werd met de reeds bestaande, feitelijke toestand. En de heer Hofstra verklaarde daarbij heel edelmoedig: „Wie bezwaar heeft tegen het woord Socialisatie, mag dit, wat mij betreft, vervangen door de meer neutrale term: brengen in gemeenschapsbeheer”. Wie dat hoort of leest, is bijna geneigd met lichte ontroering te stamelen: Dank U, mijnheer Hofstra, voor zoveel fijngevoelighed.

Maar gelukkig is niet iedereen zo argeloos. Bij de heer Hofstra voert de feitelijke ontwikkeling steeds tot een vergroting van de staatsmacht. En..... misschien heeft hij daarin helaas niet zelden nog gelijk ook. De vraag is maar, of die feitelijke ontwikkeling ook een gewenste ontwikkeling is. Voor hen, die vergroting van de staatsmacht niet nuttig en wenselijk achten, is dan die „feitelijke ontwikkeling” een reden om dubbel voorzichtig te zijn.

Zakelijk en nuchter.

Intussen kreeg de heer Hofstra zijn zin, zeker waar het Dr Schouten betrof. Die ontleedde het aanhangige ontwerp inderdaad, zoals hij dat gewoon is, zakelijk en nuchter. En hoewel hij hierin dus het recept van de heer Hofstra volgde, kwam hij toch tot een vierkant tegengestelde conclusie.

Dr Schouten tastte allereerst de regeling in haar kern aan. Het doel van het ontwerp is, de credietverlening, de geldcreatie van de banken in de hand te houden. De Bankwet geeft aan de overheid daartoe het recht, of liever de taak. Maar..... dit is maar een kant van de zaak. Naast het girale geld is er het chartale. Naast de geldschepping van de banken is er die van de overheid. Over die andere kant horen we

niets, terwijl toch de Bankwet ook daarvoor voorschriften eist. Deze voorschriften zijn er nog niet en zullen voorlopig wel niet komen. Want, zo verklaarde minister Lieftinck bij een vroegere gelegenheid al eens, een concrete regel voor het te voeren monetaire beleid is niet te geven. De geleerden zijn het daar op geen stukken na over eens. Daarom moeten wij volstaan met de vage, algemene aanduiding, dat de monetaire politiek gevoerd moet worden op zodanige wijze als voor de welvaart van ons land het meest dienstig is. In het monetaire terrein gaat men nog tastenderwijs zijn weg. Als de heer Hofstra zegt, dat de feitelijke ontwikkeling van het geldwezen tot deze wettelijke regeling noopt, dan mogen we daartegenover stellen het oordeel van de minister, dat de geleerden het over de toekomstige loop van die feitelijke ontwikkeling en over de meest gewenste loop nog maar danig oneens zijn.

De heer Schouten dook daarbij in de cijfers en kwam tot de conclusie, dat de betekenis van de credietverlening door de banken voor het monetaire bestel door de voorstanders van het ontwerp wel zeer wordt overschat. Hij kon op grond daarvan de urgentie van het ontwerp niet inzien. Er is hoogstens aanleiding voor een noodregeling, zo mogelijk een vrijwillige, als vrucht van overleg en samenwerking, met een beslist tijdelijk karakter. Want de tijdelijkheid van het aanhangige ontwerp zag hij als bij zoveel tijdelijke wetten: zij blijven als tijdelijke wet permanent van kracht.

Positief

Een noodregeling dus. Want er is wel een zekere urgentie. Deze ligt, zo meende dr Schouten, ergens anders.

Er is bij de banken een overvloedige, een te overvloedige liquiditeit. Daardoor was het mogelijk in de afgelopen jaren een groot deel van het enorme bedrag aan schatkistpapier bij de banken onder te brengen. Maar in het vorig jaar kwam er een groter vraag naar crediet. Daardoor werd de mogelijkheid, schatkistpapier te plaatsen, geringer. De minister moest gaan afbetalen en dreigde daarbij vast te lopen. Daarom moest er op 1 Januari al een regeling tot beperking van de credietverlening komen. Daarom is het ontwerp tot toezicht op het credietwezen nu zo urgent geworden.

Dr Schouten wees er op, dat die moeilijkheden van een klein jaar geleden mede veroorzaakt werden door het beleid van de minister zelf. De consolidatie- en de rentepolitiek van de Regering zijn van grote invloed geweest voor de huidige situatie van het geldwezen.

En nu heeft dit wetsontwerp de strekking, die foute politiek te doen voortbestaan. Zij zal de aanhouding van schatkistpapier in de huidige grote omvang bestendigen — gedwongen! Zij zal de bestaande wanverhouding tussen geconsolideerde en vlottende schuld doen blijven. Het beleid van de Regering moet daarentegen juist gericht zijn op consolidatie van de vlottende schuld, op gezondmaking van de schuldpositie en de financiële positie van de Staat. Dat kan alleen bereikt worden door herstel en versterking van het vertrouwen in de waarde van het geld en in de soliditeit van de Regeringspolitiek.

Een noodregeling om uit de huidige impasse te geraken.

Maar voor de lange duur: een beleid, dat de oorzaken van de huidige impasse aantast.

Offers

We zeiden al: in de Kamer bleef het rustig. Kreten, zoals deze zomer bij de belastingdebatten werden gelanceerd: „U wilt de armen plukken en de rijken sparen”, werden nu niet gehoord. Toch kon dr Schouten niet nalaten terloops te wijzen op de verklaring van het N.V.V. Daarin werd aanneming van het ontwerp geëist, omdat niet alleen de arbeiders, maar alle bevolkingsgroepen zich offers moeten getroosten. De arbeiders hebben de consumptiebeperking aanvaard; nu mag verwacht worden, dat de investeringsbeperking er ook komt. Dat is nodig voor een rechtvaardige verdeling van de offers. Die redenering is er naast. Beperking van de investeringen kan een gevaar betekenen voor de ontwikkeling van handel en industrie, voor de positie ook van de handeldrijvende en industriële middenstand. Maar dat gevaar zal juist in sterker mate de arbeidersstand kunnen treffen dan hen, die financieel in betere doen verkeren. Voor een morele disqualificatie van hen, die de creditbeperking, als in dit ontwerp beoogd, afwijzen, bestaat geen enkele reden.

Men roept in deze tijd juist om industrialisatie, om bevordering van de productiviteit, om maatregelen tot verhoging van de productie. Dat heeft toch zijn financiële consequenties. Een creditbeperking, die aan de ondernemer extra-zorgen brengt, die het moeilijker maakt voor hem, om op de meest productieve wijze te werken, tref wellicht de ondernemer in zijn materiële positie veel minder dan de arbeiders in dienst van zijn onderneming.

Daarom mag men niet zeggen of suggereren, dat hij, die bezwaren heeft tegen het aanhangige ontwerp, pleit voor een ongerechtvaardigde verdeling der lasten. Ik verklaar ronduit, aldus dr Schouten, dat door mij het tegendeel wordt beoogd.

Mond vol tanden

Wie tijdens een vergadering van de Staten-Generaal op het Binnenhof komt, ziet daar drie, soms vier rijen auto's geparkeerd. Onze Kamerleden zijn voor een groot deel gemotoriseerd. Er staan grote, dure wagens bij, wat je noemt sleeën, maar er zijn ook heel wat kleine wagentjes tussen.

Natuurlijk, er zijn ook nog Kamerleden, die gewoon per fiets komen of op het achterbalcon van lijn 8. Maar het is ons nu te doen om die grote en kleine wagens. Stel U eens voor, dat zo'n grote slee in botsing komt met zo'n klein karretje. Dan is het van te voren wel te zeggen, wie het meest gehavend „uit de bus” komt. Dat kleintje wordt natuurlijk gekraakt.

Wanneer U nu naar binnen gaat vindt U ook diverse merken en types onder de Kamerleden. Zware wagens, lichtere soorten..... ja, en ook wel bromfietsen: veel lawaai, maar weinig gang. En ook op de politieke verkeersweg is het meestal niet moeilijk te voorspellen, wie er gekraakt zal worden, als het tot een botsing komt. We hebben een tijdje geleden eens een lichte aanrijding gezien tussen Prof. Romme en de socialistische ingenieur Posthumus (een bromfiets). Prof. Romme deed het — zoals hij het wel kan — met veel parlementaire zwier, maar niettemin grondig.

In de afgelopen weken was er iets dergelijks in de Eerste Kamer. Prof. Anema had een aanrijding — of liever een aanvaring: het ging over de binnenvaart — met minister Wemmers. En wel over een volkenrechtelijk probleem.

Nu lijkt minister Wemmers ons wel; niet omdat hij volgens prof. Romme „een exponent van de derde macht” is, maar omdat hij de indruk maakt een eerlijke, harde werker te zijn. Maar toen hij prof. Anema tegenover zich kreeg, stond hij toch met de mond vol tanden. Hij erkende het maar rondweg: tegen prof. Anema kan ik natuurlijk niet op. Maar..... ik constateer, dat er ook mensen zijn, die er anders over denken

dan deze hoogleraar. En aangezien hun opvatting mij beter gelegen komt, sluit ik me maar bij hen aan.

Prof. Anema had, zoals hij dat vrijwel altijd doet, wanneer hij spreekt, de discussie ineens op een hoog niveau gebracht. Maar op dat niveau stond hij alleen; noch de minister, noch een der andere Kamerleden bood een gelijkwaardige partij.

De aanvaring

Hoe kwamen nu deze beide rustige schippers met elkaar in aanvaring?

Het gebeurde bij de behandeling van de nieuwe wet Goederenvervoer Binnenscheepvaart. In die wet wordt bepaald, dat men om aan dat vervoer deel te nemen, in het bezit moet zijn van een vergunning. Precies als voor het Personenvervoer en voor het Goederenvervoer langs de weg een vergunningsstelsel is tot stand gebracht (de W.A.P. en de W.A.G.), zo is voor de derde categorie, de binnenvaart, een gelijksoortige regeling ontworpen.

Een vergunningsstelsel. Maar in 1868 hebben de landen, die aan de Rijn grenzen de koppen bij elkaar gestoken en in Mannheim een akte opgesteld, waarin de vrije vaart op de Rijn werd vastgelegd. Vrijheid en gelijkgerichtigheid voor allen, die de Rijn als vaarwater benutten! Het belang van deze akte, juist voor ons land, is niet moeilijk in te zien. Ongehinderd konden onze Rijnschippers hun vrachten vervoeren. Onze havens konden door geen barrière van hun achterland worden gescheiden.

Maar nu kwam de Nederlandse regering met een vergunningsstelsel voor de binnenvaart. Ook voor de Rijn. Mocht dat?

Aanvankelijk wilde het wetsontwerp ook buitenlanders aan dat vergunningsstelsel binden. Maar dat dit in strijd was met het internationale beginsel van de vrije vaart, dat was zo duidelijk, dat de Regering dit maar heel vlot terugnam. De wet zou alleen gelden voor Nederlandse schippers binnen Nederlands grondgebied. De Regering meende hiermee niet met de Mannheimer akte in strijd te komen. Internationale verdragen, zo zeide de minister, regelen internationale verhoudingen. Deze wet voor de binnenvaart heeft slechts betrekking op nationale verhoudingen.

Prof. Anema toonde aan, dat deze redenering helemaal niet opgaat. De Nederlandse wetten hebben heel dikwijls ook betrekking op buitenlanders en omgekeerd wordt de Nederlandse wetgever niet zelden in zijn vrijheid beperkt door internationale verdragen. Neen, wanneer Nederland met andere landen een verdrag sluit, waarin het de vaart op de Rijn tegen alle belemmeringen vrijwaart, dan is het aan deze regel gebonden. Door het tractaat is een stukje bevoegdheid van de Nederlandse overheid overgedragen aan een internationale rechtsgemeenschap.

Heeft de Tweede Kamer dit niet gezegd? Ja, zeker. O.a. de heer Algera heeft op dit bezwaar gewezen. Maar bij de behandeling dáár viel de nadruk vooral op de betekenis van deze regeling voor de Nederlandse binnenschipperij. De verkeerspolitieke en sociaal-economische kanten van het ontwerp waren daar de hoofdzaak. Het zou zo bij uitstek een taak van de Eerste Kamer — als Kamer van revisie — geweest zijn, de volkenrechtelijke kant van de zaak grondig door te praten.

Maar prof. Anema kreeg geen partij. Alleen de A.R. fractie stemde tegen. Dat was onbevredigend. Want het ging hier om de grondslagen van het staatsrecht. Dan mag men verwachten, zeker van de Eerste Kamer, dat een zaak goed doorgepraat wordt.

Het zwarte plan

We blijven in dezelfde sfeer. Want van de akte van Mannheim naar het plan-Schuman, dat is niet zo'n grote overgang. Het gaat ook nu over de samenwerking van enkele staten. Het

Schuman-plan brengt ons ook een internationale rechtsgemeenschap.

Maar toch is het verschil ook weer uitermate groot. Het Schuman-plan is maar niet een gewoon tractaat tussen zes landen (Duitsland, Frankrijk, Italië en de Benelux), waarbij zij afspraken maken inzake de productie van kolen en staal. Hier wordt niet alleen een stukje internationaal recht gevormd, hier wordt tevens opgericht, om het mooi te zeggen: een waarlijk supra-nationaal gezagsorgaan. Er komt tot stand een Europese gemeenschap voor kolen en staal, die duidelijk een federatief karakter heeft. De gemeenschap is maar niet een optelsom van de zes deelnemende landen, of een grootste gemene deler, of een compromis. Zij zal, wanneer zij eenmaal tot stand gekomen is, een eigen leven gaan leiden, zelfstandig, gedragen door eigen organen.

Het hoogste orgaan van de gemeenschap is de Hoge Autoriteit, bestaande uit negen leden, die wel — ten dele — benoemd worden door de zes Regeringen, maar geen vertegenwoordigers zijn van hun land, doch onafhankelijke leiders van deze internationale gemeenschap. Deze Hoge Autoriteit wordt gecontroleerd door een internationaal parlement, de Gemeenschappelijke Vergadering, samengesteld uit parlementsleden van de zes landen. Daarnaast is er ook een Raadgevend comité, waarin we vertegenwoordigers vinden van de producenten — werkgevers en werknemers —, van de handel en van de consumenten. Dit is dus een adviserend lichaam (laten we zeggen: zoals wij vroeger de Nijverheidsraad en de Hoge Raad van Arbeid hadden).

Natuurlijk is het niet mogelijk, de band met de zes Regeringen totaal door te snijden. De gemeenschap kan niet een volkomen „sovereine” macht in deze zes staten worden. Er komt ook een Bijzondere Raad van ministers. Daarin vinden we de vertegenwoordigers van de zes Regeringen, elk land met één stem. Zij zorgen voor de nodige coördinatie van het beleid van de Hoge Autoriteit met het beleid, dat gevoerd wordt door de deelnemende landen. Dat zal gaan door overleg, maar in bepaalde gevallen heeft deze Raad ook een veto-recht.

En tenslotte wordt ingesteld een Hof van Justitie, dat te beoordelen krijgt, of de organen van de gemeenschap zich wel houden aan het Statuut. Naast de controle op de doelmatigheid van het beleid staat dus de controle op de rechtmatigheid van dat beleid.

De Hoge Autoriteit wordt dus wel omgeven door tal van controlerende organen. Dat moet ook wel, al was het alleen maar, omdat de oprichting van deze Europese Gemeenschap voor kolen en staal zo'n uiterst gewichtig experiment is bij het streven naar een nieuwe vorm van samenleven der West-Europese staten.

Wij weten niet wat de toekomst brengen zal. Die toekomst is Godes. De mens gaat zijn weg, gebonden aan zijn menselijke beperktheid. Maar van daaruit redenerend mogen wij het tot stand komen van deze gemeenschap zien als een daad van de grootste betekenis voor de toekomst. De voortreffelijke rede van Dr Bruins Slot stelde dat in een helder licht.

U vindt daarvan een groot deel in dit nummer afgedrukt.

Het **NATIONALE** en het **BOVENNATIONALE**

Bij de behandeling van het wetsontwerp goedkeuring verdrag tot de oprichting van de Europese gemeenschap voor kolen en staal (plan Schuman) maakte Dr Bruins Slot op 30 October j.l. enkele opmerkingen over de verhouding van het nationale tot het bovennationale, welke van betekenis zijn in verband met het artikel van Dr J. Schouten over Federalisatie, terwijl ook het parlementair overzicht van Dr Veerman naar deze rede verwijst. De voornaamste passages uit deze rede geven wij hier:

Het eerste punt is de verhouding van het nationale tot het bovennationale. Het tweede punt is, dat wij in deze federale rechtsvorming niet met iets doctrinaires te maken hebben.

Wat het eerste punt betreft, Mijnheer de Voorzitter, moeten wij er ons voortdurend van bewust zijn, dat het streven naar federalisatie niet voortkomt uit het feit als zouden de bestaande nationale Staten zich zelf overleefd hebben. Het tegendeel is het geval. Europa existeert op het ogenblik in de natiën en in de nationale Staten van Europa. Het is mijns inziens niet zo, dat er is een Europa, dat is verdeeld in volken en Staten, maar wel dat er is een Europa, dat bestaat uit volken en Staten. Het wezen van de Europese cultuur wordt gevormd door de nationale culturen in Europa. Misschien is dat 1500 jaar geleden anders geweest. Misschien kan men het historisch proces, dat heeft plaats gevonden, ten dele beschrijven als de nationale verfijning ener algemene cultuur. Dat neemt niet weg, dat Europa en de Europese cultuur, als wij de Staten van Europa en de nationale culturen in Europa wegdenken, slechts een vrij bleek schimmenspel te zien zouden geven. Denken wij die Staten en die nationale culturen echter als achtergrond van Europa en de Europese cultuur, dan blijkt, dat Europa en de Europese cultuur inderdaad realiteiten zijn, waar wat mede gedaan kan worden. Dat moet ons er toe nopen

om met het streven naar federalisatie daarvan uit te gaan. Federalisatie in Europa, wil zij slagen, moet met de nationale zelfstandigheid — ik zeg niet: met de nationale soevereiniteit, maar ik heb het oog op de historische realiteit van het nationaal eigenaardige — rekenen en daarvan als van een gegeven uitgaan.

Wanneer wij dat doen, Mijnheer de Voorzitter, dan kan er heel wat pseudo-federale humbug overboord worden gezet. Dan gaan wij hiervan uit, dat federalisatie nodig is, omdat in het huidige tijdsgewricht de historische Staten niet meer voor alle taken van Overheidsbeleid de geschikte grondslag vormen om het Overheidsambt te dragen.

Wij zien voor onze ogen, dat de Overheidstaak op bepaalde punten zodanig internationaal gecompliceerd is geworden, dat die Overheidstaak om zo te zeggen over de grenzen der Staten uitpuilt. Dat betekent, dat het historisch moment aanwezig is om voor die bepaalde taken, die zo uitpuilen, een andere grondslag te zoeken voor de fundering van het Overheidsambt.

Men moet derhalve de federalisatie benaderen — en men kan dit gerust doen, want daarvan zal de federalisatie beter worden — vanuit het gezichtspunt der nationale zelfstandigheid. Alleen datgene, wat die zelfstandigheid niet meer dragen kan, dat zij als het ware van zich af moet stoten, komt in aanmerking voor federalisatie.

De erkenning van de nationale zelfstandigheid in Europa betekent tevens, dat wij allerminst moeten schrikken voor een nationale inspraak in een federaal geheel. Men kan en mag de werkelijkheid niet voorbijzien. Dat betekent voor mij, dat elke Europese federatie functioneel of algemeen, naast federale, steeds zeer sterk confederale trekken zal vertonen.

Dit brengt mij op het tweede punt, Mijnheer de Voorzitter.

Maar al te veel treft men de gedachte aan, dat men een bepaald schema, een federaal rechtsschema moet hebben om dat aan Europa op te leggen. Ik geloof daar niet aan. Ik geloof hier niet aan een keuze tussen bondsstaat en Statenbond. Ik ben op dit punt zeer weinig dogmatisch en bepaald antidoctrinair. Een Staat ontwikkelt zich uit de historische werkelijkheid, aangepast aan de zich voordoevende behoefte. Zo zal het ook met Europese federatievorming moeten zijn. De Europese federatie zal iets totaal nieuws en eigensoortigs zijn naar mijn mening. Mijn bezwaar tegen vele discussies over federalisme, ook tegen vele gedachten, die te Straatsburg worden geopperd, is dit, dat men zijn theorie — soms ontleend aan eigen nationale verhoudingen, die dikwijls helemaal niet federaal zijn — wil opleggen aan de Europese federatievorming.

Mijnheer de Voorzitter! Dit nu schijnt mij fout te zijn. Een federatie in Europa heeft slechts zeer weinig essentialia, die door de aard van een Overheidsorganisatie en de historische verhoudingen worden geeïst. Het zijn mijns inziens een beschrijving der Overheidsbevoegdheden, een autoriteit, die ze uitoefent een federaal contrôle-orgaan en een confederaal orgaan voor contrôle en c.q. medebewind, alsmede een toetsende rechter. Maar hoe de onderlinge verhoudingen hier moeten zijn, welke de bevoegdheden spciaal moeten zijn, zijn vragen, die van geval tot geval en van periode tot periode anders kunnen komen te liggen. In dit licht moeten wij ook het karakter van de verschillende organen der gemeenschap beoördelen.

Wij hebben hier te maken met een instelling, die door haar structuur een federatie is, maar die, wijl zij niet volledig politiek is uitgegroeid, niet een federale Staat is.

De vraag, of het Comité van Ministers nu bij voorbeeld

een senaat is, is daarom slechts een speelse vraag. Krachtens zijn structurele aard is het dat, maar doordat het Comité van Ministers niet slechts een normale senaatscontrôle beoogt, maar tevens drager is van het medebewind der Europese Staten, waardoor de politieke bevoegdheid der Hoge Autoriteit wordt verhinderd, is het tegelijkertijd iets anders, een „Fremdkörper” in de federatie. Men zou het Comité van Ministers het best een anticipatie op een senaat kunnen noemen, gelijk trouwens de gehele Gemeenschap anticipeert op een werkelijke politieke federatie. Misschien moeten wij er mee rekenen, dat er altijd iets van een anticipatie in zal blijven. Wij behoeven niet per se te pogen andere historische rechtsfiguren na te apen.

Over de angst van sommigen

Mijnheer de Voorzitter! Wij moeten dat toch maar onder het oog zien. Wij kunnen dat ook veilig doen, als wij maar geen revolutionaire constructies bouwen, maar van het historisch voorhandene uit en met inachtneming van de historische ontwikkelingsgang, die wij hebben trachten te determineren, instellingen maken, waarin Overheidsgezag onder doelmatige contrôle wordt gevestigd en de rechten van het geheel en van de volken, van personen en van groepen zijn gewaarborgd. Veel zal hier afhangen van de goede geest en de goede beginselen van hen, die in deze Gemeenschap een leidende taak verkrijgen. Het wordt met Europa alleen wat, als het een Christelijk Europa blijkt. In dit licht en met deze hoop in het hart, Mijnheer de Voorzitter, ben ik bereid aan het onderhavige ontwerp mijn stem te geven. Moge God aan deze poging om orde in de chaos te scheppen Zijn zegen niet onthouden.

De organen voor de emigratie

T. CNOSEN

Er kan niet gezegd worden, dat de Regering niet diligent is op het gebied van de emigratie.

In de Werkgelegenheidsnota van het vorige jaar was reeds een belangrijke beschouwing gewijd aan dit vraagstuk, de Begroting voor het Departement van Sociale Zaken handelde daar o.m. over, een wetsontwerp (wet op de organen voor de emigratie) werd ingediend en een belangrijke nota gevoegd bij de begroting van Sociale Zaken voor 1952 gaf een uitvoerig overzicht van de stand van zaken.

Wij prijzen die activiteit.

Dit vraagstuk, zo wordt duidelijk in het rapport van onze partij uiteengezet, is een nationaal vraagstuk, dat Overheid en volk regardeert.

Dit jaar verlaten ongeveer vijf en dertig duizend mensen ons land.

Dat is reeds een belangrijk feit.

Daarnevens is even belangrijk, waarheen en onder welke omstandigheden de Nederlanders emigreren. Mede daarmee hangt samen wat in ons land gedaan wordt voor hen, die naar het buitenland wensen te gaan, op welke wijze zij worden voorgelicht, welke voorbereiding zij ontvangen, hoe de selectie-normen worden toegepast en of er in de immigratie-landen contacten zijn, die in geestelijk-maatschappelijk opzicht, voor de nieuwelingen in de bres springen.

Het wetsontwerp no. 2245 bedoelt de organisatie in Nederland te regelen. Hierbij wordt uitgegaan van een „samenspel” tussen de Regering en het maatschappelijk leven. Ook die doelstelling heeft onze instemming.

De wijze waarop de wetgever dit wil bereiken, stuit echter op een aantal bezwaren. De Centrale Landbouw Emi-

gratie, het coördinerend orgaan van de drie bestaande Emigratie-centralen, heeft in een adres aan de Kamer van die bezwaren blijk gegeven.

Zeer verheugend is niet alleen de intense belangstelling maar ook de grote deskundigheid ten aanzien van het probleem in de Kamer getoond. Het voorlopig verslag getuigt daarvan.

Wat daarin opvalt, is de grote mate van eenstemmigheid bij „vele”, „vele andere leden” en „verscheidene weer andere leden”.

Het regeringsbeleid, gebouwd op twee beginselen nl. de aan ordenende bepalingen te binden individuele vrijheid van de emigrant en de zeer grote wenselijkheid om een voor de gemeenschap en het individu verantwoorde emigratie te activeren, vond bij velen instemming.

Maar er werd aan toegevoegd, dat tevens het zwaartepunt der verantwoordelijkheid moet berusten bij de emigrant en waarin besloten ligt, dat de maatschappelijke organisaties, die de emigrant vertegenwoordigen, in de concretisering van beide beginselen een uiterst belangrijke plaats behoren in te nemen.

Het in het wetsontwerp voorgestelde wordt voorts in het Voorlopig verslag hieraan getoetst.

Naar onze mening zal aan het ontwerp, waarin aan de Rijkstaak wel een zeer grote plaats is toegedacht en ondanks de vriendelijke gestes naar de zijde der maatschappelijke organisaties het initiatief der emigratie-centralen ingekapseld wordt, nog heel wat geschaafd moeten worden. Met belangstelling wachten we de Memorie van Antwoord af en wij spreken de verwachting uit, dat de Kamer voet bij stuk zal houden.

Iran en Egypte

Van Attlee tot Churchill

Na zes jaar Labour-revolutie

Drs J. KLATTER

ZES jaar Labourbewind ligt achter ons. Dat heeft voor Groot-Brittannië zes jaren van on-bloedige revolutie betekend. Revolutie allereerst en allermest in economische zin. Het wachtwoord van deze revolutie was: nationalisatie. Maar deze revolutie heeft toch ook niet het minst haar sporen achter gelaten op het wijde terrein van het gemenebest. Hier werd de Labourregering geconfronteerd met de stroom van nationalisme, die in het Verre en het Nabije Oosten losbrak. Dit nationalisme heeft het gemenebest zware slagen toegebracht, te zwaarder, daar het Labourbewind hier tegen de ontbindende krachten al te zwakke tegenweer bood.

Het beleid van Labour naar binnen en naar buiten stond in het nauwste verband met elkaar, omdat de kracht, die naar buiten kan worden getoond, afhangt van de kracht, die men in het land opbouwt. Het komt hier geheel aan op de wijze, waarop men de mens ziet. Staat men, handelende in overeenstemming met de wezenlijke natuur van de mens, met beide benen op de grond, of zweeft men in een voos idealisme hoog boven de werkelijkheid? Het uitgangspunt bepaalt de uitkomst.

Het Labour-humanisme stelt zijn vertrouwen op de hogere voortreffelijkheid van de mens, naarmate hij in betere doen komt en schroomt niet in het streven naar de „welfarestate” te mikken hoog boven de eisen der werkelijkheid uit. Wie hiertegen zijn stem verheft, loopt veel kans voor een wreedaard te worden uitgekreten. Toch, juist wie zo ijvert voor het „in de watten leggen” van „het volk”, en daarbij een verdere sprong beraamt, dan de activa van dit volk toestaan, is wreed in de uitkomst van zijn beleid.

* * *

HET „VOLK”

BIJ deze mensen krijgt „volk” een welhaast sacrale betekenis. De consequente socialisten, de communisten, dwepen met hun „volksdemocratie”, de onzinnige, dubbel-overgehaalde term voor volksregering. Bij de socialisten van Hitler, de nationaal-socialisten, was het woord „völkisch” bijna te ver-

talen met: heilig. En het woord nationalisatie is al met hetzelfde sop overgoten, als de panacee voor alle sociale kwalen.

De Britse socialisten hebben hun land consequent op deze weg geleid. De fouten, op deze weg begaan, hebben de tragische gevolgen, welke thans de regering-Churchill moet pogen weg te vlakken. In het bijzonder treden de gevolgen van deze fouten aan de dag in een land, dat zijn levensstandaard te danken heeft aan een systeem, dat berustte op juist het tegenovergestelde van deze fouten. Het systeem, dat het Britse gemenebest heeft opgebouwd, heeft profijt getrokken van de krachten, die vrij komen bij de vrije ontplooiing van de menselijke persoonlijkheid.

Nu is het tragisch, dat het Labourbewind de voet werd dwars gezet door impulsen, van een gelijkgezinde geestesrichting uitgaande, als welke het zelf aanhing. In India, in Perzië en in Egypte laatstelijk moest een Britse regering zich verweren tegen dezelfde tendenzen, als waaraan zij in haar beleid binnenslands de teugel vierde: nationalisatie. Deze regering beklagde zich, zeggende tegen nationalisatie op zich zelf niets te hebben, hetgeen zij ook moeilijk had kunnen beweren: dat de Perzische regering gesloten verdragen als „een vod papier” behandelde. Zij had hier gerekend buiten de waard der revolutie, die van geen ophouden weet. Revolutie is gelijk een op hol geslagen paard, dat blindelings voortholt, wat het in de weg komt omverrent en ten slotte zichzelf te pletter loopt. Zo is het met Iran. Vruchten werden aan de boom der nationalisatie nog tevergeefs gezocht en wanneer blindelings op de ingeslagen weg voortgegaan wordt, schijnt het te voorzien, dat de oliewinning en -afzet te gronde gericht wordt.

Het voorbeeld van Iran werd schielijk gevolgd door Egypte. Niets is er, wat sneller school maakt, dan een revolutie, welke succes schijnt te hebben. Ook Caïro haalde een streep door een verdrag, dat nog een looptijd van verscheidene jaren heeft. Gelijk Iran de olie, wil Egypte het Suezkanaal nationaliseren en uit deze zone de Britse verdragstroepen uitbannen.

IN Engeland waren inmiddels krachten actief geworden, die al te lang gesluimerd hadden. Maar nu, na de schok, welke het verlaten van Abadan — Morrison had hierover nog zulke forse woorden gesproken! — veroorzaakt had, de ogen uitgewreven waren, zou een terugtrekken van het Suezkanaal niet meer geaccepteerd zijn. De gang der geschiedenis is aldus geweest, dat nog het Labourbewind de voet heeft schrap gezet tegen de revolutionaire krachten, welke zich binnen het machtsbereik van het gemenebest deden gelden. Maar deze weerstand behoorde eigenlijk al niet meer tot de Labourperiode. Reeds vòòr het heengaan van Labour uit het Foreign Office was daar een nieuw begin gemaakt. Het komende bewind greep hier reeds vooruit door de krachten, welke het weer op het kussen hebben gebracht, om de stelling te behouden, welke van vitaal strategisch belang geacht wordt voor het gemenebest en heel het vrije Westen.

Labour betekende voor het Britse rijk de tegenpool van de krachten, welke het zijn vorm en kracht hebben geschonken. Wij zeiden het reeds, deze krachten berusten op de vrije ontplooiing der menselijke persoonlijkheid en vonden hun voedingsbodem in de bloei van scheepvaart en handel en de brede vlucht, welke de industrie nam door de invoering van de machine.

Het is een hachelijke zaak medio twintigste eeuw een woord ten gunste van de expansie te willen spreken, dat met het misprijzend etiket imperialisme of kolonialisme in de politieke vergifkast is geplaatst. Wij wensen evenwel te wijzen op de zegenrijke gevolgen van deze beïnvloeding van het Oosten door het Westen. Men hoeft ons niets te vertellen van het boze en slechte, welke het gevolg geven aan deze expansiedrang ook in zich hield. Wij kennen ook dat zeer wel.

De wereldgeschiedenis vertoont nu eenmaal het beeld van de slingering om een evenwichtspunt, dat maar niet bereikt kan worden. Slingeringen van links naar rechts, en van rechts weer naar links, vrijwel altijd het doel voorbij schietend en derhalve hun eigen reactie opwekkend. Ook het koloniseren liep maar al te dikwijls uit het roer. Maar de spreij-

ding van welvaart en cultuur, de verstrengeling van belangen en behoeften, welke de koloniale geschiedenis bracht, is niet alleen het Westen ten goede gekomen. Reeds de Grieken waren in de antieke oudheid met hun coloniae in het Middellandse zeegebied op dit spoor de moderne geschiedenis voorgegaan.

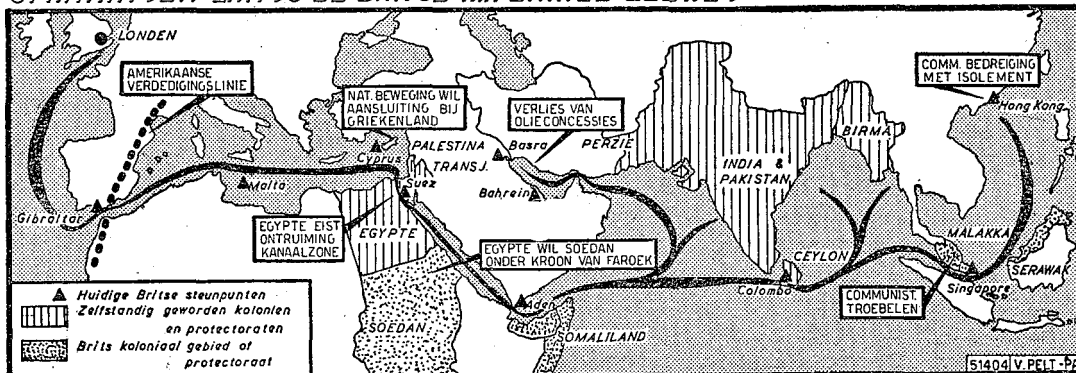
* * *

KENTERING

DAT het getij in deze eeuw gekenterd is, is niet erg. Wel erg is, wanneer deze kentering in plaats van in evolutionaire in revolutionaire weg geleid is. En dit is met het overgrote merendeel van de nationalisten, die van Java tot Casablanca de kop opgestoken hebben, het geval. Deze betekenen niet het aanvaarden van een nieuwe ontplooiing van de geschiedenis, maar een breuk met de geschiedenis. Wat in de weg van een vernieuwing van de verhouding van West tot Oost en omgekeerd, van een sublimeren der wederzijdse betrekkingen, een in balans brengen der in het geding zijnde krachten zegenrijk voor het geheel zou zijn geweest, is thans gedeformeerd tot een afbraakproces, welke zijn wrange vruchten reeds heeft voortgebracht. Star conservatisme zowel als „progressief” concessionisme zijn twee krachten, die een dergelijk afbraakproces bevorderen. Er is meest sprake geweest van te vlotte concessies.

Het is wel merkwaardig, dat de revolutionaire natio-

SPANNINGEN LANGS DE BRITSE IMPERIALE ZEEWEG

nalismen zich juist doen gelden in een tijd, waarin algemeen de behoefte aan boven-nationale bindingen zich doet gevoelen. West-Europese landen gaan economische en militaire bindingen met elkaar aan. Amerika, Engeland en West-Europa hebben in het Noord-Atlantische Pact een trans-Oceanische gemeenschap gevormd. Het is in dit verband van belang erop te wijzen, dat juist Labour-Engeland, dat had op te tornen tegen revolutionaire nationalismen, zelf de sterkste oppositie heeft gevoerd tegen de integratie van Europa. Men beleeft het meer met socialistische regeringen, dat zij, om hun systeem te beschermen, in een ongezond nationalisme vervallen. In Hitler-Duitsland was dit zo, en de Marxistisch geschoolde Stalin bouwde een ouderwets-nationale, imperialistische staat van het zuiverste water op. De gang in Engeland, wij stemmen dit toe, was stukken trager, en ten slotte zijn Labourlieden geen Duitsers of Russen, maar Engelsen.

Maar anderzijds heeft de humanistische inslag van het Britse socialisme Labour in zijn gemenebest-politiek behoorlijke parten gespeeld, gelijk deze ook de Nederlandse socialistische parten heeft gespeeld. Trouwens, er is een zekere verbindingsstreep tussen Engeland en Nederland in dezen, want Labour heeft een behoorlijk aandeel gehad in de afbraak van Nederlands-Oost-Indië. Met het eigen Indië is het niet anders gegaan en de Perzische oliekwestie volgde hierop. Egypte was hoofdstuk drie.

Wij mogen waarschuwen tegen de misvatting, dat wij geen begrip zouden kunnen hebben voor de stromingen in afhankelijke gebieden, die zich richten op het bereiken van zelfstandigheid. Dat zou star-conservatief zijn. Dergelijke stroming werd ook gebillijkt in de bekende rede van Koningin Wilhelmina, nog in de oorlogstijd uitgesproken.

* * *

HISTORISCHE BEDDING

HET zou ook geen zin hebben stromingen van dergelijke diepgang en afmeting te negeren of tegen te gaan. De juiste politiek is deze in de juiste historische bedding te leiden; te verhinderen, dat zij denatureren tot een beweging met een revolutionair gehalte. Het gevaar hiervan is te groter, daar het communisme overal gereed stond en staat om het revolutionaire vuur hier aan te blazen. Al heel vroeg heeft Lenin de grote voordelen ingezien, welke het communistische imperialisme van het Oosterse nationalisme zou kunnen oogsten. En Stalin was een goede leerling.

„Daarom is het noodzakelijk, dat het proletariaat de nationale bevrijdingsbeweging van geknechte en afhankelijke volkeren beslist en actief steunt, ook al betekent dat niet, dat het proletariaat iedere nationale beweging dient te ondersteunen, maar alleen dan, wanneer zij op de verzwakking en omverwerping van het imperialisme gericht is”. Dit is een woord van Stalin van een vijftienvijftig jaar geleden. En deze zaak om propagandistische redenen

juist van de andere kant aanvattend, schreef in 1939 de „Bolsjewik”: „De werkelijke motieven van de „ideologische oorlog”, welke door de Engels-Franse kringen gepredikt wordt, zijn te herleiden tot het streven om de mogelijkheid te behouden de miljoenen koloniale slaven ongecontroleerd te exploiteren”. In het onlangs uitgegeven boek „Azië in vlammen” van Mr E. van der Vlugt wordt in het bijzonder ingegaan op „de rode aanval op Azië”.

Tegen de uitwassen van de Aziatische nationalismen en de beïnvloeding daarvan door Moskou heeft de Labourregering allerminst opgekund vanwege de zeer natuurlijke oorzaak van het eigen beginsel.

Aan deze zes jaar Labourbewind is nu een eind gekomen. Veel is in deze tijd onherstelbaar scheef gegroeid. Het bewind-Churchill staat voor de uitermate zware taak te trachten de scheve groei te stuiten en voor het Britse volk in engere zin, voor het Westen in het algemeen, de plaats te behouden, welke het in overeenstemming met de gang der historie toekomt. Dit zal geen lichte taak blijken. Zij kan slechts slagen, indien keep gehouden wordt tegen revolutionaire krachten, en de bestaande aspiraties worden tegemoet getreden met het juiste inzicht in de zin der historie. Dan zal ook het Oosten een dienst worden bewezen.

Ieder Antirevolutionair weet dat art. 18 van het beginsel-program, het artikel dat handelt over „de internationale verhoudingen” zich tegenwoordig in een grote belangstelling verheugt. Dat artikel luidt aldus: „Voor de betrekkingen met de andere Naties leert zij, (de Antirevolutionaire Partij), dat ook deze beheerst worden door de ordnantien, die God over de volken gesteld heeft, dat mitsdien, met ongerepte handhaving der eigen nationale zelfstandigheid, krachtig is mede te werken aan de ontwikkeling van het recht der statengemeenschap en daardoor aan de vreedzame oplossing van geschillen tussen de volken, zomede aan wering, desnoods met de sterke hand, van alle onrechtmatig geweld en aan de opbouw van een samenleving en samenwerking der naties, die aan recht en gerechtigheid beantwoordt en de geestelijke en stoffelijke belangen der volkeren bevordert”.

Wie er aandacht geeft, dat gesproken wordt van „handhaving der ongerepte nationale zelfstandigheid” — en dus niet van souvereiniteit — dat is n.l. heel iets anders — en wie op de doelstelling let — „de opbouw van een samenleving en samenwerking der naties etc.” — heeft toch wel respect voor hen die dit artikel reeds in 1934 hebben geredigeerd. Want dit artikel strijdt niet met het tegenwoordig standpunt. Het drukt precies uit wat nu in het Program van Actie nader is omschreven. Wist u ook dat dit artikel pas in 1934 in ons program is opgenomen. Voor die tijd werd er over de internationale verhoudingen niets gezegd. Wij leven wel snel!

RADIO- OMROEP

Mr A. B. ROOSJEN

Regeling van het radio-bestel bij de wet.

Voor deze regeling geldt als richtsnoer:

1. Erkenning van het recht van de vrije radio-omroep (ook van de „wereldomroep”) en verwerping zowel van de „staatsomroep” als van de „eenheidsomroep”;
2. Bevordering van de samenwerking tussen de erkende omroeporganisaties voor technische en andere algemeen aanvaardbare doeleinden;
3. Beschikbaarstelling van zendtijd aan de kerken voor de uitzending van kerkdiensten.

Voor de toelichting van dit artikel van het concept Program van Actie zouden wij kunnen verwijzen naar „Nederlandsche Gedachten” van 5 Juni 1948 (4e Jaargang No. 8), aangezien de feitelijke toestand ten aanzien van dit punt sindsdien nagenoeg niet is veranderd.

De wettelijke regeling van het omroepbestel, waarvan wij drie jaar geleden meenden te kunnen zeggen dat zij in aantocht was, laat nog steeds op zich wachten. In de Memorie van Toelichting op de Begroting van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen voor het dienstjaar 1952, vinden wij de enigszins vreemd aandoende uitspraak van Minister Rutten: „Ondergetekende meent dan ook te mogen vertrouwen, dat dit de laatste maal is, dat hij bij een begroting het bedoelde wetsontwerp aankondigt”.

Het is niet zonder reden dat de bewindsman zijn mededelingen aan de Kamer ditmaal in deze vorm heeft gekleed. Immers, een en andermaal werd het parlement bij de behandeling van de Onderwijsbegroting verblijd met de toezegging, dat het verlangen naar een wettelijke regeling van het omroepbestel weldra bevredigd zou worden, doch even zo vele malen bleek de ministeriële mond deze toezegging lichtvaardiglijk te hebben gedaan. Wanneer de Minister het vertrouwen heeft dat het nu dan toch ernst zal worden, wordt dit gefundeerd door de mededeling, dat alle gevraagde adviezen betreffende het ontwerp-Radiowet zijn binnengekomen en ten Departemente worden bestudeerd.

Wij kunnen het optimisme van de bewindsman nog niet delen; het is al eerder gebleken dat Zijne Excellentie met de tijdrekening wel eens op gespannen voet leeft. Laten wij echter hopen dat de staatssecretaris Mr Cals, aan wie de zorgen voor de radio in het bijzonder zijn toevertrouwd, ons pessimisme beschaamd maakt.

Dat wij zo sterk op een wettelijke regeling aandringen komt doordat wij aan de periode van Koninklijke Besluiten en ministeriële beschikkingen een einde gemaakt willen zien. De 15de Februari 1947 bracht ons de Stich-

ting Nederlandse Radio Unie, die ongetwijfeld een grote vooruitgang betekende bij hetgeen ons onmiddellijk na de bevrijding werd gepresenteerd (Herrijzend Nederland en Radio Nederland in Overgangstijd); wij zijn niettemin van oordeel dat een belangrijke aangelegenheid als de radio bij wet moet worden geregeld. Daardoor kunnen wij de waarborgen verkrijgen dat de geestelijke verscheidenheid van ons volk tot haar recht komt ook bij de uitzendingen in de aether. Daardoor ook kunnen wij een stevig fundament leggen voor de Christelijk-Nationale Omroep in Nederland, de N.C.R.V.

Wanneer wij ons keren tegen „staatsomroep” en „eenheidsomroep” vinden wij ongetwijfeld steun bij een belangrijk gedeelte van ons Nederlandse volk, dat over het algemeen afkerig is van hetgeen als „neutrale kost” wordt opgediend, en dat doorgaans „geen vlees en geen vis” is. En wie het pleit voert voor een nationale omroep, denke aan hetgeen Prof. Slotemaker de Bruïne uitsprak, toen hij, in het begin der bezetting tegen de on-Nederlandse eenheidswaan optornende, in de Apollohal te Amsterdam zijn gehoor toeriep: „Het Christelijk fundament beduidt geen secretarisme, maar nationale verbondenheid. Het Christelijke is het nationale bij uitnemendheid”.

Indien wij in ons land ijveren voor een vrije omroep en voor autonome omroeporganisaties, wordt daarmee een onderlinge samenwerking tussen deze organisaties niet afgesneden. In de Nederl. Radio Unie wordt deze samenwerking op velerlei gebied gerealiseerd, en ook in de toekomst wensen wij deze zoveel mogelijk bestendig te zien.

Dat wij voor de uitzending van kerkdiensten zendtijd aan de kerken beschikbaar willen stellen zal niemand verwonderen. Weliswaar geschiedt zulks op dit ogenblik reeds, maar ook dit punt moet in de wet worden vastgelegd.

Wanneer de kerken bij de uitzending van haar diensten de hulp inroepen van een bepaalde omroeporganisatie, boeten zij niets van haar zelfstandigheid in. De kerken blijven vrij in het aanwijzen van haar voorgangers en... dragen daarvoor de verantwoordelijkheid.

Nu de televisie haar intrede in Nederland heeft gedaan moet onze werkzaamheid er op gericht zijn dat wij verschoond blijven van hetgeen men ons van sommige zijden belooft aan te bevelen onder de naam van „nationale televisie”. Naast een vrije omroep is in Nederland slechts plaats voor een vrije televisie.

Dr J. J. C. VAN DIJK

Sommigen onzer voormannen hebben die drempel, we denken aan de nog krasse Duymaer van Twist, reeds overschreden, anderen als Dr J. J. C. van Dijk en Prof. Mr A. A n e m a staan er voor. Dr Van Dijk hoopt op 1 December a.s. zijn tachtigste verjaardag te vieren.

Hij mag daarbij terugzien op een welbested leven, op een trouwe dienst aan zijn vaderland, op een voortdurende activiteit op het volle terrein des levens en een ijveren voor het Koninkrijk Gods.

Het Antirevolutionair beginsel, en de Antirevolutionaire Partij vonden in hem een warm verdediger. Ik kan twee maanden leven van een complimentje — zei Mark Twain.

Dr Van Dijk zeker geen twee minuten.

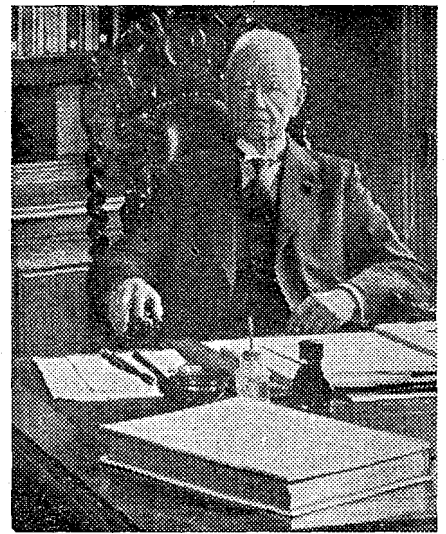
Maar het zou schromelijk ondankbaar zijn als in „Nederlandsche Gedachten” thans niet een woord over hem en tot hem gericht werd.

Toen hij minister werd in het tweede kabinet-Ruys, had hij bij de topografische dienst zijn sporen reeds verdiend.

Oorlog en Marine kwamen in 1921 onder zijn leiding, nadat er tal van „militaire” ministers gesneuveld waren op het politieke slagveld.

In het tweede kabinet-Ruys hield hij „oorlog”. Dan wordt hij lid van de Tweede Kamer om op 24 Juni 1937 weer de verantwoordelijkheid voor de Defensie op zich te nemen.

Voor het Kuyperhuis, voor de Vrije Universiteit, voor de Christelijke verzorging van zwakzinnigen, in andere functies op industrieel- en persgebied — wij stippen slechts aan — heeft deze figuur uitermate belangrijk werk verricht.

De werker

Werken scheen zijn vak te zijn.

Er is wel eens gezegd, dat deze bewindsman met de allure van een regent, te weinig uit handen kon geven, te veel zelf wilde doen.

Het oordeel is niet aan ons.

Maar wij zijn altijd getroffen door de grote arbeidslust die hem bezielde en het werk, dat hij verzette. In een zuivere, eerlijke plichtsbetrachting!

En hoewel een waarschuwing op zijn hoge leeftijd niet uitbleef, — hij werkt nog.

De Redactie van „Nederlandsche Gedachten” — en wij maken ons hierbij de tolk van het Antirevolutionaire volk — wil tot hem zeggen, voor u hebben we groot respect en bewondering.

Uw voorbeeld in arbeidzaamheid, gedegen kennis en trouw is van betekenis, ook voor het geslacht van vandaag. Uw plichtsbetrachting een wegwijzer. Uw geloofsovertuiging en -beleving een stimulerende kracht.

God geve u gezondheid om te werken tot uw wacht wordt afgelost.

Cn.

De bedrijfsorganisatie in de Practijk

C. v. d. HEUVEL

We zijn nu de vierde phase met de bedrijfsorganisatie ingetreden.

Uit de sfeer der theoretische beschouwingen, via de tot stand gekomen wet op de P.B.O., via de instelling van de Sociaal-Economische Raad, zijn we nu zover in Nederland dat het eerste project van een bedrijfsschap ter tafel is en veelvuldige besprekingen gaande zijn tot instelling van productschappen in de sector van de Voedselvoorziening. Het eerste bedrijfsschap dat aan de orde is gekomen is een Landbouwschap.

Dit Landbouwschap is van belang op zichzelf, omdat het ontwerp, horizontaal gezien, de ganse agrarische bedrijfstak omvat.

Het is echter niet minder van belang, omdat tal van vra-

gen welke bij allerlei andere bedrijfsorganen aan de orde komen, met die van het Landbouwschap zoal niet definitief beslist worden, dan toch hiertoe een belangrijke bijdrage zullen leveren.

Het is waarschijnlijk om deze redenen, dat de redactie van deze periodiek, mij verzocht enige toelichtende opmerkingen te geven over het Landbouwschap en de productschappen.

Het is nu onze bedoeling in de eerste plaats enige hoofdvragen te bespreken, verband houdende met het voorgestelde Landbouwschap, en in de tweede plaats enige opmerkingen te maken over de voorgenomen Productschappen. Dit laatste evenwel in een volgend artikel.

Door de drie werkgevers- en werknemersorganisaties in het agrarisch bedrijf is een compleet instellingsbesluit met Memorie van Toelichting bij de S.E.R. ingediend.

Hoofdbepalingen van het Landbouwschap

Ten aanzien van dit Landbouwschap rijzen de volgende vragen:

- a. waarom instelling gevraagd niet bij Wet, maar bij Algemene Maatregel van Bestuur?
- b. waarom slechts één bedrijfschap voor de gehele agrarische sector?
- c. waarom hoofdafdelingen voorgesteld?
- d. waarom territoriale organen?
- e. waarom in sommige organen wel en in andere geen pariteit tussen werkgevers en werknemers?
- f. waarom zo grote bevoegdheden?
- g. waarom in 't algemeen slechts repressief overheids-toezicht?

Bij de behandeling van de Wet op de P.B.O. is er belangrijk meningsverschil aan de dag getreden over de vraag of de bedrijfschappen ook bij Alg. Maatregel van Bestuur ingesteld mogen worden.

De Prot.-Chr. partijen wensten deze mogelijkheid niet en waren voorstanders van instelling uitsluitend bij Wet; evenals zulks ook voorgeschreven is voor de productschappen. Men had tweërlei bezwaar tegen de mogelijkheid van instelling bij Algemene Maatregel van Bestuur n.l. dat zulks in strijd zou zijn met de Grondwet en voorts dat een zo belangrijke zaak als het verstrekken van publiekrechtelijke bevoegdheid door de wet moet geschieden, opdat de vertegenwoordiging haar woord daarbij kan spreken.

Bij velen nu wekt het bevreemding, dat met de Anti-Rev. en Chr.-Hist. min of meer verwante organisaties medewerken aan een vormkeuze, waartegen de hun geestverwante kamerfracties zo sterk hebben geoponeerd.

Is die strijd met de Grondwet nu in eens opgeheven?

Naar onze mening is dit vraagstuk door de aanvaarding van de instelling bij Algemene Maatregel van Bestuur in een gans andere phase gekomen.

Zoodra de bevoegde wetgever een bepaalde interpretatie van de Grondwet aanvaardt, houdt, formeel althans, de strijd met de Grondwet op.

We bedoelen dit niet in de zin waarin de toenmalige staatssecretaris van Economische Zaken, Mr Van der Grinten, zich over deze aangelegenheid uitliet.

Vóór de behandeling staande beweerde hij, dat de Staten Generaal gerust een met de Grondwet strijdige bepaling kunnen aanvaarden, want zodra dit is geschied, is dit geldend recht geworden en houdt de strijd op.

Dit is uiteraard een verfoeilijk standpunt. De Grondwet verliest op deze wijze alle betekenis.

Wanneer het echter niettemin toch is geschied, handelt de burger volstrekt niet in strijd met de Grondwet, wanneer hij gebruik maakt van de bij de wet verleende bevoegdheden. Nadat de wetgever dit standpunt innam, kon ieder zonder bezwaar medewerken aan een poging om tot instelling bij algemene maatregel van bestuur te komen. De zaken zo staande werd de vraag of instelling bij wet dan wel bij algemene maatregel van bestuur geprefereerd moest worden.

Zonder reserve menen we, dat althans bij een gecompliceerd geval als het agrarisch bedrijfsleven, de voorkeur

verre ligt aan de zijde van een algemene maatregel van bestuur. Het grote, alles overwegende belang is, dat een bedrijfsorganisatie welke tot stand komt, rust in de gemeenschappelijke verlangens der betrokken organisaties en geen bepalingen bevat waartegen één of meer dier organisaties overwegend bezwaar heeft (hebben). Dit kan men alleen verkrijgen wanneer de vorm waarin tussen de organisaties overeenstemming tot stand kwam definitief is. De organisaties zeggen in zulk een geval: Hierover zijn we het eens. Regering wil dit in een algemene maatregel van bestuur vastleggen.

Moet zulk een ontwerp eerst naar de Staten-Generaal dan weet men nooit of er tijdens zulk een behandeling geen dingen bijkomen of uitgaan welke de verkregen overeenstemming doen verdwijnen. Daar komt nog iets bij. Met name voor de Prot.-Chr. groepen is de invloed in de maatschappelijke sector groter dan bij de huidige politieke situatie in de staatkundige sfeer.

Waarom één bedrijfschap?

Het heeft bij sommigen eveneens bevreemding gewekt dat men de gehele agrarische bedrijfstak wil omvatten in één bedrijfschap.

Is dit wel in overeenstemming met de intuïtieve afkeer welke gelukkig velen in Prot.-Chr. kring vervult, wanneer het gaat over de centralisatiezucht, welke zoveel in het leven vernielt?

Laten we beginnen met te zeggen dat ook wij diepe afkeer hebben van de ellendige centralisatiezucht, welke zoveel maar kan, zoekt te centraliseren.

We geloven zeer bepaald in de zegen van decentralisatie. Dit mag er echter niet toe leiden, om zulk een opvatting nu ook geforceerd te willen doorzetten in gevallen waar het zonder grote bezwaren niet kan.

Zo nu ligt het in de agrarische bedrijfstak.

Zou men tot een decentralisatie zijn overgegaan dan zou men in ieder geval tot drie bedrijfsorganisaties moeten komen n.l. één voor de akkerbouw, één voor de veehouderij en één voor de tuinbouw.

Wat nu is het overwegend bezwaar hiertegen?

Dat deze drie bedrijfstakken niet zelden op één bedrijf voorkomen, en zeer dikwijls twee dezer vormen van bedrijfsvoering.

De arbeiders werken soms het ene uur in b.v. de akkerbouw, het volgende in de veehouderij of tuinbouw.

De boer zou dan ook bij drie bedrijfsorganisaties aangesloten moeten zijn. Dit alles zou de zaken hopeloos duur en verward maken.

Wellicht merkt men op dat men dan toch de weg van een hoofdbedrijfschap en bedrijfschap had kunnen kiezen. Dit maakt echter de zaak nauwelijks eenvoudiger. Alleen voor de sociale regelingen zou men dan een eenvoudiger procedure hebben, maar het aangesloten zijn bij vele bedrijfschappen zou evengoed bestaan. Hier komt nu nog bij dat dezelfde decentralisatie op andere, veel doeltreffender wijze kan worden verkregen.

Men kan binnen het raam van het bedrijfschap organen in het leven roepen voor bepaalde taken. Hierbij kan men belangrijk verder gaan wat vakonderscheidingen betreft, dan door bedrijfschappen te creëren in een hoofdbedrijfschap.

Artikel 72 derde lid biedt de mogelijkheid van het instellen van organen.

Het ontworpen Landbouwschap gaat dan ook uit van het instellen van hoofdafdelingen of afdelingen voor b.v. akkerbouw, veehouderij, tuinbouw, bosbouw, pluimveeteelt, sierteeltgewassen en wat verder nuttig kan zijn.

Daarmede is verkregen een doeltreffend tot zijn recht komen van de speciale belangen en de onmisbare coördinatie, tussen de verschillende belangen en aspecten van het agrarisch bedrijf. De aard van het landbouwschap, namelijk werkend over de gehele oppervlakte van Nederland onder zeer verschillende omstandigheden maakt verder nodig een territoriale indeling met name voor wat de uitvoering betreft van eventuele maatregelen.

Een lastig vraagstuk is dat der pariteit.

We zouden het het meest juist gevonden hebben, indien de wet te dezer zake zou hebben bepaald, wat het convent van Prot.-Chr. organisaties in 1947 te dezer zake als conclusie met algemene stemmen heeft aanvaard.

Men kwam toen tot de slotsom dat in sociale aangelegenheden pariteit steeds vereist is, maar dat zulks in economische aangelegenheden niet steeds is vereist.

De Wet op de P.B.O. heeft het nu wat anders omschreven n.l. regel pariteit, en in bijzondere omstandigheden afwijking hiervan.

Hiermede hadden de ontwerpers van het Landbouwschap te maken.

De organisaties zijn het eens geworden over pariteit in het hoofdbestuur en de provinciale afdelingen van het Landbouwschap, terwijl in de hoofdafdelingen en afdelingen de werkgevers 2/3 der leden aanwijzen en de werknemers één, behoudens de hoofdafdeling Sociale Zaken, waar ook pariteit is voorgeschreven.

We vinden dit een juiste toepassing van het betreffende wetsartikel. In bedoelde hoofdafdelingen en afdelingen gaat het om economische aangelegenheden. Hierbij kan gelden als bijzondere omstandigheid, dat in de agrarische bedrijfstakken de kleine ondernemer in feite tegelijk arbeider is en uit dien hoofde een ruimere ondernemersvertegenwoordiging gewenst is.

Tenslotte enkele opmerkingen over de bevoegdheden welke het ontworpen Landbouwschap vraagt.

We laten hier volgen het voornaamste uit artikel 17 van de ontworpen Algemene Maatregel van Bestuur, omdat hier stellig de kernvragen liggen voor het ontwerp.

Het ontwerp geeft dan in overeenstemming met de wet een uitgebreide lijst van onderwerpen aan, betrekking hebbende op de producten en benodigdheden voor de land- en tuinbouw, waaromtrent verordeningen gemaakt kunnen worden, alsmede op sociaal terrein. Verder bepaalt het slot van dit artikel 17 dat deze verordeningen geen voorafgaande goedkeuring nodig hebben en dus slechts achteraf vernietigd kunnen worden.

Deze omschrijving heeft tweeërlei spookbeeld opgeroepen. In de eerste plaats de vele en grote bevoegdheden welke gevraagd worden en misschien in nog sterker mate de bepaling in lid 2 van artikel 17 van het concept-instellingsbesluit, dat deze verordeningen niet de voorafgaande ministeriële goedkeuring behoeven.

In de eerste plaats iets over het laatstgenoemde punt: de bepaling dat deze voorschriften niet vooraf goedgekeurd behoeven te worden.

Bij de critiek op deze bepaling wordt wel eens over het hoofd gezien, dat al moge dan niet vooraf goedkeuring nodig zijn, onverkort blijft het vernietigingsrecht van de betrokken Minister.

Deze omstandigheid zal er toe leiden dat het bedrijfsschap zich er terdege rekenschap van zal geven, dat het bij te vergaande verordeningen het risico loopt van vernietiging. Bovendien zal dit leiden tot voorafgaand overleg om zulk

een vernietiging te ontgaan. Deze beide overwegingen maken het gevaar van machtsoverschrijding toch reeds zeer gering.

Men moet er enerzijds van uitgaan, dat de bedrijfsgenoten in een bedrijfsschap geen engelen zijn. Welnu, het repressief toezicht van het centraal gezag is voldoende correctie op deze afwezigheid van een engelen-natuur. Anderzijds zal men er toch ook van uit behoren te gaan dat de leiders van zulk een bedrijfsorgaan geen gekken zijn en rekening zullen houden met andere belangen mede om het boven hun verordening hangend zwaard der vernietiging.

Intussen geloven we dat misschien op enkele punten de voorafgaande goedkeuring in plaats van het repressieve toezicht overwogen zou kunnen worden.

Wel veroorloven we ons de opmerking, dat wanneer men zo wantrouwend staat tegenover de bedrijfsorganisatie, men ze beter niet kan invoeren, omdat ze niets betekent wanneer men haar geen of zo goed als geen bevoegdheden wil toekennen.

Wat nu de bevoegdheden zelve betreft, deze lijst moet men niet beschouwen als een opsomming van wat men in werkelijkheid gaat doen, maar als een opsomming van de dingen die men, indien er regelingen op dit terrein nodig zijn, kan doen.

Het voornoemde oogmerk van de bedrijfsorganisatie is toch om noodzakelijke regelingen voortaan niet meer door de overheid, maar door de bedrijfsorganisatie te doen nemen. Dan moet dit ook mogelijk zijn.

Dit is niet mogelijk, wanneer ze niet in het Instellingsbesluit worden genoemd of men zou telkens dit Besluit moeten wijzigen.

Overigens is er bij de genoemde onderwerpen geen enkele, welke niet direct of indirect in art. 93 van de wet op de P.B.O. wordt genoemd.

Het is teleurstellend dat men de bedrijfsorganisatie, welke juist voor een naar structuur zwak bedrijf als het agrarisch bedrijf, een zegen kon zijn, hetgeen die zwakte wat verminderen kon, zoekt te onthouden.

De zwakte van het agrarisch bedrijf is de veelheid der ondernemers. Dit belet het maken van enigerlei afspraak omtrent productie, afzet of prijs.

Een bedrijfsgroep met 10 of 25 ondernemers kan vele dingen, genoemd in het aangevallen artikel van het Landbouwschap, zelf regelen zonder dat er iemand aan te pas komt.

Ach en wee roept men wanneer onder allerlei waarborgen en overheidsgoedkeuring de agrarische bedrijfstak wat regelingen kan treffen.

Daar is één punt, dat ook ons bezorgdheid geeft. Dit ligt echter op geheel ander terrein en heeft niets te maken met schade aan andere bedrijfstakken. Die bezorgdheid wordt gewekt door de regelingen-ziekte, waaraan ook vele landbouwleiders lijden.

Zodra er ergens maar iets hapert, willen velen een regeling.

Daar zijn we bang voor, omdat wellicht het vernietigingsrecht van de overheid hier niet gebruikt zal worden.

Althans zolang we te maken hebben met aarts-ordenaars als socialisten zijn.

Dit gevaar is echter van interne aard en wordt niet bezworen door een paar bevoegdheden te schrappen.

Slechts gezonde opvattingen te dezer zaken kunnen hier uitkomst bieden.

We hopen dat de Chr. maatschappelijke organisaties hier diligent zijn.

MOEILIK VERLEDEN

H. ALGRA

Iedereen weet, dat het leven duur is. Maar die wetenschap drukt het hardst op het leven van hen, die van een bescheiden, vast en nog niet verhoogd inkomen, b.v. een pensioen moeten leven. Onder die groep vallen ook zij, die van een Indisch pensioen moeten leven.

En omtrent deze mensen is er een geschiedenis.

In het Nibeg-organen wordt zij verteld aan de hand van enkele data. Op 16 Februari deelde Minister Götzen mee, dat de ontwerp-voorstellen over een noodzakelijk geachte verhoging van een duurtebijslag op de Indische pensioenen zich in het eindstadium bevonden en dat er een toeslag zou komen met terugwerkende kracht tot 1 Januari 1949.

Een jaar later was dat zich in een eindstadium bevindende wetsontwerp nog niet ingediend, maar op 12 Mei 1950 deelde de heer Götzen mee, dat er nu „met de meeste spoed” een wetsontwerp zou worden ingediend. Het duurde nog acht en een halve maand, voordat het wetsontwerp werkelijk werd ingediend. De Kamer maakte met behoorlijke spoed een Voorlopig Verslag, maar de Memorie van Antwoord bleef weer 3½ maand weg, zodat de Kamer het niet meer vóór het recès kon behandelen.

Toen kwam op 16 October 1951 het ontwerp in de Kamer. Staatssecretaris Götzen nam, volgens het verslag van het Nibeg-organen, achter de ministerstafel plaats, zonder zelfs een stuk papier voor zich, om aantekeningen te maken. Het was anders wel nodig, want de critiek was niet mals. Bovendien diende de Commissie van Rapporteurs een drietal amendementen in. Iedereen verwachtte, dat de Staatssecretaris nu zijn product, dat zo lang onderweg was geweest, zou verdedigen. Hij deed het niet. Hij vroeg, het wetsvoorstel van de agenda af te voeren, opdat hij zich omtrent de amendementen nader met de Commissie van Rapporteurs zou kunnen verstaan. Iedereen begreep wel, waarom. De Commissie van Rapporteurs wilde niet, dat sommige groepen de bijslag wel zouden krijgen, maar andere, die het even hard nodig hadden, niet. Zij wilde ook hen, die reeds veel vroeger waren gepensionneerd, en die minstens even hard onder de tijdsomstandigheden hebben te lijden, niet uitsluiten. De Regering wilde allen, die vóór 1 October 1934 waren gepensionneerd, uitsluiten.

Als de Commissie van Rapporteurs haar zin krijgt, dan zal de Regering niet zo erg kunnen bekniptelen, als zij graag wil. En dus moet aan Prof. Liefstuck eerst worden gevraagd, of er voor de weerlozen wat meer beschikbaar mag worden gesteld. Het zal nu nog wel enige tijd duren, voordat de heer Götzen weer met zijn ontwerp voor de Kamer verschijnt. En de lezer, bedenke, dat dit verhaal begonnen is in 1949, in Februari. Straks is het drie jaar geleden, dat het begon.

Daar komt nog iets bij.

Het wetsontwerp voorziet niet in een bijslag op de pensioenen van weduwen en wezen. Dat komt later aan de

orde. De Kamer vroeg: waarom niet tegelijk met dit wetsontwerp? Maar de Regering zei: wij dachten, dat eerst dit ontwerp moest worden behandeld, en als dat nu is aangenomen, dan gaan we verder kijken. In welk stadium van voorbereiding zich nu het ontwerp tot regeling van een bijslag voor de weduwen- en wezenpensioenen bevindt, wagen wij niet te veronderstellen. Gezien de mededeling van Februari 1949 omtrent een eindstadium (zie boven) doet het er ook weinig toe. De dag, waarop dit wetsontwerp zal worden ingediend, is nog niet in zicht en over een tijdelijke regeling bleef de staatssecretaris het antwoord schuldig op de vragen, die werden gesteld. Hij vroeg immers uitstel van de beraadslagingen en liet daarmee ook deze vragen liggen.

Het gaat hier om weerlozen.

En wij kunnen de gedachte niet kwijt raken, dat het anders zou lopen, wanneer het ging om een politiek machtige groep, die via haar organisaties druk op de Regering kon uitoefenen.

Er is evenwel ook een andere kant aan de zaak, waarover naar onze mening iets moet worden gezegd. Een kant n.l., die voor de gepensioneerden niet zo erg plezierig is en die wij toch in herinnering moeten brengen.

Het is dus zo dat de Indische gepensioneerden met smart wachten op een wet, die hun een zekere toeslag op hun pensioenen verzekert. In de Kamer is er een grote eenstemmigheid, dat deze mensen moeten worden geholpen, maar de Regering is onbegrijpelijk langzaam en bovendien in vele opzichten onwillig. En daardoor blijft de nood bestaan: een voor deze tijd ontoereikend pensioen en steeds groeiende kosten van levensonderhoud.

Het was voor de oorlog zo, dat dienstjaren in Indië voor pensioen dubbel telden. Na twintig dienstjaren had men daardoor al recht op pensioen. En er werden soms hoge pensioenen toegekend.

Toen heeft de Regering in de dagen van Dr Colijn, toen de gulden hard was en je voor één gulden meer kon kopen dan nu soms voor drie, de lonen enigermate aangepast aan de dalende kosten van levensonderhoud. Iedereen weet, wat daarover al niet te doen is geweest. De Regering stond toen op het standpunt, dat de hogere pensioenen van hen, die in Indië waren geweest, ook met een betrekkelijk gering bedrag gekort moesten worden. Bij de behandeling in de Kamer is wel gebleken, dat het voor een deel ging om voor die tijd beslist hoge pensioenen.

Maar de gepensioneerden hadden zich georganiseerd en hebben zich met alle macht verzet. Dat is begrijpelijk. Ieder vecht voor zijn belang. Wij zijn er zelf getuige van geweest, o.a. in de wandelgangen van de Kamer, hoe de heren een grote en aanzienlijke deputatie hadden gestuurd, mannen, die niet in het minst er uitzagen als minimumlijders. Zij confereerden met verschillende

Het experiment

Drs G. J. STAPELKAMP

VAN WERWERSHOOF

Terwijl de discussies over allerhande locale en nationale premie- en andere leningen ten behoeve van de woningbouw — waarvan de opbrengst bestemd is of zal worden voor de *woningbouw door de gemeenten* zelve op voet van de Woningwet — nog volop aan de gang zijn, heeft de Noordhollandse gemeente WERWERSHOOF ons verrast met een nieuw plan, dat ten doel heeft de bevordering van de *particuliere woningbouw*, en wel buiten direct bezwaar van de gemeentelijke schatkist, c.q. haar leningscapaciteit.

De gemeenteraad aldaar heeft namelijk, indien wij de dagbladberichten mogen geloven, een regeling aangenomen, krachtens welke de gemeente tegenover geldschieters de rente en aflossing garandeert van een voorschot of hypotheek van ten hoogste 85 % der bouw- en grondkosten, na aftrek van de Rijkspremiebijdrage, en tot een maximum van f 10.000.— per woning.

De *rente* — aldus de op dit moment beschikbare berichten — zal niet hoger mogen zijn dan 4 % 's jaars, althans voor de periode dat ook de gemeentebesturen ingevolge de voorschriften van de Minister van Financiën aan dit rentetype gebonden zullen zijn.

De *aflossing* zou tenminste 2 % per jaar moeten bedragen, terwijl de gemeente, tegenover haar garantieverklaring, zich het recht voorbehoudt van contrôle op het bouwplan, op de aanbesteding en gunning en op de uitvoering van het werk.

Hoewel wij van oordeel zijn, dat het welslagen van dit, ons overigens zeer sympathieke plan in overwegende mate afhankelijk zal zijn van de mogelijkheid om op de hierboven genoemde voorwaarden hypotheecair of ander crediet te verkrijgen — welke kansen o.i., ondanks de overheidsgarantie op rente en aflossing, niet al te hoog mogen worden aangeslagen, gezien de verhoudingen op de kapitaalmarkt —, en — van de mogelijkheid om in Wervershoof bij het bestaande huurpeil en de bestaande Rijkspremie-regeling rendabel te bouwen, vinden wij toch in dit plan aanleiding, iets te vertellen van een systeem van financiering van de particuliere woningbouw, waarmede wij vorig jaar in de Verenigde Staten van Noord-Amerika kennismaakten, en waarop het Wervershoofse experiment erg veel lijkt.

* * *

Ook in de U.S.A. kent men namelijk, echter reeds sedert meer dan vijftien jaren een systeem van woningbouwfinanciering, waarbij de federale overheid de door de huiseigenaars gesloten hypotheeken garandeert.

Dit systeem is gebaseerd op de wet van 27 Juni 1934, de zogenaamde National Housing Act, een der eerste en belangrijkste wetten uit het herstelprogramma van wijlen president Roosevelt.

Kamerleden, om te zien, of de dreigende slag kon worden afgewend. Van de linkerzijde waren zij zeker. Zij wisten ook, dat waarschijnlijk de heer De Geer hun zijde zou kiezen. Maar zij strekten hun activiteit uit tot allerlei Kamerleden van alle partijen.

Wij hebben de discussie gevolgd, die voor de bezwaarde heren een bevredigend karakter had. En wij hebben de argumenten gehoord. Er was van de zijde van de tegenstanders van de korting maar één argument, en al de tegenstanders van de opvatting van Dr Colijn kwamen op dat argument terug, onderstreepten het, variëerden het of herhaalden het in elk geval: op pensioen mag nooit een cent worden gekort. De gepensioneerde is geen ambtenaar meer. De Regering heeft er niets, maar dan ook niets mee te maken, of hij er bij verdient, of hij er mee rond kan komen, of hij zich in weelde baadt of dat hij honger lijdt: zijn pensioen is een vast bedrag en daarmee uit. De verhouding werkgever-werknemer is er niet meer en de gepensioneerde heeft alleen nog overgehouden een speciaal, gefixeerd recht en de Regering nog één speciale onveranderlijke verplichting. Die verplichting heeft betrekking op het betalen van een gefixeerd bedrag. Uit!

Schuchter werd toen de opmerking gemaakt, dat *dus* de Regering ook nooit het recht tot een verhoging van het pensioenbedrag zou hebben, ook al werd het leven tien keer zo duur. En zonder aarzeling werd dat toegestemd. Het is eenvoudig een kwestie van recht. De Regering voorziet niet in het onderhoud van de gepensioneerden, maar betaalt alleen het bedrag uit waar deze mensen recht op hebben. Het is alleen een kwestie van een vast bedrag en een onaantastbaar recht.

Het zou wel goed zijn, wanneer de organisaties, die nu zo fel tegen de regering schrijven, omdat die doof schijnt te zijn voor de noodkreeten van de arme Indische gepensioneerden, deze hele historie nog eens nalazen in de Handelingen, in de periodieken, in de verzoekschriften, enz. Dan zullen zij ervaren, dat wat toen is gezegd, de regering een wapen in handen geeft tegen de *meeste* partijen, die nu zo luide roepen, dat de gepensioneerden een toeslag moeten hebben.

Wij zeggen dit niet, om dat geroep zelf te wederstaan. Maar alleen, om te herinneren aan de oude plunje, waar men nu opzettelijk of onopzettelijk niet meer aan denkt. Er in elk geval over zwijgt.

Vóór het bestaan van deze wet werden in Amerika in het algemeen hypothecaire credieten slechts verstrekt voor betrekkelijk korte looptijden en tegen een vrij hoge rentevoet, welke in feite beheerst werd door de geldmarkt in New York.

Dank zij deze wet, welke in de loop der jaren — laatstelijk in 1949 — een en ander maal is aangevuld en gewijzigd, en die, onder zekere voorwaarden, rente en aflossing van door particuliere kopers van woningen bij particuliere geldgevers opgenomen hypotheek garandeert, is men er in de Verenigde Staten in geslaagd een zeer ruim aanbod te verwekken van hypothecair crediet ten behoeve van de particuliere woningbouw op redelijke voorwaarden, en daardoor de woningproductie op te voeren van 93.000 per jaar in 1933 — het dieptepunt van de economische crisis in de U.S.A.! — tot 715.000 in 1941 en zelfs 1.025.800 in 1949!

De door de National Housing Act in het leven geroepen, en met de uitvoering dezer wet belaste Federal Housing Authority (F.H.A.), garandeert rente en aflossing van woningbouwhypotheek tot ten hoogste 90% (voor gedemobiliseerden echter zelfs tot 100%!) van de bouwkosten, voorzover deze een bedrag van 6000 dollar niet te boven gaan.

De looptijd van de woningbouwhypotheek is in de U.S.A., onder invloed van deze wet uitgedijd tot een gemiddelde van 25 jaar, terwijl de verschuldigde interest op deze hypotheek ten hoogste 5% bedraagt.

Voor de garantie van de federale overheid, waaraan deze voor de U.S.A. zo coulante voorwaarden voor een zeer belangrijk deel te danken zijn, verlangt deze een vergoeding van 2%, welke mede verdisconteerd wordt in de gelijke, maandelijksse termijnen, waarmee de lening moet worden afgelost.

De hypotheek zelf worden in hoofdzaak verkregen uit de spaargelden die in de kassen vloeien van handelsbanken, spaar- en voorschotbanken, onderlinge spaarkassen en verzekeringsmaatschappijen.

Het in de wet opgenomen maximum-bedrag tot hetwelk de federale overheid mag gaan in het op zich nemen van garanties is, na een en ander maal te zijn verhoogd, aangeland op het fikse bedrag van 6¼ miljard dollar.

* * *

Doordat de financiering van de particuliere woningbouw aldus voor een zeer belangrijk deel afhankelijk is geworden van het verkrijgen van een F.H.A.-garantie, heeft deze instelling uiteraard een zeer grote invloed gekregen op de woningvoorziening, zowel naar de beleidskant van dit vraagstuk als naar de bouwtechnische zijde ervan.

Zo betrekken de inspecteurs van de F.H.A., alvorens een aanvraag om een garantie van een gunstig advies te voorzien, in hun overwegingen bijvoorbeeld de vraag, of en in hoeverre op een bepaalde plaats op het moment der aanvraag behoefte bestaat aan de soort en het type van de woning, waarop de aanvraag betrekking heeft.

Ook kán de federale overheid — en zij hééft dit een en ander maal gedaan — door wijziging van het percentage aan hypothecair crediet, hetwelk zij bereid is te garanderen, een grote invloed uitoefenen op de totale omvang van de woningbouw, terwijl zij, door dit percentage te differentiëren voor verschillende groepen der bevolking belangrijke sociale motieven in haar woningvoorzieningspolitiek kan laten meespelen.

Anderzijds heeft de federale overheid op deze wijze uiteraard ook een niet onbelangrijke invloed op de bouwtechniek gekregen, welke invloed zich heeft openbaard in de totstandkoming van voorschriften, waaraan de woningen moeten voldoen — ten aanzien van b.v. ligging, constructie, bouwtype — om voor de zozeer door de geldgever begeerde overheids-garantie op rente en aflossing van de hypotheek in aanmerking te komen.

* * *

Het zal geen verwondering baren, dat deze wijze van woningbouwfinanciering ertoe heeft geleid, dat een relatief groot deel van de bevolking der Verenigde Staten het voorrecht kent en de verantwoordelijkheid draagt van het bezit van een eigen woning.

Volgens officiële statistische gegevens bedroeg het percentage der woningen in de Verenigde Staten, welke door de eigenaar bewoond worden, in het jaar 1940 reeds 40, terwijl dit percentage momenteel veilig gesteld kan worden op 55 à 60.

De woning- en gezinstelling van 1947 heeft aangetoond, dat te dezen aanzien in ons land nog een zeer ruim arbeidsveld braak ligt, aangezien blijkens deze telling te onzent nog slechts 28% van de aanwezige woningvoorraad bewoond wordt door de eigenaars. Uit deze cijfers blijkt overduidelijk dat men in het „kapitalistische” Amerika, zonder er al te veel drukte over te maken, meer bereikt heeft op het gebied van wat men met een niet erg gelukkige term „bezit-spreiding” heeft genoemd, dan in menige heel of half socialistische maatschappij mogelijk is gebleken.

* * *

Wij hebben, ondanks onze twijfel aan de mogelijkheid van verwezenlijking dezer plannen, onder de huidige, grotendeels door de landsoverheid — met name middels haar huur- en geldpolitiek — beheerste overige omstandigheden, de stellige overtuiging, dat het experiment van Wervershoof een belangwekkend experiment is.

En wel, omdat het in het naoorlogse Nederland, waar het particulier initiatief op het gebied der woningvoorziening nog slechts gewaardeerd werd als museumbezit en minder dan dat — neen natuurlijk niet *altijd* met zoveel woorden, maar dan tóch metterdád! — opnieuw met klem aan de orde stelt de ook op dit terrein belangrijke vraag naar de juiste verhouding tussen overheid en bedrijfsleven, een vraagstuk, waarop wij overigens nog nader terug hopen te komen.

Verkiezingsuitslagen van 1952

Het Nederlands Instituut voor de Publieke Opinie heeft een enquête gehouden om de te verwachten uitslag van de volgend jaar te houden Kamerverkiezingen na te gaan. Daarbij bleek, dat de K.V.P. het thans zou brengen tot 33 % (in 1948 31,04 %), de P.v.d.A. tot 27 % (in 1948 25,6 %), de A.R. tot 12 % (in 1948 13,21%), de C.H.U. tot 10 % (in 1948 9,19 %), de V.V.D. tot 8 % (in 1948 7,95 %), de C.P.N. tot 6 % (in 1948 7,74 %), de S.G.P. tot 2 % (in 1948 2,37 %) en de overige partijen tot 2 % (in 1948 1,64 %) van het totaal aantal stemmen. De groep-Welter zou volgens deze opiniepeiling geen stemmen behalen (in 1948 1,26 %).

Aan U de taak om de resultaten van deze peiling te logenstraffen door deze winter storm te lopen op de 88 % niet-A.R.-stemmers.

Duynstee en de P.v.d.A.

Gelijk bekend is Prof. Romme voorstander van een kabinet op brede basis. Dat hij intussen over het begrip „brede basis” ietwat andere opvattingen heeft dan Dr Schouten, is bij de laatste kabinetsformatie wel gebleken. Doch dat doet thans niet ter zake.

De voornaamste argumenten voor een kabinetsformatie op brede basis (dus met inbegrip van de P.v.d.A.), door Prof. Romme aangevoerd, betreffen de noodzaak van een brede vertrouwensbasis voor de taak der Overheid tot herkerstening der maat-

En omdat het in het naoorlogse Nederland, waar het particulier crediet onder de gegeven omstandigheden slechts matig bereid blijkt de financiering van de woningbouw voort te zetten, en het overheidscrediet ten enen male ontoereikend blijkt om deze taak over te nemen, een onzes inziens bruikbare weg wijst, waarlangs de overheid, zonder zelf direct te participeren — waartoe zij immers ook niet bij machte blijkt — de financiering van de — particuliere — woningbouw weer op gang zou kunnen brengen, en tevens het eigen-woning-bezit — programpunt van zovele politieke partijen! — belangrijk zou kunnen bevorderen. Laten wij als antirevolutionairen uit dit experiment althans de kracht putten om opnieuw mét artikel XII van ons program van beginselen, nu ten aanzien van de woningvoorziening, duidelijk uit te spreken, dat de tijden rijp zijn, en de mogelijkheden aanwezig tot „beperking der staatsbemoeïing, leidende tot krachtige ontplooiing van het particulier initiatief”.

schappij en voorts de afweer tegen tot communisme. Prof. Mr F. J. F. M. Duynstee, de Roomse David, die het telkenmale tegen Goliath Romme opneemt, trekt de noodzaak van samenwerking met de P.v.d.A. sterk in twijfel. Over de hiervoor aangevoerde argumenten schrijft hij in De Maasbode van 20 October:

Juist deze beide argumenten van wijde strekking, geldend voor onafzienbare tijd, hebben bij ons ernstige bedenkingen gewekt. Want het is o.i. een vraag van zeer ernstig karakter, of wij in ons land in de situatie van deze jaren door het „ruimte geven aan” socialistische politiek wel tot het doel komen, dat prof. Romme aangeeft: de her-kerstening der maatschappij door de leidende, toezienende, stimulerende en beperkende taak der overheid. De vraag rijst, of niet steeds meer de brokstukken socialistische politiek, welke wij moeten aanvaarden, en de rem, door de socialistische plaats in de politieke combinatie op eigen politiek gesteld, een impediment vormen om dat doel te bereiken, althans om voorwaarden daartoe te scheppen.

Vandaar dat wij ons moeten afvragen, of de brede vertrouwensbasis, welke prof. Romme nodig acht, niet gekocht wordt door een vermindering van de politiek, voor welke die vertrouwensbasis wordt nagestreefd. M.a.w. brede vertrouwensbasis in goede politiek is een zegen, maar brede vertrouwensbasis in een slechte politiek is erger dan geen vertrouwensbasis in slechte politiek. Het gaat ons hier niet om de vraag of de politiek slecht was, doch alleen om de vraag, of aan het argument van de vertrouwensbasis wel zodanige betekenis mag worden toegekend als prof. Romme doet. Hij suggereert te veel, als wij wel zien, dat het opnemen van de socialisten in de politieke combinatie mede zou brengen vertrouwen der socialisten in een Christelijke politiek. Wij vragen ons af, of men het niet even goed zo zou kunnen voorstellen, dat die combinatie meebrengen zou vertrouwen van Christenen in een socialistische politiek. Prima vista is de eerste stelling even eenzijdig als de tweede.

En wat de afweer tegen de communisten betreft, merkt Prof. Duynstee op:

Erkend moet worden, dat een verdere radicalisering van de P.v.d.A. op den duur kan leiden tot gevaarlijke consequenties. Het ongeluk is, dat deze partij zich reeds thans in een radicalere richting schijnt te bewegen. Tevens moet men rekening houden met de mogelijkheid, dat in bepaalde opzichten de afweer tegen het communisme gebaat kan zijn met het in de oppositie gaan van de P.v.d.A.: elke regeringspartij roept ontevredenheid op; bij de P.v.d.A. leidt regeringsverantwoordelijkheid eventueel tot

het verlies van stemmen ten gunste van de C.P.N. En wat de inhoud der politiek betreft is het o.i. zeer aanvechtbaar, of een combinatie, waarin men ruimte laat voor socialistische politiek, waarlijk duurzamer en sterker afweer tegen het communisme zou meebrengen.

Inderdaad, wat Prof. Romme wil, is het uitwerpen van de duivel met Beëlzebub.

Het verschil tussen A.R. en C.H.

De Heer F. Goudzwaard geeft in Koningin en Vaderland, het weekblad der C.H.U., herhaaldelijk blijk, dat hij — laten we het voorzichtig zeggen — over weinig weerstandsvermogen tegenover de doorgebrokenen in de P.v.d.A. beschikt. Banning en Buskes genieten hij hem broederlijke bescherming. Wanneer ge bijv. Banning een humanist noemt, dan beroept de Heer Goudzwaard zich op zijn Hervormd saamhorigheidsgevoel en wil hij geen kwaad van Banning horen.

Hoe hij de doorbraaklieden de hand boven het hoofd houdt, bleek weer eens in Koningin en Vaderland van 5 October, toen hij een uitlating van Dr Schelhaas in Waarheid en Eenheid bestreed. Dr Schelhaas had n.l. gesteld, dat „de Heere onmiskenbaar in ons land (eist), dat wij onze stem uitbrengen op een rechtse partij”. De Heer Goudzwaard merkte daarover op:

God eist van ons helemaal niet, dat we A.R. of C.H.U. stemmen. God eist, dat we „op alle gebied van het leven hebben uit te komen voor onze belijdenis en hebben te gehoorzamen aan onze Koning”. Deze woorden tussen aanhalingstekens zijn van Dr Schelhaas. En we onderschrijven ze van harte. Maar Ds Buskes en Scheps en Mr Van Walsum en Kleywegt en Ds Ruitenbergh — en noem maar op uit de Prot. Chr. Werkgemeenschap — **onderschrijven** dit evenzeer als Dr S. en wij dit doen.

Dr S. en wij menen deze belijdenis te moeten belevan in A.R. en C.H.U. De genoemde heren uit de P.v.d.A. leven uit **precies dezelfde** belijdenis, doch kiezen op praktisch politiek terrein andere wegen. Dat mag ons allemaal een kruis zijn — deze gespletenheid onder de Protestanten. Maar we dienen het te aanvaarden. Omdat tal van politieke en sociaal-economische inzichten en problemen hier een rol spelen. En God zegt over tal van praktische vragen letterlijk **niets**. Dat is misschien cru gezegd, maar we geloven toch, dat het zo is.

't Is misschien even cru gezegd, maar daar geloven wij nu net niets van. En zelfs de Heer Goudzwaard zelf gelooft het niet. Want even tevoren erkent hij, dat we hebben te gehoorzamen aan onze Koning. Doch hoe zouden wij God kunnen gehoorzamen, wanneer Hij ons voor tal van praktische vragen Zijn geboden niet geeft?

Wij hopen dan ook bepaaldelijk niet, dat de C.H.U. in haar geheel op het weerloze standpunt van de Heer Goudzwaard staat. En dat zij dus onderschrijft, wat de Heer Goudzwaard concludeert:

De verschillen tussen A.R. en C.H.U. liggen — voor wat het principiële vraagstuk betreft — op dit terrein van de eisen Gods. Wij bezitten die eisen niet zó duidelijk en klaar en afgestapt als Dr S.

Als de C.H.U. inderdaad de eis, dat op een Christelijke partij moet worden gestemd, niet duidelijk bezit, dan zou ze de C. uit haar initialen kunnen schrappen.

Nuttige wartaal

Hoe De Waarheid met de waarheid omspringt, wordt prachtig aangetoond in het volgende artikel, overgenomen uit Het Vrije Volk van 30 October:

Wij wisten al, dat de vrienden van De Waarheid groot zijn in de redeneerkunst. Zij praten recht wat krom is, wit wordt zwart en oorlog wordt vrede. Naar ons oordeel hebben zij zich zelf echter overtroffen in een artikel over de Engelse verkiezingen, dat wij in De Waarheid van Zaterdagavond aantreffen.

Wij zullen enkele citaten geven en verzoeken onze lezers ons te melden, of zij er een touw aan kunnen vastknopen. Abonnés en redacteuren van De Waarheid mogen ook meedoen.

Het artikel stelt eerst de vraag, wat de oorzaak van Churchills overwinning is.

1. Dat is, zoals Harry Pollitt, de leider van de communisten Zaterdagochtend in de Daily Worker schreef, „de politiek der rechtse Labourleiders”.

Verderop in het artikel staat, dat de communistische partij

2. „ter wille van de strijd tegen Churchill afstand had gedaan van haar meeste kandidaten”.

De communisten hebben dus waarschijnlijk die rechtse Labourleiders gesteund. Of voelden zij zich meer aangetrokken tot de linkse leiders, zoals Bevan? Niet waarschijnlijk, want De Waarheid schrijft (al-door in hetzelfde artikel) over

3. „de bedriegelijke linkse politiek van Bevan”.

Conclusie: De communisten deden in Engeland afstand van de meeste kandidaten om óf „de oorlogspolitiek van Attlee” (zie aanhaling 4) of „de bedriegelijke politiek van Bevan” te steunen.

Dat is één. Harry Pollitt gaat verder:

4. „De middenlagen in de Britse bevolking, teleurgesteld door de oorlogspolitiek van Attlee en zijn bukken voor de Amerikanen.....”

hebben op de communisten gestemd, dacht u? Mis. Het vervolg luidt:

„.....hebben zich tot de oude houwdegen gewend”. Verderop staat:

5. „De Amerikanen wilden echter Attlee niet terug, omdat hij onder de druk van de omstandigheden gedwongen was te veel naar zijn aanhang te kijken”.

Conclusie: De Amerikanen wilden blijkbaar Churchill. En de middenlagen van de Britse bevolking, beu van het bukken, kozen... diezelfde Churchill. Dat is twee.

OP ZIJN NUMMER

Lees nu nog even citaat 4, van kameraad Pollitt over de middenlagen. Klaar?

Zie dan hoe de redactie van De Waarheid kameraad Pollitt op zijn nummer zet:

6. „Attlee werd niet uit de regering verdreven omdat hij tegen de Amerikaanse oorlogspolitiek was (waarbij broeder Pollitt hem volgens citaat 2 steunde, red. H.V.V.), maar omdat men hem te zwak achtte”.

Deze „men” zijn dus de Amerikanen, die niets te stemmen hebben in Engeland. Maar Pollitt zei, dat het de middenlagen waren, die tegen de Amerikanen waren en de Amerikanen steunen dus nu op de anti-Amerikanen!

Dat is drie.

De communistische redeneerkunst is wel moeilijk.

7. „En daarom werd onder Amerikaanse invloed het oorlogsverbond tussen Liberalen en Churchill-aanhangers gesloten.....”

Daar gaat de anti-Amerikaanse middenlaag weer. Wilt u nog even teruggaan naar citaat 4, dat handelt over de oorlogspolitiek van Attlee? Goed. Dan kijken wij nu naar bladzij één van hetzelfde nummer van De Waarheid, waarin ons Churchill wordt voorgesteld als „oorlogshitsers nr 1”.

En nemen wij dan nog even de wijze woorden van Gerben Wagenaar in ons op, die zeide:

8. „Naar mijn inzicht had Labour een betere uitslag behaald, wanneer zij een consequente vredespolitiek zou hebben gevoerd”.

En, zo vragen wij, waar zouden dan die stemmen vandaan gekomen zijn? Van de middenlagen, die zo flink op „oorlogshitsers nr 1” hebben gestemd?

SUCCESSEN.....

Neen, Wagenaar bedoelt te wijzen op de daverende successen van de communistische vredespropaganda. Die successen komen in Engeland als volgt tot uiting:

Aantal communistische zetels: nul.

In alle districten waar de communisten een candidaat hebben gesteld, is de waarborgsom verloren, omdat zij niet genoeg stemmen hebben gehaald.

Aantal stemmen: 22.000 van de 28 miljoen, of één twaalfde deel van één percent der stemmen, of één zeshonderdste deel van de Labourstemmen. De Waarheid is een moeilijk, maar nuttig orgaan. Nuttig vooral voor hen, die menen, dat er in de C.P.N. toch wel wat zit. Door hoofdartikelen als dit zijn zij in één klap bekeerd.

Steenberghe en de K.V.P.

Sinds enige tijd bestaat in de K.V.P. een rechtervleugel, die zich keert tegen de socialistische koers,

die Prof. Romme zeilt. Van deze vleugel is Prof. Mr F. J. F. M. Duynstee, hoogleraar in Nijmegen, de woordvoerder in het Roomse dagblad De Maasbode. Het Partijbestuur der K.V.P. heeft thans besprekingen geopend met deze groep, die zich behalve door Prof. Duynstee laat vertegenwoordigen door Mr M. P. L. Steenberghe (minister van Economische Zaken in het vierde kabinet-Colijn, 1937—1939, in het tweede kabinet-De Geer, 1939—1940, en in het eerste kabinet-Gerbrandy van 1940 tot 1941, mislukt kabinetsformateur in Maart j.l.), Mr E. M. J. A. Sassen (minister van Overzeese Gebiedsdelen in het kabinet-Drees-Van Schaik van 1948 tot 1949), Mr B. J. M. van Spaendonck en Prof. Dr F. J. H. M. van der Ven (hoogleraar in het arbeidsrecht aan de Tilburgse hogeschool).

Prof. Romme heeft bovendien op het onlangs gehouden partijcongres der K.V.P. de „rechtse” critiek onder de loupe genomen. Prof. Duynstee merkte naar aanleiding daarvan in De Maasbode van 26 October op:

Wie vreest voor een socialistische structuur, onderschat de katholieke fractie, aldus haar voorzitter. Bevredigend is dit antwoord niet. De waardering van het werk der fractie, de vraag van overschatting of onderschatting is afhankelijk van de vraag, of wij al dan niet op het pad zijn naar een socialistische maatschappelijke structuur, en niet omgekeerd. De opmerking, dat „wij er ook nog zijn”, heeft precies evenveel waarde als de houding, welke deze „wij” tegen het gesignaleerde gevaar innemen. En hierover is nog al enig verschil van waardering.

Over het overleg tussen de K.V.P. en de rechtervleugel schreef Prof. Duynstee:

Zoals de voorzitter van de partij aankondigde, is het overleg tussen de K.V.P. en de groep-Steenberghe nog niet voltooid. Zoals reeds gezegd, elke twijfel over de vraag, of de K.V.P. zal erkennen, dat een grondige wijziging van haar politiek nodig is, is wel door de rede van prof. Romme weggenomen: de K.V.P. is tot zulk een uitspraak kennelijk niet bereid. Maar zoals reeds gezegd, het is voor de toekomst niet van belang, of men het dan te voeren beleid wil zien als een koerswijziging dan wel als een voortzetting van de oude koers. Het staat practisch vast, dat de K.V.P. zal oordelen, dat haar toekomstige beleid een normale voortzetting is van haar tot dusver gevolgde richting. Dit kan ons koud laten, mits het te voeren beleid maar gezond is, ook naar het oordeel van diegenen, die het gevoerde beleid afkeuren.

Kamerleden en kiezers

Over het contact, dat tussen Kamerleden en kiezers bestaat, schreef de Heer H. Algra in Friesch Dagblad van 3 November het volgende lezenswaardige hoofdartikel:

Het Engelse systeem brengt mee, dat elke candidaat een nauw contact onderhoudt met zijn district.

Dat is voor hem een levenskwesitie. Hij doet geregeld zijn best, zoveel mogelijk kiezers persoonlijk te leren kennen. Hij gaat zelf op huisbezoek. Hij debatteert op straat met zijn tegenstanders. Hij houdt zich op de hoogte van alle moeilijkheden, die er in zijn district zijn.

Een Nederlands parlementariër deed dat vroeger ook, al was het niet in dezelfde mate als in Engeland. Moest u maar eens opletten, wanneer de begroting van Waterstaat aan de orde kwam. En het allerduidelijkst was dat het geval in den tijd, toen de spoorwegen werden aangelegd. Toen hebben de mannen gestreden voor hun district!

Tegenwoordig hebben vele Kamerleden maar weinig contact met hun kiezers. Dat is geen wonder. Hun kiezers zitten nu niet meer op een kluitje in één district, maar ze wonen verspreid door het gehele land. En het gespecialiseerde Kamerlid heeft vaak moeite, om zich in te stellen op een gesprek met zijn kiezers, dat over de gehele linie van de politiek gaat.

Daar komt iets bij. Er bestaat op dit gebied een grote zelfmisleiding, die door de voorzitters van de kiesverenigingen vlijtig in de hand wordt gewerkt. De kiesvereniging belegt een vergadering in de Harmonie of in het gebouw Rehoboth en nodigt de leden uit om te komen, want de gevierde spreker, de Hoogedelgestrengte Heer komt. Hij wordt verwelkomd en bij voorbaat bedankt, dat hij ondanks zijn drukke werkzaamheden zich heeft „kunnen vrijmaken”. Hij spreekt. Hij eindigt met een peroratie. Zijn goedheid reikt zo ver, dat hij bereid is, vragen te beantwoorden. Hij beantwoordt die vragen inderdaad. Iederen keert voldaan huiswaarts. Het was een zeer geslaagde avond.

Maar deze man heeft het volk niet gezien. Hij heeft alleen een partij-getrouwe elite ontmoet. Ik bedoel dat natuurlijk niet in maatschappelijken, maar in politieken zin. En uit respect voor zijn persoon en gebonden aan den stijl van de vergadering, heeft niemand het den spreker lastig gemaakt. Maar hij heeft ook het volk niet gezien met zijn vragen en moeilijkheden, zijn primitieve reacties, zijn soms bizarre opmerkingen, met zijn sterk rechtvaardigheidsbesef, zijn nuchtere critiek, zijn afkeer van bureaucratie, zijn hang naar vrijheid, zijn begeerte, om met rust te worden gelaten, zijn honger naar een andere maatschappij en een ander staatkundig leven, waarin een milder en een vrijer geest de overhand krijgt.

Het volk in dezen tijd is down. Het ziet er geen gat meer in. Het heeft zo weinig, waaraan het zich kan optrekken. Het vraagt om mannen, die resoluut zijn en hard, die vrouwen winnen door hun karakter. Het vraagt ook wel om mannen die het verzorgen van de wieg tot het graf. Beide tegenstrijdige vragen-reeksen liggen op dwaze wijze doorelkaar.

Het is hard nodig, dat de Kamerleden met dat volk in heel nauw contact komen. Maar dat contact wordt niet gelegd op zulke goedgeslaagde partijdagen of meetings.

Dan is het veel beter, om in kleinen kring de dingen door te praten. Soms komt een spreker ergens, waar het bestuur zich begint te verontschuldigen. Er zijn er zo weinig opgekomen. Dat komt, omdat er juist dezen avond zoveel te doen is. Bovendien is het de avond van de familiecompetitie. Er zijn maar vijf en twintig mensen. De spreker houdt een speech.

Hij doet zijn best, om het zo huiselijk mogelijk te maken. En daarna zit hij midden in den kring en begint het gesprek. Nu komen de mensen los. Nu raken ze aan het vertellen. Nu groeit er iets vertrouwelijks. Het wordt laat, maar niemand verveelt zich. Het wordt een praatavond, waar men elkaar eens precies vertelt, waar het op staat. En dat Kamerlid vertelt maar ronduit, dat hij van dit of dat eigenlijk niets afweet, of dat hij op dat punt er ook geen gat in ziet. We komen dicht bij elkaar te staan. Er is contact.

Een contact, dat er nooit zou gekomen zijn, wanneer de spreker dien gehelen avond op een preekstoel, of iets dat in vorm daarmee overeenkomt, was blijven staan.

Aan dat contact mankeert inderdaad nogal eens wat. Overigens is het Engelse stelsel allerminst aan te bevelen. Want juist uit het genoemde voorbeeld betreffende de begroting van Waterstaat blijkt, dat destijds in de debatten de locale belangen te veel domineerden en dat de grote aanpak, bijv. bij de aanleg van spoorwegen, werd gemist (zie Van Welderen Rengers, derde druk, blz. 206/7).

Nederland een trambalcon

En tenslotte het volgende berichtje uit De Volkskrant van 15 October:

Met een bevolking van 10 miljoen 286.250 is Nederland het dichtstbevolkte land ter wereld. Volgens een mededeling van het Centraal Bureau voor de Statistiek wonen op een vierkante meter gemiddeld 299 personen. Na Nederland volgen Engeland en Wales met 190 personen per vierkante kilometer.

299 personen per vierkante kilometer is al niet gering, maar per vierkante meter.....!

En wat nu tenslotte de Diplomatie aangaat, zo teekenen we zeer ernstig protest aan tegen het kwade oog, waarmee „Buitenlandsche Zaken” nu het vierde eener eeuw ten onzent is aangezien, maar ook en niet minder tegen de onbeduidende en onverdedigbare rol, die „Buitenlandsche Zaken” ons volk in de Europeesche aangelegenheden deed spelen.

Op Christelijk-historisch standpunt is een deugdelijke, bekwaame, energieke diplomatie, verre van een weelde, veeleer het volstrekt onmisbare instrument, en om zijn zelfstandigheid te waarborgen; en om het organisch verband met andere volken en gouvernementen op gang te houden, en om elk volk voor zijn aandeel te doen medewerken aan de gemeenschappelijke taak, die op Christelijk Europa rust: b.v. aan de heilighouding van het recht; de bestrijding van het Paganisme (Communisme) en Mohammedanisme; de eering van het menschelijke en de menschelijke samenleving; en de hooghouding van de eere Gods!

Dr A. Kuyper. Ons Program. 1879.

DE WONINGBOUW

J. TJALMA

Een van de meest ernstige gevolgen van de tweede wereldoorlog wordt gevormd door een groot tekort aan woningen, dat, naarmate het langere tijd voortduurt, toenemend ongunstige toestanden op moreel en sociaal terrein in de hand zal werken.

Om financiële redenen zijn slechts weinigen in staat om geheel voor eigen rekening in dit gebrek aan woonruimte te voorzien en derhalve behoort het tot de taak der overheid om hierin de helpende hand te bieden.

Scheen het aanvankelijk, dat het met vereende krachten gelukken zou binnen een redelijk aantal jaren althans het grootste deel van de bestaande achterstand in te halen, thans, nu de woningbouw nog slechts een paar jaar op gang is gekomen, is het duidelijk, dat aan deze verwachting de bodem is ingeslagen, nu deze bouw om financiële redenen voor een groot deel is vastgelopen.

Afwisselend worden van regeringszijde sombere en optimistische voorspellingen gedaan, in het laatste geval onder mededeling van het aantal woningen, dat thans nog maandelijks gereed komt, doch dit tot nu toe bevredigende aantal is een gevolg van het feit, dat nog een groot getal huizen in aanbouw is.

Het aantal van de woningen met de bouw waarmede begonnen is, daalt echter de laatste maanden aanmerkelijk en zo laat het zich aanzien, dat het aantal maandelijks gereed gekomen woningen over enige tijd een veel geringer cijfer zal aantonen voor al..... na de in Juni te houden verkiezingen.

In de Memorie van Toelichting op de begroting voor 1952 van het Departement van Wederopbouw en Volkshuisvesting gaat de Minister uit van een aantal van 40.000 woningen, met de bouw waarvan het volgend jaar een aanvang zal worden gemaakt. In de eerste plaats valt op te merken, dat dit aantal slechts ongeveer voldoende is om aan de toenemende vraag naar woningen, een gevolg van de bevolkingsaanwas en het groeiend aantal huwelijken, te voldoen; van inhaling van achterstand is dan nog geen sprake om van opruiming van krotwoningen nog te zwijgen.

Maar daarnaast valt er op te wijzen, dat het de grote vraag is of om financiële redenen inderdaad dit getal van 40.000 zal worden bereikt.

Het is bekend, dat het voor de gemeenten zeer moeilijk is geworden om de benodigde gelden te lenen; de goedkoop-geldpolitiek van de Regering is hieraan niet vreemd.

Al getuigt deze mening volgens de Minister van Financiën van een „simplistische visie”, niettemin heeft deze bewindsman het toegelaten rentetype een paar keer verhoogd. Telkens liep men hierbij echter achter de feiten aan, zodat het beoogde resultaat niet werd bereikt.

Verschillende gemeenten trachten nu op allerlei wijze geld te lenen, sommige door het uitschrijven van een premielening, waaraan uiteraard onzerzijds niet kan worden medegewerkt.

Indien men hiertoe van overheidswege niettemin overgaat, sluit men derhalve bij voorbaat een deel van de bevolking uit om hieraan deel te nemen.

Afgezien hiervan is de toestand thans deze dat slechts de weinige gemeenten, welke geld kunnen lenen, woningen kunnen bouwen, zodat niet meer de mate van de woningnood beslissend is voor de vraag of en zo ja hoeveel er in een gemeente zal gebouwd worden doch de financiële toestand.

Het behoeft geen betoog dat dit een zeer ongewenste situatie is.

Nu het Rijk en door de politiek van goedkoop geld en door afroming van de bedragen, waarover de institutionele beleggers (pensioenfondsen, levensverzekeringsmaatschappijen, enz.) beschikken, niet onschuldig is aan de impasse, waarin de gemeenten gekomen zijn, is het de taak der Regering om het verlenen van voorschotten op de voet van de Woningwet te hervatten, zoals zulks voor 1940 en ook nog enkele jaren na de bevrijding geschiedde. Daarnaast dient de Regering meer ernst te maken met de bevordering van de particuliere woningbouw. De voorwaarden, welke daarvoor gelden, zijn na de bevrijding nimmer voldoende geweest en zij zijn thans aanmerkelijk minder aannemelijk dan voor een paar jaar het geval was.

Verbetering van deze voorwaarden is noodzakelijk, aangezien het de particuliere bouw geweest is, die tussen de beide wereldoorlogen het grootste contingent woningen heeft opgeleverd.

Zonder verdere stimulering van het particulier initiatief komen we met de woningbouw niet uit het moeras.

Het zal noodzakelijk zijn, indien de nieuwe voorwaarden herzien worden, deze in een begrijpelijke vorm te gieten en daarna een vaste lijn te volgen; ook hieraan heeft tot nu toe het een en ander ontbroken.

Meerdere bevordering van de particuliere bouw zal ook het gunstig gevolg hebben, dat het aantal woningen in gemeentelijk of semi-gemeentelijk bezit niet in het tempo van de laatste jaren vermeerdert.

Het is niet in de eerste plaats de taak der gemeentebesturen om huizen in groot aantal te verhuren; slechts voorzover het particulier initiatief te kort schiet, dienen de gemeenten hiertoe over te gaan, doch dan heeft de Overheid eerst het mogelijke te doen om de particuliere bouw te bevorderen.

Hieruit vloeit tevens voort, dat de Overheid gelegenheid dient te bieden om door haar gebouwde woningen aan particulieren b.v. in huurkoop over te dragen.

Op Figen Wieken

Deut.32-Vers 11a

Redactie: C. D. van Oosten, Mr C. J. Verplanke, S. Willemse, H. D. W. Boven (Secretaris).
Redactie-adres: Dr Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage.

Uit de Organisatie

De Algemene Vergadering 1951

De jaarverslagen van penningmeester en secretaris zijn aan de clubs toegezonden. Wij hopen dat op onze clubs grondig en serieus van deze verslagen kennis genomen wordt.

Het verslag van de secretaris is breed opgezet. Dat is opzettelijk gebeurd. In de eerste plaats om al onze leden zo volledig mogelijk in te lichten over de werkzaamheden van onze organisatie in het gehele land. In de tweede plaats om vele aanknopingspunten te bieden voor de discussie op de a.s. Algemene Vergadering. Op de vorige is gebleken, dat er onder onze leden behoefte bestaat eenmaal per jaar uitvoerig over organisatorische kwesties en problemen te spreken. Welnu op de a.s. huishoudelijke vergadering zal daar ruimschoots gelegenheid voor zijn en de jaarverslagen bieden daartoe vele aanknopingspunten. Het verslag van de penningmeester is zeer belangrijk. En wel omdat daaruit blijkt, dat wij per 1 Januari 1951 voor wat onze financiën betreft, voor een nieuwe situatie zijn komen te staan als gevolg van de op die datum ingaande regeling van de financiële verhouding tussen het Centraal Comité en het bestuur der Nationale Organisatie.

Het bestuur der Nationale Organisatie heeft meer verantwoordelijkheid te dragen gekregen ten aanzien van de financiële uitkomsten van zijn beleid.

Dat is terecht gebeurd. Die meerdere verantwoordelijkheid aanvaardt het bestuur dan ook gaarne. Maar..... het

verwacht van de clubs dat die haar het dragen ervan mogelijk zullen maken. Een uitvloeisel van een en ander is dan ook, dat ook de clubbesturen voortaan meer aandacht moeten gaan wijden aan de financiële zijde van het werk der clubs. De financiën der clubs moeten — voorzover nog niet gebeurd — onverwijd gezond gemaakt worden, opdat de clubs zonder moeite aan haar financiële verplichtingen kunnen voldoen.

De Schetsenbundel

De snelheid waarmee de schetsenbundel „Roeping en Taak” is afgenomen heeft onze stoutste verwachtingen overtroffen. Binnen een jaar tijds zijn alle 2000 exemplaren van de eerste druk de deur uitgegaan.

Daar zijn we zeer dankbaar voor. Want het bewijst, dat er weer gestudeerd wordt. Ook onze jonge Calvinisten van vandaag zijn nog wel zo economisch aangelegd, dat ze geen kapitaal gaan investeren in objecten, die geen rente opbrengen.

De tweede druk is nu in bewerking. Van deze gelegenheid is gebruik gemaakt de onder de schetsen opgenomen literatuurlijsten aanzienlijk uit te breiden. Dr M. C. Smit, de bibliothecaris van de Dr Kuypersstichting heeft dat karweitje opgeknapt. De bundel heeft daardoor aan waarde gewonnen.

De uitvoering is overigens iets minder luxe geworden. Dat is noodgedwongen gebeurd. De papierprijzen zijn sedert vorig jaar niet onbelangrijk gestegen. Om te voorkomen, dat ook de prijs moest worden verhoogd, hebben wij elders wel moeten bezuinigen.

De Propagandafolder

Per advertentie hebben wij de folder in het vorig nummer van Ned. Ged. reeds aangekondigd.

Het is een kleine brochure geworden van ruim 20 bladzijden.

Ze is tot stand gekomen in een harmonische samenwerking van de heren Mr C. J. Verplanke en J. W. Ooms. Eerstgenoemde heeft de humoristische vlotte tekst geleverd. Laatstgenoemde de niet minder geestige tekeningen. Deze folder is niet bestemd voor massa-propaganda. Onze clubs en zij die ergens een club willen oprichten moeten haar gebruiken voor **gerichte** propaganda. D.w.z. de jongelui, die men met deze folder wil bewerken, moeten eerst zorgvuldig worden uitgezocht. En wanneer men 'emand deze folder heeft toegezonden of gegeven, moet daarmee de zaak niet als afgedaan worden beschouwd. Een bezoek bij betrokkene moet daar beslist aan worden vastgeknoopt, tenzij natuurlijk deze zich al onmiddellijk als lid heeft laten inschrijven.

Wij hopen dat de folder veel zal worden gebruikt.

Het is helaas niet mogelijk de folder gratis beschikbaar te stellen. We hebben echter ons best gedaan de prijs zo laag mogelijk te doen zijn.

Eén exemplaar kost f 0.25.

Tien tot honderd exemplaren f 0.15 per stuk.

Honderd exemplaren en meer f 0.12½ per stuk.

Worden niet alle pogingen aangewend om de woningbouw meer op gang te brengen, dan zal de reeds aanmerkelijke werkloosheid in de bouwvakken toenemen, zodat metselaars en timmerlieden naar D.U.W.-werken zullen moeten worden verwezen of ondersteund worden, terwijl in tal van bedrijven die rechtstreeks of zijdelings bij de woningbouw betrokken zijn, eveneens voor velen geen arbeid te vinden zal zijn.

Voorts valt te bedenken, dat de woningnood naast

de reeds genoemde morele en sociale gevolgen aanzienlijke bedragen vergt aan heen en weer reizen en aan verblijfskosten, zowel voor de Overheid als voor werkgevers in het vrije bedrijf.

Tenslotte, niet in de laatste plaats, zal een zeer deprimerende invloed op ons volk uitgeoefend worden, wanneer er geen uitzicht komt, dat de woningnood vermindert.

Om al deze redenen mag in de bestaande toestand niet worden berust.

ONZE BESTUURSLEDEN

Ds K. FEENSTRA

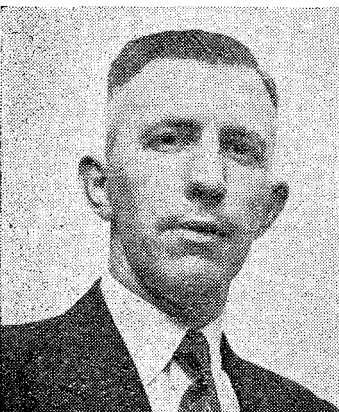
Het is met Ds K. Feenstra, hieronder afgebeeld, een merkwaardig geval.

In de eerste plaats is hij het enige lid van het Nationale Arjos-bestuur, dat twee provincies vertegenwoordigt. Zulks omdat hij zitting heeft namens het Provinciaal Arjos-Verband, dat zowel Noordbrabant als Limburg omvat.

In de tweede plaats heeft hij van alle bestuursleden wel de meest vermoeiende werkkring. Weliswaar moge Feenstra in het Nationaal Bestuur zitten, maar daarnaast staat hij (en dat al bijna vier jaren!) in Klundert.

In het kort samengevat is Feenstra's levensloop aldus geweest: in 1914 lag hij in Menaldum (Fr.) in de wieg; zes jaar later begon hij te zitten en wel achtereenvolgens op de lagere school, de handelsschool en het gymnasium; daarna ging hij lopen, nl. colleges aan de Theologische Faculteit der V.U.; in 1945 begon hij voorzichtig te staan, d.w.z. hij werd hulpprediker in de Haarlemmermeer; en een half jaar later stond hij definitief, nl. als predikant te Kralingseveer. Na aldaar twee en een half jaar te hebben gestaan, viel hij niet neer, maar ging hij ergens anders staan en wel in Klundert. Daar staat hij nu nog. Wat Kuyper destijds was in zijn ministerie en wat Talma was in het ministerie-Heemskerk, dat is Feenstra in het Nationale Arjos-bestuur, nl. de enige dominé. Voorts heeft hij met Kuyper gemeen, dat hij Gereformeerd is, en met Talma, dat zijn belangstelling vooral uitgaat naar de sociale zijde van het leven.

Wij zijn een beetje trots op Feenstra. De predikanten van tegenwoordig hou-

den zich veelal bij voorkeur niet met de politiek bezig, al zouden juist zij onze partij tot geweldige steun kunnen zijn. Daarom is het een voorrecht, dat ons bestuur van 17 doorgewinterde Arjosmannen wel een predikant rijk is, sinds Feenstra in 1949 bij ons — wij mogen wel zeggen — zijn intree deed.

Dat deze predikant juist door het Roomse Zuiden werd afgevaardigd, is zo vol symboliek, dat wij daaraan verder het zwijgen toedoen.

In het bestuur heeft Feenstra een eigen plaats. Dat heeft natuurlijk ieder bestuurslid. Maar bovendien wordt hij beschouwd als de Hugenoot in ons gezelschap, als de man die steeds tegen de Roomse stroom moet oproeien en wiens provincies niet zonder steun kunnen. Van die positie maakt Feenstra geen misbruik. Wanneer hij opkomt voor de Zuidelijke belangen, dan is dat niet zonder reden.

Een voorzichtig man, maar een man die weet, waarvoor hij vecht.

De Arjos is gebaat met zijn pastorale zorg.

J. HOLLENBEEK BROUWER

Het bestuurslid, dat ons vanaf nevenstaande foto toeblikt, behoort tot de mensen, die wij liever bij de voornaam dan bij de achternaam zouden noemen. Het is het H.B.-lid H. B. of — minder eenvoudig gezegd: het hoofdbestuurslid Hollenbeek Brouwer. De vertegenwoordiger van het landschap Drenthe in het bestuur der Nationale Arjos-organisatie. Een man met een verleden. Maar een verleden, dat waard is te worden blootgelegd.

Hollenbeek begon in 1923 te leven en in 1949 lid van het Nationale Arjos-bestuur te zijn. Daar ligt geruime tijd tussen — een tijd, die Brouwer wel besteed heeft.

Hollenbeek Brouwer ving zijn loopbaan aan met geboren te worden te Valthermond, een plaatsje dicht bij 1e Exloërmond, dat weer niet ver verwijderd is van 2e Exloërmond. U begrijpt nu wel, dat U een en ander zoeken moet in de omstreken van Nieuw Weerdinge.

In Valthermond doorliep Hollenbeek de lagere school, in Stadskanaal bezocht Brouwer met succes de H.B.S. en in Groningen volgde Hollenbeek Brouwer de lessen der middelbare landbouwschool. Toen dat alles achter de rug was, was het 1944.

Vervolgens boerde Hollenbeek een jaar op het ouderlijk landbouwbedrijf in Valthermond, waarna Brouwer twee jaren werkzaam was als inspecteur bij het bureau van de Provinciale Voedselcommissaris voor Drenthe te Assen. In 1947 werd Hollenbeek Brouwer adjunct-secretaris van de Stichting voor de Landbouw, Gewest Drenthe. Dat is hij nog.

Drieërlei liefhebberij heeft H. B. beoefend, nl. in het Gereformeerd, in het Antirevolutionair en in het Boeren- en boerinnen-organisatieleven. Wat het eerste betreft, mogen wij wijzen op het voorzitterschap van de J.V. in Assen van 1945 tot 1947 en op het lidmaatschap van het afdelingsbestuur der Drenthse J.V. van 1947 tot heden. Wat het tweede betreft, stippen wij aan het voorzitterschap der Assense Arjos van 1946 tot heden, het secretariaat der Assense A.R. kiesvereniging van 1948 tot 1951 en het voorzitterschap van het Provinciaal Arjos-Verband Drenthe van 1948 tot heden. En wat het laatste betreft, volstaan wij met te memoreren het bestuurslidmaatschap van de afdeling Assen der Chr. Jonge Boeren van 1945 tot 1947 en het voorzitterschap van de ring N.W. Drenthe der Chr. Jonge Boeren en (bovendien) Boerinnen van 1946 tot 1948.

Boven dit alles torent voor ons het lidmaatschap van het Nationaal Arjos-bestuur uit. Neen, wij nemen het hem niet kwalijk, dat hij gehuwd en Gereformeerd is en dat hij zich bij de raadsverkiezingen van 1949 als no 10 liet plaatsen op een lijst, waarvan er slechts vier werden gekozen. Voor ons is en blijft hij collega Hollenbeek (en/of) Brouwer.

Een bedachtzaam bestuurslid. Maar als hij aan 't woord is, rap van tong.

Iemand aan wien het is te bemerken, dat hij het beste Provinciaal Arjos-Verband in Nederland vertegenwoordigt. Daarom wordt naar hem graag geluisterd. Bij zijn adviezen is ons bestuur steeds wel gevaren.

Dergelijke figuren, al komen ze uit het veen voort, zijn het cement van Arjos en Partij.

ARJOS ZEELAND

Op 22 September hield het Prov. Verband van Arjosclubs in Zeeland een werkvergadering in „Hotel Centraal” te Goes, als inleiding tot de nieuwe campagne. Voorzitter C. Mooiman opende deze vergadering met gebed, waarna hij Richteren I : 10—13 en II : 5—10 las. Hij verwelkomde in het bijzonder de heren R. Zuidema en J. Hommes, vertegenwoordigers van het Prov. Comité.

De verslagen van de secretaris en de penningmeester werden goedgekeurd. Bij de bestuursverkiezing werd de voorzitter bij acclamatie herkozen. Ook de volgende bestuursleden werden door de clubs in hun districten herkozen:

C. Balkenende, secretaris. (Goes), L. de Bruyn, penningmeester (Vlissingen), D. van Gilst (Tholen), J. de Klerk (Hulst), J. Wondergem (Middelburg), N. Slob (Sluis) kon zich wegens a.s. vertrek uit Zeeland niet herkiesbaar stellen. In zijn vacature zal nader worden voorzien. Tot bestuurslid der Nationale Organisatie werd in de plaats van C. Mooiman, die zich niet herkiesbaar stelde, gekozen C. Balkenende.

Alvorens over te gaan tot uitvoering van het rapport der commissie voor contact met emigranten, zal met het Prov. Comité van kiesverenigingen overleg worden gepleegd.

Ook de begroting voor 1952 werd goedgekeurd en het werkprogramma ging dezelfde weg.

Een intensieve propaganda zal in een 18-tal plaatsen worden gevoerd. De jaarlijkse toogdag zal in 1952 zo mogelijk in samenwerking met het Prov. Comité worden gehouden, zulks i.v.m. de komende verkiezingen.

Voorts wordt overwogen in Januari een studiedag voor de clubs te houden.

Maatregelen worden genomen, om een bevredigende Zeeuwse deelname aan de landelijke verkiezingstoogdag te waarborgen.

Tot contactman voor Schouwen-Duiveland werd benoemd de heer Van der Wekken te Zierikzee.

Nadat de voorzitter allen had opgewekt, zich in het komende seizoen de inspanning te getroosten, die nodig is om ons programma te doen slagen, sloot de heer J. C. Fossen uit Kapelle de vergadering met dankzegging.

C. BALKENENDE, secretaris.

N.B. De propaganda-actie heeft thans reeds tot resultaat, dat clubs zijn opgericht te Veere (22 leden), Zierikzee (32 leden), en Scharendijke (11 leden). Ook in Borssele, Tholen, Zaamslag, Nieuwdorp, Yerseke en Anna-Jacobapolder wordt hard gewerkt om tot oprichting van een club te komen.

C. B.

ARJOS NOORDHOLLAND

Op 20 October 1951 kwam het Provinciaal Verband van Arjos in Noordholland te Zaandam bijeen.

In de morgenvergadering zag de voorzitter, Mr C. J. Verplanke, zich opnieuw verkozen als hoofd van het provinciaal A.R.J.O.S.-gezin, dat — naar de secretaris mededeelde — in het afgelopen jaar met 6 spruiten is vermeerderd en dat thans uit 32 leden bestaat.

Degene, die in werkelijkheid de lasten van dit groeiend gezin heeft te dragen, te weten de penningmeester H. A. Hoeman Jr, klaagde als een echte huismoe-der en vroeg meer huishoudgeld. Wetende, dat de gebruikelijke 5 % niet voldoende zou zijn, verhoogde de vergadering de contributie met 50 %, d.w.z. tot 15 cent per clublid per jaar.

Tenslotte stelde de vergadering een nieuw reglement vast.

Des middags behandelde de heer H. Algra voor een driehonderdtal A.R. jongeren het onderwerp: „Aan het begin van de tweede helft der 20e eeuw”, waarbij hij een antwoord gaf op de vraag, hoe onze houding moet zijn in deze moeilijke en bange tijd. Vele mensen denken, dat de oude „normale” omstandigheden zullen terugkeren. Daarom beschouwen zij de veranderingen, die b.v. in de internationale verhoudingen te zien zijn, als abnormaal en trachten zij die veranderingen zoveel mogelijk af te remmen.

Dezelfde mentaliteit treft men aan t.a.v. het probleem van de groeiende staatsinvloed op het leven. De antirevolutionairen moeten met deze geest niet zijn bezielde, maar een nationale voorhoede vormen, die aan het Nederlandse volk een weg wijst in deze doolhof van problemen. Daartoe is niet alleen gezamenlijke studie, maar ook een sterk roepingsbesef nodig. Er zal dan gewerkt moeten worden in afhankelijkheid van God en uit liefde tot ons Nederlandse volk.

In zijn slotwoord, getiteld „Aanpakken en inpakken”, spoorde de heer C. D. van Oosten, voorzitter van het Provinciaal Verband van Arjos in Zuidholland, aan om het A.R.J.O.S.-werk serieus aan te pakken. Geschiedt dit inderdaad serieus, dan zal er voor inpakken geen plaats zijn.

Dat deze serieuze aanpak echter gepaard kan gaan met andere dingen, is deze middag bewezen door het feit, dat er ondanks samenzang, muziek, declamatie en filmvertoning aandachtig naar de sprekers is geluisterd.

Het was, zoals de voorzitter zeide, een „kostelijke middag”, waaraan nog bijzondere luister werd bijgezet door de aanwezigheid van verschillende vooraanstaande figuren uit het Noordhollandse partijleven.

Mr. F. VAN SMEDEN, secretaris.

ARJOS FRIESLAND

Zaterdag 27 October j.l. werd te Leeuwarden de jaarvergadering gehouden van het Prov. Verband van Arjosclub in Friesland.

Wegens ziekte van de voorzitter, de heer M. Brandsma te Gerkesklooster, leidde de penningmeester, Mr B. D. van Raay, deze bijeenkomst.

Uit het jaarverslag van de secretaris de heer G. Oostijen van Franeker, bleek dat het aantal clubs gestegen was van 39 tot 43. Het gezamenlijke ledental van deze clubs bedraagt 726. Dat deze getallen aanmerkelijk hoger zijn, dan de getallen genoemd in het onlangs gepubliceerd landelijk overzicht, ligt niet alleen aan het feit, dat na het opmaken van dit overzicht er enkele clubs bijgekomen zijn, maar de hoofdoorzaak ligt aan het feit, dat er nog steeds clubs zijn die het voldoende achten alleen lid te zijn van het Prov. Verband. De heer Boven heeft in zijn artikel: „Waarom een organisatorische Bovenbouw?” in het nummer van 27 Oct. deze clubs er terecht op gewezen dat dit een minder gewenste verhouding is. Geen enkele club mag zich aan haar organisatorische plichten onttrekken.

De penningmeester rapporteerde een batig saldo, mede dank zij het subsidie van het Prov. Comité van A.R. kiesverenigingen in Friesland, en de opbrengst der Vlieland-meeting. Deze meeting, bezocht door 800 jongeren, was ondanks het slechte weer en ondanks het kerkrechtelijk intermezzo, waarbij voorzitter Van Ruller de kansel moest verlaten, een zeer geslaagde bijeenkomst. Het was een dag vol vreugde en humor, waarbij tevens de ernst en de trouw niet ontbrak. De ernst, doordat de heer Van Ruller de Friezen vermaande niet achter de koelen te blijven. Anderzijds toonde Mr Verplanke zich door de eeuwen trouw door als Hollander te komen spreken op een eiland, dat eens het eigendom was van Noord-Holland, maar nu geworden is de parel der Friese eilanden.

Alle clubs in de provincie krijgen in de loop van het seizoen bezoek van een der leden van het Prov. Bestuur. Deze bestuursleden zullen dan een referaat houden over: „De Geschiedenis der A.R. Partij”.

Naast deze zakelijke mededelingen hield de heer T. Wever nog een causerie over: „De Onbloedige Revolutie”, waarbij hij de economische politiek in binnen- en buitenland van de laatste jaren memoreerde en wees op de roeping van de A.R. Partij in dezen.

Friesland heeft zijn jaarvergadering gehad. Dit is het sein voor het offensief. Het Bestuur van de Friese Arjos zal alles in het werk stellen om de Arjos in zijn provincie zo sterk mogelijk te maken.

De Secr. G. Oostijen.

In het najaarszonnetje zit een merel te zingen en met de ochtendpost zijn mij vijf millioenen Franse francs in uitzicht gesteld, benevens gouden medailles en andere prijzen. Het lijkt er op, dat het een goede dag zal worden. Dat van die prijzen wordt mij weliswaar medegedeeld op een slordig stencilpapiertje, doch dat doet niets af aan het feit, dat er millioenen te grijp liggen voor kunstenaars. Het gaat er slechts om, dat hij een kunststuk maakt en dat het bekroond wordt. Dan zijn die millioenen voor hem en zal het goud zijn kunstenaarsborst sieren. Zo ben ik uitgenodigd, mede te dingen naar begerenswaardige millioenen.

Er is slechts een bijkomstigheid... Men zal er dan lust in moeten hebben om de kunst voor een karretje te spannen. Dat zou kunnen betekenen, dat ook de kunstenaar zelf zich moet degraderen tot trekdier voor het wagentje, dat WERELDVREDESRAAD heet. Dit wetende, zal men ook spoedig de voerman van het karretje herkennen, al zit hij ook ineen gedoken in een witte koetsiersjas op de bok. Laten wij hem Joseph noemen. Wat de prijzen betreft, — die begerenswaardige millioenen dus — deze zullen worden toegekend aan kunstwerken die het krachtigst hebben bijgedragen tot het versterken van de vrede tussen de volkeren. De jury bestaat uit een gezelschap internationale lieden; en zo zal Picasso eendrachtig met de deken van Canterbury en de Mexicaanse generaal Heriberto Jara met nóg een aantal dieprode dames en heren uitmaken, welke kunstenaars de millioenen krijgen. En laten wij er verder maar niet over spreken, in hoeverre een generaal en een deken in staat zijn, een kunstwerk op de artistieke waarde te schatten.

Ik zou dankbaar moeten zijn, dat de Nederlandse Vredesraad bij schrijven van haar Secretaris Haakon Stotijn, mij dit buitenkansje doet geworden. Weliswaar zijn prijsvragen altijd hachelijk omdat er méér mededingers zijn, maar men kan toch nooit weten, hoe millioenen rollen. Ik houd van de

kunst en ik houd van de vrede. Bovendien zou het bezijden de waarheid zijn, indien ik zou zeggen, níet van millioentjes te houden. En als het dan daarenboven nog Franse millioentjes zijn, moet men toch wel een heerlijk internationaal gevoel krijgen. Wat de kunst, de vrede en de millioenen betreft, is het dus in orde.

Maar er is nog een oneffenheid. Ik weiger namelijk om me te laten mobiliseren als trekdier voor het karretje van voerman Joseph. Daardoor zullen die vredesprijzen mijn deur in ieder geval voorbij gaan, nog afgezien van de vraag of mijn werk wel kunstzinnig en vredelievend genoeg zou zijn. Als de kunst de bijzit wordt van voerman Joseph, verlaagt zij zich tot een bewoonster van het bordeel der dictatoriale wereldmachten. Dat de voerman in zijn witte pij de hoofse freule echter als zodanig tracht in te palmen, is een bewijs temeer, dat men die freule macht en belangrijkheid toeschrijft.

De conclusie ligt voor de hand. Het zou niet voor ons, Christenen pleiten, als wij ten aanzien van de kunst zouden doen, alsof deze van geen betekenis is voor het maatschappelijk leven. We kunen het zó zeggen: Bij onze politieke activiteit mogen wij nooit vergeten, dat de kunst belangrijk is voor een volk. Wij mogen die

kunst nooit voor een karretje spannen, ongeacht of de voerman van dat karretje in een witte, een bruine, een zwarte of een rode koetsiersjas gehuld is. Maar als wij beseffen, dat de kunst van wezenlijke waarde is in de samenleving — en met name in een Christelijke samenleving — dan zullen wij het klimaat hebben te scheppen, waarin die kunst zal kunnen bloeien. Het zou weleens kunnen zijn, dat vooral in onze Jongeren-organisatie dat klimaat gemakkelijker dan elders kan worden gekweekt, dat kunst te maken heeft met enthousiasme, met vúúr! Die twee dingen moeten ook gevonden worden bij ons, jongeren.

De kunst is een gave Gods, een bloem die Hij ons in Zijn gunst wil schenken tussen de doornen en distels, die wij zelf hebben opgeroepen. Een gave Gods — dat wil zeggen, dat wij er dienovereenkomstig mee te handelen hebben.

Juist dáárom ook zal Haakon Stotijn, filiaalhouder van de Wereldvredesraad in Nederland, mij niet voor nadere inlichtingen als gegadigde voor die millioenen zien aankloppen.

De merel zit nog altijd uitbundig te zingen in de najaarszon. Geef die merel de millioenen en de medailles! Misschien draagt de oranje-gesnavelde gieteling nog het meest bij tot het versterken van de vrede. Voerman Joseph, breng uw karretje tot staan en begin met te luisteren naar het vredzame lied van de merel in de conifeer! De vrede zullen wij vinden bij Hem, die de merel stem geeft!

Studentenparlement

Mr C. J. VERPLANKE

Dezer dagen vermeldde de pers, dat binnenkort een Leids studentenparlement bijeen zal komen in de vergaderzaal van de Tweede Kamer. Deze Leidse studenten zullen dan een imitatie-Kamerzitting verzorgen, waarin een wetsontwerp zal worden verdedigd door een drietal studentenministers en zal worden becritiseerd door studenten-Kamerleden. Mr Kortenhorst, de voorzitter van de (echte) Tweede Kamer, zal zelf deze vergadering leiden.

Mocht dit experiment slagen, dan zal het regelmatig worden herhaald met inschakeling van studenten van andere universiteiten en hogescholen. De be-

doeling is, dat bijv. Nijmegen het gros van een K.V.P.-fractie en de V.U. het grootste gedeelte van een A.R. fractie zal leveren.

Wij gaan er niet op in, of de Tweede Kamer (althans de uit haar midden gevormde huishoudelijke commissie) verstandig handelt door dit spel in haar gebouw toe te laten en aldus het gevaar te doen ontstaan, dat de bittere realiteit van de politieke strijd in haar eigen vergaderzaal wordt geridiculiseerd.

Ons interesseert meer de mededeling, dat de parlementaire pers en de technische en administratieve outillage der Kamer worden ingeschakeld om deze

Onderwijs en opvoeding hebben de hele geschiedenis door een rol gespeeld in de politiek. Het is derhalve ongetwijfeld nuttig voor ons als jonge Christenen, die zich met politiek bezig houden, hierover nader ingelicht te worden.

Het verheugt de redactie daarom, dat Mej. J. Duker, ons enige vrouwelijke hoofdbestuurder, zich op verzoek der redactie bereid verklaard heeft in enkele artikeltjes een en ander over onderwijs en opvoeding met betrekking tot staat en staatkunde uit de geschiedenis op te halen.

In het eerste artikeltje, dat wij hierbij plaatsen, vertelt zij hoe 't was in Griekenland en in de Romeinse staat.

DE REDACTIE.

„Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst”. Dit gezegde wordt nogal eens gebezigd. En ongetwijfeld is dit ook in vroeger tijden, zoal niet gezegd met deze woorden, dan toch wel gedacht. Wat dat betreft hebben zeker de oude Grieken en Romeinen er net zo over gedacht als de mannen en vrouwen uit de 20e eeuw. Ja, over Grieken gesproken. De jeugd in Sparta en Athene werd enigszins anders opgevoed dan wij! De „sovereiniteit in eigen kring” was zoek, in Sparta nog verder dan in Athene.

Twee stelregels beheersten de Spartaanse opvoeding:

1. Het kind is eigendom van de Staat.
2. Het opvoedingsdoel is het vormen van staatsonderdanen en landsverdedigers.

Het gezin had hoegenaamd geen invloed, de staat beschouwde zich als de enige opvoeder. Dit terzijde stellen van het gezin is de staat funest geworden.

In Athene was het weer anders dan in Sparta. De opvoeding werd toegelaten in het gezin, maar onder toezicht van staatswege. Hoewel het er dus ruimer en vrijer voorstond dan in Sparta, was toch die vrijheid geen willekeur: de

staat was ook voor de Athener alles en voor staatsbelangen moesten persoonlijke belangen wijken. Ergo: de mens is boven alles staatsburger.

De reactie kwam; de staatswetten begomen te erg te knellen, individuele ontplooiing werd geëist. Vooral de Sofisten hadden hier de hand in, ze beschouwden de staatswetten als een hulpmiddel voor zwakkelingen. (Sofisme = een wijsgerige stroming, die deze stelling als beginsel had: de individuele mens is de maatstaf van alle dingen.) De opvoeding onderging enigszins de invloed van hun ideeën.

* * *

Ook de Romeinse „jongelingen en jonge dochters” moesten opgevoed worden. En evenals dit het geval was in Griekenland, stond in grote letters boven de Romeinse opvoeding het woord „staatsburger” geschreven.

Bekwaamheid aanbrengen om, zowel in tijden van oorlog als van vrede, praktisch dienst te doen als lid van de staat, was het uiteindelijke opvoedingsdoel. De manier waarop dit doel bereikt moest worden was in Rome echter anders dan in Griekenland. Bemoeide de staat zich in dit land overal mee en werd alle particulier initiatief aan banden gelegd, niet alzo in Rome. Het gezin stond hier wel in aanzien en was belast met de opvoeding. Maar toch werd het doel niet uit het oog verloren! Voor het eigenlijke onderwijs waren er al vroeg beroepsonderwijzers, die eerst aan huis, later in school, les gaven. Een onderdeel van hun leerstof was het „burgerlijk wetboek”. Deze „Twaalf Tafels”, grondslag van het Romeinse recht, moesten er reeds vroeg ingeheid worden.

Ook de welsprekendheid was een voornaam onderdeel. Immers, dit was een middel om latere invloed uit te oefenen op het staatsleven. Uit alles blijkt wel, dat de staat het middelpunt was, waarom zich het gehele leven bewoog.

zittingen zo goed mogelijk te doen verlopen.

* * *

Voor de pers hebben wij een diepe eerbied. Haar macht is groot.

Maar het is ons een raadsel, wat de pers met deze „Kamerzittingen” te maken heeft. Moet zij haar macht gebruiken om aan dit spel accent te geven?

Wij vragen ons af, of met het in het leven roepen van jeugdparlementen niet onbewust een wig wordt gedreven tussen de oudere en de jongere generatie.

Een oudere generatie, die „het er bij heeft laten zitten”, en een jongere generatie, die „het wel eens beter zal doen”.

Die jongere generatie moet nu een eigen geluid laten horen. En daarvan moet den volke door middel van de pers kond worden gedaan.

Wanneer bijv. de V.U.-fractie eens zou stemmen vóór een imitatie-ontwerp toezicht credietwezen ('t is maar een voorbeeld), dan zal de socialistische pers er als de kippen bij zijn om een tegenstelling te construeren tussen de conservatieve Colijniaanse A.R. partij

en de progressieve anti-Colijniaanse A.R. jongeren.. En wanneer een Leidse socialist, wien het lot van het Indonésische volk waarlijk ter harte gaat, derhalve zou stemmen tegen een imitatie-wetsontwerp tot overdracht van de soevereiniteit, dan zou anderzijds de rechtse pers met vreugde constateren, dat het bij de P. v. d. A. ook al niet botert.

Hoe komt dat?

Dat komt, omdat deze studenten allen (behoren te) zijn aangesloten bij een politieke partij en velen van hen bovendien het passief kiesrecht hebben en dus reeds via hun partij in de werkelijke Tweede Kamer zouden kunnen zijn gebracht. Zodoende vormen zij een afzonderlijke groep intellectuelen, die nu buiten de geordende weg der organisatie om aan het woord komt. Een groep bovendien, die in aanwezigheid van de pers geneigd zal zijn eerder tot de tribune dan tot de vergadering te spreken.

* * *

Wil men de politieke belangstelling van de jeugd en in het bijzonder van de academische jeugd aanwakkeren, dan vinden wij dat prachtig. Praktische

oefening kan daarbij stellig dienstig zijn.

Wil men voor die praktische oefening de plaats gebruiken, waar dagelijks de politieke strijd in al zijn bitterheid wordt gestreden, dan vragen wij ons af, of niet het gevaar van ridiculisering zal ontstaan en of het hoge gezag van Overheid en Kamer hiermee zal zijn gediend, maar dan willen wij ons op grond daarvan toch niet tegen dit studentenparlement verzetten.

Wil men ook nog de technische en administratieve outillage der Kamer inschakelen, dan volstaan wij met de twijfel uit te spreken, of dit een verantwoord besteding van de Overheidsfinanciën is.

Maar wanneer men meent, dat deze vergaderingen niet in besloten kring kunnen worden gehouden en dat dit spel de aandacht van de parlementaire pers verdient, dan behoort men onzerzijds zijn medewerking niet te verlenen.

Het behandelen van wetsontwerpen is niet zulk een lichtvaardige zaak, dat men imitatie daarvan door jongeren onder de schijnwerper der publiciteit moet plaatsen.

De Regionale instructievergaderingen

De 4 instructievergaderingen zijn achter de rug. Zijn ze ten volle geslaagd? Het bestuur hoopt het van heler harte.

Het is er in ieder geval in geslaagd enkele honderden leden van onze clubs in deze vergaderingen bij elkander te krijgen en... hun iets aan te bieden. Iets belangrijks en waardevols: Want wat men ook zeggen mag van de brochure „Onbloedige Revolutie”, zij kan de kennis van onze leden aangaande de financieel-economische positie van Nederland verrijken en daardoor het inzicht in het na-oorlogse beleid der regering op dit punt verdiepen. Mits onze leden serieus van de brochure kennis nemen en trachten de principiële lijn daarin te ontdekken.

En hier ligt nu een taak voor de deelnemers aan de conferenties. Zij hebben de toelichting van de heer Gosker zelf gehoord, zij hebben voorts de interessante en leerzame discussie die zich op iedere vergadering heeft ontplooid, bijgewoond. Van hen wordt nu verwacht dat zij hun medeleden, eventueel ook de leden van genabuurde clubs, van hun kennis laten meedelen.

Eerst wanneer zo al onze clubs en al onze leden de vrucht hebben geplukt van de instructievergaderingen mogen we tevreden zijn.

De vergaderingen zelf zijn alle vier uitnemend geslaagd. Het was waarlijk een lust om te horen met hoeveel kennis van zaken door de clubleden te Breda, Bentveld, Groningen en Apeldoorn met de heer Gosker van gedachten werd gewisseld. De besprekingen stonden op zeer hoog peil. Dat is ook niet ontgaan aan de twee antirevolutionaire kamerleden, de heren J. Schipper en A. Stapelkamp, die de vergadering te Apeldoorn bijwoonden. Zij hebben hun indrukken van deze vergadering op papier gesteld en ons doen toekomen ter plaatsing in onze rubriek.

Hieronder vindt U ze.

Maar eerst willen wij nog gaarne ook op deze plaats de heer Gosker zeer hartelijk dank zeggen voor het door hem ten behoeve van de Arjos gepresteerde met betrekking tot de instructievergaderingen. Hij heeft de Arjos wel zeer aan zich verplicht.

Wij hopen dat onze leden zich hem dankbaar zullen tonen door in 't bijzonder zijn referaat met ernst te gaan bestuderen.

H. D. W. BOVEN.

* * *

Belofte voor de toekomst

Op Zaterdag 27 October hebben de Antirevolutionaire Jongerenstudieclubs uit Gelderland, Overijssel en Utrecht te Apeldoorn vergaderd. Wij hadden het genoeg deze samenkomst voor een gedeelte te kunnen bijwonen. Daarvoor zijn wij zeer dankbaar, want wij hebben er wat geleerd. Allereerst dat het niet waar is dat de jeugd van vandaag niet de moed kan opbrengen om een moeilijk vraagstuk serieus te bestuderen.

In Apeldoorn was door de heer Gosker een moeilijk vraagstuk aan de orde gesteld. Het vraagstuk hoe wij als antirevolutionairen hebben te staan tegenover de financiële en economische problemen van deze tijd. Daarover is serieus gediscussieerd. Serieus, daarmee bedoel ik: zakelijk. Een discussie waaruit bleek dat de Arjosleden wat aandurven. Dat moet tot grote vreugde stemmen. Dat houdt een belofte in voor de toekomst. Ook de opkomst stemde tot tevredenheid. Er waren niet alleen jonge mannen maar ook jonge vrouwen. En zij waren er in verblijvend aantal. Dat geeft eveneens hoop voor de toekomst der antirevolu-

tionaire partij. Aan de landelijke en plaatselijke leiders der A.R.J.O.S. zouden wij willen toeroepen: gaat zo door. Leert onze antirevolutionaire jeugd de betekenis verstaan der antirevolutionaire beginselen voor volk en land.

Ten slotte nog de vraag: is er voldoende besef bij onze kiesverenigingen hoe belangrijk het werk der A.R.J.O.S. is voor onze partij?

Ondervindt deze arbeid die steun die hij verdient?

A. STAPELKAMP, Utrecht.

* * *

De A.R.J.O.S.-conferentie te Apeldoorn

In korte tijd heb ik tot twee keer toe een interessante en leerzame vergadering van de Arjos meegemaakt.

Eerst in Utrecht, waar men mij gevraagd had te spreken over de sociaal-economische politiek van de voor-oorlogse „rechtse” kabinetten, speciaal die staande onder leiding van Dr Colijn.

Daarna in Apeldoorn, nl. op 27 October j.l., waar afgevaardigden der A.R. jongeren studieclubs bijeen kwamen om te discussieren over het onderwerp dat door de heer Gosker was ingeleid en waarbij de sociaal-economische vraagstukken van vandaag eveneens in het middelpunt stonden.

Zowel op de bijeenkomst te Utrecht als op de vergadering in Apeldoorn heb ik mij uitermate verheugd, zowel over de wijze waarop de Antirevolutionaire jongeren zich in de vraagstukken hadden ingewerkt, als de manier waarop met de inleiders van gedachten gewisseld werd.

De discussie ontaarde niet in het houden van vertogen, maar werd gekenmerkt door het stellen van vragen, recht „op-de-man-af”, waaruit bleek dat geen lesjes van buiten waren geleerd, maar tot de kern der zaken werd doorgedrongen. Ook afwijkende meningen van die der vragenstellers werden op een kernachtige wijze voorgedragen, die voor de ontwikkeling van onze partij, speciaal wat de sociaal-economische vragen betreft, veel goeds voor de toekomst beloven. De „debaters” gaven de inleiders handen vol werk! De leiding van onze partij zal er m.i. goed aan doen deze ontwikkeling te volgen en te stimuleren, terwijl de ouderen in onze partij zoons en dochters dienen op te wekken aan het werk der Jongeren Studieclubs deel te nemen.

Ik moge in dit verband nog een tweetal opmerkingen maken.

1e. Dat, voor zover ik in aanraking kom met de arbeid onze kiesverenigingen het aantal jongeren dat ter vergadering komt, verhoudingsgewijs gering is. Of houden de jongeren zich nog opzettelijk buiten de kiesverenigingen, omdat ze menen dat hun „studietijd” nog niet afgelopen is? Ik voor mij geloof dat het peil van de discussies op vergaderingen van de kiesverenigingen er bij kan winnen als de jongeren er ook komen. Want zij zullen ons kunnen verlossen van wijdloperige discussies die zich om de vraagstukken heen bewegen en de kern niet raken.

2e. Het is toch maar goed, dat naast de algemene christelijke of gereformeerde jeugdorganisaties clubs zijn opgericht waar, zoals in de Arjos, politieke vraagstukken, en in de jeugdclubs der christelijke maatschappelijke organisaties, sociale en economische kwesties bij het licht van de Heilige Schrift worden besproken. Ik sla de waarde der algemeen vormende jeugdorganisaties hoog aan, want ik heb daar zelf mijn vorming mogen verkrijgen. Maar daarnaast is er plaats voor deze soort clubs die scholing geven voor de taak van de politieke partij en de christelijk-sociale beweging.

J. SCHIPPER.

Verzamelen!

De veelgevraagde Arjos-propagandafolder

Tekst van Mr C. J. Verplanke — Tekeningen van J. W. Ooms

Prijs per stuk f 0.25
10 exempl. en
meer f 0.15
100 exempl. en
meer f 0.12¹/₂
per stuk

Inhoudsopgave:

Wat is een Arjos?

Wat doet de Arjos?

Hoe werkt de Arjos?

De verhouding tot de Kiesvereniging

De Nationale Organisatie

Wat doet de Nationale Organisatie?

Hoe werkt de Nationale Organisatie?

De provinciale, stedelijke en streekverbanden

VERKRIJGBAAR OP HET BUREAU A.R. PARTIJ

Verantwoorde emigratie

Bestelt per giro nr 89673
Prijs f 0.60

*Een rapport van de
Antirevolutionaire
Partij.*

*Waarom leeft de emigratie
in onze kring?*

*Hoe staat het met de
bevolkingstoename?*

*Welke voordelen biedt
emigratie?*

Wat zijn de bezwaren?

*Heeft de Regering
een taak?*

*En nog tal van andere vragen
worden beantwoord.*

UITGAVE VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJSTICHTING

Brochures

*verkrijgbaar bij het Bureau Centraal Comité
uitgegeven door de Antirevolutionaire Partijstichting*

1	Politieke rondblik, Prof. A. Anema	f 0.25
3	Bedrijfsorganisatie, M. Ruppert	f 0.25
6	Het Program van Beginselen	per stuk f 0.10
7	Modelreglement van een kiesvereniging	f 0.40
8	Model-reglement van een centrale kiesvereniging	f 0.40
9	Model-reglement van een dorpskiesvereniging	f 0.40
18	Het kapitalisme, R. Gosker	f 0.50
19	In Kuyper's lijn, C. Smeenk	f 0.25
24	Handboekje voor de propaganda	f 0.35
26	Schetsenbundel, Prof. Dr L. W. G. Scholten	f 0.25
27	Calvinistische reformatie, H. Algra	f 0.35
29	Folder ledenwerfactie	bij 100 stuks f 3.—
32	Schets „Het constitutionele koningschap”, C. D. van Oosten	f 0.10
34	Adreskaarten	bij 100 stuks f 0.50
37	In den strijd der beginselen, Prof. Dr K. Dijk	f 0.45
38	Rapport Huwelijk en Echtscheiding	f 0.75
39	De Christen en de politiek, Prof. S. U. Zuidema	f 0.65
40	De Antirevolutionaire Partij en de middenstand, H. van Eysden	f 0.65
41	Onder de schijnwerper der historie, H. Algra	f 0.65
42	De tragiek van de Partij van de Arbeid R. Gosker	f 0.65
43	De lijn onzer politiek	f 0.75
44	Roeping en taak (schetsenbundel)	f 1.75
46	De kracht der zwakheid (deputatenrede)	f 0.50
47	Het processieverbod (rapport)	f 0.75
48	Verantwoorde emigratie	f 0.60
49	Onbloedige Revolutie? R. Gosker	f 1.25
50	Voorstellen C.C. Verkiezingen 1952	f 0.25
51	Over de drempel, H. Algra	f 0.70
52	Maatregelen tegen de communisten	f 0.35
53	Verzamelen! Propagandafolder Arjos	f 0.25

Alle bestellingen
gaarne door middel van
overschrijving
op gironummer 89.673
ten name van de
Antirevolutionaire Partij
te Den Haag,
Dr Kuyperstraat 3.
Moet per kwitantie
worden gedisponeerd, dan
wordt f 0.30 extra in
rekening gebracht

Nederlandsche Gedachten

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN
DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ
HAAR PROPAGANDA-
EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

Antirevolutionair Contactorgaan voor het gezin

In dit nummer:

- Dr J. SCHOUTEN
Kerstfeest en staatkundig leven
- T. CNOSSEN
Driestarren
De Partij in Actie
- Mr J. A. DE WILDE
Dr A. Kuyper
- Dr A. VEERMAN
Uit het Parlement
- O. B. SERVER
Het eerste Eeuwfeest
- H. ALGRA
Met gemeen overleg der
Staten-Generaal

Op eigen wieken:

- C. D. VAN OOSTEN
Onze Jaarvergadering
- Mr C. J. VERPLANKE
Arjos en Kiesvereniging
Verhouding Partij-Arjos

Bij de ingang van de nieuwe Jaargang

een ernstig beroep

Het aantal abonné's op ons kaderblad steeg dit jaar tot 10582.

Dat is een bevredigend resultaat!

Maar nu doen wij dan ook een *dringend*, een *ernstig* beroep op al de lezers van het *contactorgaan* om zich te abonneren op het kaderorgaan.

Het contactorgaan dient om contact te leggen en dat contact te bewaren tussen de leiding van de Partij en haar leden.

Voor de gedegen voorlichting dient het kaderblad.

Daarin worden allerlei actuele onderwerpen zo eenvoudig mogelijk behandeld. Daarin vindt u wat onze mannen in de Kamers hebben gezegd. Daarin vindt u een toelichting op het Program van Actie en de verslagen van vergaderingen en van congressen. Ieder meelievend antirevolutionair moet dat kaderblad lezen. Welnu! Bij de ingang van 1952 — het nieuwe jaar, dat God ons geeft — het nieuwe jaar, dat in politiek opzicht van zo grote betekenis zal zijn — *een stroom van nieuwe lezers*.

Het is zo dringend nodig!

Eindig dus het oude jaar 1951 met u op te geven.

Niet aarzelen... *maar doen!*

Ja, noteert U mij s.v.p. direct als abonné op Nederlandsche Gedachten voor de abonnementsprijs van f 3.— per jaar.

Naam: Adres:

DRENTSE TOOGDAG TE HOOGEVEEN

Het Provinciaal ARJOS-verband in Drente belegt een bijeenkomst op

ZATERDAG 16 FEBRUARI

Sprekers zijn:

Prof. Mr I. A. Diepenhorst te Amsterdam

Mevr. Dr F. T. Diemer—Lindeboom te Rotterdam

Aanvang !
half drie ◆

*Alle A.R. jongeren en vele ouderen worden hier verwacht
Nadere inlichtingen bij: H. Marsman, Emmastr. 49, Assen*

Nederlandsche Zedachten

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN
DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ
HAAR PROPAGANDA-
EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

Antirevolutionair Contactorgaan voor het gezin

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk,
Mr C. J. Verplanke, R. Gosker (Secretaris).

7e Jrg. No. 15 (Co 6)

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuypersstraat 3, Den Haag, Tel. 115935.

22 Dec. 1951

Administratie-adres: Dr Kuypersstraat 3, Den Haag, Tel. 115935.
Giro 89673 ten name van de Antirevolutionaire Partij

Verschijnt 15 maal
per jaar

Kerstfeest

EN STAATKUNDIG LEVEN

Dr J. SCHOUTEN

Het Kerstfeest, het Christusfeest, nadert. Wij leven nu in de adventsweken, in de tijd van de voorbereiding van het Kerstfeest. In de kerken worden de profetieën, waarin het heil des Heren is voorzien, overdacht.

Dit geschiedt om de gemeenten opnieuw te bepalen bij de volle inhoud van het Kerstevangelie, om haar toe te bereiden tot de viering van het Kerstfeest, tot de herdenking van de komst van de Here Jezus Christus in het vlees, in overeenstemming met de boodschap van de Bijbel.

Dit heeft plaats, opdat de gemeenten onder de werking des Heiligen Geestes zullen verstaan het woord van de engel tot de herders: „Weest niet bevreesd, want ziet, ik verkondig u grote blijdschap, die heel het volk zal ten deel vallen: U is heden de Heiland geboren, namelijk Christus, de Here, in de stad van David”; opdat zij zich zullen inleven in de lof des geloofs van Simeon: „Nu laat Gij, Here, uw dienstknecht gaan in vrede, naar uw woord, want mijne ogen hebben uw heil gezien, dat Gij bereid hebt voor het aangezicht van alle volken: licht tot openbaring voor de heidenen en heerlijkheid voor uw volk Israël” en op de Kerstdag met geloofskennis zullen aanheffen: Ere zij God in de hoge, en vrede op aarde voor mensen des welbehagens.

* * *

Heeft het Kerstfeest betekenis voor het staatkundig leven? Telkens komt deze vraag weer op, hoe vele malen zij ook reeds is beantwoord. Ons antwoord mag geen ander zijn dan dit: het Kerstevangelie bevat de blijde

boodschap des heils voor heel het leven, dus ook voor het staatkundige.

Het Woord is vlees geworden. Het heeft onder ons gewoond. De Zoon van God heeft de menselijke natuur aangenomen. Hij is ons in alles gelijk geworden, uitgenomen de zonde, om mens en wereld te bevrijden van de macht des verderfs. Hij is Jezus, d.i. Zaligmaker. De Zaligmaker van zondaren, de Verlosser, de Redder van de ganse schepping. Hij is Christus, d.i. de Gezalfde tot onze hoogste Profeet en Leraar, tot onze enige Hogepriester en tot onze eeuwige Koning. Jezus Christus is onze Here.

In de Catechismus wordt op de vraag: „Maar waarom wordt gij een Christen genaamd” het volgende geantwoord: „Omdat ik door het geloof een lidmaat van Christus en alzoo zijner zalving deelachtig ben, opdat ik zijn naam belijde, en mijzelve tot een levend dankoffer Hem offere, en met een vrije en goede consciëntie in dit leven tegen de zonde en de duivel strijde, en hiernamaals in eeuwigheid met Hem over alle schepselen regeere”.

Ook dit woord zegt duidelijk, dat Jezus Christus als onze Here en Koning over en in ons gehele leven moet worden erkend en gehoorzaamd, en dat ons ganse leven behoort te staan in Zijn dienst. Wie Hem belijdt als Verlosser en Koning mag niets in het menselijk leven aan Zijn koningschap onttrekken. Ook de staatkundige werkzaamheid niet.

Het Kerstfeest is het feest der herdenking van de geboorte van het Kind in de kribbe, van onze Koning, ons van God gegeven. Dit feest viert, wil zeggen: zingen ter ere van God, ter ere van Jezus Christus, onze Here,

*** Duidelijk en klaar

De journalistiek biedt een grote mate van vrijheid.

Doch zij vraagt ook grote bedachtzaamheid. Speciaal op het terrein van de politieke journalistiek. Op dit gebied hebben we misschien zelfs een streepje voor op onze voorvaders, die het veel meer gepeperd zeiden, dan wij het doen. Dit is niet enkel winst.

Komt het voort uit waardering voor goede vormen, ook voor goede persmanieren, dan is voor de huidige „objectiviteit” wel wat te zeggen.

Is echter dit „plussen en minnen” bij de beoordeling van politieke beginselen en handelingen een gevolg van gebrek aan eigen overtuiging, dan is het o.i. een veeg teken.

Wie voorlichting geeft moet dit duidelijk en klaar doen. Moet schrijven uit het diepst van zijn hart.

Conditie moet zijn, dat de schrijver zelf in zijn geweten van de waarheid overtuigd is.

Sociaal-democratische hetze van voor de oorlog en communistische verdraaiing van de feiten nu, deed en doet daarom zo misselijk aan. Dikwijls wist en weet men zelf beter.

Doch bovenstaande voorwaarde in acht genomen, zint ons een beetje „speerrijen” wel.

Kuyper, Kleerekoper, Roodhuyzen, De Roode, Elout e.a. waren niet bang om er een scherp tintje aan te geven. Zij werden gelezen en zij werden verstaan!

en opnieuw belijden voor God en de mensen, dat al ons denken, spreken en handelen moet zijn gericht op de erkenning van Christus koningschap in alle levensverhoudingen. Het Kerstevangelie brengt de blijde boodschap voor de enkele mens, maar tevens voor volk en staat. Zo gezien is er een onlosmakelijk verband tussen het Kerstfeest en ons staatkundig leven. Het Kerstfeest roept ons bij vernieuwing op tot de staatkundige arbeid in gehoorzaamheid aan onze Koning, tot het werk, dat gedragen en gestuwd wordt door het: ziet ik verkondig u grote blijdschap, Jezus Christus is de weg, de waarheid en het leven, ook voor volk en staat. Wordt dit verband door ons allen verstaan en beleefd.

*** Zó niet!

Wat echter zou men zeggen als wij hier schreven:

„Van de fractieleiders was alleen nog het woord aan Prof. Romme. Hij heeft weinig of niets te zeggen, aangezien de R.K. geen positieve politiek heeft”.

En:

„De R.K. weten zeer goed welk een kloof hen naar afkomst en traditie scheidt van de Partij van de Arbeid, al is het hun tragiek, dat hun praktijk in het staatkundige leven nagenoeg hetzelfde is”.

Waarschijnlijk zou een journalistiek en persoonlijk protest van Prof. Romme niet uitblijven.

En zou menig lezer van Nederlandsche Gedachten zeggen: „Dit gaat te ver”. Als U de vetgedrukte woorden vervangt door „Dr Schouten”, de „A.R.” en in het tweede citaat door „C.H. en A.R.” en „V.V.D.”, dan hebt U een letterlijke aanhaling uit het parlementair overzicht van het R.K. dagblad *De Tijd* van 15 November j.l.

Nu weten wij best, dat Prof. Romme en *De Tijd* niet op hetzelfde kussen slapen. Hetzelfde nummer van het Amsterdamsche blad getuigt daarvan.

Dus wij weten niet of Prof. Romme tegen deze discriminatie van het, in elk geval geestverwant, blad geprotesteerd heeft.

Hoe ook, een dusdanige voorlichting mist o.i. elke kwaliteit. Zij is in strijd met de waarheid, zij miskent de historie en de inhoud van de Christelijke politieke partijen. Zij is alleen maar belachelijk en dom.

De traditie van *De Tijd* had de Redactie reeds moeten nopen, hierdoor het rode potlood te halen, alvorens het op de zetterij aankwam.

Is in dit geval op de parlementaire redacteur van *De Tijd* soms van toepassing, wat in een ander artikel op dezelfde pagina voorkwam:

„Het is soms humoristisch, soms bijna ontstellend te bemerken, hoezeer het algemene oordeel beïnvloed wordt door gevoelens van sympathie en antipathie, die weinig of niets met de werkelijkheid te maken hebben, maar die het uitzicht daarop intussen vertroebelen?”

Zo ja, dan ware er nog meer reden geweest, dit valse hanengekraai op tijd te stoppen.

*** Aspect van een sociale strijd?

De Kamer heeft terecht aandacht geschonken aan hetgeen te Leeuwarden gebeurde, toen de politie optrad alsof een oproer op stel en sprong zou uitbreken.

Met hetgeen Mr Algera hiervan heeft gezegd zijn wij het eens.

In „Elsevier” heeft Fedde Schurer een belichting gegeven over de strijd tussen versterde ambtenaren en de levende beweging voor het recht op eigen taal. Hij construeerde hierbij een sociale tegenstelling. Wij betwijfelen of dit geheel juist is.

In het verzet tegen het goed recht van de Friese Taal in Nederland zijn tal van motieven aanwijsbaar. Motieven, die naar onze mening geen steek houden. De ergste zijn o.i. altijd de sentimentele overwegingen, de wrevelige en domme opvattingen, die de Friese taal niet eerbiedig in de kerk, niet deftig in de openbare lichamen, niet beschaafd in de omgang achten.

Zij komen uit de mond van mensen, die zich iets verbeelden.

Deze mensen vindt men in alle kringen der maatschappij. Ook in Friesland zelf.

Daarom zien we hierin geen aspect van een sociale strijd, doch veelmeer een overwoekering van een valse eenheids-gedachte, en in sommige gevallen een zekere hoogmoedshouding, die de werkelijkheid niet wil zien.

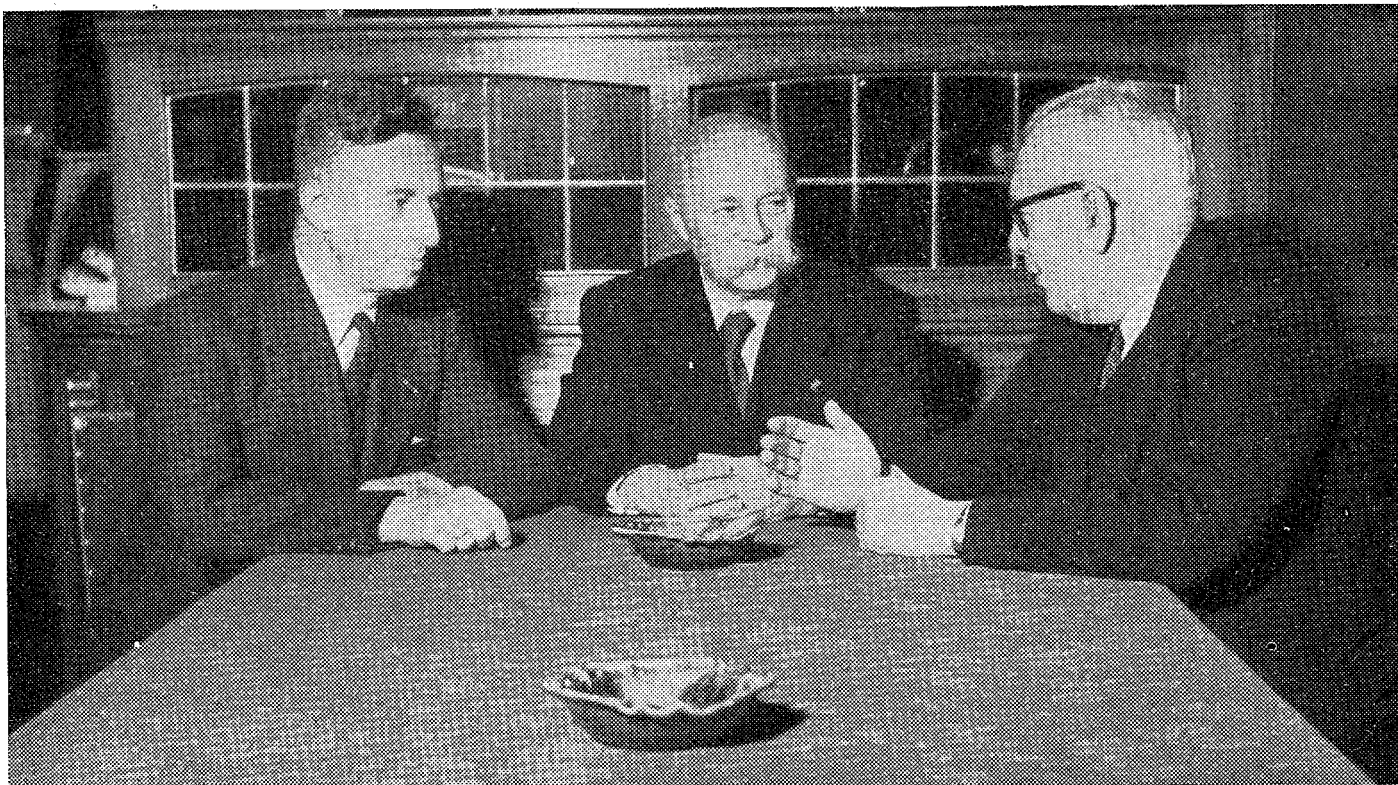
Hiertegen helpt alleen, een volharden-de overtuiging, die immer paraat is.

Christendom

en

Internationale ordening

De Antirevolutionaire Partijstichting heeft opnieuw een brochure uitgegeven en wel „Christendom en Internationale ordening”, van de hand van Dr Geziena H. J. van der Molen. Deze brochure mag wel zeer hartelijk worden aanbevolen. Op verantwoorde wijze wordt getracht het licht der Schrift te laten vallen op de ontwikkeling der internationale verhoudingen. De toon in deze brochure is zo goed! Deze brochure verwarmt het hart. Wat moet de houding van de Christen zijn in deze verwarde tijd? Ook de kwestie van de federalisatie wordt behandeld. Iedere afgevaardigde van het Centralen Convent moet deze brochure hebben gelezen vóór de 10de Januari. Laten zij dus direct bestellen. De brochure is overigens aan alle kiesverenigingen reeds toegezonden. De prijs is f 0.95.

De Partij in actie

1. Centralen Convent

Op Donderdag 10 Januari komt het Centralen Convent te Utrecht bijeen ter bespreking van de amendementen op het Eerste Ontwerp Program van Actie en het voorstel inzake de candidaatstelling.

Gezegd moet worden, dat de Kiesverenigingen zich niet onbetuigd hebben gelaten. Niet minder dan 300 amendementen zijn ingediend, terwijl een nog groter aantal reeds in de vergaderingen der Kamerkieskringen was gesneuveld. Over gebrek aan actie is er derhalve niet te klagen. Er zijn natuurlijk heel wat amendementen bij die dezelfde strekking hebben, maar ook, wanneer men deze samenvoegt, blijft er genoeg voor de discussie over.

De behandeling van al deze amendementen zou nu feitelijk op de Deputatenvergadering moeten plaats hebben. Maar de Deputatenvergadering is daartoe te groot. Wanneer alle kiesverenigingen hun stemhebbende afgevaardigden daarheen zenden zijn dat er een 3000. Dat wordt dus een massabijeenkomst, die niet geschikt is voor een vruchtdragende bespreking. Daarom gaat aan de Deputatenvergadering het Centralen Convent vooraf.

Het Centralen Convent is een vergadering van het Centraal Comité met de afgevaardigden der Statenkieskringen. Ingevolge de Kieswet is het land verdeeld in 18 Kamerkieskringen. Iedere Provincie vormt een Kamerkieskring en alleen de vier dicht bevolkte en grote provincies Noord- en Zuid-Holland, Gelderland en Noord-Brabant tellen resp. 3, 4, 2 en 2 Kamerkieskringen. Maar iedere Kamerkieskring is weer onderverdeeld in Statenkieskringen. In het totaal zijn er een goede 60 Statenkieskringen in ons land. Iedere Statenkieskring mag een aantal afgevaar-

„Fryslân boppe”. Dat betekent, zoals de Zeeuwen misschien nog niet weten: „Friesland boven”. Maar wist U dat er naast een aantal halve Friezen, zoals de heer Mr A. B. Roosjen, ook een drietal volbloed Friezen deel van de Antirevolutionaire fractie uitmaken. Na de rede van Prof. Gerbrandy over de Friese taal in de rechtszaal, hebben zij elkaar in de koffiekamer gevonden en de fotograaf heeft ze daar gesnapt. V.l.n.r. Mr J. Algera, Prof. Mr P. S. Gerbrandy en Ds J. Fokkema.

digden zenden. En wel voor iedere 250 leden, die de bij haar aangesloten kiesverenigingen tellen, één afgevaardigde. Onze Partij telt 100.000 leden. Een eenvoudig rekensommetje leert dus dat het Centralen Convent een vergadering is van ongeveer 400 à 500 afgevaardigden. Dat aantal is nog te groot. Dr Kuyper heeft het Centralen Convent in het leven geroepen in 1916. Dat was toen bedoeld als een vergadering van 70 à 80 personen. Maar door de toename van het ledental en de in 1918 gewijzigde indeling van het land is dat aantal steeds toenomen zodat het nu naar de 500 loopt.

Op 10 Januari zal dit Centralen Convent dus de amendementen en de voorstellen van het Centraal Comité bespreken. Alleen de Deputatenvergadering kan beslissingen nemen die de Partij binden. Op het Centralen Convent worden alleen „voorlopige beslissingen” genomen.

2. Bij volmacht stemmen

Vooraf voor de schippers was het tot nu toe nodig reeds vóór 1 Januari aandacht te geven aan het stemmen bij volmacht. Per 1 November is evenwel de nieuwe Kieswet in werking getreden. Ingevolge deze nieuwe kieswet is het stemmen bij volmacht zeer vereenvoudigd. Het is niet meer nodig vóór 1 Januari de formulieren aan te vragen. Men kan deze formulieren aanvragen tot twee weken vóór de stemdag. In het volgende nummer van het Kaderorgaan komen wij daar uitvoeriger op terug.

Dr A. KUYPER

Mr J. A. DE WILDE

Het behoort tegenwoordig in sommige Christelijke kringen tot de *bon ton* om schamper en met minachting te spreken over het werk van Dr A. Kuyper. Voorzover dit een gevolg is van zekere vijandschap, is het niet iets nieuws. Zowel Groen van Prinsterer (1801–1876) als Kuyper (1837–1920) hebben zich door hun onvoorwaardelijke onderwerping aan de Heilige Schrift onder de meer „verlichte” Christenen veel vijanden gemaakt. Hun belijndheid en hun vasthouden aan de Gereformeerde waarheid was den Ethisch-irenischen een doorn in het oog. De geesteskinderen van deze laatsten zijn nu de mannen van de doorbraak, die geen Christelijke partijen en andere Christelijke organisaties willen. Dat deze lieden ook nu nog tegen Kuyper en zijn invloed vechten is dus heel verklaarbaar.

Maar de schampere toon en de minachtende uitlatingen worden ook zo nu en dan ten gehore gebracht in de kring van hen, die op de naam van „Gereformeerden” prijs stellen. En dat achten we een zeer bedenkelijk verschijnsel. Zij, die daaraan meedoen, geven herhaaldelijk blijk dat zij de geschriften van Kuyper niet eens gelezen hebben en — indien ze dat wel hebben gedaan — dat ze schuldig staan aan grove ondankbaarheid.

Wie de zeventig is gepasseerd, kent maar al te goed het enorme onderscheid, dat er bestaat tussen de positie van het Christelijk volksdeel in de tweede helft der negentiende eeuw en thans. Wij spreken hier alleen van de

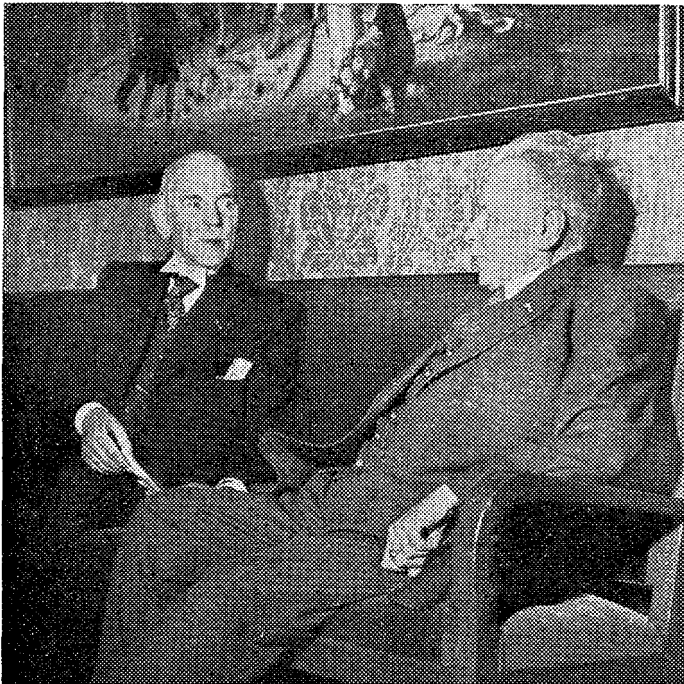
staatkundige positie. De kerkelijke en wetenschappelijke laten we rusten, hoe interessant het zou zijn ook daar op het verrassend onderscheid te wijzen.

We overdrijven niet, als we zeggen, dat omstreeks 1870, dat is in de tijd toen Kuyper zijn politieke arbeid aanving, de positie en de invloed van het Christelijk volksdeel tot het nulpunt was gedaald. Hetgeen er nog door Gods genade over was van het vroegere stoere Calvinisten-geslacht, was afkerig van de politiek. Het was op het brede levensterrein achterlijk en conservatief. Bijna alleen onder de Afscheidenen was er enig politiek leven, maar niet veel. Hier en daar was er een rimpeling van beweging gekomen rond een nieuw opgerichte Christelijke school, die van de meestal arme ouders geweldige offers eiste. Maar daartoe bepaalde de politieke belangstelling zich dan ook. Slechts in een paar steden bestond een Antirevolutionaire kiesvereniging. In de Tweede Kamer was de plaats van Groen ledig en wat er voor Antirevolutionair doorging was feitelijk conservatief en politiek volkomen onbetrouwbaar.

Daarbij achtten de mannen, die leiding gaven in het publieke leven het een schande Antirevolutionair te zijn. Dat heeft nog lang na 1870 geduurd; men kan wel zeggen tot enige jaren vóór de tijd van het ministerie-Kuyper (1901–1905) toe. Men moet de betekenis hiervan niet onderschatten. Vooral voor jonge mensen was het niet prettig tot een partij te behoren, die volkomen uit de tijd was, die geen toekomst meer had, die straks met de dood van Groen van Prinsterer haar ellendig leven zou beëindigen.

Men kan over de plaats, die het positief Christelijk volksdeel toen in de samenleving innam niet laag genoeg denken. Tegen de Antirevolutionairen achtte men *alles* geoorloofd. Men minachtte ze niet alleen; men haatte ze. Zij waren staatsgevaarlijk. De communisten van heden, de vrienden van Rusland, worden met tienmaal meer égarde behandeld dan destijds de Antirevolutionairen. Voor dat volk heeft een der allergrootste Nederlandse geleerden van die tijd en zeker de meest geniale van alle leidinggevende personen, heeft Dr A. Kuyper toen uit innerlijke overtuiging, uit liefde voor de zaak des Heren, uit gevoel van roeping en Christenplicht, de handschoen opgenomen. En reeds in 1897, bij het zilveren jubileum van „de Standaard” kon prof. dr H. Bavinck naar waarheid zeggen: „De smaad en de schande, die er meer dan een eeuw, ook voor ons eigen besef, rustten op de Gereformeerde, de Calvinistische naam — zij (n.l. „de Standaard”) heeft ze er afgewenteld. En als we thans zonder enig gevoel van schaamte, met enige fierheid en geestdrift zelfs, ons Calvinisten noemen en hoog en breed laten wapperen de vaan van onze beginselen, dan hebben wij dit in de eerste plaats aan „de Standaard” te danken”.

En wat getuigde die zelfde Dr H. Bavinck van de journalistieke arbeid van Kuyper? Kom, laten we de hele peri-

Prof. Dr R. Woltjer en Mr J. A. de Wilde met elkaar in gesprek tijdens een vergadering van de Eerste Kamer.

Een opname zoals men zelden ziet! Prof. Mr P.S. Gerbrandy is aan het woord bij de behandeling van de begroting van Justitie. Voor zijn rede die handelde over de Friese taal bestond grote belangstelling. Zie slechts hoe geïnteresseerd de voorzitter, Mr Kortenhorst, luistert naar het betoog. In de wandelgangen ging het gerucht dat Prof. Gerbrandy zijn rede in de Friese taal zou uitspreken. Maar dat is toch niet het geval geweest.

Wat doet U...?

Het is goed dat U daar eens aan denkt!

Er moet zo heel veel worden gedaan voor de verkiezingen. Wanneer U straks in het stemhokje staat . . . moet U dat kunnen doen met een rustig geweten. U stemt Antirevolutionair! Dat spreekt van zelf. Maar U moet ook Uw stem uitbrengen in het rustig besef dat U in elk opzicht Uw plicht hebt gedaan. U hebt meegewerkt om een goede uitslag te verkrijgen. Op mijn bureau kreeg ik dit plaatje van een anonymus terug. Met grote letters stond er boven 1. Bidden. Die anonymus heeft gelijk! Dat is het eerste! Daarna volgt pas al het andere! Maar dan moet al dat andere ook volgen. Onze politieke werkzaamheid moet door gebed worden gedragen. Mits het dan ook werkzaamheid zij. Werkzaamheid van ons allen. Van man en vrouw. Van jong en oud. Maar hoevelen laten de werkzaamheid achterwege? Doe dan wat Uw hand vindt om te doen!

coop hier citeren, want het is de moeite waard en het klinkt enigszins anders dan de toon van enkele lilliputters, die tegenwoordig het werkwoord „afbreken” in alle wijzen weten te vervoegen:

„Voorts al deze mannen (Bilderdijk, Da Costa, Groen van Prinsterer) hadden in de strijd, die ze aanbonden, geen ander wapen dan de macht van het woord. De diepte en vastheid van overtuiging heeft hen allen wel-

sprekend gemaakt. Bilderdijk heeft in zijn forse zangen de gespierdheid, de geweldige kracht, de onuitputtelijke rijkdom onzer taal aan het licht gebracht. Da Costa heeft ze overtoegen met het Oosters coloriet, met de gloed der Oud-Testamentische profetie. Groen van Prinsterer beeldhouwt zijn gedachten in marmer-blokken van stijl, zelfstandig en vast als een rots. Maar de taal van „de Standaard” heeft al deze voorgangers overtroffen in elasticiteit van beweging, in levendige voorstelling, in beeldrijke schildering, in dramatische handeling, in bezielende meeslepende kracht. Haar stijl is uit zinnen gebouwd, die, licht gewapend, vlug en bewegelijk, vrolijk en vol moed, onder zang en muziek optrekken tegen de vijand, aanvallend of verdedigend, voor- of achterwaarts wijkend, maar die, altijd slagvaardig, het liefst zich bevinden midden in het gewoel van de strijd”.

Bavinck kon het in zijn tijd ook zeggen, zoals men ziet. Wat een tijd voor een Christen om toen te leven en dat alles mee te mogen maken!

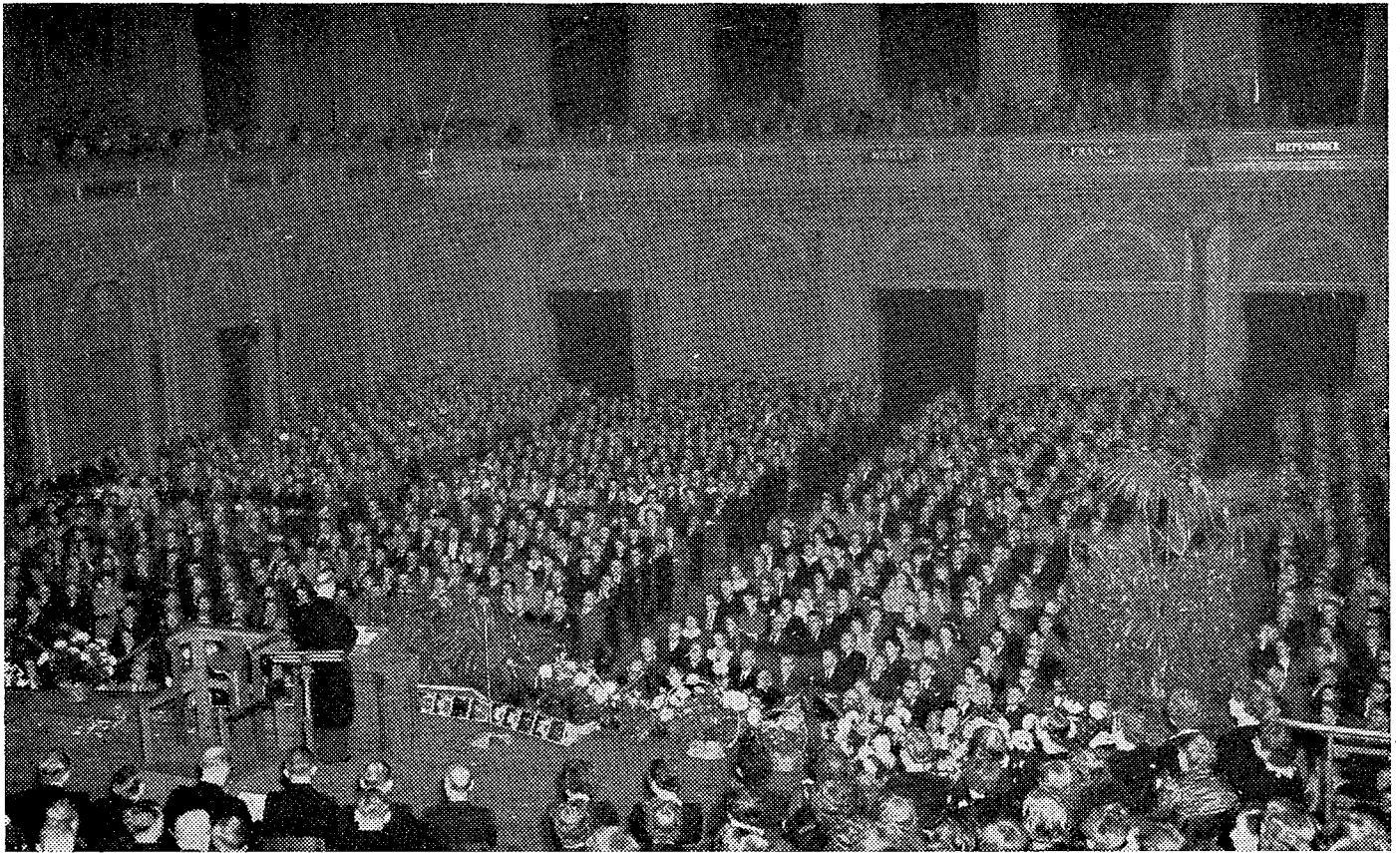
Hoewel Kuyper tegen zijn zin in de politieke strijd is betrokken geworden, heeft hij, zodra hij inzag, dat ook op dat gebied de Here een roeping voor hem had, zich met ongelofelijke ijver aan de taak van voorlichting van ons volk gegeven. Hij gaf die voorlichting niet uit de hoogte, niet als een groot geleerde tegenover een hoop domme leken. Niets daarvan. Wat hij gedaan heeft is feitelijk niet anders geweest dan tot zijn broeders en zusters in dorp en stad te zeggen: Luistert eens naar mij; dan zal ik u met Gods hulp laten zien, hoe schoon uw beginselen zijn ook voor het staatkundig leven en hoe de Waarheid van Gods onfeilbaar woord kan en moet worden toegepast in deze tijd. En zo heeft hij de Antirevolutionaire partij gebouwd en georganiseerd. Zo heeft hij de geestdrift doen ontvlammen in duizenden harten. Zo heeft hij gedaan gekregen, dat de werkman in zijn schaftuur zat te lezen in de Handelingen van de Tweede Kamer. Ge kunt het haast niet geloven. Maar het is een feit. Spreek maar schamper over zo'n man. Maar doe het hem eerst maar eens na!

Hij werkte in het groot, tegenwoordig zou men zeggen: op het hoogste niveau. Hij werkte met evenveel ijver in het kleine en schijnbaar onbeduidende.

Laten we, om dit aan te tonen, nog eens met een citaat voor de dag komen. Ditmaal niet van een geestverwant maar van de beroemde liberale staatsrechtleraar Prof. Mr J. T. Buys († 1894). Met dit citaat willen we dan dit artikel besluiten, om de volgende maal nog eens op het werk van Kuyper terug te komen.

Prof. Buys schreef dan omstreeks 1875 in „de Gids” het volgende, waarbij men bedenken moet, dat we destijds geen evenredig kiesrecht hadden maar leefden onder het z.g. districten-stelsel:

„Sedert Dr Kuyper (in 1872) de onmiddellijke leiding van de Standaard op zich nam en de Antirevolutionairen kloek besloten bij de verkiezingen op eigen wieken te drijven, wordt hunnerzijds aan „de bewerking” der districten, zoals het heet, een ongelofelijke zorg besteed. Wie lust heeft die arbeid te bespieden, moet verbaasd staan over de methode, ik zou haast zeggen de netheid, waarmede het werk wordt uitgevoerd. De vuile lasterlijke pamfletten, welke elders tot het onmisbaar geleide van elke verkiezing behoren, worden hier zorgvuldig

Prof. Dr S. U. Zuidema op de Jubileumvergadering van de Amsterdamse kiesvereniging in het Concertgebouw.

vermeden; de toon is gematigd, maar vol ernst en volkomen berekend voor het publiek, dat men voor ogen heeft; de schijnbaar onbeduidendste middelen worden niet te klein geacht, maar ook de grote zonder schroom genomen, als bijv. in het afgelopen jaar het houden van een algemene bedestond aan de avond van de dag, welke de grote verkiezingsstrijd voorafging.

„Maar ook welk een arbeid, welk een studie eer het doel bereikt is! Wilt gij die moeite en die studie peilen, lees dan bijv. hoe nog dezer dagen *de Standaard* de verkiezingen te Tiel en te Amersfoort inleidde: „Tiel is een district, waarin we uiterst zwak, Amersfoort een streek, waarin we betrekkelijk het sterkst zijn”. Men zal dus — meent gij — alle beschikbare krachten op Amersfoort richten en Tiel verwaarlozen. Allerminst. De Antirevolutionair verwaarloost niets. Luister slechts naar het te Amsterdam gevestigde orgaan (*de Standaard*) „Het district Tiel bestaat uit drie stukken, waarvan het eerste in Utrecht, de twee overige in Gelderland liggen. Het stuk in Utrecht vormt een driehoek, met Driebergen als top, waarvan twee lijnen, de ene naar Wijk-bij-Duurstede, de andere naar Rhenen loopt”. De hand op het hart (zo vervolgt Buys dan), hoevelen onder mijn lezers, die, wanneer hun de vraag werd voorgelegd, of, ik zeg niet een vreemd, maar hun eigen kiesdistrict de vorm heeft van een driehoek of een parallelogram, met een dragelijk antwoord gereed zouden zijn? Toch betekent die kennis van de algemene geographische vorm nog niets; *de Standaard* weet u vrij wat anders mede te delen.

„Doorn, Cothen en Odijk zijn in dit (eerste) stuk de enige dorpen, waar we op meer dan enkele stemmen rekenen kunnen. De streek van Langbroek staat geheel onder de invloed van grote landbezitters, wier stem ongetwijfeld voor Ridder van Rappard zal zijn. Het tweede stuk ligt in de Betuwe en loopt van Rumpt tot Doodevaart in de lengte en van Kuilenburg tot Varik in de breedte. Asch, Buren, Varik, Kesteren, Lienden en Ophemert zijn in dat stuk nog onze beste punten. In het derde stuk eindelijk, dat in de Bommelerwaard ligt, valt nog het meest te rekenen op de streek om Berchem en Kerkwijk”.

Het uitzicht (zo gaat dan Buys verder) is dus vrij treurig. Maar waarom u dan zoveel moeite gegeven? „Wijl ook in dit district, hoe langzaam ook, vooruitgang merkbaar is; vooral in de streek van Geldermalsen, Lochem, Tuyl en Varik”. — Welk een kennis, welk een ijver tevens! Te hopen waar geen hoop meer is, en te midden van de moeitevolle arbeid geen andere vertroosting te behoeven dan de wetenschap dat omstreeks Tuyl en Varik een kleine beterschap werd waargenomen! Het worde met schaamte beleden (zo besluit prof. Buys): onder de gewichtige plaatsen, welker politiek gehalte ik hier leerde kennen, waren er ettelijke mij zelfs niet bij name bekend”.

Zo heeft Kuyper in het groot en in het klein gewerkt. Zo heeft hij — in samenwerking met anderen — voor ons Christelijk volksdeel de positie mogen verwerven, die het in de aanvang van de twintigste eeuw heeft ingenomen.

Puit het Parlement

DR. A. VEERMAN

De Kamer gaat vliegensvlug door de begroting heen dit jaar. Vier middagen en drie avonden per week staan de sluisen wijd open. Oef, daar hadden we bijna geschreven de sluisen der welsprekendheid. Maar dat zou toch wat al te veel eer zijn. Want er wordt ongetwijfeld veel gesproken — en soms ook in goede vorm. Maar over het algemeen wint de hoeveelheid het meestal van de hoedanigheid. Lang niet allen tonen zich meesters; (die tonen zich immers juist in beperking, die zij zich opleggen). Bij de begroting meent men alles, wat men een heel jaar opgezouten heeft, te moeten spuien. In November en December schijnt ineens ieder politiek probleem weer actueel geworden te zijn.

Het ging in deze weken eens zelfs zo ver, dat een spreker zijn verlanglijstje afraffelde in een tempo, dat voor geen enkel mens te volgen was. De voorzitter — die op dit punt heus wel wat kan hebben — vroeg zelfs enige clementie. Maar de spreker moest en zou toch alles zeggen, wat hij op zijn pampiertje had. Waarop de voorzitter zei: Ja, ziet U, verstaan en volgen kunnen we het geen van allen, maar probeert U het dan maar zo te doen, dat we het ook niet horen.

As zo'n verhaal af is, gaat het papier naar de stenografen, die het netjes overtypen. Zo komt het in de Handelingen. Bijna zou men zeggen: kan het niet zó in de Handelingen, als onuitgesproken redevoering. Maar dan zouden de remmen helemaal los zijn en dan zouden verscheidene kamerleden hele boekdelen schrijven.

Dat de kamerleden niet aldoor met volle aandacht luisteren, wie zal het ze euvél duiden? Intussen, de belangstelling is niet zelden al te gering. Soms zijn vrijwel alle banken leeg, een ander maal kan een spreker het geroezemoes nauwelijks overstemmen. Dat laatste overkwam Ds Zandt. De voorzitter zag zich ook toen genoopt, in te grijpen. Hij vroeg — met zijn speelse ondeugendheid — om aandachtige stilte voor de spreker. Waarop ds Zandt ter snede opmerkte, dat hij met stilte al tevreden zou zijn.

Drukke nering

In elk geval schiet men vlug op. Wellicht spelen hierbij ook de komende verkiezingen een rol. Men kan het zich niet voorloven, volgend jaar nog lang aan de begroting te moeten dokteren. De kamerleden moeten in de weken vóór de verkiezingen „de boer op”. Na Pasen zal er dus niet veel tijd beschikbaar zijn voor het parlement.

Zo zijn dus na de algemene beschouwingen al heel wat hoofdstukken afgewerkt: Buitenlandse Zaken — tussen twee reizen van minister Stikker door. Oorlog en Marine — de derde serie begrotingsdebatten binnen 14 maanden, de begroting 1950 in September '50, die voor 1951 dit voorjaar en nu de begroting 1952. Binnenlandse Zaken — door het plotselinge overlijden van minister Van Maarseveen overgenomen door mr Teulings. Verkeer en Waterstaat — met nog altijd veel voetangels en klemmen. Uniezaken en Overzeese Rijksdelen — waarbij de ijskast, waarin de kwestie Nieuw Guinea is gezet, nog altijd wagenwijd open bleek te staan.....

En even talrijk als de problemen waren de sprekers. Mr Roosjen, die in de Tweede kamer ons militaire geluid laat horen, had zijn gouden strepen weer opgepoetst. Ds v. d. Zaal had de Zuidwester opgezet om, zoals steeds, voor de schippers

de buien op te vangen. Mr Algera W.A.P.-perde en W.A.G.-gelde *) door het wegverkeer, nee, niet als een dronken man, zoals deze woorden zouden doen denken, maar met vaste gang, goed rechts houdend. Ds Fokkema behartigde de geestelijke en zedelijke belangen in het leger, maar ook in de samenleving in haar geheel. Dr Bruins Slot ging „de frontieren over” en Prof. Gerbrandy stond, als weleer in Londen, weer pal voor onze nationale zaak. En als we dan nog vermelden, dat Dr Verkerk de politie, de heer Stapelkamp de ambtenaren en de heer Meyerink de Irianen onder hun hoede namen, dan krijgt men een indruk van het werk, dat in enkele weken verzet wordt.

En het is dan ook wel duidelijk, dat U in dit overzicht maar een enkel onderdeel van het vele, dat behandeld werd, vermeld krijgt.

Hands off!

Een onderwerp, waaraan dit jaar veel aandacht wordt geschonken, is de Zondagsrust. Dr Schouten sprak erover bij de Algemene Beschouwingen o.a. in verband met de opvoering van de arbeidsproductiviteit, Ds Fokkema behandelde het punt uitvoerig bij de begrotingen van Oorlog en Marine, waarbij ook mr Roosjen dit onderwerp aanroerde. Onze fractie hecht dus aan dit punt wel heel grote betekenis. En terecht.

Er is in de kringen van de regering niemand die de Zondagsrust van geen belang acht. Zij, voor wie de geestelijke waarde van de Zondag wellicht niet van grote betekenis is, zien in elk geval wel het sociale belang van de Zondagsrust in. Wie pleit voor Zondagsrust zal dus altijd een welwillend oor vinden. Maar die welwillende luisteraar zal dan altijd met argumenten komen, waardoor het — helaas — noodzakelijk was dit keer, in dit geval, de Zondag op te offeren.

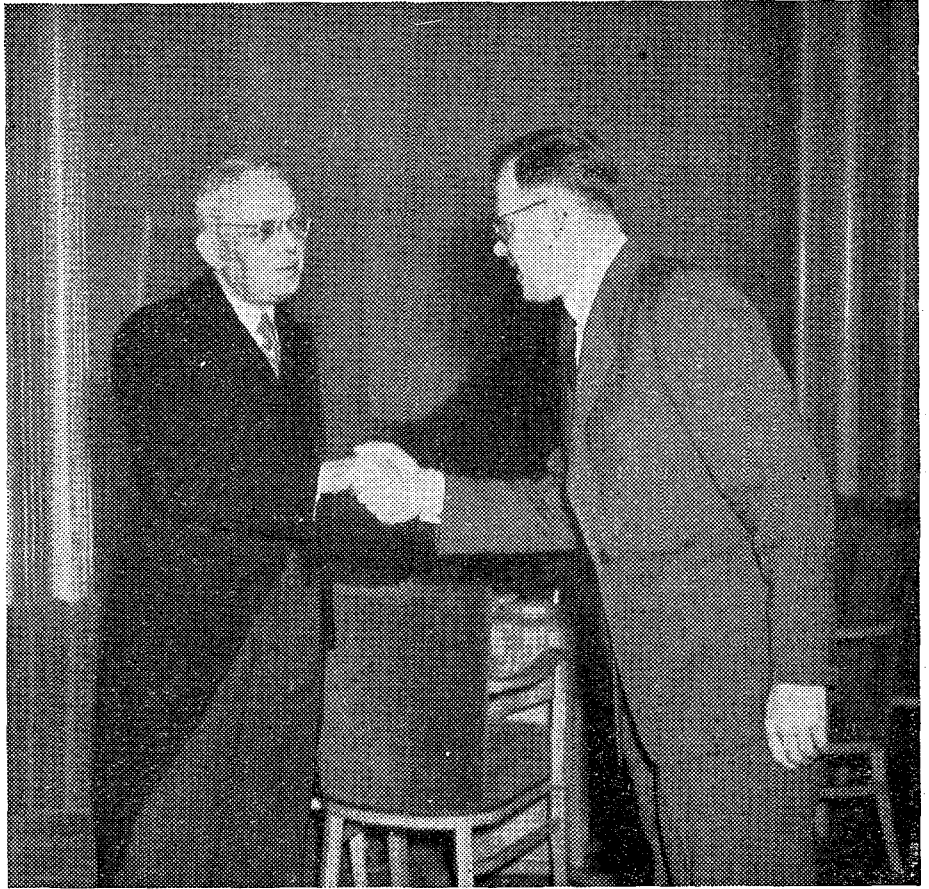
Dat „begrip”, dat men ontmoet, maakt de strijd voor de Zondagsrust zeker niet gemakkelijker. Want — in theorie aanvaardt men gaarne dit pleidooi voor de goede Zondagsviering, maar in de praktijk legt men het maar al te gemakkelijk naast zich neer.

Er zijn natuurlijk gevallen, dat bepaalde belangen moeten voorgaan. Er zijn noodzakelijke dingen, die moeten doorgaan en vóórgaan. De vraag is maar, of men die noodzakelijkheid spoedig erkent of niet. En dat hangt af van de rangorde, waarin men de verschillende dingen plaatst. De vraag is, of men bereid is — in de termen van vandaag uitgedrukt — aan de Zondag een hoge prioriteit toe te kennen.

Er is een tijd geweest, dat er van de Zondagsviering ook in ons land in het openbare leven niet veel terecht kwam. Gelukkig is dat dank zij de rechtse Kabinetten in de loop der jaren zeer, zeer veel verbeterd. Maar de praktijk leert, dat men maar al te gemakkelijk terug zakt. Na 1945 hebben onze mensen telkens weer moeten vechten voor de Zondagsrust. Het spreekt vanzelf, dat de strijd voor de goede Zondagsviering moet beginnen in eigen kring. Ook in ons particuliere leven moeten we aan de Zondag een hoge plaats in de rangorde toekennen. Daarvan zal al een grote invloed uitgaan. En dan zullen onze mensen in het parlement met te meer kracht en met te meer resultaat bij de overheid kunnen aandringen

*) De W.A.P. is de Wet Autovervoer Personen, de W.A.G. de Wet Autovervoer Goederen.

Prof. Dr Ir H. van Riessen, de secretaris van het Centraal Comité complimenteert Mr A. B. Roosjen, de voorzitter van de jubilerende Amsterdamse kiesvereniging.

op erkenning van de dag des Heren. Aantasting van de Zondag, zo zei dr Schouten, kan niet gepaard gaan met zegen op de arbeid van Regering en volk. En ook ds Fokkema, hield de Minister voor, dat de nadelen, die naar diens inzicht voortvloeien uit een vrijlating van de Zondag (o.a. door terugkeer van verlof op Maandag toe te staan) ruimschoots vergoed zullen worden door de gunstige invloed, die er op de soldaten zal uitgaan van een goede Zondagsviering.

THEORIE EN PRACTIJK

Een soortgelijke strijd tussen theorie en praktijk ligt er in de buitenlandse politiek. Mr Stikker heeft eens in de Kamer bij de verdediging van zijn beleid zijn persoonlijke visie weergegeven met de woorden: Ik ben federalist. Maar het wonderlijke is, dat de federalisten onder de kamerleden altijd met dat „federalisme“ van de minister overhoop liggen. Zij verwijten de minister, dat er in de praktijk van dat federalisme weinig terecht komt. Practische voorbeelden daarvan heeft men in de gereserveerde houding van de minister tegenover „Straatsburg“ en in diens — op zijn gunstigst — afwachtende houding ten aanzien van het Europese leger.

Dr Bruins Slot legde dit in een korte, heldere redevoering nog weer eens bloot. De minister kan — zo zei hij — natuurlijk veel argumenten voor zijn houding aanvoeren. Hij kan wijzen op alles, wat er geprobeerd is om de eenheid van Europa te versterken. Hij zal kunnen aanvoeren, dat men deze eenheid niet in een handomdraai kan bewerkstelligen; dat veel mensen over die eenheid de mond vol hebben, maar niet bereid zijn de consequenties te trekken, wanneer zij daarvoor offers moeten brengen. Dat is dan allemaal wel waar. Maar te vrezen is, dat de minister zo tot een scepticisme vervalt, waardoor hij zelf niet meer gelooft in de zaak, waarvoor hij zou moeten vechten. Men mist bij de minister de inspiratie, de bezieling, waardoor hij ook anderen zou moeten aanvuren. Minister Stikker is eenzijdig ingesteld op de Atlantische samenwerking, hij kijkt naar Amerika. Daar ligt immers in deze tijd het zwaartepunt. Maar hij ziet daarbij over het hoofd, dat in die Atlantische samenwerking de verbrokkeling en de verdeeldheid van Europa juist een zwakke stee is. Daarom moest — mee terwille van de Atlantische samenwerking — de aandacht en de zorg van de minister voortdurend gericht zijn op de eenwording van Europa, waar deze mogelijk en nodig is.

De weg naar de Europese eenheid is een moeilijke weg, wie zal het ontkennen? Maar wie wanhoopt aan het bereiken van het doel, die komt er zeker niet, laat staan, dat hij anderen er zou heenvoeren. Van een minister mag men toch verwachten, dat hij het volk voorgaat.

HET RAPPORT INZAKE HET PASSIEVE VROUWENKIESRECHT

Het Centraal Comité van A.R. kiesverenigingen heeft enige tijd geleden beraadslaagd over de publicatie van het rapport der Commissie-Donner inzake het passieve vrouwenkiesrecht, en over het tijdstip en de wijze van behandeling van dit rapport.

Na een uitvoerige gedachtenwisseling is bij meerderheid besloten dit rapport thans niet te publiceren, en de zaak vóór de verkiezingen van 1952 niet in behandeling te brengen bij de organen van onze partij.

Op dit besluit is van belangrijke invloed geweest de overweging, dat in dit najaar en de maanden van het volgende jaar, welke aan de verkiezingen vooraf gaan, zowel de kiesverenigingen als de Kamerkieskringcentrales veel arbeid hebben te verrichten met het oog op de Kamerverkiezingen, en het niet wenselijk moest worden geacht deze arbeid te onderbreken of te belemmeren door de behandeling van het genoemde rapport en de voorbereiding van een daaromtrent te nemen beslissing op de e.v. Deputatenvergadering aan de orde te stellen.

Voor het Moderamen van het Centraal Comité,
J. SCHOUTEN, voorzitter.

HET EERSTE Eeuwfeest

Op 13 November j.l. heeft de eerste Antirevolutionaire kiesvereniging hier te lande haar eeuwfeest gevierd: de kiesvereniging in het rode Amsterdam. De dagbladen hebben reeds een vrij uitvoerig verslag van die viering gegeven. Uit dien hoofde behoeft daarover te dezer plaatse dus weinig te worden gezegd. Anderzijds mag dit gedenkwaardig jubileum in een blad als Nederlandsche Gedachten ook stellig niet stilzwijgend worden gepasseerd. Daarom zullen wij trachten U een kort relaas te geven van de gebeurtenissen op 13 November 1951, zoals zij zich hebben voorgedaan aan een eenvoudig antirevolutionair, die à titre personnel getuige was van de Amsterdamse feestelijkheden.

Het begon in Krasnapolsky, het Mekka der Amsterdamse Antirevolutionairen. Tegen de achterwand van de receptiezaal stond het bestuur der Amsterdamse kiesvereniging opgesteld.

Bij de deur hielden liefvallige Arjosdames de wacht.

En tussen de achterwand en de deur bewoog zich de menigte.

Die menigte bestond uit vertegenwoordigers van allerlei partij-instanties, hoogleraren, Kamer-, Staten- en raadsleden, burgemeesters en dienende Martha's met sigaren, cigarettens, zoutjes en cake. Over de obers zwijgen wij.

Eén drang bezielde die menigte. De drang om, te beginnen bij de voorzitter, voor het bestuur langs te lopen en ieder bestuurslid de pijnlijke hand te schudden. Bovendien, bestond de behoefte, om met betrekking tot de voorzitter, niet alleen diens hand te zwen- gelen, maar hem tevens toe te spreken. Aan die drang bood het bestuur geen weerstand. Zelfs slaagde de voorzitter er in, de gehele middag alles wat tot hem gezegd werd, glimlachend aan te horen en daarvoor te bedanken. Met name de glimlach, waarmee de voor-

zitter zich tooide, toen hij de felicitatie van enkele meisjesstudenten beluisterde, heeft op ons een onvergetelijke indruk gemaakt.

De voorzitter was, zoals u nu wel duidelijk zal zijn Mr A. B. Roosjen.

Rest ons nog te vermelden, dat burgemeester d' Ailly uit het buitenland was overgekomen om persoonlijk zijn gelukwensen aan te bieden, dat Dr Bruins Slot plotsklaps met Dr Zeegers zat te praten, dat de alombekende heer Holm, secretaris der kiesvereniging, het kennelijk betreunde, dat hij twee uren lang niets beter voor de partij kon doen dan te staan recipiëren, en dat het geheel een aetherisch karakter droeg in verband met de opstelling van het bestuur (Mr Roosjen, voorzitter van de N.C.R.V., opende en Mr A. H. v. d. Veen, directeur van de N.C.R.V., sloot de rij) en in verband met de aanwezigheid van de burgemeesters Boot (radio-Hilversum), Haspels (televisie-Bussum) en Van Driel (wereldomroep-Huizen).

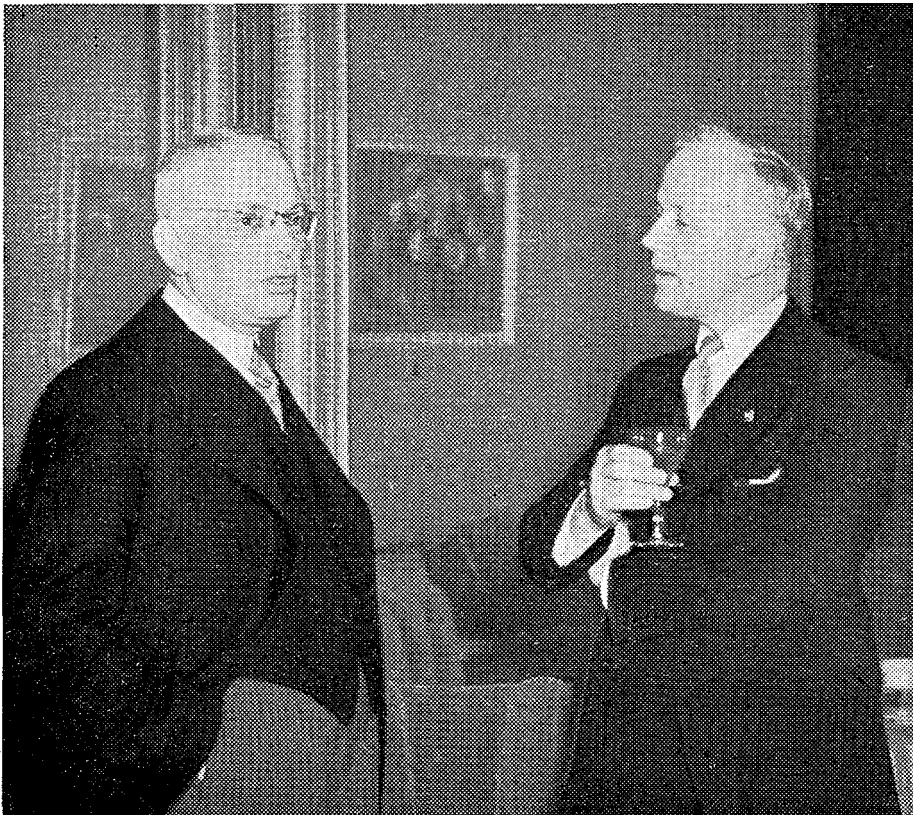
Het eindigde in het Concertgebouw, de Areopagus der Amsterdamse Antirevolutionairen.

Op het podium zat de Kon. Chr. Oratoriumvereniging „Excelsior” met haar directeur Theo v. d. Bijl, aan het orgel zat Meindert Boekel, in de zaal zat de schare. Alles was dus bezet.

Mr Roosjen opende de samenkomst met een krachtige speech. Hij begroette zelfs de afgevaardigden der K.V.P. (onder voorbehoud en applaus).

Vervolgens zong de Oratoriumvereniging een treffend lied.

Prof. Zuidema hield daarna de feestrede in plaats van Dr Schouten, die niet in de zaal maar in de Kamer moest zijn. Uit de vervanging van een politicus door een theoloog bleek ons, hoe nauw het verband tussen kerk en staat is. En ook het verband tussen Kierkegaard en de Amsterdamse kiesvereniging werd ons spoedig duidel-

Ook de burgemeester van Amsterdam, Mr Arn. J. d' Ailly, kwam de jubilerende Amsterdamse kiesvereniging gelukwensen. Hier zien wij hem in gesprek met Mr A. B. Roosjen. Deze geste van Amsterdams burgemeester werd ongetwijfeld gewaardeerd.

lijk. Want Prof. Zuidema heeft de Barth in de keel en toonde helder aan, dat zowel de Bazelse theoloog als de Kopenhaagse wijsgeer in Amsterdam bestreden zijn en nog behoren te worden. Kortom, het was een rede om te „gedenken”.

Hierop aansluitend slaagde Meindert Boekel er in, slechts met 10 vingers en 2 voeten een mars van Guilmant in de lucht te blazen.

Na de pauze klonken de „stemmen uit eigen kring”. Deze eigen kring werd — als wij het eens huiselijk mogen zeggen — uitgebeeld door vader Bijleveld, moeder Smitskamp, zoon Koole en dochter Coster.

Namens het ere-comité bood de oud-voorzitter Mr H. Bijleveld in een verre van gefluisterde toespraak een chèque van f 1633.— aan voor het in Amsterdam op te richten plaatselijk partijbureau. Mr Roosjen, gewend in het Concertgebouw grote bedragen te aanvaarden, frommelde deze waardebon dankbaar in zijn vestjeszak.

Mevr. A. G. Smitskamp—De Gooyer sprak namens de A.R. vrouwen in Amsterdam, er kennelijk rekening mee houdende, dat Mr Roosjen ook tweede voorzitter van het Centraal Comité is. Na de verkiezingen zal het nu met de vrouwen wel in orde komen.

De heer K. Koole richtte zich namens het stedelijk Arjosverband tot het Comité Burgerrecht en tot de jubilerende kiesvereniging. Hij oogstte een applaus, toen de voorzitter hem bedankte.

Mej. G. C. Coster droeg tenslotte zonder meer een gedicht voor.

Wij zouden niet volledig zijn, wanneer wij geen melding maakten van het optreden van de heer F. C. van Dorp in floodlight Hij declameerde enkele episodien uit het leven van Prins Willem I en van het diakenhuismannetje. Wij hadden grote bewondering voor de wijze, waarop de heer Van Dorp o.a. zichzelf toesprak.

* * *

Deze levendige en dartele schets van de wijze, waarop antirevolutionair Amsterdam het eeuwfeest van zijn georganiseerd optreden vierde, toont duidelijk aan dat op dit jubileum de toon der dankbaarheid overheerste. In gezellige stemming was men bijeen. Het was Amsterdamse goeddelijkheid, die domineerde.

Er was ongedwongen feestvreugde.

Dat was goed....!

Amsterdam is een rode stad. De grote, ja, de overgrote meerderheid van haar burgerij staat afwijzend, vijandig, dikwijls spottend tegenover christelijke politiek. Van de 45 leden van de vroedschap behoren slechts 5 tot de Protestants Christelijke fractie en van die 5 telt onze groep er slechts 3.

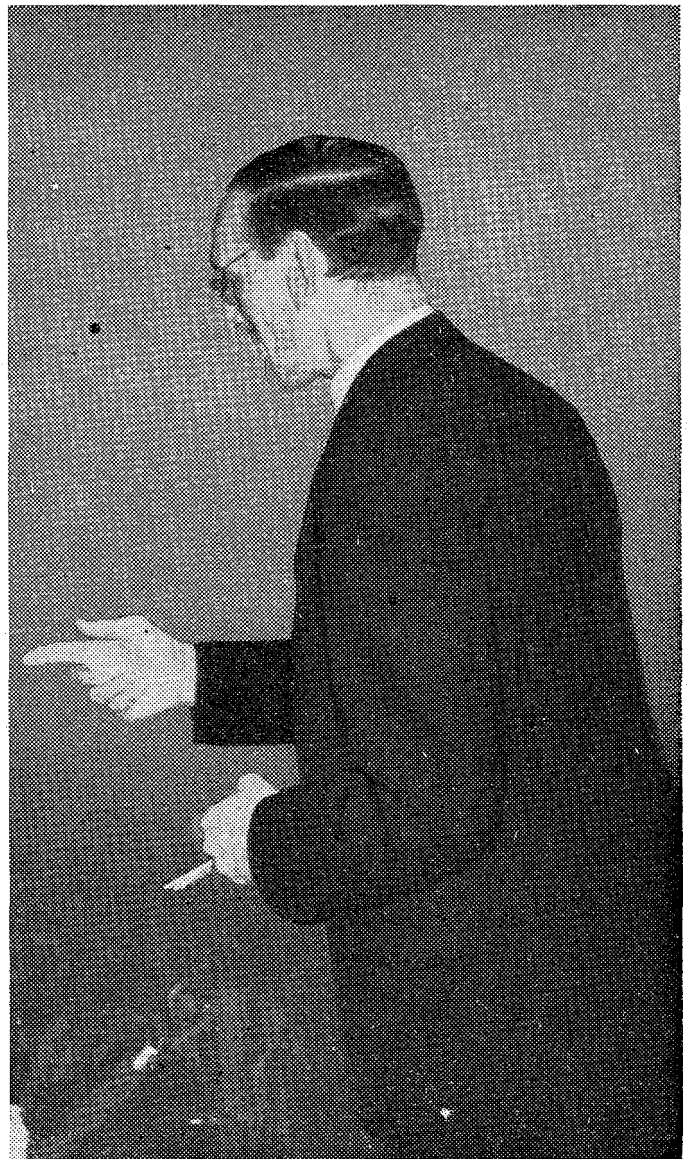
Dat betekent de practisch politiek onafgebroken strijd.

Dat betekent een altijd weer opstormen tegen de revolutionnaire idée. Dat betekent nederlaag op nederlaag!

Tegenover de honderden antirevolutionairen, die de band van het Evangelie hoog houden staan de duizenden, die bezweken zijn voor de verleiding van het socialisme of zich gevangen gegeven hebben aan de ban van de communistische heilstaat.

Fel is de klop van het moderne leven in Amsterdam.

Fel zijn ook de politieke tegenstellingen.

Mr H. Bijleveld overhandigt aan Mr A. B. Roosjen een enveloppe met f 1633.—, bestemd voor de oprichting van een eigen partijbureau in Amsterdam.

Het eeuwfeest is nu achter de rug.

Antirevolutionair Amsterdam ziet nu naar de dag van morgen. Het aanvaardt opnieuw een principiële worsteling. Doet het dat zonder uitzicht, zonder hoop — zonder verwachting?

God de Here beschame ons mehselijk inzicht en zegene de naar menselijke berekening, wanhopige strijd die in de hoofdstad van ons land door onze mannen en vrouwen moet worden gevoerd.

Onze positie in Amsterdam is bepalend voor die van het land. Laat ons dat niet vergeten.

O. B. SERVER.

Met gemeen overleg der STATEN-GENERAAL

Aan de Redactie van Nederlandsche Gedachten is de vraag gesteld, waarom de Antirevolutionaire fractie in de Eerste Kamer heeft gestemd tegen het wetsontwerp **Regeling voor het vervoer van goederen met binnenschepen**.

Ik wilt trachten, die vraag te beantwoorden.

Prof. Anema, de nestor van onze fractie, heeft vele jaren lang in de Eerste Kamer met diepe overtuiging het pleit gevoerd voor de vestiging van een internationale rechtsorde. Maar voor het blijven bestaan van zulk een orde is onafwijzbare voorwaarde, dat de regel blijft gelden: **pacta sunt servanda**. Dat wil zeggen: men moet zich aan de gesloten verdragen houden. Het gruwelijke woord van een Duitse rijkskanselier, die op een beslissend moment, bij de schending van de grenzen van België in 1914 het tractaat, waarbij Duitsland de integriteit van België mede had gewaarborgd, voor een stuk scheurpapier verklaarde, mag onder ons nooit enige naklank vinden.

Nu is de Rijn een internationale rivier. De Acte van Mannheim, die ook door

Nederland is bezegeld, verklaart de vaart op de Rijn vrij. Geen van de staten, die aan de rivier grenzen of door wier gebied hij stroomt, mag dus de vrije vaart belemmeren. Daar heeft ook Nederland zich aan te houden. Wat doet nu de Minister? Hij komt met een wetsvoorstel, waarbij Nederlandse schippers, zolang zij het deel van de Rijn, dat binnen onze grenzen ligt, bevaren, niet meer vrij zijn. Zij worden gebonden aan een door de Regering te stellen regeling.

Dat mag, zegt de Minister. Want dat is een binnenlandse aangelegenheid, en daar heeft een internationaal verdrag nooit betrekking op.

Nu heeft Professor Anema met een overtuigingskracht, die diepe bewondering moest afdwingen, en op een klare wijze aangetoond, dat deze redenering van de Minister kant noch wal raakt. Prof. Anema wenste zich niet met een kluitje in het riet te laten sturen. En hij toonde aan, dat wij hier te maken hebben met een rechtskwestie, die hierop neerkomt: heeft de eigen Regering het recht, regelingen te maken, strijdig met een door haar onder-

tekend internationaal tractaat, wanneer het maar betreft de eigen onderdanen en dan alleen, zolang die zich binnen de grenzen van het eigen land bevinden? Wanneer de Acte van Mannheim gelijkgerechtigdheid en vrijheid waarborgt voor allen, die de Rijn bevaren, kan de Nederlandse Regering dan zeggen, dat de Nederlandse schippers binnen de Nederlandse grenzen zich niet moeten verbeelden, dat hetgeen de Regering aan **iedereen** bij internationaal tractaat waarborgt, óók voor hen geldt?

Iedereen ziet, dat dit een belangrijke kwestie is.

Prof Anema zei o.a.:

„Dat er een goede regeling van de binnenscheepvaart komt, is van ingrijpend belang. Ik wens voor niemand onder te doen in aandacht en waardering voor de binnenvaart als belangrijke factor in ons economisch bestaan en ons nationaal verkeerswezen. De partij, waartoe ik behoor, is reeds jaren lang met nadruk opgekomen voor haar rechten en belangen. Maar er is dan toch één ding, dat zonder twijfel van nog hoger orde is: dat is het recht zelf. Zeker, het is ons thans te doen om een gezonde regeling voor de binnenvaart op te stellen, maar dan moet dat vóór alles een rechtsregeling zijn; het mag niet een opportunistische belangenregeling worden”.

Nu heb ik hier boven gezet: „met gemeen overleg der Staten-Generaal”. Dat staat in elke wet. Elke wet komt volgens haar eigen inleiding tot stand

Schrijfwerk

Hebt U er wel enig idee van hoeveel schrijfwerk er moet worden verricht? Formulieren moeten worden ingevuld voor het stemmen bij volmacht. Adressen moeten worden geschreven voor het verspreiden van lectuur. Stratenlijstjes moeten worden gemaakt voor de colportage. Het huisbezoek moet schriftelijk worden voorbereid. Maar hoevelen werken er mee? En toch al dit werk moet gebeuren. De enkelen werken vaak tot diep in de nacht. Straks staat U in het stemhokje. Hebt U dan mee een handje geholpen? En als de uitslag van de stemming nu eens minder gunstig is. hebt U dan het Uwe gedaan? Of. . . . behoort U bij hen, die dan zo „wijs” verklaren. . . . ik heb dat wel gedacht! Aan die wijsheid achter af hebben wij niets. We hebben werkers nodig! Doet U mee?

De heer Dr J. Schouten aan het woord op de S.C.E.V.A.R.-conferentie van 24 November j.l. te Hilversum. Het is er klaarblijkelijk niet zo somber toegegaan als velen hebben geconcludeerd uit de courantenberichten. Mevr. Dr F. T. Diemer-Lindeboom, en Mevr. Prof. Mr Gezina H. J. van der Molen hebben kennelijk plezier en Dr Schouten voelt zich thuis temidden der Antirevolutionaire vrouwen. Nu, na de verkiezingen zal het rapport van de Commissie „Donner” in behandeling worden genomen.

in overleg met de volksvertegenwoordiging.

Overleg betekent in goed Nederlands nooit, dat de Minister zegt: laat ze maar praten, de Regeringspartijen stemmen toch wel vóór.

Daarom was het de plicht van de Minister, op het duidelijk betoog van Prof. Anema, dat een principiële karakter droeg, in te gaan.

Zo zou hij kunnen trachten de bezwaren weg te nemen. Maar hij deed het niet. Hij deed zelfs geen poging. De Minister zei:

„Het zou wel een zeer ongelijke partij worden, indien ik de slotsom van het betoog van de heer Anema, nl. dat er inderdaad strijd is tussen het wetsontwerp en de Acte, door bestrijding van zijn argumenten zou trachten te weerleggen. Dit zou een gelijke kennis van dit bij uitstek juridische vraagstuk en een gelijke scholing in juridisch denken vereisen, en ik beken het eerlijk, Mijnheer de Voorzitter, deze beide bezit ik niet”.

De Minister gooide het daarom over een andere boeg. Hij vertelde, dat het zonder de toepassing van dit wetsontwerp op Nederlandse schippers, die op de Rijn binnen de Nederlandse grenzen varen, te duchten was, dat het doel van dit wetsontwerp in gevaar zou komen. Dat was een argument, niet aan het recht, maar aan de nuttigheid ontleend.

De bezwaren van Prof. Anema werden dus niet weerlegd. De Regering heeft daartoe ook geen poging gedaan. Zij achtte zich tot die poging niet in staat en achtte haar blijkbaar ook niet nodig.

Toen hebben de vier „Regeringspartijen” voor het ontwerp gestemd, maar onze fractie stemde tegen.

Dat „tegen” was allereerst een protest. Het gaat niet aan, de vraag, of hier in strijd wordt gehandeld met een door onze Regering ondertekend internationaal tractaat, zo te negeren. Dat is méér dan een tekort aan respect voor de volksvertegenwoordiging. Dat is een tekort aan besef van de waarde van het recht en van de plicht tot eerbiediging daarvan. Terecht heeft Prof. Anema er op gewezen, dat een Staat, die zelf haar handtekening onder een internationaal tractaat niet honoreert, moreel het recht verbeurt, om zich te beklagen, als anderen hetzelfde doen.

Hier is een devaluatie, niet van geld, maar van zedelijke rechtsbeseffen. En de Antirevolutionaire fractie zou in haar roeping tekort zijn geschoten, wanneer zij op een critiek moment de hand maar over het hart zou hebben gestreken en zou hebben gezegd: vooruit maar, er zitten in dit ontwerp toch ook wel nuttige dingen, laten we maar voorstemmen. Ik voor mij wil althans graag verklaren, dat ik zelden met zulk een overtuiging tegen heb gestemd als ditmaal, in het besef, dat het hier gaat om allesbeheersende vragen. Zodra vragen van internationaal recht door de Nederlandse Regering worden behandeld als hier in de Eerste Kamer is geschied, dan helpen wij zelf de internationale rechtsorde mee naar de kelder. Omdat het recht wordt achtergesteld bij het belang en dat op droevig demonstratieve wijze.

Het College van Advies heeft nu haar tweede rapport gepubliceerd. Dit rapport is reeds toegezonden aan de secretarissen der kiesverenigingen. Deze publicatie behandelt de taak en de plaats van de provincie in het Nederlandse staatsbestel. De Commissie, die met de behandeling van dit vraagstuk werd belast bestond uit de heren Dr W. P. Berghuis, voorzitter en rapporteur, J. Abels, Mr A. W. Haan, J. Haverkamp en Drs S. van Tuinen. De heren Smal-lenbroek, Algera en Tjalma woonden vele vergaderingen bij. De heer P. Wybenga uit Leeuwarden kreeg gelegenheid zijn zienswijze in deze commissie te verdedigen. Men ziet voor ditmaal een Commissie uit het Noorden van ons land.

Wij zijn blij dat dit rapport nog zo tijdig aan de kiesverenigingen kon worden toegezonden dat de afgevaardigden naar het Centralen Convent daarvan kunnen kennis nemen, dit in verband met de behandeling van artikel 17 van het eerste concept Program van Actie. Het rapport is om verschillende redenen wel zeer actueel. Wij geloven dat het ook een rapport is dat blijvende waarde heeft voor de partij. Het zal vermoedelijk een vruchtdragende invloed uitoefenen, zoal niet terstond, dan toch wel zeker op de lange duur.

Op Eigen Wieken

Deut. 32-Vers 11a

Redactie: C. D. van Oosten, Mr C. J. Verplanke, S. Willemse, H. D. W. Boven (Secretaris).
Redactie-adres: Dr Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage.

C. D. VAN OOSTEN

Onze Jaarvergadering

Zaterdag 24 November j.l. kwam de A.R.J.O.S. in landelijke vergadering te Utrecht bijeen. Hoewel de sofa van de voorzitter en de springplank van onze organisatie door het verslag in de dagbladen reeds bekend zijn geworden, mag een korte aantekening over onze vierde verjaardag in ons orgaan niet achterwege blijven.

De voorzitter Van Ruller bepaalde allereerst op de hem eigen wijze de aandacht bij der tijden nood en onze grote taak. Het jaarverslag is aan de clubs bekend. Bij de bespreking werd ernstig gewaarschuwd tegen de heiligverklaring van het getal. Duidelijk werd gezegd, dat de heerlijkheid van de A.R.J.O.S niet in het grote getal ligt. Waarvan acte.

Ook werd gewezen op het gevaar van over-organisatie. De Voorzitter knoopte hieraan enkele woorden vast, behelzende een afwijzing van over-organisatie, maar evenzeer een duiden op het gevaar van onderschatting van de waarde ener goede organisatie. Men houde het juiste midden. Toegezegd werd, dat zo mogelijk in de jongerenrubriek aandacht zou worden geschonken aan de elementaire begrippen uit de economie. Dit tot beter verstaan van de onbloedige revolutie van de heer Gosker.

De staf werd gebroken over clubs, die wel profiteren van het werk der Nationale Organisatie, maar zich niet willen aansluiten. Het woord profiteur heeft een onaangename klank. Dit zij deze profiteurs genoeg!

Het jaarverslag werd met dank aan de Secretaris goedgekeurd. Bij de hiernavolgende bespreking van de financiële aangelegenheden bleek onze zeer decoratieve penningmeester een man, die zoal niet met de dessous¹⁾ dan toch met de „diversen” der begroting en rekening uitstekend op de hoogte was. De behandeling van de dessous liet hij aan de heer Boven over, die daarvoor de hem toekomende lof oogstte.

Kwam des morgens het leeuwenaandeel der werkzaamheden voor rekening van onze Secretaris, de middagvergadering maakte deze Zaterdag geheel tot zijn dag, zoals de Voorzitter — terecht! mogen we hieraan in bescheidenheid wel toevoegen — opmerkte. Toen hield de heer Boven nl. een causerie over de politieke belangstelling onder de jongeren. In deze causerie had hij de resultaten verwerkt van de in de loop van dit jaar gehouden enquête onder jongeren van de jaarklasse 1926.

Het was een hoogst interessante uiteenzetting. Voor het daarvoor verrichte werk kan men niet anders dan respect hebben.

Twee conclusies dienen vermelding: 1. de jongeren, die belangstelling hebben voor ons politieke werk komen in hoofdzaak uit de maatschappelijke middengroepen; 2. het argument, dat men geen tijd heeft voor het mee doen aan

dit werk is niet, althans niet voldoende gefundeerd.

De Secretaris kwam uiteraard nog tot een aantal andere gevolgtrekkingen, maar de opmerking van de afgevaardigde uit Jutphaas, dat grote voorzichtigheid met de gegevens van deze zeer beperkt gebleven enquête dient te worden betracht — een opmerking die door de inleider zelf ook bij herhaling was gemaakt — was zo juist, dat met vermelding van het bovenstaande werd volstaan. Slechts zij nog aangekend, dat 560 enquêteformulieren werden verzonden, waarvan er 364 ingevuld werden terugontvangen. Hiervan was ruim een kwart afkomstig van leden van A.R.J.O.S.-clubs.

Op deze causerie volgde een levendige discussie. De heer Boven bleef tot het einde daarvan in uitstekende vorm. Hij pareerde de aanvallen verdienstelijk en verduidelijkte de verstrekte gegevens nader voor wie daaraan behoefte had. Tas en koffer bleken nog een schat van aanvullende informatie te bevatten.

Ds Feenstra sloot met een kort inspirerend woord over Jezus' boodschap: „Gij zijt het zout der aarde!” deze alleszins geslaagde jaarvergadering.

1) het fijne van de zaak.

S. WILLEMSE

Weer verliet een der veteranen, een der mannen van ervaring ons.

Willemse, die van het begin af zitting had in ons hoofdbestuur trad terug om zijn plaats ter beschikking te stellen van een jongere kracht. Niet dat Willemse niet jong meer is, maar hij wilde in ons bestuur niet oud worden! Ik geloof niet, dat hij daarvoor bang behoefde te zijn, want het zijn in het bijzonder zijn „jeugdige” eigenschappen: enthousiasme, spontaneïteit en bewogenheid, die hem kenmerkten. Hij nam een plaats in die zijn opvolger — over welke voortreffelijke eigenschappen deze ook beschikken mag — niet kan bezetten, omdat zij een geheel eigene was. Hij mist dus — zoals duidelijk zal zijn — de confectieziel. Die mist hij, daar bleef hij voor behoed omdat hij er ernstig naar streeft het christelijk belijden vorm te geven in zijn leven. Wanneer hij over deze dingen sprak in onze vergaderingen, spraken hand en lichaamshouding zo goed als tong en mond.

Wij — ik geloof hier namens allen te mogen schrijven, wij zijn blij, dat Willemse in onze organisatie nog blijft meewerken; wij zullen hem missen in de bestuursvergaderingen.

C. D. van Oosten.

Arjos en Kiesvereniging

Mr C. J. VERPLANKE

In het vorige contactnummer van Nederlandsche Gedachten (20 November 1951) hebben wij gewezen op de rechten, die antirevolutionaire jongeren hebben tegenover hun kiesvereniging. Immers, naast vele plichten hebben antirevolutionaire jongeren ook een recht — een recht, dat zij ontleen aan artikel 45 van de Statuten der Antirevolutionaire Partij, volgens hetwelk de kiesvereniging ter plaatse alles in het werk moet stellen om een jongerenstudieclub op te richten.

Het recht om van de kiesvereniging de oprichting van een Arjos te eisen, kan dus worden gehanteerd, wanneer zo'n Arjos er nog niet is. Doch ook wanneer er wel een Arjos is, heeft de kiesvereniging ter plaatse bepaalde plichten. De kiesvereniging behoeft dan niet te denken: nu zijn we klaar!

Integendeel, ook tegenover een bestaande Arjos heeft de kiesvereniging verplichtingen. En ook daarvoor kan de Arjos een beroep doen op artikel 45 der Partij-statuten.

* * *

Toen de kiesvereniging zich aansloot bij het Centraal Comité, nam zij vrijwillig op zich, de Statuten der Antirevolutionaire Partij na te leven. Zij nam dus ook op zich, het vierde lid van artikel 45 dier Statuten na te leven.

Aan het nakomen van die verplichting mankeert echter nog wel eens iets. Die verplichting luidt n.l.: „De besturen der kiesverenigingen, der Kamer- en Staten-kieskringcentrales en het Centraal Comité zullen de arbeid der Antirevolutionaire Jongeren Studieclubs met een jaarlijkse subsidie steunen, wanneer dit noodzakelijk blijkt”.

Dat houdt dus in, dat tussen kiesvereniging en Arjos een bepaalde band moet bestaan.

De Directeur van de Dr Kuyperstichting, Mr K. Groen, achter zijn bureau.

II

Die band is allereerst van morele aard. Een Arjos mag verwachten, dat de kiesvereniging belangstelling heeft voor haar werk en dat zij de Arjos niet ziet als een kinderbewaarplaats, maar als een scholingscursus, waarin de toekomstige leden der kiesvereniging worden voorbereid voor hun taak.

Maar artikel 45 gaat verder. Het legt ook een financiële band tussen kiesvereniging en Arjos. Het geeft een heel concrete wijze aan, waarop de kiesvereniging haar belangstelling voor het Arjos-werk kan uiten.

Van die mogelijkheid om schone woorden ook door schone daden te laten volgen, wordt, wanneer wij het goed zien, door onze kiesverenigingen niet bepaald een overvloedig gebruik gemaakt.

Er zijn Arjos-clubs, die zich om financiële redenen niet bij de Nationale Organisatie kunnen aansluiten. Er zijn Arjos-clubs, die worstelen met voortdurende

tekorten en nooit eens een spreker „van buiten” kunnen vragen. Er zijn Arjos-clubs, welker leden niet bij machte zijn studiebronnen aan te schaffen.

Hetzelfde geldt voor de gewestelijke en provinciale Arjos-verbanden, die nu eenmaal — evenzeer als de Nationale Organisatie — voor een groot deel moeten zijn aangewezen op subsidie van de zijde der partij-instanties.

En dan kennen wij provinciale verbanden, die jarenlang tevergeefs bij het bestuur van de Kamerkieskringcentrale hunner provincie aankloppen. Provinciale verbanden, die zo graag zo veel willen, maar die zo weinig kunnen doen, omdat de partijinstanties in dit opzicht „Indonesisch” doof zijn. Moest het daarentegen niet zo zijn, dat iedere kiesvereniging, iedere Kamerkieskringcentrale of Provinciaal Comité jaarlijks op de begroting een vaste post uittrokken voor het Arjos-werk? Een post, die waarlijk niet minder belangrijk is dan die voor de verkiezingsactie!

* * *

Onze Arjos-clubs, onze gewestelijke en onze provinciale verbanden hebben dan ook het recht te eisen, dat zij door de partij financieel niet in de steek worden gelaten.

Willen zij hun plichten goed uitoefenen, dan moeten zij van hun rechten gebruik maken!

Ledenwerven

Een belangrijk ding. Dat gaat zo goed samen met de actie voor de verkiezing. Wij gaan voor huisbezoek op stap. We spreken de mensen op het werk en op het kantoor over de komende verkiezingen. Dan ontdekken wij met een antirevolutionair te doen te hebben. Maar dan zijn wij daarmee niet tevree. Wij maken hem tevens lid van de kiesvereniging. Wij zorgen er voor dat hij van een antirevolutionair kiezer een antirevolutionair propagandist wordt. Dat werkt als een sneeuwbal. Er zijn nog mogelijkheden genoeg. Als al onze 100.000 leden er nu eens een lid bijwinnen! Eén lid! Dan ja . . .! Maar hoe krijgen wij die 100.000 leden wakker? Dat is de vraag. Wat doet U?

Denkt U ook aan ons gironummer voor het propaganda-fonds 89673!!

Verhouding

PARTIJ-ARJOS

Zo langzamerhand hebben wij jongeren in onze eigen rubriek van het Contactorgaan al heel wat medegedeeld omtrent de Arjos met de bedoeling deze organisatie in de hoofden en harten van de vele lezers van dit blad een plaats te geven.

Helaas is het vervolgartikel: „Waarom een organisatorische bovenbouw” II door een misverstand terecht gekomen in een kadernummer van Nederlandsche Gedachten, n.l. in No. 12 d.d. 27 October 1951.

In dat artikel hebben wij een tweede reden aangegeven, waarom het wel noodzakelijk is, dat onze studieclubs in hogere verbanden zijn georganiseerd. Deze reden vindt zijn grond in de plicht der antirevolutionaire groep als geheel om een voortdurende strijd te voeren voor de verovering van de ziel van het volk. Wie hier meer van wil weten leze het betreffende artikel in het bovenvermelde nummer van het kaderorgaan.

* * *

Er zijn verschillende onderwerpen, die wij nog nader in deze serie artikeltjes willen behandelen. In verband met de door Mr Verplanke in 't vorige en in dit contactnummer gepubliceerde artikelen over de verhouding tussen kiesvereniging en jongeren studieclub kiezen wij nu het onderwerp: De verhouding Partij Nationale Organisatie. Formeel-statutair gezien staan Nationale Organisatie en georganiseerde Antirevolutionaire Partij zelfstandig naast elkaar. De Statuten van beide organisaties kunnen o.i. op dit punt tot geen andere conclusie leiden.

Maar met deze uitspraak is nog praktisch niets gezegd van de wezenlijke inhoud van de betrekking tussen partij en

Arjos. Want het formele in deze betrekking is maar van zeer ondergeschikt belang.

* * *

De Arjos is geheel afgestemd op de Antirevolutionaire Partij. In het bestaan dier Partij vindt zij haar bestaansgrond. Haar doelstelling is gericht op het welwezen dier Partij en op de bevordering van de kennis aangaande de beginselen en het doel dier Partij.

Dat blijkt allereerst al uit de officiële naam der Arjos, die is vastgelegd in artikel 1 der Statuten. Deze luidt n.l.: „Nationale Organisatie van Antirevolutionaire Jongeren Studieclubs”. De naam stempelt onze organisatie tot een Antirevolutionaire organisatie.

Maar wat betekent een naam?

Belangrijker nog in dit verband is de keuze van de grondslag. Blijkens artikel 2 van de Statuten is deze precies dezelfde als die van de Partij n.l. de gemeenschappelijke erkenning van de staatkundige beginselen, die zijn neergelegd in het Program van Beginselen der Georganiseerde Antirevolutionaire Partij. Met name hierin komt tot uitdrukking, dat onze organisatie is een antirevolutionaire organisatie en dat zij dat wil blijven.

* * *

En wat is nu de zin van het bestaan van onze organisatie? Wel, op die vraag geeft artikel 3 van de Statuten een duidelijk antwoord: De Nationale Organisatie stelt zich ten doel onder de jongeren van antirevolutionairen huize de kennis en het doel der Antirevolutionaire Partij te bevorderen.

De Arjos wil dus zijn de leerschool voor iedere Antirevolutionair. En evenmin als de school in de moderne samenleving kan worden gemist kan de Arjos worden gemist. Maar zij wil meer zijn dan een scholingsinstituut. Zij wil de jongelui ook heenleiden naar de Antirevolutionaire Partij. Daarom doet zij een beroep op het verstand en op het gevoel der jongeren. Behalve kennis aangaande deze Partij wil zij ook liefde voor deze Partij aankweken. Ook hierop moeten wij letten, wanneer wij het hebben over de verhouding Partij-Arjos.

NATUURLIJK!

De voorjaarsactie viel goed in de smaak.
Dat bleek wel uit de resultaten.
Wij gaan dus met onze premies voort.
Ja, maar ook nieuwe boekwerken worden beschikbaar gesteld.

Ten eerste:

Wie één nieuwe abonné opgeeft,
mag een keuze doen uit de brochures, welke door de Antirevolutionaire Partijstichting worden uitgegeven tot een bedrag van één gulden dertig cents (f 1.30)

Wie twee nieuwe abonné's opgeeft,
tot een bedrag van twee gulden tachtig cents (f 2.80)

Ten tweede:

Wie zeven nieuwe abonné's opgeeft, ontvangt:

1. **Bezinning en Uitzicht** van Dr J. A. H. J. S. Bruins Slot.
Het prachtwerk over de brandende internationale vraagstukken van deze tijd.
2. **Geen vergeefs Woord.**
De keurig uitgevoerde Deputatenredevoeringen. Het boek dat in geen Antirevolutionair gezin mag ontbreken.
3. **De strijdende Kerk** van P. A. de Rover.
Dit is het Groot-vertelboek der Kerkgeschiedenis met aantekeningen.
Een vertelboek?..... Maar wat voor een. Een genoeg om te lezen. Zo te kunnen vertellen!
Het is een hele opgave om al de vijf delen te veroveren.
Want dat betekent 5 x 7 abonnementen!
Maar — het laatste deel krijgt U voor..... twee abonné's.
Dat is te doen! Wie is de eerste? Voor hem — voor haar — een eervolle vermelding.
4. **Ruig Volk** van P. A. de Rover.
Dat is het eerste deel van de trilogie „De weg der kleinen mensen”.
In deze trilogie wordt de geschiedenis getekend van een schippersgeslacht in ongeveer de jaren 1830—1930. Dit boek gaat over „kleine luyden” en is bedoeld als de volstreekte tegenhanger van „De klopp op de deur”. Het eerste deel „Ruig Volk” verscheen in October. De opzet van de schrijver is het geestelijke, politieke en sociale leven in deze eeuw te schetsen. maar dan in roman-vorm.

Ten derde:

Wie tien nieuwe abonné's opgeeft ontvangt:

De scheuring van het Rijk door Prof. Mr P. S. Gerbrandy.
Het aangrijpende boek, waarin het drama van de Indonesische crisis wordt behandeld. Actueel — Adembenemend!

Ten vierde:

Wie twintig nieuwe abonné's opgeeft ontvangt:

„Het volk ten baat” door Mr J. A. de Wilde en C. Smeenk.
Het grote werk, verlicht met veel foto's, dat bevat de aaneengeschakelde geschiedenis der Antirevolutionaire Partij.
Dit werk kost f 24.50 in de boekhandel.
Voor twintig abonnementen. Grijp Uw kans!
Zo gaan wij met onze actie door.
En wij zullen trachten telkens nieuwe boeken beschikbaar te stellen.
Doet U mee?

HIERBIJ geef ik op als nieuwe abonné op
„Nederlandsche Gedachten” voor f 3.— per jaar:

Naam.....

Woonplaats.....

Adres.....

en wens als premie te ontvangen

Aan de Administratie van

**NEDERLANDSCHE
GEDACHTEN**

Dr Kuyperstraat 3
's-Gravenhage

Brochures

verkrijgbaar bij het Bureau Centraal Comité
uitgegeven door de Antirevolutionaire Partij:chtng

1	Politieke rondblik, Prof. A. Anema	f 0.25
3	Bedrijfsorganisatie, M. Ruppert	f 0.25
6	Het Program van Beginselen	per stuk f 0.10
7	Modelreglement van een kiesvereniging	f 0.40
8	Model-reglement van een centrale kiesvereniging	f 0.40
9	Model-reglement van een dorpskiesvereniging	f 0.40
18	Het kapitalisme, R. Gosker	f 0.50
19	In Kuyper's lijn, C. Smeenk	f 0.25
24	Handboekje voor de propaganda	f 0.35
26	Schetsenbundel, Prof. Dr L. W. G. Scholten	f 0.25
27	Calvinistische reformatie, H. Algra	f 0.35
29	Folder ledenwerfactie	bij 100 stuks f 3.—
32	Schets „Het constitutionele koningschap”, C. D. van Oosten	f 0.10
34	Adreskaarten	bij 100 stuks f 0.50
37	In den strijd der beginselen, Prof. Dr K. Dijk	f 0.45
38	Rapport Huwelijk en Echtscheiding	f 0.75
39	De Christen en de politiek, Prof. S. U. Zuidema	f 0.65
40	De Antirevolutionaire Partij en de middenstand, H. van Eysden	f 0.65
41	Onder de schijnwerper der historie, H. Algra	f 0.65
42	De tragiek van de Partij van de Arbeid, R. Gosker	f 0.65
43	De lijn onzer politiek	f 0.75
44	Roeping en taak (schetsenbundel)	f 1.75
46	De kracht der zwakheid (deputatenrede)	f 0.50
47	Het processieverbod (rapport)	f 0.75
48	Verantwoorde emigratie	f 0.60
49	Onbloedige Revolutie? R. Gosker	f 1.25
50	Voorstellen C.C. Verkiezingen 1952	f 0.25
51	Over de drempel, H. Algra	f 0.70
52	Maatregelen tegen de communisten	f 0.35
53	Verzamelen! Propagandafolder Arjos	f 0.25
54	Christendom en Internationale Ordening, Prof. Dr G. H. J. v. d. Molen	f 0.95
55	Taak en plaats van de provincie in het Nederlandse Staatsbestel, Rapport	f 0.45

Alle bestellingen
gaarne door middel van
overschrijving
op gironummer 89.673
ten name van de
Antirevolutionaire Partij
te Den Haag,
Dr Kuyperstraat 3.
Moet per kwitantie
worden gedisponceerd, dan
wordt f 0.50 extra in
rekening gebracht

REGISTER

VAN ARTIKELN 7e JAARGANG NEDERLANDSCHE GEDACHTEN 1951

INHOUD

I. Politieke Stromingen.	V. Justitie
A. Antirevolutionaire Partij	VI. Binnenlandse Zaken
a. Partijleven	VII. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen
b. Vrouwenactie	VIII. Financiën
c. Jeugdactie	IX. Defensie
B. Protestants-Christelijke Partijen	X. Verkeer en Waterstaat, Volkshuisvesting.
C. Volkspartij voor Vrijheid en Democratie en aanverwante groepen	XI. Economische Zaken
D. Socialisme	A. Algemeen
E. Communisme	B. Bedrijfsorganisatie
F. Diverse stromingen	XII. Landbouw
II. Politiek	XIII. Sociale Aangelegenheden
A. Fundamentele Artikelen	A. Algemeen
B. Politiek algemeen	B. Vakbeweging
C. Provinciale en Gemeente-politiek	XIV. Uniezaken en Overzeese Gebiedsdelen
III. Staatsrecht en Bestuursrecht	XV. Geschiedenis
IV. Internationale Verhoudingen	XVI. Personalialia
	XVII. Boekbesprekingen
	A. R. de Kwaadsteniet — Luisteren naar critiek 244
I. POLITIEKE STROMINGEN	T. Wever — Wat gebeurt er in Friesland? . . . 245
A. Antirevolutionaire Partij	Dr J. Schouten — Ieder op zijn plaats en aan zijn taak 269
1. Partijleven	Dr J. Schouten — Het Ontwerp-Program van actie 285
De Partij in actie: 4, 52, 86, 169, 181, 212, 243, 274, 286, 363	Eerste Concept-Program van Actie 291
Dr Ir H. van Riessen — De Deputatenrede „De Kracht der Zwakheid” 7	Wintercampagne 318
Dr J. Schouten — Beneden de waardigheid 9	Mr A. B. Roosjen — Een Honderdjarige . . . 324
Joris Krabbelaar — Onder ons gezeld: 17, 42, 66, 93, 111, 136, 186, 231	Propaganda 326
A. R. de Kwaadsteniet — Een onmisbare band 25	Prof. Dr S. U. Zuidema — De Antirevolutionaire Partij nationaal 327
Dr J. Schouten — Aan de leden van onze Partij 33	Mr C. J. Verplanke — Arjos en kiesvereniging 331
Mr W. Rip — Federalisme en Art. XVIII van ons Program van Beginselen 58	Dr J. Schouten — Federalisatie van Europa 333
A. R. de Kwaadsteniet — Predikanten en de Politiek 67	Artikel XVIII van het Program van Beginselen 342
L. W. H. de Geus — Het Hugenotenkruis 96	J. W. Ooms — Kunst voor een karretje . . . 358
Mr K. Groen — Goed onderscheiden 122	O. B. Server — Het eerste Eeuwfeest . . . 370
E. van Ruller — Begin en Beginsel 138	Taak en plaats van de provincie in het Nederlandse Staatsbestel. Tweede Rapport van het College van Advies 373
Mr K. Groen — Norm en Beginsel 138	Mr C. J. Verplanke — Arjos en kiesvereniging 375
Mr J. A. de Wilde — Een kostbaar Juweel 164	H. D. W. Boven — Verhouding Partij—Arjos 376
Mr C. J. Verplanke — Wat de lezer schrijft over Elseviers Weekblad 176	2. Vrouwenactie
Dr J. Schouten — Prof. Mr D. P. D. Fabius 179	L. A. Lever-Brouwer — De Vrouw en de politiek 59
Mr K. Groen — Processieverbod en politieke eerlijkheid 180	L. A. Lever-Brouwer — Idem 102
Prof. Dr H. Dooyeweerd — Fabius herdacht 181	L. A. Lever-Brouwer — Idem 134
T. Wever — Wat gebeurt er in Friesland? 187	L. A. Lever-Brouwer — Idem 222
Prof. Dr P. S. Gerbrandy iredoctor 211	L. A. Lever-Brouwer — Idem 273
R. Gosker — Internationaal Contact 214	L. A. Lever-Brouwer — Ook vrouwenhanden kunnen helpen 329
H. Algra — Königswinter 215	Dr J. Schouten — Het rapport inzake het passieve vrouwenkiesrecht 369
A. R. de Kwaadsteniet — Toch geen vergeten artikel? 220	3. Jeugdactie
T. Wever — Wat gebeurt er in Friesland? 221	C. D. van Oosten — Bij het nieuwe Begin 26
Waarom Nederlandsche en geen Nederlandse Gedachten 234	P. Speelman — Geloof en Verantwoordelijkheid 27
Enkele boeken aangekondigd (De Vrijheid voorgestreeën en Groen van Prinsterer herdacht) 234	Mr J. J. de Jong — De Conservatieve Partij in Engeland 28
Nogmaals „Eer te zwak dan te scherp” 235	Uit het Jaarverslag 1950 29
Dr J. Schouten — Regeringsbeleid en Volkswerkzaamheid 241	Provinciaal Verband Utrecht 30

Mr C. J. Verplanke — De Provinciale Staten I	31	H. D. W. Boven — Een nieuwe Partij?	316
M. C. P. Stapelkamp — Wat gaat er gebeuren?	32	Mr M. W. Dirksen — Propagandavergadering Ede	316
C. D. van Oosten — Bij het openen van de nieuwe weg	46	E. van Ruller — Onze verkiezingsmeeting Stertocht	330
H. D. W. Boven — Ter introductie	47	Mr C. J. Verplanke — Arjos en Kiesvereniging	331
De Rondvraag:	74, 157, 266, 310	C. D. van Oosten — Mentaal ongeschikt In Memoriam	332
Uit de Organisatie:	74, 124, 262, 311, 355	Mededelingen uit Zeeland, Noordholland en Friesland	357
C. D. van Oosten — Contact tussen Studenten en Partij	75	J. W. Ooms — Kunst voor een karretje	358
H. D. W. Boven — De Provinciale Staten II	76	Mr C. J. Verplanke — Studentenparlement	358
M. C. P. Stapelkamp — Het Plan-Stikker	78	Co Duker — Staat en Opvoeding: Griekenland en Rome	359
Wist U?	78, 204	De regionale instructievergaderingen	360
Dank aan H. A. Diepenhorst en L. W. H. de Geus	79	C. D. van Oosten — Onze Jaarvergadering	374
C. Balkenende — Defensie en iets anders	79	C. D. van Oosten — S. Willemse	374
Vergadering van het bestuur der Nationale Organisatie	79	Mr C. J. Verplanke — Arjos en kiesvereniging	375
Vrouwelijke Gedachten	92	H. D. W. Boven — Verhouding Partij—Arjos	376
H. D. W. Boven — Waarom een organisatorische bovenbouw	94	B. Protestants-Christelijke Partijen	
C. D. van Oosten — Overwinnen of capituleren	95	C. Smeenk — Liberaal	135
Overijssel ontwaakt	96	Dr J. Schouten — Om de ronde Tafel?	162
Mr C. J. Verplanke — Gedeputeerde Staten	125	Mr C. J. Verplanke — Ds Zandt en Groen van Prinsterer	189
Mr G. E. de Jongste — Contact met Duitsland	126	Mr K. Groen — De klauw van het (Anti-revolutionaire) beest	258
Impressies uit Goes	128	C. Katholieke Partijen	
E. van Ruller — Krachtige organisatie nodig	156	D. Volkspartij voor Vrijheid en Democratie en aanverwante groepen	
H. D. W. Boven — De Clubvergaderingen	158	In Memoriam	332
H. D. W. Boven — De Westeuropese Federatie en het Rijk van de Anti-Christ	159	E. Socialisme	
H. D. W. Boven — Nieuws uit Zwitserland	159	Conservatief	9
Mr C. J. Verplanke — De Commissaris der Koningin	160	Mr C. J. Verplanke — Ds Buskes op drift	60
Groninger Arjos presenteerde zich	160	A. R. de Kwaadsteniet — Socialisten en Zendelingen	80
C. D. van Oosten — Geen vergeefs Woord	174	Drs J. Klatter — Socialisten en Europa	190
C. D. van Oosten — Onmisbaar Wapen	201	Felle bestrijding	235
L. W. H. de Geus — Een politiek vacuum	202	Nogmaals „Eer te zwak dan te scherp”	235
Mr G. C. van Dam — Een belangrijke stap	203	R. Gosker — Het Manifest	272
Kort verslag vergadering bestuur Nationale Organisatie	204	H. D. W. Boven — Een nieuwe partij?	316
S. Willemse — Een cultuuropdracht ook binnen de partij	205	Propaganda	326
Ter attentie van	205	F. Communisme	
H. D. W. Boven — Het Toezicht van Hogerhand op de Provinciebesturen	206	Scherpe Britse nota aan Moskou	80
M. C. P. Stapelkamp — Tekenen des tijds	207	H. Algra — Stormrijp	139
H. D. W. Boven — Calvinisme en Koningschap	236	Emigratie	300
Onze Bestuursleden:	237, 263, 313, 356	G. Diverse Stromingen	
Mr C. J. Verplanke — Het dualisme in ons staatsbestel	238	C. van den Heuvel — De aap uit de mouw	280
Eerherstel voor de jeugd in het Westen	238	II. POLITIEK	
M. C. P. Stapelkamp — Sociale Zekerheid	240	A. Fundamentele Artikelen	
E. van Ruller — Op eigen Wieken	261	Dr J. Schouten — Einde en Begin	1
H. D. W. Boven — Het kamp op de Loreley	264	Dr M. C. Smit — Antithese — Nationaal en Internationaal	20
C. D. van Oosten — Conferentie op het Kuyperhuis	265	A. R. de Kwaadsteniet — Predikanten en de Politiek	67
M. C. P. Stapelkamp — Democratie in Oost en West	265	Dr J. Buter — Het Algemeen Belang	72
H. D. W. Boven — Koning en Ministers	267	Mr K. Groen — Goed onderscheiden	122
C. D. van Oosten — Niet thuisblijven	281	H. Algra — De vierde Phase	136
H. D. W. Boven — De Arjos treedt aan	282	E. van Ruller — Begin en Beginsel	138
S. Willemse — Herconfrontatie met het Calvinisme	283	Mr K. Groen — Norm en Beginsel	138
Klaus D. Bastelberger — Duitsers maken kennis met het Calvinisme in Nederland	284	Mr C. J. Verplanke — Wat de lezer schrijft over Elseviers Weekblad	176
Mr C. J. Verplanke — Het parlementaire Stelsel	314	C. D. van Oosten — Onmisbaar Wapen	201
H. D. W. Boven — Waarom een organisatorische bovenbouw?	315	Dr J. Schouten — De betekenis van Mr G. Groen van Prinsterer voor heden en morgen	209
		Dr J. Schouten — Regeringsbeleid en Volkswerkzaamheid	241
		H. Algra — Schoolstrijd Hardegarijp	253

M. C. P. Stapelkamp — Democratie in Oost en West	265	Mr C. J. Verplanke — Het dualisme in ons staatsbestel	238
Mr J. A. de Wilde — Niet om de schijn, maar om het wezen	319	*Mr K. Groen — De klauw van het (Anti-revolutionaire) beest	258
Prof. Dr S. U. Zuidema — De Antirevolutionaire Partij nationaal	327	H. D. W. Boven — Koning en Ministers	267
Dr J. Schouten — Kerstfeest en staatkundig leven	361	A. R. de Kwaadsteniet — Candidaatstelling een eeuw geleden	278
		Mr C. J. Verplanke — Het parlementaire stelsel	314
B. Politiek algemeen		IV. Internationale Verhoudingen	
Dr A. Veerman — Uit het Parlement: 10, 37, 55, 89, 132, 167, 183, 216, 248, 276, 289, 322, 336, 368		Dr M. C. Smit — Antithese — Nationaal en Internationaal	20
Driestarren: 6, 40, 54, 85, 100, 130, 166, 180, 270, 335, 362,		Mr J. J. de Jong — De Conservatieve Partij in Engeland	28
Mr C. J. Verplanke — Wat de krant schrijft: 15, 43, 64, 91, 117, 153, 196, 224, 254, 301, 350.		M. C. P. Stapelkamp — Wat gaat er gebeuren?	32
Dr A. Veerman — Roemloos einde	35	Mr W. Rip — Federalisme en Artikel XVIII van ons Program van Beginselen	58
Kabinetformatie	41	Onze mannen in Korea	63
Dr J. Schouten — De Kabinetscrisis	49	Scherpe Britse Nota aan Moskou	80
Kern van de vraag	54	Drs J. Klatter — Helpt nu u self	113
Dr J. Schouten — De Kabinetscrisis	81	Mr G. E. de Jongste — Contact met Duitsland	126
Officiële mededeling betreffende de Kabinet-formatie	82	Drs J. Klatter — Twee groten gingen heen	148
R. Gosker — Onaanvaardbare Discriminatie	82	H. D. W. Boven — De Westeuropese Federatie en het Rijk van de Anti-christ	159
Het nieuwe Kabinet is gereed	84	H. D. W. Boven — Nieuws uit Zwitserland	159
H. Algra — Verscherpte tegenstellingen	87	R. Gosker — De verkiezingen in Frankrijk	185
Dr J. Schouten — De Signatuur van het nieuwe Kabinet	97	Drs J. Klatter — Socialisten en Europa	190
Dr J. Schouten — Misverstand en Legendevorming	98	Mr G. C. van Dam — Een belangrijke stap!	203
Dr J. Schouten — In het juiste verband geplaatst	99	R. Gosker — Internationaal Contact	214
Dr J. Schouten — De „lijn” van Mr Oud	101	H. Algra — Köningswinter	215
Dr J. Schouten — Kamerrede betrekking hebbende op de Kabinetscrisis	103	Komkommertijd	227
A. R. de Kwaadsteniet — In de grond der zaak niets veranderd	115	H. D. W. Boven — Het kamp op de Loreley	264
Dr J. Schouten — Prof. Romme over een „Misverstand”	129	C. D. van Oosten — Conferentie op het Kuypershuis	265
Dr J. Schouten — Wezenlijk begrip voor ons standpunt	161	S. Willemse — Herconfrontatie met het Calvinisme	283
Dr J. Schouten — Prof. Romme's nieuwste verklaring	163	Klaus D. Bastelberger — Duitsers maken kennis met het Calvinisme in Nederland	284
Dr A. Veerman — De grote Vergissing	192	De Verkiezingen in Engeland	328
H. Algra — Prinsjesdag	271	Dr J. Schouten — Federalisatie van Europa	333
A. R. de Kwaadsteniet — Een troonrede zonder zin	288	Dr J. A. H. J. S. Bruins Slot — Het nationale en het boven-nationale	338
Dr A. Veerman — Bouwen aan onze toekomst	297	Drs J. Klatter — Iran en Egypte	340
Mr J. A. de Wilde — Niet om de schijn, maar om het wezen	319	Art. XVIII van het Program van Beginselen	342
		H. Algra — Met gemeen overleg der Staten Generaal	372
C. Provinciale en Gemeentepolitiek		V. Justitie	
A. R. de Kwaadsteniet — De Gemeentewet 100 jaar	194	Dr A. Veerman — Over Loterij en Gokkerij	151
De schoolstrijd heropend	251	Mr K. Groen — Processieverbod en politieke eerlijkheid	180
Drs G. J. Stapelkamp — Het experiment van Wervershoof	348	Speelclubs worden opgeruimd	220
J. Tjalma — De Woningbouw	354	C. van den Heuvel — Wijkende Rechtsstaat	305
III. Staatsrecht en Bestuursrecht		VI. Binnenlandse Zaken	
Mr C. J. Verplanke — De Provinciale Staten I	31	A. Stapelkamp — Onveilig Sein	101
H. D. W. Boven — De Provinciale Staten II	76	Mr K. Groen — Gedeelde smart is halve smart	233
Mr C. J. Verplanke — Gedeputeerde Staten	125	VII. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	
Mr C. J. Verplanke — De Commissaris der Koningin	160	J. Schipper — Confessioneel Nijverheids-onderwijs: Absurd!	116
A. R. de Kwaadsteniet — De Gemeentewet 100 jaar	195	J. Schipper — Vakonderwijs en Industrialisatie	121
H. D. W. Boven — Het Toezicht van Hogerhand op de Provinciebesturen	206	J. Schipper — Technisch onderwijs en geestelijke vorming	232
H. D. W. Boven — Calvinisme en Koningschap	236	De Schoolstrijd heropend	251
		H. Algra — Ontluistering der lagere school	252
		H. Algra — Schoolstrijd Hardegarijp	253
		Mr J. Terpstra — Onderwijs	296
		J. Schipper — Uitgebreid lager en Middelbaar	

Technisch Onderwijs	306	A. Stapelkamp — Onveilig sein	101
Mr A. B. Roosjen — Radio-omroep	343	H. van Eysden — Credietverlening aan de Middenstand	68
VIII. Financiën			
C. van den Heuvel — Belastingherziening en Huurverhoging	18	H. v. Eysden — Volkscrediet en Middenstand	112
Wie het breed heeft	21	A. Stapelkamp — De Rijksverzekeringsbank in het goud	187
H. van Eysden — Credietverlening aan de Middenstand	68	J. Schipper — De Noodwet Ouderdomsvoorziening en de Diensten voor Maatschappelijk Hulpbetoon	198
H. van Eijsden — Volkscrediet en Middenstand	112	A. Stapelkamp — Zwak en Onstandvastig beleid	228
Mr J. A. de Wilde — Rede in de Eerste Kamer	140	A. Stapelkamp — Pensioenregeling voor de zeevarenden	229
Dr J. Schouten — Bezuiniging op de Rijksuitgaven	177	A. Stapelkamp — Verbeterd Wetsontwerp	230
H. Algra — Gevaarlijke Macht	184	De Wachtgeld- en Werkloosheidswet	239
M. C. P. Stapelkamp — Tekenen des Tijds	207	M. C. P. Stapelkamp — Sociale Zekerheid	240
C. van den Heuvel — Enige grepen uit het Belastingdebat	218	J. Schipper — Loonpolitiek vóór en na de Tweede Wereldoorlog	250
Dr A. Veerman — Bouwen aan onze toekomst	297	A. Stapelkamp — De Sociale Paragraaf	295
C. van den Heuvel — Wijkende Rechtsstaat	305	Mr Dr E. P. Verkerk — De Middenstand	304
IX. Defensie			
Generaal-Majoor Mr J. H. van Dijk — Enige Aspecten van de Nederlandse Militaire Krachtsinspanning	171	A. R. de Kwaadsteniet — Voorlichting voor ouden van dagen	307
H. Algra — Zware Verantwoordelijkheid	199	Dr J. Schouten — De Productiviteit en de Zondag	317
X. Verkeer en Waterstaat, Volkshuisvesting			
Hoe is het mogelijk?	210	T. Cnossen — De organen voor de emigratie	339
Nationale Woningraad ongerust over de achterstand in de woningbouw	213	B. Vakbeweging	
Mr J. Algera — Het Goederenvervoer langs de weg	223	J. Schipper — Het N.V.V. op 't politieke pad	73
Mr J. Algera — Verkeer	299	XIV. Uniezaken en Overzeese Gebiedsdelen	
P. C. Elfferich — Bevolkingsaanwas en Woningbouw	308	Dr J. Schouten — Het recente regeringsbeleid inzake Nieuw-Guinea	2
Drs G. J. Stapelkamp — Het werkelijk probleem	325	Van kwaad tot erger	6
Drs G. J. Stapelkamp — Het experiment van Wervershoof	348	Jac. S. Hoek — De Deviatiepolitiek wordt voortgezet	19
J. Tjalma — De Woningbouw	354	Prof. P. S. Gerbrandy	39
H. Algra — Met gemeen overleg der Staten-Generaal	372	Dr J. Schouten — Duidelijk en naar recht	85
XI. ECONOMISCHE ZAKEN			
A. Algemeen			
H. van Eysden — Credietverlening aan de Middenstand	68	Dr J. Donner — Nederlanders naar Indonesië	288
H. v. Eysden — Volkscrediet en Middenstand	112	H. Algra — De weerlozen en... moeilijk verleden	347
J. Schipper — Vakonderwijs en Industrialisatie	121	XV. Geschiedenis	
M. C. P. Stapelkamp — Tekenen des Tijds	207	Dr A. Veerman — De grote Vergissing	192
Mr Dr E. P. Verkerk — De Middenstand	304	A. R. de Kwaadsteniet — De Gemeentewet 100 jaar	194
Dr J. Schouten — De Productiviteit en de Zondag	317	Dr J. Schouten — De betekenis van Mr G. Groen van Prinsterer voor heden en morgen	209
B. Bedrijfsorganisatie			
C. van den Heuvel — De Bedrijfsorganisatie in de practijk	344	A. R. de Kwaadsteniet — Candidaatstelling een eeuw geleden	278
XII. Landbouw			
Mr J. S. Biesheuvel — De huidige Landbouwpolitiek	70	Co Duker — Staat en opvoeding: Griekenland en Rome	359
A. W. Biewenga Wzn. — Landbouw	294	Mr J. A. de Wilde — Dr A. Kuyper	364
XIII. SOCIALE AANGELEGENHEDEN			
A. Algemeen			
A. Stapelkamp — Een wonderlijke gang van zaken	22	XVI. Studieschetsen	
T. Cnossen — Het verlossende Woord	23	XVII. Personalía	
A. Stapelkamp — Het Zelf Doen bij de Sociale Verzekering	61	T. Cnossen — Professor Anema!	88
T. Cnossen — De Emigrantenstroom naar Australië	62	Dr J. Schouten — Prof. Mr D. P. D. Fabius	179
		Prof. Dr H. Dooyeweerd — Fabius herdacht	181
		T. Cnossen — Mr J. A. de Wilde	228
		T. Cnossen — Dr J. J. C. van Dijk	344
		C. D. van Oosten — S. Willemse	374
		XVIII. Boekbesprekingen	
		De Kracht der Zwakheid: Dr J. Schouten — Dr Ir H. van Riessen	7
		Geen vergeefs Woord (verzamelde Deputatenredevoeringen) — Mr J. A. de Wilde	164
		Idem — C. D. van Oosten	174
		De Vrijheid voorgestreeën: Dr J. C. v. d. Does	234
		Groen van Prinsterer herdacht	234
		Over de Drempel: H. Algra	309
		Christendom en internationale Ordening: — Dr Gezina H. J. van der Molen	362